Radu Harhoiu Gheorghe Baltag

Sighișoara - Dealul Viilor

Monografie arheologică

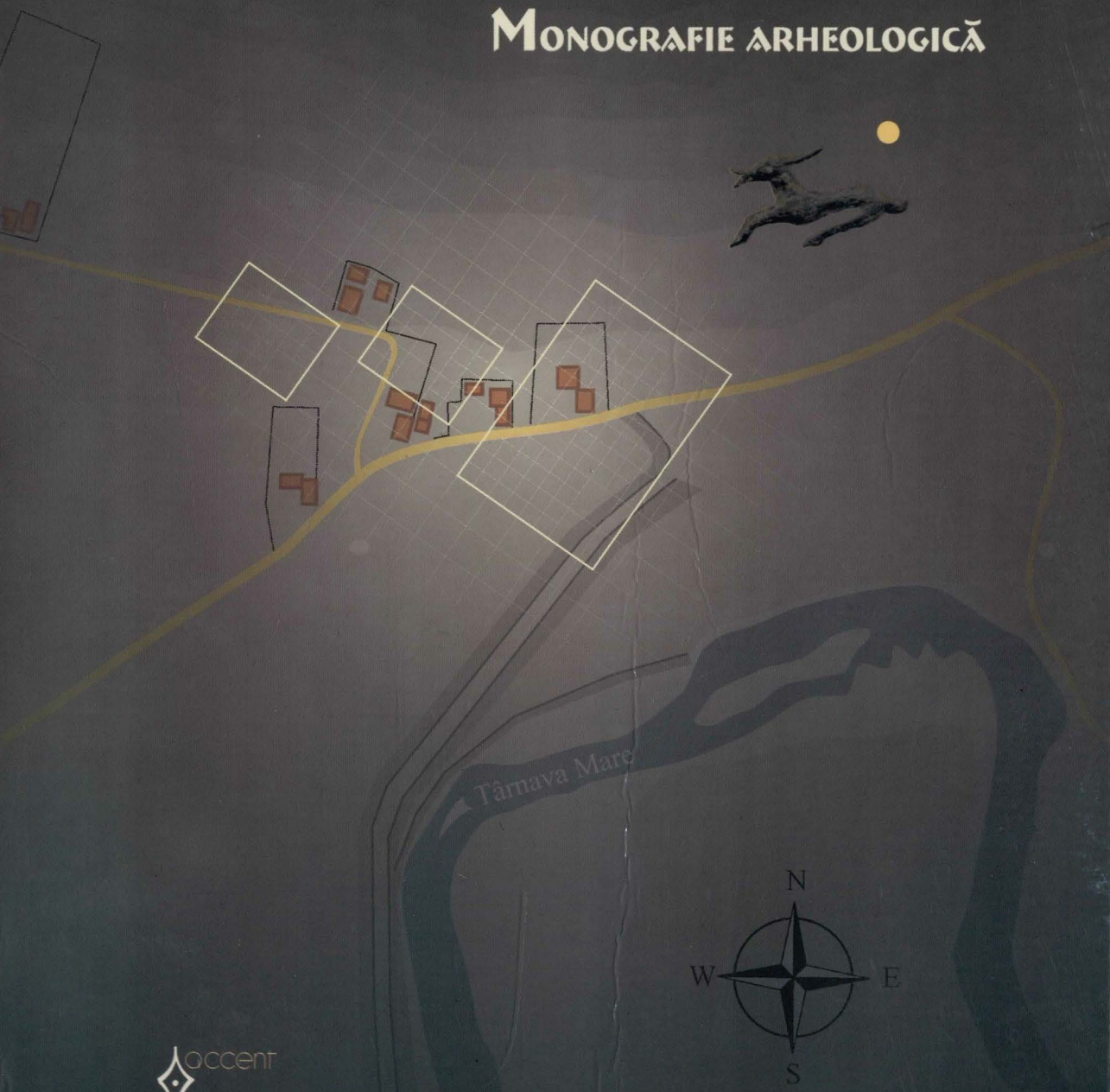

accent

Doamnei Maria Deac şi domnului Ionel Deac

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

BIBLIOTECA MUZEULUI BISTRIŢA

Seria HISTORICA

⑭

Coordonator: **Corneliu GAIU**

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Complexul Muzeal Bistriţa-Năsăud

Radu HARHOIU **Gheorghe BALTAG**

Sighişoara „Dealul Viilor". Monografie arheologică

•

Cu contribuţii de

Nikolaus BOROFFKA şi Rodica BOROFFKA

accent

Bistriţa – Cluj-Napoca
2006

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

HARHOIU, RADU
Sighişoara "Dealul viilor" : monografie arheologică /
Radu Harhoiu, Gheorghe Baltag, Nikolaus Boroffka. - Cluj-Napoca : Accent, 2006
Bibliogr.
ISBN (10) 973-8915-27-9 ; ISBN (13) 978-973-8915-27-5

I. Baltag, Gheorghe
II. Boroffka, Nikolaus

902(498 Sighişoara)

© Muzeul Judeţean Bistriţa-Năsăud
Str. Grigore Bălan, nr. 19
RO-420016, Bistriţa
Tel./fax: 0263-230-046

Editura Accent, 2006
str. Dorobanţilor nr. 98/20
Cluj-Napoca
Tel.: 0264-265922
e-mail: office@accentpublisher.com

Coperta: Daniel Spânu

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

CUPRINS/ CONTENTS

I. Introducere 7

II. Strategia cercetării 9

III. Locuinţe şi dotări 19
III.1. Locuinţe 19
III.2. Tipuri de dotări 25

IV. Analiza materialului arheologic 41
IV. A. Recipiente 41
IV. A.1. Recipiente de lut 41
IV. A.1.1. Premize tehnologice 41
IV. A.1.2. Analiza tehnologică 41
IV. A.1.3. Analiza formelor 80
a. Oale 82
bx. Căni 204
bo. Boluri 220
c. Castroane 222
d. Străchini 230
e. Căţui 237
f. Vase de provizii 238
g. Amfore 249
h. Ulcioare 250
i. Tigăiţe 252
j. Pahare 252
k. Fructiere 252
l. Găleţi 253
m. Farfurii 253
x. Funduri de vase 254
IV. A.1.4. Analiza decorului. 310
1. Decorul lustruit 310
2. Decorul cu măturica 316
3. Decorul presat 318
4. Decorul ştampilat 326
5. Decorul incizat 327
6. Decorul pictat 352
7. Nervuri 352
8. Funduri ştampilate 353
IV.A.2. Recipiente din alte materiale 354
IV.B. Piese de port şi accesorii vestimentare 354
IV.B.1. Podoabe de cap 354
IV.B.1a. Piepteni 354
IV.B.1b. Cercei 354
IV.B.2. Podoabe de gât 361
IV.B.2a. Mărgele 361

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

IV.B.3. Fibule 361
IV.B.4. Podoabe ale mâinilor şi braţelor 362
IV.B.4a. Inele 362
IV.B.4b. Brăţări 362
IV.B.5. Piese de centură 363
IV.B.5a. Catarame 363
IV.B.6. Nasturi 363
IV.C. Arme 363
IV.C.1. Vârfuri de săgeţi 363
IV.C.2. Pinteni 364
IV.D. Ustensile 364
IV.D.1. Fusaiole 364
IV.D.2. Cuţite 365
IV.D.3a-b. Ace de cusut şi tuburi de os 366
IV.D.4. Cute 366
IV.E Unelte 367
IV.E.1. Împungătoare 367
IV.E.2. Greutăţi de la războiul de ţesut 367
IV.E.3. Fier de plug 368
IV.E.4. Seceri 368
IV.E.5. Râşniţe 368
IV.E.6. Dălţi 368
IV.E.7. Tipare 368
IV.E.8. Spatule 369
IV.F. Materiale de construcţie 369
IV.G. Obiecte neclare 369

V. Cronologie 371
V.1a. Cronologia relativă 371
V.1b. Indicatori ai cronologiei absolute 374
V.2a. Observaţii cronologice asupra tehnologiei ceramicii 378
V.2b. Observaţii cronologice asupra formelor de vase 383
V.2c. Observaţii cronologice asupra decorului 472
V.3a. Cronologia tipurilor de locuinţe 484
V. 3b. Cronologia dotărilor 496

VI. Concluzii 499

VII. Bibliografie 569

VIII. Materiale preromane 575
VIII.1 Neolitic/ Eneolitic (N. & R. Boroffka) 575
VIII.2. Cultura Noua/ Epoca Bronzului (N. & R. Boroffka) 576
VIII.3 Hallstatt (N. & R. Boroffka) 582

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

INTRODUCERE

Privit de la distanţă, Dealu Viilor pare un uriaş amfiteatru orientat spre sud, amplasat pe malul drept al Târnavei Mari, la marginea de nord-est a oraşului Sighişoara. Extremitatea sa vestică este marcată de o falie aproape verticală ce constituie cariera de lut din care Fabrica de cărămidă, actuala SICERAM, îşi extrage materia primă de aproape 100 de ani. Deasupra fabricii, spre nord-est, se află mica aşezare numită Cătunul Viilor.

Extremitatea vestică a acestei ample formaţiuni deluroase este dominată de un alt promontoriu, puternic afectat de un proces natural de eroziune: Cornul Viilor. La baza acestui promontoriu, în zona în care se află cele 3-4 gospodării izolate, în adâncime, se află vechile aşezări descoperite şi cercetate de noi.

Toponimul românesc „Dealu Viilor" este relativ recent şi provine de la existenţa unor culturi de viţă de vie, astăzi abandonate. Locuitorii mai vârstnici din zonă îşi amintesc cum înainte de război saşii culegeau toamna strugurii în sunetele muzicii de fanfară. Pe vechile hărţi SKV dealul acesta apare marcat cu un toponim săsesc, astăzi dispărut: „Reisselberg". Toată zona de păşuni aflată în spatele dealului, spre nord-nord-est, se numeşte „Reissel". Aceeaşi zonă se numeşte în limba română „Rusu" sau „În Rusu" şi este străbătută de un mic afluent nordic al Târnavei Mari numit „Reisselbach". Pe valea acestui pârâu trecea în vechime un drum medieval de ocolire a oraşului Sighişoara. Pe aici, prin „Reissel", spune cronicarul G. Krauss, a trecut în iarna anului 1662 principele Ardealului J. Kemény, plecând cu oastea de la Albeşti (Weisskirch), prin Hetur (Marienburg) până la Seleuşul Mare (Gross Alisch), unde s-a dat bătălia în care şi-a pierdut viaţa.

Din locul în care se află vechile aşezări de la Dealu Viilor, pe malul opus, se vede bine câmpia unde s-a dat celebra bătălie de la Albeşti din 31 iulie 1849. Aici şi-a pierdut viaţa marele poet maghiar Petöfi Sándor.

Iată, deci, un spaţiu încărcat de evenimente, în care cercetările arheologice, întreprinse de noi, se înscriu în efortul de recuperare a trecutului mai îndepărtat, adăugând noi valenţe istorice acestei zone.

Lucrarea de faţă reprezintă valorificarea monografică a cercetărilor arheologice de la Sighişoara, din punctul „Cartierul Viilor" sau „Dealul Viilor", întreprinse între anii 1976 şi 1987. Cercetările s-au desfăşurat în cadrul acordului de colaborare între Muzeul de Istorie din Sighişoara, reprezentat prin Gheorghe Baltag, şi Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan" al Academiei Române, reprezentat prin Radu Harhoiu.

Nikolaus şi Rodica Boroffka, de la Institutul German de Arheologie din Berlin, şi-au asumat dificila sarcină de a valorifica materialele preistorice.

La cercetări au participat numeroşi studenţi ai Facultăţii de istorie din Bucureşti (Florin Curta, Virgil Niţulescu, Adrian Canache etc.), cercetători ai Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan" (Alexandru Niculescu), Institutului de Istorie „Nicolae Iorga" (Lukacs Antal) şi muzeografi (Mihai Petică, de la Muzeul judeţean de Istorie Târgu Mureş).

Ridicarea topografică a sitului „Dealu Viilor" se datorează lui Dorin Ursuţ, de la Muzeul Naţional de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca. Desenele inventarelor complexelor cercetate au fost realizate cu măiestrie de Daniel Spânu (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan"). Realizarea planşelor o datorăm doamnei Iuliana Barnea (Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan"), care, cu devotament şi abnegaţie, a depus o muncă uriaşă pentru ducerea la bun sfârşit a acestui proiect.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Colegii Adrian Ioniţă, Dorin Sârbu şi Oana Damian au corectat textul plin de greşeli al manuscrisului.

Tuturor le adresăm cele mai sincere mulţumiri.

Ne-am bucurat de sprijinul autorităţilor locale ale acelei vremi. Fabrica de cărămidă din zonă a stat alături de noi şi ne-a oferit, în măsura posibilităţilor de atunci, un ajutor important, mai ales la construirea bazei arheologice. Şi lor li se cuvin mulţumirile noastre.

Nu am fi putut desfăşura lungile campanii arheologice fără ajutorul oamenilor locului. Dintre membrii echipelor de muncitori, de fapt în majoritate elevi, acum capi de familii şi pricepuţi gospodari, ne amintim cu drag de: Adrian Deac, Costel Deac, Nicuşor Maior, Neluţu Deac, Neluţu Filip şi de mulţi alţii. O impresie de neuitat ne-a lăsat-o Nicuşor Chioreanu, poate cel mai priceput şi ataşat muncitor pe care l-am avut.

Ne amintim cu plăcere de cei care au venit să ne viziteze. Printre ei Mircea Rusu, Gheorghe Diaconu, Valeriu Lazăr şi desigur, Eberhardt Amlacher.

Acolo, pe malul drept al Târnavei Mari ne-am câştigat prietenii, cei mai apropiaţi nouă au fost doamna Maria Deac şi domnul Ionel Deac. Lor le închinăm această carte.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

II. STRATEGIA CERCETĂRII

Situl sau locul de descoperire „Dealul Viilor - aşezare" sau „Cartierul Viilor - aşezare", se află pe o terasă de pe malul drept al râului Târnava Mare, în raza municipiului Sighişoara, jud. Mureş, la cca 2,5 km vest de fabrica de cărămidă din localitate. Locuirea se întinde până la cota de 360 m, după care panta dealului este puternic înclinată (fig. 1-4).

Înainte de colectivizare, zona era acoperită cu vii, care au fost desfiinţate în anii '50, acţiune care a determinat o puternică eroziune a dealurilor, pământul scurs în anii următori acoperind o mare parte a straturilor de cultură pre- şi postromane, ceea ce a îngreunat în mod deosebit desfăşurarea cercetărilor arheologice.

În urma cercetării notelor de periegheză ale lui Radu Vulpe din 1956 şi a unor sesizări ale directorului şcolii din „Cartierul Viilor", Gh. Baltag a întreprins în anul 1975 o serie de cercetări de teren în zonă, care au dus la recoltarea unor interesante materiale arheologice din epoca postromană şi a câtorva fragmente ceramice preistorice. Ca urmare, în anul următor a fost trasat primul sondaj de verificare orientat aproximativ N-S, practicat în faţa casei Deac, imediat în stânga drumului care leagă comuna Boiu de municipiul Sighişoara. Rezultatele primei campanii (v. cat.) au determinat continuarea cercetărilor în anii următori (fig. 5-6).

În anul 1977 cercetarea s-a extins prin practicarea mai multor secţiuni orientate aproximativ V-E, tot în stânga drumului Boiu - Sighişoara, în zona din faţa casei Deac, zonă denumită convenţional T1. Lor li s-a adăugat o secţiune de sondaj orientată N-S, în zona din imediata vecinătate a casei Suciu, situată în dreapta drumului Boiu - Sighişoara, zonă numită convenţional T2. Rezultatele extrem de promiţătoare din aceste două campanii au impus cercetării un ritm ridicat de investigaţie.

În anul 1978 zona aleasă spre cercetare a fost zona T2, care a fost investigată în partea ei de sud, prin 11 secţiuni late de 2 m şi lungi între 20 şi 30 de m. Numeroasele complexe, aparţinând secolelor 8, 12 sau din secolul 4, anunţau una din cele mai intense locuiri din epoca postromană din Transilvania.

În anul 1979 colectivul a fost lărgit prin implicarea în cercetarea de la Sighişoara «Dealu Viilor» a Institutului de Arheologie, prin cooptarea lui Radu Harhoiu. A fost intens cercetată în anul 1979 zona T1 şi epuizată practic zona T2 (fig. 6).

Între anii 1981-1984 a fost investigată, printr-un număr de 30 de secţiuni orientate N-S sau E-V, întreaga suprafaţă accesibilă a zonei T1. Cercetarea s-a făcut uneori în condiţii extrem de dificile şi datorită marilor lucrări de amenajare hidrografică din zonă, concretizate printr-un uriaş dig ridicat pentru protejarea de inundaţii a municipiului Sighişoara (fig. 6-7).

Anul 1984 a marcat însă şi o nouă orientare a cercetării. Una dintre problemele ridicate de investigaţia de până atunci a fost şi aceea a identificării orizonturilor funerare corespunzătoare diferitelor nivele de locuire surprinse în zona aşezării. În acest scop, în anul 1984 s-au practicat sondaje de verificare în zona numită convenţional T3, aflată la NV de zona T1, într-un fel de „golf" al „Dealului Viilor" (fig. 5, 7). Rezultatele obţinute nu au dus însă la identificarea orizonturilor funerare, ci au documentat şi aici o locuire postromană, aparţinând celei de a doua jumătăţi a secolului 3 şi apoi secolului 6 şi secolului 7.

În anul următor s-a epuizat cercetarea în zona T1 şi s-a continuat cercetarea zonei T3, obţinându-se informaţii preţioase asupra locuirii din a doua jumătate a secolului 3, dar mai ales a celei din secolul 8.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Datorită unor condiţii obiective, mai ales de ordin financiar, dar şi datorită trecerii la prelucrarea materialului arheologic, s-a ajuns practic la decizia încheierii campaniilor arheologice în cele trei zone (T1-T3). La aceasta a contribuit şi identificarea la 300 m vest de zona aşezării, în punctul numit „necropolă", situat tot pe malul drept al Târnavei Mari, a unor oseminte umane.

În perioada celor 10 campanii de cercetări, permanenţa pe şantier a fost asigurată de Gheorghe Baltag.

Începând cu anul 1987, ca urmare a identificării unor orizonturi funerare aparţinând secolului 6 şi secolului 12, cercetarea arheologică s-a orientat exclusiv asupra investigării punctului „necropolă".

Săpăturile tuturor campaniilor au vizat, în primul rând, urmele arheologice din epoca postromană. Totuşi, au fost înregistrate şi complexe şi materiale din diferite perioade preistorice întâlnite în cursul lucrărilor, care sunt prezentate succint în capitolul VII.

Rezultatele campaniilor arheologice din perioada 1976-1985 s-au concretizat în identificarea a 127 de complexe arheologice (locuinţe, ateliere de olar, gropi menajere sau cu altă destinaţie, uneori greu de precizat), precum şi în recoltarea unui extrem de bogat material arheologic aparţinând perioadei cuprinse între a doua jumătate a secolului 3 şi primele decenii ale secolului 9 şi apoi din secolul 12. Prin varietatea şi importanţa informaţiei arheologice identificate, aşezarea sau aşezările de la Sighişoara „Dealu Viilor" reprezintă, alături de ansamblurile de la Moreşti, jud. Mureş[1] sau Bratei, jud. Sibiu[2], una dintre cele mai importante staţiuni arheologice ale perioadei postromane din Transilvania (fig. 7-8).

[1] HOREDT *Moreşti*.

[2] **Aşezarea 1** (sec. 5.-6.): BÂRZU *La station no 1*; **aşezarea** 2 (sec. 7.-8.): ZAHARIA *La station no 2*; asupra altor complexe pre şi protoistorice sau din secolul 12 (**aşezarea 3**): ZAHARIA *Brateiu*.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

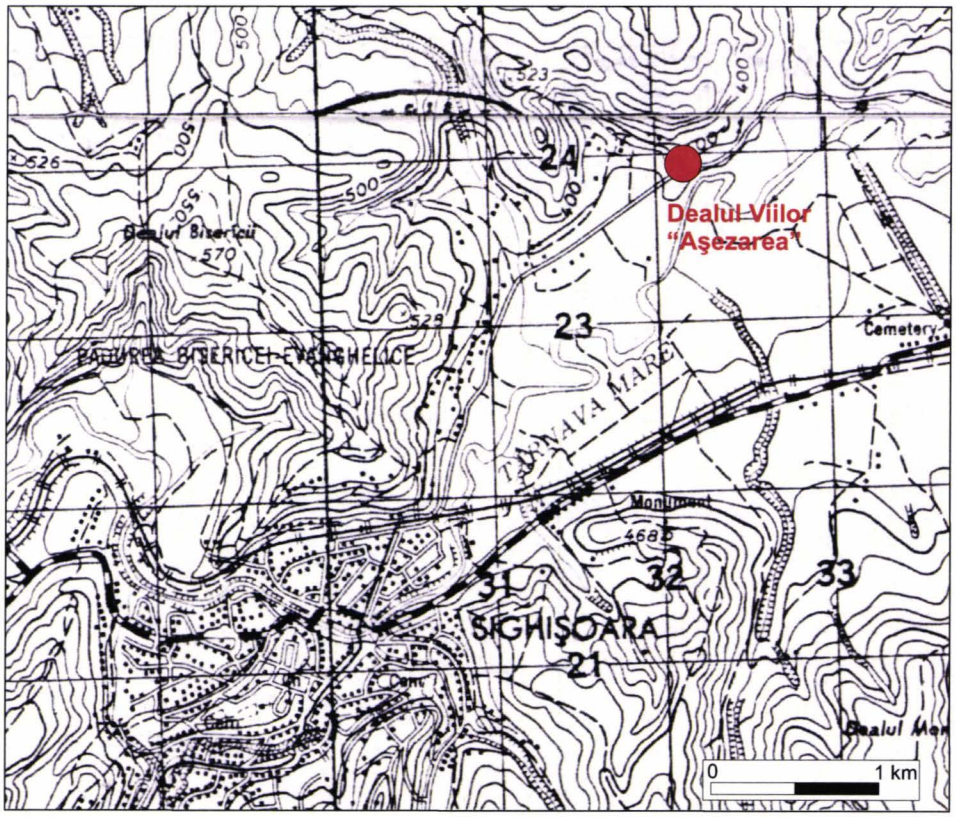

Fig. 1. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Localizarea sitului „Aşezarea" pe harta topografică din 1980 cu efectul lucrărilor de amenajare hidrografică asupra cursului Târnavei Mari (după Army Map Service, Sheets 3887 II-III, ediţia 1-AMS, 1960)

Fig. 2. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Localizarea sitului „Aşezarea" cu efectul lucrărilor de amenajare hidrografică asupra cursului Târnavei Mari (după Google Earth 2006).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

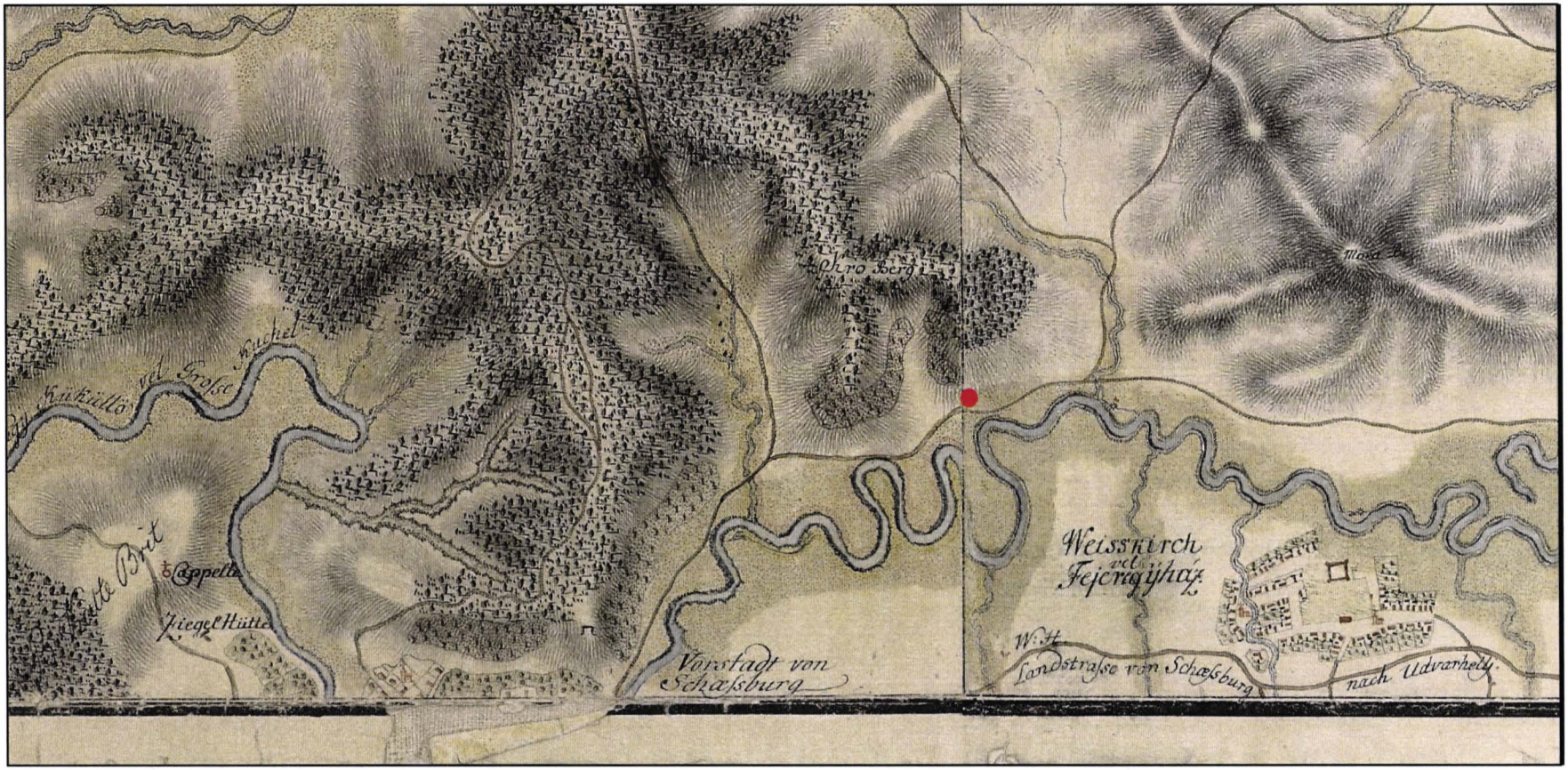

Fig. 3. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Localizarea sitului (după Josef Paldus, Die militärischen Aufnahmen im Bereich der habsburgischen Länder aus der Zeit Kaiser Josef II. Viena 1919. scara 1:28.800)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

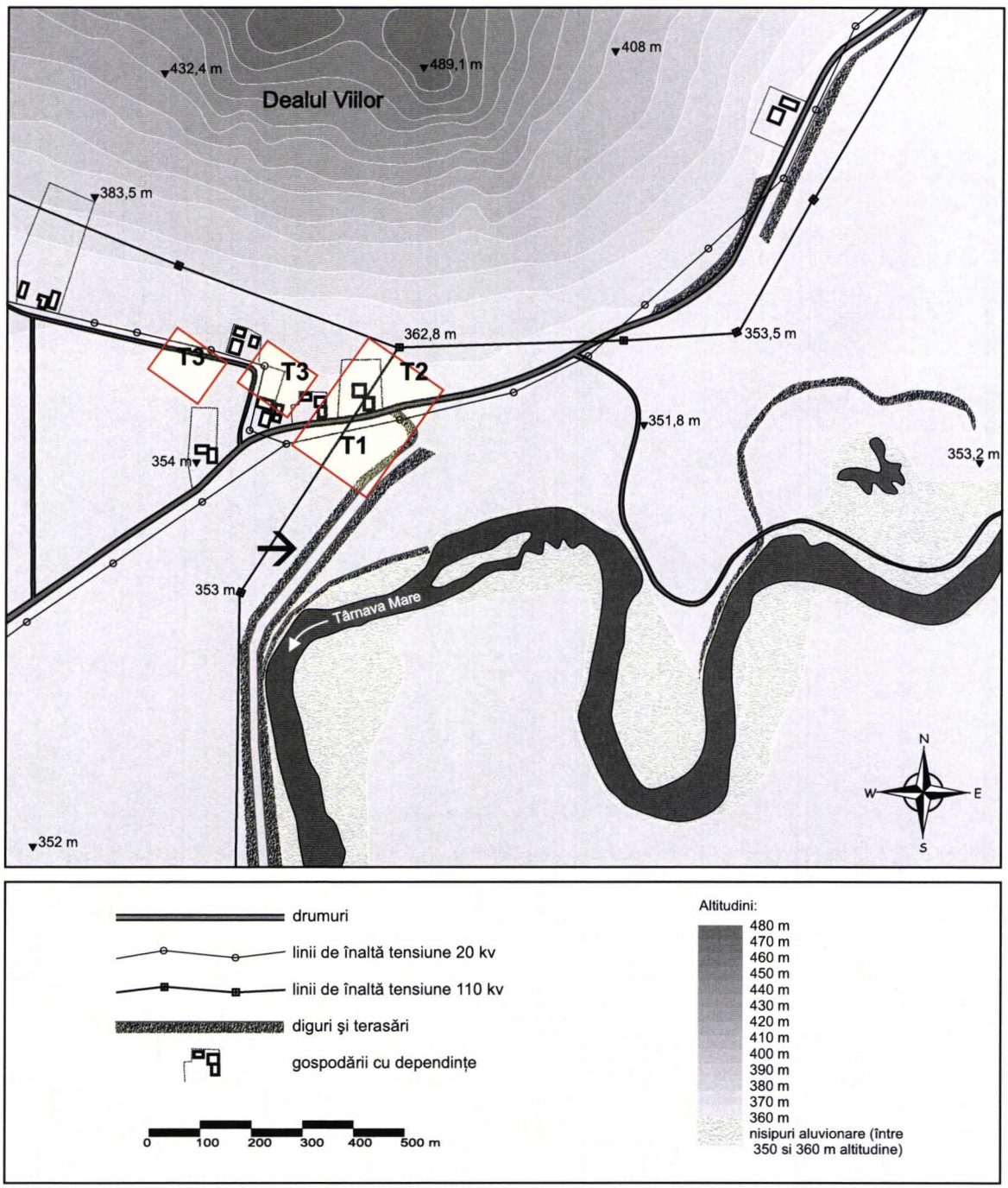

Fig. 4. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Localizarea sitului, după harta topografică din anul 1982, scara 1:20.000, cu digul construit în 1981 (→), care taie aşezarea. Interpretare grafică Daniel Spânu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

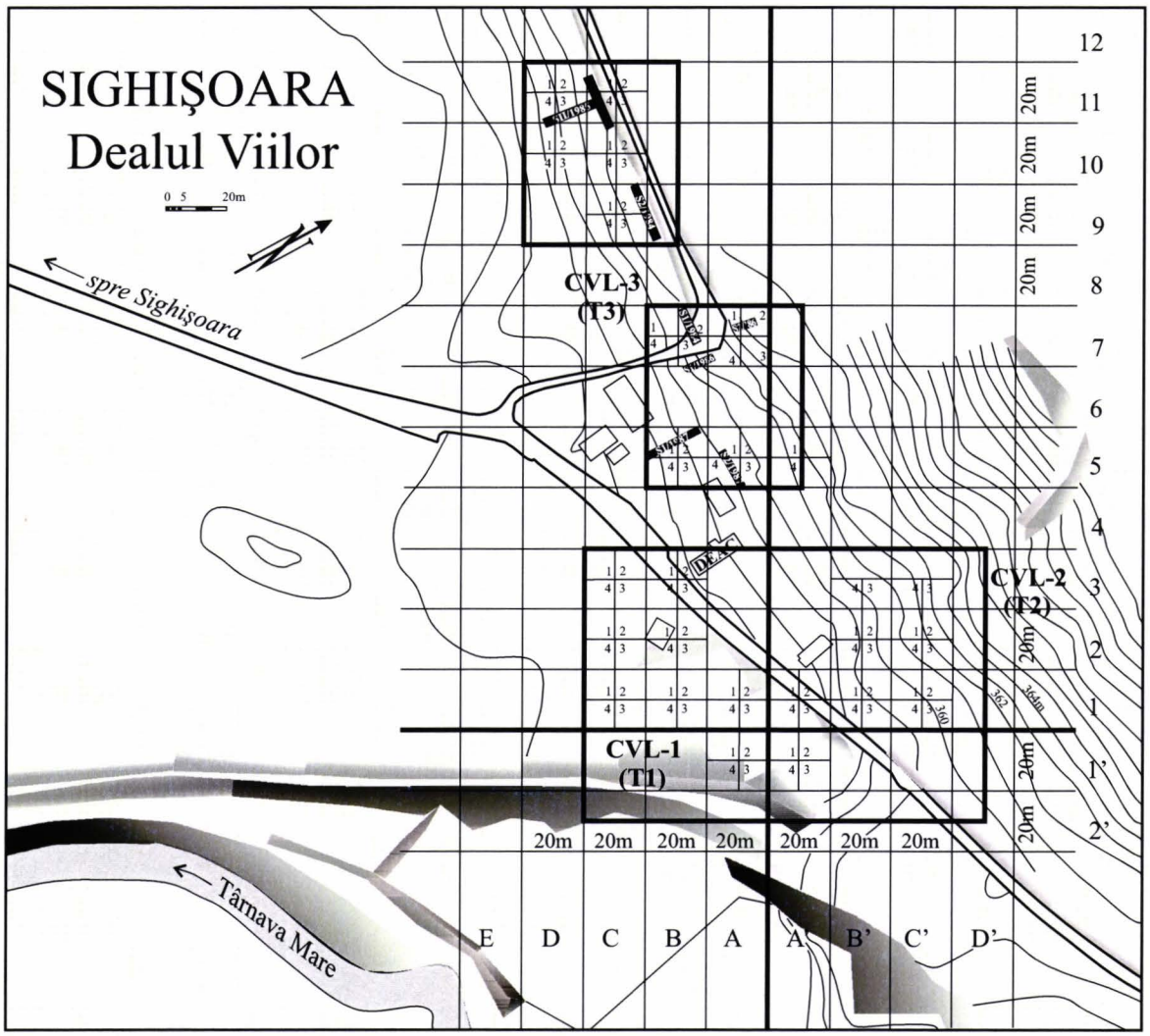

Fig. 5. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Plan de situaţie

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

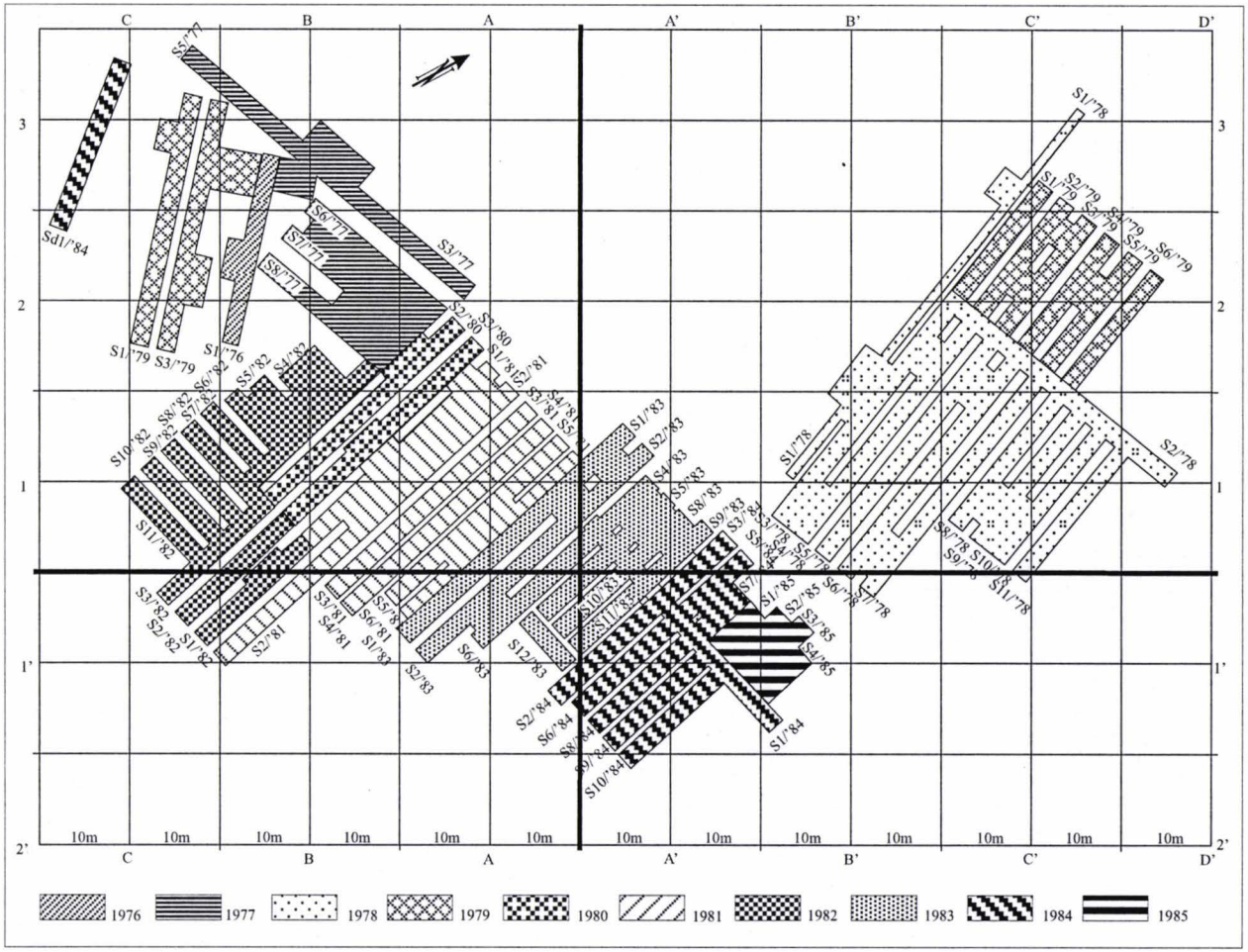

Fig. 6. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Dinamica cercetării

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

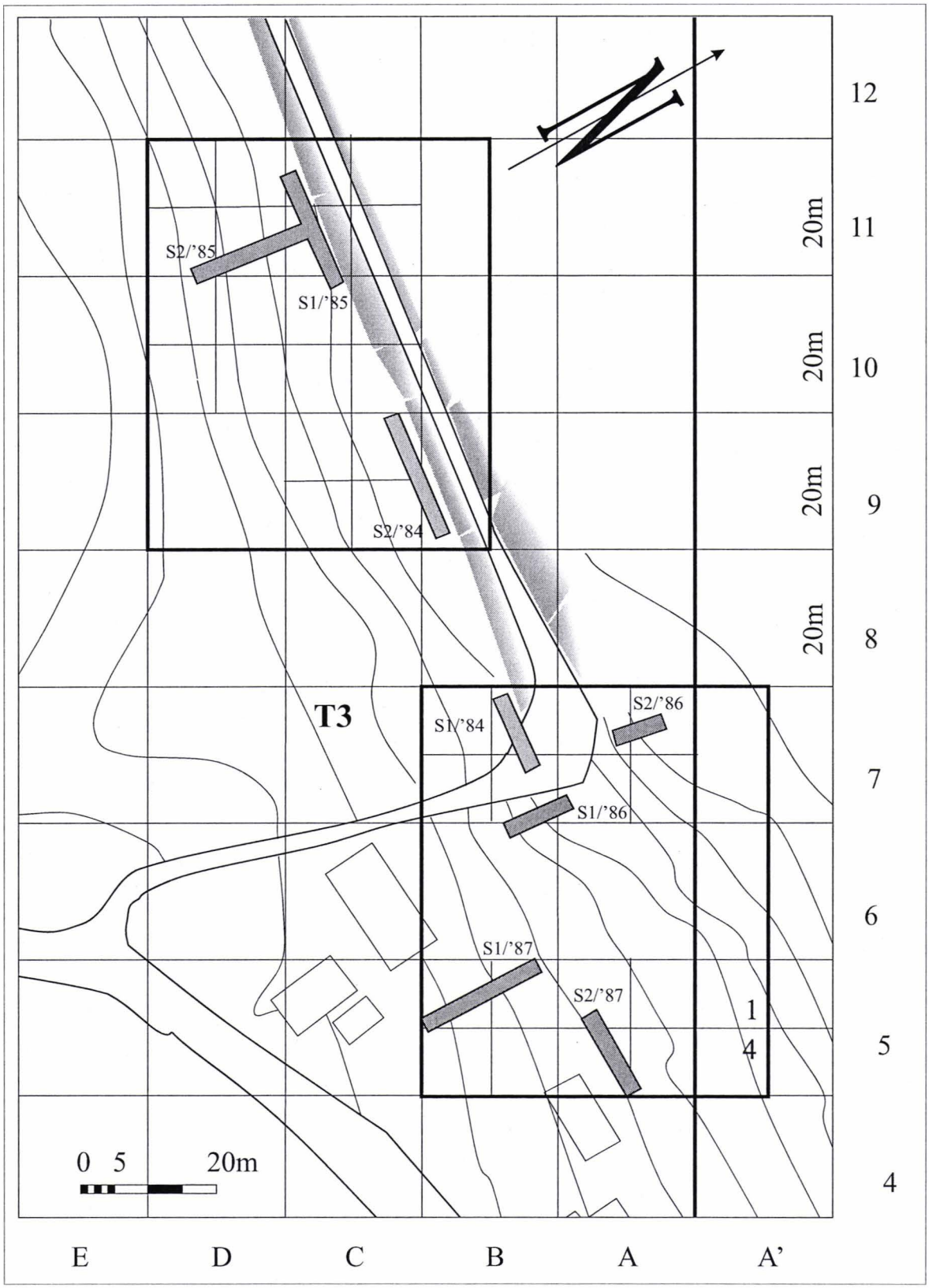

Fig. 7. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Cercetările de pe terasa T3

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

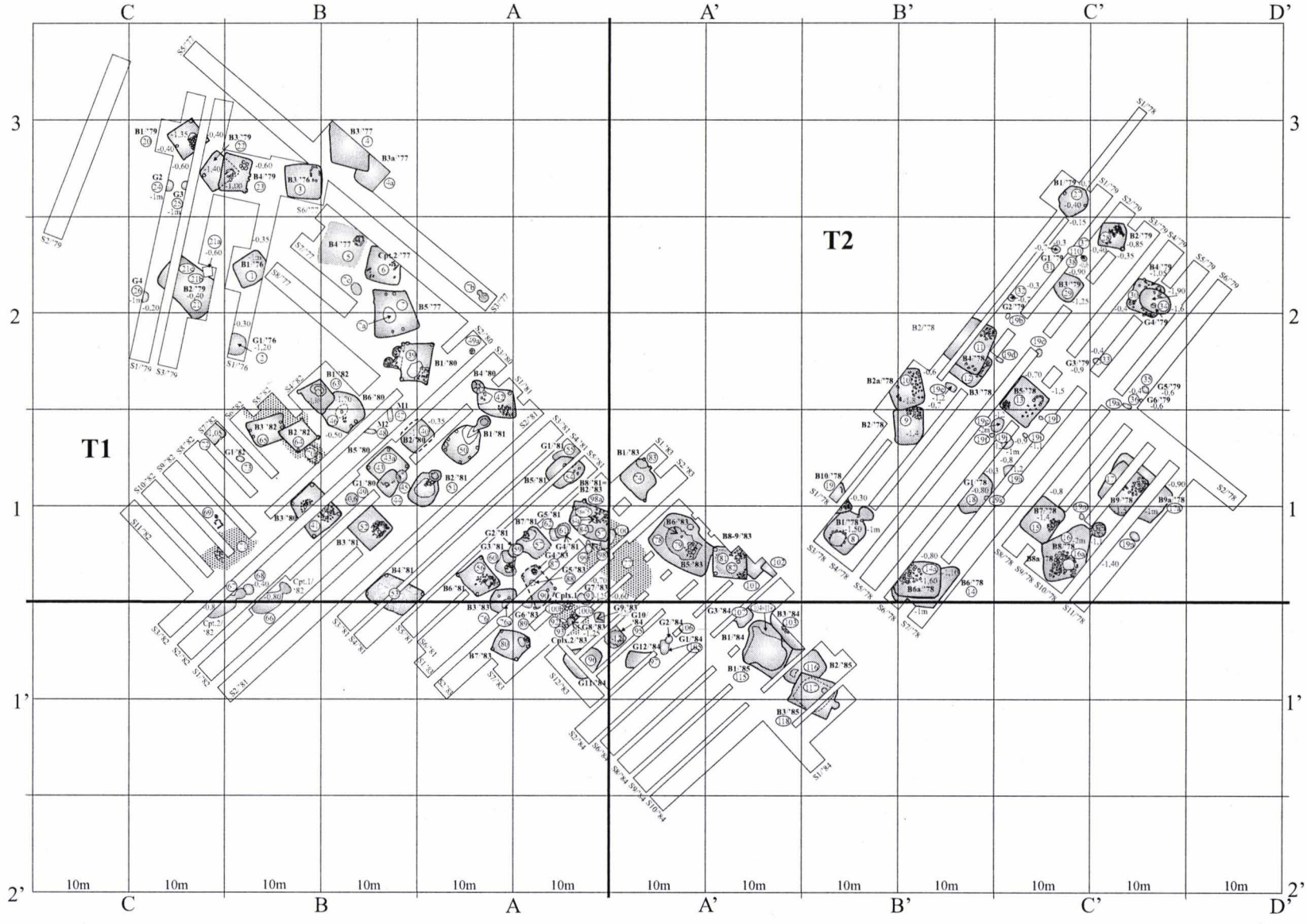

Fig. 8. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Planul general al cercetărilor de pe terasele T1 şi T2

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

III.1. Locuinţe

III. 1a. Suprafeţe locuibile

Înainte de a discuta diferitele tipuri de locuinţe, se cuvin câteva observaţii asupra suprafeţelor locuibile identificate. Graficul suprafeţelor stabilite pune în evidenţă o anume varietate a spaţiului locuit, de la un spaţiu relativ mic (între 0,2 – 0,5 m²) până la un spaţiu locuibil mare, care depăşeşte 20 m² (fig. 9), şi care poate fi ordonat în şase grupe (s.01 – s.06) (fig. 9), reprezentate în situl de la Sighişoara „Dealu-Viilor" cu o intensitate diferită, dominante fiind locuinţele cu suprafeţe între 8 şi 13 m²., urmate apoi de cele cu suprafeţe în jur de 16 m², la extreme situându-se locuinţele cu suprafeţe mici (pâna la 7 m²) sau mari (peste 20 m²) (fig. 10).

Suprafețe locuibile								
Nr. cat.	CX	Tip	m²	Cod suprafaţă	Pereţi	Întretăieri	Datare	Observaţii
029	29.B3/79.T2	01	03	s.01			s.3(/2)	
066	66.C1/82.T1	07c	02>	s.01			s.12	incompl. săpat
067	67.C2/82.T1	07c	02>	s.01			s.12	incompl. săpat
028	28.B2/79.T2	05b	03	s.01			s.8	
111	111.B3/84.T3	06a??	04,5>	s.01			s.6	incompl. săpat
110	110.B2/84.T3	02b?	04,16>	s.01		108/110	s.6	incompl. săpat
076	76.B3/83.T1	02b	05	s.01		76/76a	s.4(/)	
063	63.B1/82.T1	06b	07	s.02		46/63 7	s.6	
075	75.B2/83.T1	06b1	07,5	s.02		61/75/77	s.7	
080	80.B7/83.T1	06b3	05,75	s.02			s.6	
012	12.B4/78.T2	05f	07.5?	s.02		11/12	s.8	
074	74.B1/83.T1	02a	06	s.02		74/83	s.4(?)	
030	30.B4/79.T2	05c?	09,2	s.03		34/30	s.8	
040	40.B2/80.T1	01	09?	s.03			s.4-6	
014a	14a.B6a/78.T2	05b	09	s.03			s.8	
027	27.B1/79.T2	09	09	s.03			s.12	
013	13.B5/78.T2	05f1	08.40	s.03			s.8	
008	8.B1/78.T2	07a2	09	s.03			s.8	
016a	16a.B8a/78.T2	05f	08.50	s.03			s.8	reamenajare
064	64.B2/82.T1	03	08,25	s.03		64/65/70	s.6	
001	1.B1/76.T1	01	08	s.03			s.4	
057	57.B7/81.T1	06a	08	s.03		59/57	s.4/2	
043	43.B5/80.T1	06b	09	s.03		44/45/43	s.6	
101	101.B1/84.T1	01?	09??	s.03			s.3(/2)	incompl. săpat
112	112.B1/85.T1	03	09	s.03			s.6	incompl. săpat
042	42.B4/80.T1	05c??	08	s.03			s.4;7	
009	9.B2/78.T2	05f	10	s.04		tangenţial	s.8	
010	10.B3/78.T2	05f	10?	s.04		tangenţial	s.8	

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Suprafeţe locuibile								
Nr. cat.	CX	Tip	m²	Cod suprafaţă	Pereţi	Întretăieri	Datare	Observaţii
014	14.B6/78.T2	08	09.50?	s.04			s.3(/2)	
022	22.B3/79.T1	05c	11	s.04		23/22	s.6	
016	16.B8/78.T2	07a	12	s.04		16/16a	s.8	reamenajare
017	17.B9/78.T2	05f	12	s.04		neclar	s.8	
118a	118a.B4/85.T1	06c	12,87	s.04		117/118	s.3(/2)	faza 1
020	20.B1/79.T1	05c	12,25	s.04			s.4(/2)	
023	23.B4/79.T1	06a2	11	s.04	lemn	23/22	s.7	
015	15.B7/78.T2	01	09.50	s.04			s.8	
079	79.B6/83.T1	05f	09.80	s.04		78/79	s.7!	
039	39.B1/80.T1	07a1	13	s.04		c1/c2	s.8	
065	65.B3/82.T1	04b	11,34	s.04		64/65/70	s.4	
056	56.B6/81.T1	05	09,75	s.04			s.7	
052	52.B3/81.T1	05d	12,25	s.04			s.4	
081	81.82.B8-9/83.T1	05a	11,42	s.04		81/82	s.4;s.7-8	
039	39.B1/80.T1	07a1	12	s.04			s.8	
063	63.B1/82.T1	08b	11,50	s.04		63/46	s.6	
046	46.B6/80.T1	04c	12	s.04		63/46	s.3(/2)	
004a	4a.B3a/77.T1	05f	14?	s.05		004/004a	s.8?	
115	115.B1/85.T1	04d	14.80?	s.05		104(119)/1	s.8	incompl. săpat
003	3.B3/76.T1	06a	15	s.05			s.8	
004	4.B3/77.T1	05f?	15?	s.05		neclar	s.8	
005	5.B4/77.T1	05f	15	s.05			s.7	
041	41.B3/80.T1	06b	16	s.05			s.4(/2)	2 vetre poz dif
011	11.B3a/78.T2	05f	16?	s.05		11/12	s.12	
007	7.B5/77.T1	04a	17	s.05		neclar	s.3(/2)	
053	53.B4/81.T1	06b	15,75	s.05			s.6	
116	116.B2/85.T1	06a	16,80	s.05			s.8	incompl. săpat
118	118.B4/85.T1	07b	14,87	s.05		117/118	s.3(/2)	faza 2
017a	17a.B9/78.T2	08	21?	s.06		017/017a	s.3(/2)?	
021	21.B2/79.T1	08	28	s.06			s.3(/2)	
078	78.B5/83.T1	06b2	20	s.06		78/79	s.12	
108	108.B1/84.T3	05x	19	s.06		108/110	s.7	incompl. săpat

Fig. 9. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Suprafeţe locuibile

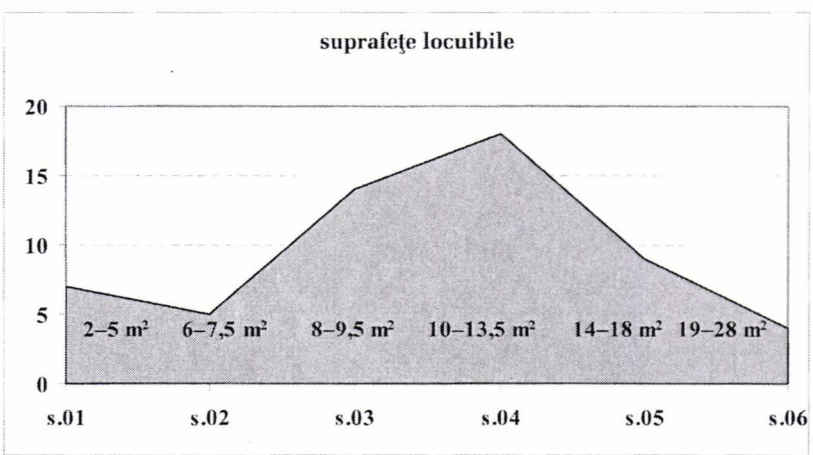

Fig. 10. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul comparativ al suprafeţelor locuibile

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Locuinţele surprinse au fost mai mult sau mai puţin adâncite în pământ, existând şi aici o relativ mare varietate de situaţii, dominante fiind locuinţele adâncite cu 0,30 – 0,50 m şi mai puţin prezente cele puţin adâncite sau foarte mult adâncite în pământ (fig. 11).

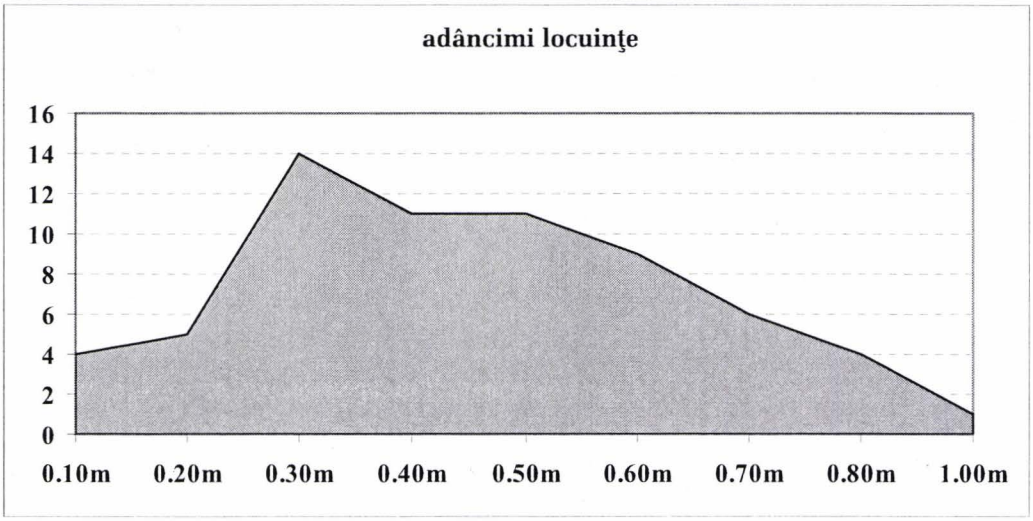

Fig. 11. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul comparativ al adâncimii locuinţelor

III.1b. Tipuri de locuinţe

Cercetările arheologice din situl de la Sighişoara „Dealul Viilor" au permis identificarea mai multor orizonturi de locuire, concretizate şi prin mai multe tipuri de locuinţe, stabilite în funcţie de detalii ale structurii constructive şi ale instalaţiilor de încălzire (fig. 12)[1].

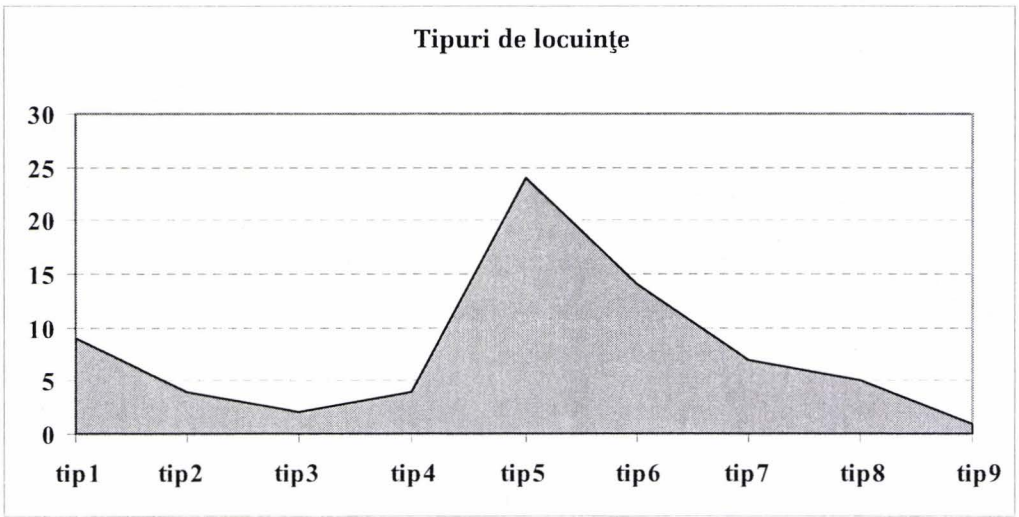

Fig. 12. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul comparativ al tipurilor de locuinţe

Tipul 01 (fig. 13/ 1; 14-16) este reprezentat de locuinţele cu groapă rectangulară aproape pătrată, într-un caz trapezoidală, cu colţurile mai mult sau mai puţin rotunjite, adâncite în sol până la 0,50 m, lipsite de stâlpi sau de instalaţii de foc. Sunt complexe cu suprafaţa, acolo unde a putut fi stabilită, în jur de 8 – 9,50, dar şi mai mici, de 3 m^2. Suprastructura acestui tip de locuinţă (pereţii şi acoperişul) se sprijinea probabil pe tălpi de lemn situate pe marginea gropii[2] sau pe stâlpi aflaţi

[1] O primă sinteză a problematicii la BALTAG *Locuinţe*.
[2] TEODOR *Evoluţia culturii*, 261.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

la mică distanţă în jur, extrem de greu sesizabili. În interiorul locuinţei nu au putut fi sesizate amenajări speciale ale podelei sau ale pereţilor. Lipsa instalaţiei de foc poate include tipul fie în categoria anexelor, eventual ateliere sau locuinţe sezoniere, fie în categoria locuinţelor cu vatră portativă. Fragmentele de lipitură de lut ars cu urme de nuiele, alături de o mare cantitate de cărbune, sugerează pereţi de nuiele lipiţi cu lut şi un acoperiş de paie sau de trestie.

Tipul 02 (fig. 13/ 2-4; 17-19) este reprezentat de locuinţe de asemenea de plan rectangular, cu colţurile mai mult sau mai puţin rotunjite, la fel lipsite de instalaţie de încălzire, dar cu două gropi de stâlp amplasate în colţurile uneia dintre laturi sau pe una din laturi, ceea ce sugerează un posibil acoperiş într-o singură apă. Sunt locuinţe mici, cu o suprafaţă folosibilă de până la 5 m^2.

Tipul 03 (fig. 13/ 5; 20-22) este reprezentat de asemenea de locuinţe adâncite în sol până la 0,50 m, cu o suprafaţă folosibilă între 8 şi 9 m^2, care au fost prevăzute la colţuri cu câte un stâlp de susţinere.

Tipul 04 (fig. 13/ 6-9; 23-25) face parte de asemenea, cu excepţia variantei 4a, din tipul de locuinţe fără instalaţii de încălzire. Ele sunt fie de formă dreptunghiulară, fie hexagonală, şi au fost prevăzute cu câte o pereche de stâlpi apropiaţi amplasaţi în general pe laturile scurte, fiind adâncite în pământ, mai ales, între 0,40 şi 0,70 m, şi având o suprafaţă locuibilă între 8 şi 14 m^2.

Varianta 04a (fig. 13/ 6) este reprezentată de locuinţa cat. nr. 7. B5/1977 (fig. 1090-1091), cu groapă dreptunghiulară, cu colţurile rotunjite, adâncită în sol până la 0,50 m, lipsită de instalaţie de foc permanentă sau de o podea special amenajată, având o suprafaţă locuibilă de 17 m^2. Pereţii celor două laturi lungi ale gropii au fost căptuşiţi cu bârne suprapuse orizontal, formând pereţi de lemn care se ridicau probabil până la o înălţime oarecare deasupra solului. Acest detaliu constructiv este indicat de fragmente de bârne carbonizate, aflate de-a lungul laturilor lungi şi de arderea la roşu a pereţilor gropii pe o grosime de 3 – 4 cm.

Un alt detaliu constructiv important este prezenţa a patru gropi de stâlpi poziţionaţi de-a lungul celor două laturi scurte, cu diametrul de 0,25 m. Cei patru stâlpi situaţi pe mijlocul laturilor scurte sprijineau probabil un acoperiş în două pante, aşa-numitul acoperiş cu coamă dublă. Concomitent, tot de-a lungul laturilor scurte, s-a constatat prezenţa unor mici gropi de par cu diametrul de 0,05 m, care punctează la intervale oarecum regulate fundul gropii locuinţei, lângă pereţi.

Pereţii lungi ai locuinţei au fost din lemn lipiţi cu lut, în timp ce pereţii laturilor scurte erau probabil din lut, aplicat pe o împletitură de nuiele, cum o sugerează de altfel şi cantitatea mare de lipitură de lut cu urme de nuiele din groapa locuinţei şi din preajma ei. Intrarea locuinţei era organizată prin spaţiul dintre cei doi stâlpi de pe latura de NV şi a fost surprinsă în săpătură sub forma unei trepte de lut cruţat.

Varianta 04b (fig. 13/ 7), reprezentată de locuinţa cat. nr. 65. B3/82.T1 (fig. 1106), este lipsită de o structură cu pereţi de lemn şi pare să fi avut o instalaţie de încălzire, cum o poate sugera, în mijlocul locuinţei, o suprafaţă de formă neregulată din chirpici de 2,00 x 2,00 m, groasă de 4 cm, reprezentând poate o vatră sau un loc de foc.

Varianta 04c (fig. 13/ 8), reprezentată de locuinţa cat. nr. 46. B6/ 80 (fig.1101), se remarcă prin forma ei hexagonală, cu patru stâlpi în centru şi un stâlp central.

Varianta 04d este reprezentată de locuinţa cat. nr. 115. B1/85 (fig. 1110), pe laturile de est (?) şi vest ale căreia par a fi fost amplasate, de această dată, câte trei gropi de stâlp.

Tipul 05 (fig. 13/ 10-17, 26-28) este ilustrat de locuinţele cu instalaţie de foc reprezentată de un cuptor din pietre de râu şi lespezi de gresie, care dau uneori senzaţia de adevărate „sobe". Ele au suprafaţă locuibilă mai ales între 8 şi 14 m^2, uneori chiar şi mai mare, fiind adâncite în sol mai ales între 0,50 – 0,80 m.

În funcţie de prezenţa sau absenţa gropilor de stâlpi sau de alte detalii constructive, structuri de lemn sau laviţe din pământ cruţat, pot fi distinse mai multe variante.

Astfel, la *varianta 05a* (fig. 13/ 11), prevăzută cu gropi de stâlpi la colţuri, pereţii (poate din scânduri de lemn) par să se fi sprijinit pe loazbe de lemn.

Varianta 05b (fig. 13/ 12) pare să se particularizeze numai prin existenţa unui singur stâlp de susţinere amplasat într-un colţ al locuinţei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Variata 05c (fig. 13/ 13) se evidenţiază prin existenţa a doi stâlpi în diagonală, în colţurile locuinţei, fiind reprezentată cel mai bine de locuinţa cat. nr. 20. B1/ 79, cu groapă rectangulară cu colţurile rotunjite, adâncită în sol cu 0,70 m de la nivelul de călcare antic şi având o suprafaţă locuibilă de 12,25 m^2. Acest tip de locuinţă a fost prevăzut cu instalaţie de foc în formă de potcoavă, alcătuită din pietre mari şi plăci din gresie locală, cu boltă încheiată, poziţionată în zona colţului de NE. În partea opusă o pantă uşoară sugera intrarea în locuinţă. Cele două gropi de stâlp, situate în diagonală, sugerează o suprastructură cu acoperiş în două ape (fig. 1096).

Varianta 05d (fig. 13/ 14) este sugerată de locuinţa cat. nr. 52. B3/81, cu groapă rectangulară, aproape pătrată, cu colţurile rotunjite, puţin adâncite în sol (0,30 – 0,40 m), cu suprafaţa locuibilă în jur de 9 m^2, cu podea simplă fără amenajări speciale şi având o instalaţie de încălzire reprezentată de un cuptor de piatră, alcătuit din lespezi mari de gresie locală, aşezate în formă de casetă, situat în colţul de de NV, vatra cuptorului fiind realizată de asemenea din lespezi de piatră perfect îmbinate. Structura locuinţei este sugerată de o groapă de stâlp pe mijlocul laturii de sud şi una pe mijlocul laturii de nord, situată însă în exteriorul locuinţei, ambele cu diametrul de 0,25 m. De asemenea, de-a lungul laturii de sud s-a precizat o urmă de bârnă carbonizată, aşezată orizontal, întreruptă de amintita groapă de stâlp. Cele două gropi de stâlp de pe axul median al locuinţei, fac posibilă existenţa unui acoperiş în două pante sprijinite în vârf pe o grindă susţinută de cei doi stâlpi (fig. 1103).

Varianta 05e (fig. 13/ 15) este reprezentată de locuinţe de plan rectangular, cu colţurile rotunjite, adâncite în sol cu 0,40-0,60 m şi podeaua neamenajată special, având o suprafaţă de 8 – 10 m^2. Se distinge de tipul precedent prin structura locuinţei, ilustrată de două gropi în apropiere de axul median orizontal al locuinţei.

Varianta 05f (fig. 13/ 16) este reprezentată de locuinţe cu groapă rectangulară, adâncite în sol până la 0,60-0,80 m, cu colţurile de obicei rotunjite, fără amenajări speciale ale podelei, cu o suprafaţă de 9,50-10 m^2 şi cu instalaţie de foc reprezentată de cuptoare din lespezi de gresie şi piatră de râu în formă de potcoavă, în general de proporţii foarte mari. Una dintre caracteristicile tipului constă în lipsa gropilor de stâlpi, pereţii fiind probabil construiţi din blocuri de chirpici, după cum o dovedeşte şi cantitatea mare de chirpici ars.[3]

Varianta 05f1 este reprezentată de locuinţa cat. nr. 13. B5/78.T2, cu groapă rectangulară în plan, cu pereţii uşor înclinaţi, adâncită în sol cu 0,50 m şi podeaua neamenajată special, având o suprafaţă de 8 m^2. Instalaţia de foc, poziţionată în colţul de NNE, este reprezentată de un cuptor de piatră în formă de casetă, din lespezi de gresie locală fixate cu lut. Vatra, marcată printr-o crustă de lut calcinat, este uşor albiată sau plată. Un detaliu important constă în existenţa unui pat de pământ cruţat, un fel de laviţă (fig. 1093).

Tipul 06 (fig. 13/ 18-25; 29-31) este ilustrat de locuinţe cu instalaţii de foc reprezentate de vetre. Ele au suprafaţă locuibilă fie între 6 şi 7,5 m^2, fie între 8 şi 14 m^2, uneori chiar şi mai mare, fiind adâncite în sol mai ales între 0,30 – 0,40 m. În funcţie de o serie de detalii constructive, se pot stabili mai multe variante (fig. 13/ 18-25).

Varianta 06a1 (fig. 13/ 18) este reprezentată de locuinţe cu groapă rectangulară, adâncite în sol până la 0,40 m, cu colţurile de obicei rotunjite, fără amenajări speciale ale podelei, cu o suprafaţă de 8,50 – 10 m^2 şi cu instalaţie de foc, poziţionată în general în colţul de NE sau NV, reprezentată de o vatră simplă din pietre de râu amenajată pe latura de est. Una din caracteristicile tipului, ca şi la unele variante ale tipului precedent, constă în lipsa gropilor de stâlpi, pereţii fiind probabil construiţi din blocuri de chirpici.

Subvarianta 06a2 (fig. 13/ 19) este ilustrată de locuinţa cat. nr. 23. B4/1979, adâncită în pământ cu 0,30 m, de formă rectangulară, având o suprafaţă de 10,5 m^2 şi cu instalaţie de foc reprezentată de o vatră cu crustă arsă, acoperită cu o lăviţă groasă de 0,07 m cu marginile înălţate de 0,10 – 0,12 cm, făţuite şi rotunjite, acoperită de o grămadă de pietre, situată în apropierea colţului de N. Locuinţa nu a fost prevăzută cu gropi de stâlpi de susţinere. Pe latura de NE însă, au fost identificate bârne în

[3] „Im Blockbau" după HOREDT *Frühmittelalter*, 92, 94.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

coadă de rândunică aşezate pe sol, pe aceeaşi latură observându-se şi două gropi de par sau capete de bârne. În centrul locuinţei se afla o groapă de cenuşă mare, cu diametrul de 1,40 m, adâncită cu 0,15 m faţă de podea (fig. 1098).

Varianta 06b (fig. 13/ 20) este reprezentată de locuinţa puţin adâncită în sol (cca. 0,30 – 0,60 m), având o suprafaţă locuibilă între 9 – 15 m^2, cu groapa de formă rectangulară cu colţurile rotunjite şi podeaua fără amenajări speciale. Specifică acestei locuinţe este instalaţia de foc cu vatră cu gardină de pietre, constând dintr-o crustă groasă de lut calcinat, de formă ovală sau dreptunghiulară, cu colţurile rotunjite, înconjurată de pietre de formă şi mărimi diferite, având rolul de a conserva căldura. Vatra poate fi plată sau albiată în profil, având grosimea de 0,03 – 0,05 m.

O altă caracteristică notabilă este prezenţa celor patru gropi de stâlp cu diametrul între 0,25 – 0,30 m, în cele patru colţuri ale gropii. Cununa superioară de grinzi cu acoperiş în două ape se sprijinea astfel pe aceste patru „furci" ale locuinţei. Este un tip de locuinţă frecvent întâlnit în epoca postromană.

Subvarianta 06b1 (fig. 13/ 21) este reprezentată de locuinţa de plan rectangular, cu colţurile rotunjite, adâncită în sol cu 0,30 – 0,40 m şi podeaua neamenajată special, având o suprafaţă de până la 8 m^2. Se distinge de tipul precedent prin instalaţia de foc, vatră de formă ovală, albiată în profil, alcătuită dintr-o crustă calcinată, înconjurată de o gardină din pietre de râu, poziţionată în colţul de NE. Structura locuinţei este ilustrată de două gropi de stâlp pe colţurile uneia din laturi, formând un acoperiş lung într-o singură pantă.

La *subvarianta 06b2* (fig. 13/ 22) structura locuinţei este sugerată tot de două gropi de stâlp, plasate asimetric pe laturile scurte, în timp ce la *subvarianta 06b3* (fig. 13/ 23) structura este sugerată de existenţa a trei stâlpi: 2 pe latura scurtă, unul pe latura lungă.

O situaţie specială este ilustrată de *varianta 06c* (fig. 13/ 24), reprezentată de locuinţa cat. nr. 118a. B5/85-T1 (fig. 1115), cu vatră ovală în colţul de NE, uşor deviată spre centrul locuinţei, realizată dintr-o crustă de lut galben cu pietricele, calcinată în partea centrală. Structura este sugerată de două gropi de stâlp paralele cu axul locuinţei, în apropierea laturilor de NE şi SV şi două gropi pe laturile de SE şi NV. Este unul din puţinele cazuri în care podeaua a fost amenajată din scânduri groase, din care s-au surprins porţiuni mai ales în partea de NE. Pe latura de NV pare a fi sesizabil şi un mic prag de 0,10 m, pe o lăţime de 1,00 – 1,20 m.

Tipul 07 (fig. 13/ 25-29; 32-34) este caracterizat prin locuinţe cu cuptor scobit în afara perimetrului locuinţei şi fără gropi de stâlpi.

În funcţie de o serie de particularităţi şi detalii constructive se pot distinge mai multe variante.

Varianta 07a (fig. 13/ 25) este caracterizată prin locuinţe dotate numai cu un cuptor scobit în lut cruţat, în afara perimetrului locuinţei.

Subvarianta 07a1 (fig. 13/ 26) este reprezentată de locuinţa cat. nr. 39.B1/80, (fig. 1100), adâncită în pământ cu 0,50 m, de formă rectangulară, având o suprafaţă de cca 12 m^2, cu instalaţie de foc în colţul de SE, reprezentată de un cuptor în formă de cutie rectangulară din lespezi mari de piatră şi de dimensiuni mai mici, arse, legate cu pământ galben şi vatră făţuită. Locuinţa a fost prevăzută cu două cuptoare "de pâine" săpate în exterior şi care pun în evidenţă două faze constructive. Cuptorul nr. 1: de formă circulară, se află pe latura de NV, fiind podit cu lespezi de piatră şi prevăzut cu o cupolă de lut ars. Lespezile se află aşezate pe un pat de pământ ars, gros de 0,10 m. Cuptorul nr. 2 este construit tot în exterior după dezafectarea cuptorului 1, prin extinderea laturii de NV; este prevăzut cu boltă din lut ars la roşu (grosime: 0,15 – 0,20m), prăbuşită pe vatră cuptorului, de formă oval lunguiaţă (1,50x1,10m), podită cu lespezi, aşezate pe un pat de pământ galben. La gura cuptorului se aflau două lespezi de piatră dispuse vertical.

Structura locuinţei este sugerată de o dungă de lemn carbonizat în partea de N, lată de 0,25 m, poate de la o bârnă şi de gropile de stâlp din colţuri. Podeaua este fără urme de amenajări, având doar o mică denivelare de 0,10 cm în zona instalaţiei de foc. Lângă colţul de E se află o groapă cu cap de bovideu[4].

[4] Sacrificiu de întemeiere (după Gh. Baltag).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Subvarianta 07a2 (fig. 13/ 27) este bine sugerată de locuinţa cat. nr. 8. B1/78 (fig. 1092), de formă dreptunghiulară-alungită, adâncită în sol cu 0,60 m, având o suprafaţă în jur de 9 m². Instalaţia de foc este reprezentată de o vatră ovală din argilă calcinată, situată la mijlocul laturii de sud, adâncită cu 0,05 – 0,08 m în podea (dimensiuni: 1,25 – 0,80 m) şi de un cuptor de pâine scobit în exteriorul locuinţei, în solul preistoric, în formă de pară, aşezat pe latura de N a locuinţei, cu vatră ovală, din argilă calcinată, de culoare roşie pe margini, prevăzută cu pietre la gură. Şi la acest tip lipsesc gropile de stâlp. Ca şi la tipul 05f1 şi aici s-a observat pe toată latura de V o zonă cruţată (laviţă) cu o lăţime de 0,50 – 0,70 m.

Subvarianta 07b (fig.13/ 28) este reprezentată de locuinţa cat.nr. 118. B4/85 T1 (fig. 1115), de formă dreptunghiulară, orientată NE-SV, cu suprafaţa de aproape 15 m², podită probabil cu bârne îmbinate la colţuri şi lipită cu pământ galben. Instalaţia de foc este reprezentată de un cuptor scobit în pământul galben, la mijlocul laturii de NE, în exteriorul locuinţei, având o formă ovală, cu vatră din lipitură de lut amestecată cu pietricele. La gura cuptorului se aflau două pietre mari de râu dispuse vertical.

Subvarianta 07c (fig. 13/ 29) este reprezentată de două locuinţe (atelier?) adâncite în pământ cu 0,40 – 0,50 m, de formă ovală neregulată, prevăzute cu un cuptor din lut bine ars, de formă rotund-ovală, uşor boltit, cu gura îngustă şi vatră din lut ars şi fragmente ceramice, peste care s-a aşternut o lutuială. Nu s-au observat gropi de stâlpi.

Tipul 08 (fig. 13/ 30; 35-37). Tot categoriei locuinţelor fără instalaţie de foc fixă îi aparţin şi locuinţele ilustrate prin platforme de lut ars, foarte puţin adâncite în pământ, reprezentând resturile podelei unor locuinţe de suprafaţă.

Tipul este cel mai bine reprezentat de locuinţa cat. nr. 21. B2/79 (fig. 1098), care se prezintă sub forma unei aglomerări de chirpici ars acoperind o suprafaţă relativ dreptunghiulară de 32,50 m², pe o grosime variind între 0,20 – 0,50 m. Se pare că este vorba de o construcţie de proporţii mari realizată la suprafaţă, pe o platformă orientată V-E, având o podea amenajată din lut uscat, peste care se aflau rămăşiţele pereţilor de lut, prăbuşiţi probabil în urma unui incendiu.

A fost surprinsă o singură groapă de stâlp situată relativ central, celelalte fiind probabil în afara locuinţei. De-a lungul laturilor lungi s-au remarcat platforme uşor adâncite în sol, pe o lăţime de 0,20 m, care au servit foarte probabil la aşezarea unor bârne orizontale. Acoperişul locuinţei se sprijinea probabil pe o grindă longitudinală mediană, susţinută de stâlpi numai parţial identificaţi.

Tipul 09 (fig. 13/ 31; 38-39) este reprezentat de locuinţa cat. nr. 27. B1/79 (fig. 1099), puţin adâncită în pământ, de formă circulară, cu dimensiunile de 3,08 x 2,85 m. Nu a fost dotată cu instalaţie de încălzire sau cu alte amenajări, iar structura este sugerată de două gropi de pari pe diametrul scurt, în interior pe marginea gropii.

III.2. Tipuri de dotări

În cadrul ariei cercetate au fost identificate mai multe tipuri de dotări, a căror semnificaţie a putut fi numai uneori desluşită.

III.2a. Ateliere de produs ceramică

Cele două ateliere de produs ceramică descoperite la Dealul Viilor aparţin la două tipuri distincte.

Tipul 1 este reprezentat de atelierul cat. nr. 50. B1/81 (fig. 1102), cu groapă de formă oval alungită, alveolată puternic lângă gura cuptorului, aflată în partea de N, cu fundul la 1,15 m, care se adânceşte în faţa cuptorului până la -1,50, având o suprafaţă de 14 m². Structura este sugerată de cei şase (şapte?) stâlpi: trei (patru?) pe latura de V şi trei pe latura de E. Cuptorul de ars ceramică, cu perete median, este structural din trei elemente:

a. Praefurnium, realizat prin cruţarea unui bloc din lut galben, în care s-a săpat şi care formează o "streaşină" de lut cu o grosime de 0,20 – 0,25 cm, pe o lăţime de 0,80 m (egală cu lăţimea gurii). În faţa cuptorului există o suprafaţă triunghiulară de lut calcinat cu margini înroşite.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

b. Camera de ardere este de formă tronconică, cu vatră ovală (1,50 x 1,30 m), cu margini rotunjite şi lutuită (ad. -1,20 m). Camera este împărţită în două cavităţi egale de un perete median orientat N-S (L.=1,10 m; l.=0,40 m; î.max.=0,50 m, de la amenajarea vetrei) şi prevăzută cu o ramă surprinsă în partea de E, V şi S, care are aspectul unui brâu, realizat prin lutuieli succesive. În partea de NV rama se extinde până aproape de linia de unire cu peretele median. Pereţii camerei sunt arşi la roşu pe o grosime de 5-10 cm (deci o ardere nu prea îndelungată). Placa grătar, cu excepţia unei mici bucăţi încastrate în ramă, a fost desfiinţată din vechime, după care s-a amenajat, în partea de N, un fel de prag etajeră din lespezi de piatră (ad.=-0,50 m).

c. Camera de coacere a vaselor era alcătuită dintr-o cupolă semisferică ce se îngustează treptat, surprinsă la ad. de 0,40 m, pe o înălţime de 0,40 – 0,50 m (de la limita superioară a ramei); a fost realizată prin săparea în lutul galben cruţat sau poate prin construirea, de la nivelul de călcare din vechime, cu pereţi cu o grosime de 5 – 10 cm.

Tipul 2 este reprezentat de atelierul cat. nr. 51. B2/81 (fig. 1103) cu o suprafaţă de 7,80 m^2, care se conturează la ad. -0,70 m de la nivelul actual, în stratul de cultură, care apare sub pământul vegetal. Se manifestă sub forma unei pete de culoare închisă, cu cărbune, cenuşă şi chirpici, de formă oval-rectangulară care se îngustează spre fund şi se adânceşte în pământ până la ad. de -1,40 – -1,70 m, fiind orientată aproximativ N-S. Nu s-au observat gropi de par; poate în legătură cu atelierul se află două gropi cu diametrul de 0,30 respectiv 0,40 m aflate în partea de V, în *exteriorul* atelierului. Podeaua este fără urme de amenajări. Atelierul a fost prevăzut în partea de N cu un cuptor de ars ceramică ce se compune din trei elemente, foarte bine conservate.

a. Praefurnium de piatră, format din două lespezi dispuse vertical în partea de V şi o placă mai groasă în partea de E a gurii cuptorului, care închideau un spaţiu cu o lăţime la bază de 0,50 m, iar sus de 0,35 – 0,40 m. Lespezile, din gresie înroşită şi friabilă au fost fixate în solul viu şi acoperite de o lespede mai groasă şi plată, deasupra căreia se afla şi o placă mai mică. Aceasta "arhitravă" se afla la -1,30 – -1,35 m, iar fundul praefurniumului la -1,75 m.

b. Camera de ardere este reprezentată de o vatră în formă de pară, din crustă groasă, calcinată, pietrificată, care se îngustează înspre gură, formând un corp comun cu pereţii camerei de ardere, de culoare cenuşie, aproape vitrificaţi, adâncimea arderii mergând pâna la 0,05 m. Camera de ardere, construită prin săparea într-un bloc de lut galben cruţat, lutuită cu straturi succesive, are o formă cilindrică, lăţită spre bază. În partea superioară stratul de lutuială este mai gros, formând un fel de prag/ramă, pe care se sprijină placa grătar. În centrul camerei de ardere a fost construit un pilon central din lut, ars la fel de puternic, pe care de asemenea se sprijinea placa grătar.

c. Placa grătar, realizată din lut aproape vitrificat, este perforată de două găuri mai mari, dispuse simetric în apropierea marginii ei de N, iar înspre S de găuri mai mici, dispuse oarecum în două şiruri paralele semicirculare. Placa poartă urme de degete, care atestă făţuirea, dar şi etanşeizarea plăcii cu pereţii camerei de coacere a vaselor. Ea se afla la -1,07 m de la nivelul actual de călcare.

d. Camera de coacere a vaselor se prezintă sub forma unei cupole, azi tronconice, cu pereţi bine arşi, prăbuşiţi parţial în interior, limita superioară actuală, de formă circulară, fiind surprinsă la ad. de 0,40 m.

III.2b. Gropi cu destinaţie neclară

În funcţie de forma gropilor şi structura constructivă, complexele de acest gen se pot diviza în gropi rotund-ovale şi gropi dreptunghiulare.

III.2b1. Gropi rotund-ovale

III.2b1a. Gropi rotund-ovale cu pereţi nearşi (gr.01.01) (fig. 40)

Sunt gropi mai mari sau mai mici, având adâncimi între 0,20 – 1,30 m, cu suprafaţa variind între 0,20 – 14,3 m^2, cu inventar alcătuit din oase de animale, pietre arse, fragmente ceramice. Atât în cazul acestor gropi, cât şi în cazul gropii 19c.M3/78 (fig. 1097), cu fragment din partea inferioară

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a unui vas din ceramică nisipoasă şi un împungător din fier puţin oxidat, sau în cazul gropii 19d. M4/78, cu o lamă fragmentară de cuţit de fier deasupra gropii, semnificaţia funcţiunii lor nu poate fi definită.

Acelaşi lucru se poate spune şi despre complexul 19e. M5/78 (fig. 1096-97), orientat V-E, adâncit cu 0,20 m şi având o suprafaţă de 2 m², din al cărui inventar făceau parte oase de animale arse, oase calcinate, mai multe lentile de cenuşă, pietre arse, pământ ars roşietic, fragmente ceramice, cenuşă, aceasta chiar dacă *peste* groapă se aflau pietre şi o lamă fragmentară de cuţit de fier, iar suprafaţa cu pământ ars şi cărbune depăşeşte limitele gropii, formând o pată neregulată.

Complexul 43a.γ/80, adâncit cu 0,40 m în solul antic, cu cărbune, fragmente de chirpici, cenuşă, fragmente ceramice şi un obiect metalic (fier), format din tije articulate poate fi interpretat ca o groapă menajeră (fig. 1100).

O situaţie specială este reprezentată de complexul 54.B5/81, groapă de formă ovală, care se adânceşte în solul antic cu 70 cm, cu umplutură roşietic închisă, orientată aproximativ N-S şi umplutura constând din straturi de cărbune, cenuşă, urmată de succesiuni de straturi de argilă galbenă, relativ multe fragmente de chirpici şi fragmente ceramice. În structura formală a materialului ceramic se remarcă cantitatea relativ impresionantă de căni şi mai ales străchini şi castroane, unele fiind rebuturi (fig. 41, 1104).

Structura tipologică a materialului ceramic ar putea sugera un fel de depunere-depozit, fără ca argumentele în această direcţie să fie suficient de relevante.

O situaţie specială este ilustrată şi de complexul cat. nr. 123. M1/87 (fig. 1116), reprezentat printr-un grup de pietre, apărute la -0,65 – -0,70 m, care se aflau într-un vas surprins la adâncimea de -0,80 m. Dimensiunile aglomerării sunt de 0,38 x 0,40 m. Nu s-a observat conturul unei posibile gropi. În vas se aflau pietre plate sau rotunde (dimensiuni: 7 x 6 x 6,5 cm; 10 x 12 x 8 cm; 8 x 5 x 3 cm), fragmente de cărbuni şi câteva mici oase de animal *necalcinate*. Semnificaţia acestei depuneri nu a putu fi stabilită.

III.2b1b. Gropi rotund-ovale cu pereţi arşi (gr.01.02) (fig. 42)

În cazul complexelor cu gropi ovale cu pereţii arşi, cu pământ roşu, cenuşă şi cărbuni, oase calcinate, fragmente ceramice, pietricele în partea superioară sau fără alt inventar, determinarea funcţiunii lor rămâne, ca şi în cazul gropilor rectangulare cu pereţi arşi, la fel de greu de precizat.

Dificil de interpretat este şi groapa cat. nr. 19f. M6/78 (fig. 1095-1097), de formă ovală în plan, tronconică în profil, cu dimensiunile de 0,40 x 0,43 m şi ad. -0,25 – -0,30 m. Groapa a fost căptuşită cu argilă, frământă şi puternic arsă, existând o crustă de 3 cm, având aspectul unui perete de vas, lucios în interior şi de culoare roşu intens, care se răsfrânge şi în jurul gropii, formând un fel de colac. Groapa pare să fi fost căpăcuită cu un morman de argilă arsă şi cu pământ roşu granulat. Avea umplutura alcătuită din cărbuni şi cenuşă albicioasă pe fund, în partea superioară aflându-se fragmente de chirpici sau lipitură de lut pe o reţea de nuiele arsă până la vitrificare.

III.2b2. Gropi dreptunghiulare (gr.02.)

III.2b2.a Gropi dreptunghiulare cu pereţi nearşi (gr.02.01) (fig. 43)

Această categorie de gropi prezintă un inventar relativ sărăcăcios, reprezentat de puţine fragmente ceramice modelate cu mâna sau la roată (cat. nr. 97.G12/83, 105.G1/84) (fig. 1111). Uneori apare şi praf roşu, fragmente de chirpici, cărbune, cenuşă, puţine oase de culoare alb-albastru, aşchii de oase nearse, iar peste groapă cioburi cenuşii nearse (cat. nr. 47. M1/80, cat. nr. 48. M2/80).

Excepţie face însă complexul cat. nr. 104. B4/81.T1, din al cărui inventar făcea parte, alături de bucăţi de chirpici, cenuşă şi bucăţi de cărbune, o cantitate mare de ceramică modelată la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun cărămizie şi o lamă de fier, a cărei atribuire exactă (pumnal, cuţit, spadă) este greu de precizat. În acest caz complexul poate fi omologat ca groapă menajeră (1110).

Trebuie subliniat că în celelalte cazuri, observaţia fiind valabilă şi pentru gropile rotund ovale, nu s-au efectuat analize antropologice, iar inventarul, destul de sărăcăcios de altfel, împiedică, chiar

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

şi în cadrul gropilor cu pereţi arşi sau cu alte amenajări, determinarea funcţiunii acestor complexe. Singura analogie care poate fi luată în discuţie este aşa numitul cimitir 1 de la Bratei, cu gropi asemănătoare[5], dar şi aici, ca şi la Sighişoara de altfel, lipsa oaselor umane şi prezenţa unui inventar ce cu greu poate fi definit ca funerar, împiedică desluşirea funcţiunii acestor complexe.

O situaţie specială este reprezentată de complexul cat. nr.19b. M2/1978 (fig. 1096 – 1097), cu groapă rectangulară orientată N-S, în care s-au găsit fragmentele prost păstrate dintr-un schelet de copil: craniul, câteva coaste şi un capăt de femur, fără vreun inventar, ceea ce ridică probleme insurmontabile în atribuirea sa epocii postromane.

III.2b2.b. Gropi dreptunghiulare cu pereţii arşi (gr.02.02) (fig. 44)

Cel mai interesant caz este reprezentat de complexul cat. nr. 96. G11/83, cu o suprafaţă de 1,92 m^2, adânc de 0,60 m. Groapa prezintă o serie de detalii constructive interesante. Este o groapă de formă rectangulară (1,60 x 1,70 m), cu pereţii puternic arşi pe o grosime de 0,04-0,05 m, de culoare roşie în interior şi neagră în exterior. Pereţii sunt verticali pe o porţiune de 0,30-0,40 m, după care se înclină treptat spre interior. Umplutura în această zonă este pigmentată cu fâşii de cărbune şi granule roşii de pământ ars. La -0,50 m de la gura gropii apare un strat de pietre plate, de forme diverse, cu urme de arsură, aşezate în poziţii diferite, formând un fel de capac. În apropierea pietrelor umplutura este de culoare neagră, cenuşoasă, sub ele groapa schimbându-şi forma. Ea apare în plan ca un fel de cruce, pereţii curbându-se la colţuri spre interior, lăsând un spaţiu triunghiular, în toate cele patru colţuri, în care au fost aşezate, orizontal, o piatră plată în colţurile de SE şi SV şi câte două, una mai mare şi una mai mică, deasupra (fig. 1111).

O anumită grijă în modul de umplere al gropii se remarcă şi la complexul cat. nr. 0007d. G3/77 (fig. 1090), care se adânceşte în solul antic cu aproximativ 0,30 m şi este orientat N-S, ca şi cel de mai sus de altfel. Umplutura era alcătuită dintr-un strat de cenuşă şi cărbuni mari pe fund de 0,03 – 0,05 m, apoi un strat de pietre mari, iar deasupra pământ amestecat cu cărbuni, granule roşii de pământ ars, fiind lipsită de alt inventar.

La o serie de alte gropi dreptunghiulare această grijă pentru umplerea gropii nu mai este sesizabilă, în afară de cenuşă sau fragmente de bucăţi mici de chirpici sau cărbune, fiind lipsite de alt inventar. Este cazul complexelor: cat. nr. 21a. G1/79 şi cat. nr. 21c. G1/b79 (fig. 1098).

[5] BÂRZU *Bratei*.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

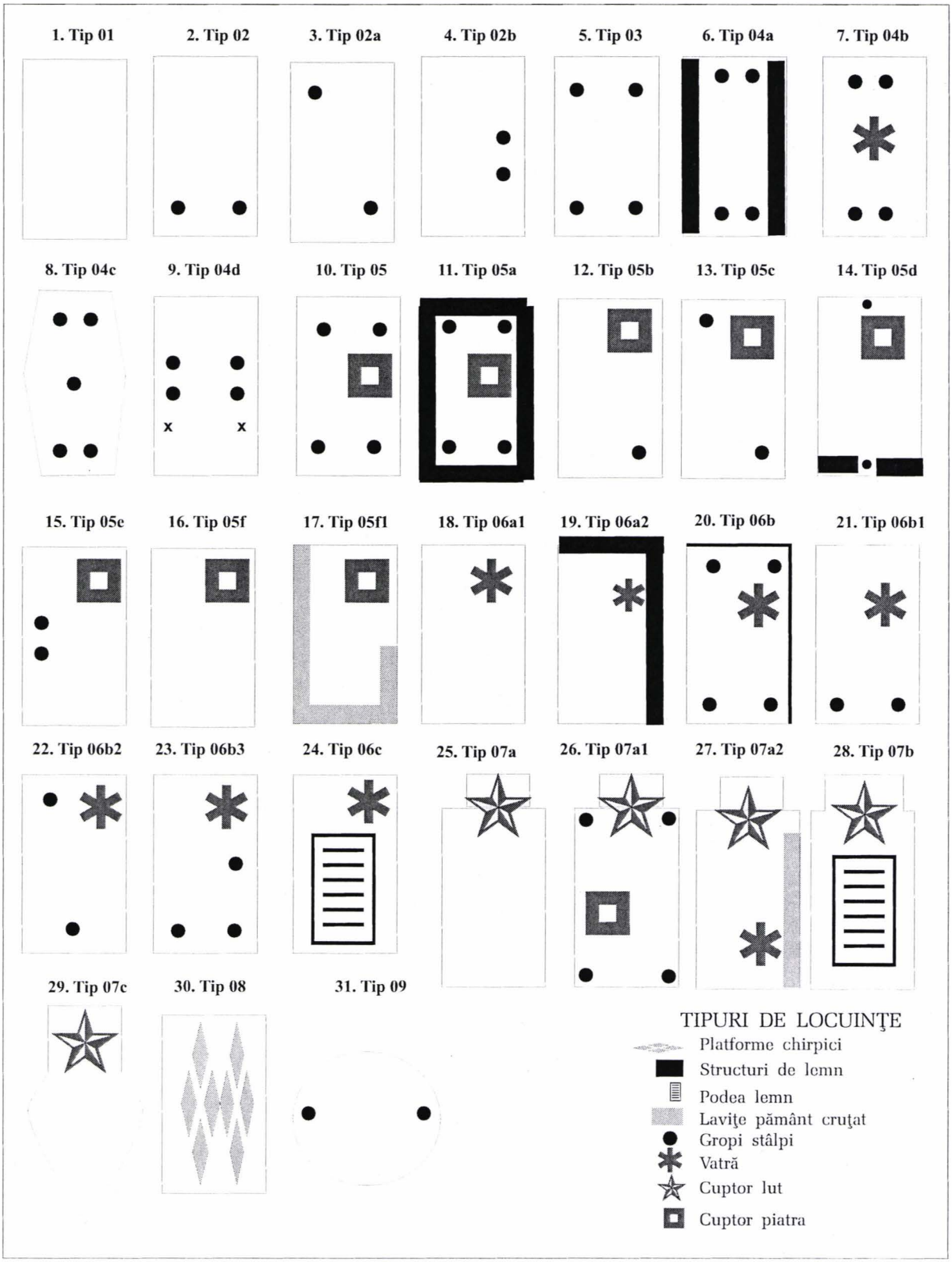

Fig. 13. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipuri de locuinţe

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

01. Locuinţe fără gropi de stâlp sau instalaţie de încălzire															
Nr. cat	Tip	Adân-cit	For-ma	Supra-faţa	Cod su-prafaţă	Orien-tare	Orient. foc	Po-deaua	Nr. inst.foc	Pe-reţi	Tip inst.foc	Între-tăieri	Datare	Fig.	Observaţii
103	01?	0.30	rect.	?									s.4-6	1110	incompl.săp
121	01?	?	nsg.	nsg								121/ 122	s.4	1116	incomplet săpat
102	01?	0.30	rect.	?								102/ 101	s.12	1110	incomplet săpat
125	01?	0,45	nsg.	nsg									s.8	1116	incomplet săpat
029	01	0,40	trap.	03	s.01	E-V							s.3(/2)	1099	
001	01	035	rect.	08	s.03	NS							s.4	1087	
040	01			09?	s.03	N-S							s.4-6		
101	01?	0.30	rect.	09??	s.03								s.3(/2)	1110	incompl.săp
015	01	0.50	rect.	09.50	s.04	E-V							s.8	1094	

Fig. 14. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Locuinţe de tip 01

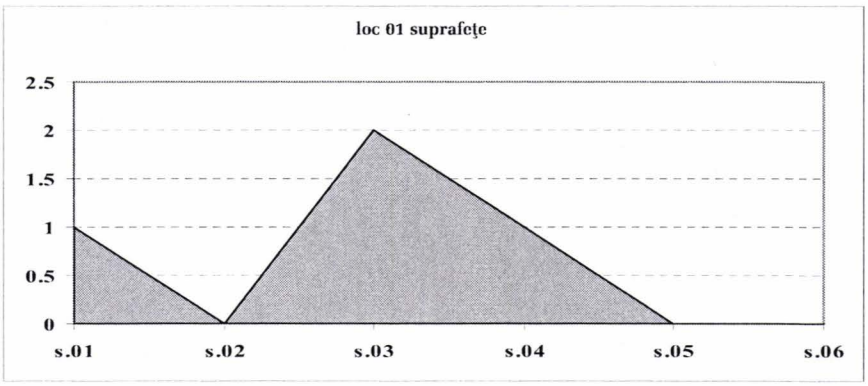

Fig. 15. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul suprafeţelor locuinţelor de tip 01

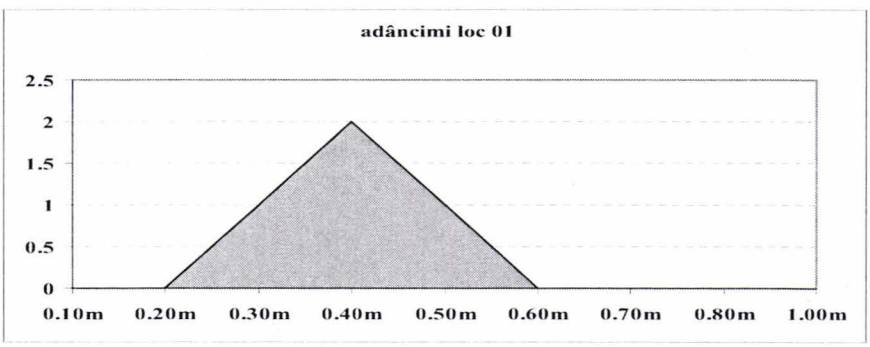

Fig. 16. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul adâncimilor locuinţelor de tip 01

02. Locuinţe cu 2 gropi de stâlp şi fără instalaţie de încălzire															
Nr. cat	Tip	Adân-cit	For-ma	Supra-faţa	Cod su-prafaţă	Orien-tare	Orient. foc	Po-deaua	Nr. inst.foc	Pe-reţi	Tip inst.foc	Între-tăieri	Datare	Fig.	Observaţii
114	02b?	0,25	rect.			N-S							preist?	1114	incompl.săp
076	02b	0,60	rect.	05	s.01	NE-SV						76/76a	s.4(/)	1108	
110	02b?	0,60	rect.	04,16>	s.01	NE-SV						108/110	s.6	1112	incompl.săp
074	02a	0,20	rect.	06	s.02	N-S						74/83	s.4(?)	1108	

Fig. 17. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Locuinţe de tip 02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

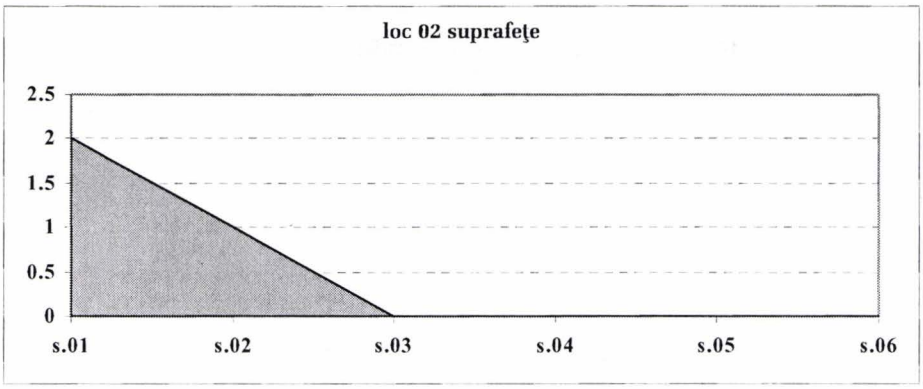

Fig. 18. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul suprafeţelor locuinţelor de tip 02

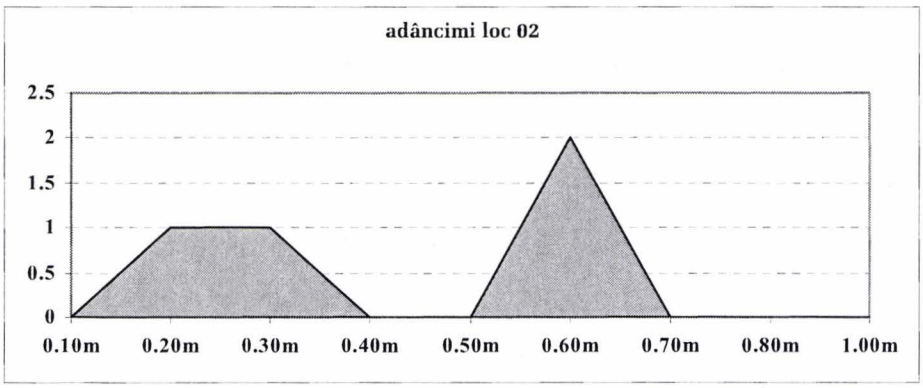

Fig. 19. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul adâncimilor locuinţelor de tip 02

03. . Locuinţe cu stâlpi în colţuri şi fără instalaţie de foc															
Nr. cat	Tip	Adân-cit	For-ma	Supra-faţa	Cod su-prafaţă	Orien-tare	Orient. foc	Po-deaua	Nr. inst. foc	Pe-reţi	Tip inst. foc	Între-tăieri	Da-tare	Fig.	Observaţii
064	03	0,30	rect.	08,25	s.03	E-V						64/65/70	s.6	1106	
043	03	1,03	rect.	09	s.03								s.6	1100	
112	03	0,55	rect.	09	s.03								s.6	1114	incompl.săp

Fig. 20. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Locuinţe de tip 03

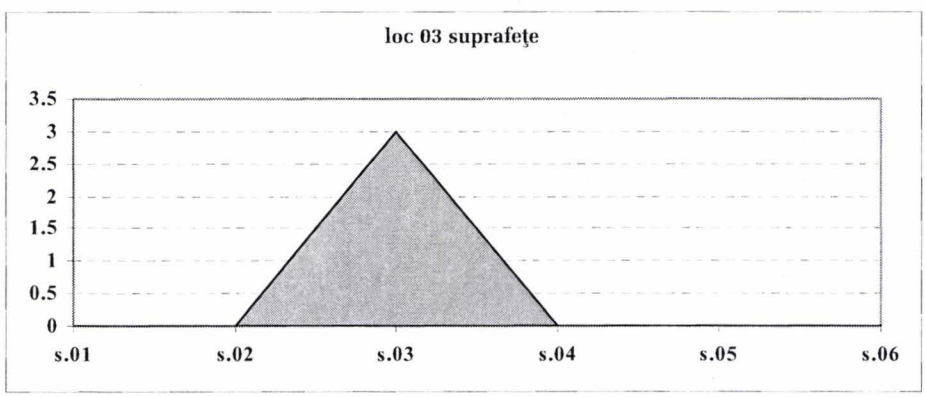

Fig. 21. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul suprafeţelor locuinţelor de tip 03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

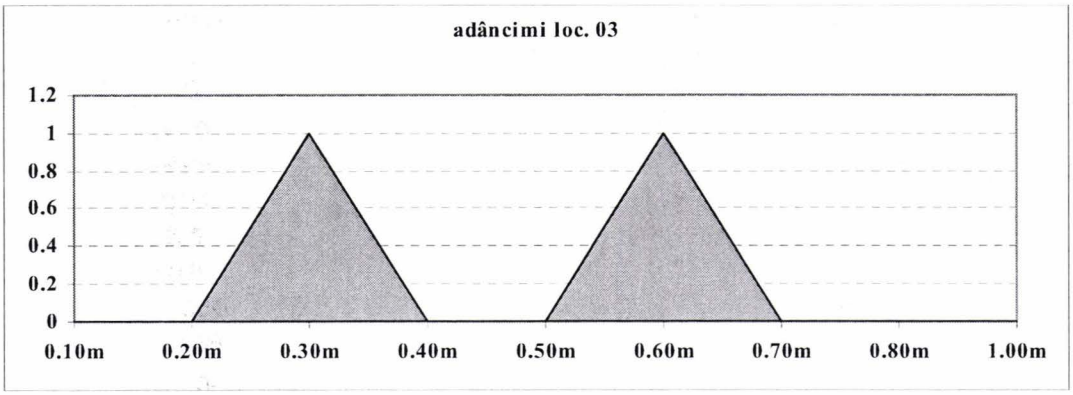

Fig. 22. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul adâncimilor locuinţelor de tip 03

04. Locuinţe cu perechi de stâlpi pe laturi şi fără instalaţie de foc															
Nr. cat	Tip	Adân-cit	For-ma	Supra-faţa	Cod su-prafaţă	Orien-tare	Orient. foc	Po-deaua	Nr. inst. foc	Pe-reţi	Tip inst.foc	Între-tăieri	Da-tare	Fig.	Observaţii
007	04a	050	rect.	17	s.05	ENE-SVV						neclar	s.3(/2)	1090-91	
065	04b	0,60	rect.	11,34	s.04	E-V	mijl	crust	1		chirpVtr?	64/65/70	s.4	1106	
046	04c	0,70	hex.	12	s.04	N-S-E-V						46/63	s.3(/2)	1101	
115	04d	0,40	rect.	14.80?	s.05	NV-SE						104/115	s.8	1110	incompl.săp

Fig. 23. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Locuinţe de tip 04

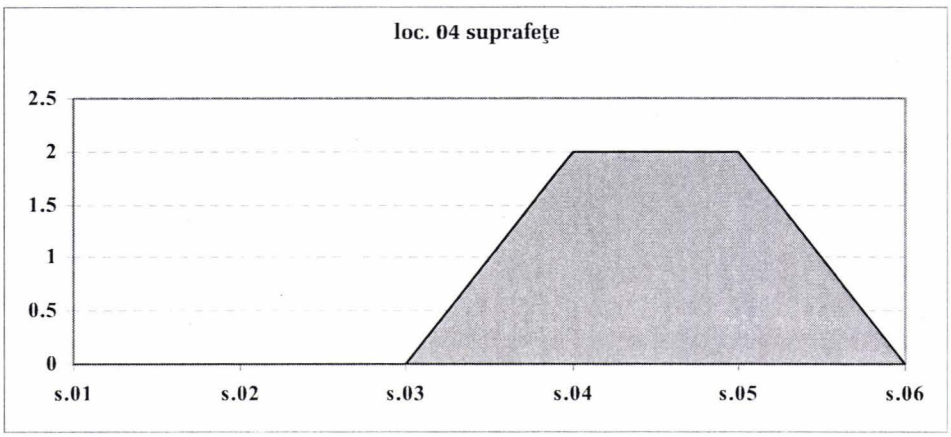

Fig. 24. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul suprafeţelor locuinţelor de tip 04

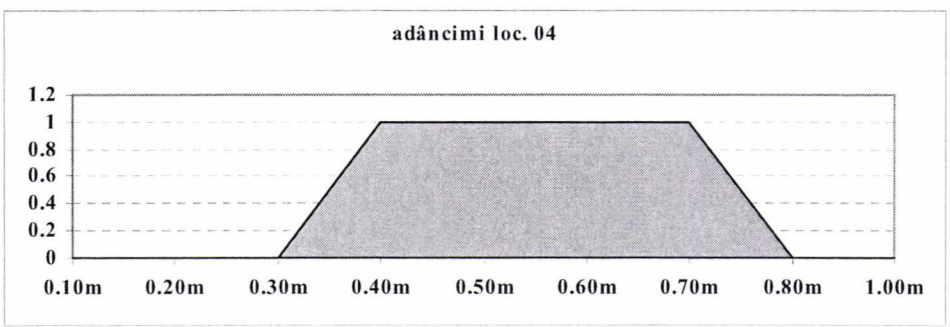

Fig. 25. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul adâncimilor locuinţelor de tip 04

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

05. locuinţe cu cuptor din piatră															
Nr. cat	Tip	Adâncit	Forma	Suprafaţa	Cod suprafaţă	Orientare	Orient. foc	Podeaua	Nr. inst. foc	Pereţi	Tip inst.foc	Întretăieri	Datare	Fig.	Observaţii
056	05	0,30	rect.	09,75	s.04	E-V	NE		1	ne	cpt.ptr.		s.7	1105	
081	05a	0,70	rect.	11,42	s.04	NE-SV	NE		1		cpt.ptr.	81/82	s.4; s.7-8	1109	
028	05b	0,50	rect.	03	s.01	NE-SV	N		1		îngrm.ptr. ars		s.8	1099	
014a	05b	0.50	rect.	09	s.03	SV-NE	SV				cpt.ptr.		s.8	1094	
022	05c	1.00	rect.	11	s.04	NE-SV	NE		1		cpt.ptr.	23/22	s.6	1098	
020	05c	0,80	rect.	12,25	s.04	NE-SV	NE		1		cptptr		s.4(/2)	1096	
030	05c?	0,65	rect.	09,2	s.03	NV-SE	N		1		îngrm.ptr. ars	34/30	s.8	1099	
042	05c?	0.30	rect.	08	s.03	E-V	SE		1		cpt.ex.loc.		s.4;7	8	
052	05d	0,30	rect.	12,25	s.04	N-S	NE		1		cpt.ptr.		s.4	1103	
006	05e	neclar	neclar	ncl		NCL					cpt.ptr.	neclar	s.7	1090	
012	05f	0.80	rect.	07.5?	s.02	E-V	NV				cpt.ptr.	11/12	s.8	1093	
005	05f	070	trap.	15	s.05	NE-SV	N				cpt.ptr.		s.7	1089	
009	05f	0.80	rect.	10	s.04	NE-SV	NV				cpt.ptr.	tang.	s.8	1092	
010	05f	0.50	rect.	10?	s.04	NE-SV	N				cpt.ptr.	tang.	s.8	1092	
011	05f	0.70	rect.	16?	s.05	N-S	N				cpt.ptr.	11/12	s.12	1093	
079	05f	0,30	rect.	09.80	s.04	V-E	NE				cpt.ptr.	78/79	s.7!	1109	
017	05f	0.60	rect.	12	s.04	N-S	NV				cpt.ptr.	neclar	s.8	1095	
004a	05f	050	rect.	14?	s.05	N-S	SSV				cpt.ptr.	004/004a	s.8?	1089	
019	05f	?	?	?		NE-SV	NE				cpt.ptr.	neclar	s.8?	8	
016a	05f	0.60	rect.	08.50	s.03	N-S	SV				cpt.ptr.		s.8	1095	reamenajare
004	05f?	055	rect.	15?	s.05	NE-SV	NV				cpt.ptr.?	neclar	s.8	1089	
013	05f1	0.50	rect.	08.40	s.03	N-S	SE				cpt.ptr.		s.8	1093	
120	05x	0,80	necl.	?		N-S	N		1		cpt.ptr.		s.8	1116	incompl.săp.
108	05x	0,70	rect.	18?	s.05	NE-SV	NE		1		cpt.ptr.	108/110	s.7	1112	incompl.săp.

Fig. 26. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Locuinţe de tip 05

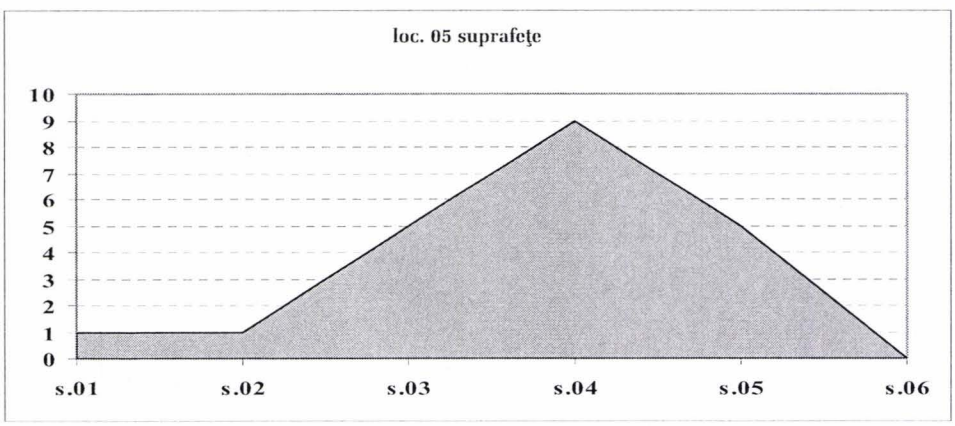

Fig. 27. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul suprafeţelor locuinţelor de tip 05

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

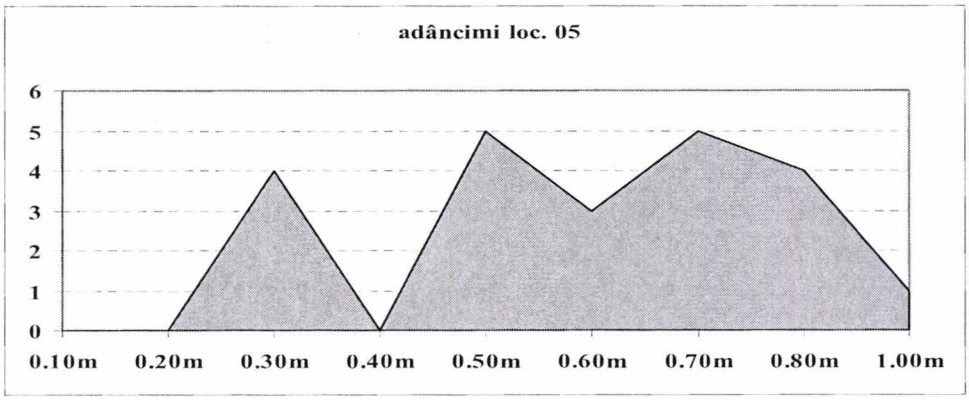

Fig. 28. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul adâncimilor locuinţelor de tip 05

06. locuinţe cu vetre															
Nr. cat	Tip	Adân-cit	For-ma	Supra-faţa	Cod supra-faţă	Orien-tare	Orient. foc	Po-deaua	Nr. inst. foc	Pe-reţi	Tip inst.foc	Între-tăieri	Da-tare	Fig.	Observaţii
057	06a1	0,40	rect.	08	s.03	E-V	NV		1	nv	vatr.pietr.	59/57	s.4/2	1105	
003	06a1	040	trap.	15	s.05	NE-SV	N				vatr.pietr.		s.8	1089	
116	06a1	0,15	ovală	16,80	s.05	N-S	S		1		vatr.crust		s.8	1110	incompl.săp.
111	06a1?	05?	rect.	04,5>	s.01		NE				arsură put.		s.6	1113	incompl.săp.
023	06a2	0,40	rect.	11	s.04	NE-SV	N		1	lmn	vatr.pietr.	23/22	s.7	1098	
113	06b	0,30	rect.			NV-SE					vatr./tav.??		s.4(1/)	1114	incompl.săp.
053	06b	0,40	rect.	15,75	s.05	E-V			1		vatr.pietr!		s.6	1103	
063	06b	0,30	rect.	07	s.04	E-V	NV		1	nv	vatr.	63/46	s.6	1101	
043	06b	0.30	rect.	09	s.03	N-S			1	SE	vatr.crust.	44/45/43	s.6	1100	
041	06b	0.40	rect.	16	s.05	NE-SV			2	NE	vatr.pietr.		s.4(/2)	8	vetre poz.dif.
075	06b1	0,30	rect.	07,5	s.02	NE-SV	NE		1		vatr.pietr.	61/75/77	s.7	1107	
078	06b2	0.10	rect.	20	s.06	V-E	NE				vatr.simpl	78/79	s.12	1109	
080	06b3	0,40	rect.	05,75	s.02	NE-SV	NE		1		vatrsimpl?		s.6	1109	
118a	06c	0,15	rect.	12,87	s.04	N-S	NE	scând.	1	ne	vatr.	117/118	s.3(/2)	1115	faza 1
016	07a	0.60	rect.	12	s.04	N-S	N				cpt.lut cruţ.	16/16a	s.8	1095	reamenajare

Fig. 29. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea ". Locuinţe tip 06

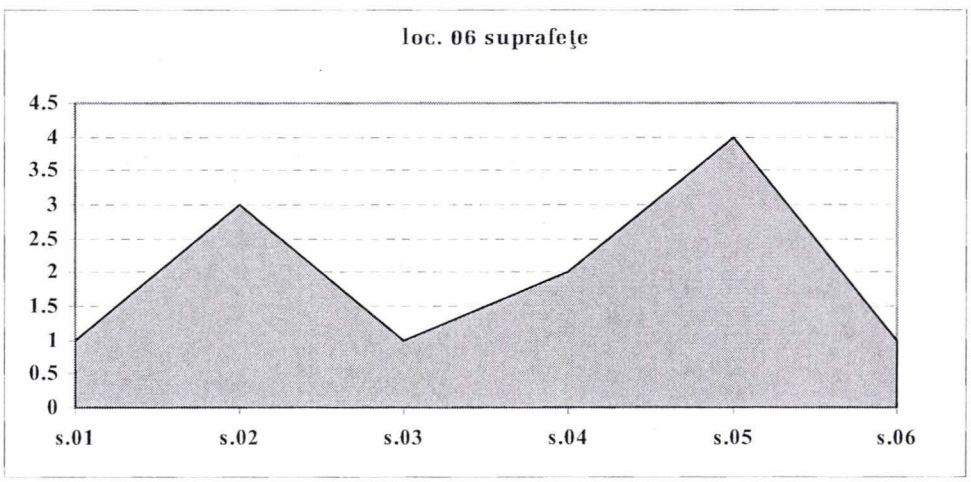

Fig. 30. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul suprafeţelor locuinţelor de tip 06

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

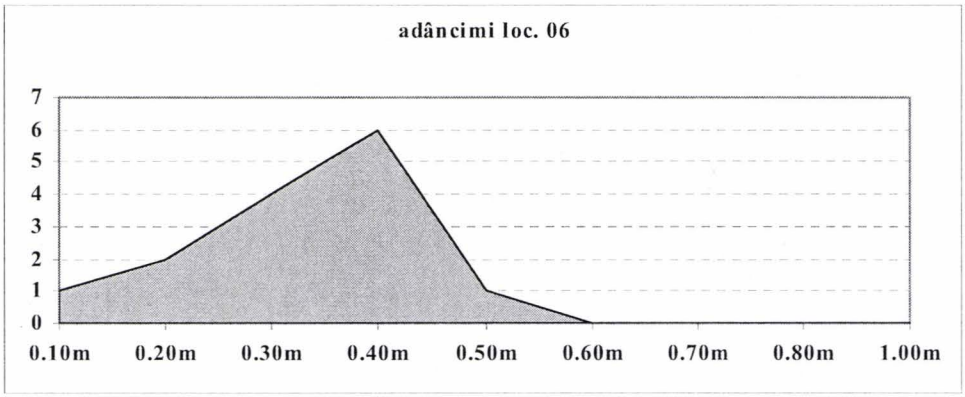

Fig. 31. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul adâncimilor locuinţelor de tip 06

07. locuinţe cu cuptor în afara perimetrului locuinţei															
Nr. cat	Tip	Adân-cit	For-ma	Supra-faţa	Cod supra-faţă	Orien-tare	Orient. foc	Po-deaua	Nr. inst. foc	Pe-reţi	Tip inst.foc	Între-tăieri	Da-tare	Fig.	Obser-vaţii
039	07a1	0,50	rect.	12-13	s.04	SE-NV			2	sv	cpt.lut.cruţ.		s.8	1100	
008	07a2	0.60	rect.	09	s.03	N-S	N				vatr.pietr.		s.8	1092	
118	07b	0,15	rect.	14,87	s.05	N-S	NE	scând.	1	ne	cpt.lut.cruţ.	117/118	s.3(/2)	1115	faza 2
067	07c	0,40	rect.ov.	02>	s.01	N-S	N		1		vatr.ciob.		s.12	1104	
066	07c	0.50	ovală	02>	s.01	N-S	N		1		vatr.ciob.		s.12	1104	

Fig. 32. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Locuinţe de tip 07

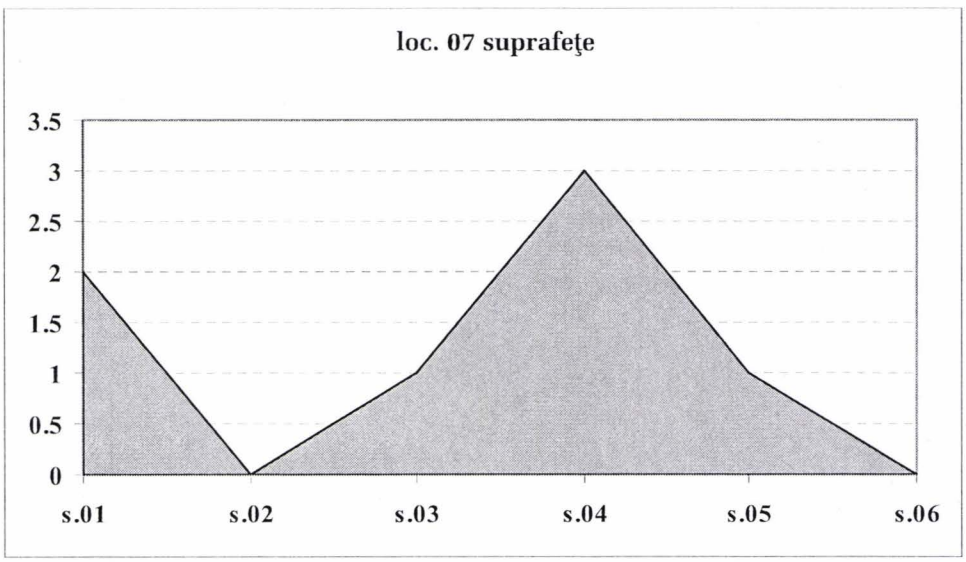

Fig. 33. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul suprafeţelor locuinţelor de tip 07

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

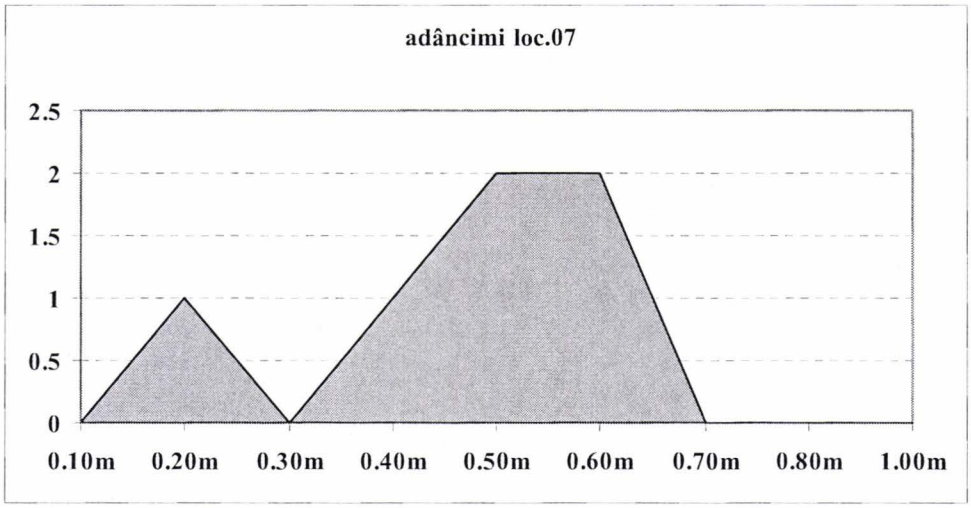

Fig. 34. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul adâncimilor locuinţelor de tip 07

08. platforme de locuinţe															
Nr. cat	Tip	Adân-cit	For-ma	Supra-faţa	Cod supra-faţă	Orien-tare	Orient. foc	Po-deaua	Nr. inst. foc	Pe-reţi	Tip inst. foc	Între-tăieri	Da-tare	Fig.	Observaţii
021	08	0,10	rect	28	s.06	E-V		lut ars					s.3(/2)	1098	
014	08	0.10	rect	09.50?	s.04	NE-SV		lut ars					s.3(/2)	1094	
017a	08	0.10	rect	21?	s.06	V-E?		lut ars				017/017a	s.3(/2)?	1095	
122	08??	0,30	nsg	nsg				lut ars				121/122	s.3(/2)	1116	incompl. săp.
124	08??	0,20	nsg	nsg				lut ars					s.3(/2)	1116	incompl. săp.

Fig. 35. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Locuinţe de tip 08

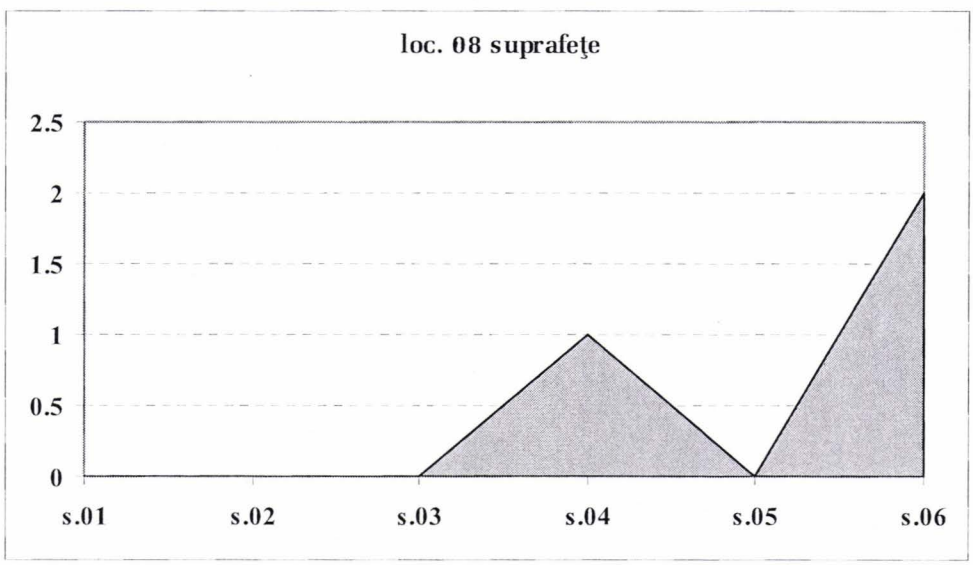

Fig. 36. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul suprafeţelor locuinţelor de tip 08

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

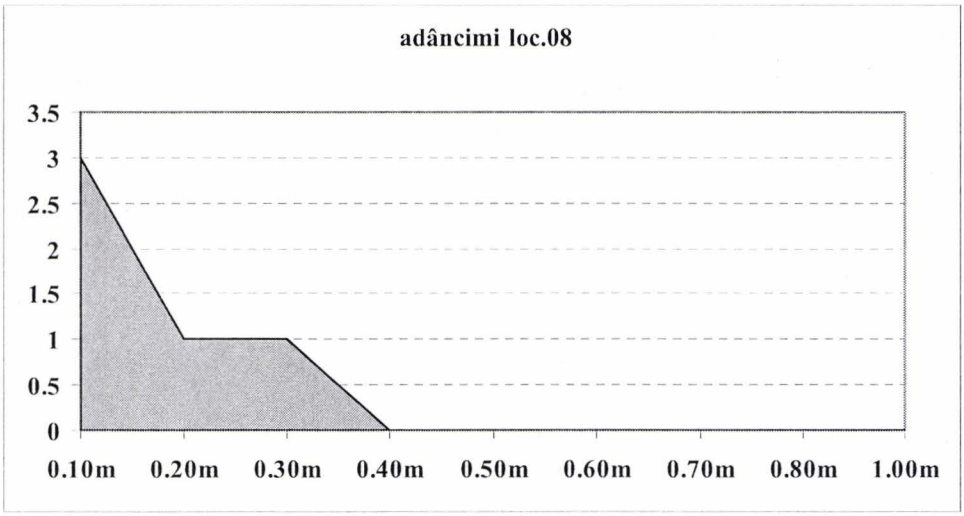

Fig. 37. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul adâncimilor locuinţelor de tip 08

09. Locuinţe ovale															
Nr. cat	Tip	Adân-cit	For-ma	Supra-faţa	Cod su-prafaţă	Orien-tare	Orient. foc	Po-deaua	Nr. inst. foc	Pe-reţi	Tip inst.foc	Între-tăieri	Da-tare	Fig.	Obser-vaţii
027	09	0.35	oval	09	s.03	NS-EV							s.12	1099	

Fig. 38. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Locuinţe de tip 09

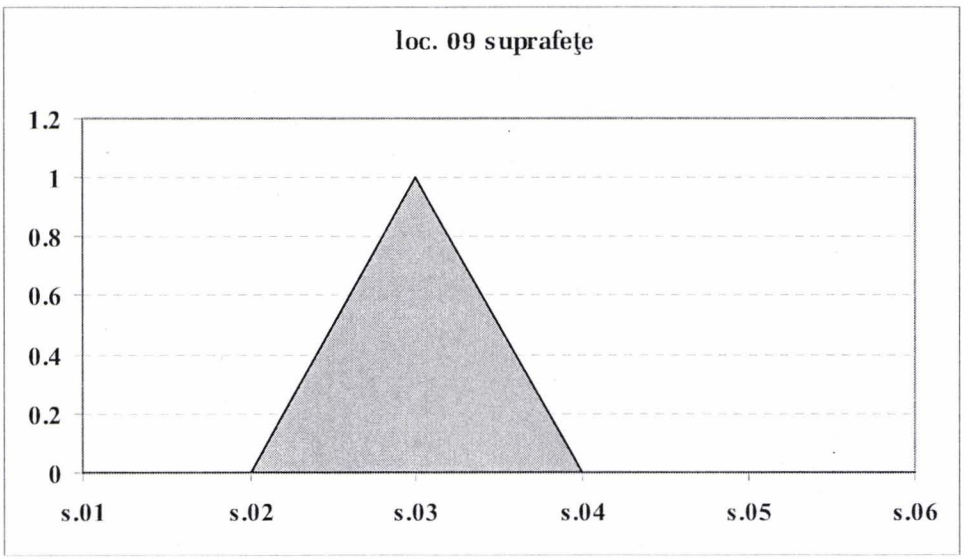

Fig. 39. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul suprafeţelor locuinţelor de tip 09

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

gr.01.01 Gropi ovale cu pereţi nearşi									
Nr. cat	Tip	Adân-cit	Forma	Supra-faţa	Orien-tare	Inventar	Pe-reţi	Datare	Obser-vaţii
019i	gr.01.01	0.20	ovală	mic		ceramică cenuşă			
019l	gr.01.01	?	ovală	mic		ceramică cenuşă			
019j	gr.01.01	0.30	ovală	mic		ceramică cenuşă			
019k	gr.01.01	?	ovală	mic		ceramică cenuşă			
036	gr.01.01	0,20	ovală	0.06		cărb. cenuşă ceram. os anim.			
098	gr.01.01	0,70	ovală/sac	0.09		cenuşă chirpic		s.7?	
032	gr.01.01	0,40	ovală	0.16		cărb. cenuşă ceram. os anim.			
099	gr.01.01	0.70	ovală	0.18		cen. chir.		s.8-12	
038	gr.01.01	0,20	ovală	0.20		cărb. cenuşă ceram. os anim.		s.7-8??	
126	gr.01.01	0,10	ovală	0.24		-		s.?	
127	gr.01.01	0,30	ovală	0.25		ceram. os anim.		s.12	
025	gr.01.01	0.20	ovală	0.25		par			
019c	gr.01.01	0,20	ovală	0.30		cărb. cen. ceram. os calc. ust.			nu analiza antropol.
019d	gr.01.01	0,20	ovală	0.36		os anim. pietre arse ceram. cen. ust.		s.7???	nu analiza antropol.
035	gr.01.01	0,20	ovală	0.49		cărb. cenuşă ceram. os anim.		s.4-6	
026	gr.01.01		ovală	0.50		cărb. chirp. cer. os nears		s.12	nu analiza antropol.
031	gr.01.01	0,40	ovală	0.52		cărb. cen. ceram. os anim.		s.6-7?	
019m	gr.01.01	0.40	ovală	0.54		cărb. os cal păm. ros pietre arse păm. ars os calc.			nu analiza antropol.
033	gr.01.01	0,50	ovală	0.56		cărb. cenuşă ceram. os anim.		s.4???	
062	gr.01.01	1m	oval ner./ conic	0.56	NV-SE	cărb. cen. chirp ceram.		s.4?	
096	gr.01.01	0,50	ovală	0.625		cărb. cen. chirp ceram. pietr. os anim.		s.4-6	
106	gr.01.01	0.20	oval elips.	0.70		cărb. cen. chirp ceram. (câteva)		s.4-6?	
019n	gr.01.01	0.40	ovală	0.78		cărb. cen.			
093	gr.01.01	0.50	oval rot.	0.80		cărb. cen. chirp ceram. pietr. os anim.		s.4?	
094	gr.01.01	0.60	oval rot.	0.80		cărb. cen. chirp ceram. pietr. os anim.		s.4?	
084	gr.01.01	0,80	oval/sac	1		cărb. cen. chirp ceram. pietr. os anim.		s.3(/2)	
024	gr.01.01	0,40	ovală	1		cărb. chirp pietr. ars			
061	gr.01.01	1m	oval ner./ pung.	1	NV-SE	cărb. cen. chirp ceram.		s.4 post	
037	gr.01.01	0.70	ovala	1.10		cărb. cen. ceram. os anim.		s.6-7??	
089	gr.01.01	0,35	oval rot.	1.10 >		cărb. cen. chirp ceram. pietr. os anim.		s.?	
045	gr.01.01	0,30	ovală	1.20		cărb. cen. ceram. os anim. pietr.		s.6	
043a	gr.01.01	0.40	ovală	1.20		cărb. cen. ceram. ust.		s.12	
059	gr.01.01	0,25	ovală	1.25		cărb. cen. chirp ceram.		s.7?	
019g	gr.01.01	0.80	oval/sticl.	1.35		cen. cărb. ceram. pietr ars os anim. pietriş lent			nu analiza antropol.
088	gr.01.01	1.60	oval rot./sac.	1.60		ceram. pietr.		s.?	
068	gr.01.01	0.40	ovale	2		cărb. cen chirp ceram.		preist	
019e	gr.01.01	0.50	ovală	2	V-E	os an ars/păm ros/ceram. ust		s.7-8??	lentile
049	gr.01.01	0,30	ovală	2.25		cărb. cen. ceram. chirp		s.4-6	
091	gr.01.01	0,55	ovală	3		ceram.		s.3 post	
060	gr.01.01	0,45	ov rect.	4.5	NV-SE	cărb. cen. chirp ceram. pietre arm.		s.4?	vf. săgeată
034	gr.01.01	1,30	oval/conic	5.4		cărb. cen ceram. os anim.		s.12	
002	gr.01.01	090	ov/conic	8		ceram. fus. cut.		s.6	
054	gr.01.01	0,65	ovală	10.5	N-S	cărb. cen. argilă galb. chirp ceram.		s3(/2)	straturi

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

gr.01.01 Gropi ovale cu pereți nearși									
Nr. cat	Tip	Adâncit	Forma	Suprafața	Orientare	Inventar	Pereți	Datare	Observații
018	gr.01.01	0.50	ovală	13		cărb. cen ceram.		s.12	
007a	gr.01.01	0.50	ovală	14.3		ceram.		s.12	

Fig. 40. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Gropi de tip gr.01.01

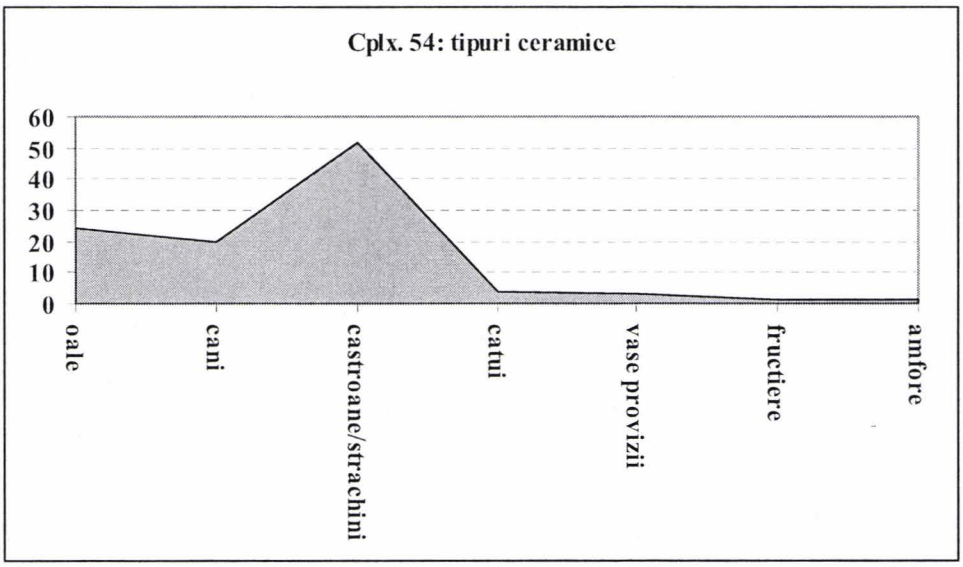

Fig. 41. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Complexul 0054.B5/81: tipuri ceramice

gr.01.02. Gropi rotund-ovale cu pereții arși									
Nr. cat.	Tip 2	Adâncit	Forma	Suprafața	Orientare	Inv.	Pereți	Datare	Observații
021b	gr.01.02	0.30	oval	0.56		cărb. cen. argila galb.	arși	s.4?	
007e	gr.01.02	?	?	?		cărb. chirp pietre	arși	?	
019a	gr.01.02	0.15	oval	0.09		cărb. o cen 1 frg ceram. scalc	arși	s.7?	nu antropol.
019h	gr.01.02	0.40	oval	0.54		cărb. os cal păm roșu pietre ars păm ars os cal	arși	s.?	nu antropol.
019f	gr.01.02a	0.10	oval	017		cărb./cen/chirp	arși	s. 8?	straturi

Fig. 42. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Gropi de tip 01.02

gr.02.01. Gropi rectangulare cu pereții nearși									
Nr. cat.	Tip	Adâncit	Forma	Suprafața	Orientare	Inv.	Pereți	Datare	Observații
047	gr.02.01	?	rect.	0,40	NV-SE	cărb. cen. ceram. os ars os anim. pietr. praf roșu		?	
107	gr.02.01	0.70	oval rect.	>1.70	NV-SE	cărb. cen. chirp. ceram.		s.12?	
105	gr.02.01	0.50	rect.	2m	NV-SE	cărb. cen. chirp. ceram. os anim.		s.4-6?	
104	gr.02.01	0.40	ov rect.	19m	E-V	cărb. cen. chirp. ceram. os anim. lamă Fe		s.12	
048	gr.02.01	?	rect.	0,40	NV-SE	cărb. cen. ceram. os ars os anim. pietr. praf roșu		?	
097	gr.02.01	0,50	rect.	1.75	NE-SV	cărb. cen. ceram. (puțină)		s.4-6	

Fig. 43. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Gropi de tip 02.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

gr.02.02. Gropi dreptunghiulare cu pereții arși									
Nr. cat.	Tip2	Adâncit	Forma	Supra-fața	Orien-tare	Inv.	Pereți	Datare	Obser-vații
021c	gr.02.02	0.30	rect	0.36		cărb. cen. argilă galb.	arşi	s.4?	
021a	gr.02.02	0.30	rect	0.50m	NE-SV	cărb. cen.	arşi	s.4	
007d	gr.02.02	0.50	rect	0.737	N-S	cărb. os anim.	arşi	?	
095	gr.02.02	0.60	rect/cr	1,920	N-S	cărb. ceram. unlt. ust.	arşi	s.4	

Fig. 44. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Gropi de tip 02.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

IV. ANALIZA MATERIALULUI ARHEOLOGIC

IV.A. Recipiente

IV.A.1. Recipiente de lut

A.1.1. Premize metodologice

Intervalul cronologic al locuirii de la Sighişoara „Dealul Viilor" (în continuare Sighişoara DV) cuprinde a doua jumătate a secolului 3 şi începutul secolului 9, după care urmează un hiatus de 300 de ani, locuirea reluându-se la sfârşitul secolului 11 şi pe parcursul celui următor (infra p. 371 şi urm.). Se conturează astfel un interval cronologic impresionant, care în planul ceramicii descoperite în cele peste 120 de complexe se manifestă într-o mare varietate tehnologică, formală şi decorativă. Această varietate a spectrului ceramic a impus o formă specială a metodologiei investigaţiei.

Au fost selectate pentru analiză 2184 de fragmente ceramice, reprezentând pereţi, funduri, buze sau buze cu umeri. Fragmentele ceramice selectate au fost introduse într-o bază de date a programului „Access", care cuprinde următoarele grupe de descriptori: nr. cat. (număr catalog), cplx. (complex), nr.desen (număr desen), forme, unghi (unghiul format între buză, gât şi umărul vaselor, raportat la linia deschiderii oalelor), gât (forma gâtului), codlungat (codul lungimii gâtului), lung gat (lungimea gâtului), fund (tipologia fundurilor), fund dm (fund diametru), fund unghi, ctgteh (categoriile tehnice), tehnica (tehnica de modelare), pasta, culoare (culoarea peretelui exterior), cod exterior[6] (codul culorii peretelui exterior al vaselor), cod interior (codul culorii peretelui interior al vaselor), culoare 2 (culoarea peretelui interior al vaselor), dec. 1 (motivul ornamental 1), dec. 2 (motivul ornamental 2), modexec (modalitatea de execuţie a motivului decorativ 1), modexec 2 (modalitatea de execuţie a motivului decorativ 2), modexec 3 (modalitatea de execuţie a motivului decorativ 3), poziţie (poziţia motivului decorativ 1), poziţie2 (poziţia motivului decorativ 2), poz3 (poziţia motivului decorativ 3), buza (forma buzei), diametru (diametrul buzei), lungimebuz (lungimea buzei), grosime per (grosimea peretelui), torţi (tipurile de torţi), codgrosper (cod grosime pereţi), datare, observaţii.

S-a încercat cuprinderea diferitelor variante în tipuri generale, evitându-se astfel o prea mare fragmentare tipologică a materialului analizat, în scopul determinării principalelor tendinţe tehnologice, formale sau ornamentale pe parcursul unui mileniu.

Suntem convinşi, chiar dacă concluziile la care s-a ajuns sunt în bună parte valabile mai ales pentru materialul de la Sighişoara DV, că ele îşi vor găsi un ecou şi în materialul ceramic al altor situri din Transilvania sau din alte zone ale bazinului Dunării Mijlocii sau chiar din bazinul Dunării Inferioare.

A.1.2.Analiza tehnologică

În funcţie de tehnica modelării au fost identificate trei mari categorii ceramice: ceramica lucrată la roata rapidă (I.11 – I.14; I.21 – I.22), la roata încetă (II.1-4) şi ceramica lucrată cu mâna (III.1-4).

[6] Determinarea culorii a fost realizată cu ajutorul manualului de culori: *Munsell Soil Charts*. New York 2000. Manualul a fost procurat de mine personal prin bunăvoinţa domnului Svend Hansen (Berlin), căruia îi mulţumesc şi pe această cale. Menţionez că manualul de culori al Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan" a fost sustras de Marin Cârciumaru, actualul prorector al Universităţii de stat din Târgovişte, care a lăsat în schimb o fotocopie alb-negru la biblioteca institutului (Radu Harhoiu).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Analiza pastei şi a arderii a permis mai departe stabilirea în cadrul fiecărei categorii a mai multor grupe şi variante (fig. 45).

În cadrul analizei tehnologice trebuie integrată şi grosimea pereţilor recipientelor. Au fost stabilite următoarele dimensiuni de grosime a peretelui (fig. 46-47).

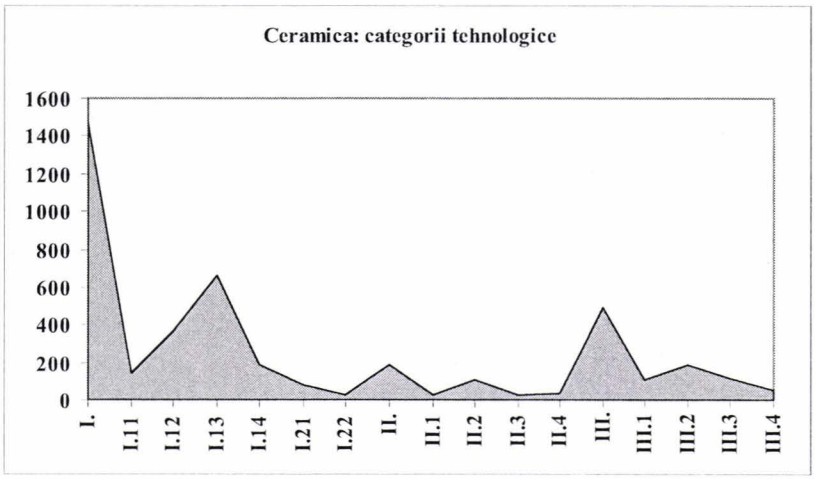

Fig. 45. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile tehnologice ale ceramicii

Grosime perete	Cod grosime	Nr. exemplare
3 mm	a2	11
4-5 mm	a1	378
6-7 mm	a	639
8-12 mm	b	766
13-17 mm	c	85
18-24 mm	d	8

Fig. 46. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Grosimea pereţilor ceramicii

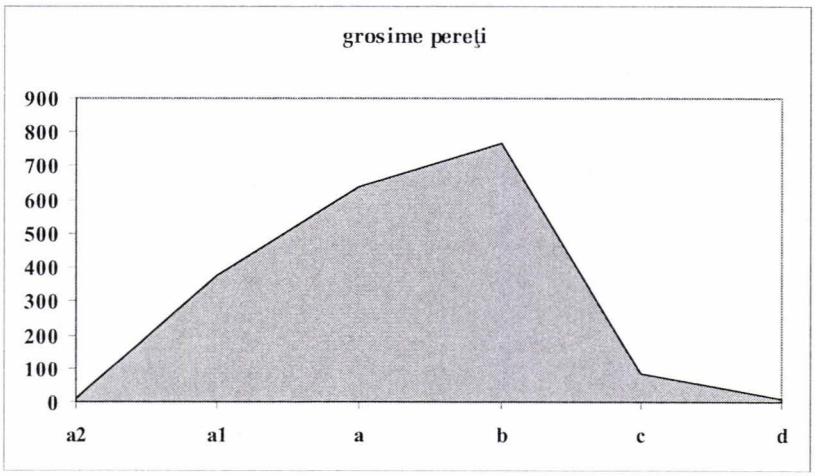

Fig. 47. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul grosimii pereţilor ceramicii

I. Ceramica lucrată la roata rapidă

Ceramica lucrată la roata rapidă este, cu 1.465 de fragmente ceramice, categoria ceramică cea mai bine reprezentată. Analiza ceramicii lucrate la roata rapidă permite identificarea următoarelor grupe tehnologice (fig. 48).

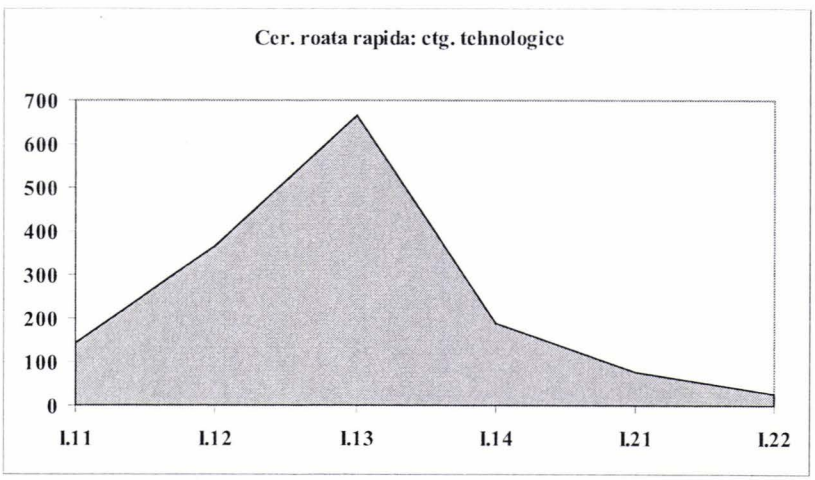

Fig. 48. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea ". Categoriile tehnologice ale ceramicii modelate la roata rapidă

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

I.1. Ceramica cenuşie

Ceramica modelată la roata rapidă de culoare cenuşie, prezentă sub diferite nuanţe, este cu cele 1.171 de fragmente ceramice cea mai reprezentativă grupă tehnologică. Analiza pastei şi a arderii a permis stabilirea următoarelor variante tehnologice (fig. 49).

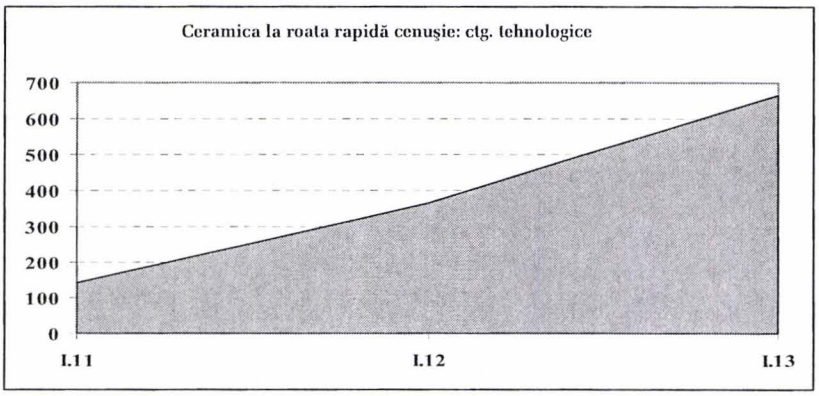

Fig. 49. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile tehnologice ale ceramicii cenuşii modelate la roata rapidă

I.11. Ceramica din pastă cimentoasă (Anexa 1)

Caracteristică pentru această variantă a ceramicii cenuşii, prezentă cu 136 de fragmente ceramice analizate, este pasta de calitate superioară cu nisip fin ca degresant, vasele având un aspect cimentos. Dominantă aici este culoarea cenuşie, de la cenuşiu deschis sau cenuşiu lăptos la cenuşiu închis, rezultat al unei arderi neoxidante (fig. 50-51).

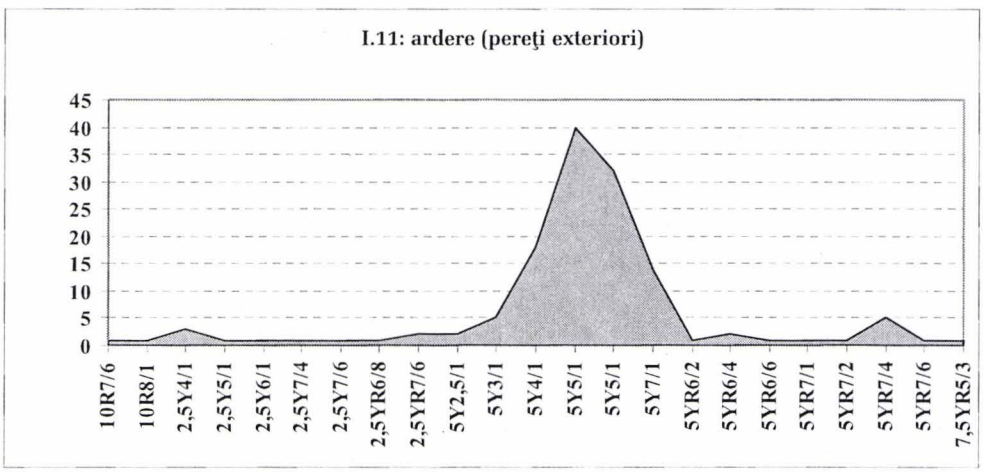

Fig. 50. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.11

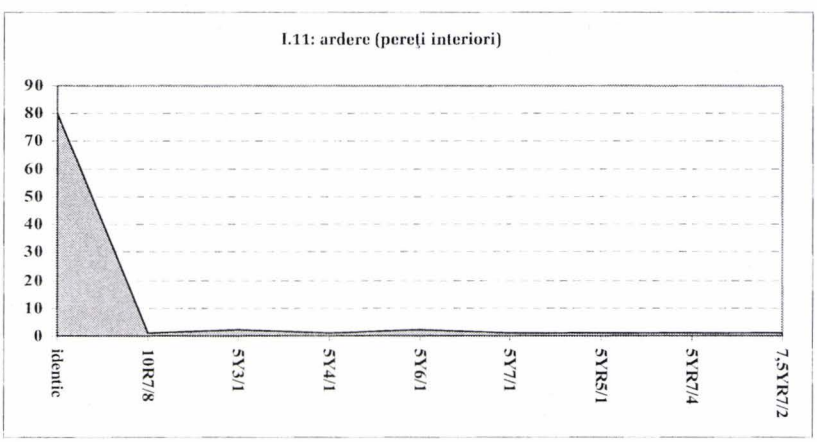

Fig. 51. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.11

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În ceea ce priveşte grosimea pereţilor, dominante sunt vasele cu pereţi de grosime care variază între 7 – 12 mm (grosimea b), după care urmează vasele cu pereţi groşi între 13 şi 17 mm (grosimea c), după cum nu lipsesc, dar sunt destul de rare, vasele care depăşesc această grosime. Interesant este faptul că vasele cu grosimea între 5 şi 7 mm sunt mai rare, iar cele mai subţiri slab reprezentate (fig. 52).

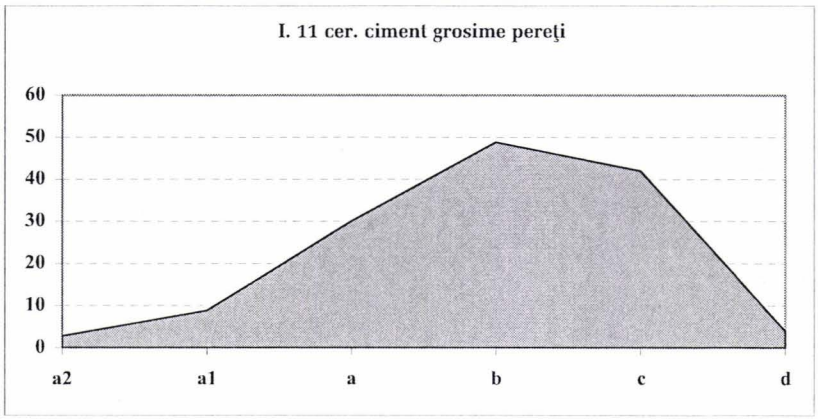

Fig. 52. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Grosimea pereţilor ceramicii categoriei tehnologice I.11

În ceea ce priveşte formele, grupa este dominată de vasele de provizii, apoi de oale şi, demn de remarcat, de căni (fig. 53).

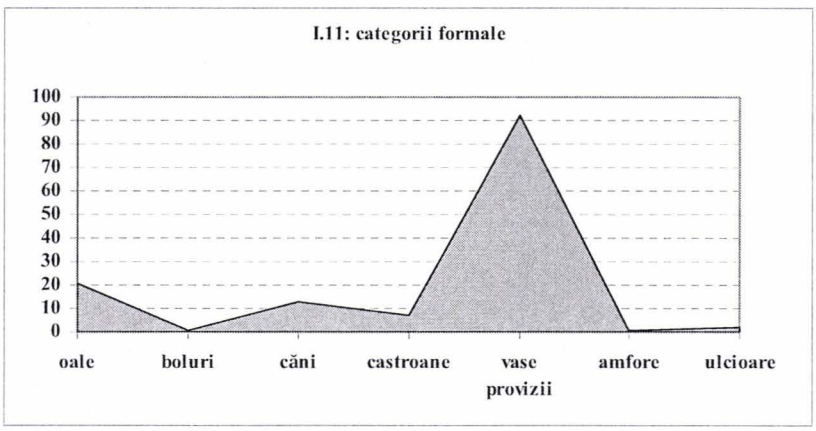

Fig. 53. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile formale ale ceramicii categoriei tehnologice I.11

I.12. Ceramica din pastă fină, de culoare cenuşie (Anexa 2)

Această grupă tehnologică este, cu 367 de piese înregistrate, mult mai bine reprezentată decât grupa anterioară. Vasele sunt lucrate dintr-o pastă de bună calitate, cu nisip fin ca degresant, iar pereţii exteriori, uneori şi interiori, au fost lustruiţi. Grosimea pereţilor variază între 17 şi 3 mm, dominante fiind vasele cu pereţi aparţinând grosimii „a„ (între 7 – 6 mm) şi „a1„ (5 – 4 mm) după care urmează vasele de grosime „b„ (12 – 18 mm) şi cu totul nesemnificativ celelalte categorii de grosime (fig. 54).

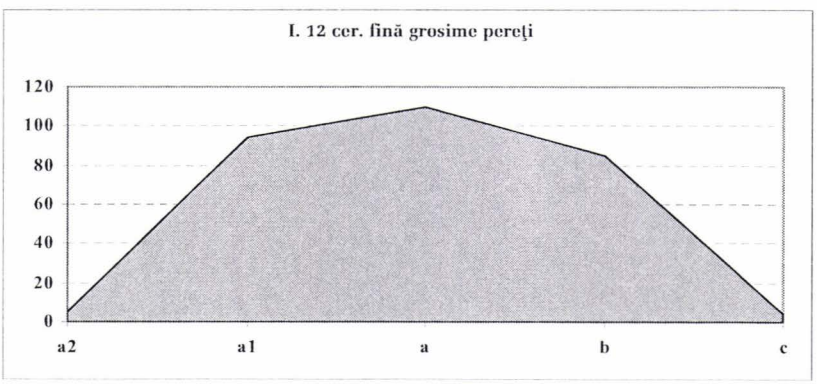

Fig. 54. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Grosimea pereţilor ceramicii categoriei tehnologice I.12

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Arderea vaselor este neoxidantă, determinând, în funcţie de intensitatea folosirii procedeului neoxidant, posibilitatea stabilirii mai multor variante. Numai în rare cazuri se poate observa o diferenţă între culoarea pereţilor exteriori şi interiori. În general vasele sunt arse uniform. În funcţie de arderea vaselor se pot distinge mai multe variante tehnologice (fig. 55).

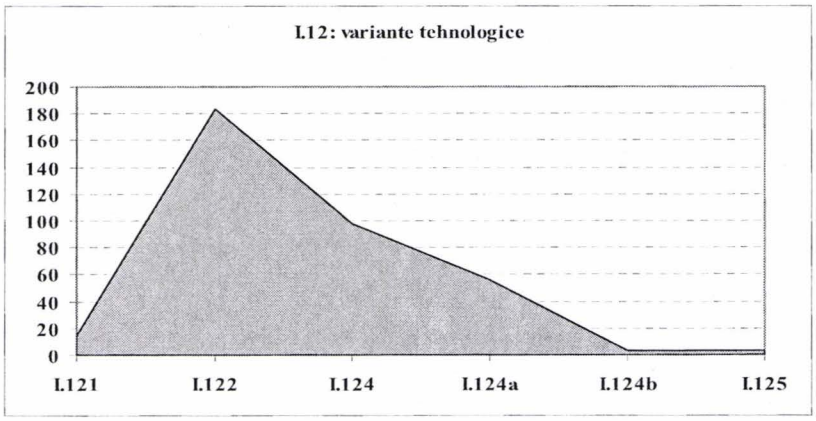

Fig. 55. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Variantele tehnologice ale ceramicii categoriei tehnologice I.12

I. 121. Vasele aparţinând acestei variante tehnologice se caracterizează printr-o ardere uşor oxidantă, care a determinat o nuanţă cenuşiu roşietică a vaselor (fig. 56-57). Varianta este, cu 16 piese, deosebit de slab reprezentată.

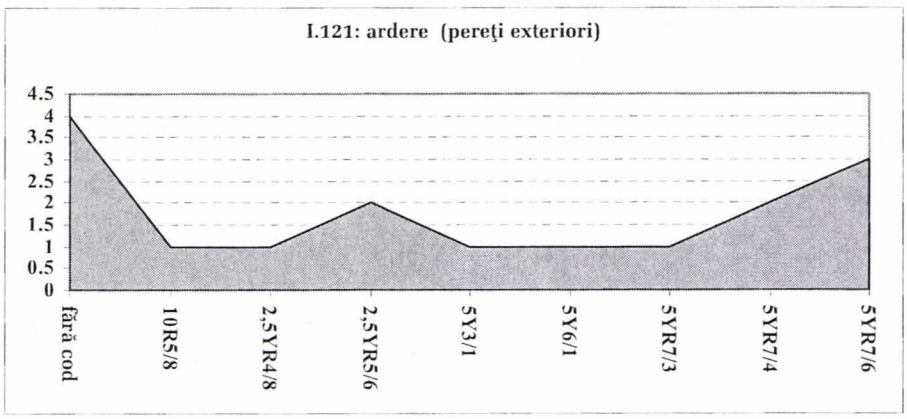

Fig. 56. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.121

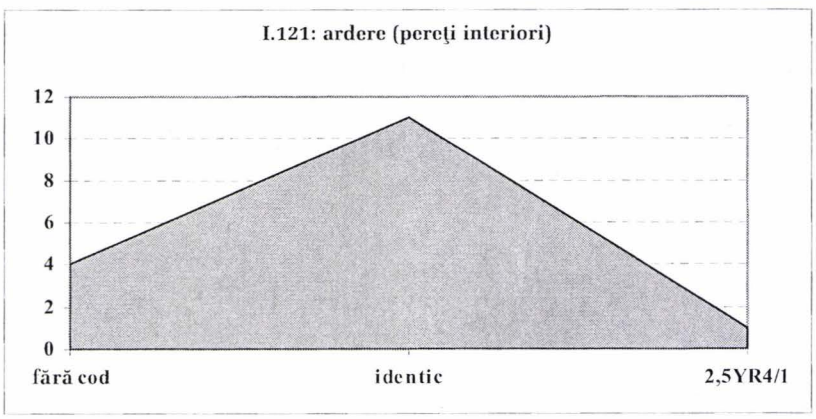

Fig. 57. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.121

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

I. 122. Cea mai bine reprezentată variantă tehnologică în cadrul ceramicii cenuşii fine este ilustrată de ceramica de culoare cenuşie sau cenuşiu deschis, prezentă prin 183 de piese (fig. 58-59).

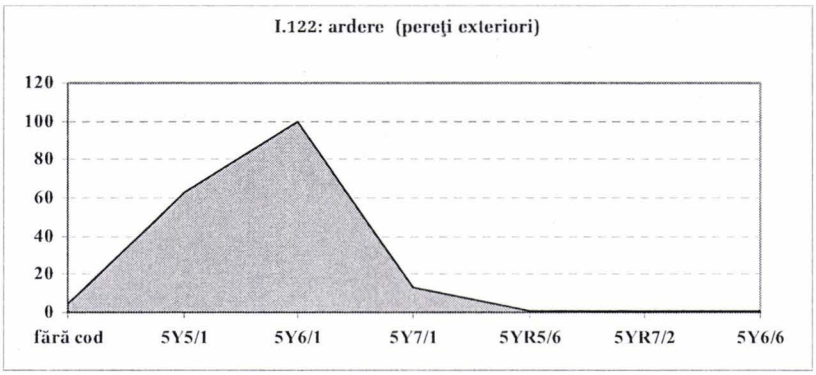

Fig. 58. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.122

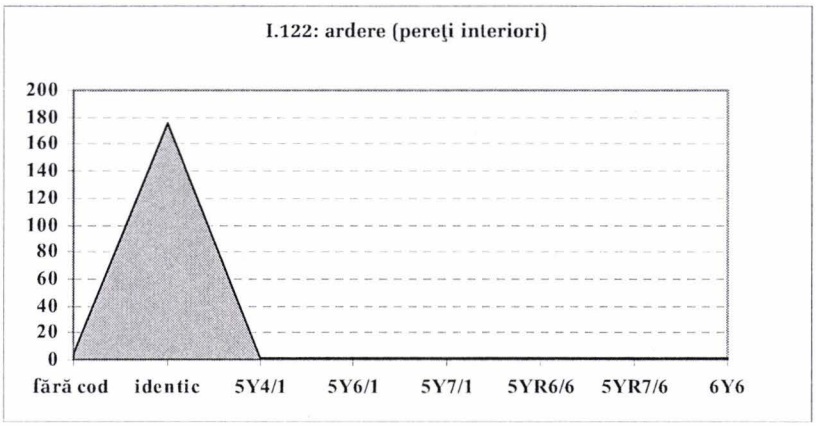

Fig. 59. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.122

I. 124. O altă variantă tehnologică a ceramicii cenuşii fine este ilustrată de ceramica de culoare neagră sau aproape neagră, reprezentată prin 161 de piese (fig. 60-63).

I. 124a. Această subvariantă tehnologică a ceramicii negre este reprezentată de 56 de piese de culoare cenuşiu închis[7].

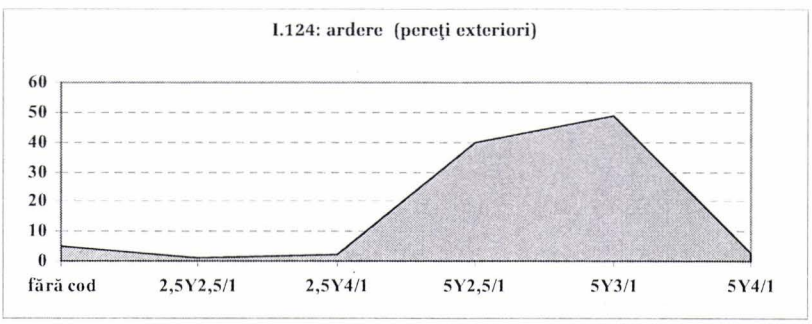

Fig. 60. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.124

I.124b. Această subvariantă tehnologică a ceramicii negre, caracterizată printr-o culoare cenuşiu neagră, este, prin cele numai 3 piese, extrem de slab reprezentată.

I. 125. Ceramica cenuşie fină, cenuşiu gălbuie, uneori cu nuanţă de ocru, este, prin cele numai 3 piese, şi ea extrem de slab reprezentată.

[7] Această variantă a purtat iniţial indicativul: I.123.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În cadrul repertoriului formal, pe lângă oale, cănile, castroanele şi străchinile ocupă poziţii importante, observaţie care se verifică şi în cazul ceramicii de culoare neagră sau aproape neagră (fig. 62-63).

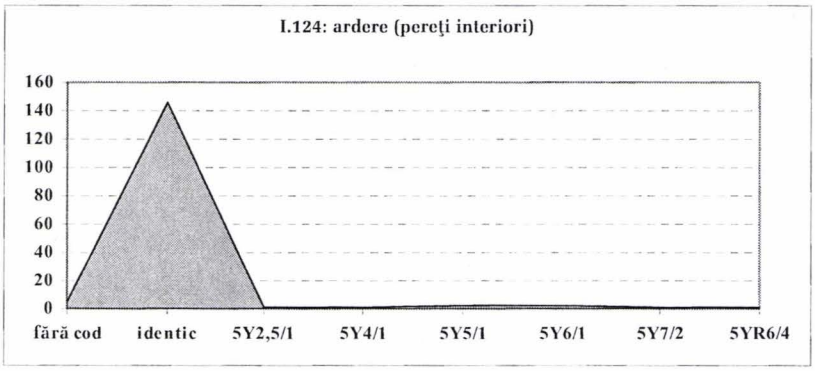

Fig. 61. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.124

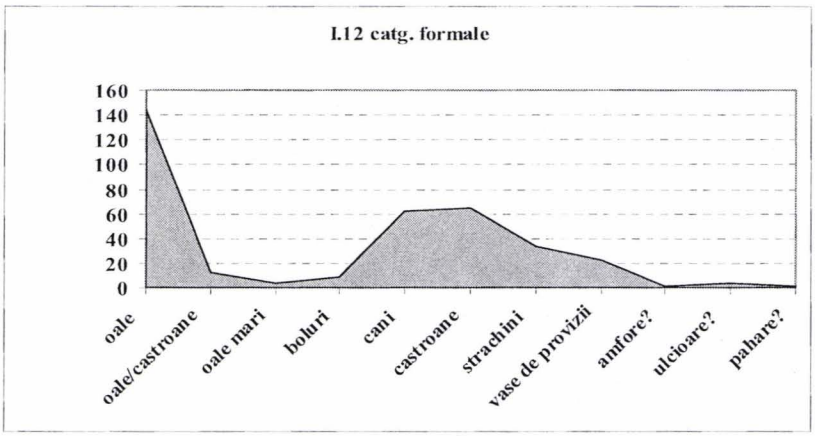

Fig. 62. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile formale ale ceramicii categoriei tehnologice I.12

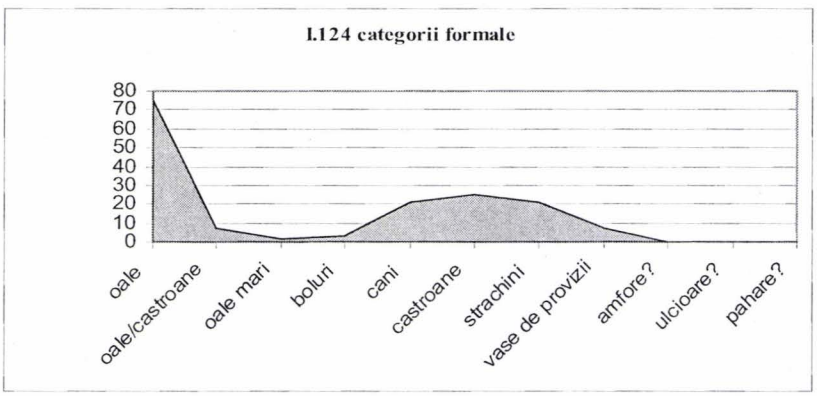

Fig. 63. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile formale ale ceramicii categoriei tehnologice I.124

I. 13. Ceramica cenuşie zgrunţuroasă (Anexa 3)

Una din cele mai bine reprezentate grupe ceramice lucrate la roata rapidă este ilustrată de ceramica modelată dintr-o pastă aspră la pipăit, cu nisip şi pietricele în amestec. Dominante sunt vasele cu pereţi relativ subţiri, a căror grosime variază între 7 şi 3 mm, grupa de grosime „a" (între 7 – 6 mm) fiind absolut dominantă (314 exemplare). O prezenţă remarcabilă o ocupă şi vasele categoriei de grosime „a1" (200 de exemplare), urmează apoi cu 151 vasele de grosime „b", în timp ce

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

vasele aparţinând celorlalte categorii de grosime sunt foarte slab reprezentate (fig. 64).

În general pasta este zgrunţuroasă, putându-se stabili diferite variante: zgrunţuroasă nisipoasă sau cu pietricele uşor vizibile, care însă nu par a fi deosebit de relevante în ansamblul grupei. Mai semnificativă pare a fi intensitatea arderii, care, după cum reiese şi din tabelul de mai jos, permite stabilirea practic a trei subgrupe ceramice. Tot în legătură cu arderea trebuie arătat că, în 94 de cazuri din 674, există o diferenţă între culoarea pereţilor interiori şi exteriori, dar care nu pare a fi deosebit de relevantă.

În funcţie de intensitatea arderii se pot distinge mai multe subgrupe tehnologice (fig. 65).

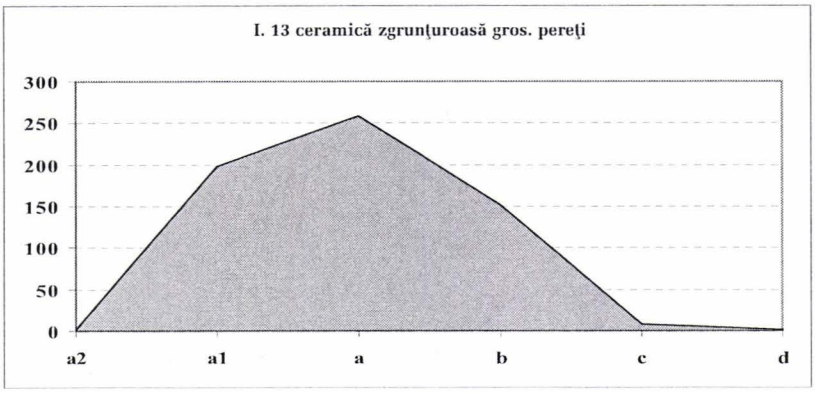

Fig. 64. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Grosimea pereţilor ceramicii categoriei tehnologice I.13

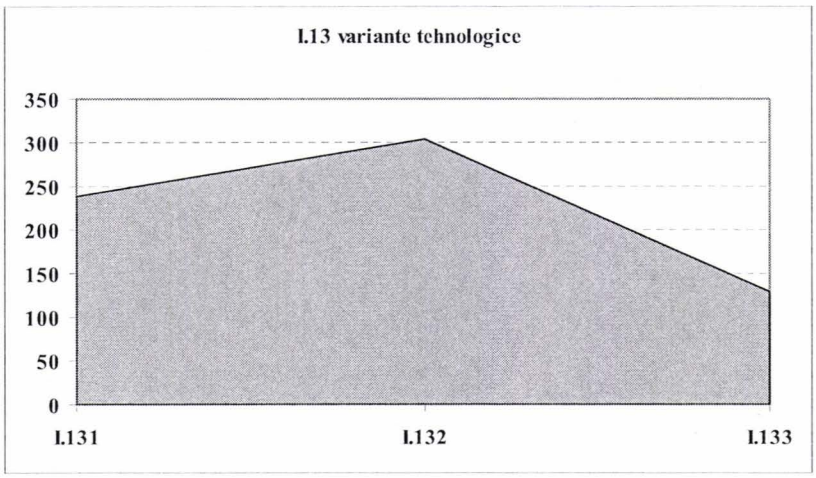

Fig. 65. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Variantele tehnologice ale ceramicii categoriei tehnologice I.13

I. 131. Ceramica zgrunţuroasă cenuşie sau cenuşiu deschis este, prin cele 235 de exemplare, o subgrupă bine reprezentată. Proporţia dintre categoriile de grosime menţionate se păstrează şi în acest caz (fig. 66-67).

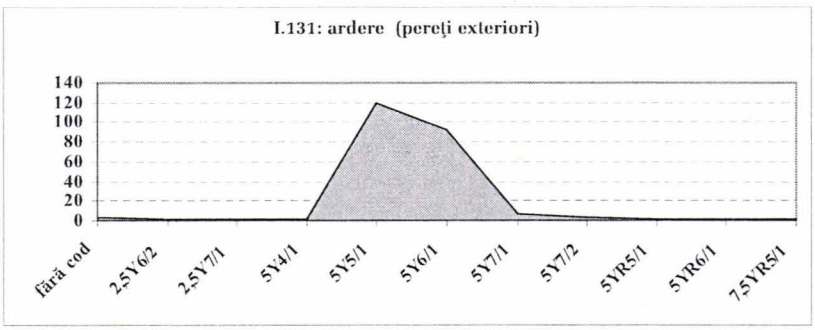

Fig. 66. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.131

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

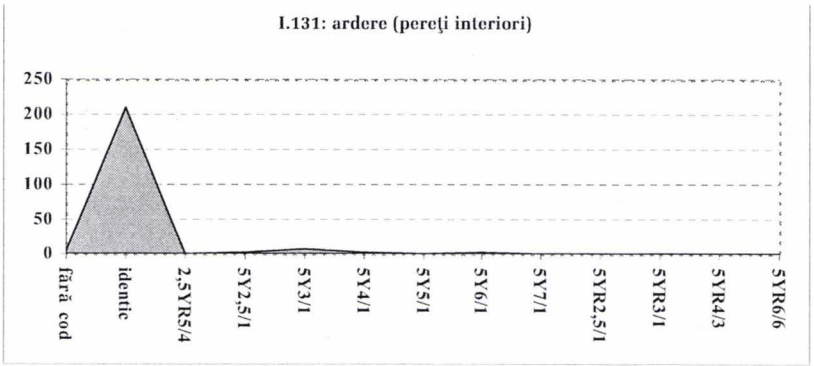

Fig. 67. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.131

I. 132. Ceramica zgrunţuroasă, cenuşiu închis. Acestei subgrupe îi apaţin vasele arse neoxidant, de culoare cenuşiu închis, reprezentată prin 144 de exemplare, la care se adaugă variantele cenuşiu negricioasă (137 de exemplare) şi cea neagră (25 de exemplare), ceeea ce o evidenţează ca pe cea mai numeroasă subgrupă. Proporţia grosimii pereţilor vaselor rămâne aceeaşi. Nici în structura pastei nu se constată o diferenţă semnificativă (fig. 68-69).

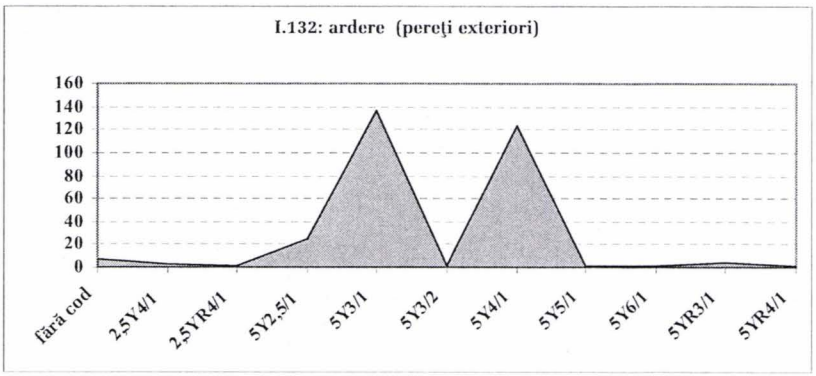

Fig. 68. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.132

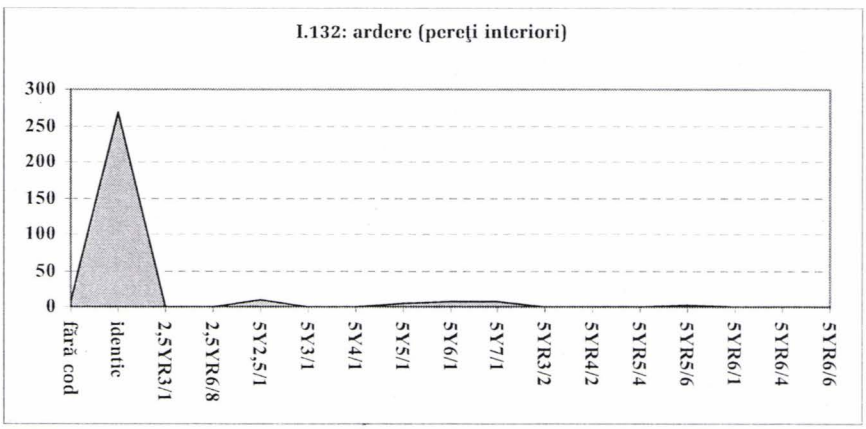

Fig. 69. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.132

I. 1321. Ceramica zgrunţuroasă, cenuşiu-negricioasă. Acestei subgrupe îi apaţin vasele arse neoxidant, de culoare cenuşiu neagră, reprezentată prin 137 de exemplare. Proporţia grosimii pereţilor rămâne aceeaşi. Nici în structura pastei nu se constată o diferenţă semnificativă.

I. 1322. Ceramica zgrunţuroasă, neagră. Acestei subgrupe îi apaţin vasele arse neoxidant, de culoare neagră, reprezentată numai prin 25 de exemplare. În ceea ce priveşte grosimea pereţilor vaselor, nu sunt prezente categoriile de grosime „c" şi „d". Nici în structura pastei nu se constată o diferenţă mare faţă de celelalte subgrupe.

I. 133. Ceramica zgrunţuroasă, de culoare cenuşiu-roşietică. Deosebit de interesantă este această subgrupă, prezentă prin 127 de exemplare. Datorită unei arderi mai oxidante, vasele acestei

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

subgrupe se caracterizează printr-o culoare cenuşiu roşietică sau brun cenuşie. Dominante sunt şi în această subgrupă vasele categoriei de grosime „a" şi apoi „b". Spre deosebire de celelalte grupe ale ceramicii zgrunţuroase, există un număr mult mai mare de exemplare (34 din 127) la care se constată o diferenţă între culoarea pereţilor exteriori şi interiori (fig. 70-71).

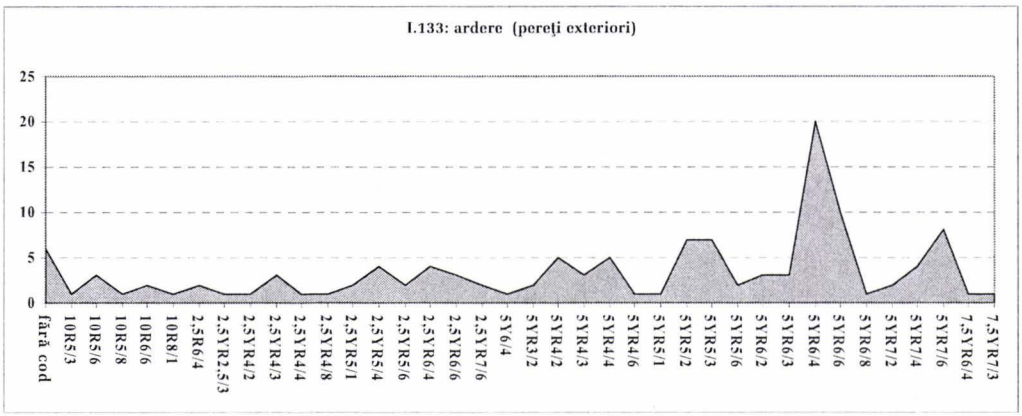

Fig. 70. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.133

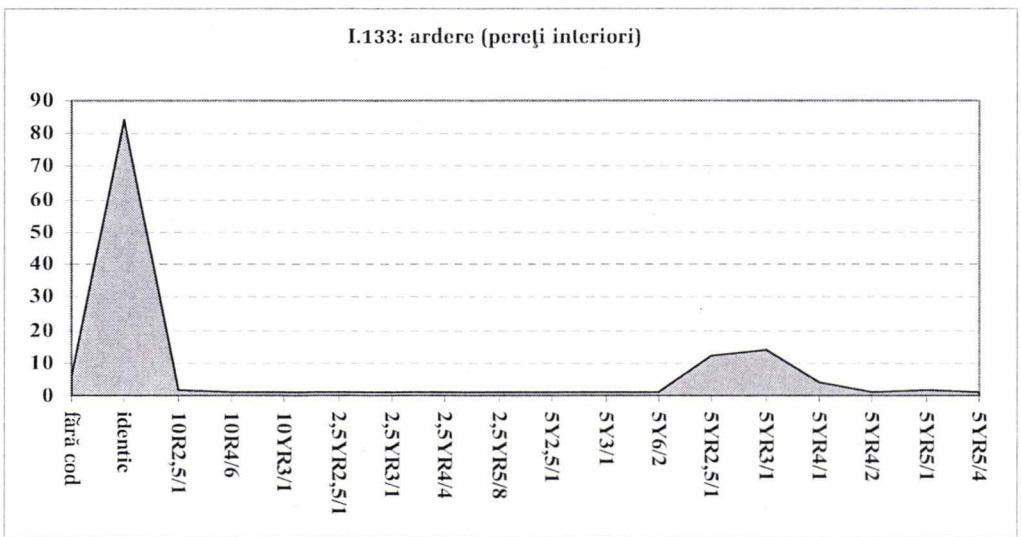

Fig. 71. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.133

Tabloul formal al ceramicii modelate la roată rapidă, din pastă cenuşie zgrunţuroasă este dominat în mod evident de oale, după care urmează vasele de provizii şi bolurile (fig. 72-73).

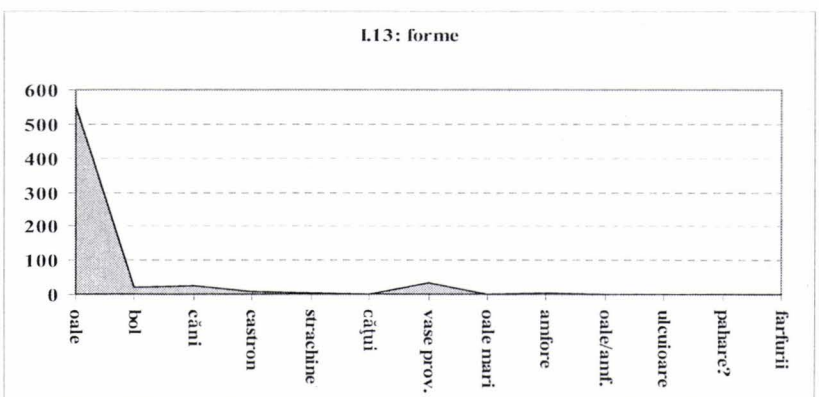

Fig. 72. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile formale ale ceramicii categoriei tehnologice I.13

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

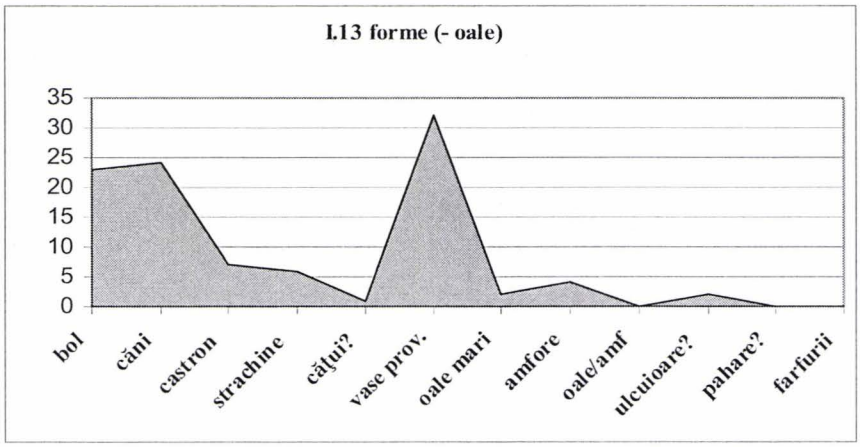

Fig. 73. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile formale ale ceramicii categoriei tehnologice I.13 (fără oale)

I. 14. Ceramica din pastă zgrunţuroasă nisipoasă (Anexa 4)

Subgrupa se caraterizează printr-o ceramică de bună calitate, cu aspect zgrunţuros şi cu nisip în pastă. În cadrul spectrului ceramic analizat, ea este reprezentată prin 162 de exemplare, din care 42 de exemplare aparţin categoriei de grosime „b" (12 – 8 mm), 67 categoriei de grosime „a" (7 – 6 mm) şi, un procent mai mare ca la celalte grupe ceramice analizate, categoriei „a1" (4 – 5 mm) (33 exemplare) (fig. 74).

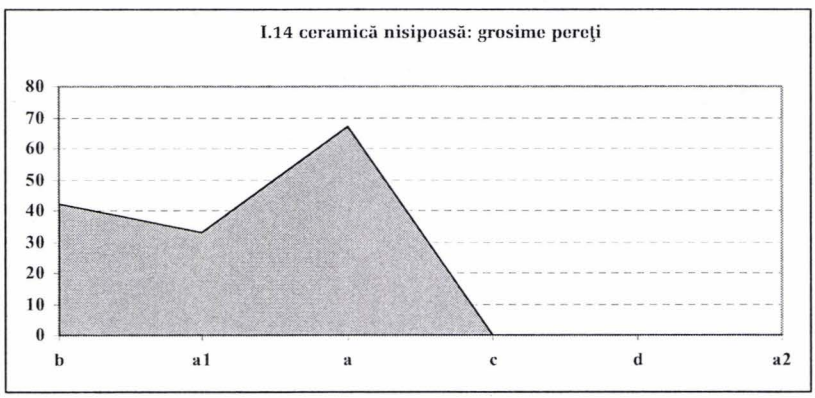

Fig. 74. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Grosimea pereţilor ceramicii categoriei tehnologice I.14

În cadrul repertoriului formal al ceramicii nisipoase absolut predominante sunt din nou oalele, urmate la mare distanţă de găleţi, celelalte categorii formale fiind deosebit de slab reprezentate (fig. 75).

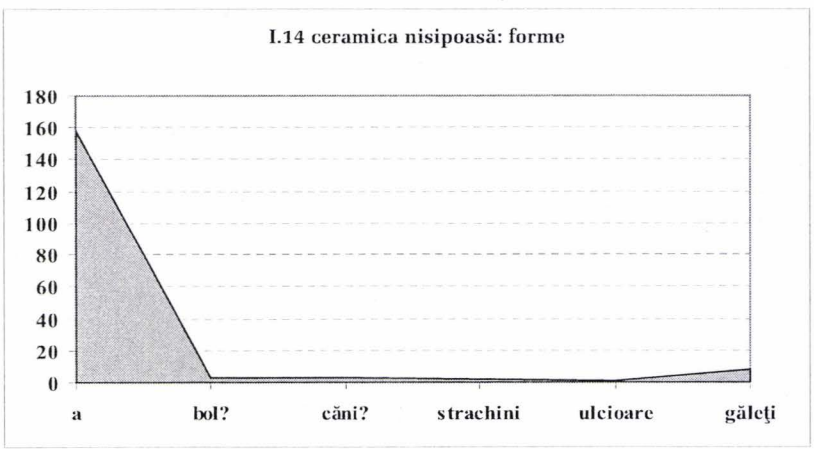

Fig. 75. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile formale ale ceramicii categoriei tehnologice I.14

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fragmentele ceramice sunt bine arse, nivelul arderii oxidante permiţând identificarea mai multor variante (fig. 76).

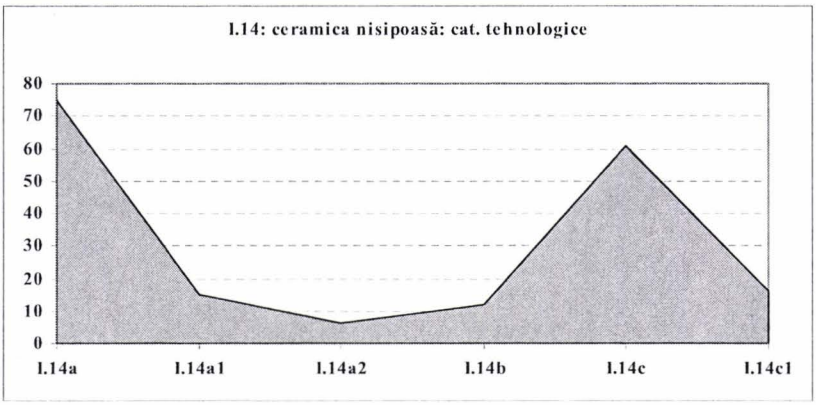

Fig. 76. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Variantele tehnologice ale ceramicii categoriei tehno-logice I.14

I.14.a. Ceramica din pastă zgrunţuroasă nisipoasă de culoare brun-roşcată (fig. 77-78), prezentă cu 65 de fragmente selectate, la care proporţia de grosime a pereţilor se păstrează (fig. 74).

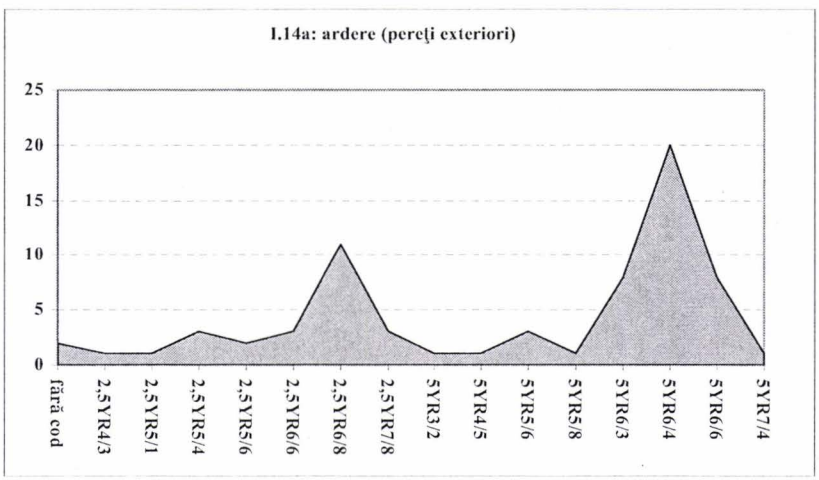

Fig. 77. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.14a

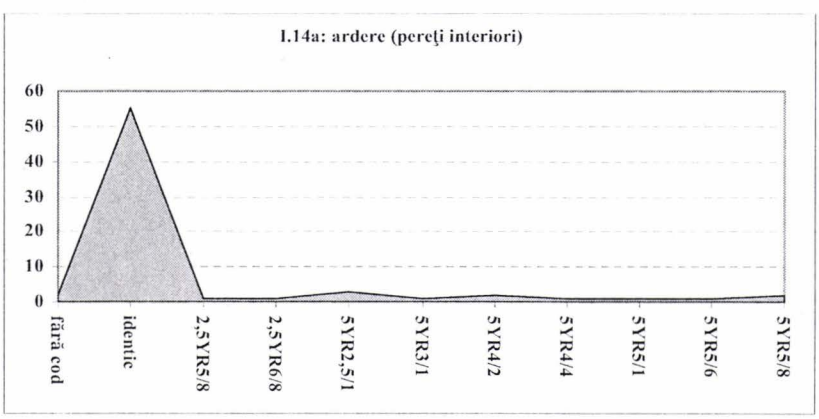

Fig. 78. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.14a

I.14.a1. Ceramica din pastă zgrunţuroasă nisipoasă de culoare galben-roşcat, reprezentând o variantă a subgrupei de mai sus, este ilustrată prin 15 fragmente, caracterizate printr-o culoare galben roşcată (fig. 79-80).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

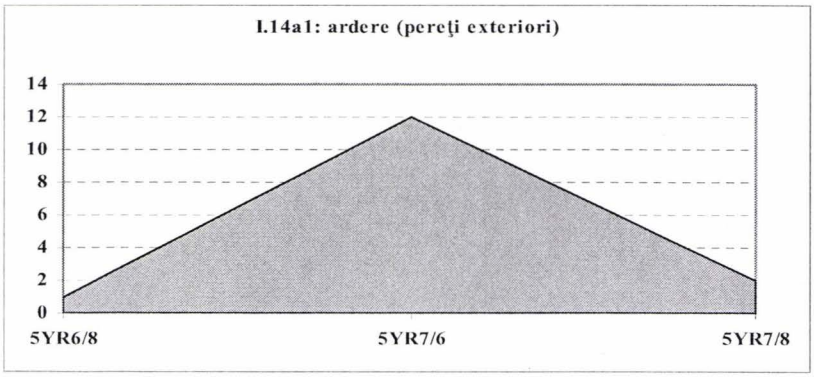

Fig. 79. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.14a1

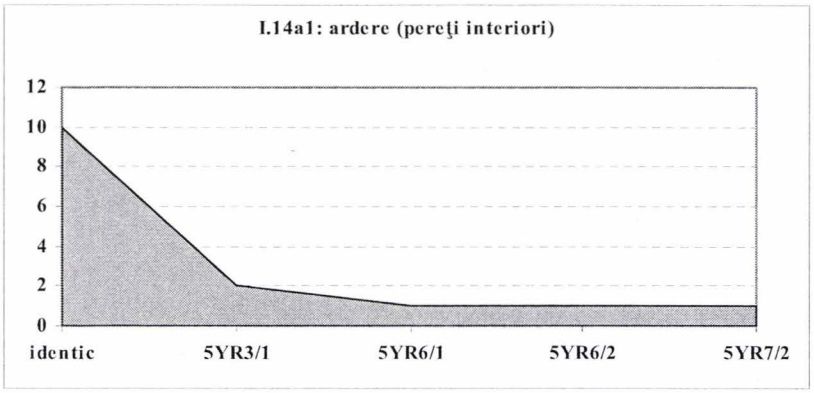

Fig. 80. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.14a1

I.14.a1a. Ceramica din pastă zgrunţuroasă nisipoasă de culoare roz-cenuşie, reprezentând o variantă a subgrupei de mai sus, este ilustrată prin numai 6 fragmente.

I.14.b. Ceramica din pastă zgrunţuroasă nisipoasă de culoare brun-cenuşie deschisă, prezentă cu 11 fragmente selectate, la care proporţia de grosime a pereţilor se păstrează (fig. 81-82).

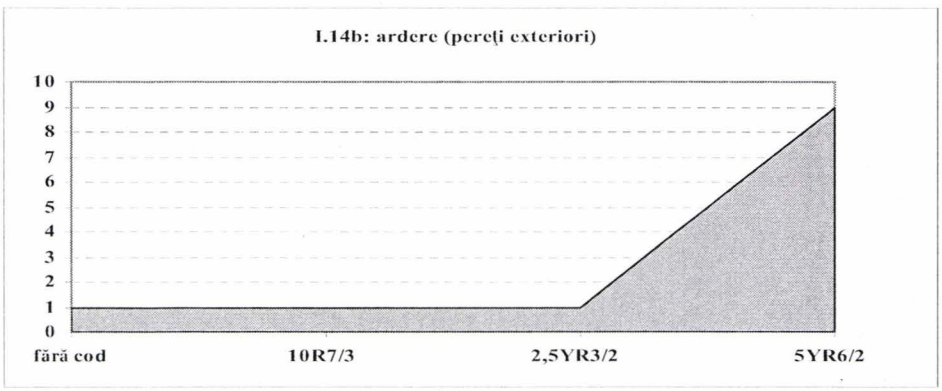

Fig. 81. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.14b

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

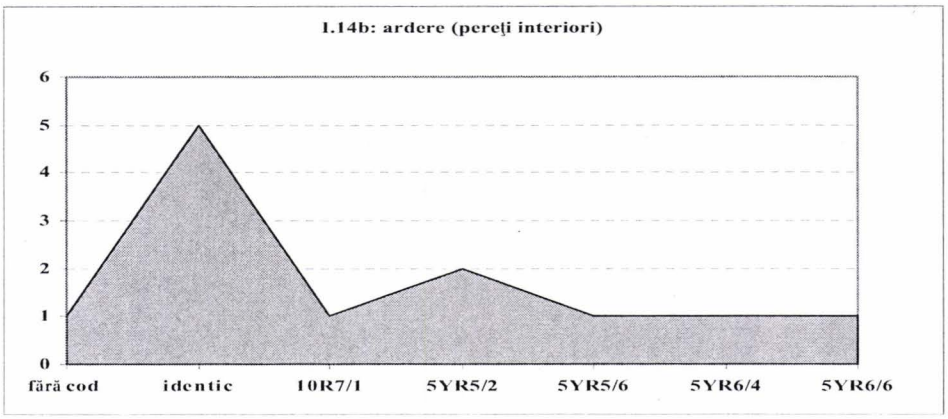

Fig. 82. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.14b

I.14.c. Ceramica din pastă zgrunţuroasă nisipoasă de culoare cenuşie sau cenuşie închisă este prezentă cu 43 de fragmente selectate, la care proporţia de grosime a pereţilor se păstrează (fig. 83-84).

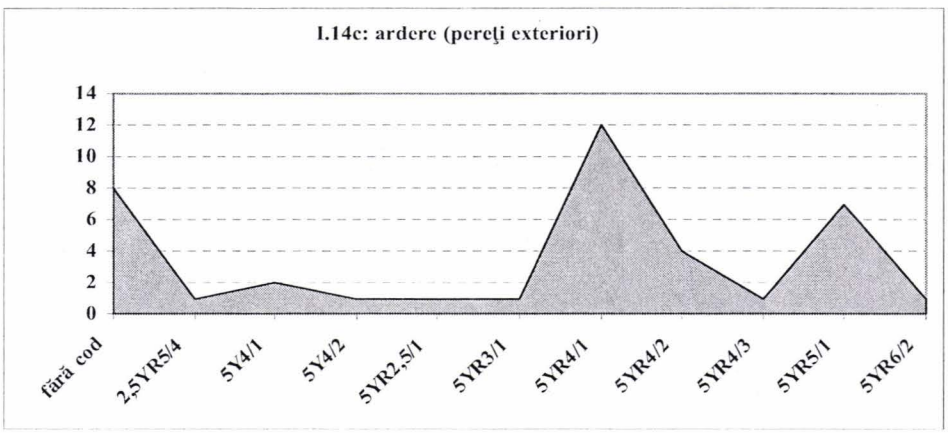

Fig. 83. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.14c

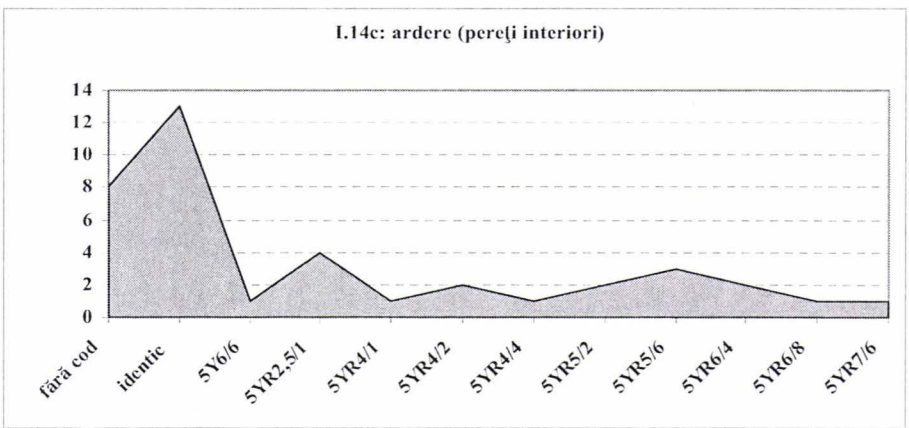

Fig. 84. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.14c

I.14.c1. Ceramica din pastă zgrunţuroasă nisipoasă de culoare cenuşie sau cenuşie închisă este prezentă cu 17 fragmente selectate, la care proporţia de grosime a pereţilor se păstrează.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

I.2. Ceramica de factură romană (Anexa 5)

O grupă ceramică deosebită este reprezentată de ceramica de calitate deosebită, atât în ceea ce priveşte structura pastei, cât şi arderea sau tratarea suprafeţei. Este o ceramică cu puternice legături în ceramica provincială romană, motiv pentru care a fost folosită denumirea oarecum improprie de ceramică de factură romană. În funcţie mai ales de structura pastei se pot distinge două subgrupe: ceramica fină şi ceramica zgrunţuroasă. În spectrul ceramicii de la Sighişoara DV, grupa este reprezentată prin 106 exemplare luate în analiză (fig. 85).

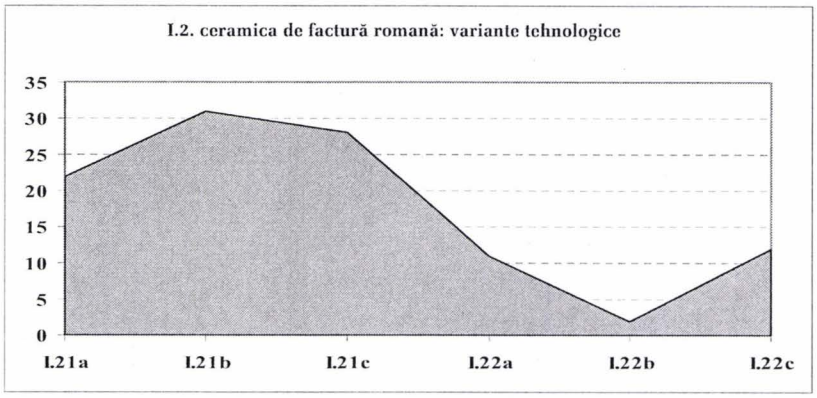

Fig. 85. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Variantele tehnologice ale ceramicii categoriei tehnologice I.2

I.21. Ceramica fină de factură romană

Subgrupa este reprezentată de o ceramică foarte bine arsă, cu nisip fin folosit ca degresant şi care, în funcţie de intensitatea arderii oxidante, se poate subdiviza în mai multe variante. Subgrupa, reprezentată prin 75 de exemplare luate în analiză, este caracterizată în general prin vase cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (7 – 6 mm) (37 de exemplare), categoriei de grosime „a1" (4 – 5 mm) (16 exemplare), categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (26 de exemplare) şi un vas aparţinând categoriei de grosime „c" (13 – 17 mm) (fig. 86).

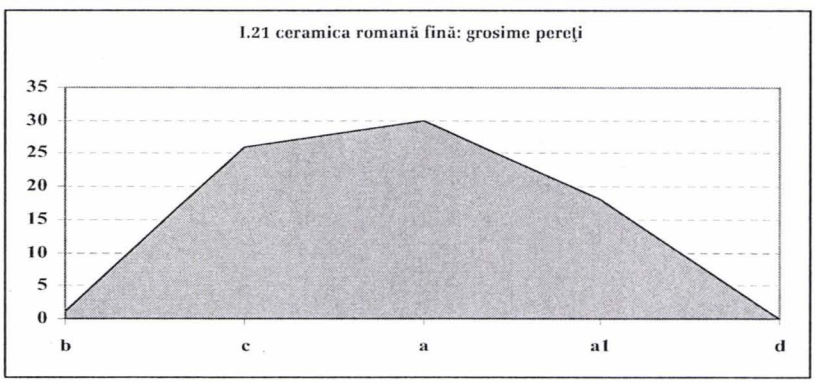

Fig. 86. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Grosimea pereţilor ceramicii categoriei tehnologice I.21

În cadrul repertoriului formal, pe lângă oale, sunt foarte bine reprezentate bolurile, cănile, ulcioarele şi mai ales castroanele şi vasele de provizii (fig. 87).

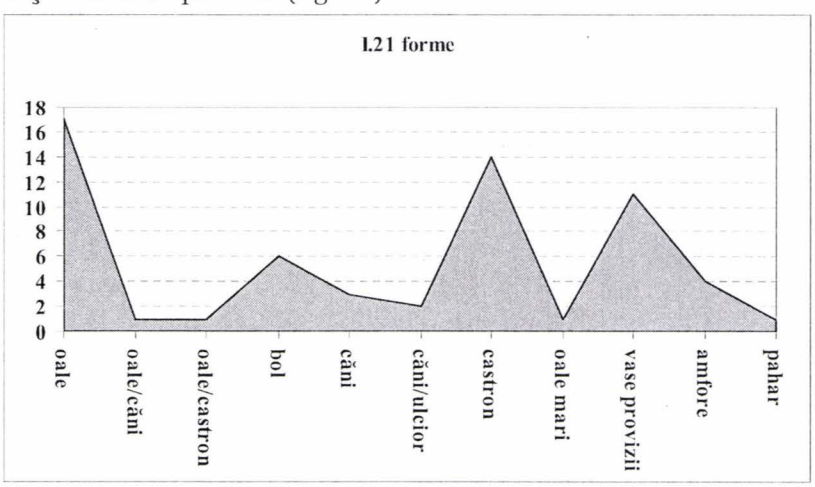

Fig. 87. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile formale ale ceramicii categoriei tehnologice I.21

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

I.21.a. Ceramica fină de factură romană, de culoare roşie

Varianta este reprezentată prin 18 exemplare, caracterizată printr-o ardere puternic oxidantă a vaselor (fig. 88-89). Vasele aparţinând categoriei de grosime „a" şi „a1" (7 – 6 respectiv 5 – 4 mm; 7 respectiv 4 exemplare) sunt predominante. Urmează apoi vasele cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm).

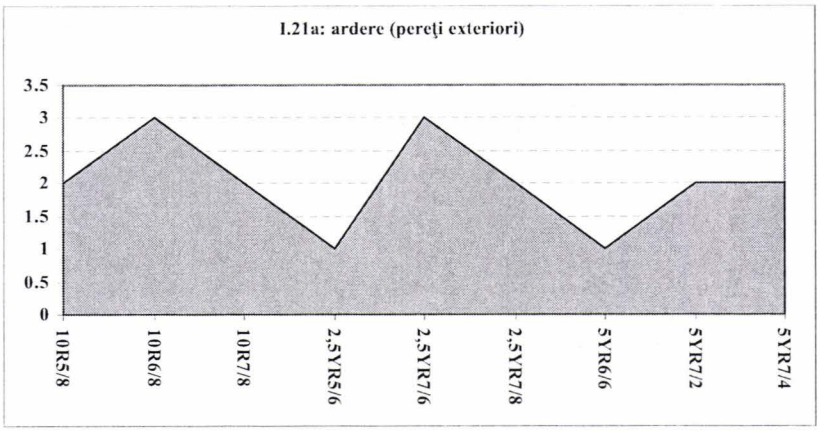

Fig. 88. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.21a

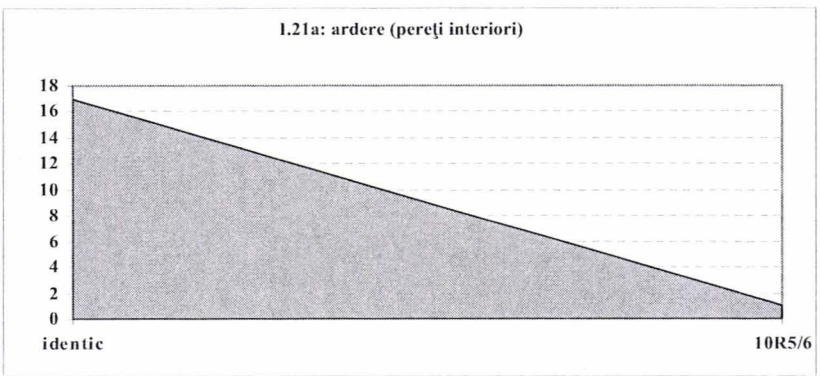

Fig. 89. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.21a

I.21.b. Ceramica fină de factură romană, brun deschis sau brună

Varianta este reprezentată prin 31 de exemplare şi caracterizată printr-o ardere mai puţin oxidantă a vaselor (fig. 90-91). Vasele aparţinând categoriei de grosime „a" şi „a1" (7 – 6 respectiv 5 – 4 mm) (5, respectiv 1 exemplar) sunt predominante. Urmează apoi vasele cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (4 exemplare).

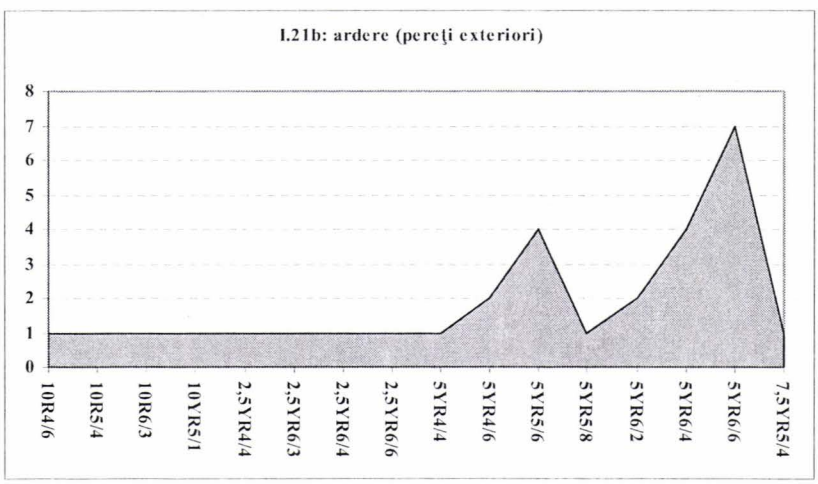

Fig. 90. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.21b

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

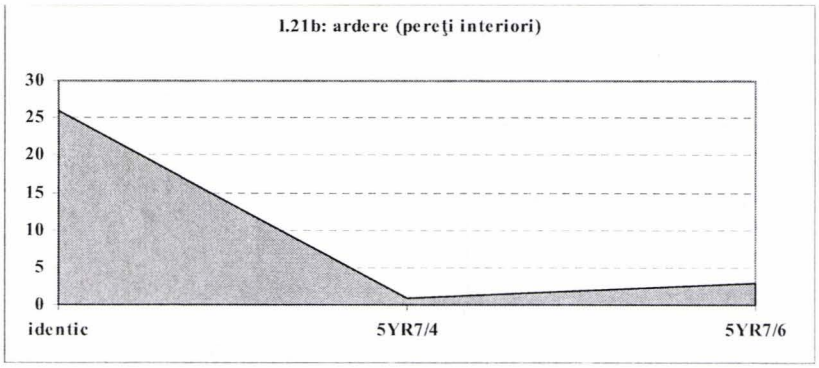

Fig. 91. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.21b

I.21.c. Ceramica fină de factură romană, galben-roşcată

Varianta este reprezentată prin 28 de exemplare, fiind caracterizată printr-o ardere mai puţin oxidantă a vaselor (fig. 92-93). Vasele aparţinând categoriei de grosime „a" şi „a1" (7 – 6 respectiv 5 – 4 mm) (12 respectiv 7 exemplare) sunt predominante. Urmează apoi vasele cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (12 exemplare) şi doar un singur exemplar aparţine categoriei de grosime „c".

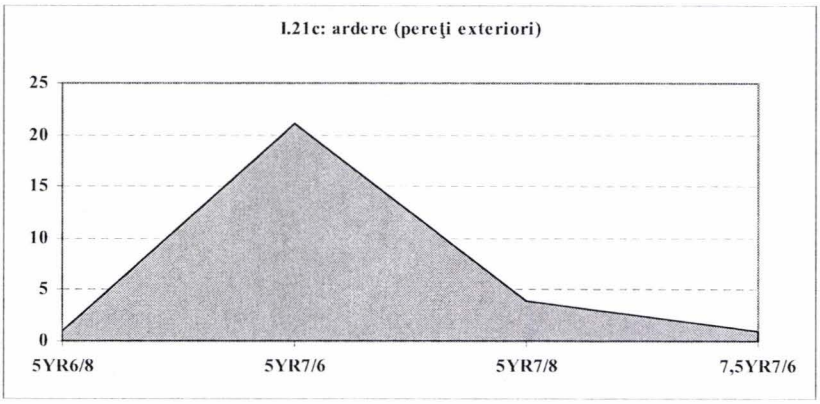

Fig. 92. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.21c

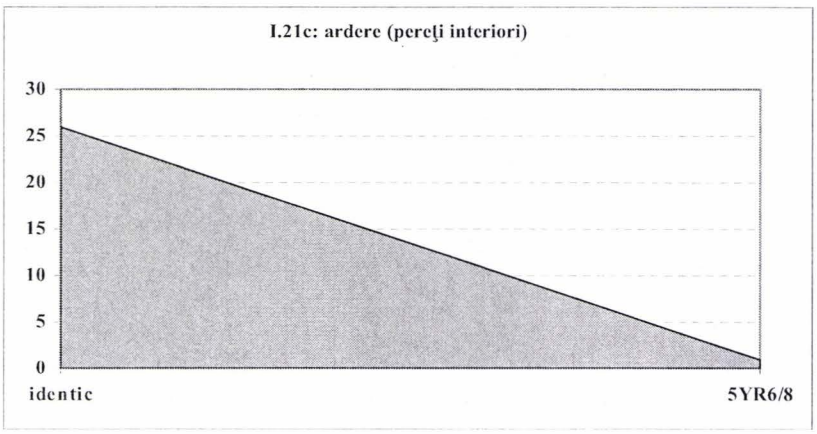

Fig. 93. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.21c

I.22. Ceramica de factură romană zgrunţuroasă

După cum reiese din anexa 5, vasele aparţinând subgrupei ceramicii zgrunţuroase de factură romană sunt reprezentate prin numai 26 de exemplare, caracterizate printr-o pastă de aspect zgrunţuros, cu nisip în amestec. Grosimea pereţilor variază mai ales între categoriile de grosime „a" şi „c". Doar câte un singur exemplar aparţine categoriilor de grosime „d" şi „a1" (fig. 94).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

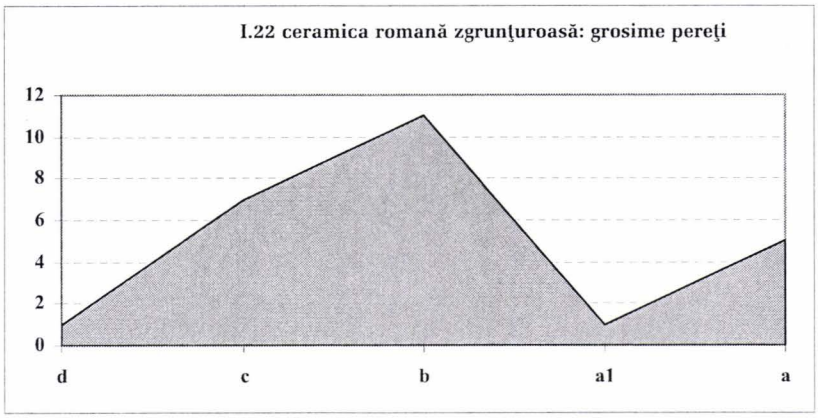

Fig. 94. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Grosimea pereţilor ceramicii categoriei tehnologice I.22

În cadrul repertoriului formal, dominante sunt vasele de provizii şi, cu o prezenţă notabilă, pe lângă oale, sunt castroanele şi amforele (fig. 95).

Intensitatea diferită a arderii oxidante a permis identificarea a trei variante.

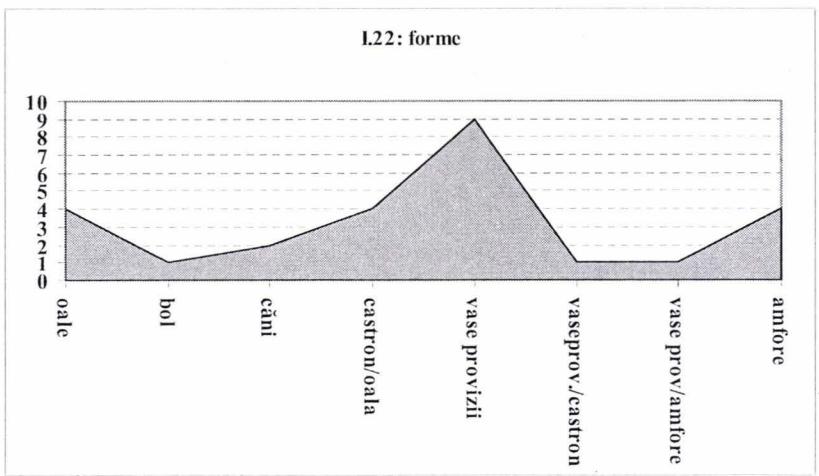

Fig. 95. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile formale ale ceramicii categoriei tehnologice I.22

I.22.a. Ceramica de factură romană, zgrunţuroasă, roşu deschis-brună

Varianta este reprezentată prin 11 exemplare, fiind caracterizată printr-o ardere oxidantă a vaselor (fig. 96-97). Vasele aparţinând categoriilor de grosime „b" (8–12 mm) (5 exemplare) şi „c" (7–13 mm) (5 exemplare) sunt predominante, la care se adaugă un exemplar al categoriei de grosime „d" (16 – 24 mm). Restul categoriilor de grosime a vaselor lipseşte.

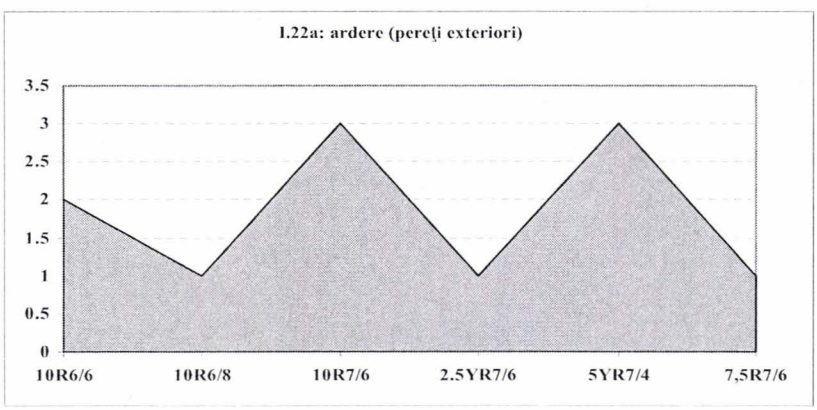

Fig. 96. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.22.a

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

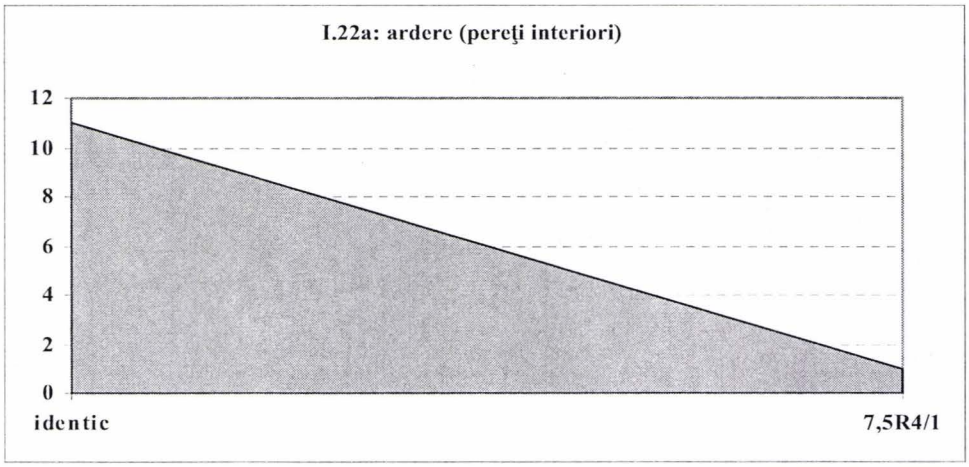

Fig. 97. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.22.a

I.22.b. Ceramica zgrunţuroasă de factură romană, brun-roşcat deschisă

Varianta este reprezentată prin 3 exemplare, fiind caracterizată printr-o ardere mai puţin oxidantă a vaselor (fig. 98-99). Vasele aparţin numai categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm).

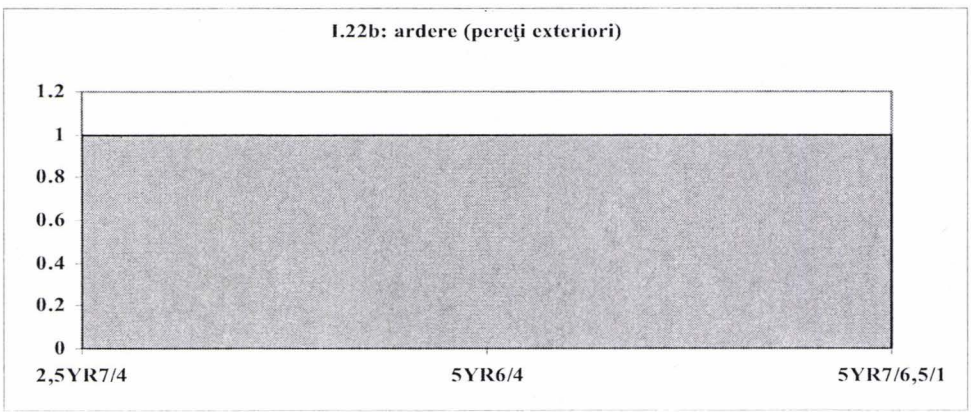

Fig. 98. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.22.b

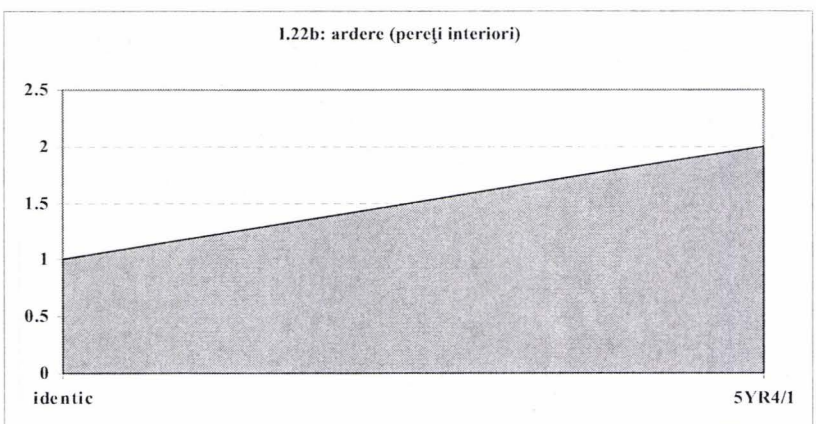

Fig. 99. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.22.b

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

I.22.c. Ceramica de factură romană zgrunţuroasă, de culoare galben roşcat deschisă

Varianta este reprezentată prin 27 de exemplare, fiind caracterizată printr-o ardere mai puţin oxidantă a vaselor (Fig. 100-101). Vasele aparţinând categoriilor de grosime „a" şi „a1" (7 – 6 respectiv 5 – 4 mm) (12 respectiv 7 exemplare) sunt predominante. Urmează apoi vasele cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (12 exemplare) şi un exemplar din vasele categoriei de grosime „c".

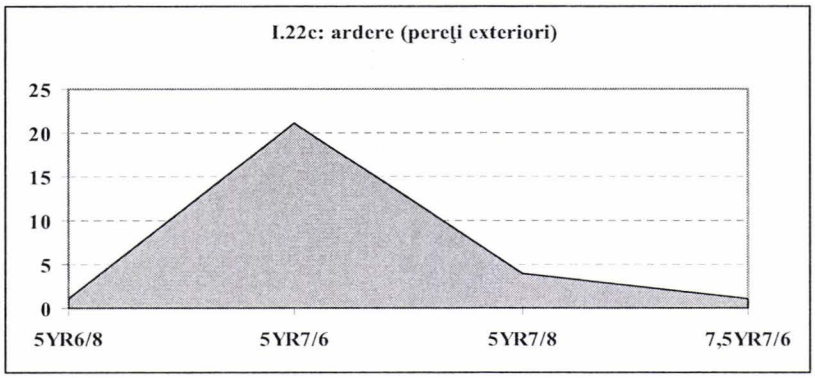

Fig. 100. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice I.22.c

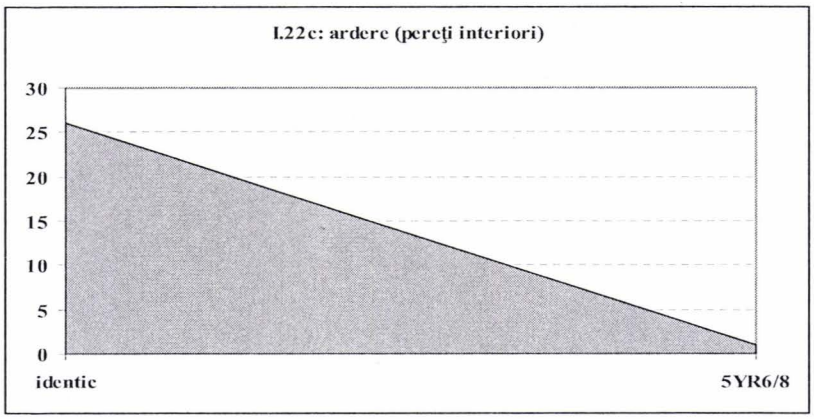

Fig. 101. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice I.22.c

II. Ceramica modelată la roata înceată (anexa 6)

Ceramica acestei grupe tehnologice este caracterizată în special prin modelare pe o roată de turaţie mică. Grupa este prezentă prin 195 de fragmente, din care 168 de fragmente ceramice au fost măsurate. Ele au pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (123 exemplare). Urmează apoi vasele aparţinând categoriei de grosime „a" (7 – 6 mm) (35 exemplare); destul de palid sunt reprezentate vasele categoriei de grosime „a1" (5 exemplare) şi vasele categoriei de grosime „c" (13 – 17 mm) (5 exemplare) (fig. 102).

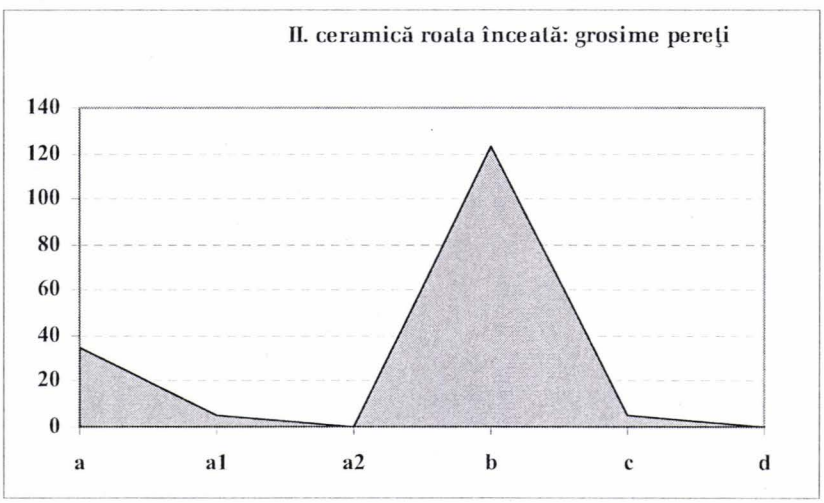

Fig. 102. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Grosimea pereţilor ceramicii categoriei tehnologice II

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În cadrul repertoriului formal, în afara unui singur caz, care ar putea reprezenta o cană sau mai degrabă o oală cu gât foarte înalt din locuinţa 16 (pl. 16-1/1), apar numai oale (fig. 103).

În funcţie de structura pastei au fost stabilite mai multe grupe tehnologice (fig. 104).

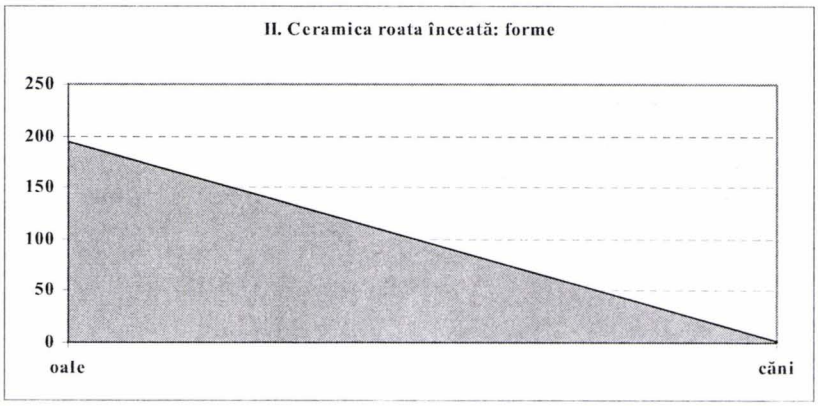

Fig. 103. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile formale ale ceramicii categoriei tehnologice II

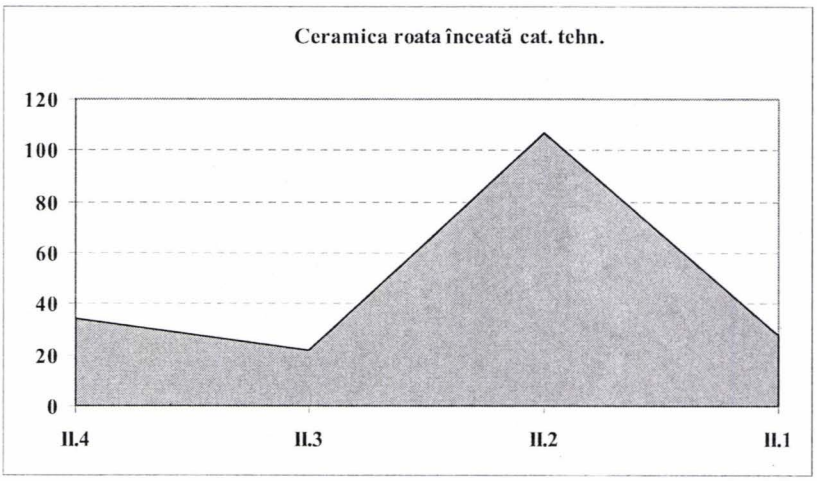

Fig. 104. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Variantele tehnologice ale ceramicii categoriei tehnologice II

II. 1. Ceramica modelată la roata înceată, din pastă cimentoasă

Acestei subgrupe îi aparţin 30 de fragmente ceramice, lucrate din pastă cu nisip fin ca degresant, care dă vaselor un aspect cimentos. Fragmentele aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (17 exemplare) sunt absolut predominante, în timp ce celelalte categorii de grosime (c şi a) sunt mult mai rare sau lipsesc (a1-2, d). În funcţie de intensitatea arderii oxidante au fost identificate mai multe variante şi anume:

II. 1a. Ceramica de culoare roşcat-brună sau cărămiziu cenuşie (4 exemplare) (fig. 105-106).

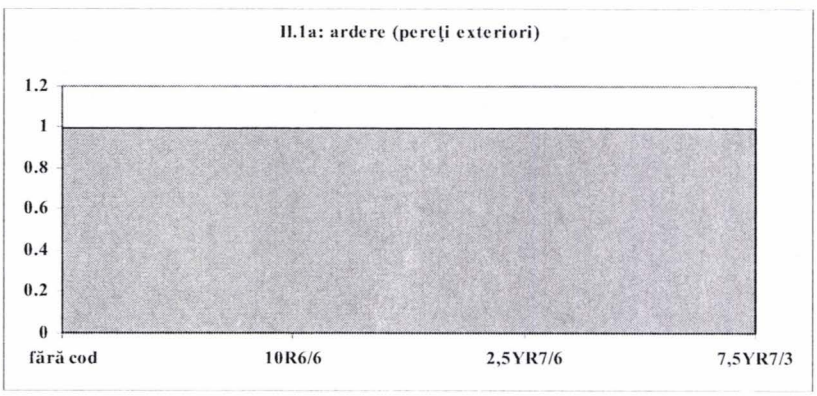

Fig. 105. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.1a

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

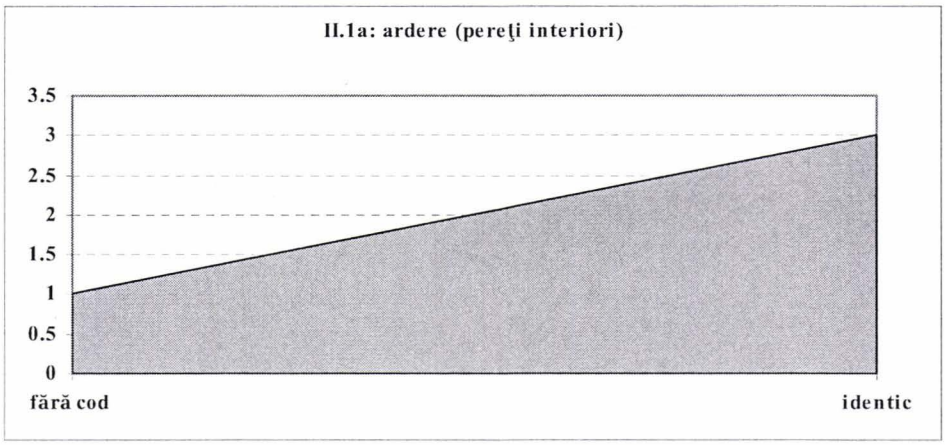

Fig. 106. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.1a

II. 1b. Ceramica de culoare cenuşie (11 exemplare) (fig. 107-108)

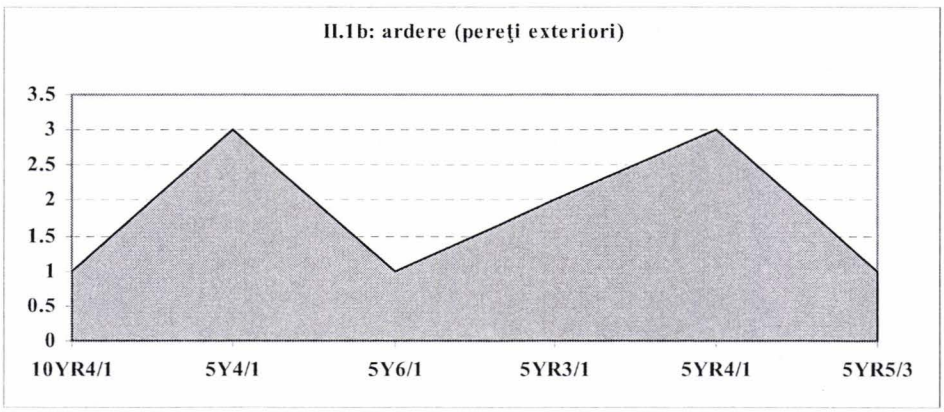

Fig. 107. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.1b

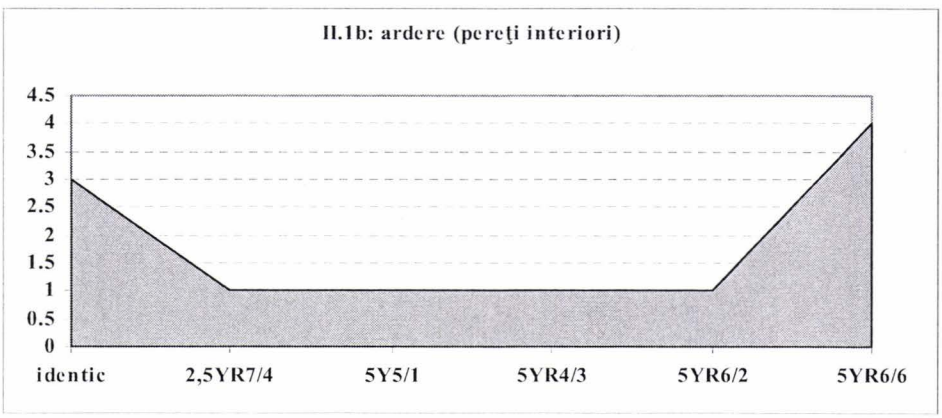

Fig. 108. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.1b

II. 1c. Ceramica de culoare brun-roşcată (9 exemplare) (fig. 109-110).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

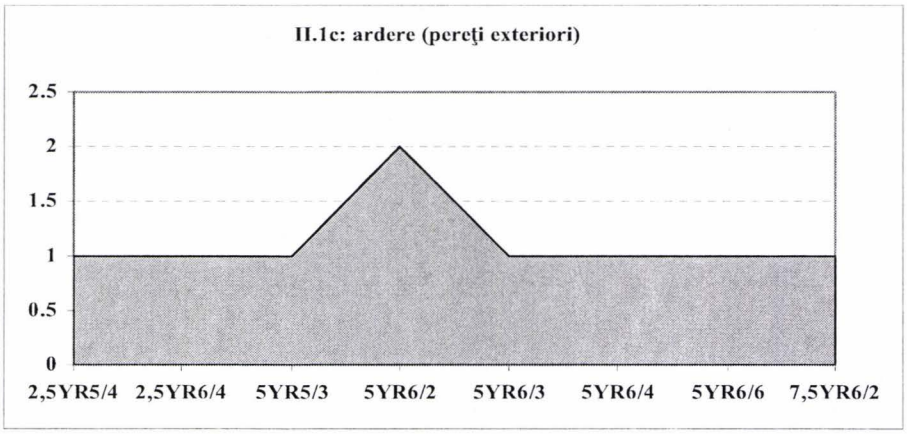

Fig. 109. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.1c

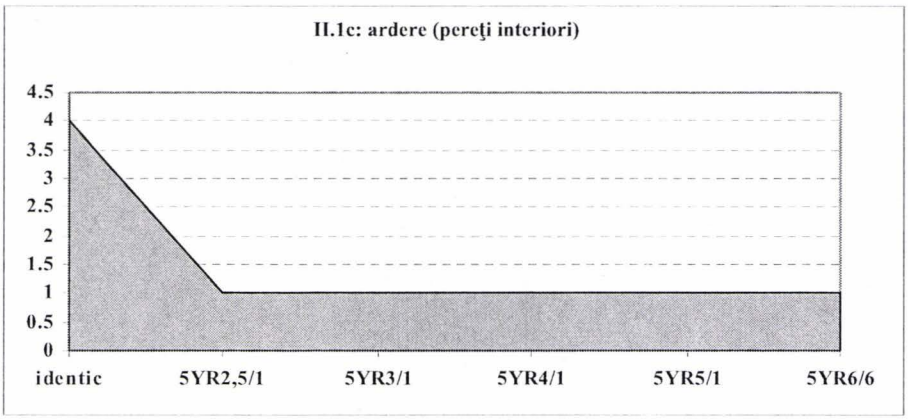

Fig. 110. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.1c

Cele trei variante nu se remarcă în mod deosebit prin alte detalii tehnologice, structura pastei fiind, deci, determinantă în definirea grupei.

II. 2. Ceramica modelată la roata înceată, din pastă nisipoasă

Acestei subgrupe, mult mai bine reprezentată, îi aparţin 109 fragmente ceramice, lucrate din pastă cu nisip mai puţin fin folosit ca degresant, care dă vaselor un aspect mai zgrunţuros. Fragmentele aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (63 exemplare) şi categoriei de grosime „a" (7 – 6 mm) (15 exemplare) sunt predominante, în timp ce celelalte categorii de grosime (c şi a1) sunt mult mai rare sau lipsesc (a2, d). În funcţie de ardere se pot distinge mai multe variante.

II. 2a. Ceramica de nuanţă roşietică este reprezentată prin 13 exemplare, dintre care 5 (a1) au o culoare galben roşcată (fig. 111-112).

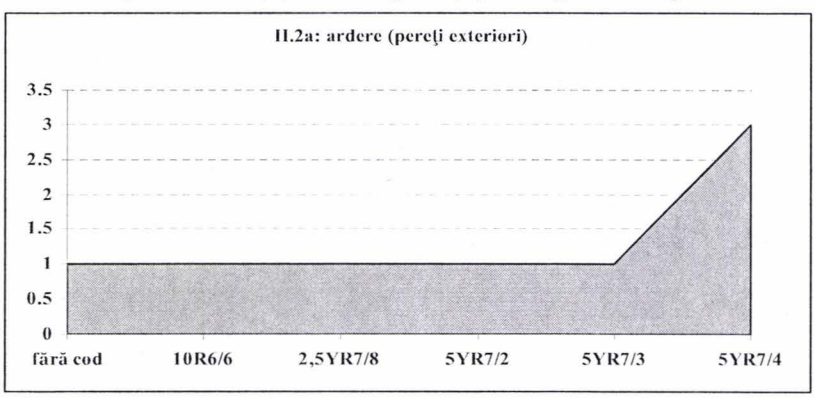

Fig. 111. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.2a

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

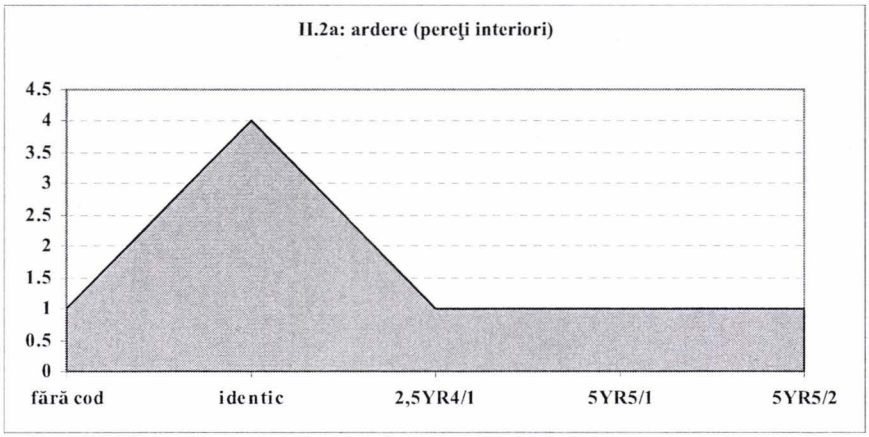

Fig. 112. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.2a

II. 2b. Ceramica de culoare cenuşie, care apare sub diferite nuanţe, este prin cele 60 de exemplare mult mai bine reprezentată (fig. 113-114), dintre care 7 (b1) se caracterizează printr-un cenuşiu închis, chiar negru (fig. 115-116).

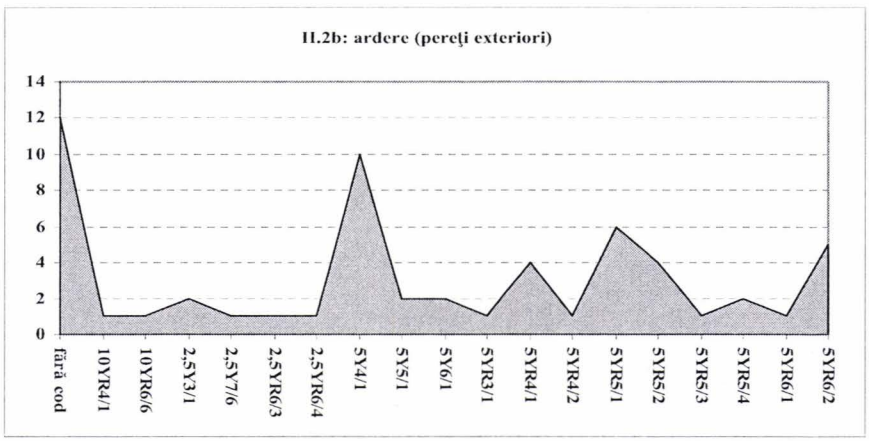

Fig. 113. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.2b

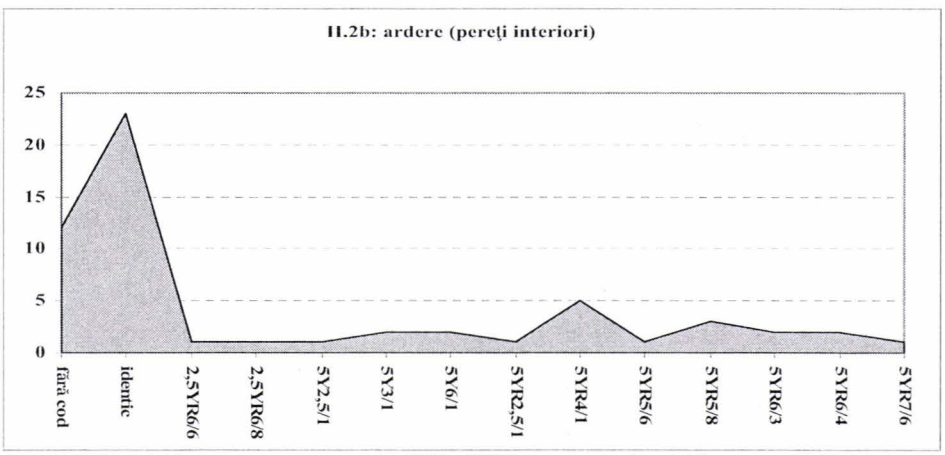

Fig. 114. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.2b

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

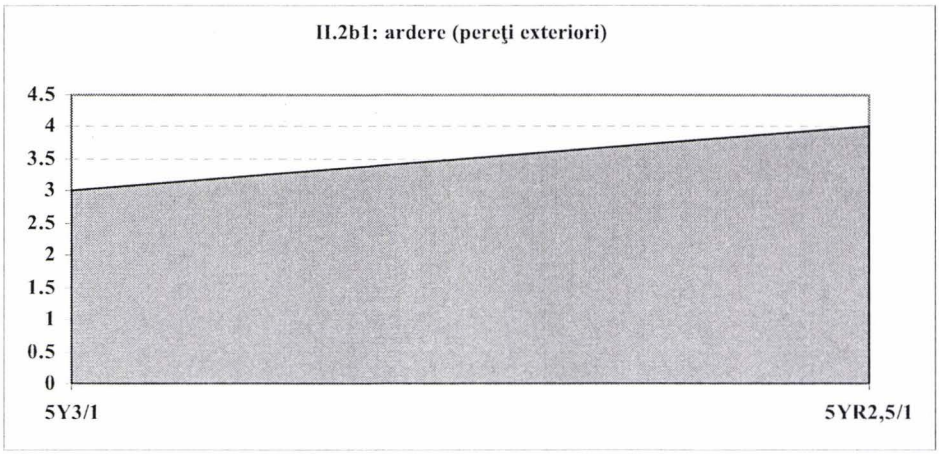

Fig. 115. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.2b1

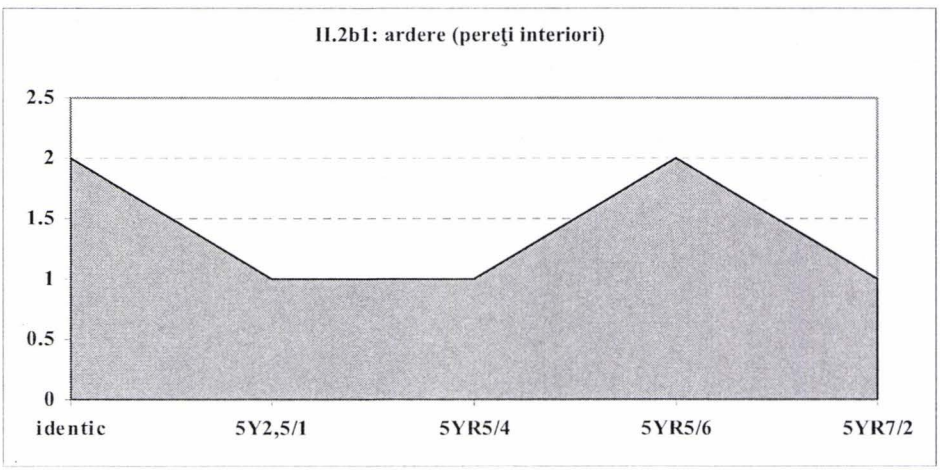

Fig. 116. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.2b1

II. 2c. Ceramica de culoare brun-roşcată în diferite nuanţe este reprezentată prin 23 de fragmente (fig. 117-118).

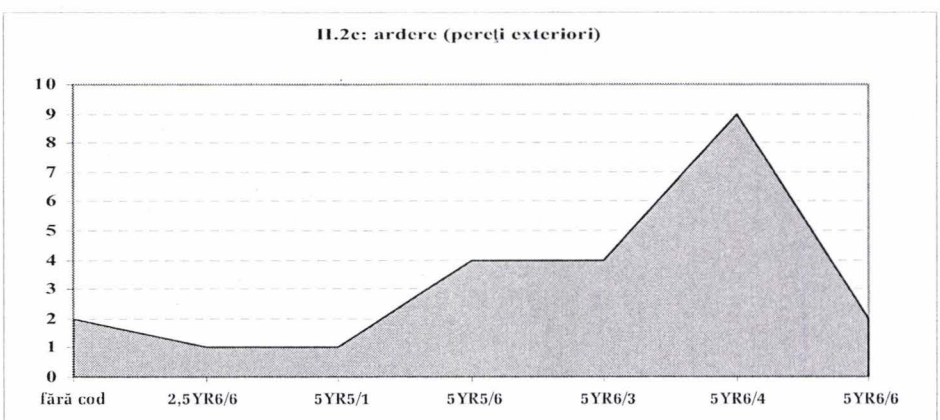

Fig. 117. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.2c

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

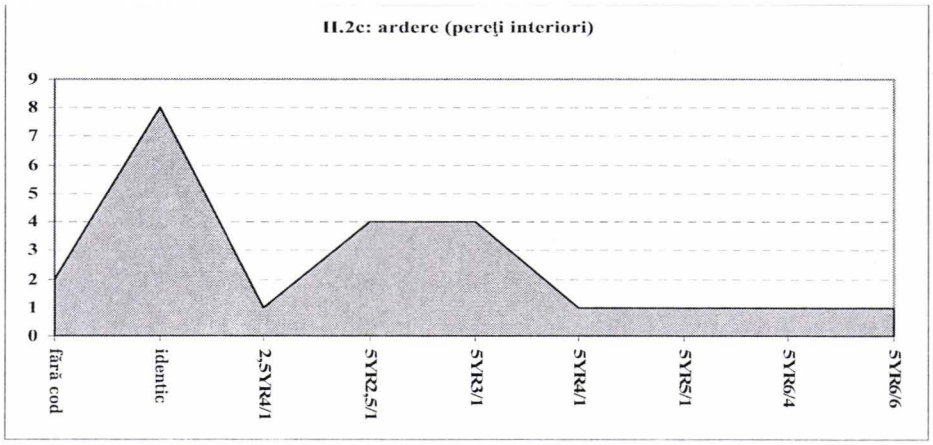

Fig. 118. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.2c

În ceea ce priveşte grosimea pereţilor, proporţia dintre diferitele categorii de grosime se păstrează.

II. 3. Ceramica modelată la roata înceată, din pastă zgrunţuroasă

Acestei subgrupe îi aparţin 22 de fragmente ceramice, modelate din pastă cu pietricele ca degresant, care dă vaselor un aspect zgrunţuros. Fragmentele aparţinând categoriei de grosime „b" (8–12 mm) (16 exemplare) sunt absolut predominante, în timp ce celelalte categorii de grosime (a şi a1) sunt prezente cu câte un singur exemplar sau lipsesc (a2, c, d). În funcţie de intensitatea arderii oxidante au fost identificate două variante şi anume:

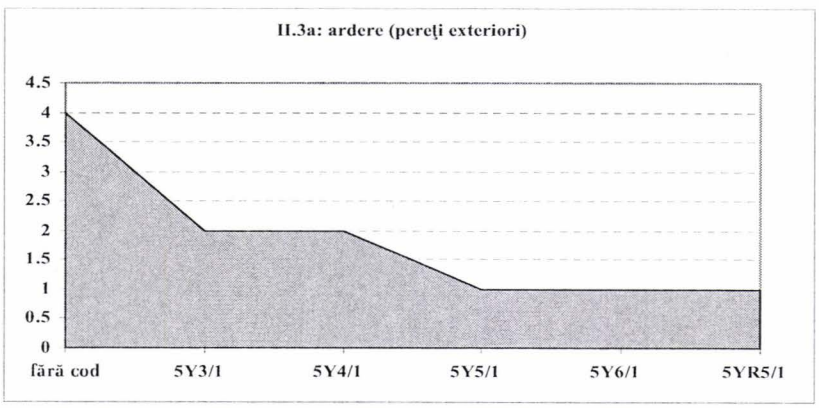

Fig. 119. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.3a

II. 3a. Ceramica de culoare cenuşie (11 exemplare) (fig. 119-120)

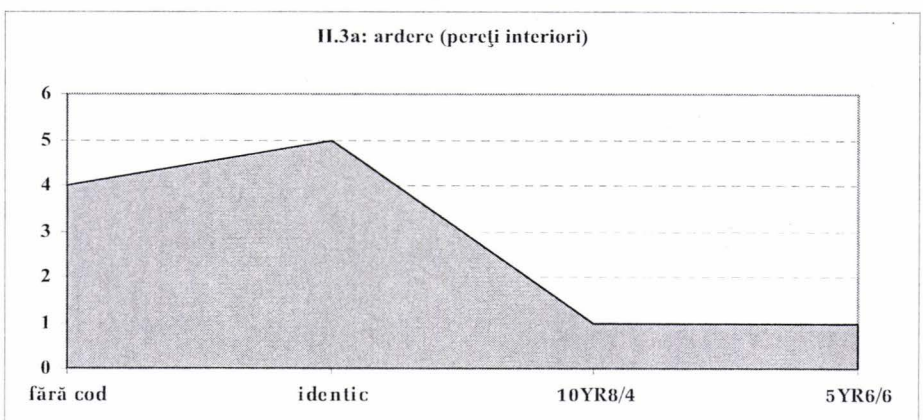

Fig. 120. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.3a

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

II. 3b. Ceramica de culoare brun-roşcată (16 exemplare) (fig. 121-122).

Cele două variante nu se remarcă în mod deosebit prin alte detalii tehnologice, structura pastei fiind deci determinantă în definirea subgrupei.

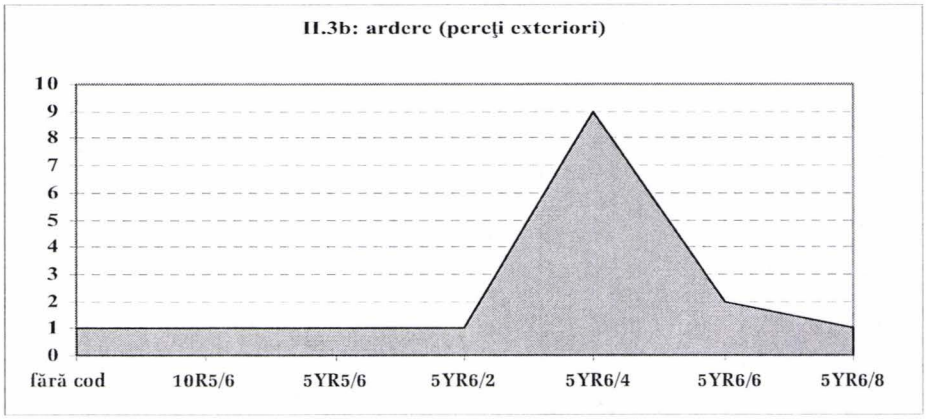

Fig. 121. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.3b

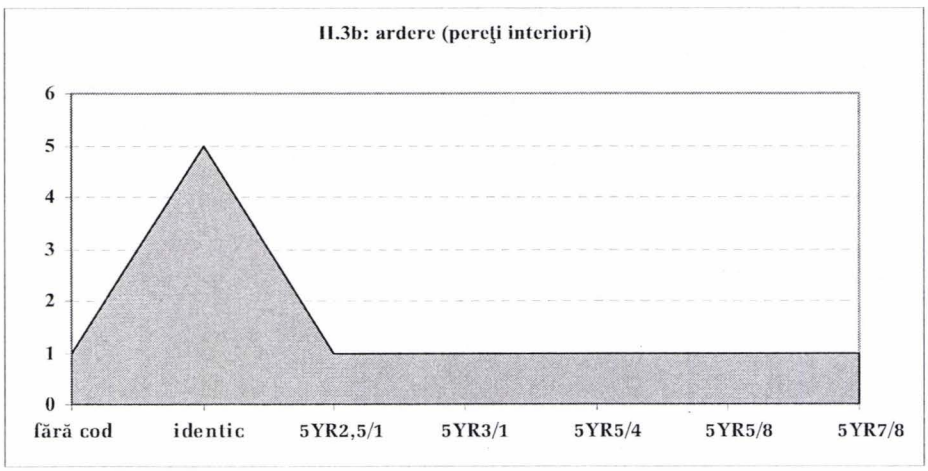

Fig. 122. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.3b

II. 4. Ceramica modelată la roata înceată, din pastă zgrunţuroasă cu multe pietricele

Acestei subgrupe îi aparţin 34 de fragmente ceramice, lucrate din pastă cu multe pietricele ca degresant, care dă vaselor un aspect puternic zgrunţuros. Fragmentele aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (25 exemplare) sunt absolut predominante, în timp ce celelalte categorii de grosime (a şi c) sunt prezente cu patru respectiv două exemplare sau lipsesc (a1-2, c, d). În funcţie de intensitatea arderii oxidante au fost identificate mai multe variante şi anume:

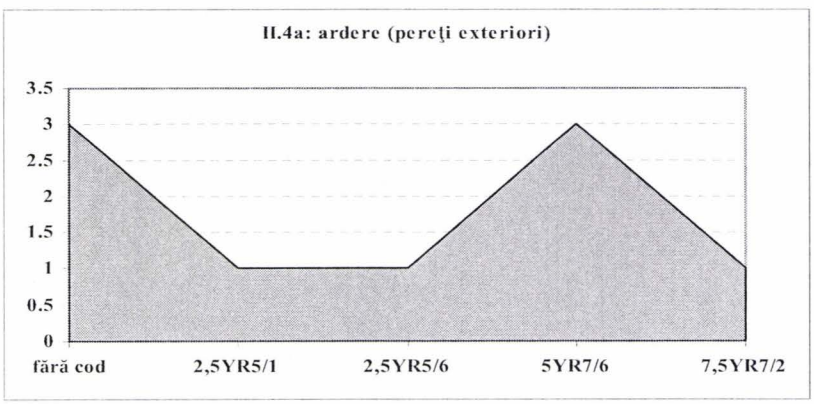

Fig. 123. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.4a3

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

II. 4a. Ceramica de culoare galben-roşcată sau cărămiziu-cenuşie (9 exemplare) (fig. 123-124).

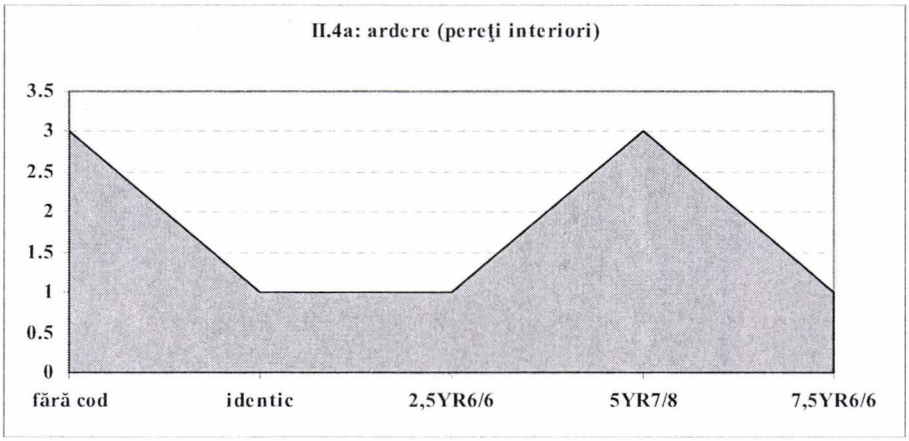

Fig. 124. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.4a

II. 4b. Ceramica de culoare cenuşie (15 exemplare) (fig. 125-126)

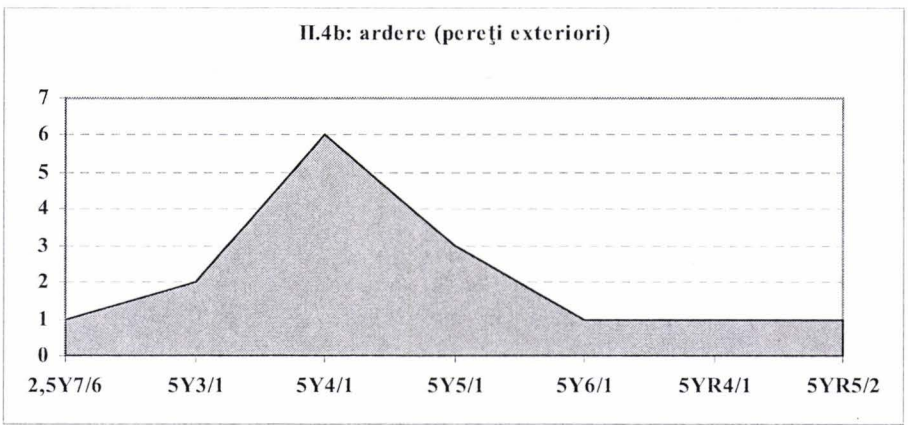

Fig. 125. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.4b

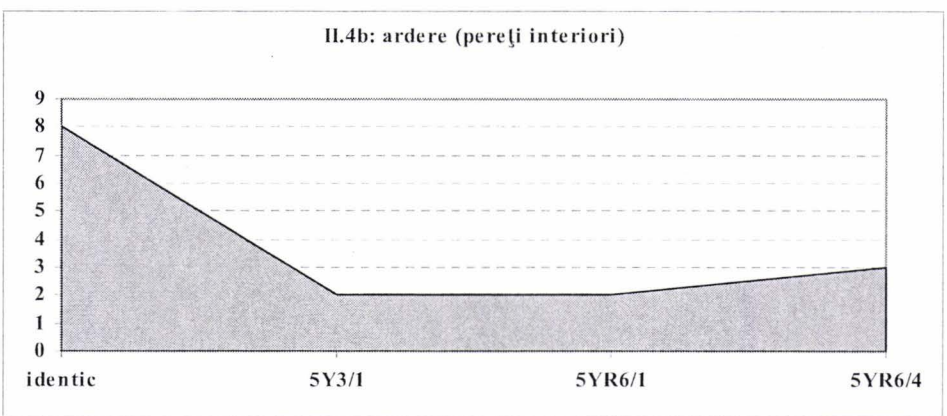

Fig. 126. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.4b

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

II. 4c. Ceramica de culoare brun-cenuşie (10 exemplare).

Nici în acest caz cele trei variante nu se remarcă în mod deosebit prin alte detalii tehnologice, structura pastei fiind deci determinantă în definirea subgrupei.

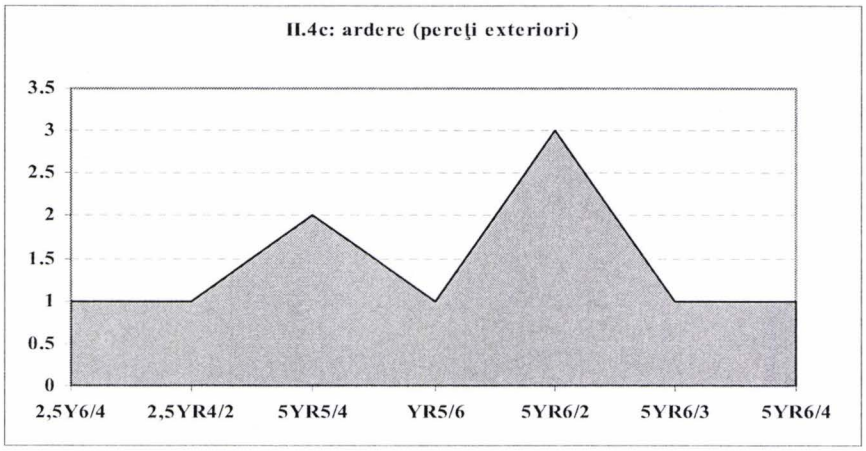

Fig. 127. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice II.4c

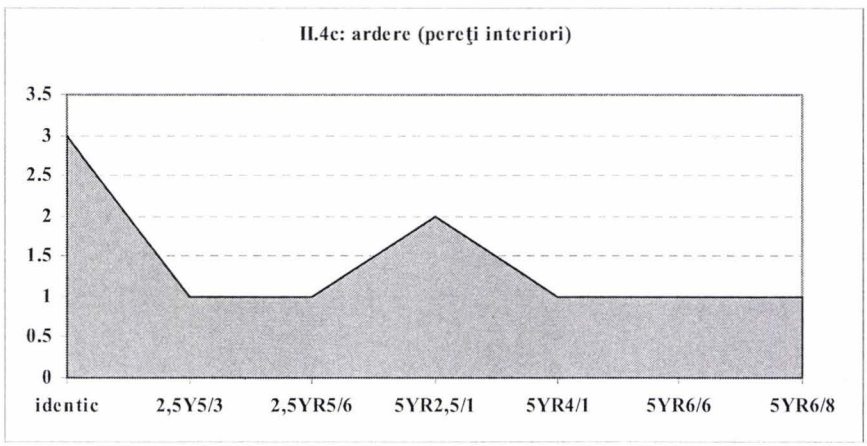

Fig. 128. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice II.4c

III. Ceramica lucrată cu mâna (anexa 7)

Ceramica acestei grupe tehnologice este caracterizată prin modelarea vaselor cu mâna. Grupa este prezentă prin 451 de fragmente ceramice, din care sunt predominante vasele cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (271 exemplare). Urmează apoi vasele aparţinând categoriei de grosime „a" (7–6 mm) (100 exemplare); destul de palid sunt reprezentate vasele categoriei de grosime

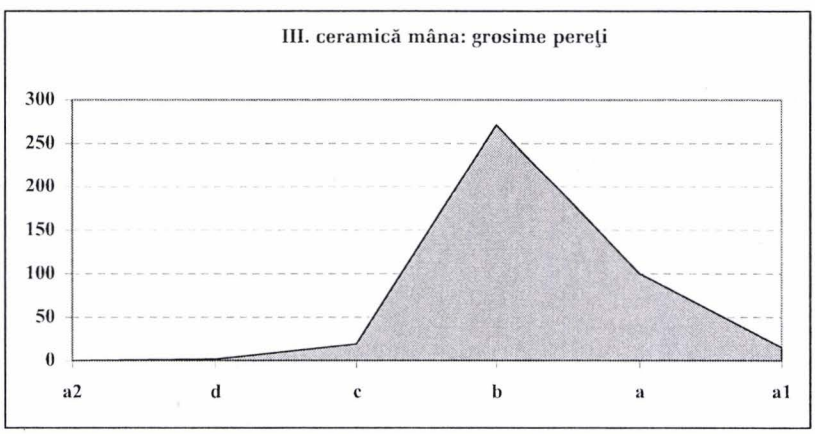

Fig. 129. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Grosimea pereţilor ceramicii categoriei tehnologice III

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

„c" (13 – 17 cm) (19 exemplare), de grosime a1 (3 – 5 mm) (16 exemplare) şi „d" (18 – 24 mm) (2 exemplare) (fig. 129).

În funcţie de structura pastei au fost stabilite mai multe subgrupe. La această grupă ceramică se constată în mai multe cazuri o diferenţă între arderea exterioară şi interioară a pereţilor: 170 de cazuri din 451, proporţia păstrându-se la toate subgrupele identificate (fig. 130).

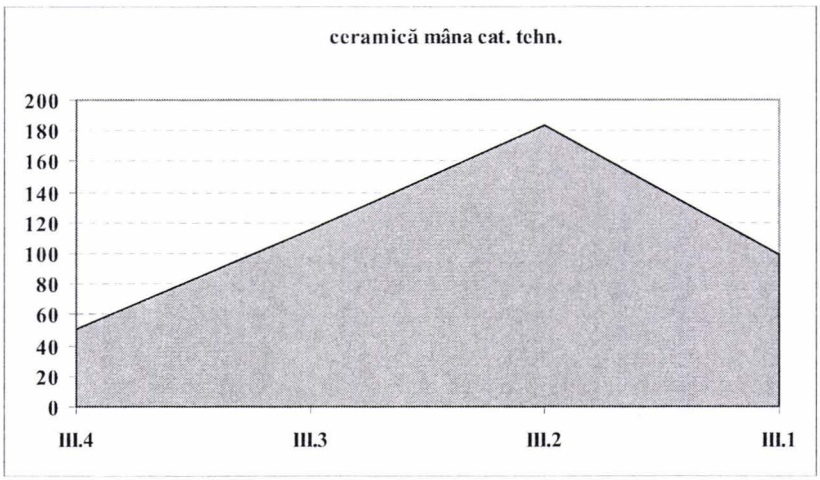

Fig. 130. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Variantele tehnologice ale ceramicii categoriei tehnologice III

Repertoriul formal al ceramicii modelate cu mâna este dominat de oale, după care urmează, la mare distanţă însă, căţuile, celelalte categorii formale fiind din nou extrem de slab reprezentate (fig. 131)

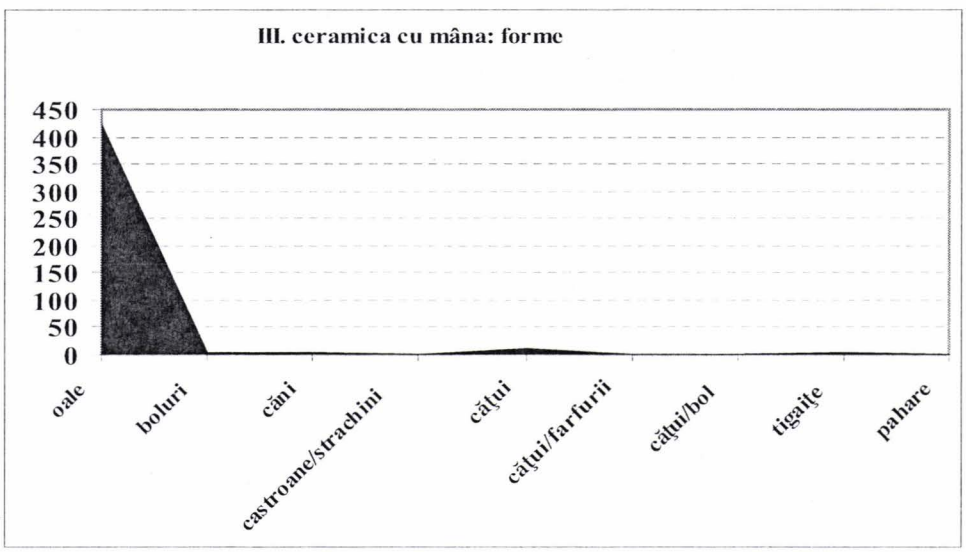

Fig. 131. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Categoriile formale ale ceramicii categoriei tehnologice III

III. 1. Ceramica din pastă relativ nisipoasă (Anexa 7)

Acestei subgrupe îi aparţin 100 de fragmente ceramice, modelate din pastă cu nisip şi pietricele rare ca degresant, care dă vaselor un aspect uşor zgrunţuros. Fragmentele aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (58 exemplare) sunt absolut predominante, în timp ce celelalte categorii de grosime (c, d şi a1) sunt mult mai rare sau lipsesc (a1-2). Notabilă este prezenţa vaselor categoriei de grosime „a" (7 – 6 mm) prin 23 exemplare. În funcţie de intensitatea arderii oxidante au fost identificate mai multe variante (fig. 132).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

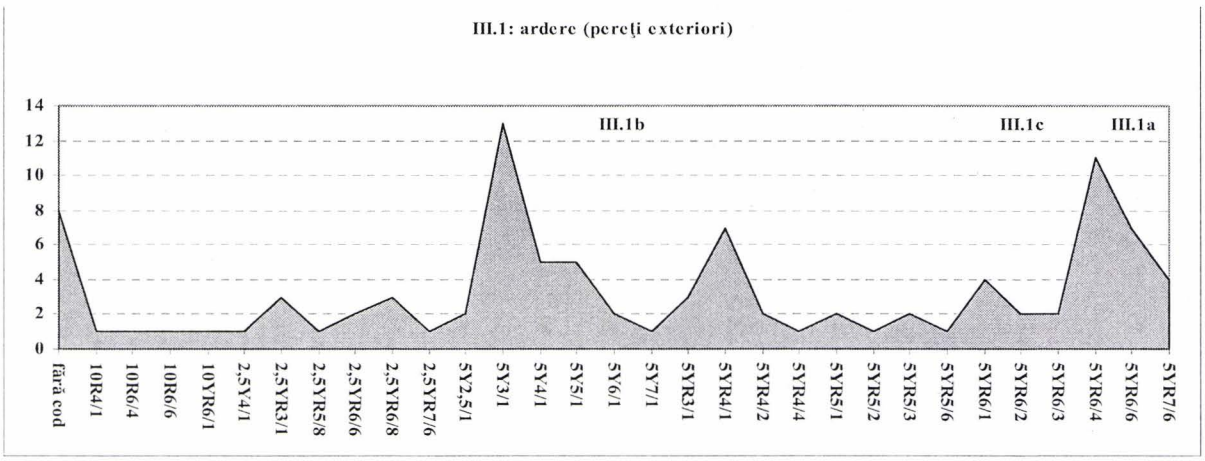

Fig. 132. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.1

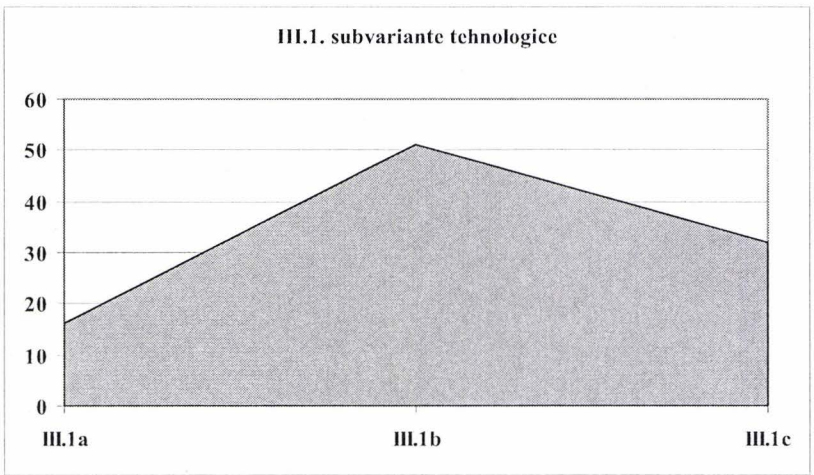

Fig. 133. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subvariantele tehnologice ale ceramicii variantei tehnologice III.1

III. 1a. Ceramica de culoare galben-roşcată sau roşcat-brună (13 exemplare) (fig. 134-135).

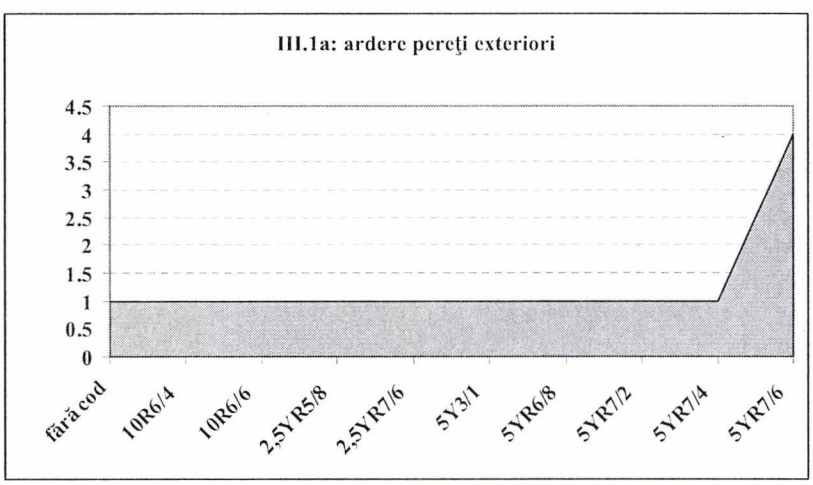

Fig. 134. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.1a

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

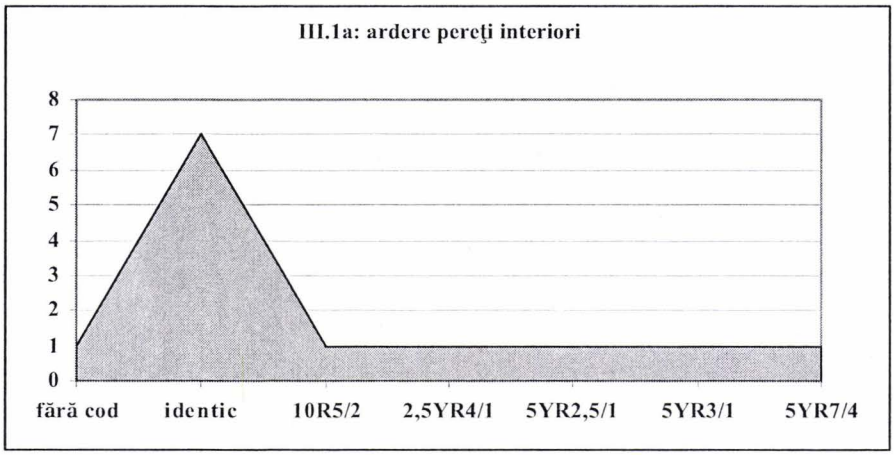

Fig. 135. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.1a

III. 1b. Ceramica de culoare cenuşie (51 exemplare)

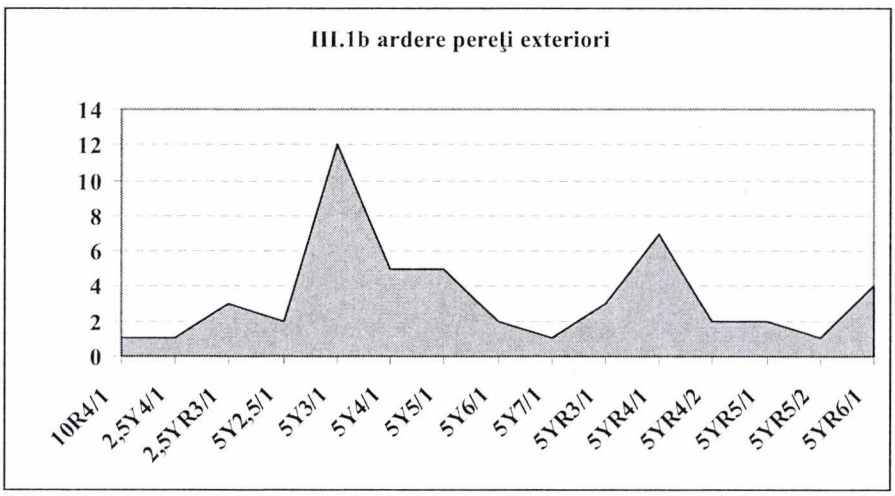

Fig. 136. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.1b

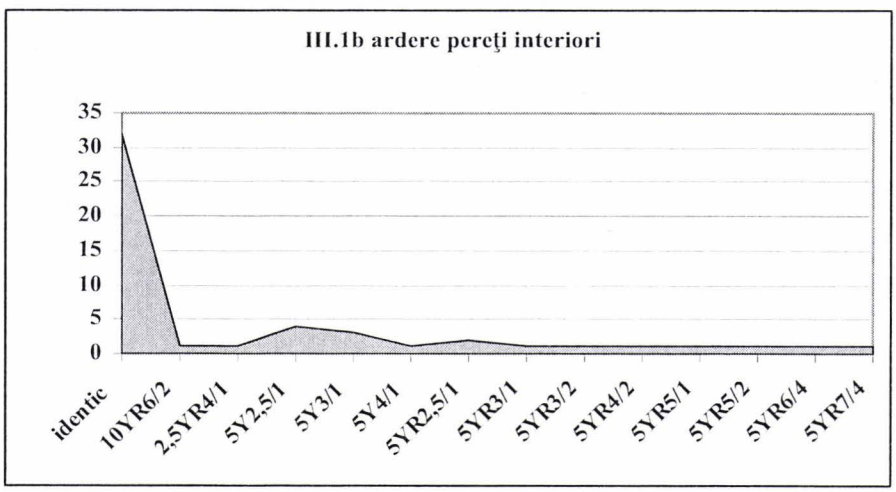

Fig. 137. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.1b

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

III. 1c. Ceramica de culoare brun-roşcată (31 exemplare).

După cum reiese şi din anexa 7, cele trei variante nu se remarcă în mod deosebit prin alte detalii tehnologice, structura pastei fiind deci determinantă în definirea subgrupei.

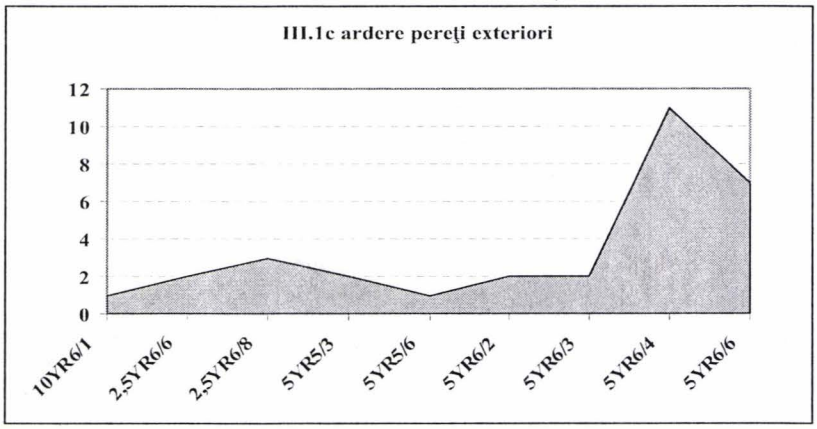

Fig. 138. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.1c

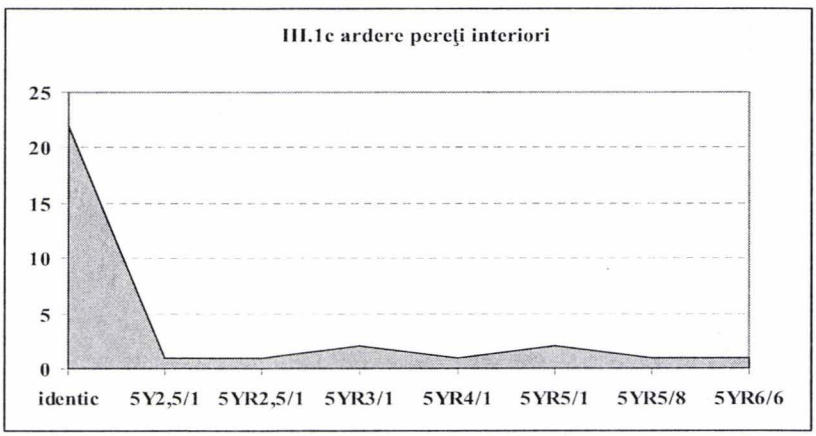

Fig. 139. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.1c

III. 2. Ceramica din pastă cu pietricele

Acestei subgrupe îi aparţin 185 de fragmente ceramice, lucrate din pastă cu pietricele ca degresant, care dă vaselor un aspect zgrunţuros. Fragmentele aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (122 exemplare) sunt absolut predominante, în timp ce celelalte categorii de grosime (c şi a1) sunt mult mai rare sau lipsesc (a2, d). Notabilă este prezenţa vaselor categoriei de grosime „a" (7 – 6 mm) prin 35 exemplare. În funcţie de intensitatea arderii oxidante au fost identificate mai multe variante.

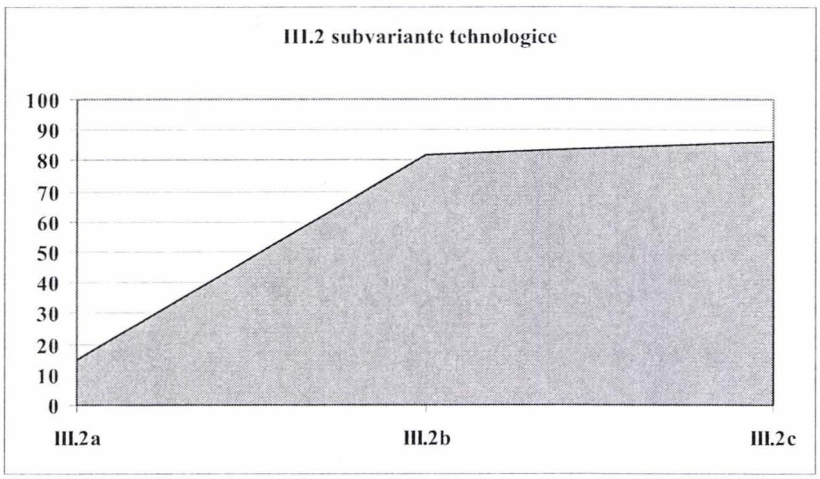

Fig. 140. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subvariantele tehnologice ale ceramicii variantei tehnologice III.2

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

III. 2a. Ceramica de culoare roz-cenuşie sau roşcat-brună (16 exemplare).

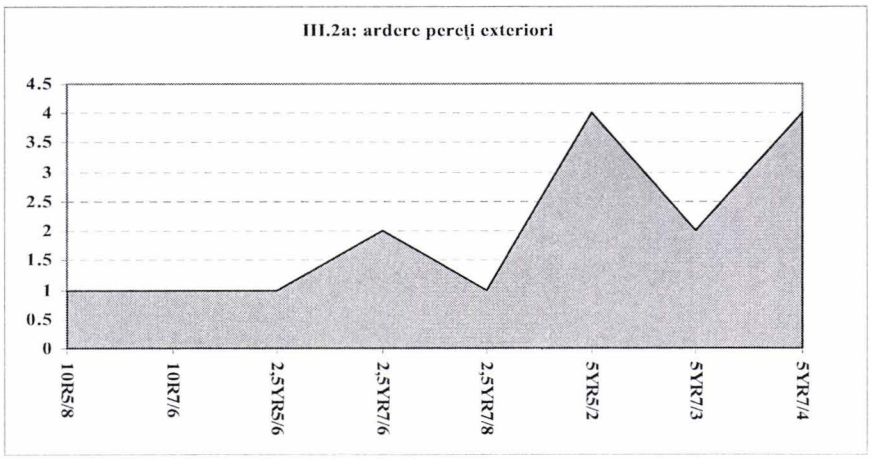

Fig. 141. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.2a

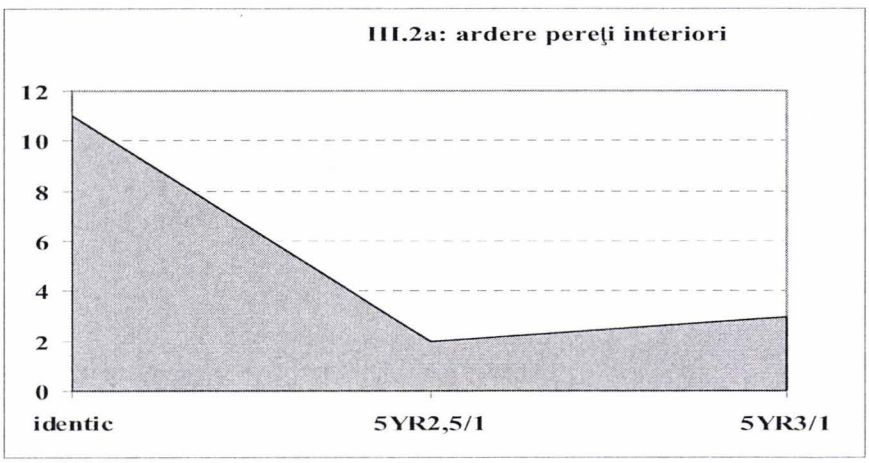

Fig. 142. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.2a

III. 2b. Ceramica de culoare cenuşie (79 exemplare)

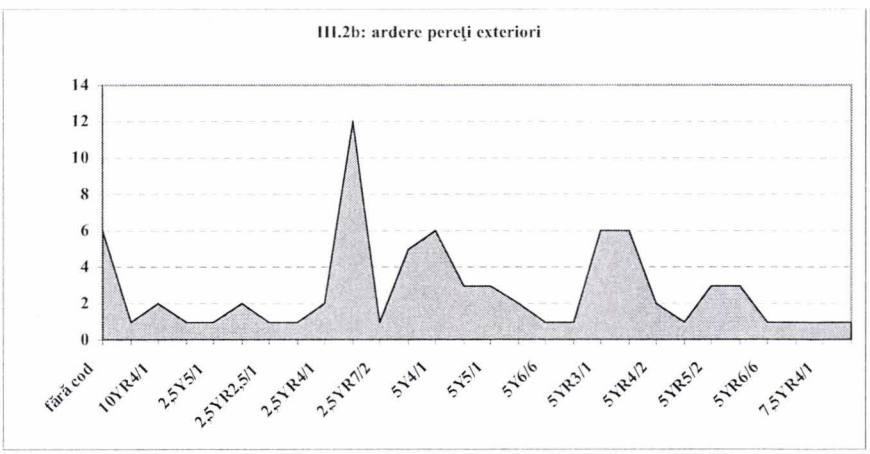

Fig. 143. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.2b

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

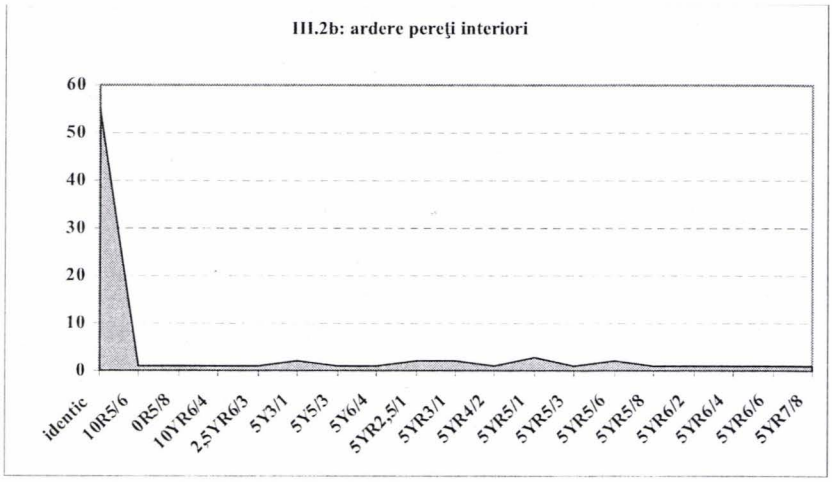

Fig. 144. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.2b

III. 2c. Ceramica de culoare brun-roşcată (91 exemplare).

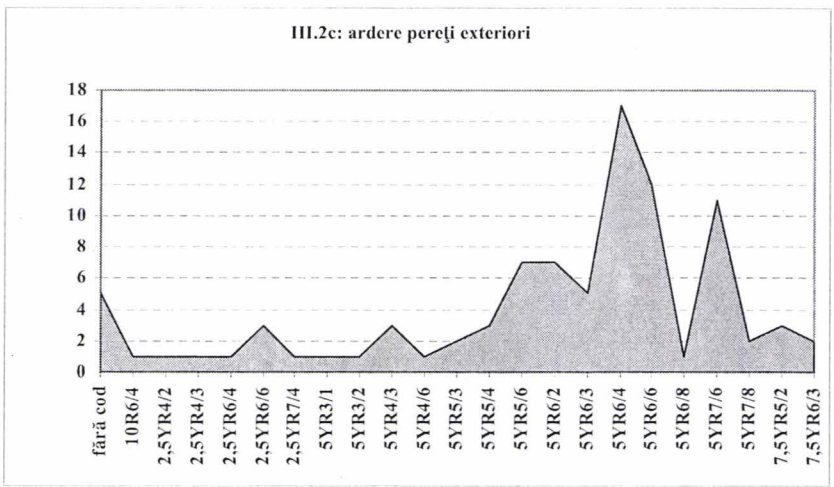

Fig. 145. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.2c

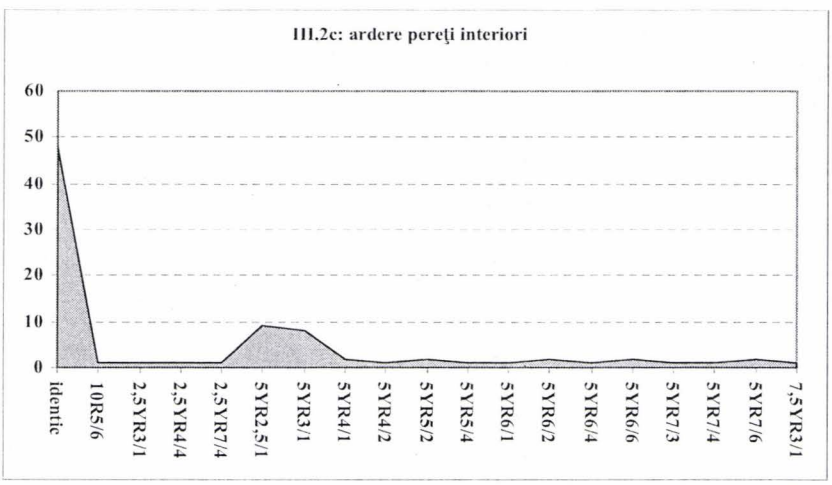

Fig. 146. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.2c

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

După cum reiese şi din anexa 7, cele trei variante nu se remarcă în mod deosebit prin alte detalii tehnologice, structura pastei fiind deci determinantă în definirea subgrupei.

III. 3. Ceramica cu multe pietricele (Anexa 7)

Acestei subgrupe îi aparţin 115 fragmente ceramice, lucrate din pastă cu multe pietricele ca degresant, care dau vaselor un aspect zgrunţuros. Fragmentele aparţinând categoriei de grosime „b" (8–12 mm) (60 exemplare) sunt absolut predominante, în timp ce celelalte categorii de grosime (c şi a1) sunt mult mai rare sau lipsesc (a2, d). Notabilă este prezenţa vaselor categoriei de grosime „a" (7 – 6 mm) prin 27 de exemplare. În funcţie de intensitatea arderii oxidante au fost identificate mai multe variante.

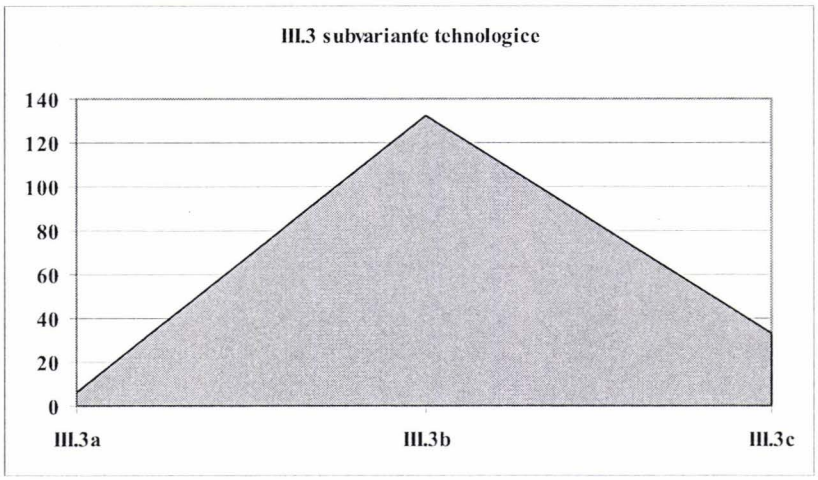

Fig. 147. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subvariantele tehnologice ale ceramicii variantei tehnologice III.3

III. 3a. Ceramica de culoare galben-roşcată sau roz-brună (7 exemplare) (fig. 148-149).

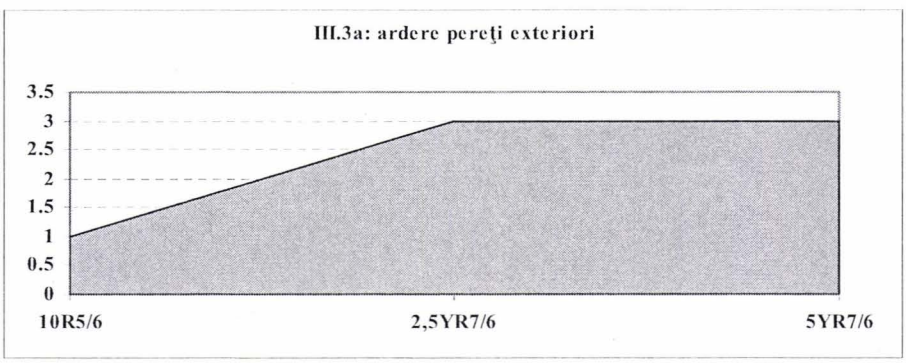

Fig. 148. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.3a

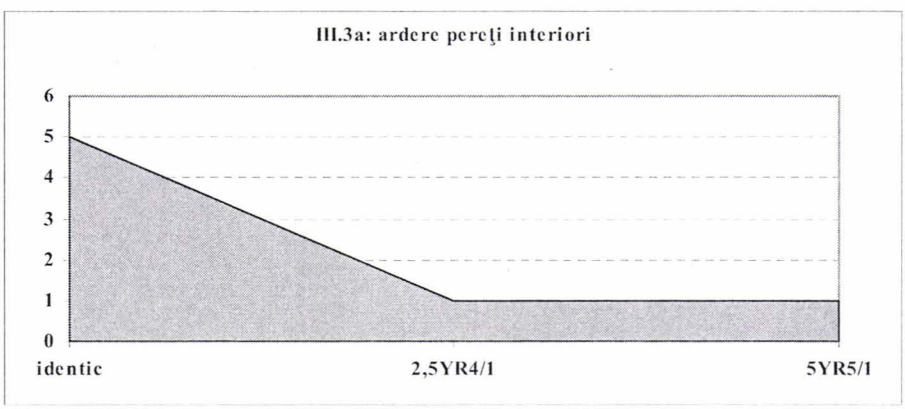

Fig. 149. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.3a

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

III. 3b. Ceramica de culoare cenuşie (68 exemplare) (fig. 150-151)

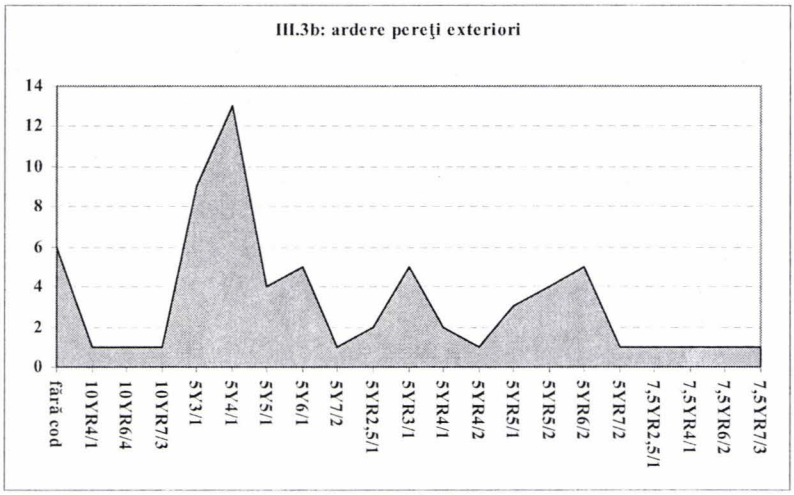

Fig. 150. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.3b

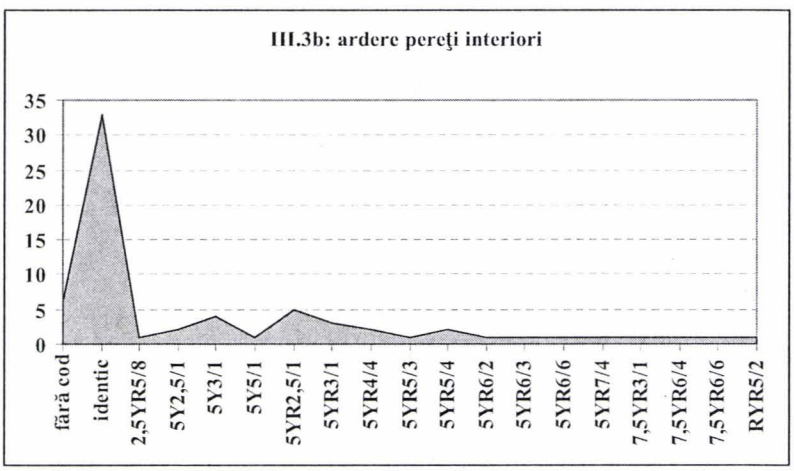

Fig. 151. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.3b

III. 3c. Ceramica de culoare brun-roşcată (35 exemplare).

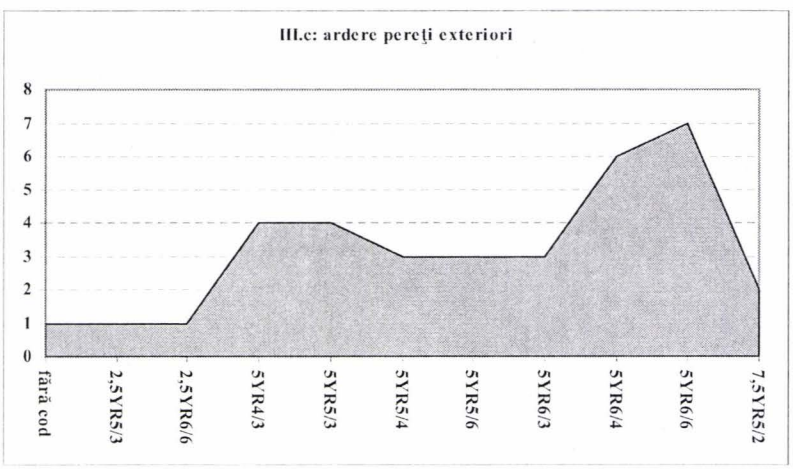

Fig. 152. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.3c

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

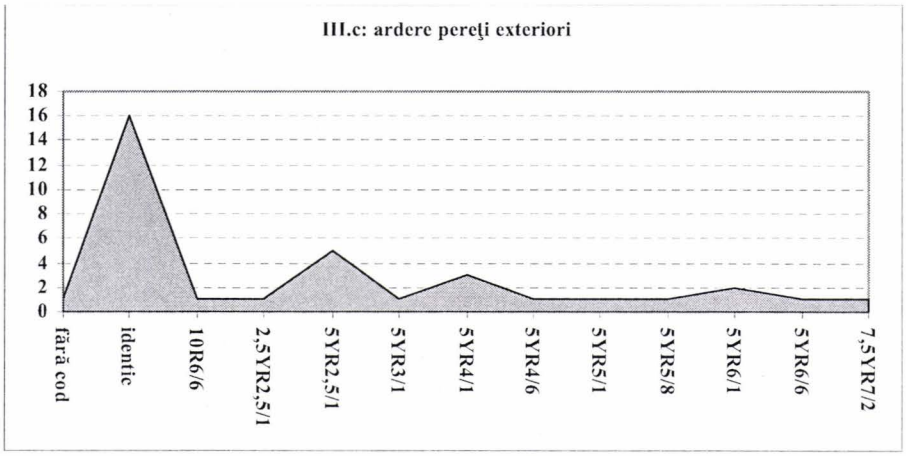

Fig. 153 Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.3c

Cele trei variante nu se remarcă în mod deosebit prin alte detalii tehnologice, structura pastei fiind deci determinantă în definirea subgrupei.

III. 4. Ceramica de calitate inferioară (Anexa 7)

Acestei subgrupe îi aparţin 52 de fragmente ceramice, modelate din pastă de calitate inferioară, dintr-un amestec lucrat neglijent, cu pietricele mai mari sau cu cioburi ca degresant, care dau vaselor un aspect rudimentar. De multe ori pereţii sunt friabili şi poroşi. Fragmentele aparţinând categoriei de grosime „b" (8 – 12 mm) (35 exemplare) sunt absolut predominante, în timp ce celelalte categorii de grosime (c şi a) sunt prezente numai cu şase exemplare sau chiar mai puţin (d) sau lipsesc (a1-2). În funcţie de intensitatea arderii oxidante au fost identificate mai multe variante (fig. 154)

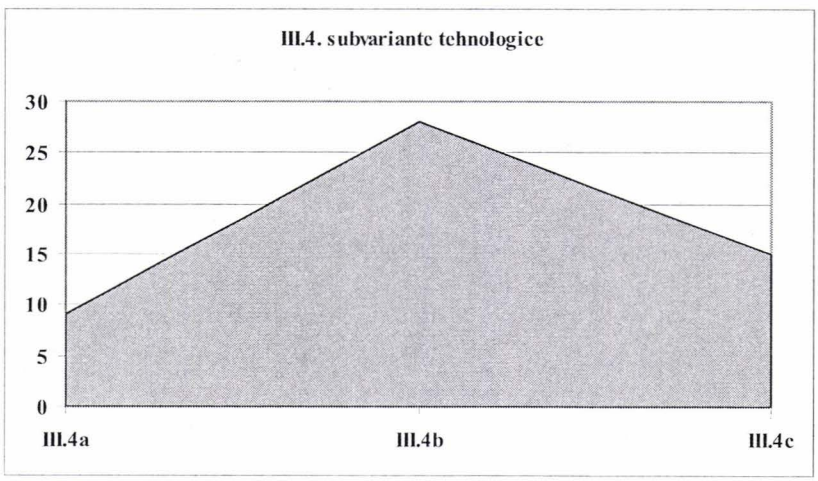

Fig. 154. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subvariantele tehnologice ale ceramicii variantei tehnologice III.4

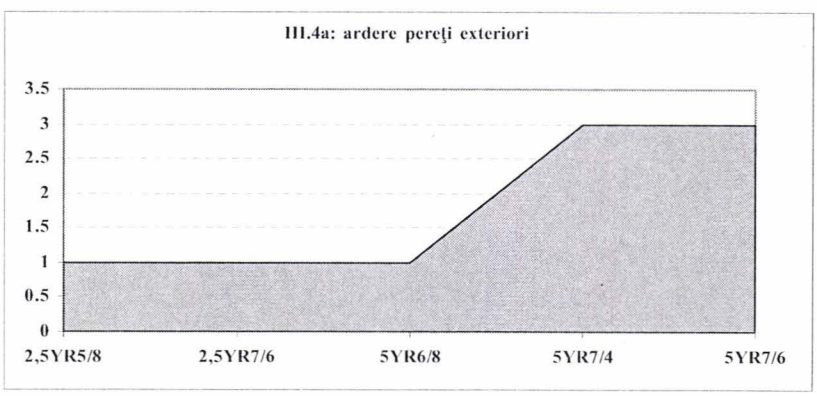

Fig. 155. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.4a

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

III. 4a. Ceramica de culoare roşcat-brună, sau galben-roşcată (9 exemplare) (fig. 155-156).

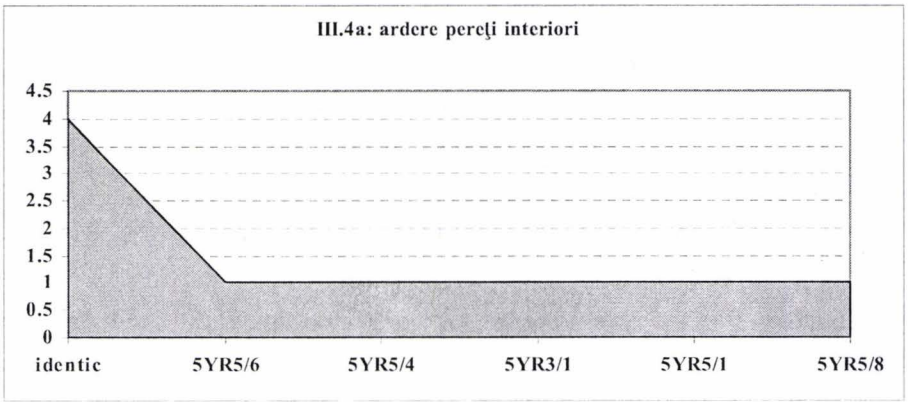

Fig. 156. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.4a

III. 4b. Ceramica de culoare cenuşie (26 exemplare)

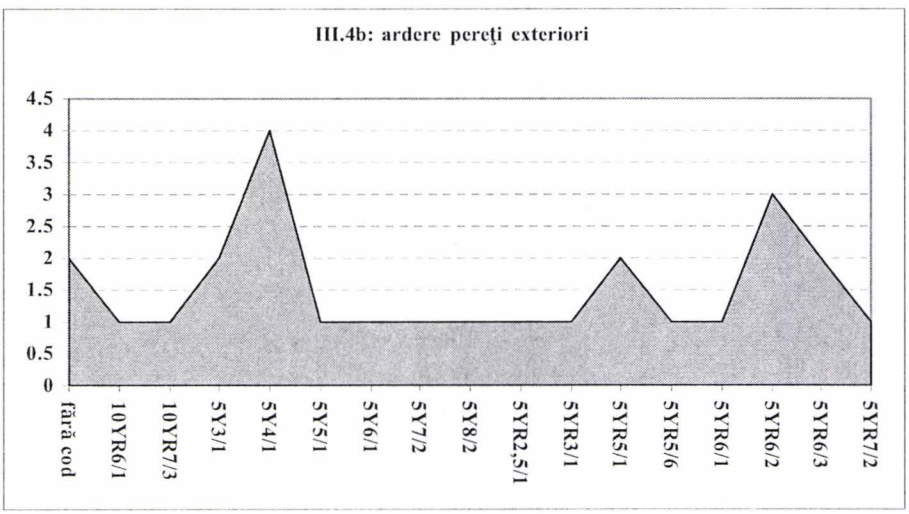

Fig. 157. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.4b

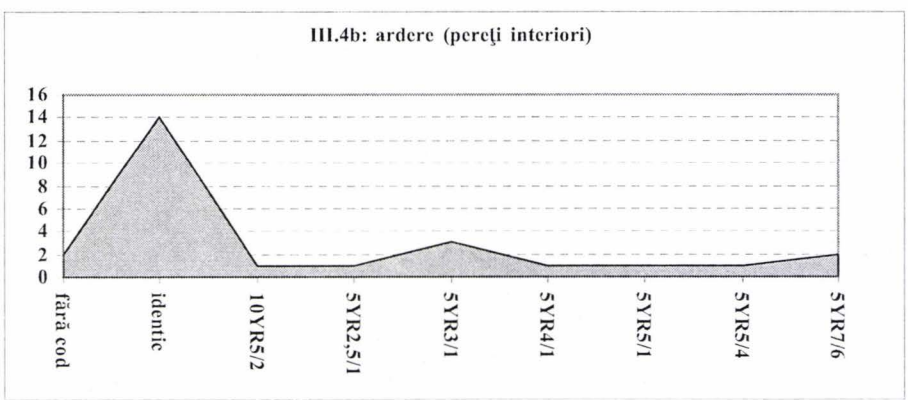

Fig. 158. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.4b

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

III. 4c. Ceramica de culoare brun-roşcată (14 exemplare).

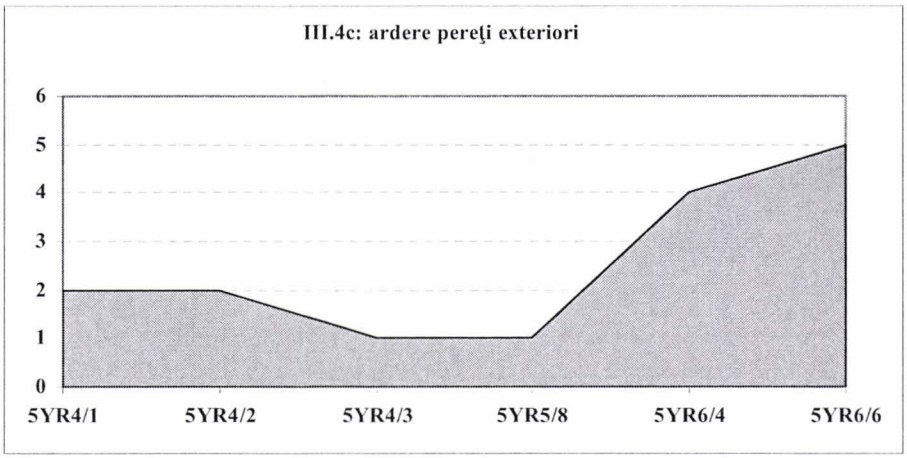

Fig. 159. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor exteriori ai ceramicii categoriei tehnologice III.4c

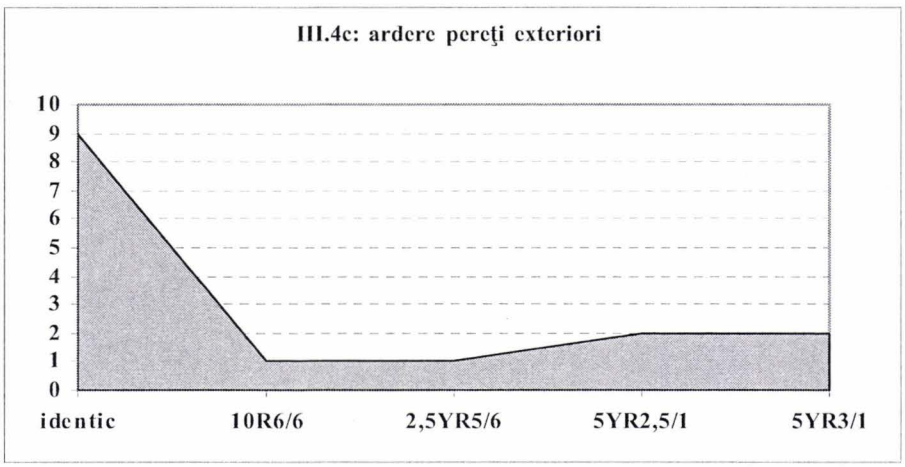

Fig. 160. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Arderea pereţilor interiori ai ceramicii categoriei tehnologice III.4c

După cum reiese şi din Anexa 7, cele trei variante nu se remarcă în mod deosebit prin alte detalii tehnologice, structura pastei fiind deci determinantă în definirea subgrupei.

IV. A.1.3. Analiza formelor

Principii metodologice

În analiza formelor ceramicii s-a încercat introducerea unui criteriu în definirea formei vaselor. Astfel, s-a considerat că oalele exprimă două trunchiuri de con suprapuse, castroanele şi străchinile o combinaţie trunchiuri de con–cilindru, farfuriile, căţuile, bolurile reprezintă trunchiuri de con etc. (fig. 161).

Pentru a obţine o tipologie a formelor oalelor, reprezentate în 98% din cazuri numai prin fragmente, importante pentru analiză fiind numai acele fragmente care reprezintă părţi din buză, gât şi umeri, s-au stabilit unghiurile formate de liniile mediane ale buzei, gâtului (acolo unde este cazul) şi a umerilor faţă de orizontala gurii vasului. S-a obţinut astfel un repertoriu formal, care, credem, poate oferi indicii asupra structurii formale fundamentale a vasului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

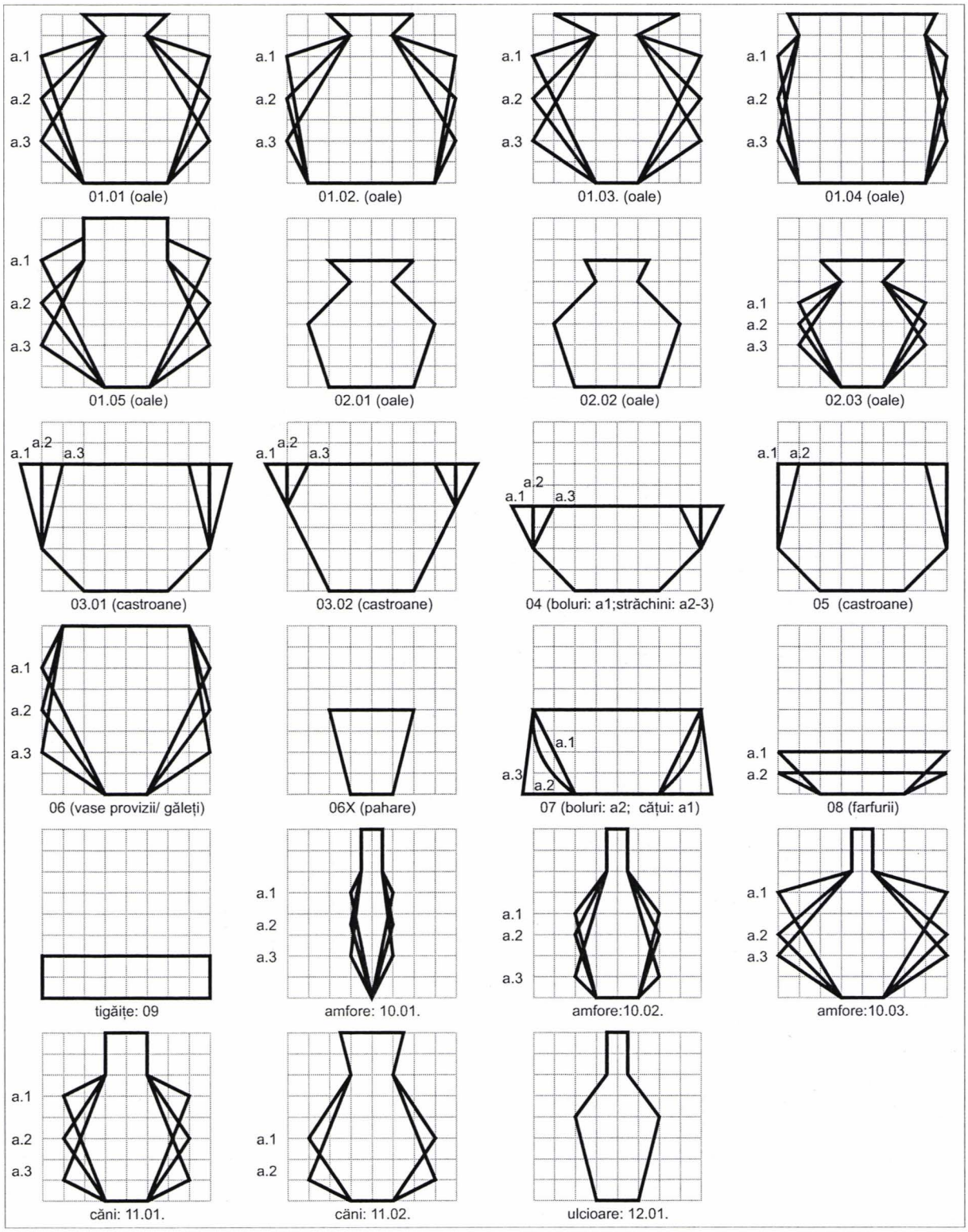

Fig. 161. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Ceramica. Schema tipologică a unităţilor formale

Tipologia formelor

În funcţie de principiile metodologice enunţate, au fost identificate următoarele tipuri formale (fig. 161-162):

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Codul tipologiei formelor ceramice				
Categorie	**Tip**	**Subtip**	**Variantă**	**i. gât**
a: oale	01	01	01.a	0 cm
a: oale	01	01	01a1	02 – 06 cm
a: oale	01	01	01a2	07 – 12 cm
a: oale	01	01	01a3	13 – 21 cm
a: oale	01	01	01a4	>22 cm
am: oale	tip neclar			
af: oale mari	01		a	
bx: căni	01		a	
bxtr: torţi	01		a	
bol: boluri	01		a	
c: castroane	01	01	a	
d: străchini	01	01	a	1: subvariantă
e: căţui	01		a	
f: vase de provizii	01		a	
g: amfore	01			
h: ulcioare	01			
i: tigăiţe	01			
j: pahare	01			
k: fructiere	01			
l: găleţi	01			
m: farfurii	01			
n: capace	01			
y: tip neclar				

Fig. 162. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Codul tipologiei formelor ceramice

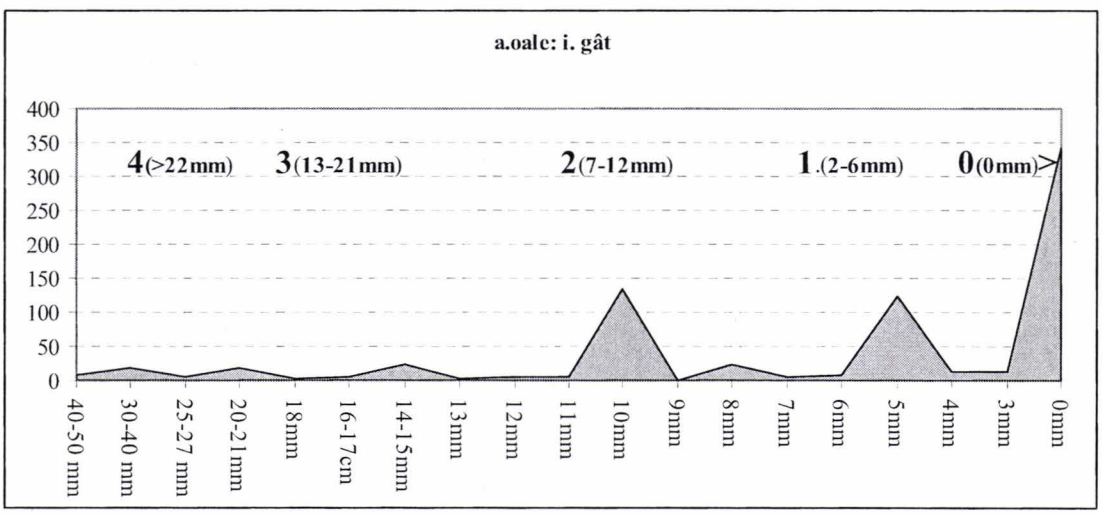

Fig. 162a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, înălţime gât

a. Oale (fig. 161/ 01-02, 163-399)

Oalele reprezintă categoria de vase cea mai bine ilustrată atât din punct de vedere cantitativ, cât şi din perspectiva varietăţii formale. În structura tipologică a oalelor, dominante sunt oalele fără gât (gt 0), urmate apoi de cele cu gât scurt sau mediu (gt 1 – gt 2), în timp ce exemplarele cu gât înalt sau foarte înalt (gt 3 – gt 4) sunt în mod evident mai rare (fig. 163).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

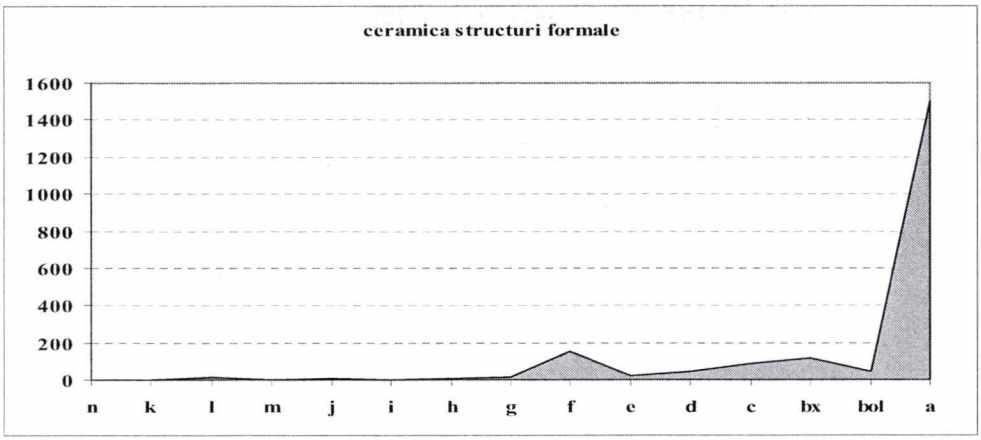

Fig. 163a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Structurile formale ale ceramicii

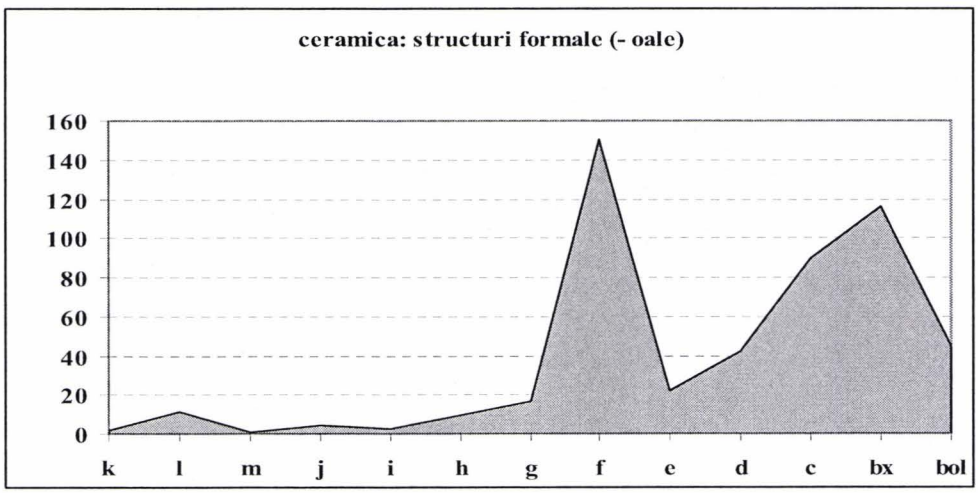

Fig. 163b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Structurile formale ale ceramicii (fără oale)

a.01. Oale cu buza scurtă verticală (fig. 164-167, 170)

Tipul este dominat de exemplarele lucrate cu mâna (fig. 164). Sunt vase cu pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a" şi „a1" (între 4 – 6 – 7 mm) şi apoi „b" (între 8 – 12 mm) (fig. 165).

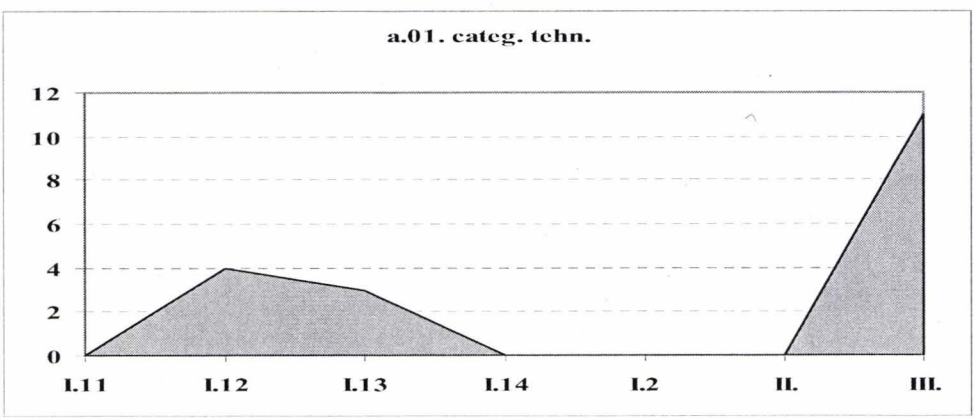

Fig. 164. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.01: categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

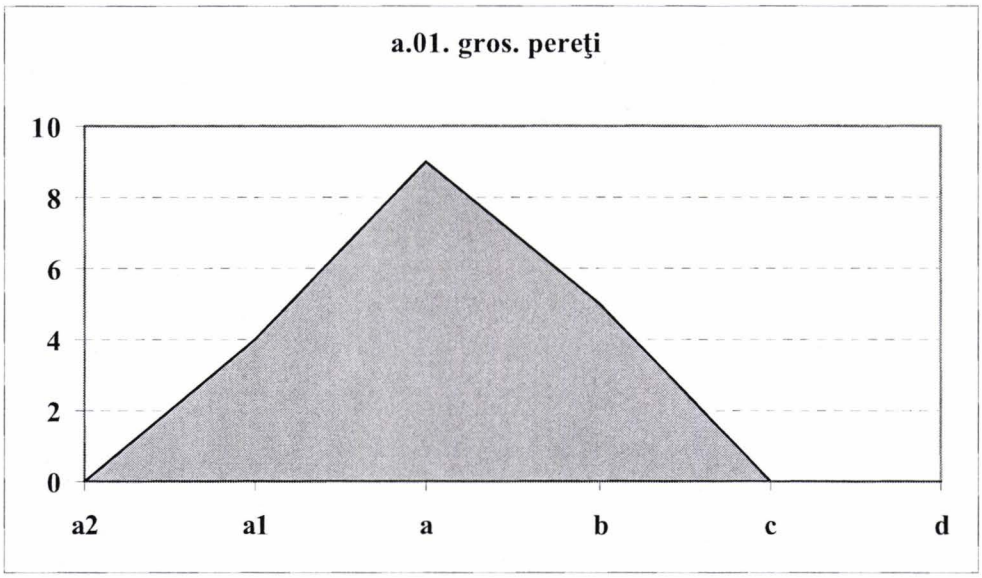

Fig. 165. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.01: grosime pereţi

În funcţie de structura particulară a buzei şi a formei recipientului, se pot stabili mai multe subtipuri şi variante (fig. 166-167).

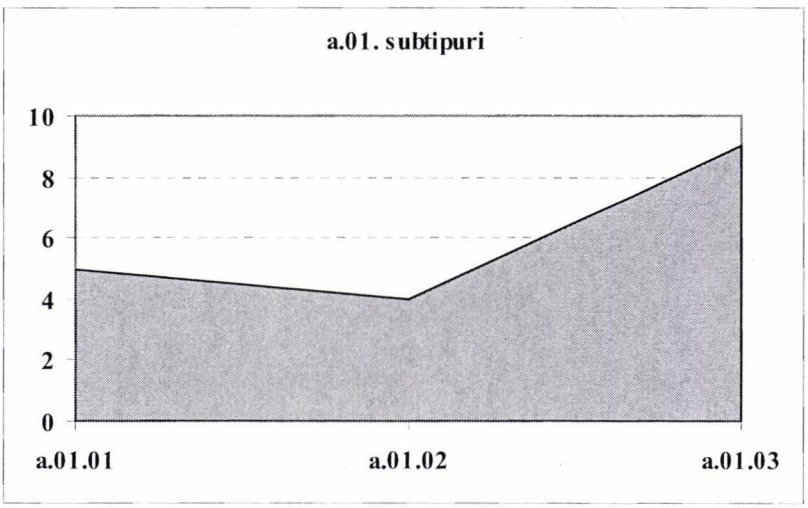

Fig. 166. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.01: subtipuri

a.01.01. Oale cu buza scurtă, verticală, uşor ascuţită şi pereţi mai puţin arcuiţi (fig. 167-168)

Cu excepţia unui fragment de buză modelat la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, celelalte fragmente ceramice au fost modelate cu mâna. Pereţii sunt relativ subţiri, aparţinând categoriei de grosime a1 (între 4 – 5 mm), „a" (între 6 – 7 mm) şi „b" (între 8 – 12 mm). Sunt vase fără gât cu pereţii corpului puţin înclinaţi, uneori ornamentate cu un fel de „Besenstrich" rar (dp.01.01) sau cu linii incizate orizontale în val (di.01.02.a2).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

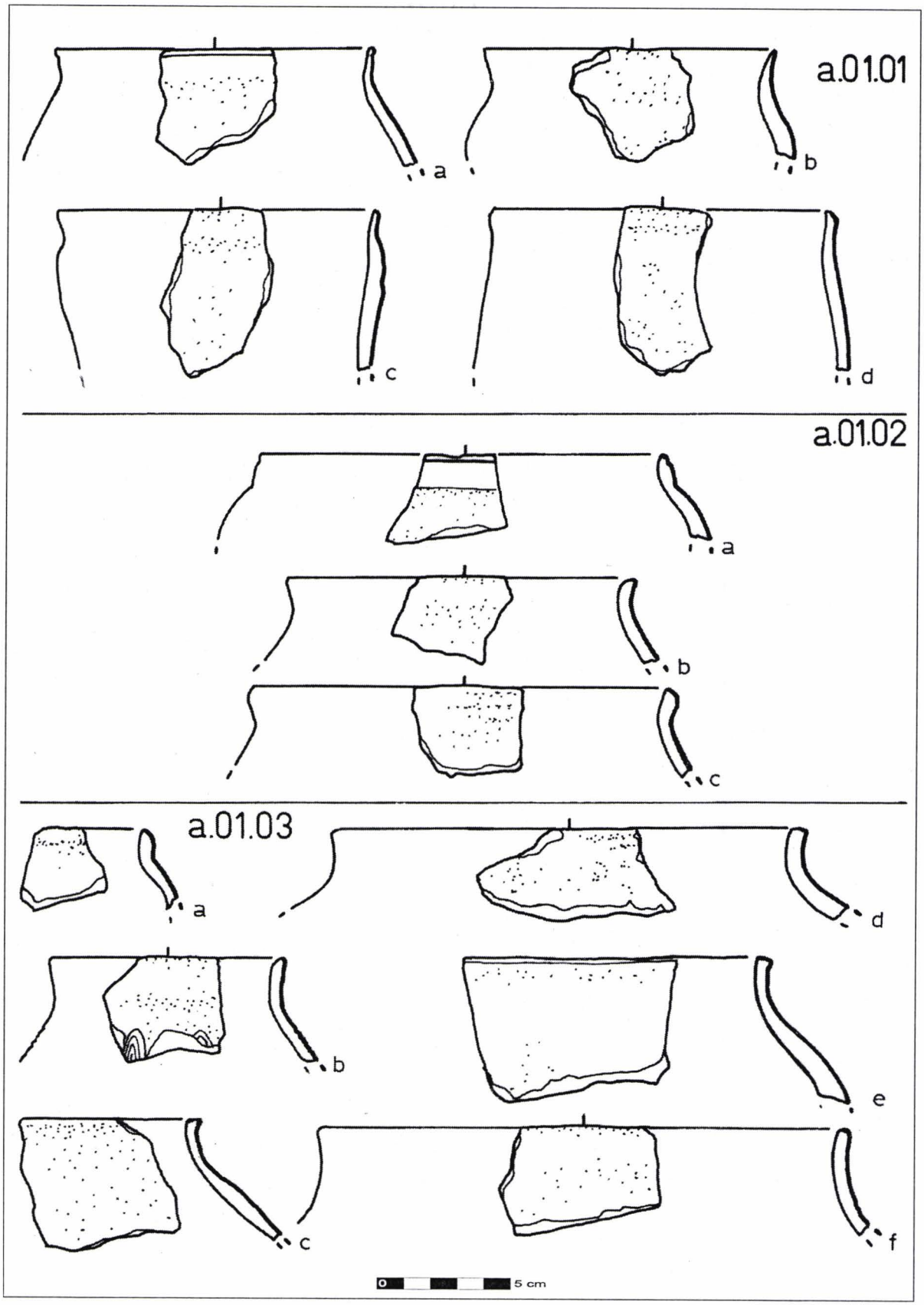

Fig. 167. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.01: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale a.01.01										
Nr.cat.	Nr.desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg.tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gros.per.	Datare	Planşa
0001	39	a.0101a	80/0/60		III. 2b			a1	s.4	4/8
0021	71	a.0101b	70/0/60		III. 2b	dp.01.01		b	s.3(/2)	67/6
0020	54	a.0101b	80/0/70/80		III. 2c			a	s.6	60/6
0001	1	a.0101b		fd.02.05.3am.0b	III. 3b	di.01.01.a1			s.4	6/1a-b
0001	29	a.0101c	80/0/80		III. 3b	dp.01.01		b	s.4	4/11
0002	37	a.0101d	80/0/80		I. 131			a1	s.6	10/4

Fig. 168. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.01.01

a.01.02. Oale cu buza scurtă, uşor aplecată şi rotunjită (fig. 167, 169)

Subtipul este dominat de oale modelate la roata rapidă, din pastă fină, de culoare cenuşie închisă, fragmentul 6a din complexul cat. nr. 44-46 fiind ornamentat cu un decor lustruit, din linii orizontale, la care se adaugă cele din pasta zgrunţuroasă şi mai puţin cu mâna, lipsite de decor. Sunt oale cu pereţi subţiri puţin arcuiţi, aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm).

Oale a.01.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg.tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gros.per.	Datare	Planşa
0044	6a	a.0102a	80/0/60		I. 124	di.ln.01		a	s.4?	94/11
0118	4	a.0102b	70/0/60		III. 2b			a	s.3(/2)	207/12
0021	ng	a.0102c	80/0/70		I. 1321			a	s.3(/2)	153/1

Fig. 169. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.01.02

a.01.03 Oale cu buză scurtă, dreptunghiulară în secţiune şi verticală (fig. 167, 170)

Subtipul este dominat şi aici de ceramica modelată cu mâna. Lipsesc exemplare din ceramica la roata rapidă zgrunţuroasă. Unul din cele două exemplare modelate la roata rapidă, din pastă cenuşie fină, fragmentul 14 din complexul cat. nr. 21, a fost ornamentat cu benzi de caneluri în val şi orizontale. Atât fragmentele modelate la roata rapidă, cât şi cele cu mâna aparţin unor vase cu pereţii subţiri, categoriei de grosime „a" şi „a1" (între 4 – 6 – 7 mm), vase cu pereţi ceva mai groşi, categoria „b" (între 8 – 12 mm), fiind reprezentate numai în ceramica modelată cu mâna.

Oale a.01.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Categorii tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gros.per.	Datare	Planşa
0020	46	a.0103a	90/0/50		I. 122			a1	s.6	58/5
0021	14	a.0103b	90/0/60		I. 124a	di.bz.0102.01.a2		a	s.3(/2)	63/8
0021	44	a.0103c	90/0/40		III. 2c			a1	s.3(/2)	67/7
0001	12	a.0103d	80/0/40		III. 3b			a	s.4	4/6
0001	28	a.0103d	90/0/50		III. 3b			a	s.4	4/7
0001	5	a.0103e	90/0/40		III. 3b			b	s.4	4/5
0029	21	a.0103e	90/0/50		III. 2b			b	s.3(/2)	80/9
0054	79	a.0103f	90/0/60		III. 2b			b	s.3(/2)	139/7
0021	17'	a.0103f	80/0/60		I. 124a			a	s.3(/2)	63/10

Fig. 170. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.01.03

a.02. Oale cu buza scurtă, rotunjită, mai mult sau mai puţin aplecată în afară (fig. 171-188)

Tipul este dominat de exemplarele lucrate cu mâna. Alături de acestea se remarcă şi o participare a ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi mai scăzută a celorlalte categorii ceramice (fig. 171). Sunt vase cu pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

„a" (între 6 – 7 mm), dar mai ales „b" (între 8 – 12 mm), vasele cu pereţii groşi fiind foarte slab reprezentate (fig. 172).

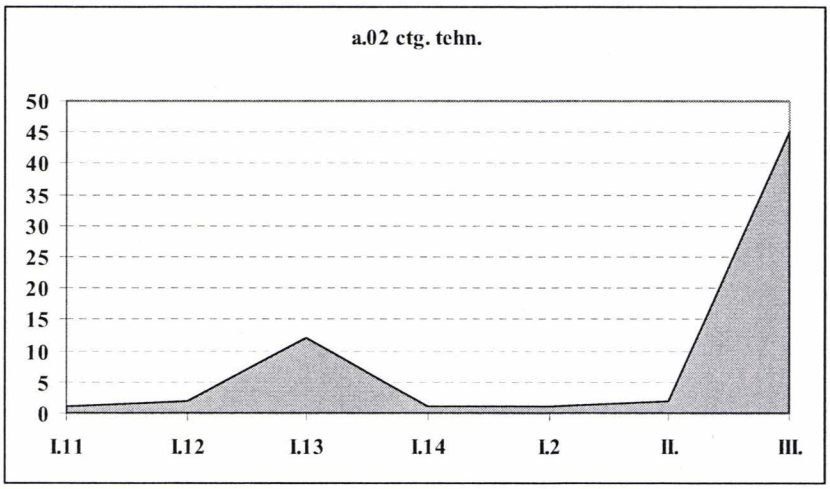

Fig. 171. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.02: categorii tehnologice

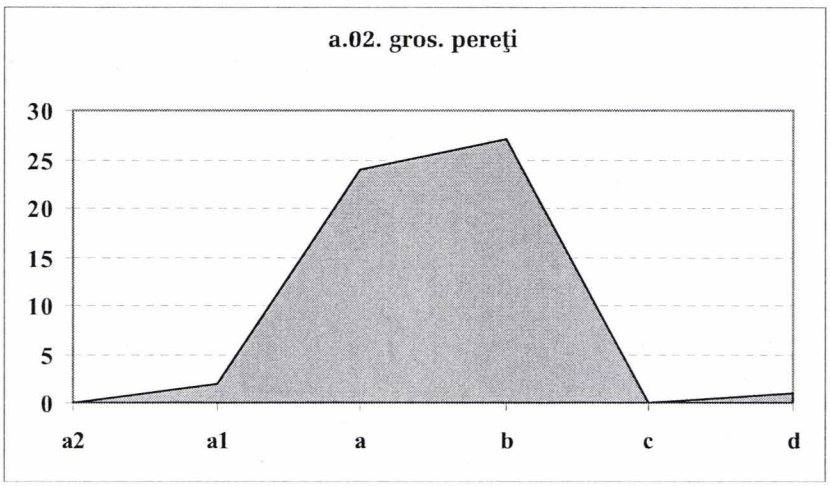

Fig. 172. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.02: grosime pereţi

În funcţie de structura particulară a buzei şi a formei recipientului, se pot stabili mai multe subtipuri şi variante (fig. 173-178).

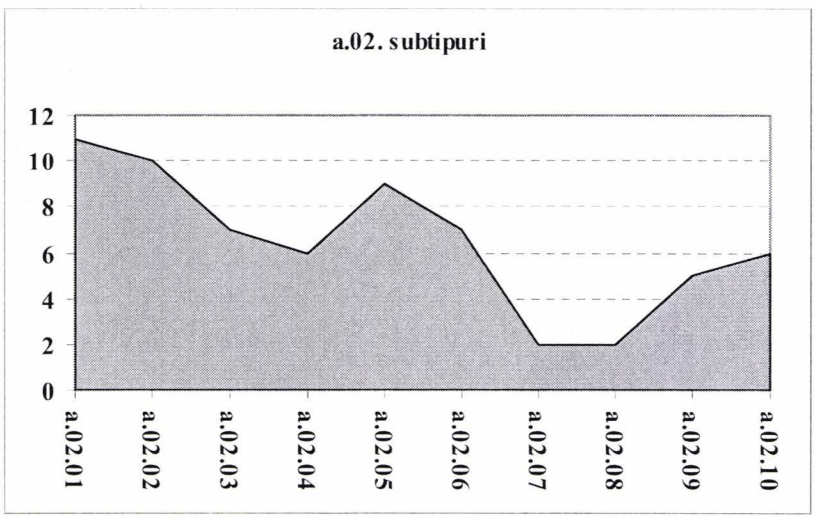

Fig. 173. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.03: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

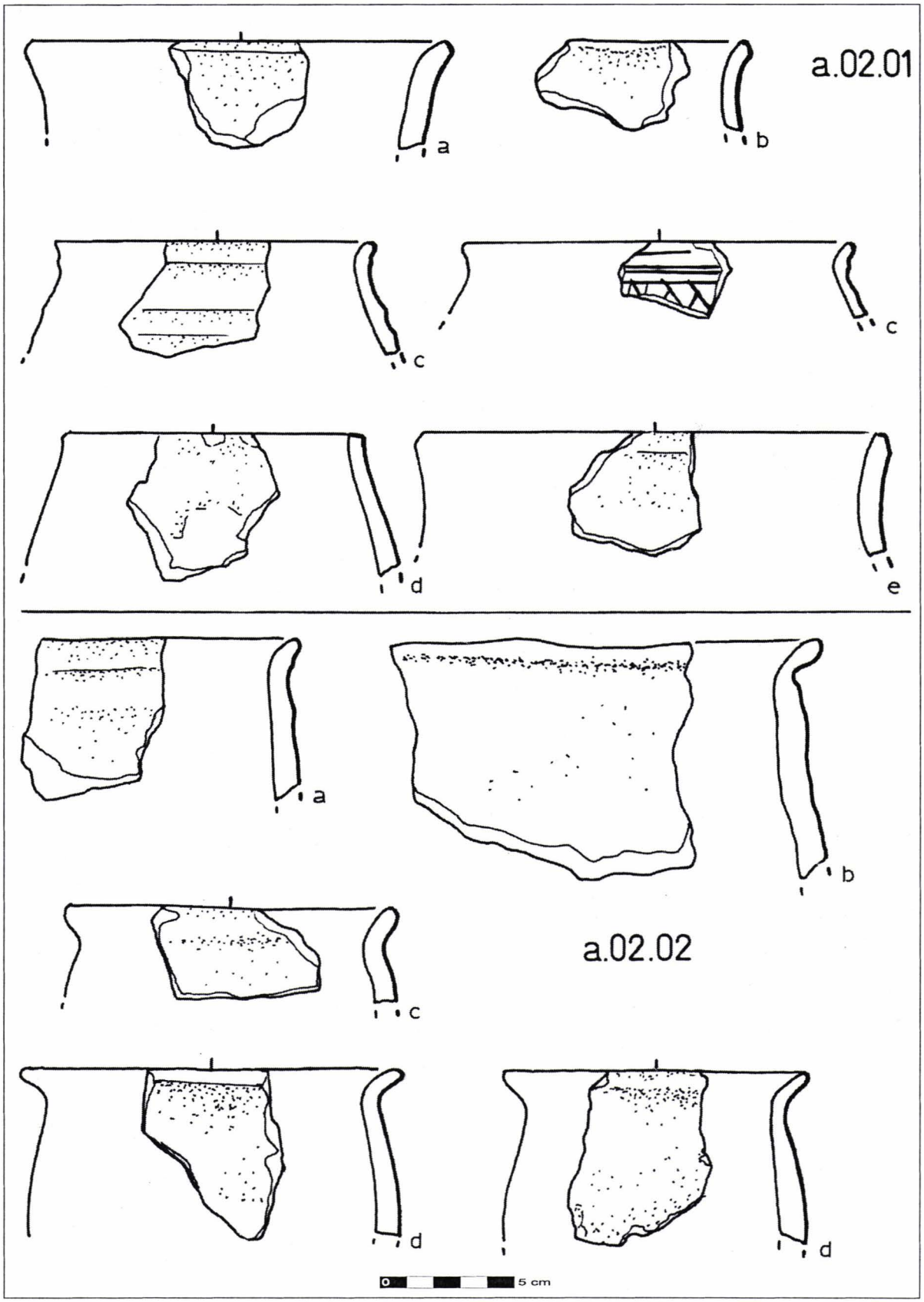

Fig. 174. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.02: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

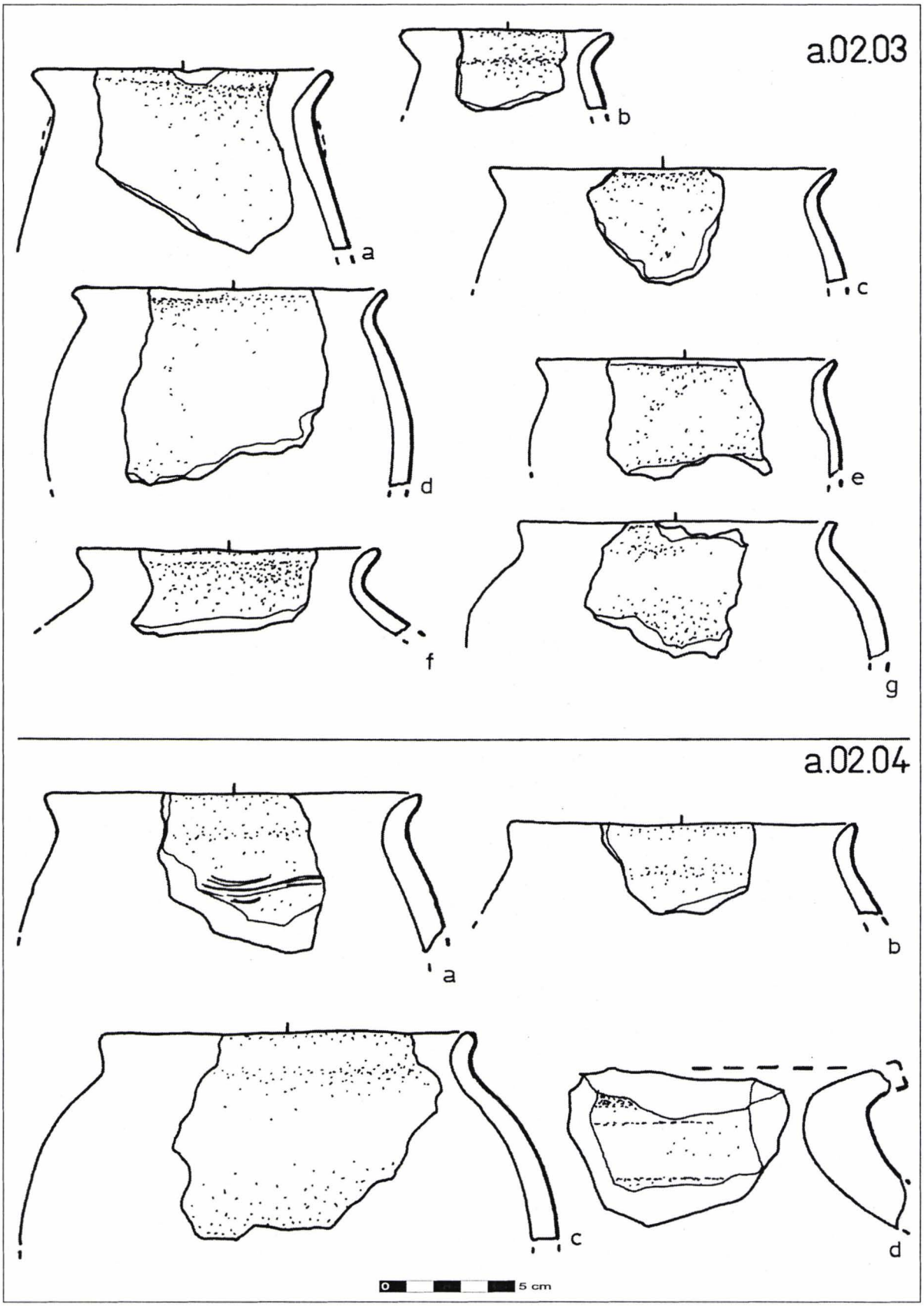

Fig. 175. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.02: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

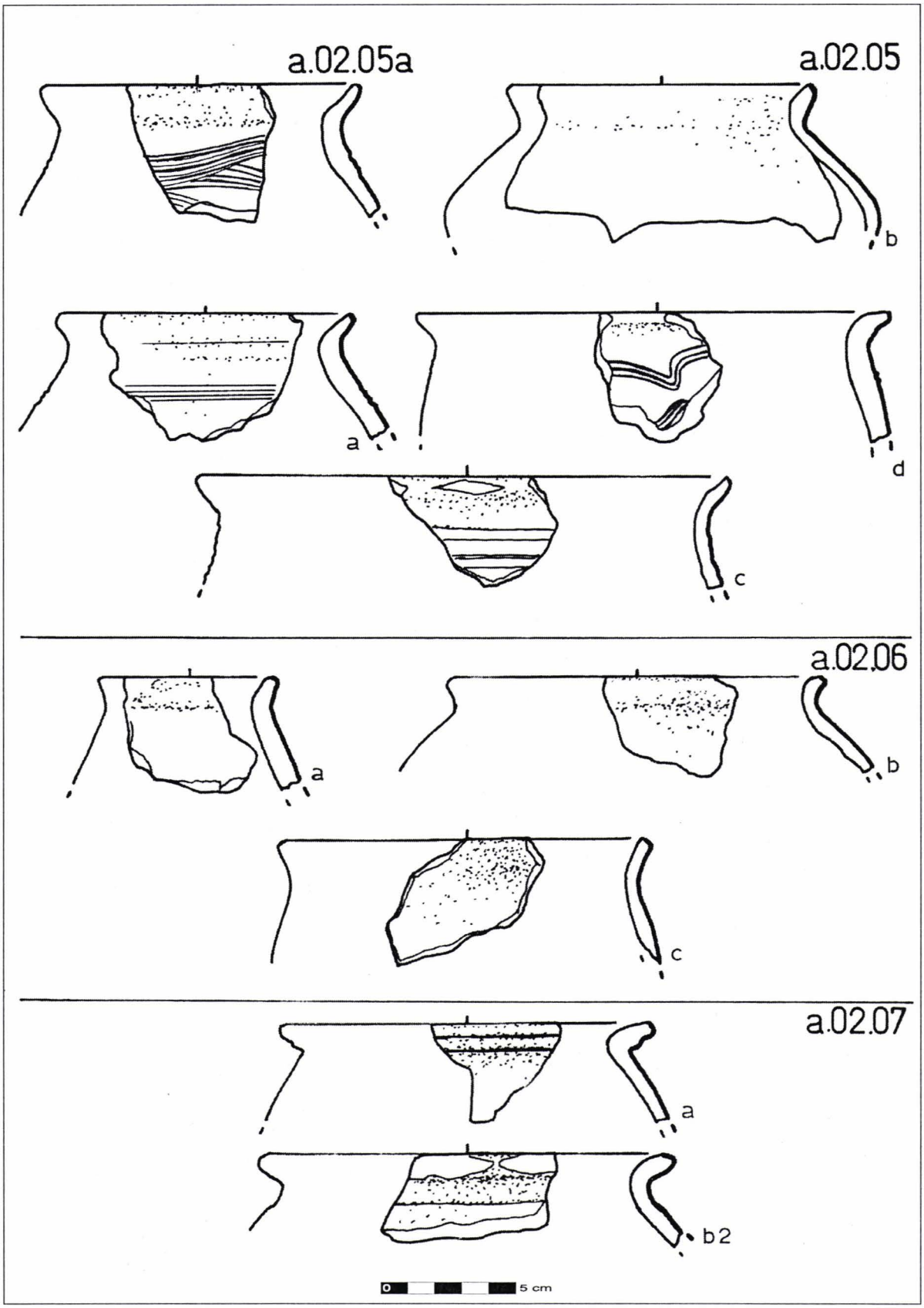

Fig. 176. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.02: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

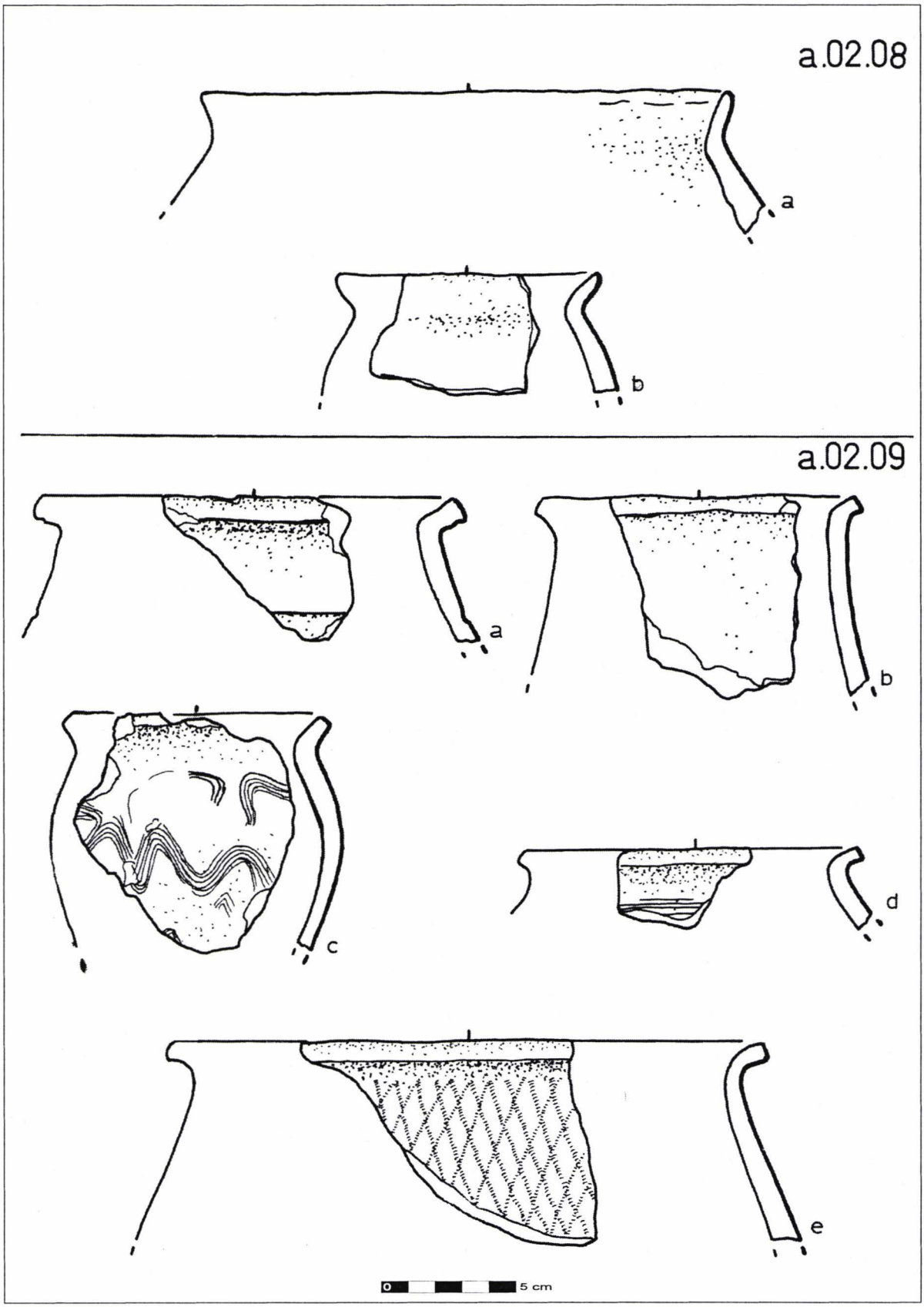

Fig. 177. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.02: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

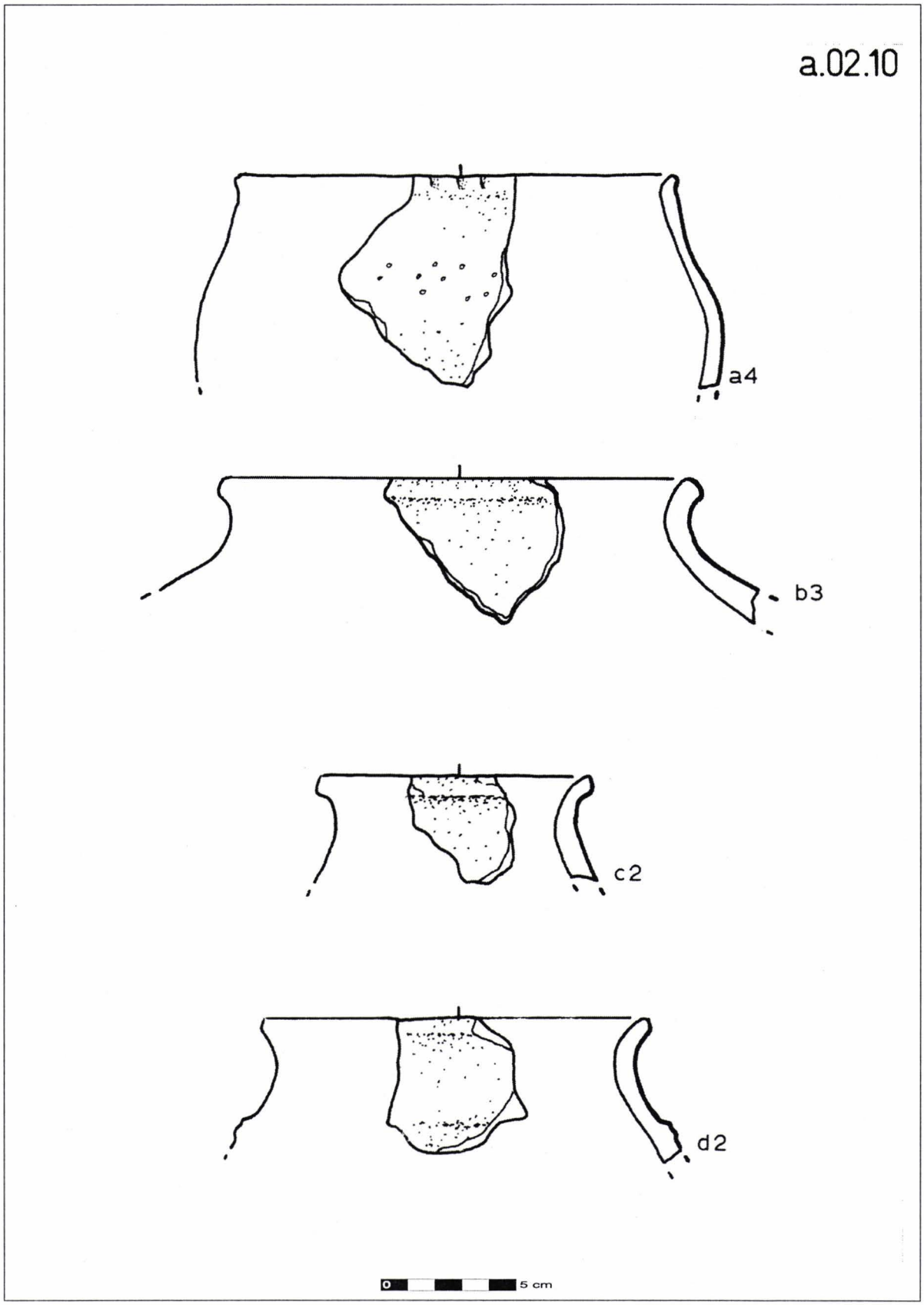

Fig. 178. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.02: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.02.01. Oale cu buza scurtă, uşor rotunjită, puţin aplecată în afară (fig. 174, 179).

Subtipul este dominat de ceramica lucrată cu mâna. Sunt vase cu pereţi relativ subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm), dar mai ales „b" (între 8 – 12 mm) şi mai puţin „a1" (între 4 – 5 mm). Cu excepţia unui singur fragment din complexul cat.nr. 96, prevăzut cu un gât relativ înalt, celelalte exemplare nu au gât şi sunt caracterizate de pereţi puţin arcuiţi. Cu excepţia fragmentului 14 din complexul cat. nr. 41, modelat la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie închisă, ornamentat cu un decor lustruit în reţea sau al fragmentului 24 din complexul cat. nr. 110 ornamentat cu coaste, celelalte exemplare au fost neornamentate sau decorate cu un „Besenstrich" rar.

Oale a.02.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Categorii tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gros.per.	Datare	Planşa
0065	27	a.0201a	40/0/90		III. 1c			a	s.4(1/)	152/2
0001	92	a.0201a	60/0/80		III. 2a			b	s.4	5/10
0096	19	a.0201a	30/0/80		III. 3b	dp.01.01		b	s.4	173//6
0020	17	a.0201a	70/0/80		III. 1b			b	s.6	59/16
0001	94	a.0201b	60/0/80		III. 3b			a	s.4	5/9
0001	95	a.0201b1	70/80/70		III. 2c			a	s.4	4/14
0110	24	a.0201c	30/0/70		I. 1321	dm		a	s.6	190/6
0041	14	a.0201c1	50/80/70		I. 124	dl.rt.02		a1	s.4(/)	89/8
0020	24	a.0201d	80/0/70		III. 1b			b	s.6	60/1
0065	7	a.0201e	80/0/80		III. 1b			b	s.4(1/)	152/3
0096	17	a.0201e3	80/80/80/		III. 3b	dp.01.01		b	s.4	173//4
0081	30	a.0201e3	60/80/?		III. 2a			b		81-2/2

Fig. 179. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.02.01

a.02.02. Oale cu buza scurtă, oval ascuţită, aplecată în afară (fig. 174, 180)

Subtipul este dominat de ceramica lucrată cu mâna. Sunt vase cu pereţi relativ subţiri, aparţinând numai categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm). Alături de exemplare cu gât scurt sau mediu, există exemplare fără gât, iar pereţii sunt puţin arcuiţi. Se constată o frecvenţă relativ mai mare a vaselor ornamentate. Astfel fragmentul 5, din cat. nr. 111. din pastă cimentoasă, de culoare cenuşie, a fost ornamentat cu benzi în val incizate, fragmentul 8, modelat la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie din complexul cat. nr. 101 cu coaste, exemplarele 18 şi 39 din cat. nr. 65 respectiv 16, modelate cu mâna, cu un „Besenstrich" rar, fragmentul 22, tot cu mâna, din complexul cat. nr. 65 cu alveole, în timp ce fragmentul 14 din complexul cat. nr. 65, cu un fel de şlefuire lustruită.

Oale: a.02.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Catg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Plansa
0101	8	a.0202a2	60/80/70		I. 132	dm		b	s.3(/2)	176//11
0065	22	a.0202a2	40/80/80		III. 3b	dpr.02.03	dp.01.01	b	s.4(1/)	152/4
0065	14	a.0202a2	20/80/70		III. 1c	dl.SLEFUIRE		b	s.4(1/)	152/5
0002	35	a.0202a2	30/70/80		III. 2c			b	s.6	11/2
0065	18	a.0202b1	30/90/80		III. 3b	dp.01.01		b	s.4(1/)	152/7
0108	14	a.0202c1	50/80/85		III. 2c			b	s.7	185/3
0021	xx	a.0202c1	50/90/80		III. 1c			b	s.3(/2)	67/8
0108	16	a.0202d	30/0/80		III. 2c			b	s.7	185/1
0016	39	a.0202d2	40/90/80		III. 2a	dp.01.01		b	s.8	48/11

Fig. 180. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.02.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.02.03. Oale cu buza scurtă şi ascuţită, aplecată în afară (fig. 175, 181)

Toate exemplarele acestui subtip aparţin ceramicii modelate cu mâna. Sunt oale cu pereţii aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm) şi „b" (între 8 – 12 mm). Caracteristică este buza scurtă, ascuţită şi pereţii arcuiţi. Excepţie fac două exemplare: fragmentele 24 şi 47 din complexele cat. nr. 41 respectiv 21, cu pereţi puţin arcuiţi. În afară de fragmentul 13 din complexul cat. nr. 7, ornamentat cu un „Besenstrich" uşor, celelalte fragmente sunt neornamentate.

Oale: a.02.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Categorii tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gros.per.	Datare	Planşa
0003	5	a.0203a	50/0/75		III. 1b			b	s.8	13/5
0021	1	a.0203b	40/0/70		III. 1b			b	s.3(/2)	67/9
0020	25	a.0203c	40/0/60		III. 3b			a	s.6	61/5
0041	20	a.0203d	50/0/70		III. 2c			b	s.4(/)	91/2
0007	13	a.0203e	40/0/70		III. 1c	dp.01.01		a	s.3(/2)	24//2
0021	47'	a.0203g1	50/80/40		III. 2c			a	s.3(/2)	67/10
0041	24	a.0203h	70/0/50		III. 1b			b	s.4(/)	91/4

Fig. 181. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.02.03

a.02.04. Oale cu buza scurtă, oval-ascuţită, masivă, aplecată în afară (fig. 175, 182)

Majoritatea exemplarelor aparţin ceramicii modelate cu mâna. Ceramica la roata rapidă este reprezentată prin vase din pastă cimentoasă, de culoare cenuşie, precum şi din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau brun cărămizie. Sunt oale în general fără gât (un singur caz cu gât scurt), cu pereţii aparţinând mai ales categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm) şi rar „a" (între 6 – 7 mm), dar şi „d" (între 18 – 24 mm). Caracteristică este buza scurtă, oval ascuţită, elegant aplecată în afară şi pereţi arcuiţi. Excepţie fac două exemplare: fragmentele 24 şi 47' din complexele cat. nr. 41 respectiv 21, cu pereţi puţin arcuiţi. Fragmentele modelate cu mâna sunt neornamentate, cele la roată rapidă cu benzi de caneluri în val sau cu caneluri orizontale distanţate.

Oale: a.02.04										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0021	27'	a.0204a1	30/80/70		I. 131	di.bz.01.y1		b	s.3(/2)	64/8
0104	14	a.0204a1	40/80/70		I(II). 141.c	di.bz.01.y2		b	s.12/ s.8	183/6
0118	2	a.0204b1	50/80/60		III. 2b			a	s.3(/2)	207/14
0118	5	a.0204c	50/0/50		III. 2b			b	s.3(/2)	207/8
0118	3	a.0204c1	40/90/50		III. 2b			b	s.3(/2)	207/13
0021	37	a.0204d	20/0/60		I. 112	di.02.b3		d	s.3(/2)	62/3

Fig. 182. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.02.04

a.02.05. Oale cu buze scurte, oval-ascuţite sau rotunjite, alveolate (fig. 176, 183)

Majoritatea exemplarelor aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie. Lor li se adaugă un exemplar modelat la roata înceată şi unul aparţinând ceramicii modelate cu mâna. Sunt oale în general fără gât (două cazuri cu gât scurt), cu pereţii aparţinând mai ales categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm) şi mai rar „a" (între 6 – 7 mm). Caracteristică este buza scurtă, oval ascuţită, uşor alveolată şi pereţii arcuiţi, cu excepţia fragmentului 13 din complexul cat. nr. 30, cu buza uşor profilată. Fragmentele modelate cu mâna sunt neornamentate, cele la roată rapidă sau înceată sunt decorate cu benzi de caneluri în val sau cu caneluri orizontale distanţate, iar fragmentul 1 din complexul cat. nr. 76, modelat la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşiu roşcată, cu pereţi costaţi.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.02.05										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0007	12	a.0205a	40/0/60		I. 132			a	s.3(/2)	23//5
0014	36	a.0205a	50/0/60		I. 132	di.bz.03.a1		b	s.3(/2)	37/1
0096	16	a.0205a	40/0/70		III. 3b			a	s.4	173//5
0076	4+10+11	a.0205a1	50/90/60		I. 1322	di.bz.02.01.a		b	s.4(/)	160/6
0002	32	a.0205a	60/0/60		III. 2b			b	s.6	11/5
0064	10	a.0205a	40/0/70		I. 1321			b	s.6	147/12
0076	1	a.0205b	70/0/40		I. 133	dm		a	s.4(/)	160/10
0111	18	a.0205c1	40/90/80		I. 132	di.bz.02.04.a1		a	s.6	193/13
0030	13	a.0205d	10/0/80		II. 3c	di.bz.01.02.a6a		b	s. 8	83/10

Fig. 183. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.02.05

a.02.06. Oale cu buze scurte, dreptunghiulare, rotunjite (fig. 176, 184)

Majoritatea exemplarelor aparţin ceramicii modelate cu mâna. Lor li se adaugă un exemplar modelat la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie. Sunt oale, în general fără gât (două cazuri cu gât scurt), cu pereţii relativ subţiri, aparţinând mai ales categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm) şi mai rar „b" (între 8 – 12 mm) sau „a1" (între 4 – 5 mm). Caracteristică este buza scurtă, oval dreptunghiulară, uşor alveolată şi pereţii puţin arcuiţi. Numai fragmentul 48, modelat cu mâna, din complexul cat. nr. 14, a fost ornamentat cu un „Besenstrich" uşor.

Oale: a.02.06										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0014	48	a.0206a	60/0/70		III. 1b	dp.01.01		b	s.3(/2)	38/1
0001	10'	a.0206b	40/0/70		III. 1a			a	s.4	3/3
0042	9(3)	a.0206b	60/0/50		III. 2b			b	s.4	92/13
0001	13	a.0206b1	60/80/60		III. 1c			a	s.4	4/12
0020	21'	a.0206b	50/0/70		III. 1b			a	s.6	60/2
0110	27	a.0206b1	70/80/50		I. 131			a1	s.6	190/5
0001	21	a.0206c	70/0/70		III. 2c			a	s.4	3/8

Fig. 184. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.02.06

a.02.07. Oale cu buza oval-lunguiaţă, puternic aplecate (fig. 176, 185)

Acestui subtip îi aparţin numai două variante cu câte un exemplar, unul modelat la roata rapidă, din pastă fină, de culoare roşie, de factură romană, cu buza uşor profilată, fără gât şi cu pereţii accentuat arcuiţi (fragmentul 49 din complexul cat. nr. 118) şi altul modelat la roata înceată, cu gât de înălţime medie, ambele cu pereţi subţiri şi nedecoraţi.

Oale: a.0207										
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0118	49	a.0207a	20/0/60		I. 21b			a	s.3(/2)	206/7
0078	53	a.0207b2	40/80/50		II. 2b1			a	s.8	162/12

Fig. 185. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.02.07

a.02.08. Oale cu buza scurtă, oval-îngustă (fig. 177, 186)

Acestui subtip îi aparţin numai două variante cu câte un exemplar, ambele modelate cu mâna, un exemplar cu buza mai puţin aplecată (fragmentul 4' din complexul cat. nr. 52), celălalt cu buza mai puternic aplecată (fragmentul 46 din complexul cat. nr. 110), amândouă cu pereţi de grosime „b" (între 8 – 12 mm) şi nedecorate.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.02.08										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0052	4'	a.0208a	70/0/60		III. 2c				s.4	128/2
0110	46	a.0208b	50/0/50		III. 1c			b	s.6	190/12

Fig. 186. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.02.08

a.02.09. Oale cu buza scurtă, dreptunghiulară în secţiune, aplecată în afară şi fără gât (fig. 177, 187)

Cele patru variante ale subtipului au fost modelate la roata rapidă, fie din pastă fină cu ornament lustruit în reţea, fie din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşiu roşietică, cu caneluri orizontale incizate, sau din pastă nisipoasă brun-roşcată, cu ornament din benzi de caneluri orizontale. Din fragmentele modelate cu mâna numai varianta „c" este ornamentată cu benzi de linii în val dezordonate. Subtipul este oarecum neunitar. Variantele „a", „b", „e" sunt caracterizate prin umeri înalţi, varianta „c" are o formă globulară, iar la varianta „d" umerii sunt puternic arcuiţi. Sunt vase cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm) şi „b" (între 8 – 12 mm).

Oale: a.02.09										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0007	19	a.0209a	40/0/70		I. 133	di.02.a1		b	s.3(/2)	23//6
0096	15	a.0209b	30/0/85		III. 3b			a	s.4	173//3
0016	31	a.0209c	50/0/60		III. 2c	di.bz.0103.b3		a	s.8	48/12
0104	10	a.0209d	30/0/60		I. 141a	di.bz.02.01a		a	s.12	178/4
43	16	a.0209e	30/0/70		I. 122	dl.rt.02		b	s.6	94/12

Fig. 187. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.02.09

a.02.10. Oale cu buză scurtă, rotunjită, puţin aplecată în afară (fig. 178, 188)

Cu excepţia unui exemplar al variantei „d", modelat la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, ornamentat cu benzi de caneluri în val întrerupte, şi care prin buza uşor ascuţită se integrează cu oarecare dificultate în cadrul subtipului, celelalte variante aparţin ceramicii modelate cu mâna. Sunt vase cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm), dar mai ales „b" (între 8 – 12 mm). Subtipul este caracterizat prin buza rotunjită, puţin aplecată în afară, cu gât înalt sau mediu, unele dintre variante fiind ornamentate fie cu crestături (fragmentul 10 din complexul cat. nr. 66), fie cu un brâu reliefat (fragmentul 20' din complexul cat. nr. 65)[8].

Oale: a.02.10										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0122	6	a.0210b3	40/60/?		III. 4b			b	s.3(/2)	213/2
0028	3	a.0210b3	60/80/30		III. 2c			b	s.8	75/1
0039	10178	a.0210c	60/80/60	fd.02.04.3m.0c	III. 2c			b	s.8	86/4
0005	5	a.0210c2	40/80/70		III. 3c			b	s.7	15/1
0080	1	a.0210d2	00/90/70		I. 1321	di.bz.01.y2		a	s.6	165/6

Fig. 188. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.02.010

a.03. Oale cu buza „trompetiformă" (fig. 189-202)

Tipul este dominat de exemplarele lucrate cu mâna (fig. 189). Sunt vase cu buza uşor evazată, cu umeri moderat arcuiţi şi pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm), dar

[8] Fragmentul de buză 10 din complexul cat. nr. 66/ cupt.1/82, modelat cu mâna, de pe planşa tipologică fig. 178/ a4, este antrenat şi aparţine nivelului preistoric, prezentând numai legături formale îndepărtate cu tipul a.02.10 şi este tratat în cadrul analizei orizontului preistoric: infra.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

mai ales „b" (între 8 – 12 mm), oalele cu pereţi mai groşi fiind foarte slab reprezentate (fig. 190).

În funcţie de structura particulară a buzei şi a formei recipientului, se pot stabili mai multe subtipuri şi variante (fig. 191).

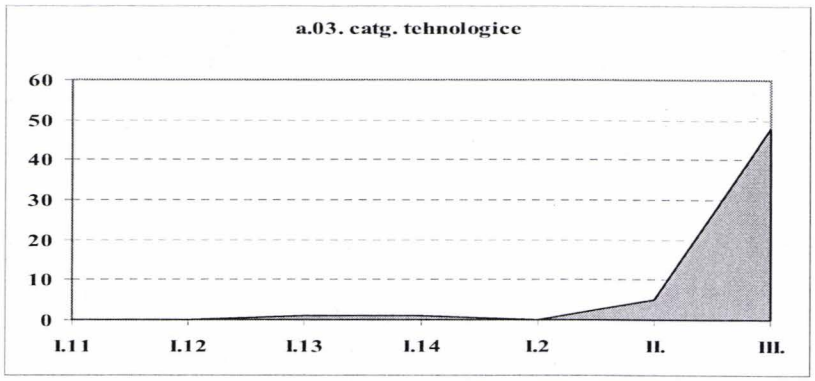

Fig. 189. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.03. categorii tehnologice

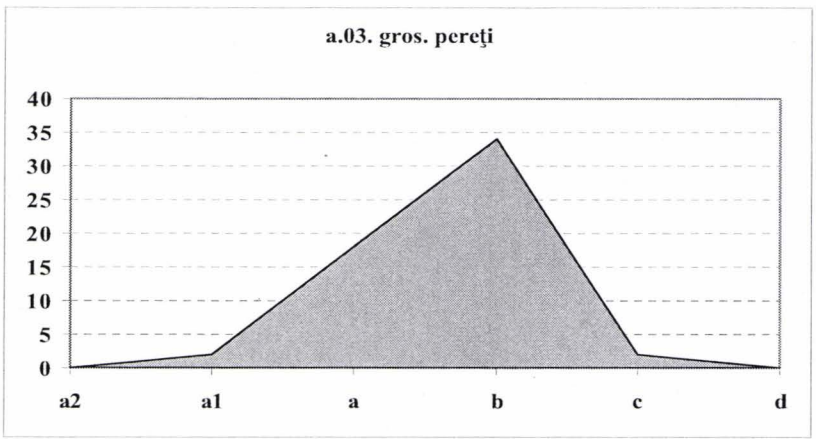

Fig. 190. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.03: grosime pereţi

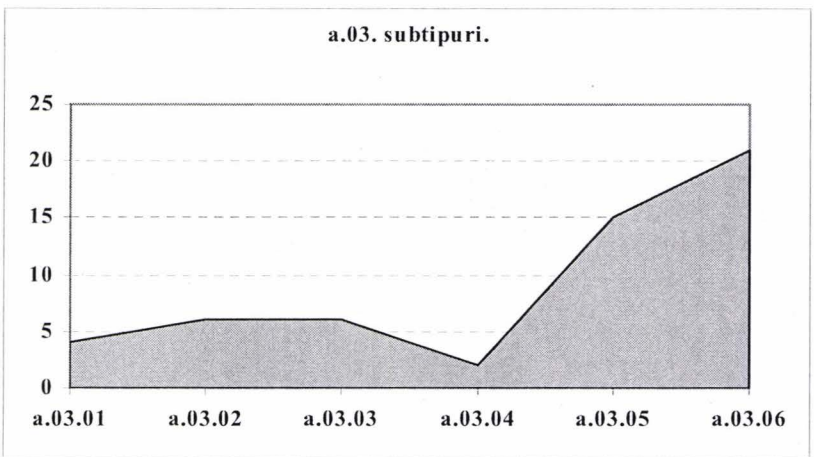

Fig. 191. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.03: subtipuri

a.03.01. Oale cu buza uşor evazată şi lată, gât înalt, umăr puţin arcuit (fig. 192, 197)

Subtipul este reprezentat doar prin exemplare ale ceramicii modelate cu mâna, cu pereţi aparţinând numai categoriei de grosime „b", decoraţi uneori cu brâu alveolar. Fragmentele se remarcă printr-un gât foarte înalt[9].

[9] Fragmentele de buză 87-82 din complexul cat. nr. 54 B5/ 81, modelate cu mâna, de pe planşa tipologică fig. 192/ b4, sunt antrenate şi aparţin nivelului preistoric, prezentând numai legături formale relativ îndepărtate cu tipul a.03.01 şi sunt tratate în cadrul analizei orizontului preistoric: infra.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

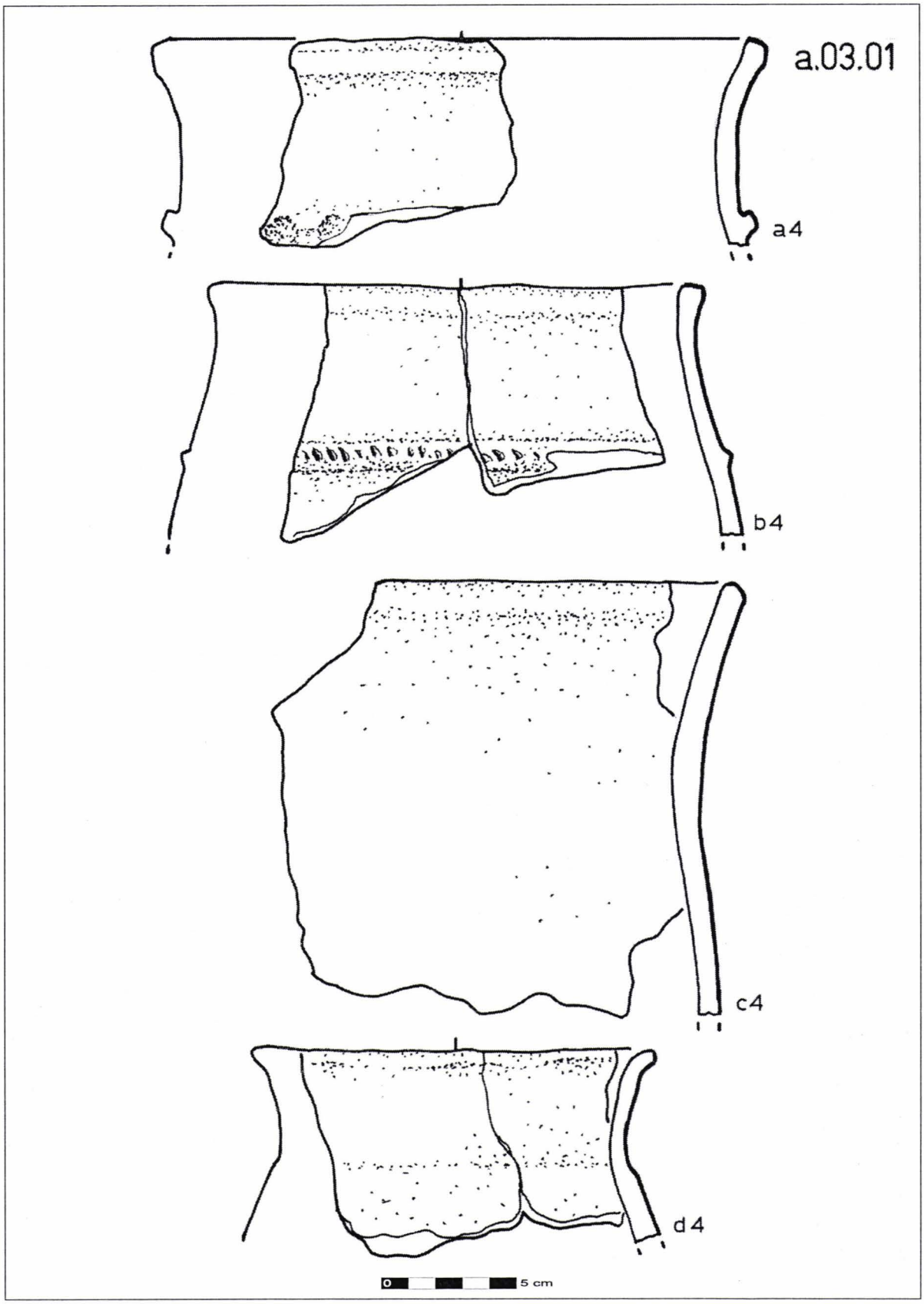

Fig. 192. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.03: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

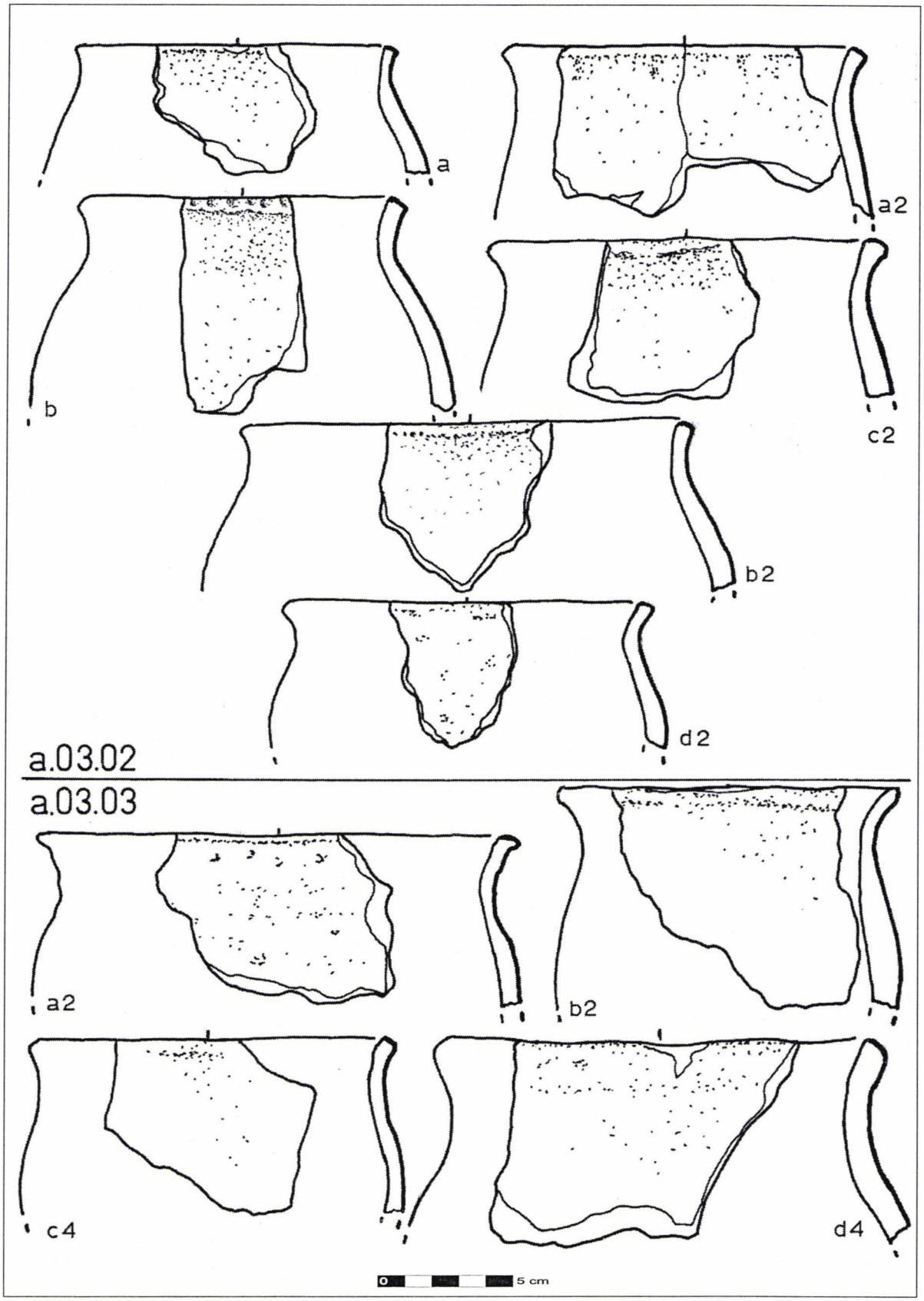

Fig. 193. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.03: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

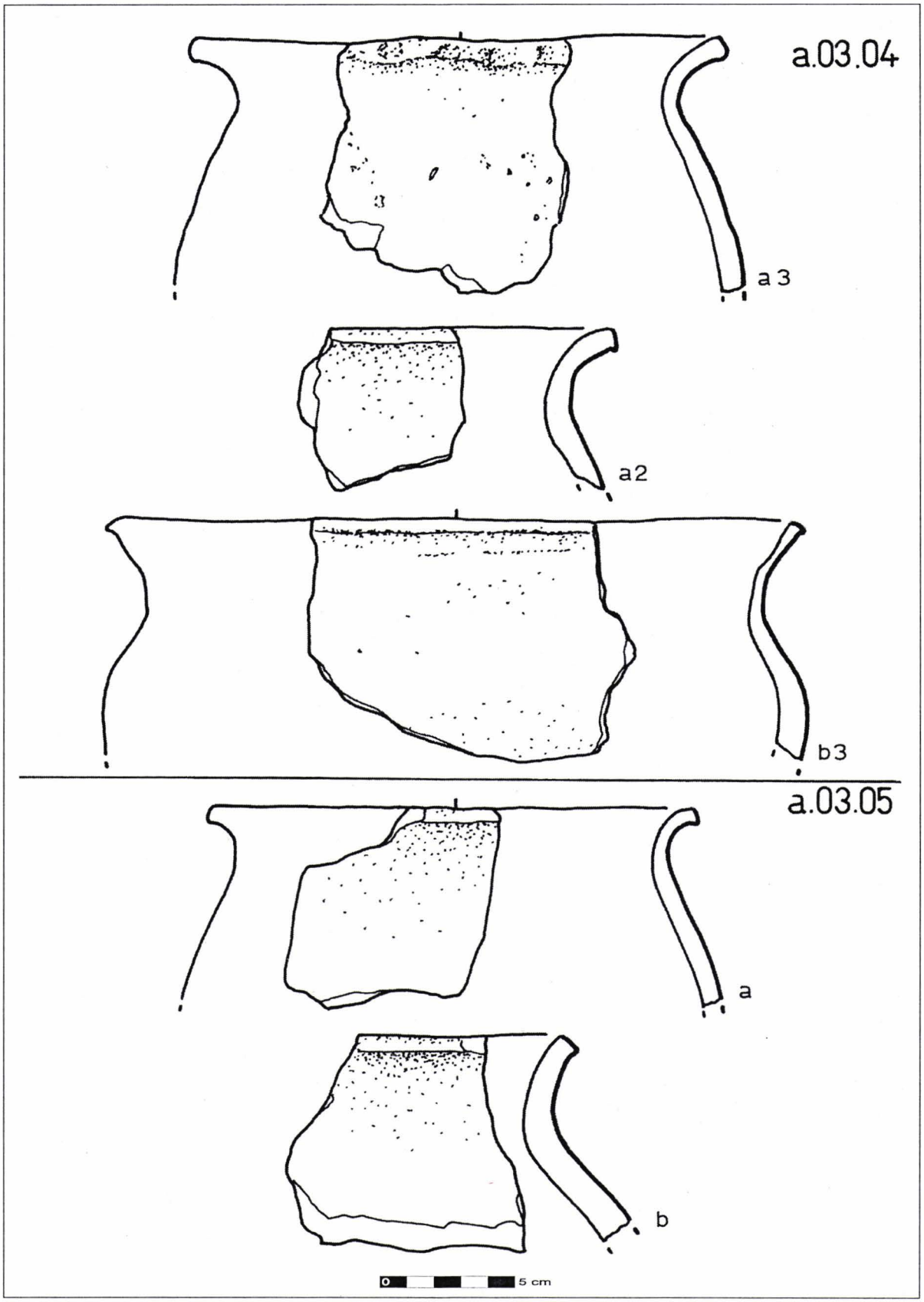

Fig. 194. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.03: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

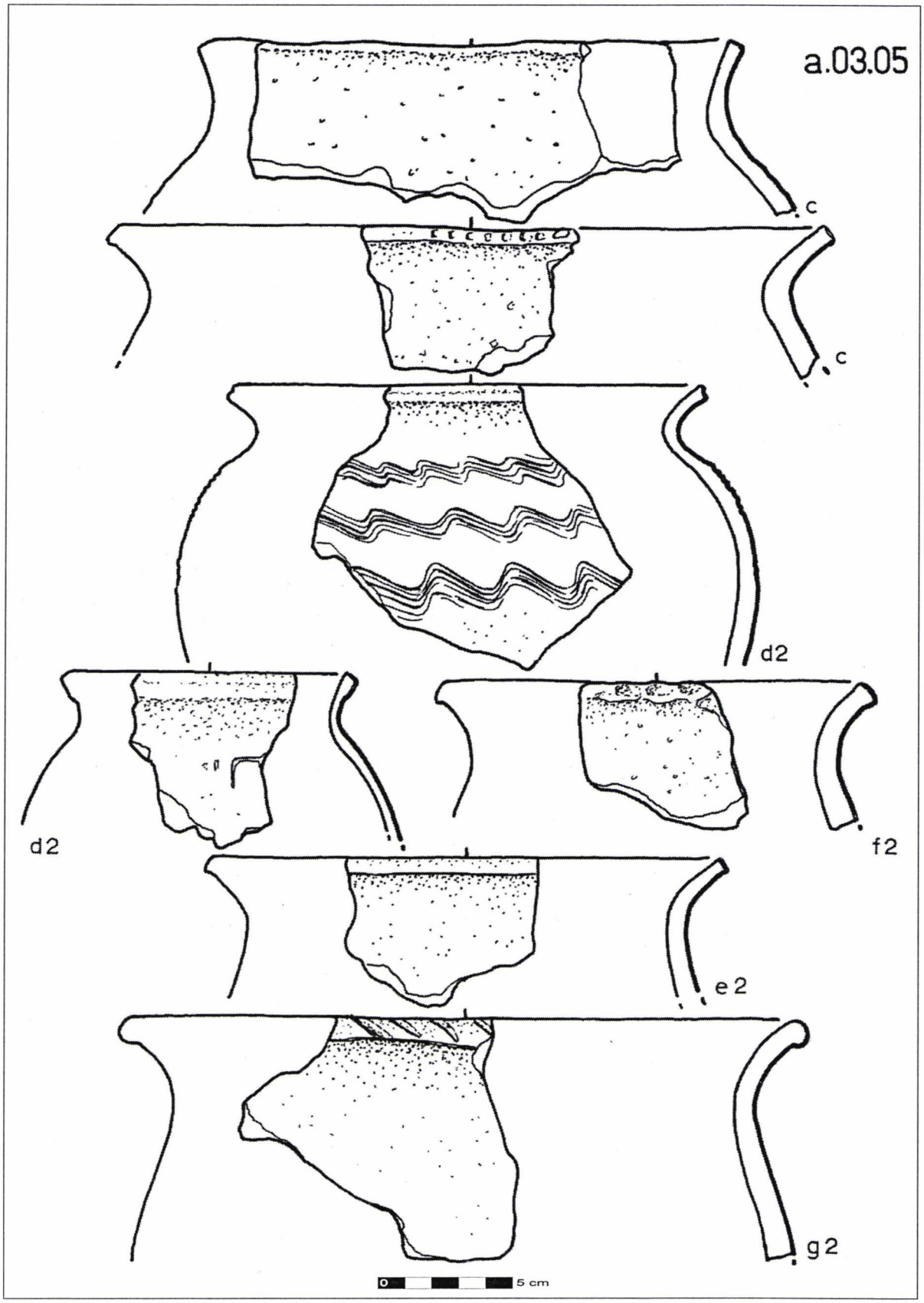

Fig. 195. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.03: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

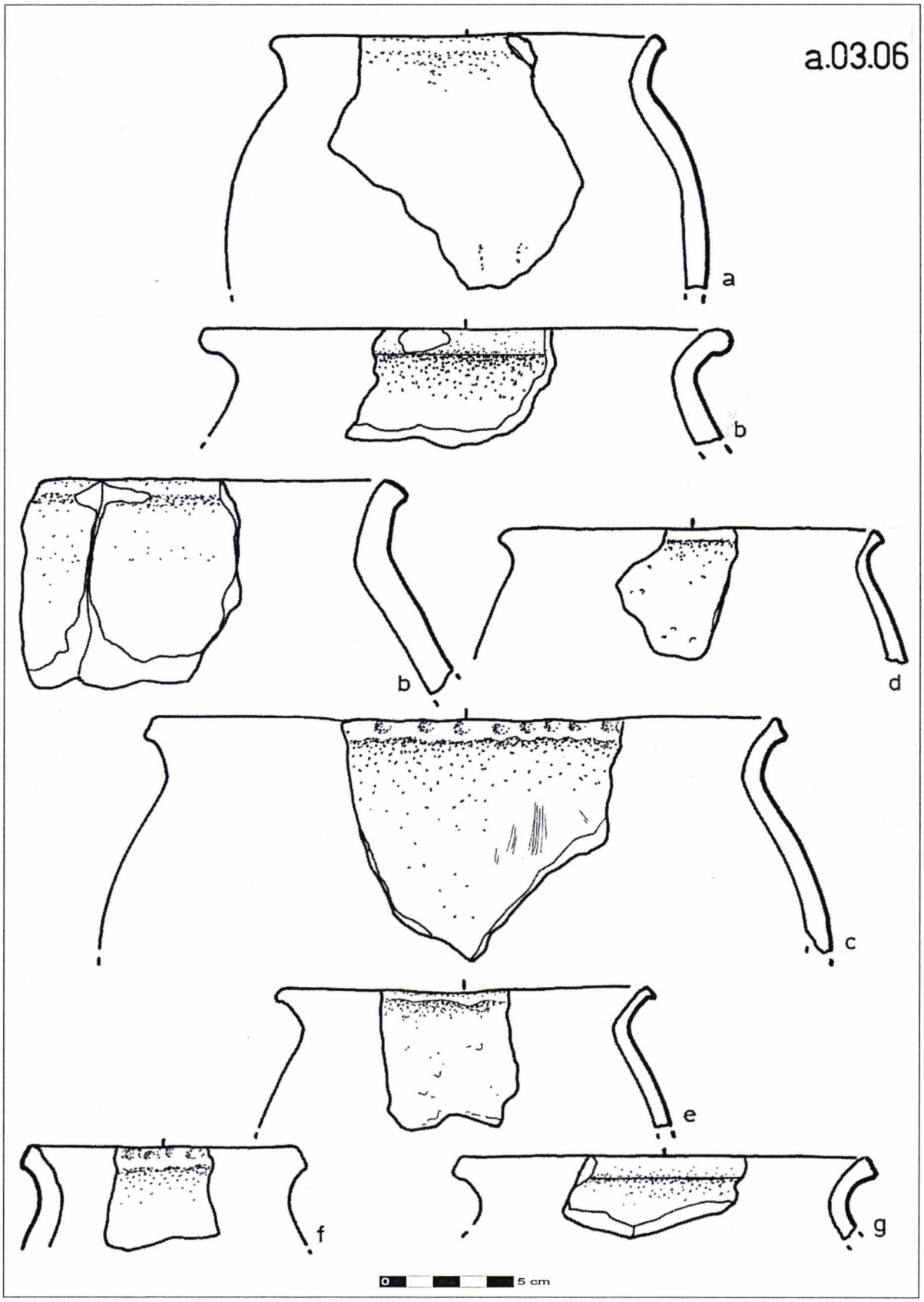

Fig. 196. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.03: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.03.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	87+82	a.0301b4	90/0/80		III. 1c	dpr.01.01		b	preist	139/1
0054	75	a.0301a4	70/0/90		III. 2b	dpr.01.01		b	s.3(/2)	139/6
0122	1	a.0301c4	60/90/80		III. 4b			b	s.3(/2)	213/1
0029	18+19	a.0301d4	70/0/70		III. 3b			b	s.3(/2)	81/2

Fig. 197. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.03.01

a.03.02. Oale cu buza evazată, de lăţime medie, uşor înclinată în afară şi cu umeri puţin arcuiţi (fig. 193, 198)

Subtipul este reprezentat numai din exemplare ale ceramicii modelate cu mâna, cu pereţi aparţinând mai ales categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm), buza fragmentului 10 din complexul cat. nr. 28 fiind ornamentată cu alveole. Cu excepţia fragmentului deja menţionat, celelalte variante au un gât de înălţime medie.

Oale: a.03.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0020	19+15	a.0302a2	70/80/80		III. 2c			b	s.6	60/8
0001	26	a.0302a2	70/80/60		III. 3b			a	s.4	4/4
0028	10	a.0302b	70/0/60		III. 2b	dpr.02.03		b	s.8	75/3
0020	14	a.0302b2	80/90/60		III. 2a			b	s.6	60/9
0005	16	a.0302c2	80/80/70		III. 3b			b	s.7	15/3
0001	27	a.0302d2	70/80/70		III. 3b			a	s.4	4/3

Fig. 198. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.03.02

a.03.03. Oale cu buză evazată, puţin aplecată în afară şi umeri relativ puţin arcuiţi (fig. 193, 199)

Subtipul este reprezentat numai prin exemplare ale ceramicii modelate cu mâna, cu pereţi aparţinând mai ales categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm). Cu excepţia fragmentului 14 din complexul cat. nr. 46, cu gât foarte înalt, celelalte variante au un gât de înălţime medie, buza este lată şi evazată, umerii relativ puţin arcuiţi. În cadrul subtipului, singurul decor folosit este un fel de „Besenstrich".

Oale: a.03.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0006	2	a.0303a	70/70/30		III. ?	dpr.02.03		b	s.7	18/2
0020	53	a.0303a2	60/80/70		III. 3b			a	s.6	61/9
0022	16	a.0303a2	70/70/80		III. 3b	dp.01.01		b	s.6	70/3
0016	30	a.0303b2	50/80/90		III. 2b			b	s.8	49/1
0046	14	a.0303d4	70/90/60		III. 2c	dp.01.01		b	s.3(/2)	107/7

Fig. 199. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.03.03

a.03.04. Oale cu buză evazată, puternic aplecată în afară şi umeri arcuiţi (fig. 194, 200)

Subtipul este reprezentat numai prin 4 exemplare ale ceramicii modelate cu mâna, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm). Gâtul este de înălţime medie, buza lată şi evazată, umerii arcuiţi. Buzele fragmentului 3 din complexul cat. nr. 20, respectiv 85 din complexul 16 au fost ornamentate cu alveole, alături de care apare şi un fel de „Besenstrich" rar.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.03.04										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0016	85	a.0304a2	60/80/70	fd.06.02.3m.0b	III. 2	dpr.02.03		b	s.8	49/2
0030	3	a.0304a2	30/80/60		III. 4b	dpr.02.03	dp.01.01	b	s. 8	83/1
0013	1"	a.0304a3	20/80/70		III. 2b			b	s.8	33/2
0056	17	a.0304b3	60/80/60		III. 3b	dp.01.01		b	s. 7	141/1

Fig. 200. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.03.04

a.03.05. Oale cu buza mai lată, evazată, aplecată spre exterior şi umeri arcuiţi (fig. 194-195, 201)

În afară de două exemplare modelate la roata înceată şi unul aparţinând ceramicii lucrate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun cărămizie, celelalte exemplare ale subtipului aparţin ceramicii modelate cu mâna. Sunt exemplare lipsite de gât sau cu gât de înălţime medie. Predominante sunt oalele cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm); un exemplar cu pereţi mai groşi, aparţinând categoriei de grosime „c" (între 13 – 17 mm), a fost modelat la roata înceată, în timp ce vasele cu pereţi subţiri din ceramică modelată cu mâna aparţin categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm) sau „a1" (între 4 – 5 mm). Cele două fragmente de oale modelate la roata înceată (fragmentele 6 şi 44 din complexul cat. nr. 8 respectiv 15) aparţin variantei a.03.05b şi se caracterizează printr-o buză mai puţin accentuat evazată şi umeri mai accentuat arcuiţi, unul din ele fiind ornamentat cu benzi de caneluri orizontale. Fragmentul 48' din complexul cat. nr. 104, aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă brun cărămizie, de formă aproape sferică, a fost ornamentat cu benzi incizate de linii în val. În cadrul ceramicii modelate cu mâna au fost folosite crestături pe buză (fragmentul 18 din complexul cat. nr. 16), alveole (fragmentele 6', 14, 25 din complexele cat. nr. 13, 5, 116). Peretele oalei 2 din complexul cat. nr. 79 a fost ornamentat, se pare, cu o zvastică, păstrată fragmentar.

Oale a.03.05										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0104	57	a.0305	40/?/?		I. 14b			a	s.12	180/2
0016	29	a.0305a1	30/90/70		III. 2c			b	s.8	50/1
0008	6	a.0305b	60/0/60		II. 2b	di.bz.02.01.a		b	s.8(12)	28/9
0015	44	a.0305b	60/0/50		II. 4b			c	s.8	40/1
0041	21	a.0305c	70/0/50		III. 2c			a	s.4(/)	91/5
0020	27+33	a.0305c	70/0/50		III. 2b			b	s.6	61/3
0002	27	a.0305c	70/0/60		III.3/4	dpr.02.03	dpr.02.03	b	s.6	11/8
0116	25	a.0305c	70/0/70		III. 2b	dpr.02.03??		b	s.8	201/10
0013	6'	a.0305c	40/0/60		III. 3c	dpr.02.03		b	s.8	33/9
0013	20	a.0305c	30/60/50		III. 4	dpr.02.03		b	s.8	13A/1
0039	21	a.0305c	60/0/60	fd.02.03.3am.0b	III. 3c			b	s.8	86/5
0104	48'	a.0305d2	40/50/50		I. 14b	di.bz.01.03.b		a	s.12	180/1
0029	83	a.0305d2	70/80/60		III. 4b			b	s.3(/2)	81/6
0001	25	a.0305d2	50/80/70		III. 3b			a	s.4	4/1
0079	2	a.0305d2	70/80/60		III. 1b	di.cr		a1	s.7	163/1
0016	21	a.0305e2	40/80/70		III. 2c			b	s.8	50/2
0021	45	a.0305f2	50/80/70		III. 2c			b	s.3(/2)	67/11
0005	14	a.0305f2	50/80/70		III. 3b	dpr.02.03		b	s.7	15/4
0016	18	a.0305g2	30/90/70		III. 2a	dpr.02.01		b	s.8	50/3

Fig. 201. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.03.05

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.03.06. Oale cu buza accentuat evazată, cu gât scurt sau fără gât şi umeri arcuiţi (fig. 196, 202)

Este subtipul cel mai bine reprezentat, dominat şi el de vasele ceramicii modelate cu mâna. Sunt oale cu buza relativ lată, bine accentuată, umeri arcuiţi şi în general fără gât. Cele trei exemplare modelate la roata înceată au pereţi mai subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm), şi sunt ornamentate cu caneluri sau benzi de caneluri orizontale. Pereţi aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4 – 5 mm) sau „a" (între 6 – 7 mm) apar şi la oalele ceramicii modelate cu mâna, categoria de grosime dominantă a pereţilor este „b" (între 8 – 12 mm).

La oalele ceramicii cu mâna, decorul este reprezentat de brâuri alveolare (fragmentele 5, 21, 39 din complexele cat. nr. 46, 108, 15) sau de alveole (fragmentele f. nr. 1', 34 din complexul cat. nr. 5, 13, 16).

Oale a.03.06										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0108	21	a.0306a	60/0/60		III. 1c	dp.01.01		b	s.7	184/5
0081(2)	3	a.0306bx	70/0/?		III. 2b			a		168/5
0046	15	a.0306b	70/0/60		III. 3c	dp.01.01		c	s.3(/2)	107/8
0001	3	a.0306d	60/80/40		III.2			a	s.4	5/9
0005	4	a.0306b	60/0/70		III. 3b			b	s.7	15/2
0108	13	a.0306b	50/0/70		III. 2b			b	s.7	185/5
0005	18	a.0306b	60/0/70		III. 4a			b	s.7	B/5
0030	14	a.0306b	40/0/70		III. 2c			b	s.8	83/2
0030	1	a.0306b	40/80/?		III. 2c	dpr.02.03		b	s.8	83/9
0123	1	a.0306b		fd.06.01.2m.0c	II. 1a				s.8	214/2
0016	4	a.0306b	40/0/60		II. 1a	di.bz.02.01.a		a	s.8	48/1
0013	1'	a.0306c	60/0/70		III. 3c	dpr.02.03	dp.01.01	a	s.8	33/7
0015	39	a.0306c	50/0/60		III. 2b	dpr.01.01	dp.01.02	b	s.8	45/1
0020	23	a.0306d	50/0/60		III. 2b			a	s.6	61/7
0080	17	a.0306d	80/0/50		III. 1b			a	s.6	166/15
0015	13	a.0306d	40/0/70		II. 1b	di.bz.02.04.a2		a	s.8	40/2
0016	34	a.0306d	60/0/60		III. 2c	dpr.02.03		b	s.8	50/4
0028	2	a.0306d	70/0/50		III. 3b			b	s.8	75/5
0001	7	a.0306d1	70/80/50		III. 2b			a	s.4	3/
0001	22	a.0306d1	70/80/60		III. 3b			a	s.4	4/10
0001	xxx	a.0306d1	60/80/70		III. 2c			a1	s.4	3/10
0104	5	a.0306e	70/0/60		III.			b	s.8(s.12)	181/6
0005	fnr	a.0306f	60/0/70		III. 1b	dpr.02.03		b	s.7	15/6
0008	4	a.0306g	40/0/60		II. 2c	di.02.b1		a	s.8(12)	28/7

Fig. 202. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.03.06

a.04. Oale cu buza masivă, dreptunghiular rotunjită (fig. 203-226)

Tipul este dominat de exemplarele lucrate cu mâna (fig. 203). Sunt vase cu buza masivă, dreaptă, uşor rotunjită, cu umeri moderat arcuiţi şi pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime

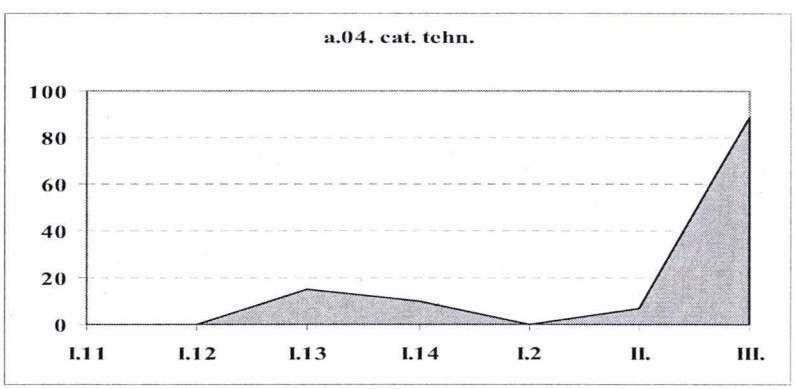

Fig. 203. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.04. categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

„a1" şi „a" între 4 – 7 mm), dar mai ales „b" (între 8 – 12 mm), oalele cu pereţi mai groşi fiind foarte slab reprezentate (fig. 204).

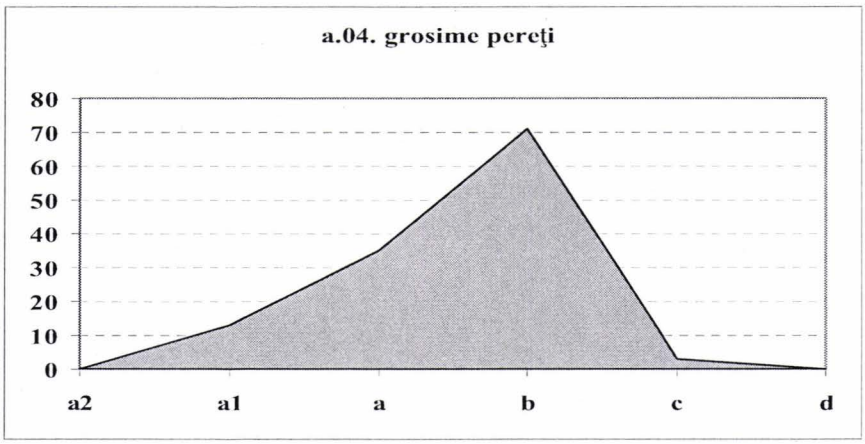

Fig. 204. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.04: grosime pereţi

În funcţie de structura particulară a buzei şi a formei recipientului se pot stabili mai multe subtipuri şi variante (fig. 205).

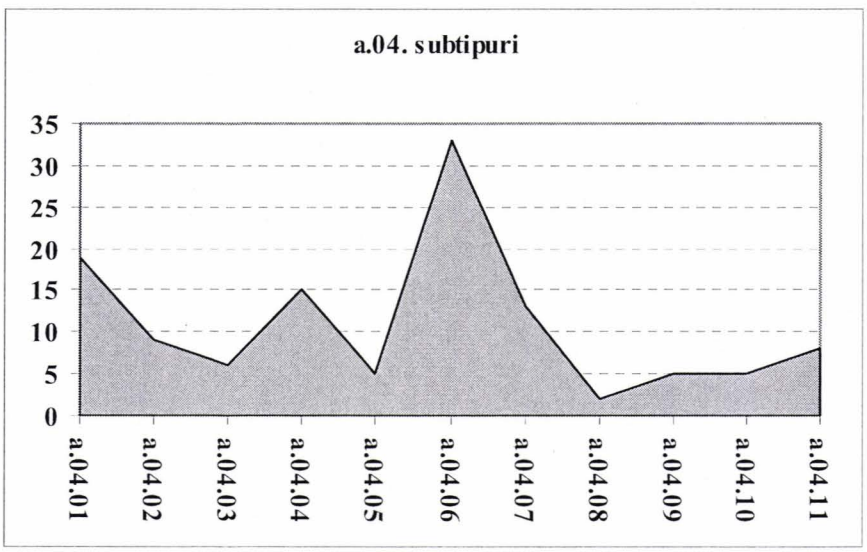

Fig. 205. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.04: subtipuri

a.04.01. Oale cu buza masivă, dreptunghiular rotunjită şi verticală şi cu umeri puţin arcuiţi (fig. 206, 214)

Subtipul este caracterizat numai prin exemplare lucrate cu mâna, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm), dar mai ales „b" (între 8 – 12 mm). Sunt oale cu buza verticală, în general fără gât şi umeri puţin arcuiţi. În cadrul spectrului tehnologic se remarcă raritatea ceramicii cu mâna de calitate inferioară. Numai puţine exemplare au fost ornamentate cu un „Besenstrich" rar (fragmentul 15 din complexul cat. nr. 22), cu crestături pe buză (fragmentul 13 din complexul cat. nr. 5) sau cu alveole pe buze (fragmentele 47 şi 14 din complexele cat. nr. 14, respectiv 28).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

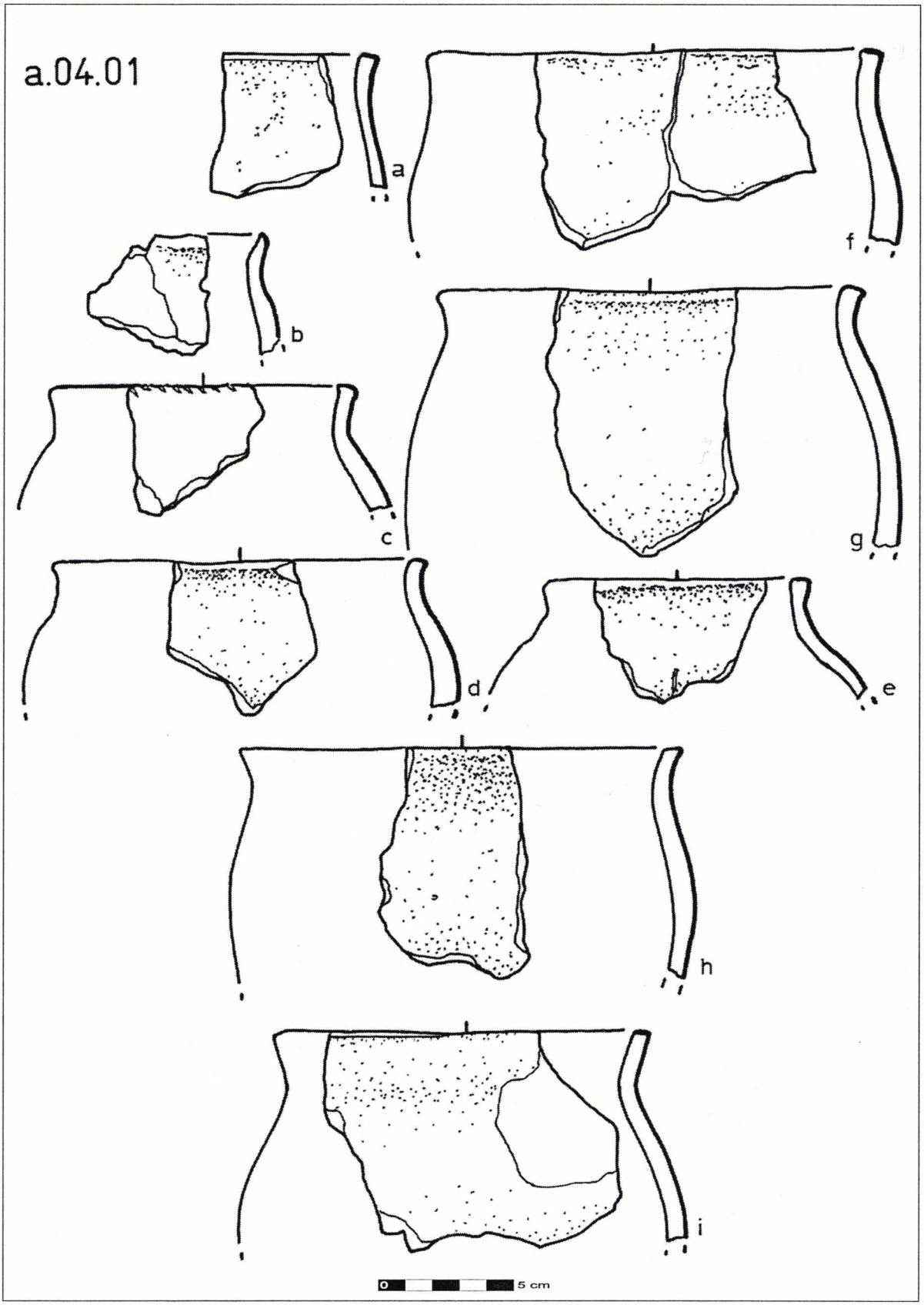

Fig. 206. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.04: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

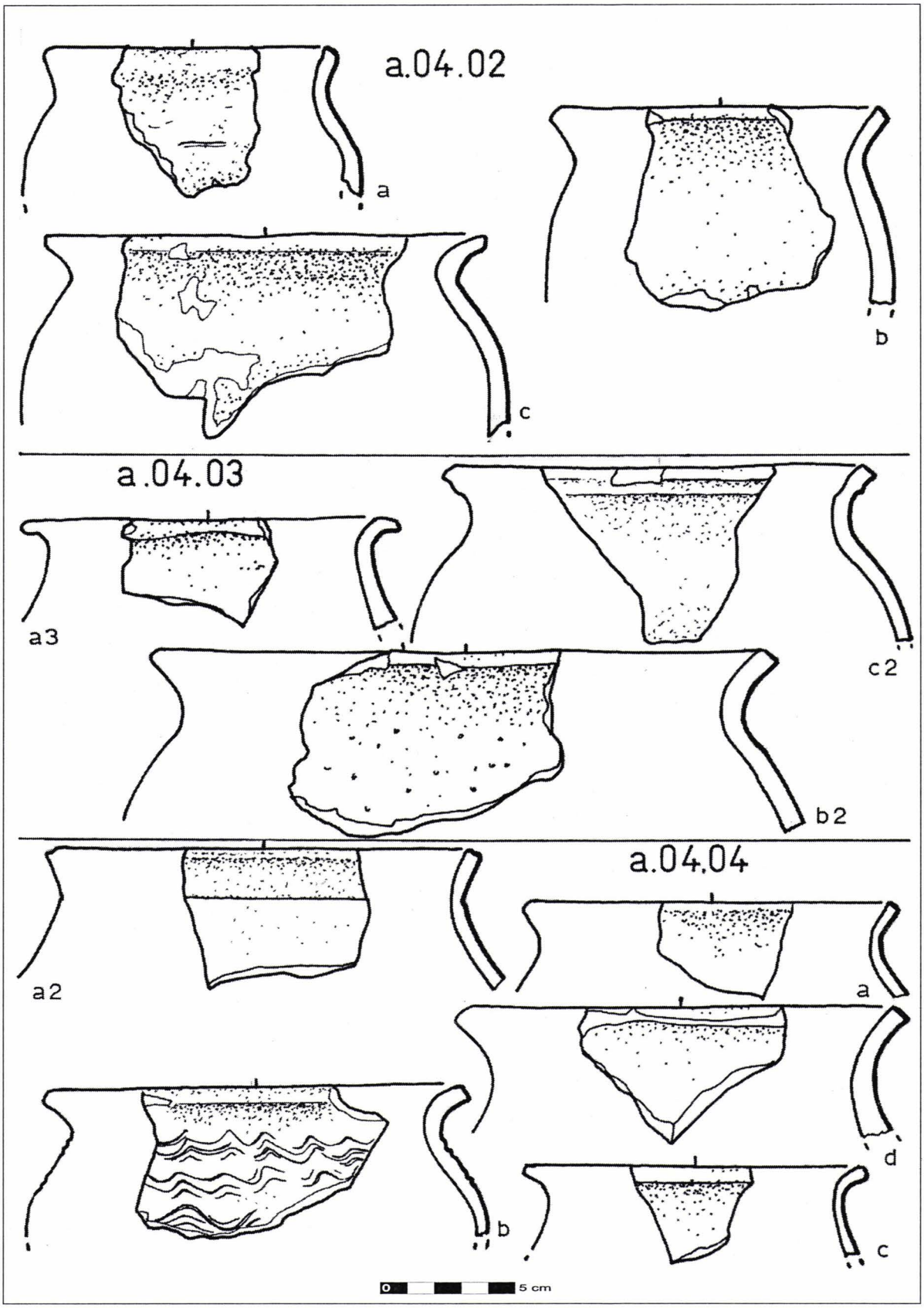

Fig. 207. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.04: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

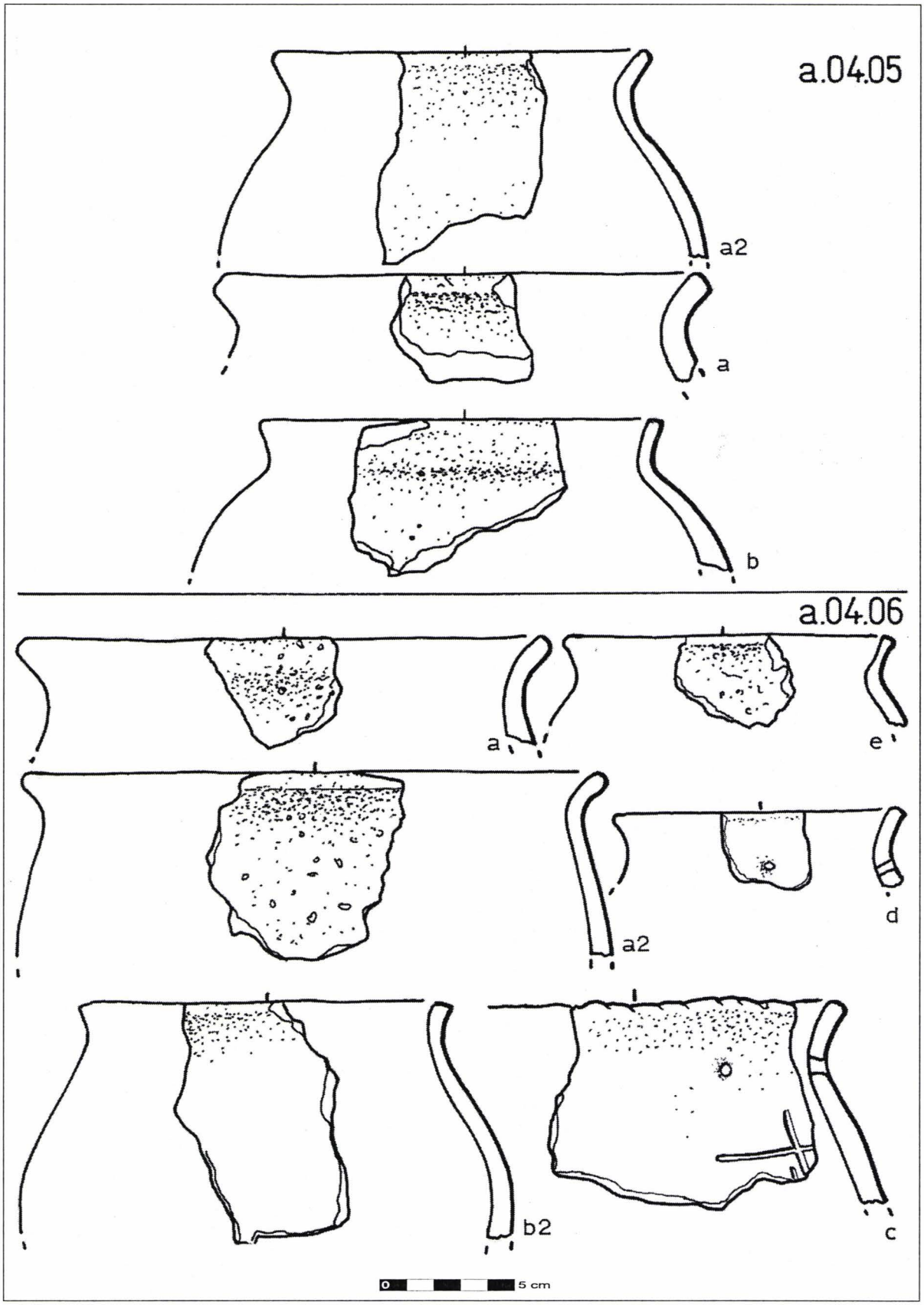

Fig. 208. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.04: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

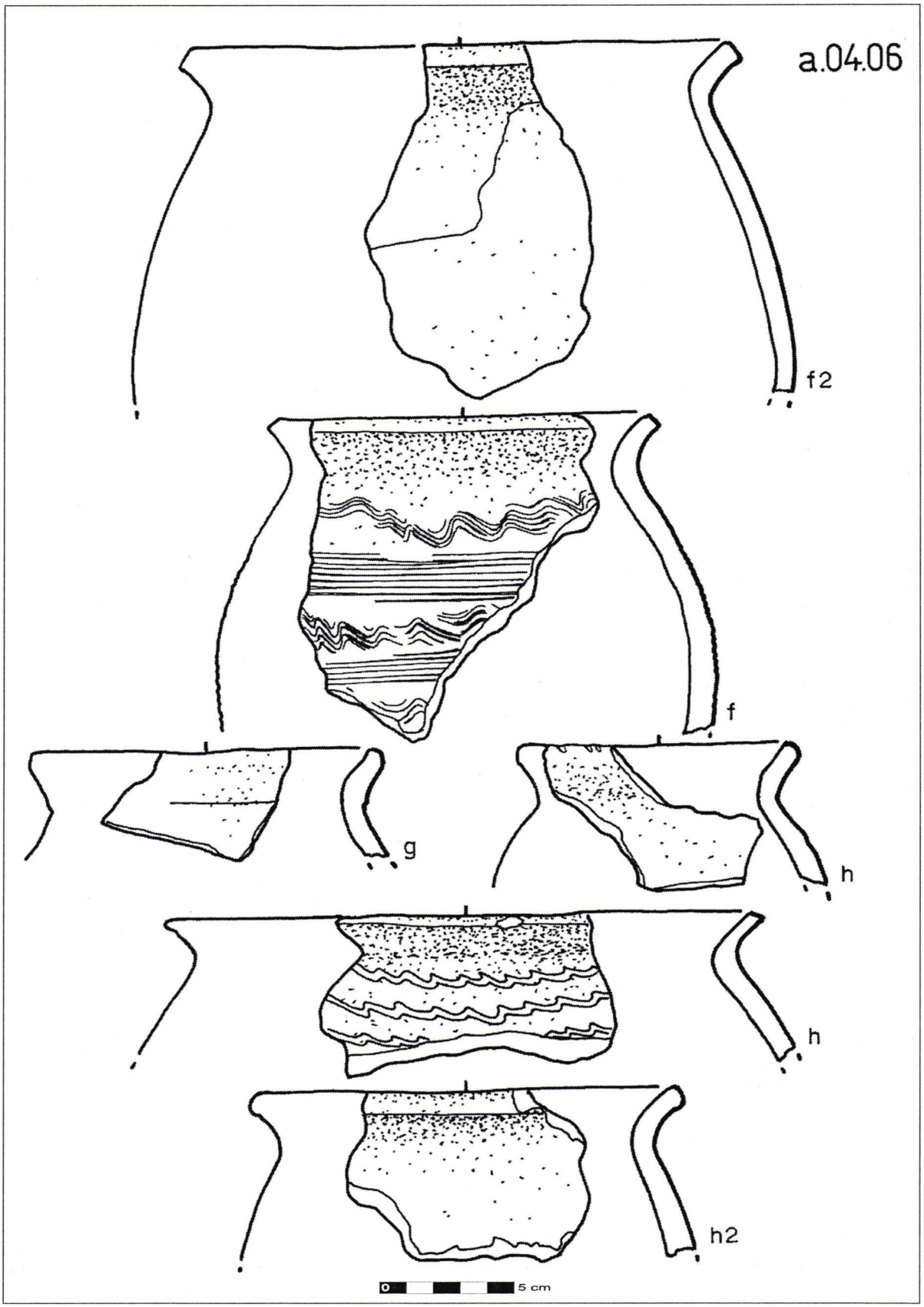

Fig. 209. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.04: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

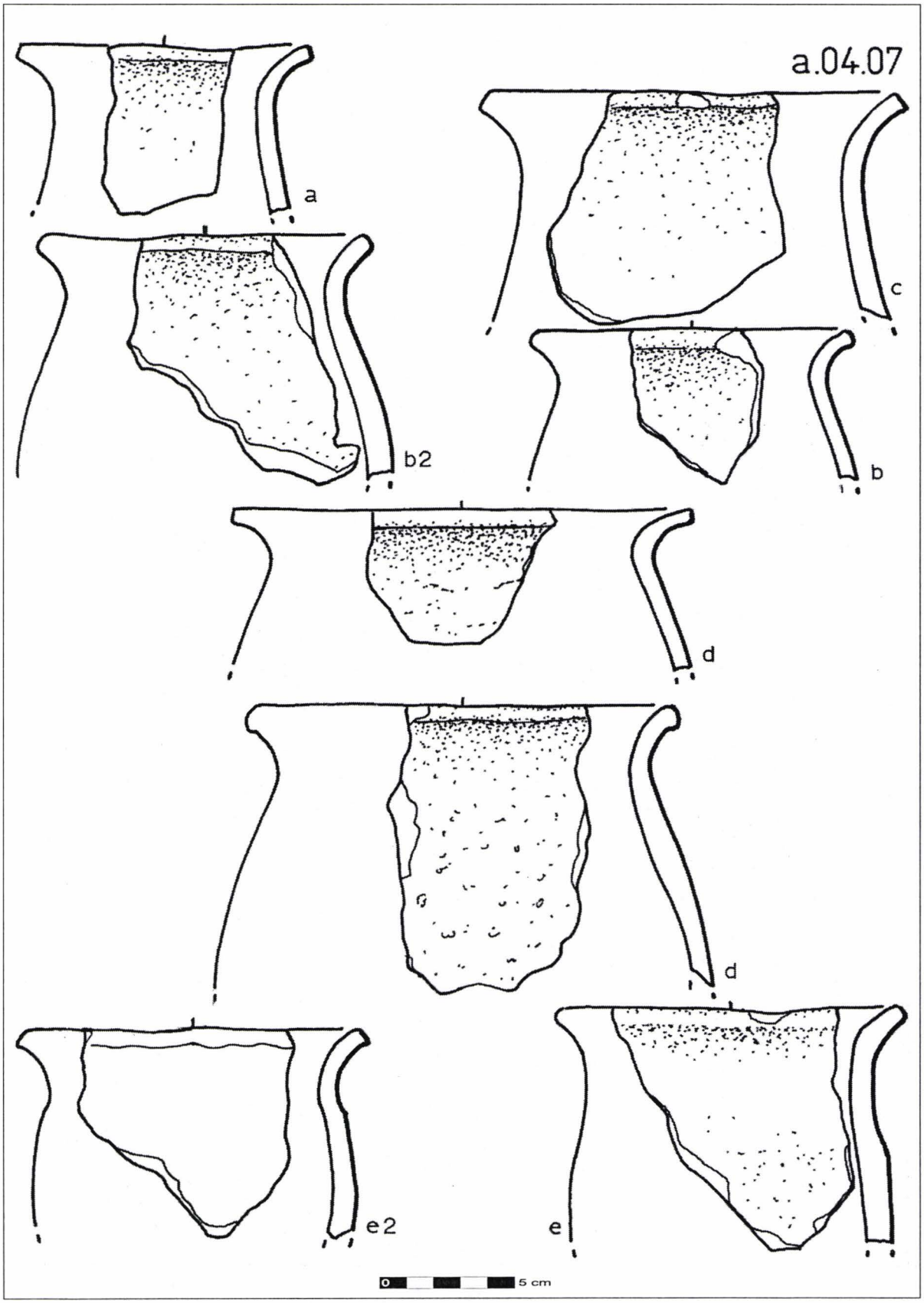

Fig. 210. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.04: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

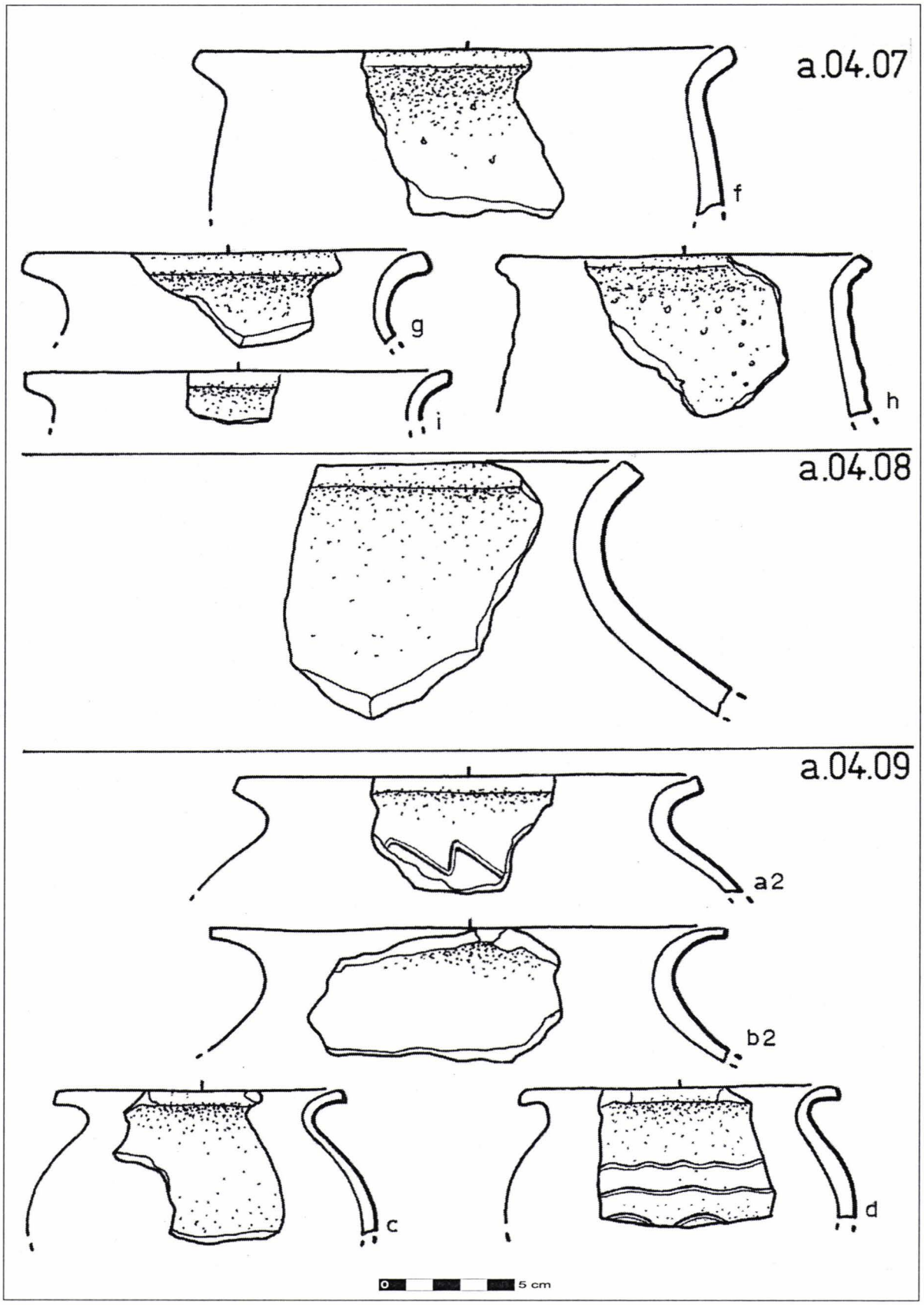

Fig. 211. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.04: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

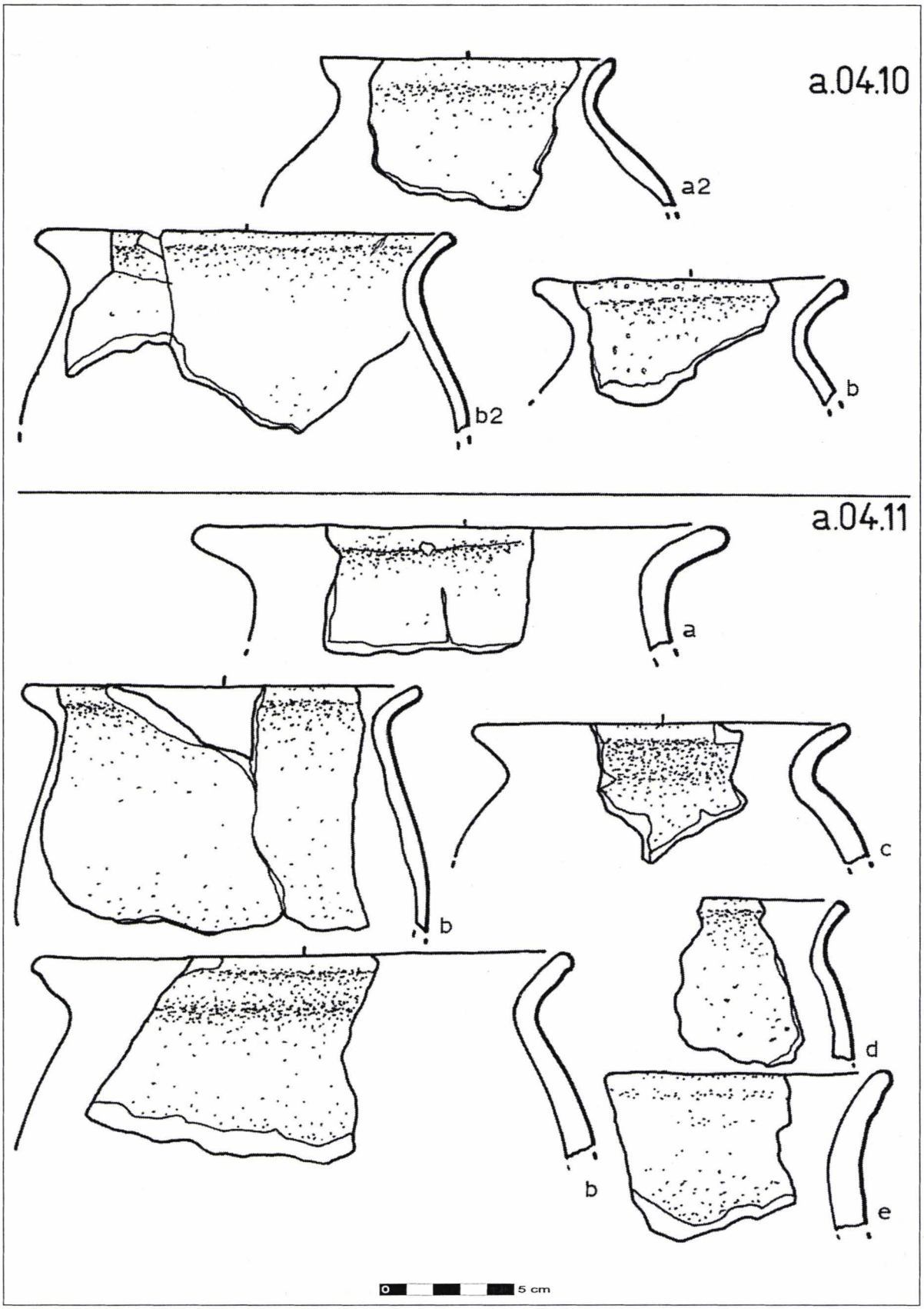

Fig. 212. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.04: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

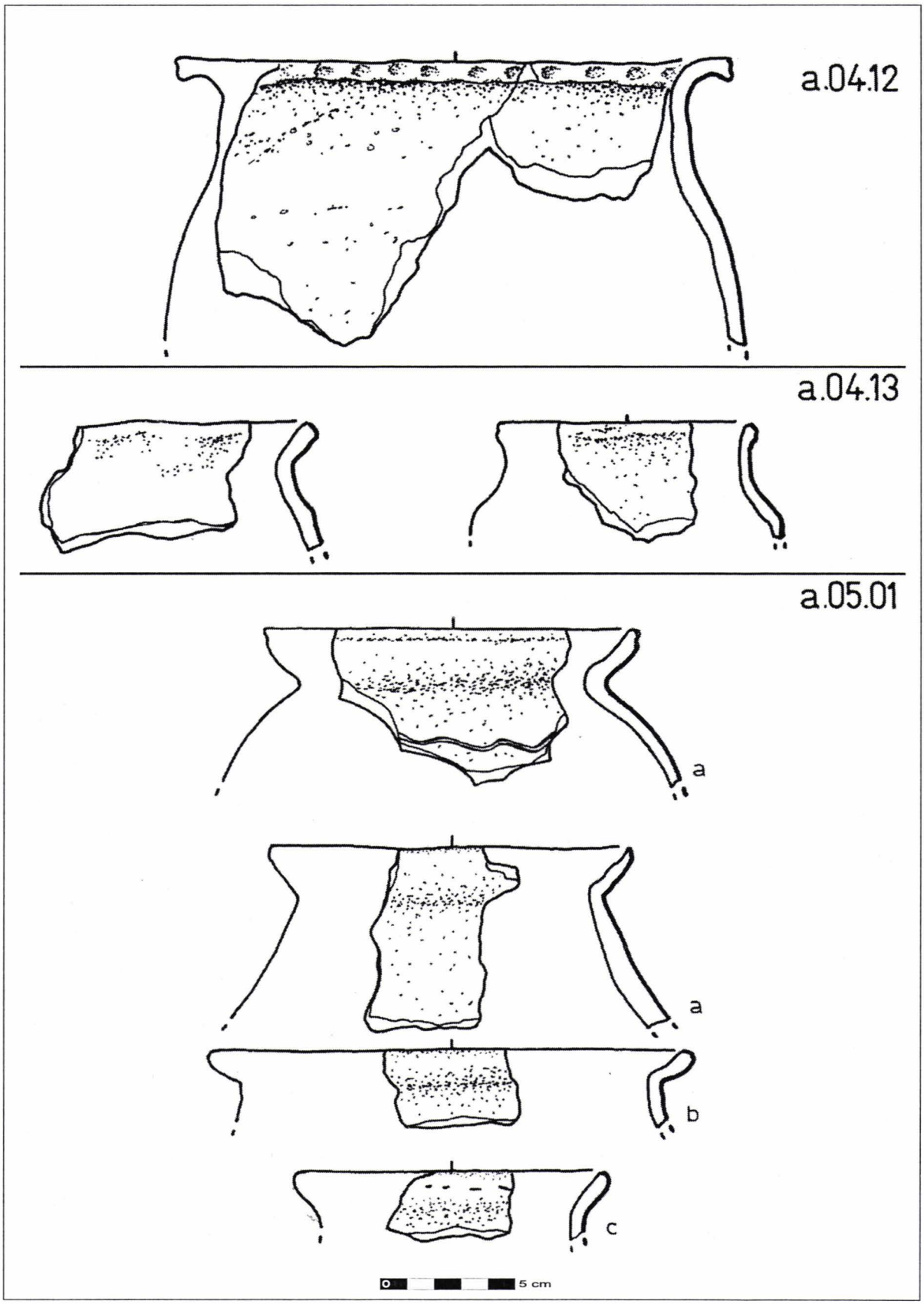

Fig. 213. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.12 – 13; a.05.01.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale a.04.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Categorii tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0056	12	a.0401a	80/0/80		III. 3b			a	s.7	141/3
0118	8	a.0401b	80/0/60		III. 2b			a	s.3(/2)	207/11
0056	6	a.0401b1	60/90/60		III. 2c			b	s.7	141/2
0001	93	a.0401b1	70/80/60		III. 3b			a	s.4	4/13
0041	25	a.0401b2	70/70/80		III. 4b			b	s.4(/)	91/3
0005	13	a.0401c	80/0/70		III. 3a	dpr.02.01		b	s.7	15/8
0001	20	a.0401c	80/0/60		III. 2a			b	s.4	3/9
0028	28	a.0401c	80/0/60		III. 1c	dpr.02.03		b	s.8	75/7
0001	11	a.0401c1	70/90/65		III. 3b			a	s.4	4/9
0020	16	a.0401d	90/0/70		III. 1c			b	s.6	60/3
0018	8	a.0401e	70/0/30		I. 14			a	s.12	57/8
0022	15	a.0401e3	90/60/50		III. 2b	dp.01.01		a	s.6	70/4
0020	18+20	a.0401f	80/0/80		III. 2a			b	s.6	61/1
0056	19	a.0401g	80/0/60		III. 1b			b	s.7	141/5
0056	16	a.0401g	70/0/60		III. 1b			b	s.7	141/4
0014a	47	a.0401g	70/0/70		III. 3b	dpr.02.03	dp.01.01	b	s.8	39/5
0056	11	a.0401h	70/0/70		III. 1b			b	s.7	141/7
0007	1	a.0401i	80/0/70		III. 1a			b	s.3(/2)	24//3
0020	32	a.0401i	70/0/60		III. 1b			b	s.6	60/7

Fig. 214. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.01

a.04.02. Oale cu buză masivă, dreptunghiular-rotunjită, aplecată în afară şi umeri puţin arcuiţi (fig. 207, 215)

Subtipul este caracterizat, în afara unui exemplar aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-roşcată, şi a unui exemplar modelat la roata înceată şi ornamentat cu benzi de caneluri, numai prin exemplare lucrate cu mâna. Sunt oale cu buza aplecată în afară, fără gât şi umeri puţin arcuiţi, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6 – 7 mm), dar mai ales „b" (între 8 – 12 mm). În cadrul spectrului tehnologic se remarcă raritatea ceramicii cu mâna de calitate inferioară. Exemplarele păstrate nu au fost ornamentate.

Oale: a.04.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0041	26	a.0402a	70/0/60		III. 2c			a	s.4(/)	91/6
0015	34	a.0402b	50/0/70		II. 4c	di.bz.0102.01.d1		b	s.8	40/3
0016	41	a.0402b	60/0/70		III. 2a			b	s.8	50/6
0016	71	a.0402b	40/0/80		III. 2c			b	s.8	50/5
0056	8	a.0402b	60/0/70		III. 3b			b	s.7	142/1
0056	21	a.0402b	60/0/70		III. 3c			b	s.7	141/8
0108	12	a.0402b	50/0/80		III. 4b			b	s.7	185/7
0104	63	a.0402c	20/0/60		I. 14.c			a	s.12	181/4
0056	10	a.0402c	50/0/50		III. 3b			a	s.7	140/14
0108	18	a.0402cx	?/60/80		III. 4b			b	s.7	185/6

Fig. 215. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.02

a.04.03. Oale cu buză lată, dreptunghiular-rotunjită, aplecată în afară, cu gât de înălţime medie şi umeri arcuiţi (fig. 207, 216)

O caracteristică a subtipului este evidenţiată de gâtul de înălţime medie. În cadrul spectrului tehnologic se remarcă o participare notabilă a ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie şi apoi a celei nisipoase de culoare brun cărămizie, ultima

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

ornamentată cu benzi de striuri orizontale. Predominantă este însă ceramica modelată cu mâna, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm). Sistemul ornamental este reprezentat de un „Besenstrich" rar (fragmentul 4 din complexul cat. nr. 13) sau alveole pe buza vasului (fragmentul 2' din complexul cat. nr. 9).

Oale: a.04.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0021	48	a.0403a3	00/80/60		I. 131			b	s.3(/ 2)	64/9
0066	1	a.0403b2	50/90/60		I. 141.a1	di.str.01.a2		b	s.12	153/1
0009	2'	a.0403b2	40/80/60		III. 2b	dpr.02.03		b	s.8	30/3
0017	14	a.0403b2	50/90/50		III. 2c			b	s.8	56/4
0013	4	a.0403b2	40/80/60		III. 3b	dp.01.01		b	s.8	33/6
0110	23	a.0403c2	50/90/50		I. 131			a	s.6	189/1

Fig. 216. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.03

a.04.04. Oale cu buza masivă, dreptunghiular-rotunjită, aplecată în afară, cu gât scurt sau fără şi umeri arcuiţi (fig. 207, 217)

O caracteristică a subtipului este gâtul scurt sau chiar lipsa sa. În cadrul spectrului tehnologic se remarcă o participare remarcabilă a a ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie şi apoi a celei nisipoase de culoare brun-cărămizie, ultima ornamentată cu benzi de linii în val (fragmentul Y din complexul cat. nr. 104) şi cu pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a1" şi „a" (între 4 – 7 mm). Numai uşor predominantă este însă ceramica modelată cu mâna (în special varianta d), cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm). Sistemul ornamental este reprezentat de crestături (fragmentele 122 şi 43, 33, 48 din complexele cat. nr. 54, respectiv 15) sau alveole (fragmentul 7 din complexul cat. nr. 28) pe buză.

Oale: a.04.04										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0063	20	a.0404a	50/0/70	fd.02.04.5m.0d	I. 1321			a	s.6	145/6
0110	29	a.0404a1	70/80/60		I. 131			a1	s.6	189/2
0110	26	a.0404a1	60/80/60		I. 131			a	s.6	189/4
0108	2	a.0404a2	70/80/60		I. 131			a	s.7	184/4
0028	7	a.0404a2	60/80/60		III. 2c	dpr.02.03		a	s.8	75/2
0104	y	a.0404b1	20/80/60		I. 14a	di.bz.01.03.b1		a	s.12	178/5
0021	3	a.0404c	30/0/70		I. 1321			a1	s.3(/ 2)	153/3
0056	4'	a.0404d	50/0/70		III. 2c			b	s.7	140/12
0108	22	a.0404d	50/0/75		III. 2c			b	s.7	184/9
0015	43, 33, 48	a.0404d	40/0/40	fd.02.03.1m.0b	III. 2c	dpr.02.01		c	s.8	45/5;
0116	26	a.0404d	50/0/60		III. 4c			b	s.8	201/9
0030	12'	a.0404d1	40/50/80		III. 2c			b	s.8	83/4
0104	58	a.0404d2	20/80/60?		I. 14c			a1	s.12	181/6
0108	23	a.0404d3	40/70/?		III. 4b			b	s.7	184/11
0054	122	a.0404dx	50/0?/70?		III. 1c	dpr.02.01		b	s.3(/ 2)	139/2

Fig. 217. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.04

a.04.05. Oale cu buză dreptunghiular-rotunjită, aplecată în afară, fără gât sau cu gât scurt şi umeri accentuat arcuiţi şi prelungi (fig. 208, 218)

Subtip mai slab reprezentat, este alcătuit numai din exemplare modelate cu mâna, fără gât şi umeri accentuat arcuiţi şi prelungi, uneori ornamentate pe buze cu alveole (fragmentul 56 din complexul cat. nr. 16) şi cu pereţi aparţinând cu precădere categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.04.05										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0080	12	a.0405a2	60/70/70		III. 1b			b	s.6	166/16
0005	8	a.0405a	50/0/70		III. 3a			b	s.7	15/7
0012	2'	a.0405a			III. 3a	dpr.02.03		b	s.8	8-2B/4
0029	23	a.0405b	80/0/40		III. 2b			b	s.3(/2)	81/3
0021	5	a.0405b	70/0/40		III. 2c			b	s.3(/ 2)	67/12
0016	56	a.0405b	60/0/40		III. 3b			a1	s.8	51/1

Fig. 218. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.05

a.04.06. Oale cu buză masivă, mai scurtă, dreptunghiular-rotunjită, în general mai accentuat aplecată în afară şi umeri moderat arcuiţi (fig. 209, 219)

Alături de ceramica modelată cu mâna, predominantă, se înregistrează o participare notabilă a ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă cenuşie zgrunţuroasă, dar şi a ceramicii la roata înceată. Fragmentele par a proveni de la vase de formă ovoidală, categoria de grosime a pereţilor „a1" (între 4 – 5 mm) fiind specifică ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, categoria de grosime „a" (între 6 – 7 mm) şi mai ales celei modelate cu mâna, în timp ce exemplarele modelate la roata înceată, dar şi cu mâna, se remarcă prin pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8 – 12 mm). Există o palidă relaţie între structura formală şi cea tehnologică, în sensul că numai unora din variante le corespunde o anumită expresie tehnologică. În cazul ornamentării vaselor, relaţia de interdependenţă pare a fi mai limpede, în sensul că ornamentarea buzelor cu alveole (fragmentele 24, 4, 19 din complexele cat. nr. 16, 30, 113), cu crestături (fragmentele 32, 1 din complexele cat. nr. 15 şi 5) sau a corpului vasului cu un „Besenstrich" (fragmentul 17 din complexul cat. nr. 13) apare numai pe exemplarele lucrate cu mâna, în timp ce benzi de caneluri în val şi orizontale (fragmentul 1 din complexul cat. nr. 13) sau în val mai ascuţit (fragmentele 4, 1 din complexele cat. nr. 108 şi 3), alături de benzi de caneluri în val (fragmentul 31 din complexul cat. nr. 115) sau linii orizontale în val (fragmentul 3 din complexul cat. nr. 115), apar numai pe ceramica modelată la roata înceată.

Oale: a.04.06										
Nr.cat	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0023	10	a.0406a	40/0/80		III. 3c			b	s.7	71/1
0108	15	a.0406a2	40/80/75		III. 2c			b	s.7	185/9
0016	24	a.0406b2	70/80/60		III. 2c	dpr.02.03		b	s.8	51/2
0016	35	a.0406b2	70/80/60		III. 2b			b	s.8	51/3
0020	30	a.0406c	50/0/75		III. 1c			b	s.6	60/5
0005	1	a.0406c	60/0/60		III. 2b	dpr.02.01	di.cr.a	b	s.7	15/9
0108	24	a.0406c	50/0/65		III. 3b			a	s.7	186/1
0108	4	a.0406cx	?/80/90		II. 4c	di.bz.01.03.a		b	s.7	184/1,6-8
0115	3	a.0406c	80/0/60		II. 4c	di.01.01.a1		b	s.8	140/8
0016	GB32	a.0406c			III. 2b	dpr.02.01			s.8	54/2
0015	32	a.0406c	60/0/70		III. 2b	dpr.02.01		a	s.8	45/2
0016	74	a.0406c1	40/90/70		III. 2b	dpr.01.01		b	s.8	51/4
0014	35	a.0406d	60/0/60		I. 131			a	s.3(/2)	37/4
0001	23	a.0406d	70/0/60		III. 2b			a	s.4	3/11
0002	xxx	a.0406d	70/0/70		I. 131			a1	s.6	8/11
0108	11	a.0406d	50/0/70		III. 4b			a	s.7	186/2
0016	59	a.0406d	60/0/70		III. 1a			a	s.8	51/6
0015	84	a.0406d	50/0/70		III. 2c			a	s.8	45/3
0111	15	a.0406e	60/0/60		I. 131			a1	s.6	193/4
0015	85	a.0406e	70/0/70		I. 131			a1	s.6(s.8)	46/9

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.04.06										
Nr.cat	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0041	22	a.0406f	40/0/70		III. 2b			a	s.4(/)	91/7
0113	19	a.0406f2	40/80/68		III. 1c	dpr.02.03		b	s.4(1/)	199/4
0056	9	a.0406f	70/0/70		III. 3b			a	s.7	140/13
0030	4	a.0406f	50/0/70		III. 3b	dpr.02.03	dp.01.01	b	s.8	83/3
0013	1	a.0406f	50/0/60		II. 3b	di.bz.0102.05.b2		b	s.8	11/1
0015	31	a.0406f	50/0/80		II. 4b	di.bz.01.02.a6c		b	s.8	40/4
0016	GB38	a.0406f			III. 2c	dpr.02.01			s.8	53/5
0028	29	a.0406f	50/0/70		III. 1c			c	s.8	75/6
0046	80	a.0406g	50/0/60		III. 2b			b	s.3(/2)	108/1
0023	11	a.0406g	50/0/70		III. 3c			b	s.7	71/2
0018	7	a.0406h	40/80/50		I.14			a	s.12	57/7
0007	16	a.0406h	50/0/60		III. 1b	dpr.02.01		b	s.3(/2)	24//4
0005	15	a.0406h	60/0/50		III. 3a			b	s.7	16/1
0013	17	a.0406h	60/0/60		III. 3b	dp.01.01	dpr 0203	a	s.8	33/8
0015	50'	a.0406h	30/80/80		III. 3c	dpr.02.01	dpr.02.03	c	s.8	45/4
0003	1	a.0406h2	40/90/60		II. 4a	di.bz.01.03.a		b	s.8	13/1,3
0016	16	a.0406h2	50/80/70		III. 2b			b	s.8	51/7
0016	17	a.0406h2	40/80/70		III. 2b			b	s.8	51/5

Fig. 219. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.06

a.04.07. Oale cu buză masivă, rotunjită, accentuat aplecată în afară şi umeri relativ puţin arcuiţi (fig. 210-211, 220)

Alături de ceramica modelată cu mâna, predominantă, se înregistrează o participare modestă a ceramicii lucrate la roata rapidă, din pastă cenuşie-zgrunţuroasă şi a celei nisipoase brun-cărămizie. Fragmentele par a proveni de la vase cu pereţii relativ puţin arcuiţi, categoria de grosime „b" (între 8-12 mm) fiind cea dominantă. Numai în rare cazuri au fost ornamentate: cu un semn cruciform, fragmentul 23 din complexul cat. nr. 16, sau cu un ornament „cu unghia" pe fragmentul 8 modelat la roata rapidă, din pastă nisipoasă brun-roşietică din complexul cat. nr. 27.

Doar cu rezerve aparţine acestui tip fragmentul 7 din complexul cat. nr. 7, modelat la roata rapidă, din pastă fină, de culoare roşie, de factură romană, cu buza rotunjită şi uşor îngroşată, aproape răsucită (varianta h).

Oale a.04.07									
Nr.cat	Nr. desen	Forme	Fund	Categorii tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0016	38	a.0407a		III. 2c			a	s.8	49/4
0016	66	a.0407a		III. 3b			a	s.8	49/5
0023	12	a.0407a	fd.06.01.4m.0b	III. 3	dp.01.01		a	s.7	71/5
0080	10	a.0407b		III. 1b			a	s.6	166/13
0016	28	a.0407b2		III. 2c			b	s.8	49/3
0016	37	a.0407c		III. 2b			a	s.8	52/2
0016	23	a.0407c		III. 2c	di.cr.a		b	s.8	52/1
0054	133	a.0407d		III. 2b			b	preist	139/9
0027	8	a.0407d		I. 14c	dpr.02.02		b	s.12	72//1
0016	32	a.0407e2		III. 2c			b	s.8	52/3
0081(2)	2	a.0407e4		III. 4b					81-2/7
0009	2	a.0407g		II. 2b			b	s.8	30/4
0016	72	a.0407g		III. 2c			b	s.8	52/5
0007	7	a.0407h		I. 21a			a	s.3(/2)	22//9
0029	25	a.0407i		III. 4b			b	s.3(/2)	81/5
0001	34	a.0407j		I. 131			a1	s.4	2/3

Fig. 220. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.07

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.04.08. Oale cu buză masivă, rotunjită, aplecată în afară, gât puternic şi umeri puternic arcuiţi (fig. 211, 221)

Subtipul este reprezentat numai de două fragmente (3 şi 6') din complexul cat. nr. 122, lucrate la mână din pastă de calitate inferioară şi neornamentate. Forma bizară, împreună cu arderea imperfectă, indică fragmentul 3 ca pe un rebut.

Oale: a.04.08										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0016	GB26	a.0408a3			III. 2b	dpr.02.01			s.8	54/1
0122	6'	a.0408a3	70/80/?	15	III. 4c			c	s.3(/2)	214/1
0122	3	a.0408a4	40/90/35	30	III. 4c			b	s.3(/2)	213/4

Fig. 221. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.08

a.04.09. Oale cu buză mai puţin masivă, rotunjită, puternic aplecată în afară, gât scurt şi umeri puternic arcuiţi (fig. 211, 222)

Toate exemplarele subtipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun-cărămizie, cu pereţi subţiri, aparţinând mai ales categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi „a" (între 6-7 mm). Motivele ornamentale sunt reprezentate de linii în val ample (fragmentul 66 din complexul cat. nr. 104) sau duble (fragmentul 7 din complexul cat. nr. 66), la care se adaugă alveole pe umărul vasului realizate cu „unghia" (fragmentul 7 din complexul cat. nr. 67).

Oale: a.04.09										
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0018	7	a.0409c	20/0/50		I. 14a			a1	s.12	31/5
0067	7	a.0409c	20/0/40	00	I. 14a	dpr.02.02		a1	s.12	154/10
0104	66	a.0409a2	20/70/40	08	I. 14b	di.01.a2		a1	s.12	180/4
0104	65	a.0409b2	10/90/40	10	I. 14c1			a	s.12	181/8
0027	4	a.0409d1	00/80/60	05	I. 14c1	di.01.c1		a1	s.12	72/2

Fig. 222. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.09

a.04.10. Oale cu buza lată şi mai subţire, rotunjit-ascuţită, aplecată în afară, gât relativ scurt şi umeri arcuiţi (fig. 212, 223)

În cadrul subtipului se înregistrează numai o uşoară preponderenţă a ceramicii cu mâna faţă de cea la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie. Sunt oale cu pereţi subţiri, aparţinând mai ales categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm). Cu excepţia fragmentelor 21, 21', aparţinând aceluiaşi vas din complexul cat. nr. 14, ornamentate cu un „Besenstrich" rar, celelalte exemplare sunt neornamentate.

Oale: a.04.10										
Nr. cat	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0110	22	a.0410a2	50/80/50	10	I. 132			a	s.6	190/4
0110	18	a.0410a2	40/80/50	10	I. 1321			a	s.6	190/2
0021	46	a.0410a2	40/80/30	10	III. 2b			a	s.3(/ 2)	67/13
0014	36'	a.0410b2	50/80/60	13	I. 132			b	s.3(/2)	37/3
0014	21,21'	a.0410b2	50/90/60	09	III. 1b	dp.01.01		a	s.3(/2)	38/2
0111	11'	a.0410b1	40/80/55	05	III. 3b			a1	s.6	192/11
0013	2,18	a.0410b	30/0/70		III. 2c			a	s.8	33/1

Fig. 223. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.010

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.04.11. Oale cu buza masivă şi lată, rotunjit-ascuţită, în general puternic aplecată în afară, gât scurt şi umeri puţin arcuiţi (fig. 212, 224)

Cu excepţia unui fragment de buză cu umăr, din ceramică modelată la roata înceată, din pastă cu pietricele în amestec, ornamentat cu o bandă de linie în val dezordonată, mărginită de o bandă de caneluri orizontale (fragmentul 15 din complexul cat. nr. 15), celelalte exemplare ale subtipului au fost modelate cu mâna. Caracteristică este buza lată, uşor lunguiaţă şi ovală şi umerii puţin arcuiţi. Numai în cazul fragmentelor 19-20 din complexul cat. nr. 14, corpul vasului a fost ornamentat cu un „Besenstrich", rar.

Oale: a.04.11										
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0020	28	a.0411a	20/0/80	00	III. 2b			b	s.6	61/4
0014	19,20	a.0411b	30/0/70	00	III. 1b	dp.01.01		a	s.3(/2)	38/5
0056	15	a.0411b1	50/70/60	05	III. 2c			b	s.6-7	142/3
0108	19	a.0411b1	40/70/70	05	III. 2c			b	s.7(/2)	186/3
0015	15	a.0411b1	30/70/80	04	II. 4b	di.bz.0102.01.a.a2		b	s.8	40/5
0023	3	a.0411c1	30/80/50	05	III. 3b			b	s.7	71/4
0011	4	a.0411d1	60/80/80	05	III. 2b			b	s.12	31/8
0007	14	a.0411e	60/0/80		III. 3b	dp.01.01		b	s.3(/2)	24//7

Fig. 224. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.011

a.04.12. Oale cu buza masivă, lată, orizontală, gât înalt şi umeri puţin arcuiţi (fig. 225)

Subtipul este reprezentat numai printr-un singur exemplar din ceramică modelată cu mâna, dintr-o pastă cu pietricele ca degresant şi ornamentat pe buză cu alveole.

Oale: a.04.12										
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0014a	44	a.0412	00/90/80	30	III. 3b	dpr.02.03	dp.01.01	b	s.8	39/1

Fig. 225. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.012

a.04.13. Oale cu buza rotunjită, uşor profilată, gât mediu uşor tras spre interior şi umeri puţin arcuiţi (fig. 226)

Ambele exemplare aparţin numai ceramicii modelate cu mâna din pastă cu pietricele şi nu sunt decorate.

Oale: a.04.13										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0041	23'	a.0413	50/70/80	15	III. 2b			a	s.4(/)	91/8
0022	13	a.0413	70/90/40	15	III. 2a			a1	s.6	70/8

Fig. 226. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.04.0136

a.05. Oale cu buze înguste uşor alveolate (fig. 213, 227-231)

Tipul este dominat de exemplarele aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun cărămizie, alături de care este prezentă ceramica lucrată cu mâna şi apoi ceramica modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie (fig. 227). Sunt vase cu buza îngustă, alungită şi uşor alveolată, cu umeri moderat arcuiţi şi pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm) şi „b" (între 8-12 mm) (fig. 228).

Structura particulară a buzei şi a formei recipientului permite stabilirea a două subtipuri (fig. 229).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

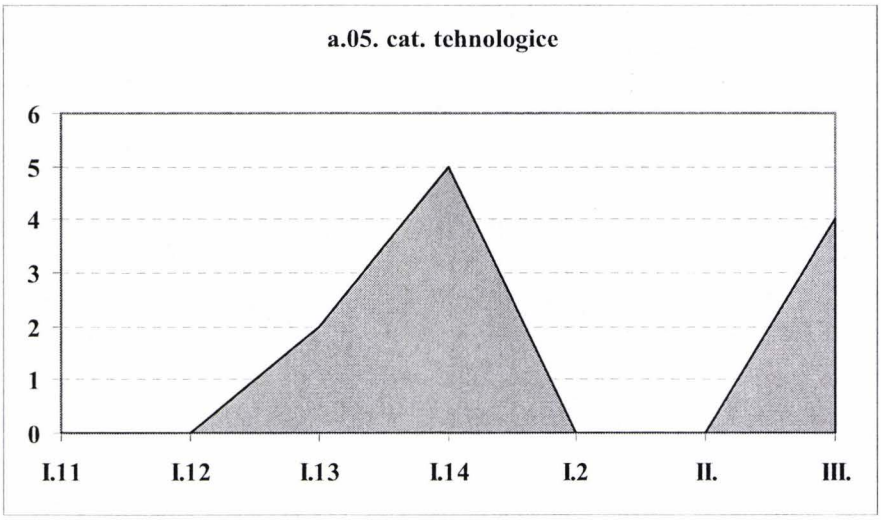

Fig. 227. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, a.05. categorii tehnologice

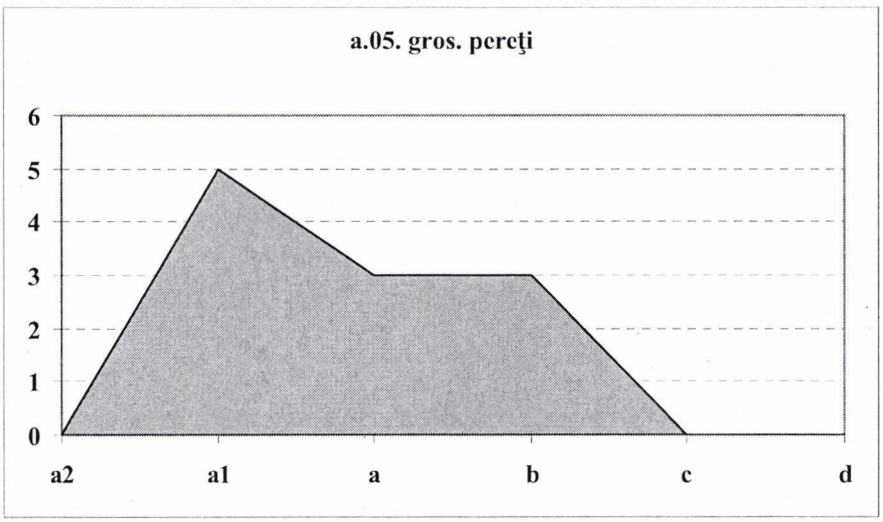

Fig. 228. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.05: grosime pereţi

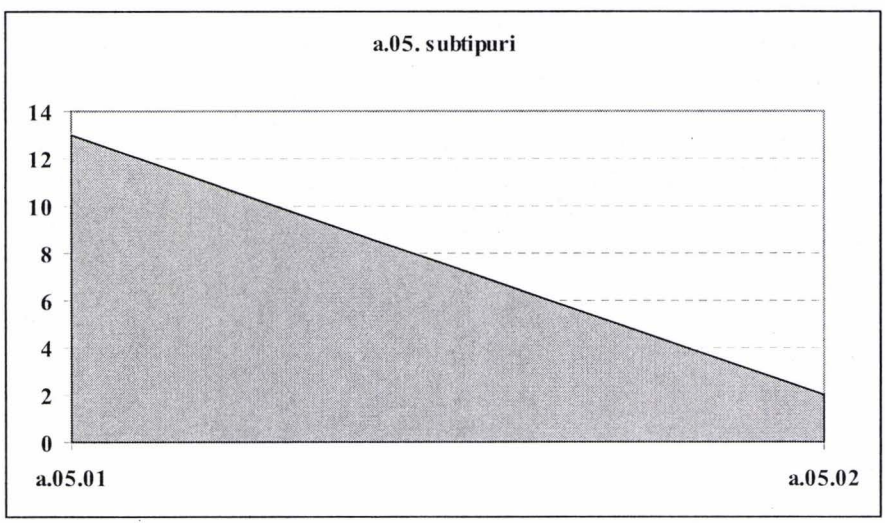

Fig. 229. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.05: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.05.01. Oale cu buze mai late, ascuţite, aplecate în afară, fără gât şi pereţi arcuiţi (fig. 213, 230)

Varianta „a" este prezentă prin oale cu buze înguste şi late, uşor aveolate, ilustrate de două exemplare, unul modelat cu mâna, celălalt aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie, ornamentat pe umăr cu o linie în val, incizată. Umerii sunt prelungi, mai mult sau mai puţin arcuiţi.

Varianta „b" este ilustrată de oale cu buza mai scurtă, uşor alveolată şi puternic aplecată în afară, cu gât scurt sau fără gât. Sunt oale cu pereţi subţiri, din categoriile de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm), aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau nisipoasă de culoare brun cărămizie. Exemplarele păstrate sunt nedecorate.

Varianta „c" este caracterizată de oale cu buza scurtă, foarte uşor alveolată, aplecată în afară. Sunt oale cu pereţi subţiri, aparţinând mai ales categoriei „a1" şi „a" (între între 4-7 mm). Aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun cărămizie. Exemplarele păstrate sunt nedecorate.

Oale: a.05.01											
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Fund	Categorii tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0016	36	a.0501a	50/0/65	00		III. 2b			b	s.8	49/7
0027	1	a.0501a1	40/90/40	03		I. 14.a1	di.01.a		a1	s.12	72//3
0056	0x	a.0501b	40/0/40	00		I. 1321			a1	s.7	140/3
0027	GB22	a.0501b	50/0/20	00		I. 14.c			b	s.12	74//4
0115	30	a.0501b	40/0/80			I. 132			a1	s.8	200/15
0027	21	a.0501b1	40/70/20	03		I. 14.a2			b	s.12	72//4
0067	21	a.0501bx	40/?/?	?		I. 14.a2			a	s.12	154/9
0066	4	a.0501c	40/?/?	?		I. 14.a1			a1	s.12	153/6
0066	6	a.0501c	50/90/?	?		I. 14.a1			a	s.12	153/5

Fig. 230. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.05.01

a.05.02. Oale cu buza mai lată, uşor alveolată, puţin aplecată în afară şi umeri prelungi (fig. 231)

Cele două exemplare ale subtipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, brun cărămizie şi nu sunt ornamentate.

Oale a.05.02									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Categorii tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gros.per.	Datare	Planşa
0041	23'	a.0502a3		III. 2b			a	s.4(/)	91/8
0022	13	a.0502b3		III. 2a			a1	s.6	70/8

Fig. 231. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.05.02

a.06. Oale cu buză lată, mai mult sau mai puţin profilată, de lăţime medie, fără gât sau cu gât scurt şi umeri relativ puţin arcuiţi (fig. 232-240)

Tipul este dominat de ceramica modelată cu mâna, înregistrându-se o oarecare participare a ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau nisipoasă de culoare brun-cărămizie. Interesant este şi faptul că de această categorie formală se apropie şi un exemplar aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină de culoare roşie, de factură romană (fig. 232). Sunt în general vase cu pereţi relativ subţiri, de categoria de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm) şi mai ales „b" (între 8-12 mm) (fig. 233).

În funcţie de structura formală a fragmentelor păstrate se pot distinge patru subtipuri, prezente cu o intensitate deosebită (fig. 234).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

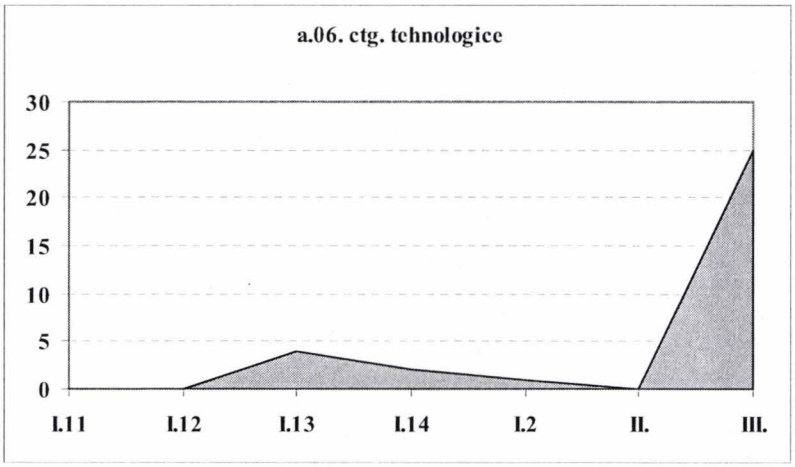

Fig. 232. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.06. categorii tehnologice

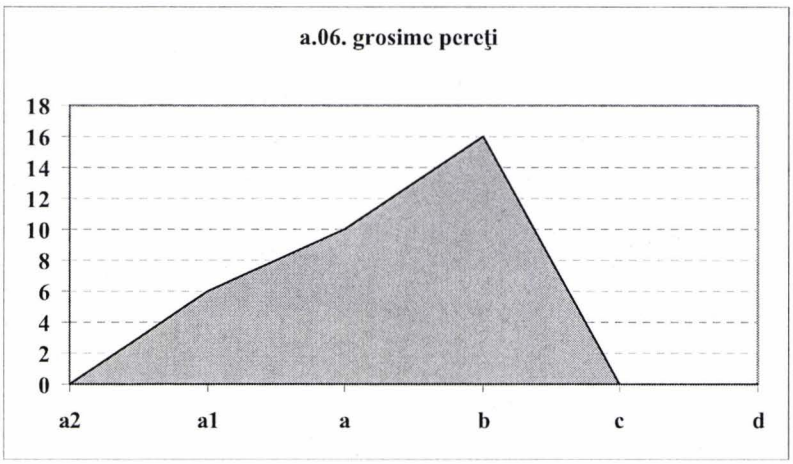

Fig. 233. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.06: grosime pereţi

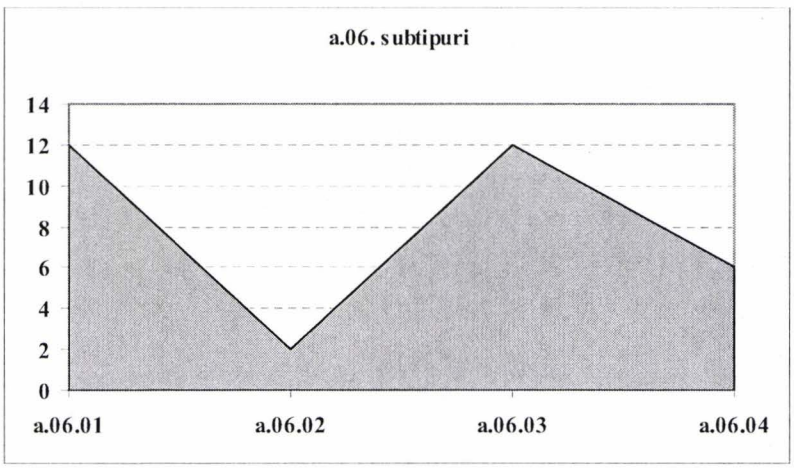

Fig. 234. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.06: subtipuri

a.06.01. Oale cu buza lată, mai mult sau mai puţin profilată, relativ puţin aplecată în afară, fără gât şi umeri mai mult sau mai puţin arcuiţi (fig. 235, 237).

Subtipul pare a fi specific doar ceramicii modelate cu mâna, ceramica de calitate inferioară ocupând o poziţie predominantă. Numai unele fragmente au fost ornamentate cu un fel de „Besenstrich", rar.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

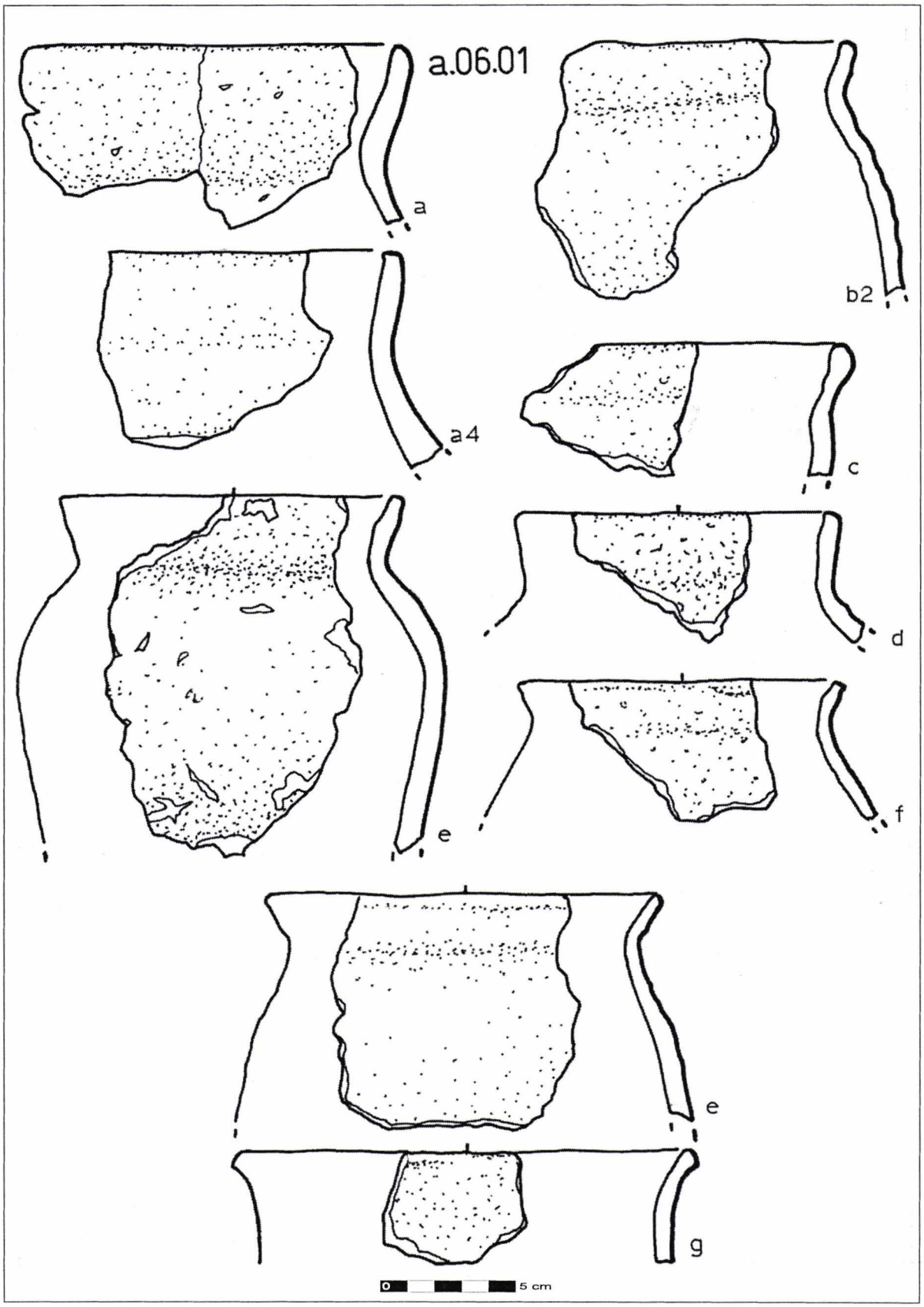

Fig. 235. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.06: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

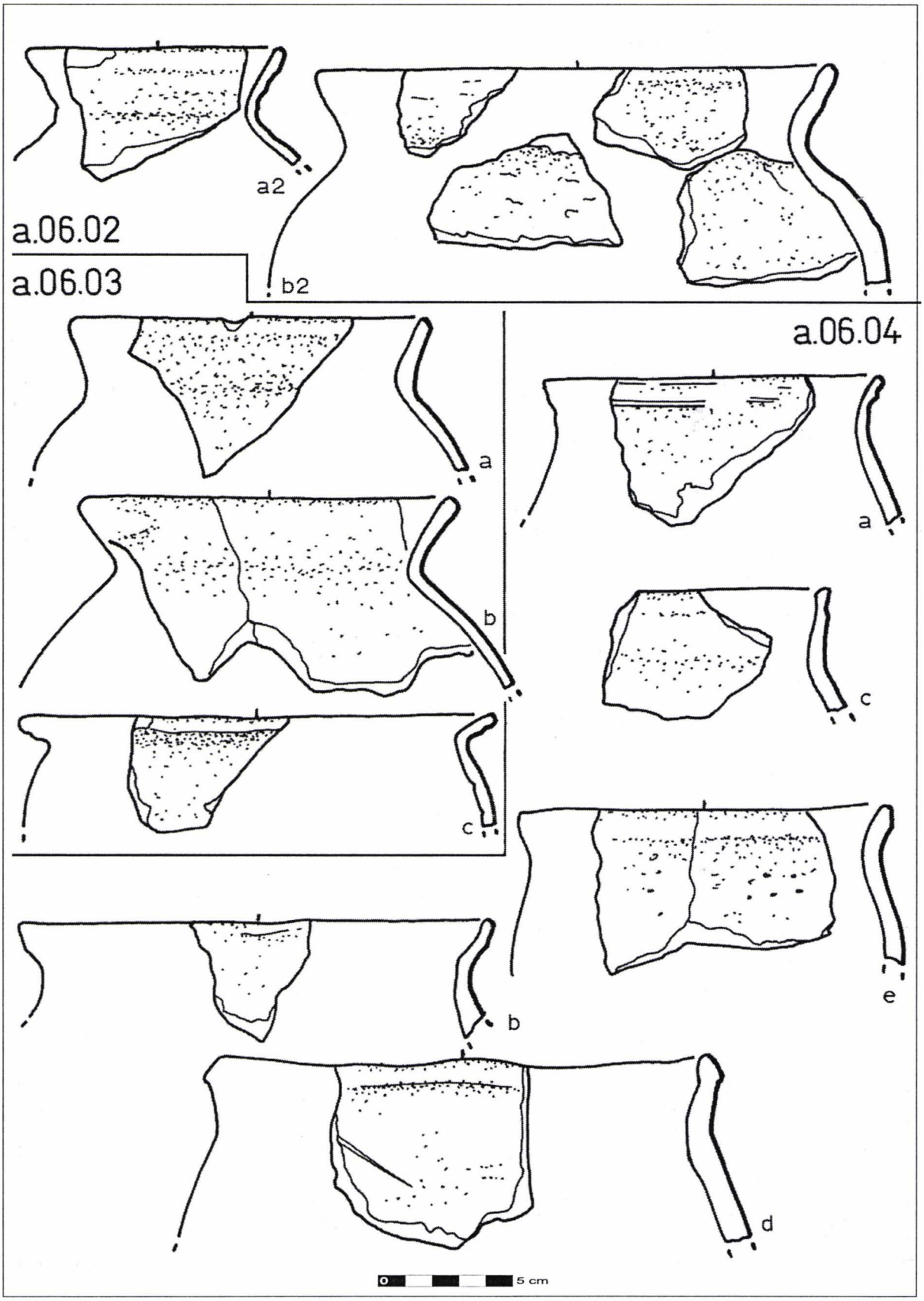

Fig. 236. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.06: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.06.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0039	17	a.0601a	70/0/80	00	III. 2b			b	s.8	86/5
0122	2	a.0601a4	90/90/60	30	III. 4b			b	s.3(/2)	213/5
0112	34	a.0601b2	70/70/70	15	III. 3b			b	s.6	196/12
0065	21	a.0601c	70/0/90	00	III. 3c	dp.01.01		b	s.4(1/)	152/6
0039	4'	a.0601d	80/0/50	00	III. 4c			b	s.8	86/6
0081	4	a.0601e	70/0/40	00	III. 2c			a		81-2/4
0029	16	a.0601e	80/0/60	00	III. 2b			b	s.3(/2)	81/4
0007	17	a.0601e	60/0/60	00	III. 3b			b	s.3(/2)	24//6
0039	22	a.0601e	70/0/50	00	III. 4c			b	s.8	87/1
0005	7	a.0601f	60/0/60	00	III. 4b			a	s.7	16/2
0021	xxx	a.0601g	50/0/80	00	III. 2b	dp.01.01		b	s.3(/ 2)	68/1
0052	fnr	a.0601g	70/0/90	00	III. 1b			a	s.4	129/1

Fig. 237. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.06.01

a.06.02. Oale cu buza lată, profilată, aplecată în afară, gât scurt şi umeri puternic arcuiţi (fig. 236, 238)

Subtipul este reprezentat numai de două exemplare din ceramică modelată cu mâna, din pastă cu pietricele sau de calitate inferioară şi nedecorate.

Oale: a.06.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0112	35	a.0602a2	60/90/40	10	III. 3c			b	s.6	196/13
0039	v5	a.0602b2	60/90/40	10	III. 4b			b	s.8	87/2

Fig. 238. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.06.02

a.06.03. Oale cu buza uşor profilată şi subţire, relativ accentuat aplecată în afară şi umeri accentuat arcuiţi (fig. 236, 239).

În cadrul subtipului, caracterizat prin pereţi subţiri, mai ales din categoria de grosime „a1" (între 4-5 mm), se remarcă o participare egală a ceramicii modelate la roata rapidă şi a ceramicii modelate cu mâna. În cadrul ceramicii modelate la roata rapidă dominantă este cea din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, dintre care fragmentul 10 din complexul cat. nr. 21 a fost ornamentat cu benzi de caneluri orizontale incizate. Importantă este şi participarea ceramicii nisipoase, brun-cărămizii şi, uşor surprinzător, a celei fine, de culoare roşie, de factură romană, ornamentată cu o nervură orizontală. Exemplarele ceramicii cu mâna au fost realizate dintr-o pastă de calitate relativ bună şi nu sunt ornamentate.

Oale: a.06.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0039	13	a.0603a	50/80/?	10+	I. 14a			a	s.12(s.8)	88/1
0001	18	a.0603a1	60/80/60	05	I. 1321			a1	s.4	2/9
0003	8	a.0603a1	70/70/50	05	III. 3c			a1	s.8	13/6
0021	47	a.0603a1	50/80/50		III. 2c				s.3(/2)	68/3
0021	46'	a.0603b	70/0/30	00	III. 2b			b	s.3(/2)	68/2
0029	12	a.0603b	60/0/40	00	I. 121a	dnv		a1	s.3(/2)	78/6
0101	5	a.0603b	50/0/50	00	I. 1321			a1	s.3(/2)	176//6
0007	18	a.0603c	30/0/50	00	III. 1b			a	s.3(/2)	24//5
0015	41	a.0603c	40/0/60	00	III. 2c			a	s.8	46/1
0027	8'	a.0603c	30/0/40	00	I. 14a			a1	s.12	72//5

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.06.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0121	10	a.0603c	50/0/50	00	I. 1321	di.bz.02.01.a		a1	s.4	210/1
0021	43	a.0603c1	30/80/60	04	III. 2c			a	s.3(/ 2)	68/5
0002	2	a.0603c2	50/40/70	10	III.2	dp.01.02		b	s.6	11/7

Fig. 239. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.06.03

a.06.04. Oale cu buza profilată, relativ puţin înclinată, gât accentuat, umeri puţin arcuiţi (fig. 236, 240)

Cu excepţia fragmentului 10' din complexul cat. nr. 122, ornamentat cu caneluri orizontale incizate întrerupte, aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, celelalte exemplare aparţin ceramicii modelate cu mâna şi au fost ornamentate în unele cazuri cu un fel de „Besenstrich" rar.

Oale: a.06.04										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0005	10	a.0604a2	60/80/70	10	III. 4b			a	s.7	16/3
0021	49	a.0604b1	60/80/70	06	III. 2b	dp.01.01		b	s.3(/2)	68/7
0122	10'	a.0604b3	70/80/85	15	I. 133	di.bz.02.y1		b	s.3(/2)	212/10
0122	10	a.0604c3	80/90/60	15	III. 2c			a	s.3(/2)	213/3
0113	21	a.0604d2	70/70/70	10	III. 2a			b	s.4(1/)	199/5
0028	27+26	a.0604e2	60/80/70	10	III. 4a	dp.01.01		b	s.8	75/9

Fig. 240. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.06.04

a.07. Oale cu buza masivă şi scurtă, rotunjit-ascuţită, fără gât sau cu gât scurt şi aproape vertical şi umeri mai mult sau mai puţin arcuiţi (fig. 241-246)

Tipul este dominat de ceramica modelată cu mâna, înregistrându-se o oarecare participare a ceramicii lucrate la roata rapidă, din pastă cenuşie-zgrunţuroasă de culoare cenuşie, sau la roata înceată (fig. 241). Sunt în general vase cu pereţi relativ subţiri, din categoria de grosime „a" (între 4-7 mm) şi mai ales „b" (între 8-12 mm) (fig. 242).

În funcţie de structura formală a fragmentelor păstrate se pot distinge două subtipuri, prezente cu o intensitate deosebită (fig. 243).

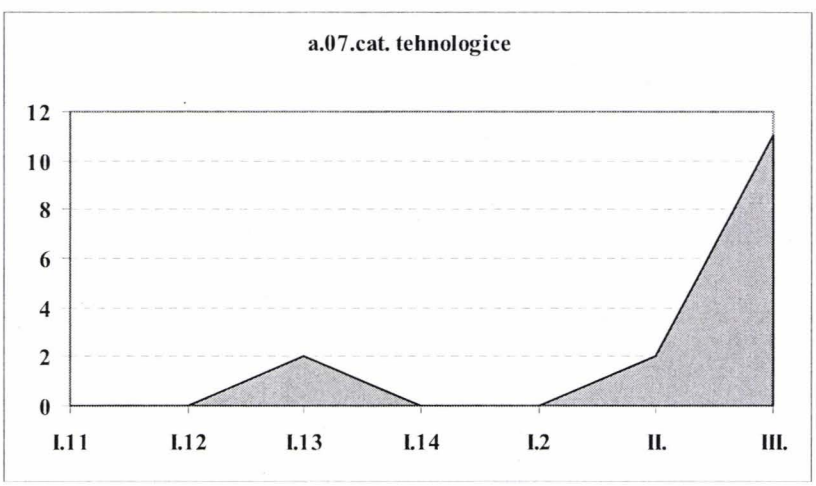

Fig. 241. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, a.07. categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

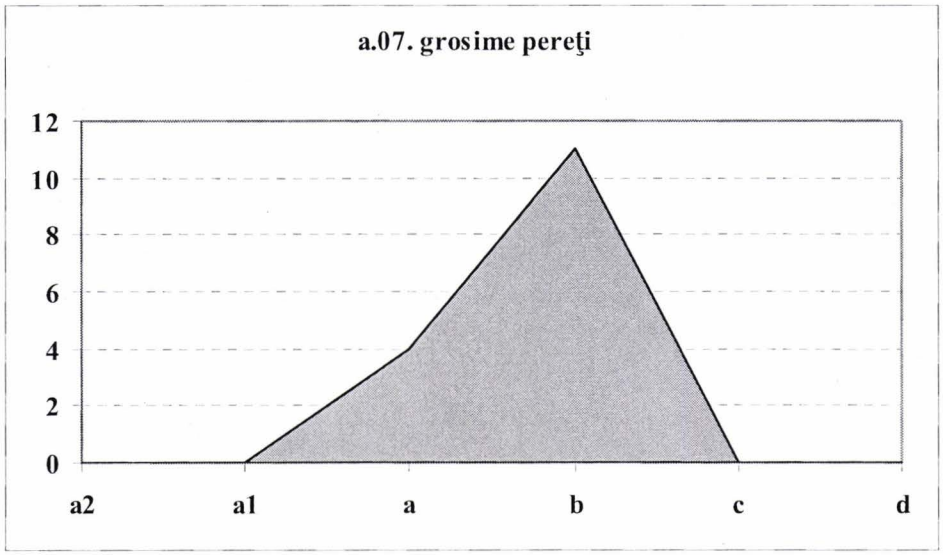

Fig. 242. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.07: grosime pereţi

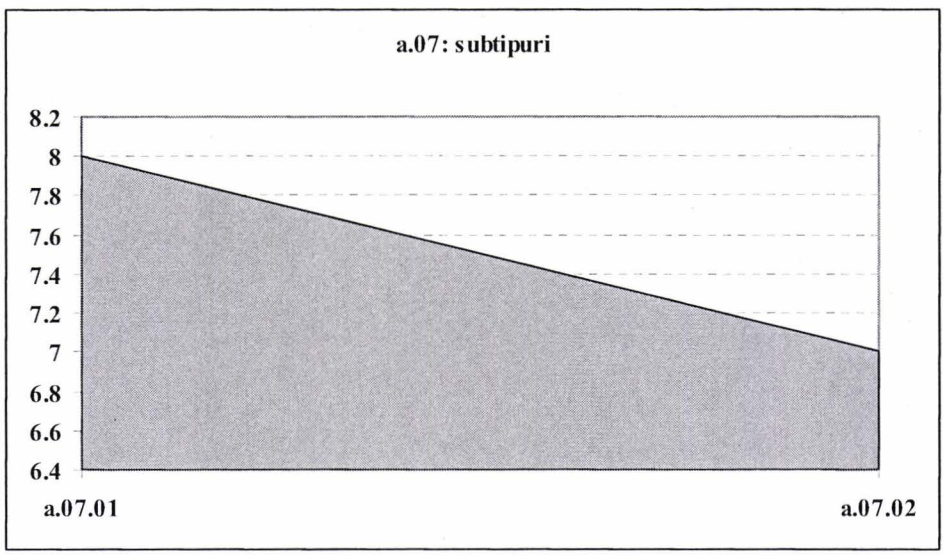

Fig. 243. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.07: subtipuri

a.07.01. Oale cu buza scurtă, masivă şi ascuţită, puternic aplecată în afară, fără sau cu gât scurt, aproape vertical şi umeri mai mult sau puţin arcuiţi (fig. 244, 245)

Sunt oale cu pereţi relativ subţiri; uneori, exemplarele aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie au fost ornamentate cu benzi de caneluri orizontale (fragmentul 8 din complexul cat. nr. 111) sau chiar cu un fel de „Besenstrich" rar, extrem de slab atestat în cadrul acestei categorii ceramice (fragmentul 24 din complexul cat. nr. 64). Exemplarele modelate la roata înceată au fost împodobite cu benzi de caneluri în val. În cazul ceramicii modelate cu mâna, singurul ornament atestat este cu un fel de „Besenstrich" rar.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

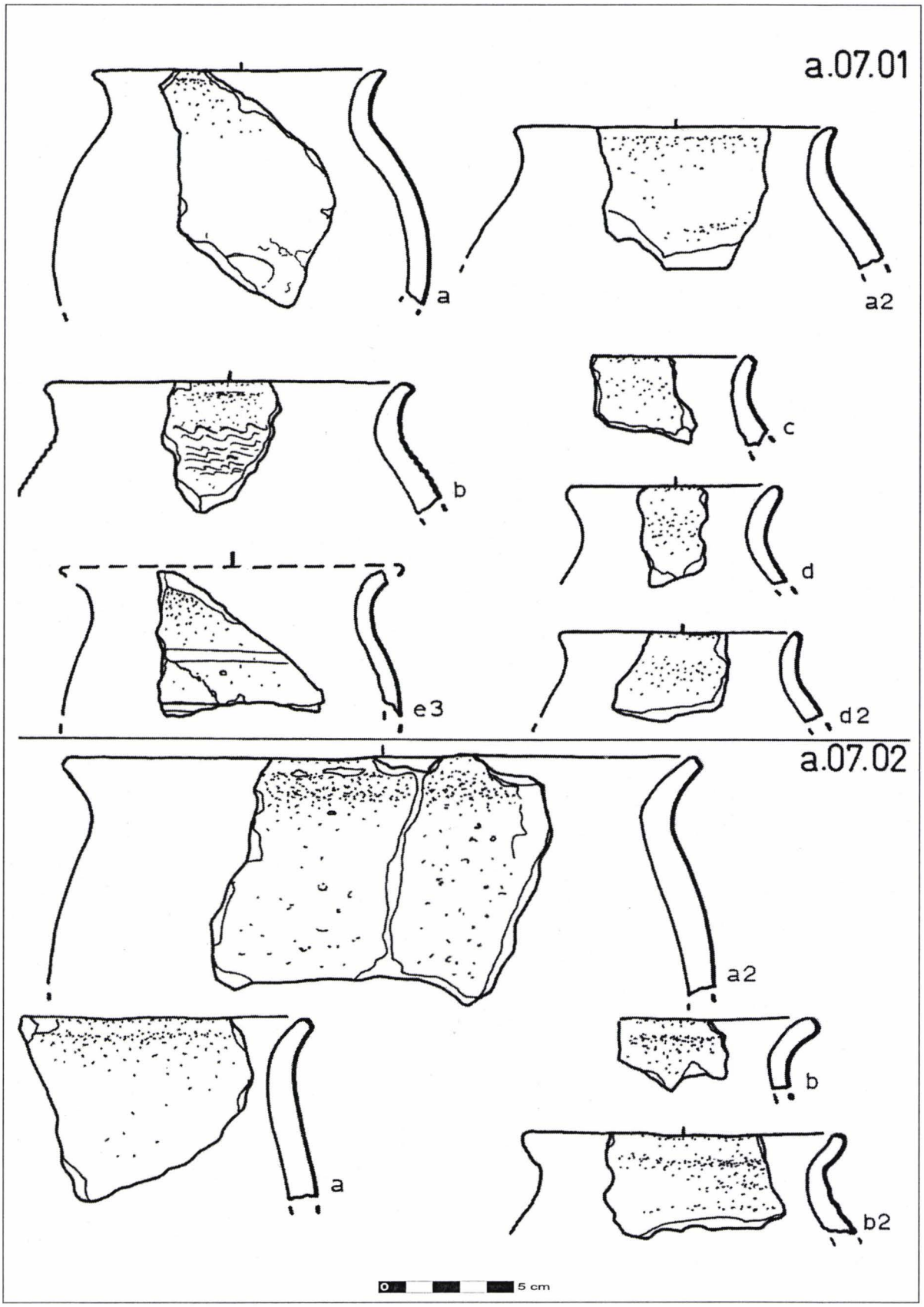

Fig. 244. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.07: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.07.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0014	43	a.0701a	40/0/50	00	III. 1b	dp.01.01		a	s.3(/2)	38/4
0001	42	a.0701a	80/0/60	00	III. 2a			b	s.4	3/2
0016	25	a.0701a2	40/80/60	08	III. 1a			b	s.8	52/4
0015	83	a.0701b	50/0/50		II. 3c	di.bz.01.01.a2		b	s.8	40/6
0001	97	a.0701c2	70/90/60	10	III. 1b			b	s.4	4/15
0064	24	a.0701d	60/0/60	00	I. 132	dp.01.01		a	s.6	147/11
0110	45	a.0701d2	60/70/60	10	III. 1b	dp.01.01		b	s.6	190/13
0111	8	a.0701e3	10/80/80	15	I. 132	di.bz.02.03		a	s.6	193/7

Fig. 245. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.07.01

a.07.02. Oale cu buza scurtă, masivă şi rotunjit ascuţită şi tăiată, puternic aplecată în afară, fără sau cu gât scurt, aproape vertical şi umeri în general mai puţin arcuiţi (fig. 244, 246)

Fragmentele au pereţi aparţinând cu precădere categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm). În cadrul subtipului lipseşte ceramica la roată rapidă, singurul exemplar modelat la roata înceată fiind ornamentat cu benzi de caneluri în val (fragmentul 7 din complexul cat. nr. 16). Singurul ornament atestat în cadrul ceramicii modelate cu mâna este un fel de „Besenstrich" rar.

Oale: a.07.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg.tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0030	22	a.0702a1	40/80/60	05	III. 1b			b	s8	83/5
0016	7	a.0702a	40/0/80	00	II. 3c	di.bz.01.01.a1		b	s.8	47/3
0045	12	a.0702a	40/0/80	00	III. 1b	dp.01.01		b	s.8	93/2
0013	12	a.0702a	40/0/80	00	III. 1b			b	s.8	11/10
0013	3'	a.0702a2	40/90/70	10	III. 2c			b	s.8	33/3
0003	32	a.0702b2	50/80/50	10	III. 2b			b	s.8	13/8
0003	34	a.0702b	50/0/80	00	III. 3c			a	s.8	13/7

Fig. 246. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.07.02

a.08. Oale cu buza scurtă, masivă, rotunjită, fără gât sau cu gât scurt şi vertical, umeri în general accentuat arcuiţi (fig. 247-252)

Tipul este dominat de ceramica modelată cu mâna, înregistrându-se o oarecare participare a ceramicii lucrate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie şi una relativ mai mare a celei modelate la roata înceată (fig. 247). Sunt în general vase cu pereţi relativ subţiri, din categoria de grosime „a" (între 6-7 mm) şi mai ales „b" (între 8-12 mm) (fig. 248).

În funcţie de structura formală a fragmentelor păstrate se pot distinge două subtipuri, prezente cu o intensitate deosebită (fig. 249).

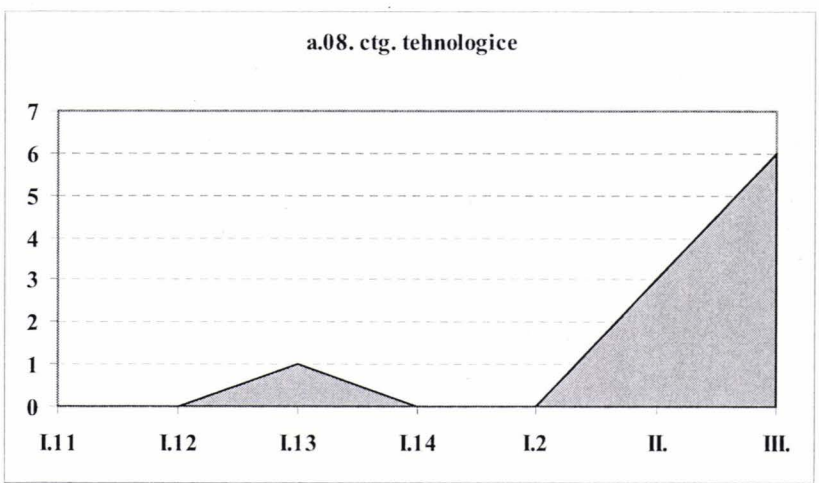

Fig. 247. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, a.08. categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

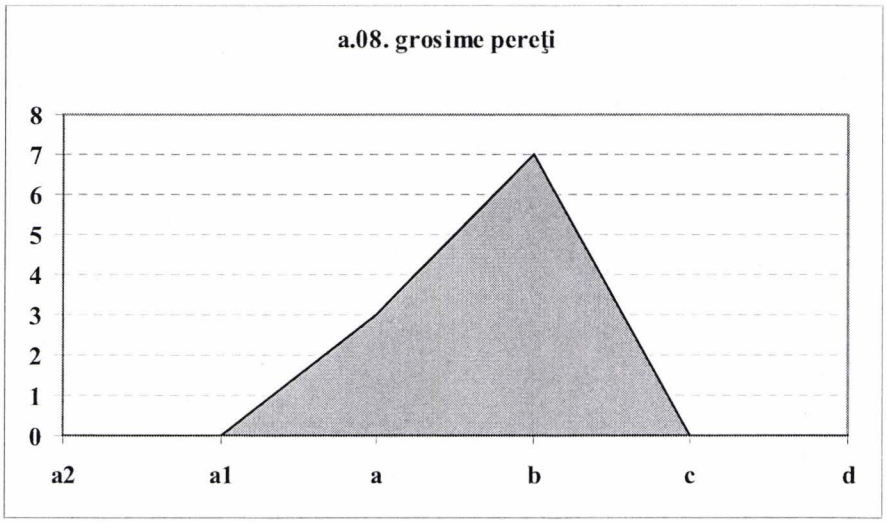

Fig. 248. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.08: grosime pereţi

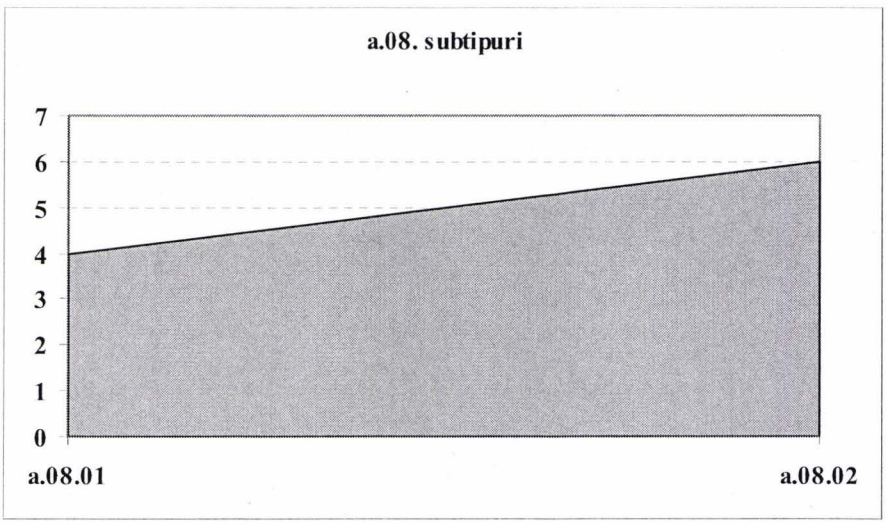

Fig. 249. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.08: subtipuri

a.08.01. Oale cu buza scurtă, rotunjită şi masivă, verticală, fără sau cu gât scurt şi umeri accentuat arcuiţi (fig. 250-251).

În afara unui singur fragment aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, ornamentat cu caneluri orizontale şi a unui fragment modelat la roata încetă şi ornamentat cu un decor realizat cu rotiţa, mărginit de caneluri orizontale, celelalte două exemplare aparţin ceramicii cu mâna şi sunt nedecorate.

Oale: a.08.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0121	33'	a.0801a	80/0/40	00	II. 2b1	ds.07		b	s.8(s.4)	211/21
0118	1	a.0801a2	70/80/50	08	III. 2b			a	s.3(/2)	207/2
0021	42	a.0801b	70/0/60	00	III. 3c			b	s.3(/2)	68/4
0021	22	a.0801c	80/0/70	00	I. 131	di.bz.02.04.a3		b	s.3(/2)	64/10

Fig. 251. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.08.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

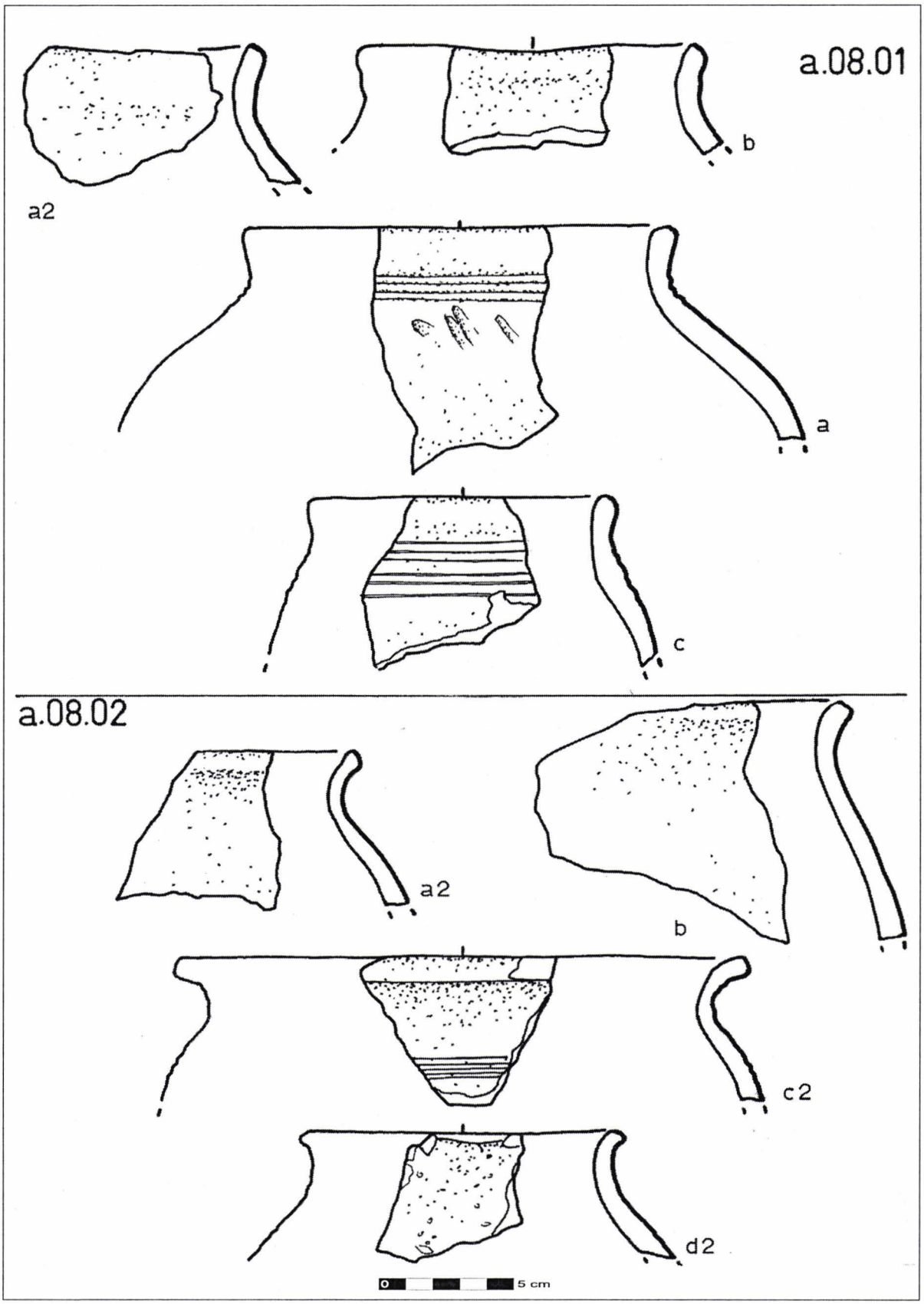

Fig. 250. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.08: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.08.02. Oale cu buza scurtă, rotunjită şi masivă, aplecată în afară, cu gât scurt sau mediu şi umeri accentuat arcuiţi (fig. 250, 252)

În afară de două exemplare lucrate la roata înceată şi ornamentate cu benzi de caneluri orizontale, celelalte patru exemplare au fost modelate cu mâna, unul fiind ornamentat cu un fel de „Besenstrich" rar.

Oale: a.08.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0118	7	a.0802a2	50/80/50	10	III. 2b			a	s.3(/2)	207/4
0101	3	a.0802b3	70/70/70	15	III. 1b			b	s.3(/2)	177//6
0125	1	a.0802c2	40/80/50	10	II. 2b	di.bz.02.01.a		b	s.8	215/2
0125	6	a.0802c2	30/80/50	10	II. 2b	di.bz.02.03		b	s.8	215/3
0029	43	a.0802d2	50/80/50	11	III. 3b			a	s.3(/2)	82/3
0029	24	a.0802d3	30/70/40	15	III. 4b	dp.01.01		b	s.3(/2)	82/1

Fig. 252. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.08.02

a.09. Oale cu buza rotundă şi îngroşată şi umeri prelungi (fig. 253-254)

Tipul este ilustrat numai printr-un singur subtip cu două variante, ambele conţinând doar câte un exemplar. Primul este modelat la roata înceată, având buza mai rotundă, gât lung şi umeri prelungi, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm) şi ornamentat pe umeri cu benzi de caneluri orizontale, celălalt exemplar, lucrat cu mâna, din pastă cu pietricele, cu pereţi de grosime „a" (între 6-7 mm) şi nedecorat.

Este şi acesta un exemplu al expresivităţii uneori limitate a structurilor tipologice, determinată de caracterul incomplet al cercetării ansamblurilor sitului de la Sighişoara DV.

Oale: a.09.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0007	15	a.0901a	40/0/70	00	III. 3b			a	s.3(/2)	25//1
0009	11	a.0901b	60/60/60/	35	II. 1c	di.bz.02.03		b	s.8	30/1

Fig. 253. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.09

a.10. Oale cu buza rotunjită, scurtă, cu pereţi subţiri şi umeri arcuiţi (fig. 254-269)

Tipul este dominat de ceramica modelată cu mâna şi de ceramica lucrată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie. La această categorie formală participă modest şi ceramica modelată la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie, sau cea nisipoasă brun cărămizie şi, extrem de modest, ceramica modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare roşie, de factură romană. Demnă de semnalat este şi prezenţa ceramicii la roata înceată (fig. 255). Sunt în general vase cu pereţi relativ subţiri, din categoria de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm) şi, spre deosebire de tipurile anterioare, „b" (între 8-12 mm) (fig. 256) şi umeri mai mult sau mai puţin arcuiţi (fig. 257).

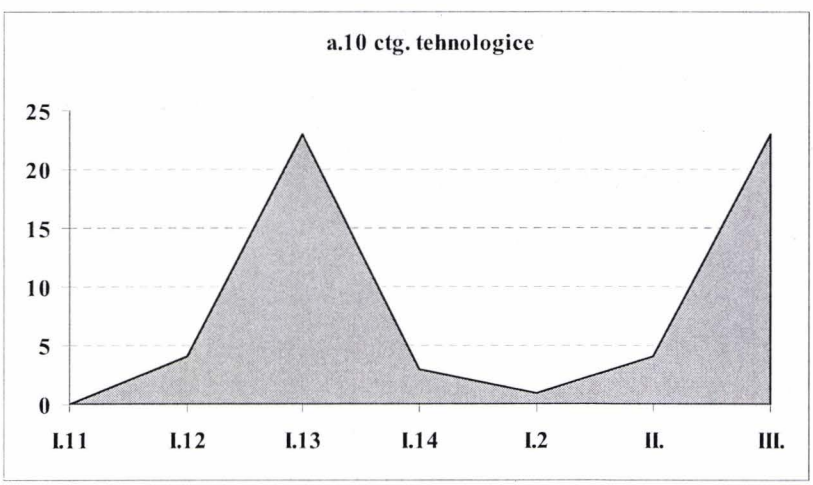

Fig. 255. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, a.10. categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

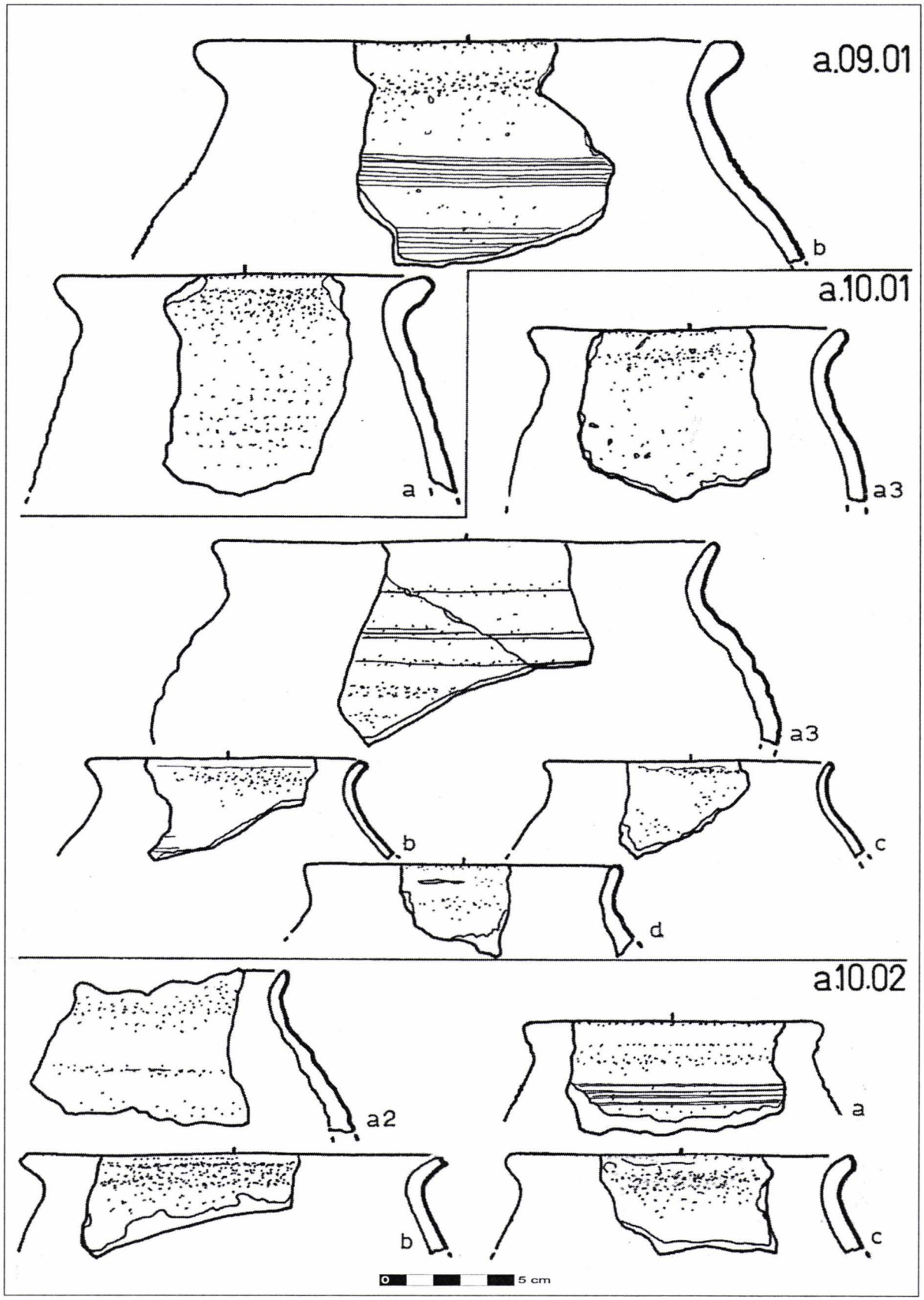

Fig. 254. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.09

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

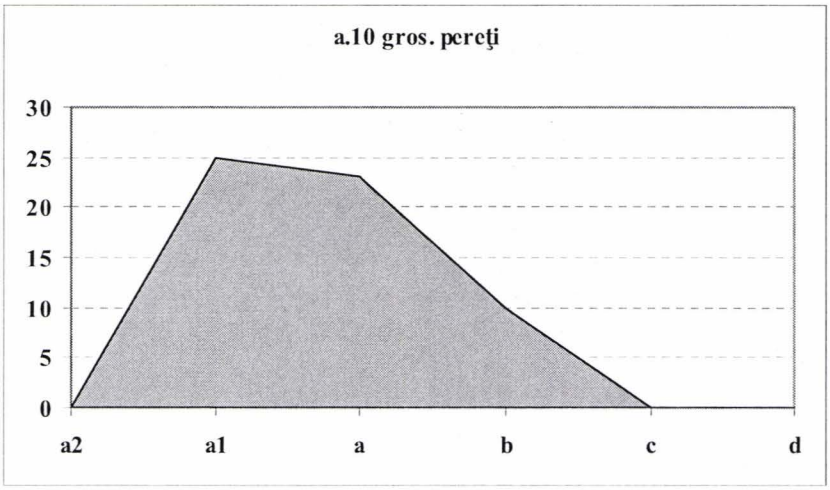

Fig. 256. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.10: grosime pereţi

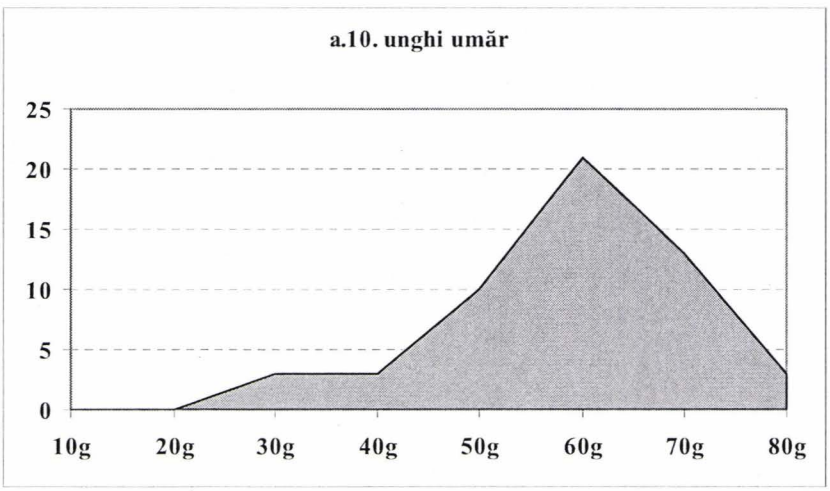

Fig. 257. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.10: unghiul de înclinare al umărului vaselor

În funcţie de structura formală a fragmentelor păstrate se pot distinge opt subtipuri, prezente cu o intensitate deosebită (fig. 258).

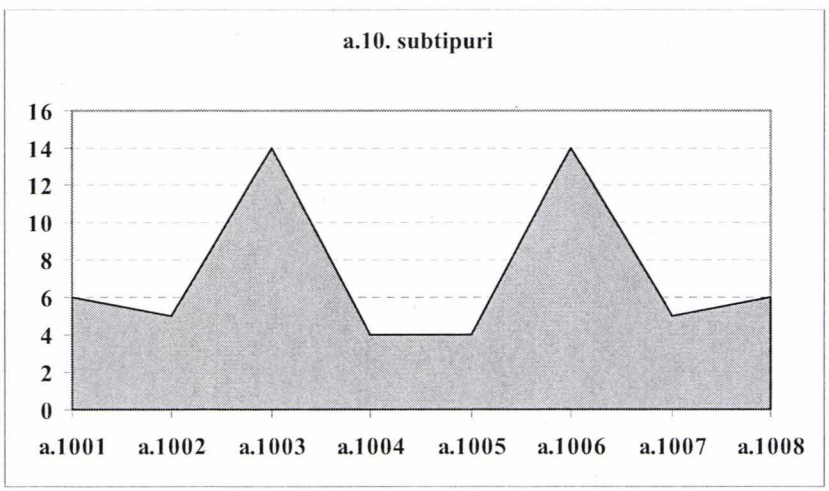

Fig. 258. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.10: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

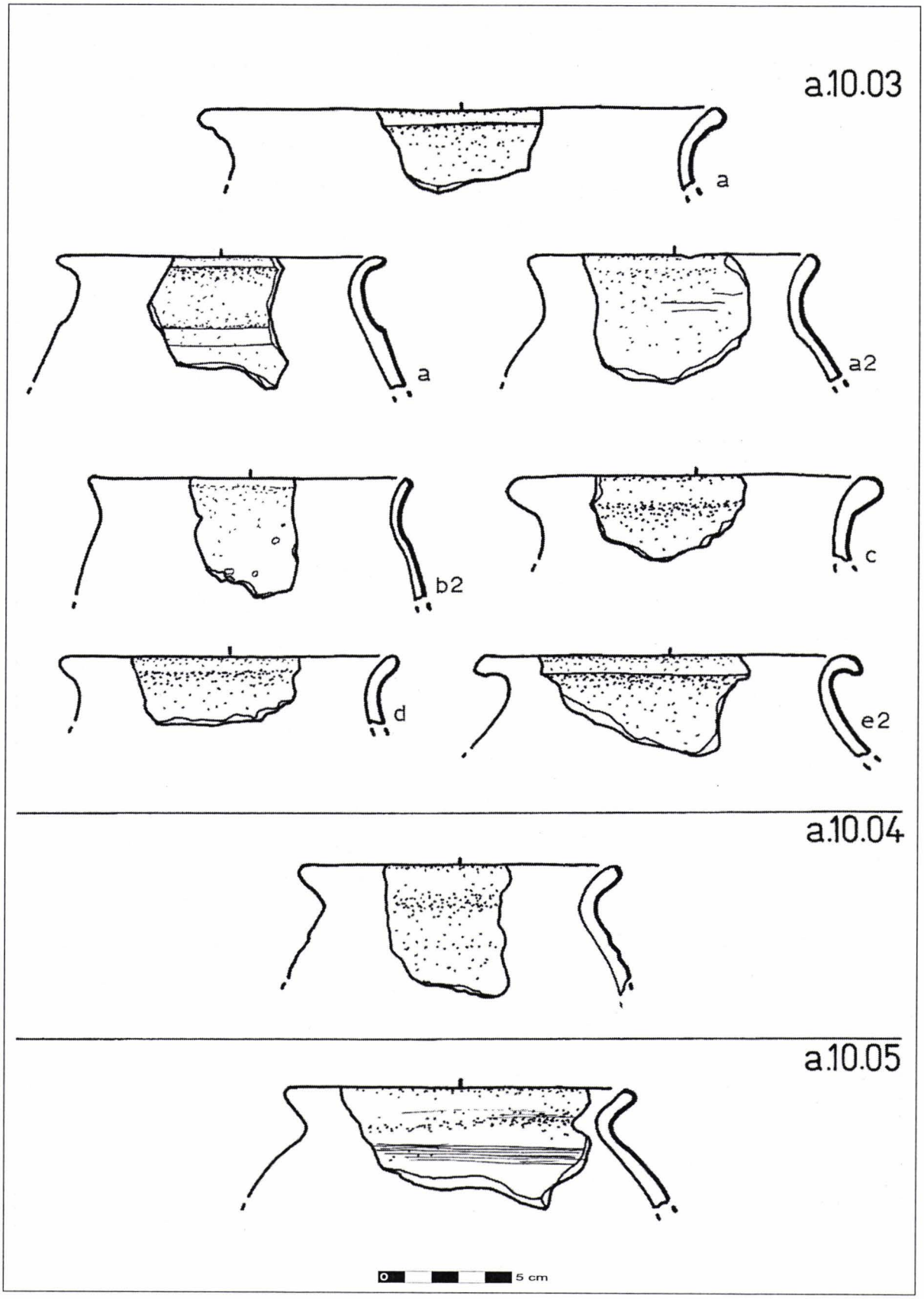

Fig. 259. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.10: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

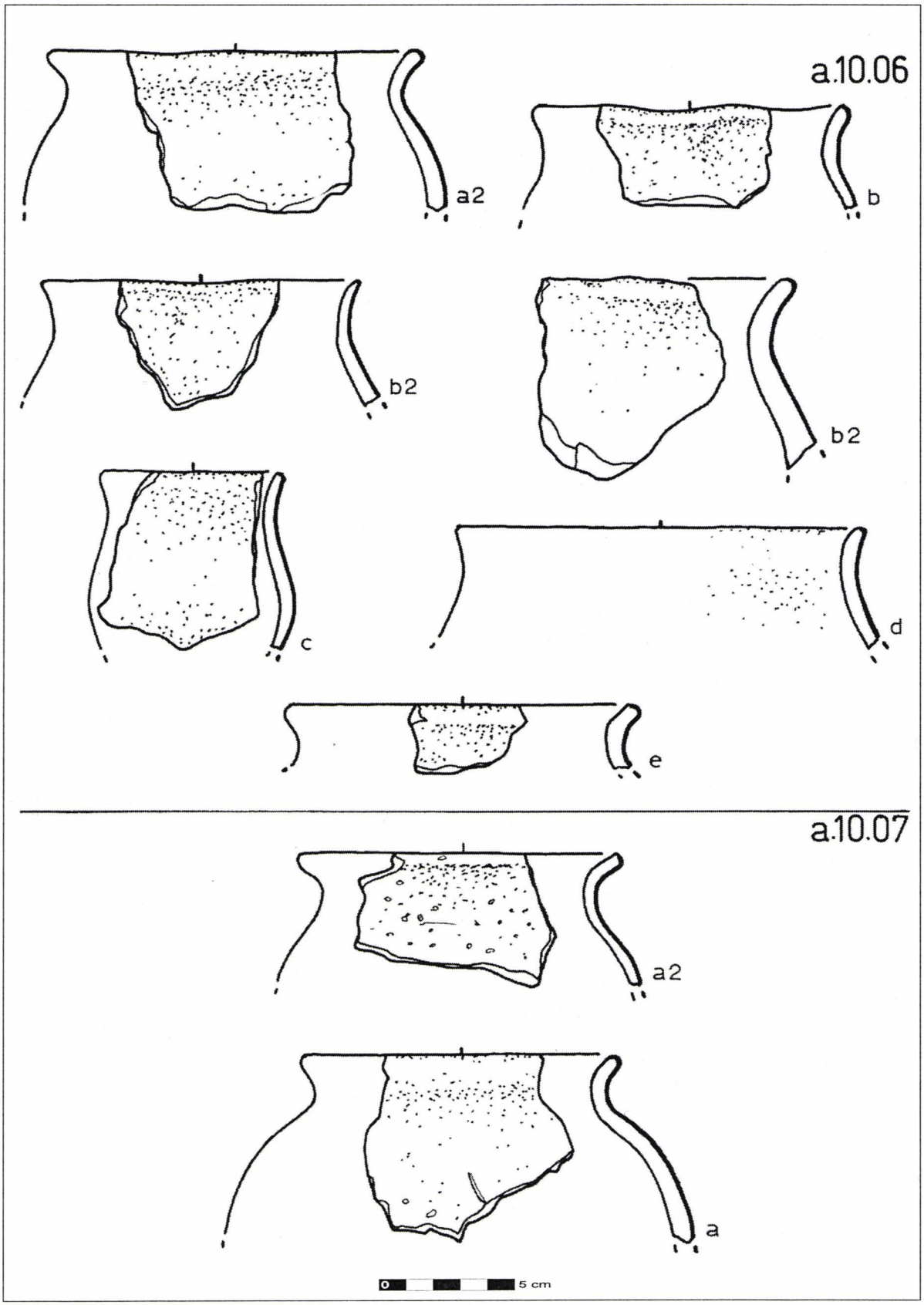

Fig. 260. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.10: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

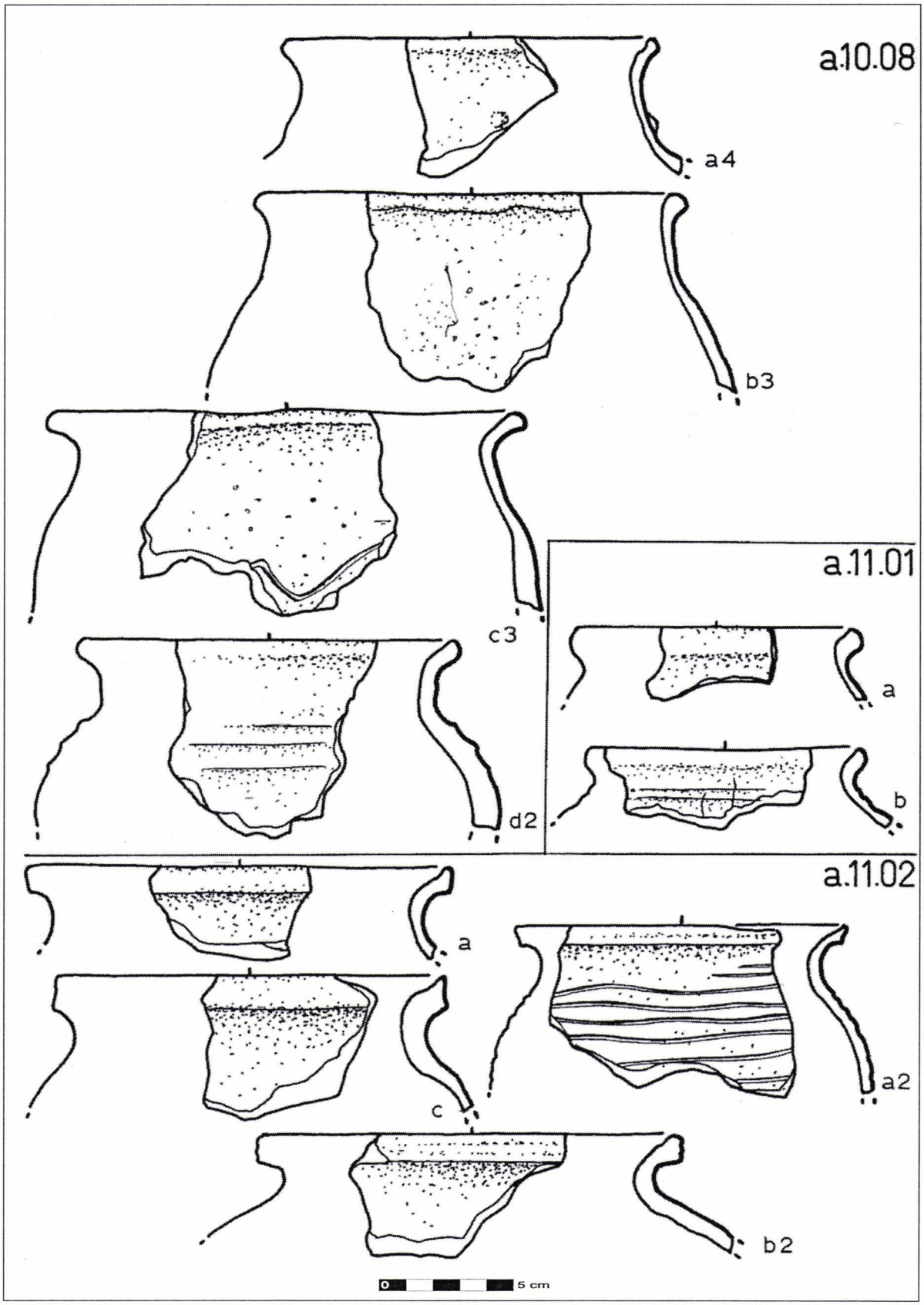

Fig. 261. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipurile a.10.08, a.11.01 – a.11.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.10.01. Oale cu buza scurtă, rotunjit-ovală, fără gât sau cu gât de înălţime medie şi umeri arcuiţi (fig. 254, 262)

Subtipul, reprezentat de oale cu pereţi subţiri, este dominat de exemplare aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, ornamentate cu coaste (fragmentul 21 din complexul cat. nr. 111) sau cu o canelură orizontală incizată (fragmentul 23 din complexul cat. nr. 80). Unele exemplare ale ceramicii modelate cu mâna au fost ornamentate cu un fel de „Besenstrich" rar.

Oale: a.10.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0111	21	a.1001a3	70/60/60	15	I. 131	dm		a	s.6	193/1
0030	2	a.1001a3	40/80/60	15	III. 3c	dp.01.01		a	s. 8	83/6
0015	86	a.1001a	40/80/50	06	II. 2/3	di.bz.02.04.a		b	s.8	40/7
0080	23	a.1001b	50/0/50	00	I. 1321	di.02.a1		a1	s.6	165/3
0001	24	a.1001c1	60/80/60	04	III. 2b	dp.01.01		a1	s.4	3/4
0002	34	a.1001c			I. 124a			a1	s.6	7/10
0111	17	a.1001d1	70/80/60	05	I. 132			b	s.6	194/2
0001	46	a.1001x	60/70/?		I. 131			a1	s.4	2/5

Fig. 262. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.10.01

a.10.02. Oale cu buza scurtă, dreptunghiulară, cu gât scurt şi umeri arcuiţi (fig. 254, 263)

Subtipul este reprezentat de oale cu pereţi subţiri, din ceramică modelată cu mâna, neornamentată, sau la roata înceată, un exemplar (fragmentul 51 din complexul cat. nr. 15) fiind ornamentat cu benzi de caneluri orizontale. Tot în cadrul acestui subtip pare să se integreze şi un fragment de buză şi umăr aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, ornamentat cu caneluri orizontale.

Oale: a.10.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0118	6	a.1002a2	60/70/60	10	III. 2b			a	s.3(/2)	207/6
0015	51	a.1002a	60/0/60	00	II. 2b	di.bz.02.02a		b	s.8	41/1
0112	19	a.1002b1	50/80/60	04	I. 131	di.02.a1		a1	s.6	196/2
0015	49	a.1002b1	30/80/70	05	II. 2b			a	s.8	41/2
0023	2	a.1002c	40/0/60	00	III. 1b			b	s.7	71/6

Fig. 263 Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.10.02

a.10.03. Oale cu buza scurtă, rotundă, relativ accentuat aplecată în afară, cu gât scurt sau mediu şi umeri relativ mai puţin arcuiţi (fig. 259, 264)

Subtipul este reprezentat de oale cu pereţi subţiri, aparţinând în exclusivitate categoriei de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm), mai ales a ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşiu închisă, ornamentate numai într-un singur caz cu benzi de caneluri orizontale (fragmentul 20 din complexul cat. nr. 21). Participarea ceramicii la roata rapidă, nisipoasă este extrem de modestă, după cum modestă este şi a celei la roata înceată. Slab reprezentată este şi ceramica modelată cu mâna, lipsind cu totul cea de calitate inferioară. Numai fragmentul 39 din complexul cat. nr. 121 este ornamentat şi anume cu alveole pe buză.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.10.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	45	a.1003a	50/0/80	00	I. 132			a1	s.3(/2)	106/9
0030	21	a.1003a	60/0/70	00	III. 1b			a1	s. 8	83/7
0039	3	a.1003a2	40/80/50	10	I. 14a			a1	s.12(s.8)	87/2
0021	20	a.1003a2	40/80/50	10	I. 1321	di bz.02.01.a1		a	s.3(/2)	65/15
0001	30'	a.1003a2	60/80/60	10	I. 1321			a1	s.4	2/14
0015	40	a.1003a2	60/80/60	10	III. 2c			a	s.8	46/2
0001	9	a.1003b2	60/80/70	08	III. 2b			a1	s.4	3/5
0039	10	a.1003c2	50/80/70	10	II. 2b			a	s.8	85/2
0030	6	a.1003d1	40/60/80	05	II. 3c			a1	s. 8	83/8
0021	nh	a.1003e2	40/70/50?	10	I. 1321			a1	s.3(/2)	65/13
0081	2'	a.1003e2	00/60/50	10	I. 1321			a1		168/7
0121	39	a.1003e1	50/70/70	05	III. 3b	dpr.02.03		a	s.4	211/15

Fig. 264. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.10.03

a.10.04. Oale cu buza scurtă, rotundă, accentuat aplecată în afară, fără gât şi umeri arcuiţi (fig. 259, 265)

Subtipul este reprezentat numai de patru fragmente de oale cu pereţi subţiri, în exclusivitate ai categoriei de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm), aparţinând mai ales ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, ornamentate cu coaste (fragmentele 7, 32b din complexele cat. nr. 57, 44-45). Participarea ceramicii modelate cu mâna este modestă: un singur fragment neornamentat, din pastă nisipoasă.

Oale: a.10.04										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0076	2	a.1004a	40/0/60	00	I. 131			a	s.4(/)	160/1
0057	7	a.1004a	50/0/60	00	I. 132	dm		a	s.4(/2)	144/4
0043	32b	a.1004a	30/0/50	00	I. 131	dm		a1	s.6	96/8
0080	38	a.1004a	30/0/70	00	III. 1b			a	s.6	166/14

Fig. 265 Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.10.04

a.10.05. Oale cu buză scurtă, dreptunghiular-rotunjită, accentuat aplecată în afară, cu gât scurt sau fără şi umeri arcuiţi (fig. 259, 266)

Subtipul este reprezentat numai de patru fragmente de oale cu pereţi subţiri, în exclusivitate ai categoriei de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm), aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi de un fragment aparţinând ceramicii nisipoase de culoare brun-roşietică, ornamentat cu o linie în val dublă (fragmentul 6 din complexul cat. nr. 6). Participarea ceramicii modelate cu mâna este modestă, printr-un singur fragment neornamentat, din pastă cu pietricele.

Oale: a.10.05										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0027	6	a.1005a	40/0/60	00	I. 141.a	di.01.c1		a	s.12	72//6
0021	41	a.1005a	40/0/60	00	III. 3c			a1	s.3(/2)	68/6
0021	5"	a.1005a1	40/80/30	03	I. 132			a	s.3(/2)	65/14
0001	8	a.1005a1	50/80/60	05	I. 1321			a1	s.4	2/6
0027	GB26	a.1005b	60/0/50	00	I. 14c			b	s.12	73//6

Fig. 266. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.10.05

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.10.06. Oale cu buză scurtă, rotunjită şi uşor ascuţită, ceva mai puţin aplecată în afară, cu gât mediu sau fără gât şi umeri mai puţin arcuiţi (fig. 260, 267)

Subtipul este reprezentat de 12 fragmente de oale cu pereţi subţiri, ai categoriei de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm) şi mai puţin „b" (între 8-12 mm), din ceramică modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, un fragment fiind ornamentat cu coaste (fragmentul 21 din complexul cat. nr. 112) şi un fragment aparţinând ceramicii nisipoase, de culoare brun-roşietică. Acestui subtip îi aparţin şi trei fragmente din ceramică lucrată la roata rapidă, din pastă cenuşie fină, unul fiind ornamentat cu caneluri orizontale incizate (fragmentul 50 din complexul cat. nr. 20). Participarea ceramicii modelate cu mâna este şi ea notabilă.

Oale: a.10.06										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0027	7	a.1006a2	40/90/60	08	I. 141.c			a	s.12	72//9
0074	27	a.1006a2	50/70/60	10	III. 2b			b	s.4(/2)	158/5
0002	31	a.1006b2	70/0/70	00	III. 2c			a1	s.6	11/4
0002	29	a.1006b2	70/80/60	10	III. 2c			a	s.6	11/3
0015	45	a.1006c	70/0/70	00	III. 1b			a1	s.8	46/4
0003	7	a.1006c2	50/80/60	10	III. 2c			b	s.8	13/9
0020	50	a.1006d	60/0/70	00	I. 124	di.bz.02.01a		a1	s.6	58/3
0029	82	a.1006d	70/0/80	00	I. 124a			a	s.3(/2)	77/8
0112	21	a.1006d1	60/80/70	05	I. 131	dm		a	s.6	196/1
0076	18	a.1006d3	50/80/40	13	I. 131			a	s.4(/)	160/3
0001	17	a.1006d3	50/90/70	18	III. 3b			a1	s.4	4/2
0051	43	a.1006d	70/0/70	00	III. 4b			a	s.4(/)	126/9
0080	54	a.1006x	70/0/0	00	I. 131			b	s.6	164/9
0121	7	a.1006y	?	?	I. 22c			a1	s.4	211/16

Fig. 267. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.10.06

a.10.07. Oale cu buza ceva mai înaltă, oval-alungită, puternic aplecată în afară, gât mediu şi umeri puternic arcuiţi (fig. 260, 268)

Subtipul este reprezentat de numai 5 fragmente de oale cu pereţi subţiri, ai categoriei de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm) şi mai puţin „b" (între 8-12 mm), din ceramică modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, fragmente din două vase fiind ornamentate cu caneluri orizontale (fragmentele 12, 19, 29 şi 11 din complexele cat. nr. 76 şi 121). Participarea ceramicii modelate cu mâna este mai modestă, cu doar două fragmente, dintre care unul, din pastă cu pietricele ornamentat cu un fel de „Besenstrich" rar.

Oale: a.10.07										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg.tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0023	5	a.1007a	60/0/40	00	III. 2b			a	s.7	71/3
0016	29'	a.1007a1	40/80/40	05	III. 2c	dp.01.01	di cr a?	b	s.8	52/6
0121	11	a.1007a2	40/90/30	08	I. 1321	di.bz.02.01.a		a1	s.4	210/3
0076	12+19+20	a.1007a2	40/90/50	10	I. 131	di.bz.02.01.a		a	s.4(/)	160/2
0002	xxxx	a.1007a2	30/80/50	10	I. 131			a1	s.6	8/7

Fig. 268. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.10.07

a.10.08. Oale cu buza scurtă, rotunjită, puternic aplecată în afară, gât înalt, umeri în general mai puţin arcuiţi (fig. 261, 269)

În afara unui singur exemplar aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie şi ornamentat cu benzi lustruite alternative, celelalte exemplare au fost modelate

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

din ceramică cu mâna, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm), dar în egală măsură şi „b" (între 8-12 mm). Exemplarele ceramicii modelate cu mâna au fost ornamentate fie cu un fel de „Besenstrich" rar (fragmentul 3 din complexul cat. nr. 5, din pastă de calitate inferioară), fie cu alveole pe buza ceva mai lată (fragmentul 45 din complexul cat. nr. 14), fie cu o linie în val (fragmentul 22 din complexul cat. nr. 16), fie cu un fel de coaste sau caneluri largi (fragmentul 23 din complexul cat. nr. 5).

Oale: a.10.08										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg.tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	79	a.1008a4	40/70/30	34	I. 124	dl.bz.alt		a1	s.3(/2)	103/11
0005	3	a.1008b3	90/80/60	17	III. 4b	dp.01.01		a	s.7	16/4
0014a	45	a.1008c3	40/0/65	00	III. 3b	dpr.02.03	dp.01.01	b	s.8	39/2
0016	22	a.1008c3	40/70/80	20	III. 2c	di.01.a		b	s.8	52/7
0005	23	a.1008d2	40/80/50	12	III. 3a	dm		b	s.7	16/5

Fig. 269. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.10.08

a.11. Oale cu buza rotunjită, profilată, scurtă, pereţi subţiri, umeri arcuiţi (fig. 261, 270-277)

Tipul este dominat de ceramica modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi de cea nisipoasă, de culoare brun-cărămizie, celelalte categorii tehnologice lipsind (fig. 270). Sunt în general oale cu umeri accentuaţi sau mai puţin arcuiţi (fig. 272), cu pereţi relativ subţiri, mai ales din categoria de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi apoi „a" (între 6-7 mm) (fig. 271). În funcţie de structura formală a fragmentelor păstrate se pot distinge trei subtipuri, prezente cu o intensitate deosebită (fig. 273).

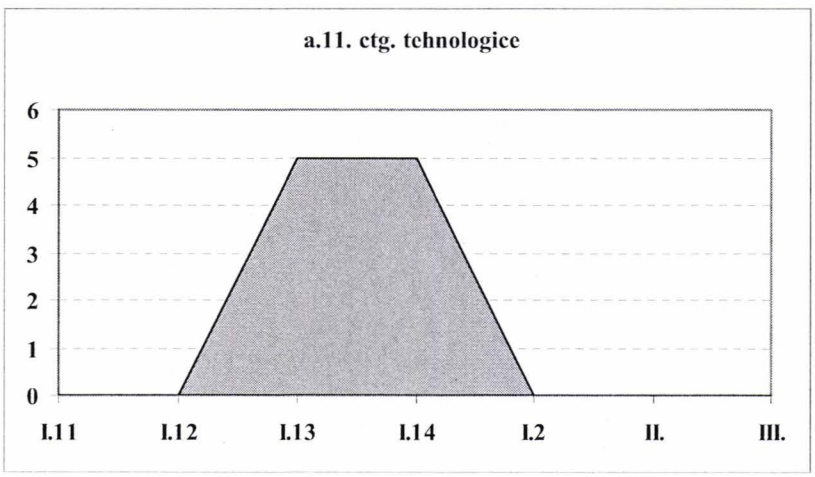

Fig. 270. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.11. categorii tehnologice

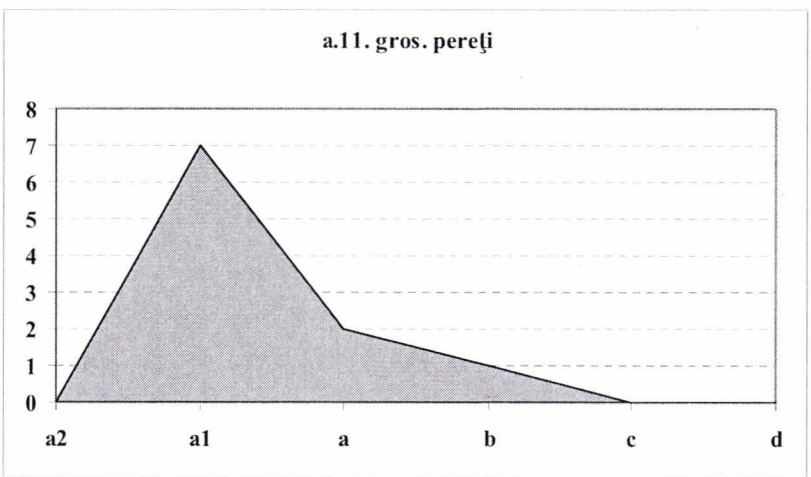

Fig. 271. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.11: grosime pereţi

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

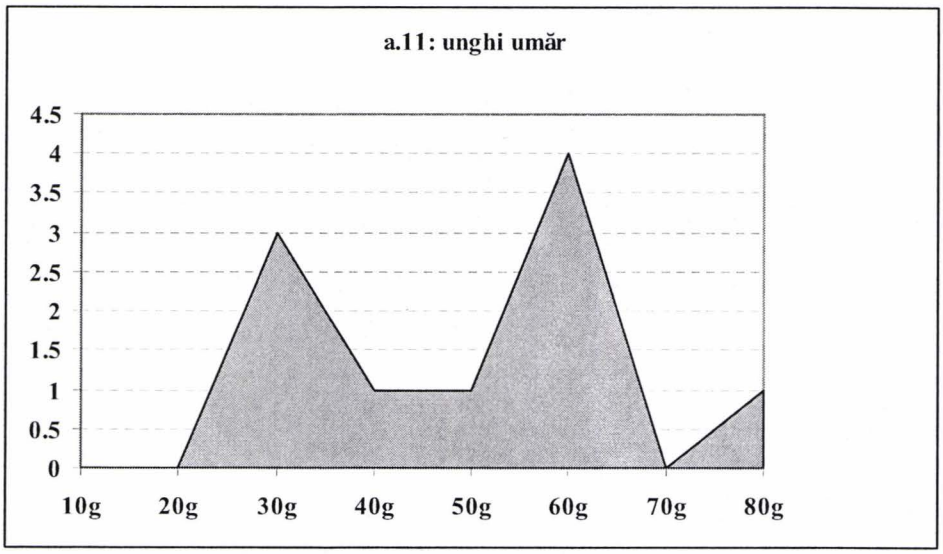

Fig. 272. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.11: unghiul de înclinare a umărului vaselor

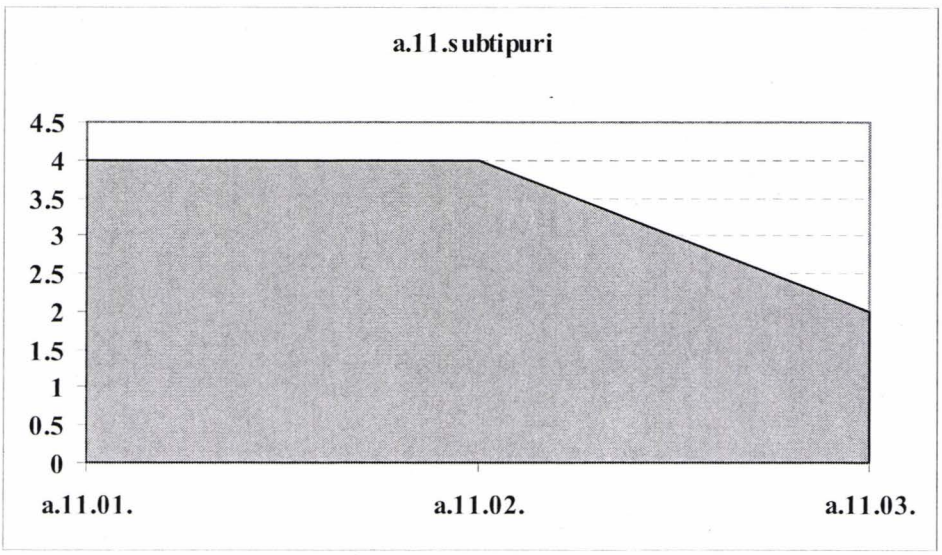

Fig. 273. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.11: subtipuri

a.11.01. Oale cu buza scurtă, profilată, oval-ascuţită, uneori accentuat aplecată în afară, cu gât scurt sau fără, umeri arcuiţi (fig. 261, 274)

Subtipul cuprinde fragmente cu pereţi subţiri, modelate exclusiv la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi cenuşie închisă, care au fost ornamentate fie cu nervuri în relief, fie cu caneluri orizontale.

Oale: a.11.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0111	14'	a.1101a1	40/60/60	05	I. 1321	dnv		a1	s.6	192/12
0041	11	a.1101b	60/0/60	00	I. 132			a	s.4(/)	90/3
0050	30	a.1101b1	40/90/50	05	I. 131	di.02.b1		a1	s.4(1/)	113/2
0051	38(58)	a.1101b1	60/80/30	05	I. 131			a1	s.4(/)	209/3

Fig. 274. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.11.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.11.02. Oale cu buza scurtă, treflată, uneori accentuat aplecată în afară, cu gât scurt sau mediu, umeri accentuat arcuiţi (fig. 261, 275)

Subtipul cuprinde fragmente cu pereţi subţiri, modelate exclusiv la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun cărămizie, care într-un caz au fost ornamentate cu caneluri orizontale uşor vălurite sau cu linii orizontale incizate.

Oale: a.11.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0018	NI1087	a.1102a	20/60/30		I. 14b	di.bz.02.04.a4a		a1	s.12	31/1
0027	GB15	a.1102a	50/80/60	10	I. 14			b	s.12	74//5
0104	26	a.1102a2	30/80/60	10	I. 14c	di.01.d		a1	s.12	181/10
0078	5'	a.1102a3	40/80/30?	20	I. 14c1			a1	s.12	162/8
0078	1	a.1102b2	50/70/30	10	I. 14b			a	s.12	162/3
0104	7	a.1102c1	40/70/40	05	I. 141.a			b	s.12	179/4

Fig. 275. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.11.02

a.11.03. Oale cu buza scurtă, uşor alveolată, puternic aplecată în afară, cu gât mediu, umeri accentuat arcuiţi (fig. 276-277)

Subtipul cuprinde numai două fragmente cu pereţi subţiri, modelate exclusiv la roata rapidă, unul din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie închisă, ornamentat cu benzi de caneluri orizontale, celălalt din pastă nisipoasă, de culoare brun cărămizie şi neornamentat.

Oale: a.11.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0039	v9	a.1103a2	00/70/80	10	I. 14a				s.12(s.8)	87/8
0016	6	a.1103b2			I. 1321	di.bz.02.01.a		a1	s.4-6(s.8)	53/4

Fig. 276. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.11.03

a.12. Oale cu buza mai masivă, uşor trompetiformă, fără gât sau cu gât mediu, umeri accentuat arcuiţi (fig. 277-284)

Tipul este dominat de ceramica lucrată la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie şi apoi, cu o frecvenţă mult mai mică, de ceramica modelată la roata înceată, din pastă nisipoasă sau cimentoasă. Celelalte categorii tehnologice lipsesc (fig. 278). Sunt oale cu pereţi subţiri de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm) şi cu o pondere importantă a celor de grosime „b" (între 8-12 mm) (fig. 279). Umerii sunt arcuiţi sau mai puţin arcuiţi (fig. 280).

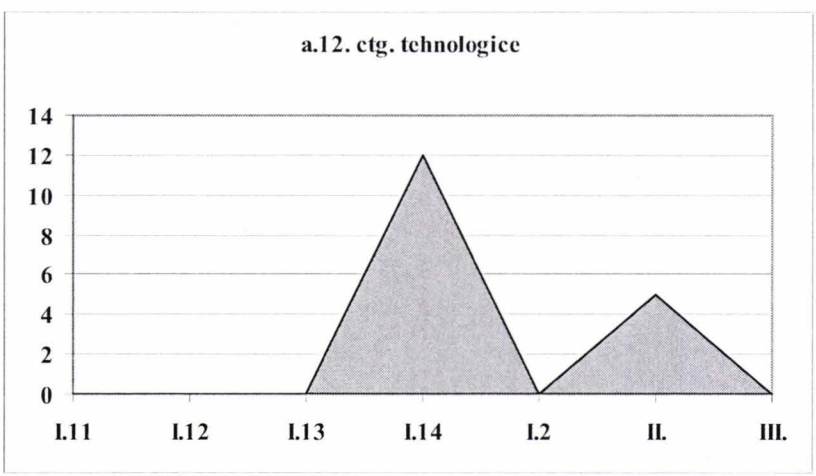

Fig. 278. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, a.12. categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

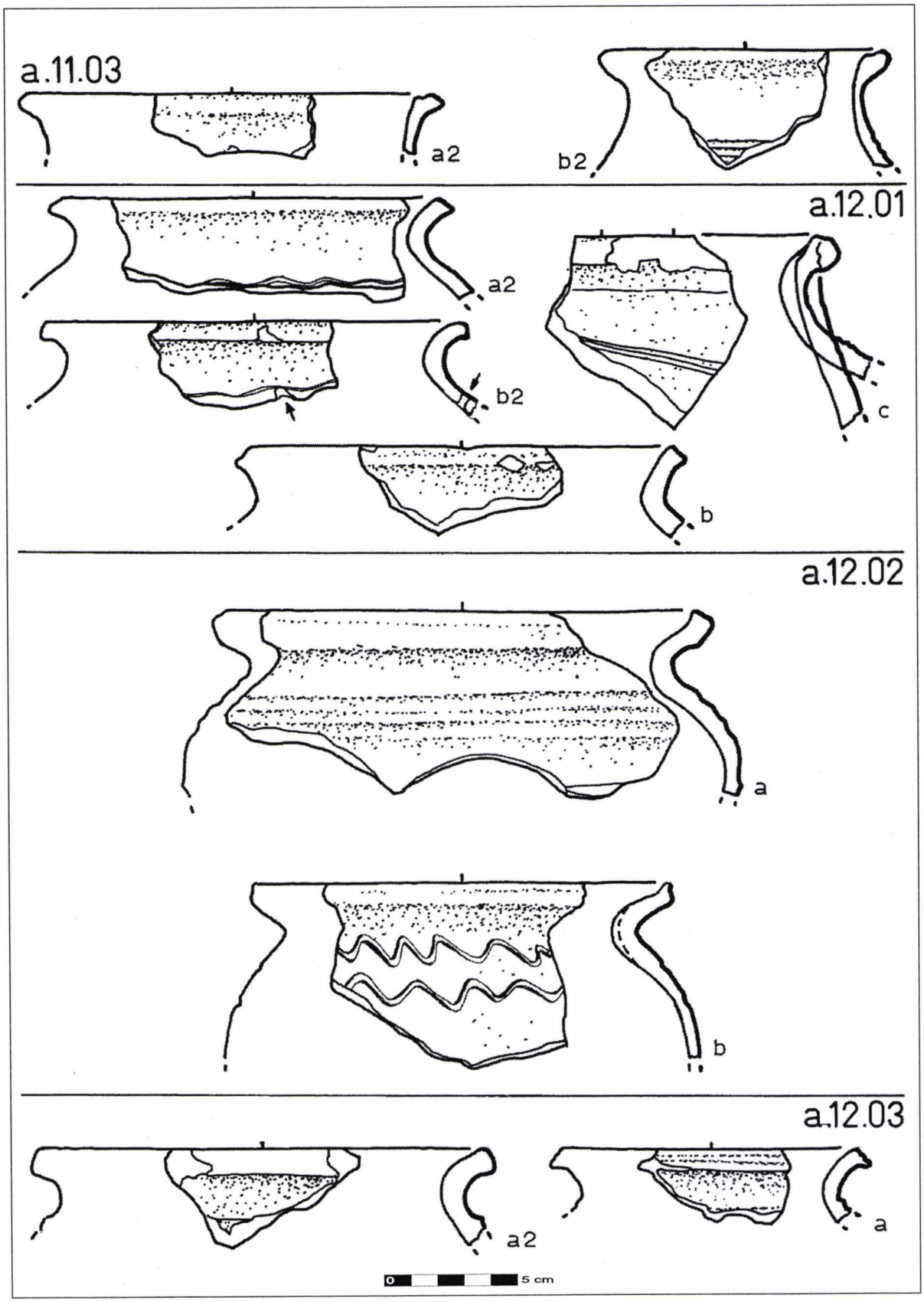

Fig. 277. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipurile a.11.03, a.12.01 – a.12.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

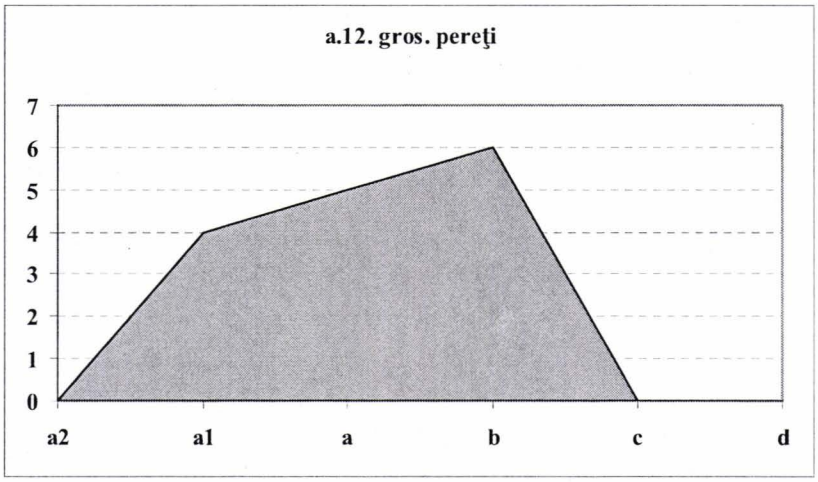

Fig. 279. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.12: grosime pereţi

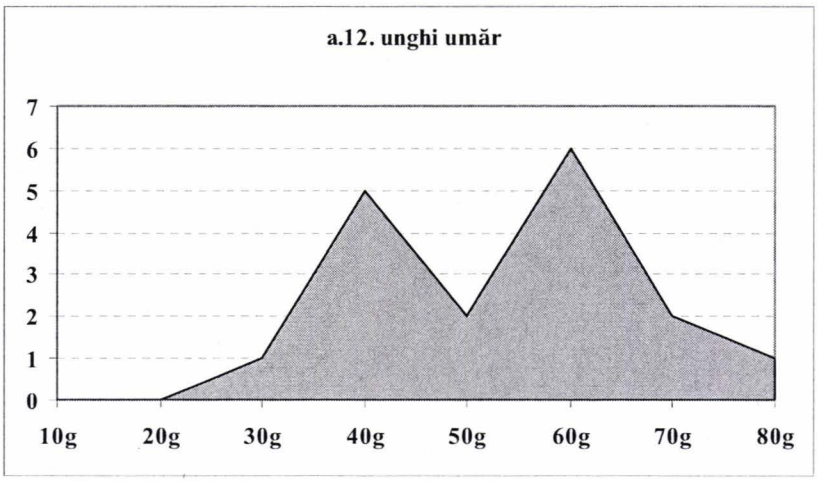

Fig. 280. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.12: unghiul de înclinare a umărului vaselor

În funcţie de structura formală a fragmentelor păstrate se pot distinge patru subtipuri, prezente cu intensitate diferită (fig. 281).

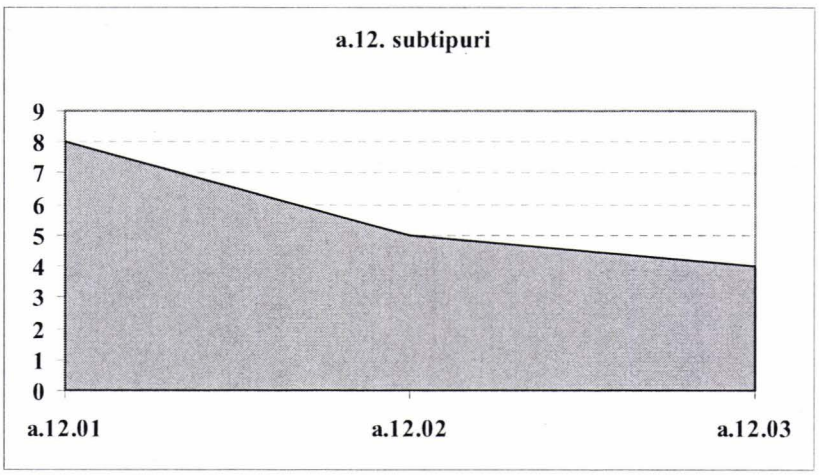

Fig. 281. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.12: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.12.01. Oale cu buza mai masivă, uşor trompetiformă, puternic aplecată în afară, fără gât sau cu gât mediu, umeri accentuat arcuiţi (fig. 277, 282)

În afară de două fragmente modelate la roata înceată, cu pereţi relativ subţiri, aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm), ornamentate, unul cu o linie în val (fragmentul 13 din complexul cat. nr. 6), celălat cu benzi de caneluri în val (fragmentul 12 din complexul cat. nr. 9), celelalte exemplare ale subtipului aparţin ceramicii lucrate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie, dintre care unul a fost ornamentat cu o linie în val (fragmentul 23 din complexul cat. nr. 104).

Oale: a.12.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0104	23	a.1201a	30/0/70	00	I. 14.c			a	s.12	182/2
0104	fnr	a.1201a			I. 14c	di.bz.01.02.a1			s.12	182/1
0007b	3	a.1201a	30/80/40	03	I. 14b	di.bz.01.02.a7a		b	s.12	26/ 3
0043a	1	a.1201a2	40/80/60	10	I. 14.a	di.01.a2		a	s.12	93/9
0008	13	a.1201a2	50/80/40	07	II. 2c	di.01.a2/c1		a	s.8(12)	8-2A/1
0008	5	a.1201b	60/0/40	00	II. 2c			b	s.8(12)	8-2A/2
0104	51	a.1201b	20/0/60	00	I. 14c			a	s.12	182/5
0104	39	a.1201b1	30/80/40	05	I. 14c1			a1	s.12	182/3
0104	52	a.1201b2	20/80/40	10	I. 14c1			a1	s.12	182/4
0009	12	a.1201c2	40/70/30	10	II. 2a	di.bz.01.01.a1		b	s.8	30/2

Fig. 282. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.12.01

a.12.02. Oale cu buza mai masivă, trompetiformă, puternic aplecată în afară, fără gât, umeri accentuat arcuiţi (fig. 277, 283)

În afara unui singur fragment modelat la roata înceată, din pastă nisipoasă, cu pereţi relativ subţiri, aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm) şi ornamentat cu caneluri orizontale largi (fragmentul 7 din complexul cat. nr. 8), celelalte exemplare ale subtipului, cu pereţi subţiri mai ales de categoria „a1" (între 4-5 mm), aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie şi au fost ornamentate fie cu linii în val (fragmentele 56 şi 47 din complexul cat. nr. 104), fie cu benzi de linii în val (fragmentul 46 din complexul cat. nr. 104).

Oale: a.12.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0104	56	a.1202a	30/0/50	00	I. 14.a	di.01.a		b	s.12	178/6
0008a	7	a.1202a1	40/80/40	05	I. 14b	di.02.b2		b	s.12	28/3
0104	46	a.1202b	40/0/60	00	I. 14a	di.bz.01.01.a1		b	s.12	178/7
0104	47	a.1202b	30/0/50	00	I. 14c	di.01.c1		a1	s.12	182/6
0027	31	a.1202b	50/0/80	00	I. 14a			a1	s.12	72//7

Fig. 283. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.12.02

a.12.03. Oale cu buza mai masivă, trompetiformă, răsucită în afară, fără gât sau cu gât mediu, umeri arcuiţi (fig. 277, 284)

În afara unui singur fragment modelat la roata înceată, din pastă nisipoasă, cu pereţi relativ subţiri, aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm) şi ornamentat cu o canelură orizontală (fragmentul 7 din complexul cat. nr. 15), celelalte exemplare ale subtipului aparţin ceramicii

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun cărămizie, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm), dar mai ales „b" (între 8-12 mm).

Oale: a.12.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0067	2	a.1203a	30/0/60	00	I. 14.a			b	s.12	154/8
0067	14	a.1203a	30/0/70	00	I. 14.a			b	s.12	154/7
0027	23	a.1203a1	30/70/60	05	I. 14.a2			a	s.12	72//8
0015	7	a.1203a2	30/90/60	10	II. 1c	di.02.a1		b	s.8	41/3

Fig. 284. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.12.03

a.13. Oale cu buza profilată, oval-rotunjită, aplecată în afară, fără gât şi umeri arcuiţi (fig. 285-286)

Tipul este reprezentat printr-un singur exemplar, modelat la roata înceată din pastă nisipoasă, ornamentat cu benzi de caneluri orizontale, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm).

Oale: a.13.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0015	50	a.1301	60/0/60	00	II. 2b	di.bz.02.03		b	s.8	41/4

Fig. 286. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.13.01

a.14. Oale cu buza verticală, mai mult sau mai puţin profilată şi umeri extrem de puternic arcuiţi (fig. 285-287)

Tipul este reprezentat prin două variante, cu câte un exemplar fiecare, aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie, cu pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm), respectiv „a" (între 6-7 mm). Una are buză îngustă profilată şi verticală, la cealată variantă buza este dreptunghiular rotunjită, cu o mică alveolare. Ambele fragmente păstrate nu sunt ornamentate.

Oale: a.14.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0027	16	a.1401a	70/0/20	00	I. 14a1			a1	s.12	72//10
0027	5	a.1401b	70/0/10	00	I. 14a1			a	s.12	72//11
0027	GB27	a.1401c	70/0/70	00	I. 14c			b	s.12	74//3
0027	GB18	a.1401d	70/0/40	00	I. 14c			b	s.12	74//2

Fig. 287. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.14.01

a.15. Oale cu buza scurtă, profilată, trilobată, puternic aplecată în afară, gât mediu, umeri accentuat arcuiţi (fig. 285, 288-294, 299)

Tipul este dominat de ceramica modelată la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun-cărămizie. Interesant este şi faptul că de această categorie formală se apropie şi un exemplar aparţinând ceramicii modelate la roata încetă din pastă nisipoasă. Există două exemplare, la care diferenţa dintre cele două categorii tehnologice ale ceramicii este greu de realizat (fragmentele 21, 1 din complexele cat. nr. 15, respectiv 120) (fig. 288). Sunt mai ales oale cu pereţi relativ subţiri, de categoria de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm) şi mai puţin „b" (între 8-12 mm) (fig. 289) şi cu umeri relativ accentuat arcuiţi (fig. 290).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

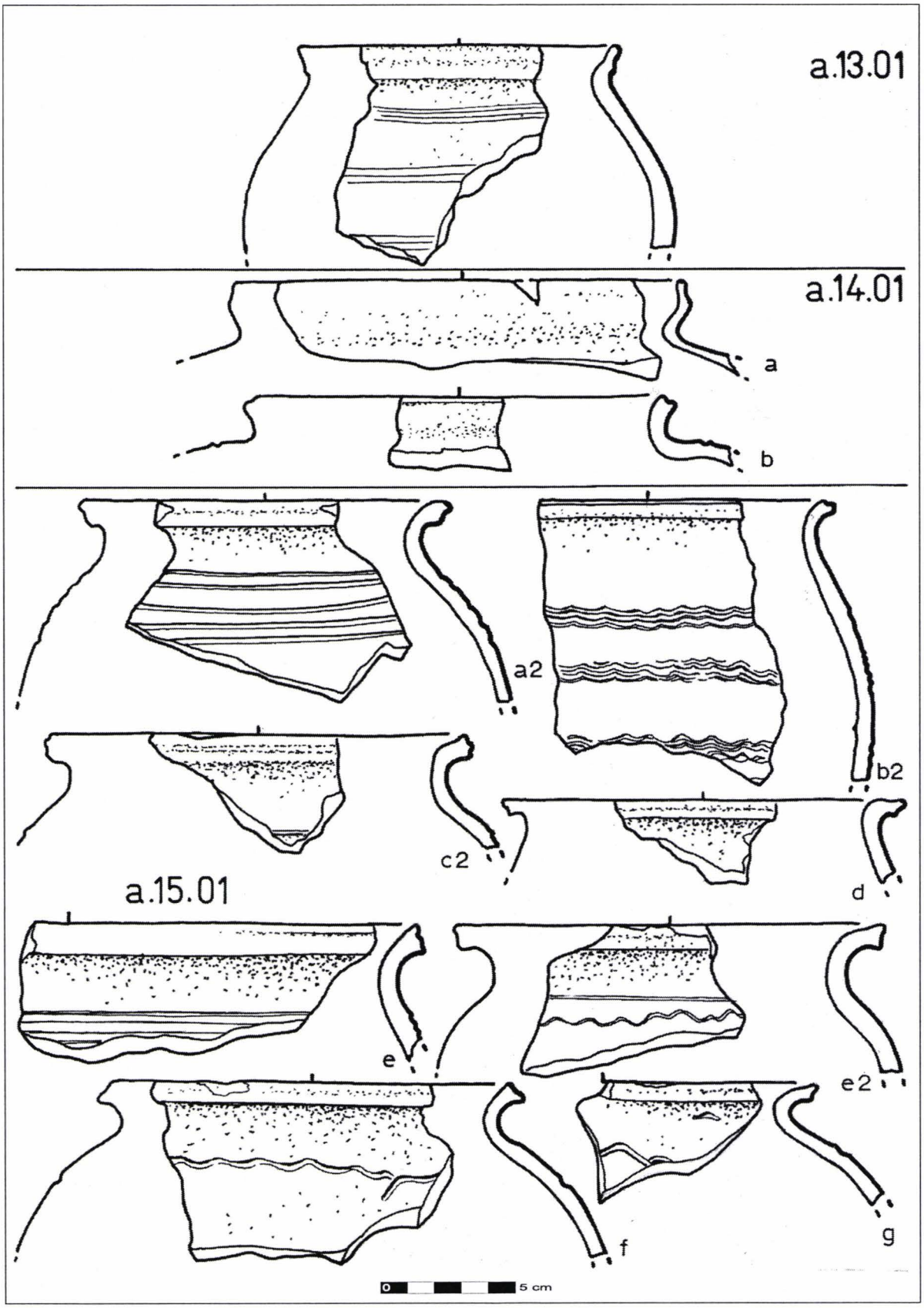

Fig. 285. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipurile: a.13.01, a.14.01, a.15.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

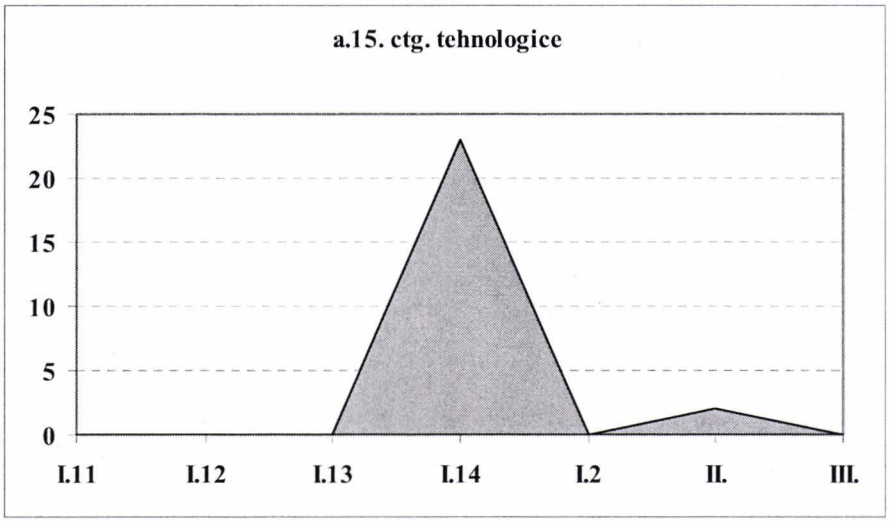

Fig. 288. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.15. categorii tehnologice

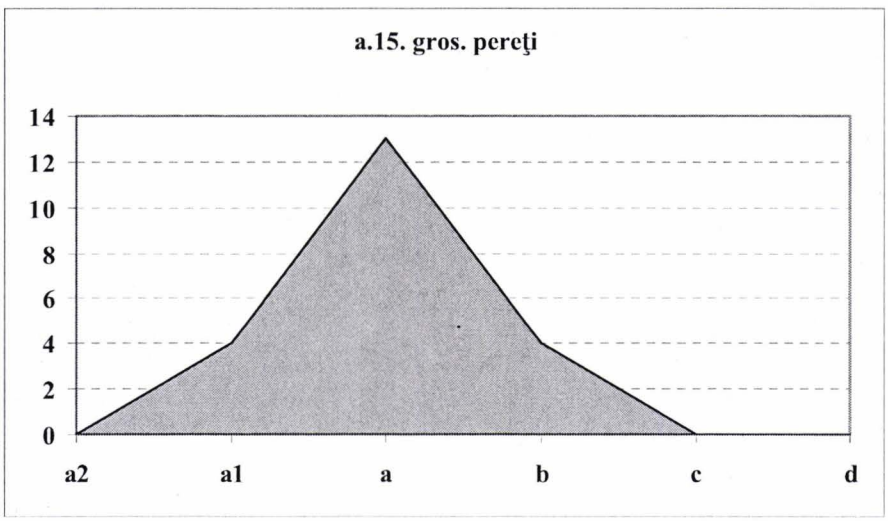

Fig. 289. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.15: grosime pereţi

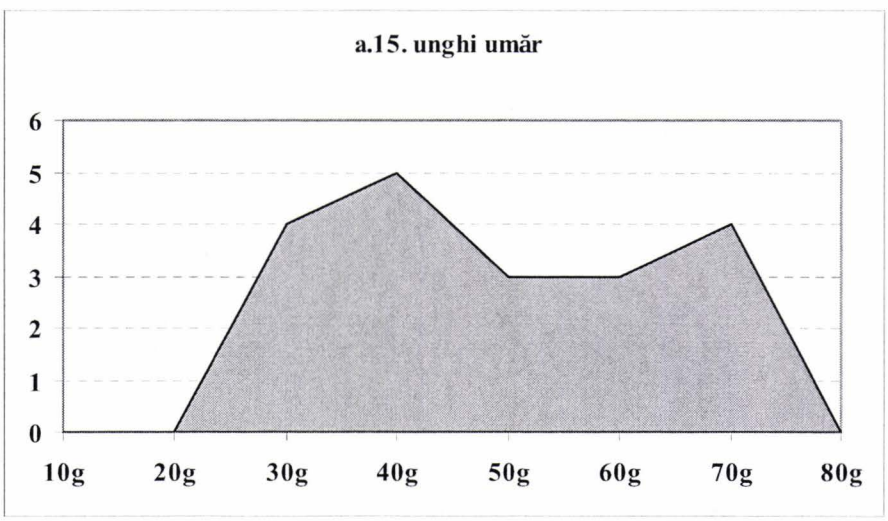

Fig. 290. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.15: unghiul de înclinare a umărului vaselor

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În funcţie de structura formală a fragmentelor păstrate se pot distinge trei subtipuri, prezente cu o intensitate diferită (fig. 291).

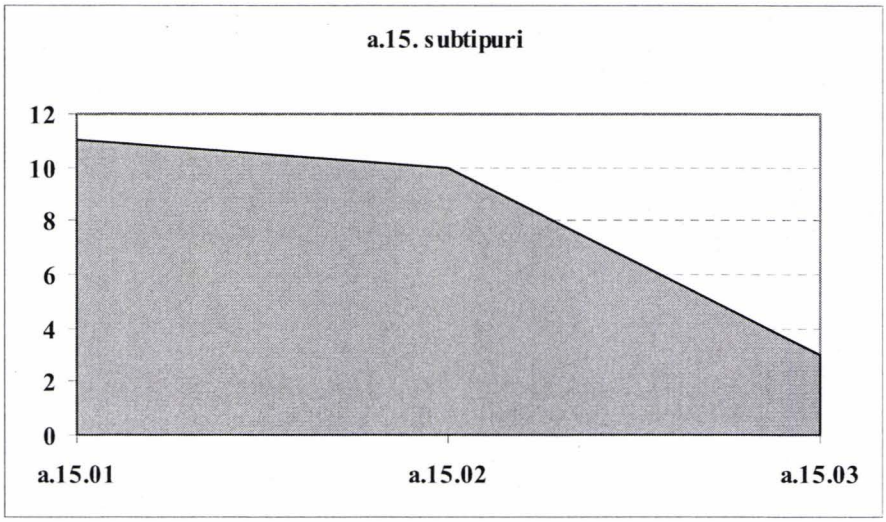

Fig. 291. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.15: subtipuri

a.15.01. Oale cu buza scurtă, profilată, trilobată, puternic aplecată în afară, gât mediu, umeri accentuat arcuiţi (fig. 285, 292, 299)

Cu excepţia a două exemplare care par a fi modelate la o roată înceată foarte bună, aproape rapidă (fragmentele 1, 21 din complexele cat. nr.120 respectiv 15), ornamentate fie cu caneluri orizontale distanţate, fie cu benzi de linii în val, celelalte exemplare aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie şi au fost ornamentate cu linii în val incizate (fragmentele 12, 11, 2, 2 din complexele cat. nr. 27, 49 78). Sunt oale cu pereţi subţiri, aparţinând mai ales categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm).

Oale: a.15.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0078	fnr	a.1501a	40/80/?	?	I. 141.a			a	s.12	161/5
0078	2	a.1501a2	40/80/50	12	I. 141.b	di.01.d		a	s.12	162/5
0078	9	a.1501a2	40/60/40	10	I. 141.a			a	s.12	161/6
0015	21	a.1501b2	40/70/70	10	I. 141.c/II.1	di.bz.0103.a1		a	s.8	44/4
0066	9	a.1501c2	30/80/30	11	I. 141.a1			a	s.12	153/2
0027	17	a.1501d	00/0/70	00	I. 141.a1			a	s.12	72//12
0120	1	a.1501e1	50/80/70	05	II. 2b/ I. 142b	di.02.b3		b	s.8	209/1
0027	11	a.1501e2	20/80/50	10	I. 141.a	di.01.a		b	s.12	73//1
0043a	2	a.1501f1	60/80/40	05	I. 141.a	di.01.a2		a	s.12	93/10
0104	13	a.1501g	?	?	I. 141.a			a	s.12	178/8
0027	12	a.1501g	20/0/30	00	I. 141.a	di.01.02.a		a	s.12	73//2
0018	1'	a.1501g			I. 142.b	dpr.02.02			s.12	31/7

Fig. 292. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.15.01

a.15.02. Oale cu buza scurtă, profilată, dreptunghiulară, evazată, puternic aplecată în afară, gât scurt, umeri accentuat arcuiţi (fig. 293, 299)

Numai fragmentul 81 din complexul cat. nr. 16 a fost modelat la roata înceată şi ornamentat cu benzi de caneluri largi, aproape ca un decor costat. Celelalte exemplare aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie, fiind caracterizate prin pereţi aparţinând mai ales categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi „a1" (între 4-5 mm). Ornamentul

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

constă fie din alveole cu unghia pe umărul vasului (fragmentul 27 din complexul cat. nr.10), fie din linii în val duble sau simple (fragmentele 48, 19, 3 din complexele cat. nr. 104 şi 27) sau din linii duble în val, uşor descentrate (fragmentul 62 din complexul ct. nr. 104).

Oale: a.15.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0104	70	a.1502a1	50/50/70	05	I. 14a			a1	s.12	178/9
0027	3	a.1502b	20/0/60	00	I. 14a	di.01.c1		b	s.12	73//4
0027	10	a.1502b	40/0/30	00	I. 14c1	dpr.02.02		a	s.12	73//3
0007b	9	a.1502b	40/80/30	04	I. 142	di.01.a		a1	s.12	26/ 2
0104	62	a.1502b1	50/80/60	05	I. 14c	di.bz.01.01.a3!		a1	s.12	182/7
0027	19	a.1502b1	30/80/50	05	I. 14c	di.01.b1		a	s.12	73//5
0027	2	a.1502b1	50/80/30	05	I. 14a			a1	s.12	73//6
0043a	3	a.1502b1	30/80/40	05	I. 14a			a	s.12	93/8
0104	48	a.1502b2	40/50/30	10	I. 14a2	di.01.a		a1	s.12	178/10
0027	GB25	a.1502c	50/0/70	00	I. 14c			b	s.12	74//1
0016	81	a.1502c1	50/80/60	05	II. 2b	di.bz.02.04.a2		b	s.8	47/4

Fig. 293. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.15.02

a.15.03. Oale cu buza scurtă, profilată, ascuţită, puternic aplecată în afară, gât scurt, umeri accentuat arcuiţi (fig. 294, 299)

Încadrăm în acest subtip numai un singur exemplar, aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie, cu pereţi neornamentaţi, din categoria de grosime „a" (între 6-7 mm).

Oale: a.15.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0043a	3'	a.1503a1	30/70/40	04	I. 14a			a	s.12	93/7

Fig. 294 Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.15.03

a.16. Oale cu buza scurtă, masivă, rotunjită, accentuat aplecată în afară, gât scurt şi umeri accentuat arcuiţi (fig. 295-310)

Tipul este dominat de ceramica modelată la roata înceată şi cu o oarecare participare a ceramicii lucrate la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun-cărămizie. Acestui tip îi aparţin şi câteva exemplare modelate cu mâna şi numai unul din ceramică la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşiu-roşietică (fig. 295). Sunt în general vase cu umeri accentuat arcuiţi (fig. 297),

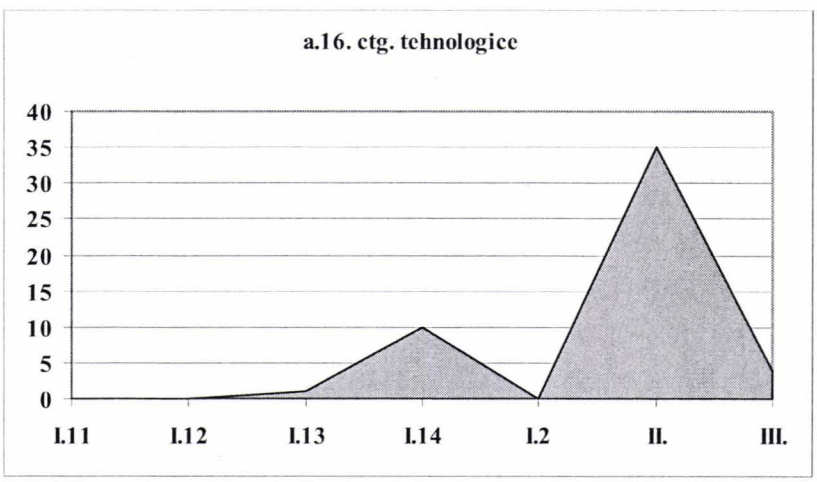

Fig. 295. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, a.16. categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

cu pereţi relativ subţiri, din categoria de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm) şi mai ales „b" (între 8-12 mm) (fig. 296).

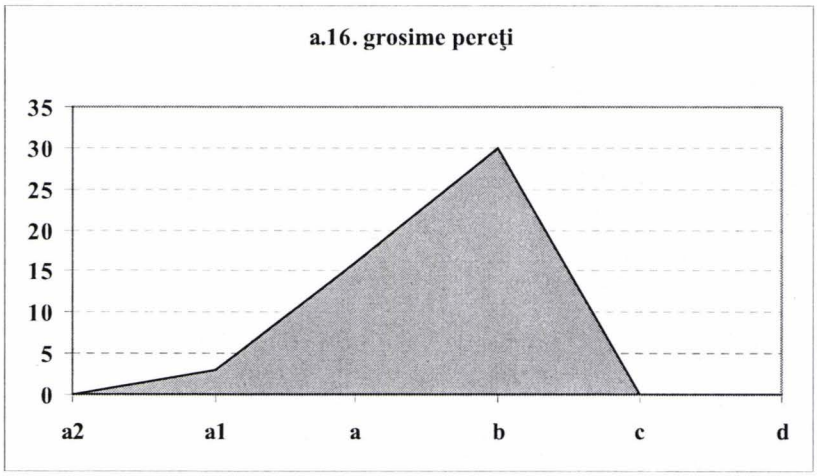

Fig. 296. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.16: grosime pereţi

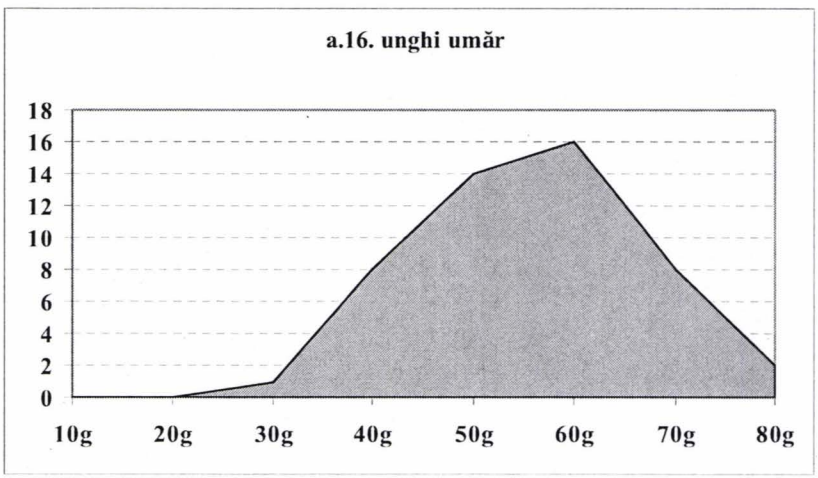

Fig. 297. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.16: unghiul de înclinare al umărului vaselor

În funcţie de structura formală a fragmentelor păstrate se pot distinge nouă subtipuri, prezente cu o intensitate deosebită (fig. 298).

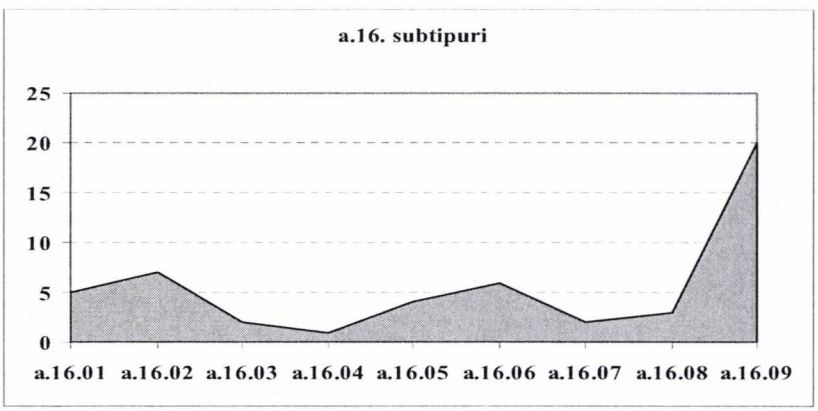

Fig. 298. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.16: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

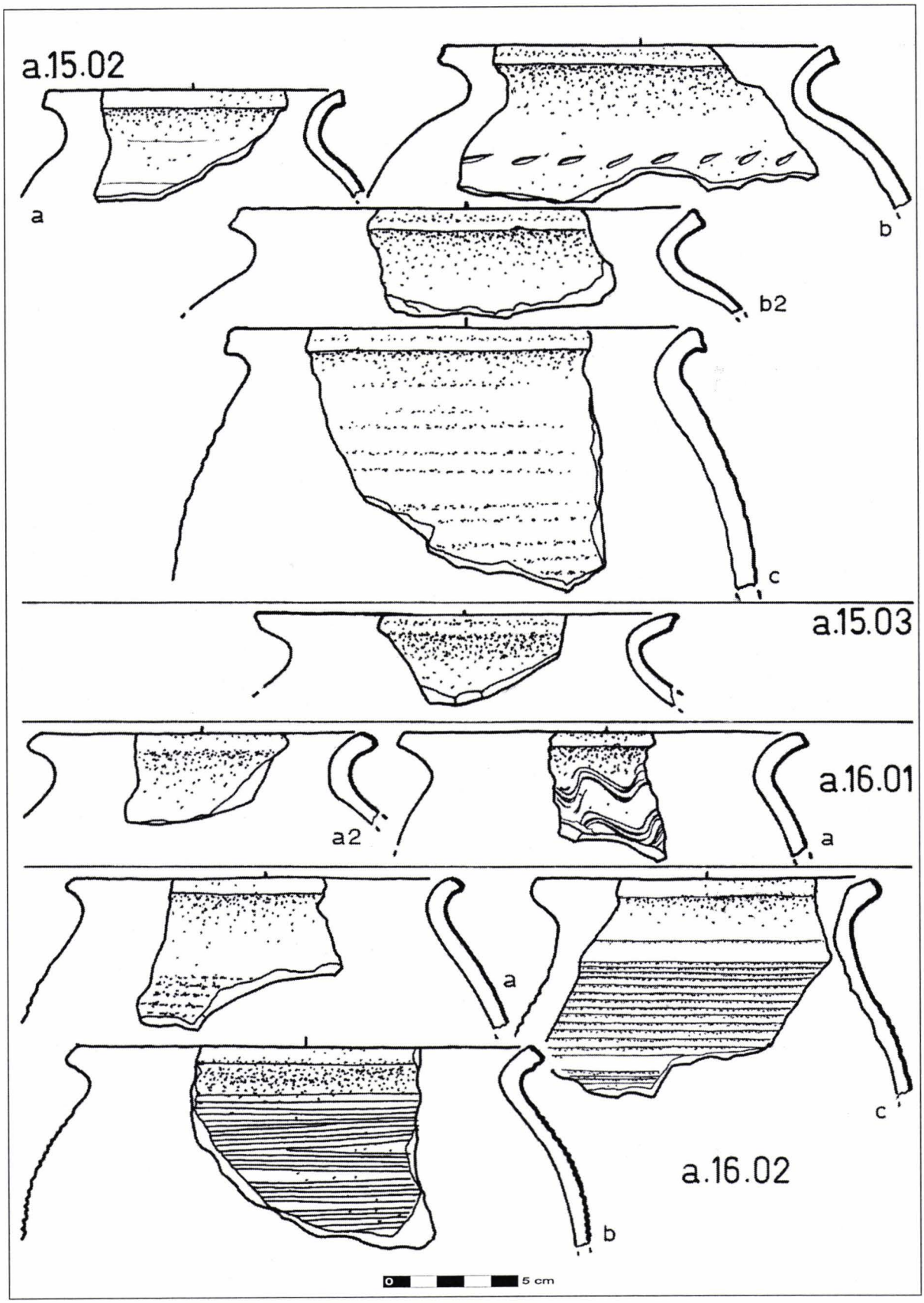

Fig. 299. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipurile a.15.02 – a.15.03, a.16.01 – a.16.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

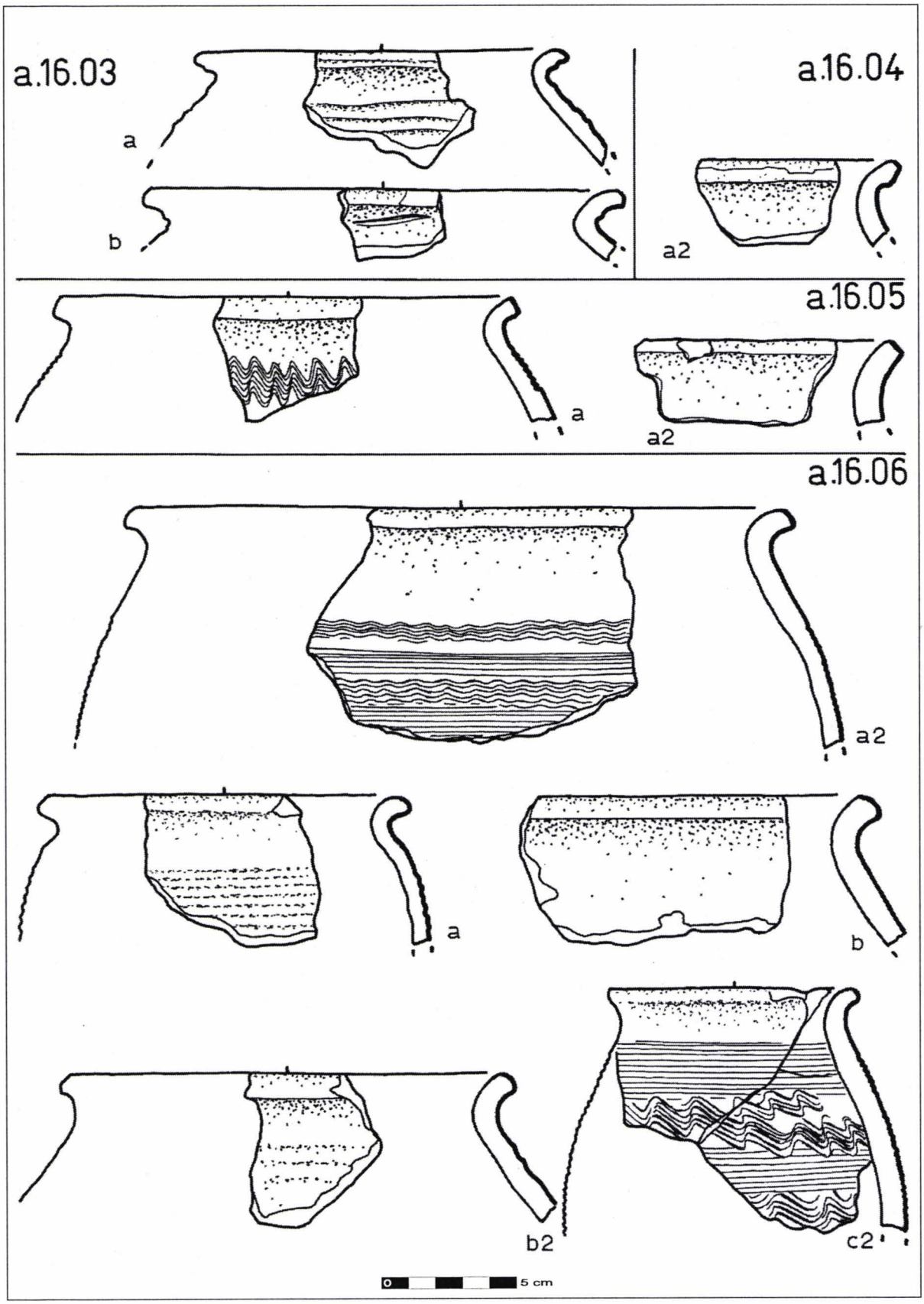

Fig. 300. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, a.16 subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

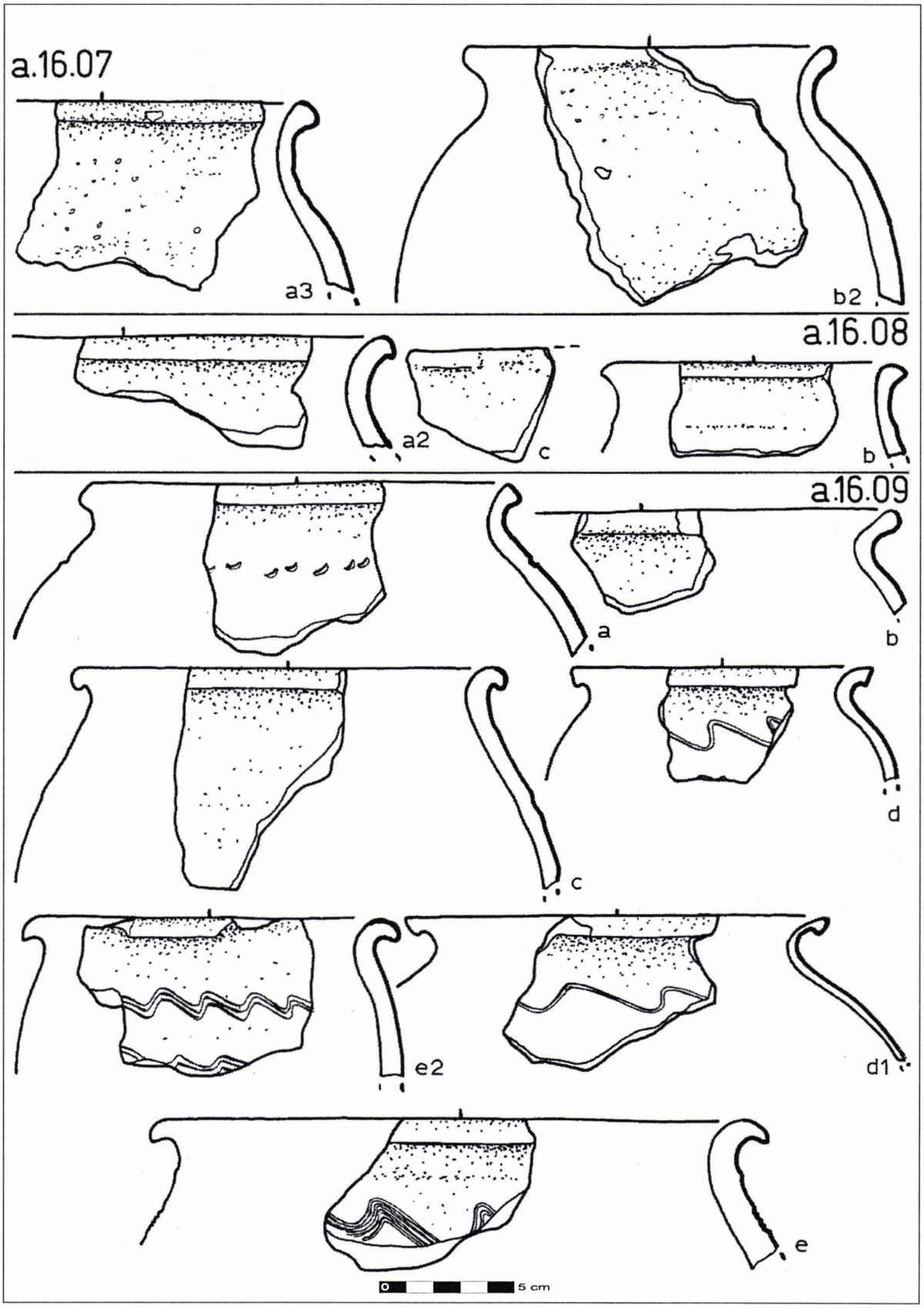

Fig. 301. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, a.16 subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.16.01. Oale cu buza scurtă, masivă, dreptunghiular-rotunjită, cu gât scurt sau fără, umeri accentuat arcuiţi (fig. 299, 302)

Subtipul este reprezentat în egală măsură de exemplare modelate la roata înceată, cu pereţi mai groşi, din categoria de grosime „b" (între 8-12 mm) şi de exemplare aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă brun-cărămizie. Unul din exemplarele lucrate la roata înceată a fost ornamentat cu benzi de caneluri orizontale, altul, modelat la roata rapidă, cu benzi de caneluri în val (fragmentele 3 şi 1 din complexele cat. nr. 15 respectiv 104), exemplarele modelate la roata înceată nefiind prevăzute cu gât.

Oale: a.16.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0015	3	a.1601a	30/0/60	00	II. 1a	di.bz.02.04.a4!		b	s.8	41/5
0008	3	a.1601a	40/0/50	00	II. 4b			b	s.8(12)	28/4
0104	61	a.1601a1	40/90/40	05	I. 141.a1			a	s.12	178/11
0104	59	a.1601a2	40/90/40	10	I. 141.c			a	s.12	182/8

Fig. 302. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.16.01

a.16.02. Oale cu buza scurtă, dreptunghiular-rotunjită şi făţuită, cu gât în general scurt sau fără şi umeri aplecaţi (fig. 299, 303)

Subtipul este reprezentat numai de exemplare modelalte la roata înceată, din pastă cimentoasă sau nisipoasă, cu pereţi aparţinând atât categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) cât şi „b" (între 8-12 mm). Exemplarele au fost ornamentate fie cu striuri orizontale întrerupte (fragmentul 8 din complexul cat. nr. 125), fie cu caneluri orizontale largi (fragmentele 16, 26, 18-19, 11, +14, respectiv din complexele cat. nr.15 respectiv 39)

Oale: a.16.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0015	2	a.1602a1	40/80/50	05	II. 1c			b	s.8	41/7
0015	16	a.1602a1	30/90/60	05	II. 1b	di.bz.02.04.a2		a	s.8	41/6
0015	26	a.1602b	50/0/80	00	II. 2a1	di.bz.02.04.a2		b	s.8	42/1
0016	GB5	a.1602b			II. 4a				s.8	48/3
0125	8	a.1602b	20/0/50	00	II. 2b	di.str.02.a1		a	s.8	215/6
0016	GB2	a.1602b			II. 4	di.bz.02.01.a			s.8	47/2
0015	18,19	a.1602b1	50/70/50	05	II. 1b	di.bz.02.04.a2		b	s.8	42/2
0015	11(+14)	a.1602b1	50/70/70	05	II. 1c	di.bz.02.04.a2		b	s.8	42/3
0039	1	a.1602c3	40/80/60	17	II. 2c	di.bz.02.04.b1		a	s.8	85/1

Fig. 303. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.16.02

a.16.03. Oale cu buza scurta, rotunjit-ascuţită şi uşor îndoită, puternic aplecată în afară, fără gât şi umeri puternic arcuiţi (fig. 300, 304)

Subtipul este reprezentat printr-un exemplar aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă brun-cărămizie, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi prin două exemplare modelate pe roata înceată, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm), ornamentate cu linii orizontale incizate sau cu benzi de caneluri orizontale.

Oale: a.16.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0015	4	a.1603a	20/0/50	00	II. 2c	di.01.d		b	s.8	42/4
0015	23	a.1603a			II. 2b	di.bz.02.04.a2		b	s.8	44/2
0078	10	a.1603b	50/0/40	00	I. 14a			a	s.12	161/7

Fig. 304. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.16.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.16.04. Oale cu buza puternic aplecată în afară şi tăiată vertical, gât mediu şi umeri puţin arcuiţi (fig. 300, 305)

Subtipul este reprezentat printr-un singur exemplar aparţinând ceramicii modelate pe roata înceată, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm).

Oale: a.16.04										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0116	9	a.1604a2	30/90/70?	10	II. 2b			b	s.8	202/1

Fig. 305. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.16.04

a.16.05. Oale cu buza foarte scurtă, masivă, dreptunghiular rotunjită, puternic aplecată în afară, cu gât scurt sau fără şi umeri arcuiţi (fig. 300, 306)

Subtipul este reprezentat numai de exemplare modelalte la roata înceată, din pastă nisipoasă, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm). Exemplarele au fost ornamentate cu benzi de caneluri în val (fragmentele 5, 10 din complexul cat. nr.116).

Oale: a.16.05										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0115	4	a.1605a	60/0/50	00	II. 2a			b	s.8	200/3
0116	5	a.1605a	40/0/60	00	II. 2b1	di.bz.01.02.a1		b	s.8	202/3
0116	10	a.1605a1	50/80/60	05	II. 2b	di.bz.01.01.a2		b	s.8	201/4
0116	11	a.1605a2	30/80/70?	10	II. 2a			b	s.8	201/3

Fig. 306. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.16.05

a.16.06. Oale cu buza foarte scurtă, masivă, rotunjită, gât scurt sau mediu şi umeri arcuiţi (fig. 300, 307)

În afara unui singur exemplar modelat cu mâna dintr-o pastă de calitate inferioară, cu pereţi în categoria de grosime „b" (între 8-12 mm) şi neornamentat, celelalte exemplare au fost modelate la roata înceată, din pastă cimentoasă sau nisipoasă, cu pereţi mai groşi, aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm) şi ornamentaţi fie cu benzi de linii în val şi benzi de caneluri orizontale (fragmentele 1, 20, nr. inventar 10105 din complexele cat. nr. 17, 15, 4), fie cu benzi de caneluri largi, orizontale (fragmentul 6 din complexul cat. nr.15). Subtipul cuprinde pe lângă variante cu gură largă şi corp mai sferic şi o variantă cu corp piriform (varianta c).

Oale: a.16.06										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0017	1	a.1606a1	30/80/65	05	II. 2b	di.bz.0102.04.a1		b	s.8	55/1
0015	6	a.1606a2	50/80/60	08	II. 1b	di.bz.02.04.a2		b	s.8	43/1
0015	20	a.1606a2	20/70/60	10	II. 1b	di.bz.0102.04.d1		b	s.8	42/5
0015	24	a.1606b			II. 1b	di.bz.02.04.a2		b	s.8	44/3
0015	22	a.1606b			II. 3b	di.bz.02.04.a2			s.8	44/1
0020	29	a.1606b1	40/90/60	05	III. 4a			b	s.6	61/8
0015	25	a.1606b1	50/70/50	05	II. 3			a	s.8	43/3
0004	Ni10105	a.1606c2	30/80/70	10	II. 4a	di.bz.0102.05.b2			s.8	15/1

Fig. 307. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.16.06

a.16.07. Oale cu buza rotunjită, aplecată în afară, gât înalt sau mediu şi umeri accentuat arcuiţi (fig. 301, 308)

Subtipului îi aprţin numai două exemplare, fiecare reprezentând câte o variantă a ceramicii modelată cu mâna, din pastă cu multe pietricele, fiind ornamentate cu un fel de „Besenstrich" rar.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.16.07										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0022	32	a.1607a3	60/90/50	21	III. 3c	dp.01.01		b	s.6(4-5)	70/11
0014a	46	a.1607b2	50/80/40	10	III. 3c	dp.01.01		b	s.8	39/3

Fig. 308. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.16.07

a.16.08. Oale cu buza rotunjită, uşor ascuţită, puternic aplecată în afară, gât scurt şi umeri arcuiţi (fig. 301, 309)

Este un subtip relativ eterogen, reprezentat de trei variante cu câte un exemplar, modelate atât la roata rapidă, din ceramică zgrunţuroasă de culoare cenuşiu-roşietică, cât şi la roata înceată sau cu mâna, toate exemplarele fiind nedecorate.

Oale: a.16.08										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0116	12	a.1608a2	50/80/60	08	II. 3c			b	s.8	201/8
0054	53	a.1608b1	80/80/70	05	I. 133			a	s.3(/2)	138/6

Fig. 309. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.16.08

a.16.09. Oale cu buza masivă, rotunjită, mai mult sau mai puţin răsucită, gât scurt şi umeri relativ accentuat arcuiţi (fig. 301, 310).

În afară de variantele „a" şi „d", dominate de exemplare aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun-cărămizie, celelalte variante aparţin ceramicii modelate la roata înceată. Un alt criteriu de identificare a variantelor este cel al formei particulare a buzei: la variantele „a" şi „b" uşor răsucite, la varianta „c" buză scurtă şi strâns răsucită, la varianta „d" uşor tăiată, la varianta „e" puternic răsucită, ca un fel de cârlig.

Dominanţi sunt pereţii categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm), mai ales la exemplarele modelate la roata rapidă şi ai categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm), la ceramica la roata înceată.

Unele dintre variante îşi găsesc o expresie şi în sistemul decorativ. Astfel, în cadrul variantei „a", exemplarele modelate la roata rapidă au fost ornamentate cu şiruri de alveole realizate cu unghia (fragmentul 11, din complexul cat. nr. 8), după cum tot numai în cadrul acestei variante apare ornamentul constând dintr-o linie în val lină (fragmentele 5, 43 din complexul cat. nr. 104) sau mai amplă (fragmentele 12, 10, din complexele cat. nr. 12).

Exemplarele variantelor modelate la roata înceată au fost ornamentate fie cu benzi de linii în val uşor descentrate (fragmentul 7 din complexul cat. nr. 116), ample (fragmentul 7 din complexul cat. nr. 125), fie cu benzi de caneluri în val normale (fragmentul 8 din complexul cat. nr. 116) sau cu benzi de caneluri orizontale mai largi (fragmentele 5, 17, 28 din complexul cat. nr. 15) sau chiar cu benzi de caneluri orizontale fragmentare (fragmentul 6 din complexul cat. nr.11).

Oale: a.16.09										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0007b	8	a.1609a	40/80/40	05	I. 14a	di.01.a		a1	s.12	26/ 1
0008a	11	a.1609a	60/0/50		I. 14c	dpr.02.02		b	s.12	28/5
0104	5	a.1609a1	40/60/40	05	I. 14a	di.01.a		a1	s.12	178/12
0015	5	a.1609a1	20/70/70	05	II. 1c	di.bz.02.04.a2		b	s.8	43/4
0104	43	a.1609a2	40/70/50	10	I. 14c1	di.01.a		a	s.12	182/9
0125	7	a.1609b1	40/80/60	05	II. 2b	di.bz.01.01.b		a	s.8	215/1
0015	8	a.1609b2	40/70/60	07	II. 1c			a	s.8	43/5

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.16.09										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0015	28	a.1609c1	30/90/60	05	II. 1b	di.bz.02.04.a2		b	s.8	43/8
0015	12	a.1609c1	30/80/70	05	II. 1b	di.bz.02.04.a2		b	s.8	43/7
0015	17	a.1609c1	40/80/60	05	II. 1b	di.bz.02.04.a2		a	s.8	43/6
0012	4	a.1609c1	20/80/50	03	II. 2b	di.bz.02.04.a1		a	s.8	8-2B/2
0018	12	a.1609d	40/80/50	05	I. 14a	di.01.02.a2		a	s.12	31/3
0018	10	a.1609d1	20/80/40	10	I. 14a	di.01.02.a2		a1	s.12	31/4
0116	2	a.1609e	30/0/60	00	II. 2c			b	s.8	202/2
0116	7	a.1609e	20/0/70	00	II. 2b	di.bz.01.01.a3		b	s.8	202/5
0116	6	a.1609e1	20/80/50	05	II. 2b1	di.bz.02.y3		a1	s.8	202/4
0116	3(+1?)	a.1609e1	40/80/50	05	II. 2b			b	s.8	201/7
0017	5	a.1609e1	20/70/40	05	II. 3c			b	s.8	55/3
0116	8	a.1609e2	40/70/80	10	II. 2b	di.bz.01.02.a1		b	s.8	202/6
0116	1(+3?)	a.1609e2	50/80/30	10	II. 2b			b	s.8	201/6
0007	GB8!	a.1609f			III. 1?				s.3(/2)	25//9
0006	1	a.1609f	50/80/70	05	III. ?			b	s.7	18/1

Fig. 310. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.16.09

a.17. Oale cu buza scurtă, dreptunghiular-rotunjită, răsucită, gât scurt şi umeri mai puţin arcuiţi (fig. 311-312)

În timp ce criteriul formal permite gruparea celor trei exemplare în cadrul acestui tip, din punct de vedere tehnologic şi ornamental exemplarele se deosebesc. Astfel, varianta „a" grupează un exemplar modelat la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun-cărămizie, cu pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm), ornamentat cu o linie în val şi un exemplar modelat cu mâna dintr-o pastă cu multe pietricele, ornamentat pe buză cu un brâu alveolar.

Variantei „b" îi aparţine un singur exemplar al ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşiu-roşietică, prevăzut cu „coaste" pe corpul vasului.

Oale: a.17.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Lung gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0108	20	a.1701a1	30/80/70	05	III. 3c	dpr.02.03		b	s.7	186/4
0104	53	a.1701a1	40/90/60		I. 14a	di.01.a		a1	s.12	178/14
0051	29	a.1701b2	10/60/80	10	I. 133	dm		b	s.4(/)	215/5

Fig. 311. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.17.01

a.18. Oale cu buza scurtă, canelată, aplecată în afară, cu gât scurt sau fără şi umeri mai arcuiţi (fig. 312-368)

Este tipul de oale cel mai bine reprezentat. Absolut dominantă este ceramica modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie. Participarea altor categorii tehnologice ale ceramicii la roata rapidă, din pastă cimentoasă sau fină, de culoare cenuşie, din pastă nisipoasă de culoare brun-cărămizie, din pastă semifină de culoare brun-roşcată, de factură romană, a ceramicii modelate la roata înceată sau cu mâna este absolut minoră. Aceasta se explică, mai ales în cazul ceramicii la roata înceată sau cu mâna, printr-o structură formală specifică producţiei ceramice în general, anumite forme neavând neapărat o relevanţă tehnologică proprie (fig. 321-322). Sunt în general vase cu pereţi subţiri, din categoria de grosime „a1" şi „a" (între 4-7 mm) şi mai puţin „b" (între 8-12 mm) (fig. 323).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

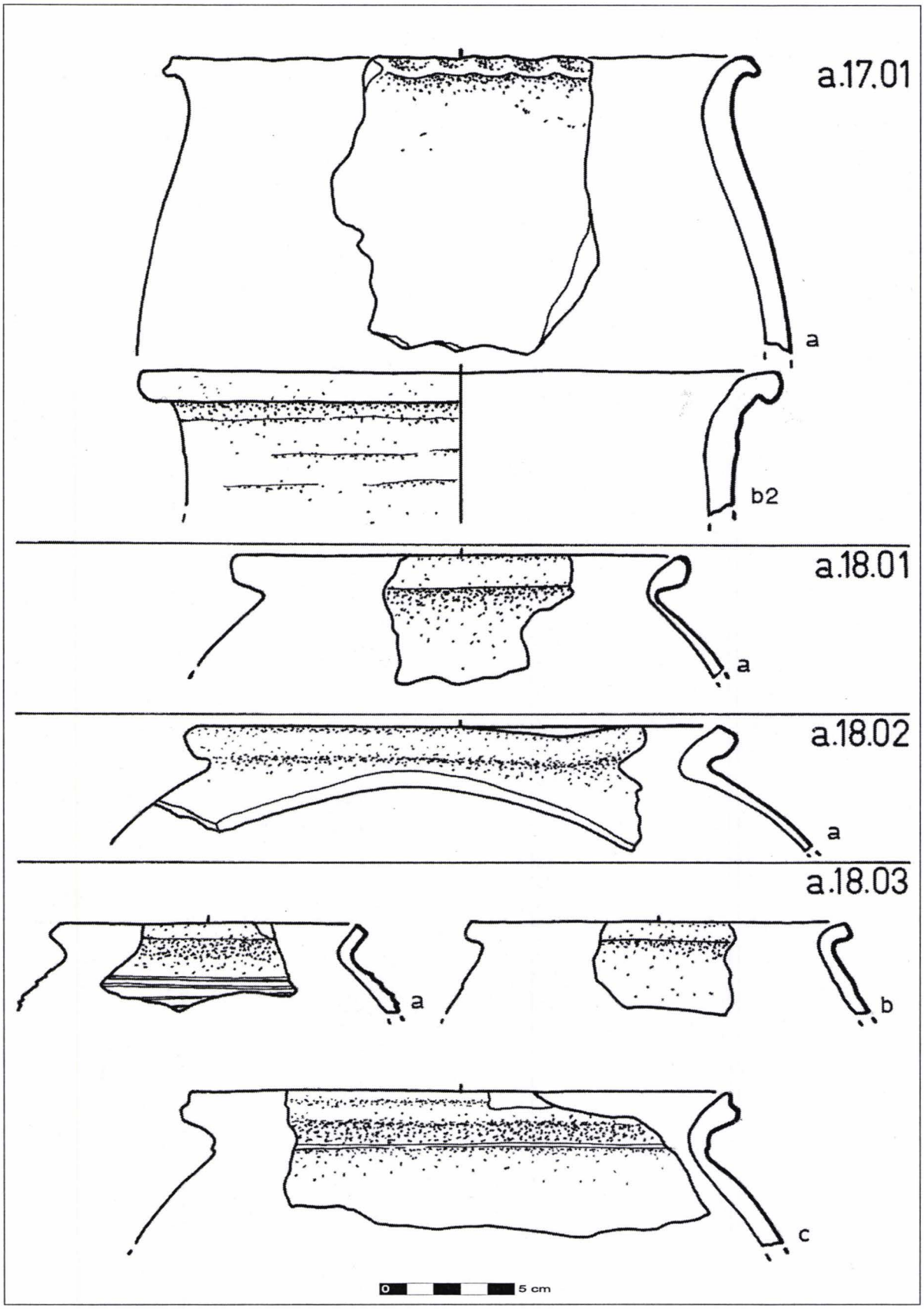

Fig. 312. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipurile a.17.01, a.18.01 – a.18.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

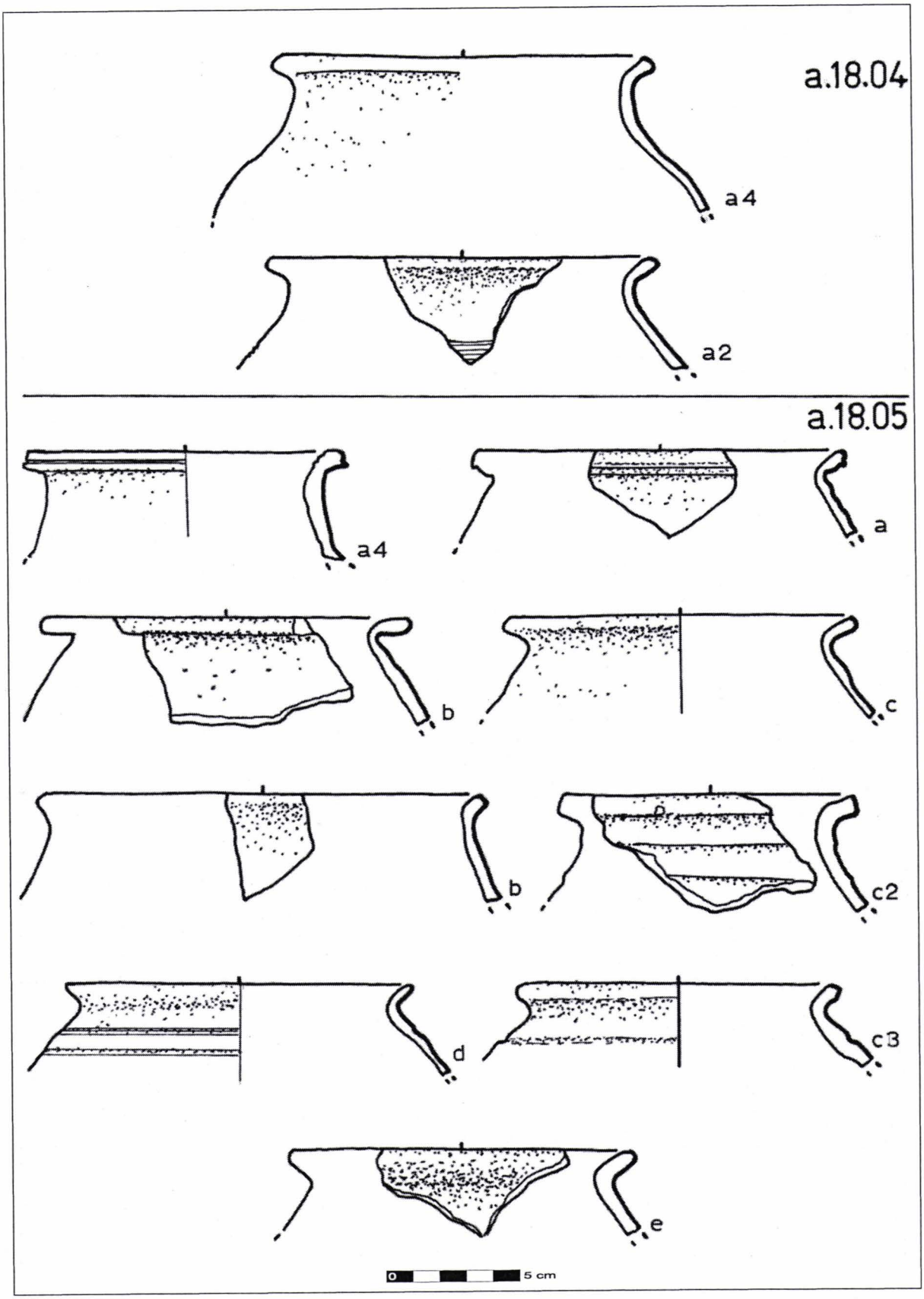

Fig. 313. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a. 18: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

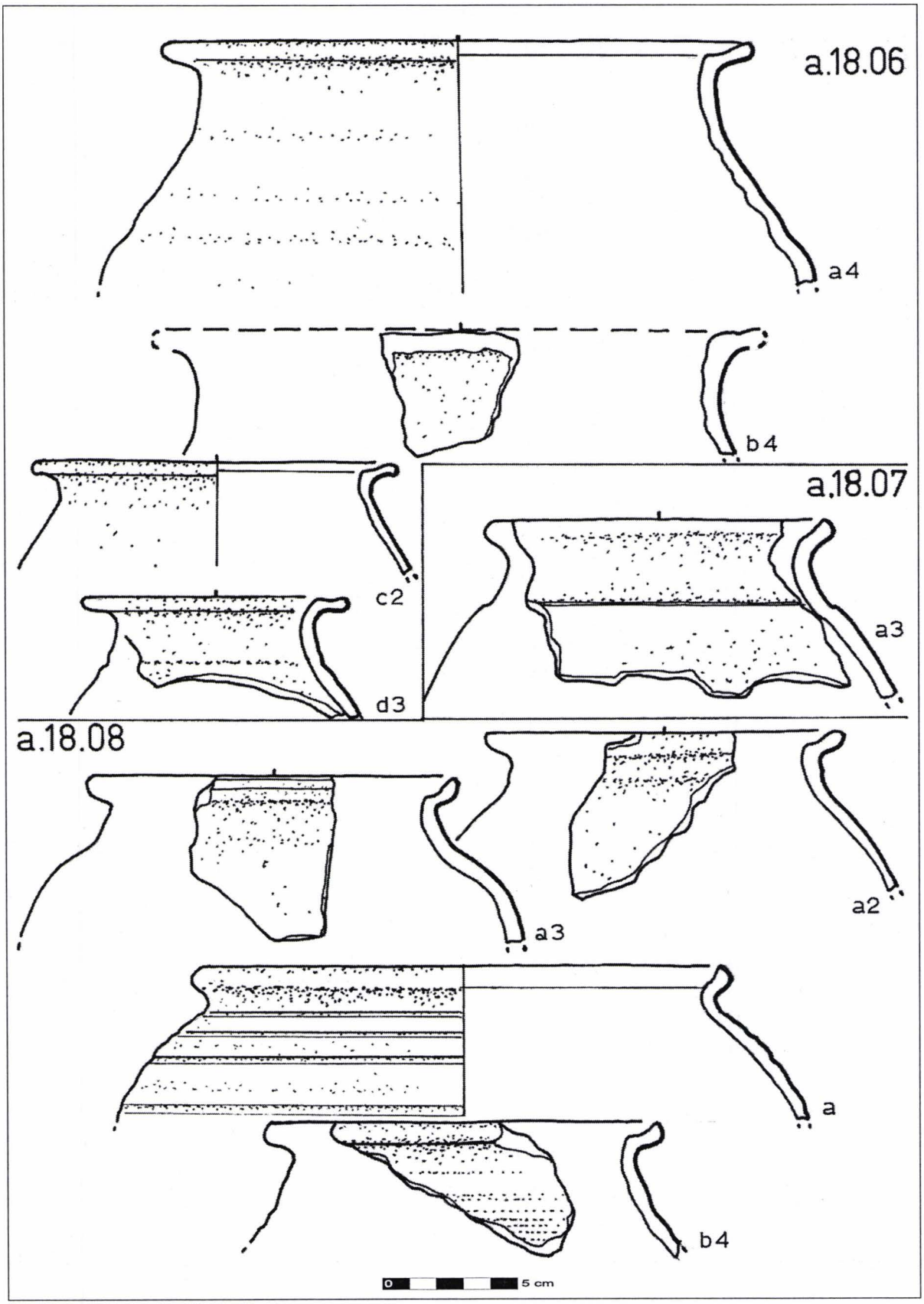

Fig. 314. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a. 18: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

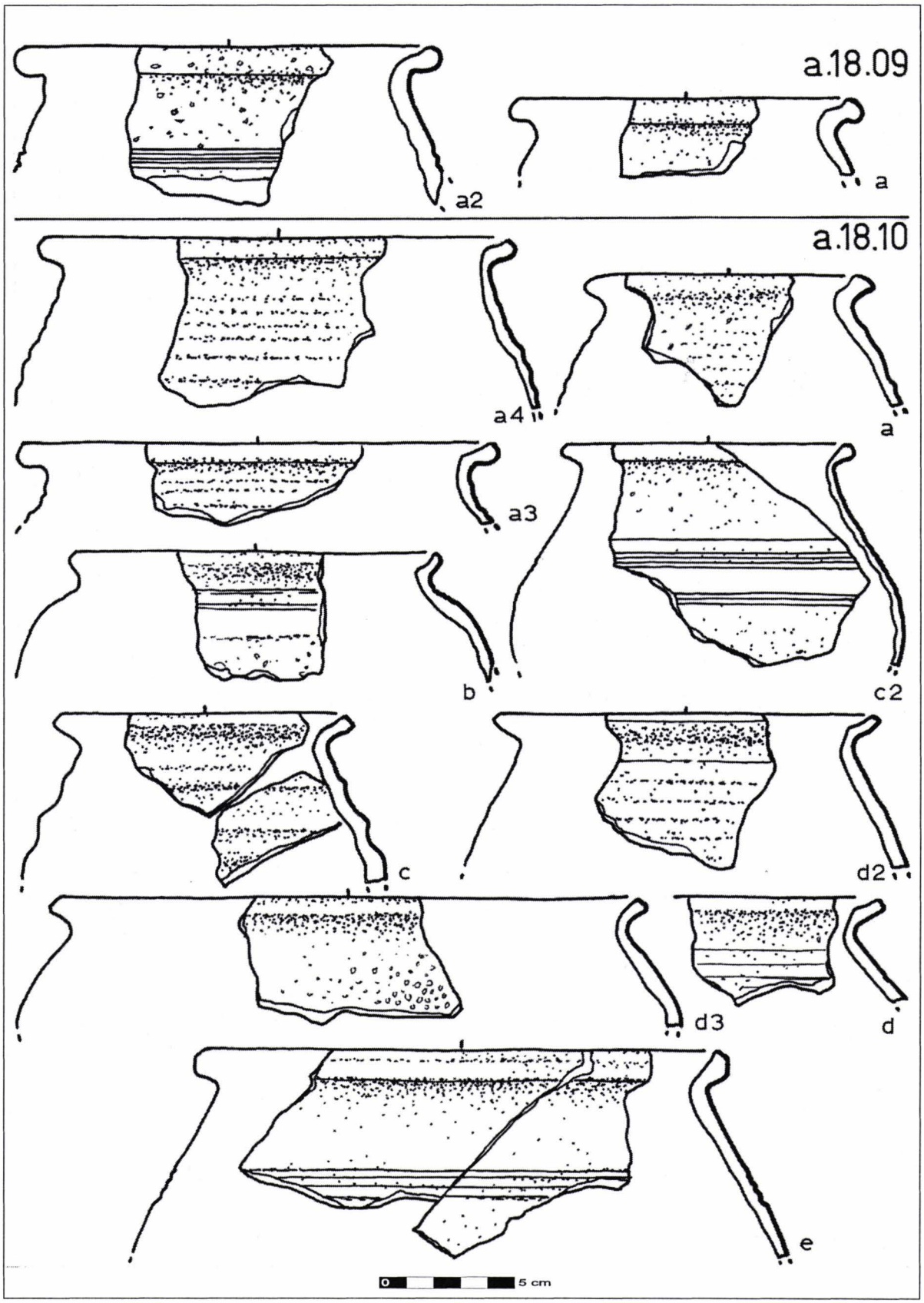

Fig. 315. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a. 18: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

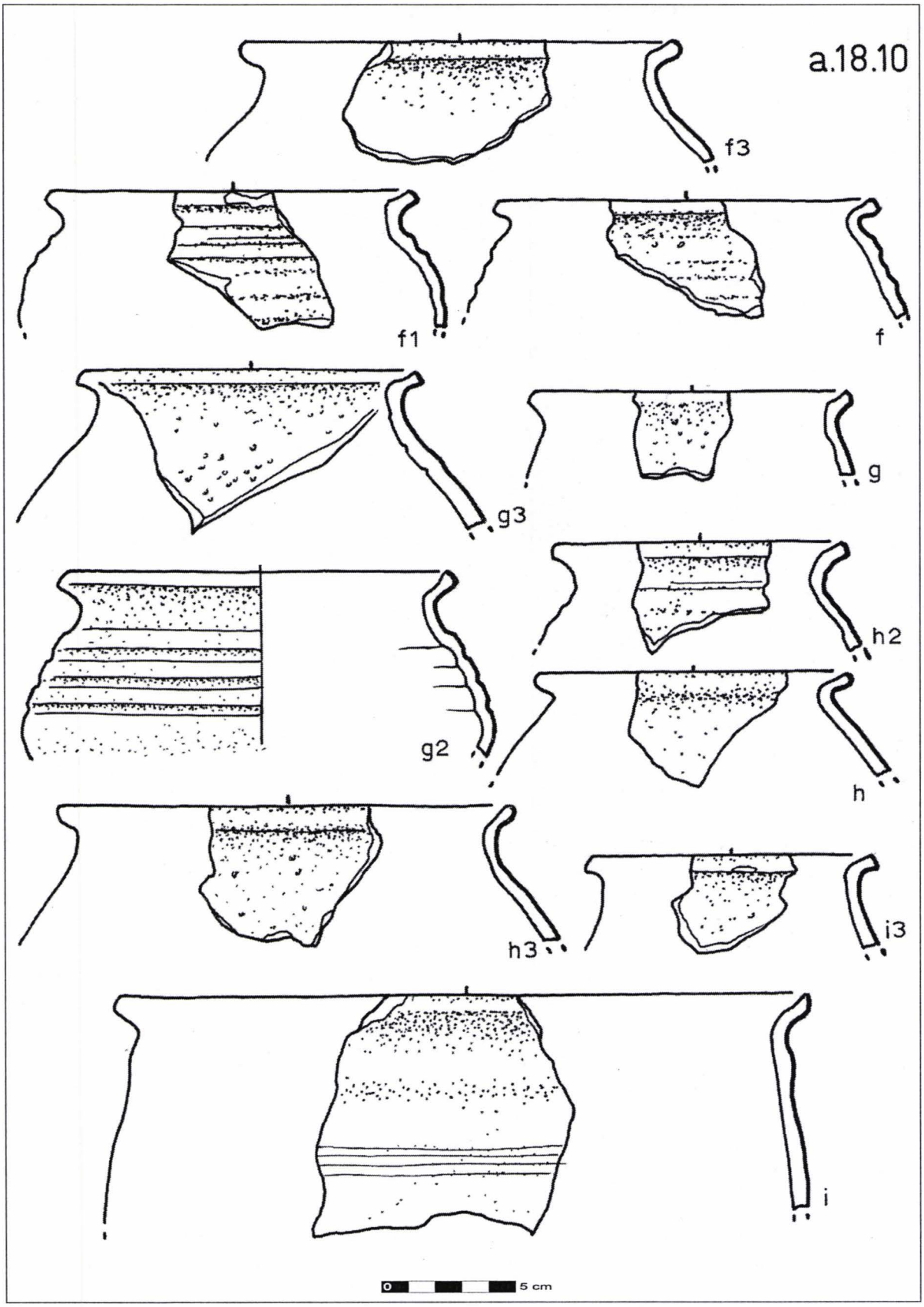

Fig. 316. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a. 18: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

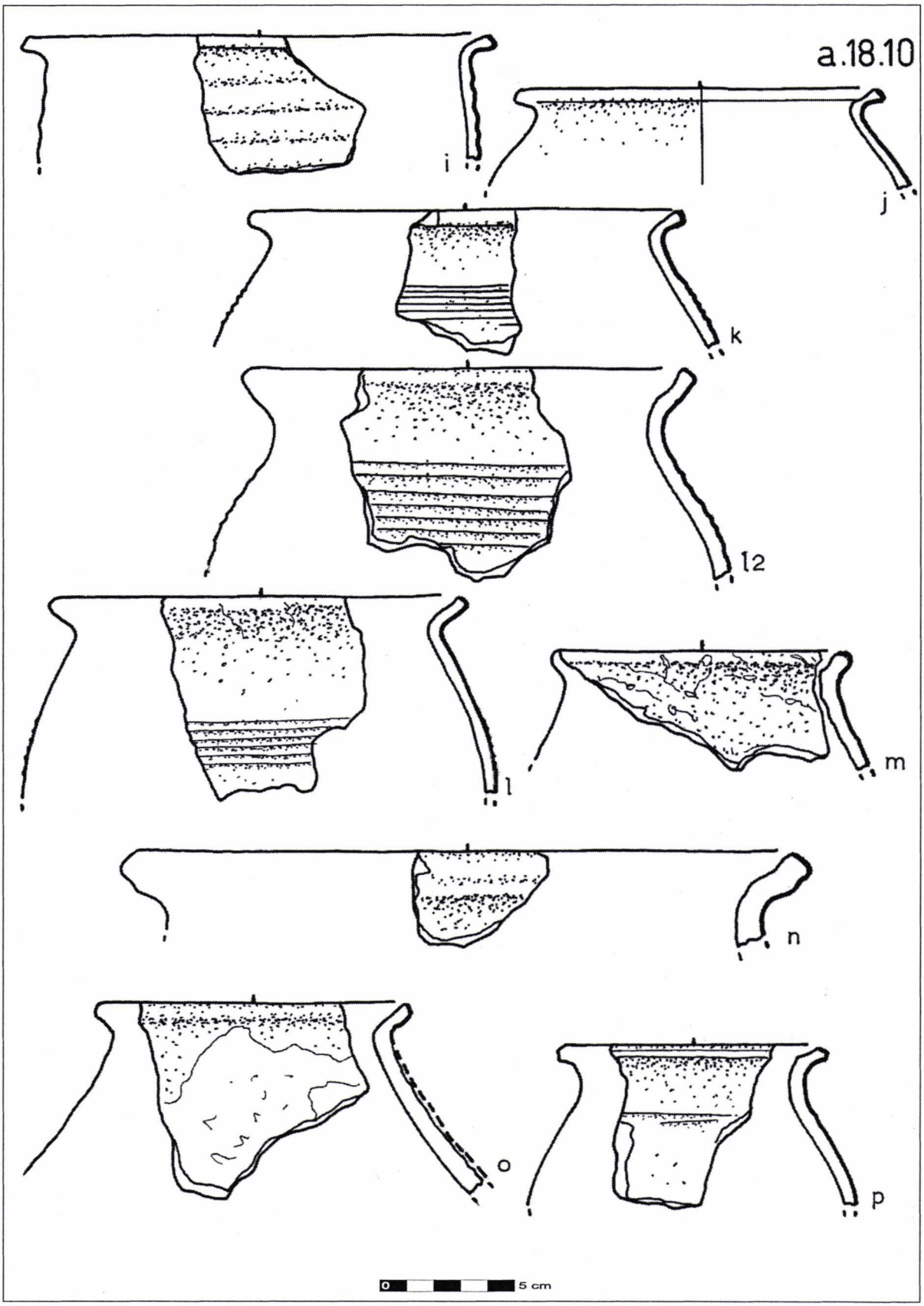

Fig. 317. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a. 18: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

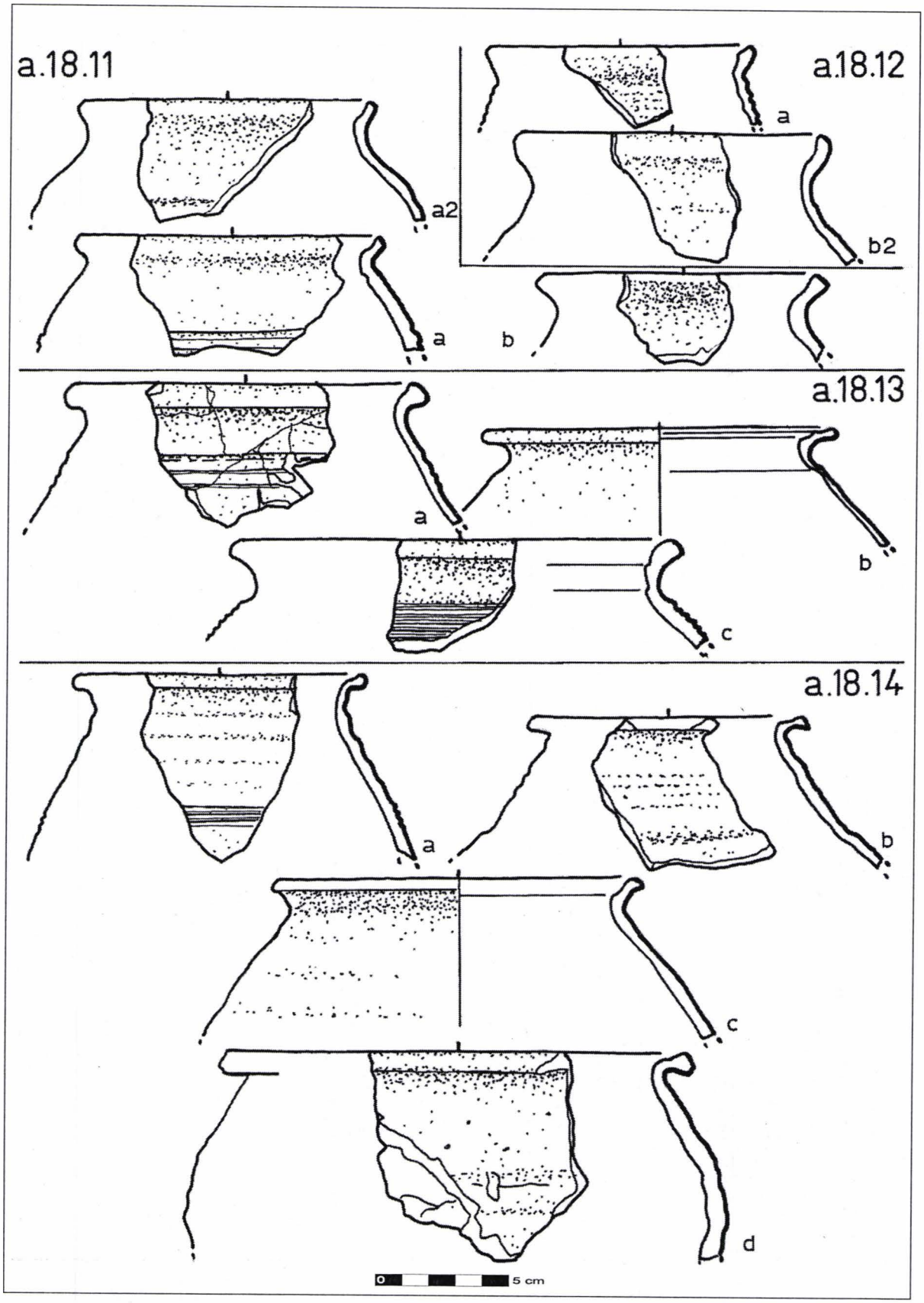

Fig. 318. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a. 18: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

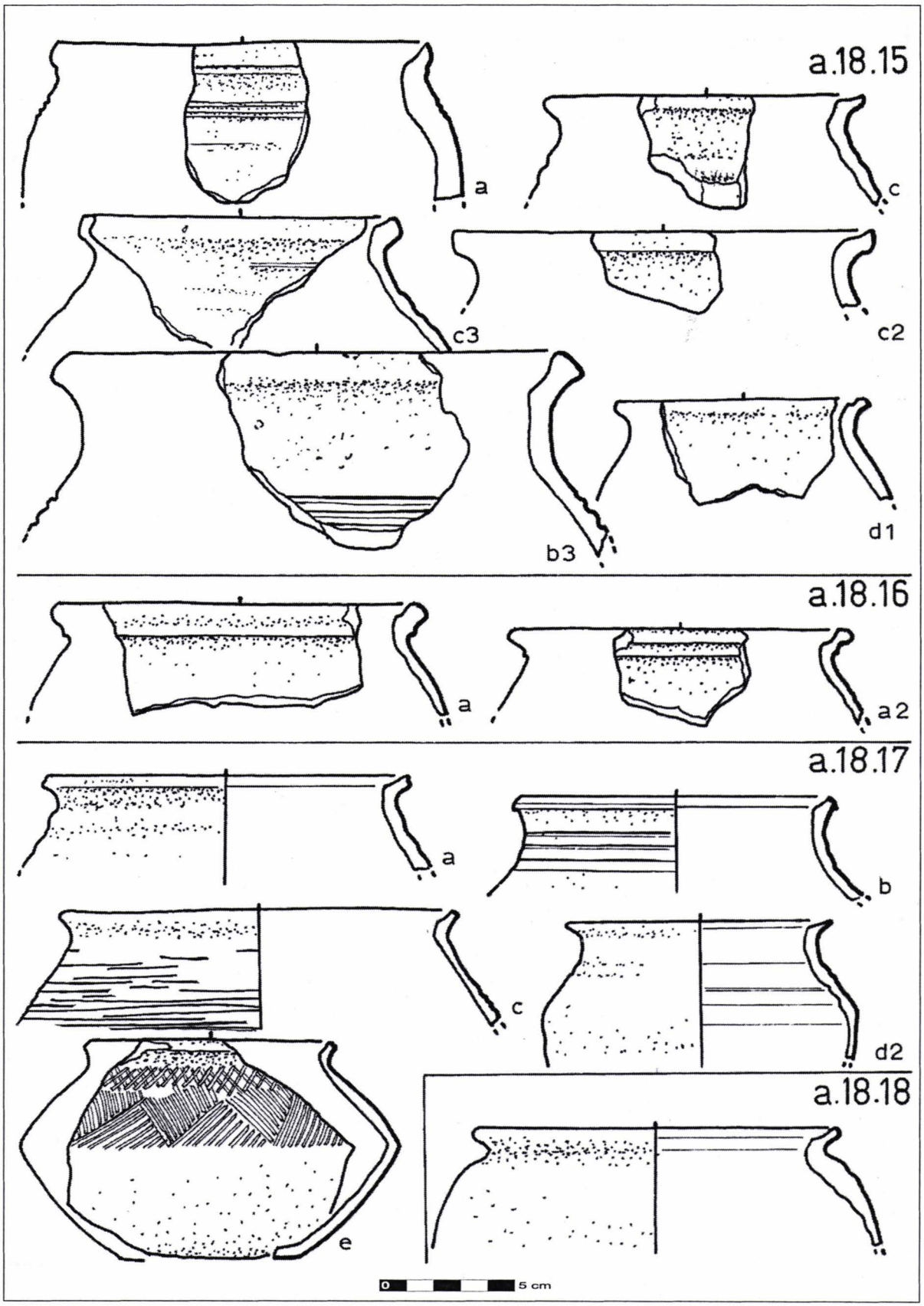

Fig. 319. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a. 18: subtipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

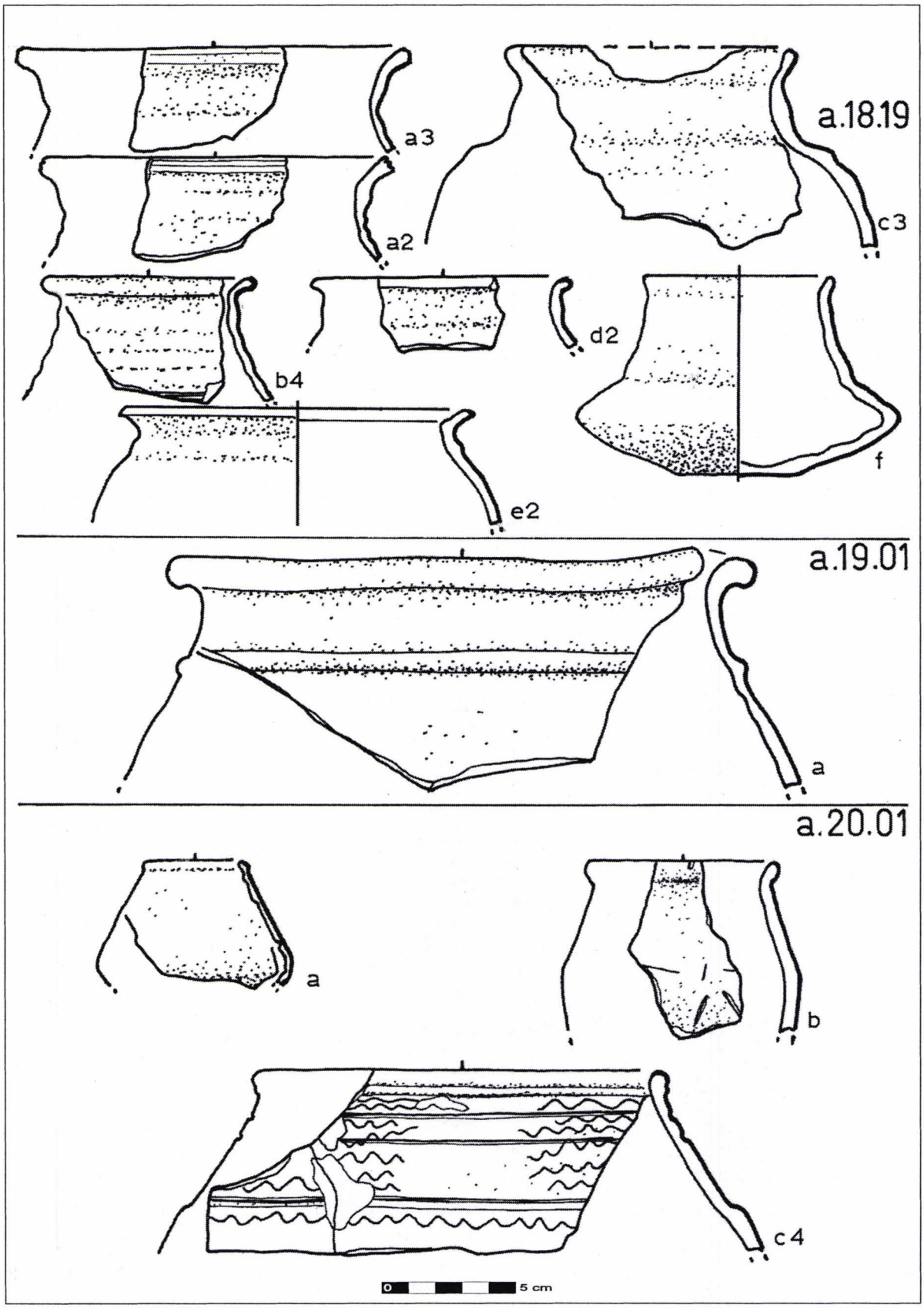

Fig. 320. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipurile a.18.19, a.19.01, a.20.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

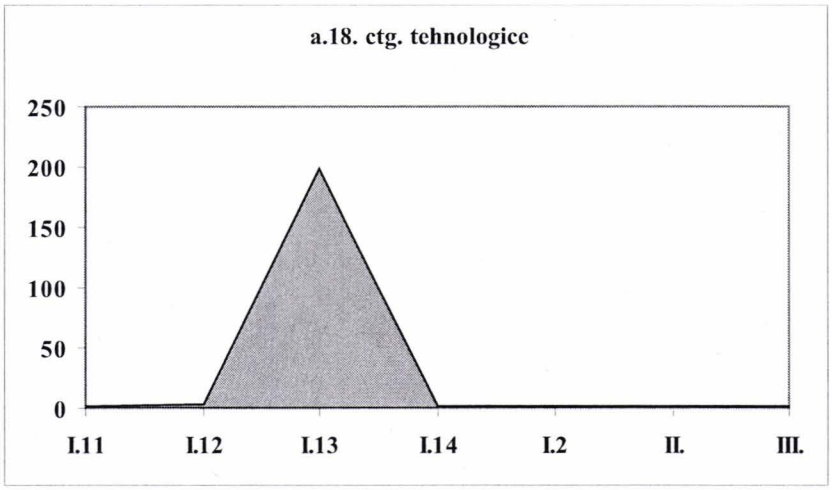

Fig. 321. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.18. categorii tehnologice

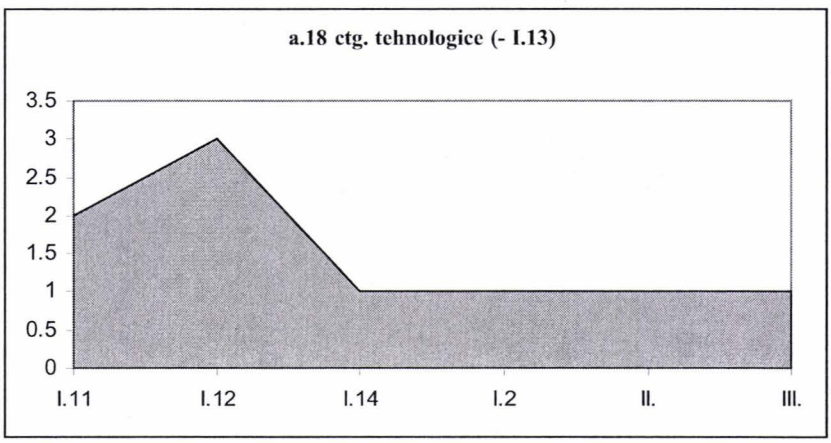

Fig. 322. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.18. categorii tehnologice (fără ceramica modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie)

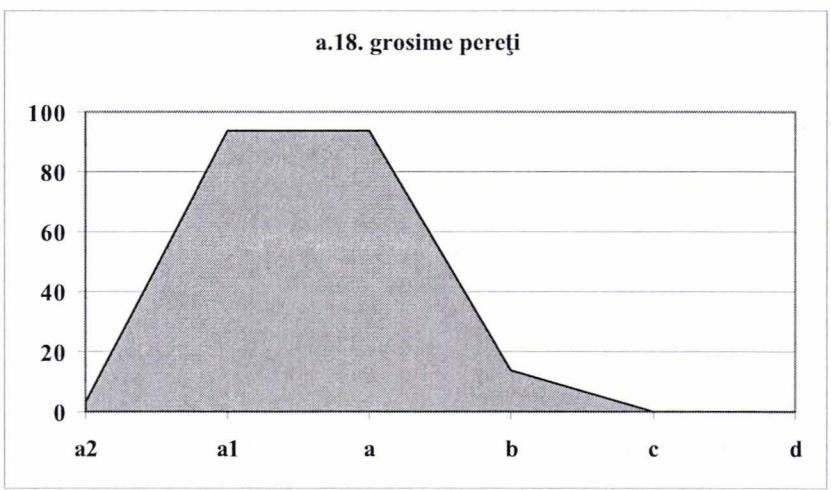

Fig. 323. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.18: grosime pereţi

Dominante sunt oalele fără gât sau cu gât scurt, celelalte ocupând o poziţie practic nesemnificativă (fig. 324). Umerii sunt în general mai arcuiţi, ceea ce corespunde însă numai parţial subtipurilor (fig. 325).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

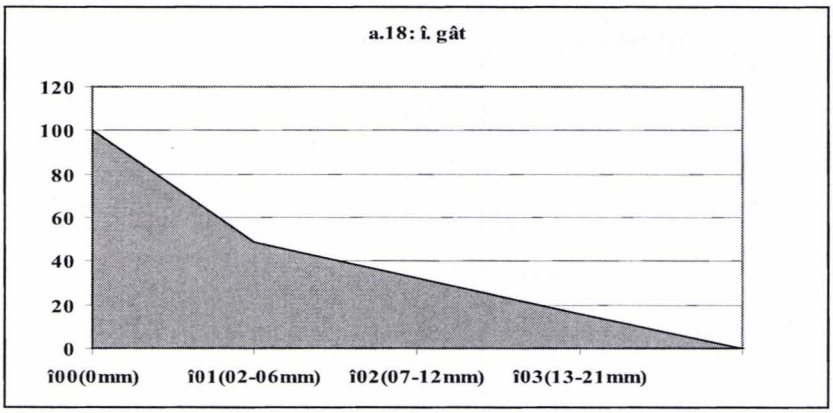

Fig. 324. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.18: înălţimea gâtului vaselor

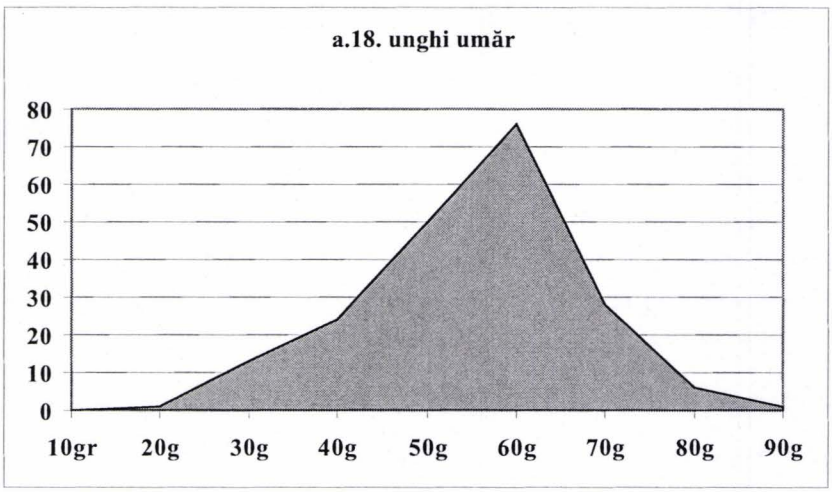

Fig. 325. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.18: unghiul de înclinare a umărului vaselor

În cadrul exemplarelor decorate domină ornamentul format din „coaste" (caneluri largi), care se relevă a fi una din caracteristicile acestei categorii ceramice (fig. 326).

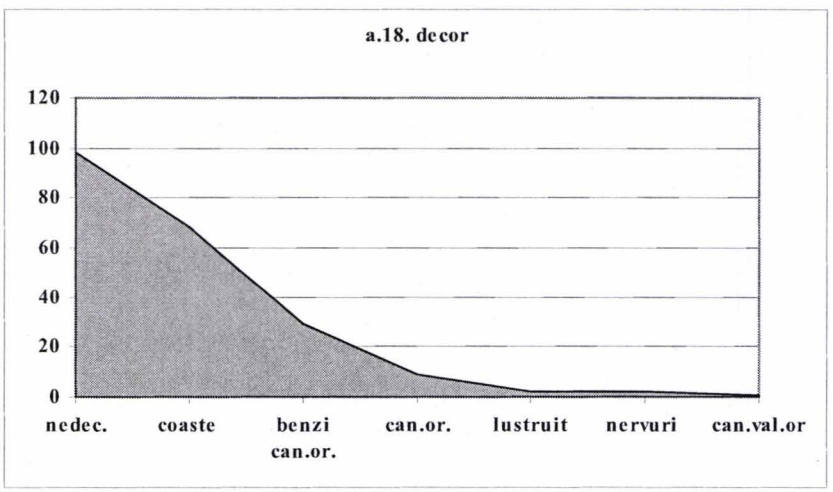

Fig. 326. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.18: motive ornamentale

În funcţie de structura formală a fragmentelor păstrate se pot distinge 19 subtipuri, prezente cu o intensitate deosebită (fig. 327).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

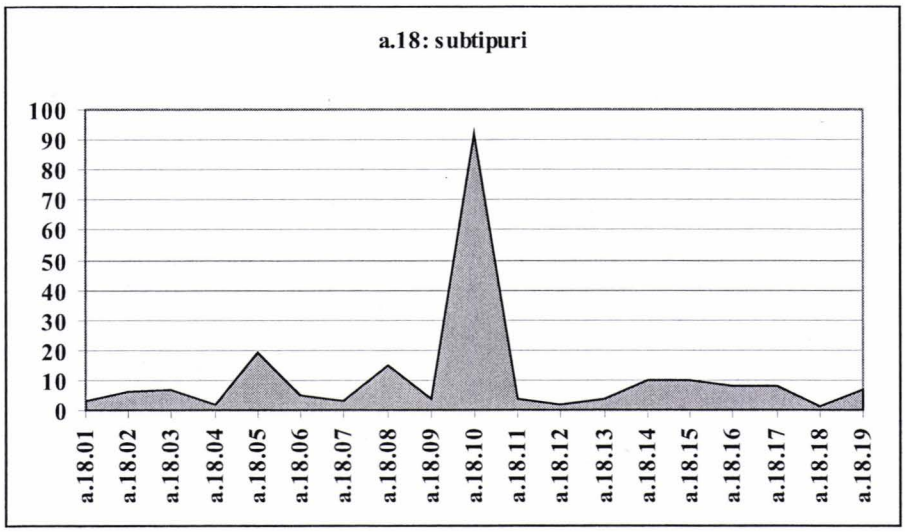

Fig. 327. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.18: subtipuri

a.18.01. Oale cu buza ovală în secţiune şi îngroşată, puternic aplecată în afară, fără gât, umeri puternic arcuiţi (fig. 312; 328)

Toate cele trei exemplare ale subtipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de foarte bună calitate, de culoare cenuşie, aproape negricioasă. Sunt oale cu buza puternic aplecată în afară, fără gât, cu umeri puternic arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a2" (3 mm) şi „a1" (între 4-5 mm) şi neornamentate.

Oale: a.18.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0101	9	a.1801a	50/0/40	00	I. 132			a1	s.3(/2)	176/12
0101	10	a.1801a	40/0/40	00	I. 132			a1	s.3(/2)	176/10
0101	11	a.1801a	50/0/30	00	I. 1321			a2	s.3(/2)	176/13

Fig. 328. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.01

a.18.02. Oale cu buza scurtă, dreptunghiulară, masivă, uşor canelată, fără gât şi umeri puternic arcuiţi (fig. 312, 329)

Cele cinci exemplare ale subtipului aparţin de asemenea ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de foarte bună calitate, de culoare cenuşie, aproape negricioasă. Sunt oale fără gât, cu umeri puternic arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm), mai rar „a" (între 6-7 mm) şi ornamentate numai într-un singur caz cu „coaste" (caneluri largi) care acoperă tot corpul vasului (fragmentul 6 din complexul cat. nr. 101).

Oale: a.18.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	7	a.1802a	70/0/30	00	I. 132			a1	s.3(/2)	78/9
0101	6	a.1802a	50/0/50	00	I. 1321	dm		a1	s.3(/2)	176/7
0029	10	a.1802a	30/0/40	00	I. 1321			a1	s.3(/2)	79/2
0029	11	a.1802a	40/0/30	00	I. 132			a1	s.3(/2)	79/1
0029	GB8	a.1802a			I. 132				s.3(/2)	79/3
0029	38	a.1802a	50/0/30	00	I. 132			a	s.3(/2)	78/8

Fig. 329. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.18.03. Oale cu buza scurtă, dreptunghiulară, aplecată în afară, fără gât şi umeri puternic accentuaţi (fig. 312, 330)

Cele şase exemplare ale subtipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de foarte bună calitate, de culoare cenuşie, aproape negricioasă. Sunt oale fără gât, cu umeri puternic arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime„a1" (între 4-5 mm) şi „a" (între 6-7 mm) şi ornamentate într-un caz cu „coaste" (caneluri largi) care acoperă tot corpul vasului (fragmentul 7 din complexul cat. nr. 20), în altul cu benzi de caneluri orizontale (fragmentul 2 din complexul cat. nr. 101).

Oale: a.18.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	6	a.1803a	60/0/40		I. 132			a1	s.3(/2)	78/10
0101	2	a.1803a	50/0/40	00	I. 132	di.bz.02.04.a1?		a1	s.3(/2)	176/5
0101	7	a.1803b	40/0/50	00	I. 132			a1	s.3(/2)	176/4
0020	7	a.1803b	30/0/60	00	I. 1321	dm		a	s.6	59/9
0064	18	a.1803b	60/0/30	00	I. 1321			a	s.6	147/13
0064	22	a.1803b	60/0/30	00	I. 1322			a	s.6	147/17
0101	4	a.1803c	40/0/50	00	I. 132			b	s.3(/2)	176/9

Fig. 330. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.03

a.18.04. Oale cu buza scurtă, oval-rotunjită, uşor canelată, gât accentuat şi umeri puternic arcuiţi (fig. 313, 331)

Cele două exemplare ale subtipului au fost modelate din ceramică la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, aproape negricioasă. Sunt oale cu gât accentuat, cu umeri puternic arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi ornamentate într-un caz cu caneluri orizontale (fragmentul 14 din complexul cat. nr. 2).

Oale: a.18.04										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0051	32'	a.1804a4	40/80/40	27	I. 132			a1	s.4(/)	123/1
0002	14	a.1804a2	40/80/50	10	I. 132	di.bz.02.01.a		a1	s.6-7	9/12

Fig. 331. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.04

a.18.05. Oale cu buza îngustă, uşor canelată, fără gât sau cu gât în general scurt şi umeri arcuiţi (fig. 313, 332)

Subtipul este prezent cu 19 exemplare, mai ales din ceramică modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, aproape negricioasă. Tot din ceramică modelată la roata rapidă, dar din pastă de culoare cenuşie deschisă sau roşietică şi chiar din pastă cenuşie fină au fost modelate şi alte exemplare ale subtipului, aflate însă într-un procent scăzut. Sunt oale fără gât sau mai rar cu gât accentuat, cu umeri arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi ornamentate fie cu „coaste" (caneluri largi) (fragmentele: 10, 15, 18, 26, 8+10, 11, 6 şi 5, din complexele cat. nr. 21, 51, 7, 50), fie cu caneluri orizontale (fragmentele: 11, 1, 27, din complexele cat. nr.: 7, 51, 52).

Oale: a.18.05										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0021	15	a.1805a	50/0/60	00	I. 131	dm		a1	s.3(/2)	64/12
0021	18	a.1805a	50/0/50	00	I. 132	dm		a	s.3(/2)	65/12
0007	35	a.1805a	50/0/40/70	00	I. 132			a	s.3(/2)	23/9
0007	11	a.1805a	20/0/65	00	I. 132	dm		a	s.3(/2)	23/7
0112	20	a.1805a	40/0/60	00	I. 131			a1	s.6	196/4

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.18.05										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0002	15'	a.1805a	40/0/60	00	I. 131			a	s.6	2-2/9
0118	36	a.1805a1	40/80/60	04	I. 1321			a1	s.3(/2)	207/3
0074	10	a.1805a1	40/70/50	05	I. 131	dm		a1	s.4(/2)	157/5
0052	1	a.1805a3	50/40/60	15	I. 133	di.02.a1		a	s.4	128/7
0051	52	a.1805a4	20/90/60	25	I. 132			a	s.4(/)	123/2
0017	17	a.1805b	10/0/50	00	I. 1321			a		56/3
0113	7	a.1805b1	40/80/70	05	I. 122			a1	s.4(1/)	111/3
0051	26	a.1805c1	30/80/60	05	I. 131	dm		a1	s.4(/)	120/4
0050	006	a.1805c2	20/90/60	10	I. 1322	dm		a	s.4(1/)	115/6
0050	005	a.1805c2	20/80/60	07	I. 1322	dm		a1	s.4(1/)	115/5
0051	27	a.1805d	40/0/50	00	I. 1321	di.02.b1		a	s.4(/)	123/3
0051	8+10	a.1805d1	40/80/50	05	I. 1321	dm		a1	s.4(/)	123/4
0057	11	a.1805e	30/0/60	00	I. 1321			a1	s.4(/2)	144/5
0057	13	a.1805e	20/0/60	00	I. 1321	di.02.b1		a1	s.4(/2)	144/6

Fig. 332. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.05

a.18.06. Oale cu buza mai lată şi subţire, uşor canelată, extrem de puternic aplecată în afară, gât bine marcat şi pereţi arcuiţi (fig. 314, 333)

Cele cinci exemplare ale subtipului aparţin mai ales ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, aproape negricioasă. Există şi un exemplar, lucrat tot din ceramică modelată la roata rapidă, dar din pastă cenuşie fină. Sunt oale cu gât relativ înalt, cu umeri arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi mai rar „a" (între 6-7 mm), ornamentate fie cu „coaste" (caneluri largi) (fragmentul 33, din complexul cat. nr. 51), fie cu caneluri orizontale (fragmentul 33, din complexul cat. nr. 21) sau numai cu o singură canelură (fragmentul 1 din complexul cat. nr. 108).

Oale: a.18.06										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0108	1	a.1806a3	90/80/50	10	I. 112	di.02.a1		a1	s.7(/2)!!	184/2
0051	33	a.1806a4	20/80/60	32	I. 1321	dm		a	s.4(/)	123/5
0021	33	a.1806a4x	?/90/40	10+	I. 131	di.bz.02.01.a		a1	s.3(/2)	64/5
0051	21	a.1806b2	20/90/60	10	I. 1321			a1	s.4(/)	123/7
0001	36	a.1806b4	00/80/70	25	I. 132			a	s.4	2/1

Fig. 333. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.06

a.18.07. Oale cu buza mai scurtă, rotunjită, uşor canelată, accentuat aplecată în afară, gât înalt bine marcat şi umeri accentuat arcuiţi (fig. 314, 334)

Cele trei exemplare ale subtipului aparţin mai ales ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie. Există şi două exemplare lucrate tot din ceramică modelată la roata rapidă, dar din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, aproape negricioasă. Sunt oale cu gât relativ înalt, bine marcat, cu umeri accentuat arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi mai rar „a1" (între 4-5 mm), neornamentate.

Oale: a.18.07										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0002	23	a.1807a2	40/70/70	10	I. 132				s.6	12/3
0002	6	a.1807a3	40/60/50	20	I. 1321			a	s.6	12/1
0002	9	a.1807a3	30/60/50	20	I. 131			a	s.6	12/2
0081	6'	a.1807a4x			I. 131			a1		168/6

Fig. 334. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.07

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.18.08. Oale cu buza subţire, rotunjită, ascuţită, canelată şi în general cu gât bine marcat şi umeri accentuat arcuiţi (fig. 314, 335).

Cele 14 exemplare ale subtipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, aproape negricioasă, la care se adaugă câteva exemplare cenuşii. Sunt oale cu gât bine marcat, cu umeri arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi „a1" (între 4-5 mm), ornamentate fie cu „coaste" (caneluri largi) (fragmentele: 19', 4, 69, apoi 1 şi 8, din complexele cat. nr. 50, 20, 41), fie cu mai multe caneluri orizontale (fragmentul: 15', din complexele cat. nr. 51) sau numai cu două caneluri (fragmentul 5 din complexul cat. nr. 50).

Detalii ale formei buzei permit distingerea a doua variante: „**a**", cu buză mai ascuţită şi „**b**", cu buză mai rotujită.

Oale: a.18.08										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0051	15'	a.1808a	60/0/40	00	I. 1321	di.bz.02.04.a3		a	s.4(/)	123/6
0050	19'	a.1808a	40/0/60	00	I. 1321	dm		a	s.4(1/)	115/7
0052	2	a.1808a1	50/80/40	05	I. 132			a	s.4	128/8
0041	8	a.1808a1	40/70/40	05	I. 1321	dm		a	s.4(/)	90/6
0050	10	a.1808a1	30/80/30	04	I. 1322			a1	s.4(1/)	115/8
0050	5	a.1808a1	40/90/40	04	I. 1322	di.02.b1		a	s.4(1/)	115/4
0051	37'	a.1808a2			I.132				s.4(/)	126/4
0020	1	a.1808a2	20/80/60	08	I. 131	dm		a	s.6	59/2
0063	1	a.1808a2	30/80/40	11	I. 1321			a1	s.6	146/5
0002	11	a.1808a2	30/70/60	10	I. 131			a1	s.6	8/4
0050	69	a.1808a3	30/70/60	15	I. 1322	dm		a1	s.4(1/)	115/9
0050	20	a.1808a3	30/60/30	20	I. 133			a	s.4(1/)	116/11
0051	15	a.1808a4	40/60/30	27	I. 131			a	s.4(/)	120/5
0046	43	a.1808b4	30/90/60	30	I. 131			a1	s.3(/2)	106/3
0050	4	a.1808b4	30/70/50	30	I. 1321	dm		a	s.4(1/)	115/10

Fig. 335. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.08

a.18.09. Oale cu buza rotundă, canelată, gât scurt, umeri arcuiţi şi formă apoximativ ovoidală (fig. 315, 336).

Cele 4 exemplare ale subtipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie sau negricioasă, la care se adaugă două exemplare cenuşii şi unul cenuşiu-roşietic. Sunt oale cu gât scurt, cu umeri arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm), „a" (între 6-7 mm) şi într-un caz „b" (între 8-12 mm), ornamentate cu caneluri orizontale (fragmentele 57, 137 din complexul cat. nr.:54).

Oale: a.18.09											
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	57	a.1809a2	30/90/70	10		I. 133	di.bz.02.01.a		b	s.3(/2)	138/9
0054	134	a.1809x				I. 133	di.bz.02.01.a		a1	s.3(/2)	138/11
0001	45	a.1809a	20/90/?			I. 131			a1	s.4	2/4
0080	21	a.1809a1	20/70/60	05		I. 1321			a	s.6	80-2/4

Fig. 336. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.09

a.18.10. Oale cu buza scurtă, rotunjită, canelată, puternic aplecată în afară, cu gât scurt sau fără şi umeri mai arcuiţi (fig. 315-317, 337-359).

Subtipul reflectă cel mai bine, prin numărul mare de exemplare, caracteristicile generale ale tipului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Majoritatea absolută a exemplarelor aparţine ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie închisă, la care se adaugă cele cenuşii deschise sau cenuşii-roşietice. Celelalte categorii tehnologice, aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă cimentoasă sau semifină, de factură romană sau ceramicii cu mâna joacă un rol cu totul accidental. Lipsesc cu desăvârşire exemplare aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină sau nisipoasă, după cum nu sunt prezente exemplare ale ceramicii la roata înceată (fig. 337). Sunt oale cu pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm), „a1" (între 4-5 mm) sau chiar „a2" (3 mm), la care se adaugă, cu o participare relativ scăzută, oalele aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm) (fig. 338). Buza canelată este puternic aplecată în afară, majoritatea exemplarelor fiind fără gât sau cu gât scurt şi umeri destul de arcuiţi (fig. 339-341).

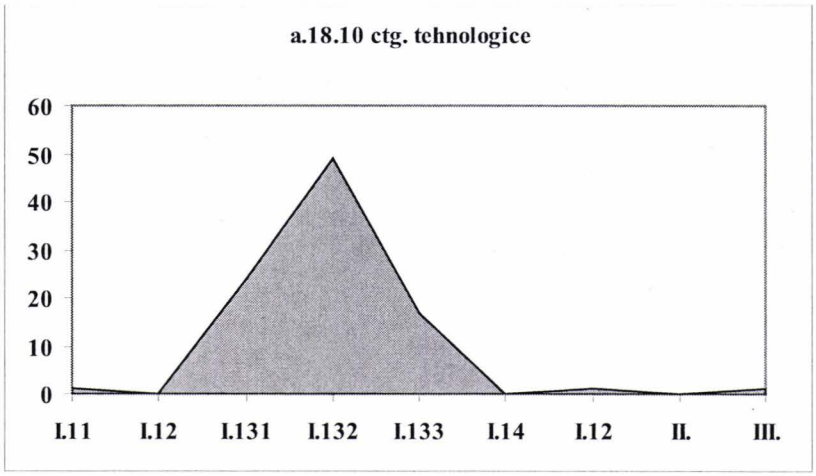

Fig. 337. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.10: categorii tehnologice

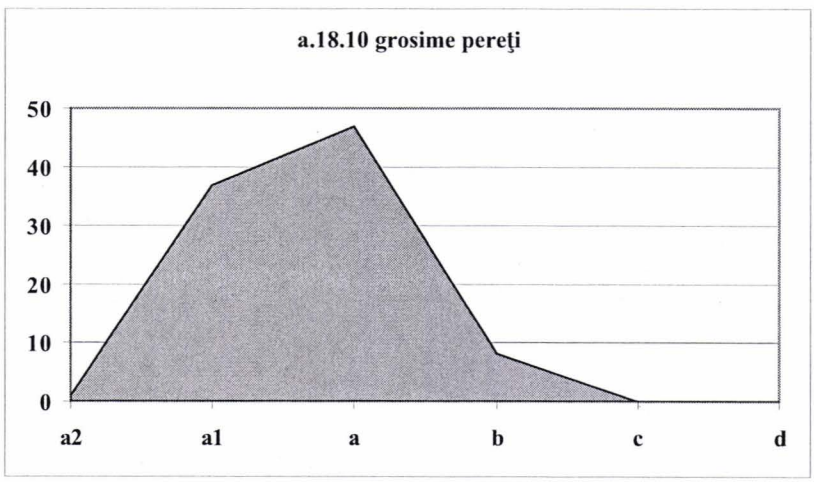

Fig. 338. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.10: grosime pereţi

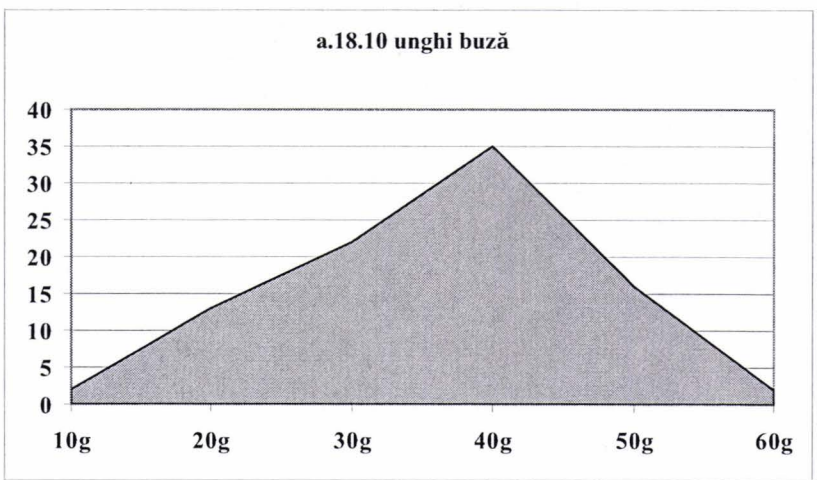

Fig. 339. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.10: unghiul format de buza vaselor

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

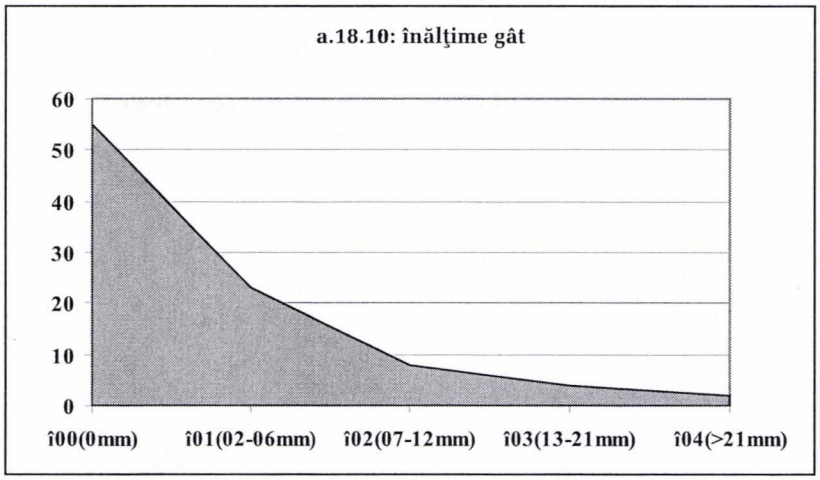

Fig. 340. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.10: înălţimea gâtului vaselor

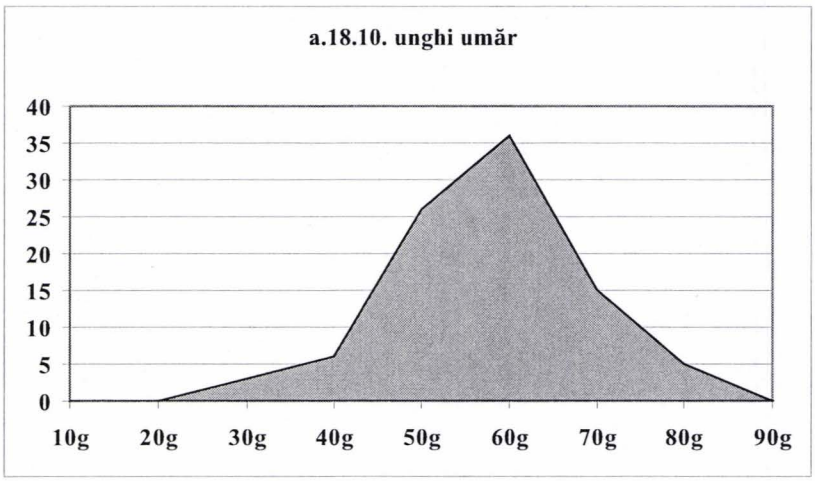

Fig. 341. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.10: unghiul de înclinare a umărului vaselor

Chiar dacă majoritatea exemplarelor subtipului nu sunt ornamentate, în cadrul exemplarelor ornamentate dominant este decorul constând din „coaste" (caneluri largi), urmat de cel alcătuit din benzi de caneluri orizontale. Lipseşte cu totul ornamentul lustruit sau decorul incizat constând din benzi de caneluri în val şi orizontale sau benzi de caneluri în val, iar cel constând din caneluri orizontale singulare sau nervuri în relief este foarte rar (fig. 342).

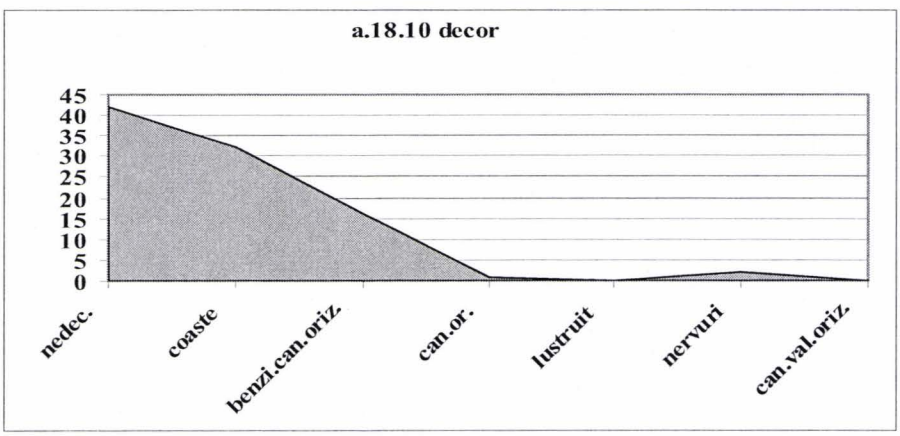

Fig. 342. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.10: motive ornamentale

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Forma particulară a exemplarelor păstrate permite stabilirea mai multor variante, prezente uneori cu o frecvenţă disproporţionată, reflex desigur al cercetării parţiale a sitului de la Sighişoara DV (fig. 343).

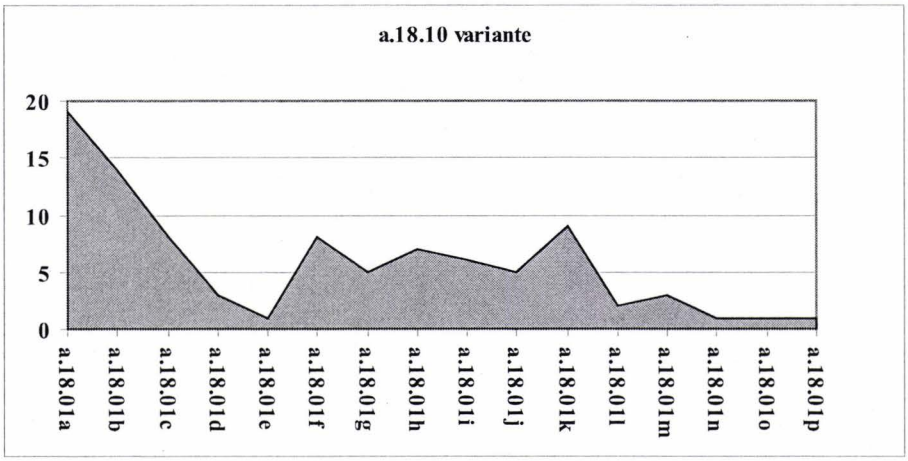

Fig. 343. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.10: variante

a.18.10a. Oale cu buza scurtă, rotunjită, canelată, cu gât scurt sau fără şi umeri arcuiţi (fig. 315, 344).

Sunt oale aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie închisă şi mai puţin deschisă, foarte rar cenuşie-roşietică, în general fără gât sau cu gât scurt, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi „a1" (între 4-5 mm). Cele mai multe exemplare sunt nedecorate; în cadrul celor decorate, cel mai adesea au fost folosite „coaste" (caneluri largi) (fragmentele 55, 52', apoi 18 şi 36, dar şi 1+2+5, sau 50', din complexele cat. nr.: 54, 50, 74, 80), apoi benzi de caneluri orizontale (fragmentele: 19, 55, din complexele cat. nr. 111 şi 54) şi într-unul din rarele cazuri în care este folosit şi decorul cu nervuri în relief (fragmentul 39 din complexul cat. nr. 46).

Oale: a.18.10a										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	51	a.1810a	40/0/70	00	I. 131			a	s.3(/2)	105/7
0021	8	a.1810a	40/0/60	00	I. 131			a	s.3(/2)	64/11
0021	nf	a.1810a	50/0/60	00	I. 1321			a	s.3(/2)	65/9
0021	6	a.1810a	30/0/50	00	I. 1321			a	s.3(/2)	65/10
0054	55	a.1810a	40/0/60	00	I. 133	di.bz.02.01.a?		b	s.3(/2)	138/13
0074	8	a.1810a	40/0/60	00	I. 132	di.02.a1		a	s.4(/2)	157/7
0074	1+2+5	a.1810a	40/0/50	00	I. 1321	dm		a	s.4(/2)	157/8
0111	50	a.1810a	40/0/60	00	I. 132			a	s.6	194/11
0111	19'	a.1810a	60/0/50	00	I. 132	di.bz.02.01.a		a1	s.6	193/11
0080	50'	a.1810a	40/0/70	00	I. 1321	dm		a1	s.6	80-2/5
0111	10	a.1810a	40/0/50	00	I. 1321			a1	s.6	193/5
0054	52'	a.1810a1	40/70/50	05	I. 131	dm		a	s.3(/2)	138/3
0046	39	a.1810a1	40/80/70	05	I. 131	dnv		a	s.3(/2)	106/1
0052	9	a.1810a1	40/70/60	06	I. 132			a	s.4	128/10
0052	7	a.1810a1	40/80/60	05	I. 132			a	s.4	128/9
0115	31	a.1810a1	40/90/70	05	I. 132			a	s.4(s.8)	200/14
0020	38'	a.1810a1	40/80/60	05	I. 131			a	s.6	59/3
0050	36	a.1810a3	40/80/50	15	I. 133	dm		a1	s.4(1/)	117/1
0050	18	a.1810a4	20/70/70	30	I. 131	dm		a1	s.4(1/)	113/1

Fig. 344. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10a

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.18.10b. Oale cu buza scurtă, dreptunghiulară, rotunjită şi ascuţită, canelată, fără gât şi rareori cu gât scurt şi umeri accentuat arcuiţi (fig. 315, 345)

Sunt oale aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie închisă şi mai puţin deschisă şi destul de frecvent cenuşie-roşietică, în general fără gât sau rar cu gât scurt, cu pereţi aparţinând mai ales categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi rar „a" (între 6-7 mm). Majoritatea exemplarelor sunt decorate, cel mai adesea fiind folosite „coaste" (caneluri largi) (fragmentele 13, 16, 7, 9, 007, 39 apoi 20 şi 24, sau 36b, din complexele cat. nr. 50, 51, 44-45), apoi benzi de caneluri orizontale (fragmentele:14 şi 13, din complexele cat. nr. 50 şi 21).

Oale: a.18.10b										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0021	13	a.1810b	40/0/40	00	I. 133	di.bz.02.04.a3		a1	s.3(/2)	66/7
0051	24	a.1810b	40/0/40	00	I. 133	dm		a1	s.4(/)	125/6
0050	16	a.1810b	40/0/40	00	I. 131	dm		a	s.4(1/)	113/3
0050	007	a.1810b	20/0/60	00	I. 132	dm		a	s.4(1/)	116/2
0050	9	a.1810b	20/0/30	00	I. 1321	dm		a1	s.4(1/)	116/1
0050	23	a.1810b	30/0/70	00	I. 1322			a1	s.4(1/)	116/3
0050	39	a.1810b	20/0/50	00	I. 133	dm		a1	s.4(1/)	117/2
0050	7	a.1810b1	30/70/40	05	I. 131	dm		a1	s.4(1/)	113/4
0051	22	a.1810b1	40/70/30	05	I. 1321			a1	s.4(/)	123/8
0050	14	a.1810b1	30/70/50	03	I. 1322	di.bz.02.04.a3		a1	s.4(1/)	116/4
0050	24	a.1810b1	20/80/50	05	I. 1322			a1	s.4(1/)	116/5
0050	13	a.1810b1	50/80/40	05	I. 133	dm	di.02.b1	a	s.4(1/)	117/3
0043	36b	a.1810b1	50/80/30	03	I. 133	dm		a1	s.6	95/9
0051	20	a.1810b4	10/70/60	30	I. 131	dm		a	s.4(/)	120/6

Fig. 345. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10b

a.18.10c. Oale cu buza scurtă, uşor canelată, cu gât scurt sau fără şi umeri arcuiţi (fig. 315, 346)

Şi această variantă respectă caracteristicile generale ale subtipului, diferenţe existând numai în detalii ale formei buzei şi ale aspectului particular al vasului.

Oale: a.18.10c										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0007	34	a.1810c	30/0/50	00	I. 1321	di.bz.02.01.a		a1	s.3(/2)	23/8
0041	6+19	a.1810c	40/0/60	00	I. 131	dm		a	s.4(/)	90/5
0020	41	a.1810c	10/0/70	00	I. 1321	di.bz.02.02a		a1	s.6	59/11
0084	4	a.1810c1	30/60/60	05	I. 131		/2 s.3	a1	s.3(/2)	171/5
0021	4	a.1810c1	50/80/60	03	I. 133			a	s.3(/2)	66/8
0051	27violet	a.1810c1	20/80/50	05	I. 1321			a2	s.4(/)	123/9
0043	7a(b)	a.1810c1	30/80/50	03	I. 131	dm	di.ln.01	a	s.6	97/2
0002	1	a.1810c2	50/70/60	10	I. 133	di.bz.02.03		a1	s.6	10/3

Fig. 346. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10c

a.18.10d. Oale cu buza mai dreptunghiulară şi tăiată oblic (fig. 315, 347)

Varianta se detaşează numai prin aspectul buzei, uşor geometrizat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.18.10d										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0021	54	a.1810d	30/0/60		I. 133			a1	s.3(/2)	66/9
0043	9b	a.1810d1	50/80/50	03	I. 133			a	s.6	96/10
0056	1	a.1810d1	20/60/50	05	I. 1322	dm		a1	s.7	140/4
0056	2	a.1810d3	20/80/60	08	I. 1322	dm		a	s.7	140/5

Fig. 347. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10d

a.18.10e. Oale cu buza scurtă, canelată, uşor în muchie, fără gât şi umeri arcuiţi (fig. 315, 348)

Singurul exemplar al acestei variante are o buză uşor aplecată în afară, rotunjită, cu muchie puţin accentuată, umeri oblici, decoraţi cu o bandă de caneluri orizontale.

Oale: a.18.10e										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	48	a.1810e	50/0/60	00	I. 131	di.bz.02.01.a		a	s.3(/2)	138/1

Fig. 348. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10e

a.18.10f. Oale cu buza canelată, puternic aplecată în afară şi umeri arcuiţi (fig. 316, 349)

În afară de accentuarea aplecării buzei şi de un oarecare aspect mai bombat al exemplarelor, se respectă caracteristicile generale ale subtipului.

Oale: a.18.10f										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0021	j	a.1810f	50/0/60	00	I. 1321	di.bz.02.01.a		a	s.3(/2)	65/7
0021	01	a.1810f	40/060	00	I. 1321			a	s.3(/2)	65/8
0041	10	a.1810f	30/0/60	00	I. 1321	dm		a1	s.4(/)	90/4
0045	7b	a.1810f	40/0/50	00	I. 132			a	s.6	97/1
0050	008	a.1810f1	30/80/50	05	I. 133	dm		a	s.4(1/)	117/4
0084	3	a.1810f3	20/70/50	18	I. 132			a	s.3(/2)	171/3

Fig. 349. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10f

a.18.10g. Oale cu buza scurtă şi canelată, accentuat aplecată în afară şi umeri mai puţin arcuiţi (fig. 316, 350)

Singurul element de decor sesizat în cadrul acestei variante este reprezentat de coaste sau caneluri orizontale, mai mult sau mai puţin pronunţate (fragmentele 9 din complexul ct. nr. 41, 28 din complexul ct. nr. 51 şi 2b din complexul cat. nr. 45).

Oale: a.18.10g										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0051	61	a.1810g	40/0/70	00	I. 131			a	s.4(/)	120/7
0041	9	a.1810g	20/0/60	00	I. 132	dm		a	s.4(/)	90/9
0017	8	a.1810g	30/0/70	00	I. 1321			a		56/2
0051	28	a.1810g2	50/60/60	10	I. 133	dm		a	s.4(/)	125/7
0043	2b	a.1810g3	30/70/50	20	I. 131	dm		b	s.6	97/3

Fig. 350. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10g

a.18.10h. Oale cu buza scurtă, uşor canelată, accentuat aplecată în afară, cu gât scurt sau fără şi umeri arcuiţi (fig. 316, 351)

Toate exemplarele aparţinând acestei variante au fost modelate din ceramică din pastă zgrunţuroasă, modelată la roata rapidă, de culoare cenuşie, cu excepţia exemplarului 28 din complexul cat. nr. 2, ornamentat cu „coaste", celelalte nefiind ornamentate.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.18.10h										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0021	16'	a.1810h	40/0/60	00	I. 131			b	s.3(/2)	64/6
0014	22	a.1810h	50/0/50	00	I. 132			a	s.3(/2)	37/2
0121	8	a.1810h	40/0/60	00	I. 132			a	s.4	210/12
0112	22	a.1810h	50/0/50	00	I. 131			a	s.6	196/5
0057	3	a.1810h1	40/90/40	05	I. 131			a1	s.4(/2)	144/7
0041	12	a.1810h2	30/90/50	10	I. 1321			a1	s.4(/)	90/10
0002	28	a.1810h2			I. 132	dm		a	s.6	9/10

Fig. 351. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10h

a.18.10i. Oale cu buza scurtă, canelată, puternic aplecată în afară, fără sau cu gât scurt şi pereţi puţin arcuiţi (fig. 316, 352).

Specifică acestei variante este arcuirea redusă a umerilor, ceea ce oferă un aspect puţin bombat corpului vaselor.

Oale: a.18.10i										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0064	2	a.1810i1	20/80/70	05	I. 133	dm		b	s.6	147/15
0029	26	a.1810i	30/0/80	00	I. 21b			a1	s.3(/2)	79/5
0064	11'	a.1810i	50/0/80	00	I. 132	di.bz.02.01.a	dm	a	s.6	148/1
0002	33	a.1810i	30/0/85	00	I. 132	dm		a1	s.6	9/13
0115	34	a.1810i	40/0/80	00	I. 131			a	s.6(s.8)	200/16

Fig. 352. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10i

a.18.10j. Oale cu buza scurtă, uşor canelată, fără gât şi umeri arcuiţi (fig. 317, 353)

Pe lângă caracteristicile enunţate, se remarcă şi grosimea mică a pereţilor exemplarelor: şi anume categoria de grosime „a1" (între 4-5 mm).

Oale: a.18.10j										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0121	27	a.1810j	30/0/50	00	I. 131	dm		a1	s.4	210/2
0051	19	a.1810j	30/0/60	00	I. 1321			a1	s.4(/)	124/1
0051	27pctros	a.1810j	30/0/50	00	I. 1321			a1	s.4(/)	124/4
0051	36	a.1810j	30/0/60	00	I. 1321			a1	s.4(/)	124/3
0051	13	a.1810j	30/0/50	00	I. 1321			a1	s.4(/)	124/2

Fig. 353. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10j

a.18.10k. Oale cu buza scurtă, subţire, uşor canelată, accentuat aplecată în afară, fără gât, umeri arcuiţi (fig. 317, 354)

Oale: a.18.10k										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0007	20	a.1810k		I. 133	Di.bz.02.01.a		06	a	S.3(/2)	23/10
0046	41	a.1810k		I. 131	Di.bz.02.04.a1		04	a1	S.3(/2)	105/6
0057	2	a.1810k		I. 131	Di.bz.02.04.a1		06	a	S.4(/2)	144/2
0050	71	a.1810k		I. 133			07	a	S.4(1/)	117/5
0050	34	a.1810k2		I. 132	Di.bz.02.04.a1		06	a	S.4(1/)	115/6
0022	8	a.1810k		I. 111/i. 132			05	a1	S.6	69/1
0002	10'.	a.1810k		I. 132	Dm		05	a1	S.6	12/6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.18.10k										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0002	17	a.1810k		I. 132	Dm		06	a	S.6	9/14
0002	55	a.1810k1		I. 132			04	a1	S.6	9/6

Fig. 354. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10k

Se poate observa în cadrul acestei variante o intensitate mai mare a folosirii decorului din benzi de caneluri orizontale sau a decorului cu „coaste".

a.18.10l. Oale cu buza lată, subţire, canelată, cu gât scurt sau fără şi umeri arcuiţi (fig. 317, 355)

Cu excepţia detaliilor menţionate, varianta se înscrie perfect în cadrul subtipului.

Oale: a.18.10l									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0121	12	a.1810l	40/0/65	00	I. 1321	di.bz.02.01.a		a1	s.4	210/5
0002	8	a.1810l2	50/80/60	10	I. 1321	dm		b	s.6	12/5

Fig. 355. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10l

a.18.10m. Oale cu buza scurtă, mai masivă, uşor canelată, făţuită, puternic aplecată în afară, fără gât şi umeri mai puţin arcuiţi (fig. 317, 356)

Cu excepţia detaliilor menţionate, la care se adaugă şi prezenţa pereţilor aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm), varianta se înscrie perfect în cadrul subtipului.

Oale: a.18.10m										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0057	12	a.1810m	20/0/70	00	I. 1321	dm		a	s.4(/2)	144/8
0050	31'	a.1810m	50/0/70	00	I. 133	dm		a	s.4(1/)	117/6
0016	64	a.1810m	40/0/70	00	III. 3c			b	s.8	49/6

Fig. 356. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10m

a.18.10n. Oale cu buza lată, masivă, canelată şi profilată, fără gât (fig. 317, 357)

Specifică variantei, reprezentată numai printr-un singur exemplar, este masivitatea relativă a piesei.

Oale: a.18.10n										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	44	a.1810n	40/0/90	00	I. 131			b	s.3(/2)	105/8

Fig. 357. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10n

a.18.10o. Oale cu buza scurtă, foarte uşor canelată, puţin ascuţită, gât scurt, umeri arcuiţi prelungi (fig. 317, 358)

Varianta este reprezentată printr-un singur exemplar din ceramică modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie închisă, ornamentat cu benzi de caneluri orizontale şi cu „coaste".

Oale: a.18.10o										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0007	36	a.1810o1	40/80/60	06	I. 1321	di.bz.02.02a	dm	b	s.3(/2)	23/11

Fig. 358. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10o

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.18.10p. Oale cu buza ceva mai lată, canelată, făţuită şi în muchie, gât mediu, umeri arcuiţi (fig. 317, 359)

Şi această variantă este reprezentată numai printr-un singur exemplar din ceramică modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie închisă, neornamentat.

Oale: a.18.10p										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0081	1'	a.1810p2	30/80/60	10	I. 132			a1	s.6	168/4

Fig. 359. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, varianta a.18.10p

a.18.11. Oale cu buza scurtă, canelată, aplecată în afară, în general fără gât şi umeri arcuiţi (fig. 318, 360)

Cele 4 exemplare ale subtipului aparţin mai ales ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie sau negricioasă, la care se adaugă un exemplar cenuşiu. Sunt oale cu gât scurt, cu umeri arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi „a" (între 6-7 mm), ornamentate fie cu caneluri orizontale (fragmentele: 37, 56, din complexul cat. nr. 118, 2), fie cu „coaste" (caneluri largi), care îmbracă tot corpul vasului (fragmentul: 1 din complexul cat. nr. 57).

Oale: a.18.11										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0118	37	a.1811a	40/0/60	00	I. 1321	di.bz.02.01.a		a	s.3(/2)	207/5
0057	1	a.1811a	40/0/70	00	I. 1321	dm		a1	s.4(/2)	144/9
0002	56	a.1811a2	60/70/40	10	I. 132	di.bz.02.01.a	dm	a1	s.6	9/8
0002	36	a.1811b	00	00	I. 131			a	s.6	8/6

Fig. 360. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.11

a.18.12. Oale cu buza scurtă, canelată, de formă oarecum semilunară, cu gât scurt sau fără şi umeri arcuiţi (fig. 318, 361)

Cele 2 exemplare ale subtipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie sau negricioasă. Sunt oale cu gât scurt sau fără, cu umeri arcuiţi, pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi „a" (între 6-7 mm), ornamentate cu „coaste" (caneluri largi), care îmbracă tot corpul vasului (fragmentele 7, 22 din complexele cat. nr. 41, 80).

Oale: a.18.12										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0080	22	a.1812a	50/0/70		I. 1321	dm		a1	s.6	80-2/2
0041	7	a.1812b2	60/80/50	10	I. 132	dm		a	s.4(/)	90/11

Fig. 361. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.12

a.18.13. Oale cu buza rotundă, canelată, gât scut şi umeri mai mult sau mai puţin arcuiţi (fig. 318, 362)

Exemplarele subtipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă cenuşie deschisă (variantele b-c) sau cenuşie-roşietică (varianta a). Sunt oale cu pereţi subţiri sau foarte subţiri aparţinând categoriilor de grosime „a1" (între 4-5 mm), „a" (între 6-7 mm) şi „a2" (3 mm). Varianta „a" se caracterizează printr-o buză rotundă şi canelată cu umeri oarecum mai puţin arcuiţi; la varianta „b" buza este uşor profilată şi umerii puternic arcuiţi; la varianta „c", cu umeri relativ puternic arcuiţi, buza este mult aplecată în afară şi puternic profilată. Exemplarele au fost ornamentate cu benzi de caneluri orizontale.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.18.13										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Plansa
0054	52	a.1813a1	50/80/70	05	I. 133	di.bz.02.01.a?		a1	/2 s.3	138/4
0054	68	a.1813a1	50/80/60	05	I. 133	di.bz.02.01.a		a1	/2 s.3	138/10
0043	4b1	a.1813b1	60/90/40	05	I. 131	di.bz.02.04.a1		a	s.6	97/4
0051	12	a.1813c1	20/80/50	05	I. 131			a2	s.4(/)	120/8

Fig. 362. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.13

a.18.14. Oale cu buza de lăţime medie, dreptunghiular rotunjită şi canelată şi umeri prelungi (fig. 318, 363)

Cu excepţia exemplarului variantei „b", aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare cărămizie deschisă şi ornametat cu „coaste" (caneluri largi) (fragmentul 41 din complexele cat. nr. 17), caracterizat printr-un gât foarte înalt, celelalte exemplare aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau cenuşie închisă. Sunt oale cu gât scurt sau fără, umeri arcuiţi, ornamentate cu benzi de caneluri orizontale şi într-un caz în val (fragmentul 49 din complexul cat. nr. 50).

Oale: a.18.14										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Plansa
0080	9	a.1814a1	20/80/60	05	I. 132	di.bz.02.01.a	dm	a1	s.6	80-2/7
0017	41	a.1814b4	20/60/40	43	I. 14a	dm		a	s.12	56/1
0121	30	a.1814c	60/0/60	00	I. 132			a1	s.4	210/7
0051	7	a.1814c	30/0/70	00	I. 132			b	s.4(/)	124/5
0043	8b	a.1814c1	40/80/60	05	I. 131			a	s.6	97/5
0064	17	a.1814c1	40/80/70	05	I. 132			a	s.6	147/14
0051	23	a.1814c2	40/80/80	10	I. 131			a1	s.4(/)	120/9
0051	11	a.1814c	80/0/50	00	I. 132			a	s.4(/)	124/6
0050	49	a.1814cx			I. 131	di.bz.0102.01.a2		a	s.4(1/)	114/8
0041	4	a.1814d	20/0/60	00	I. 1321	dm		b	s.4(/)	91/1

Fig. 363. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.14

a.18.15. Oale cu buza foarte scurtă, canelată şi ascuţită, gât scurt şi umeri arcuiţi (fig. 319, 364)

Cu excepţia exemplarului variantei „b", aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie-roşietică, cu gât înalt şi umeri accentuat arcuiţi, ornamentat cu caneluri orizontale, celelalte exemplare au o buză scurtă, canelată şi ascuţită şi umeri arcuiţi, cu pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi „a1" (între 4-5 mm). Alături de benzi de caneluri orizontale (fragmentul 68 din complexul cat. nr. 50), dominate sunt „coastele" (caneluri largi) (fragmentele 32, 73, 6, 41, 12 din complexul cat nr. 50).

Oale: a.18.15										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Plansa
0050	68	a.1815a1	50/80/60	06	I. 131	di bz.02.01.a1		b	s.4(1/)	113/7
0014	5	a.1815b3	60/90/50		I. 133	di.02.c1		a	s.3(/2)	37/6
0007	10	a.1815c	30/90/40	02	I. 133	di.bz.01. 02.04		a	s.3(/2)	24/1
0050	32	a.1815c1	20/70/40	05	I. 131	dm		a	s.4(1/)	113/6
0050	6	a.1815c1	10/70/70	03	I. 1321	dm		a1	s.4(1/)	116/8
0050	32'	a.1815c1	50/80/40	04	I. 1322			a	s.4(1/)	116/7
0050	73	a.1815c1	20/70/60	05	I. 133	dm		a	s.4(1/)	117/7
0118	38	a.1815c2	20/80/60	10	I. 1321			a	s.3(/2)	207/1
0050	12	a.1815c3	30/70/50	15	I. 131	dm		a1	s.4(1/)	113/5

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.18.15										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0050	41	a.1815c3	20/50/60	15	I. 133	dm		b	s.4(1/)	117/8
0012	2	a.1815d1	40/80/60	05	II. 2b			a	s.8	8-2B/1

Fig. 364. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.15

a.18.16. Oale cu buza dreptunghiular rotunjită, canelată, profilată la bază, cu gât scurt sau fără şi umeri arcuiţi (fig. 319, 365)

Exemplarele subtipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă cenuşie deschisă sau negricioasă. Sunt oale cu pereţi subţiri sau foarte subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm), „a" (între 6-7 mm). Caracteristică este profilatura de la baza exterioară a buzei. Exemplarele au fost ornamentate cu caneluri orizontale, dar mai ales cu „coaste" (fragmentele 28, respectiv 70. 37, 42, 11, din complexul cat. nr. 50).

Oale: a.18.16										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0050	28	a.1816a	30/0/60	00	I. 131	di.ln.01		a1	s.4(1/)	114/1
0050	70	a.1816a	40/0/60	00	I. 131	dm		a1	s.4(1/)	114/2
0050	26	a.1816a	60/0/60	00	I. 1322			a1	s.4(1/)	116/9
0050	37	a.1816a1	30/80/40	05	I. 131	dm		a1	s.4(1/)	114/3
0050	11	a.1816a2	50/60/50	10	I. 131	dm	dp.01.01	a1	s.4(1/)	114/4
0050	42	a.1816a2	40/80/60	10	I. 132	dm		a1	s.4(1/)	116/10
0051	56	a.1816a2	30/70/70	10	I. 132			a	s.4(/)	124/7
0020	3	a.1816a2	40/70/60	08	I. 1321			a	s.6	59/10

Fig. 365. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.16

a.18.17. Oale cu buza foarte scurtă, dreptunghiular ascuţită, canelată, cu gât scurt sau fără şi umeri accentuat arcuiţi (fig. 319, 366)

În timp ce varianetele „a-d" aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie deschisă sau închisă (negricioasă) au fost ornamentate cu „coaste" (caneluri largi) (fragmentele 57, 35, 9 din complexul cat. nr. 51) sau cu caneluri orizontale (fragmentul: 5 din complexul cat. nr. 57), cele două exemplare ale variantei „e", lucrate tot la roata rapidă, dar din pastă fină de culoare cenuşie, sugerează oale de formă bitronconică şi au fost ornamentate cu decor lustruit. Numai exemplarul aparţinând variantei „b" se caracterizează printr-un gât înalt.

Oale: a.18.17										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0020	6	a.1817a	30/0/60	00	I. 131			a	s.6	59/6
0051	57	a.1817a1	30/90/60	05	I. 131	dm		a	s.4(/)	120/10
0057	5	a.1817b3	40/70/50	20	I. 1321	di.02.c1		a1	s.4(/2)	144/10
0051	35	a.1817c	40/0/60	00	I. 131	dm		a1	s.4(/)	121/1
0051	59	a.1817c	30/0/50	00	I. 131			a	s.4(/)	120/11
0051	9	a.1817d2	20/80/50	10	I. 132	dm		a1	s.4(/)	122/7
0111	1	a.1817e1	40/80/40	05	I. 122	dl.cx.01		a1	s.6	192/8
0043	17b	a.1817ex	?/?/40	?	I. 124	dl.rt.02		a1	s.6	96/3

Fig. 366. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.17

a.18.18. Oale cu buza scurtă, fără gât, umeri puternic arcuiţi, cu profil în „S" (fig. 319, 367)

Subtipul este reprezentat printr-un singur exemplar aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie închisă (negricioasă), ornamentat cu „coaste" (caneluri largi) şi se caracterizează prin forma bombată a corpului vasului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.18.18										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0057	4	a.1818a	30/0/30	00	I. 132	dm		a	s.4(/2)	144/11

Fig. 367. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.18

a.18.19. Oale cu buza rotundă, uşor canelată, gât uneori înalt şi profilat, umeri în general puternic arcuiţi (fig. 320, 368)

Specific subtipului este gâtul bine marcat, prevăzut cu o profilatură. Exemplarele cu pereţi mai ales din categoria de grosime „a1" (între 4-5 mm) aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie închisă (negricioasă) şi au fost ornamentate în unele cazuri cu „coaste" (caneluri largi) (fragmentele 5, 21 din complexele cat. nr. 41, 21) sau cu ornamente lustruite (fragmentul 1 din complexul cat. nr. 53).

Oale: a.18.19										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0002	13	a.1819a	40/70/50	20	I. 131	dm		a1	s.6	12/4
0001	100	a.1819a2	50/90/70	10	I. 1321			a1	s.4	5/1
0041	5	a.1819a2	60/80/60	10	I. 1321	dm		a1	s.4(/)	90/12
0002	39a	a.1819a3	50/80/70	15	I. 132			a1	s.6	9/9
0021	21	a.1819b4	40/80/60	30	I. 1321	dm		a1	s.3(/2)	65/5
0110	19	a.1819c3	60/70/20	20	I. 131			a	s.6	190/1
0080	28	a.1819d2	30/80/60	12	I. 132			a1	s.6	164/11
0051	17	a.1819e2	40/70/50	10	I. 1321			a	s.4(/)	124/8
0053	1	a.1819f4	70/80/40	35	I.124	dl.02.y		a	s.6	129/ 9

Fig. 368. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.18.19

a.19. Oale cu buza rotund-ovală şi răsucită, gât mediu şi umeri prelungi (fig. 320, 369)

Cele două exemplare ale tipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie şi cenuşie închisă, aproape neagră, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi „a" (între 6-7 mm), cu buze puternic răsucite, sub forma de „baston", vasele fiind ornamentate pe umerii prelungi cu câte o nervură în relief.

Oale: a.19.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	VII	a.1901a2	10/90/60	10	I. 122	dnv		a	s.3(/2)	131/6
0054	VIII	a.1901a3	50/80/60	15	I. 124	dnv		a1	s.3(/2)	131/7

Fig. 369. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.19

a.20. Oale cu buza rotundă şi mică, în general gără gât şi umeri prelungi şi ascuţiţi (fig. 320, 370)

Cu excepţia unui exemplar aparţinând ceramicii modelate cu mâna, de aspect ovoiform şi ornamentat probabil cu o linie în val incizată, majoritatea celorlalte exemplare aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie-negricioasă sau cenuşie, fiind ornamentate prin lustruire şi într-un singur caz cu o nervură în relief (fragmentul 13 din complexul cat. nr. 83). Au fost atribuite acestui tip datorită aspectului prelung al umerilor şi două fragmente de pereţi aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, unul fiind ornamentat cu benzi de caneluri orizontale (fragmentul 34 din complexul cat. nr. 21).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.20.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	118	a.2001a	60/0/60		I. 122			a2	s.3(/2)	131/2
0110	43	a.2001b	60/0/70	00	III. 1b	di.01.a		a	s.6	190/14
0044-45	31	a.2001x			I. 124a	dl.dz.03		a1		95/1
0084	13	a.2001x			I. 124	dnv		b	s.3(/2)	171a/2
0112	33+31+32	a.2001c4	70/60/60	50	I. 122	dl.bz.01.03		a1	s.6	195/11-12
0080	37	a.2001x	0/0/65		I. 124	dl.cx.02.a		b	s.6	164/7
0002	3,10,20,38,78	a.2001x			I. 124a	dl.cx.02.c		a	s.6-7	8/1,2
0021	34	a.2001y	?/70/50	15+	I. 131	di.bz.02.02a		b	s.3(/2)	65/2
0111	24	a.2001y			I. 1321			a	s.6	194/22

Fig. 370. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.20

a.21. Oale cu buza rotund-ovală, gât accentuat şi pereţi arcuiţi (fig. 371, 372)

În cadrul tipului, în afara unui exemplar de la care însă buza lipseşte şi care a fost încadrat aici datorită modului de arcuire a umerilor şi care aparţine ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun-cărămizie (fragmentul 14 din complexul cat. nr. 78), toate celelalte exemplare au fost modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau cenuşie-roşietică. Exemplarele au pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi mai rar „a" (între 6-7 mm). Se pot distinge următoarele subtipuri:

Oale: a.21.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0021	2	a.2101a2	30/70/50	08	I. 133			a1	s.3(/2)	66/10
0022	5'	a.2101b2	20/80/80	10	I. 124a			a1	s.6	69/11
0050	25	a.2101b3	50/80/60	20	I. 131	dm		a	s.4(1/)	114/5
43	xx	a.2101c2	40/70/40	11	I. 131	di.ln.01		a1		95/7
0050	35	a.2101d1	50/90/40	05	I. 131	di.ln.01		a1	s.4(1/)	114/6
0078	14	a.2101x			I. 14a	di.bz.02.04.a2		a	s.12	161/10

Fig. 371. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.21

a.21.01a, cu buza scurtă şi uşor ascuţită.

a.21.01b, reprezentat printr-un exemplar aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie şi un altul din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, buza fiind uşor profilată.

a.21.01c, modelat la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau cenuşie roşietică, cu buză ovală, uşor îngroşată, puternic aplecată în afară, gât bine accentuat şi umeri puternic arcuiţi.

a.21.01d, cu buză ovală şi îngroşată, puternic aplecată în afară, gâtul scurt şi umerii la fel de accentuat arcuiţi.

Ornamentul folosit constă din „coaste" (caneluri largi) (fragmentul 25 din complexele cat. nr. 50), benzi de caneluri orizontale (fragmentul 13 din complexele cat. nr. 44-45), linii sau caneluri orizontale incizate (fragmentele 13 şi xx din complexele cat. nr. 44-45).

a.22. Oale cu buza scurtă, oval-ascuţită, fără gât sau gât în general scurt şi umeri prelungi (fig. 372, 377-378)

Ceea ce defineşte subtipurile este forma particulară a buzei, dar şi o serie de detalii tehnologice.

Subtipul a.22.01a este format numai din exemplare aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie-negricioasă sau neagră, cu pereţi subţiri aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi „a1" (între 4-5 mm), ornamentaţi cu decoruri lustruite.

Subtipul a.22.02 este alcătuit dintr-un singur exemplar care aparţine ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie închisă, aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi ornamentat cu o canelură pe umăr.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

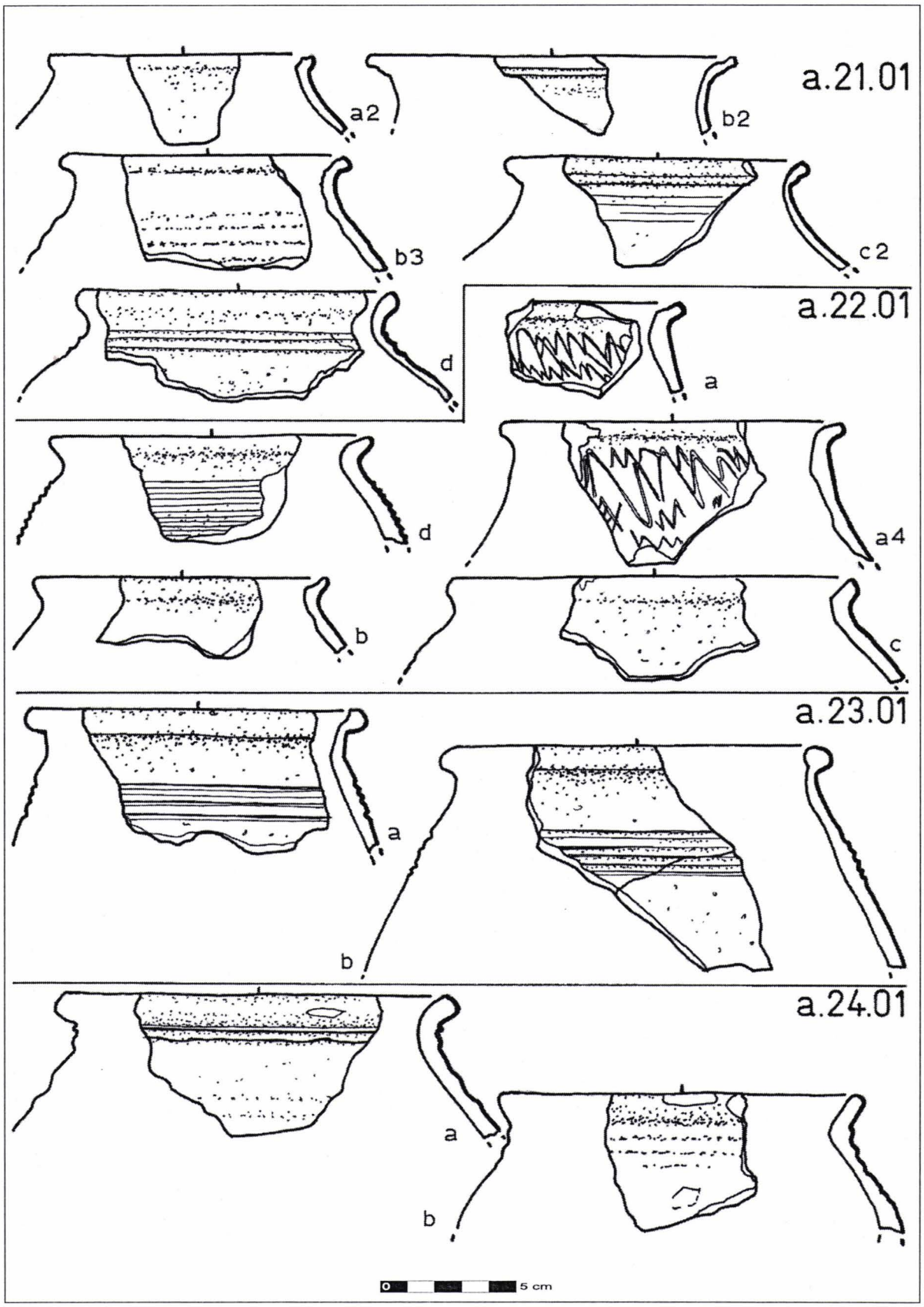

Fig. 372. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipurile a.21.01 – a.24.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

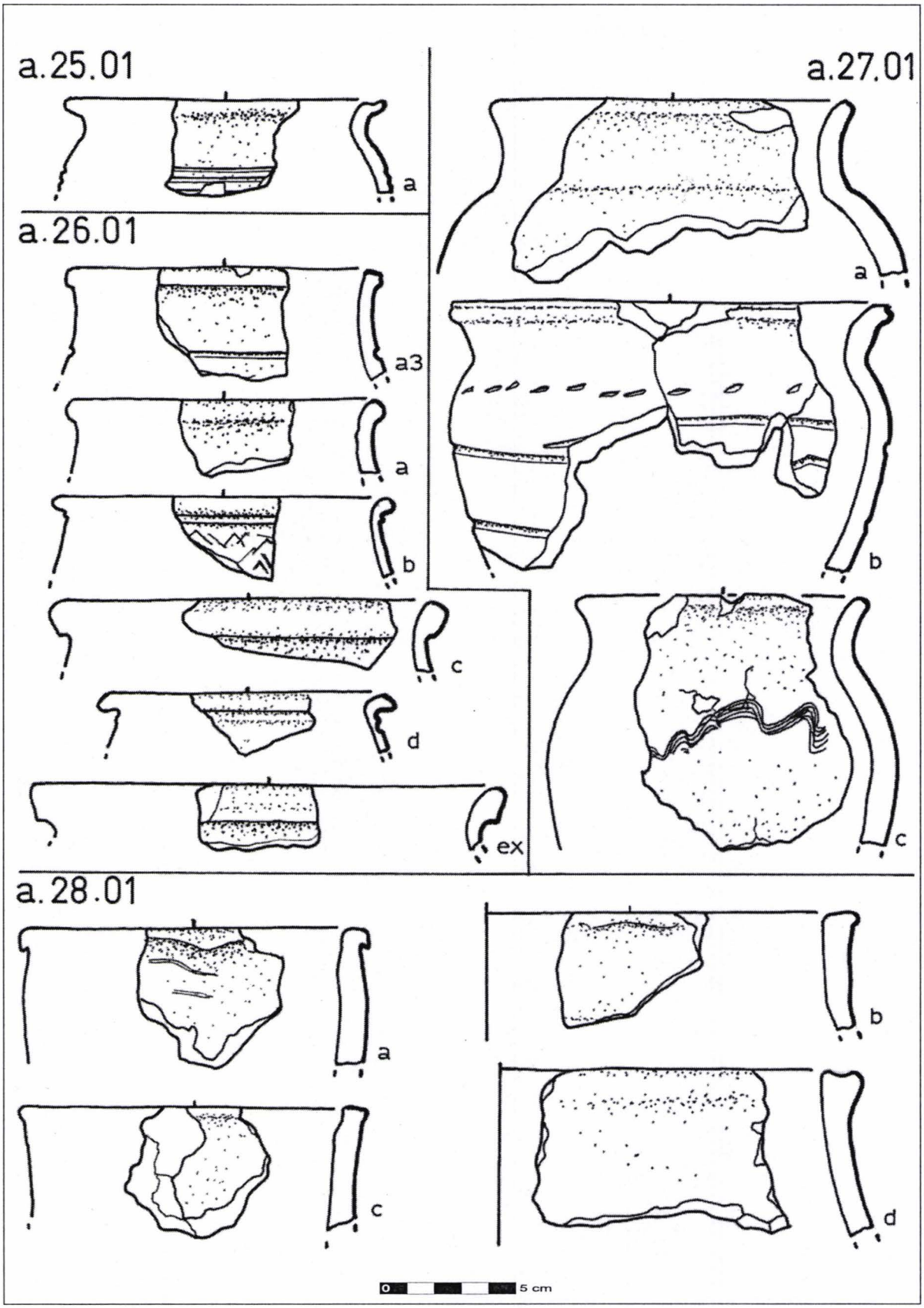

Fig. 373. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipurile a.25.01 – a.28.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

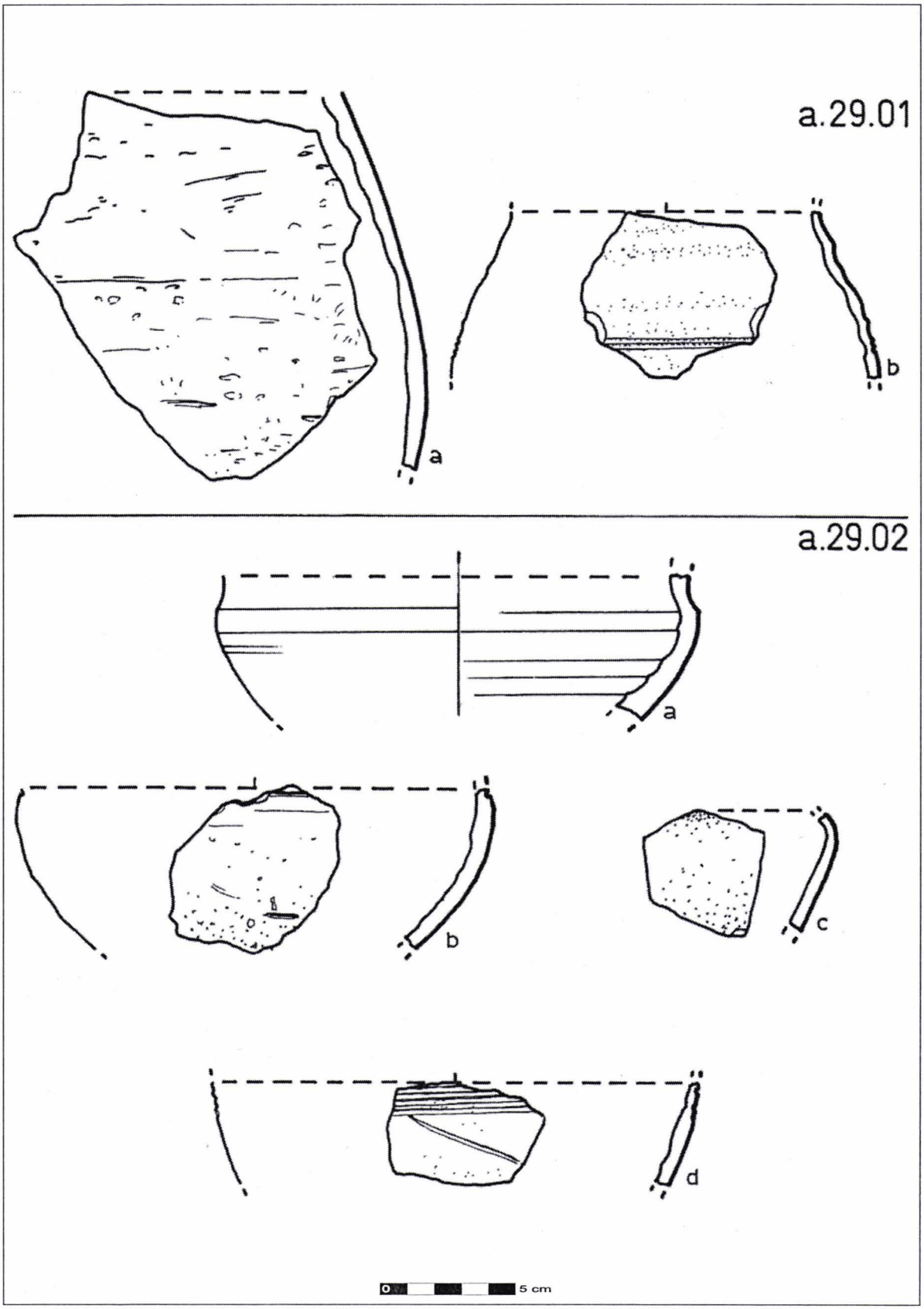

Fig. 374. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipurile a.29.01 – a.29.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

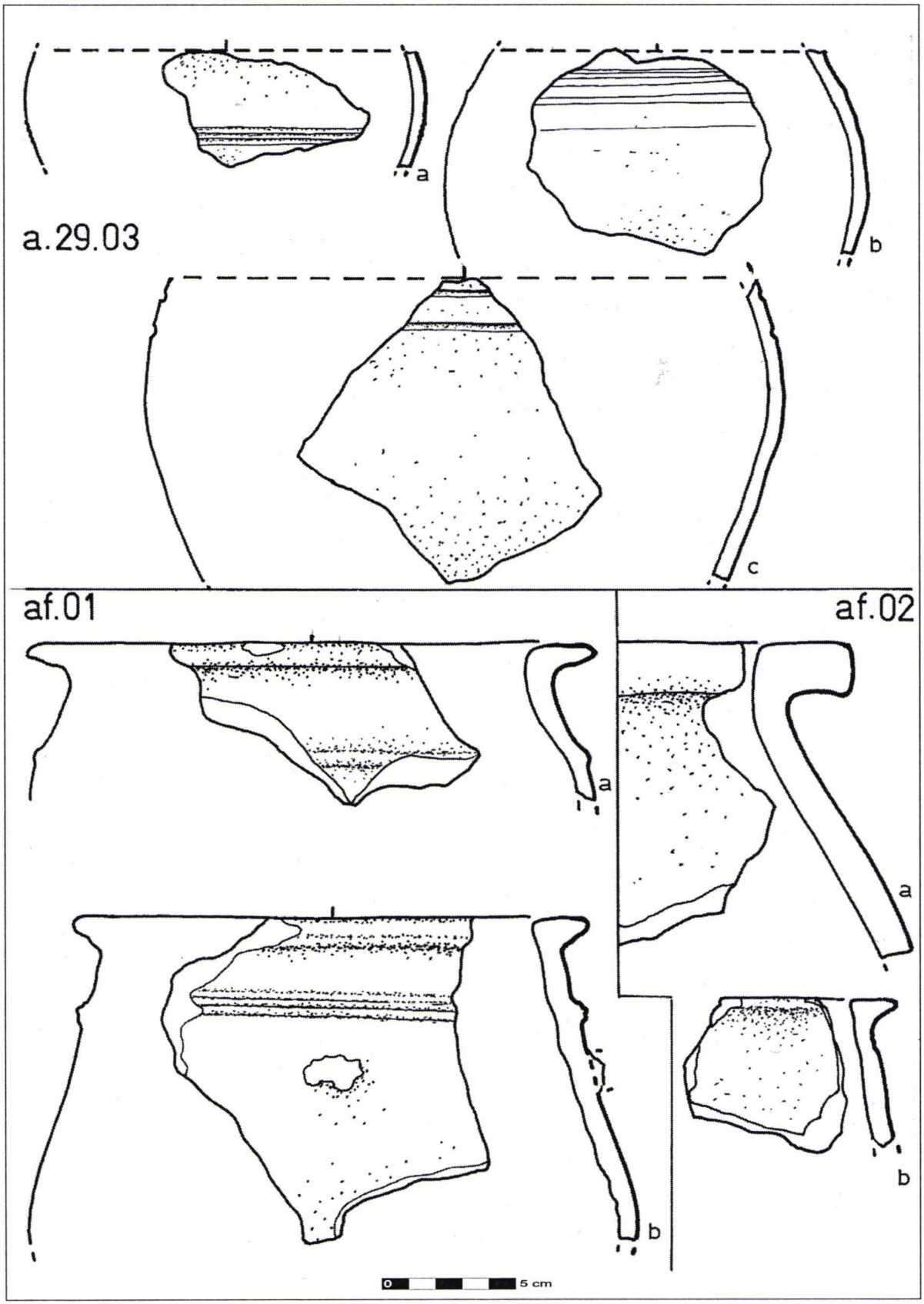

Fig. 375. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipurile a.29.03, af.01 – af.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

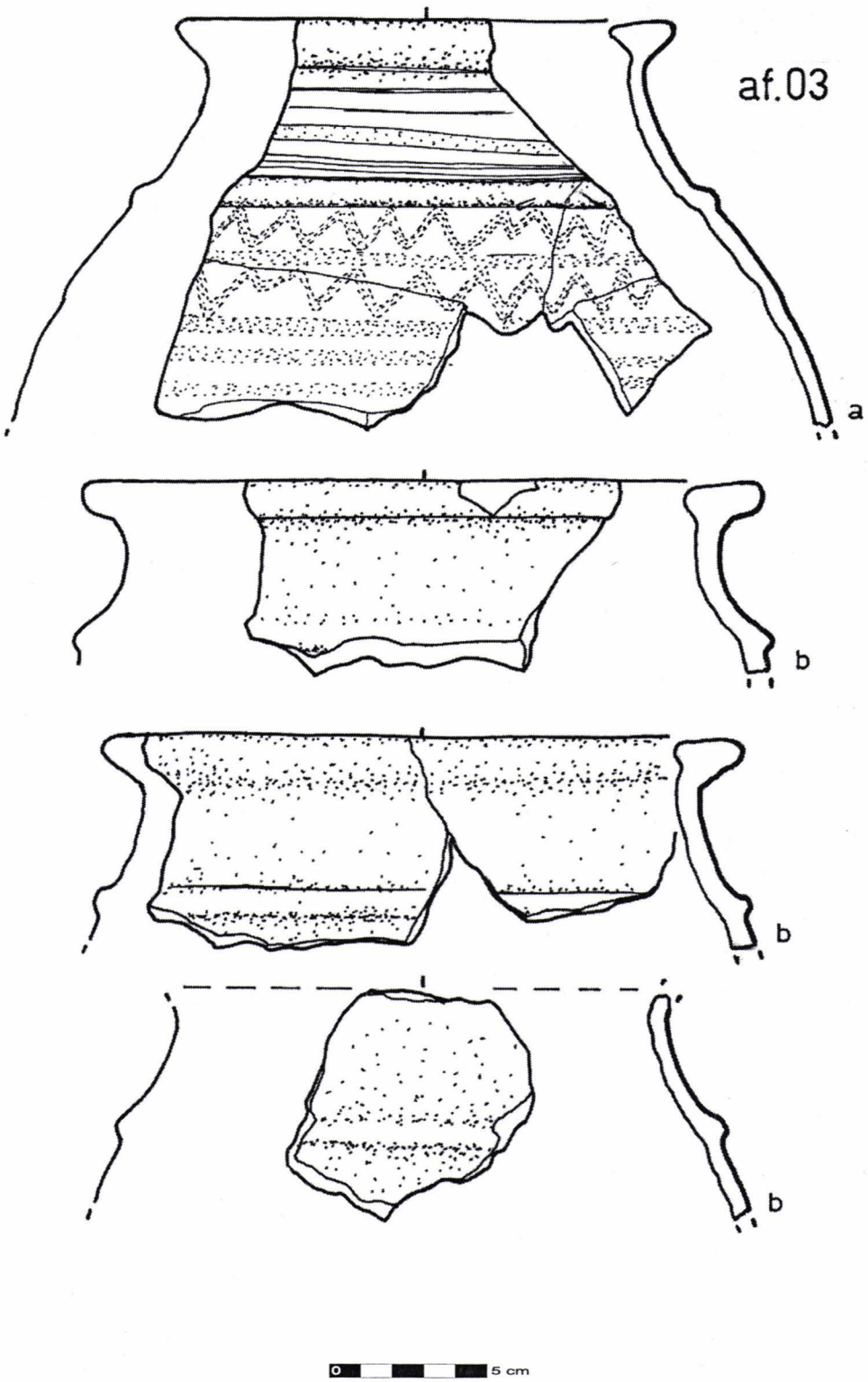

Fig. 376. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul af.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.22.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0051	30	a.2201a	30/0/80	00	I. 124	dl.bz.01		a	s.4(/)	119/14
0063	2	a.2201a	30/0/70	04	I. 124	dl.01.y		a	s.6	146/1
0052	23	a.2201a4	?/80/60	25	I. 124	dl.bz.01		a1	s.4	128/1
0052	10	a.2201a4	30/80/60	30	I. 124	dl.bz.01		a1	s.4	128/2
0021	19	a.2201b	30/0/60		I. 133			a1	s.3(/2)	66/11
0021	55	a.2201b			I. 21c			a1	s.3(/2)	67/1
0076	6	a.2201b	20/0/60	00	I. 21b			a	s.4(/)	160/11
0050	17	a.2201c1	50/80/50	05	I. 131			a	s.4(1/)	114/7
0116	4	a.2201d	20/0/50	00	II. 2b1	di.bz.02.04.a1		a	s.8	201/1

Fig. 377. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.22.01

Oale: a.22.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	32	a.2202			I. 124a	di.02.a		a1	s.3(/2)	77/11

Fig. 378. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.22.02

a.23. Oale cu buza rotundă, puţin aplecată în afară, gât scurt şi umeri prelungi (fig. 372, 379)

Cele trei exemplare ale tipului aparţin la două variante, care se se separă între ele mai ales prin lungimea diferită a gâtului, mai mare la varianta „a", mai mică la varianta „b". Ele aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi cenuşie roşietică, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi „a1" (între 4-5 mm), ornamentate cu benzi de caneluri orizontale.

Oale: a.23.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	56	a.2301a2	70/80/70	10	I. 133	di.bz.02.01a		a	s.3(/2)	138/12
0054	54	a.2301b1	70/80/60	05	I. 133	di.bz.02.01.a		a	s.3(/2)	138/7
0051	18	a.2301b1	70/80/60	05	I. 131			a1	s.4(/)	121/2

Fig. 379. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.23

a.24. Oale cu buza dreptunghiulară, cu profilatură la bază, fără gât şi umeri arcuiţi (fig. 372, 380)

Cele două exemplare ale tipului aparţin la două variante, care se separă între ele numai prin detalii ale buzei, mai lată şi mai rotunjită la varianta „a", mai îngustă şi mai ascuţită la varianta „b". Ele aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie negricioasă, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi au fost ornamentate cu „coaste" (caneluri largi).

Oale: a.24.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0112	23	a.2401a	30/0/50	00	I. 131	dm		a	s.6	196/3
0064	6	a.2401b	50/0/60	00	I. 1321	dm		a	s.6	147/16

Fig. 380. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.24

a.25. Oale cu buza oval-ascuţită, alveolată (fig. 373, 381)

Cele trei exemplare ale tipului aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşiu-negricioase, dar şi ceramicii la roata înceată, din pastă nisipoasă, de culoare

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

cenuşie închisă, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi „a1" (între 4-5 mm) şi au fost ornamentate (cel la roata înceată) cu benzi de caneluri orizontale.

Oale: a.25.01											
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0008	2	a.2501a1	30/80/70	05		II. 2b	di.bz.02.01.a		a	s.8(12)	28/8
0021	11	a.2501a1	30/70/60	05		I. 1321			a1	s.3(/2)	65/4
0080	34	a.2501x	40/0/0	00		I. 132			a1	s.6	80-2/8

Fig. 381. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.25

a.26. Oale cu buza rotundă, fără gât, mai rar cu gât înalt şi umeri puţin arcuiţi (fig. 373, 382)

Tipul cuprinde mai multe subtipuri. Astfel, subtipul „a", cu exemplare aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie închisă sau cenuşie-roşietică, se caracterizează printr-o buză scurtă, rotunjită, aplecată în afară şi gât înalt. În schimb, subtipul „b" aparţine ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie, cu buză rotund ascuţită, fără gât, umeri prelungi, pereţii fiind decoraţi cu ornamente lustruite, caz extrem de rar, de altfel, în cadrul acestui tip. La subtipul „c", aparţinând prin cele două exemplare ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, respectiv nisipoasă de culoare brun-cărămizie (unul din cazurile rare de altfel), buza este rotundă şi tăiată, accentuat delimitată de gât. Subtipul „d", aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, se caracterizează printr-o buză ovală, puternic răsfrântă în afară.

Oale: a.26.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0020	4	a.2601a	40/0/80	00	I. 1321			a	s.6	59/12
0054	51	a.2601a3	70/80/70	17	I. 133	di.02.a1		a	s.3(/2)	138/8
0051	70	a.2601b	30/0/80	00	I. 124	dl.bz.01		a1	s.4(/)	119/13
0118	15	a.2601c	70/0/80	00	I. 11			a1	s.3(/2)	205/1
0104	20	a.2601cx	60/?/?	??	I. 14a1			a1	s.12	179/1
0110	25	a.2601d	00/0/70	00	I. 131			a1	s.6	189/3

Fig. 382. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.26

a.27. Oale cu buza lată, oval ascuţită, aplecată în afară, cu gât mediu sau fără, umeri arcuiţi, profil în „S" (fig. 373, 383)

Tipul este reprezentat prin trei variante, care se deosebesc după mici detalii ale buzei şi aspectul general al formei vasului, dar şi prin diferenţe tehnologice sau ornamentale. De remarcat şi faptul că toate exemplarele au pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm).

a.27.01a. Varianta se referă la vase din ceramică modelate cu mâna, cu gura mai îngustă şi corpul ceva mai sferic.

a.27.01b. Varianta este reprezentată prin exemplare modelate la roata înceată, cu dechidere mai largă şi aspect mai îndesat, ornamentate cu decor cu „unghia" şi caneluri orizontale.

a.27.01c. Varianta este reprezentată prin oale cu aspect mai ovoidal, din ceramica modelată cu mâna, din pastă nisipoasă sau cu pietricele, ornamentate cu benzi de linii în val.

Oale: a.27.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0016	20	a.2701a	70/0/60	00	III. 2a			b	s.8	53/1
0104	33+35+30	a.2701b	80/0/70	00	II. 1	dpr.02.02	di.01.d	b	s.12	183/2
0016	75	a.2701b2	50/80/60	10	III. 2b	di.bz.01.01.a1		b	s.8	53/3
0104	28	a.2701c	60/0/60	00	II. 1	dpr.02.02	di.02.a1	b	s.12	183/1

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Oale: a.27.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0016	15	a.2701c	50/90/60	10	II. 4	di.bz.0102.06.a4		b	s.8	47/5
0016	33	a.2701c2	50/80/60	08	III. 1c	di.bz.01.01.a3		b	s.8	53/2
0023	1	a.2701c2	60/80/40	10	III. 2c			b	s.7	71/7

Fig. 383. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.27

a.28. Oale cu buza dreptunghiulară în secţiune, verticală, fără gât sau cu gât accentuat, umeri puţin sau deloc arcuiţi (fig. 373, 384).

Toate exemplarele aparţin ceramicii modelate cu mâna; sunt oale din pastă cu pietricele sau cu multe pietricele, dar şi de calitate inferioară, uneori cu cioburi pisate, cu pereţi mai groşi, aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm), dar şi foarte groşi, aparţinând categoriei de grosime „d" (între 18-24 mm) şi nedecoraţi.

Oale: a.28.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0003	9	a.2801a	0	10	III. 3b			b	s.8	13/10
0003	16	a.2801b	90/90/70	30	III. 2c			b	s.8	13/12
0056	20	a.2801c	80/0/80	00	III. 4b			b	s.6-7	140/11
0054	69'	a.2801d3	90/80/90	10	III. 1b			b	s.3(/2)	139/5

Fig. 384. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, tipul a.28

a.29. Pereţi de oale (fig. 374-375, 385-395)

Au fost grupate în cadrul acestui tip mai mulţi pereţi fără buze, uneori şi fără gât, care prin forma lor pot oferi indicii asupra structurii formale a oalelor din care făceau parte.

a.29.01. Oale ovoidale cu pereţi prelungi (fig. 374, 385)

Ambele exemplare aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie negricioasă, cu pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm), unul fiind decorat cu caneluri orizontale.

Oale: a.29.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0051	xx	a.2901a			I. 131			a1	s.4(/)	121/3
0080	64	a.2901b	0/0/70		I. 1321	di.bz.02.01.a	dm	a1	s.6	80-2/13
0028	8	a.2901c	90/0/80	00	III. 4a			d	s.8	75/8

Fig. 385. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.01

a.29.02. Oale cu pereţi bombaţi (fig. 374, 386)

Exemplarele aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, cenuşie-negricioasă sau din pastă fină de culoare cenuşie, cu pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm) şi „a" (între 6-7 mm), fiind uneori decoraţi cu caneluri orizontale (fragmentele 15, 30 din complexele cat. nr. 111, 80).

Oale: a.29.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0052	36	a.2902a			I. 132			a	s.4	128/11
0111	25	a.2902b	360		I. 133	di.bz.02.04.a4		a1	s.6	194/3
0110	38?	a.2902b			I. 131			a	s.6	191/4
0081	12	a.2902c			I. 122			a1		168/2
0080	30	a.2902d			I. 131	di.bz.02.02b1!		a1	s.6	166/3

Fig. 386. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.29.03. Oale cu pereţi arcuiţi, de formă ovoidală mai bombată (fig. 375, 387)

Exemplarele aparţin ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie-negricioasă, cenuşie-roşietică sau din pastă nisipoasă de culoare brun cărămizie, cu pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm), „a" (între 6-7 mm) şi într-un caz „b" (între 8-12 mm), fiind uneori decoraţi cu benzi de caneluri orizontale (fragmentele 54, 53, 100, 113+22, din complexul cat. nr. 2), cu „coaste" (caneluri largi) (fragmentul 72 din complexul cat. nr. 50) sau cu caneluri orizontale, distanţate (fragmentul 3 din complexul cat. nr. 78).

Oale: a.29.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0002	54	a.2903a			I. 132	di.bz.02.01.a		a	s.6	10/2
0002	53	a.2903b			I. 132	di.bz.02.01.a		a	s.6	10/1
0078	3	a.2903c			I. 14a	di.02.b3		a	s.12	161/12
0050	72	a.2903c			I. 133	dm	dp.01.01	b	s.4(1/)	117/9
0002	100	a.2903c			I. 133	di.bz.02.03?		a1	s.6	10/5
0002	113,22	a.2903c			I. 133	di.bz.02.03		a	s.6	10/7

Fig. 387. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.03

a.29.04. Oale cu pereţi nearcuiţi, oblici (fig. 388)

Un singur exemplar aparţine ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă cimentoasă, de culoare cenuşie, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm) şi umeri nearcuiţi, oblici, care poartă urme de vopsea roşie.

Oale: a.29.04										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	91	a.2904			I. 11	vopsea		a	s.3(/2)	77/2

Fig. 388. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.04

a.29.05. Oale cu pereţi aproape verticali (fig. 389)

Fragmentul 29 din complexul 121, care se remarcă printr-un gât scurt şi umeri aproape verticali, aparţine ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie-negricioasă, cu pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a1" (între 4-5 mm), fiind ornamentat cu benzi de caneluri orizontale.

Oale: a.29.05										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0121	29	a.2905			I. 1322	di.bz.02.01.a		a1	s.4	210/13

Fig. 389. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.05

a.29.06. Oale cu gât înalt, pereţi arcuiţi (fig. 390)

Fragmentul 10 din complexul 112, care se remarcă printr-un gât înalt şi umeri arcuiţi, aparţine ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie-roşietică, cu pereţi subţiri, aparţinând categoriei de grosime „a" (între 6-7 mm), fiind ornamentat pe gât cu caneluri orizontale.

Oale: a.29.06										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0112	10	a.2906a	?/80/60	20	I. 133	di.02.b1		a	s.6	196/7

Fig. 390. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.06

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.29.07. Oale ovoidale cu pereţi mai bombaţi (fig. 391)

Fragmentul 2 din complexul 39 ilustrează o oală de formă ovoidală mai bombată; aparţine ceramicii modelate la roata înceată, din pastă nisipoasă de culoare brun-cenuşie, cu pereţi aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm), fiind ornamentat pe tot corpul cu caneluri orizontale dese.

Oale: a.29.07										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0039	2	a.2907			II. 2b	di.bz.02.04.b1		b	s.8	85/3

Fig. 391. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.07

a.29.08. Oale ovoidale cu pereţi mai puţin bombaţi (fig. 392)

Fragmentele 6 şi 38 din complexul 39 ilustrează oale de formă ovoidală mai puţin bombată; aparţin ceramicii modelate la roata înceată, din pastă nisipoasă de culoare brun cenuşie, respectiv zgrunţuroasă cu pietricele, de culoare brun-roşcată mai deschisă, cu pereţi din categoria de grosime „b" (între 8-12 mm), fiind ornamentate cu benzi de caneluri orizontale, respectiv striuri.

Oale: a.29.08										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0039	6	a.2908a			II. 2b	di.bz.02.03		b	s.8	85/4
0039	38	a.2908b			II. 4c	di.str.02.a3		b	s.8	85/5

Fig. 392. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.08

a.29.09. Oale cu pereţi puţin arcuiţi (fig. 393)

Fragmentul 40 din complexul 28 ilustrează o oală cu pereţi puţin arcuiţi; aparţine ceramicii modelate cu mâna, din pastă zgrunţuroasă, cu multe pietricele, de culoare cenuşiu negricioasă, cu pereţi neornamentaţi, din categoria de grosime „b" (între 8-12 mm).

Oale: a.29.09										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0028	40	a.2909	80/0/60	00	III. 3b			b	s.8	75/4

Fig. 393. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.09

a.29.10. Oale de formă sferică ovală (fig. 394)

Fragmentul 90 din complexul 29 ilustrează o oală de formă sferică ovală; aparţine ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină, de culoare cenuşie, cu pereţi neornamentaţi, aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm).

Oale: a.29.10										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	90	a.2910a			I. 122			b	s.3(/2)	77/9

Fig. 394. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.10

a.29.11. Oale cu umeri prelungi, puţin arcuiţi (fig. 395)

Fragmentul 70 din complexul 54 ilustrează o oală mare, de formă puţin arcuită, cu umeri prelungi, modelată cu mâna, dintr-o pastă zgrunţuroasă cu pietricele, dar de bună calitate, de culoare brun-cenuşie deschisă, ornamentată pe umăr cu un brâu alveolar.

Oale: a.29.11										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Î. gât	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	70	a.2911			III. 2c	dpr.01.01		b	preist	139/8

Fig. 395. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul a.29.11

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

af. Oale mari (fig. 375-376, 396-399)

Un tip special de oale este reprezentat de exemplare mari, cu buză dreptunghiulară în secţiune, orizontală, aplecată în afară. Au fost modelate la roata rapidă, din pastă de culoare cenuşie, cimentoasă sau fină, dar şi din pastă zgrunţuroasă, cenuşie-roşietică. Nu lipsesc nici exemplare din ceramică de factură romană, din pastă fină de culoare roşie. Structura formală permite distingerea a trei subtipuri:

af.01. Oale mari, cu buză orizontală, dreptunghiulară, ascuţită (fig. 375. 396)

Oale mari: af.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poziţie 2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0118	31	af.01a	I. 122	dl.02.b	Dnv	umar	umar	a	s.3(/2)	204/4
0014	24	af.01b	I. 11	dnv				b	s.3(/2)	35/2

Fig. 396. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul af.01

af.02. Oale mari cu buză orizontală, dreptunghiulară, rotunjită (fig. 375, 397)

Structura lor formală permite distingerea a două variante: varianta „a", cu buză dreptunghiulară, masivă, umeri arcuiţi şi pereţi groşi şi varianta „b", cu buză scurtă şi ascuţită şi pereţi mai subţiri, mai puţin arcuiţi.

Oale mari: af.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poziţie 2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	13	af.02a	I. 11	di.ln.02		umar		c	s.3(/2)	100/4
0046	151	af.02a	I. 111					c	s.3(/2)	100/3
0007	6	af.02a	I. 21b					b	s.3(/2)	22/7
0002	57	af.02b	I. 122					b	s.6	7/3

Fig. 397. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul af.02

af.03. Oale mari cu buză orizontală, ciocaniformă şi pereţi arcuiţi spre interior (fig. 376. 398)

Oale mari: af.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poziţie2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	6	af.03a	I. 124	dl.cx.02.b		corp		a	s.3(/2)	104/1
0084	33	af.03b	I. 133	dnv		umar		b	s.3(/2)	171/6
0084	32	af.03x	I. 133	dnv		umar		a	s.3(/2)	171/7
0084	2	af.03b	I. 21a	dnv		umarcorp	corp	b	s.3(/2)	170/10

Fig. 398. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul af.03

af.k. Oale mari cu structură tipologică nesigură (fig. 399)

În cadrul acestei structuri tipologice se pot grupa o serie de pereţi de oale mari, aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă cenuşie-cimentoasă, zgrunţuroasă sau fină, ornamentaţi cu motive incizate, lustruite sau cu caneluri largi („coaste").

Oale mari: af.0x.										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0084	9	af.k		fd.01.01.11m.0b	I. 11	di.ln.01	/2 s.3	b	s.3(/2)	171/1
0084	8'	af.k			I. 122		/2 s.3	a	s.3(/2)	171a/7
0001	40	af.k			I. 124		dl02y	b	s.4	5/6
0042	11	af.k			I. 122	dl.bz.alt?		a	s.4	92/12
0074	20	af.k			I. 133			b	s.4(/2)	158/2
0074	42	af.k			I. 131	dm		a	s.4(/2)	157/6
0110	5	af.k			I. 122	dl.rt.02		a	s.6	188/6

Fig. 399. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Oale, subtipul af.0x

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

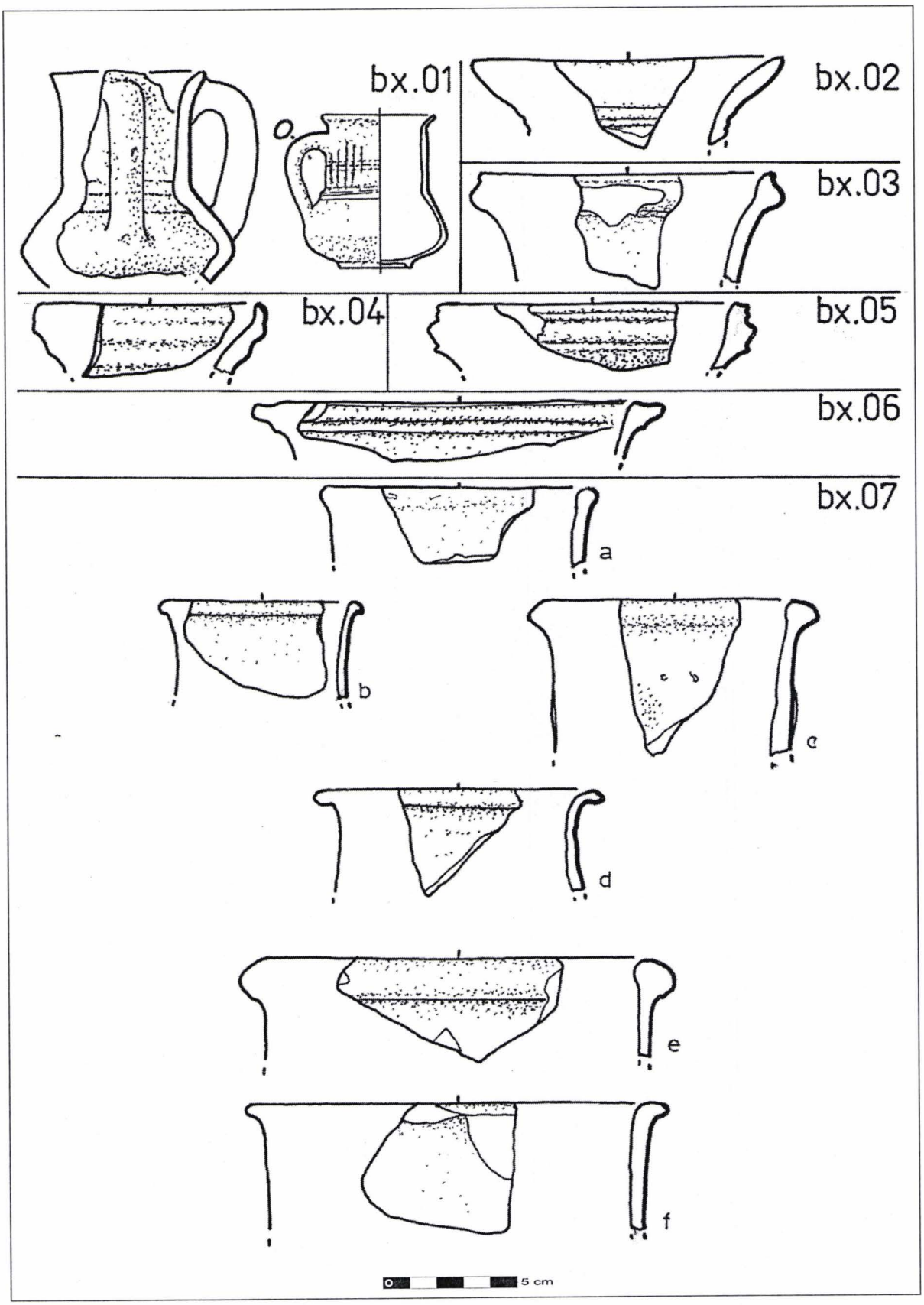

Fig. 400. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipurile: bx.01 – 07

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

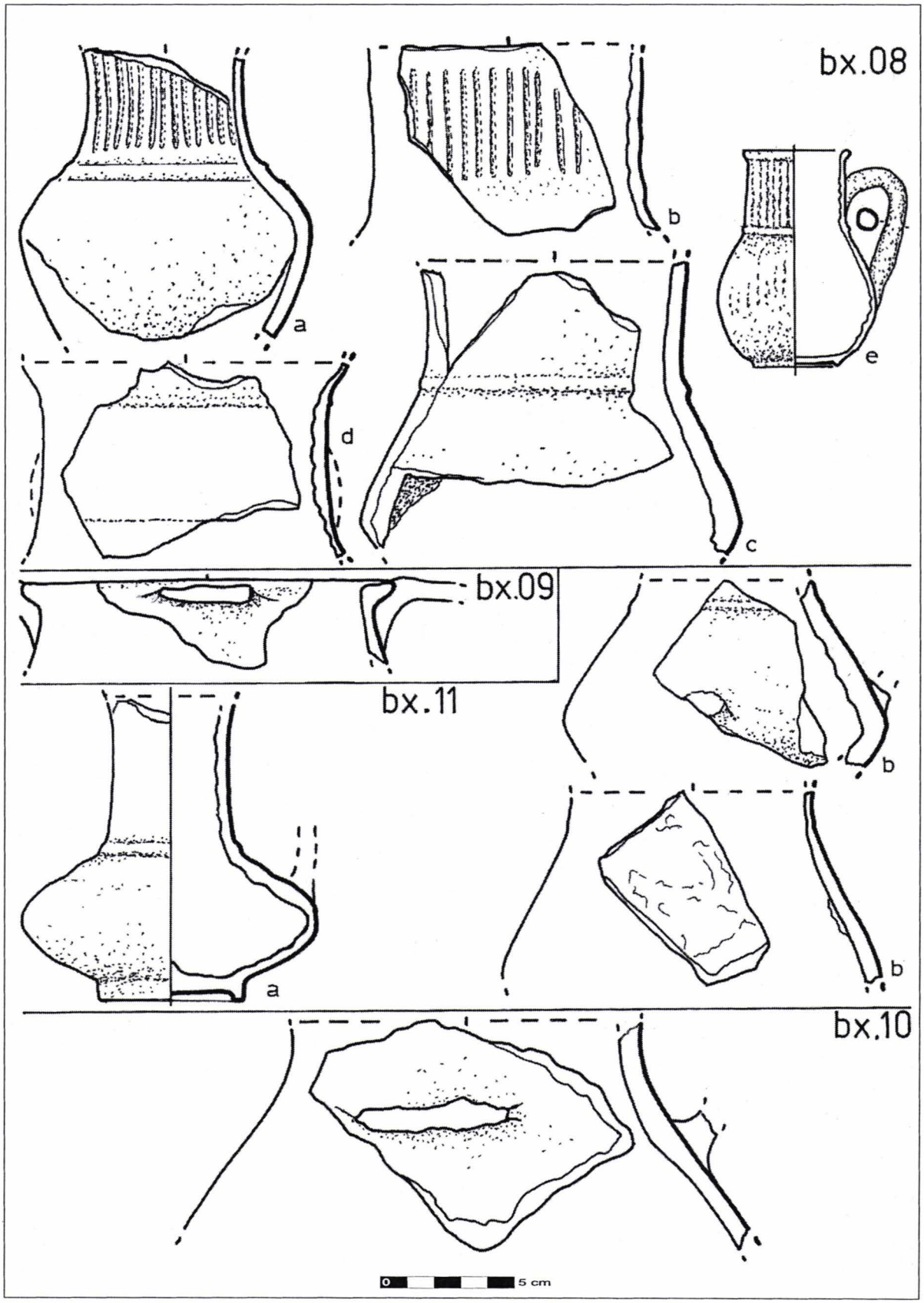

Fig. 401. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipurile: bx.08 - 11

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

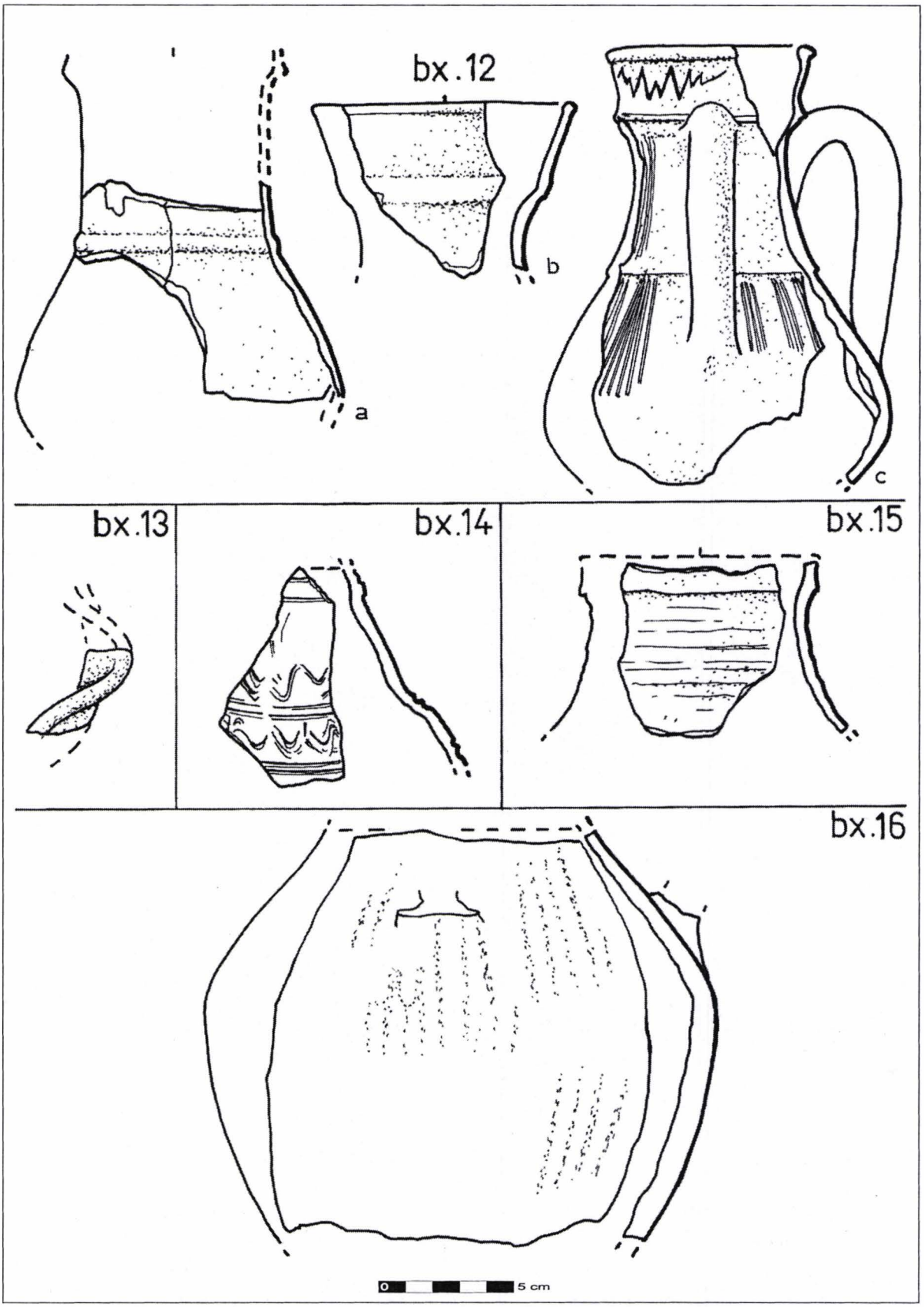

Fig. 402. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipurile: bx.12 - 16

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

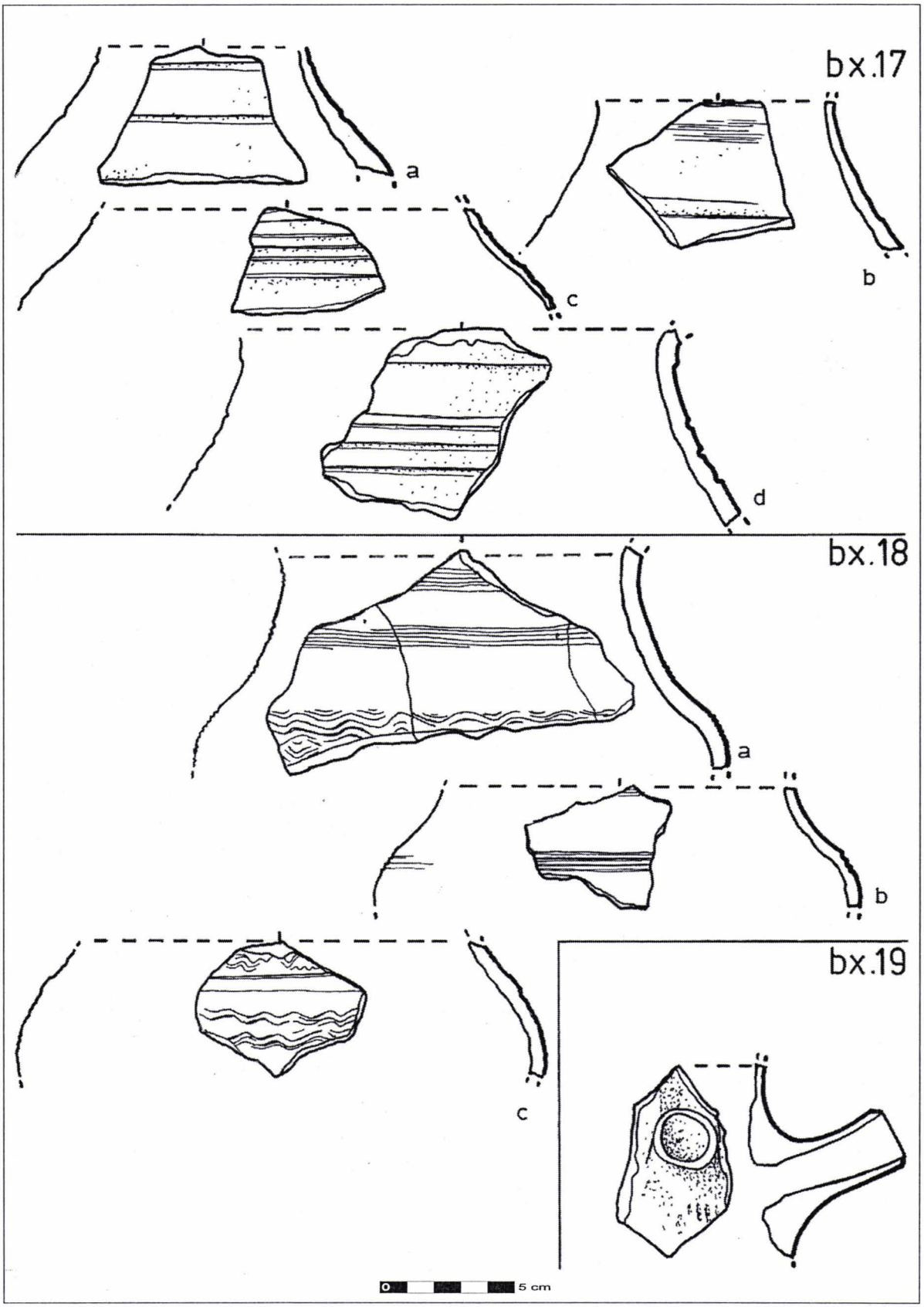

Fig. 403. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipurile: bx.17 - 19

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

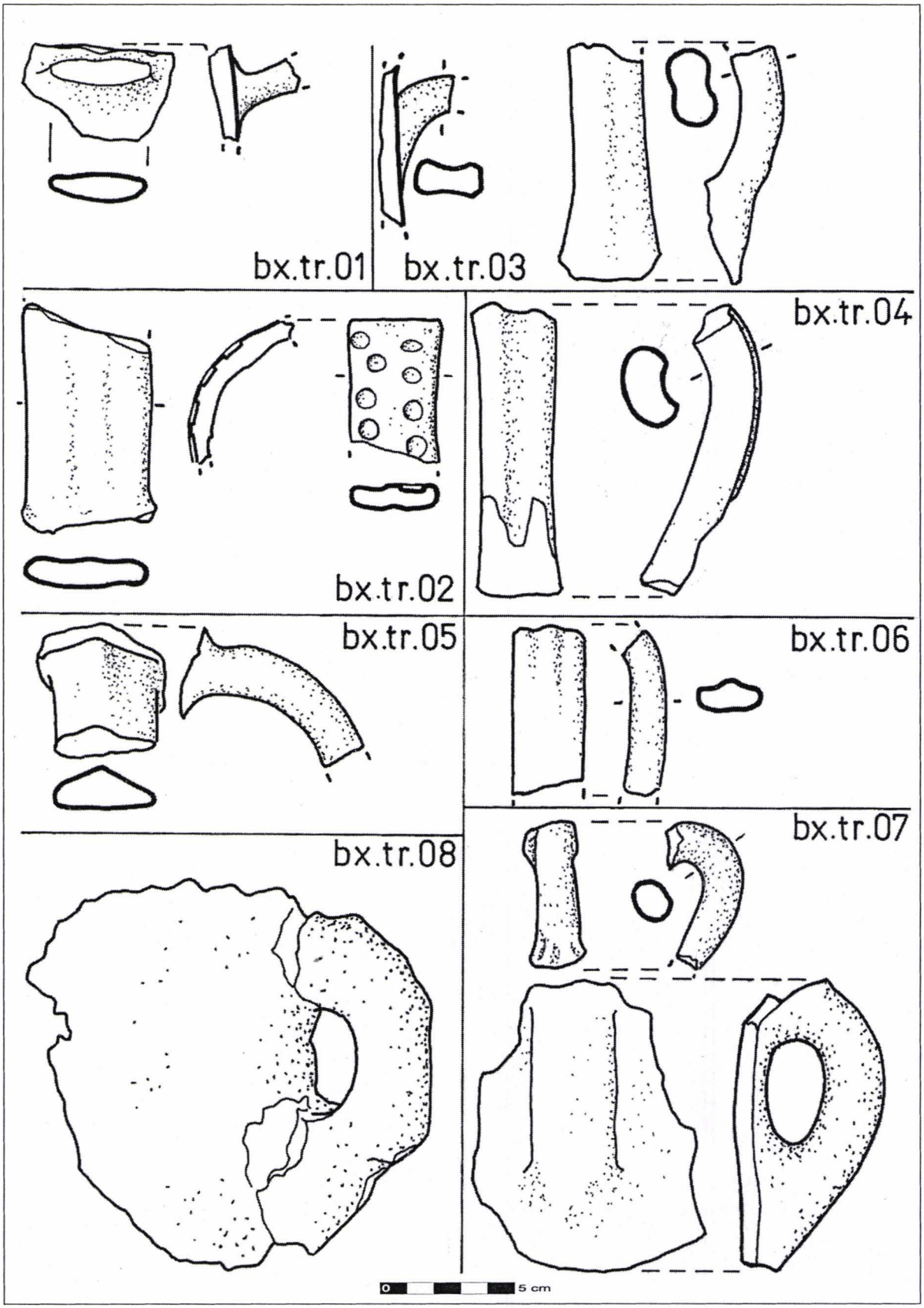

Fig. 404. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipurile: bx.tr.01 - 07

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

bx. Căni (fig. 161/ 11.01-02, 400-436)

În repertoriul tipologic al formelor ceramicii, cănile (fig. 400-404) se situează cantitativ după oale şi vasele de provizii (fig. 163a-b).

În marea lor majoritate, cănile au fost modelate la roata rapidă, din pastă cenuşie fină, din pastă zgrun-ţuroasă de culoare cenuşie, dar şi din pastă ciment arsă neoxidant. Există şi exemplare din pastă arsă oxidant, de factură romană, iar un număr extrem de mic de căni a fost modelat la roata rapidă, din pastă brun-roşcată sau la roata înceată. Modest este şi numărul cănilor lucrate cu mâna (fig. 405).

În cadul ceramicii cenuşii fine, cele mai multe exemplare au fost modelate din pastă de culoare cenuşie deschisă şi cenuşie-neagră (fig. 406).

Numai o mică parte din căni a fost decorată, dominant fiind ornamentul lustruit, apoi cel incizat. În unele cazuri cănile au fost ornamentate cu nervuri orizontale şi în rare cazuri cu decor pictat sau ştampilat (fig. 407).

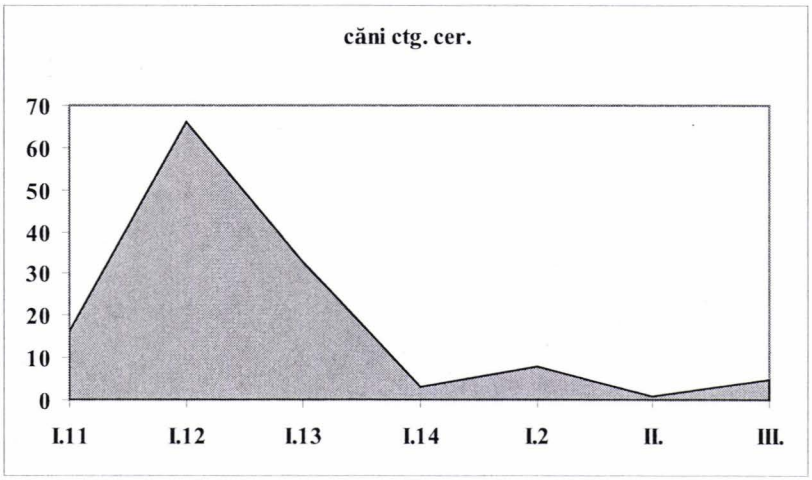

Fig. 405. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, categorii tehnologice

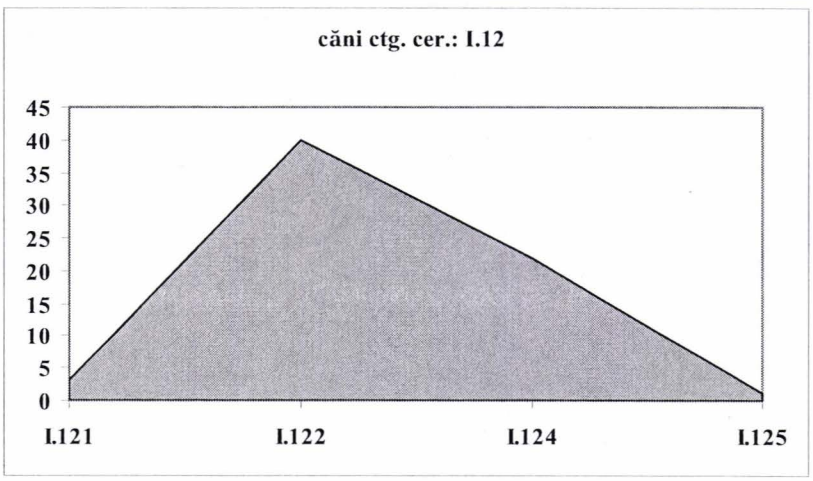

Fig. 406. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, categoria tehnologică I.12

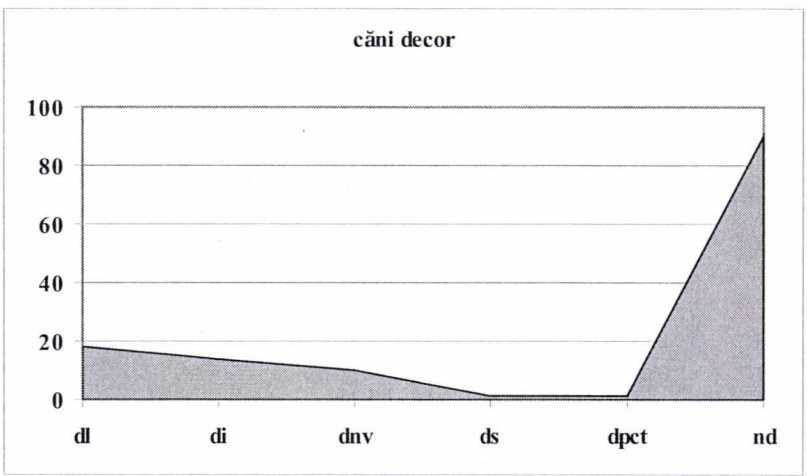

Fig. 407. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, categorii ornamentale: dl: decor lustruit, di: decor incizat, dnv: nervuri, ds: decor ştampilat, dpct: decor pictat, nd: nedecorat)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Cănile apar într-o varietate tipologică apreciabilă, dar intensitatea prezenţei fiecărui tip este subiectivă, fiind condiţionată direct atât de condiţiile păstrării materialului ceramic în complexele diferitelor nivele de locuire, cât şi de intensitatea cercetării zonei de locuire. În funcţie de structura lor formală, se pot distinge mai multe tipuri şi subtipuri de căni (fig. 408).

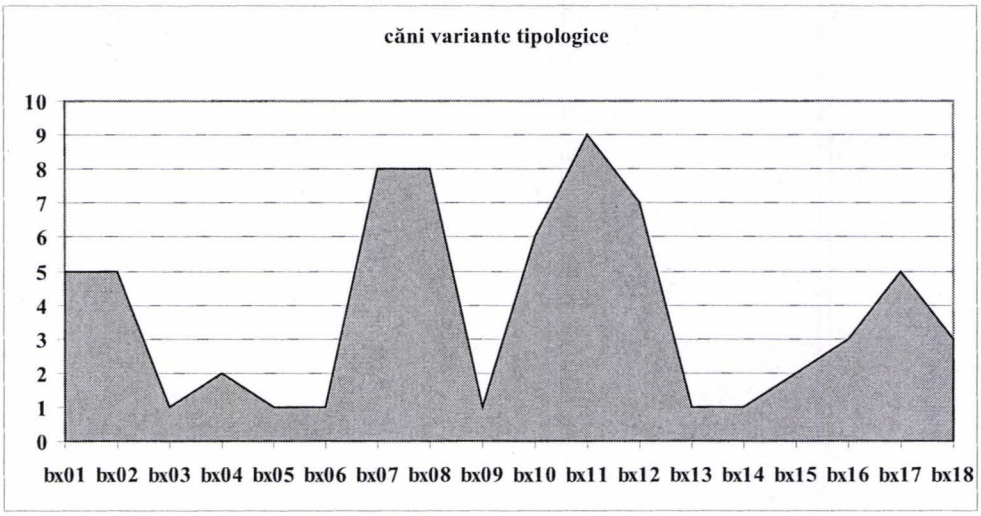

Fig. 408. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, intensitatea prezenţei tipurilor

bx.01. Căni mici, cu gât cilindric, corp scund, puternic bitronconic (fig. 400, 409 a-b)

Astfel de căni au fost modelate mai ales din ceramică lucrată la roata rapidă, din pastă cimentoasă de culoare cenuşie, dar mai ales din pastă fină sau zgrunţuroasă, arsă neoxidant.

Căni: bx.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	109	bx.01		I. 124				a1	s.3(/2)	137/9-10
0054	5	bx.01		I. 132	di.02.			a	s.3(/2)	138/2
0046	90	bx.01	fd.01.03.4m.0g	I. 22	dl.02.y	dnv	gat	a1	s.3(/2)	100/1
0014	60	bx.01	fd.01.03.6m.0g	I. 12	dnv		gat baza	a1	s.3(/2)	36/5
0046	92	bx.01	fd.06.013am.0e	I. 12				a	s.3(/2)	105/5
0052	24	bx.01		I. 124a	di.02.b1			a	s.4	127/8

Fig. 409a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.01

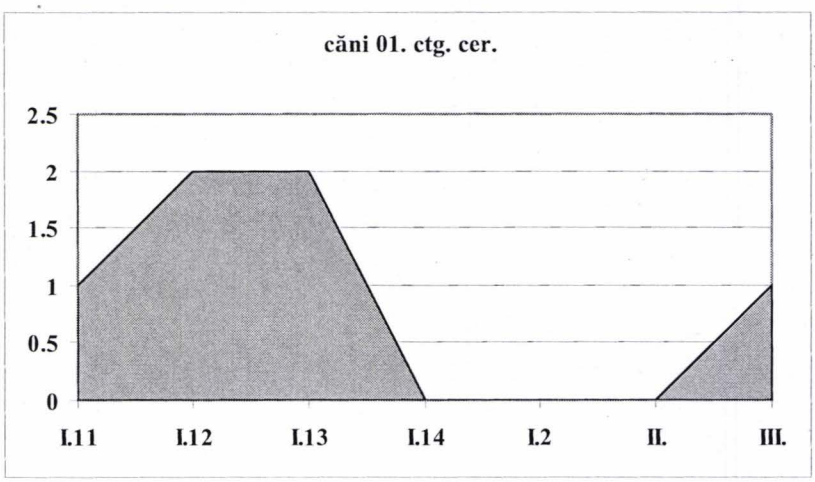

Fig. 409b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.01, categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

bx.02. Căni cu gura trompetiformă (fig. 400, 410 a-b)

În acest tip au fost integrate mai ales buze rotund ovale, mai mult sau mai puţin aplecate în afară, cu gât cilindric. Tipul este dominat de ceramica lucrată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, la care se adaugă cea din pastă fină, ambele de culoare cenuşie. Într-un singur caz, este adevărat cu structură formală uşor diferită, este atestată şi ceramica lucrată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă brun-roşcată. Nu este sigur dacă un exemplar modelat cu mâna (din complexul cat. nr. 3, nr. 31) aparţine acestei categorii de vase.

Căni: bx.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0104	60	bx.02		I. 14c				b	s.12	181/2
0001	35	bx.02		I. 131				a1	s.4	2/8
0050	58	bx.02		I. 124a	di.02.b1		gat	a	s.4(1/)	111/6
0002	72	bx.02		I. 131				a1	s.6	8/10
0003	31	bx.02		III. 1b				a	s.8	13/11

Fig. 410a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.02

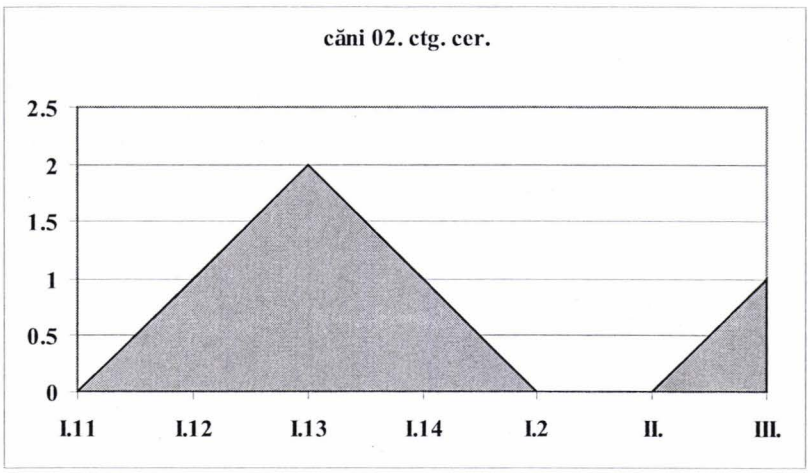

Fig. 410b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.02, categorii tehnologice

bx.03. Căni cu gura pâlniformă, cu buza profilată (fig. 400, 411)

Tipul este atestat printr-un singur exemplar lucrat la roata rapidă, din pastă fină de culoare roşie, de factură romană.

Căni: bx.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0110	xxx	bx.03		I.21					s.3(s.6)	191/2

Fig. 411. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.03

bx.04. Căni cu gura pâlniformă, cu buza verticală, neprofilată (fig. 400, 412)

Tipul este reprezentat printr-un singur exemplar, de la care s-a păstrat numai gura în formă de pâlnie, cu buza verticală neprofilată, lucrată la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie.

Căni: bx.04										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0018	11	bx.04		I.14a				a	s.12	31/2

Fig. 412. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.04

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

bx.05. Căni cu gura trilobată (fig. 400, 413)

Acestui tip îi aparţine un fragment de buză şi de gât, lucrat la roata rapidă din pastă fină, de culoare galben-roşcat, de factură romană.

Căni: bx.05										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	29	bx.05		I. 21c				a1	s.3(/2)	79/8

Fig. 413. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.05

bx.06. Căni cu buza în formă literei „L" şi gât larg (fig. 400, 414)

Singurul exemplar de acest fel a aparţinut probabil unei căni lucrate la roata rapidă, din pastă fină, de culoare cenuşie închisă.

Căni: bx.06										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	31	bx.06		I. 124a				a1	s.3(/2)	134/3

Fig. 414. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.06

bx.07. Căni cu gât cilindric şi buză rotunjită (fig. 400, 415a-b)

Exemplarele acestui tip, relativ mai bine reprezentat, au fost modelate numai la roata rapidă, din pastă fină, de culoare cenuşie şi într-un singur caz din pastă de culoare roşie, de factură romană.

Căni: bx.07										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0014	70	bx.07	fd.01.02.6m.0c	I. 22				a	s.3(/2)	34/3
0096	10	bx.07a		I. 122				a1	s.4	172/3
0054	105	bx.07b		I. 122				a1	s.3(/2)	132/7
0096	105	bx.07b		I. 122				a2	s.4	172/4
0046	56	bx.07c		I. 122				a	s.3(/2)	102/2
0046	57	bx.07d		I. 122	di.ln.01		gat	a1	s.3(/2)	102/1
0084	1	bx.07e?		I. 124			corp	a1	s.3(/2)	171a/3
0122	22	bx.07f		I. 21b				a	s.3(/2)	212/4
0074	21	bx.07x		I. 122				a1	s.4(/2)	156/6

Fig. 415a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.07

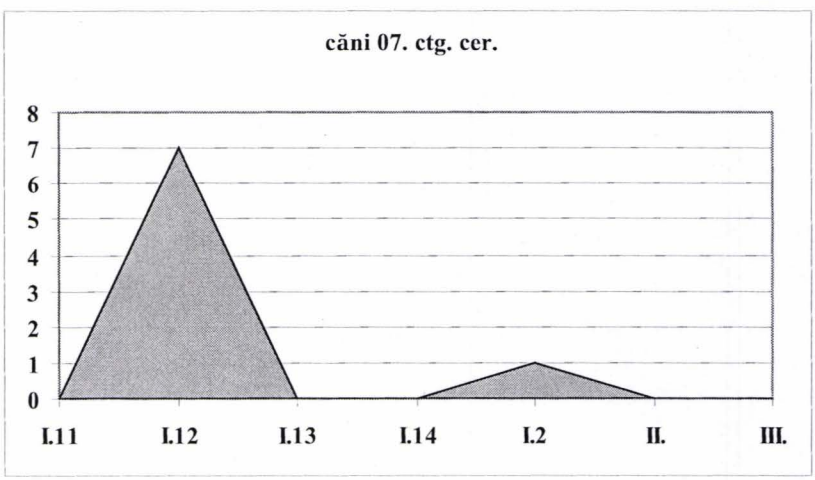

Fig. 415b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.07, categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

bx.08. Căni cu gât cilindric larg şi corp bombat (fig. 401, 416)

În afara unui exemplar lucrat la roata rapidă din pastă cimentoasă cenuşie, celelalte exemplare ale tipului au fost modelate la roata rapidă, din pastă fină, de culoare cenuşie, unele fiind ornamentate pe gât sau pântec cu un decor lustruit.

Căni: bx.08										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	4med	bx.08a		I. 122	dl.02.y		gat	a	s.3(/2)	132/6
0007	47	bx.08b		I. 122	dl.02.y		gat	a	s.3(/2)	19/7
0084	5'	bx.08c		I. 124a	dl.cx.02.b1		gat	a1	s.3(/2)	171a/1
0007	46	bx.08c		I. 122	dl.02.y			a	s.3(/2)	20/2
0046	47+38'	bx.08c		I. 111	dnv		gat	b	s.3(/2)	46-2/4
0046	91	bx.08c	fd.01.03.5m.0d	I. 124	dl.02.y	dnv	umar	a	s.3(/2)	101/6
0046	62	bx.08d		I. 122	dnv		gat	b	s.3(/2)	101/7
0080	22'	bx.08x		I. 11	dl.cx.02.b1		umargat	a	s.6	164/5

Fig. 416a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.08

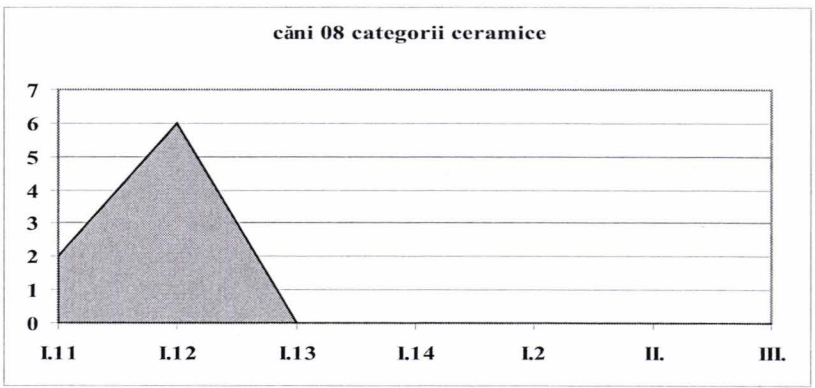

Fig. 416b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.08, categorii tehnologice

bx.09. Căni cu buză în formă de „L" şi gât tronconic (fig. 401, 417)

Acestui tip îi aparţine un fragment de cană modelat la roata rapidă, din ceramică fină, de culoare cenuşie.

Căni: bx.09										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	13	bx.09		I. 122				a	s.3(/2)	77/6

Fig. 417. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.09

bx.10. Căni cu corp bitronconic (fig. 401, 418 a-b)

În cadrul acestui tip au fost integrate fragmente de pereţi de căni modelaţi la roata rapidă mai ales din pastă fină de culoare cenuşie, dar şi roşie, de factură romană, unele ornamentate cu decor lustruit sau cu nervuri orizontale.

Căni: bx.10										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0007	70	bx.10		I. 124				b	s.3(/2)	21/1
0007	25	bx.10		I. 21c				b	s.3(/2)	22/10
0084	4'	bx.10a		I. 124a	dnv	/2 s.3	gatcorp	a	s.3(/2)	171a/4
0041	16	bx.10		I. 122	dl.02.y	dp.01.01	gat	b	s.4(/)	415
0050	60	bx.10		I. 122	dnv	di ln 0	gat	b	s.4(1/)	110/6

Fig. 418a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.10

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

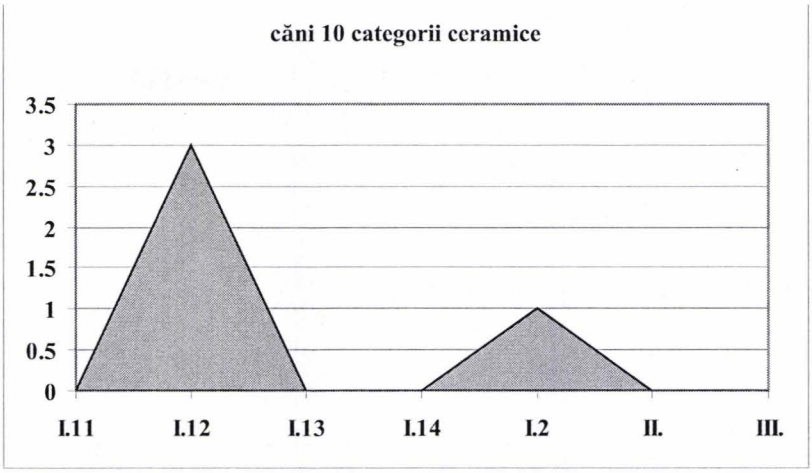

Fig. 418b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.10, categorii tehnologice

bx.11. Căni cu gât înalt şi corp puternic bombat (fig. 401, 419 a-b)

Tipul este reprezentat de un exemplar aproape întreg şi mai multe fragmente de pereţi cu toarte, a căror încadrare tipologică, datorită stării de păstrare, nu este întotdeauna asigurată. Vasele au fost modelate pe roata rapidă, din pastă cenuşie fină şi în câte un caz din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, din pastă fină de culoare brun-roşietică, de factură romană, dar şi lucrată cu mâna. Au fost ornamentate cu un decor lustruit sau incizat, dar şi pictat şi prevăzute uneori cu nervuri orizontale.

Căni: bx.11										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0084	10	bx.11a	fd.01.02.5m.0g	I. 122	dl.02.y			a	s.3(/2)	170/8
0054	93	bx.11b	fd.01.05.5m.0d	I. 121	di.ln.01		corp		s.3(/2)	133/5
0007	33	bx.11b		I. 122			corp		s.3(/2)	20/3
0014	52	bx.11b		I. 21b	dpict		umar	a	s.3(/2)	36/14
0046	xx	bx.11b		I. 132	dnv		gat	b	s.3(/2)	106/4
0007	49	bx.11b		I. 122	dl.02.b			a	s.3(/2)	20/4
0051	62	bx.11x		I. 121				a	s.4(/)	515
0096	21	bx.11x		III. 1c				b	s.4	175/1

Fig. 419a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.11

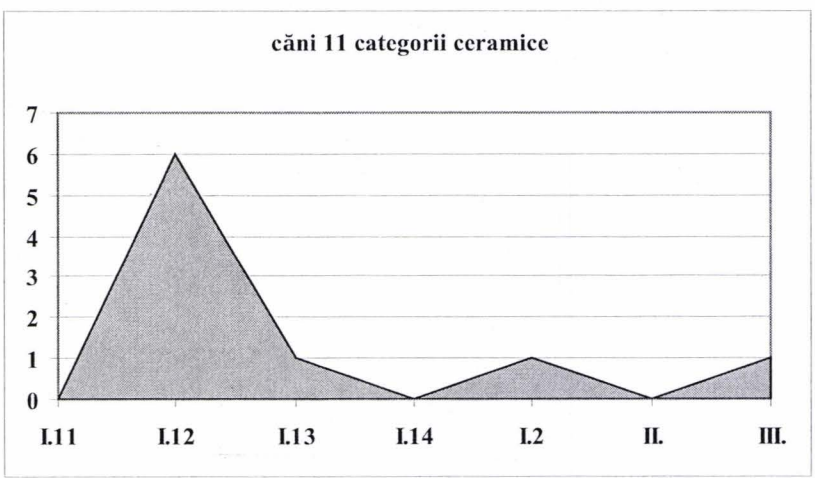

Fig. 419b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.11, categorii tehnologice

bx.12. Căni pântecoase, cu profilul gâtului în acoladă (fig. 402, 420 a-b)

Cu o singură excepţie, lucrată la roata rapidă din pastă cimentoasă, de culoare cenuşie, celelalte exemplare au fost modelate la roata rapidă, din pastă fină, de culoare cenuşie sau cenuşie închisă

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

şi au fost ornamentate fie cu nervuri orizontale, fie cu un decor lustruit, constând din linii în zig-zag pe marginea buzei sau linii verticale pe pântec.

Căni: bx.12										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0014	33,38	bx.12a		I. 11	dnv			a1	s.3(/2)	36/1
0007	52	bx.12b		I. 122				a1	s.3(/2)	20/7
0054	1	bx.12c		I. 124a	dl.02.y		corp	b	s.3(/2)	132/5
0118	26	bx.12c		I. 122	dnv		gat	a1	s.3(/2)	205/3
0054	107	bx.12c		I. 122			gat	a1	s.3(/2)	132/2
0084	foto	Bx.12c	fd.01.03.4am.0e	I.122	dl.		corp	a1	s.3(/2)	171a/11
0054	104	bx.12c		I. 124	dl.02.y			a	s.3(/2)	132/8
0054	120	bx.12c	fd.01.04.4am.0g	I.12	dl.01.a	dnv	gat	a	s.3(/2)	134/5

Fig. 420a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.12

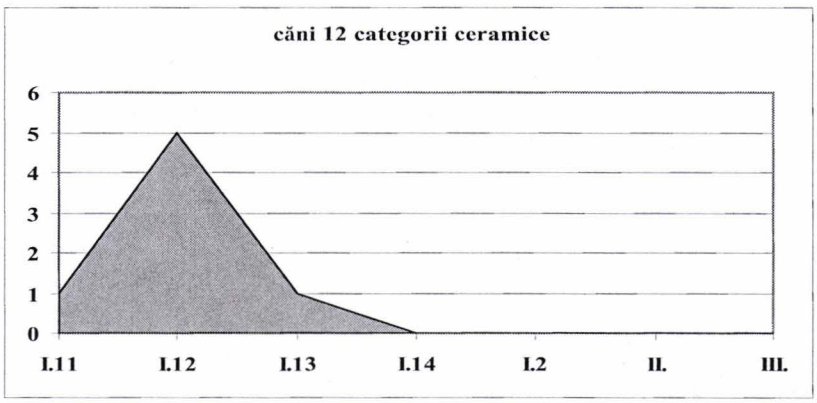

Fig. 420b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.12, categorii tehnologice

bx.13. Căni cu gura trilobată (fig. 402, 421)

Acestui tip îi aparţine un singur fragment de buză, modelat la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă, de culoare neagră.

Căni: bx.13										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0056	52	bx.13		I. 1322					s.7	140/9

Fig. 421. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.13

bx.14. Căni cu gât înalt, uşor unduit şi umeri prelinşi (fig. 402, 422)

Tipul este reprezentat de un singur fragment de gât şi pântec, modelat la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, ornamentat cu un decor incizat, constând din benzi de linii orizontale încadrând benzi de linii în val.

Căni: bx.14										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0051	1	bx.14		I. 131	di.bz.0102.05.a1		gatcorp	a	s.4(/)	120/2

Fig. 422. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.14

bx.15. Căni cu gât arcuit (fig. 402, 423)

Tipul este reprezentat de două fragmente de gât, modelate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, ornamentate cu un decor „cu coaste".

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Căni: bx.15										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0050	65	bx.15		I. 131	dm		umargat	a1	s.4(1/)	112/4
0050	22	bx.15		I. 131	dm		umar	a1	s.4(1/)	112/3

Fig. 423. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.15

bx.16. Căni ovoidale (fig. 402, 424)

Sunt căni relativ mari, modelate la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie, cu corp ovoidal, ornamentate cu linii orizontale incizate, dar mai ales din linii sau benzi verticale, realizate prin lustruire.

Căni: bx.16										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	87'	bx.16		I. 122	dl.bz.02y.03		umar	a	s.3(/2)	132/1
0054	7	bx.16		I. 122	dl.02.y		gat	b	s.3(/2)	132/9
0084	21	bx.16		I. 122	dl.02.y			b	s.3(/2)	170/9
0052	16	bx.16		I. 122	di.02.b1			a	s.4	127/9

Fig. 424. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.16

bx.17. Căni cu gât îngustat şi corp bombat (fig. 403, 425 a-b)

Cu excepţia unui singur exemplar modelat pe roata rapidă, din pastă cenuşie fină, exemplarele acestui tip au fost lucrate tot la roata rapidă, dar din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau roşu deschis-brună, fiind ornamentate cu un decor incizat, constând din linii sau benzi de linii orizontale, sau cu uşoare caneluri, sau cu „coaste".

Căni: bx.17										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	59	bx.17a		I. 122	di.02.a		umar	a	s.3(/2)	101/8
0021	nc	bx.17b		I. 131	dm		gat	a	s.3(/2)	64/4
0021	28	bx.17c		I. 131	di.bz.02.04.a3		umar	a1	s.3(/2)	64/3
0014	28	bx.17d		I. 133	di.02.c1		umar	a	s.3(/2)	36/9
0002	67	bx.17e		I. 131	di.bz.02.01.a		umar, gat	a1	s.6	8/5

Fig. 425a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.17

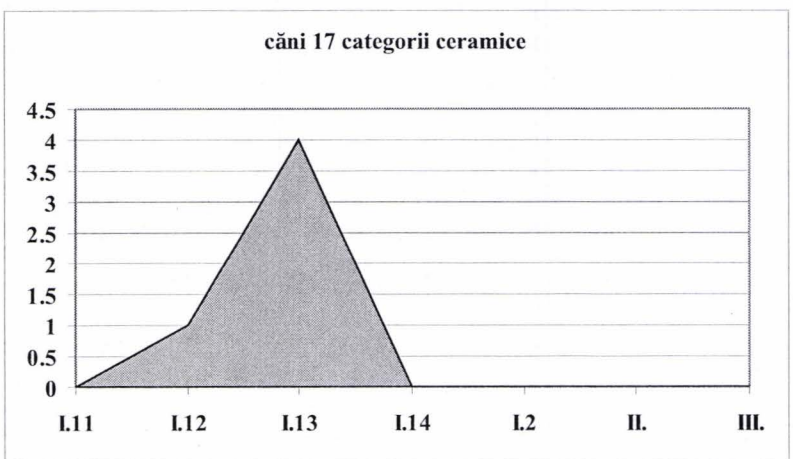

Fig. 425b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.17, categorii tehnologice

bx.18. Căni cu gât arcuit şi corp puternic bombat (fig. 403, 426)

În afară de un singur exemplar modelat la roata înceată din pastă nisipoasă, de culoare galben-roşcată şi ornamentat cu benzi orizontale alternând cu benzi de linii în val, celelalte două exemplare

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

sunt lucrate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi ornamentate cu benzi de linii orizontale incizate sau cu linii în val.

Căni: bx.18										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0016	84	bx.18a		II. 2a1	di.bz.0102.06.a2		umar	b	s.8	47/1
0021	30	bx.18b		I. 131	di.bz.02.04.a1		burt	a	s.3(/2)	64/2
0021	27	bx.18c		I. 131	di.01.c2		umarcorp	a	s.3(/2)	64/1

Fig. 426. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.18

bx.19. Căni cu cioc de scurgere (fig. 403, 427)

Singurul exemplar al acestui tip, cu largă răspândire în orizontul ceramic al mormintelor în şiruri atât din Transilvania, cât şi din Bazinul Tisei (infra p. 376), a fost modelat la roata rapidă, din pastă fină, de culoare cenuşie închisă.

Căni: bx.19										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0002	21	bx.19		I. 124a				a1	s.6	7/9

Fig. 427. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căni, tipul bx.19

bxtr. Torţi (fig. 404, 428-436)

O imagine asupra varietăţii tipologice a cănilor este oferită şi de numeroasele fragmente de torţi, din pastă fină de culoare cenuşie, apoi din pastă zgrunţuroasă sau cimentoasă, arse neoxidant, dar şi din pastă arsă oxidant, fină sau zgrunţuroasă, de factură romană şi în rare cazuri din pastă nisipoasă, de culoare brun-roşcată sau din ceramică modelată cu mâna (fig. 428). Torţile se înfăţişează într-o apreciabilă varietate tipologică (fig. 429)

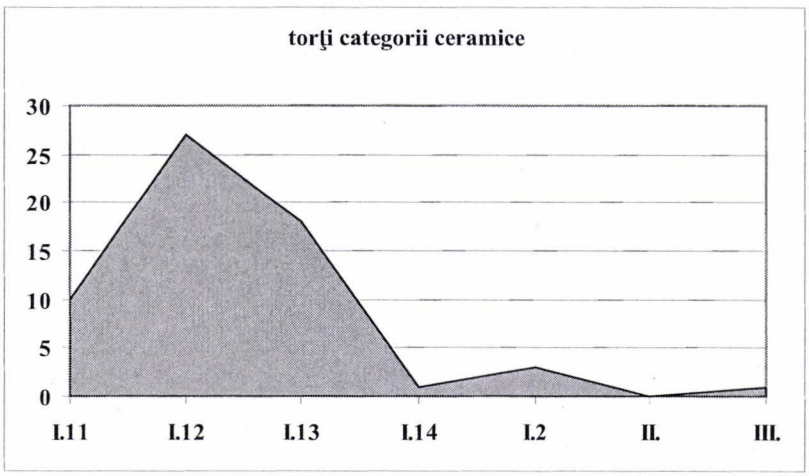

Fig. 428. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, categorii tehnologice

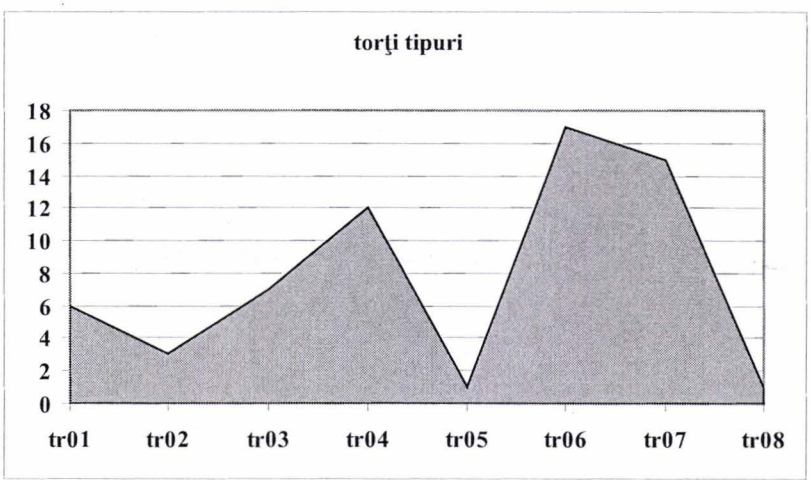

Fig. 429. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

bx.tr.01. Torţi oval-alungite în secţiune, uşor neregulate (fig. 404, 430 a-b)

Sunt din pastă cimentoasă sau fină de culoare cenuşie, dar mai ales zgrunţuroasă, cenuşie deschisă sau cenuşie neagră şi într-un singur caz din ceramică modelată cu mâna.

Torţi: bx.tr.01										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	88	bx.tr.01		I. 11					s.3(/2)	77/1
0096	20	bx.tr.01		III. 1c					s.4	175/2
0065	16	bx.tr.01		I. 124					s.4(1/)	151/5
0064	26	bx.tr.01		I. 1322					s.6	147/9
0064	59	bx.tr.01		I. 131					s.6	147/8

Fig. 430a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.01

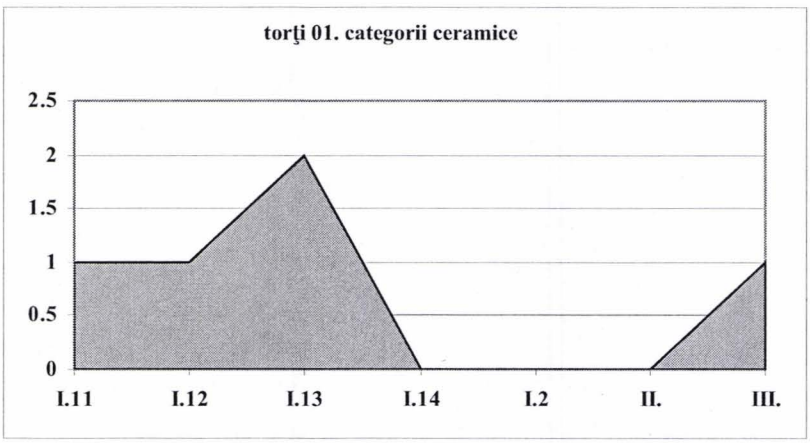

Fig. 430b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.01, categorii tehnologice

bx.tr.02. Torţi late şi plate, cu nervură mediană (fig. 404, 431 a-b)

Cele trei exemplare păstrate au fost modelate din pastă cimentoasă de culoare cenuşie, dar mai ales din pastă fină, unul fiind şi ornamentat cu două şiruri de cercuri marginale ştampilate.

Torţi: bx.tr.02										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0052	40	bx.tr.02		I. 122					s.4	127/10
0012	3	bx.tr.02		I. 11					s.4(s.8)	8-2B/8
0002	4	bx.tr.02		I. 122	ds.04				s.6	7/4

Fig. 431a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.02

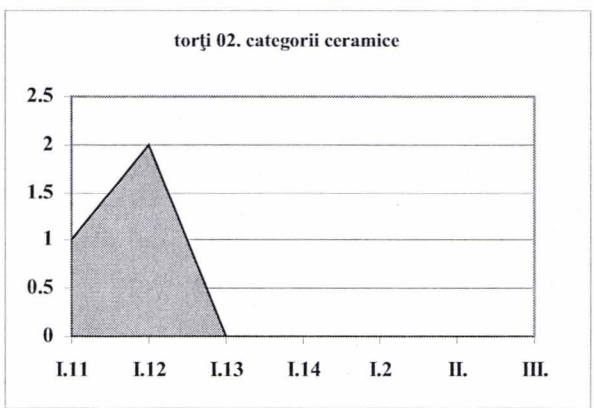

Fig. 431b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.02, categorii tehnologice

bx.tr.03. Torţi ovale în secţiune, cu dublă şănţuire (fig. 404, 432 a-b)

Cele mai multe exemplare păstrate sunt din pastă cenuşie fină, apoi cimentoasă, dar şi roşie de factură romană.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Torţi: bx.tr.03										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0021	56	bx.tr.03		I. 122					s.3(/2)	63/5
0021	55'	bx.tr.03		I. 131					s.3(/2)	67/3
0118	14	bx.tr.03		I. 11					s.3(/2)	205/2
0046	63'	bx.tr.03		I. 122				b	s.3(/2)	101/5
0057	18	bx.tr.03		I. 22c					s.3(s.4)	145/3
0022	18	bx.tr.03		I. 111					s.6	69/2
0002	79	bx.tr.03		I. 124a					s.6	7/8

Fig. 432a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.03

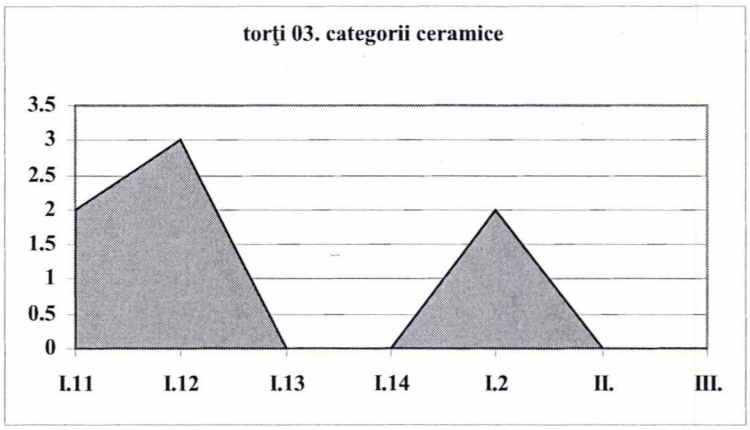

Fig. 432b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.03, categorii tehnologice

bx.tr.04. Torţi ovale în secţiune, cu o singură şănţuire (fig. 404, 433 a-b)

În cadrul acestui tip, relativ bine reprezentat, predomină exemplarele modelate din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau cenuşie-neagră, la care se adaugă cele din pastă fină şi apoi, cu câte un exemplar, cele din pastă cimentoasă, de culoare cenuşie sau din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie.

Torţi: bx.tr.04										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0067	6	bx.tr.04		I. 14b					s.12	154/3
0021	39	bx.tr.04		I. 133					s.3(/2)	66/6
0054	97	bx.tr.04		I. 122					s.3(/2)	132/3
0007	30	bx.tr.04		I. 131					s.3(/2)	23/4
0046	71	bx.tr.04		I. 124					s.3(/2)	103/6
0052	19	bx.tr.04		I. 1321					s.4	128/5
0001	70	bx.tr.04		I. 131					s.4	2/11
0020	37	bx.tr.04		I. 132					s.6	59/8
0020	35	bx.tr.04		I. 131					s.6	59/1
0022	26	bx.tr.04		I. 111					s.6	69/3
0063	8	bx.tr.04		I. 1321					s.6	146/6
0064	13	bx.tr.04		I. 122					s.6	147/3

Fig. 433a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.04

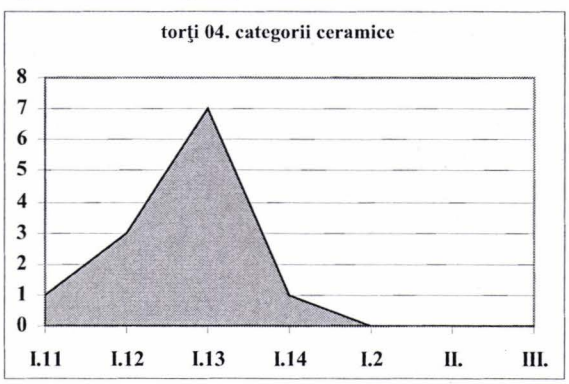

Fig. 433b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.04, categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

bx.tr.05. Torţi triunghiulare în secţiune (fig. 434)

Tipul este reprezentat printr-un singur exemplar modelat la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie.

Torţi: bx.tr.05									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0084	12	bx.tr.05		I. 131				s.3(/2)	171/4

Fig. 434. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.05

bx.tr.06. Torţi ovale în secţiune, cu nervură mediană, ascuţită (fig. 404, 435 a-b)

Majoritatea exemplarelor acestui tip, foarte bine reprezentat, au fost modelate din pastă fină de culoare cenuşie, cu nuanţe de la deschis până la negru, apoi cimentoasă sau zgrunţuroasă, dar şi din pastă brun-roşcată, de factură romană.

Torţi: bx.tr.06										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	41	bx.tr.06		I. 124					s.3(/2)	136/2
0054	92	bx.tr.06		I. 124			corp		s.3(/2)	136/8
0054	88	bx.tr.06		I. 122					s.3(/2)	132/4
0054	47	bx.tr.06		I. 121					s.3(/2)	136/9
0054	116	bx.tr.06		I. 111					s.3(/2)	130/2
0054	89	bx.tr.06		I. 124a					s.3(/2)	136/6
0014	26'	bx.tr.06		I. 22b					s.3(/2)	34/1
0007	29	bx.tr.06		I. 122	dl.02.e		umar	a	s.3(/2)	20/5
0007	22	bx.tr.06		I. 122					s.3(/2)	20/6
0118	31	bx.tr.06??		I. 122					s.3(/2)	204/3
0096	4	bx.tr.06		I. 124			corp	a1	s.4	173/2
0051	51linverd	bx.tr.06		I. 1321					s.4(/)	121/11
0050	50'	bx.tr.06		I. 125	dl.01.y				s.4(1/)	111/9
0050	50	bx.tr.06		I. 11	dl.02.d				s.4(1/)	111/1
0044	3a	bx.tr.06		I. 111					s.4?	94/6
0044	3a'	bx.tr.06		I. 131				a1	s.4?	94/5
0110	30	bx.tr.06		I. 131				a	s.6	189/9

Fig. 435a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.06

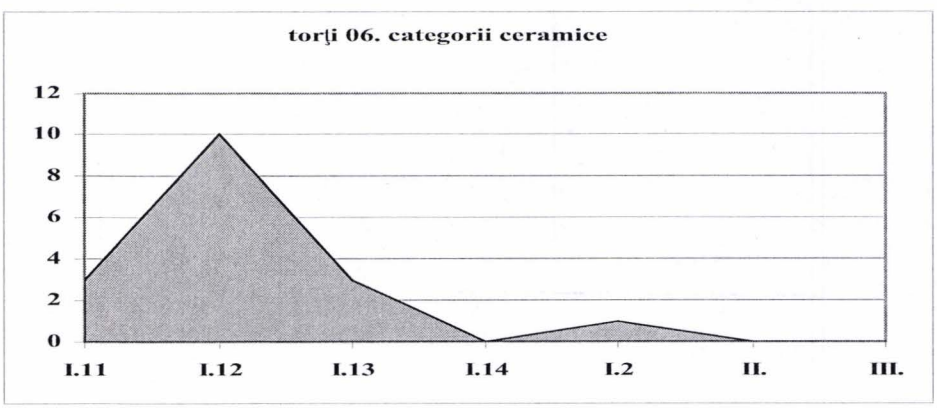

Fig. 435b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.06, categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

bx.tr.07. Torţi rotunde în secţiune (fig. 404, 436 a-b)

Exemplarele acestui tip, bine reprezentat, au fost modelate mai ales din pastă fină de culoare cenuşie, cu nuanţe care merg până la negru, apoi din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, cenuşie închisă, brun deschis, sau chiar galben roşcat, dar şi din pastă cimentoasă, de culoare cenuşie.

Torţi: bx.tr.07										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0081(2)	6	bx.tr.07		I. 11						168/1
0084	11	bx.tr.07		I. 11					s.3(/2)	171/2
0046	70	bx.tr.07		I. 124					s.3(/2)	103/4
0046	72	bx.tr.07		I. 124					s.3(/2)	103/5
0001	xx	bx.tr.07		I. 124a					s.4	1/5
0041	30	bx.tr.07		I. 124					s.4(/)	413
0057	17	bx.tr.07		I. 122				b	s.4(/2)	143/7
0057	20	bx.tr.07		I. 122					s.4(/2)	143/6
0074	19	bx.tr.07		I. 133a				a1	s.4(/2)	158/1
0074	6	bx.tr.07		I. 132					s.4(/2)	157/9
0050	53'	bx.tr.07		I. 131					s.4(1/)	112/5
0064	14	bx.tr.07		I. 122					s.6	147/4
0064	11	bx.tr.07		I. 133					s.6	147/10
0064	12'	bx.tr.07		I. 122					s.6	147/2
0110	31	bx.tr.07		I. 131				a	s.6	189/6

Fig. 436a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.07

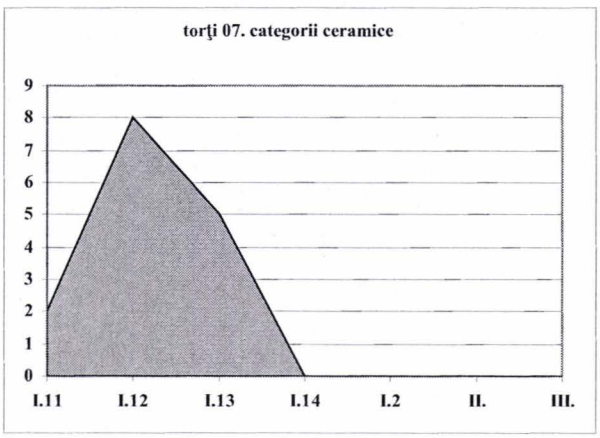

Fig. 436b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.07, categorii tehnologice

bx.tr.08.Torţi ovale în secţiune (Fig. 404, 436c)

Ambele exemplare provin de la un vas cu două torţi, modelat dintr-o pastă grosieră.

Torţi: bx.tr.08									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0108	10	bx.tr.08		III. 4b		ext		s.7(/2)	108-4/2
0108	10'	bx.tr.08		III. 4b				s.7(/2)	108-4/2

Fig. 436c. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Torţi, tipul bx.tr.08

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

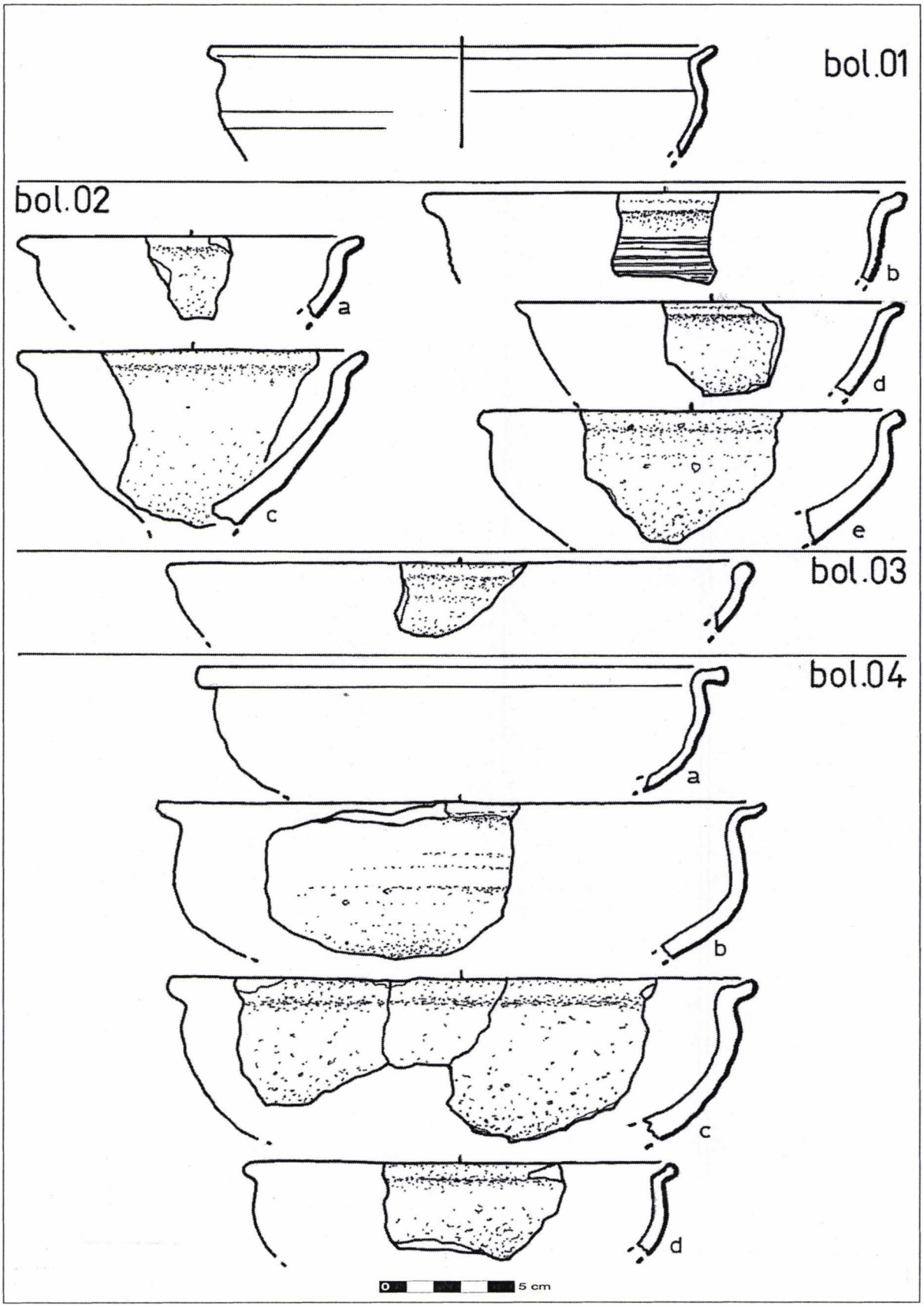

Fig. 437. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Boluri, tipurile bol.01 – bol.04

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

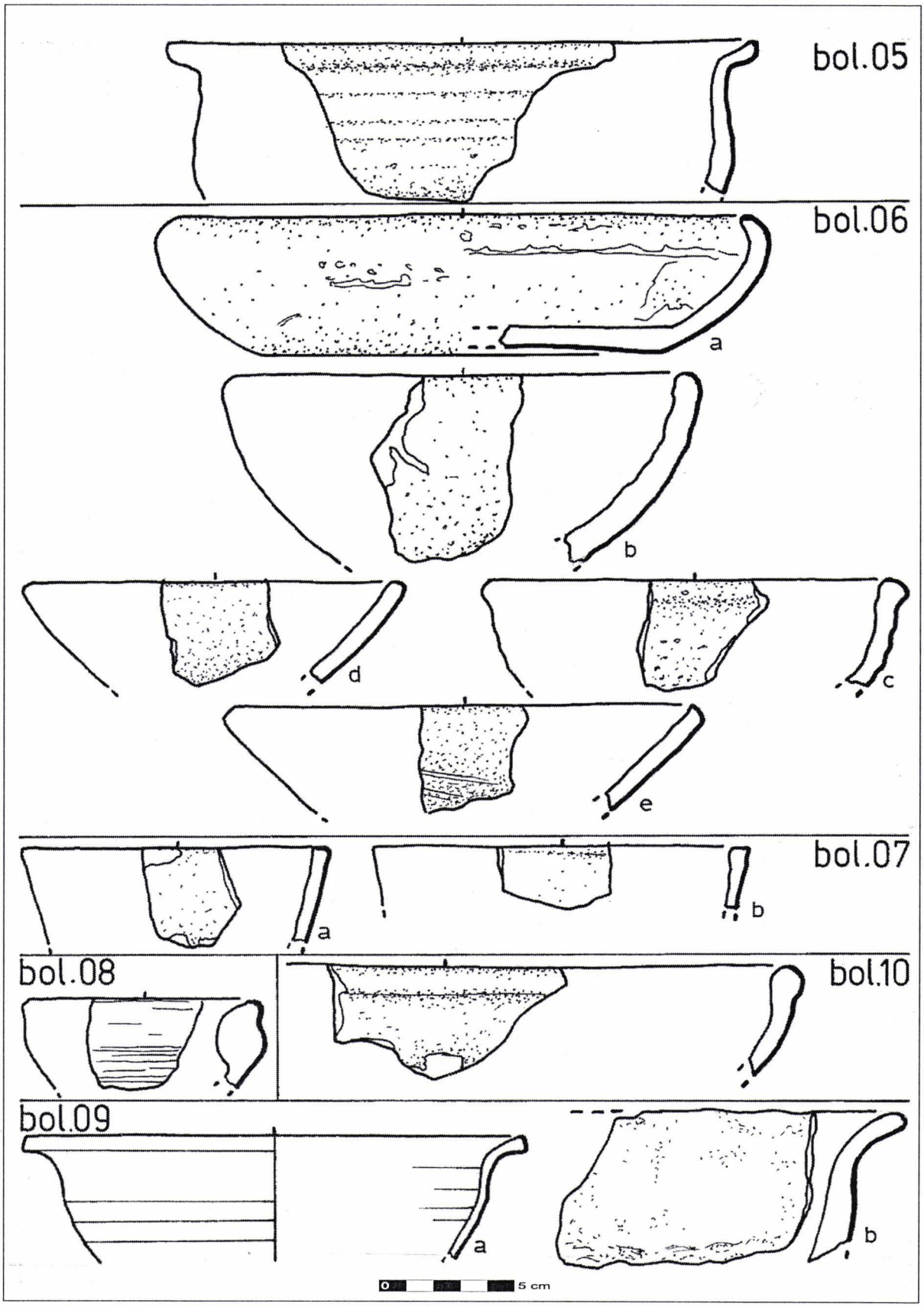

Fig. 438. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Boluri, tipurile bol.05 – bol.10

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

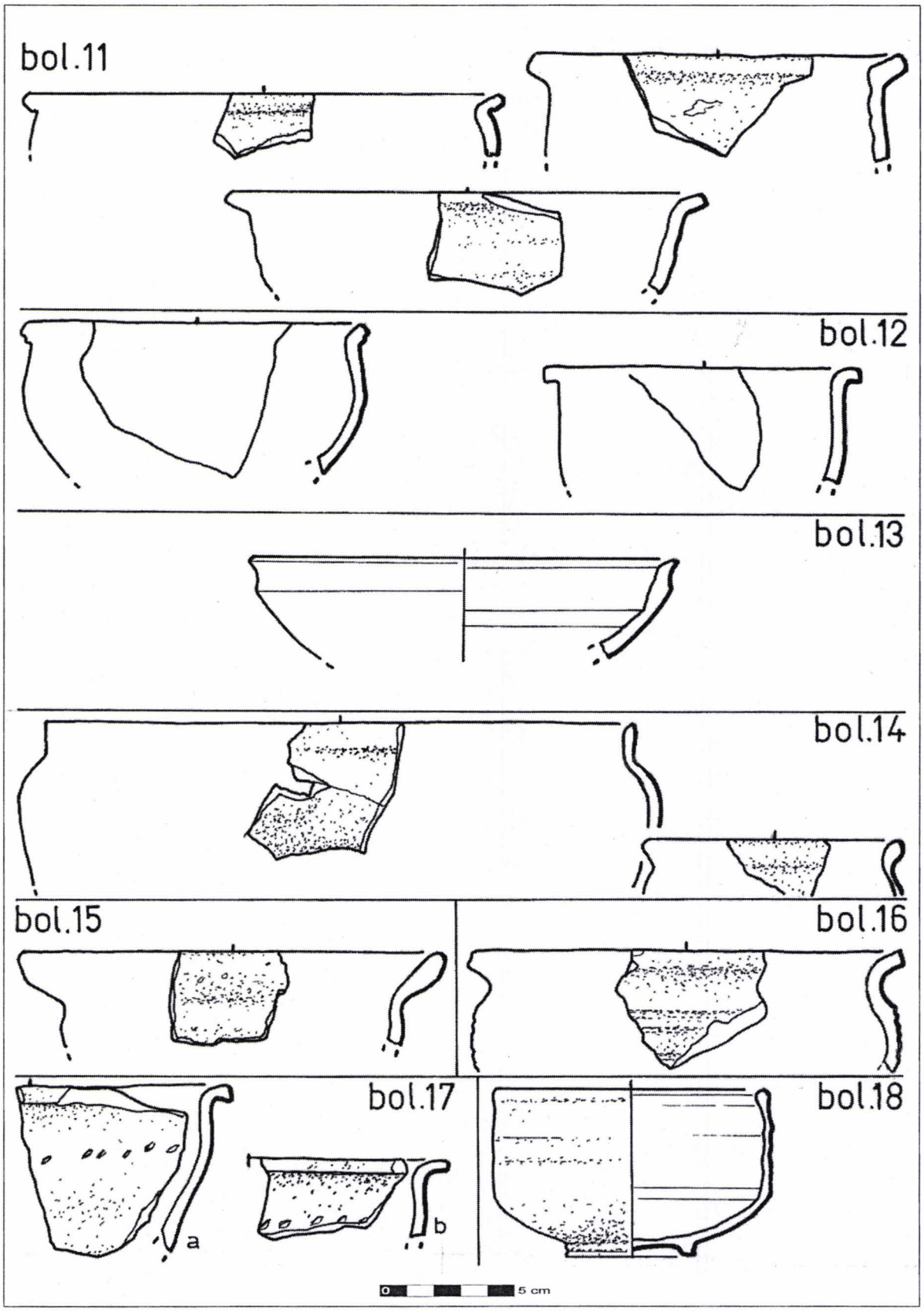

Fig. 439. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Boluri, tipurile bol.11 – bol.18

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

bo. Boluri (fig. 161/ 04a1 sau 07a2, 437-443)

Bolurile reprezintă din punct de vedere geometric un trunchi de con cu deschidere mai largă şi cu o adâncime mai mică decât paharele (care reprezintă şi ele un trunchi de con). Spre deosebire de străchini şi pahare, participarea ceramicii lucrate cu mâna, din pastă nisipoasă, zgrunţuroasă sau cu multe pietricele este mai mare, după cum şi procentul ceramicii la roată din pastă zgrunţuroasă cenuşie, dar mai ales cenuşie închisă sau neagră este şi el mai mare. În schimb, ceramica cenuşie fină şi mai ales cimentoasă este în vădită minoritate (fig. 440). În general bolurile au pereţi subţiri aparţinând categoriilor de grosime „a", „a1" sau „b" (fig. 441).

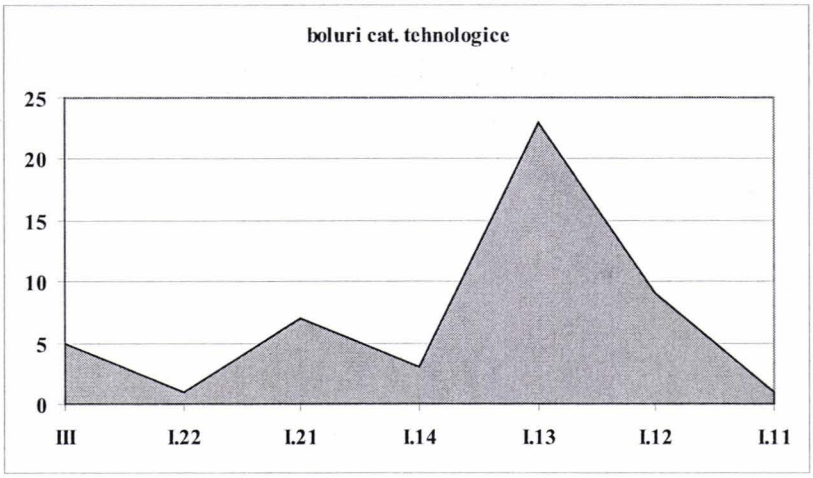

Fig. 440. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Boluri, categorii tehnologice

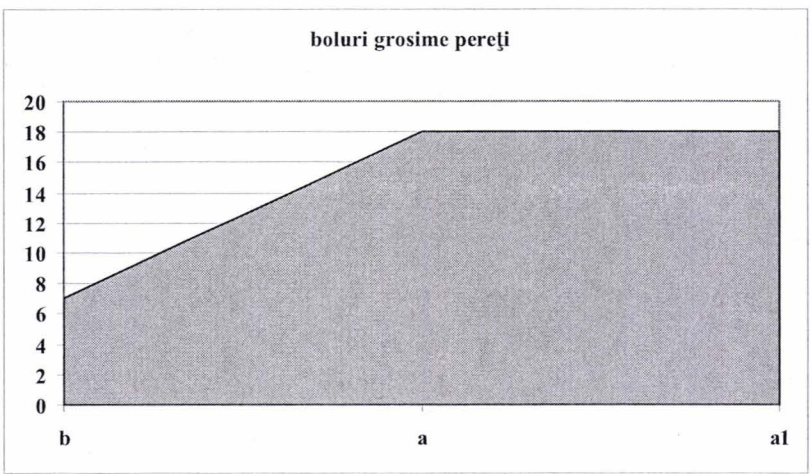

Fig. 441. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Boluri, grosime pereţi

În funcţie de structura buzelor şi a formei corpului se pot stabili mai multe tipuri şi subtipuri (fig. 442 a-b).

Boluri bol. (fig. 437-439)										
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
bol.01 boluri cu buză scurtă, ovală sau oval alungită, gât scurt, corp sferoidal (fig. 437)										
0051	14	bol.01		I. 133	dm		corp	a1	s.4(/)	125/2
0046	7a	bol.01	fd.02.04.5m.0e	I. 122					s.3(/2)	102/4
0051	25	bol.01		I. 133				a1	s.4(/)	125/1
bol.02 boluri cu buză scurtă, ovală sau oval alungită, gât scurt, corp sferoidal alungit (fig. 437)										
0080	100	bol.02a		I. 133	dm?			a	s.6	166/17
0046	42	bol.02b		I. 132	di.bz.02.04.a1		corp	a1	s.3(/2)	106/5
0080	8	bol.02c		I. 1321	dm		corp	b	s.6	165/10

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Boluri bol. (fig. 437-439)										
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0080	16	bol.02d		I. 1321				a	s.6	165/9
0057	6	bol.02e		I. 132				b	s.4(/2)	144/3
bol.03 boluri cu buză mică şi rotunjită (fig. 437)										
0020	47	bol.03		I. 122					s.6	58/6
0078	30	bol.03		I.14a				a1	s.12	161/4
bol.04. boluri cu buză scurtă, ovală, rotunjită, corp sferoidal lăţit (fig. 437)										
0050	8	bol.04a		I. 131	dm			a	s.4(1/)	112/2
0041	23	bol.04b		I. 132	dm		corp	b	s.4(/)	90/2
0050	29	bol.04c		I. 131	dm		corp	b	s.4(1/)	112/1
0074	12	bol.04c		I. 131				a1	s.4(/2)	157/3
0111	7+20	bol.04c		I. 132	dm		corp	b	s.6	193/14
0051	16	bol.04d		I. 133				a1	s.4(/)	125/4
bol.05 boluri cu buză mai lată, rotunjită şi carenată, corp cu pereţi aproape verticali (fig. 438)										
0057	8	bol.05		I. 1321	di.bz.02.01a			a	s.4(/2)	144/1
bol.06 boluri cu buză oval-ascuţită (a), nedelimitată, rotunjită (b), uşor profilată (c) dreaptă(d-e), corp sferoidal alungit (fig. 438)										
0029	4	bol.06a		I. 21b	dpict			b	s.3(/2)	79/10
0101	fnr.	bol.06b		I. 22c				a	s.3(/2)	177/2
0029	36	bol.06b		I. 124	dl.bz.alt		corp	b	s.3(/2)	77/4
0021	62	bol.06b		III. 2c				a	s.3(/2)	67/5
0029	26'	bol.06b		III. 3b	dp.01.02			b	s.3(/2)	80/8
0052	26	bol.06b		III. 1c	dpr.01.02		buza		preist	129/4
0050	46	bol.06c		I. 1322	dm		umar	a	s.4(1/)	115/3
0111	34	bol.06d		I. 133	dp.01.01		fundsupra	a	s.6	194/1
0002	106	bol.06d		I. 131				a	s.6	8/8
0080	44	bol.06dx		III. 2c				a1	s.6	167/1
0029	15	bol.06e	fd.02.06.1m.0e	III. 3	dp.01.02		corp	b	s.3(/2)	81/1
0029	84	bol.06e		III. 1b				b	s.3(/2)	80/7
bol.07 boluri cu buză scurtă, nedelimitată, aproape dreptunghiulară, corp cu pereţi puţin înclinaţi (fig. 438)										
0110	49	bol.07a		I. 21a				a1	s.3(s.6)	191/1
0046	60	bol.07b		I. 122				a	s.3(/2)	102/3
bol.08. boluri cu buză scurtă, nedelimitată, rotunjită şi profilată, corp sferoidal (fig. 438)										
0046	67	bol.08		I. 124	di.bz.02.04.a1		corp	a	s.3(/2)	103/7
bol.09. boluri cu buză scurtă, oval-alungită, corp sferoidal (fig. 438)										
0051	16'	bol.09a		I. 133	dm		corp	a1	s.4(/)	125/3
0052	4	bol.09b		III. 4c				B	preist	129/5
bol.10. boluri cu buză, rotunjită, uşor trompetiformă, corp sferoidal (fig. 438)										
0110	40	bol.10		I. 21c				A	s.6	191/3
bol.11 boluri cu buză scurtă, dreptunghiulară, corp sferoidal alungit (fig. 439)										
0021	nb	bol.11b		I. 122				a	s.3(/2)	63/2
0002	fnr	bol.11a		I. 21a				a	s.6	8/3
0111	xx	bol.11c		I. 1321	dm		corp	a	s.6	11110
bol.12 boluri cu buză scurtă, oval-rotunjită ascuţită (a) sau rotunjită aplecată în afară (b), corp sferoidal alungit (fig. 439)										
0021	7	bol.12a		I. 122				a1	s.3(/2)	63/6
0021	9	bol.12b		I. 132				a1	s.3(/2)	65/3
bol.13 boluri cu buză scurtă, ascuţită, corp sferoidal aplatizat (fig. 439)										
0052	8	bol.13		I. 1321				a1	s.4	128/6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Boluri bol. (fig. 437-439)										
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
bol.14 boluri cu buză scurtă, oval-rotunjită, corp sferoidal uşor aplatizat (fig. 439)										
0003	19	bol.14a		I. 121				a1	s.6(s.8)	14/9
0110	28	bol.14b		I. 132				a1	s.6	190/3
bol.15 boluri cu buză lăţită, oval-rotunjită, corp sferoidal cilindric (fig. 439)										
0111	2'	bol.15		I. 132				a1	s.6	193/9
bol.16 boluri cu buză scurtă, oval-rotunjită, corp sferoidal (fig. 439)										
0104	36	bol.16		I.14c	di.bz.02.02a		Corp	a	s.12	181/3
bol.17 boluri cu buză scurtă, aproape dreptunghiulară, puternic aplecată spre exterior, corp sferoidal alungit										
0043a	6'	bol.17a		I.14a	dpr.02.02		umar	a1	s.12	93/6
0043a	4	bol.17b		I.14a	dpr.02.02		umar	a1	s.12	93/5
bol.18 boluri cu buză scurtă, verticală, rotunjită, teşită spre interior, corp cilindric (fig. 439)										
0029	60	bol.18	fd.01.03.4am.0g	I. 121	dl.		corp	a1	s.3(/2)	77/7

Fig. 442a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Boluri, tipuri

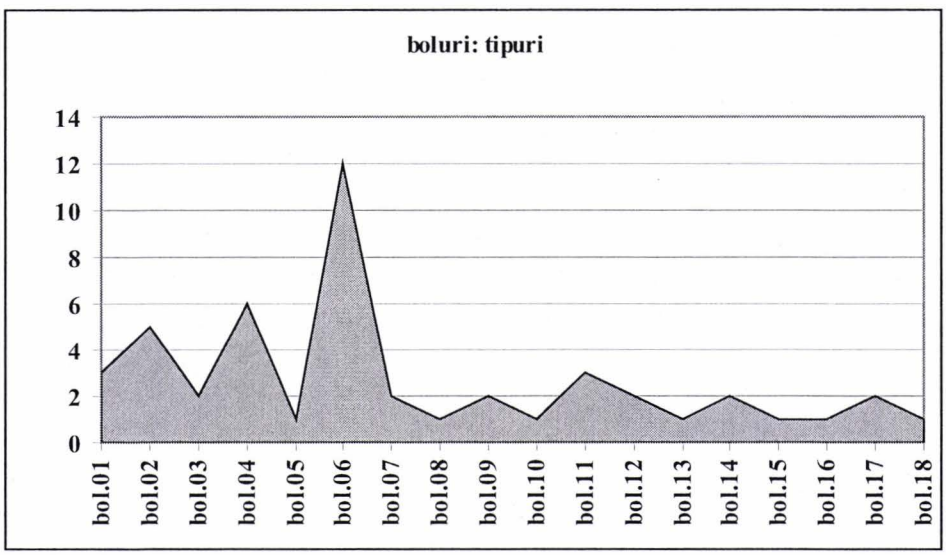

Fig. 442b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Boluri, intensitatea prezenţei tipurilor

Alte piese s-au păstrat numai fragmentar şi nu permit o încadrare tipologică mai precisă (fig. 443).

Boluri tipologie nesigură										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg.tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0007	54	bolx,		I. 122	dl.dz.01		fundsupra	a	s.3(/2)	22/1
0051	44	bolx		III. 1c				a	s.4(/)	126/10
0080	14	bolx		I. 122	di.bz.01.02.a2		corp	a	s.6	164/8

Fig. 443. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Boluri, tipologie nesigură

c. Castroane (fig. 161/ 03, 444-451)

Castroanele au fost lucrate în majoritatea absolută a cazurilor la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie sau cenuşie închisă până la cenuşiu-negru, celelalte categorii ceramice fiind extrem de rar sau chiar deloc reprezentate (fig. 448).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

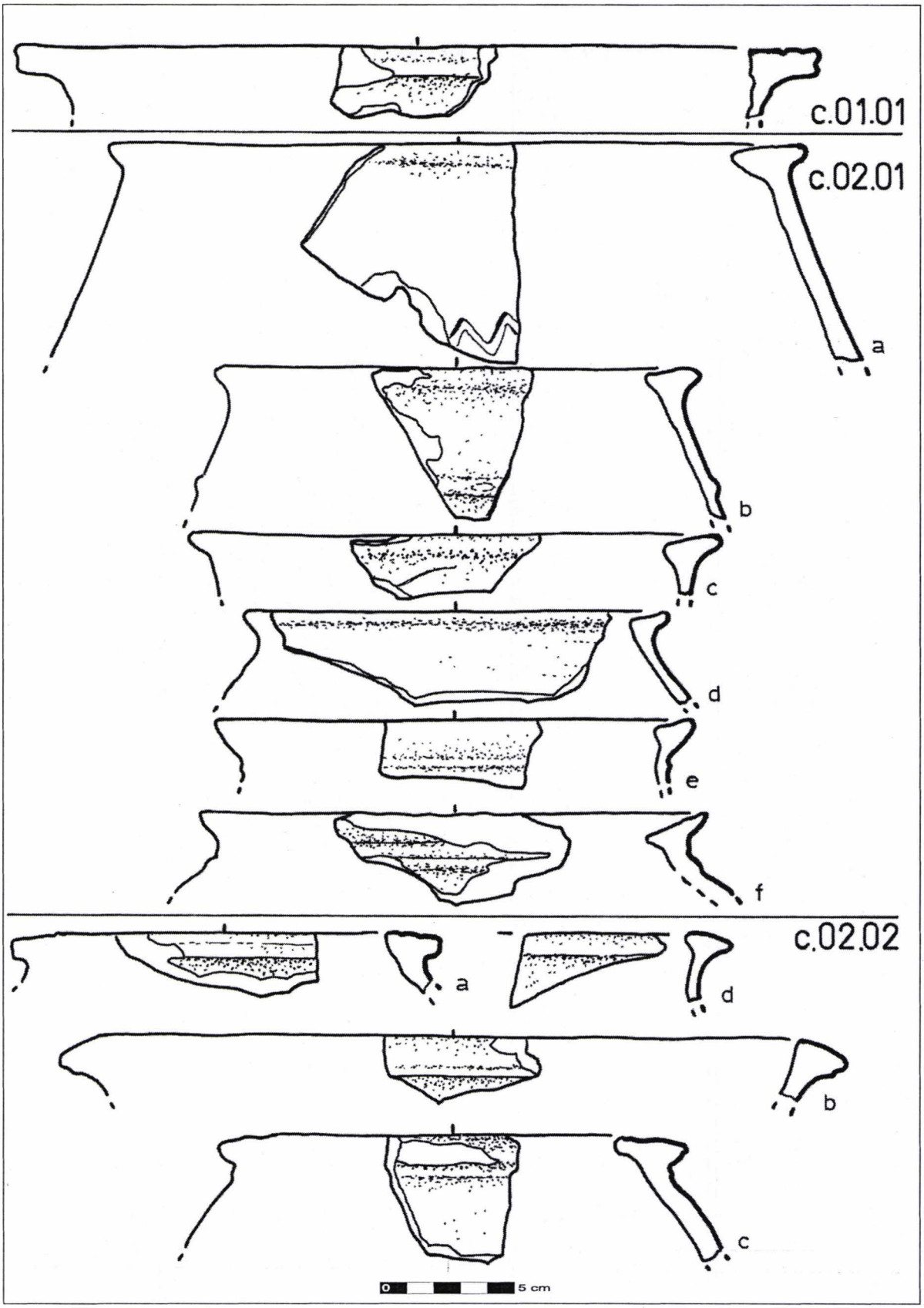

Fig. 444. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Castroane, tipurile c.01 – c.02.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

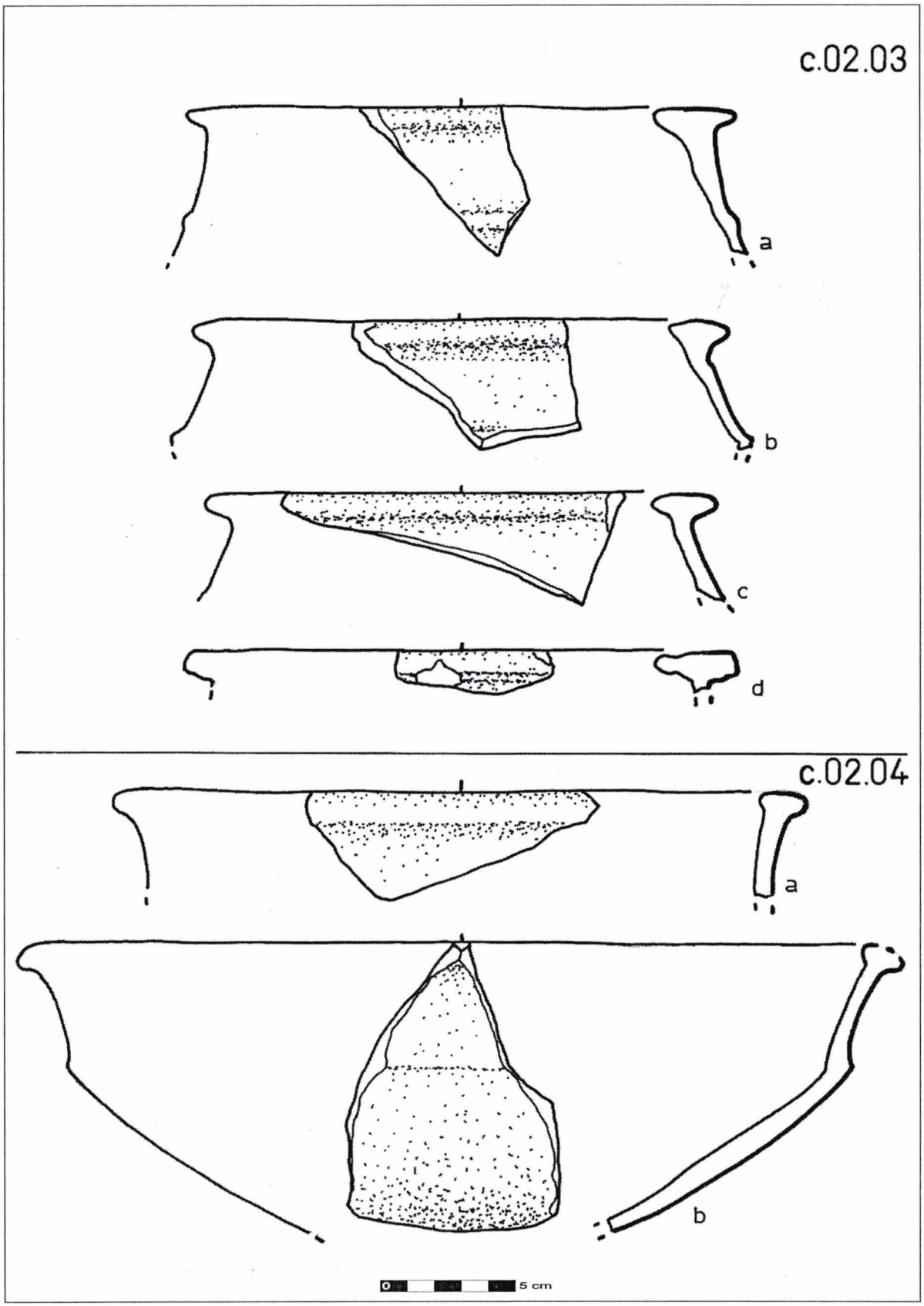

Fig. 445. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Castroane, tipurile c.02.03 – c.02.04

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

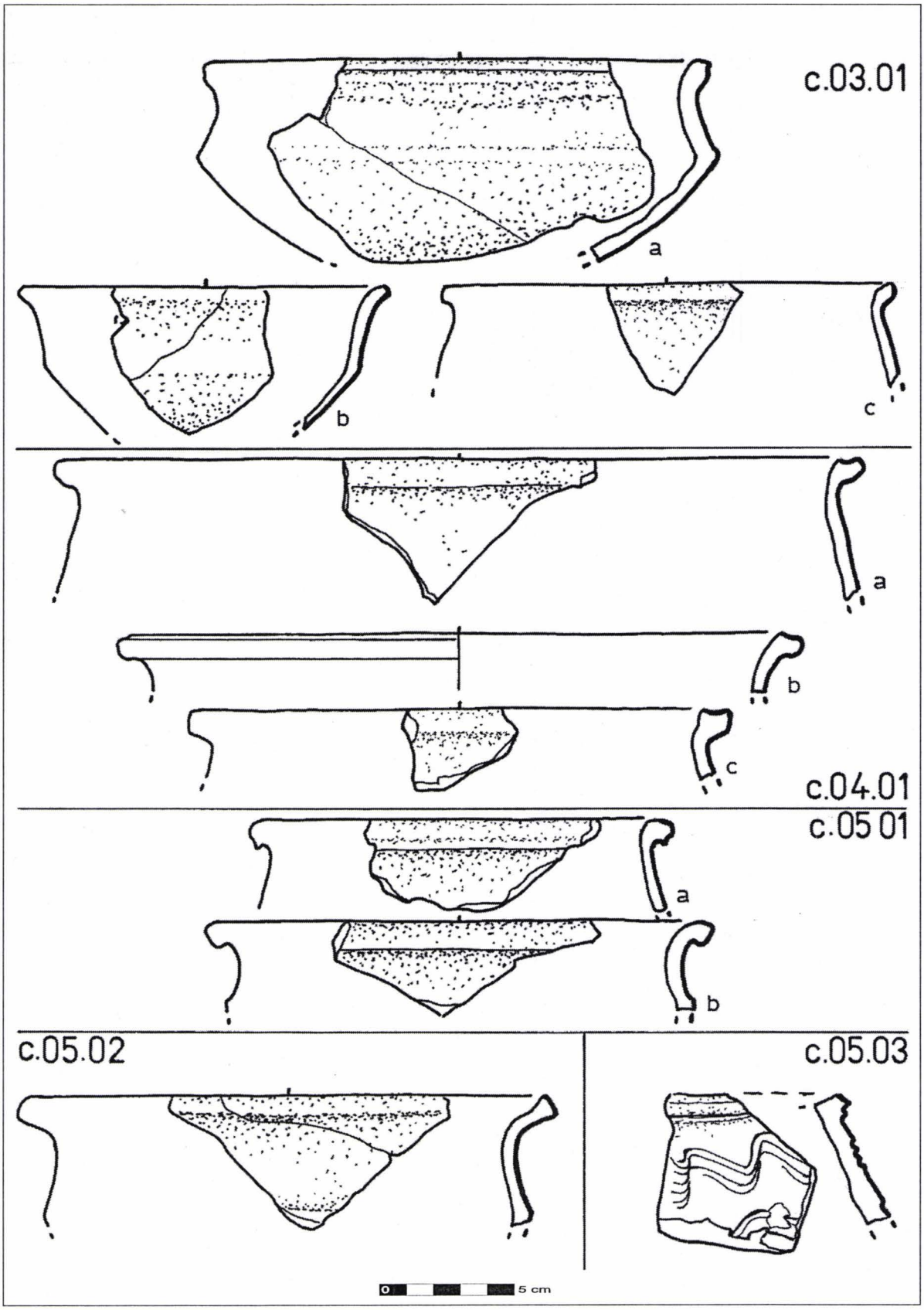

Fig. 446. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Castroane, tipurile c.03.01 – c.05.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

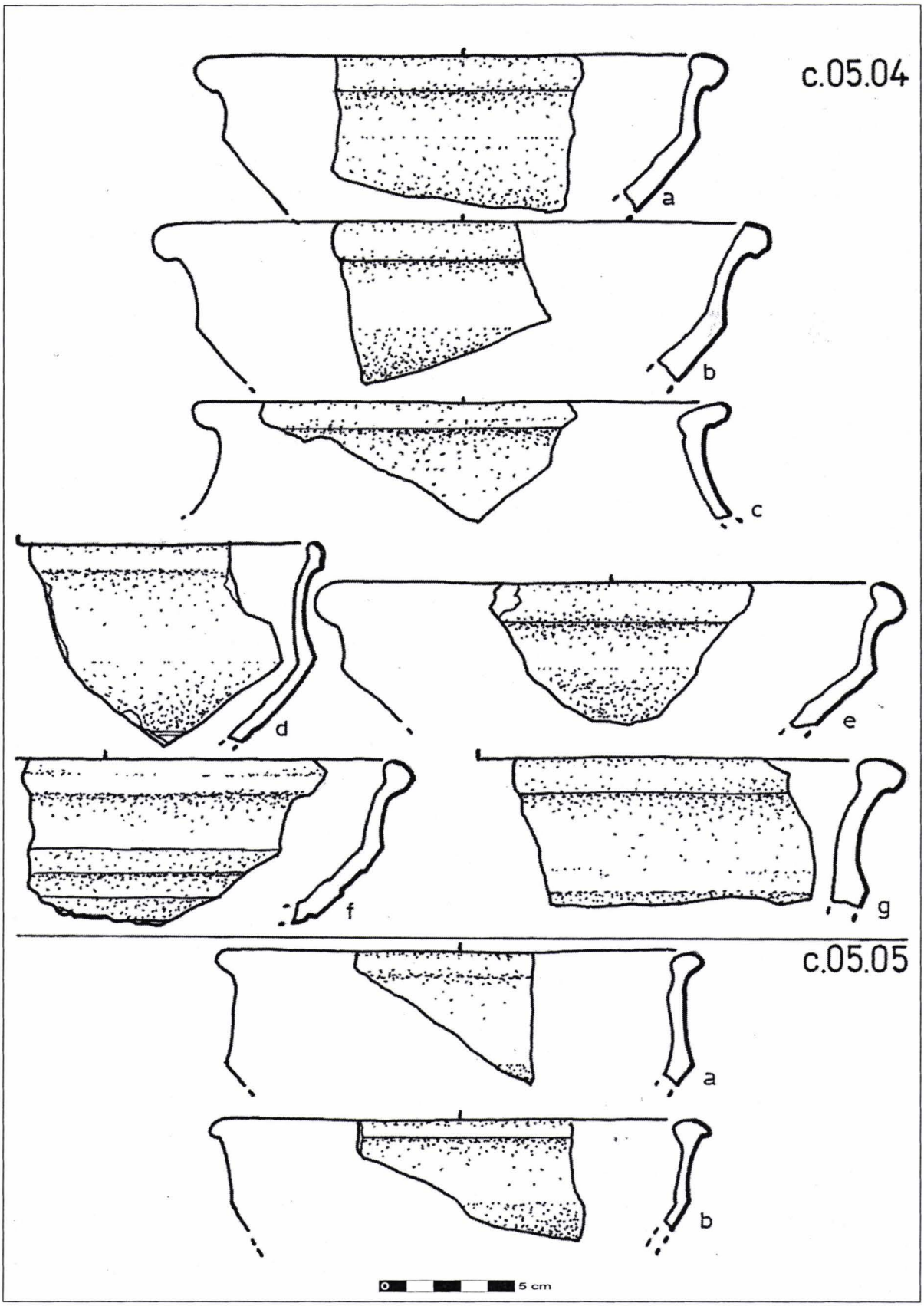

Fig. 447. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Castroane, tipurile c.05.04 – c.05.05

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

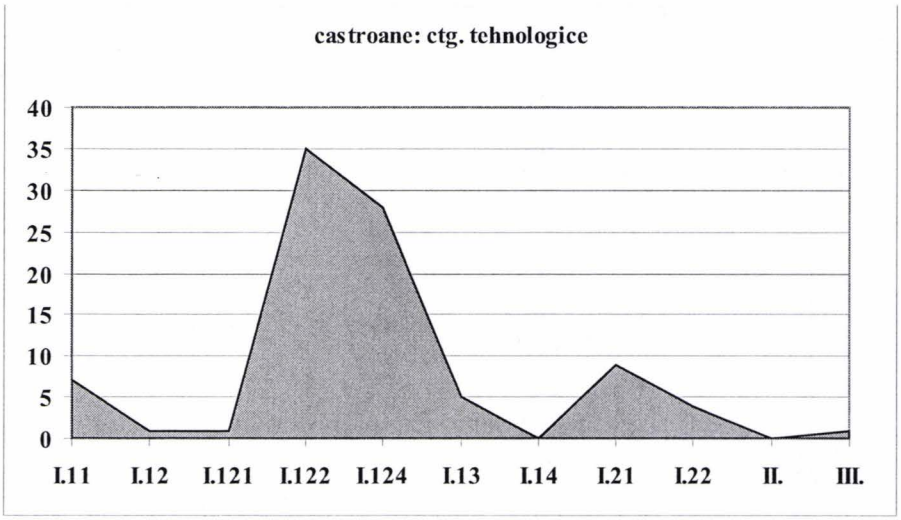

Fig. 448. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Castroane, categorii tehnologice

În general sunt vase cu pereţi subţiri, aparţinând mai ales categoriilor de grosime „a", „a1" şi „b"şi mai puţin „a2" (3 cazuri), celelalte categorii de grosime nefiind atestate (fig. 449).

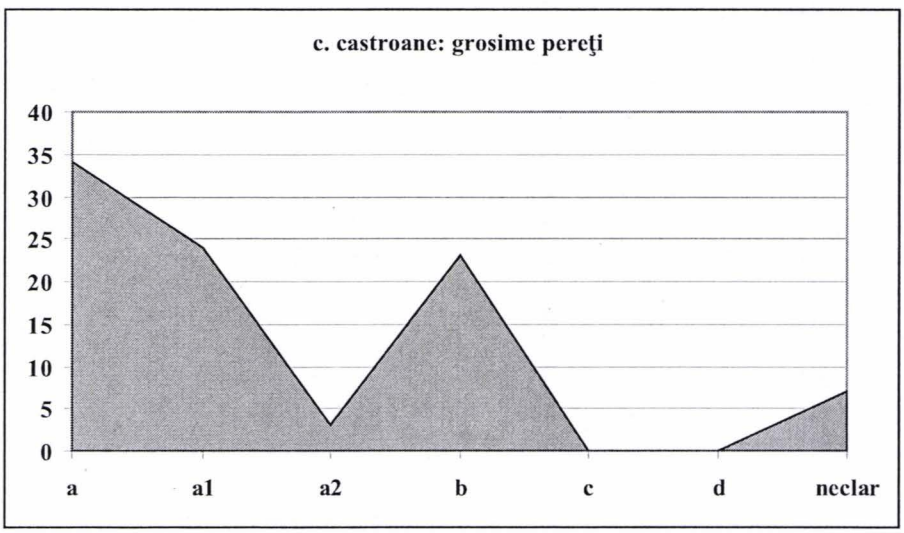

Fig. 449. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Castroane, grosime pereţi

Mai ales forma şi structura buzelor sunt determinante în stabilirea tipurilor, subtipurilor şi a variantelor (fig. 450 a-b).

Castroane: c. (fig. 444-447)										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
c.01. castroane cu buză lată dreptunghiular-rotunjită, aplecată în exterior cu 90° (fig. 444):										
0021	57	c.0101		I. 21c					s.3(/2)	67/2
0014	17	c.0101a		I.12	bz.alt			b	s.3(/2)	34/2
c.02.01. castroane cu buză lată, trompetiformă, teşită spre interior, corp de formă bitronconică (fig. 444)										
0096	7	c.0201a		I. 122	dl.01.y		gât	b	s.4	174/1
0054	27	c.0201b		I. 124			corp	a	s.3(/2)	134/1
0014	11	c.0201b		I. 11	dnv		umăr/corp	a	s.3(/2)	35/3
0050	67	c.0201c		I. 124	dl.bz.alt		umăr	a	s.4(1/)	111/2

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Castroane: c. (fig. 444-447)										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	IX	c.0201d		I. 124	dl.bz.alt		corp	a1	s.3(/2)	134/4
0046	58	c.0201d		I. 122				a	s.3(/2)	101/4
0001	51"	c.0201d		I. 122	dl.02.a			a1	s.4	1/3
0112	26	c.0201e		I. 122			buzasub	a1	s.6	195/5
0021	53	c.0201f		I. 122				a	s.3(/2)	63/4
c.02.02. castroane cu buza lată, dreptunghiular-ovală, trompetiformă, asimetrică, corp de formă bitronconică (fig. 444)										
0065	15	c.0202a		I. 131				a	s.4(1/)	151/8
0080	45	c.0202b		I. 11				a1	s.6	164/4
0007	23a	c.0202c		I. 21				b	s.3(/2)	22/6
0041	2	c.0202c		I. 124a				b	s.4(/)	417
0112	25	c.0202d		I. 122				a1	s.6	195/6
c.02.03. castroane cu buza lată trompetiformă, simetrică, corp de de formă bitronconică (fig. 445)										
0113	3	c.0203a		I. 122	dnv		umărgât	a	s.4(1/)	198/5
0054	40	c.0203b		I. 124a	dl.bz.alt			a1	s.3(/2)	131/5
0054	30	c.0203c		I. 124	dl.bz.alt		umăr	a	s.3(/2)	134/2
0118	25	c.0203c		I. 124a				a1	s.3(/2)	204/2
0041	1	c.0203c		I. 122				a1	s.4(/)	416
0096	13'	c.0203d		I. 124			corp		s.4	172/7
c.02.04. castroane cu buza mai îngustă, trompetiformă, simetrică, de formă bitronconică (fig. 445)										
0054	103	c.0204a		I. 122			corp	b	s.3(/2)	135/5
0054	108	c.0204b		I. 122			corp	b	s.3(/2)	131/1
c.03.01. castroane cu buza scurtă, ovală, rotunjită, înclinată spre exterior, corp de formă bitronconică (fig. 446)										
0007	21	c.0301a		I. 122	dnv		umăr	a1	s.3(/2)	21/2
0084	6+22	c.0301a	fd.01.03.3am.0f	I. 122				a	s.3(/2)	170/1
0046	8	c.0301a		I. 124				a	s.3(/2)	103/2
0029	3	c.0301c		I. 21b	di.str.0		umăr	a1	s.3(/2)	79/7
0065	8	c.0301b		I. 124a				b	s.4(1/)	151/2
0065	10	c.0301b		I. 124	dl.02.b			a1	s.4(1/)	151/3
c.04. castroane cu buza treflată, uşor înclinată spre exterior, corp de formă bitronconică (fig. 446)										
0054	38	c.0401a		I. 122				a	s.3(/2)	131/4
0057	31	c.0401b		I. 122				a	s.4(/2)	143/8
0121	5	c.0401c		I. 22c				a	s.4	163/14
c.05.01. castroane cu buza rotunjită, răsucită, corp de formă bitronconică (fig. 446)										
0014	8	c.0501a		I. 133				a1	s.3(/2)	36/7
0054	49	c.0501b		I. 122				a	s.3(/2)	131/8
c.05.02. castroane cu buza de lăţime medie, carenată, de formă bitronconică (fig. 446)										
0057	15	c.0502		I. 122				a	s.4(/2)	143/9
c.05.03. castroane cu buza scurtă, dreptunghiulară, corp de formă bitronconică (fig. 446)										
0051	x	c.0503		I. 11	di.bz.01.02.a1		umar	b	s.4(/)	512
c.05.04. castroane cu buza rotundă, uşor trompetiformă, uneori carenată spre interior, gât înalt aplecat în afară (fig. 447)										
0007	60	c.0504	fd.01.01.3am.0e	I. 122	dl. (ext/int)		tot	a	s.3(/2)	21/3
0054	XV'	c.0504a		I. 124a	dl.bz.alt		corp	b	s.3(/2)	137/5
0054	XV	c.0504a		I. 124a	dl.bz.alt		corp	b	s.3(/2)	135/6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Castroane: c. (fig. 444-447)										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	100	c.0504b		I. 122				a	s.3(/2)	131/3
0054	XX	c.0504b		I. 124	dl.bz.alt			a	s.3(/2)	136/4
0054	81	c.0504b		I. 21b	dl.bz.alt			a1	s.3(/2)	135/3
0054	26	c.0504c		I. 1322				a	s.3(/2)	130/6
0054	XIV /14	c.0504d		I. 122				a1	s.3(/2)	137/1
0014	18	c.0504d		I. 122	dl.bz.alt		fundsupra	a1	s.3(/2)	35/5
0118	29	c.0504d		I. 122	di.02.a		gat	a1	s.3(/2)	204/1
0054	39	c.0504d		I. 124a	dl.bz.alt		corp	a	s.3(/2)	135/4
0054	XVIII	c.0504e		I. 124	dl.bz.alt		corp	a	s.3(/2)	136/1
0054	XII,18,35	c.0504f		I. 124	dl.bz.alt		corp	a	s.3(/2)	137/3
0054	XI	c.0504f		I. 124a	dl.bz.alt		corp	b	s.3(/2)	137/4
0054	XIII	c.0504f		I. 124	dl.bz.alt		corp	a	s.3(/2)	137/2
0054	XXIII	c.0504g		I. 21b	dl.bz.alt		fundsupra	b	s.3(/2)	135/2
c.05.05. castroane cu buza îngustă, trompetiformă, gât înalt, aproape vertical, corp bitronconic (fig. 447)										
0113	8	c.0505a		I. 122	dl.bz.alt		corp	a	s.4(1/)	198/7
0113	2	c.0505b		I. 122	dl.bz.alt		corp	a1	s.4(1/)	198/10

Fig. 450a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Castroane, tipuri

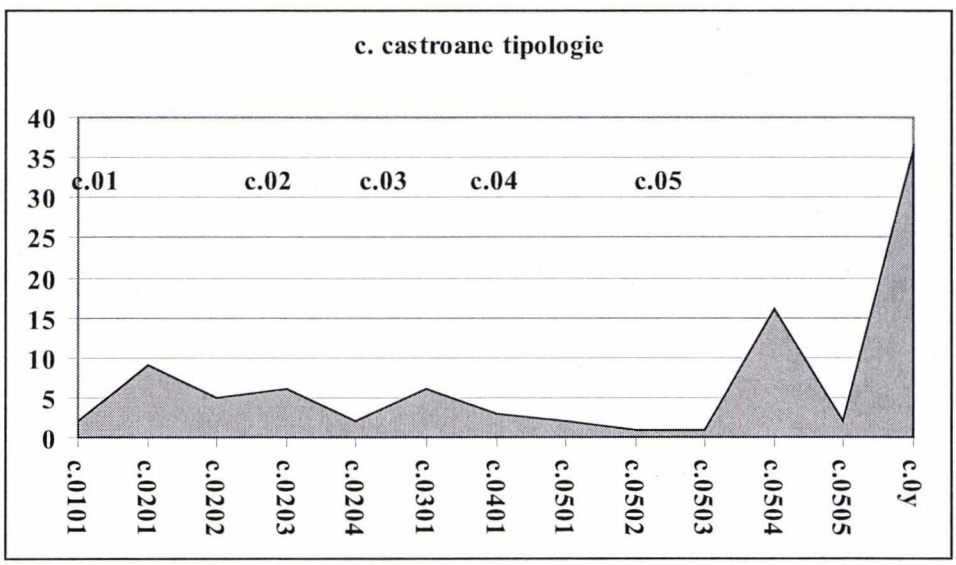

Fig. 450b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Castroane, intensitatea prezenţei tipurilor

Alte piese s-au păstrat numai fragmentar şi nu permit o încadrare tipologică mai precisă (fig. 451).

Castroane: tipologie nesigură										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	16	cy		III					pri(s.3-4)	108/8
0054	112	cyd	fd.01.03.5a.0d	I. 124				a	s.3(/2)	137/7
0054	143	cy?	fd.01.03.4aa.0e	I. 124	dl.bz.alt		corp	a1	s.3(/2)	137/8
0054	111	cy	fd.01.03.5a.0c	I. 124				a1	s.3(/2)	137/6
0122	19'	cya	fd.01.04.3a.0c	I. 122				a	s.3(/2)	212/14

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Castroane: tipologie nesigură										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0118	38'	cya	fd.01.02.3a.0c	I. 11				a	s.3(/2)	204/14
0046	157	cya	fd.01.03.3aa.0d	I. 131	dpict		fund	b	s.3(/2)	105/10
0046	35	cya	fd.01.05.3aa.0f	I. 21c				b	s.3(/2)	104/9
0014	39,16	cya	fd.01.03.3aa.0c	I. 22b				b	s.3(/2)	36/8
0014	49	cya	fd.01.02.3a.0b	I. 22a				b	s.3(/2)	36/6
0014	50	cya	fd.01.05.1a.0c	I. 22b				b	s.3(/2)	36/7
0046	158	cya	fd.01.04.4aa.0c	I. 122	di.str.0			a	s.3(/2)	101/9
0029	5	cy	fd.05.02.2a.0y	I. 21c				a	s.3(/2)	80/1
0046	75'	cy	fd.01.03.5a.0d	I. 124				a	s.3(/2)	102/9
0007	42	cyd	fd.01.03.5a.0e	I. 122				a	s.3(/2)	21/4
0118	50'	cyd		I. 112				a	s.3(/2)	208/4
0118	33	cya?		I. 122	dl.bz.01.02		umărgât	b	s.3(/2)	204/10
0029	GB9	cyn?	fd.01.y	I. 121					s.3(/2)	y
0029	31	cyn	fd.01.03.5a.0f	I. 21c				a1	s.3(/2)	79/9
0029	41	cy/d	fd.02.06.4a.0c	I. 11				a2	s.3(/2)	77/5
0046	7	cy	fd.01.03.5a.0f	I. 122				a	s.3(/2)	101/10
0046	5+66	cy	fd.01.03.3aa.0c	I. 124	dl.01.a		fund supra	b	s.3(/2)	103/8
0046	124	cy		I. 122	dl.bz.alt		corp		s.3(/2)	
0118	35	cy	fd.01.02.3a.0e,c	I. 122					s.3(/2)	204/8
0084	29	cy	fd.01.01.1a.0d	I. 124				b	s.3(/2)	170/6
0007	43	cy	fd.01.06.3a.0e	I. 21b				b	s.3(/2)	23/1
0046	2	cy	fd.02.07.3ba.0d	I. 131	da		fund supra	b	s.3(/2)	105/9
0007	4	cy	fd.01.05.3aa.0f	I. 122	dl.02.a		fund supra	a2	s.3(/2)	21/6
0007	41	cy	fd.01.05.3aa.0f	I. 124				a1	s.3(/2)	21/5
0052	20	cya	fd.01.03.4aa.0d	I. 122				a1	s.4	127/13
0052	15	cya	fd.01.01.1a.0f	I. 122	dl.bz.alt		fund supra	a	s.4	127/11
0052	44	cy	fd.01.02.3a.0d	I. 124					s.4	127/12
0052	44a,14	cy		I. 122				a1	s.4	127/5
0074	20'	cy	fd.01y	I. 122				b	s.4(/2)	
0112	24	cya	fd.01.05.1a.0f	I. 11				a2	s.6	195/10
0002	80	cy		I. 124a				a1	s.6	7/12

Fig. 451. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Castroane, tipologie nesigură

d. Străchini (fig. 161/ 04a2-3, 452-457)

Atât străchinile, cât şi castroanele reprezintă două forme de vas strâns înrudite formal. Ambele se compun dintr-un trunchi de con, combinat cu un cilindru cu deschidere largă. Deosebirea între ele constă în faptul că străchinile sunt mai scunde, fapt care poate fi exprimat prin raportul dintre înălţime şi diametru, la străchini fiind sub 1, la castroane mai mare decât 1. De multe ori acest raport nu se poate stabili din cauza stării materialului analizat, ceea ce îngreunează atribuirea. Străchinile au fost lucrate în absoluta majoritate a cazurilor la roată, din pastă fină de culoare cenuşie sau cenuşie închisă până la cenuşiu-negru (39 cazuri din 47). În patru cazuri au fost identificate străchini din pastă zgrunţuroasa cenuşie sau cenuşie negricioasă, în câte două cazuri din pastă zgrunţuroasă roşietică, respectiv din pastă de factură romană fină, de culoare cenuşie-brună sau brun-roşietică. Interesante sunt şi cele două prezenţe din pastă zgrunţuroasă nisipoasă (fig. 455). În general sunt vase cu pereţi subţiri, aparţinând categoriilor de grosime „a" (23 cazuri), „a1" (21 cazuri) şi foarte rar „b" (1 caz) (fig. 456).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

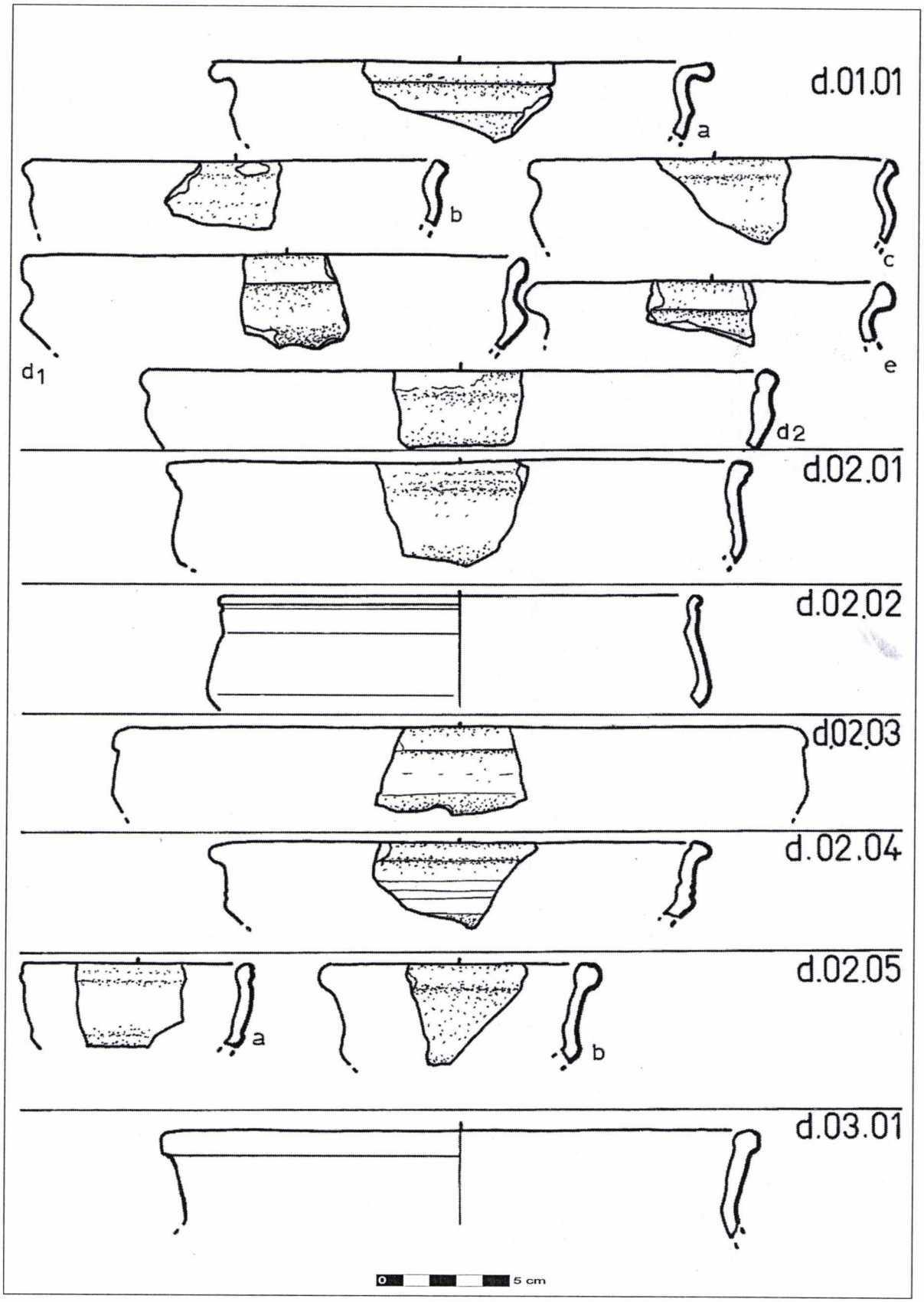

Fig. 452. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Străchini, tipurile d.01 – d.03.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

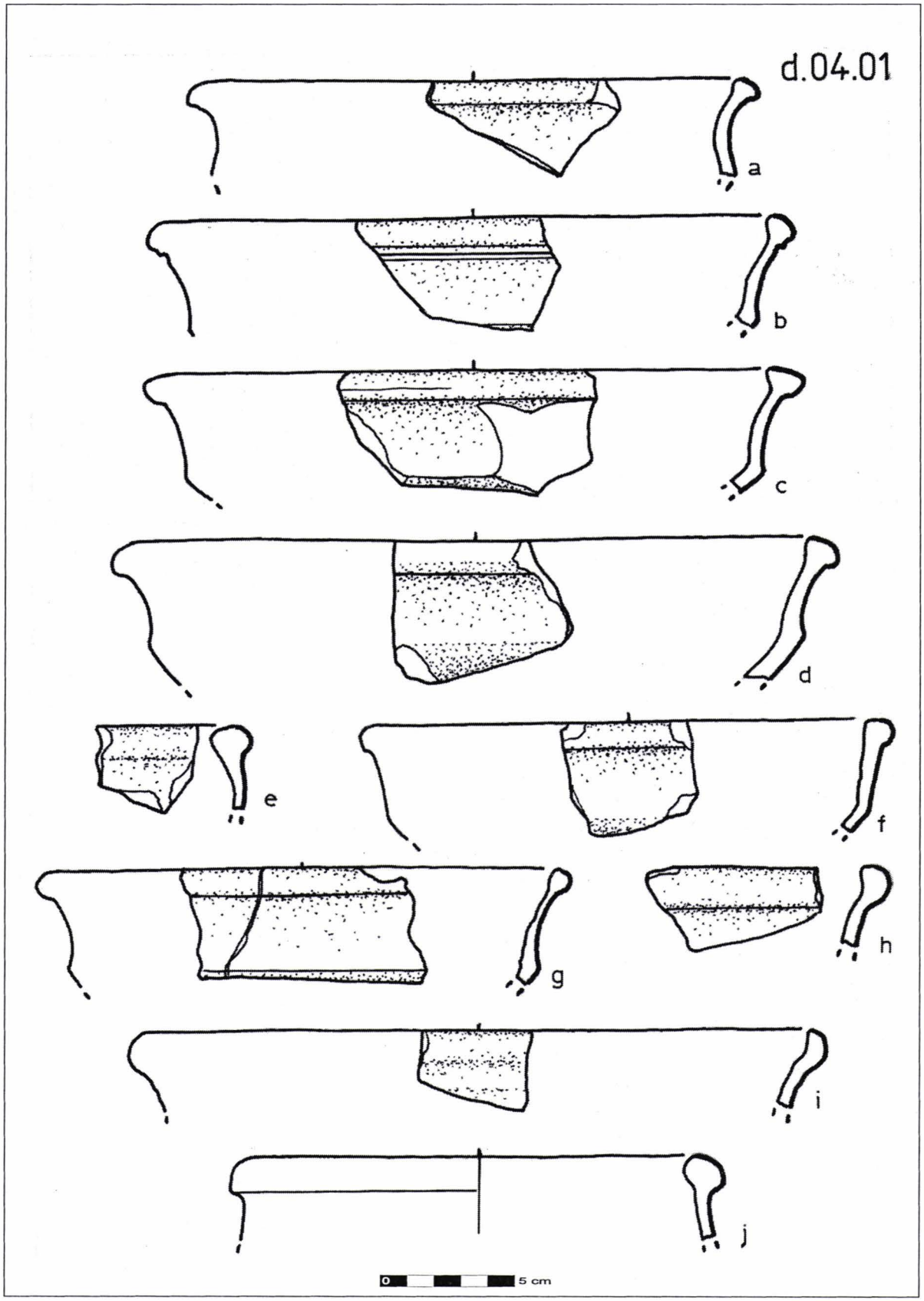

Fig. 453. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Străchini, tipul d.04.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

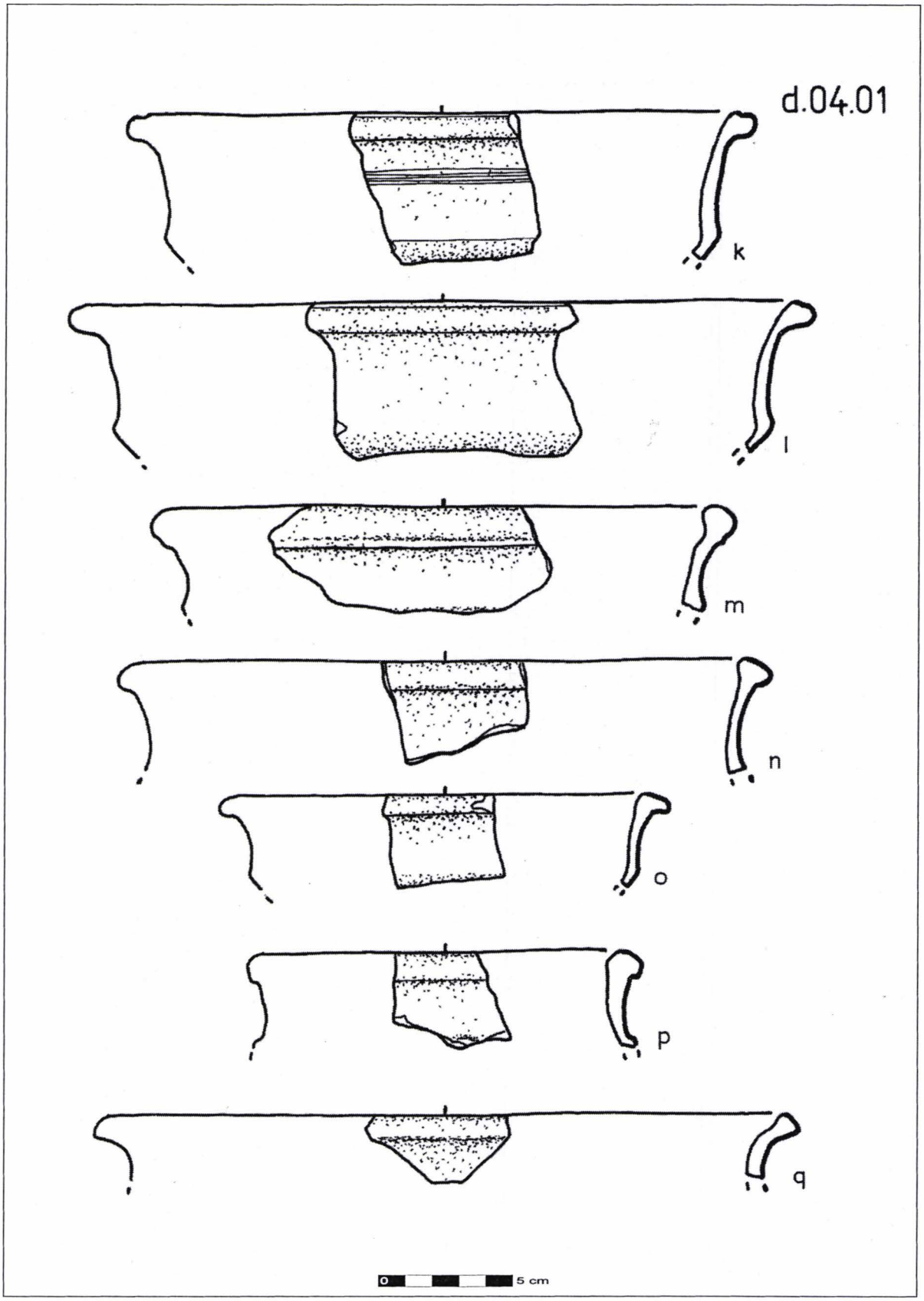

Fig. 454. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Străchini, tipul d.04.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

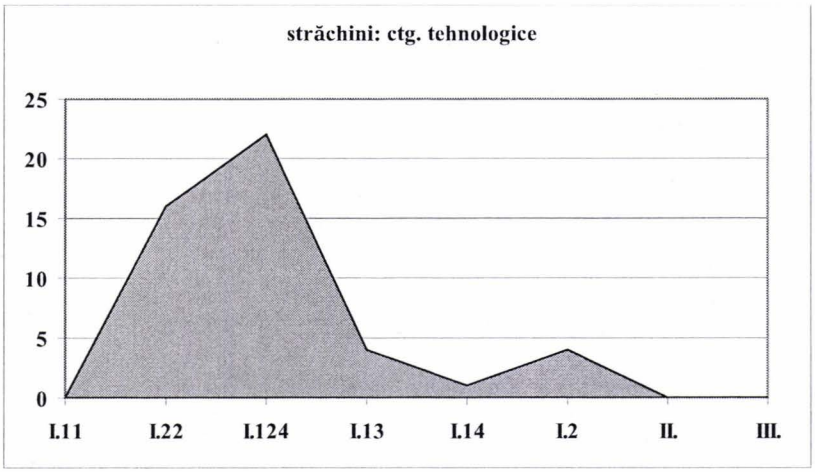

Fig. 455. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Străchini, categorii tehnologice

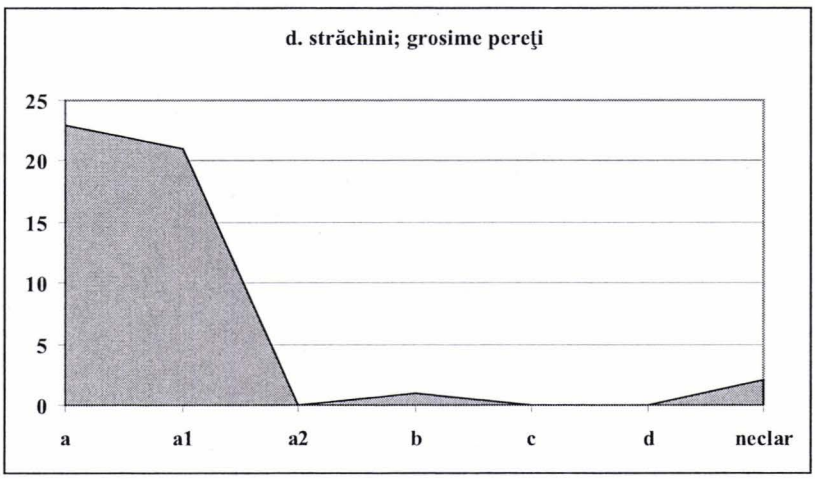

Fig. 456. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Străchini, grosime pereţi

Forma buzelor şi structura corpului determină mai multe tipuri, subtipuri şi variante (fig. 457a-b).

Străchini: d.										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0101	1	d.??		I. 21b	di.02.b1		gât	a1	s.3(/2)	177/1
0074	23	d.00		I. 124				a	s.4(/2)	157/2
0057	16	d.00		I. 122				a	s.4(/2)	143/11
d. 01 străchini cu buza rotundă mai mult sau mai puţin aplecată în afară şi profil unghiular (fig. 452)										
0041	13	d.0101a		I. 1321				a	s.4(/)	90/1
0078	37	d.0101b		I. 141.c				a1	s.12	162/6
0021	fnr	d.0101c		I. 124				a1	s.3(/2)	63/3
0118	30	d.0101c		I. 122				a1	s.3(/2)	204/9
0007	50	d.0101d1		I. 122			um.corp	a1	s.3(/2)	21/7
0050	56	d.0101d2		I. 122	dl.bz.alt		umăr	a1	s.4(1/)	111/4
0046	83	d.0101e		I. 133				a1	s.3(/2)	106/8
d.02 străchini cu buza rotunjită şi profil unghiular rotunjit (fig. 452)										
0007	51	d.0201		I. 122	dl.bz.alt		gât	a1	s.3(/2)	21/8
0051	68	d.0202		I. 124	di.02.a		buză	a	s.4(/)	5111
0050	57	d.0203		I. 122	dl.02.d		gât	a	s.4(1/)	110/8
0046	1	d.0204		I. 124	dl.bz.alt		corp	a	s.3(/2)	102/11
0043	14b	d.0204		I. 124	di.ln.01			a	s.6	96/1
0022	25	d.0204		I. 122	dl.02.e		corp	a	s.6	69/6
0014	37	d.0205a		I. 124a				a	s.3(/2)	35/7

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Străchini: d.										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0084	27	d.0205b		I. 124a				a1	s.3(/2)	170/2
d.03 străchini cu buza rotundă şi gât uşor aplecat în afară (fig. 452)										
0050	63	d.0301	fd.01.03.4am.0d	I. 124a				a	s.4(1/)	111/8
0051	63	d.0301		I. 122			corp	a1	s.4(/)	5110
d.04 străchini cu buza puternică, rotund-ovală şi profil unghiular (fig. 453)										
0084	7	d.0401a		I. 122		/		a	s.3(/2)	170/5
0046	76	d.0401b		I. 124	di.02.a			a	s.3(/2)	102/12
0046	75	d.0401c		I. 124a	di.str.01		umgât	a	s.3(/2)	103/1
0046	40	d.0401d		I. 132				a1	s.3(/2)	106/6
0046	77	d.0401d		I. 124				a	s.3(/2)	102/13
0029	39	d.0401e		I. 122				a1	s.3(/2)	77/10
0046	34	d.0401f		I. 21a	dl.bz.alt		corp	a	s.3(/2)	104/8
0014	10	d.0401g		I. 124a			corp	a1	s.3(/2)	35/4
0054	35	d.0401h		I. 124				a	s.3(/2)	136/7
0054	XXm	d.0401h		I. 124	dl.bz.alt			a	s.3(/2)	
0050	59	d.0401i		I. 124a	dl.02.d		umăr	a	s.4(1/)	111/3
0051	71	d.0401j		I. 124				a1	s.4(/)	120/1
0054	25	d.0401k		I. 122			gât	a1	s.3(/2)	135/8
0046	61	d.0401k		I. 122	dl.02.d		umăr	a	s.3(/2)	101/3
0084	5	d.0401k		I. 124a	dl.02.d			a	s.3(/2)	170/4
0054	XIV	d.0401l		I. 124	dl.bz.alt		corp		s.3(/2)	137/3
0054	XVI	d.0401l		I. 124	dl.bz.alt			a1	s.3(/2)	136/5
0054	XXII	d.0401l		I. 21b	dl.bz.alt			b	s.3(/2)	135/1
0054	XXI	d.0401n		I. 124	dl.bz.alt			a	s.3(/2)	136/2
0122	15	d.0401n		I. 131				a1	s.3(/2)	212/9
0052	17	d.0401n		I. 122				a1	s.4	127/6
0046	152	d.0401o		I. 122	dl.bz.alt		corp	a1	s.3(/2)	101/2
0029	34	d.0401p		I. 124a				a	s.3(/2)	78/5
0076	7	d.0401p		I. 21a				a	s.4(/)	160/12
0080	40	d.0401q		I. 122				a1	s.6	164/6
0076	14	d.0x		I. 122				a1	s.4(/)	160/13

Fig. 457a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Străchini, tipuri

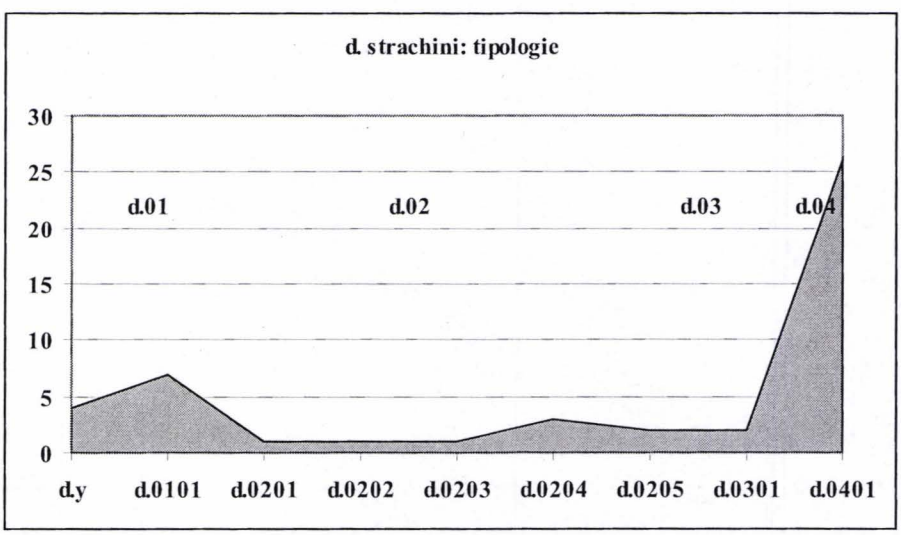

Fig. 457b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Străchini, intensitatea prezenţei tipurilor

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

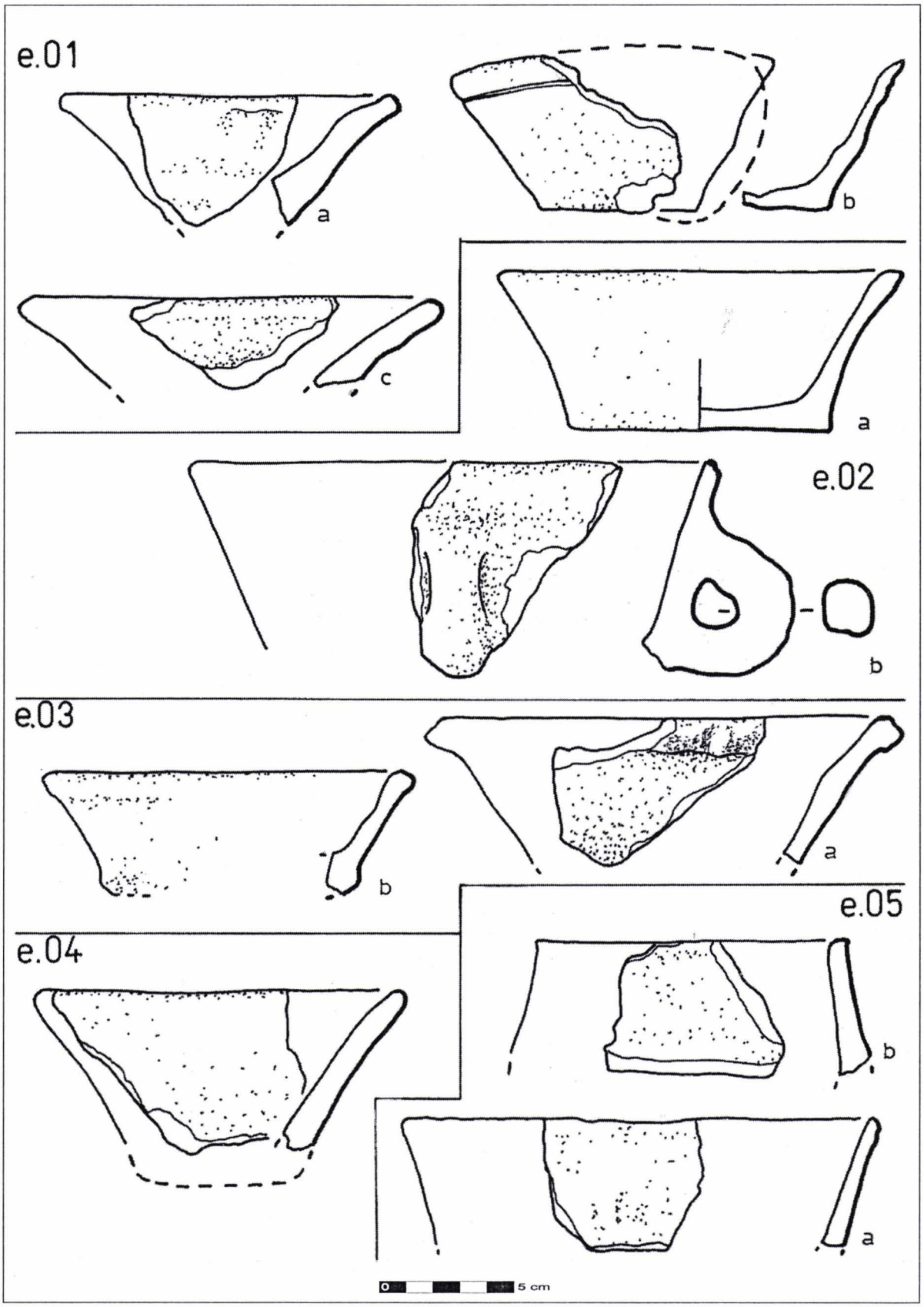

Fig. 458. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căţui, tipurile e.01 – e.05.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

e. Căţui (fig. 161/ 07a1, 458-461)

Tipul de vas este reprezentat de un trunchi de con de înălţime mică, care se prezintă în două expresii formale, cu umerii drepţi şi înclinaţi sau curbaţi. Au fost identificate 22 de exemplare, lucrate toate la mână, din pastă nisipoasă, de culoare galben-roşcată sau roşcat-brună, apoi cenuşie sau brun-roşietică şi într-un singur caz din ceramică la roata rapidă, din pastă cenuşie-roşietică, zgrunţuroasă (fig. 459). Vasele aparţin mai ales categoriei de grosime „b", apoi „a" şi într-un singur caz „d" (fig. 460). Sunt vase cu fundul drept şi buze rotund ascuţite sau scurte, dreptunghiulare şi rotunjite. Structura formală apropiată permite totuşi stabilirea mai multor tipuri şi, în unele cazuri, a unor subtipuri ale lor (fig. 461 a-b).

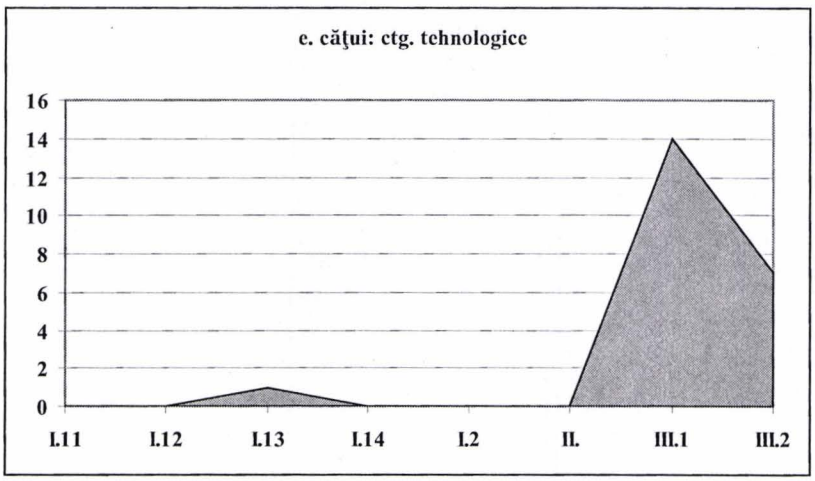

Fig. 459. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căţui, categorii tehnologice

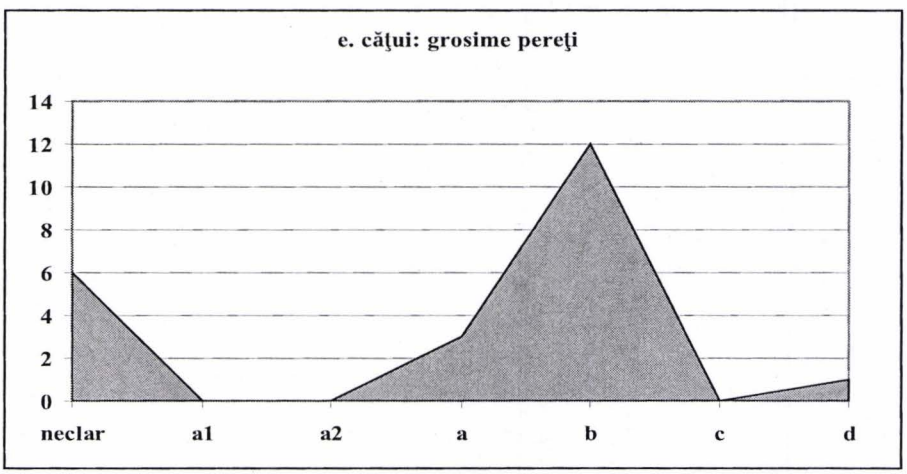

Fig. 460. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căţui, grosime pereţi

Căţui: e.										
Nr.cat.	Nr.desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
e.01 căţui fără toartă, cu buze rotunde şi pereţii accentuat aplecaţi în afară (fig. 458)										
0007	GB1	e.01		III. 1?					s.3(/2)	25/3
0007	GB2	e.01		III. 1?	dpr.01.02		buza		s.3(/2)	25/4
0007	GB3	e.01		III. 1?	dpr.02.03		fund		s.3(/2)	25/5
0007	GB4	e.01		III. 1?	dpr.02.03		fund		s.3(/2)	25/6
0007	GB5	e.01		III. 1?	dpr.02.03		fund		s.3(/2)	25/7
0054	passim	e.01a	fd.02.sau rotunj.	III. 1b				b	s.3(/2)	139a/1
0046	18	e.01a	fd.02.03.5m.0b	III. 2	dpr.02.03		fund supra		s.3(/2)	107/3
0020	26	e.01a		III. 1c				b	s.6	59/15
0014	6(a)	e.01b	fd.02.02.3m.0c	III. 1	dpr.02.03		corp	b	s.3(/2)	38//3
0050	1	e.01b		I. 133	di.02.a			b	s.4(1/)	118/1

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Căţui: e.										
Nr.cat.	Nr.desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	123	e.01c		III. 2b				b	s.3(/2)	139a/2
e.02 căţui fără toartă (a) sau cu toartă (b) şi pereţi mai puţin aplecaţi în afară (fig. 458)										
0052	13	e.02a	fd.02.05.3am.0b	III. 2a				b	s.4	128/3
0054	98	e.02b	fd.02.06.3am.0b	III. 2				b	s.3(/2)	139a/5
0046	19	e.02b		III. 2c				b	s.3(/2)	107/4
0046	17	e.02b	fd.02.04.4am.0c	III. 2b	dpr.02.03		buza	b	s.3(/2)	107/1
0050	3	e.02b		III. 1a				d	s.4(1/)	118/2
e.03 căţui fără toartă şi buza dreptunghiular-rotunjită (fig. 458)										
0054	76	e.03		III. 1c	dpr.02.03		buza	b	s.3(/2)	139/3
0021	50	e.03	fd.02x	III. 1b				a	s.3(/2)	67/4
0014	10158	e.03	fd.06.03.2m.0c	III. 2a	dpr.02.03		fundsupra	b	s.3(/2)	34/5
e.04 căţui cu buza oval-ascuţită şi pereţi aplecaţi în afară (fig. 458)										
0046	80'	e.04		III. 1b				b	s.3(/2)	107/6
e.05 căţui cu buza dreptunghiular-rotunjită şi pereţi aplecaţi în afară (b) sau spre interior (b) (fig. 458)										
0022	14	e.05a		III. 1b	dp.01.01			a	s.6	70/7
0002	38	e.05b?		III. 1b				a	s.6	32/1

Fig. 461a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căţui, tipuri

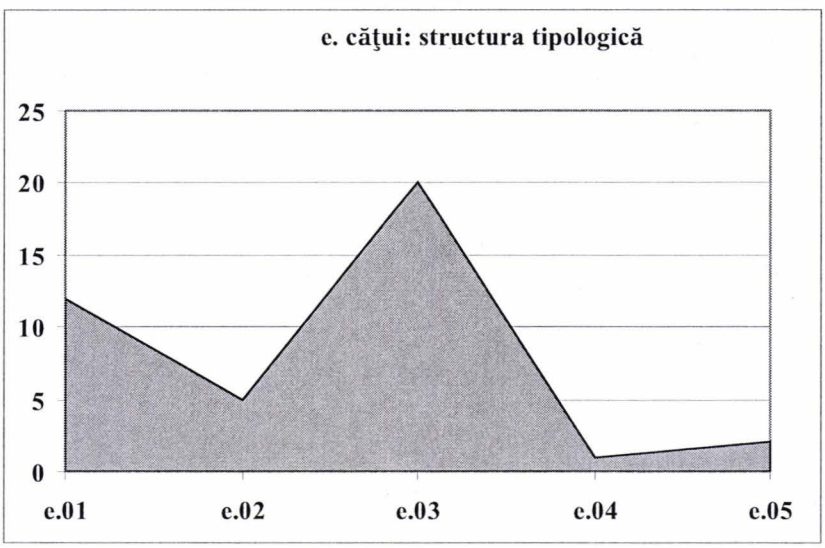

Fig. 461b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Căţui, intensitatea prezenţei tipurilor

f. Vase de provizii (fig. 161/ 06, 462-467)

Toate vasele de provizii au fost lucrate numai la roata rapidă, în majoritate absolută fiind modelate din pastă cimentoasă, apoi din pastă zgrunţuroasă cenuşie sau cenuşie închisă, dar şi din pastă cenuşie fină sau din pastă de factură romană fină sau zgrunţuroasă (fig. 464). În ceea ce priveşte categoriile de grosime a pereţilor, dominantă este grosimea „b", cu o puternică prezenţă a vaselor cu pereţi de 10-12 mm, urmează apoi categoria de grosime „c"şi foarte rar „a" şi „d" şi un caz, dar nesigur „a1" (fig. 465).

Forma şi structura buzelor permite stabilirea mai multor tipuri şi subtipuri. Din păcate, faţă de numărul mare de fragmente de vase de provizii identificate, numărul pieselor care permite stabilirea unei tipologii este dezarmant de mic (fig. 466-467).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

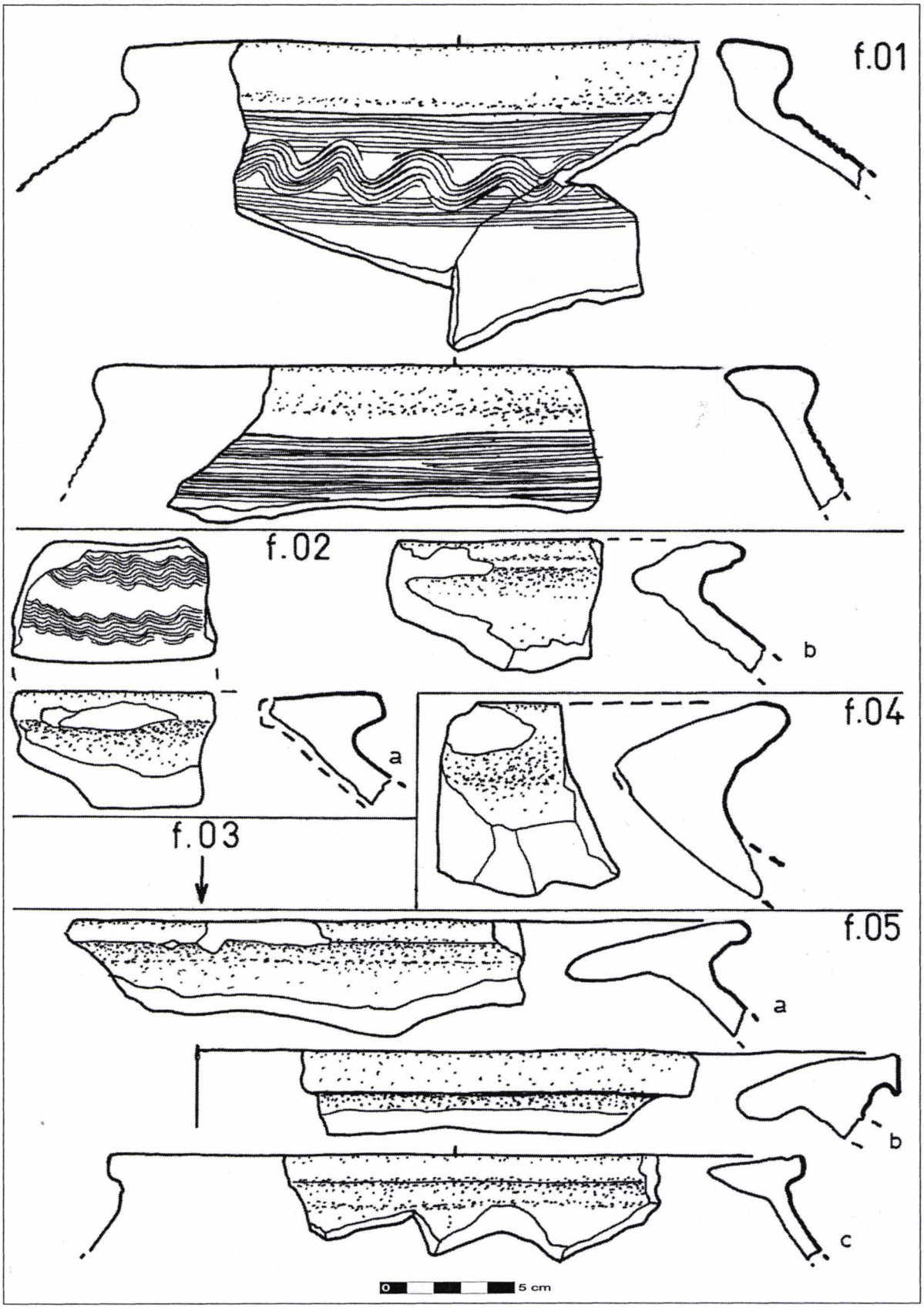

Fig. 462. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Vase de provizii, tipurile f.01 – f.02, f.04 – f.05

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

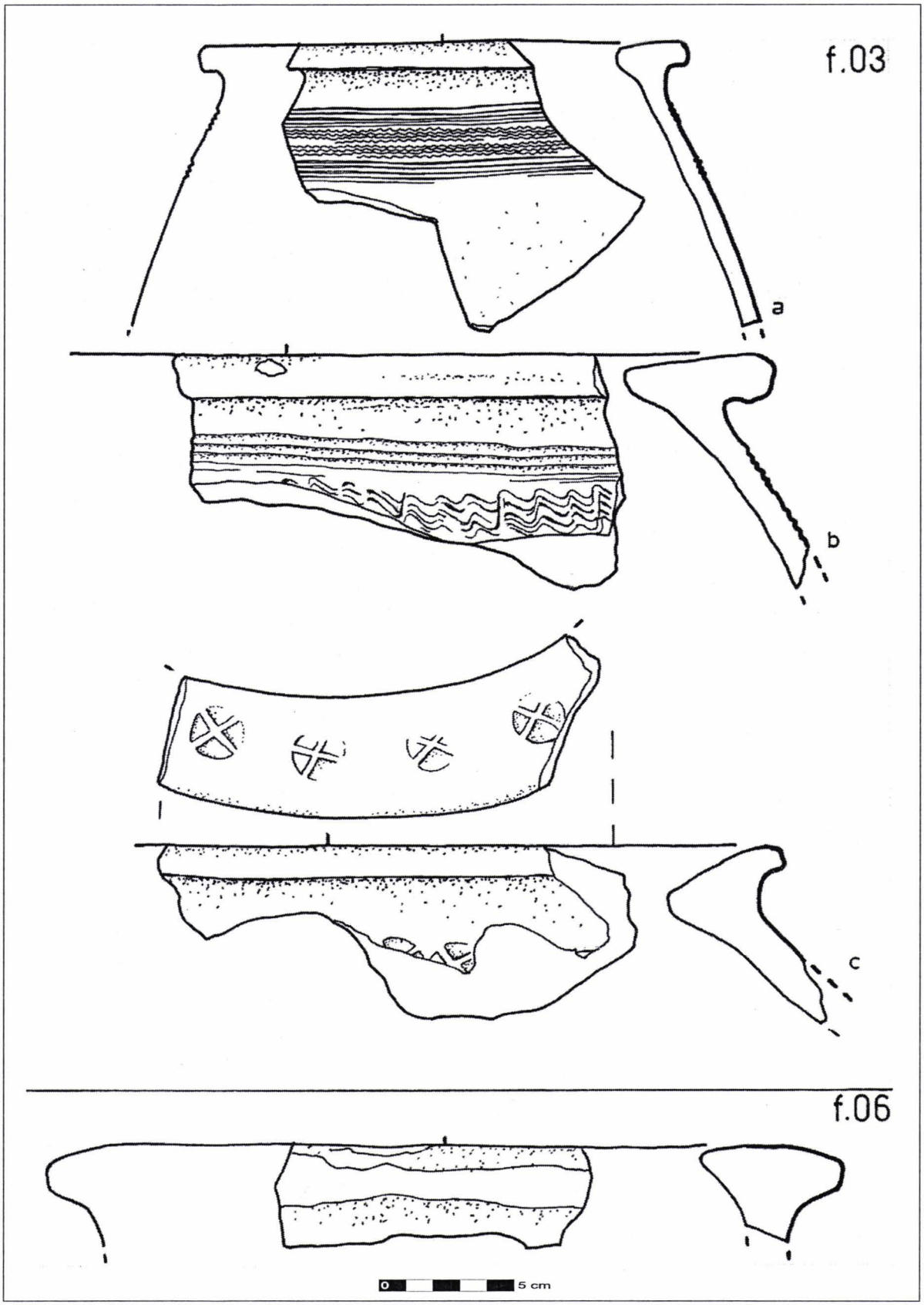

Fig. 463. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Vase de provizii, tipurile f.01 – f.02, f.03, f.06

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

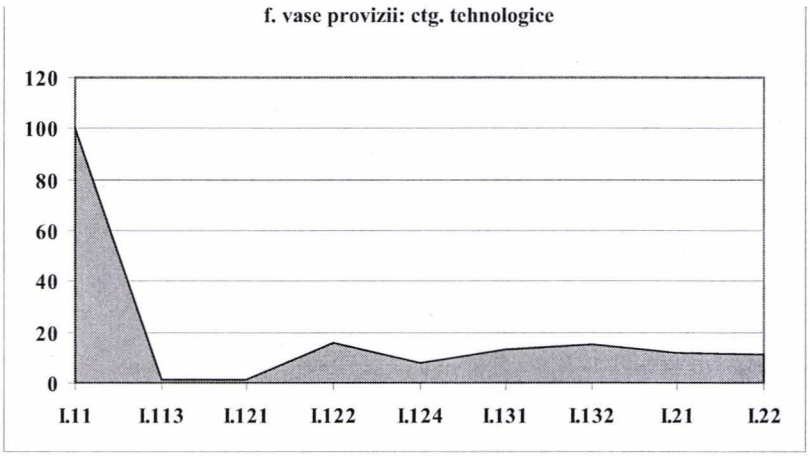

Fig. 464. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Vase de provizii, categorii tehnologice

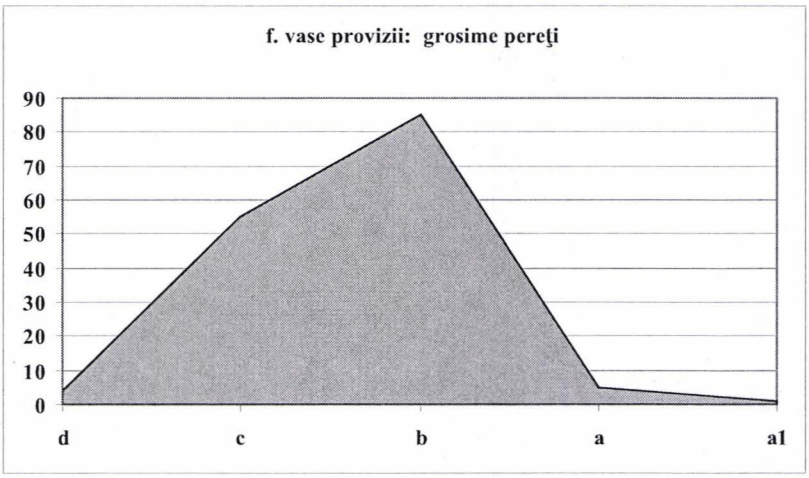

Fig. 465. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Vase de provizii, grosime pereţi

Vase de provizii: f.										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
f.01a. Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, trompetiformă scurtă (fig. 462)										
0096	1	f.01a		I. 111	di.bz.0102.03.a1		umăr	a	s.4	172/1
f.01b. Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, trompetiformă alungită (fig. 462)										
0007	8	f.01b		I. 131	di.bz.0102.01.b2		umăr	b	s.3(/2)	23/3
0051	74	f.01b		I. 132	di.bz.01.01.a		buză	b	s.4(/)	121/12
0080	27	f.01b		I. 1321	di.bz.01.01.a1	di bz 02 01a	buză	b	s.6	165/1
0043	4b	f.01b		I. 133	di.bz.02.04.a3		umăr		s.6	96/7
f.01c. Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, trompetiformă foarte scurtă										
0051	72	f.01c		I. 11	di.bz.0103.a0		buză		s.4(/)	511
f.02a. Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, ciocaniformă scurtă (fig. 462)										
0014	6	f.02a		I. 22a	di.02.b1		gât	c	s.3(/2)	36/3
0046	3	f.02a		I. 11	di.bz.0102.03.a		corp	c	s.3(/2)	98/3
0096	2	f.02a		I. 111				c	s.4	173/1
0080	2	f.02a		I. 11	di.bz.01.02.a2		buză	c	s.6	164/2
f.02b. Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, ciocaniformă alungită înspre exterior (fig. 462)										
0007	5	f.02b		I. 22a				b	s.3(/2)	22/8
0021	38	f.02b		I. 11				b	s.3(/2)	212

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Vase de provizii: f.										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
f.03a. Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, ciocaniformă, alungită şi răsucită spre exterior (fig. 463)										
0054	III	f.03a		I. 112	di.bz.0102.04.b1			b	s.3(/2)	130/1
f.03b. Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, ciocaniformă, alungită şi puternic răsucită spre exterior (fig. 463)										
0046	9	f.03b		I. 112	di.bz.0102.01.b2		umăr	b	s.3(/2)	98/2
f.03c. Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, ciocaniformă, puţin alungită şi răsucită spre exterior (fig. 463)										
0007	2	f.03c		I. 11	ds.02		buză	c	s.3(/2)	19/3
f.04. Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, alungită spre exterior (fig. 462)										
0046	28	f.04		I. 112	dl.02.a		gât	c	s.3(/2)	98/1
f.05a. Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, ciocaniformă, puternic alungită spre interior (fig. 462)										
0020	9'	f.05a		I. 111				b	s.6	58/1
f.05b Vase de provizii cu buza dreptunghiulară, ciocaniformă, alungită spre exterior (fig. 462)										
0074	25	f.05b		I. 11				b	s.4(/2)	156/1
f.05c. Vase de provizii cu buza triunghiulară, ciocaniformă, puternic alungită spre interior (fig. 462)										
0007	59	f.05c		I. 11				a	s.3(/2)	19/4
f.06 Vase de provizii cu buza trapezoidală (fig. 463)										
0081	40	f.06		I. 22a				d		169/1
0122	13	f.06?		I. 11			buzsub		s.3(/2)	212/1

Fig. 466a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Vase de provizii, tipuri

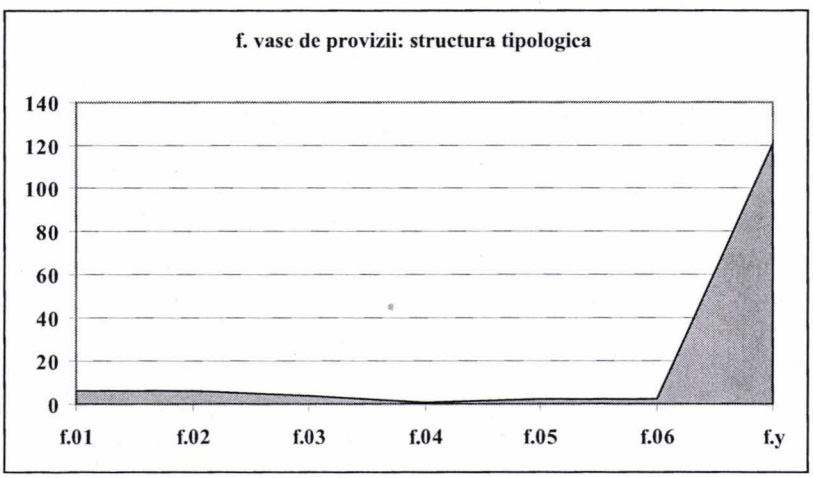

Fig. 466b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Vase de provizii, intensitatea prezenţei tipurilor

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Vase de provizii; tipologie neclară										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziție	Cod gr.per.	Datare	Planșa
81(2)	1	f?A?		I. 131	di.ln.01					8111
0054	142	f?,n?		I. 133	di.ln.01		corp	d	s.3(/2)	130/5
0021	63	fa	fd.02.03.1m.0d	I. 11				c	s.3(/2)	2110
0118	48	f?		I. 22c				b	s.3(/2)	206/10
0046	31	fa	fd.01.04.11m.0b	I. 21c	di.ln.01		fund supra	b	s.3(/2)	105/4
0046	156	fa		I. 21b	di.ln.01		corp	a	s.3(/2)	105/1
0046	155	fa		I. 124	dl.02.y		corp	b	s.3(/2)	102/8
0046	65	fa	fd.01.04.11m.0b	I. 122	dp.01.01		fund supra	b	s.3(/2)	101/1
0118	32	fn		I. 122				b	s.3(/2)	204/6
0042	5	f/a		I. 124			corp	b	s.4	
0042	6	f/a		I. 124			corp	b	s.4	92/14
0001	91	f?		I. 133	di.bz.01.01.a2		corp	b	s.4	5/2
0001	90	f?		I. 122	di.01.a2		corp	b	s.4	5/4
0042	7	fk		I. 11				c	s.4	92/10
0051	64	f.0x		I. 21b					s.4(/)	126/5
0051	37	f.0x		I. 1321	di.bz.01.01.a1	di bz 01 02a3a	buză	d	s.4(/)	122/1
0050	90	f.0x		I. 132	di.bz.01.01.a1		buză		s.4(1/)	115/1
0113	9	f?		I. 122	di.ln.01			a1	s.4(1/)	198/13
0065	1	f?	fd.02.08.1m.0c	I. 122	di.ln.01	dm	corp	b	s.4(1/)	151/1
44-45	35	fa		I. 1321	dm			b	s.4-6	95/3
0080	03	f?		I. 11					s.6	166/18
0064	54	f?		I. 11	di.02.a		corp	b	s.6	149/6
0022	30	fa		I. 131				b	s.6	69/15
0022	27	fa		I. 132	di.bz.01.01.a1			c	s.6	70/3
0064	52	f?		I. 122	cn		int	b	s.6?	149/5
0002	65	F		I. 131	di.bz.0103.a4			b	s.6	8/12
0014	32	F, G		I. 22a	dl.bz.alt	dm	corp	b	s.3(/2)	36/1
0118	70	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2			c	s.3(/2)	208/3
0113	xxx	f.0		I. 11	di.bz.01.01??				s.4(1/)	
0112	4	f.0	fd.02.03.3am.0b	I. 11				a	s.6	197/5
0112	xx	f.0		I. 11				b	s.6	197/3
0080	02	f.0		I. 11	dm		corp	b	s.6	167/3

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

0080	19	f.0		I. 11	di.01.dz		corp	c	s.6	167/2
0074	00	f.0		I. 11					s.4(/2)	
0064	1	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b1.01		corp	c	s.6	147/1
0064	61	f.0		I. 11				c	s.6	145/11
0064	50	f.0		I. 11				c	s.6	149/1
0052	31	f.0		I. 131	di.bz.0102.04.c			a	s.4	128/4
0007	10098	f.0		I. 11	di.bz.0102.04.d1			c	s.3(/2)	19/2
0001	63	f.0	fd.02.04.2m.0d	I. 131	dp.01.02		corp	b	s.4	2/13
0122	30	f.0		I. 22c				b	s.3(/2)	212/8
0121	9	f.0		I. 11	di.bz.0102.05.a		corp	b	s.4	163/11
0005	32	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2				s.4-6(s.7)	
0001	30	f.0		I. 132	di.bz.01.01.a2		corp	c	s.4	2/11
0096	1'	f.0		I. 111	dm			b	s.4	172/2
0096	30	f.0		I. 11	di.bz.03.b2			c	s.4	174/4
0084	3'	f.0		I. 121				b	s.3(/2)	171a/8
0084	2'	f.0		I. 11	di.ln.01		corp	b	s.3(/2)	171a/10
0081	20	f.0		I. 131	di.bz.01.03.b		corp	b		168/8
0054	125	f.0		I. 111	di.bz.03.b1		corp	c	s.3(/2)	130/4
0050	004	f.0		I. 112				b	s.4(1/)	110/4
0050	003	f.0		I. 11				b	s.4(1/)	110/3
0050	002	f.0		I. 112	di.02.a		corp	b	s.4(1/)	110/1
0050	62	f.0	fd.01.01.11m.0e	I. 11				c	s.4(1/)	110/2
0051	63'	f.0		I. 124a	di.str.0		corp	c	s.4(/)	5112
0051	38	f.0		I. 1321	di.bz.0102.05.b2a		corp		s.4(/)	122/4
0050	64	f.0		I. 21c	dl.bz.alt		corp	b	s.4(1/)	118/3
0050	1000	f.0		I. 21c	dl.bz.alt		corp	b	s.4(1/)	118/4
0046	27'	f.0		I. 112	dp.01.01		corp	c	s.3(/2)	98/4
0046	158'	f.0		I. 112			corp	c	s.3(/2)	46-2/3
0046	38	f.0	fd.02.04.2m.0c	I. 111	dm			b	s.3(/2)	46-2/2
0044-45	24	f.0		I. 131	dm		umar	b	s.4-6	95/4
0045	1b	f.0		I. 111	di.bz.0102.01.b2		corp	c	s.6	95/10
0045	18b	f.0		I. 111	di.02.c1		corp	b	s.6	95/11
0045	28b	f.0		I. 131	di.bz.01.01.a1		burt	b	s.6	96/5
0113	16	f.0		I. 11				b	s.4(1/)	198/2

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

0021	59	f.0		I. 11	di.bz.01.01.a1		umăr	b	s.3(/2)	215
0021	60	f.0		I. 11	di.bz.01.02.a1		corp	b	s.3(/2)	216
0021	29	f.0		I. 132	di.bz.01.02.a2		corp	c	s.3(/2)	65/6
0021	58	f.0		I. 112	di.bz.0102.01.b2		corp	c	s.3(/2)	218
0021	GB25	f.0		I. 11	di.bz.01.03.b		corp		s.3(/2)	214
0021	26	f.0		I. 122	ds.06			b	s.3(/2)	63/1
0046	73	f.0		I. 124a	di.ln.01a	dl.02b	corp	b	s.3(/2)	104/2
0014	49'	f.0		I. 22c	di.bz.01.01.a2			c	s.3(/2)	36/4
0014	30	f.0		I. 22a	di.bz.0102.01.b1.01			c	s.3(/2)	36/5
0007	3	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2				s.3(/2)	19/1
0007	32	f.0		I. 11	di.bz.02.04.a1			c	s.3(/2)	19/5
0007	56	f.0		I. 122	di.bz.02.02a?			c	s.3(/2)	19/6
0007	40	f.0	fd.06.02.11m.0c	I. 122	dm			c	s.3(/2)	20/1
0118	52	f.0		I. 21a				b	s.3(/2)	206/6
0122	11	f.0		I. 11				c	s.3(/2)	212/2
0118	56	f.0		I. 22a	di.bz.01.01.a1			c	s.3(/2)	206/13
0118	57	f.0		I. 22a	di.bz.0102.01.b2			c	s.3(/2)	206/12
0118	55	f.0		I. 21c	di.str.02.a2			b	s.3(/2)	206/4
0118	54	f.0		I. 21c	di.bz.03.d			c	s.3(/2)	206/5
0118	53	f.0		I. 21a	dl.dz.03			b	s.3(/2)	206/2
0118	24'	f.0		I. 124				b	s.3(/2)	204/12
0118	47	f.0		I. 11	di.bz.02.01.a			c	s.3(/2)	205/9
0118	20	f.0		I. 11				b	s.3(/2)	205/11
0118	46	f.0		I. 11	di.bz.0102.03.a		corp	c	s.3(/2)	205/4
0118	58	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2		umăr	c	s.3(/2)	205/5
0118	44	f.0		I. 11	ds.01		corp	c	s.3(/2)	205/8
0118	45	f.0		I. 11	ds.01		corp	c	s.3(/2)	205/7
0118	43	f.0		I. 11	di.bz.02.01.a		corp	c	s.3(/2)	205/12
0101	17	f.0		I. 131	di.bz.01.02.a6a		corp	b	s.3(/2)	1011
0046	4	f.0		I. 111	di.bz.0102.04.d1a		corp	c	s.3(/2)	46-2/1
0029	GB14	f.0							s.3(/2)	x
0001	43	f.0		I. 131	di.bz.0103.a4		corp	b	s.4	2/2
0001	37	f.0		I. 111	di.ln.01		corp	b	s.4	1/1
0121	35	f.0		I. 132	di.bz.01.y2		gât	b	s.4	163/4

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

0052	5	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.a.a1		corp	b	s.4	127/1
0052	3	f.0		I. 11	di.bz.0103.a3		corp	b	s.4	127/2
0052	30	f.0		I. 112	di.bz.0102.01.b2		corp	b	s.4	127/3
0052	3'	f.0		I. 11					s.4	127/4
0041	18	f.0		I. 111	di.bz.01.02.a1		corp	b	s.4(/)	414
0051	5+3	f.0		I. 132	di.bz.0103.a2		corp	b	s.4(/)	122/2
0051	4	f.0		I. 11	di.bz.01.02.a4		umăr corp	b	s.4(/)	513
0041	17	f.0	fd.02.03.11m.0b	I. 111				c	s.4(/)	412
0074	22	f.0		I. 122				b	s.4(/2)	157/1
0074	16	f.0		I. 11	dm		corp	c	s.4(/2)	156/4
0074	26	f.0		I. 11	dm		corp	b	s.4(/2)	156/3
0074	15	f.0		I. 11	dp.01.01		corp		s.4(/2)	156/2
0113	17	f.0		I. 11	di.bz.0102.03.a			b	s.4(1/)	198/1
0113	11	f.0		I. 131				b	s.4(1/)	199/2
0065	12	f.0		I. 122	dl.0?	dm	corp	b	s.4(1/)	150/7
0065	22'	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2.03		corp	c	s.4(1/)	150/2
0065	2	f.0		I. 11	di.bz.01.01.a1		corp	c	s.4(1/)	150/4
0065	4	f.0		I. 11	di.02.c1		corp	c	s.4(1/)	150/3
0065	3	f.0		I. 11	di.ln.01	dm	corp	b	s.4(1/)	150/1
0050	48	f.0		I. 11	di.bz.0102.06.a1		corp	b	s.4(1/)	110/5
44-45	27	f.0		I. 131	di.bz.01.01.a1			b	s.4-6	95/5
0111	fnr	f.0		I. 122					s.6	1117
0022	22	f.0		I. 131	di.bz.01.02.a6a		corp?	c	s.6	69/13
0022	23	f.0		I. 111	di.bz.02.04.a4!			c	s.6	69/4
0020	39	f.0		I. 1321	di.bz.01.02.a6a		corp	c	s.6	59/7
0020	60	f.0		I. 111	di.bz.02.01a		corp	b	s.6	58/2
0002	63	f.0	fd.02.04.2m.0c	I. 132	dp.01.01			c	s.6	33/7
0002	47	f.0		I. 113	di.bz.02.02b			d	s.6	7/2
0002	46	f.0		I. 11	di.02.b1	dm		b	s.6	7/1
0045	30b	f.0		I. 132	di.bz.0102.01.b2		corp	b	s.6	95/6
0111	4	f.0		I. 111	di.ln.01		corp	b	s.6	1114
0112	9	f.0		I. 111	di.bz.01.y1		corp	b	s.6	195/2
0112	3	f.0	fd.02.04.1m.0c	I. 111	di.01.d		fund supra	c	s.6	195/3
0112	2	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2.02		corp	c	s.6	195/1

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

0112	39	f.0		I. 122	dl.bz.alt		corp	b	s.6	195/9
0111	5	f.0	fd.02?	I. 11	di.bz.03.c		fund	b	s.6	1111
0110	13	f.0		I. 122				b	s.6	188/1
0110	11	f.0		I. 122	di.str.01		corp	b	s.6	188/2
0080	6	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b3		corp	b	s.6	164/1
0064	16	f.0		I. 22c	di.01.a2		corp?	c	s.6	148/10
0020	38	f.0		I. 111	di.bz.01.01.a1		corp	c	s.6	58/4
0020	11A	f.0		I. 131	di.bz.0102.05.b2		corp	b	s.6	58/13
0003	21	f.0		I. 11	di.bz.02.01.a			b	s.6(s.8)	14/11
0056	0xx	f.0		I. 11				b	s.7	140/2
0056	0xxx	f.0		I. 11				b	s.7	140/1

Fig. 467. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Vase de provizii, tipologie neclară

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

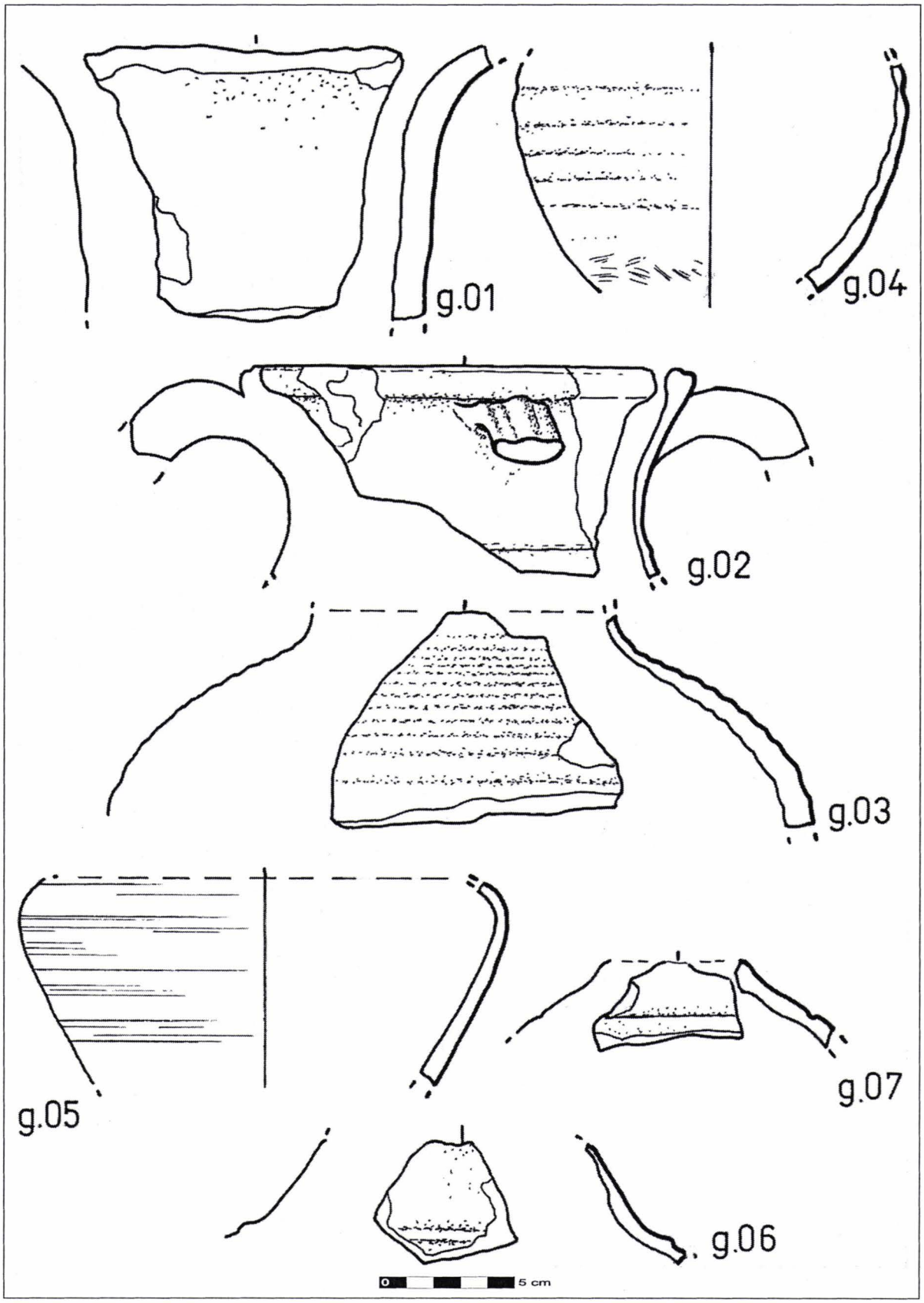

Fig. 468. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Amfore, tipurile g.01 – g.06

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

g. Amfore (fig. 161/ 10, 468-470)

La fel ca şi în cazul ulcioarelor, şi în cel al amforelor identificarea sigură a tipului formal se face uneori cu incertitudine şi aceasta din cauza fragmentelor păstrate. Încadrăm în acest tip vase a căror structură formală se compune din două trunchiuri de con suprapuse, deasupra cărora se înalţă un gât cilindric, îngust. Ele pot avea o formă îngustă, dar şi bombată şi un fund ascuţit sau rotund-ascuţit. Sunt în general prevăzute cu două torţi semicirculare. Vasele încadrate în acest tip formal au fost lucrate fără excepţie la roată. Dominante sunt exemplarele lucrate din pastă zgrunţuroasă: 13 exemplare, dintre care 4 din pastă de culoare cenuşie deschisă sau cenuşie, 4 din pastă cenuşie închisă-negricioasă, câte 4 din pastă de factură romană, fină sau zgrunţuroasă, şi un singur fragment din pastă zgrunţuroasă nisipoasă, la care se adaugă fragmentele din pastă cimentoasă cenuşie (2), cenuşie fină (2) şi 4 din pastă fină, de factură romană (fig. 468). Cu excepţia unui fragment mai gros, aparţinând categoriei „c" şi a două fragmente aparţinând categoriei de grosime „a1", dominante sunt vasele categoriei de grosime „a" şi apoi „b" (fig. 469). Acolo unde s-a putut stabili forma buzei, ea este fie lată, rotunjită, aplecată spre exterior (g.01), fie rotundă cu deschidere pâlniformă (g.02). Probabil tot unor amfore aparţin fragmentele de vase cu corp foarte bombat şi gât îngust (g.03, g.06-07) sau unele corpuri foarte bombate de vase (g.04-05) (fig. 470).

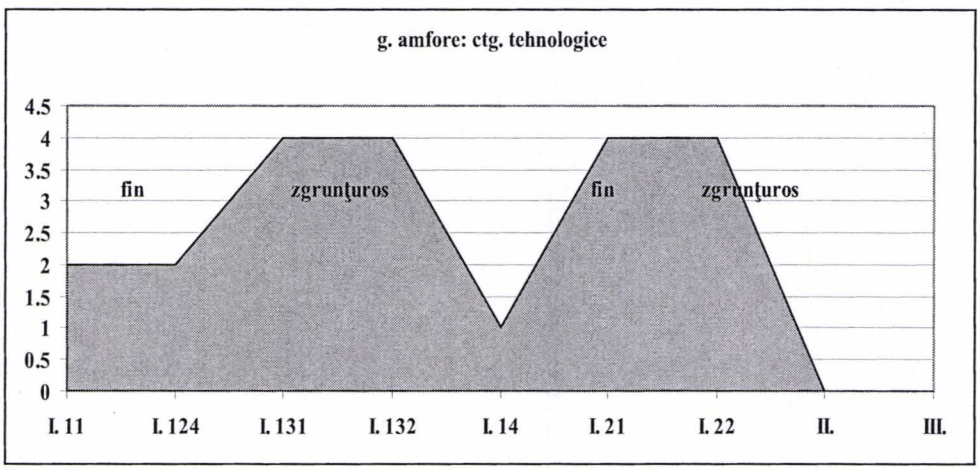

Fig. 469a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Amfore, categorii tehnologice

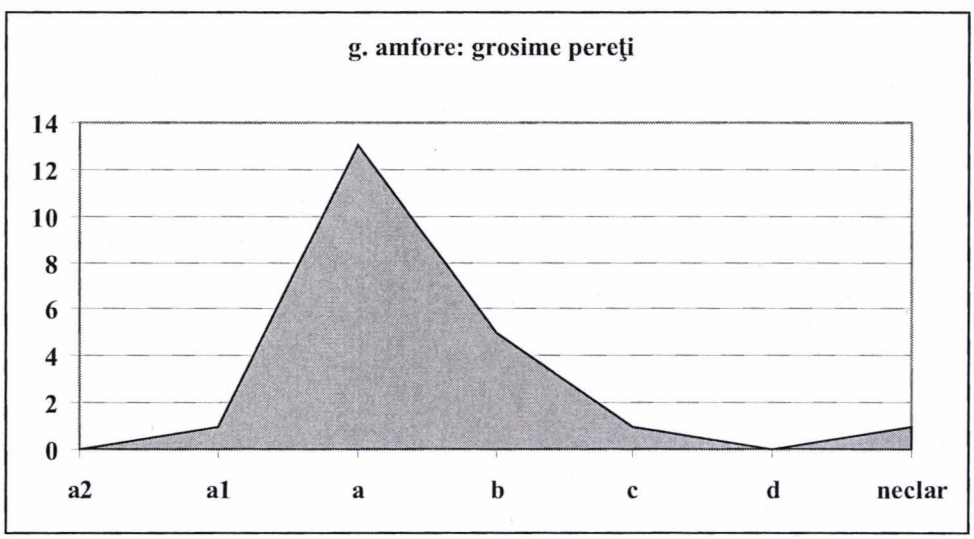

Fig. 469b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Amfore, grosime pereţi

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Amfore: g.										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0057	30	g.y		I. 22a	dm		corp	c	s.4(/2)	145/5
0118	60	g.y		I. 21b				a	s.3(/2)	206/11
0029	27	g.y	fd.05.01.75m.0x	I. 22c				a1	s.3(/2)	79/11
0054	42	g.02		I. 112	dnv		umăr gât		s.3(/2)	130/3
0118	59	g.03		I. 21b	dm			b	s.3(/2)	206/1
0001	14	g.01		I. 22a	dm		corp	b	s.4	3/1
0096	6'	g.06?		I. 124a	dnv		gât baza	a	s.4	172/6
0096	13	g.07?		I. 124				a	s.4	172/5
0051	34	g.04		I. 1321	dm		corp	a	s.4(/)	122/5
0051	46	g.05		I. 1321	dm			a	s.4(/)	122/6
0078	6	g.y		I. 141.a	dm		umăr	a	s.12	161/1
0021	nd	g.y		I. 11	dl.bz.alt		gât	a	s.3(/2)	211
0122	14	g.y		I. 131	di.bz.02.04.a1		umăr	b	s.3(/2)	212/12
0118	61	g.y		I. 21a	dm			b	s.3(/2)	206/3
0046	33	g.y		I. 22c	dm		corp	a	s.3(/2)	105/2
0122	19	g.y		I. 131	dm		corp	b	s.3(/2)	212/11
0052	41	g/f		I. 21c			ext	a	s.4	128/13
0050	47	g.y		I. 132	dm		umăr	a	s.4(1/)	115/2
0044-45	2	g.y		I. 131	dm		corp	a	s.4-6	95/6
0110	17	g.y		I. 131	dm			a	s.6	189/5
0003	20	g/a?		I. 132	dm			a	s.6(s.8)	14/10

Fig. 470. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Amfore, tipuri

h. Ulcioare (fig. 161/ 12, 471-472)

În 3 cazuri au apărut fragmente ceramice care ar putea aparţine unor ulcioare, formă de vas caracterizată prin două trunchiuri de con suprapuse, peste care se înalţă un gât înalt şi îngust. De multe ori identificarea tipului ca atare nu este sigură. Fragmentele ceramice care pot fi integrate acestui tip au fost modelate toate la roata rapidă, fie din pastă fină de culoare cenuşie, fie din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie. Sunt vase cu buze profilate şi pereţi subţiri, care se integrează mai ales în categoriile de grosime „a1-2", dar şi „b" (1 caz).

Ulcioare: h.									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0121	3'	h.01		I. 112	dl.01	gât	a1	s.4	163/13
0121	2	h.02		I. 112	dl.01	gât	a2	s.4	163/12
0078	11	h.03		I. 14a	dm	gât	b	s.12	161/2

Fig. 472. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Ulcioare, tipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

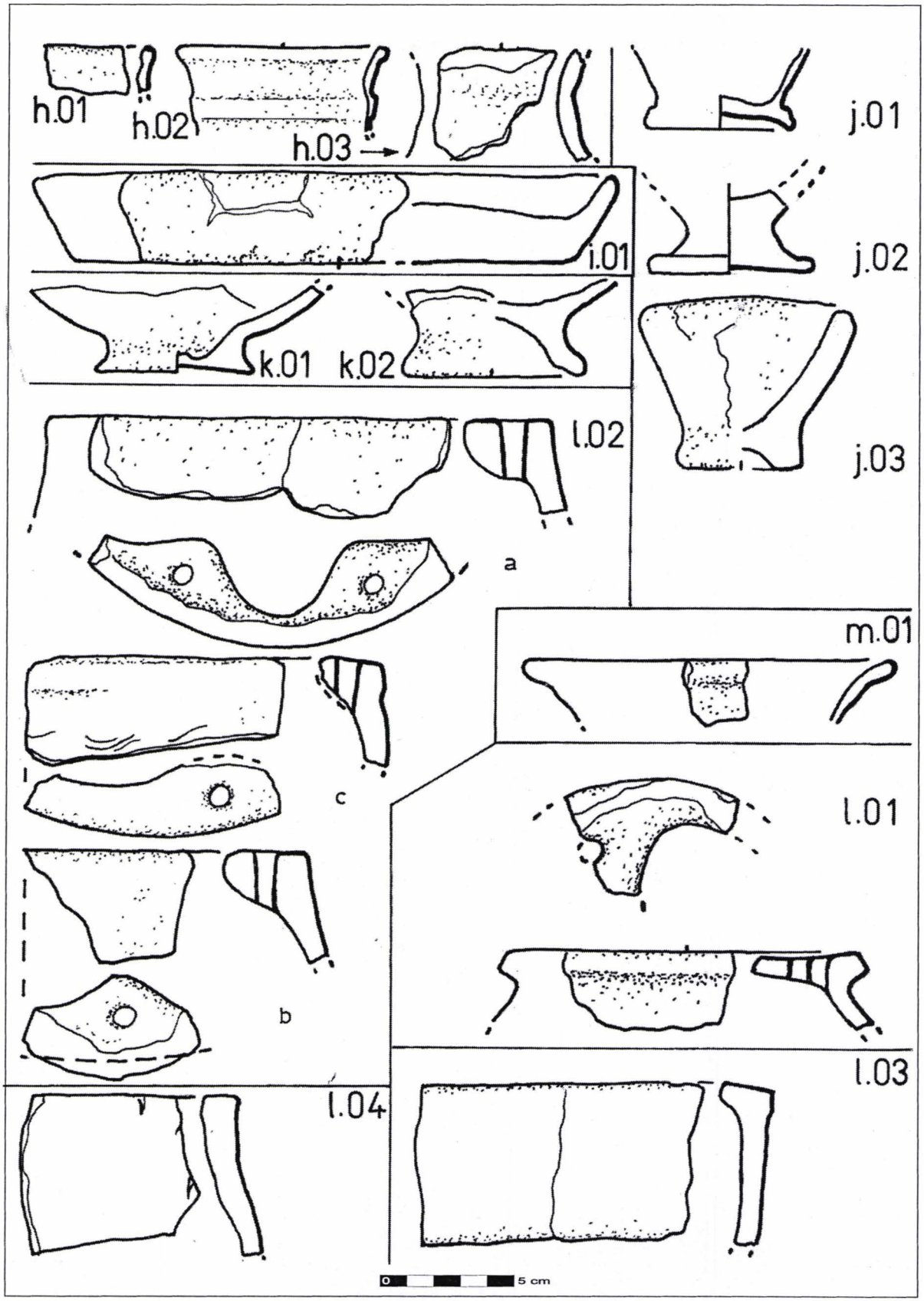

Fig. 471. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Ulcioare: tipurile h.01 –h.03; tigăiţe, tipul j.01, pahare, tipurile j.01 – j.03; fructiere, tipurile k.01 – k.02; găleţi, tipurile l.01 – l.04; farfurii, tipul m.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

i. Tigăiţe (fig. 161/ 09, 471, 473)

Foarte rar au fost descoperite tigăiţe de forma unui cub scund, lucrate numai cu mâna, din pastă zgrunţuroasă cenuşie, uneori de calitate inferioară, de culoare brun-roşcată. În ultimul caz buza este scurtă, ovală-ascuţită şi verticală, în celelalte cazuri este scurtă, teşită înspre exterior. Toate fragmentele tipului aparţin categoriei de grosime „b".

Tigăiţe: i.									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0005	17	i	fd.02.04.111m.0c	III. 2b			b	s.7	17/1
0013	3	i		III. 2b			b	s.8	13-2/5
0017	43	i/vatra		III. 4c			b	s.8	56/a-c

Fig. 473. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tigăiţe, tipuri

j. Pahare (fig. 161/ 06x, 471, 474)

Oarecum nesigură în unele cazuri este şi identificarea unor fragmente ceramice ca pahare, reprezentând un trunchi de con relativ înalt şi îngust. Cu excepţia unei singure piese, lucrate cu mâna din pastă nisipoasă de culoare cenuşie, prevăzută cu fund puternic tras în sus şi cu buză nedelimitată-rotunjită, din complexul cat. nr. 66.B3/82 (pl. 65-3/ 1), celelalte piese aparţin ceramicii modelate la roată, din pastă zgrunţuroasă cenuşie sau cenuşie închisă, dar şi ceramicii de facură romană fină de culoare roşie sau ceramicii cenuşii fine. Un singur exemplar a fost modelat cu mâna. Sunt vase care aparţin categoriilor de grosime „a1" sau „b".

Pahare: j.								
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0051	67	j.	fd.06.f put erni	I. 122			s.4(/)	517
0014	40/10159	j.	fd.02.03.3am.0d	I. 1321			s.3(/2)	34/4
0020	12	j.y	fd.02.06.5m.0a	I. 131			s.6	58/12
0056	81	j.y	fd.06.02.4am.guler	I. 1321			s.7	140/8
0113	15	j/aic		I. 21a	dl.bz.alt		s.4(1/)	198/9
0029	2	j.		I. 21a			s.3(/2)	79/6
0065	1'	j./e	fd.06.f put tras	III. 1b			s.4(1/)	152/1

Fig. 474. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Pahare, tipuri

k. Fructiere (fig. 471, 475)

Identificarea tipului ca atare este uşor nesigură. Sunt vase cu fund cu umbo, uşor evazat, care sprijină o semisferă. Cele două fragmente care pot fi încadrate în acest tip au fost modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie închisă sau roşietică, cel de culoare închisă fiind ornamentat cu caneluri mai largi („coaste").

Fructiere: k.										
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Unghi	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	21	k01		fd.06.fputern	I. 1321	dm		a	s.3(/2)	106/7
0054	8'	k02		fd.06.puternic	I. 133			a	s.3(/2)	138/5

Fig. 475. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Fructiere, tipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

l. Găleţi (fig. 161/ 06a2, 471, 476)

Tipul se compune din două trunchiuri de con, cel inferior mai scund, cel superior mai înalt, lucrate din pastă zgrunţuroasă nisipoasă, de culoare roşietică sau brun-roşietică. Cu excepţia unui singur caz, aparţinând categoriei de grosime „a", în celelalte cazuri vasele aparţin categoriei de grosime „b". Categoria de vas este reprezentată prin 8 exemplare sigure. În funcţie de aspectul formal general se pot distinge mai multe tipuri.

l.01. Găleţi cu pereţi înclinaţi, cu buza în formă de „T", dreptunghiulară, alungită, orizontală, teşită spre interior, prevăzută cu găuri de susţinere.

l.02. Găleţi cu pereţi înclinaţi, cu buza în formă de „T", dreptunghiulară, scurtă şi rotunjită, teşită spre interior, prevăzută cu găuri de susţinere.

l03. Găleţi cu pereţii drepţi, cu buza în formă de „T", scurtă, dreptunghiulară, orizontală, teşită spre interior, fără găuri de susţinere.

l.04. În două cazuri apar vase cu buza lată, dreptunghiulară, aproape verticală.

Găleţi: l.									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0104	22	l.(nfund)		I. 14b	di.02.c1a	corp	b	s.12	180/6
0078	12	l.01		I. 14a			a	s.12	161/3a-b
0008a	10	l.02		I. 14a			b	s.12	28/1
0008a	12	l.02		I. 14a			b	s.12	28/2
0007c	11	l.02		I. 14	di.01.e	umăr	a	s.12	27
0067	4	l.02a		I. 14c1			b	s.12	154/6
0067	1	l.02b		I. 14c1			b	s.12	154/5
0067	5	l.02b		I. 14a			b	s.12	154/4
0104	3	l.02c		I. 14a	di.bz.01.y2	gât	b	s.12	178/1
0104	2+2'	l.03		I. 14c			b	s.12	181/1
0067	18+19	l.04		I. 14a	dp.01.01	umăr	b	s.12	154/2
0067	16	l.04		I. 14a	di.01.d		b	s.12	154/1

Fig. 476. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Găleţi, tipuri

m. Farfurii (fig. 161/ 08, 471, 477).

Într-un singur caz a fost identificată o farfurie, care reprezintă, ca şi căţuia, un trunchi de con puţin înalt, cu deschidere mare. Este lucrată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, cu pereţi subţiri (cod grosime „a1"), având buza nedelimitată rotunjită.

Farfurii: m.									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0001	50'	m.01		I. 131			a1	s.4	2/7

Fig. 477. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Farfurii, tipuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

x. Funduri de vase

Fără a putea stabili întotdeauna forma precisă a vaselor, fundurile întregesc totuşi repertoriul formal al ceramicii de la Sighişoara DV.

Definirea tipurilor de funduri se face după următorul cod (fig. 478):

Cod de definire a tipurilor de funduri **(fd)**							
Categorie	Tip	Subtip	diametru unghi	Valoare diametre		Valoare unghi: fund/ perete vas	
fd	**01**	**01**	**1m 0a**	11m	16 cm	0aa	90^0
fd	01	fund inelar		1m	14 cm	0a	80^0
fd	02	fund drept		2m	12 cm	0b	70^0
fd	03	fund curbat spre exterior		3m	10 cm	0c	60^0
fd	04	fund drept, rotunjit, uşor tras în sus		3am	9 cm	0d	50^0
fd	05	fund cu umbo exterior		3bm	9,5 cm	0e	50^0
fd	06	fund tras în sus		4m	8 cm	0f	30^0
				4am	7,2 cm	0g	20^0
				5m	6,4 cm		

Fig. 478. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Codul de definire a tipurilor de funduri (fd)

O imagine asupra mărimii vaselor o putem deduce şi din diagrama diametrului fundurilor de vase. Se poate astfel observa că un loc predominant este ocupat de funduri de vase cu diametre între 8 şi 9 cm, urmează apoi fundurile mari, cu diametrele în jur de 14 cm, iar mai puţin prezente sunt vasele cu diametrul în jur de 10 sau 6,4 cm (fig. 479). Desigur, imaginea este şi o consecinţă a gradului de păstrare a materialului ceramic în ansamblurile cercetate.

Interesantă este şi diagrama diametrelor în funcţie de categoriile ceramice (fig. 480-482).

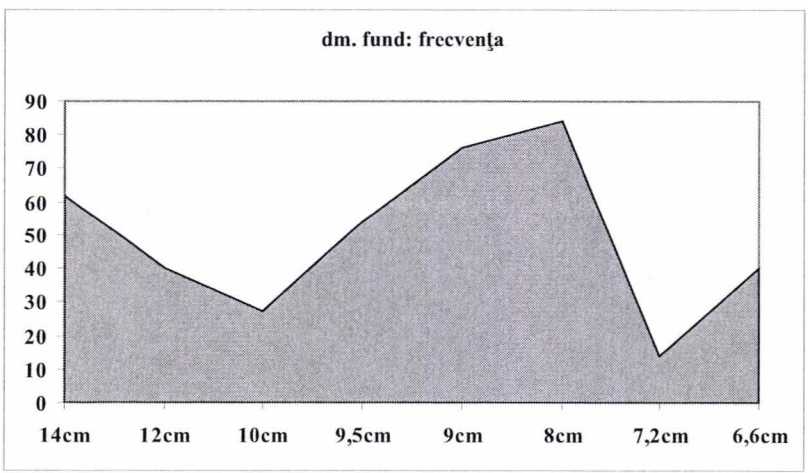

Fig. 479. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Frecvenţa diametrelor

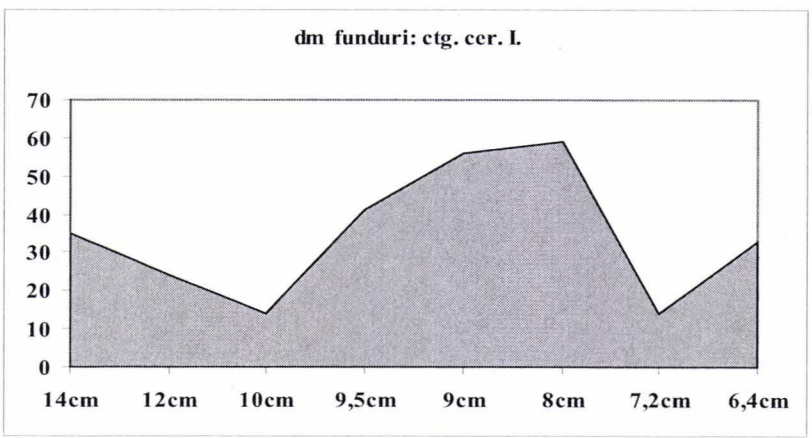

Fig. 480. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor categoriei tehnologice I.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În cazul ceramicii lucrate la roata rapidă se poate observa o prezenţă apreciabilă a vaselor cu diametrul mare, în jur de 14 cm şi o predominare a vaselor cu diametrul între 8 şi 9,5 cm (fig. 480).

Situaţia se repetă oarecum şi în cadrul fundurilor ceramicii la roata înceată. Sunt dominante aici oalele cu diametrul fundului de 9 şi mai ales 8 cm; prezenţa vaselor cu diametru mare este mai slabă, în timp ce a celor cu diametrul mic, în jur de 6,4 cm, apreciabilă (fig. 481).

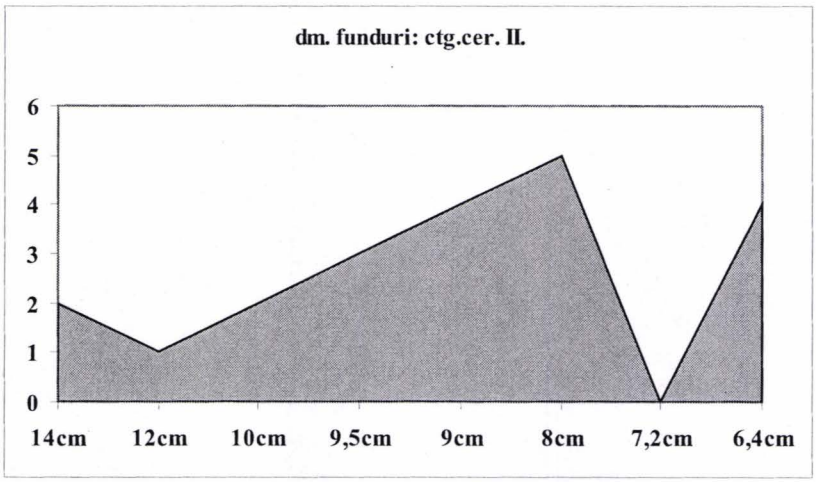

Fig. 481. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor categoriei tehnologice II.

În cadrul olăriei lucrate cu mâna frapează prezenţa accentuată a vaselor cu diametrul mare, între 14 şi 12 cm, poziţia dominantă a vaselor cu diametrul între 9 şi 8 cm şi prezenţa redusă a oalelor cu diametrul mic în jur de 6,5 – 7 cm (fig. 482).

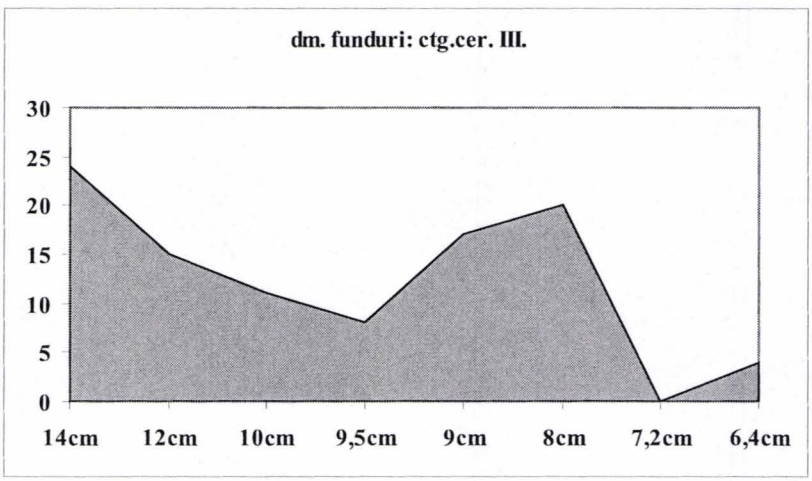

Fig. 482. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor categoriei tehnologice III.

O tratare mai amănunţită a categoriilor ceramice lucrate la roata rapidă oferă următoarea imagine (fig. 483-487).

Astfel, în cazul fundurilor olăriei lucrate la roata rapidă din pastă cimentoasă, o poziţie predominantă este ocupată de vasele mari, cu diametrul în jur de 14 cm, urmate apoi de fundurile cu diametre în jur 9 cm. Fundurile cu diametre în jur de 9,5 sau în jur de 6,4 cm sunt în minoritate. Lipsesc vasele cu diametrul în jur de 12 sau de 7,2 cm (fig. 483).

În cazul fundurilor olăriei lucrate la roata rapidă din pastă fină, o poziţie predominantă este ocupată din nou de vasele mari, cu diametrul în jur de 14 cm, urmate apoi de fundurile cu diametre în jur 9 cm. Fundurile cu diametre în jur de 9,5 sunt în minoritate. Nu lipsesc vasele cu diametrul în jur de 12 cm. Interesantă este însă poziţia accentuată a vaselor cu diametrul în jur 7,4 sau de 6,4 cm (fig. 484).

În cazul fundurilor olăriei lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, o poziţie predominantă este ocupată de vasele cu diametrul în jur de 8 cm, în timp ce celelalte categorii de diametre lipsesc sau sunt foarte slab reprezentate (vasele cu diametrul între 14-16 cm) (fig. 485).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

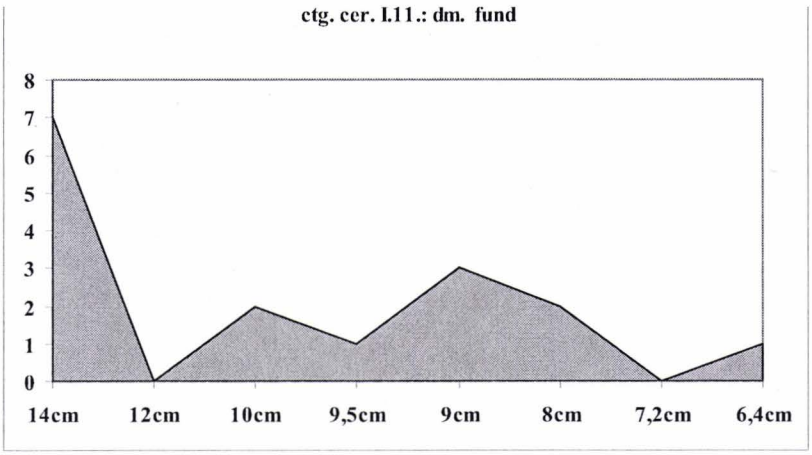

Fig. 483. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor categoriei tehnologice I.11

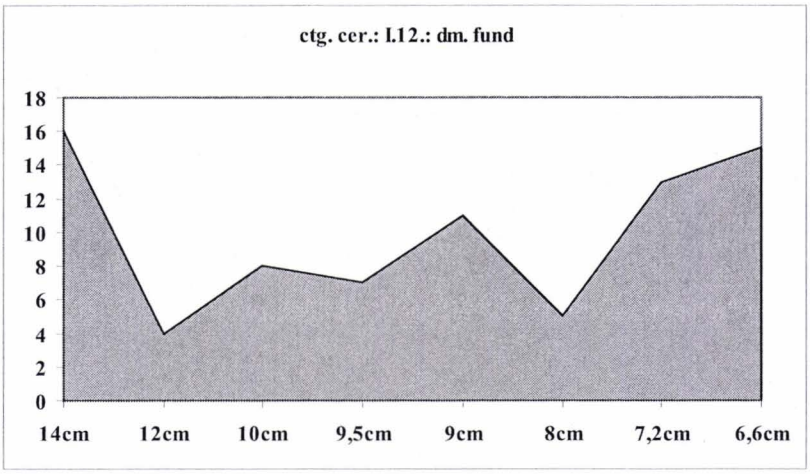

Fig. 484. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor categoriei tehnologice I.12

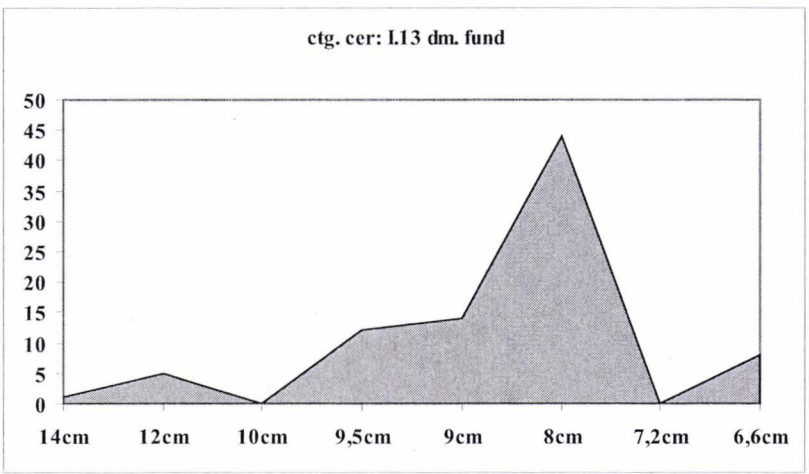

Fig. 485. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor categoriei tehnologice I.13

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Imaginea se schimbă şi în cazul fundurilor olăriei lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare brun cărămizie. O poziţie predominantă este ocupată de vasele cu diametrul în jur de 9 cm şi apoi de 12 cm. Nu lipsesc vasele cu diametrul foarte mare, în timp ce celelalte categorii de diametre sunt mai slab reprezentate sau lipsesc (vasele cu diametrul în jur de 6,4 cm sau mai mici) (fig. 486).

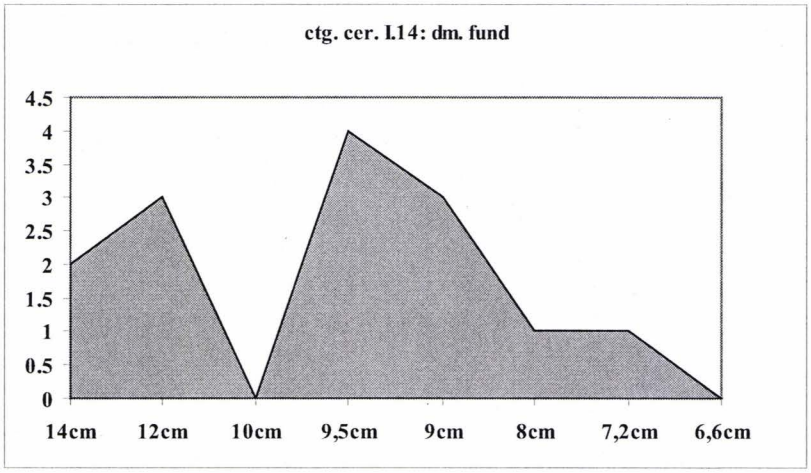

Fig. 486. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor categoriei tehnologice I.14

Diametrele oalelor lucrate la roată din pastă fină sau zgrunţuroasă, de factură romană sunt cuprinse mai ales între 12 şi 9 cm. Urmează apoi cu frecvenţă redusă oale cu diametrele mari în jur de 14 cm, dar şi cu diametre mici în jur de 6,4 cm (fig. 487).

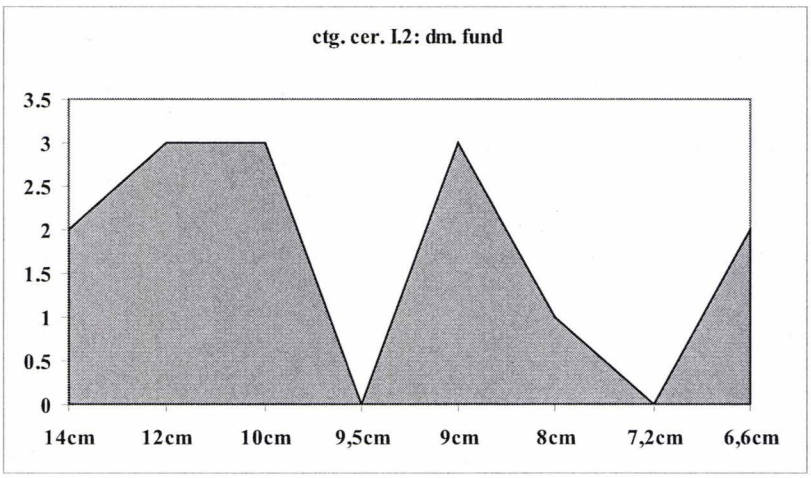

Fig. 487. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor categoriei tehnologice I.2

Rezumând discuţia, se poate afirma că vasele cu diametrul mare, de 14 cm sau chiar mai mare, sunt reprezentate mai ales în categoria ceramicii lucrate cu mâna şi apoi în cea fină şi cimentoasă (fig. 488)

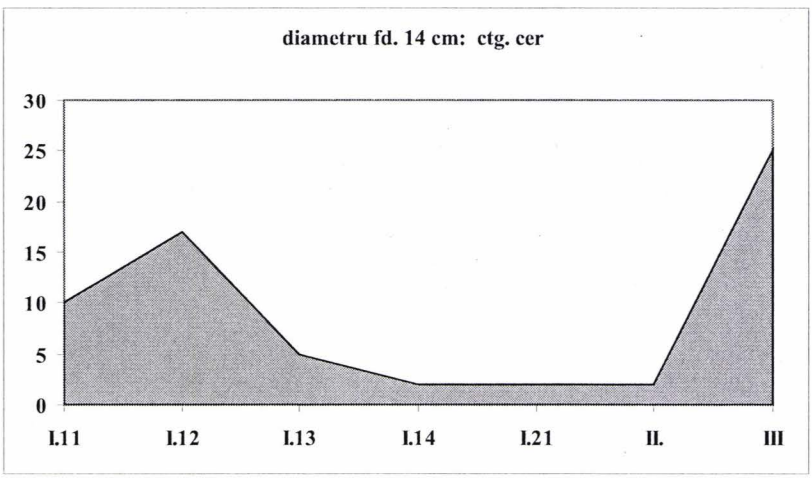

Fig. 488. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor de 14 cm şi categoriile tehnologice ale ceramicii

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Vasele cu diametrul fundului în jur de 12 cm sunt din nou frecvente în cadrul ceramicii cu mâna, dar şi în ceramica cenuşie din pastă zgrunţuroasă şi mai puţin în celelalte categorii ceramice (fig. 489).

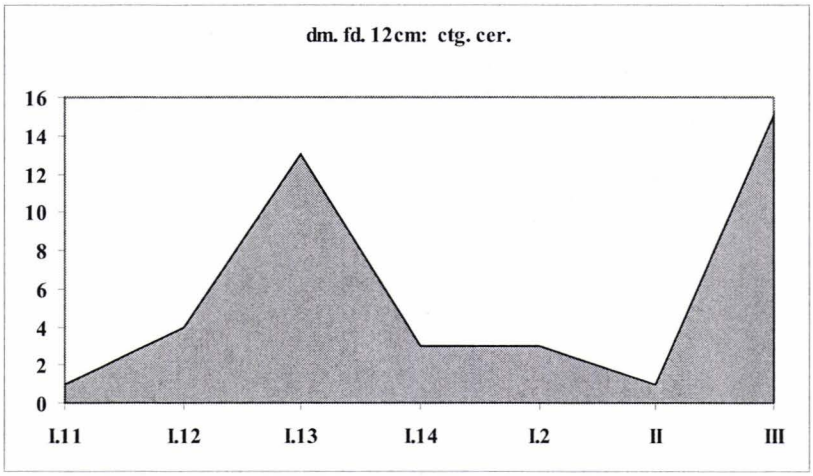

Fig. 489. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor de 12 cm şi categoriile tehnologice ale ceramicii

Odată cu reducerea diametrului fundului vaselor, creşte şi participarea celorlalte categorii ceramice. Astfel, la vasele cu diametrul fundului în jur de 10 cm, pe lângă ceramica lucrată cu mâna, preponderentă, se constată o participare mai accentuată a ceramicii cenuşii fine sau cimentoase, dar şi a celei de factură romană, o creştere a participării ceramicii la roata înceată şi, paradoxal, o neparticipare a ceramicii lucrate la roată din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau brun-cărămizie (fig. 490).

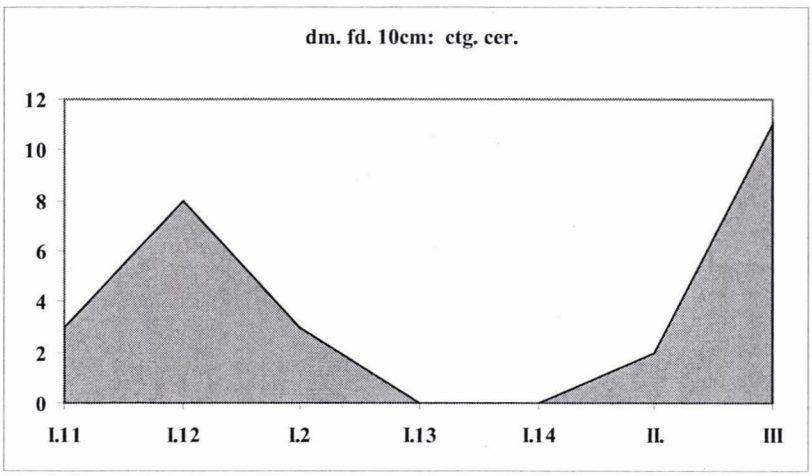

Fig. 490. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor de 10 cm şi categoriile tehnologice ale ceramicii

În cazul vaselor cu diametrul fundului de 9 şi 8 cm se poate observa, astfel, creşterea permanentă a participării ceramicii lucrate la roată din pastă zgrunţuroasă, în detrimentul celei lucrate cu mâna sau a celei lucrate la roată din pastă cenuşie fină sau cimentoasă (fig. 491-493).

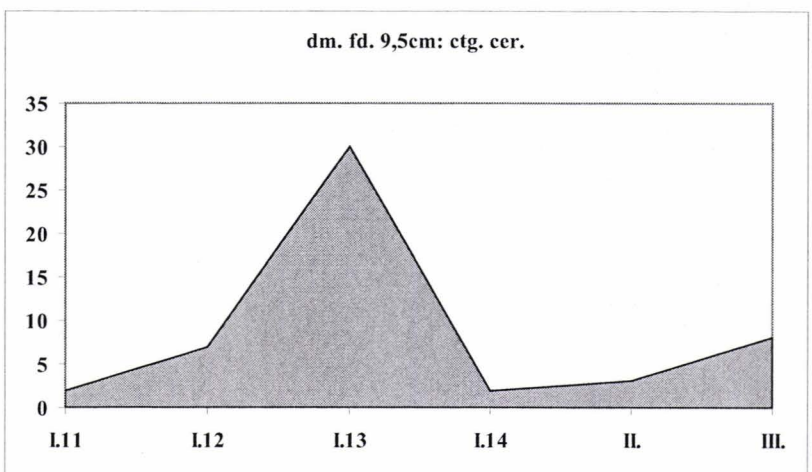

Fig. 491. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor de 9,5 cm şi categoriile tehnologice ale ceramicii

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

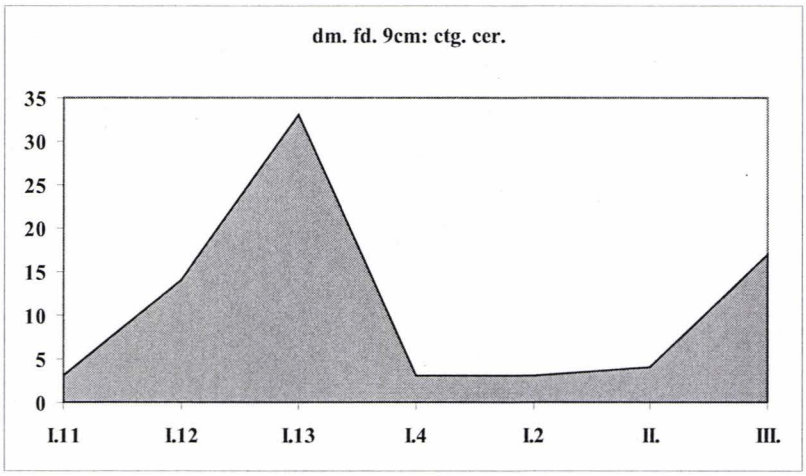

Fig. 492. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor de 9 cm şi categoriile tehnologice ale ceramicii

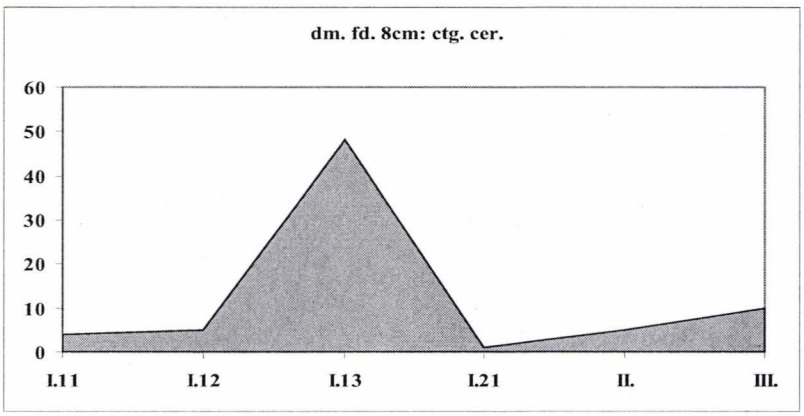

Fig. 493. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor de 8 cm şi categoriile tehnologice ale ceramicii

Un caz interesant îl reprezintă vasele cu diametrul de 7,2 cm, care au fost lucrate numai la roata rapidă, mai ales din pastă cenuşie fină, dar şi din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie (fig. 494).

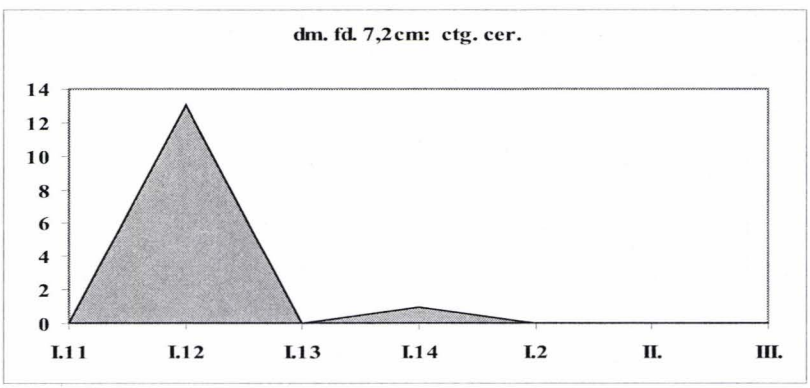

Fig. 494. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor de 7,2 cm şi categoriile tehnologice ale ceramicii

Vase cu diametrul mic, în jur de 6,4 cm, au fost modelate mai ales la roată, din pastă zgrunţuroasă sau fină de culoare cenuşie, în timp ce celelalte categorii ceramice nu sunt deloc sau sunt numai palid reprezentate (fig. 495).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

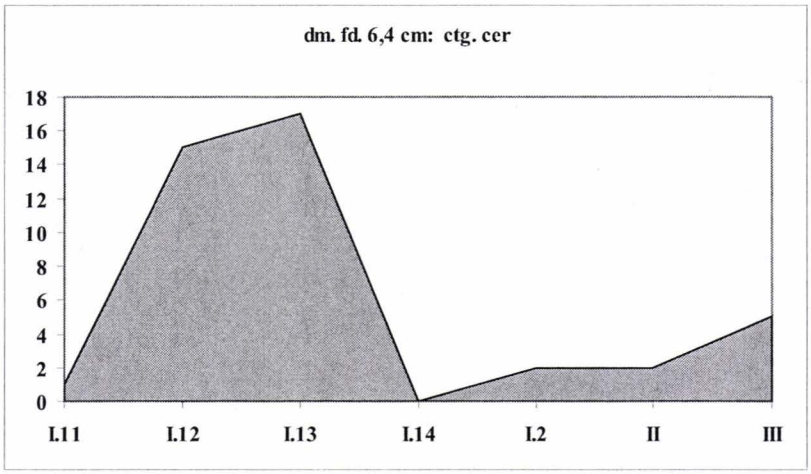

Fig. 495. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele fundurilor de 6,4 cm şi categoriile tehnologice ale ceramicii

În cadrul consideraţiilor generale asupra fundurilor de vase, trebuie discutată şi frecvenţa prezenţei diferitelor unghiuri dintre fund şi pereţii vaselor (fig. 496-503).

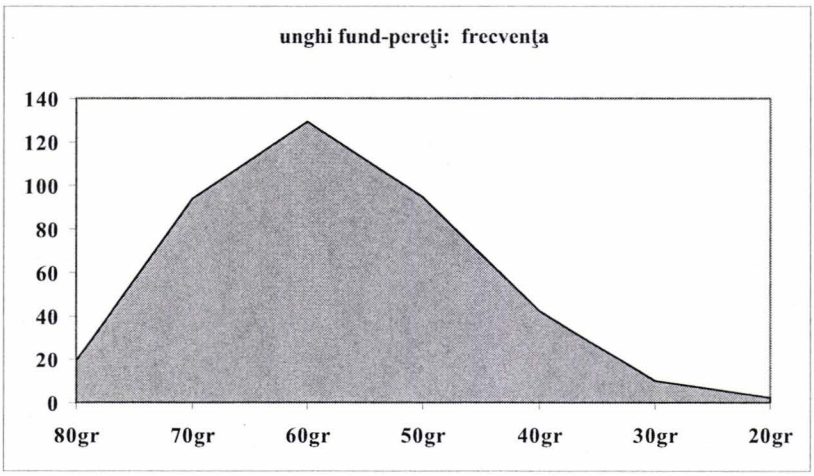

Fig.496. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Intensitatea prezenţei unghiului dintre fundul şi peretele vaselor

La extremele diagramei, prin prezenţa lor slabă, se află vasele cu pereţi aproape verticali (unghi de 80^0) şi vasele cu pereţii puternic aplecaţi în afară (unghi de 20^0 şi 30^0).

Peisajul ceramic este dominat de vase ai căror pereţi sunt înclinaţi între 50 şi 70^0, cu o poziţie dominantă a vaselor cu înclinarea pereţilor la un unghi de 60^0 (fig. 495).

Pe de altă parte, vasele cu pereţii aproape verticali, înclinaţi la 80^0, sunt foarte slab reprezentaţi în ceramica lucrată la roată şi numai în ceramica zgrunţuroasă cenuşie sau brun-cărămizie, şi absolut dominant în ceramica lucrată la mână (fig. 497).

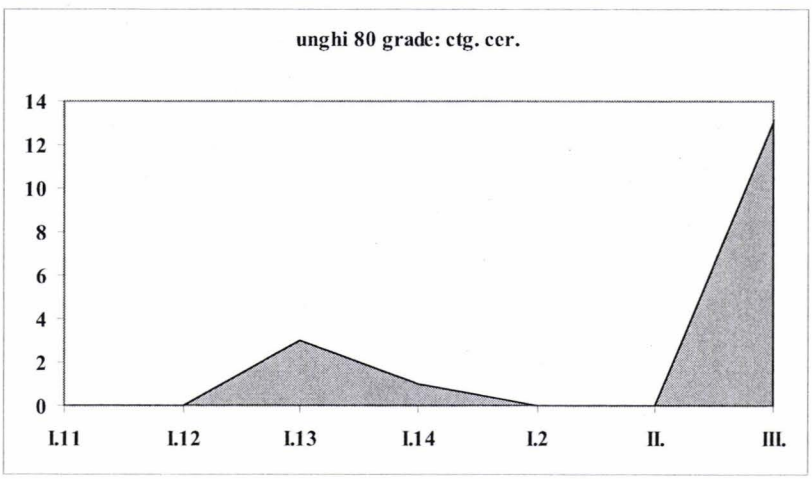

Fig. 497. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Unghiul de 80^0 şi categoriile tehnologice ale ceramicii

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Şi în cazul vaselor cu unghiul de înclinare de 70⁰ se constată o predominanţă a vaselor lucrate cu mâna, dar şi o participare, este adevărat slabă, a celorlalte categorii tehnologice (fig. 498).

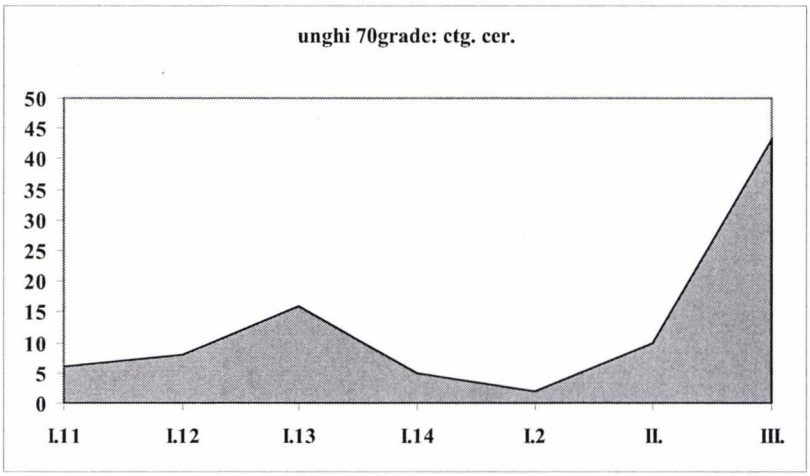

Fig. 498. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Unghiul de 70⁰ şi categoriile tehnologice ale ceramicii

La vasele cu unghiul de înclinare de 60⁰ se constată o participare explozivă a fundurilor ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, o creştere a participării ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă cimentoasă sau fină, dar şi a celorlalte categorii tehnologice (fig. 499).

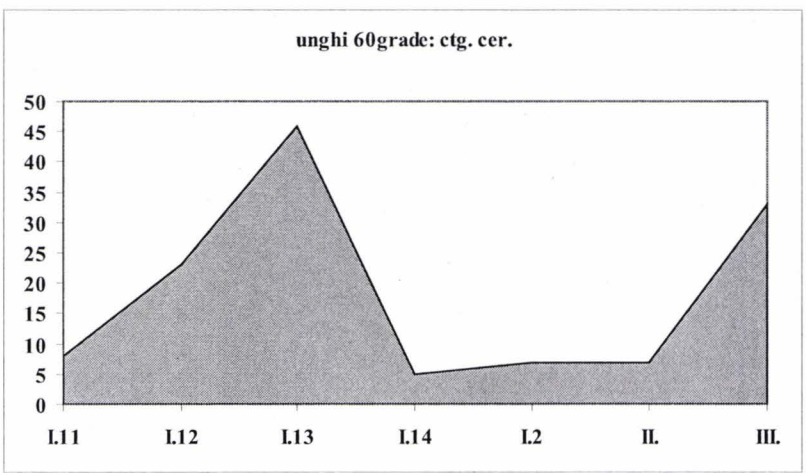

Fig. 499. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Unghiul de 60⁰ şi categoriile tehnologice ale ceramicii

Unghiul de înclinare de 50⁰ este din nou specific fundurilor olăriei lucrate la roata rapidă din pastă cenuşie zgrunţuroasă, constatându-se în acelaşi timp o creştere accentuată a ceramicii cenuşii fine şi o scădere considerabilă a participării ceramicii lucrate cu mâna. Celelalte categorii tehnologice sunt slab sau foarte slab reprezentate (fig. 500).

Această tendinţă este mai pregnant ilustrată de vasele cu unghiul de înclinare a pereţilor de 40⁰, unde olăria lucrată la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie este din nou predominantă, iar fundurile ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă fină de culoare cenuşie se bucură de o prezenţă apreciabilă, în timp ce celelalte categorii tehnologice sunt palid sau deloc reprezentate (fig. 501).

Imaginea se schimbă radical în cazul exemplarelor cu unghi de înclinare de 30⁰, ilustrat mai ales de exemplare lucrate la roată din pastă cenuşie fină, apoi din pastă de factură romană şi mai puţin din pastă cimentoasă de culoare cenuşie (fig. 502).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

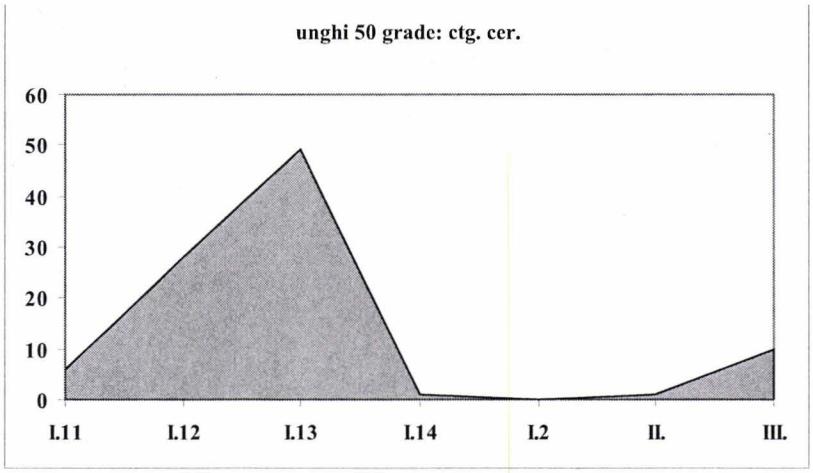

Fig. 500. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Unghiul de 50⁰ şi categoriile tehnologice ale ceramicii

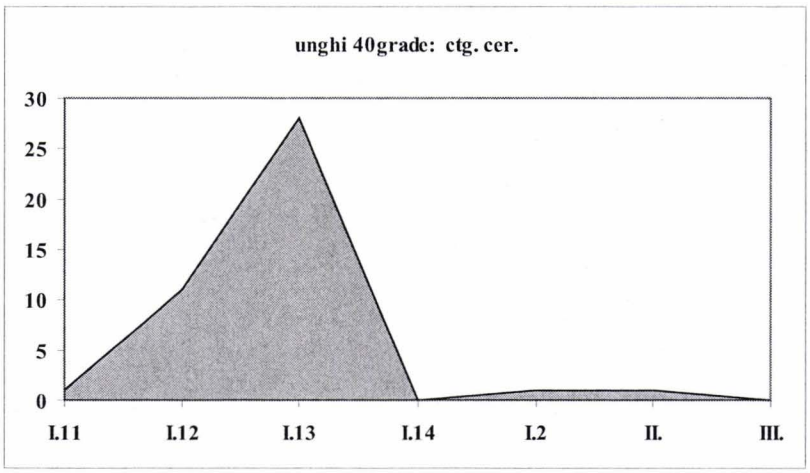

Fig. 501. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Unghiul de 40⁰ şi categoriile tehnologice ale ceramicii

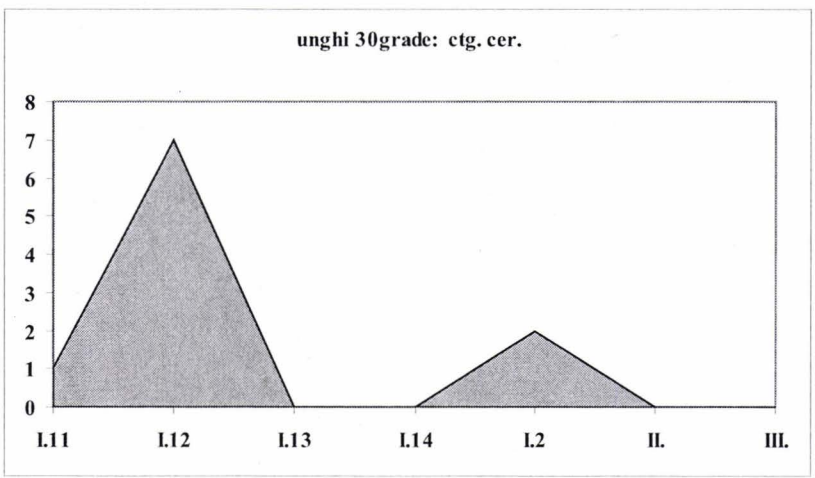

Fig. 502. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Unghiul de 30⁰ şi categoriile tehnologice ale ceramicii

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Vasele cu unghiul de înclinare a pereţilor de 20⁰ au fost modelate numai la roata rapidă, din pastă cenuşie, cimentoasă sau fină (fig. 503).

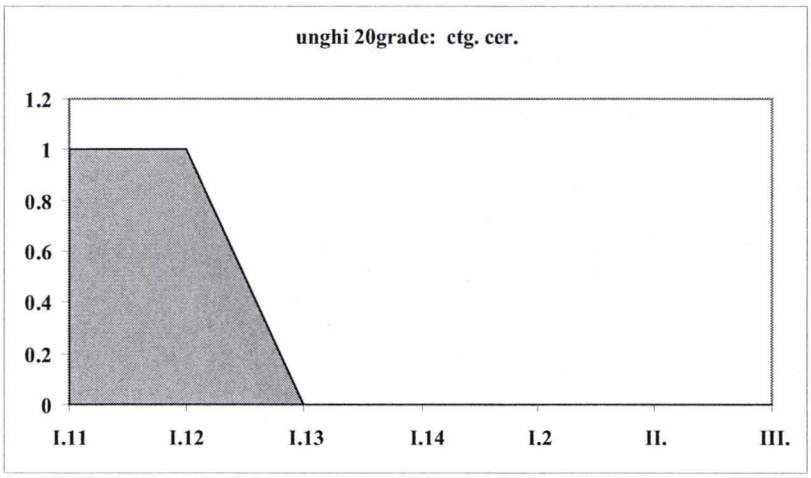

Fig. 503. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Unghiul de 20⁰ şi categoriile tehnologice ale ceramicii

O altă problemă care trebuie discutată în cadrul acestor consideraţii generale, este şi aceea a raportului dintre unghiul de înclinare a pereţilor şi diametrele fundurilor (fig. 504-510).

Se constată astfel că pereţii înclinaţi la 80⁰ sunt mai ales specifici vaselor cu diametrul mare, între 16 ş 14 cm şi apoi de 8 cm. În celelalte cazuri, cu excepţia unei prezenţe notabile a fundurilor cu diametrul în jur de 6,4 cm, prezenţa este mai palidă sau lipseşte (fig. 504).

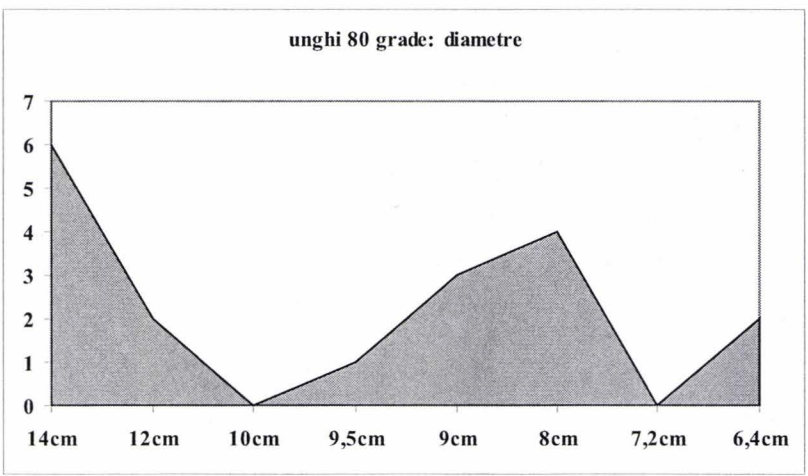

Fig. 504. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Raportul dintre unghiul de 80⁰ şi diametrele vaselor

Situaţia se repetă în ceea ce priveşte frecvenţa maximă şi la vasele cu unghiul de înclinare de 70⁰, cu observaţia că vasele cu diametre între 12 şi 9 cm se bucură de o prezenţă relativ egală, iar cele cu diametrul mic, în jur de 6,4 cm, au o prezenţă redusă (fig. 505).

Fundurile oalelor cu unghiul de înclinare a pereţilor de 60⁰ sunt ilustrate printr-o prezenţă remarcabilă în cazul celor cu diametrul mare, între 16 şi 12 cm, una dominantă a celor cu diametrul între 9 şi 8 cm şi una notabilă a celor cu diametrul în jur de 6,4 cm (fig. 506).

Imaginea est diferită în cazul oalelor cu unghiul de înclinare de 50⁰. Oalele cu diametrul fundului între 16 şi 10 cm sunt rare, poziţia dominantă este ocupată de funduri cu diametrul între 9 şi 8 cm, iar cele cu diametrul mic, în jur de 6,4 cm, se bucură de o prezenţă notabilă (fig. 507).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

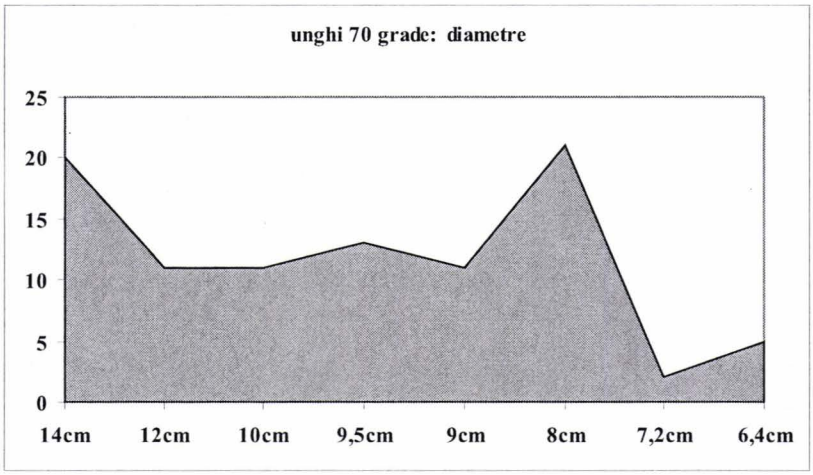

Fig. 505. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Raportul dintre unghiul de 70⁰ şi diametrele vaselor

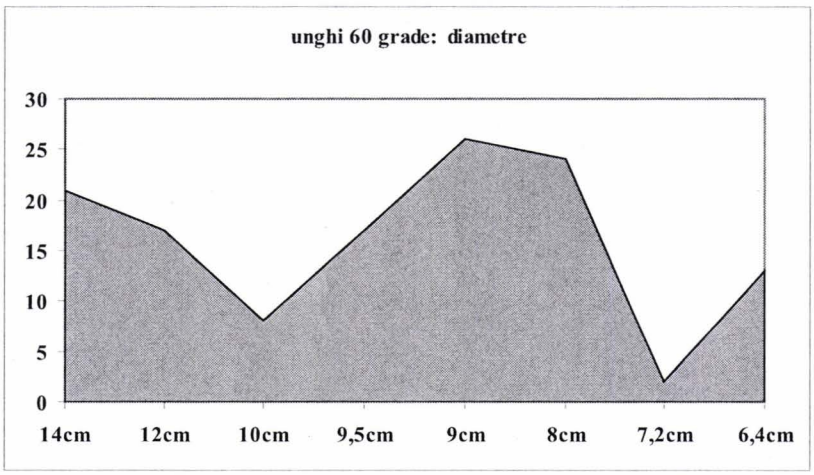

Fig. 506. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Raportul dintre unghiul de 60⁰ şi diametrele vaselor

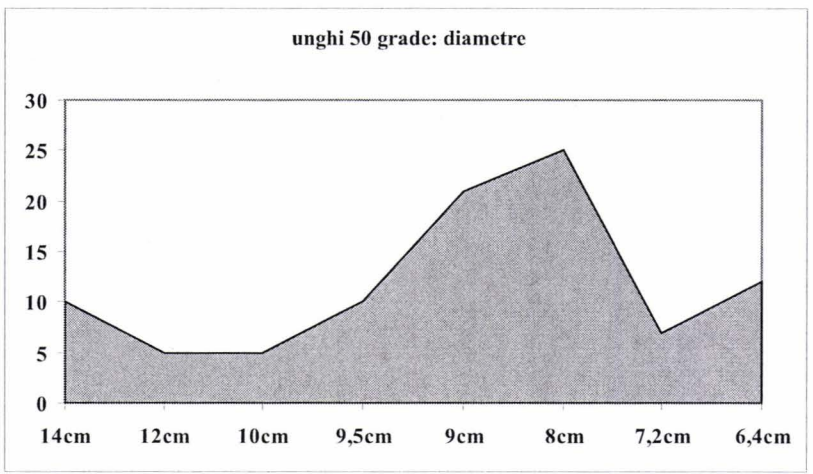

Fig. 507. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Raportul dintre unghiul de 50⁰ şi diametrele vaselor

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Numai aparent asemănător este cazul fundurilor cu unghiul de înclinare de 40°. Dacă cele cu diametre între 16 şi 10 cm sunt rare, cele cu diametrul mic sunt foarte slab reprezentate, poziţia dominantă fiind ocupată de cele cu diametre între 9,5 şi 8 cm. (fig. 508).

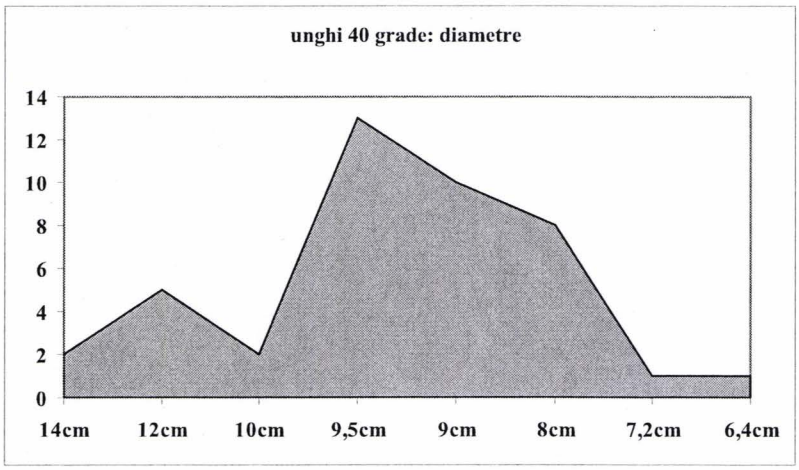

Fig. 508. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Raportul dintre unghiul de 40° şi diametrele vaselor

Diagrama vaselor cu unghiul de înclinare de 30° evidenţiază vase cu diametre mari, în jur de 14 cm, poziţia predominantă a celor cu diametre în jur de 9 cm şi, diferit faţă de situaţia anterioară, o prezenţă consistentă a celor cu diametre mici, în jur de 6,4 cm (fig. 509).

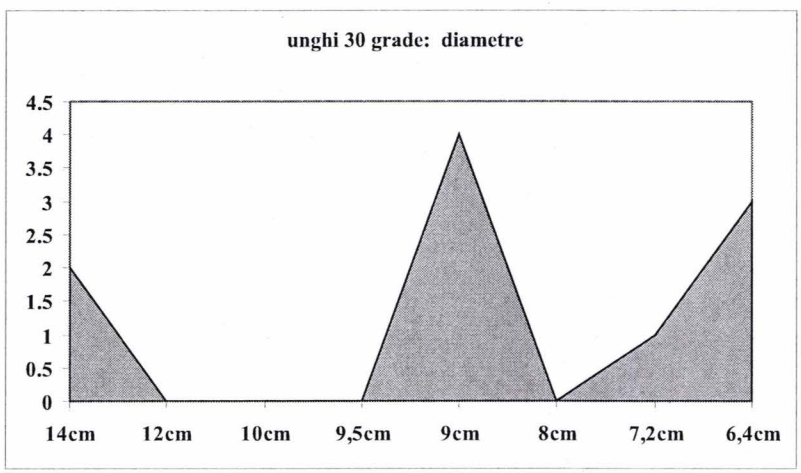

Fig. 509. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Raportul dintre unghiul de 30° şi diametrele vaselor

O imagine cu totul diferită o oferă, în schimb, cele două fragmente de fund cu unghiul de înclinare de 20°. Situaţia este ilustrată numai de vase cu diametrul mic, în jur de 6,4 cm (fig. 510).

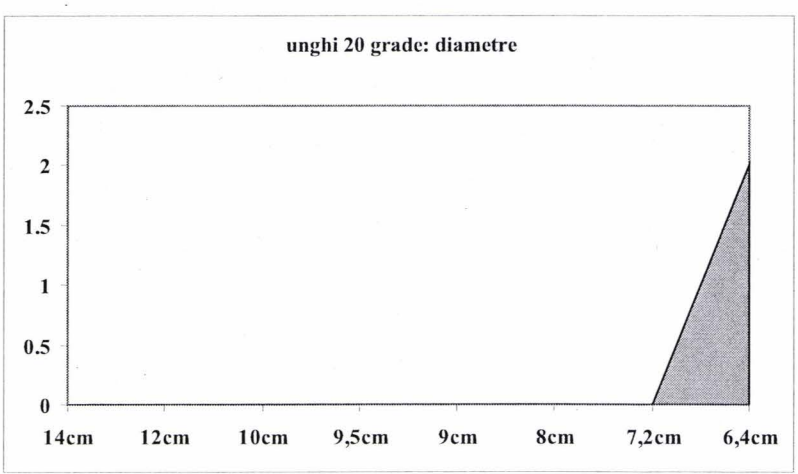

Fig. 510. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri. Raportul dintre unghiul de 20° şi diametrele vaselor

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

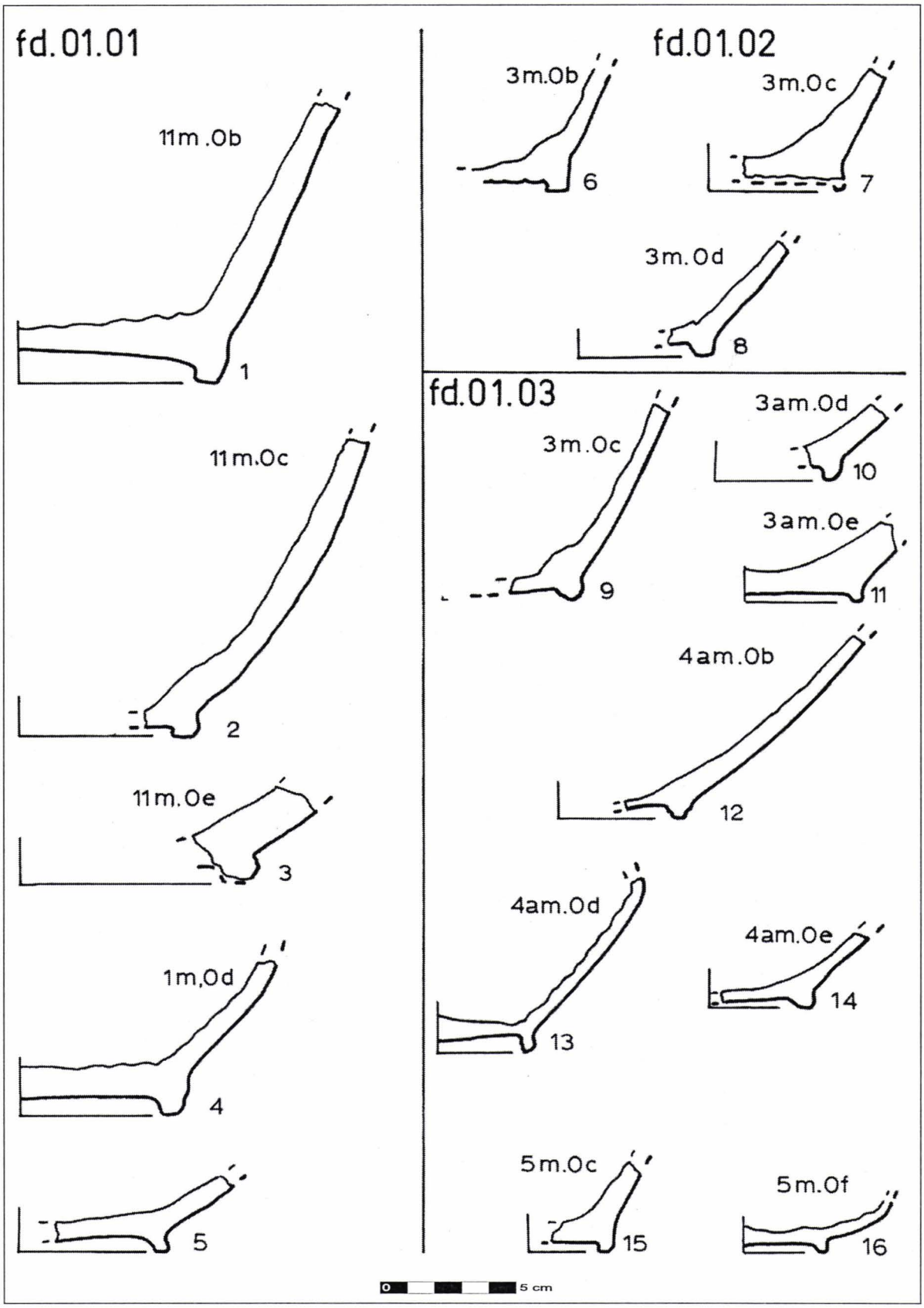

Fig. 511. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri, tipurile: fd.01.01 – fd.01.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

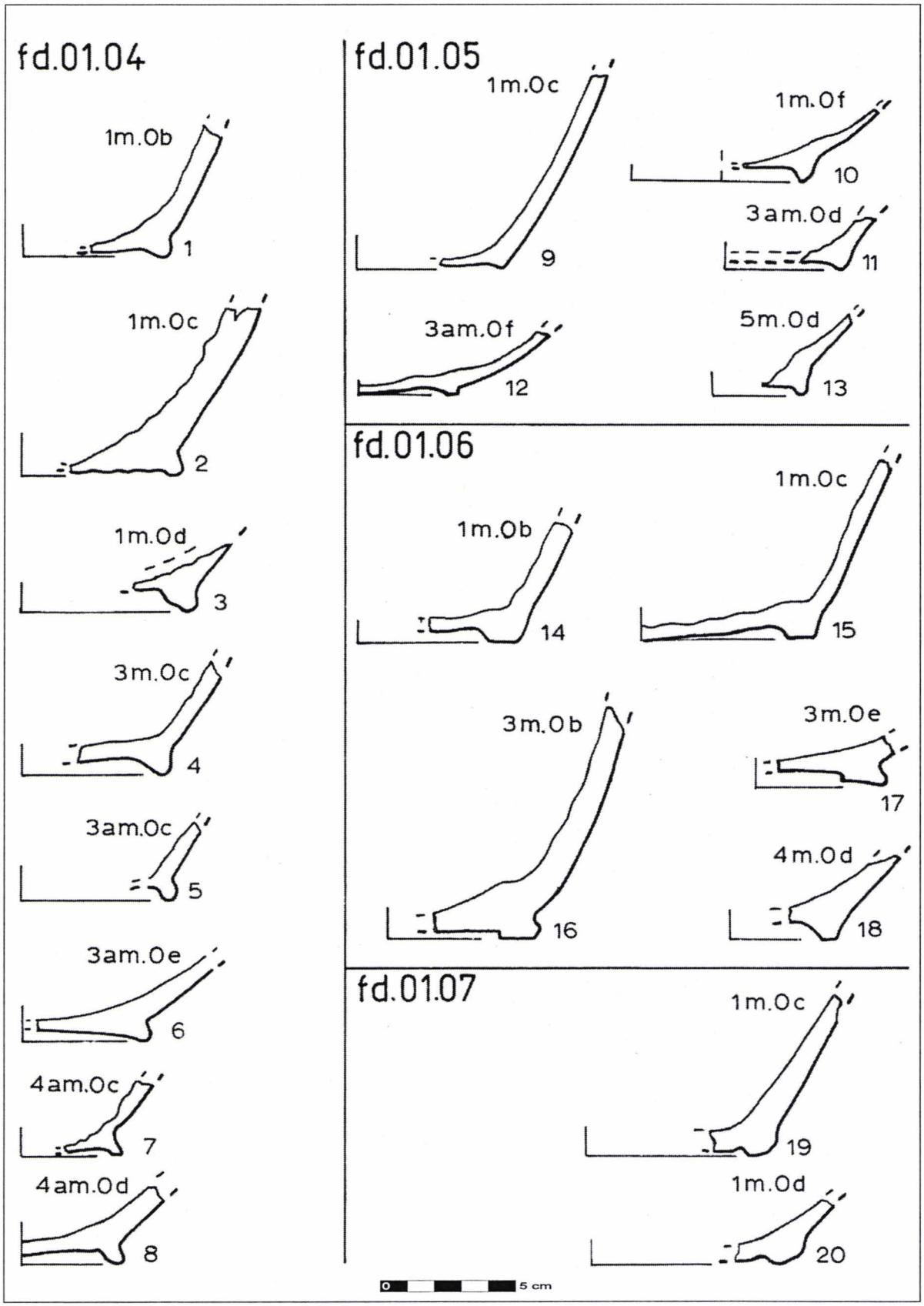

Fig. 512. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri, tipurile: fd.01.01.04 – fd.01.07

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

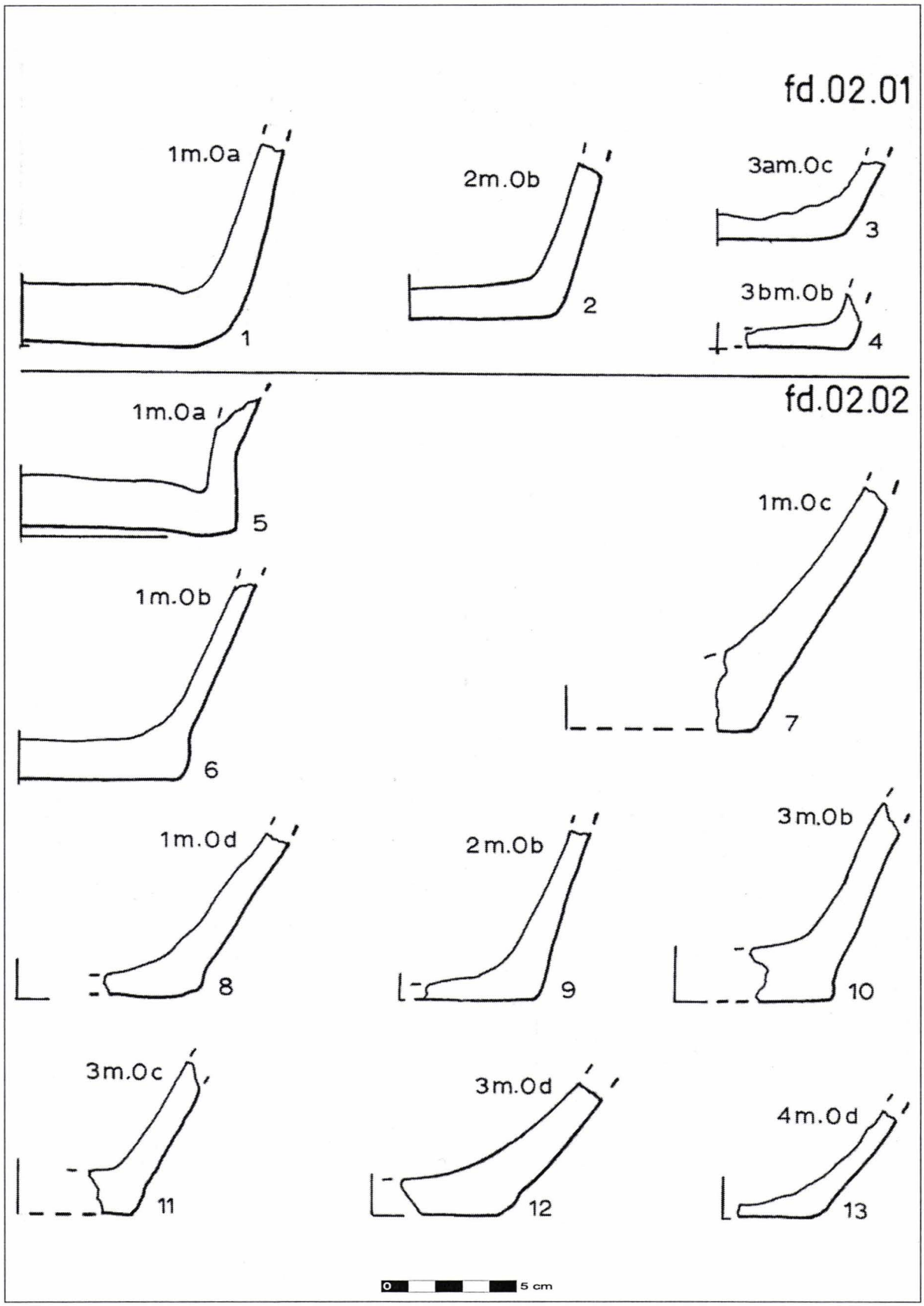

Fig. 513. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri, tipurile: fd.02.01 – fd.02.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

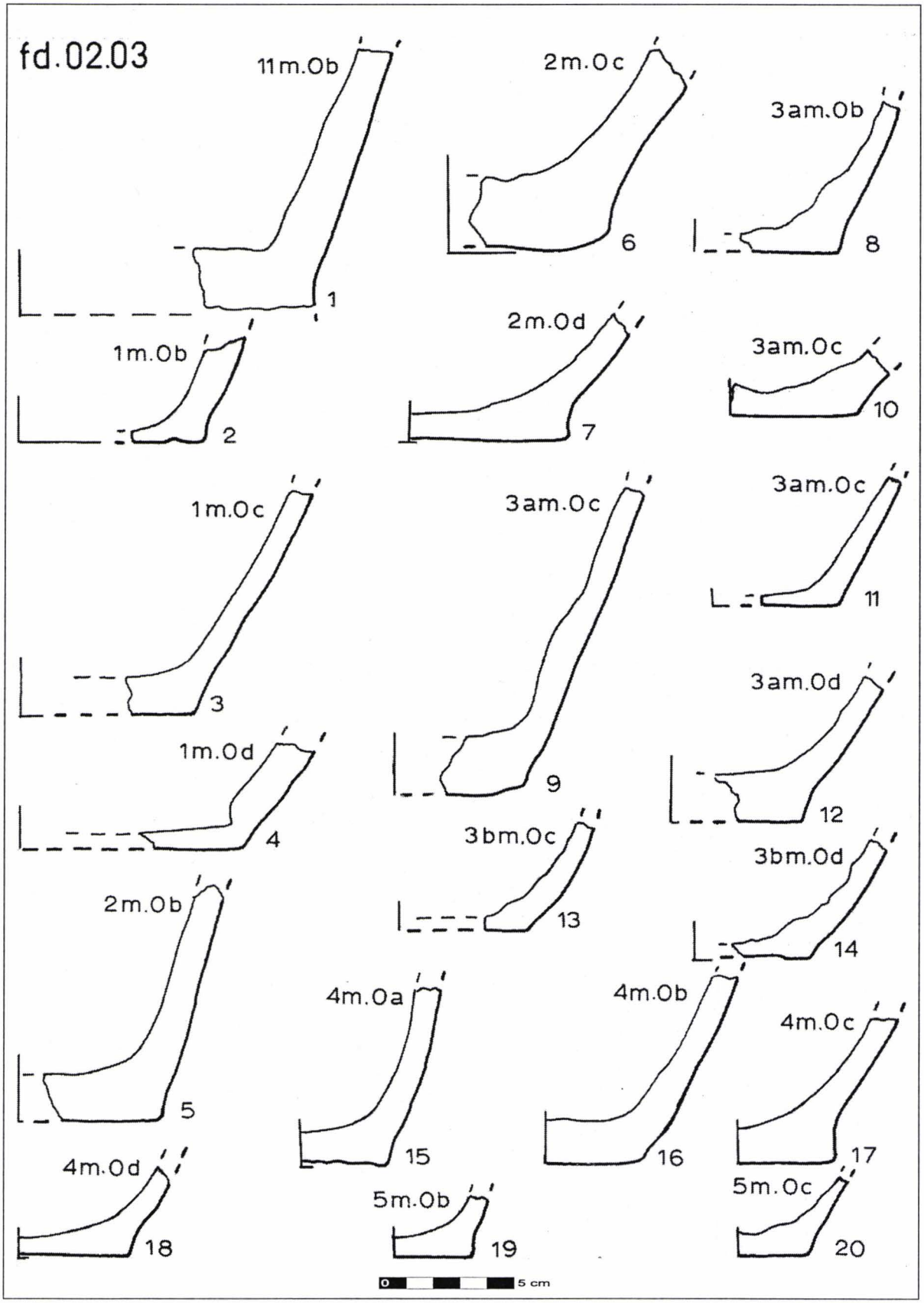

Fig. 514. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri, tipurile: fd.02.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

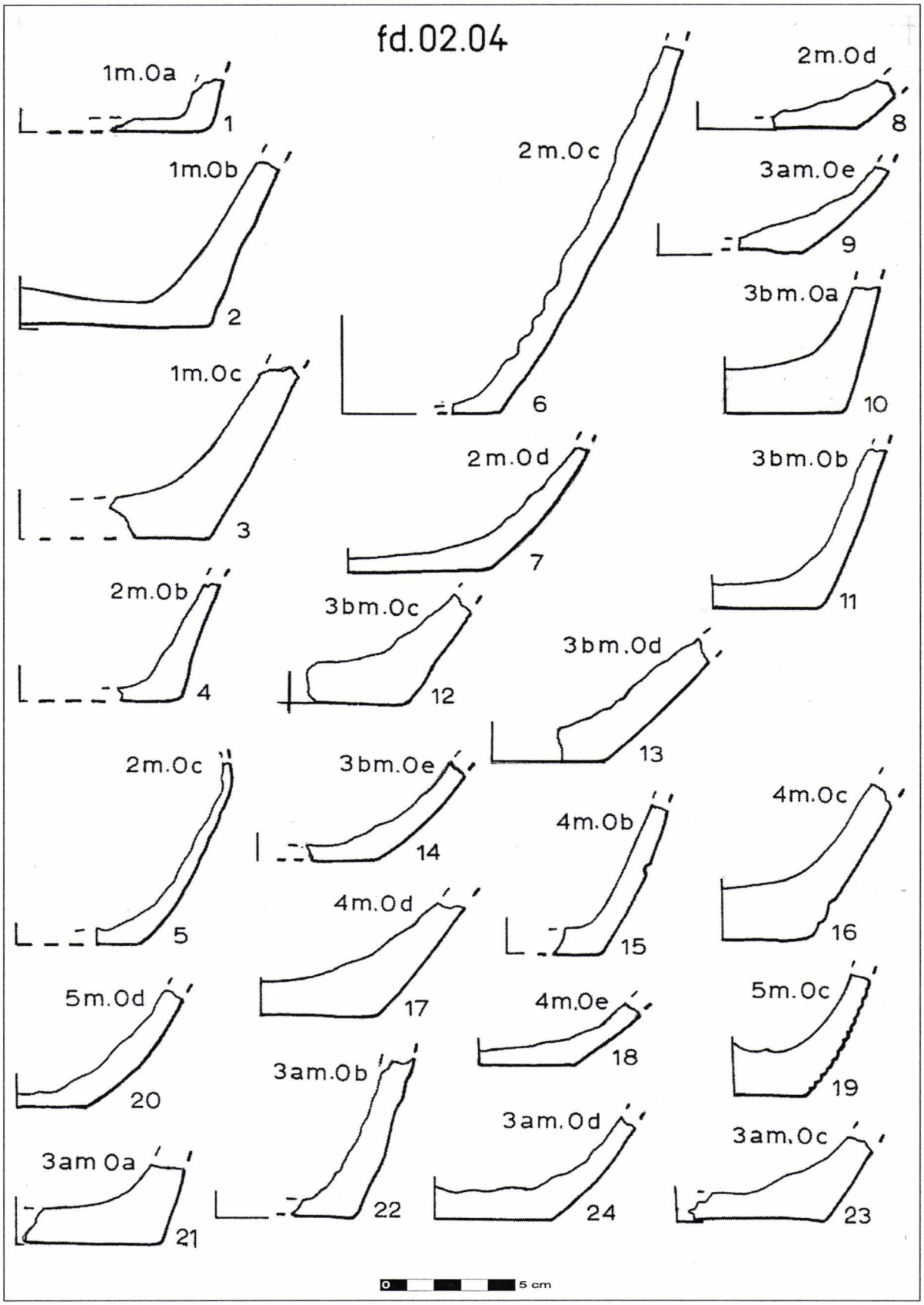

Fig. 515. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri, tipurile: fd.02.04

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

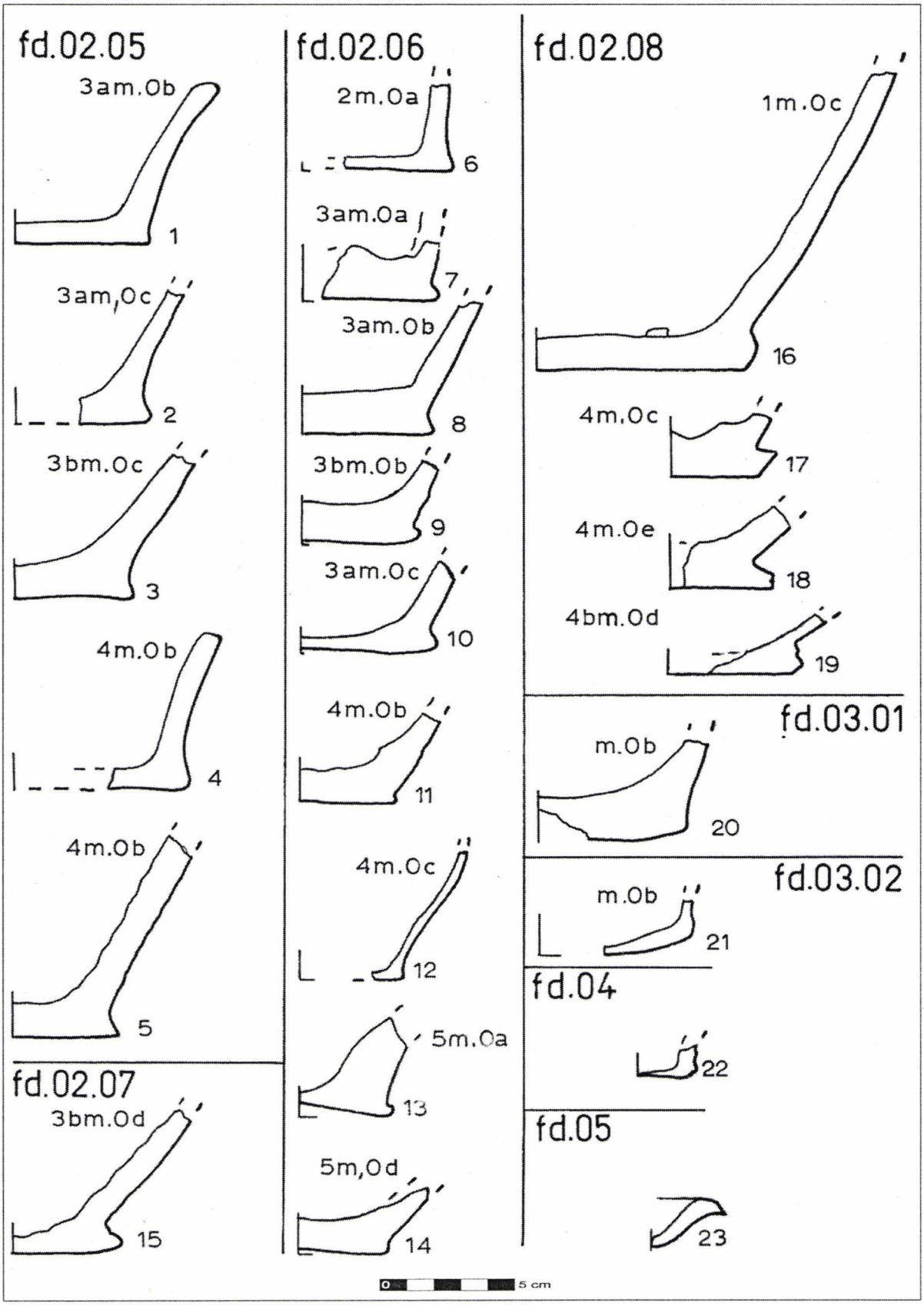

Fig. 516. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri, tipurile: fd.02.05 – fd.05

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

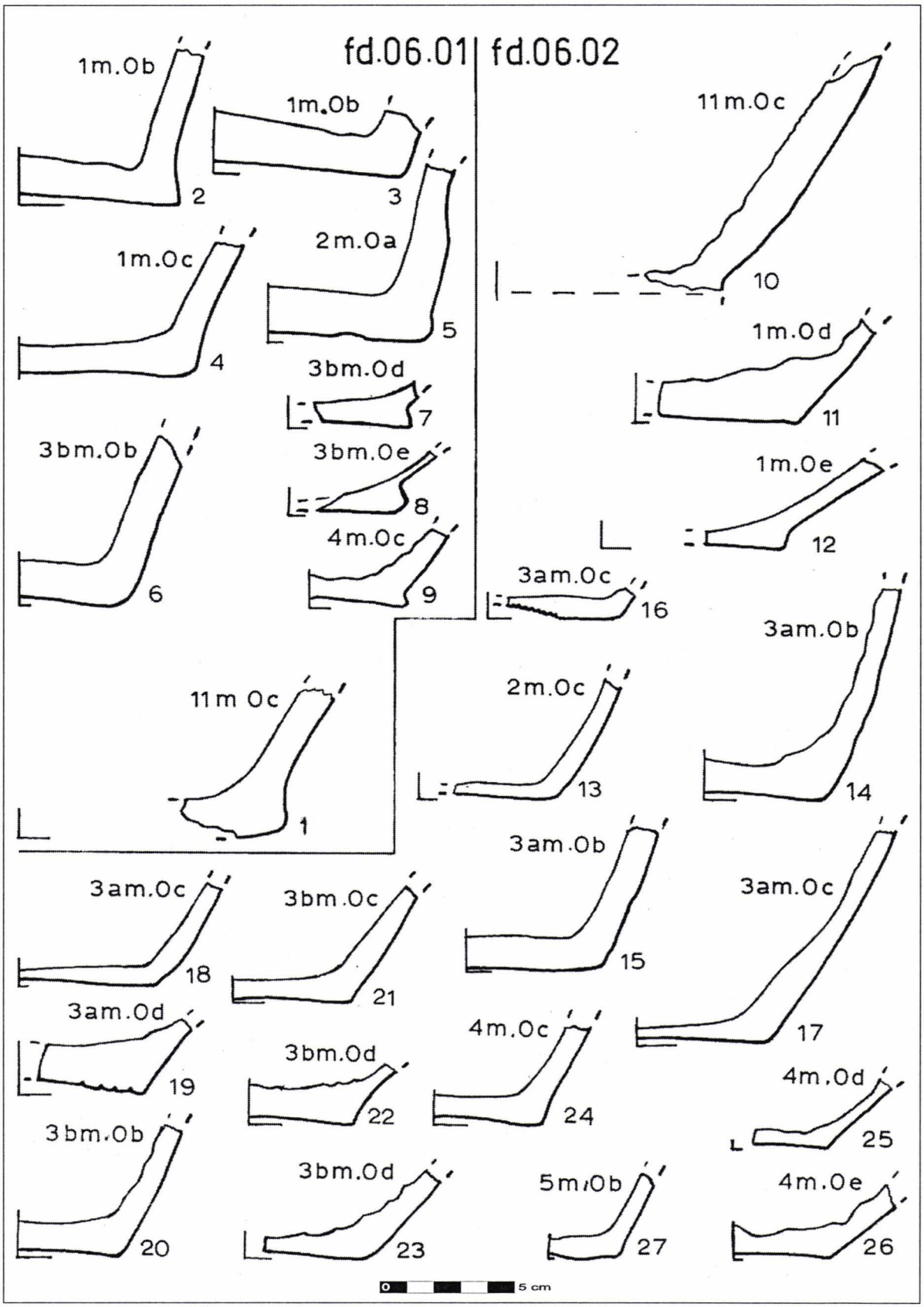

Fig. 517. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri, tipurile: fd.06.01 – fd.06.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În funcţie de structura lor formală, fundurile au fost încadrate în şase mari tipuri, care la rândul lor se pot împărţi mai departe, în funcţie de alte detalii formale sau de dimensiunea diametrului sau de înclinarea pereţilor vasului, în subtipuri şi variante (fig. 511 -518).

Un tip foarte bine reprezentat este tipul de fund inelar (fd.01). El este însă depăşit ca frecvenţă de fundul de vas drept, cel mai frecvent tip de fund din cadrul materialului ceramic de la Sighişoara (fd.02). Fundurile de vas trase spre interior ((fd.06.) reprezintă un tip cu o pondere apreciabilă, în timp ce vasele cu fundul curbat în afară (fd.03), îngust şi „cilindric" (fd.04) sau cu umbo exterior (fd.05) sunt foarte slab reprezentate (fig. 518).

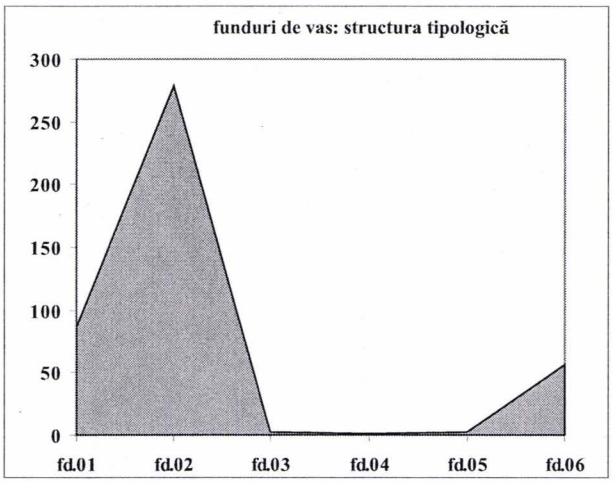

Fig. 518. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri de vas, structura tipologică

x.01. Funduri inelare (fd.01.) (Fig. 511-512, 519-549)

Fundurile inelare au fost modelate mai ales la roata rapidă din pastă cenuşie fină şi apoi cimentoasă. În cadrul ceramicii fine predomină vasele modelate din pastă cenuşie deschisă şi apoi din cea negricioasă sau chiar neagră. Apar şi în ceramica lucrată la roata rapidă, de culoare roşie, fiind prezente mai slab în cadrul olăriei lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi cu totul izolat în cea nisipoasă, brun-cărămizie. Sunt necunoscute în ceramica modelată la roata înceată sau cu mâna (fig. 519).

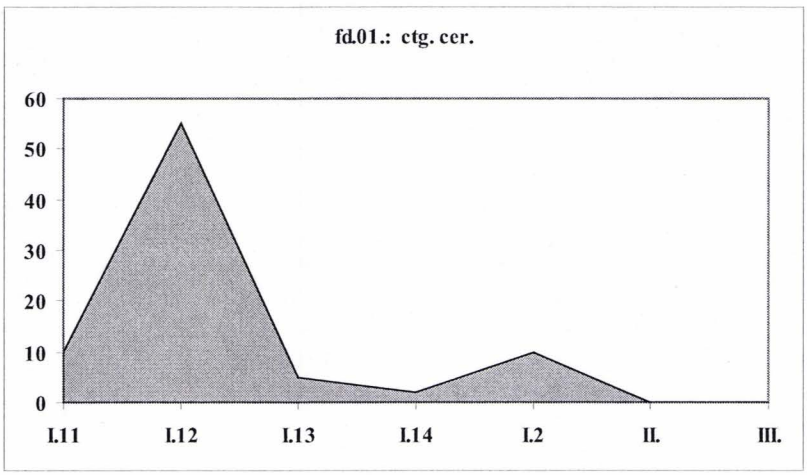

Fig. 519. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Fund tip fd.01, categorii ceramice

De altfel, ele reprezintă forma dominantă în cadrul fundurilor olăriei lucrate la roata rapidă din pastă cimentoasă sau fină (fig. 520-521).

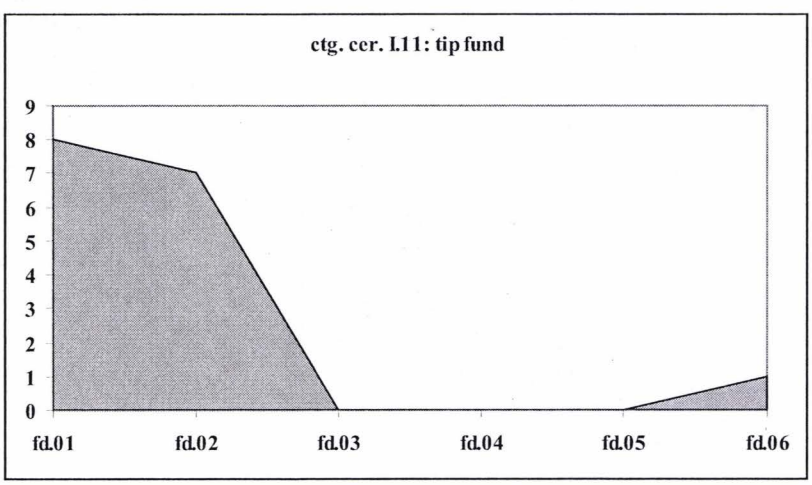

Fig. 520. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile de fund ale categoriei tehnologice I.11

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

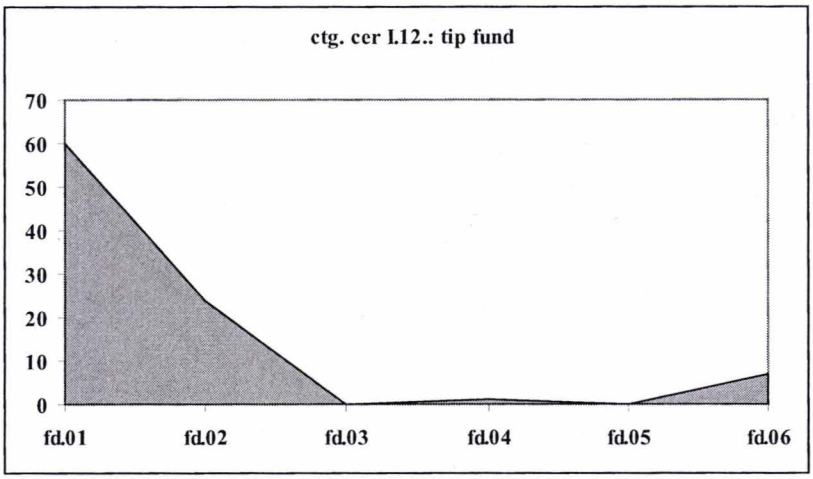

Fig. 521. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile de fund ale categoriei tehnologice I.12

În cadrul vaselor cu fund inelar, predomină diametrele mari, în jur de 14 cm, urmate de funduri de vase cu diametrul de 9 şi 7 cm şi, spre deosebire de celelalte tipuri de funduri de vase, cele cu diametrul fundului în jur de 6,4 cm (fig. 522).

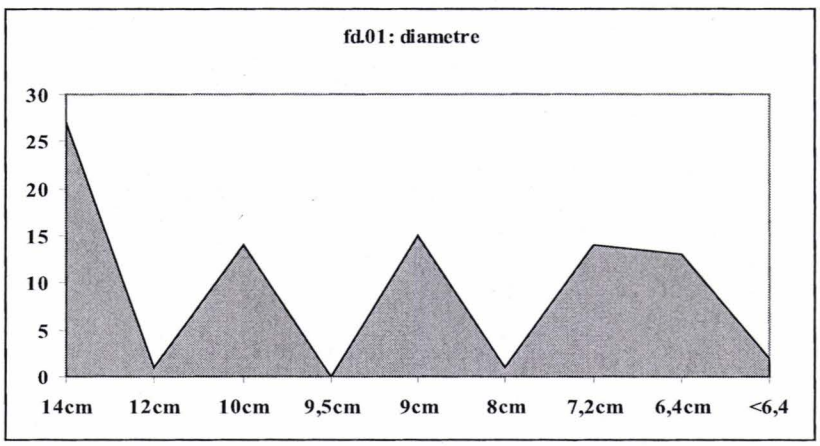

Fig. 522. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele tipului de fund fd.01

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare al pereţilor, la vasele cu fund inelar lipseşte unghiul de 80°. Există o prezenţă echilibrată a unghiurilor de 70° şi 60°, iar vase cu pereţi înclinaţi într-un unghi de 30° sau chiar 20° se regăsesc numai în cadrul acestui tip (fig. 523).

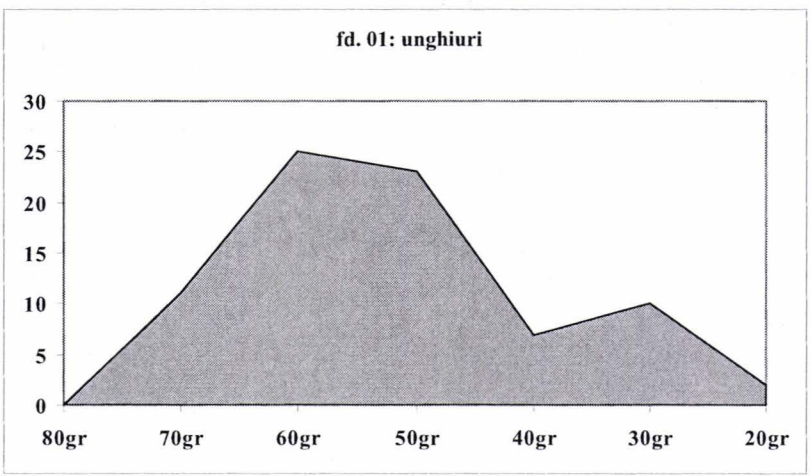

Fig. 523. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unghiurile tipului de fund fd.01

Structura formală a inelului permite distingerea mai multor subtipuri (fig. 511-512, 524).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

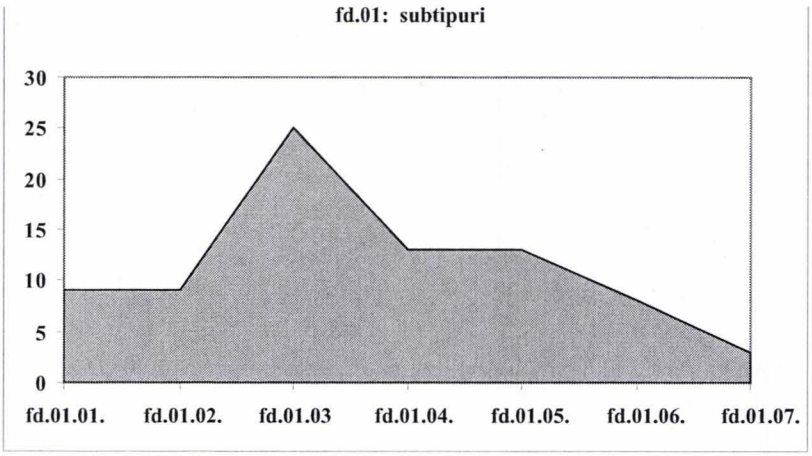

Fig. 524. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Intensitatea prezenţei subtipurilor tipului de fund fd.01

x.01.01. Funduri inelare profilate în secţiune (fd.01.01) (Fig. 511/ 1-5, 525-527)

Vasele prevăzute cu un asemenea inel au fost modelate mai ales la roata rapidă, din pastă cenuşie fină, apoi cimentoasă şi mai puţin din pastă cenuşie zgrunţuroasă. Lipsesc fundurile inelare lucrate la roata rapidă din pastă fină sau semifină, de culoare roşie, de factură romană, după cum lipsesc şi cele din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie, din pastă de factură romană de culoare roşie sau cele lucrate la roata înceată sau cu mâna (fig. 526).

Funduri: 01.01												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0117	5	a.	fd.01.01.11m.0b	14,0	70g	I. 132			10	b	s.4-6	203/3
0084	9	af.y	fd.01.01.11m.0b	14,0	70g	I. 11	dI.ln.01		12	b	s.3(/2)	171/1
0051	65	a/c	fd.01.01.11m.0c	14,0	60g	I. 122			10	b	s.4(/)	516
0096	14	a.	fd.01.01.11m.0c	14,0	60g	I. 124	dm	dm	10	b	s.4	174/2
0050	62	f.0	fd.01.01.11m.0e	14,0	40g	I. 11			17	c	s.4(1/)	110/2
0054	94	a/c	fd.01.01.11m.0c	14,0	60g	I. 122			06	a	s.3(/2)	135/7
0084	29	c.y	fd.01.01.11m.0d	14,0	50g	I. 124			08	b	s.3(/2)	170/6
0007	39	a/c	fd.01.01.1m.0d	11,6	50g	I. 122			06	a	s.3(/2)	22/2
0052	15	c/a	fd.01.01.1m.0f	14,0	30g	I. 122	dl.bz.alt		07	a	s.4	127/11
0007	60	c.0504	fd.01.01.3am.0e	09,00	40g	I. 122	dl.(ex/in)		07	a	s.3(/2)	21/3

Fig. 525. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.01

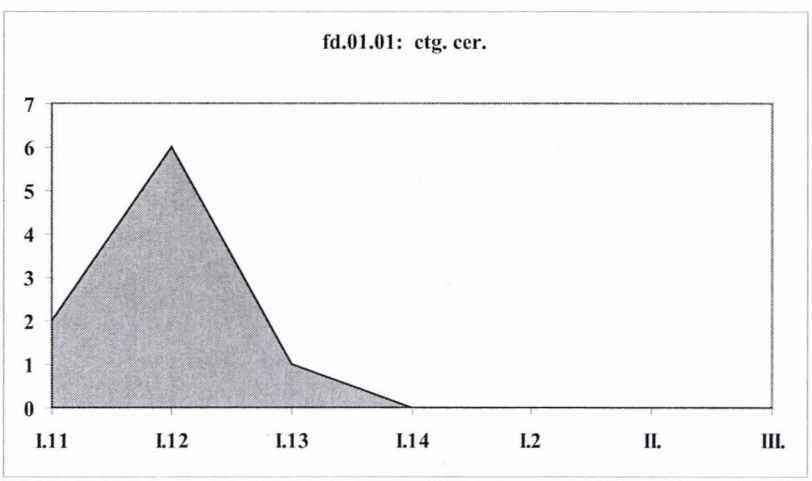

Fig. 526. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.01, categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În cadrul vaselor cu fund inelar profilat, sunt reprezentate mai ales exemplare cu diametre mari, de 14 cm (fig. 527).

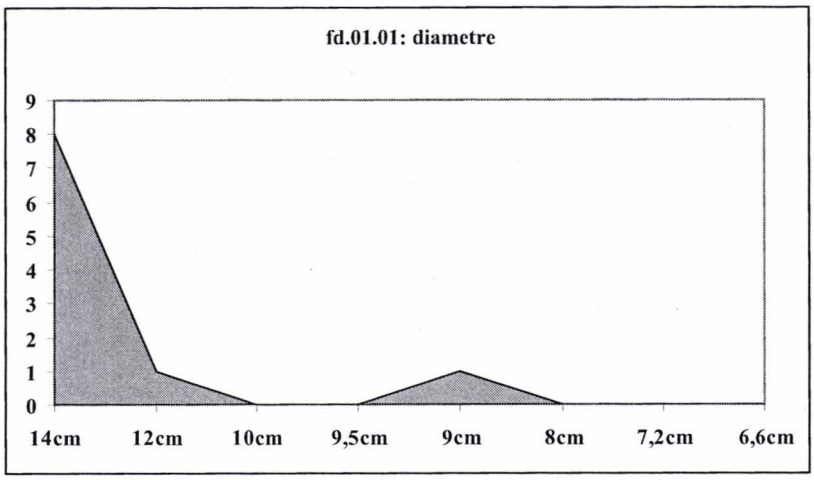

Fig. 527. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.01, diametre

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, la vasele cu fund inelar profilat în secţiune lipseşte unghiul de 80°, dar şi cel de 20°. Există o prezenţa echilibrată a unghiurilor de 60° şi 70° şi o frecvenţă mai mică a celor de 40° şi 50° (fig. 528).

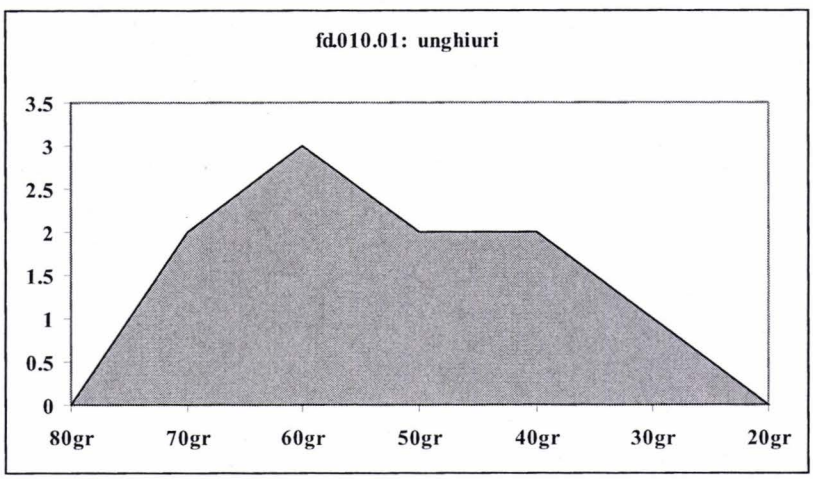

Fig. 528. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.01, unghiuri

x.01.02. Funduri inelare dreptunghiulare în secţiune, uşor evazate (fd.01.02) (Fig. 511/ 6-8, 529-532)

Vase prevăzute cu un asemenea inel au fost modelate mai ales la roata rapidă, din pastă cenuşie fină, apoi cimentoasă şi mai puţin din pastă fină sau semifină de culoare roşie, de factură romană. Lipsesc fundurile inelare lucrate la roata rapidă din pastă cenuşie zgrunţuroasă, după cum lipsesc şi cele din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie sau cele lucrate la roata înceată sau cu mâna (fig. 530).

În cadrul vaselor cu fund dreptunghiular în secţiune, uşor evazat, diagrama diametrelor este net diferită. Ele sunt reprezentate mai ales de exemplare cu diametre în jur de 10 cm şi, cu frecvenţă mică, de cele cu diametrul mic, în jur de de 6,4 cm. (fig. 531).

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, lipsesc vasele cu unghiul de 80°, sunt puţine cele cu unghiul de 70°, sunt dominante cele cu unghiul de înclinare de 60° şi apoi, demne

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

de subliniat cele cu unghiul de înclinare de 40°. Sunt prezente şi vase cu unghiul de înclinare de 50° şi nu lipsesc, este adevărat cu frecvenţă redusă, cele cu unghiul de 20° (fig. 532).

Funduri: 01.02												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0014	49	c/a	fd.01.02.3m.0b	10,0	70g	I. 22a			08	b	s.3(/2)	36/6
0046	xxx	a.	fd.01.02.3m.0c	10,0	60g	I. 22c	dm		09	b	s.3(/2)	105/3
0118	38'	c/a	fd.01.02.3m.0c	10,0	60g	I. 11			06	a	s.3(/2)	204/14
0052	44	c.y	fd.01.02.3m.0d	10,0	50g	I. 124					s.4	127/12
0052	22	a/c	fd.01.02.3m.0d	10,0	50g	I. 124			07	a	s.4	128/3
0118	35	c.y	fd.01.02.3m.0e	10,0	40g	I. 122			?		s.3(/2)	204/8
0080	31	a/c	fd.01.02.3m.0x	10,0	xg	I. 11			09	b	s.6	164/3
0084	10	bx.11a	fd.01.02.5m.0g	06,4	20g	I. 122	dl.02.y		06	a	s.3(/2)	170/8
0014	70	bx.07	fd.01.02.6m.0c	05,5	60g	I. 22			07	a	s.3(/2)	34/3
0118	51	a.	fd.01.02.xm.0c	xm	60g	I. 21a			07	a	s.3(/2)	206/8

Fig. 529. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.02

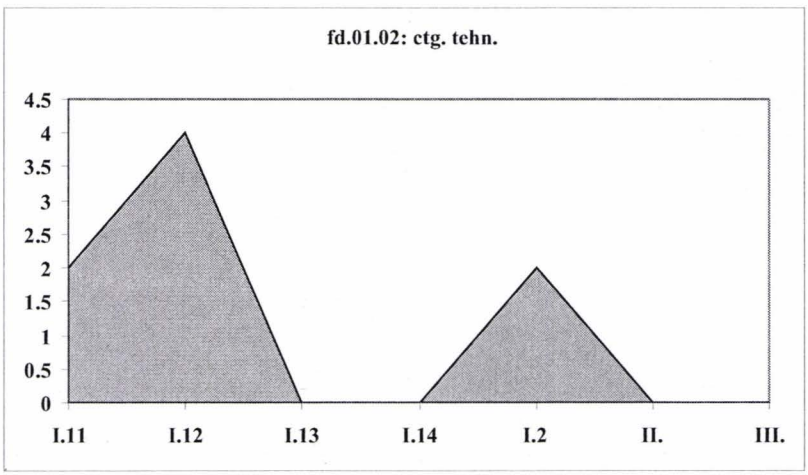

Fig. 530. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.02, categorii tehnologice

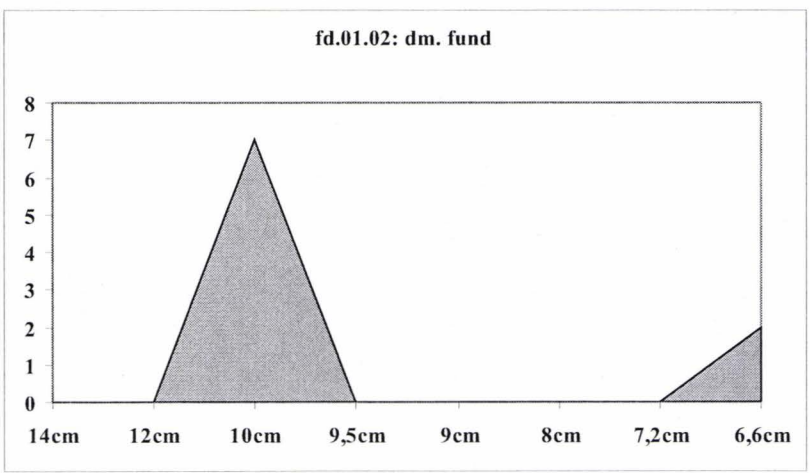

Fig. 531. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.02, diametre

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

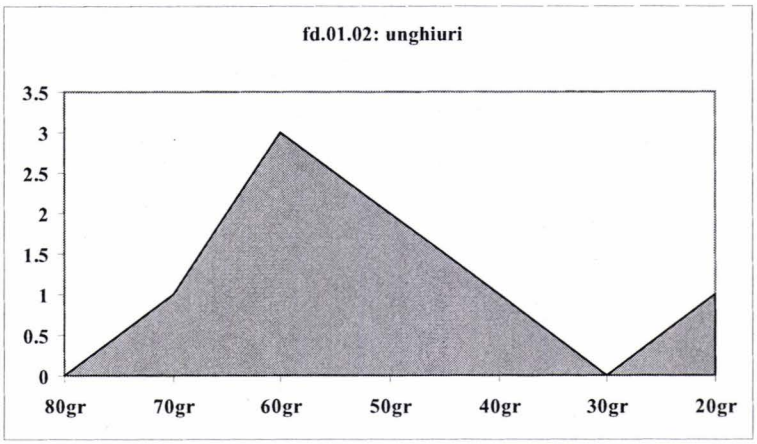

Fig. 532. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.02, unghiuri

x.01.03. Funduri inelare dreptunghiulare în secţiune, verticale (fd.01.03) (Fig. 511/ 9-16, 533-536)

Este cel mai reprezentativ subtip (fig. 524). Vasele prevăzute cu un asemenea inel au fost modelate mai ales la roata rapidă, din pastă cenuşie fină, apoi, cu frecvenţă foarte mică din pastă cimentoasă sau din pastă fină sau semifină de culoare roşie, de factură romană. Sunt rare fundurile inelare lucrate la roata rapidă din pastă cenuşie zgrunţuroasă, după cum lipsesc şi cele din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie sau cele lucrate la roata înceată sau cu mâna (fig. 534).

Fund: 01.03												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	5+66	c.y	fd.01.03.3am.0c	09,00	60g	I. 124	dl.01.a		08	b	s.3(/2)	103/8
0052	18	a/c	fd.01.03.3am.0c	09,00	60g	I. 125			07	a	s.4	127/14
0014	39,16	c/a	fd.01.03.3am.0c	09,00	60g	I. 22b			11	b	s.3(/2)	36/8
0046	157	c/a	fd.01.03.3am.0d	09,00	50g	I. 131	dpict		09	b	s.3(/2)	105/10
0046	64	a.	fd.01.03.3am.0e	09,00	40g	I. 122			10	b	s.3(/2)	102/6
0084	6+22	c.0301a	fd.01.03.3am.0f	09,00	30g	I. 122			06	a	s.3(/2)	170/1
0054	19	a.	fd.01.03.3m.0c	10,0	60g	I. 122	dl.02.y		07	a	s.3(/2)	133/4
0113	4	a/c	fd.01.03.4am.0b	07,2	70g	I. 124a			07	a	s.4(1/)	199/1
0046	1	a.	fd.01.03.4am.0b	07,2	70g	I. 124a			06	a	s.3(/2)	104/5
0050	63	d.0301	fd.01.03.4am.0d	07,2	50g	I. 124a			07	a	s.4(1/)	111/8
0052	20	c/a	fd.01.03.4am.0d	07,2	50g	I. 122			05	a1	s.4	127/13
0054	91	a.	fd.01.03.4am.0d	07,2	50g	I. 124			05	a1	s.3(/2)	134/6
0054	6	a.	fd.01.03.4am.0d	07,2	50g	I. 122	dl.ln.01		06	a	s.3(/2)	133/1
0054	143	c.y	fd.01.03.4am.0e	07,2	40g	I. 124	dl.bz.alt		04	a1	s.3(/2)	137/7
0029	60	bol.18	fd.01.03.4am.0g	07,2	xg	I. 121	dl.		05	a1	s.3(/2)	77/7
0046	90	bx.01	fd.01.03.4m.0g	08,6	20g	I. 22	dl.02.y	dnv	05	a1	s.3(/2)	100/1
0054	111	c.y	fd.01.03.5m.0c	06,4	60g	I. 124			04	a1	s.3(/2)	137/6
0084	30	a.	fd.01.03.5m.0c	06,4	60g	I. 131			08	b	s.3(/2)	171/8
0046	69	a/c	fd.01.03.5m.0c	06,4	60g	I. 124			06	a	s.3(/2)	102/10
0046	75'	c.y	fd.01.03.5m.0d	06,4	50g	I. 124			06	a	s.3(/2)	102/9
0046	91	bx.08c	fd.01.03.5m.0d	06,5	50g	I. 124	dl.02.y	dnv	06	a	s.3(/2)	101/6
0054	112	c/d	fd.01.03.5m.0d	06,4	50g	I. 124			07	a	s.3(/2)	137/8
0007	42	c/d	fd.01.03.5m.0e	06,4	40g	I. 122			06	a	s.3(/2)	21/4
0046	7	c.y	fd.01.03.5m.0f	06,4	30g	I. 122			07	a	s.3(/2)	101/10
0029	31	c.y	fd.01.03.5m.0f	06,4	30g	I. 21c			05	a1	s.3(/2)	79/9
0014	60	bx.01	fd.01.03.6m.0g	04,2	20g	I. 12	dnv		05	a1	s.3(/2)	37/5
0084	8	bx	fd.01.03.75m.0f	06,4	30g	I. 122			03	a2	s.3(/2)	170/7

Fig. 533. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

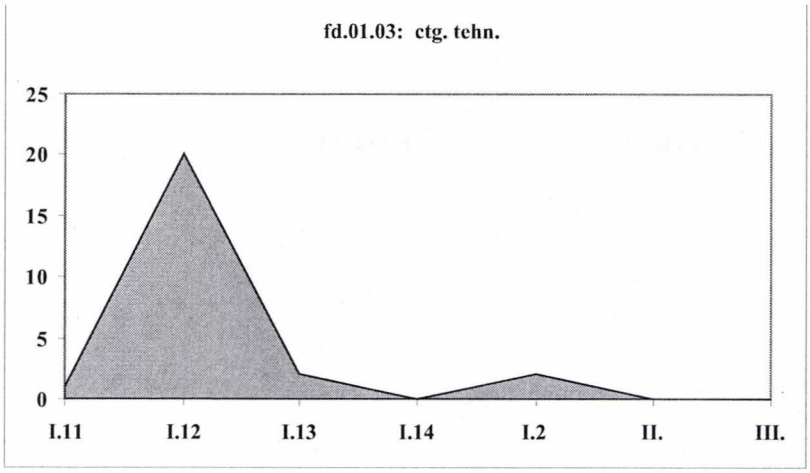

Fig. 534. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.03, categorii tehnologice

În cadrul fundurilor inelare, dreptunghiulare în secţiune, verticale sunt reprezentate, pe lângă exemplare cu diametrul de 10 cm sau 9 cm, mai ales exemplare cu diametre mici în jur 7,2 şi 6,4 cm. (fig. 535).

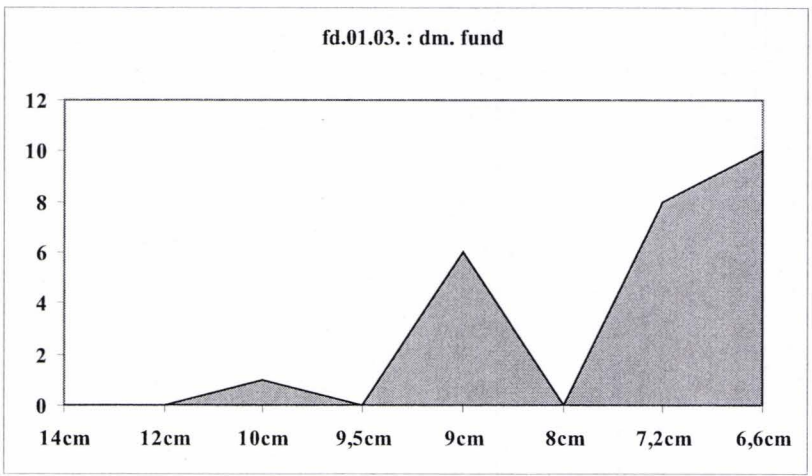

Fig. 535. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.03, diametre

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, lipsesc vasele cu unghiul de 80°, dar sunt însă prezente cele cu unghiul de înclinare de 20°. Există o prezenţă accentuată a unghiului de 50°, peisajul fiind dominat de cel de 60°. Remarcabilă este şi prezenţa unghiurilor de 40° şi mai ales de 30° (fig. 536).

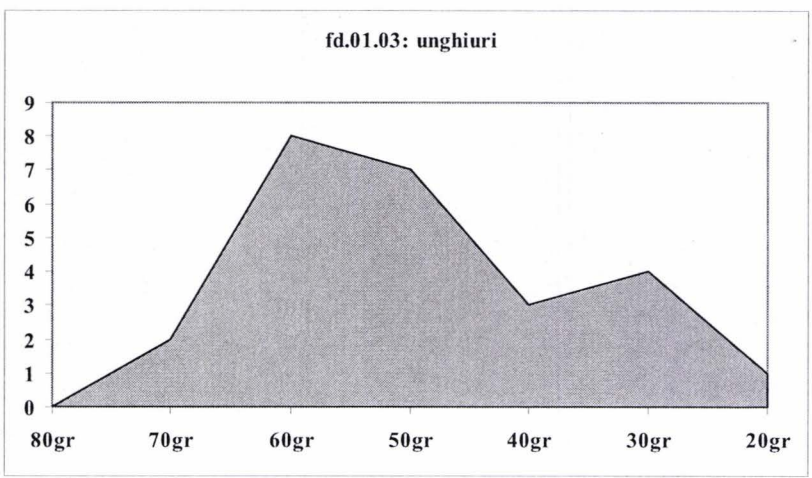

Fig. 536. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.03, unghiuri

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

x.01.04. Funduri inelare rotunjite în secţiune, uşor evazate (fd.01.04) (Fig. 511/ 1-8, 537-540)

Este un subtip relativ bine reprezentat (fig. 516). Vasele prevăzute cu un asemenea fund inelar au fost modelate numai la roata rapidă, din pastă cenuşie fină, apoi, cu frecvenţă mai mică, din pastă cimentoasă sau din pastă fină sau semifină de culoare roşie, de factură romană. Lipsesc fundurile inelare lucrate la roata rapidă din pastă cenuşie zgrunţuroasă, după cum lipsesc şi cele din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie sau cele lucrate la roata înceată sau cu mâna (fig. 538).

Fund: 01.04												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	31	f/a	fd.01.04.11m.0b	14,0	70g	I. 21c	dI.ln.01		10	b	s.3(/2)	105/4
0046	65	f/a	fd.01.04.11m.0b	14,0	70g	I. 122	dp.01.01		11	b	s.3(/2)	101/1
0074	14	a.	fd.01.04.1m.0b	14,0	70g	I. 11			08	b	s.4(/2)	156/5
0042	8	a/d	fd.01.04.1m.0c	14,0	60g	I. 122			12	b	s.4	92/5
0020	45	a/c	fd.01.04.1m.0d	14,0	50g	I. 122			?		s.6	58/7
0007	26	a.	fd.01.04.3am.0c	09,00	60g	I. 21a			09	b	s.3(/2)	23/2
0096	6	a.	fd.01.04.3am.0e	09,00	40g	I. 122			05	a1	s.4	174/3
0122	19'	c/a	fd.01.04.3m.0c	10,0	60g	I. 122			06	a	s.3(/2)	212/14
0084	26	a.	fd.01.04.3m.0c	10,0	60g	I. 122			06	a	s.3(/2)	170/3
0065	13	a/c	fd.01.04.3m.0c	10,0	60g	I. 112			07	a	s.4(1/)	150/5
0046	158	c/a	fd.01.04.4am.0c	07,2	60g	I. 122	dI.str.0		07	a	s.3(/2)	101/9
0046	55	a.	fd.01.04.4am.0d	07,2	50g	I. 124a	dI.02.b1		08	b	s.3(/2)	104/3
0007	45	a/c	fd.01.04.4am.0d	07,2	50g	I. 122			09	b	s.3(/2)	21/9
0054	120	bx.12c	fd.01.04.4am.0g	07	20g	I. 12	dl.01.a	dnv	06	a	s.3(/2)	134/5

Fig. 537. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.04

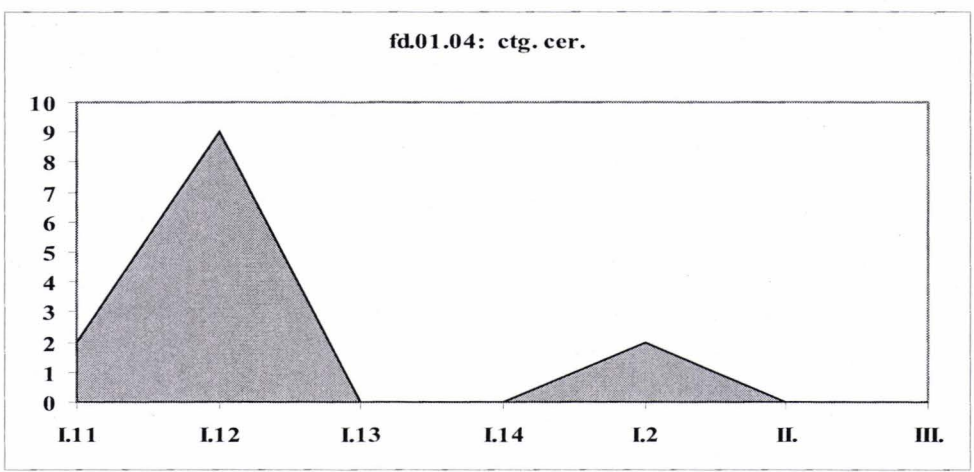

Fig. 538. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.04, categorii tehnologice

În cadrul fundurilor rotunjite în secţiune, uşor evazate, sunt dominante exemplarele cu diametrul mare, în jur de 14 cm şi cu frecvenţă mai mică cele între 10 şi 9,5 cm. De subliniat prezenţa remarcabilă şi a fundurilor cu diametre mici, în jur 7,2 cm. (fig. 539).

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, lipsesc vasele cu unghiul de 80°, după cum nu sunt prezente fundurile cu pereţi puternic înclinaţi la 30° sau la 20°. Există o prezenţă echilibrată a unghiurilor de 70° şi 50°, peisajul fiind dominat de cel de 60° (fig. 540).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

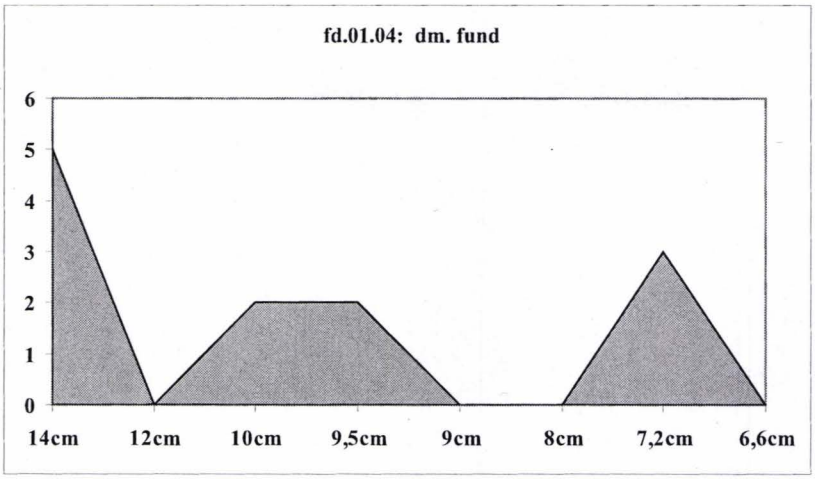

Fig. 539. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.04, diametre

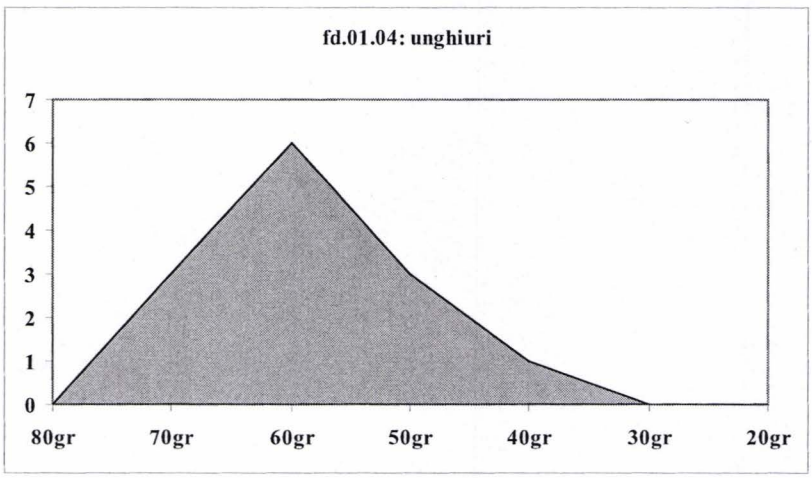

Fig. 540. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.04, unghiuri

x.01.05. Funduri inelare, cu inel scurt şi rotunjite în secţiune (fd.01.05) (Fig. 512/ 9-13, 541-544)

Este un subtip relativ bine reprezentat. (fig. 524). Vasele prevăzute cu un asemenea inel au fost modelate la roata rapidă, din toate categoriile de pastă, cele din pastă cenuşie fină fiind dominante. Lipsesc fundurile inelare lucrate la roata înceată sau cu mâna (fig. 542).

Fund: 01.05												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per.	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0104	x	a.	fd.01.05.1m.0c	14,0	60g	I. 141.c1			07	a	s.12	183/5
0014	50	c/a	fd.01.05.1m.0c	14,0	60g	I. 22b			11	b	s.3(/2)	36/7
0065	9	a.	fd.01.05.1m.0c	14,0	60g	I. 131			08	b	s.4(1/)	151/9
0112	24	c/a	fd.01.05.1m.0f	14,0	30g	I. 11			03	a2	s.6	195/10
0064	56	a.	fd.01.05.3am.0d	09,00	50g	I. 1321			06	a	s.6	145/12
0027	14	a.	fd.01.05.3am.0d	09,00	50g	I. 141.a	fd.st		?		s.12	220/7
0118	22	a.	fd.01.05.3am.0d	09,00	50g	I. 11			05	a1	s.3(/2)	205/15
0007	41	c.y	fd.01.05.3am.0f	09,00	30g	I. 124			04	a1	s.3(/2)	21/5
0046	35	c/a	fd.01.05.3am.0f	09,00	30g	I. 21c			08	b	s.3(/2)	104/9

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fund: 01.05												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per.	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0007	4	c.y	fd.01.05.3am.0f	09,00	30g	I. 122	dl.02.a		03	a2	s.3(/2)	21/6
0057	23	a.	fd.01.05.3m.0d	10,0	50g	I. 122			06	a	s.4(/2)	143/10
0018	3	a.	fd.01.05.4m.0d	08,00		I. 141.a			07	a	s.12	31/6
0046	68	a/c	fd.01.05.5m.0d	06,4	50g	I. 124			06	a	s.3(/2)	103/3
0054	93	bx.11b	fd.01.05.5m.0d	06,4	50g	I. 121	dI.ln.01				s.3(/2)	133/5

Fig. 541. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.05

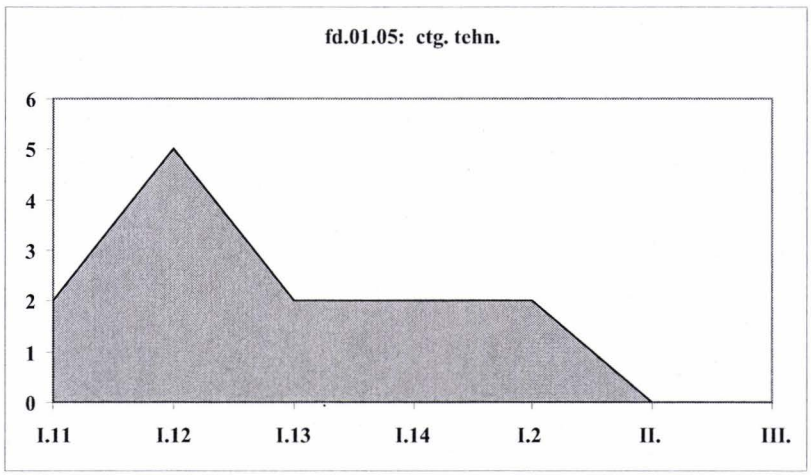

Fig. 542. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.05, categorii tehnologice

În cadrul fundurilor inelare, cu inel scurt şi rotunjit în secţiune, uşor evazat, sunt dominante exemplarele cu diametrul în jur de 9 cm, urmate de cele mari, cu diametrul în jur de 14 cm şi au o frecvenţă mai mică cele de 10 cm. De subliniat şi aici prezenţa remarcabilă a fundurilor cu diametre mici, în jur 6,6 cm. (fig. 543).

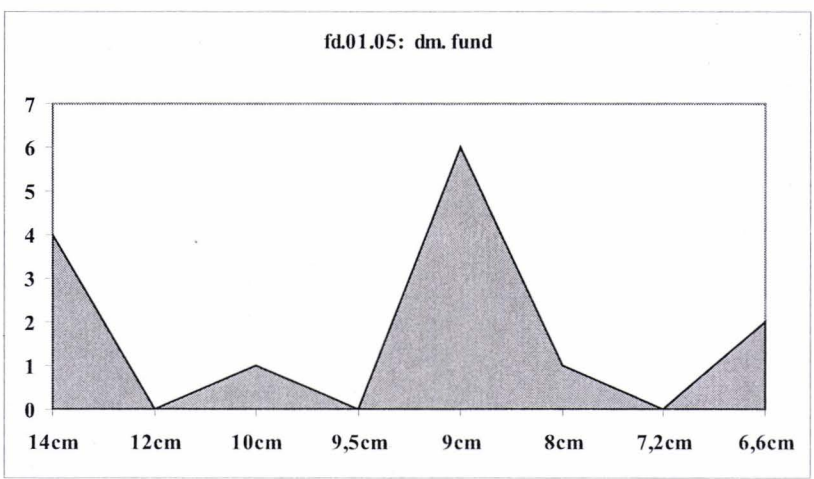

Fig. 543. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.05, diametre

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare al pereţilor, lipsesc vasele cu unghiul de 80^0, 70^0, 40^0 sau 20^0, peisajul fiind dominat de funduri cu unghiul de înclinare al pereţilor de 50^0 şi de 30^0 (fig. 544).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

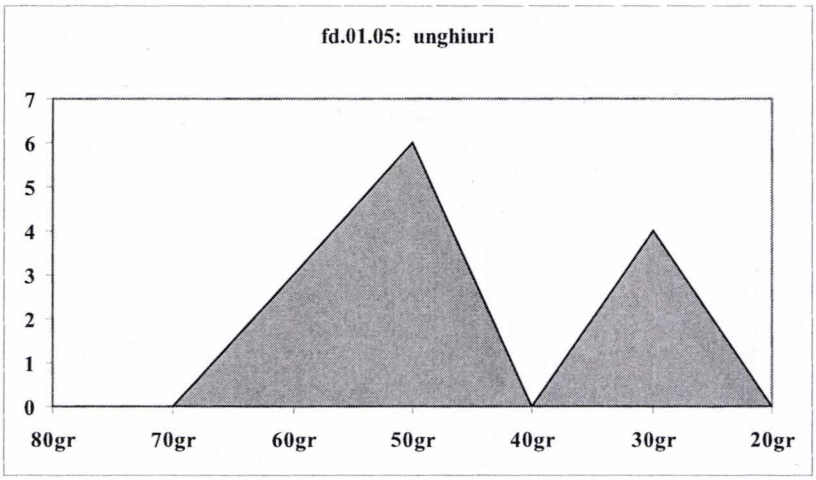

Fig. 544. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.05, unghiuri

x.01.06. Funduri inelare, cu inel lat (fd.01.06) (Fig. 512/ 14-18, 545-548)

Este un subtip mai slab reprezentat. (fig. 524). Vasele prevăzute cu un asemenea fund inelar au fost modelate mai ales la roata rapidă din pastă fină de culoare cenuşie şi apoi din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie sau din pastă fină sau semifină de culoare roşie, de factură romană, cele din pastă cenuşie fină fiind dominante. Lipsesc fundurile inelare cu inel lat, modelate la roata rapidă din pastă cenuşie cimentoasă sau zgrunţuroasă sau cele lucrate la roata înceată sau cu mâna (fig. 546).

Fund: 01.06												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per.	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0054	95	a.	fd.01.06.1m.0b	14,0	70g	I. 122			07	a	s.3(/2)	133/2
0046	74	a.	fd.01.06.1m.0b	14,0	70g	I. 122			09	b	s.3(/2)	102/5
0054	8	a/c	fd.01.06.1m.0c	14,0	60g	I. 124a			07	a	s.3(/2)	133/3
0054	144	a.	fd.01.06.3m.0b	10,0	70g	I. 122			10	b	s.3(/2)	133/6
0007	43	c.y	fd.01.06.3m.0e	10,0	40g	I. 21b			08	b	s.3(/2)	23/1
0051	69	a/c/d	fd.01.06.4am.0d	07,2	50g	I. 122			08	b	s.4(/)	518
0007	38	a.	fd.01.06.4am.0f	07,2	30g	I. 122			08	b	s.3(/2)	22/4

Fig. 545. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.06

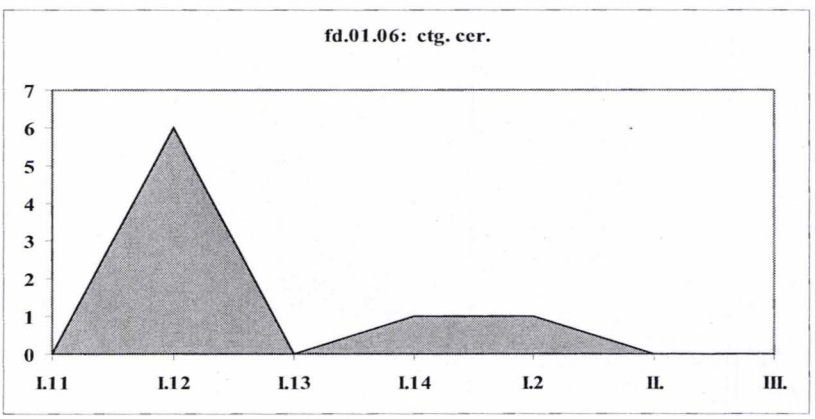

Fig. 546. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.06, categorii tehnologice

În cadrul fundurilor inelare, cu inel lat, sunt dominante exemplarele cu diametrul mare, în jur de 14 cm şi au o frecvenţă mai mică cele de 10 cm. De subliniat şi aici prezenţa absolut remarcabilă a fundurilor cu diametre mici, în jur 6,4 cm. (fig. 547).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

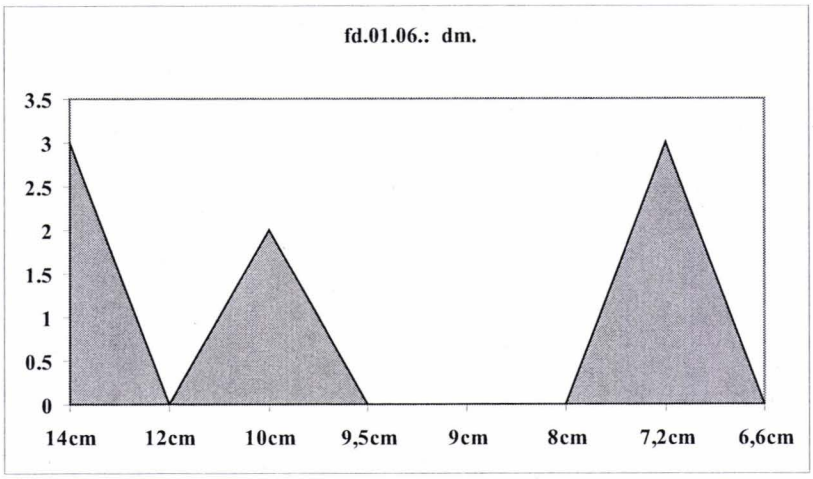

Fig. 547. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.06, diametre

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, sunt dominante unghiurile de 70°, urmate cu o frecvenţă egală de cele de 60, 50, şi 40°. Celelalte unghiuri nu sunt prezente (fig. 548).

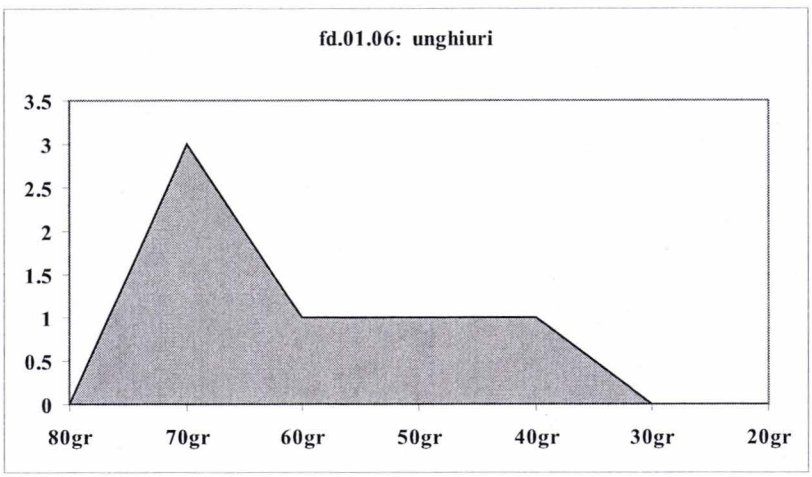

Fig. 548. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.06, unghiuri

x.01.07. Funduri inelare, cu inel lat evazat (fd.01.07) (Fig. 512/ 19-20, 549)

Este subtipul cel mai slab reprezentat. (fig. 524). Vasele prevăzute cu un asemenea inel au fost modelate mai ales la roata rapidă din pastă cimentoasă şi mai ales fină. Lipsesc fundurile inelare lucrate din celelalte categorii ceramice. În cadrul fundurilor inelare sunt reprezentate numai exemplare cu diametrul mare, în jur de 14 cm . Unghiul de înclinare a pereţilor se află la 60° şi mai ales la 50°.

Fund: 01.07												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm	Fund unghi	Ctg. tehn	Dec.1	Dec.2	Gros. per	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	37	a/c	fd.01.07.1m.0c	14,0	60g	I. 121			08	b	s.3(/2)	78/1
0029	42	y	fd.01.07.1m.0d	14,0	50g	I. 11			06	a	s.3(/2)	77/3
0046	154	a.	fd.01.07.1m.0d	14,0	50g	I. 124a			08	b	s.3(/2)	104/6

Fig. 549. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.01.07

x.02. Funduri drepte (fd.02). (Fig. 513- 516/ 1-20, 550-574)

Fundurile drepte au fost modelate mai ales la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi apoi din ceramică lucrată cu mâna. Sunt slab reprezentate în cadrul ceramicii cenuşii

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

cimentoase sau fine, dar şi în cea lucrată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie sau în cea modelată la roata înceată. Lipsesc în ceramica lucrată la roata rapidă din pastă fină sau zgrunţuroasă de culoare roşie, de factură romană. Frecvenţa scăzută în cadrul ceramicii modelate la roata înceată este numai reflexul cantităţii scăzute a acestei categorii tehnologice în ansamblul materialului ceramic de la Sighişoara DV (fig. 550).

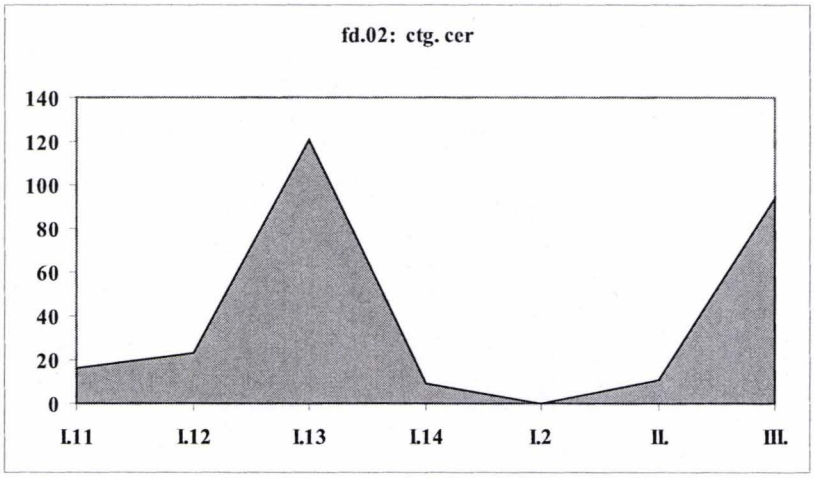

Fig. 550. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Fund tip fd.02, categorii ceramice

De altfel, ele reprezintă forma dominantă în cadrul fundurilor olăriei ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau brun-cărămizie, dar şi în cadrul celor lucrate la roata înceată sau cu mâna (fig. 551a-c).

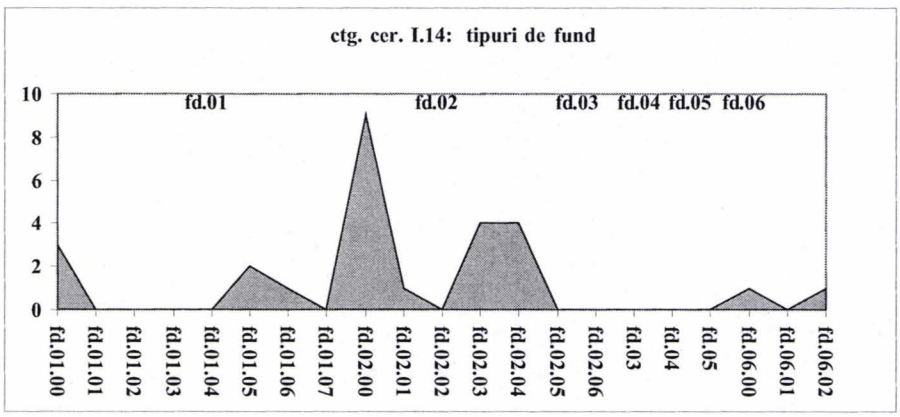

Fig. 551a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile de fund al categoriei tehnologice I.14 (ceramica nisipoasă, brun-cărămizie)

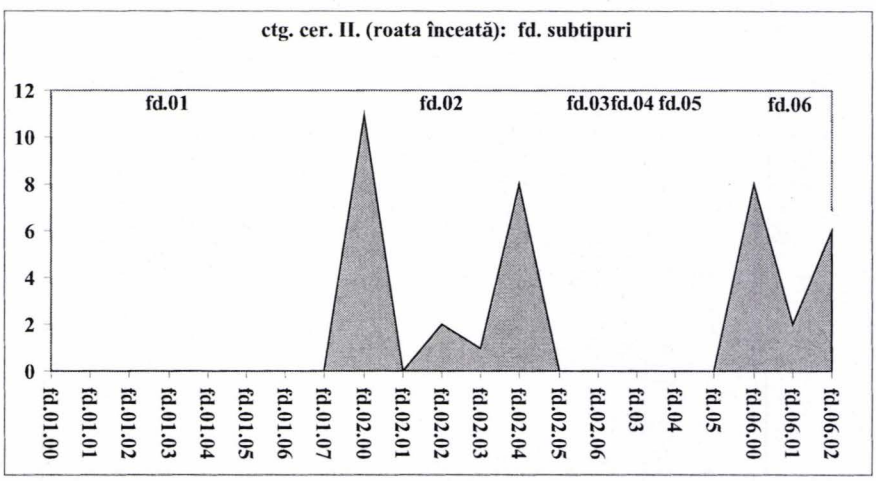

Fig. 551b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile de fund al categoriei tehnologice II (ceramica modelată la roata înceată)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

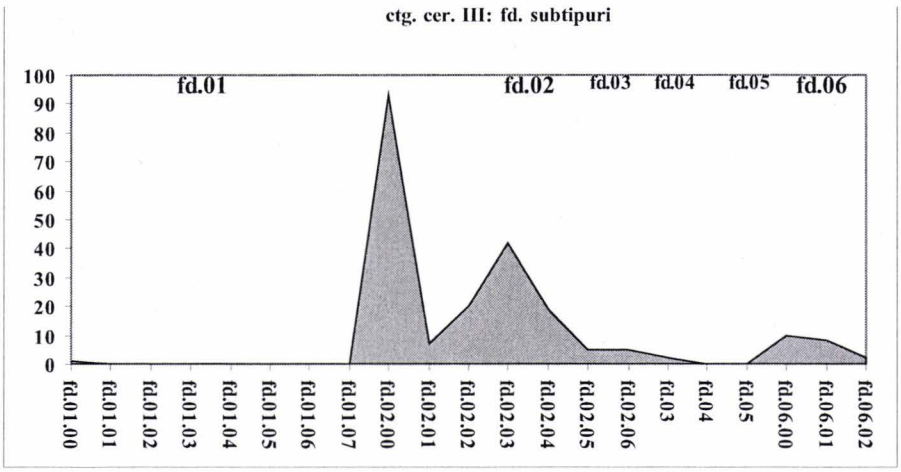

Fig. 551c. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile de fund al categoriei tehnologice III (ceramica modelată cu mâna)

În cadrul vaselor cu fund drept, predomină diametrele de 9,5 şi mai ales de 8 cm, urmate de funduri de vase cu diametrul care variază între 14 şi 12 cm şi, în comparaţie cu fundurile inelare, cu frecvenţă mai mică, cele cu diametrul fundului în jur de 10 respectiv 6,4 cm (fig. 552).

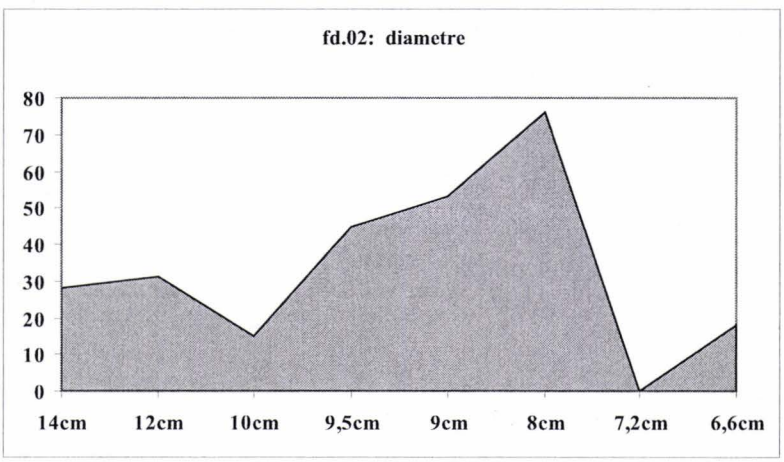

Fig. 552. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele tipului de fund fd.02

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, la vasele cu fund drept nu lipsesc cele cu unghiul de 80°. Există o prezenţa echilibrată a unghiurilor de 70° şi 50°, dominante fiind vasele cu unghiul de înclinare a pereţilor de 60°, urmate de vase cu pereţi înclinaţi într-un unghi de 40°. Vasele cu pereţi puternic înclinaţi lipsesc (unghiul de 20-30°) (fig. 553).

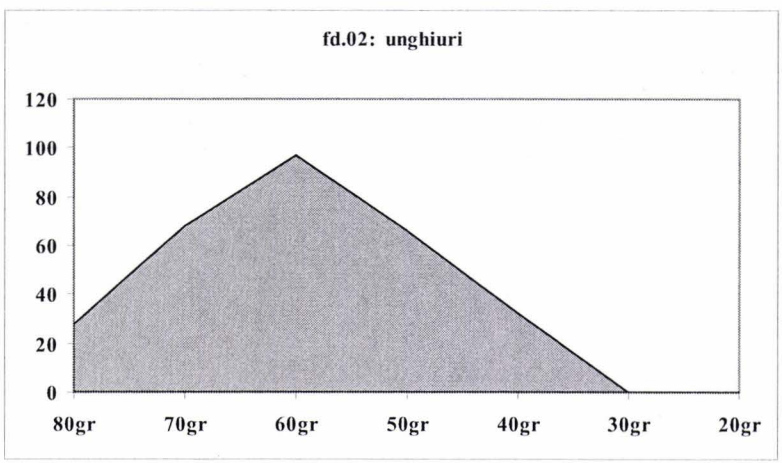

Fig. 553. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unghiurile tipului de fund fd.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Structura formală a inelului permite distingerea mai multor subtipuri (fig. 554).

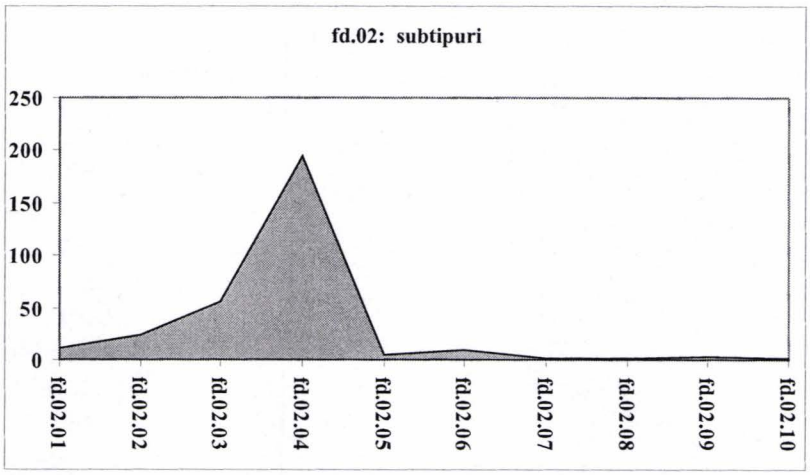

Fig. 554. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Intensitatea prezenţei subtipurilor tipului de fund fd.02

x.02.01. Fund drept rotunjit (fd.02.01). (Fig. 513/ 1-4, 555-5)

Este un subtip mai slab reprezentat ((fig. 554). Astfel de funduri au fost modelate mai ales la mână şi apoi, cu frecvenţă redusă, la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau brun-cărămizie. Lipsesc fundurile lucrate din celelalte categorii tehnologice ale ceramicii (fig. 556).

Fund: 02.01												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0065	25'	a.	fd.02.01.11m.0aa	141,0	85	III. 3c			07	a	s.4(1/)	149/7
0046	fnr	a.	fd.02.01.1m.0a	14,0	80	III. 3c			11	b	s.3(/2)	108/4
0051	55	a.k	fd.02.01.1m.0a	14,0	80	I. 133			?		s.4(/)	126/3
0046	85	a.	fd.02.01.1m.0a	14,0	80	III. 2c	dp.01.01		09	b	s.3(/2)	108/3
0046	104	a.	fd.02.01.1m.0a	14,0	80	III. 3c			12	b	s.3(/2)	108/5
0056	21'		fd.02.01.2m.0b	12,0	70g	III. 3c					s.7	142/5
0014	51	a.m	fd.02.01.2m.0b	12,0	70g	I. 133			11	b	s.3(/2)	37/10
0021	70	a.m	fd.02.01.3am.0c	09,00	60g	I. 133			08	b	s.3(/2)	66/13
0003	30	a.	fd.02.01.3am.0d	09,00	50g	III. 3c			05	a1	s.8	14/1
0104	72	a.	fd.02.01.3bm.0b	09,50	70g	I. 14a1			07	a	s.12	179/2
0007b	10	a.	fd.02.01.2m.0b	12.0	70g	I. 14b	fd.st		06	a	s.12	26/ 4

Fig. 555. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.01

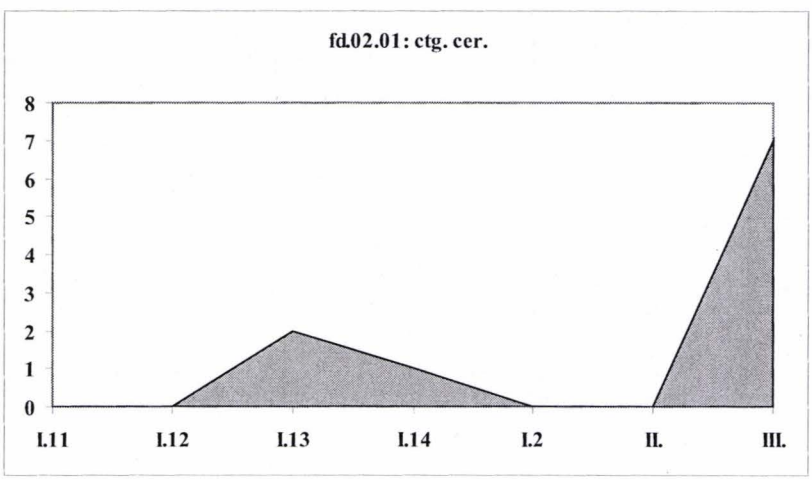

Fig. 556. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.01, categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În cadrul fundurilor drepte rotunjite, sunt dominante exemplarele cu diametrul mare, în jur de 14 cm şi 12 cm şi apoi, cu frecvenţă mai mică, cele între 9,5 şi 9 cm. De subliniat absenţa fundurilor cu diametre mici (fig. 557).

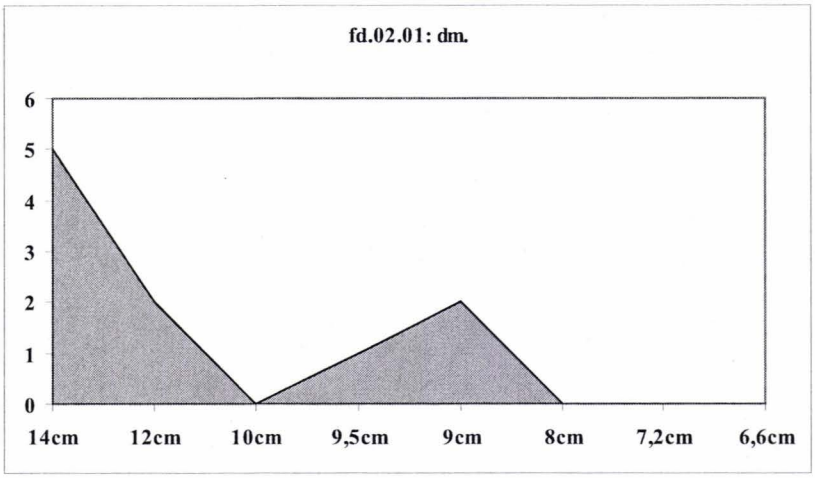

Fig. 557. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.01, diametre

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, sunt dominante unghiurile de 80°, urmează cele de 70° şi apoi cu frecvenţă egală cele de 60° şi 50°. Celelalte unghiuri nu sunt prezente (fig. 558).

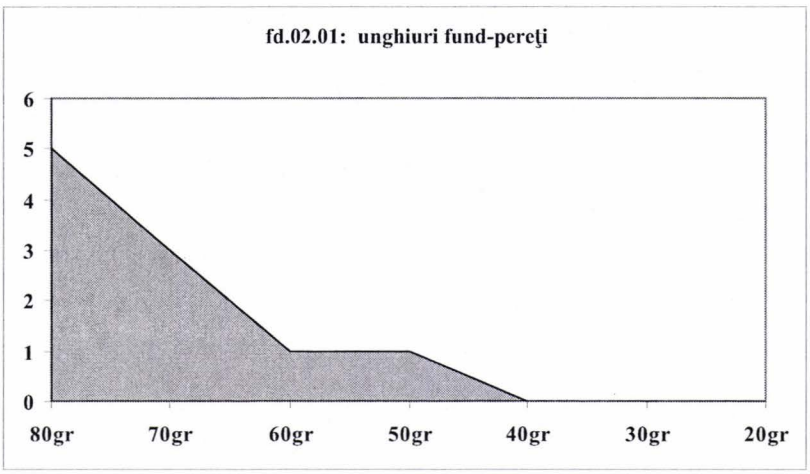

Fig. 558. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.01, unghiuri

x.02.02. Fund drept, rotunjit uşor evazat (fd.02.02). (Fig. 513/ 5-13, 559-562)

Este un subtip mai bine reprezentat decât cel anterior. (fig. 554) Astfel de funduri au fost modelate mai ales cu mâna şi apoi, cu frecvenţă extrem de redusă, la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau la roata înceată. Lipsesc fundurile lucrate din celelalte categorii tehnologice ale ceramicii (fig. 560).

Fund: 02.02												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0065	24	a.	fd.02.02.1m.0a	14,0	80	III. 3b	dp.01.01		10	b	s.4(1/)	149/9
0056	22	a.	fd.02.02.1m.0b	14,0	70g	III. 3b			12	b	s.7	143/2
0113	020		fd.02.02.1m.0b	14,0	70g	preist?					preist?	199/6
0108	90	a.	fd.02.02.1m.0b	14,0	70g	III. X					s.7	187/4
0054	130	a.m	fd.02.02.1m.0b	14,0	70g	III. 1a			10	b	s.3(/2)	139/4
0022	33'	a.	fd.02.02.1m.0b	14,0	70g	III. 4a	dp.01.01		08	b	s.6	70/6
0022	34	a.mare	fd.02.02.1m.0c	14,0	60g	III. 1c	dp.01.01		15	c	s.6	70/7
0041	33	a.	fd.02.02.1m.0d	14,0	50g	III. 3c	dp.01.01		11	b	s.4(/)	91/9
0003	10	a.	fd.02.02.1m.0d	14,0	50g	III. 4a			16	c	s.8	14/3
0015	71	a.	fd.02.02.2m.0b	12,0	70g	III. 2c	dp.01.02		09	b	s.8	46/6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fund: 02.02												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0056	13	a.	fd.02.02.3m.0b	10,0	70g	III. 2c			10	b	s.7	142/2
0005	20		fd.02.02.3m.0b	10,0	70g	III. 4b			12	b	s.7	17/2
0116	24	a.	fd.02.02.3m.0b	10,0	70g	II. 2b			11	b	s.8	202/13
0022	35	a.	fd.02.02.3m.0b	10,0	70g	III. 4c	dp.01.01		07	a	s.6	70/5
0030	11'	a.	fd.02.02.3m.0b	10,0	70g	III. 2c	dp.01.01		11	b	s.8	84/1
0015	69	a.	fd.02.02.3m.0b	10,0	70g	III. 3c			14	c	s.8	46/5
0084	37	a.	fd.02.02.3m.0b	10,0	70g	III. 1b			08	b	s.3(/2)	170/11
0081	36	a.	fd.02.02.3m.0b	10,0	70g	III. 3c			14	c		169/13
0116	23	a.	fd.02.02.3m.0b	10,0	70g	II. 2b			08	b	s.8	201/12
0029	93	a.	fd.02.02.3m.0c	10,0	60g	III. 4c			13	c	s.3(/2)	82/5
0028	25	a.	fd.02.02.3m.0c	10,0	60g	III. 4c			10	b	s.8	76/2
0014	6(a)	e.01b	fd.02.02.3m.0c	9,5	60g	III. 1	dpr.02.03		09	b	s.3(/2)	38/3
0001	101	a.	fd.02.02.3m.0d	10,0	50g	III. 2c			10	b	s.4	5/14
0003	30'	a.	fd.02.02.3m.0d	10,0	50g	III. 1b			12	b	s.8	14/2
0111	29	a.m	fd.02.02.4m.0d	08,0	50g	I. 11/I. 131	dp.01.01		07	a	s.6	1114

Fig. 559. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.02

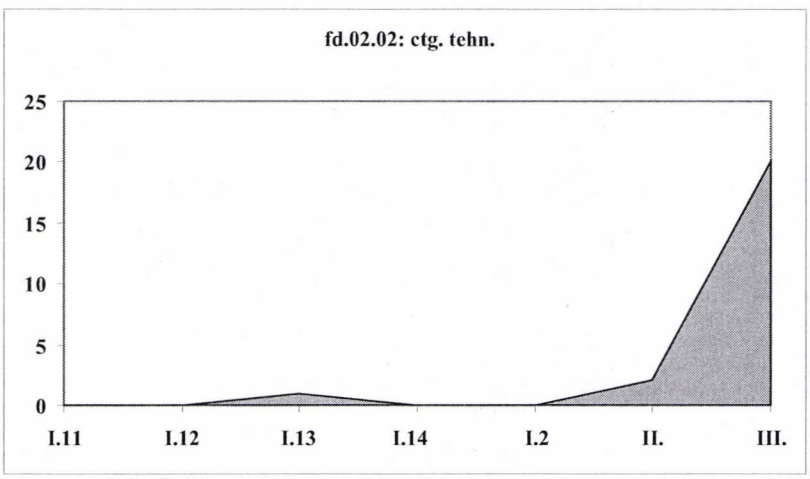

Fig. 560. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.02, categorii tehnologice

În cadrul fundurilor drepte rotunjite, uşor evazate sunt dominante exemplarele cu diametrul în jur de 10 cm, urmate de cele cu diametrul mare, în jur de 14 cm şi apoi, cu frecvenţă extrem de mică, cele în jur de 7,2 cm (fig. 561).

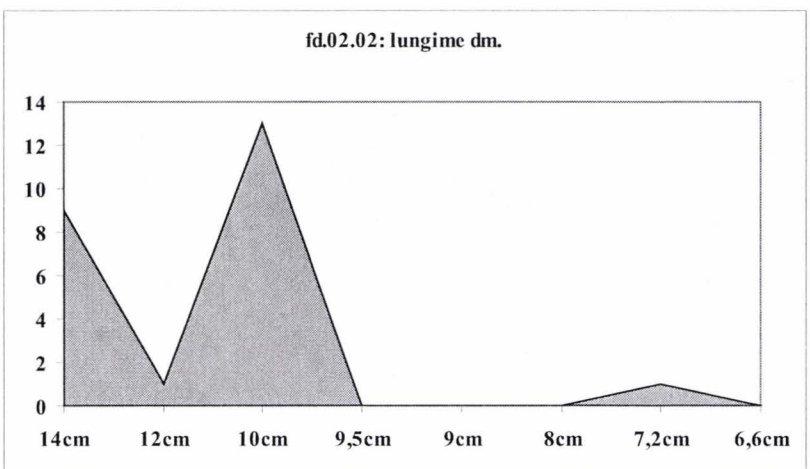

Fig. 561. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.02, diametre

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, lipsesc unghiurile de 80°, sunt dominante cele de 70° şi apoi cele de 50° şi 60°. Celelalte unghiuri nu sunt prezente (fig. 562).

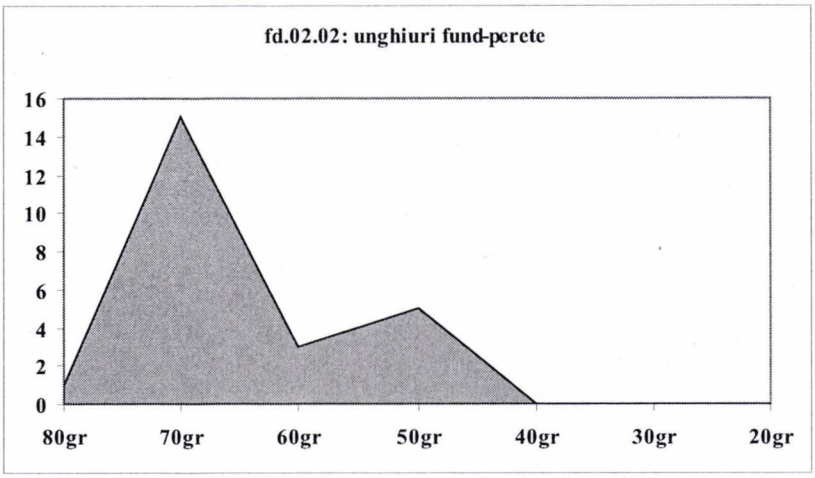

Fig. 562. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.02, unghiuri

x.02.03. Fund drept, vertical, uneori uşor îngustat (fd.02.03). (Fig. 514, 563-566)

Este un subtip ceva mai bine reprezentat decât cel anterior. (fig. 554). Astfel de funduri au fost modelate mai ales la mâna şi apoi, cu frecvenţă extrem de redusă, la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau la roata înceată. Lipsesc fundurile lucrate din celelalte categorii tehnologice ale ceramicii (fig. 564).

Fund: 02.03												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0041	17	f.0	fd.02.03.11m.0b	141,0	70g	I. 111			17	c	s.4(/)	412
0115	11	a.	fd.02.03.1m.0b	14,0	70g	II. 2c			14	c	s.8	200/5
0015	43, 33, 48	a.0404d	fd.02.03.1m.0b	14,0	70g	III. 2c	dpr.02.01		15	c	s.8	45/5;
0039	35	a.	fd.02.03.1m.0c	14,0	60g	III. 2c			10	b	s.8	87/4
0021	63	fa	fd.02.03.1m.0d	14,0	50g	I. 11			13	c	s.3(/2)	2110
0020	55	a.	fd.02.03.2m.0b	12,0	70g	III. 4c	dpr.02.03		09	b	s.6	61/6
0066	8	a.	fd.02.03.2m.0b	12,0	70g	I. 141.a			10	b	s.12	153/8
0108	28	a.	fd.02.03.2m.0b	12,0	70g	III. 3b			09	b	s.7	185/8
0005	24	a.k	fd.02.03.2m.0b	12,0	70g	III. 4b	dp.01.01		11	b	s.7	15/10
0108	27	a.	fd.02.03.2m.0c	12,0	60g	III. 2c			10	b	s.7	185/2
0118	9	a.	fd.02.03.2m.0c	12,0	60g	III. 2b			10	b	s.3(/2)	207/16
0030	11	a.	fd.02.03.2m.0c	12,0	60g	III. 2c	dp.01.01		10	b	s.8	84/2
0028	22	a.	fd.02.03.2m.0c	12,0	60g	III. 3c			17	c	s.8	76/3
0118	50	amf	fd.02.03.2m.0c	12,0	60g	I. 21a			07	a	s.3(/2)	206/9
0112	18	a.m	fd.02.03.2m.0c	12,0	60g	I. 1322	di.bz.02.y2		08	b	s.6	196/8
0005	19	a.k	fd.02.03.2m.0d	12,0	50g	III. 2a			10	b	s.7	17/3
0112	4	f.0	fd.02.03.3am.0b	09,00	70g	I. 11			07	a	s.6	197/5
0039	33v	a.	fd.02.03.3am.0b	09,00	70g	I. 141.c			10	b	s.12(s.8)	87/4
0017	40	a.	fd.02.03.3am.0b	09,00	70g	I. 141a			07	a	s.12(s.8)	56/5
0039	21	a.0305c	fd.02.03.3am.0b	90	70g	III. 3c			10	b	s.8	86/5
0014	31	a.m	fd.02.03.3am.0b	09,00	70g	I. 133			12	b	s.3(/2)	37/11
0041	37	a.	fd.02.03.3am.0c	09,00	60g	III. 2c	d.dgt		11	b	s.4(/)	92/1
0080	11	a.m	fd.02.03.3am.0c	09,00	60g	I. 133			07	a	s.6	1153/12
0041	31	a.	fd.02.03.3am.0c	09,00	60g	III. 2c			10	b	s.4(/)	91/11

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fund: 02.03												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0080	36	a.m	fd.02.03.3am.0c	09,00	60g	I. 131			10	b	s.6	164/15
0056	19'		fd.02.03.3am.0c	09,00	60g	III. 1b					s.7	142/4
0043a	9	a.	fd.02.03.3am.0c	09,00	60g	I. 141.a			07	a	s.12	93/11
0039	32	a.	fd.02.03.3am.0c	09,00	60g	III. 2b			10	b	s.8	86/8
0014	40/10159	j.	fd.02.03.3am.0d	4,5	50	I. 1321			10	b	s.3(/2)	34/4
0001	99	a.	fd.02.03.3am.0d	09,00	50g	III. 1a			08	b	s.4	5/13
0005	9'	a.	fd.02.03.3am.0d	09,00	50g	III. 2b	dp.01.01		08	b	s.7	17/5
0005	0x	a.	fd.02.03.3am.0d	09,00	50g	III. 1c			09	b	s.7	17/4
0079	6	a.	fd.02.03.3am.0x	09,00	xg	I. 132					s.7	163/5
0063	16	a.	fd.02.03.3bm.0b	09,50	70g	III. 2c			08	b	s.6	146/11
0080	24	a.m	fd.02.03.3bm.0b	09,50	70g	I. 131			10	b	s.6	1153/8
0101	20	a.m	fd.02.03.3bm.0b	09,50	70g	I. 131			10	b	s.3(/2)	1018
0111	41	a.m	fd.02.03.3bm.0c	09,50	60g	I. 132			09	b	s.6	11113
0046	160	a.m	fd.02.03.3bm.0c	09,50	60g	I. 122	di.ln.01		10	b	s.3(/2)	102/7
0002	15,	a.m	fd.02.03.3bm.0c	09,50	60g	I. 131					s.6	
0002	15"	a.	fd.02.03.3bm.0c	09,50	60g	III. 1c			08	b	s.6	32/6
0030	9	a.	fd.02.03.4m.0a	08,0	80	III. 2c	di.bz.0103.b		11	b	s.8	84/3
0108	26	a.	fd.02.03.4m.0a	08,0	80	III. 4c			10	b	s.7	186/6
0084	35	a.	fd.02.03.4m.0a	08,0	80	I. 131			09	b	s.3(/2)	171/11
0001	102	a.	fd.02.03.4m.0a	08,0	80	III. 1b			07	a	s.4	5/12
0028	21	a.	fd.02.03.4m.0b	08,0	70g	III. 3b			11	b	s.8	76/1
0108	5	a.	fd.02.03.4m.0b	08,0	70g	III. 2c			10	b	s.7	185/4
0003	xx	a.	fd.02.03.4m.0b	08,0	70g	III. 3a			12	b	s.8	14/4
0030	10	a.	fd.02.03.4m.0b	08,0	70g	III. 2c			13	c	s.8	84/4
0020	34	a.	fd.02.03.4m.0b	08,0	70g	III. 1c			09	b	s.6	60/4
0118	11	a.	fd.02.03.4m.0c	08,0	60g	III. 2b			10	b	s.3(/2)	207/15
0115	39	a.	fd.02.03.4m.0c	08,0	60g	III. 1b			10	b	s.8	200/11
0064	58	a.m	fd.02.03.4m.0c	08,0	60g	I. 133			07	a	s.6	145/10
0003	13	a.	fd.02.03.4m.0d	08,0	50g	III. 1c			08	b	s.8	14/6
0046	18	e.01a	fd.02.03.5m.0b	06,4	70g	III. 2	dpr.02.03				s.3(/2)	107/3
0118	10	a.	fd.02.03.5m.0b	06,4	70g	III. 2b					s.3(/2)	207/10
0113	12	a.m	fd.02.03.5m.0c	06,4	60g	I. 131			05	a1	s.4(1/)	199/3
0030	GB12	a0.	fd.02.03.5m.0c	06,4	60g	III					s.8	84/10

Fig. 563. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.03

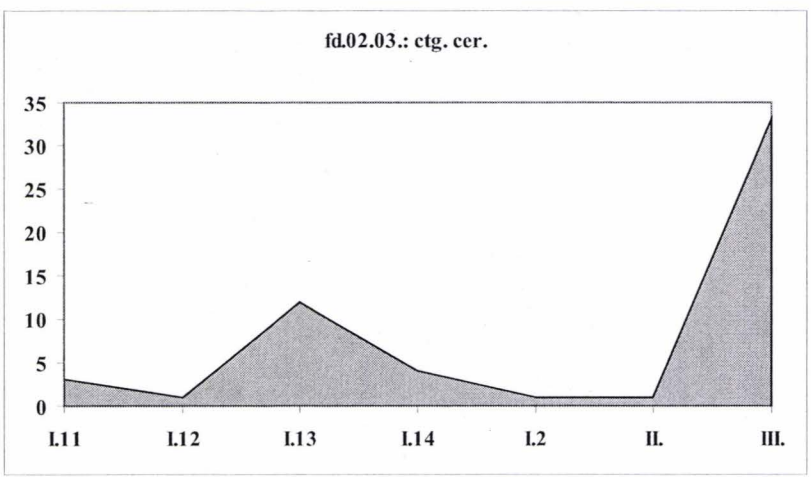

Fig. 564. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.03, categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În cadrul fundurilor drepte, verticale, uneori uşor îngustate, sunt dominante exemplarele cu diametrul între 9,5 şi 8 cm, urmate de cele cu diametrul mare, în jur de 12 cm şi de 14 cm şi apoi, cu frecvenţă extrem de mică, de cele în jur de 6,4 cm (fig. 565).

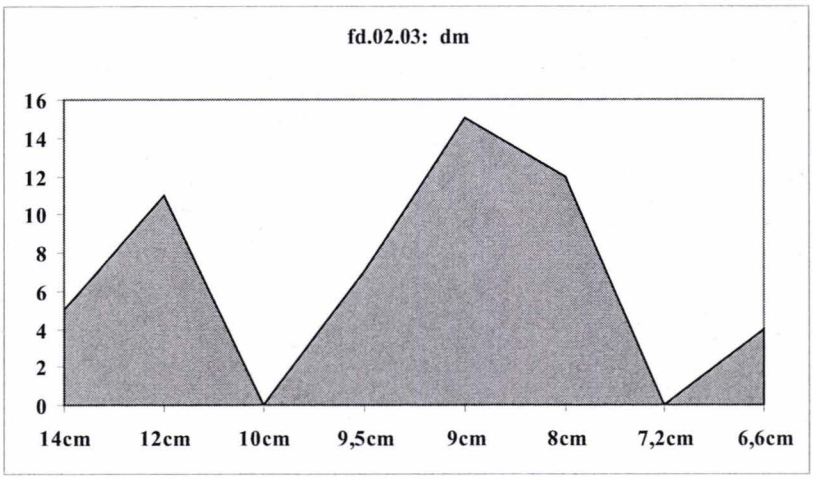

Fig. 565. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.03, diametre

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, unghiurile de 80° sunt rare, fiind dominante cele de 60° şi apoi de cele de 70°, şi foarte rar cele de 50°. Celelalte unghiuri nu sunt prezente (fig. 566).

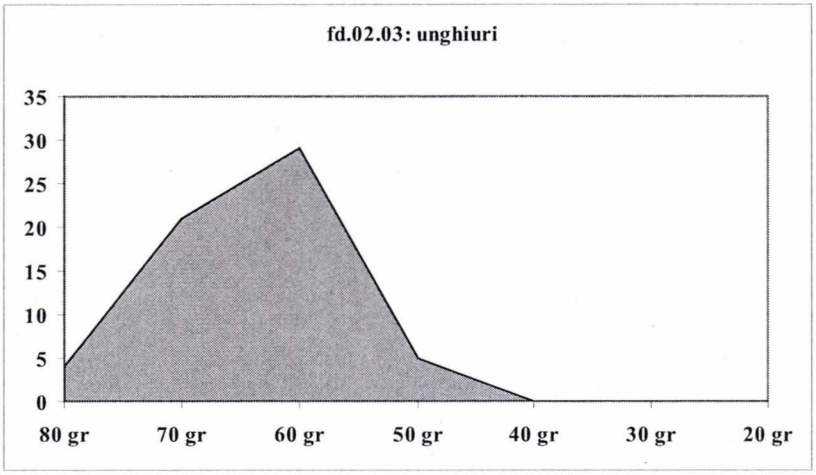

Fig. 566. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.03, unghiuri

x.02.04. Fund drept şi ascuţit (fd.02.04). (Fig. 515, 567-570)

Este subtipul cel mai bine reprezentat (fig. 554). Astfel de funduri au fost modelate cu preponderenţă la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi, cu frecvenţă extrem de redusă, din celelalte categorii tehnologice ale ceramicii (fig. 568).

Fund: 02.04												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0005	17	i.	fd.02.04.111m.0c	1411,0	60g	III. 2b			08	b	s.7	17/1
0115	10	a.	fd.02.04.1m.0a	14,0	80	I. 141.c1			10	b	s.8	200/20
0056	14	a.	fd.02.04.1m.0b	14,0	70g	III. 3b			10	b	s.7	142/7
0112	3	f.0	fd.02.04.1m.0c	14,0	60g	I. 111	di.01.d		15	c	s.6	195/3
0056	29	a.	fd.02.04.1m.0c	14,0	60g	III. 1a			15	c	s.7	142/6
0021	61	k	fd.02.04.1m.0c	14,0	60g	I. 113			15	c	s.3(/2)	219
0115	12	a.	fd.02.04.1m.0d	14,0	50g	II. 2b			11	b	s.8	200/4
0009	NI106		fd.02.04.1m.0d	155	60g	I. 142/II. 2a	dp.01.02		25	d	s.8	30/5
0030	12	a.	fd.02.04.2m.0b	12,0	70g	III. 4b			16	c	s.8	84/5
0029	44	a.	fd.02.04.2m.0b	12,0	70g	I. 132			08	b	s.3(/2)	78/7
0078	fnr1	a.	fd.02.04.2m.0c	12,0	60g	I. 141.a			06	a	s.12	161/11
0117	2	a.m	fd.02.04.2m.0c	12,0	60g	I. 131			07	a	s.4-6	203/2

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fund: 02.04												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0118	42	a.m	fd.02.04.2m.0c	12,0	60g	I. 122	di.bz.02.04.a4		12	b	s.3(/2)	204/5
0074	3+13	a.m	fd.02.04.2m.0c	12,0	60g	I. 132	dm		05	a1	s.4(/2)	157/11
0046	38	f.0	fd.02.04.2m.0c	12,0	60g	I. 111	dm		10	b	s.3(/2)	46-2/2
0002	63	f.0	fd.02.04.2m.0c	12,0	60g	I. 132	dp.01.01		14	c	s.6	33/7
0043	15b	a.m	fd.02.04.2m.0d	12,0	50g	I. 122			08	b	s.6	96/ 4
0029	94	k	fd.02.04.2m.0d	12,0	50g	I. 1321			06	a	s.3(/2)	79/
0101	16	a.m	fd.02.04.2m.0d	12,0	50g	I. 1321			05	a1	s.3(/2)	177/3
0001	63	f.0	fd.02.04.2m.0d	12,0	50g	I. 131	dp.01.02		11	b	s.4	2/13
0110	36	a.m	fd.02.04.2m.0e	12,0	40g	I. 131			06	a	s.6	189/7
0121	25	a.m	fd.02.04.2m.0e	12,0	40g	I. 131			05	a1	s.4	163/10
0051	53	a.m	fd.02.04.2m.0e	12,0	40g	I. 1322			09	b	s.4(/)	121/8
0118	27	k	fd.02.04.2m.0e	12,0	40g	I. 122			10	b	s.3(/2)	204/11
0016	42	a.	fd.02.04.3am.0a	09,00	80	III. 3b			11	b	s.8	49/9
0057	21	a.m	fd.02.04.3am.0b	09,00	70g	I. 133	dm		10	b	s.4(/2)	145/2
0002	39	a.m	fd.02.04.3am.0c	09,00	60g	III. 2c			12	b	s.6	9/15
0023	xx	a.	fd.02.04.3am.0c	09,00	60g	I. 132			06	a	s.7	71/8
0041	32	a.	fd.02.04.3am.0c	09,00	60g	III. 2b	dp.01.01		09	b	s.4(/)	91/12
0110	48	a.	fd.02.04.3am.0c			III. 1a			07	a	s.6	191/7
0112	29	a.m	fd.02.04.3am.0c	09,00	60g	I. 122			09	b	s.6	195/14
0046	150	a.m	fd.02.04.3am.0c	09,00	60g	I. 133			11	b	s.3(/2)	106/11
0042	1	a.	fd.02.04.3am.0c	09,00	60g	I. 11			14	c	s.4	92/6
0042	3	a.m?	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 132			11	b	s.4	92/8
0041	28	a.m	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 122	dl.02.y		08	b	s.4(/)	419
0080	43	a.m	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 131			06	a	s.6	164/13
0080	46	a.m	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 132			04	a1	s.6	1153/10
0076	8+5+9	a.m	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 131			10	b	s.4(/)	160/5,7
0121	24	a.m	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 131			12	b	s.4	163/9
0002	62	aml	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 131			07	a	s.6	9/3
0079	4	a.m	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 131			10	b	s.7	163/3
0057	24	a.m	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 133	dm		10	b	s.4(/2)	145/1
0021	na	a.m	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 131			09	b	s.3(/2)	65/1
0080	39	a.m	fd.02.04.3am.0d	09,00	50g	I. 131			05	a1	s.6	165/16
0022	1	a.m	fd.02.04.3am.0d,fat	09,00	50g	I. 122			13	c	s.6	69/14
0063	15	a.m	fd.02.04.3am.0e	09,00	40g	I. 132			06	a	s.6	146/9
0016	83	a.	fd.02.04.3am.0e	09,00	40g	II. 2b			10	b	s.8	48/6
0002	90	a.m	fd.02.04.3am.0e	09,00	40g	I. 131			05	a1	s.6	9/2
0002	60	a.m	fd.02.04.3am.0e	09,00	40g	I. 131			07	a	s.6	9/1
0022	31	a.m	fd.02.04.3am.0e	09,00	40g	I. 124			11	b	s.6	69/12
0001	56	a.m	fd.02.04.3am.0e	09,00	40g	I. 132			06	a	s.4	1/9
0051	48	a.m	fd.02.04.3am.0e	09,00	40g	I. 1321			10	b	s.4(/)	121/7
0116	0	a.	fd.02.04.3bm.0a	09,50	80	III. 2c			10	b	s.8	201/11
0015	70	a.	fd.02.04.3bm.0b	09,50	70g	III. 1b			07	a	s.8	46/8
0046	157'	a.	fd.02.04.3bm.0b	09,50	70g	I. 133			10	b	s.3(/2)	106/12
0029	92	a.	fd.02.04.3bm.0b	09,50	70g	III. 4a			09	b	s.3(/2)	82/7
0051	27verde	a.m	fd.02.04.3bm.0b	09,50	70g	I. 1322			04	a1	s.4(/)	121/9
0112	17	a.m	fd.02.04.3bm.0c	09,50	60g	I. 111			08	b	s.6	195/4
0056	23	a.m	fd.02.04.3bm.0c	09,50	60g	I. 132			10	b	s.7	140/6
0017	18	a.	fd.02.04.3bm.0c	09,50	60g	I. 141a	di.bz.0102.03		07	a	s.12(s.8)	55/a-c

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fund: 02.04												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr. per.	Datare	Planșa
0039	8	a.	fd.02.04.3bm.0c	09,50	60g	II. 2b			10	b	s.8	85/6
0080	13	a.m	fd.02.04.3bm.0c	09,50	60g	I. 131			10	b	s.6	1153/9
0043	19	a.m	fd.02.04.4m.0b	09,50	60g	I. 131			09	b	s.4-6	95/9
0064	20	a.m	fd.02.04.3bm.0c	09,50	60g	I. 132			10	b	s.6	148/7
0023	14	a.	fd.02.04.3bm.0c	09,50	60g	III. 3c			10	b	s.7	71/10
0063	17	a.m	fd.02.04.3bm.0c	09,50	60g	I. 132			07	a	s.6	146/10
0022	20	a.m	fd.02.04.3bm.0d	09,50	50g	I. 131			13	c	s.6	69/18
0001	50	a.m	fd.02.04.3bm.0d	09,50	50g	I. 124a			10	b	s.4	1/6
0074	4	a.m	fd.02.04.3bm.0d	09,50	50g	I. 131			06	a	s.4(/2)	157/4
0112	14	a.m	fd.02.04.3bm.0d	09,50	50g	I. 1321			04	a1	s.6	196/6
0051	50	a.m	fd.02.04.3bm.0d	09,50	50g	I. 1321			08	b	s.4(/)	121/6
0080	42	a.m	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 131			06	a	s.6	164/16
0002	49	a.m	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 132					s.6	9/16
0002	110	a.m	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 132			05	a1	s.6	10/12
0101	21	a.m	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 131			04	a1	s.3(/2)	177/4
0122	18	a.m	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 132			07	a	s.3(/2)	212/13
0081	17	a.m	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 133			09	b		168/14
0110	37	a.m	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 132					s.6	189/10
0110	33	a.m	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 131	di.cr.b		07	a	s.6	189/8
0063	13	a.m	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 131			06	a	s.6	146/4
0001	69	aml	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 122			06	a	s.4	2/13
0001	39'	a.k	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 124a			09	b	s.4	1/7
0111	1	a.1817e1	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 122	dl.cx.01		05	a1	s.6	192/8
0041	29	a.m	fd.02.04.3bm.0e	09,50	40g	I. 1321			07	a	s.4(/)	90/7
0006	4	a.	fd.02.04.3m.0a	10	80g	III. ?			08	b	s.7	18/4
0039	10178	a.0210c2	fd.02.04.3m.0c	10	60g	III. 2c			10	b	s.8	86/4
0046	17	e.02b	fd.02.04.4am.0c	6	60g	III. 2b	dpr.02.03		11	b	s.3(/2)	107/1
0110	50	a.	fd.02.04.4m.0a			III.			06	a	s.6	191/8
0108	25	a.	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	III. 4a			13	c	s.7	186/5
0112	7	a.m	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	I. 122			09	b	s.6	195/7
0063	18	a.m	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	I. 124			05	a1	s.6	146/2
0016	45	a.	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	II. 2b			09	b	s.8	48/7
0112	8	a.	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	I. 133	di.01.a		07	a	s.6	196/10
0028	12'	a.	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	II. 3a			10	b	s.8	75/10
0017	21	a.	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	I. 141a			09	b	s.12(s.8)	55/6
0014	41	a.	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	III. 3a			12	b	s.3(/2)	38/6
0081	21	a.m	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	I. 133			07	a		168/15
0111	31	a.m	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	I. 111	dp.01.01		07	a	s.6	192/3
0111	14	a.m	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	I. 131			10	b	s.6	194/8
0001	GB31	a.	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	I. 132					s.4	6/2
0112	38	a.	fd.02.04.4m.0b	08,0	70g	III. 2c			14	c	s.6	196/11
0056	26	a.m	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 1321	dp.01.02		04	a1	s.7	140/10
0101	14	a.m	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 132			10	b	s.3(/2)	177/5
0005	fnr	a.k	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	III. 2c			12	b	s.7	17/5
0051	60	a.m	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 124a			07	a	s.4(/)	519
0043	23b	a.m	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 131			08	b	s.6	97/6
0039	15	a.	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	II. 2b			10	b	s.8	85/8
0051	42	a.m	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 21b			08	b	s.4(/)	126/6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fund: 02.04												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr. per.	Datare	Planșa
0078	13'	a.	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	II. 2b			10	b	s.8(s.12)	162/11
0002	75	a.m	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 1322			10	b	s.6	10/13
0023	13	a.	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	III. 3c	dp.01.01		12	b	s.7	71/9
0003	33	a.	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	III. 2b			10	b	s.8	14/5
0043	33b'	a.m	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 131			06	a	s.6	96/2
0111	35	a.m	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 131			11	b	s.6	193/2
0112	37	a.	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 133			10	b	s.6	196/9
0112	5	a.m	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 122			10	b	s.6	195/8
0117	4	a.m	fd.02.04.4m.0c	08,0	60g	I. 132	dp.01.01		11	b	s.4-6	203/4
0064	19	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 131			10	b	s.6	148/5
0023	x	a.	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 131	dp.01.01		09	b	s.6(s.7)	71/17
0052	21	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 131			09	b	s.4	128/12
0063	14	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 131			?		s.6	146/3
0080	41	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 131	di.cr.b		10	b	s.6	164/14
0111	30	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 133	dp.01.01		05	a1	s.6	194/9
0111	42	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 131			05	a1	s.6	193/3
0118	40	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 11			10	b	s.3(/2)	205/16
0001	98	a.	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 1321			06	a	s.4	5/7
0076	13	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 132			11	b	s.4(/)	160/8
0121	23	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 131			06	a	s.4	163/8
0050	54	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 124			06	a	s.4(1/)	111/7
0041	15	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 131			07	a	s.4(/)	90/8
0080	48	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 132			08	b	s.6	1153/11
0115	35	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 131			05	a1	s.8	200/17
0110	47	a.	fd.02.04.4m.0d	09,00	60g	I. 133			09	b	s.6	191/6
0021	ne	a.	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 133			07	a	s.3(/2)	66/14
0021	ni	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 133	dp.01.01		06	a	s.3(/2)	66/15
0021	n10	a.	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 133			06	a	s.3(/2)	66/17
0110	39	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 1321			06	a	s.6	189/11
0064	57	a.	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 132			08	b	s.6	145/11
0110	38	a.m	fd.02.04.4m.0d	08,0	50g	I. 131			07	a	s.6	190/10
0022	24	a.m	fd.02.04.4m.0d,fat	08,0	50g	I. 131			08	b	s.6	69/17
0118	41	a.m	fd.02.04.4m.0e	08,0	40g	I. 131			06	a	s.3(/2)	207/9
0051	49	a.m	fd.02.04.4m.0e	08,0	40g	I. 1321			08	b	s.4(/)	121/5
0001	31	a.	fd.02.04.4m.0e	08,0	40g	I. 1321					s.4	1/10
0110	10	a.m	fd.02.04.4m.0e	08,0	40g	I. 1321			06	a	s.6	191/5
0121	26	a.m	fd.02.04.4m.0e	08,0	40g	I. 131			05	a1	s.4	163/7
0110	15	a.m	fd.02.04.4m.0e	08,0	40g	I. 133			09	b	s.6	190/11
0115	38	a.	fd.02.04.5m.0a	06,4	80	III. 2c			15	c	s.8	200/13
0023	15	a.	fd.02.04.5m.0c	06,4	60g	I. 1321			07	a	s.7	23-2/2
0042	2	a.m	fd.02.04.5m.0c	06,4	60g	I. 132			07	a	s.4	92/9
0002	59	a.m	fd.02.04.5m.0c	06,4	60g	I. 131			06	a	s.6	9/5
0064	9	a.m	fd.02.04.5m.0c	06,4	60g	I. 124b	ds.05		10	b	s.6	147/5
0117	1	a.m	fd.02.04.5m.0c	06,4	60g	I. 133	dp.01.01		07	a	s.4-6	203/1
0076	3	a.m	fd.02.04.5m.0c	06,4	60g	I. 131			08	b	s.4(/)	160/9
0002	7	a.m	fd.02.04.5m.0d	06,4	50g	I. 122			07	a	s.6	11/9
0002	42	a.m	fd.02.04.5m.0d	06,4	50g	I. 133			05	a1	s.6	10/15
0112	28	a.	fd.02.04.5m.0d	06,4	50g	I. 124			05	a1	s.6	195/13

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fund: 02.04												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0002	61	a.m	fd.02.04.5m.0d	06,4	50g	I. 131			10	b	s.6	9/4
0002	xxxx	a.	fd.02.04.5m.0d	06,4	50g	I. 133					s.6	10/14
0050	66	a.m	fd.02.04.5m.0d	06,4	50g	I. 122	dl.		09	b	s.4(1/)	110/7
0001	54	a.m	fd.02.04.5m.0d	06,4	50g	I. 132			06	a	s.4	2/15
0063	20	a.0404a	fd.02.04.5m.0d	6	50g	I. 1321			06	a	s.6	145/6
0046	7a	bol.01	fd.02.04.5m.0e	6	40	I. 122					s.3(/2)	102/4
0053	1	a.1819f!!	fd.02.04.6m.0g	50	20g	I. 124	dl.02.y		06	a	s.6	129/9

Fig. 567. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.04

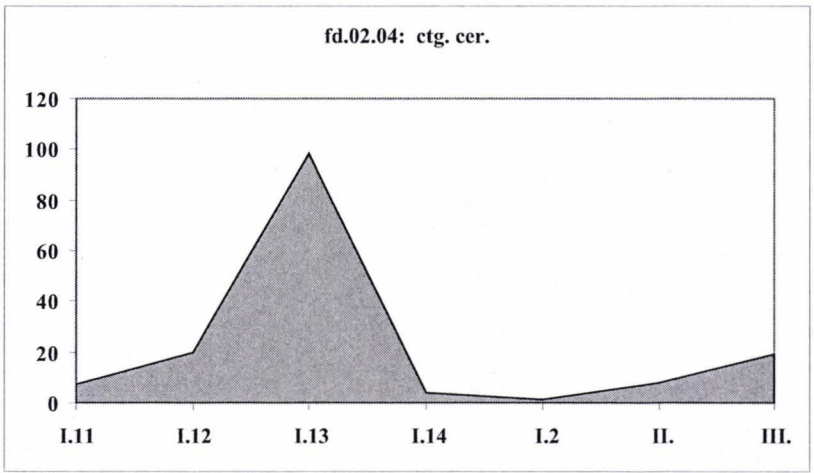

Fig. 568. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.04, categorii tehnologice

În cadrul fundurilor drepte şi ascuţite, sunt dominante, ca şi la subtipul precedent, exemplarele cu diametrul între 9,5 şi 8 cm, urmate de cele cu diametrul mare, în jur de 12 cm şi apoi de 14 cm şi apoi, cu frecvenţă extrem de mică, de cele în jur de 6,4 cm (fig. 569).

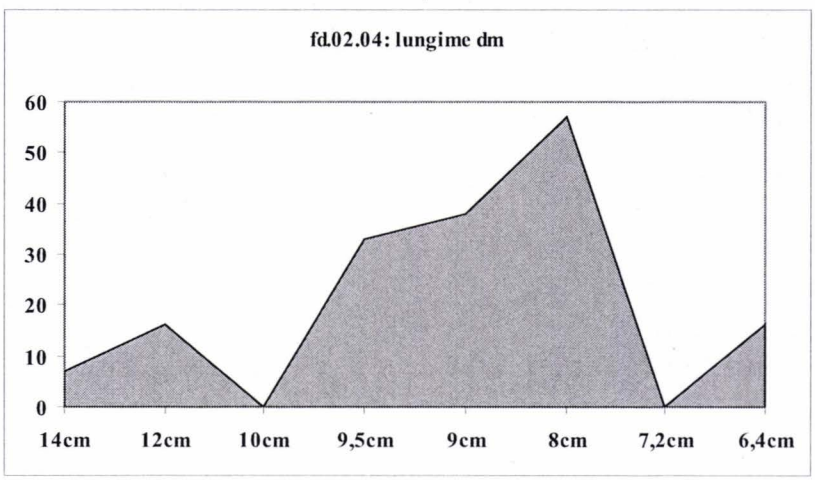

Fig. 569. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.04, diametre

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, unghiurile de 80° sunt rare, fiind dominante cele de 50°, urmează apoi de 60° şi apoi cele de 40° şi mai rar cele de 70°. Vasele cu pereţii puternic aplecaţi în afară (20°) nu sunt prezente (fig. 570).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

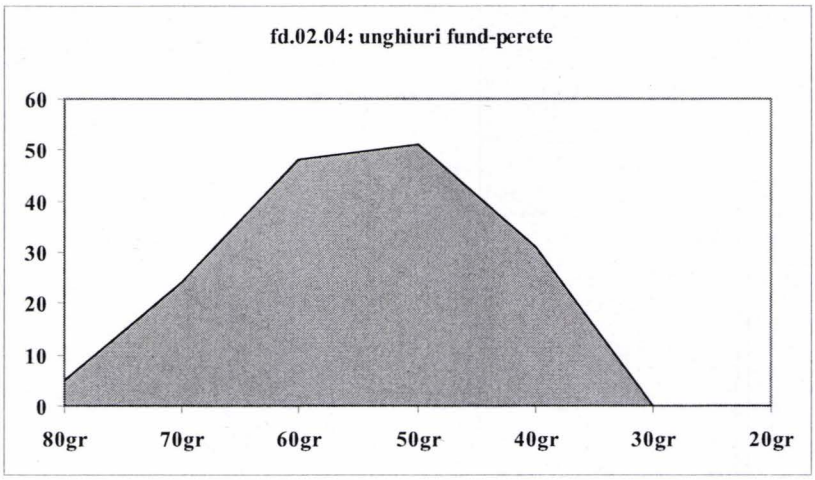

Fig. 570. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.04, unghiuri

Urmează o serie de subtipuri extrem de palid reprezentate, motiv pentru care nu au fost ilustrate prin diagrame (fig. 554).

x.02.05. Fund drept, accentuat evazat (fd.02.05). (Fig. 516/ 1-5, 571)

Astfel de funduri au fost modelate numai din ceramică lucrată cu mâna (fig. 571).

Fund: 02.05												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0021	52	a.	fd.02.05.1m.0b	14,0	70g	III. 3c			09	b	s.3(/2)	68/9
0001	1	a.0101b	fd.02.05.3am.0b			III. 3b	di.01.01.a1				s.4	6/1a-b
0052	13	e.02a	fd.02.05.3am.0b	09,00	70g	III. 2a			08	b	s.4	129/3
0039	19	a.	fd.02.05.3am.0c	09,00	60g	III. 2b			08	b	s.8	87/3
0003	12	a.	fd.02.05.3bm.0c	09,50	60g	III. 4a			12	b	s.8	14/7
0043	4	a.	fd.02.05.4m.0b	08,0	70g	III. 4c			12	b	s.8	93/3

Fig. 571. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.05

În cadrul fundurilor drepte, accentuat evazate, sunt dominante, ca şi la subtipul precedent, exemplarele cu diametrul între 9,5 şi 8 cm, urmate de cele cu diametrul mare, în jur de 14 cm. Alte categorii dimensionale de funduri lipsesc.

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, lipsesc unghiurile de 80°, fiind dominante cele de 70°, după care urmează cele 60°.

x.02.06. Fund drept, puţin evazat (fd.02.06). (Fig. 516/ 6-15, 572)

Astfel de funduri au fost modelate mai ales din ceramică lucrată cu mâna, dar şi la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, cenuşie sau cimentoasă. În cadrul fundurilor drepte, puţin evazate, sunt dominante, ca şi la subtipul precedent, exemplarele cu diametrul între 9,5 şi 8 cm, urmate de cele cu diametrul de 6,4 cm, apoi cele cu diametrul mare, în jur de 12 cm. Alte categorii dimensionale de funduri lipsesc.

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare a pereţilor, există o prezenţă notabilă a unghiurilor de 80°, fiind dominante cele de 60°, după care urmează cele 70° şi cu un singur caz cele de 50°.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fund: 02.06												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0006	3	a.	fd.02.06.02m.0b		70g	III. ?			08	b	s.7	18/3
0029	15	bol.06e	fd.02.06.1m.0e	165	40g	III. 3	dp.01.02		10	b	s.3(/2)	81/1
0021	16	a.	fd.02.06.2m.0a	12,0	80	III. 2b			08	b	s.3(/2)	68/8
0001	60	a.m	fd.02.06.3am.0a	09,00	80	I. 133			09	b	s.4	1/12
0016	40	a.	fd.02.06.3am.0b	09,00	70g	III. 1c			08	b	s.8	49/8
0054	98	e.02b	fd.02.06.3am.0b	9	70g	III. 2			09	b	s.3(/2)	139a/5
0005	11	a.	fd.02.06.3am.0c	09,00	60g	III. 2c			11	b	s.7	17/7
0013	19	a.	fd.02.06.3am.0c	09,00	60g	III. 2b			10	b	s.8	33/4
0074	047		fd.02.06.3bm.0b	09,50	70g	preist			/		preist	158/12
0029	41	cx/d	fd.02.06.4m.0c	08,0	60g	I. 11			03	a2	s.3(/2)	77/5
0108	89	a.	fd.02.06.4m.0c	08,0	60g	III. X					s.7	187/
0020	12	j.k??!!	fd.02.06.5m.0a	06,4	80	I. 131			05	a1	s.6	58/12
0046	54	a.m	fd.02.06.5m.0d	06,4	50g	I. 132			10	b	s.3(/2)	106/2

Fig. 572. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.06

x.02.07. Fund drept, profilat şi evazat (fd.02.07). (Fig. 516/ 15, 573)

Subtipul este reprezentat printr-un singur exemplar lucrat la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, cu diametrul de 9,5 cm şi unghiul de înclinare a pereţilor de 50°.

Fund: 02.07												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0046	2	cx	fd.02.07.3bm.0d	09,50	50g	I. 131	dm		10	b	s.3(/2)	105/9

Fig. 573. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.07

x.02.08. Fund drept, puternic evazat (fd.02.08). (Fig. 516/ 16-19, 574)

Subtipul este reprezentat prin patru exemplare, unul lucrat la roata rapidă din pastă cimentoasă, având diametrul de 9,5 cm şi unghiul de înclinare a pereţilor de 50°, altul tot la roata rapidă, dar din pastă fină, de culoare cenuşie, cu diametrul mare de 14 cm şi unghiul de înclinare a pereţilor de 60° şi două din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, cu diametrul de 8 cm şi unghiul de înclinare a pereţilor de 60° respectiv 40°.

Fund: 02.08												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros. per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0021	35	a/c	fd.02.08.3bm.0d	09,50	50g	I. 11			04	a1	s.3(/2)	217
0065	1	f?	fd.02.08.1m.0c	14,0	60g	I. 122	di.ln.01	dm	10	b	s.4(1/)	151/1
0064	4	a.?	fd.02.08.4m.0c	08,0	60g	I. 133			?		s.6	148/6
0079	5	a	fd.02.08.4m.0e	08,0	40g	I. 131			10	b	s.7	163/4

Fig. 574. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.02.08

x.03. Fund curbat înspre exterior (fd.03.) (Fig. 516/ 20-21, 575)

Tipul este reprezentat prin 3 exemplare, unul lucrat la roata rapidă din pastă fină, de culoare cenuşie, celelalte lucrate cu mâna, cu diametrul de 12 cm sau 10 cm şi unghiul de înclinare a pereţilor de 70° sau 50°, ultimul fiind ornamentat cu alveole deasupra fundului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fund: 03									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0111	2	k	fd.03.01.2m.0b	I. 21b			a1	s.3(s.6)	1119
0039	31	a	fd.03.01.2m.0b	III. 2c			b	s.8	87/4
0001	2	a	fd.03.02.3m.0d	III. 3	dpr.02.03	fund supra		s.4	5/11

Fig. 575. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.03

x.04. Fund drept, rotunjit, uşor tras în sus (fd.04) (Fig. 516/ 22, 576)

Tipul este reprezentat printr-un singur exemplar lucrat la roata rapidă din pastă fină, de culoare cenuşie, cu diametrul mic de 6 cm, unghiul de înclinare al pereţilor neputând fi calculat. Fragmentul provine de la un vas mic, a cărui formă nu se poate preciza mai exact.

Fund: 04									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	45	vasmic	fd.04.00.65m.0x	I. 121			a	s.3(/2)	78/2

Fig. 576. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.04

x.05. Funduri cu umbo exterior (fd.05) (Fig. 516/ 23, 577)

Tipul este reprezentat prin două exemplare lucrate la roata rapidă, din pastă de culoare roşie, de factură romană, unul din pastă fină, având diametrul mic în jur de 12 cm, celălalt din pastă zgrunţuroasă, având diametrul de 5,5 cm, unghiul de înclinare al pereţilor neputând fi calculat. Fragmentele provin probabil de la o amforă, respectiv o amforetă.

Fund: 05									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Poziţie	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0029	27	g	fd.05.01.5m.0x	I. 22c			a1	s.3(/2)	79/11
0029	5	ck	fd.05.02.2m.0x	I. 21c			a	s.3(/2)	80/1

Fig. 577. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.05

x.06. Fund tras în sus (fd.06) (Fig. 517, 578-589)

Fundurile trase în sus au fost modelate mai ales la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi apoi, dar cantitativ mult mai redus, din ceramică lucrată cu mâna. Sunt slab reprezentate în cadrul ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă cenuşie, cimentoasă sau fină, dar şi în cea lucrată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie şi sunt ceva mai frecvente în cadrul ceramicii la roata înceată. Lipsesc în cadrul ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă fină sau zgrunţuroasă, de culoare roşie, de factură romană (fig. 578).

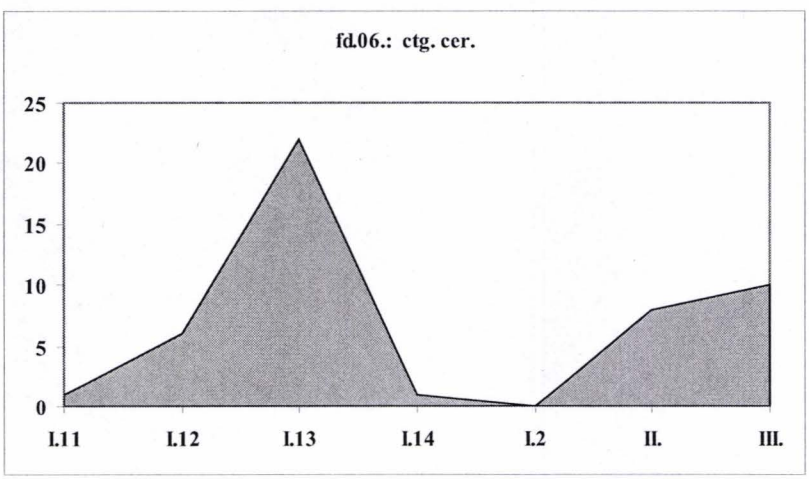

Fig. 578. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Fund tip fd.06, categorii ceramice

În cadrul vaselor cu fund tras în sus, sunt bine reprezentate diametrele mari, între 14 şi 12 cm, dar mai ales cele între 9,5 şi 8 cm, şi, în comparaţie cu fundurile inelare, cu frecvenţă mai mică, cele cu diametrul fundului în jur de 10 respectiv 6,4 cm (fig. 579).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

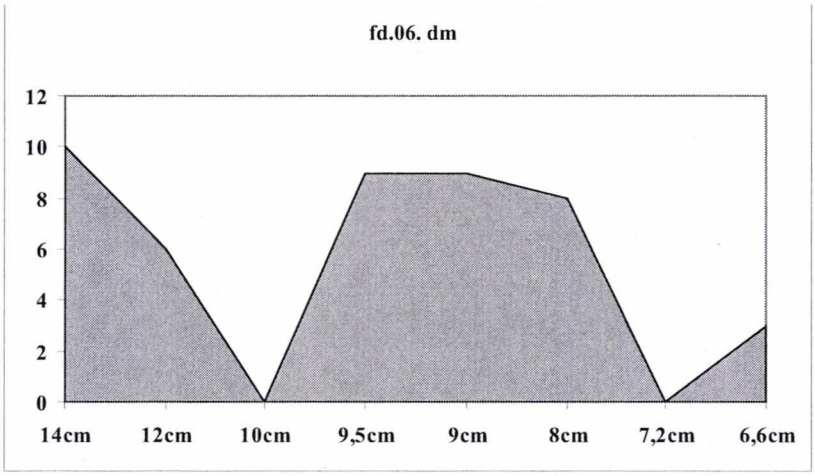

Fig. 579. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Diametrele tipului de fund fd.06

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare al pereţilor, la vasele cu fund tras în sus nu lipsesc cele cu unghiul de 80°. Există o prezenţa notabila a unghiurilor de 70° şi mai palidă a unghiurilor de 50° şi 40°, dominante fiind vasele cu unghiul de înclinare al pereţilor de 60°. Vase cu pereţi puternic înclinaţi lipsesc (fig. 580).

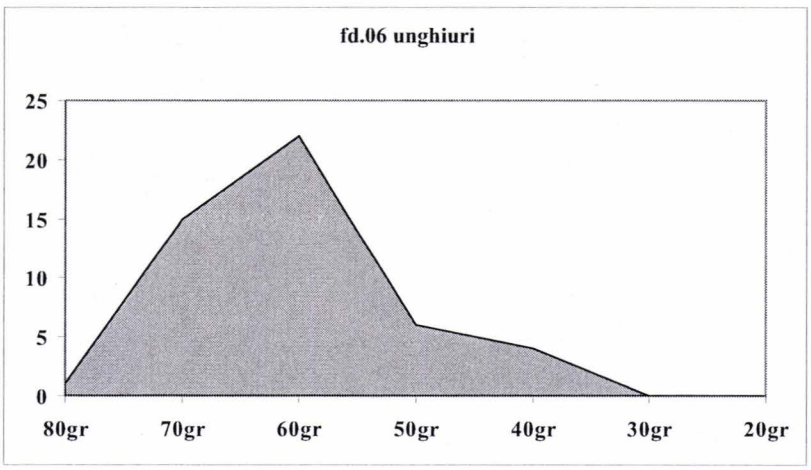

Fig. 580. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unghiurile tipului de fund fd.06

Structura formală a fundurilor de vas permite distingerea a patru subtipuri (fig. 581).

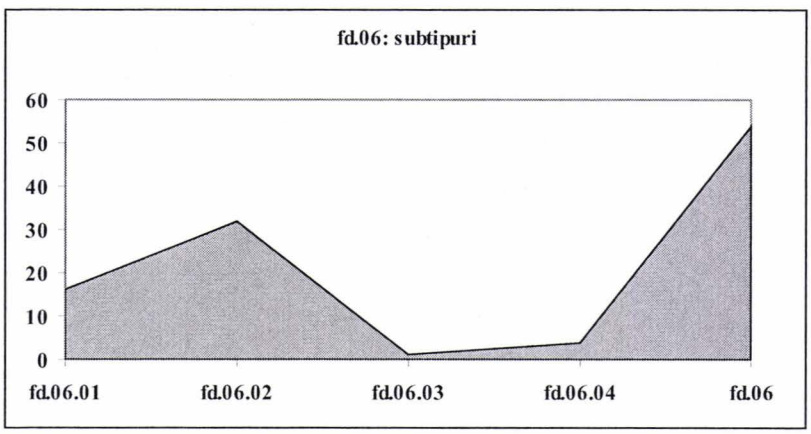

Fig. 581. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Intensitatea prezenţei subtipurilor tipului de fund fd.06

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

x.06.01. Fund tras în sus, mai mult sau mai puţin evazat (fd.06.01). (Fig. 517/ 1-9, 580-584)

Din cele două subtipuri mai importante ale tipului, este subtipul mai slab reprezentat (fig. 579-580). Astfel de funduri au fost modelate cu preponderenţă cu mâna, apoi la roata înceată şi mai puţin la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă sau fină, de culoare cenuşie sau din pastă cimentoasă (fig. 582).

Fund: 06.01												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0054	131	a.	fd.06.01.11m.0b	141,0	70g	III. 2c			08	b	s.3(/2)	139a/4
0014	42'	a.	fd.06.01.11m.0c	141,0	60g	III. 4b			11	b	s.3(/2)	38/7
0051	73	a.k	fd.06.01.1m.0b	14,0	70g	I. 11			20	d	s.4(/)	514
0007	63	a.	fd.06.01.1m.0b	14,0	70g	III. 2c			12	b	s.3(/2)	25/2
0056	18	a.	fd.06.01.1m.0c	14,0	60g	III. 3b			11	b	s.7	143/3
0056	40	a.	fd.06.01.1m.0c	14,0	60g	III. 3b			10	b	s.7	143/1
0065	23	a.	fd.06.01.2m.0a	12,0	80	III. 3b			13	c	s.4(1/)	149/8
0123	1	a.0306b	fd.06.01.2m.0c	12,0	60g	II. 1a					s.8	214/2
0030	24'	a.	fd.06.01.3bm.0b	09,50	70g	III. 4c	dp.01.01		13	c	s.8	84/6
0046	x	a.m	fd.06.01.3bm.0d	09,50	50g	I. 124	di.02.c		06	a	s.3(/2)	104/7
0023	12	a.0407a2	fd.06.01.4m.0b	80	70g	III. 3	dp.01.01		07	a	s.7	71/5
0080	15	a.m	fd.06.01.4m.0b	08,0	70g	I. 131			06	a	s.6	1153/7
0041	35+36	a.	fd.06.01.4m.0b	08,0	70g	III. 3c	dp.01.01		10	b	s.4(/)	91/10
0021	36	a.m	fd.06.01.4m.0c	08,0	60g	I. 1321			07	a	s.3(/2)	65/11
0039	30	a.	fd.06.01.5m.0c	06,4	60g	II. 4c	di.bz.02.04.a4		10	b	s.8	85/7
0046	92	bx.01	fd.06.013am.0e	8,5	40g	I. 12			0,6	a	s.3(/2)	105/5
0084	31	a.	fd.06.02.11m.0c	141,0	60g	I. 133		/2 s.3	14	c	s.3(/2)	171/10

Fig. 582. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.06.01

În cadrul fundurilor trase în sus, mai puţin evazate, sunt dominante exemplarele cu diametrul în jur de 14 cm şi apoi, cu frecvenţă mai mică, de 8 cm. Lor li se adaugă fundurile cu diametre de 9,5 şi de 12 cm, dar şi cele cu diametrul mic, în jur de 6,4 cm (fig. 583).

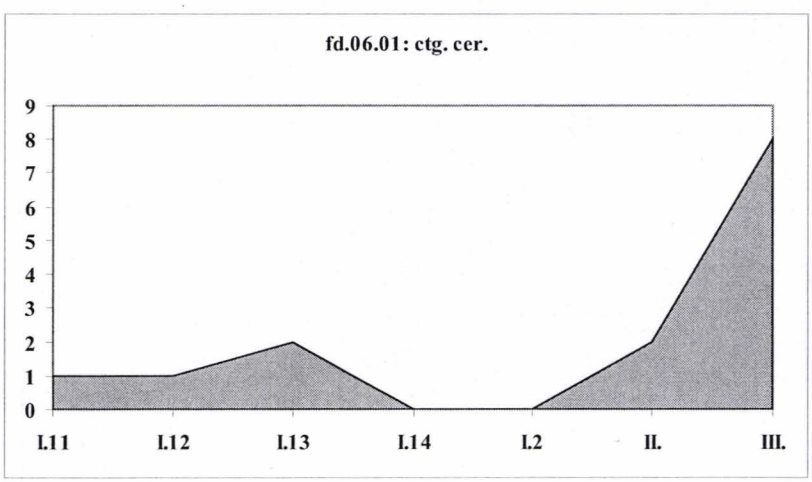

Fig. 583. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.06.01, categorii tehnologice

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare al pereţilor, unghiurile de 80° sunt rare, sunt dominante cele de 70° şi 60° şi rare cele de 40°. Vasele cu pereţii puternic aplecaţi în afară (20°-30°) nu sunt prezente (fig. 583).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

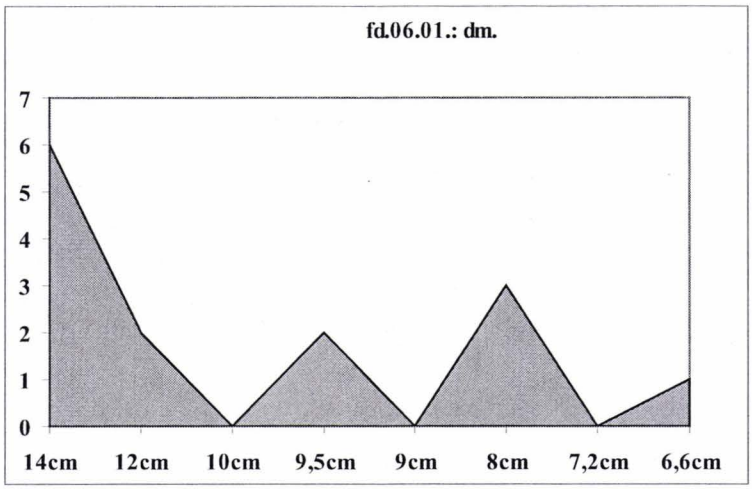

Fig. 583a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.06.01, diametre

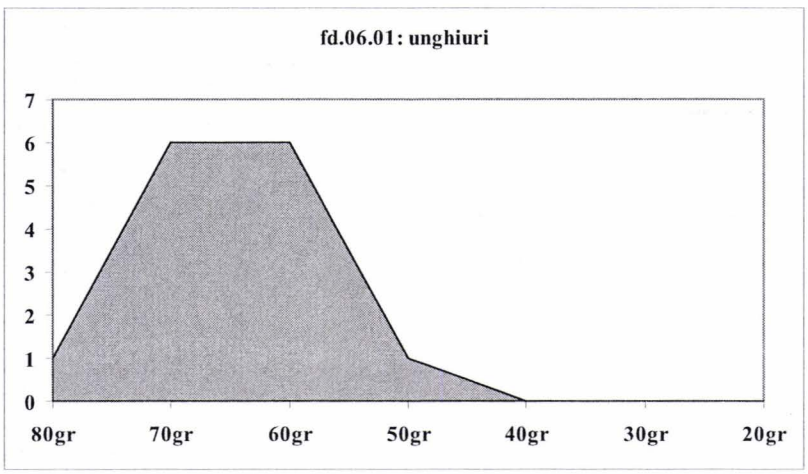

Fig. 584. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.06.01, unghiuri

x.06.02. Fund tras în sus şi ascuţit (fd.06.02) (Fig. 517/ 10-26, 585-587)

Este subtipul cel mai bine reprezentat (fig. 579). Astfel de funduri au fost modelate cu preponderenţă la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi cu frecvenţă redusă din pastă cenuşie fină, nisipoasă, brun-cărămizie, şi ceva mai bine din ceramică lucrată la roata înceată, la care se adugă şi exemplare lucrate cu mâna (fig. 585, 586a).

Fund: 06.02												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0084	31	a.	fd.06.02.11m.0c	14,1,	60g	I. 133			14	c	s.3(/2)	171/10
0007	40	f.0	fd.06.02.11m.0c	14,1	60g	I. 122	dm		17	c	s.3(/2)	20/1
0043	20b	a.m	fd.06.02.1m.0d	14,0	50g	I. 1321			07	a	s.6	97/8
0012	5	a.	fd.06.02.1m.0e	14,0	40g	I. 132					s.4(s.8)	8-2B/3
0110	34	a.m	fd.06.02.2m.0c	12,0	60g	I. 131			07	a	s.6	189/12
0043a	15	a.	fd.06.02.2m.0c	12,0	60g	I. 14a			05	a	s.12	94/3
0052	44'	a.	fd.06.02.2m.0c	12,0	60g	III. 2b			07	a	s.4	129/6
0076	15+16	a.m	fd.06.02.2m.0e	12,0	40g	I. 122			08	b	s.4(/)	160/15

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fund: 06.02												
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr. per.	Datare	Planşa
0016	60	a.	fd.06.02.3am.0b	09,00	70g	II. 2b			10	b	s.8	48/9
0080	35	a.m	fd.06.02.3am.0b	09,00	70g	I. 131			09	b	s.6	165/15
0039	5	a.	fd.06.02.3am.0b	09,00	70g	II. 2b	dp.01.01		09	b	s.8	85/9
0003	11	a.	fd.06.02.3am.0b	09,00	70g	III. 2c	dp.01.01		10	b	s.8	14/8
0020	43	a.m	fd.06.02.3am.0c	09,00	60g	I. 1321			07	a	s.6	59/13
0110	32	a.m	fd.06.02.3am.0c	09,00	60g	I. 131			07	a	s.6	189/13
0120	3	a.	fd.06.02.3am.0c	09,00	60g	II. 2b/ I. 14b	di.02.b3		07	a	s.8	209/7
0046	27	a.m	fd.06.02.3am.0c	09,00	60g	I. 131			05	a1	s.3(/2)	105/11
0020	44	a.m	fd.06.02.3am.0d	09,00	50g	I. 132			07	a	s.6	59/14
0046	84	a.	fd.06.02.3bm.0b	09,50	70g	II. 2c			07	a	s.8(s.3-4)	109/4
0016	82	a.	fd.06.02.3bm.0b	09,50	70g	II. 2a1			08	b	s.8	48/8
0064	22'	a.m	fd.06.02.3bm.0c	09,50	60g	I. 1321			07	a	s.6	148/9
0042	4	a.m?	fd.06.02.3bm.0c	09,50	60g	I. 132			09	b	s.4	92/7
0064	7	a.m	fd.06.02.3bm.0c	09,50	60g	I. 133			07	a	s.6	148/8
0007	44	a.m	fd.06.02.3bm.0d	09,50	50g	I. 122	dnv	di 02a1	05	a1	s.3(/2)	22/3
0043	37b	a.m	fd.06.02.3bm.0d	09,50	50g	I. 132			07	a	s.6	97/7
0016	85	a.0304a2	fd.06.02.3m.0b	10	70	III. 2	dpr.02.03		09	b	s.8	49/2
0056	81	j.?	fd.06.02.4am.guler	08,0	xg	I. 1321			08	b	s.7	140/8
0043	34	a.m	fd.06.02.4m.0c	08,0	60g	I. 131			10	b	s.4-6	95/8
0120	4	a.	fd.06.02.4m.0c	08,0	60g	II. 2c			08	b	s.8	209/5
0021	n2	a.m	fd.06.02.4m.0d	08,0	50g	I. 133			05	a1	s.3(/2)	66/16
0044	1'a	a.m	fd.06.02.4m.0e	08,0	40g	I. 131			08	b	s.4?	94/10
0005	21	a.m	fd.06.02.5m.0b	06,4	70g	I. 131			07	a	s.4-6(s.7)	17/10
0076	17	a.m	fd.06.02.5m.0c	06,4	60g	I. 131			08	b	s.4(/)	160/4

Fig. 585. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.06.02

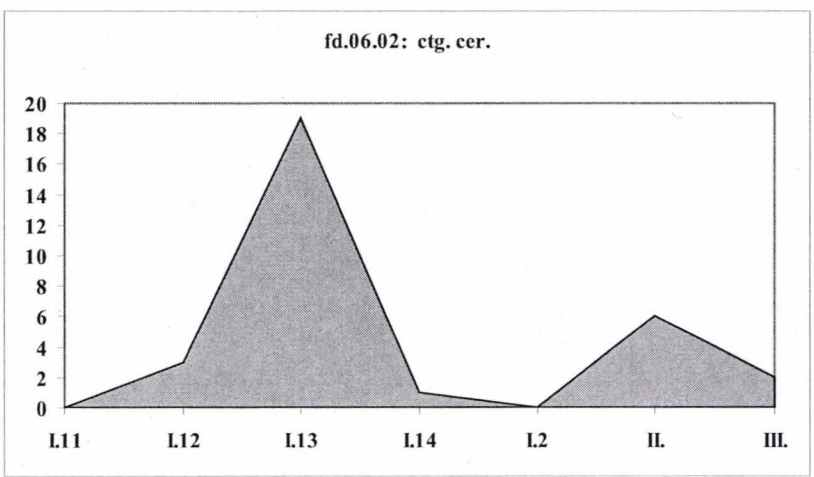

Fig. 586a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.06.02, categorii tehnologice

În cadrul fundurilor trase în sus şi ascuţite, sunt dominante exemplarele cu diametrul între 9,5 şi 8 cm, urmate de cele cu diametrul mare, în jur de 12 cm şi apoi de 14 cm, dar şi de cele cu diametrul mic, între 7,2 şi 6,4 cm (fig. 586b).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

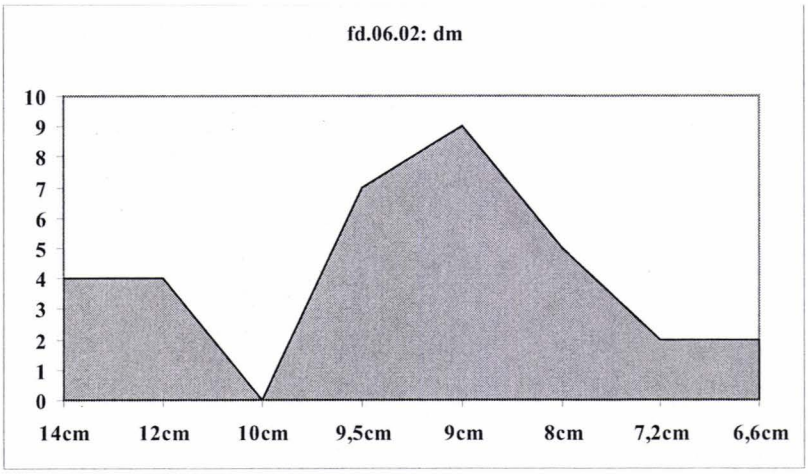

Fig. 586b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.06.02, diametre

În ceea ce priveşte unghiul de înclinare al pereţilor, unghiurile de 80° lipsesc, fiind dominante cele de 70° şi mai ales cele de 60°; şi mai rare sunt cele de 40° sau 50°. Vasele cu pereţii puternic aplecaţi în afară (30° sau 20°) nu sunt prezente (fig. 587).

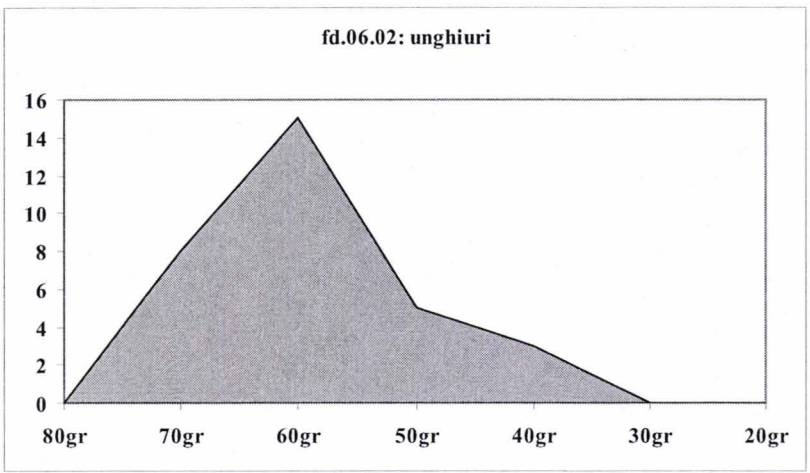

Fig. 587. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.06.02, unghiuri

x. 06.03. Fund puţin tras în sus, mult evazat, cu marginile ridicate (fig. 588)

Subtipul, prezent printr-o căţuie de tipul e.03, are un diametru de 12 cm şi un unghi de 60°, este un exemplar singular în repertoriul formal al fundurilor de vase, ce poate fi numai cu greu atribuit tipului de fund fd.06.

Fund: 06.03									
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg. tehn.	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0014	10158	e.03	fd.06.03.2m.0c	12 cm	60	III. 2a	b	s.3(/2)	34/5

Fig. 588. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.06.03

x.06.04. Fund puternic tras în sus. (fig. 471/ j-k, 589)

Poate de la nişte pahare (fig. 471/ j, 474 şi supra p. 252) provin funduri puternic trase în sus, modelate la roata rapidă din pastă cenuşie fină sau modelate cu mâna. Unor fructiere (fig. 471/ 252) ar putea aparţine funduri cu umbo, uşor evazate, care sprijină o semisferă, modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie sau cenuşie-roşietică.

Fund: 06.04												
Nr.cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Fund dm.	Fund unghi	Ctg.tehn.	Dec.1	Dec.2	Gros per.	Cod gr.per.	Datare	Planşa
0046	21	fruct	fd.06.04	7 cm	40	I. 1321	dm		06	a	s.3(/2)	106/7
0054	8'	fruct	fd.06.04	6 cm	40	I. 133			07	a	s.3(/2)	138/5
0051	67	j.x	fd.06.04	6 cm	60	I. 122			04	a1	s.4(/)	517
0065	1'	j.(e)	fd.06.04	5 cm	60	III. 1b			12	b	s.4(1/)	152/1

Fig. 589. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Subtipul fd.06.04

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fig. 590. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile decorative dl.01 – dnv.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

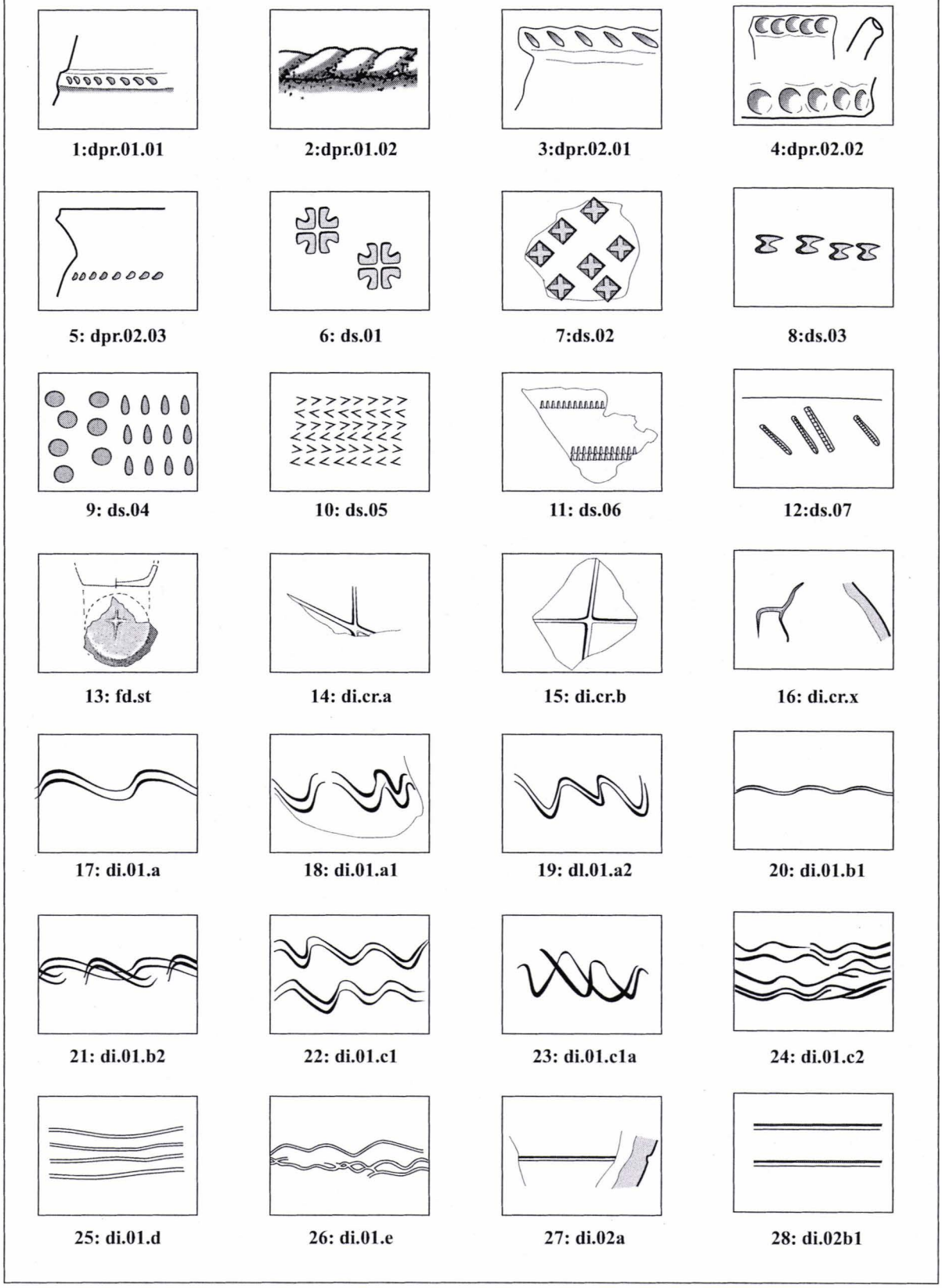

Fig. 591. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile decorative dpr.01 – di.02.b1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

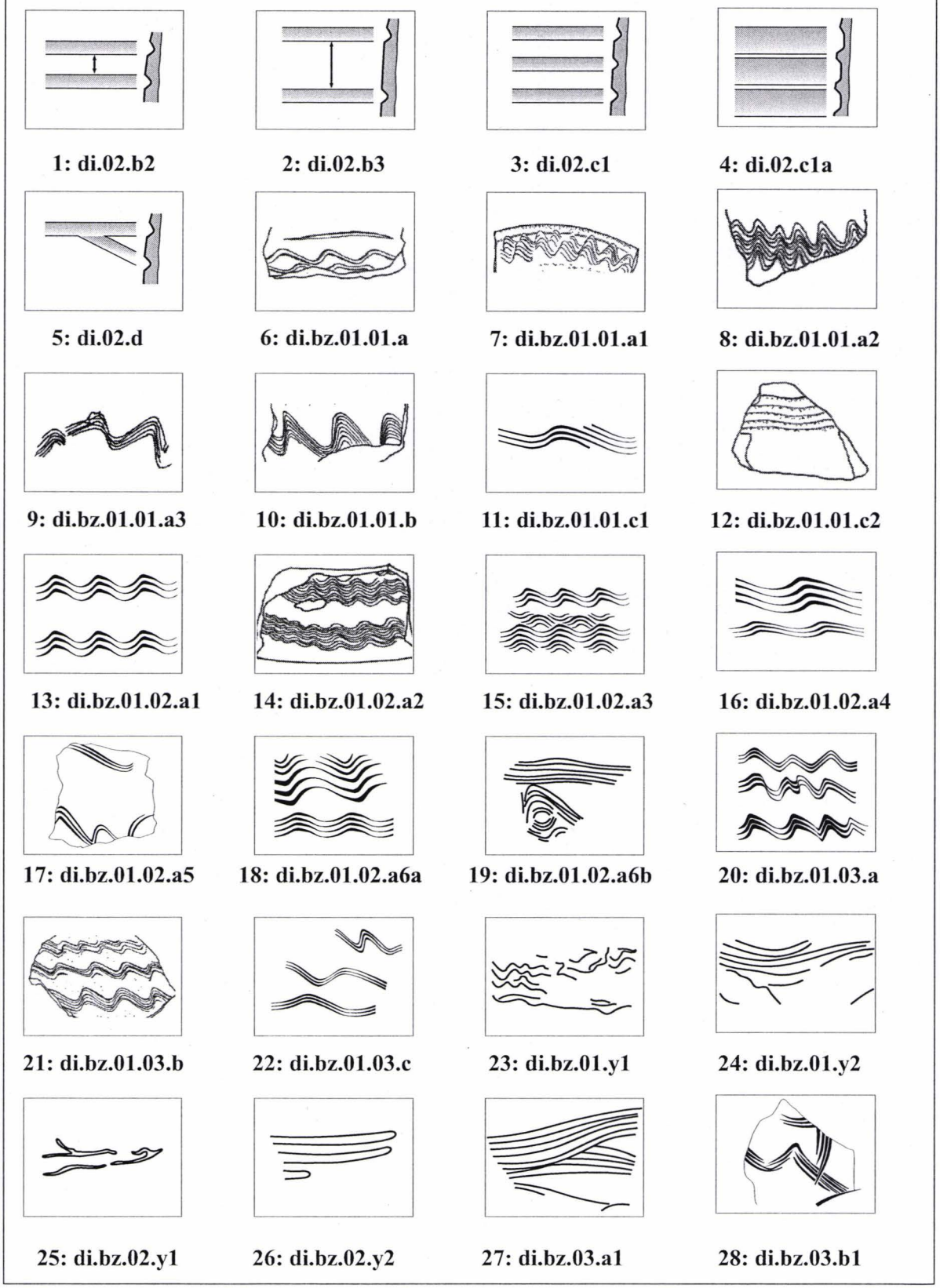

Fig. 592. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile şi variantele decorative d1.02.b2 – di.bz.03.b1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fig. 593. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile şi variantele decorative di.bz.03.b2 – di.bz.0102.05.a1

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Fig. 594. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile decorative şi variantele di.bz.0102.05.a1 – di.ln01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

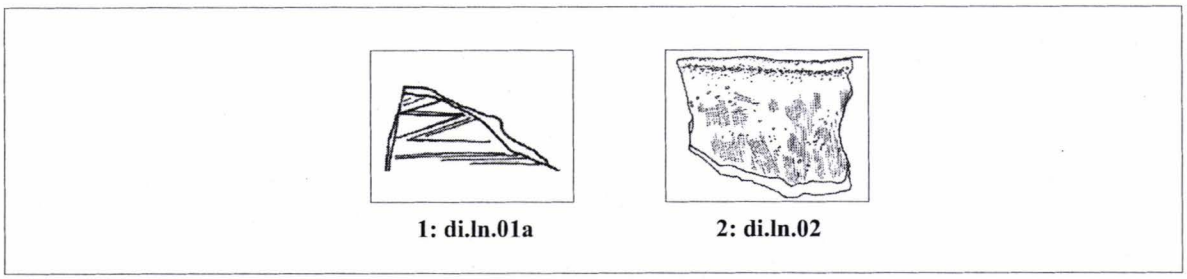

Fig. 595. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Variantele decorative di.ln01a – di.ln02

IV. A.1.4. Analiza decorului.

Una din caracteristicile importante ale materialului ceramic analizat este decorul, care se manifestă printr-o mare varietate, atât în ceea ce priveşte tehnica ornamentală, cât şi motivistica folosită. Din 2176 de piese selectate pentru analiză, aproape jumătate (adică 1035 de piese) au fost ornamentate.

1. Decorul lustruit (dl.) (fig. 590/ 1-23, 596-610)

În cadrul materialului ceramic analizat, 122 de piese au fost ornamentate cu motive lustruite. Decorul lustruit este una din caracteristicile ceramicii din pastă fină, de factură romană, dar mai ales ale celei cenuşii sau cenuşii negre (fig. 596).

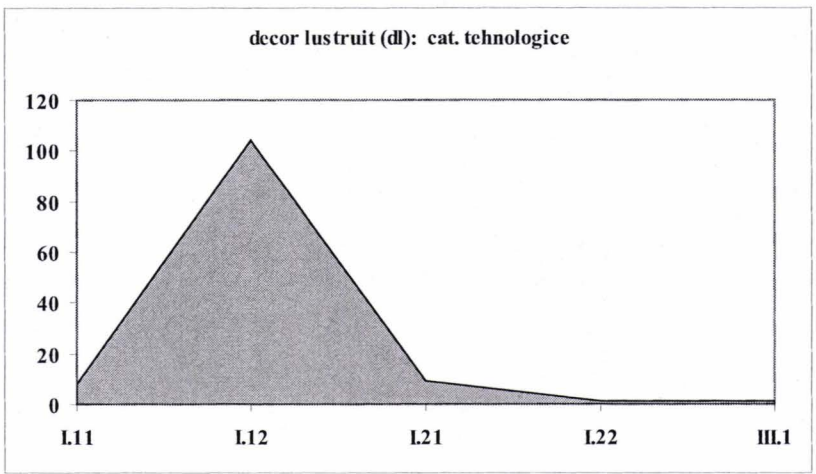

Fig. 596. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, categorii tehnologice

În ceea ce priveşte apariţia lui pe un fragment din pastă nisipoasă lucrată cu mâna, trebuie precizat că aici este vorba de şlefuire şi nu de lustruire (fig. 597).

Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0065	14	a.0202a2		III. 1c	dl.şlefuire		s.4(1/)	152/5

Fig 597. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul şlefuit

Cu ornamente lustruite au fost decorate oale, boluri, căni, castroane, străchini, vase de provizii, ulcioare şi un capac sau farfurie, în măsura în care identificarea piesei este exactă (fig. 598).

Decorul lustruit se înfăţişează într-o apreciabilă varietate de motive ornamentale (fig. 590/ 1-25).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

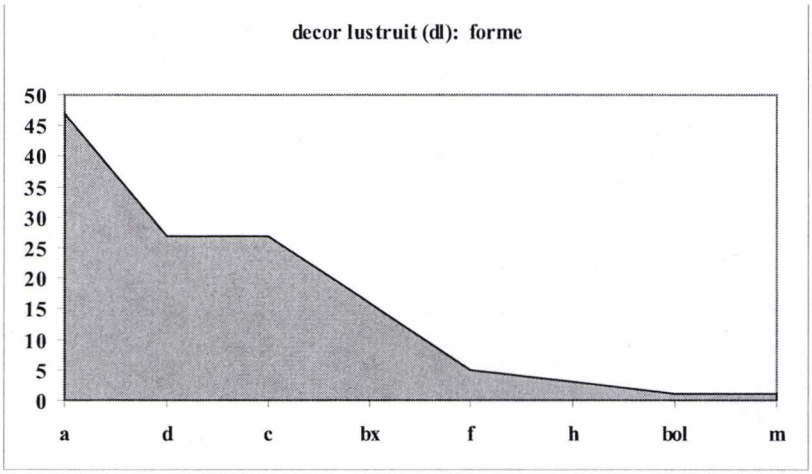

Fig. 598. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, forme de vase

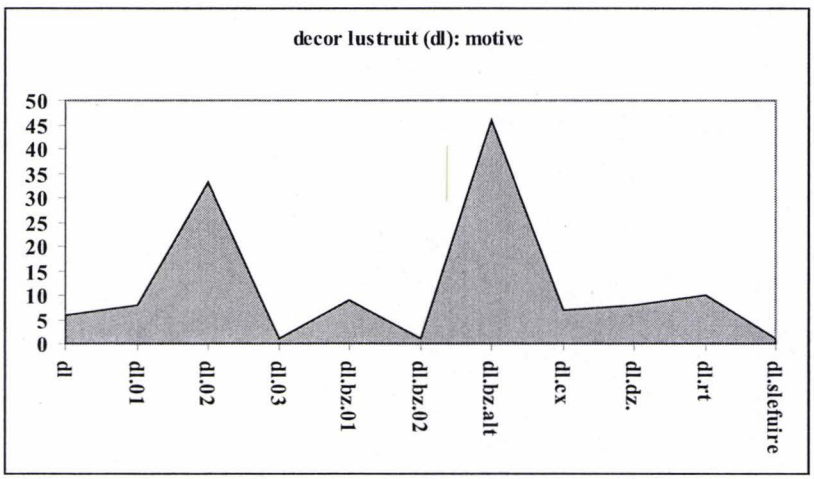

Fig. 599. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motive ornamentale

1.1. Linii în val, orizontale sau verticale (dl.01) (fig. 590/ 1-3)

Motivul se regăseşte deopotrivă pe căni, ulcioare, oale sau castroane din pastă fină de culoare cenuşie, neagră sau cenuşie-gălbuie. Sunt linii în val, unghiular-orizontale (dl.01.a) sau în val rotund, vertical (di.01.y) (fig. 600).

Linii în val orizontale sau verticale (dl.01)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0121	3'	h.01		I. 112	dl.01		s.4	211/13
0121	2	h.02		I. 112	dl.01.b		s.4	211/12
0110	6	A		I. 122	dl.01.a		s.6	188/10
0096	7	c.0201a		I. 122	dl.01.y!!		s.4	174/1
0046	5+66	C	fd.01.03.3am.0c	I. 124	dl.01.a		s.3(/2)	103/8
0063	2	a.2201a		I. 124	dl.01.a		s.6	146/1
0050	50'	bx.tr.06		I. 125	dl.01.y		s.4(1/)	111/9
0054	120	bx.12c	fd.01.04.4am.0g	I.12	dl.01.a	dnv	s.3(/2	134/5

Fig. 600. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, linii în val orizontale sau verticale (dl.01)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

1.2. Linii drepte sau uşor ondulate, orizontale sau verticale (dl.02) (fig. 590/ 4-7)

Motivul apare sub formă de linii izolate (dl.02.a), grupate câte două (dl.02.b) sau chiar mai mai multe (dl.02.d), uneori şi în poziţie verticală (dl.02.y), pe vase mai ales din pastă fină, de culoare cenuşie, cenuşie închisă sau neagră, dar şi din pastă cimentoasă de culoare cenuşie, fiind caracteristic mai ales cănilor, castroanelor, apoi oalelor. Apare şi pe ulcioare şi, într-un caz, pe un vas de provizii. Într-un caz se combină cu nervuri, în alt caz cu un decor fin executat cu măturica, iar în altul cu nervuri în relief (dnv) (fig. 601).

Linii drepte sau uşor ondulate, orizontale sau verticale (dl.02)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0054	1	bx.12c		I. 124a	dl.02.y		s.3(/2	132/5
0046	28	f.04		I. 112	dl.02.a		s.3(/2)	98/1
0007	53	a		I. 122	dl.02.a		s.3(/2)	21/10
0007	4	c	fd.01.05.3am.0f	I. 122	dl.02.a		s.3(/2)	21/6
0118	31	af.01a		I. 122	dl.02.b	dnv	s.3(/2)	204/4
0007	49	bx.11b		I. 122	dl.02.b		s.3(/2)	20/4
0046	61	d.0401k		I. 122	dl.02.c		s.3(/2)	101/3
0084	5	d.0401k		I. 124a	dl.02.c	/2 s.3	s.3(/2)	170/4
0084	10	bx.11a	fd.01.02.5m.0g	I. 122	dl.02.y	/2 s.3	s.3(/2)	170/8
0007	47	bx.08.b		I. 122	dl.02.y		s.3(/2)	19/7
0084	21	bx.16		I. 122	dl.02.y	/2 s.3	s.3(/2)	170/9
0007	46	bx.08c		I. 122	dl.02.y		s.3(/2)	20/2
0054	19	A	fd.01.03.3m.0c	I. 122	dl.02.y		s.3(/2)	133/4
0054	4med	bx.08a		I. 122	dl.02.y		s.3(/2)	132/6
0054	7	bx.16		I. 122	dl.02.y		s.3(/2)	132/9
0046	155	fa		I. 124	dl.02.y		s.3(/2)	102/8
0046	91	bx.08c	fd.01.03.5m.0d	I. 124	dl.02.y	dnv	s.3(/2)	101/6
0054	104	bx.12c		I. 124	dl.02.y		s.3(/2)	132/8
0046	90	bx.01	fd.01.03.4m.0g	I. 22	dl.02.y	dnv	s.3(/2)	100/1
0001	51"	c.0201d		I. 122	dl.02.a		s.4	1/3
0041	16	bx.10		I. 122	dl.02.y	dp.01.01	s.4(/)	89/5
0041	28	A	fd.02.04.3am.0d	I. 122	dl.02.y		s.4(/)	89/9
0065	10	c.0301b		I. 124	dl.02.b		s.4(1/)	151/3
0050	58	bx..02		I. 122	dl.02.c		s.4(1/)	111/6
0050	57	d.0203		I. 122	dl.02.c		s.4(1/)	110/8
0050	59	d.0401i		I. 124a	dl.02.c		s.4(1/)	111/3
0065	5	amare		I. 124	dl.02.y		s.4(1/)	151/6
0053	1	A1819f!!	fd.02.04.6m.0g	I. 124	dl.02.y		s.6	129/9
0022	3	A		I. 124	dl.02.y		s.6	69/10

Fig. 601. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motivul dl.02

1.3 Motivul frunzei de brad (dl.03) (Fig. 590/ 8)

Motivul apare într-un singur caz, fiind combinat cu caneluri pe un fragment de vas din pastă fină de culoare cenuşie (fig. 602).

Motivul frunzei de brad (dl.03)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0002	74	y		I. 122	dl.03		s.6	7/7

Fig. 602. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motivul dl.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

1.4. Benzi de linii în val, uneori întretăiate (dl.bz.01.01) (fig. 590/ 9)

Motivul pare a fi caracteristic atât unor variante ale oalelor fără gât, cu umerii lăsaţi în jos, cât şi unor variante ale oalelor cu gât foarte înalt, lucrate din pastă fină de culoare cenuşie închisă sau neagră (fig. 603).

Benzi de linii în val întretăiate (dl.bz.01)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0051	30	a.2201a		I. 124	dl.bz.01.01		s.4(/)	119/14
0052	10	a.2201a4		I. 124	dl.bz.01.01		s.4	128/2
0052	23	a.2201a4		I. 124	dl.bz.01.01		s.4	128/1
0051	70	a.2601c		I. 124	dl.bz.01.01		s.4(/)	119/13
0050	55	a		I. 124a	dl.bz.01.01		s.4(1/)	111/5

Fig. 603. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motivul dl.bz.01

1.5. Combinaţii de două sau trei benzi de linii în val orizontale (dl.bz.01.02-03) sau verticale drepte şi inclinate (dl.bz.02y.03) (fig. 590/ 10-12)

Cu o frecvenţă rară au fost folosite pentru ornamentarea oalelor şi într-un caz a unei căni din pastă fină de culoare cenuşie sau neagră, cu diferite combinaţii de linii în val (fig. 604).

Combinaţii de două sau trei benzi de linii în val orizontale (dl.bz.01.02-01) sau verticale drepte şi înclinate (dl.bz.02y.03)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0118	33	ca?		I. 122	dl.bz.01.02		s.3(/2)	204/10
0020	48	A		I. 124a	dl.bz.01.02		s.6	58/9
0110	8	A		I. 124	dl.bz.01.02		s.6	188/12
0112	33+31+32	a.2001c4		I. 122	dl.bz.01.03		s.6	195/11-12
0054	87'	bx.16		I. 122	dl.bz.02y.03		s.3(/2)	132/1

Fig. 604. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motivul dl.bz.01.02-01, dl.bz.02y.03

1.6. Benzi lustruite (dl.bz.alt.) (Fig. 590/ 13, 605-607)

Foarte frecvent, mai ales pentru ornamentarea castroanelor sau a străchinilor din pastă fină, de culoare cenuşie sau neagră, au fost folosite benzi de lustruire alternative, care oferă vaselor un aspect metalic. Tehnica ornamentală apare, mai rar, şi pe ceramica de factură romană, de culoare roşie, sau pe cea din pastă cimentoasă (fig. 605-607).

Benzi lustruite alternative (dl.bz.alt.)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0021	nd	g.y		I. 11	dl.bz.alt		s.3(/2)	62/1
0042	11	af		I. 122	dl.bz.alt?		s.4	92/12
0113	6	a		I. 122	dl.bz.alt		s.4(1/)	198/12
0046	124	c		I. 122	dl.bz.alt		s.3(/2)	
0014	18	c.0508d		I. 122	dl.bz.alt		s.3(/2)	35/5
0113	8	c.0509a		I. 122	dl.bz.alt		s.4(1/)	198/7
0113	2	c.0509b		I. 122	dl.bz.alt		s.4(1/)	198/10
0052	15	c/a	fd.01.01.1m.0f	I. 122	dl.bz.alt		s.4	127/11
0050	56	d.0101d2		I. 122	dl.bz.alt		s.4(1/)	111/4
0007	51	d.0202a		I. 122	dl.bz.alt		s.3(/2)	21/8
0046	152	d.0401o		I. 122	dl.bz.alt		s.3(/2)	101/2
0046	79	a.1008a4		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	103/11

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Benzi lustruite alternative (dl.bz.alt.)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0084	6'	a		I. 124	dl.bz.alt	/2 s.3	s.3(/2)	171a/6
0046	156'	a		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	103/10
0046	153	a/c		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	103/9
0029	36	bol.06b		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	77/4
0054	IX	c.0201d		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	134/4
0054	40	c.0203b		I. 124a	dl.bz.alt		s.3(/2)	131/5
0054	30	c.0203c		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	134/2
0054	XV	c.0508a		I. 124a	dl.bz.alt		s.3(/2)	135/6
0054	XV'	c.0508a		I. 124a	dl.bz.alt		s.3(/2)	137/5
0054	XX	c.0508b		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	136/4
0054	39	c.0508d		I. 124a	dl.bz.alt		s.3(/2)	135/4
0054	XVIII	c.0508e		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	136/1
0054	XIII	c.0508f		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	137/2
0054	XII,18,35	c.0508f		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	137/3
0054	XI	c.0508f		I. 124a	dl.bz.alt		s.3(/2)	137/4
0054	143	c?	fd.01.03.4am.0e	I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	137/8
0046	1	d.0204		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	102/11
0054	XXm	d.0401h		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	
0054	XVI	d.0401l		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	136/5
0054	XIV	d.0401l		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	137/3
0054	XXI	d.0401n		I. 124	dl.bz.alt		s.3(/2)	136/2
0007	23	bx?		I. 21b	dl.bz.alt?		s.3(/2)	22/11
0054	81	c.0508b		I. 21b	dl.bz.alt		s.3(/2)	135/3
0054	XXIII	c.0508g		I. 21b	dl.bz.alt		s.3(/2)	135/2
0046	34	d.0401f		I. 21a	dl.bz.alt		s.3(/2)	104/8
0054	XXII	d.0401l		I. 21b	dl.bz.alt		s.3(/2)	135/1
0014	32	f/ g		I. 22a	dl.bz.alt	dm	s.3(/2)	36/1
0052	45	y		I. 124	dl.bz.alt		s.4	127/7
0050	67	c.0201c		I. 124	dl.bz.alt		s.4(1/)	111/2
0050	64	f.0		I. 21c	dl.bz.alt		s.4(1/)	118/3
0050	1000	f.0		I. 21c	dl.bz.alt		s.4(1/)	118/4
0113	15	jac		I. 21a	dl.bz.alt		s.4(1/)	198/9
0112	39	f.0		I. 122	dl.bz.alt		s.6	195/9

Fig. 605. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motivul dl.bz.alt.

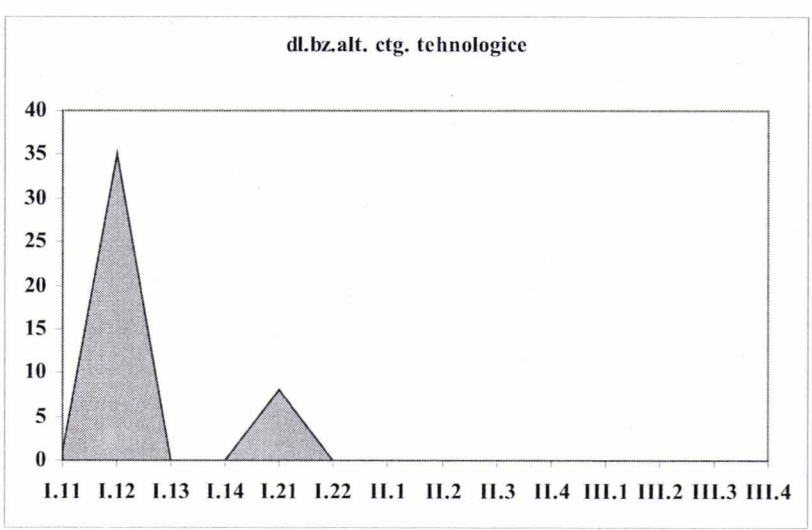

Fig. 606. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motivul dl.bz.alt., categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

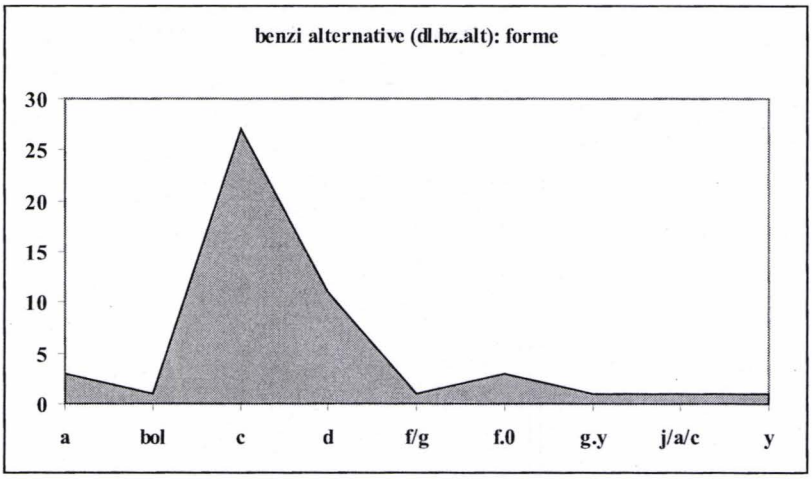

Fig. 607. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motivul dl.bz.alt., forme

1.7. Motive complexe (dl.cx.01-02) (Fig. 590/ 14-16, 608)

Poate impropriu denumit astfel, ornamentul acestor vase se compune din benzi de linii care se întretaie (dl.cx.01), benzi de linii lustruite organizate în metope ((dl.cx. 02.a), linii în zig-zag în combinaţii cu linii lustruite orizontale în val şi drepte verticale (dl.cx. 02.b) sau linii în val larg care taie benzi de linii în val dese (dl.cx. 02c). Motivele par să fie preferate mai ales la ornamentarea oalelor din pastă fină, cenuşie, cenuşie închisă sau neagră, cu gât înalt sau foarte înalt, înclinat spre interior sau cu gâtul scurt înclinat spre exterior şi în două cazuri la ornamentarea gâtului sau umărului unor căni, din pastă fină, respectiv cimentoasă, de culoare cenuşie. În general, sunt vase cu pereţi subţiri, apaţinând codului de grosime „a" (între 6-7 mm) (fig. 608).

Motive complexe (dl.cx.01-02)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0111	1	a.1817e1	fd.02.04.3bm.0e	I. 122	dl.cx.01		s.6	192/8
0064	12	a		I. 122	dl.cx.02.a		s.6	147/6
0080	37	a.2001x		I. 124	dl.cx.02.a		s.6	164/7
0046	6	af.03a		I. 124	dl.cx.02.b		s.3(/2)	104/1
0084	5'	bx.08c		I. 124a	dl.cx.02.b1		s.3(/2)	171a/1
0080	22'	bx.08x		I. 11	dl.cx.02.b1		s.6	164/5
0002	3,10,20,38,78	a.2001x		I. 124a	dl.cx.02.c		s.6	8/1,2

Fig. 608. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motivul dl.cx.01-02

1.8. Motive dezordonate (dl.dz.01.-03) (fig. 590/ 19-21)

În câteva cazuri, mai ales al oalelor din pastă fină de culoare cenuşie sau cenuşie închisă, a fost folosit un ornament constând din frânturi de linii în val, unghiuri, într-o dispunere haotică, fără nici un fel de regulă recognoscibilă. În acest fel au fost ornamentate oale din pastă fină cenuşie sau cenuşie închisă, dar şi un bol din aceeaşi pastă sau un vas de provizii din pastă fină de factură romană, de culoare roşie. Numai în cazul unui fragment din pastă de culoare cenuşie închisă, decorul lustruit se combină cu „coaste"(dm) executate prin presare (fig. 609).

Motive dezordonate (dl.dz.01.- 03)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0110	3	a		I. 122	dl.dz. 0		s.6	188/6
0007	54	bol		I. 122	dl.dz.01		s.3(/2)	22/1
0002	81	y		I. 124a	dl.dz.02	dm	s.6-7	7/11
0043	31	a.2001xx		I. 124a	dl.dz.03		s.6	95/1

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Motive dezordonate (dl.dz.01.- 03)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0118	53	f.0		I. 21a	dl.dz.03		s.3(/2)	206/2
0110	2	a		I. 122	dl.dz.03		s.6	188/9
0110	1	a		I. 122	dl.dz.03		s.6	188/4
0002	90	a/c		I. 122	dl.dz.03		s.6	7/6

Fig. 609. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motivul dl.dz.01.- 03

1.9. Decor în reţea (dl.rt.) (fig. 590/ 22-23)

Se pare că există o vădită preferinţă pentru ornamentarea anumitor oale din pastă fină de culoare cenuşie, cenuşie închisă sau neagră, dar şi cenuşie-gălbuie, cu pereţi subţiri, cu adevărate reţele de linii lustruite, constând din şiruri de romburi mai largi (dl.rt.01) sau mai înguste (dl. rt.02) (fig. 610).

Decor în reţea (dl.rt.)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0084	7'	a		I. 124a	dl.rt	/2 s.3	s.3(/2)	171a/5
0001	32	a		I. 125	dl.rt.01		s.4	1/8
0021	31	a		I. 124	dl.rt.02		s.3(/2)	63/9
0041	14	a.0201c1		I. 124	dl.rt.02		s.4(/)	89/8
0043	16	a.0209e		I. 122	dl.rt.02		s.6	94/12
0043	17b	a.1817ex		I. 124	dl.rt.02		s.6	96/3
0110	5	af		I. 122	dl.rt.02		s.6	188/6
0022	5	a		I. 124	dl.rt.02		s.6	69/9
0110	4	a		I. 122	dl.rt.02		s.6	188/7
0022	2	a		I. 124	dl.rt.02		s.6	69/7

Fig. 610. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul lustruit, motivul dl.rt.

2. Decorul cu măturica (dp.01.01-02) (fig. 590/ 24-25, 611-612)

Decorul cu măturica constă din benzi de linii izolate (dp.01) sau care se întretaie (dp.02), extrem de fin executate, probabil în pasta încă crudă, cu ajutorul unui instrument asemănător cu o măturică. Este atestat în peste 70 de cazuri şi a fost folosit mai ales la ornamentarea unor vase lucrate la mână şi mult mai puţin la cele la roata rapidă sau înceată, cu pereţi aparţinând mai ales categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm). De asemenea, în marea majoritate a cazurilor apare pe oale, foarte rar pe vase de provizii lucrate la roată, din pastă cimentoasă sau din pastă zgrunţuroasă cenuşie sau cenuşie-negricioasă, într-un caz pe căldări lucrate la roata rapidă sau înceată cu turaţie mai mare, din pastă nisipoasă, în două cazuri pe boluri, din ceramică lucrată cu mâna, respectiv la roata rapidă, din pastă cenuşie-roşietică.

Decorul cu măturica (dp.01.01-02)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0022	15	a.0401e3		III. 2b	dp.01.01			70/4
0013	17	a.0406h		III. 3b	dp.01.01	dpr 0203		33/8
0067	18+19	l.04		I. 141.a	dp.01.01		s.12	154/2
0046	27'	f.0		I. 112	dp.01.01		s.3(/2)	98/4
0046	65	fa	fd.01.04.11m.0b	I. 122	dp.01.01		s.3(/2)	101/1
0021	ni	a	fd.02.04.4m.0d	I. 133	dp.01.01		s.3(/2)	66/15
0046	85	a	fd.02.01.1m.0a	III. 2c	dp.01.01		s.3(/2)	108/3
0021	71	a.0101b		III. 2b	dp.01.01		s.3(/2)	67/6
0007	13	a.0203e		III. 1c	dp.01.01		s.3(/2)	24/2

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Decorul cu măturica (dp.01.01-02)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planșa
0014	48	a.0206a		III. 1b	dp.01.01		s.3(/2)	38/1
0046	14	a.0303d4		III. 2c	dp.01.01		s.3(/2)	107/7
0046	15	a.0306b		III. 3c	dp.01.01		s.3(/2)	107/8
0014	21,21'	a.0410b2		III. 1b	dp.01.01		s.3(/2)	38/2
0014	19,20	a.0411b		III. 1b	dp.01.01		s.3(/2)	38/5
0007	14	a.0411e		III. 3b	dp.01.01		s.3(/2)	24/7
0065	21	a.0601c		III. 3c	dp.01.01		s.3(/2)	152/6
0021	xxx	a.0601g		III. 2b	dp.01.01		s.3(/2)	68/1
0021	49	a.0604b1		III. 2b	dp.01.01		s.3(/2)	68/7
0014	43	a.0701a		III. 1b	dp.01.01		s.3(/2)	38/4
0029	24	a.0802d3		III. 4b	dp.01.01		s.3(/2)	82/1
0014a	46	a.1607b2		III. 3c	dp.01.01		s.8	39/3
0029	26'	bol.06b		III. 3b	Dp.01.02		s.3(/2)	80/8
0029	15	bol.06e	fd.02.06.1m.0e	III. 3	Dp.01.02		s.3(/2)	81/1
0001	29	a.0101c		III. 3b	dp.01.01		s.4	4/11
0096	19	a.0201a		III. 3b	dp.01.01		s.4	173/6
0096	17	a.0201e3		III. 3b	dp.01.01		s.4	173/4
0001	24	a.1001c1		III. 2b	dp.01.01		s.4	3/4
0001	63	f.0	fd.02.04.2m.0d	I. 131	dp.01.02		s.4	2/12
0041	33	a	fd.02.02.1m.0d	III. 3c	dp.01.01		s.4(/)	91/9
0041	32	a	fd.02.04.3am.0c	III. 2b	dp.01.01		s.4(/)	91/12
0041	35+36	a	fd.06.01.4m.0b	III. 3c	dp.01.01		s.4(/)	91/10
0074	15	f.0		I. 11	dp.01.01		s.4(/2)	156/2
0065	24	a	fd.02.02.1m.0a	III. 3b	dp.01.01		s.4(1/)	149/9
0065	18	a.0202b1		III. 3b	dp.01.01		s.4(1/)	152/7
0117	4	a	fd.02.04.4m.0c	I. 132	dp.01.01		s.4-6	203/4
0117	1	a	fd.02.04.5m.0c	I. 133	dp.01.01		s.4-6	203/1
0111	29	a	fd.02.02.4m.0d	I. 11/I. 131	dp.01.01		s.6	192/4
0111	31	a	fd.02.04.4m.0b	I. 111	dp.01.01		s.6	192/3
0023	x	a	fd.02.04.4m.0d	I. 131	dp.01.01		s.6	71/17
0064	24	a.0701d		I. 132	dp.01.01		s.6	147/11
0111	30	a	fd.02.04.4m.0d	I. 133	dp.01.01		s.6	194/9
0111	34	bol.06d		I. 133	dp.01.01		s.6	194/1
0002	63	f.0	fd.02.04.2m.0c	I. 132	dp.01.01		s.6	12/7
0022	33'	a	fd.02.02.1m.0b	III. 4a	dp.01.01		s.6	70/6
0022	16	a.0303a2		III. 3b	dp.01.01		s.6	70/3
0110	45	a.0701d2		III. 1b	dp.01.01		s.6	190/13
0022	32	a.1607a3		III. 3c	dp.01.01		s.6	70/11
0022	34	amare	fd.02.02.1m.0c	III. 1c	dp.01.01		s.6	70/7
0022	14	e.05a		III. 1b	dp.01.01		s.6	70/7
0002	2	a.0603c		III.2	Dp.01.02		s.6	11/7
0022	35	a	fd.02.02.3m.0b	III. 4c	dp.01.01		s.6	70/5
0056	26	a	fd.02.04.4m.0c	I. 1321	dp.01.02		s.7	140/10
0005	9'	a	fd.02.03.3am.0d	III. 2b	dp.01.01		s.7	17/5
0023	13	a	fd.02.04.4m.0c	III. 3c	dp.01.01		s.7	71/9
0023	12	a.0407a	fd.06.01.4m.0b	III. 3	dp.01.01		s.7	71/5
0005	3	a.1008b3		III. 4b	dp.01.01		s.7	16/4
0005	24	a	fd.02.03.2m.0b	III. 4b	dp.01.01		s.7	4-B/10
0056	17	a.0304b3		III. 3b	dp.01.01		s.7	141/1

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Decorul cu măturica (dp.01.01-02)								
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Datare	Planşa
0009	NI106	y	fd.02.04.1m.0d	I.142/II. 2a	dp.01.02		s.8	30/5
0039	5	a	fd.06.02.3am.0b	II. 2b	dp.01.01		s.8	85/9
0045	12	a.0702a		III. 1b	dp.01.01		s.8	93/2
0108	21	a.0306a		III. 1c	dp.01.01		s.7(/2)	184/5
0016	39	a.0202e2		III. 2a	dp.01.01		s.8	48/11
0030	11	a	fd.02.03.2m.0c	III. 2c	dp.01.01		s.7-8	84/2
0030	11'	a	fd.02.02.3m.0b	III. 2c	dp.01.01		s.7-8	84/1
0003	11	a	fd.06.02.3am.0b	III. 2c	dp.01.01		s.8	14/8
0016	29'	a.1007a1		III. 2c	dp.01.01	di cr a?	s.8	52/6
0015	71	a	fd.02.02.2m.0b	III. 2c	Dp.01.02		s.8	46/6
0013	4	a.0403b2		III. 3b	dp.01.01		s.8	12/6
0030	2	a.1001a3		III. 3c	dp.01.01		s.7-8	83/6
0028	27+26	a.0604e2		III. 4a	dp.01.01		s.8	75/9
0030	24'	a	fd.06.01.3bm.0b	III. 4c	dp.01.01		s.7-8	84/6
0045	4'	a		III. 4c	dp.01.01		s.8	93/4

Fig. 611. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul cu măturica (dp.01.01-02)

În cazul oalelor, decorul analizat apare numai într-un singur caz pe oalele cu gâtul înclinat spre exterior şi, în comparaţie cu oalele fără gât, cu o frecvenţă uşor mai mare pe oalele cu gât înclinat spre interior, neputând fi interpretat ca o caracteristică a unui anumit tip sau variante de vas (fig. 611).

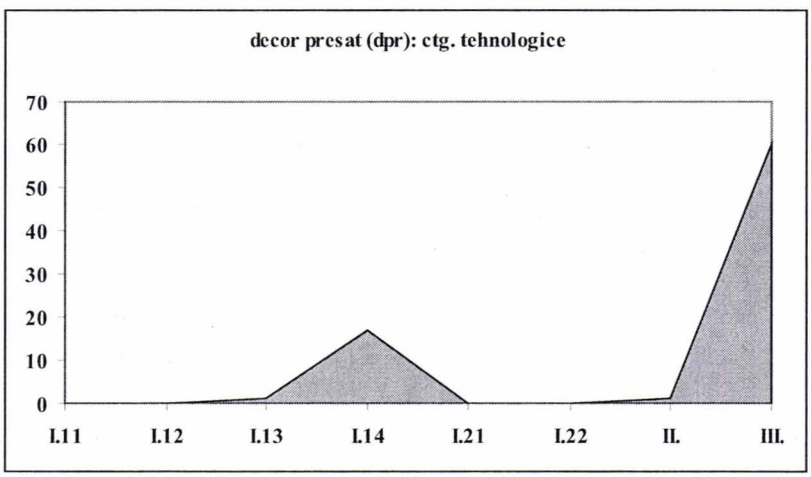

Fig. 612. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul presat, categorii tehnologice

3. Decorul presat (dpr.) (fig . 91/ 2-6, 613-616)

În cadrul decorului presat au fost grupate ornamente care au fost executate în pasta crudă a vaselor. Principalele motive ornamentale sunt reprezentate de brâuri cu crestături sau incizii oblice (dpr.01.01, dpr.02.01), de brâuri torsionate (dpr.01.02), de brâuri alveolare sau alveole (dpr.02.02) şi de motive semilunare, executate cu un fel de spatulă de formă semilunară (dpr.02.03). Acest decor este prezent pe 78 de piese, lucrate mai ales cu mâna, din pastă cu pietricele sau cu multe pietricele. El este extrem de rar folosit în cadrul ceramicii modelate la roata înceată şi apare cu o frecvenţă relativ apreciabilă şi în cadrul ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă şi numai într-un singur caz pe o oală lucrată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie-roşietică (fig. 612). În cadrul marii grupe a decorului presat a putut fi identificată o serie de motive ornamentale, care pare a avea şi corespondenţe tehnologice.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

3.1. Brâuri cu crestături sau crestături pe buza vasului (dpr.01.01, dpr.02.01) (fig. 591/ 1, 3)

Motivul este prezent doar într-un caz pe o oală modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie roşietică şi apoi pe oale lucrate numai cu mâna din pastă nisipoasă, cu pietricele, într-un singur caz cu multe pietricele şi numai într-un singur caz pe buze scurte; în rest pe buze mai mult sau mai puţin late, aplecate spre exterior sau verticale. Într-un caz se asociază cu decorul cu măturica, executat pe corpul vasului, în alt caz cu un motiv cruciform, tot pe corpul oalei, iar în al treilea caz crestăturile apar împreună cu alveole poziţionate pe gâtul vasului (fig. 613).

Brâuri cu crestături (dpr.01.01)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg.tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poz.2	Datare	Planşa
0084	34	aa		I. 133	dpr.01.01		umăr/corp		s.3(/2)	171/9
Crestături (dpr.02.01)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg.tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poz.2	Datare	Planşa
0066	10	a.0210a4		III. 1c	dpr.02.01		buza		pri(s.12)	153/9
0054	122	a.0404dx		III. 1c	dpr.02.01		buza		s.3(/2)	139/2
0007	16	a.0406h		III. 1b	dpr.02.01		buza		s.3(/2)	24/4
0005	13	a.0401c		III. 3a	dpr.02.01		buza		s.7	4-B/8
0005	1	a.0406c		III. 2b	dpr.02.01	di.cr.a	buza	corp	s.7	4-B/9
0016	GB36	a.01006d		III. 2b	dpr.02.01	-			s.8	54/4
0016	18	a.0305g2		III. 2a	dpr.02.01		buza	corp	s.8	50/3
0015	43, 33, 48	a.0404d	fd.02.03.1m.0b	III. 2c	dpr.02.01		buza		s.8	45/5;
0015	32	a.0406c		III. 2b	dpr.02.01		buza		s.8	45/2
0016	GB32	a.0406c		III. 2b	dpr.02.01				s.8	54/2
0016	GB38	a.0406f		III. 2c	dpr.02.01		buza		s.8	53/5
0015	50'	a.0406h		III. 3c	dpr.02.01	dpr.02.03	buza	gât	s.8	45/4
0016	GB26	a.0408		III. 2b	dpr.02.01		buza		s.8	54/1
0016	GB37	a1006d		III. 2b	dpr.02.01				s.8	54/3

Fig. 613. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul presat, motivele dpr.01.01 – dpr.02.01

3.2. Brâu torsionat (dpr.01.02) (fig. 591/ 2, 614)

Numai în două cazuri este atestată structurarea buzei în forma unui fel de brâu torsionat, poate la o oală lucrată la roata înceată şi la o căţuie lucrată cu mâna.

Brâu torsionat (dpr.01.02)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0007	GB2	e1		III. 1?	Dpr.01.02		buza		s.3(/2)	25/4
0016	8	a		II. 1b	Dpr.01.02?		buza		s.8	48/2

Fig. 614. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul presat, motivele dpr.01.02

3.3. Alveole şi brâuri în relief cu alveole (dpr.02.02) (fig. 591/ 4, 615)

Motivul este atestat de 35 ori, fiind prezent mai ales pe ceramica lucrată cu mâna din pastă nisipoasă sau cu pietricele, pe oale aparţinând categoriei de grosime „b" (între 8-12 mm). El este plasat fie pe umăr, fie reprezintă un ornament al buzei. Într-un singur caz apare pe umăr şi pe buză. Uneori motivul ornamental se asociază cu decorul cu măturica. De remarcat şi faptul că apare pe oale fără gât sau cu gâtul scurt aplecat spre interior, cu buze late înclinate spre exterior. De remarcat folosirea sa frecventă la ornamentarea căţuilor şi mai ales a zonei inferioare, de deasupra fundului lor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Alveole şi brâuri în relief cu alveole (dpr.02.02)										
Nr. cat.	Nr. desen	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poziţie2	Datare	Planşa
0074	040	y		preist?	dpr.02.02		buza		preist?	158/7
0054	76	e.03		III. 1c	dpr.02.02		buza		s.3(/2)	139/3
0007	GB3	e.01		III. 1?	dpr.02.02		fund		s.3(/2)	25/5
0046	18	e.01a	fd.02.03.5m.0b	III. 2	dpr.02.02		fundsupra		s.3(/2)	107/3
0046	17	e.02b	fd.02.04.4am.0c	III. 2b	dpr.02.02		buza		s.3(/2)	107/1
0007	GB4	e.01		III. 1?	dpr.02.02		fund		s.3(/2)	25/6
0007	GB5	e.01		III. 1?	dpr.02.02		fund		s.3(/2)	25/7
0014	10158	e.03	fd.06.03.2m.0c	III. 2a	dpr.02.02		fundsupra		s.3(/2)	34//5
0014	6(a)	e.01b	fd.02.02.3m.0c	III. 1	dpr.02.02		corp		s.3(/2)	38/3
0007	GB6!	a		III. 1?	dpr.02.02		buza		s.3(/2)	?x
0001	2	a	fd.03.02.3m.0d	III. 3	dpr.02.02		fund supra		s.4	5/11
0121	39	a.1003e1		III. 3b	dpr.02.02		buza		s.4	211/15
0065	22	a.0202a2		III. 3b	dpr.02.02	dp.01.01	buzasub	umăr	s.4(1/)	152/4
0113	19	a.0406f2		III. 1c	dpr.02.02		umar		s.4(1/)	199/4
0020	55	a	fd.02.03.2m.0b	III. 4c	dpr.02.02		fund		s.6	61/6
0002	27	a.0305c		III.3/4	dpr.02.02	dpr.02.03	buza	gât	s.6	11/8
0108	20	a.1701a1		III. 3c	dpr.02.02		buza		s.7	186/4
0006	2	a.0303a		III. ?	dpr.02.02		buza		s.7	18/2
0005	fnr	a.0306f		III. 1b	dpr.02.02		buza		s.7	4-B/6
0005	14	a.0305f2		III. 3b	dpr.02.02		buza		s.7	4-B/4
0030	3	a.0304a2		III. 4b	dpr.02.02	dp.01.01	buza	corp	s.7-8	83/1
0030	4	a.0406f		III. 3b	dpr.02.02	dp.01.01	buza	umăr	s.7-8	83/3
0030	1	a.0306b		III. 2c	dpr.02.02		buza		s.7-8	83/9
0014a	45	a.1008c3		III. 3b	dpr.02.02	dp.01.01	buza	corp/tot	s.8	39/2
0013	6'	a.0305c		III. 3c	dpr.02.02				s.8	33/9
0012	2'	a.0405a		III. 3a	dpr.02.02		buza		s.8	8-2B/4
0016	24	a.0406b2		III. 2c	dpr.02.02		buza		s.8	51/2
0009	2'	a.0403b2		III. 2b	dpr.02.02		buza		s.8	9/3
0013	1'	a.0306c		III. 3c	dpr.02.02	dp.01.01			s.8	33/7
0014a	47	a.0401g		III. 3b	dpr.02.02	dp.01.01	buza	corp	s.8	39/5
0014a	44	a.0412		III. 3b	dpr.02.02	dp.01.01	buza	gât/corp	s.8	39/1
0016	34	a.0306d		III. 2c	dpr.02.02		buza		s.8	50/4
0028	28	a.0401c		III. 1c	dpr.02.02		buza		s.8	75/7
0028	10	a.0302b		III. 2b	dpr.02.02		buza		s.8	75/3
0028	7	a.0404a2		III. 2c	dpr.02.02		buza		s.8	75/2
0013	20	a.0305c		III. 4	dpr.02.02		buza		s.8	13A/1
0016	85	a.0304a2	fd.06.02.3m.0b	III. 2	dpr.02.02		buza		s.8	49/2
0016	GB39	a.01006a		III. 2c	dpr.02.02				s.8	53/6

Fig. 615. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul presat, motivele dpr.02.02

3.4. Decorul cu motive semilunare (dpr.02.03) (fig. 591/ 5, 616)

Numai în cazul unor oale şi a două boluri lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă, brun-cărămizie, sau cenuşiu-brună, umărul vaselor a fost ornamentat cu motive semilunare, motiv care se asociază uneori cu un decor incizat, constând dintr-o canelură în val larg, cu o canelură puţin adâncă, cu caneluri orizontale legate de linii în val sau cu caneluri uşor ondulate, executate pe corpul vasului.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Decorul cu motive semilunare (dpr.02.03)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poziţie2	Datare	Planşa
0104	31	a		I. 14c	dpr.02.03	di.01.b3a	gât	umăr	s.12	181/7
0078	4	a		I. 14a	dpr.02.03		umăr		s.12	161/8
0067	22	a		I. 14a	dpr.02.03	di.01.a	corp	corp	s.12	155/3
0067	25	a		I. 14c	dpr.02.03		umăr		s.12	155/2
0067	27	a		I. 14c	dpr.02.03		umăr		s.12	154/12
0067	8	a		I. 14c	dpr.02.03		umăr		s.12	154/11
0067	22	a		I. 14a	dpr.02.03	di.01.			s.12	155/3
0027	8	a.0407d		I. 141.c	dpr.02.03		umăr		s.12	72/1
0067	7	a.0409c		I. 14a	dpr.02.03		umăr		s.12	154/10
0018	1	a.1501e		I.14	dpr.02.03				s.12	57/1
0018	1'	a.1501g		I. 14b	dpr.02.03				s.12	31/7
0027	10	a.1502b		I. 14c1	dpr.02.03				s.12	73/3
0008a	11	a.1609a		I. 14c	dpr.02.03		umăr		s.12	28/5
0104	33+35+30	a.2701b		I. 14c	dpr.02.03	di.01.d	umăr	corp	s.12	183/2
0104	28	a.2701c		I. 14c	dpr.02.03	di.02.a1	umăr	um/corp	s.12	183/1
0043a	6'	bol.17a		I. 14a	dpr.02.03		umăr		s.12	93/6
0043a	4	bol.17b		I. 14a	dpr.02.03		umăr		s.12	93/5

Fig. 616. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul presat, motivele dpr.02.03

3.5. Pereţi „cu coaste" (dm) (fig. 590/ 26, 617-622)

În cadrul decorului presat se poate încadra procedura de modelare a pereţilor recipientelor sub forma unui profil uşor ondulat. Procedeul a fost aplicat, cu excepţia unor cazuri izolate din ceramica lucrată la roată din pastă cimentoasă, nisipoasă, sau de factură romană fină sau zgrunţuroasă şi al unui caz cu totul izolat, din ceramica lucrată cu mâna, numai în ceramica lucrată la roată din pastă zgrunţuroasă, reprezentând astfel una dintre caracteristicile acesteia (fig. 618).

Pereţi costaţi (dm. 3.5.)										
Nr.cat.	Nr.des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0080	02	f.0		I. 11	dm		corp		s.6	167/3
0074	26	f.0		I. 11	dm		corp		s.4(/2)	156/3
0074	16	f.0		I. 11	dm		corp		s.4(/2)	156/4
0046	38	f.0	fd.02.04.2m.0c	I. 111	dm				s.3(/2)	99/2
0096	1'	f.0		I. 111	dm				s.4	172/2
0118	17'	y		I. 11	dm		corp		s.3(/2)	205/10
0096	14	a	fd.01.01.11m.0c	I. 124	dm	dm	corp	corp/tot	s.4	174/2
0014	34	a/c mare		I. 124a	dm	bz alt	corp	corp	s.3(/2)	35/6
0110	7	am		I. 124a	dm		corp	corp	s.6	188/5
0007	40	f.0	fd.06.02.11m.0c	I. 122	dm				s.3(/2)	20/1
0111	26	a		I. 131	dm		corp		s.6	193/6
0121	28	a		I. 132	dm		corp		s.4	211/5
0121	16	a		I. 132	dm		corp		s.4	210/15
0121	14,30	a		I. 1321	dm		corp		s.4	211/6
0111	37	a		I. 133	dm		corp		s.6	194/4
0110	24	a.0201c		I. 1321	dm		corp		s.6	190/6
0101	8	a.0202a2		I. 132	dm		umăr		s.3(/2)	176/11
0076	1	a.0205b		I. 133	dm		umăr		s.4(/)	160/10
0111	21	a.1001a3		I. 131	dm		umăr		s.6	193/1
0045	32b	a.1004a		I. 131	dm		umăr		s.6	95/8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Pereți costați (dm. 3.5.)										
Nr.cat.	Nr.des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planșa
0057	7	a.1004a		I. 132	dm		umăr		s.4(/2)	144/4
0112	21	a.1006d1		I. 131	dm		umăr		s.6	196/1
0051	29	a.1701b2		I. 133	dm		gât		s.4(/)	125/5
0101	6	a.1802a		I. 1321	dm		umăr		s.3(/2)	176/7
0020	7	a.1803b		I. 1321	dm		umăr		s.6	59/9
0021	15	a.1805a		I. 131	dm		umăr		s.3(/2)	64/12
0007	11	a.1805a		I. 132	dm		umăr		s.3(/2)	23/7
0021	18	a.1805a		I. 132	dm		umăr		s.3(/2)	65/12
0074	10	a.1805a1		I. 131	dm		umăr		s.4(/2)	157/5
0051	26	a.1805c1		I. 131	dm		corp		s.4(/)	120/4
0050	005	a.1805c2		I. 1322	dm		umăr		s.4(1/)	115/5
0050	006	a.1805c2		I. 1322	dm		umăr		s.4(1/)	115/6
0051	8+10	a.1805d1		I. 1321	dm				s.4(/)	123/4
0051	33	a.1806a4		I. 1321	dm				s.4(/)	123/5
0050	19'	a.1808a		I. 1321	dm		umăr		s.4(1/)	115/7
0041	8	a.1808a1		I. 1321	dm		umăr		s.4(/)	90/6
0020	1	a.1808a2		I. 131	dm		umăr/corp		s.6	59/2
0050	69	a.1808a3		I. 1322	dm		umăr		s.4(1/)	115/9
0050	4	a.1808b4		I. 1321	dm				s.4(1/)	115/10
0074	1+2+5	a.1810a		I. 1321	dm		umăr-corp		s.4(/2)	157/8
0080	50'	a.1810a		I. 1321	dm		corp		s.6	165/5
0054	52'	a.1810a1		I. 131	dm		umăr/corp?		s.3(/2)	138/3
0050	36	a.1810a3		I. 133	dm		umăr		s.4(1/)	117/1
0050	18	a.1810a4		I. 131	dm		corp		s.4(1/)	113/1
0050	16	a.1810b		I. 131	dm				s.4(1/)	113/3
0050	007	a.1810b		I. 132	dm		umăr		s.4(1/)	116/2
0050	9	a.1810b		I. 1321	dm		corp		s.4(1/)	116/1
0050	39	a.1810b		I. 133	dm		umăr		s.4(1/)	117/2
0051	24	a.1810b		I. 133	dm		umăr/corp		s.4(/)	125/6
0050	7	a.1810b1		I. 131	dm		umăr		s.4(1/)	113/4
0050	13	a.1810b1		I. 133	dm	di.02.b1	corp	umăr	s.4(1/)	117/3
0045	36b	a.1810b1		I. 133	dm		umăr		s.6	95/9
0051	20	a.1810b4		I. 131	dm		gât		s.4(/)	120/6
0041	6+19	a.1810c		I. 131	dm				s.4(/)	90/5
0045	7a(b)	a.1810c1		I. 131	dm	di.ln.01	corp	umăr	s.6	97/2
0056	1	a.1810d1		I. 1322	dm		umăr		s.7	140/4
0056	2	a.1810d3		I. 1322	dm		umăr		s.7	140/5
0041	10	a.1810f		I. 1321	dm		corp		s.4(/)	90/4
0050	008	a.1810f1		I. 133	dm		corp		s.4(1/)	117/4
0041	9	a.1810g		I. 132	dm		umăr		s.4(/)	90/9
0051	28	a.1810g2		I. 133	dm		umăr/corp		s.4(/)	125/7
0045	2b	a.1810g3		I. 131	dm		umăr		s.6	95/3
0002	28	a.1810h2		I. 132	dm				s.6-7	9/10
0002	33	a.1810i		I. 132	dm				s.6-7	9/13
0064	2	a.1810i1		I. 133	dm		umăr		s.6	147/15
0121	27	a.1810j		I. 131	dm		umăr/corp		s.4	210/2
0002	17	a.1810k		I. 132	dm				s.6-7	9/14
0002	10'	a.1810k		I. 132	dm				s.6-7	12/6
0002	8	a.1810l2		I. 1321	dm		corp		s.6-7	12/5

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Pereți costați (dm. 3.5.)										
Nr.cat.	Nr.des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planșa
0057	12	a.1810m		I. 1321	dm		umăr		s.4(/2)	144/8
0050	31'	a.1810m		I. 133	dm		corp		s.4(1/)	117/6
0057	1	a.1811a		I. 1321	dm		umăr		s.4(/2)	144/9
0041	7	a.1812b2		I. 132	dm		umăr		s.4(/)	90/11
0080	22	a.1812f		I. 1321	dm				s.6	165/2
0041	4	a.1814d		I. 1321	dm				s.4(/)	91/1
0050	32	a.1815c1		I. 131	dm		umăr		s.4(1/)	113/6
0050	6	a.1815c1		I. 1321	dm		umăr		s.4(1/)	116/8
0050	73	a.1815c1		I. 133	dm		umăr		s.4(1/)	117/7
0050	12	a.1815c3		I. 131	dm		corp		s.4(1/)	113/5
0050	41	a.1815c3		I. 133	dm				s.4(1/)	117/8
0050	70	a.1816a		I. 131	dm		umăr		s.4(1/)	114/2
0050	37	a.1816a1		I. 131	dm		umăr		s.4(1/)	114/3
0050	11	a.1816a2		I. 131	dm	dp.01.01	umăr	umăr	s.4(1/)	114/4
0050	42	a.1816a2		I. 132	dm				s.4(1/)	116/10
0051	57	a.1817a1		I. 131	dm		gât		s.4(/)	120/10
0051	35	a.1817c		I. 131	dm				s.4(/)	121/1
0051	9	a.1817d2		I. 132	dm		umăr		s.4(/)	122/7
0057	4	a.1818a		I. 132	dm		corp		s.4(/2)	144/11
0002	13	a.1819a		I. 131	dm		corp		s.6-7	12/4
0041	5	a.1819a2		I. 1321	dm		umăr		s.4(/)	90/12
0021	21	a.1819b4		I. 1321	dm		corp		s.3(/2)	65/5
0050	25	a.2101b3		I. 131	dm		umăr		s.4(1/)	114/5
0112	23	a.2401a		I. 131	dm		umăr		s.6	196/3
0064	6	a.2401b		I. 1321	dm		gât sub		s.6	147/16
0050	72	a.2903c		I. 133	dm	dp.01.01	corp	corp	s.4(1/)	117/9
0051	00	a.y		I. 132	dm		umăr		s.4(/)	
0074	42	af		I. 131	dm		corp		s.4(/2)	157/6
0063	4	ag		I. 1321	dm				s.6	146/7
0074	3+13	a	fd.02.04.2m.0c	I. 132	dm		corp		s.4(/2)	157/11
0080	26	a		I. 1321	dm	di.bz.02.01a	umăr	corp	s.6	165/12
0051	51	a		I. 1321	dm		umăr		s.4(/)	
0002	111	a		I. 133	dm				s.6-7	10/6
0057	21	a	fd.02.04.3am.0b	I. 133	dm				s.4(/2)	145/2
0057	24	a	fd.02.04.3am.0d	I. 133	dm				s.4(/2)	145/1
0044	13a	a		I. 132	dm				s.4?	94/9
0051	14	bol.01		I. 133	dm		corp		s.4(/)	125/2
0080	8	bol.02c		I. 1321	dm		corp		s.6	165/10
0050	8	bol.04a		I. 131	dm				s.4(1/)	112/2
0041	23	bol.04b		I. 132	dm		corp		s.4(/)	90/2
0050	29	bol.04c		I. 131	dm		corp		s.4(1/)	112/1
0111	7+20	bol.04c		I. 132	dm		corp		s.6	193/14
0050	46	bol.06c		I. 1322	dm		umăr		s.4(1/)	115/3
0051	16'	bol.09a		I. 133	dm		corp		s.4(/)	125/3
0111	xx	bol.11c		I. 1321	dm		corp		s.6	192/10
0050	65	bx.15		I. 131	dm		umăr/gât		s.4(1/)	112/4
0050	22	bx.15		I. 131	dm		umăr		s.4(1/)	112/3
0021	nc	bx.17b		I. 131	dm		gât		s.3(/2)	64/4
0046	2	c	fd.02.07.3bm.0d	I. 131	dm		fund/supr		s.3(/2)	46-8/9

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Pereţi costaţi (dm. 3.5.)										
Nr.cat.	Nr.des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0043	24	f.0		I. 131	dm		umăr			95/4
0043	35	fa		I. 1321	dm					95/3
0046	21	k	fd.06.fputern	I. 1321	dm		fund/supr		s.3(/2)	106/7
0051	34	g.04		I. 1321	dm		corp		s.4(/)	122/5
0051	46	g.05		I. 1321	dm				s.4(/)	122/6
0050	47	g.z		I. 132	dm		umăr		s.4(1/)	115/2
0110	17	g?		I. 131	dm				s.6	189/5
0043	2	g?		I. 131	dm		corp			95/6
0003	20	ga?		I. 132	dm				s.6(s.8)	14/10
0122	19	g		I. 131	dm		corp		s.3(/2)	212/11
0017	41	a.1814b4		I. 141a	dm		corp			56/1
0078	6	g.x		I. 141.a	dm		umăr		s.12	161/1
0078	11	h.03		I. 141.a	dm		gât		s.12	161/2
0118	61	g?		I. 21a	dm				s.3(/2)	206/3
0118	59	g.03		I. 21b	dm				s.3(/2)	206/1
0001	14	g.01		I. 22a	dm		corp		s.4	3/1
0057	30	g		I. 22a	dm		corp		s.4(/2)	145/5
0046	xxx	a	fd.01.02.3m.0c	I. 22c	dm		fund/supr		s.3(/2)	46-8/3
0046	33	g??		I. 22c	dm		corp		s.3(/2)	46-8/2
0005	23	a.1008d5		III. 3a	dm		corp		s.7	16/5

Fig. 617. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Pereţi „costaţi" (dm)

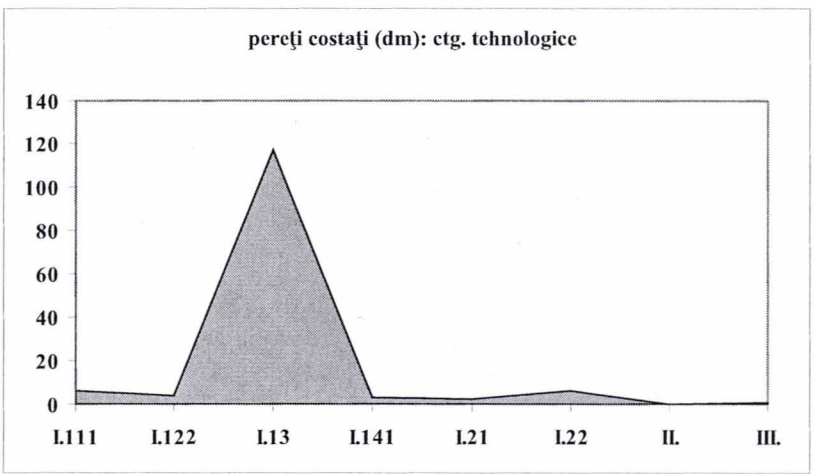

Fig. 618. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Pereţi „costaţi" (dm), categorii tehnologice

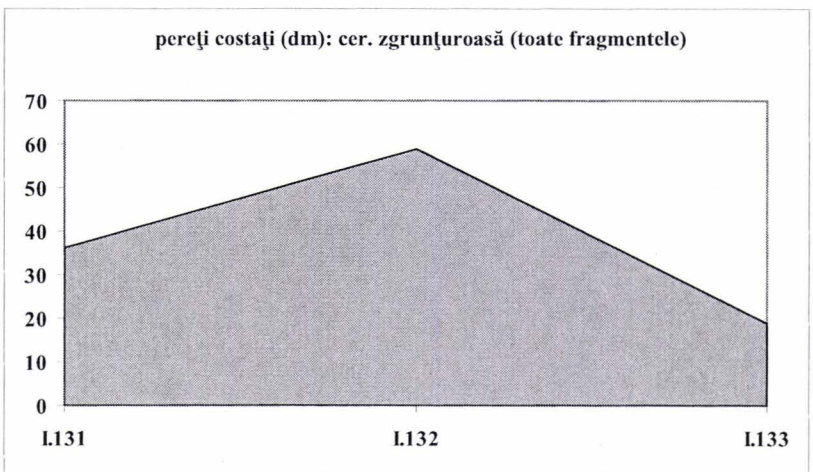

Fig. 619. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Pereţi „costaţi" (dm), ceramica zgrunţuroasă (toate fragmentele)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În cadrul ceramicii la roată din pastă zgrunţuroasă, se poate observa o poziţie dominantă a ceramicii cenuşii-negricioase sau negre (fig. 619). Observaţia este valabilă numai din punctul de vedere al tuturor fragmentelor cermice cu decor „în coaste" din pastă zgrunţuroasă, în timp ce din cel al fragmentelor de oale cu buză şi pereţi din această pastă, există un echilibru între ceramica lucrată la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă cenuşie şi cea cenuşiu-negricioasă sau neagră (fig. 620).

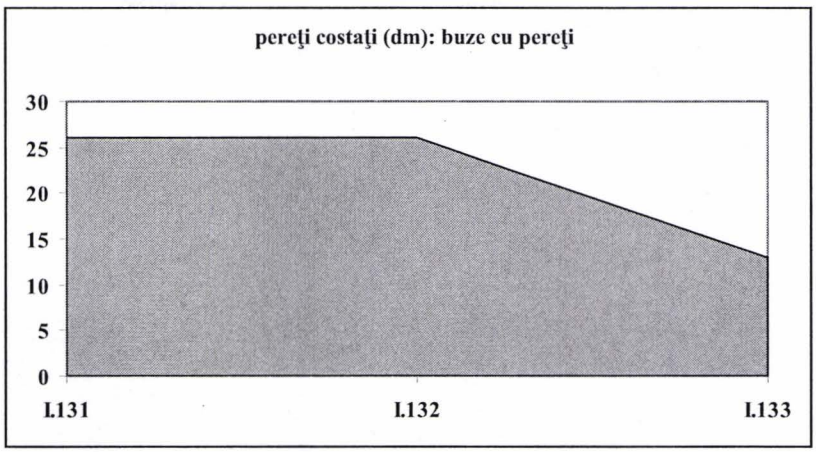

Fig. 620. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Pereţi „costaţi" (dm), ceramica zgrunţuroasă (buze cu pereţi)

Majoritatea recipientelor cu pereţi cu „coaste" o reprezintă vasele cu pereţi aparţinând grosimii „a"şi „a1" (4-6 mm), apoi categoriilor de grosime „b" (8-12 mm) şi foarte rar „c" (12-17 mm) (fig. 621).

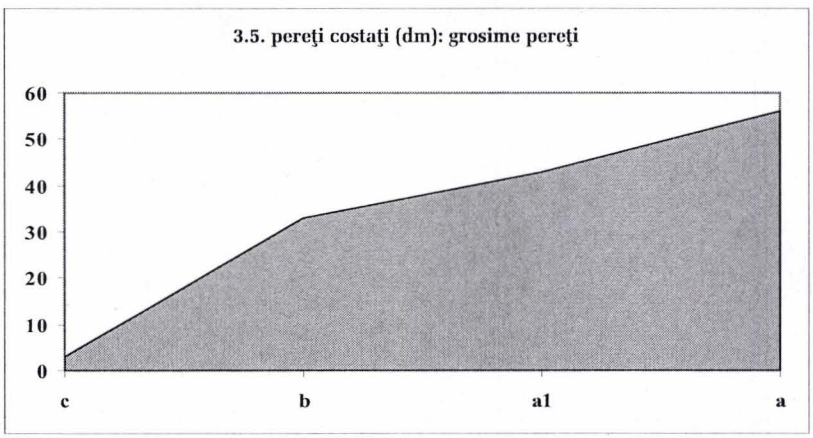

Fig. 621. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Pereţi „costaţi" (dm), grosime pereţi

Absoluta majoritate a recipientelor cu decor „în coaste" este reprezentată de oale, care cu câteva excepţii au fost realizate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă. Excepţiile se referă la o oală sau poate un castron mare lucrat la roata rapidă, din pastă fină, de culoare cenuşie închisă, la o oală din pastă de factură romană, zgrunţuroasă, la o oală din pastă nisipoasă şi o oală din ceramică lucrată cu mâna din pastă cu multe pietricele şi cu gâtul mediu aplecat în afară. Din aceeaşi pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, au fost realizate şi bolurile, o cană şi un castron.

Şi alte forme de recipiente sunt caracterizate de pereţi cu „coaste". Astfel, la roata rapidă, din pastă cimentoasă sau din pastă fină sau zgrunţuroasă, au fost modelate vase de provizii, tot din pastă zgrunţuroasă dar şi din pastă de factură romană fină sau zgrunţuroasă, amfore sau vase amforiforme, iar din pastă nisipoasă un ulcior (fig. 622).

În puţine cazuri pe pereţii cu „coaste" ai oalelor a fost aplicat şi un al doilea decor. Astfel, pe o oală sau un castron mare din pastă fină de culoare cenuşie închisă apar benzi alternative lustruite(dl.bz.alt), pe oale lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă apar caneluri (di.02.b1), benzi de caneluri (di.bz.02.01a) sau un fel de decor cu măturica (dp.010.01).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

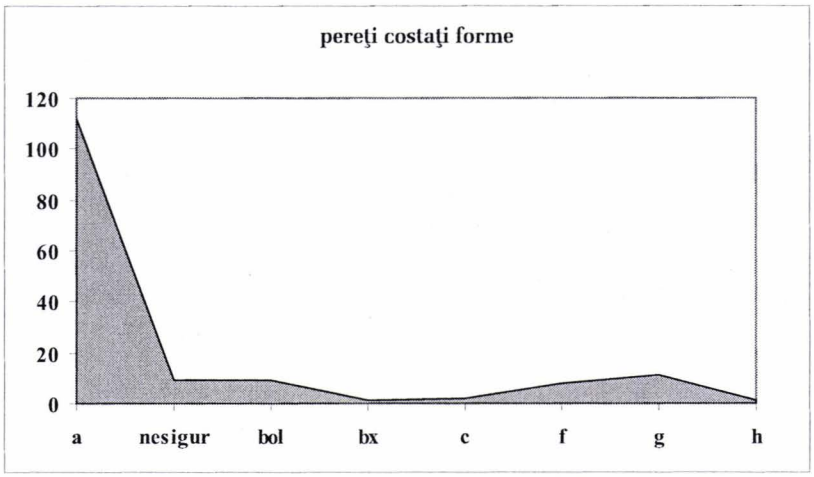

Fig. 622. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Pereţi „costaţi" (dm), forme

3.6. Caneluri oblice executate cu degetele (d.dgt) (fig. 623)

Numai pe un vas lucrat cu mâna, apar un fel de caneluri verticale, realizate prin trasarea, se pare, cu degetele.

Caneluri oblice executate cu degetele (d.dgt)										
Nr.cat.	Nr.des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poziţie2	Datare	Planşa
0041	37	a	fd.02.03.3am.0c	III. 2c	d.dgt				s.4(/)	92/1

Fig. 623. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Caneluri oblice executate cu degetele (d.dgt)

4. Decorul ştampilat (ds.) (fig. 591/ 6-12, 624)

Decor ştampilat (ds.)										
Nr.cat.	Nr.des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0118	44	f.0		I. 11	ds.01		corp		s.3(/2)	205/8
0118	45	f.0		I. 11	ds.01		corp		s.3(/2)	205/7
0007	2	f.03c		I. 11	ds.02		buza		s.3(/2)	19/3
0110	9	a		I. 124b	ds.02		corp		s.6	188/11
0020	49	a		I. 124b	ds.03		corp		s.6	58/10
0002	4	bx.tr.02		I. 122	ds.04				s.6	7/4
0021	GB32	a		I. 124	ds.04		corp		s.3(/2)	63/7
0096?	40	a.2912		I. 124	ds.05	dl.bz.02y.03				
0064	9	am	fd.02.04.5m.0c	I. 124b	ds.05		corp	fund	s.6	147/5
0021	26	f.0		I. 122	ds.06				s.3(/2)	63/1
0121	33'	a.0801a		II. 2b1	ds.07		umăr		s.8(s.4)	211/21

Fig. 624. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul ştampilat (ds)

Decorul ştampilat este relativ slab reprezentat, fiind atestat numai în zece cazuri, dintre care o singură dată la roata înceată. Se prezintă în mai multe variante, care au şi un corespondent tehnologic, iar uneori şi formal. Astfel, motivul ornamental al crucii înscrise în cerc (ds.01) ornamentează mai ales vasele de provizii din pastă cenuşie cimentoasă. În schimb, motivul crucii înscrise într-un romb (ds.02) apare atât pe un vas de provizii din pastă cimentoasă, de culoare cenuşie, cât şi pe un fragment de oală din pastă fină de culoare neagră, ambele modelate la roata rapidă. Un motiv rar sunt şirurile optiforme (ds.03), care decorează corpul unei oale lucrate la roata rapidă, tot din pastă fină de culoare neagră. Din pastă fină de culoare cenuşie respectiv neagră au

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

fost modelate o cană şi o oală, ornamentate cu şiruri de ovale (ds.04). Învăluirea corpului vasului cu şiruri de crestături (ds.05) apare numai pe corpul unei oale lucrate la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie-neagricioasă, al cărei fund a fost suplimentar ornamentat în aceeaşi manieră cu un motiv stelar. Pe de altă parte, un ornament constând din şiruri orizontale de triunghiuri (ds.06) a fost folosit la decorarea peretelui unui vas borcan. Singura situaţie când această tehnică ornamentală a fost folosită la ceramica lucrată la roata înceată este reprezentată de o oală din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie închisă, pe care se combină caneluri orizontale cu şiruri înclinate de ovale înguste şi dinţate (ds.07).

5. Decorul incizat (fig. 591/ 15-28, 593-595, 625-670)

Participarea decorului incizat la ornamentarea diferitelor categorii tehnologice este extrem de diferită. Ornamentarea vaselor cu decor incizat s-a practicat cu precădere la vasele lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă şi apoi la cele lucrate la roata înceată. Un procent important de recipiente a fost modelat la roata rapidă din pastă cimentoasă şi apoi din cea nisipoasă. Atât recipientele din ceramica de factură romană, fină sau zgrunţuroasă, cât şi cele lucrate cu mâna nu se bucură de o atenţie deosebită a decorului incizat (fig. 625).

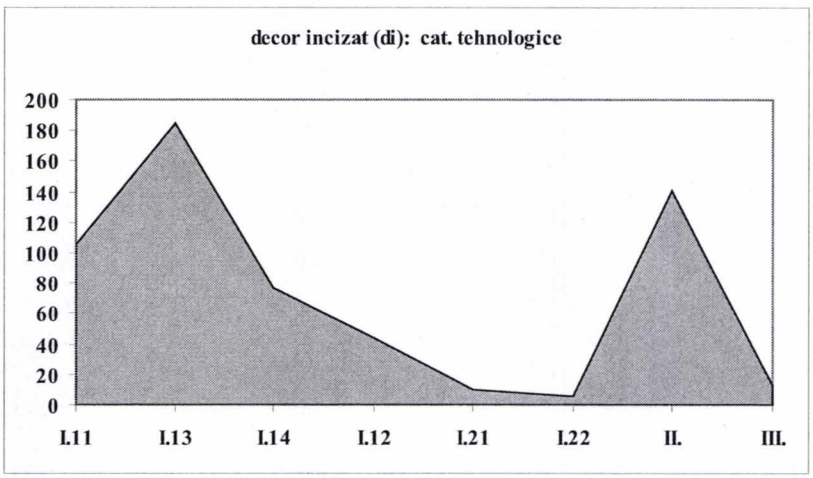

Fig. 625. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, categorii tehnologice

În ceea ce priveşte tipurile de vase care au fost ornamentate cu decor incizat, se evidenţiază o participare uriaşă a oalelor şi apoi a vaselor de provizii, celelalte tipuri fiind, din acest punct de vedere, deosebit de slab reprezentate (fig. 626).

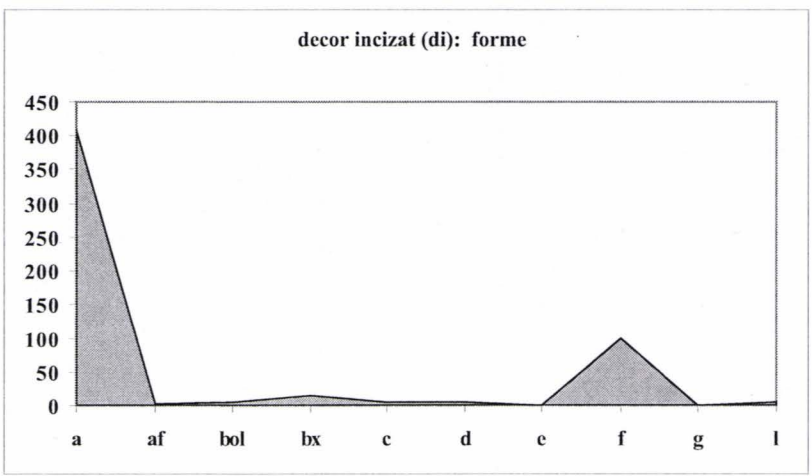

Fig. 626. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, forme de vase

Decorul incizat se manifestă într-o deosebit de mare varietate motivistică, de la caneluri, linii orizontale, linii în val până la benzi de linii în val, orizontale etc. (fig. 627).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

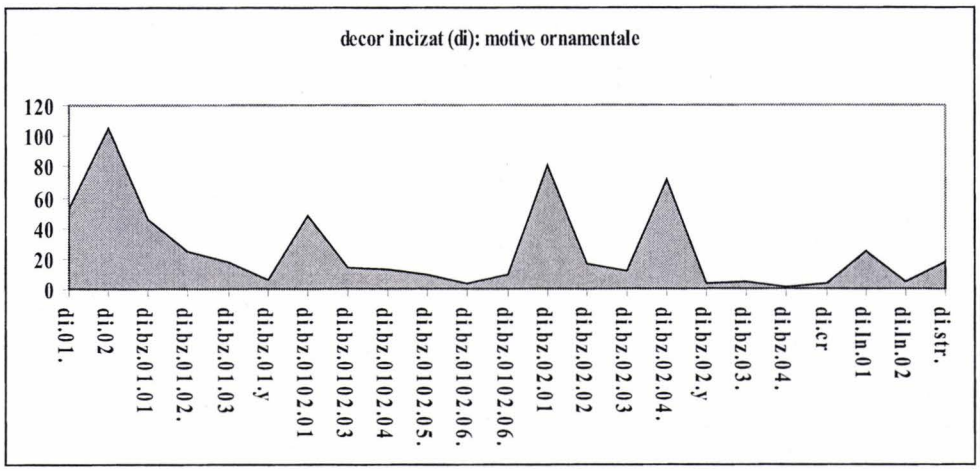

Fig. 627. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motive ornamentale

5.1. Motive cruciforme (di.cr) (fig. 591/ 14-16, 628)

În patru cazuri au fost identificate motive cruciforme. Ele sunt reprezentate fie din linii cruciforme (di.cr.b), care apar în cazul ceramicii lucrate la roată din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşii pe fundul unor oale sau, sub forma unui linii mai largi (un fel de canelură) (di.cr.a), reprezentând un fel de „L" răsturnat sau un „X", cum apar pe umărul unor oale cu gât de înălţime medie (în jur de 10 mm) sau fără gât, pe vase lucrate cu mâna din pastă nisipoasă sau cu pietricele (di.cr.x).

Motive cruciforme (di.cr)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0079	2	a.0305d2		III. 1b	di.cr.x		umăr		s.7	163/1
0016	23	a.0407c		III. 2c	di.cr.a		umăr		s.8	52/1
0080	41	a	fd.02.04.4m.0d	I. 131	di.cr.b		fund		s.6	164/14
0110	33	a	fd.02.04.3bm.0e	I. 131	di.cr.b		fund		s.6	189/8

Fig. 628. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.cr.

5.2.01. Linii în val (di.01) (fig. 591/ 15-26, 629-631)

Unul din ornamentele specifice mai ales corpului sau umerilor oalelor lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă este ornamentarea pereţilor sau a corpului vaselor cu câte o linie în val. În ceea ce priveşte celelalte categorii ceramice, ornamentul este destul de palid atestat (fig. 631).

Linie în val (di.01a)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
111	51	k		III. 2b	di.01.a		corp		s.6	194/15
0027	11	a.1501e2		I. 14a	di.01.a		umăr		s.12	73/1
11	10	a.1609d1		I. 14a	di.01.a		umăr		s.12	31/4
11	12	a.1609d		I. 14a	di.01.a		umăr		s.12	31/3
0104	53	a.1701a1		I. 14a	di.01.a		umăr		s.12	178/14
0104	56	a.1202a		I. 14a	di.01.a		umăr		s.12	178/6
0104	50	a		I. 14a	di.01.a		umăr		s.12	1163/5
0104	5	a.1609a1		I. 14a	di.01.a		umăr		s.12	178/12
0104	41	a		I. 14a	di.01.a		umăr		s.12	178/13
0066	9'	a		I. 14a1	di.01.a		corp		s.12	153/4
0066	7	a		I. 14a1	di.01.a		corp		s.12	153/7
0027	1	a.0501a1		I. 14a1	di.01.a		umăr		s.12	72/3

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Linie în val (di.01a)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0027	12	a.1501g		I.14a	di.01.a		umăr		s.12	73/2
0104	48	a.1502b2		I. 14a2	di.01.a		umăr		s.12	178/10
0104	43	a.1609a2		I. 14c1	di.01.a		umăr		s.12	182/9
0007b	8	a.1609a		I. 14a	di.01.a		umăr		s.12	7b/ 1
0007b	9	a.1502b		I. 14b	di.01.a		umăr		s.12	7b/ 2
0112	8	a	fd.02.04.4m.0b	I. 133	di.01.a		fund/supra		s.6	196/10
0001	1	a.0101b	fd.02.05.3am.0b	III. 3b	di.01.a		corp		s.4	6/1a-b
0110	43	a.2001b		III. 1b	di.01.a		burtă		s.6	190/14
0016	22	a.1008c3		III. 2c	di.01.a		umăr		s.8	52/7
0015	52	a		II. 2b	di.01.a1		corp		s.8	42/8
0043a	1	a.1201a2		I. 14a	di.01.a2				s.12	93/9
0043a	2	a.1501f1		I. 14a	di.01.a2				s.12	93/10
0104	66	a.0409a2		I. 14b	di.01.a2		umăr		s.12	180/4
0113	xx	am		I. 14c	di.01.a2		umăr		s.12	199/7
0067	9	a		I. 14c1	di.01.a2		corp		s.12	155/4
0001	90	f?		I. 122	di.01.a2		corp		s.4	5/4
0064	16	f.0		I. 22c	di.01.a2		corp?		s.6	148/10
0008	13	a.1201a2		II. 2c	di.01.a2		umăr		s.8(12)	8-2A/1
0104	4	a		I. 14c	di.01.a2a		corp		s.12	181/11
0027	19	a.1502b1		I. 14c	di.01.b1		umăr		s.12	73/5
0104	45	a		I. 14a	di.01.b2	dm	umăr	corp	s.12	1163/7

Fig. 629. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.01a-b

Specifică corpului sau umerilor oalelor lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă, este ornamentarea pereţilor sau a corpului vaselor cu câte o linie în val mai largă sau mai strânsă (di.01.a1-a2) (fig. 591/ 17-19).

Într-un singur caz, un fragment de vas de provizii lucrat la roată rapidă din pastă fină, de culoare cenuşie a fost ornamentat asemănător. Motivul este atestat o dată pe ceramica lucrată la roată rapidă din pastă zgrunţuroasă sau de factură romană, de trei ori pe ceramica modelată cu mâna şi de şapte ori pe cea modelată cu roata înceată.

De asemenea, numai în cazul oalelor ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă apare ornamentarea umărului cu o linie în val întretăiată de o altă linie în val (di.01.b2) sau cu o linie în val mai puţin amplă (di.01.b1) (fig. 591/ 20-21).

5.2.02. Linii în val grupate câte două sau câte trei (di.01.c-e) (fig. 591/ 17-25, 630)

Liniile în val grupate câte două (di.01.c1) sunt specifice, cu excepţia unui fragment de oală modelat la roata înceată, numai ceramicii la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun cărămizie, în timp ce liniile în val grupate două câte două (di.01.c2) apar numai pe două fragmente: o cană lucrată la roata rapidă, din pastă cenuşie zgrunţuroasă şi o oală modelată la roata înceată.

În schimb, liniile în val împletite (di.01.c1a împletite) sau optiforme (di.01.e) apar din nou numai pe ceramica din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie.

Câte trei linii în val (di.01.d) reprezintă motive ornamentale ale oalelelor (într-un caz şi o găleată) lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă. Câte trei linii în val oarecum dezordonate (di.01.dz) ornamentează şi pereţii unui vas de provizii modelat la roata rapidă, din pastă cimentoasă sau câte un fragment de oală lucrat la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă sau la roata înceată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

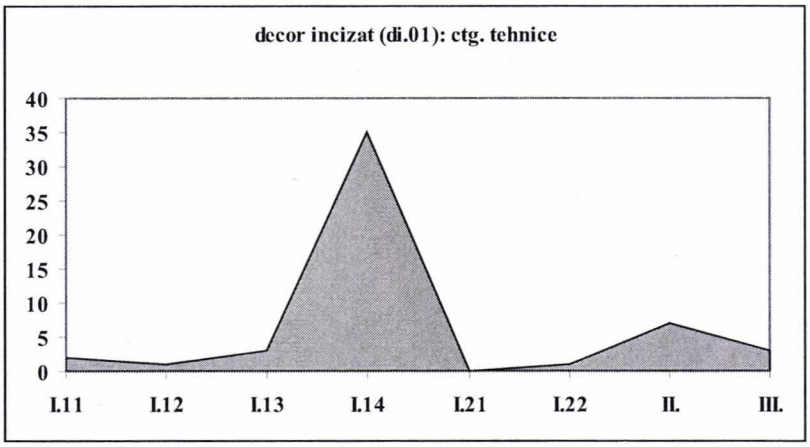

Fig. 630. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.01, categorii tehnologice

Linii în val (di.01.c-d)										
Nr.cat.	Nr. des	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0027	6	a.1005a		I. 14a	di.01.c1		umăr		s.12	72/6
0027	3	a.1502b		I. 14a	di.01.c1		umăr		s.12	73/4
0104	47	a.1202b		I. 14c	di.01.c1		umăr		s.12	182/6
0066	3	a		I. 14c1	di.01.c1		corp		s.12	153/3
0027	4	a.0409d1		I. 14c1	di.01.c1		umăr		s.12	72/2
0043a	7	a		I. 14a	di.01.c1a		corp		s.12	94/1
0116	21	a		II. 2b	di.01.c1		umăr/corp		s.8	202/12
0021	27	bx.18c		I. 131	di.01.c2		umăr/corp		s.3(/2)	64/1
0015	68	a		II. 2b	di.01.c2		corp		s.8	42/7
0067	16	n.04		I. 14a	di.01.d				s.12	154/1
0078	2	a.1501a2		I. 14b	di.01.d				s.12	162/5
0104	54	a		I. 141.c	di.01.d		umăr		s.12	183/3
0104	26	a.1102a2		I. 141.c	di.01.d		corp		s.12	181/10
0112	3	f.0	fd.02.04.1m.0c	I. 111	di.01.d		fund/supra		s.6	195/3
0080	19	f.0		I. 11	di.01.dz		corp		s.6	167/2
0015	4	a.1603a		II. 2c	di.01.d		umăr		s.8	42/4
0051	75	am		I. 131	di.01.dz				s.4(/)	121/4
0007c	11	n.02		I. 14	di.01.e		umăr		s.12	27/

Fig. 631. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.01.c-d

5.3. Caneluri orizontale (di.02.) (fig. 591/ 27-28; 592/ 1-5, 632-634)

Ornamentarea vaselor cu caneluri orizontale pare a fi un decor mai ales al oalelor, cu frecvenţă incomparabil mai mică apare şi pe căni, castroane, vase de provizii sau străchini. Motivul apare în mai multe variante: o canelură orizontală (di.02.a), două (di.02.b) sau trei caneluri: două apropiate şi una distanţată (di.02.c), trei apropiate (di.02.c1) şi într-un singur caz o canelură bifurcată (di.02. d). Ornamentul, care lipseşte total pe ceramica lucrată cu mâna, apare foarte frecvent pe ceramica la roată rapidă zgrunţuroasă sau nisipoasă, fiind atestat într-o proporţie mai redusă pe ceramica din pastă cimentoasă, fină sau nisipoasă, dar şi pe cea de factură romană, fină sau zgrunţuroasă. Într-o proporţie relativ mică este atestat şi pe ceramica cu roata înceată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

5.3.01. Caneluri izolate (di.02.a) (fig. 591/ 27, 632)

Canelurile izolate decorează umărul sau corpul vaselor şi par a fi o caracteristică mai ales a ceramicii lucrate la roata rapidă, unde apar pe corp, umăr sau imediat sub buza mai ales a oalelor. În cazul ceramicii din pastă cimentoasă este folosit pentru decorarea unor vase de provizii; în cel al ceramicii cenuşii fine şi pe castroane, pe străchini sau pe o cană, precum şi în cel al ceramicii de facură romană se asociază şi cu decorul pictat; într-un singur caz apare pe ceramica la roata înceată.

Caneluri izolate (di.02.a)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0108	1	a.1806a3		I. 112	di.02.a				s.7(/2)	184/2
0111	32	a?		I. 11	di.02.a		corp		s.6	192/2
0050	002	f.0		I. 112	di.02.a		corp		s.4(1/)	110/1
0064	54	f?		I. 11	di.02.a		corp		s.6	149/6
0065	7'	a		I. 121	di.02.a	dl 0?	corp	corp	s.4(1/)	150/6
0001	41	a		I. 122	di.02	dl dz 02	corp	fund/supra	s.4	5/5
0029	32	a.2202		I. 124a	di.02.a		burt		s.3(/2)	77/11
0084	9'	ak		I. 122	di.02.a	/2 s.3	corp		s.3(/2)	171a/9
0046	59	bx.17a		I. 122	di.02.a		umăr	corp	s.3(/2)	101/8
0118	29	c.0508d		I. 122	di.02.a		gât		s.3(/2)	204/1
0051	68	d.0202b		I. 124	di.02.a		buză		s.4(/)	119/11
0046	76	d.0401b		I. 124	di.02.a			buză/sub	s.3(/2)	102/12
0007	19	a.0209a		I. 133	di.02.a		umăr		s.3(/2)	23/6
0080	23	a.1001b		I. 1321	di.02.a		umăr		s.6	165/3
0112	19	a.1002b1		I. 131	di.02.a		umăr		s.6	196/2
0052	1	a.1805a3		I. 133	di.02.a				s.4	128/7
0074	8	a.1810a		I. 132	di.02.a		buza/sub		s.4(/2)	157/7
0054	51	a.2601a3		I. 133	di.02.a		umăr		/2 s.3	138/8
0001	96	a?		I. 131	di.02		corp		s.4	5/3
0057	22	am		I. 131	di.02.a		umăr		s.4(/2)	144/12
0001	51'	am		I. 133	di.02.a				s.4	1/11
0054	5	bx.01		I. 132	di.02.				/2 s.3	138/2
0050	1	e.01b		I. 133	di.02.a				s.4(1/)	118/1
0007	24	bx?		I. 21a	di.02.a		umăr/gât	ext	s.3(/2)	22/12
0029	28	k		I. 21c	di.02.a	dpict	umăr?	corp	s.3(/2)	80/6
0015	7	a.1203f2		II. 1c	di.02.a		corp		s.8	41/3

Fig. 632. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.02a

5.3.02. Perechile de caneluri (di.02.b) (fig. 591/ 28, 592/ 1-2, 633)

Perechile de caneluri mai apropiate, mai mult sau mai puţin adânci (di.02.b1-2) sau mai depărtate (di.02.b3) au un comportament relativ asemănător, cu observaţia că ultima variantă este mai rar atestată în olăria lucrată la roată rapidă din pastă zgrunţuroasă şi mult mai des în cea lucrată la roata rapidă din pastă nisipoasă. Mai departe se poate observa că variante cu două caneluri distanţate (di.02.b3) apar relativ frecvent pe oale modelate la roata înceată din pastă nisipoasă, a cărei tehnologie se apropie foarte mult de tehnologia ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Perechile de caneluri (di.02.b)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0002	46	f.0		I. 11	di.02.b1	dm			s.6-7	7/1
0118	17	a		I. 11	di.02.b1		corp		s.3(/2)	205/6
0052	16	bx.16		I. 122	di.02.b1				s.4	127/9
0052	24	bx.01		I. 124a	di.02.b1				s.4	127/8
0046	55	amk	fd.01.04.4am.0d	I. 124a	di.02.b1		umăr		s.3(/2)	104/3
0050	58	bx.02		I. 124a	di.02.b1		gât		s.4(1/)	111/6
0050	30	a.1101b1		I. 131	di.02.b1				s.4(1/)	113/2
0121	38			I. 131	di.02.b1				s.4	210/17
0057	13	a.1805e		I. 1321	di.02.b1		umăr		s.4(/2)	144/6
0051	27	a.1805d		I. 1321	di.02.b1		umăr		s.4(/)	123/3
0050	5	a.0808a1		I. 1322	di.02.b1				s.4(1/)	115/4
0112	10	a.2906a		I. 133	di.02.b1		gât		s.6	196/7
0078	5	a		I. 14.a	di.02.b1		umăr?		s.12	161/9
0039	v2	a		I. 14.c	di.02.b1		corp?		s.12(s.8)	87/3
0101	1	d.??		I. 21b	di.02.b1		gât		s.3(/2)	177/1
0122	23	k		I. 21c	di.02.b1		corp		s.3(/2)	212/7
0014	6	f.02a		I. 22a	di.02.b1		gât		s.3(/2)	36/3
0008	4	a.0306gd		II. 2c	di.02.b1				s.8(12)	28/7
0008a	7	a.1202a1		I. 14b	di.02.b2		umăr		s.12	28/3
0021	37	a.0204d		I. 112	di.02.b3				s.3(/2)	62/3
0044	14a	k		I. 121	di.02.b3				s.4?	94/7
0021	n4	ak		I. 133	di.02.b3		corp		s.3(/2)	66/12
0078	3	a.2903c		I. 14.a	di.02.b3		umăr/corp		s.12	161/12
0104	18	a		I. 14.a1	di.02.b3		corp		s.12	178/2
0104	24	a		I. 14.a2	di.02.b3		corp		s.12	1163/8
0028	14	a		II. 1a	di.02.b3		corp		s.8	76/13
0116	20	a		II. 2a	di.02.b3		corp		s.8	202/9
0120	1	a.1501e1		II. 2b/ I. 14b	di.02.b3		umăr		s.8	209/1
0120	3	a	fd.06.02.3am.0c	II. 2b/ I. 14b	di.02.b3		fund/supra		s.8	209/7
0120	2	a		II. 2b/ I. 14b	di.02.b3		corp		s.8	209/2

Fig. 633. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.02b

5.3.03. Trei caneluri (di.02.c-d) (fig. 592/ 3-5, 634)

Cu trei caneluri egal distanţate (di.02c1) au fost ornamentate vase de provizii modelate la roata rapidă din pastă cimentoasă. În cazul ceramicii lucrate la roată din pastă zgrunţuroasă, se remarcă prezenţa mai accentuată a ornamentului cu caneluri egal distanţate la varianta cenuşiu-roşietică. În cazul oalelor lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă, apare cu frecvenţă remarcabilă şi varianta cu caneluri mai adâncite (di.02.c1). Cu excepţia unui singur caz din ceramica lucrată la roata înceată, în celelalte categorii tehnologice motivul ornamental nu este atestat. O variantă insolită este canelura bifurcată (di.02.d), care apare numai o singură dată, pe o oală lucrată la roata rapidă din pastă nisipoasă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Trei caneluri di.02.c										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0046	X	amk	fd.06.01.3bm.0d	I. 122	di.02.c		umăr		s.3(/2)	104/7
0112	13			I. 1321	di.02.c		umăr		s.6	197/2
0118	39	am		I. 133	di.02.c		umăr		s.3(/2)	207/7
0007	28	a		I. 133	di.02.c		umăr		s.3(/2)	23/14
0065	4	f.0		I. 11	di.02.c1		corp		s.4(1/)	150/3
0045	18b	f.0		I. 111	di.02.c1		corp		s.6	95/11
0064	3	amk		I. 131	di.02.c1		corp		s.6	148/3
0057	5	a.1817b3		I. 1321	di.02.c1		umăr		s.4(/2)	144/10
0014	29	am		I. 133	di.02.c1		umăr		s.3(/2)	37/8
0051	39	am		I. 133	di.02.c1		corp		s.4(/)	126/1
0014	28	bx.17d		I. 133	di.02.c1		umăr		s.3(/2)	37/9
0014	5	a.1815b3		I. 133	di.02.c1		umăr		s.3(/2)	37/6
0104	25	a		I. 14a	di.02.c1		corp		s.12	1163/9
0043a	6	a		I. 14a	di.02.c1a				s.12	
0043a	8	a		I. 14a	di.02.c1a				s.12	94/2
0104	22	n(nfund)		I. 14b	di.02.c1a		corp		s.12	180/6
0027	29	a		I. 14c	di.02.c1a				s.12	73/9
0008a	GB8	a		I. 14c	di.02.c1a				s.12	28/6
0078	15	a		I. 14c	di.02.d		umăr?		s.12	162/10

Fig. 634. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.02c-d

5.3.04. Canelură orizontală şi în val (di.01.01.) (fig. 592/ 6, 635)

Este un motiv rar, care apare numai într-un caz şi anume pe ceramica modelată la roata înceată.

Decor incizat: di.01.01										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0115	3	a.0406c		II. 4c	di.01.01.a1		corp		s.8	200/8

Fig. 635. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.01.01

5.4. Benzi de caneluri în val (di.bz.01.) (fig. 592/ 7-24, 636-647)

Un motiv bine reprezentat în cadrul decorului incizat sunt bezile de caneluri în val, care apar în diferite variante decorative. Motivul apare în special pe ceramica lucrată la roată rapidă din pastă zgrunţuroasă, apoi pe cea lucrată la roata înceată, pe ceramica lucrată la roata rapidă din pastă cimentoasă sau nisipoasă şi mai puţin sau de loc pe celelalte categorii tehnologice (fig. 636).

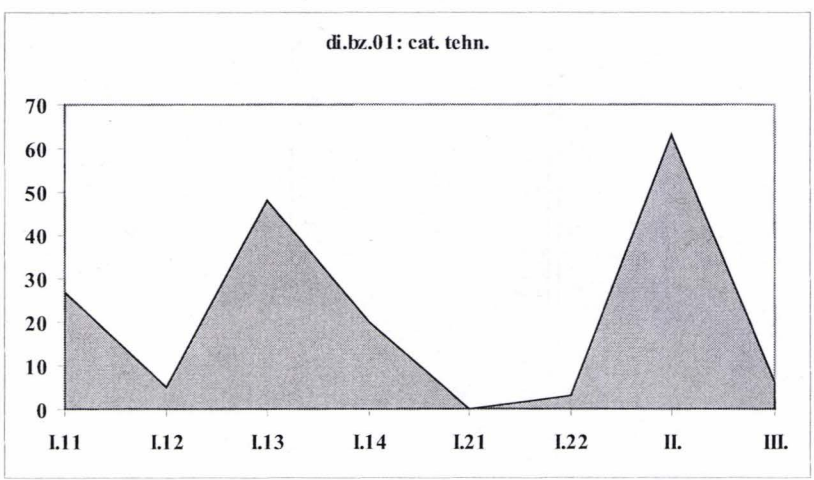

Fig. 636. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01, categorii tehnologice

În ceea ce priveşte formele ceramice care au

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

fost ornamentate cu benzi de val incizate, o poziţie absolut dominantă o ocupă oalele, după care urmează vasele de provizii şi, cu o frecvenţă extrem de redusă, bolurile, castroanele sau găleţile (fig. 637). Aceste consideraţii generale vor fi nuanţate prin analiza diferitelor variante ale decorului din benzi de caneluri în val.

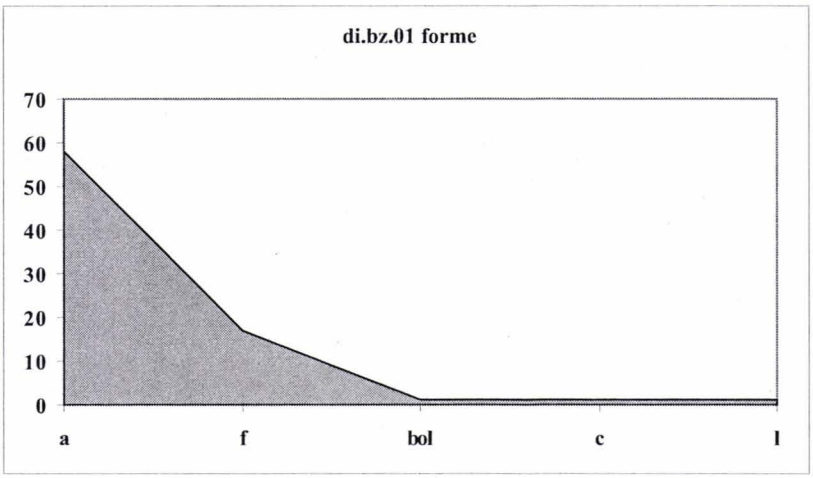

Fig. 637. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01, forme de vase

5.4.01. O bandă de caneluri în val (di.bz.01. 01.) (fig. 592/ 7-13, 638-640)

Prezenţa acestui motiv decorativ în cadrul categoriilor tehnologice identificate relevă o frecvenţă majoră în cadrul ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi apoi la roata înceată (fig. 638).

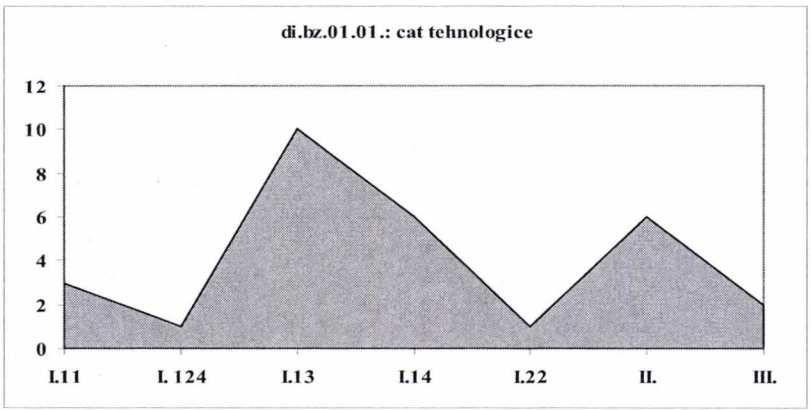

Fig. 638. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01.01, categorii tehnologice

Raportul dintre prezenţa majoră a oalelor şi cea importantă a vaselor de provizii la acest motiv decorativ se explică prin participarea accentuată a vaselor de provizii în cadrul ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă cimentoasă şi a celei zgrunţuroase sau de factură romană zgrunţuroasă şi deloc în cadrul celorlalte categorii formale (fig. 639).

Dintre diferitele variante ale acestui motiv decorativ: bandă de caneluri în val normală (di. bz.01.01.a1), strânsă (di.bz.01.01.a2), descentrată (di.bz.01.01.a3), amplă (di.bz.01.01.b), în unghi sus sau jos (di.bz.01.01.c1-2); cea mai intens folosită variantă o reprezintă linia în val "normală" (di. bz.01. 01.a1), în care remarcăm, pe lângă prezenţa masivă a ceramicii zgrunţuroase, o participare importantă a ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă şi a ceramicii la roata înceată, celelalte variante fiind prea puţin frecvente pentru a fi relevante.

În general, decorul a fost executat pe umărul sau corpul vasului, există însă mai multe cazuri, toate la vase de provizii, în care a fost ornamentată buza (fig. 640).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

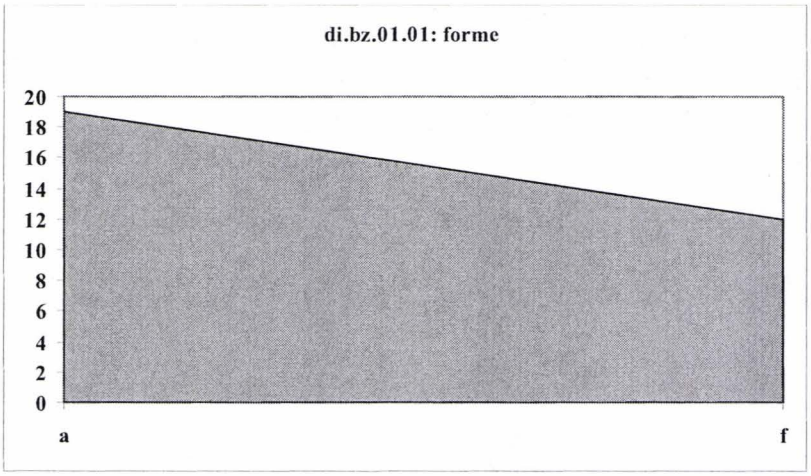

Fig. 639. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01.01, forme de vase

Bandă de caneluri în val. (di.bz.01. 01.)										
Nr.cat.	Nr.des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0065	2	f.0		I. 11	di.bz.01.01.a1		corp		s.4(1/)	150/4
0021	59	f.0		I. 11	di.bz.01.01.a1		umăr		s.3(/2)	62/5
0020	38	f.0		I. 111	di.bz.01.01.a1		corp		s.6	58/4
0020	52	am		I. 124	di.bz.01.01.a1		corp		s.6	58/11
0121	36	a		I. 1321	di.bz.01.01.a1?		corp		s.4	211/2
0064	25	am		I. 132	di.bz.01.01.a1		corp		s.6	148/4
0101	15	amk		I. 131	di.bz.01.01.a1		corp		s.3(/2)	176/14
0043	28b	f.0		I. 131	di.bz.01.01.a1		burt		s.6	96/5
0043	27	f.0		I. 131	di.bz.01.01.a1					95/5
0051	74	f.01b		I. 132	di.bz.01.01.a		buză		s.4(/)	121/12
0080	27	f.01b		I. 1321	di.bz.01.01.a1	di bz 02.01a	buză	umăr	s.6	165/1
0050	90	f.0x		I. 132	di.bz.01.01.a1		buză		s.4(1/)	115/1
0051	37	f.0x		I. 1321	di.bz.01.01.a1	di bz 01.02a3a	buză	gât	s.4(/)	122/1
0022	27	fa		I. 132	di.bz.01.01.a1				s.6(4-5)	70/3
0067	68	a		I. 14a	di.bz.01.01.a				s.12	155/5
0039	36v	a		I. 14a	di.bz.01.01.a1		corp		s.12(s.8)	87/6
0104	38	a		I. 14a	di.bz.01.01.a1		corp		s.12	178/3
0067	69	a		I. 14a	di.bz.01.01.a1		corp		s.12	x
0104	19	a		I. 14b	di.bz.01.01.a1		umăr		s.12	180/3
0078	20	a		I. 14b	di.bz.01.01.a1		umăr?		s.12	162/7
0104	46	a.1202b		I. 14a	di.bz.01.01.a1		umăr		s.12	178/7
0118	56	f.0		I. 22a	di.bz.01.01.a1				s.3(/2)	206/13
0015	56	a		II. 2a	di.bz.01.01.a1		umăr		s.8	40/9
0009	12	a.1201c2		II. 2a	di.bz.01.01.a1				s.8	9/2
0125	9	a		II. 2b	di.bz.01.01.a1		corp?		s.8	215/5
0016	7	a.0702a		II. 3c	di.bz.01.01.a1		buză/sub		s.8	47/3
0015	66	a		II. 4b	di.bz.01.01.a1		gât/corp		s.8	43/9
0115	40	a		II. 4c	di.bz.01.01.				s.8	200/12
0013	14	a		II. 4c	di.bz.01.01.a1		umăr		s.8	32/2
0016	75	a.2701b2		III. 2b	di.bz.01.01.a1		umăr		s.8	53/3
0005	9	a		III. 2c	di.bz.01.01.a1		corp		s.7	17/6
0001	30	f.0		I. 132	di.bz.01.01.a2		corp		s.4	2/10
0001	91	f?		I. 133	di.bz.01.01.a2		corp		s.4	5/2

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Bandă de caneluri în val. (di.bz.01. 01.)										
Nr.cat.	Nr.des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0014	49'	f.0		I. 22c	di.bz.01.01.a2				s.3(/2)	36/4
0116	10	a.1605a1		II. 2b	di.bz.01.01.a2		umăr		s.8	201/4
0015	83	a.0701b		II. 3c	di.bz.01.01.a2		corp		s.8	40/6
0104	62	a.1502b1		I. 14c	di.bz.01.01.a3!		umăr		s.12	182/7
0116	7	a.1609e		II. 2b	di.bz.01.01.a3		umăr		s.8	202/5
0016	33	a.2701c2		III. 1c	di.bz.01.01.a3		umăr		s.8	53/2
0125	7	a.1609b1		II. 2b	di.bz.01.01.b		umăr		s.8	215/1
0116	13	a		II. 2a	di.bz.01.01.b		corp		s.8	201/2
0015	57	a		II. 2b	di.bz.01.01.c1		corp		s.8	42/6
0111	22	am		I. 131	di.bz.01.01.c2	dm	umăr	corp/tot	s.6	193/8
0115	9	a		II. 4a	di.bz.01.01.c2		corp		s.8	200/10
0113	xxx	f.0		I. 11	di.bz.01.01??				s.4(1/)	

Fig. 640. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01.01

5.4.02. Benzi de caneluri în val perechi (di.bz.01.02.) (fig. 592/ 13-19, 641-643)

Oarecum mai puţin frecvente, benzile de caneluri în val perechi par a fi folosite mai ales în cadrul ceramicii lucrate la roata înceată şi apoi la cea din pastă cimentoasă şi zgrunţuroasă. Ele sunt slab reprezentate în ceramica din pastă fină şi nisipoasă şi lipsesc total în celelalte categorii tehnologice (fig. 642).

Benzi de caneluri în val perechi.(di.bz.01.02.)										
Nr. cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0104	fnr	a.1201a		I. 14c	di.bz.01.02.a1		umăr		s.12	182/1
0116	5	a.1605a		II. 2b1	di.bz.01.02.a1		corp		s.8	202/3
0116	8	a.1609e2		II. 2b	di.bz.01.02.a1		umăr		s.8	202/6
0111	15'	am		I. 131	di.bz.01.02.a1		corp		s.6	193/10
0051	x	c.0507		I. 11	di.bz.01.02.a1		umăr		s.4(/)	119/2
0021	60	f.0		I. 11	di.bz.01.02.a1		corp		s.3(/2)	62/6
0041	18	f.0		I. 111	di.bz.01.02.a1		corp		s.4(/)	89/4
0002	73	am		I. 124a	di.bz.01.02.a2		corp		s.6-7	7/5
0080	14	bol.		I. 122	di.bz.01.02.a2		corp		s.6	164/8
0021	29	f.0		I. 132	di.bz.01.02.a2		corp		s.3(/2)	65/6
0080	2	f.02a		I. 11	di.bz.01.02.a2		buza		s.6	164/2
0030	8	A		II. 3c	di.bz.01.02.a3		corp		s.7-8	84/7
0051	4	f.0		I. 11	di.bz.01.02.a4		umăr corp		s.4(/)	119/3
0028	16	a		II. 3c	di.bz.01.02.a4		umăr		s.8	76/11
0028	5	a		II. 2b	di.bz.01.02.a4		corp		s.8	76/9
0015	81	a		II. 2c	di.bz.01.02.a5		corp		s.8	44/5
0101	17	f.0		I. 131	di.bz.01.02.a6a		corp		s.3(/2)	176/1
0022	22	f.0		I. 131	di.bz.01.02.a6a		corp?		s.6(4-5)	69/13
0020	39	f.0		I. 1321	di.bz.01.02.a6a		corp		s.6	59/7
0078	19	a		I. 14b	di.bz.01.02.a6a		umăr?		s.12	162/4
0007b	3	a.1201a		I. 14	di.bz.01.02.a6a		umăr		s.12	7b/ 3
0030	13	a.0205d		II. 3c	di.bz.01.02.a6a		corp		s.7-8	83/10
0015	31	a.0406f		II. 4b	di.bz.01.02.a6b		umăr		s.8	40/4

Fig. 641. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01.02

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

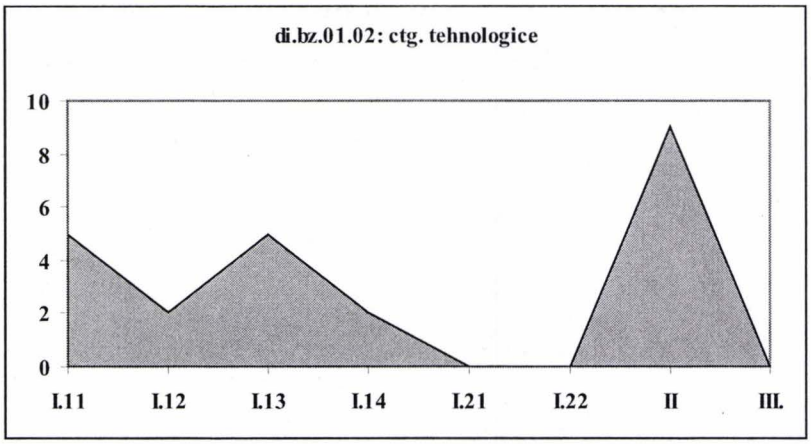

Fig. 642. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01.02, categorii tehnologice

În ceea ce priveşte relaţia cu formele, oalele sunt din nou predominante, urmează însă imediat, ca şi în alte cazuri, vasele de provizii din pastă cimentoasă sau zgrunţuroasă, şi izolat castroanele, modelate la roata rapidă din pastă cimentoasă şi bolurile lucrate la roată din pastă zgrunţuroasă (fig. 643).

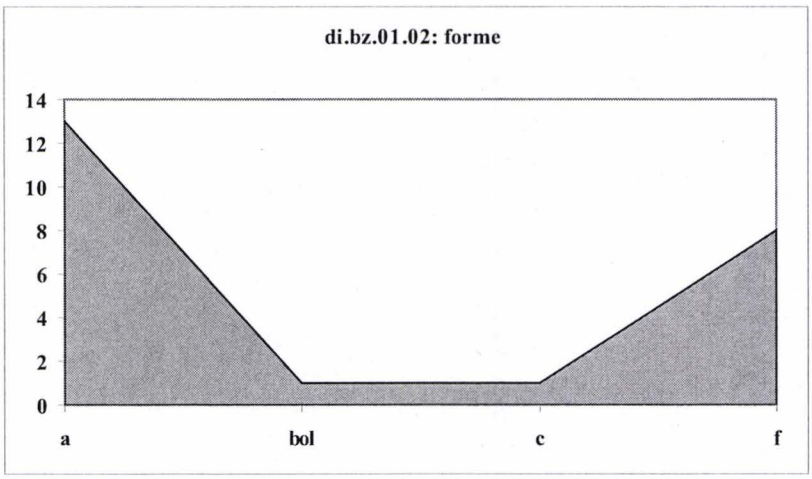

Fig. 643. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01.02, forme de vase

Perechile de benzi de caneluri în val apar în mai multe variante, dintre care cele mai bine reprezentate sunt perechile de caneluri în val cu amplitudine normală (di.bz.01.02.a1) şi benzile de caneluri în val perechi care formează un fel de ochi (di.bz.01.02.a6), după care urmează perechile de caneluri în val mai late şi oarecum mai strânse (di.bz.01.02.a2), benzile de caneluri în val perechi alungite (di.bz.01.02.a5). Acestea din urmă împreună cu celelalte variante, mai slab reprezentate, sunt însă prea palid prezente, pentru a fi, fiecare în sine, încărcată de o relevanţă deosebită.

5.4.03. Benzi de caneluri multiple (di.bz.01.03) (fig.592/ 20-22; 644-646)

Chiar dacă motivul ornamental al benzilor în val multiple nu se bucură în materialul analizat de o prezenţă impresionantă, el capătă totuşi o anumită expresivitate nu lipsită de interes. Se remarcă prezenţa masivă a ceramicii lucrate la roata înceată şi, în consecinţă, prezenţa absolut dominantă a oalelor (fig. 644-646).

Cele două variante ale bezilor în val multiple, mai ascuţite (di.bz.01.03.a) şi mai rotunjite (di. bz.01.03.b) evidenţează şi corespondenţe tehnologice: prezenţa exclusivă a ceramicii la roata înceată în primul caz şi dominantă în al doilea. De asemenea se remarcă procentul scăzut al ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă cimentoasă sau zgrunţuroasă şi notabil al ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă în cazul celei de a doua variante.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Benzi de caneluri în val multiple (di.bz.01.03)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0003	3	a		II. 4a	di.bz.01.03.a				s.8	13/4
0003	4	a		II. 4a	di.bz.01.03.a				s.8	13/2
0108	4	a.0406cx		II. 4c	di.bz.01.03.a				s.7(/2)	184/1,6-8
0003	1	a.0406h2		II. 4a	di.bz.01.03.a				s.8	13/1,3
0021	GB25	f.0		I. 11	di.bz.01.03.b		corp		s.3(/2)	62/4
0081	20	f.0		I. 131	di.bz.01.03.b		corp			168/8
0104	y	a.0404b1		I. 14a2	di.bz.01.03.b		umăr		s.12	178/5
0104	48'	a.0305d2		I. 14b	di.bz.01.03.b		corp		s.12	180/1
0078	29	a		II. 1c	di.bz.01.03.b		umăr?		s.12	162/9
0008	GB10	a		II. 2	di.bz.01.03.b				s.8(12)	8-2A/3
0116	14	a		II. 2c	di.bz.01.03.b		corp		s.8	201/5
0028	GB11	a		II. 3b	di.bz.01.03.b		corp		s.8	76/12
0015	21	a.1501b2		II.1	di.bz.01.03.b		corp		s.8	44/4
0016	50	a		II. 4a	di.bz.01.03.b		corp		s.8	47/6
0116	16	a		II.2b	di.bz.01.03.c		corp		s.8	202/11

Fig. 644. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01.03

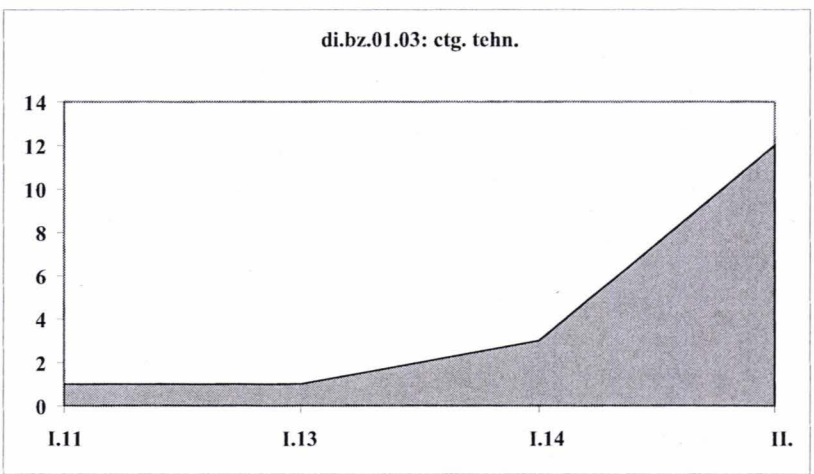

Fig. 645. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01.03, categorii tehnologice

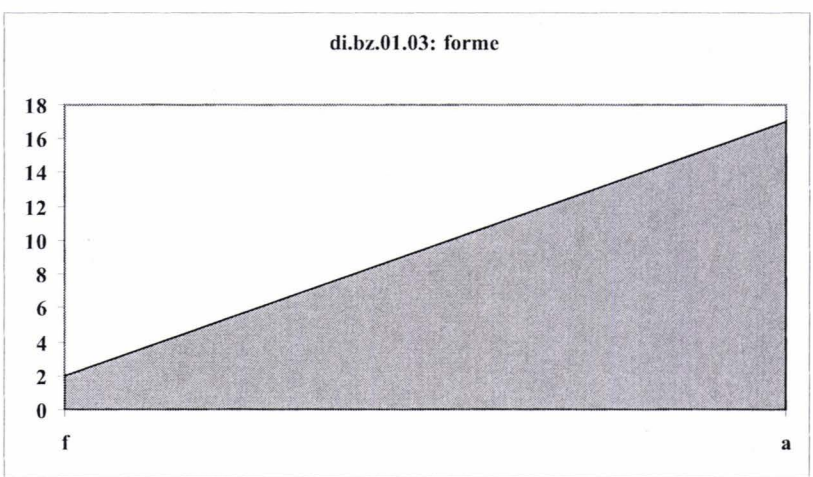

Fig. 646. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01.03, forme de vase

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

5.4.04. Benzi frânte de caneluri în val (di.bz.01.y) (fig. 592/ 23-24, 647)

În puţine cazuri, oale lucrate la roată din pastă zgrunţuroasă, la care se adaugă o căldare sau o oală cu gât scurt aplecat în afară, au fost ornamentate cu frânturi de benzi de linii în val în mai multe variante, fără ca acestea, datorită frecvenţei reduse, să aibă o semnificaţie deosebită (fig. 647).

Benzi frânte de caneluri în val (di.bz.01.y)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0021	27'	a.0204a1		I. 131	di.bz.01.y1		umăr		s.3(/2)	64/8
0104	14	a.0204a1		I(II). 141.c	di.bz.01.y2		umăr		s.12/ s.8	183/6
0121	35	f.0		I. 132	di.bz.01.y2		gât		s.4	211/4
0080	1	a.0210d2		I. 1321	di.bz.01.y2		umăr		s.6	165/6
0104	3	n.02c		I. 14a	di.bz.01.y2		gât		s.12	178/1

Fig. 647. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.01.y

5.4.05. Benzi de caneluri oblice sau în val întretăiate sau fragmentare (di.bz.02.y-di.bz.03) (fig. 592/ 25-28, 593/ 1-3, 648)

În cazuri izolate s-a constatat decorarea unor oale sau a unor vase de provizii cu fragmente de caneluri orizontale sau combinate cu caneluri oblice (di.bz.02.y1-2), cu benzi de caneluri în val larg bifurcate (di.bz.03.a1), cu benzi de caneluri în val şi orizontale, tăiate de fragmente de caneluri oblice (di.bz.03.b1-2), de benzi de caneluri în val, flancate de benzi de caneluri în val fragmentare (di.bz.03.c) sau de fragmente de caneluri oblice, care taie caneluri orizontale (di.bz.03. d), cu observaţia că există situaţii în care se poate citi şi o anume corespondenţă tehnologică sau chiar formală (fig. 648).

Benzi de caneluri oblice sau în val întretăiate sau fragmentare (di.bz.02. y – di.bz 03)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0122	10'	a.0604b3		I. 133	di.bz.02.y1		corp		s.3(/2)	212/10
0112	18	am	fd.02.03.2m.0c	I. 1322	di.bz.02.y2				s.6	196/10
0116	6	a.1609e1		II. 2b1	di.bz.02.y2		corp		s.8	202/4
0115	19	a		II. 3c	di.bz.02.y2				s.8	200/6
0054	125	f.0		I. 111	di.bz.03.b1		corp		/2 s.3	130/4
0014	36	a.0205a		I. 132	di.bz.03.a1		umăr		s.3(/2)	37/1
0096	30	f.0		I. 11	di.bz.03.b2				s.4	174/4
0111	5	f.0	fd.02?	I. 11	di.bz.03.c		fund		s.6	192/1
0118	54	f.0		I. 21c	di.bz.03.d				s.3(/2)	206/5

Fig. 648. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.02. y – di.bz 03

5.5. Benzi de caneluri în val şi orizontale (di.bz.0102) (fig. 593/ 4-28, 594/ 1-7, 649-656)

Combinaţia dintre benzi de caneluri orizontale şi în val este destul de bine atestată, fiind prezentă mai ales pe ceramica lucrată cu roata înceată, dar şi pe cea lucrată la roata rapidă, mai intens pe ceramica din pastă cimentoasă sau zgrunţuroasă, mai slab pe celelalte categorii tehnologice şi extrem de slab pe ceramica lucrată la mână (fig. 649).

Acest lucru este condiţionat şi de structura formală a recipientelor cu astfel de ornamente, în sensul preponderenţei oalelor şi vaselor de provizii, celelalte categorii formale lipsind cu dezăvârşire (fig. 650).

Motivul ornamental se manifestă într-o multitudine de variante.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

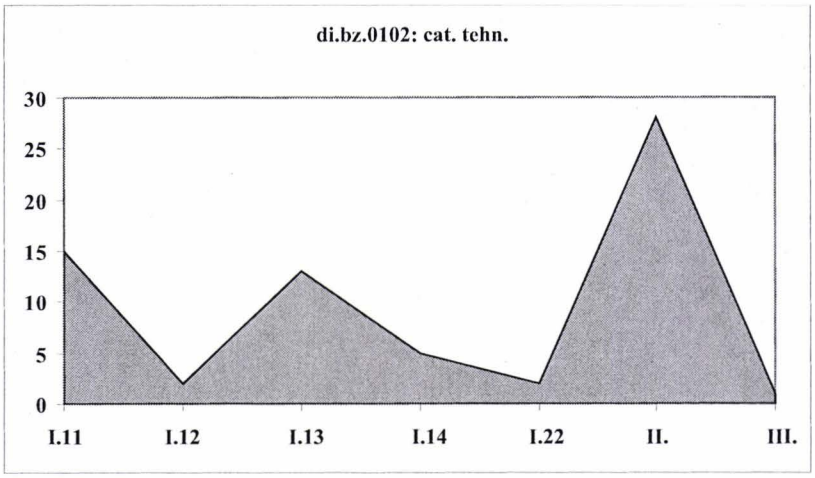

Fig. 649. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.0102, categorii tehnologice

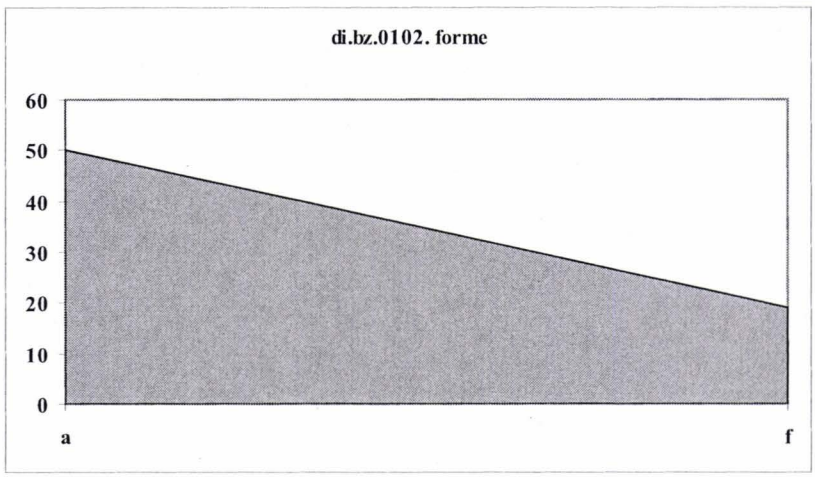

Fig. 650. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.0102, forme de vase

5.5.01. Bandă de caneluri în val şi caneluri orizontale singulare (di.bz.0102.01.a) (fig. 593/4-7, 651)

Bandă de caneluri în val şi caneluri orizontale singulare (di.bz.0102.01.a)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0052	5	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.a.a1		corp		s.4	127/1
0009	GB9	a		II. 2a	di.bz.0102.01.a.a1				s.8	9/7
0015	15	a.0411b1		II. 4b	di.bz.0102.01.a.a2		umăr		s.8	40/5
0001	68	ak		I. 122	di.bz.0102.01.a1		burtă		s.4	1/4
0115	6	a		III. 2a	di.bz.0102.01.a1		corp		s.8	200/2
0021	14	a.0103b		I. 124a	di.bz.0102.01.a2		umăr		s.3(/2)	63/8
0050	49	a.1814cx		I. 131	di.bz.0102.01.a2				s.4(1/)	114/8
0064	8	am		I. 133	di.bz.0102.01.a2		corp?		s.6	148/2

Fig. 651. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.0102.01a

O bandă de caneluri în val combinată cu mai multe caneluri jos sau sus (di.bz.0102a.a1-2) apare mai ales pe ceramica modelată la roata înceată, în timp ce combinaţia cu o canelură orizontală sus sau jos (di.bz.0102.a1-2) apare cu frecvenţă mică pe ceramica lucrată la roata rapidă din pastă cenuşie fină sau zgrunţuroasă şi într-un singur caz pe ceramica lucrată cu mâna.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

5.5.02. Benzi de caneluri în val şi orizontale (di.bz.0102.01.b) (fig. 593/ 8-15; 652)

Motivul apare în mai multe variante: cu banda de canelură orizontală poziţionată jos (di. bz.0102.01.b1.01), sau tangentă cu banda în val (di.bz.0102.01.b1.02), sau cu bandă în val cu ghirlande şi banda de canelură jos (di.bz.0102.01.b1.03), sau cu banda de caneluri orizontale sus şi banda în val mai puţin ordonată jos sau cu un spaţiu romboidal între buclele canelurii (di. bz.0102.01.b2.01-03), sau cu frânturi de linii ondulate în banda în val (di.bz.0102.01.b2.04), dar şi cu banda în val care întrerupe banda orizontală de caneluri (di.bz.0102.01.b3).

Dintre aceste variante, mai interesantă este cea cu banda de canelură mai ordonată poziţionată jos (di.bz.0102.01.b1.01), în care ceramica lucrată cu roata înceată ocupă o poziţie dominantă.

Benzi de caneluri în val şi orizontale (di.bz.0102.01.b)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0064	1	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b1.01		corp		s.6	147/1
0020	8	am		I. 131	di.bz.0102.01.b1.01		umăr		s.6	59/4
0014	30	f.0		I. 22a	di.bz.0102.01.b1.01				s.3(/2)	36/5
0016	55	a		II. 1/I. 133	di.bz.0102.01.b1.01				s.8	47/7
0012	6	a		II. 2b	di.bz.0102.01.b		corp		s.8	8-2B/6
0009	GB7	a		II. 3b	di.bz.0102.01.b1.01				s.8	9/6
0015	59	a		II. 4a	di.bz.0102.01.b1.01		umăr		s.8	40/11
0015	61	a		II. 4b	di.bz.0102.01.b1.01		corp		s.8	43/2
0015	67	a		II. 4b	di.bz.0102.01.b1.01		corp		s.8	43/12
0015	60	a		II. 4b	di.bz.0102.01.b1.01		umăr		s.8	43/13
0009	GB8	a		II. 3b	di.bz.0102.01.b1.02				s.8	9/8
0015	65	a		II. 2b	di.bz.0102.01.b1.03		umăr/corp		s.8	41/11
0007	3	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2				s.3(/2)	19/1
0005	32	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2				s.4-6(s.7)	
0118	58	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2		umăr		s.3(/2)	205/5
0118	70	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2				s.3(/2)	208/3
0043	1b	f.0		I. 111	di.bz.0102.01.b2		corp		s.6	95/10
0052	30	f.0		I. 112	di.bz.0102.01.b2		corp		s.4	127/3
0046	9	f.03b		I. 112	di.bz.0102.01.b2		umăr		s.3(/2)	98/2
0021	58	f.0		I. 112	di.bz.0102.01.b2		corp		s.3(/2)	62/8
0121	18	a		I. 132	di.bz.0102.01.b2		corp		s.4	211/1
0080	18	am		I. 131	di.bz.0102.01.b2		umăr		s.6	164/10
0080	50	am		I. 131	di.bz.0102.01.b2		umăr		s.6	164/12
0043	30b	f.0		I. 132	di.bz.0102.01.b2		corp		s.6	96/6
0007	8	f.01b		I. 131	di.bz.0102.01.b2		umăr		s.3(/2)	23/3
0118	57	f.0		I. 22a	di.bz.0102.01.b2				s.3(/2)	206/12
0015	80	a		II. 1b	di.bz.0102.01.b2		corp		s.8	44/6
0013	GB11	a		II. 2b	di.bz.0102.01.b2				s.8	32/5
0013	GB4	a		II. 2b	di.bz.0102.01.b2		corp		s.8	32/6
0028	6+19	a		II. 2b1	di.bz.0102.01.b2		corp		s.8	76/5-6
0023	6	a		II. 2c	di.bz.0102.01.b2				s.7!	71/16
0013	5	a		II. 4b	di.bz.0102.01.b2		fund/supra		s.8	32/8
0015	62	a		II. 4b	di.bz.0102.01.b2		corp		s.8	41/12
0015	47	a		II. 4b	di.bz.0102.01.b2.01		corp		s.8	43/10
0112	2	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2.02		corp		s.6	195/1
0015	63	a		II. 4b	di.bz.0102.01.b2.02		umăr		s.8	43/11
0065	22'	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b2.03		corp		s.4(1/)	150/2
0015	58	a		II. 4b	di.bz.0102.01.b2.04		corp		s.8	41/8
0080	6	f.0		I. 11	di.bz.0102.01.b3		corp		s.6	164/1
0012	5'	a		II. 2b	di.bz.0102.01b		corp		s.8	8-2B/5

Fig. 652. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.0102.01b

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

5.5.03. Bandă de caneluri în val, încadrate de benzi de caneluri orizontale (di.bz.0102. 03) (fig. 593/ 16-19; 653)

Din toate variantele motivului, striuri-caneluri orizontale care încadrează o bandă de canelură în val (di.bz.0102. 03b) sau şiruri orizontale de caneluri care mărginesc o bandă de canelură în val (di.bz.03.b-c), mai interesantă este varianta în care benzi de caneluri orizontale mărginesc o bandă de caneluri în val (di.bz.0102. 03.a-a2), care mai ales în varianta „a", pare să fi fost folosită cu o oarecare frecvenţă, în cadrul ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă cimentoasă, pentru ornamentarea corpului unor vase de provizii. Interesantă este din nou prezenţa accentuată a ceramicii modelate la roata înceată.

Bandă de caneluri în val, încadrată de benzi de caneluri orizontale (di.bz.0102. 03)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0017	18	a	fd.02.04.3bm.0c	I. 14a	di.bz.0102.03		corp			55/a-c
0118	46	f.0		I. 11	di.bz.0102.03.a		corp		s.3(/2)	205/4
0113	17	f.0		I. 11	di.bz.0102.03.a				s.4(1/)	198/1
0046	3	f.02a		I. 11	di.bz.0102.03.a		corp		s.3(/2)	98/3
0007	11'	ak		I. 1321	di.bz.0102.03.a		umăr		s.3(/2)	23/12
0009	11'	a		I. 14c/II.23	di.bz.0102.03.a				s.8	9/9
0013	GB12	a		II. 2b	di.bz.0102.03.a		corp		s.8	32/4
0013	GB2	a		II. 2b	di.bz.0102.03.a				s.8	32/3
0015	53	a		II. 2c	di.bz.0102.03.a		corp		s.8	41/9
0096	1	f.01a		I. 111	di.bz.0102.03.a1		umăr		s.4	172/1
0080	19	am		I. 131	di.bz.0102.03.a1		umăr		s.6	1153/1
0015	82	a		II. 3c	di.bz.0102.03.a1		corp		s.8	44/6
0028	GB13	a		II. 3b	di.bz.0102.03.b		umăr		s.8	76/7
0116	17	a		I. 14c1	di.bz.0102.03.c		corp		s.12(s.8)	202/10

Fig. 653. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.0102.03

5.5.04. Perechi de benzi alternante de caneluri în val şi orizontale (di.bz.0102.04) (fig. 593/ 20-26, 654)

Perechi de benzi alternante de caneluri în val şi orizontale (di.bz.0102.04)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0110	16	am		I. 131	di.bz.0102.04.a		umăr/corp		s.6	190/7
0051	2	am		I. 1321	di.bz.0102.04.a		umăr		s.4(/)	121/10
0015	64	a		II. 2b	di.bz.0102.04.a		corp		s.8	41/10
0104	37	a		I. 14c	di.bz.0102.04.a		corp		s.12	181/9
0054	III	f.03a		I. 112	di.bz.0102.04.b1				/2 s.3	130/1
0015	55	a		II. 2b	di.bz.0102.04.b		corp		s.8	40/8
0015	fnr	a		II. 2c	di.bz.0102.04.b		umăr/corp		s.8	
0052	31	f.0		I. 131	di.bz.0102.04.c			corp	s.4	128/4
0007	10098	f.0		I. 11	di.bz.0102.04.d1				s.3(/2)	19/2
0046	4	f.0		I. 111	di.bz.0102.04.d1a		corp		s.3(/2)	99/1
0015	20	a.1606a2		II. 1b	di.bz.0102.04.d1		corp		s.8	42/5
0015	34	a.0402b		II. 4c	di.bz.0102.04.d1		umăr		s.8	40/3
0115	2	a		II. 4c	di.bz.0102.04.d2		corp		s.8	200/9

Fig. 654. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.0102.04

Şi acest motiv ornamental, împreună cu variantele sale, repetă concordanţele atât tehnologice, cât şi formale, constatate la celelalte motive ornamentale. Atât în cadrul primei variante, în care vasul a fost ornamentat cu benzi de linii în val, care încadrează două caneluri (di.bz.0102.04 a-a1), cât

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

şi atunci când două benzi de caneluri încadrează o preche de benzi de caneluri în val şi invers (di.bz.0102.04 b-b1), sau când benzile de caneluri în val taie benzile de caneluri orizontale (di. bz.0102.04 c), ori când banda de caneluri orizontală alternează cu banda de caneluri în val (di. bz.0102.04 d1-2), se poate observa o insistentă participare a ceramicii lucrate la roata înceată, dar şi a ceramicii din pastă cimentoasă (vase de provizii) sau a ceramicii zgrunţuroase la roată rapidă, de culoare cenuşie (mai ales oale şi într-un caz un vas de provizii).

5.5.05. Mai multe caneluri sau benzi de caneluri orizontale şi benzi de caneluri în val alternante (di.bz.0102.05) (fig. 593/ 27-28; 594/ 1-4, 655)

În timp ce prima variantă, în care alternează caneluri cu benzi de linii în val (di.bz.0102.5.a-a1), apare numai pe ceramica la roata rapidă din pastă cimentoasă sau din pastă zgrunţuroasă, cealaltă variantă, caracterizată prin multipla alternanţă a benzilor de caneluri orizontale cu cele în val (di.bz.0102.5.b1-3), apare mai ales pe corpul unor oale lucrate la roata înceată şi mai puţin pe vase de provizii lucrate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă şi într-un singur caz pe o oală modelată la roata rapidă din pastă nisipoasă.

Mai multe caneluri sau benzi de caneluri orizontale şi benzi de caneluri în val alternante (di.bz.0102.05)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0121	9	f.0		I. 11	di.bz.0102.05.a		corp		s.4	211/11
0002	69	am		I. 131	di.bz.0102.05.a		umăr		s.6-7	8/13
0051	1	bx.14		I. 131	di.bz.0102.05.a1		gât/corp		s.4(/)	120/2
0078	13	a		I. 14a	di.bz.0102.05.b1		umăr?		s.12	162/2
0015	54	a		II. 2a	di.bz.0102.05.b1		corp		s.8	40/10
0020	11A	f.0		I. 131	di.bz.0102.05.b2		corp		s.6	58/13
0051	38	f.0		I. 1321	di.bz.0102.05.b2a		corp		s.4(/)	122/4
0013	1	a.0406f		II. 3b	di.bz.0102.05.b2		corp		s.8	32/1
0004	Ni10105	a.1606c2		II. 4a	di.bz.0102.05.b2		corp		s.8	4-A/1
0013	GB6	a		II. 2b	di.bz.0102.05.b3		corp		s.8	32/7
0013	15	a		II. 4b	di.bz.0102.05.b3		corp		s.8	32/9

Fig. 655. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.0102.05

5.5.06. Numeroase benzi de caneluri sau caneluri în val în asociere cu mai puţine benzi de caneluri orizontale (di.bz.0102.06) (fig. 594/ 5-7; 656)

Numărul scăzut de prezenţe al acestui motiv ornamental şi al variantelor sale se explică prin păstrarea în extrem de puţine cazuri a unor părţi mai mari din corpul vasului. Nu este exclus ca şi în celelalte cazuri, mai ales acolo unde întâlnim o ornamentică mai bogată, să avem de a face de fapt cu motive ornamentale care s-ar lăsa încadrate în această manieră decorativă. Se observă şi în acest caz o poziţie dominantă a ceramicii modelate la roata înceată.

Numeroase benzi de caneluri sau caneluri în val în asociere cu mai puţine benzi de caneluri orizontale (di.bz.0102.06)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0050	48	f.0		I. 11	di.bz.0102.06.a1		corp		s.4(1/)	110/5
0016	84	bx.18a		II. 2a1	di.bz.0102.06.a2		umăr		s.8	47/1
0016	15	a.2701c		II. 4	di.bz.0102.06.a3		umăr		s.8	47/5
0108	fnr	a		II. 4c	di.bz.0102.06.a3				s.7(/2)	184/3

Fig. 656. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.0102.06

5.5.07. Benzi de linii în val sau oblice dezordonate (di.bz.0103.) (fig. 594/ 8-13, 657)

Numai în puţine cazuri s-a aplicat un decor incizat constând din frânturi de benzi sau linii în val aplicate în dezordine pe peretele vasului, fără a se putea citi clar un motiv ornamental anume.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Remarcăm lipsa acestei maniere decorative în ceramica lucrată la roata înceată, frecventa prezenţă pe vase de provizii din pastă cimentoasă, dar mai ales zgrunţuroasă din ceramica modelată pe roata rapidă, dar şi prezenţa pe oale din ceramica lucrată cu mâna.

Benzi de linii în val sau oblice dezordonate (di.bz.0103.)										
Nr.cat.	Nr. des	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0051	72	f.01c		I. 11	di.bz.0103.a0		buză		s.4(/)	119/1
0051	5+3	f.0		I. 132	di.bz.0103.a1		corp		s.4(/)	122/2
0052	3	f.0		I. 11	di.bz.0103.a2		corp		s.4	127/2
0051	3	am		I. 132	di.bz.0103.a3				s.4(/)	122/3
0002	65	f		I. 131	di.bz.0103.a4				s.6-7	8/12
0001	43	f.0		I. 131	di.bz.0103.a4		corp		s.4	2/2
0016	31	a.0209c		III. 2c	di.bz.0103.b		corp		s.8	48/12
0030	9	a	fd.02.03.4m.0a	III. 2c	di.bz.0103.b		corp tot		s.7-8	84/3

Fig. 657. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.0103

5.6. Benzi de caneluri orizontale (di.bz.02.) (fig. 594/ 14 - 24; 658-666)

Benzile de caneluri orizontale reprezintă un motiv ornamental foarte des folosit. El apare mai ales pe oalele lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă şi apoi pe cele modelate la roata înceată. Demnă de semnalat este prezenţa sa şi în olăria lucrată la roata rapidă din pastă nisipoasă (fig. 658).

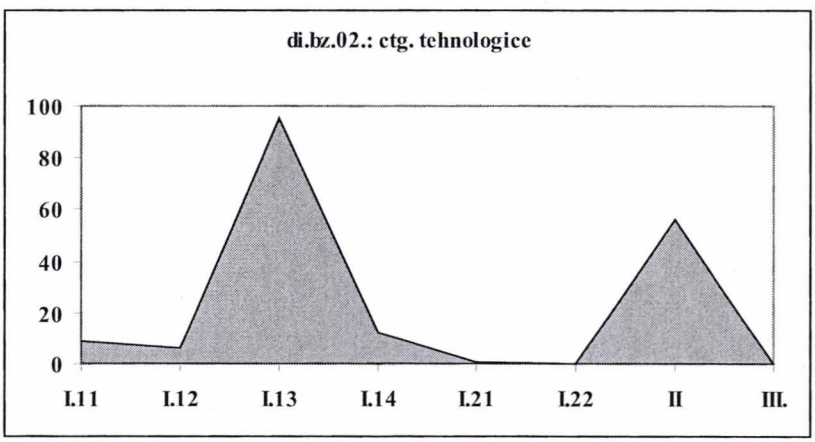

Fig. 658. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.02, categorii tehnologice

Pe de altă parte, trebuie subliniat faptul că este un ornament specific oalelor şi aproape insignifiant pentru celelalte categorii formale (fig. 659).

Diversitatea combinaţiilor permite identificarea unor variante, cu posibile corespondenţe mai ales tehnologice.

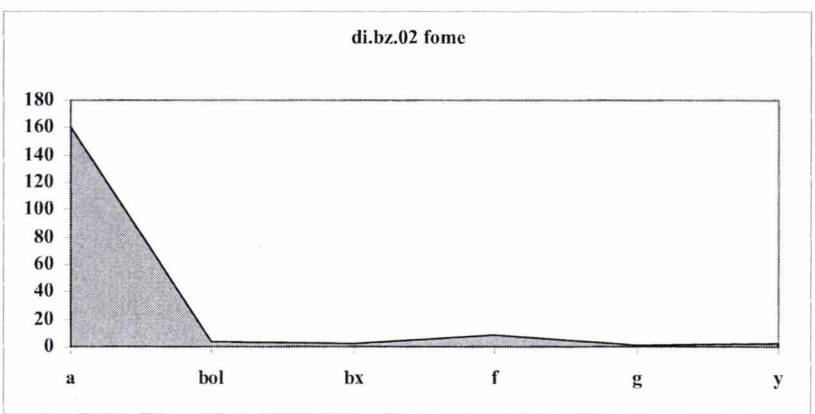

Fig. 659. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.02, forme de vase

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

5.6.01. Bandă de caneluri orizontale (di.bz.02.01.a) (fig. 594/ 14; 660)

Motivul apare în special pe oalele lucrate la roata rapidă din pastă cimentoasă, fină, zgrunţuroasă, de culoare cenuşie, cenuşiu-negricioasă sau roşietică. Numai în puţinele cazuri ale oalelor lucrate la roata rapidă din pastă cimentoasă, ornamentează vase de provizii. Cu prezenţă mică, dar notabilă este atestat şi pe olăria la roata înceată.

Bandă de caneluri. (di.bz.02.01.a)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0022	19	am		I. 111	di.bz.02.01.a		umăr		s.6(4-5)	69/5
0118	43	f.0		I. 11	di.bz.02.01.a		corp		s.3(/2)	205/12
0118	47	f.0		I. 11	di.bz.02.01.a				s.3(/2)	205/9
0003	21	f.0		I. 11	di.bz.02.01.a				s.6(s.8)	14/11
0020	60	f.0		I. 111	di.bz.02.01a		corp		s.6	58/2
0020	50	a.1006d		I. 124	di.bz.02.01a		buză		s.6	58/3
0101	19	K		I. 124a	di.bz.02.01.a		corp		s.3(/2)	176/3
0121	15	a		I. 132	di.bz.02.01.a		corp		s.4	210/9
0121	32	a		I. 1321	di.bz.02.01.a				s.4	210/4
0007	27	a		I. 133	di.bz.02.01.a		umăr/corp		s.3(/2)	23/13
0076	4+10+11	a.0205a1		I. 1322	di.bz.02.01.a		umăr		s.4(/)	160/6
0121	10	a.0603c		I. 1321	di.bz.02.01.a		umăr		s.4	210/1
0076	12+19+20	a.1007a2		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr		s.4(/)	160/2
0121	11	a.1007a2		I. 1321	di.bz.02.01.a		umăr		s.4	210/3
0016	6	a.1103b2		I. 1321	di.bz.02.01.a		umăr		s.4-6(s.8)	53/4
0002	14	a.1804a2		I. 132	di.bz.02.01.a				s.6-7	9/12
0021	33	a.1806a4x		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr		s.3(/2)	64/5
0054	57	a.1809a2		I. 133	di.bz.02.01.a		umăr		/2 s.3	138/9
0054	134	a.1809x		I. 133	di.bz.02.01.a		umăr		/2 s.3	138/11
0111	19'	a.1810a		I. 132	di.bz.02.01.a		corp		s.6	193/11
0054	55	a.1810a		I. 133	di.bz.02.01.a?		umăr		/2 s.3	138/13
0007	34	a.1810c		I. 1321	di.bz.02.01.a		umăr		s.3(/2)	23/8
0054	48	a.1810e		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr		/2 s.3	138/1
0021	j	a.1810f		I. 1321	di.bz.02.01.a		umăr		s.3(/2)	65/7
0064	11'	a.1810i		I. 132	di.bz.02.01.a	dm	gât/sub		s.6	148/1
0007	20	a.1810k		I. 133	di.bz.02.01.a		umăr		s.3(/2)	23/10
0121	12	a.1810l		I. 1321	di.bz.02.01.a				s.4	210/5
0118	37	a.1811a		I. 1321	di.bz.02.01.a		corp		s.3(/2)	207/5
0002	56	a.1811a2		I. 132	di.bz.02.01.a	dm			s.6-7	9/8
0054	68	a.1813a1		I. 133	di.bz.02.01.a		umăr		/2 s.3	138/10
0054	52	a.1813a1		I. 133	di.bz.02.01.a?		umăr		/2 s.3	138/4
0080	9	a.1814a1		I. 132	di.bz.02.01.a	dm	corp	corp tot	s.6	165/7
0007	10	a.1815c		I. 133	di.bz.02.01.a		umăr		s.3(/2)	24/1
0054	56	a.2301a2		I. 133	di.bz.02.01a				/2 s.3	138/12
0054	54	a.2301b1		I. 133	di.bz.02.01.a		gât		/2 s.3	138/7
0080	64	a.2901b		I. 1321	di.bz.02.01.a	dm	umăr	corp	s.6	165/13
0002	54	a.2903a		I. 132	di.bz.02.01.a				s.6-7	10/2
0002	53	a.2903b		I. 132	di.bz.02.01.a				s.6-7	10/1
0121	29	a.2905		I. 1322	di.bz.02.01.a		corp		s.4	210/13
0110	20	Am		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr?		s.6	190/9
0021	24	am		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr		s.3(/2)	64/7
0121	22	am		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr		s.4	210/6
0121	21'	am		I. 131	di.bz.02.01.a				s.4	210/16

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Bandă de caneluri. (di.bz.02.01.a)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0080	20	am		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr/corp		s.6	1153/2
0121	21	am		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr		s.4	210/8
0121	x	am		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr		s.4	210/14
0022	28	am		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr		s.6(4-5)	69/16
0110	21	am		I. 132	di.bz.02.01.a		corp	corp	s.6	190/8
0046	48	am		I. 132	di.bz.02.01.a		umăr		s.3(/2)	106/10
0022	29	am		I. 132	di.bz.02.01.a		burt		s.6(4-5)	70/4
0121	33	am		I. 132	di.bz.02.01.a		umăr		s.4	210/10
0080	25	am		I. 132	di.bz.02.01.a		corp		s.6	165/14
0074	11	am		I. 1321	di.bz.02.01.a		corp		s.4(/2)	157/10
0021	nk	am		I. 1321	di.bz.02.01.a		corp		s.3(/2)	66/4
0056	24	am		I. 1322	di.bz.02.01.a		umăr		s.6-7	140/7
0002	112	am		I. 133	di.bz.02.01.a		corp		s.6-7	10/8
0080	4	am		I. 133	di.bz.02.01.a		corp		s.6	1153/5
0002	40	am		I. 133	di.bz.02.01.a				s.6-7	10/9
0044	43a	am		I. 133	di.bz.02.01.a		corp		s.4?	94/8
0101	18	amk		I. 132	di.bz.02.01.a		corp		s.3(/2)	176/2
0057	8	bol.05		I. 1321	di.bz.02.01a				s.4(/2)	144/1
0002	67	bx.17e		I. 131	di.bz.02.01.a		umăr/gât		s.6-7	8/5
0104	10	a.0209d		I. 14a1	di.bz.02.01a		umăr		s.12	178/4
0022	27'	am		I. 21c	di.bz.02.01.a		corp		s.3(/2)	70/5
0016	4	a.0306b		II. 1a	di.bz.02.01.a		umăr		s.8	48/1
0008	6	a.0305b		II. 2b	di.bz.02.01.a				s.8(12)	28/9
0008	2	a.2501a1		II. 2b	di.bz.02.01.a				s.8(12)	28/8
0125	1	a.0802c2		II. 2b	di.bz.02.01.a		umăr		s.8	215/2
0028	12	a		II. 2c	di.bz.02.01.a		corp		s.8	76/4
0012	7	a		II. 31b	di.bz.02.01		umăr		s.8	8-2B/7
0116	15	a		II. 3c	di.bz.02.01a				s.8	201/14
0016	GB2	a.1602b		II. 4	di.bz.02.01.a		umăr		s.8	47/2
0023	4	a		II. 4b	di.bz.02.01.a				s.7!	71/14
0115	1	a		II. 4c	di.bz.02.01.a		umăr		s.8	200/7

Fig. 660. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.02.01.a

5.6.02. Benzi de caneluri (di.bz. 02.02.a) (fig. 594/ 15; 661)

Motivul apare în special pe oalele lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie, cenuşiu-negricioasă sau roşietică. Numai într-un singur caz, pe o oală lucrată la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă, negricioasă, decorul a fost aplicat pe pereţii cu „coaste" ai oalei.

Benzi de caneluri. (di.bz. 02.02.a)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.1	Poz.2	Datare	Planşa
0007	56	f.0		I. 122	di.bz.02.02a?				s.3(/2)	19/6
0020	41	a.1810c		I. 1321	di.bz.02.02a		umăr		s.6	59/11
0007	36	a.1810o1		I. 1321	di.bz.02.02a	dm	umăr	corp	s.3(/2)	23/11
0021	34	a.2001y		I. 131	di.bz.02.02a				s.3(/2)	65/2
0081	5	am		I. 131	di.bz.02.02a		corp			168/5
0121	99	am		I. 131	di.bz.02.02a		umăr		s.4	210/11
0080	5	am		I. 132	di.bz.02.02a		umăr		s.6	165/11
0080	7	am		I. 133	di.bz.02.02a		umăr/corp		s.6	1153/6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Benzi de caneluri. (di.bz. 02.02.a)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.1	Poz.2	Datare	Planşa
0002	85	am		I. 133	di.bz.02.02a		umăr		s.6-7	8/14
0080	3	am		I. 133	di.bz.02.02a		umăr/corp		s.6	1153/4
0051	40	am		I. 133	di.bz.02.02a		corp		s.4(/)	126/1
0104	36	bol.16		I. 14c	di.bz.02.02a		corp		s.12	181/3
0015	51	a.1002a		II. 2b	di.bz.02.02a		gât/umăr		s.8	41/1
0016	63	a		II.22	di.bz.02.02a		umăr/gât/corp		s.8	48/5

Fig. 661. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.02.02.a

5.6.03. Benzi de caneluri unite (di.bz..02.02b) (fig. 594/ 16; 662)

Motivul este atestat numai de două ori şi doar în ceramica lucrată la roata rapidă, pe un vas de provizii din pastă cimentoasă şi pe un fragment de oală din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie.

Benzi de caneluri unite (di.bz..02.02b)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poziţie2	Datare	Planşa
0080	30	a.2902d		I. 131	di.bz.02.02b		umăr/gât		s.6	1153/3
0002	47	f.0		I. 113	di.bz.02.02b				s.6	7/2

Fig. 662. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.02.02.b

5.6.04. Benzi de caneluri multiple (di.bz.02.03) (fig. 594/ 17; 663)

Motivul constă din benzi de caneluri multiple care acoperă o suprafaţă mare a corpului vasului. Se poate remarca frecvenţa relativ mare a motivului pe ceramica lucrată la roata înceată şi raritatea sa în cadrul celorlalte categorii tehnologice.

Benzi de caneluri multiple (di.bz.02.03)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0111	8	a.0701e3		I. 132	di.bz.02.03		umăr		s.6	193/7
0002	1	a.1810c2		I. 133	di.bz.02.03		corp		s.6	10/3
0002	113,22	a.2903c		I. 133	di.bz.02.03				s.6	10/7
0002	100	a.2903c		I. 133	di.bz.02.03?				s.6	10/5
0017	3	a		I. 14c1	di.bz.02.03		corp		s.12	55/5
0017	43	a		II. 1c	di.bz.02.03		corp		s.8	55/4
0125	2-5	a		II. 2b	di.bz.02.03		corp		s.8	215/4,7-9
0011	2	a		II. 2c	di.bz.02.03				s.8(s.12)	31/10
0017	42	a		II. 2c	di.bz.02.03		corp		s.8	55/2
0045	1+2	a		II. 3b	di.bz.02.03		corp		s.8	93/1
0125	6	a.0802c2		II. 2b	di.bz.02.03		umăr		s.8	215/3
0009	11	a.0901b		II. 1c	di.bz.02.03		umăr		s.8	9/1
0015	50	a.1301		II. 2b	di.bz.02.03		umăr/corp		s.8	41/4
0039	6	a.2908a		II. 2b	di.bz.02.03		corp		s.8	85/4

Fig. 663. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.02.03

5.6.05. Suprafeţe cu caneluri orizontale (di.bz.02.04a) (fig. 594/ 18-22; 660)

Acoperirea îndeosebi a părţii superioare a corpului vaselor cu caneluri orizontale este una din procedurile ornamentale specifice mai ales ceramicii lucrate la roata înceată. În rare cazuri este atestat şi în cadrul celorlalte categorii tehnologice, cu excepţia ceramicii modelate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă, unde are o prezenţa notabilă (fig. 664).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

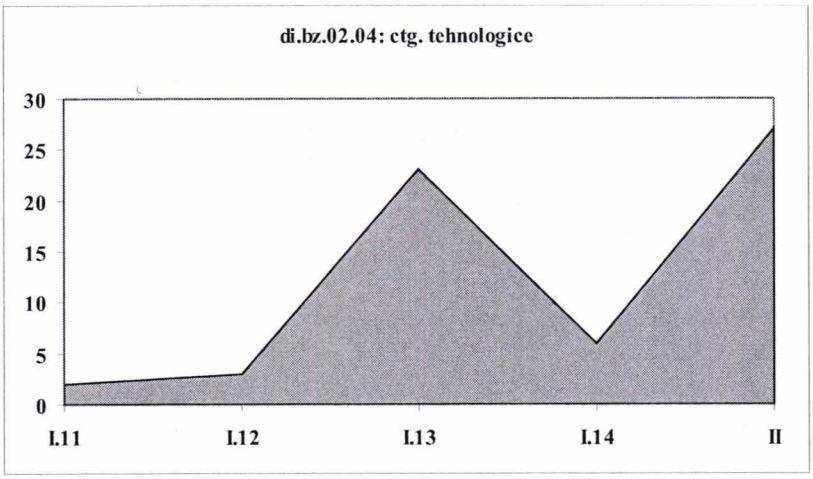

Fig. 664. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.02.04, categorii tehnologice

Există însă o oarecare deosebire în modul de executare a canelurilor. Astfel, dacă cele de mai sus sunt valabile pentru canelurile mai adâncite (di.bz.04.a1), care, pe lângă oale şi boluri, ornamentează căni sau poate o amforă, canelurile mai puţin adâncite (di.bz.02.04.a2) sunt absolut preponderente în categoria ceramicii lucrate la roata înceată, în timp ce canelurile puternic adâncite (di.bz.02.04.a3) apar numai în cadrul ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă, unde ornamentează oale, căni sau vase de provizii.

Unei variante a motivului ornamental par să-i aparţină acele recipiente la care o foarte mare parte din suprafaţa vasului a fost acoperită cu caneluri orizontale (di.bz.02.04.a4), variantă care este frecventă în cadrul ceramicii lucrate la roata înceată, în timp ce în cadrul celorlalte categorii tehnologice, cu o excepţie relativă în ceramica modelată la roata rapidă, din pastă nsipoasă, este slab atestată (fig. 665).

Suprafeţe cu caneluri orizontale (di.bz.02.04a)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0104	11	a		I. 14c1	di.bz.02.04.a		corp		s.12	183/8
0002	101	am		I. 133	di.bz.02.04.a				s.6	10/11
0108	8	a		I. 131	di.bz.02.04.a				s.7(/2)	184/10
0007	32	f.0		I. 11	di.bz.02.04.a1				s.3(/2)	19/5
0065	11	am		I. 122	di.bz.02.04.a1		corp		s.4(1/)	151/4
0046	67	bol.08		I. 124	di.bz.02.04.a1		corp		s.3(/2)	103/7
0111	18	a.0205c1		I. 132	di.bz.02.04.a1		corp		s.6	193/13
0101	2	a.1803a		I. 132	di.bz.02.04.a1?		umăr		s.3(/2)	176/5
0046	41	a.1810k		I. 131	di.bz.02.04.a1		umăr		s.3(/2)	46-8/6
0057	2	a.1810k		I. 131	di.bz.02.04.a1		umăr		s.4(/2)	144/2
0050	34	a.1810k2		I. 132	di.bz.02.04.a1		umăr		s.4(1/)	115/6
0043	4b1	a.1813b1		I. 131	di.bz.02.04.a1		umăr		s.6	97/4
0043	25	am		I. 1321	di.bz.02.04.a1		umăr			95/2
0111	36	am		I. 133	di.bz.02.04.a1		corp		s.6	194/10
0002	102	am		I. 133	di.bz.02.04.a1				s.6-7	10/10
0046	42	bol.02		I. 132	di.bz.02.04.a1		corp		s.3(/2)	106/5
0021	30	bx.18b		I. 131	di.bz.02.04.a1		burtă		s.3(/2)	64/2
0122	14	g.x		I. 131	di.bz.02.04.a1		umăr		s.3(/2)	212/12
0039	v1			I. 14c	di.bz.02.04.a1		corp?			87/9
0008	GB9	a		II. 2	di.bz.02.04.a1		corp		s.8(12)	28/10

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Suprafeţe cu caneluri orizontale (di.bz.02.04a)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0039	14	a		II. 2b	di.bz.02.04.a1		umăr		s.8	86/2
0012	4	a.1609c1		II. 2b	di.bz.02.04.a1				s.8	8-2B/2
0017	1	a.1606a1		II. 2b	di.bz.02.04.a1		corp		s.8	55/1
0116	4	a.2201d		II. 2b1	di.bz.02.04.a1		umăr		s.8	201/1
0125	10	a		II. 4a	di.bz.02.04.a1		corp		s.8	215/10
0078	14	a.2101x		I. 14a	di.bz.02.04.a2		corp		s.12	161/10
0015	13	a.0306d		II. 1b	di.bz.02.04.a2		corp		s.8	40/2
0016	81	a.1502c1		II. 2b	di.bz.02.04.a2		corp		s.8	47/4
0015	16	a.1602a1		II. 1b	di.bz.02.04.a2		umăr		s.8	41/6
0015	26	a.1602b		II. 2a1	di.bz.02.04.a2				s.8	42/1
0015	18,19	a.1602b1		II. 1b	di.bz.02.04.a2		umăr		s.8	42/2
0015	11(+14)	a.1602b1		II. 1c	di.bz.02.04.a2		umăr		s.8	42/3
0015	23	a.1603a		II. 2b	di.bz.02.04.a2		corp		s.8	44/2
0015	6	a.1606a2		II. 1b	di.bz.02.04.a2		umăr		s.8	43/1
0015	24	a.1606b		II. 1b	di.bz.02.04.a2		corp		s.8	44/3
0015	22	a.1606b		II. 3b	di.bz.02.04.a2		corp		s.8	44/1
0015	5	a.1609a1		II. 1c	di.bz.02.04.a2		corp		s.8	43/4
0015	28	a.1609c1		II. 1b	di.bz.02.04.a2		corp		s.8	43/8
0015	12	a.1609c1		II. 1b	di.bz.02.04.a2		umăr		s.8	43/7
0015	17	a.1609c1		II. 1b	di.bz.02.04.a2		corp		s.8	43/6
0021	22	a.0801c		I. 131	di.bz.02.04.a3				s.3(/2)	64/10
0051	15'	a.1808a		I. 1321	di.bz.02.04.a3		umăr		s.4(/)	123/6
0021	13	a.1810b		I. 133	di.bz.02.04.a3		umăr		s.3(/2)	66/7
0050	14	a.1810b1		I. 1322	di.bz.02.04.a3				s.4(1/)	116/4
0111	23+19	am		I. 1321	di.bz.02.04.a3		corp		s.6	193/12
0021	28	bx.17c		I. 131	di.bz.02.04.a3		umăr		s.3(/2)	64/3
0043	4b	f.01b		I. 133	di.bz.02.04.a3		umăr		s.6	96/7
0022	23	f.0		I. 111	di.bz.02.04.a4!				s.6	69/4
0118	42	am	fd.02.04.2m.0c	I. 122	di.bz.02.04.a4		fd/supra		s.3(/2)	204/5
0111	25	a.2902b		I. 133	di.bz.02.04.a4		corp		s.6	194/3
0018	1	a		I. 14a	di.bz.02.04.a4		corp		s.12	31/9
0104	27	a		I. 14a	di.bz.02.04.a4		corp		s.12	1163/6
0017	2	a		I. 14a	di.bz.02.04.a4		corp		s.12	55/7
0018	NI1087	a.1102a		I. 14b	di.bz.02.04.a4a		corp		s.12	31/1
0015	3	a.1601a		II. 1a	di.bz.02.04.a4!		corp		s.8	41/5
0115	7	a		II. 1c	di.bz.02.04.a4		corp		s.8	200/1
0039	7	a		II. 2b	di.bz.02.04.a4		corp		s.8	86/3
0016	GB12	a		II. 2b	di.bz.02.04.a4!		corp		s.8	47/8
0116	18	a		II. 2b1	di.bz.02.04.a4		corp		s.8	202/8
0039	12	a		II. 2c	di.bz.02.04.a4		corp		s.8	86/1
0039	GB12'	a.		II. 2c	di.bz.02.04.a4!		corp		s.8	
0116	22	a		II. 3b	di.bz.02.04.a4		corp		s.8	201/13
0039	30	a	fd.06.01.5m.0c	II. 4c	di.bz.02.04.a4		corp		s.8	85/7
0028	GB4			II.2b	di.bz.02.04.a4!		corp		s.8	76/8

Fig. 665. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.02.04a

5.6.06. Caneluri orizontale pe tot corpul vasului (di.bz.02.04.b) (fig. 594/ 23-24)

Acoperirea întregului corp al vasului cu caneluri orizontale despărţite de o suprafaţă îngustă netedă (di.bz. 02.04.b1) sau cu caneluri orizontale şi striuri, despărţite din nou de o suprafaţă îngustă netedă (di.bz. 02.04.b2) pare să fie, în primul caz (cu o excepţie), o caracteristică a ceramicii

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

lucrate la roata înceată, în al doilea caz, al ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă nisipoasă (fig. 666).

Caneluri orizontale pe tot corpul vasului (di.bz.02.04.b)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0057	14	am		I. 132	di.bz.02.04.b1		umăr		s.4(/2)	143/12
0039	2	a.2907		II. 2b	di.bz.02.04.b1		corp		s.8	85/3
0016	78	a		II. 2b/I. 132	di.bz.02.04.b1		corp		s.8	48/4
0039	1	a.1602c3		II. 2c	di.bz.02.04.b1				s.8	85/1
0078	28	a		I. 14a	di.bz.02.04.b2		umăr/corp		s.12	162/1
0039	039	a		I. 14c	di.bz.02.04.b2				s.12(s.8)	87/7

Fig. 666. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.bz.02.04b

5.7. Striuri (di.str.) (fig. 594/ 25-27, 667-668)

Ornamentul constând din benzi de striuri fine pare a fi mai frecvent pe ceramica lucrată la roata înceată, dar poate fi surprins şi pe alte categorii ceramice lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă.

În cazul oalelor ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă fină, de culoare cenuşie sau cenuşie-negricioasă, corpul unor castroane sau vase de provizii a fost împodobit cu striuri fine (di. str.0), tehnică ornamentală care se repetă sub forma unor benzi de striuri (di.str.01.) şi în cazul unor vase de provizii, străchini sau oale ale ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie sau cenuşie roşietică, dar şi din pastă nisipoasă.

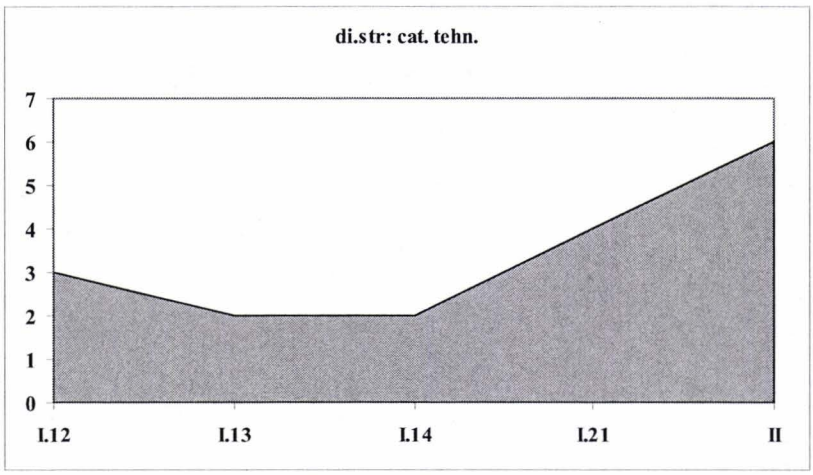

Fig. 667. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.str., categorii tehnologice

La unele exemplare de oale din pastă de factură romană zgrunţuroasă, la care se adaugă, mai ales, cele lucrate la roata înceată, apare tendinţa de îmbrăcare a corpului vasului cu benzi late de striuri fine şi adânci, despărţite de spaţii netede (di.str.02.a1) sau a întregului vas cu striuri (di.02.a2) (fig. 668).

Striuri (di.str.)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0029	3	c.0301a		I. 21b	di.str.0		umăr		s.3(/2)	79/7
0051	63'	f.0		I. 124a	di.str.0		corp		s.4(/)	119/12
0046	158	cm	fd.01.04.4am.0c	I. 122	di.str.0				s.3(/2)	101/9
0046	75	d.0401c		I. 124a	di.str.01		umăr/gât		s.3(/2)	103/1
0110	11	f.0		I. 122	di.str.01		corp	corp	s.6	188/2
0110	12	k		I. 122	di.str.01		corp		s.6	188/3
0042	10	a		I. 131	di.str.01		corp		s.4	92/11
0081(2)	10'	am		I. 133	di.str.01		umăr			168/12
0066	1	a.0403b2		I. 14a	di.str.01		umăr		s.12	153/1
0121	6	a		I. 21c	di.str.02.a1		corp		s.4	211/17

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Striuri (di.str.)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0120	8	a		II. 2c	di.str.02.a1				s.8-9	209/3
0120	x	a		II. 2c	di.str.02.a1				s.8-9	209/4
0125	8	a.1602b		II. 2b	di.str.02.a1		umăr/corp		s.8	215/6
0039	38	a.2908b		II. 4c	di.str.02.a1		umăr/corp		s.8	85/5
0118	55	f.0		I. 21c	di.str.02.a2				s.3(/2)	206/4
0016	76	a		II. 2a1	di.str.02.a2		corp		s.8	48/10
0120	7	a		II. 2c	di.str.02.a2		umăr		s.8-9	209/6

Fig. 668. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.str

5.8. Linii fine incizate (di.ln.01) (fig. 594/ 28, 595/ 1; 669)

Linii fine incizate mai mult sau puţin paralele apar în special pe ceramica din pastă cimentoasă, din pastă fină cenuşie sau cenuşie-negricioasă sau de factură romană fină, apoi într-o frecvenţă apreciabilă pe cea zgrunţuroasă şi numai într-un singur caz, şi el nu prea clar, pe ceramica lucrată cu mâna, pe oale, dar cu o frecvenţă demnă de evidenţiat pe vase de provizii şi în două cazuri poate şi pe căni şi într-un caz pe o strachină. Într-un singur caz, la un vas de provizii, alături de un decor din linii lustruite, a fost incizată şi o linie fină în formă de fulger (di.ln.01.a). În câteva cazuri numai, liniile incizate fine se combină cu decorul cu „coaste" (fig. 669).

Linii fine incizate (di.ln.01)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0065	3	f.0		I. 11	di.ln.01	dm	corp		s.4(1/)	150/1
0084	2'	f.0		I. 11	di.ln.01		corp		s.3(/2)	171a/10
0084	9	afk	fd.01.01.11m.0b	I. 11	di.ln.01		fund/supra		s.3(/2)	171/1
0111	4	f.0		I. 111	di.ln.01		corp		s.6	192/4
0001	37	f.0		I. 111	di.ln.01		corp		s.4	1/1
0044	6a	a.0102a		I. 124	di.ln.01		gât		s.4?	94/11
0054	6	am	fd.01.03.4am.0d	I. 122	di.ln.01		fund/supra		s.3(/2)	133/1
0057	19	am		I. 124a	di.ln.01				s.4(/2)	143/13
0046	160	amk	fd.02.03.3bm.0c	I. 122	di.ln.01		corp		s.3(/2)	102/7
0046	57	bx.07d		I. 122	di.ln.01		gât		s.3(/2)	102/1
0054	93	bx.11b	fd.01.05.5m.0d	I. 121	di.ln.01		corp	fund/supr	s.3(/2)	133/5
0043	14b	d.0204		I. 124	di.ln.01				s.6	96/1
0046	73	f.0		I. 124a	di.ln.01a	dl.02b	corp	corp	s.3(/2)	104/2
0065	1	f?	fd.02.08.1m.0c	I. 122	di.ln.01	dm	corp		s.4(1/)	151/1
0113	9	f?		I. 122	di.ln.01				s.4(1/)	198/13
0050	28	a.1816a		I. 131	di.ln.01		umăr		s.4(1/)	114/1
0043	xx	a.2101c2		I. 131	di.ln.01		gât			95/7
0050	35	a.2101d1		I. 131	di.ln.01		umăr		s.4(1/)	114/6
0111	13	ak		I. 133	di.ln.01		corp		s.6	194/7
0111	x	am		I. 133	di.ln.01		corp		s.6	194/6
0054	142	f?,n?		I. 133	di.ln.01		corp		s.3(/2)	130/5
0081(2)	1	f?A?		I. 131	di.ln.01					168/11
0046	156	fa		I. 21b	di.ln.01		corp		s.3(/2)	46-8/1
0046	31	fa	fd.01.04.11m.0b	I. 21c	di.ln.01		fund/supra		s.3(/2)	46-8/4
0116	19	a		II. 2b	di.ln.01!?		umăr		s.8	202/7

Fig. 669. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.ln.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

5.9. Ghiare (di.ln.02) (fig. 595/ 2; 670)

În trei cazuri, pe două oale lucrate la roată din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie roşietică şi pe o oală mare (af.02a), din pastă cimentoasă, umărul vasului a fost ornamentat cu linii scurte paralele, un fel de ghiare. În cazul altui fragment de oală, ornamentul se combină cu pereţi cu coaste uşoare, modelate cu ocazia ridicării vasului pe roată (fig. 670).

Ghiare (di.ln.02)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poziţie2	Datare	Planşa
0046	13	af.02a		I. 11	di.ln.02		umăr		s.3(/2)	100/4
0046	26	am		I. 133	di.ln.02	dm	umăr	corp	s.3(/2)	106/14
0046	25	am		I. 133	di.ln.02		umăr		s.3(/2)	106/13

Fig. 670. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul incizat, motivul di.ln.02

6. Decor pictat (dpict) (fig. 671)

Urme de vopsea, probabil de la un decor pictat, sau fragmente de decor pictat, în general greu de descifrat, apar, cu o singură excepţie (un fund poate de castron modelat la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare cenuşie), numai pe ceramica de factură romană, modelată la roata rapidă, din pastă fină.

Decor pictat (dpict)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0029	91	a.2904		I. 11	dpict		corp		s.3(/2)	77/2
0046	157	cm	fd.01.03.3am.0d	I. 131	dpict		fund		s.3(/2)	46-8/10
0029	30	k		I. 21b	dpict				s.3(/2)	80/3
0029	4	bol.06a		I. 21b	dpict				s.3(/2)	79/10
0014	52	bx.11b		I. 21b	dpict		umăr		s.3(/2)	36/14
0014	26	k		I. 21b	dpict		corp		s.3(/2)	36/10
0029	85	k		I. 21c	dpict		corp		s.3(/2)	80/4
0122	25	k		I. 21c	dpict		corp		s.3(/2)	212/3
0029	35	am		I. 21c	dpict		corp		s.3(/2)	80/5

Fig. 671. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Decorul pictat

7. Nervuri (fig. 590/ 27, 672-674)

Ornamentul, reprezentat de o nervură în relief amplasată pe corpul vasului, în special pe linia de delimitare a gâtului de corp, este specific cu precădere ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină de culoare cenuşie, fiind prezent şi în ceramica modelată la roată rapidă din pastă zgrunţuroasă sau cimentoasă, de culoare cenuşie (fig. 672).

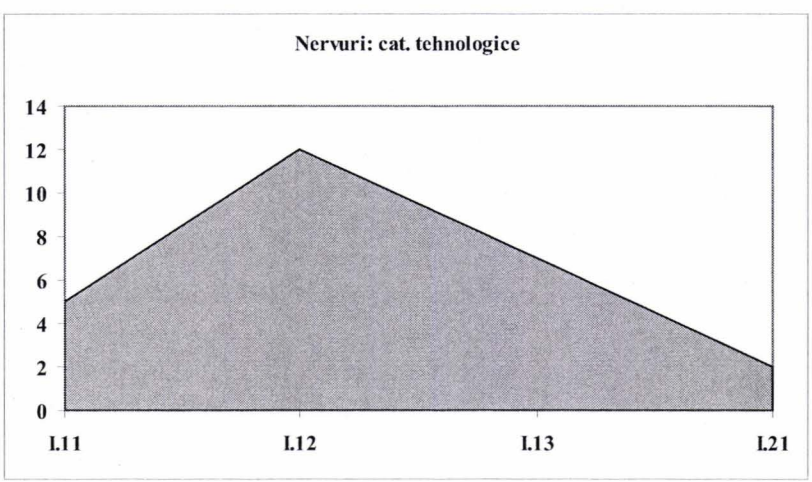

Fig. 672. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Nervuri, categorii tehnologice

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Nervurile ornamentează mai ales căni, apoi oale, castroane, dar şi posibile amfore (fig. 673). Numai în rare cazuri se combină cu variante ale decorului incizat (fig. 674).

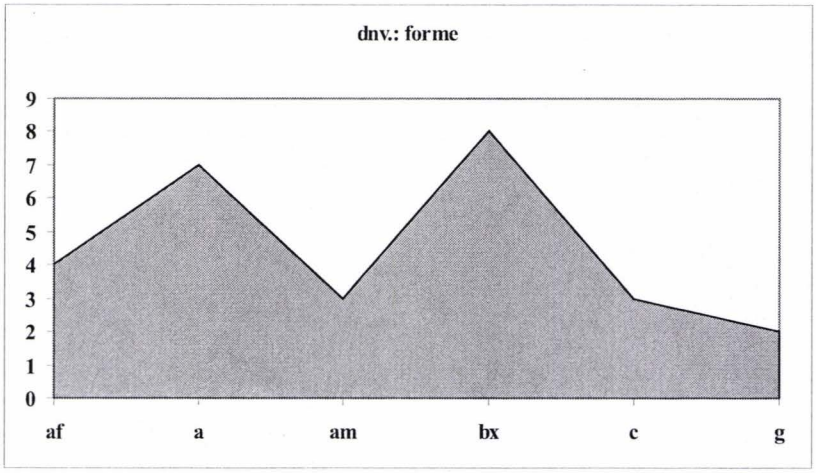

Fig. 673. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Nervuri, forme de vase

Nervuri (dnv)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poz.	Poz.2	Datare	Planşa
0014	24	af.01b		I. 11	dnv				s.3(/2)	35/2
0046	47+38'	bx.08c		I. 111	dnv		gât		s.3(/2)	99/4
0014	33,38	bx.12a		I. 11	dnv				s.3(/2)	35/1
0014	11	c.0201b		I. 11	dnv		umăr/corp		s.3(/2)	35/3
0054	42	g.02		I. 112	dnv		umăr/gât		/2 s.3	130/3
0029	12	a.0603b		I. 121a	dnv		umăr/gât		s.3(/2)	78/6
0054	VII	a.1901a2		I. 122	dnv		umăr/gât		s.3(/2)	131/6
0054	VIII	a.1901a3		I. 124	dnv		umăr/gât		/2 s.3	131/7
0084	13	a.2001x		I. 124	dnv		gât/corp		s.3(/2)	171a/2
0113	5	am		I. 122	dnv		umăr/gât		s.4(1/)	198/4
0014	60	bx.01	fd.01.03.6m.0g	I. 12	dnv		gât/baza		s.3(/2)	37/5
0046	62	bx.08d		I. 122	dnv		gât		s.3(/2)	101/7
0050	60	bx.10		I. 122	dnv	di.ln.0?	gât	umăr	s.4(1/)	110/6
0084	4'	bx.10a		I. 124a	dnv		gât/corp		s.3(/2)	171a/4
0113	3	c.0203a		I. 122	dnv		umăr/gât		s.4(1/)	198/5
0007	21	c.0301a		I. 122	dnv		umăr		s.3(/2)	21/2
0096	6'	g.06?		I. 124a	dnv		gât/baza		s.4	172/6
0111	14'	a.1101a1		I. 1321	dnv		gât/sub		s.6	192/12
0046	39	a.1810a1		I. 131	dnv		umăr		s.3(/2)	106/1
0020	5	a.1810i3		I. 131	dnv		umăr		s.6	59/5
0084	33	af.03b		I. 133	dnv		umăr		s.3(/2)	171/6
0084	32	af.03x		I. 133	dnv		umăr		s.3(/2)	171/7
0065	17	am		I. 131	dnv	di.bz.02.04a1?	umăr/burtă		s.4(1/)	151/7
0046	xx	bx.11b		I. 132	dnv		gât		s.3(/2)	106/4
0084	2	af.03b		I. 21a	dnv		umăr/corp		s.3(/2)	170/10

Fig. 674. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Nervuri

8. Funduri ştampilate (fig. 591/ 13, 675)

Funduri ştampilate apar numai pe oale modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, motivul reprezentând un fel de stea în relief (fig. 675).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

8. Funduri ştampilate (fd.st)										
Nr.cat.	Nr. des.	Forme	Fund	Ctg. tehn.	Dec.1	Dec.2	Poziţie	Poziţie2	Datare	Planşa
0007b	10	a.	fd.02.01.3m.0b	I. 14	fd.st		fund		s.12	26// 4
0027	14	a	fd.01.05.3am.0d	I. 14a	fd.st		fund		s.12	73/7
0027	13	a	fd.02.x	I. 14c	fd.st		fund		s.12	73/8

Fig. 675. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Funduri ştampilate

IV.A. 2. Recipiente din alte materiale (fig. 676/ 1, fig. 676a)

Din locuinţa cat. nr. 7. B5/77.T1 provin şi patru fragmente de la un pahar de sticlă ornamentat cu ove (pl. 7-7/8). Piesă izolată în materialul arheologic al complexelor de la Sighişoara DV, paharul, probabil de formă cilindrică cu fund rotunjit, îşi găseşte cele mai apropiate analogii cu un pahar de sticlă descoperit în fortificarea romană târzie de la Iatrus-Krivina[10].

IV.B. Piese de port şi accesorii vestimentare (fig. 676, 681-686)

IV.B.1. Podoabe de cap (fig. 676)

IV.B.1a. Piepteni (fig. 676/IV.B.1a; 681)

IV.B.1a.1. Piepteni cu un rând de dinţi din trei bucăţi cu placa de mâner curbă sau înălţată, aparţin cu precădere secolului 3, fiind atestaţi şi în cadrul culturii Sântana de Mureş - Černeahov (în continuare SMC). În secolele următoare par să iasă din uz[11].

IV.B.1a.2. Piepteni bilaterali din trei plăcuţe, prinse cu nituri de fier (?) reprezintă una din piesele care domină mozaicul podoabelor de cap din secolul 6, putând fi documentaţi deja în faza finală a culturii SMC. Mai sunt probabil folosiţi şi în primele decenii ale secolului 7, pentru a dispare apoi definitiv din peisajul arheologic[12].

IV.B.1a3. Piepteni cu placa trapezoidală. Pieptenul cu un rând de dinţi cu placă trapezoidală din locuinţa cat. nr. 110.B2/84.T3 este şi el atestat mai ales în secolul 6 în aşezarea de la Moreşti[13] şi în orizontul mormintelor în şiruri din secolul 6 şi prima parte a secolului 7 din Câmpia Tisei[14] sau în contexte avare timpurii din bazinul Dunării Mijlocii.[15]

IV.B.1b. Cercei (fig. 676)

Podoabă de cap extrem de rară în materialul de la Sighişoara, cerceii sunt prezenţi numai prin două exemplare.

IV.B.1b.1. Cercel din verigă torsionată de bronz cu capetele ascuţite şi apropiate, descoperit în nivelul postroman din Sd.II/84 caroul 2 (fig. 676/ x04). Astfel de piese apar deja în secolul 10 în mormintele maghiare de la Cluj. Au fost purtaţi în secolele 11 şi 12 în Dobrogea, Transilvania, Banat, Slovacia sau Polonia[16].

[10] *Iatrus-Krivina VI. Spätantike Befestigung und frühmittelalterliche Siedlung an der unteren Donau*, pl. 52, 2818, (sub tipar).

[11] Asupra problemelor acestui tip: DIACONU *Doi piepteni*, 463 şi urm.

[12] HOREDT *Moreşti*, 154-155.

[13] HOREDT *Moreşti*, 154 fig. 45/ 10 (bordeiul 10, împreună cu un pieptene bilateral).

[14] CSÁLLANY *Gepiden*, pl.: 153/ 4 (Kiszombor mormântul 376), 158/ 5 (Klárafalva mormântul 8) 163/ 2 (Szöreg mormântul 9), 166/ 23 (Szöreg mormântul 35) etc., unde par a fi în general de dimensiuni mai mari decât exemplarul de la Sighişoara.

[15] TETTAMANTI *Vác-Kavicsbánya*, 133 pl. 5/ 140, 1.

[16] DUMITRIU *Schmuck*, 30-31.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

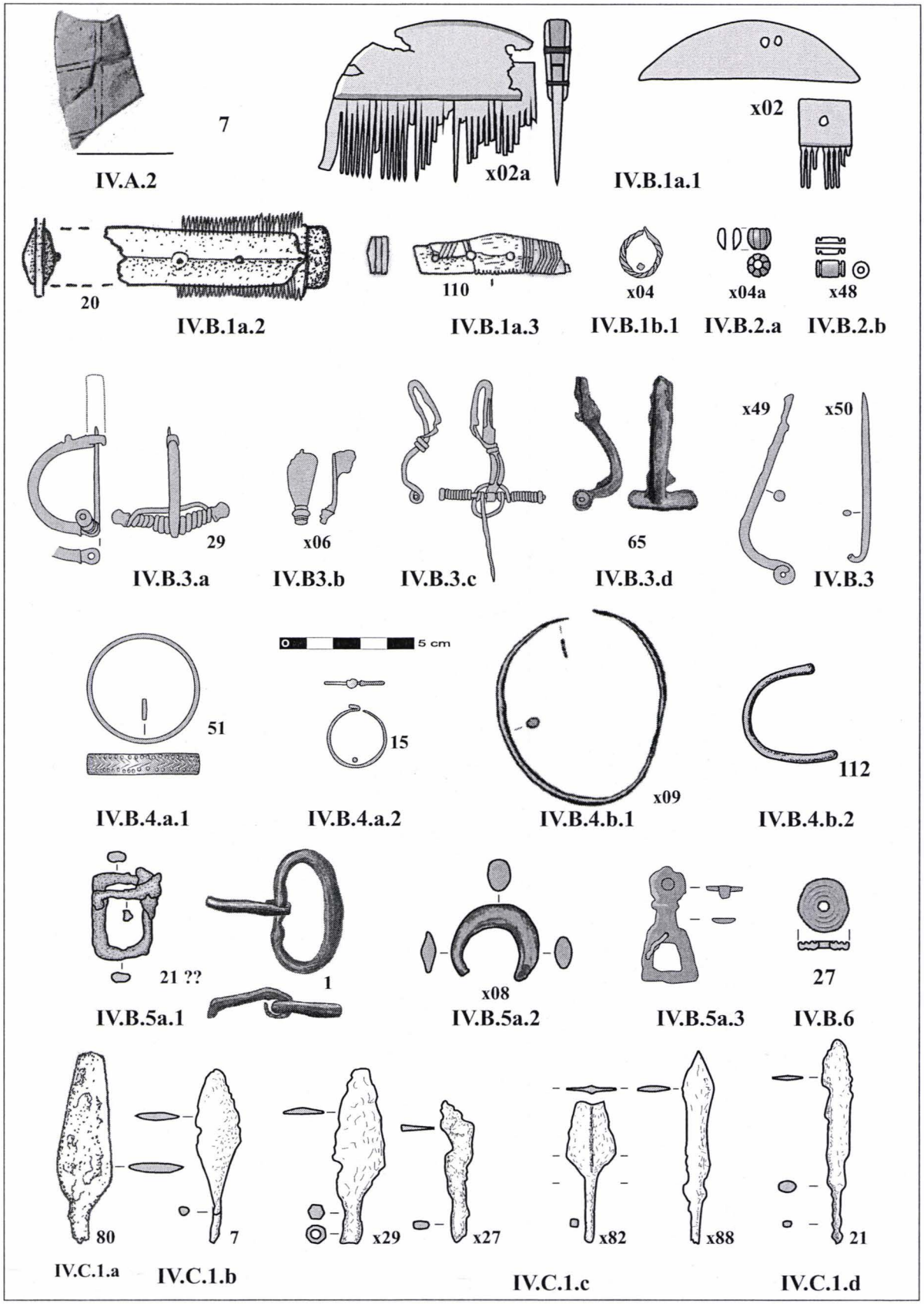

Fig. 676. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile IV.A.2 – IV.C.1.d

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

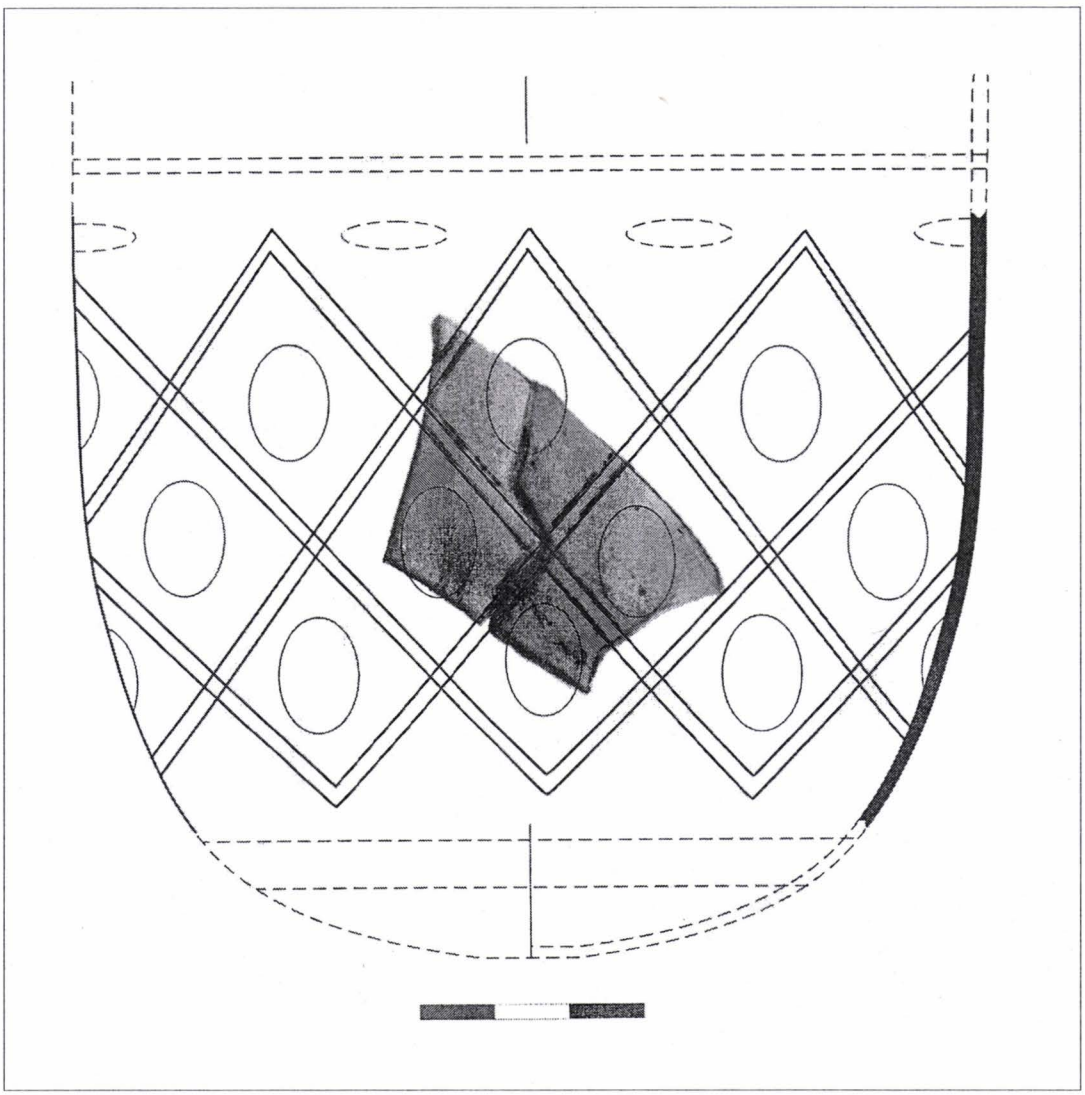

Fig. 676a. Sighişoara „Dealul Viilor", pahar de sticlă din locuinţa cat. nr. 7.B5/77.T1 (reconstituire grafică G. Fuchs-Gomolka şi N. Boroffka/ Berlin)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

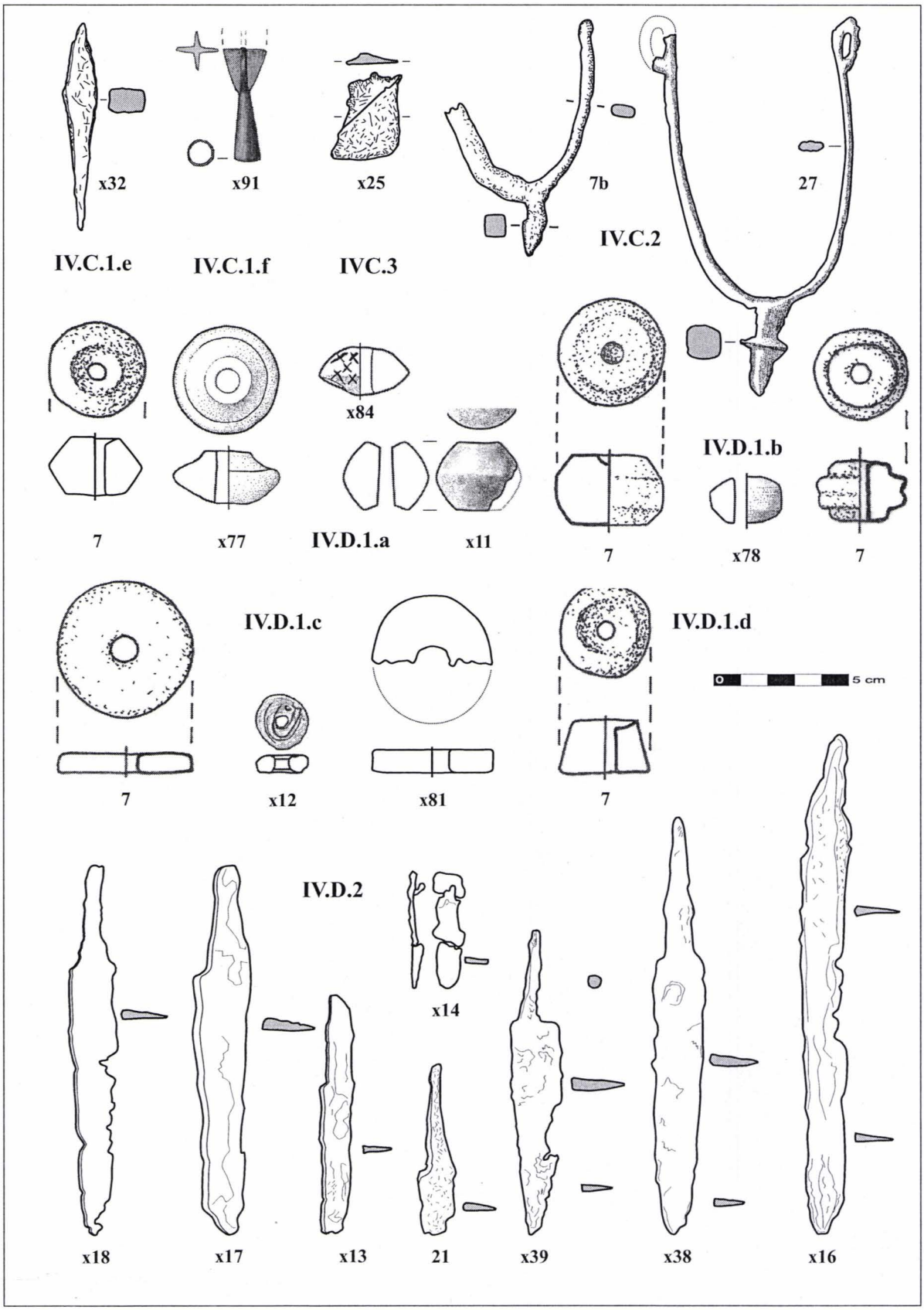

Fig. 677. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile IV.C.1.e – IV.D.2

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

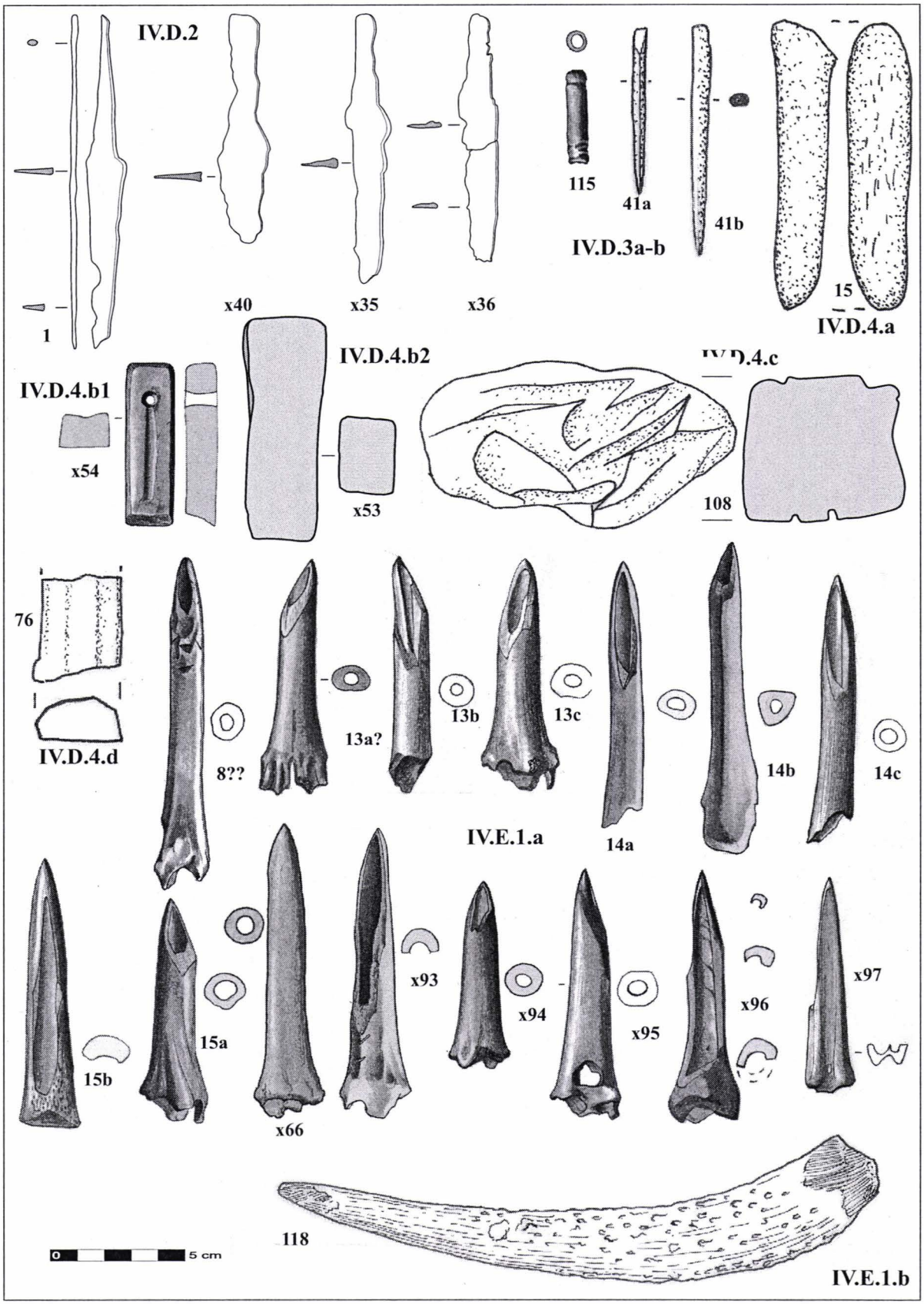

Fig. 678. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile IV.D.2 – IV.E.1.b

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

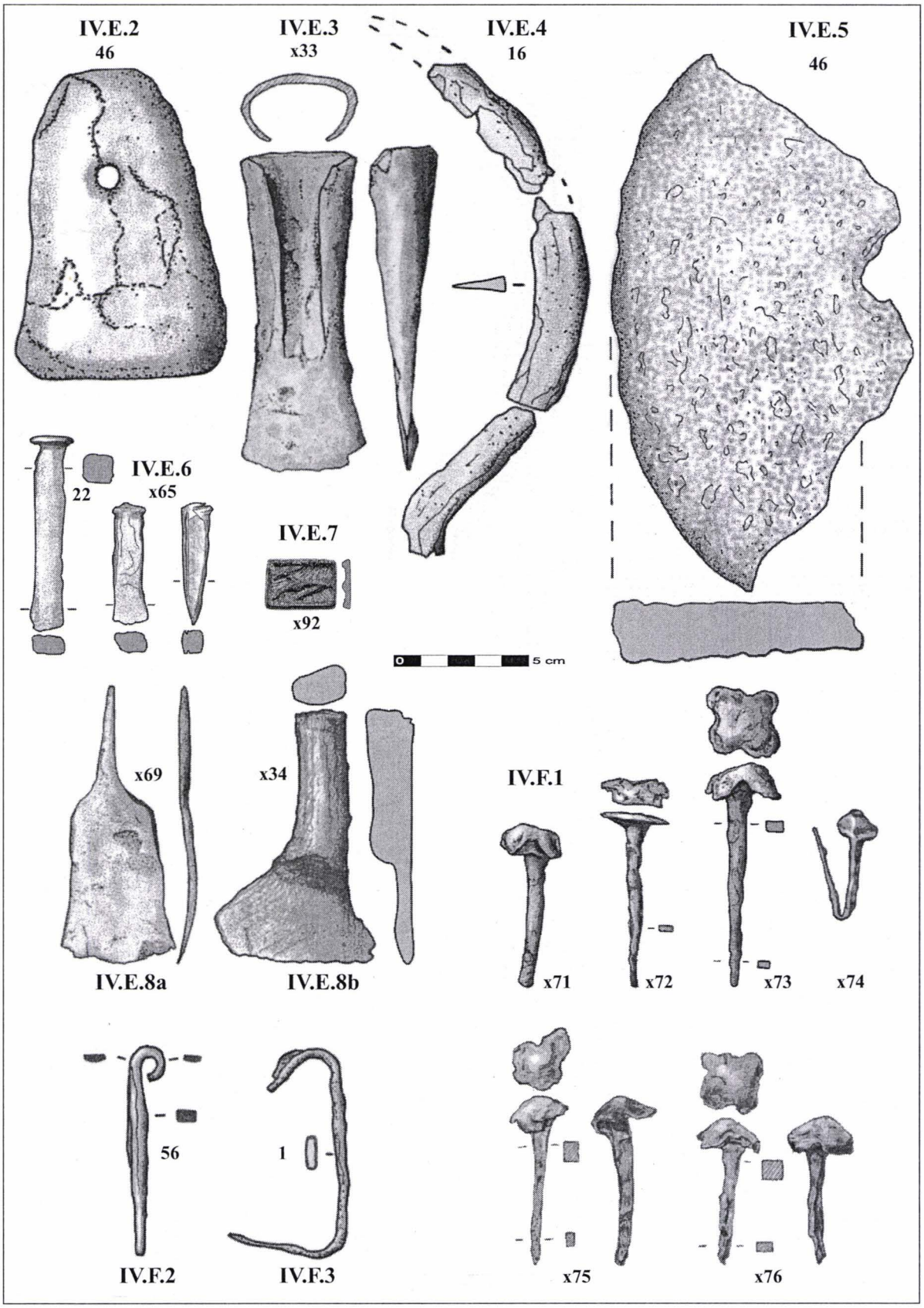

Fig. 679. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile IV.E.2 – IV.F.3

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

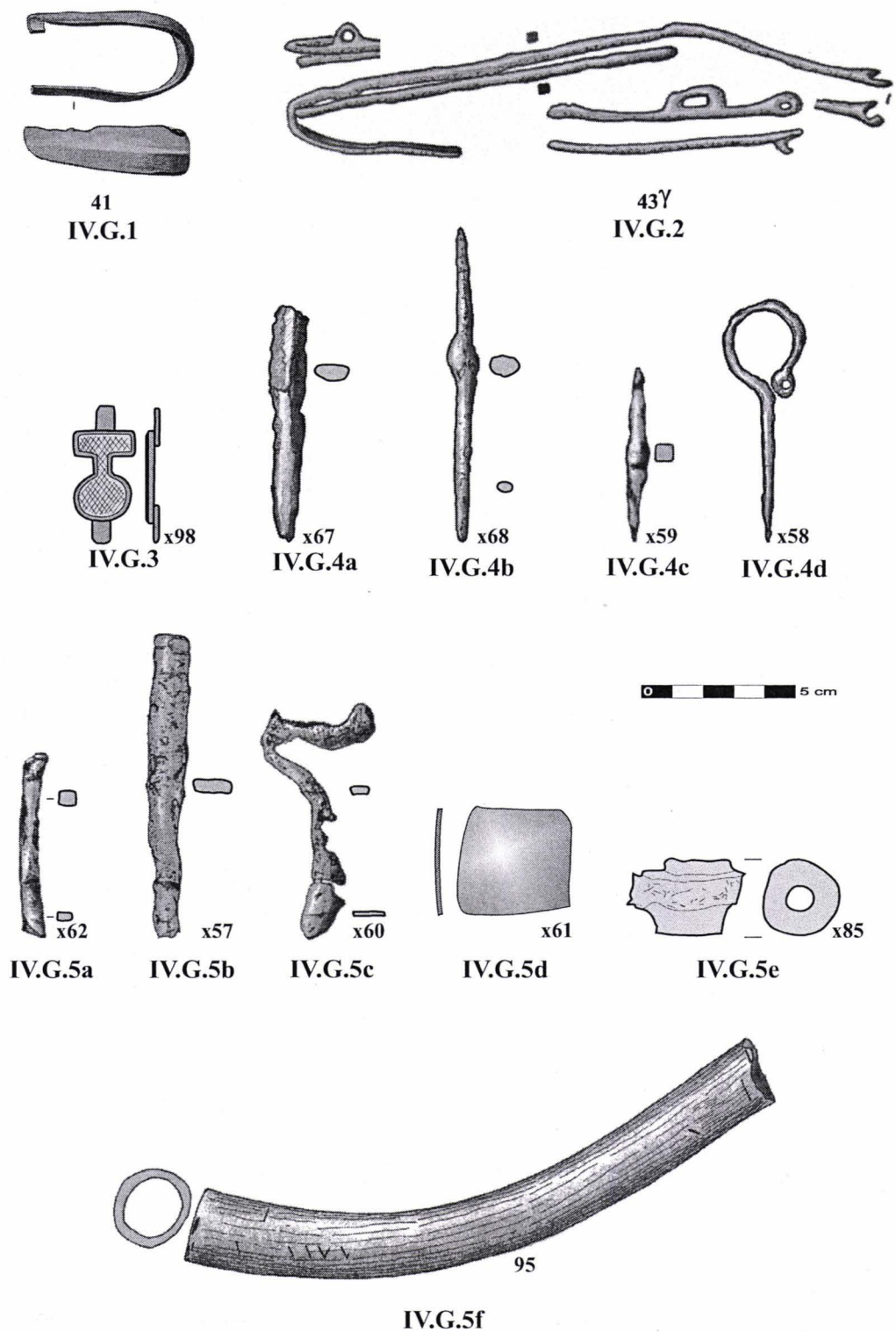

Fig. 680. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Tipurile IV.G.1 – IV.G.5.f

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Piese, piese de port şi accesorii vestimentare: piepteni (IV.B.1.a1.)							
Nr.crt.	Cplx.	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
x02	SIXcar4	os	Portcap	IV.B.1a	1	s.3	676/ x02
X02a	Passim/ ????	os	Portcap	IV.B.1a	1	s.3	676/ x02a
020	20.B1/79.T1	os	Portcap	IV.B.1a.	2	s.6	Pl. 20-4/10, fig. 676/ 020
110	110.B2/84.T3	os	Portcap	IV.B.1a.	3	s.7	110-4/ 9; fig. 676/ 110

Fig. 681. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Piepteni (tipul: IV.B.1a)

IV.B.2. Podoabe de gât

IV.B.2a. Mărgele (fig. 676; 682)

Din inventarul locuinţei cat. nr. 27. B1/79.T2, alături de un pinten şi de ceramică nisipoasă brun-cărămizie, făcea parte şi o mărgică din pastă de sticlă, de culoare neagră, faţetată, fragmentară. Ei i se adaugă o mărgea de sticlă descoperită în nivelul postroman, din pastă de sticlă alb-abastră, în formă de butoiaş canelat (fig. 676/ x04a) şi o alta cilindrică, de os, cu câte o canelură la capete (fig. 676/ x48).

Podoabe gât. Mărgele: (IV.B.2.)							
Nr.crt	Cplx.	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
x04a	S1C3.85.T1	sticlă	port/gât	IV.B.2	a		fig. 676/ x04a
x48	S7car4-5/83 -2.25	os	port/gât	IV.B.2	b		fig. 676/ x48
0027	B1/ 79 T2	sticlă	port/gât	IV.B.2	c	S. 12	neilustrat

Fig. 682. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Mărgele (tipul: IV.B.2)

IV.B.3. Fibule (fig. 676; 683)

IV.B. 3a. Alături de ceramică modelată la roata rapidă din pastă fină, de culoare roşie, de factură romană, în locuinţa cat. nr.29. B3/79.T2 a apărut şi o fibulă de argint, cu arcul puternic curbat şi resort lat (fig. 676/ 29). Fără analogii imediate, fibula se apropie, din punct de vedere al structurii formale, de fibulele cu piciorul întors pe dedesubt cu arcul puternic curbat şi resort lat (tipul roman), atestate mai ales în provincia Dacia[17], oferind astfel un element de ancorare cronologică a primului orizont de locuire de la Sighişoara DV, pe parcursul secolului 3.

IV.B.3b. Mai târziu din punct de vedere cronologic decât tipul precedent, este şi fragmentul de fibulă de bronz, descoperit în nivelul de secol 4, de la care s-a păstrat numai placa de formă romboidal alungită a piciorului şi un fragment ornamentat cu nervuri, de la baza arcului (fig. 676/ x06). Fibula aminteşte de fibulele cu placă semicirculară şi picior romboidal alungit din mediul SMC de la mijlocul sau a doua jumătate a secolului 4[18].

IV.B.3c. Mai ales pe parcursul secolului 3 au fost purtate fibule cu piciorul întors pe dedesubt, cum este piesa de bronz din trei bucăţi, descoperită în anul 1985 în S3.c2/85.T1, în afara locuinţei 118.B4/85.T1, în nivelul din care se adânceşte locuinţa (fig. 676/ x05). Fibula (l. resort: 4 cm; L total: 4,5 cm; L.arc: 2,7 cm), a fost confecţionată din trei bucăţi. Prin îndoirea părţii terminale a arcului s-a realizat un orificiu în care a fost fixat apoi axul resortului (L.4,1 cm) din câte nouă spirale cu coarda jos. Înfăşurarea a pornit din capătul drept: 9 spirale-coarda jos - 9 spirale capăt. Capetele resortului au fost prevăzute cu două inele mici de bronz, fixate prin îndoire şi ciocănire. Lângă orificiul axului a fost fixat acul şi un al doilea resort, cu rol de a asigura elasticitate acului. Arcul fibulei este moderat arcuit, portagrafa, obţinută prin îndoirea piciorului pe dedesubt, este

[17] DIACONU *Fibel m. umgeschlagenem Fuss*, 240 şi urm., 242 pl. II, 247 pl. VII/ 4.

[18] Asupra problematicii acestui tip de fibulă: DIACONU *Fibel m. halbkreisförmiger Platt*, 240 şi urm.. HOREDT *Spätrömische Zeit*, 131 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

apropiată de picior şi prevăzută cu o teacă de fixare, realizată prin ciocănire şi îndoire. Fibula pare să aparţină tipului „roman" al fibulei cu piciorul întors pe dedesubt, caracterizat, printre altele, şi de resortul deosebit de lung[19].

Piese piese de port şi accesorii vestimentare. Fibule: (IV.B3.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
029	29.B3/79.T2	arg.	Port/fibule	IV.B.3	a	s3(/2)	29-6/2; fig. 676/ 29
x06	S1car3/79T1	bronz	Port/fibule	IV.B.3	b	s.4	fig. 676/ x06
x05	S3.c2/85.T1	bronz	Port/fibule	IV.B.3	c	s.3 (/2)	fig. 676/ x05
065	65.B3/82.T1	fier	Port/fibule	IV.B.3	d	s.4	65-3/ 8, fig.676/ 65

Fig. 683. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Fibule (tipul: IV.B.3)

IV.B.3d. Fibula de fier păstrată fragmentar din locuinţa cat. nr. 65.B3/82.T1 (fig. 676/ 65) aparţine tipului de fibulă din două bucăţi cu portagrafă fixă, piesă de port care a fost purtată atât în a doua jumătate a secolului 3 cât şi pe parcursul celui următor[20].

Din contexte neclare s-au păstrat şi un ac (x50) şi un arc de fibulă (x49) lucrate din fier (fig. 676/ x49 – x50).

IV.B.4. Podoabe ale mâinilor şi braţelor (fig. 676/ 684-685)

La fel de puţin numeroase sunt podoabele mâinilor şi braţelor păstrate în complexele cercetate.

IV.B.4a. Inele (fig. 676, 684)

S-au păstrat numai două inele, dintre care unul nu pare să aparţină epocii postromane.

IV.B.4a.1. Apartenenţa la epoca postromană a inelului de aur cu verigă simplă, ornamentat cu motivul frunzei de brad este nesigură (fig. 676/ 51). El a fost descoperit de Costel Deac în pământul scos din groapa atelierului de ceramică 51.B2/81.T1. La aceasta se adaugă şi extrema raritate a unor piese de metal preţios în inventarul aşezărilor postomane şi lipsa unor analogii în epocă.

IV.B.4a.2. Inelul cu verigă de bronz ruptă, pe care s-a sudat o pastilă dreptunghiulară, aparţine inventarului locuinţei cat. nr. 15.B7/78.T2 şi a fost găsit în asociere cu ceramică modelată la roata înceată (pl. 15-6/ 6, fig. 676/ 15).

Piese de port şi accesorii vestimentare. Podoabe ale mânilor şi braţelor: Inele (IV.B.4a.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
051	51.B2/81.T1	Aur	port/mâini	IV.B.4a.	1	s.4(/)?	fig. 676/51

Fig. 684. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Inele (tipul: IV.B.4a)

IV.B.4b. Brăţări (fig. 676/ 16-17; 685)

În inventarul recuperat din complexele cercetate au fost identificate numai două tipuri de brăţări, prezente cu câte un exemplar fiecare.

IV.B.4b.1. Fără context este brăţara de fier cu inel rotund şi capete aplatizate descoperită în nivelul postroman (676/ x09). Analogiile cu brăţări înrudite morfologic din mediul avaric oferă indicii pentru o încadrare cronologică în a doua jumătate a secolului 7 şi pe parcursul celui următor[21].

IV.B.4b.2. În schimb brăţara de bronz cu capete îngroşate din locuinţa cat. nr. 111.B1/85.T1 (fig. 676/ 111), aparţine unui tip de poadoabă a braţelor care este frecvent întâlnit atât în a doua jumătate a secolului 5, cât şi pe parcursul celui următor[22].

---

[19] Supra nota 17

[20] HOREDT *Spätrömische Zeit*, 129 şi urm.

[21] H.W. BÖHME Südost-Forschungen 24, 1965, 7 şi 33 planşa tipologică I/ 24 (tipul 24).

[22] HARHOIU *Völkerwanderungszeit*, 84 şi urm.; vezi şi HOREDT *Moreşti*, 189.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Piese de port şi accesorii vestimentare. Podoabe ale mâinilor şi braţelor: brăţări (IV.B.4b.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
x09	S1.car1./84.T1	fier	port/mâini	IV.B.4b.	1	s. 7-8	fig. 676/ x09
112	112.B1/85.T1	bronz	port/mâini	IV.B.4b.	2	s.6	112-1/5; fig. 676/ 112

Fig. 685. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Brăţări (tipul: IV.B.4b)

IV.B.5. Piese de centură (fig. 676/ 216-20; 686)

IV.B.5a. Catarame

Puţinele piese de centură descoperite sunt reprezentate de catarame. În funcţie de structura lor morfologică se pot distinge mai multe tipuri.

IV.B.5a1. Din locuinţa cat. nr. 21. B2/79.T1 provine o cataramă de fier cu verigă dreptunghiulară (fig. 676/ 21, pl. 21/ 7, 15). Este un tip comun, frecvent întâlnit în epoca postromană.

IV.B. 5a2. Din complexul cat. nr. 1. B1/ 79.T1 provine o cataramă de fier cu verigă îngroşată şi spin lung curbat peste inelul piesei . Înrudită este şi catarama de fier, de la care s-a păstrat numai veriga puternic îngroşată (fig. 676/ x08, din S.3, caroul 3 (-0,25 m) din anul 1980 de pe terasa 1 (T1). Cele două piese amintesc prin acest detaliu de catarame asemănătoare din „cimitirul" 1 de la Bratei, din ultima parte a secolului 4 sau poate începutul celui următor[23].

Piese de port şi accesorii vestimentare. Piese de centură: Catarame (IV.B5a.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
021	21.B2/79.T1	fe	port/centură	IV.B.5a	1	s.3(/2)	676/ 21
001	1.B1/76.T1	fier	port/centură	IV.B.5a	2	s.4	1-6/3, fig.676/ 1
x08	S.3.car.3/80.T1	fe	port/centură	IV.B.5a	2	s.4	fig. 676/ x08
x07	passim/78	bronz	port/centură	IV.B.5a	3	s.6	fig. 676/ x07

Fig. 686. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Catarame (tipul: IV.B.5a)

IV.B. 5a3. Un tip deosebit este reprezentat de catarama de fier descoperită fără context clar în anul 1978, imediat sub pământul galben scurs din deal, într-un nivel aparţinând probabil secolului 12. Catarama, dintr-o singură bucată, cu verigă trapezoidală şi placă care se termină într-un buton sferic de mărime relativ mare (fig. 676/ x07), ar putea reprezenta o cataramă de cizmă[24].

IV.B.6. Nasturi (fig. 676/ 21)

Foarte rar apar nasturi în complexe. Putem aminti numai un exemplar de os din locuinţa cat. nr.27.B2/79.T2 (pl. 74/ 8) găsit în asociere cu fragmente ceramice aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie.

IV.C. Arme (fig. 676/ 677/ 687)

Nici armele nu sunt prea bine reprezentate. De fapt sunt prezente numai vârfuri de săgeţi şi pinteni. Din context neclar provine un fragment de la o lamă, poate de la o secure (Tip IV.C.3) (fig. 677/ x25). Pe de altă parte un vârf de fier rotunjit, descoperit în complexul cat. nr. 104.B4/84.T1 găsit în asociere cu ceramică modelată la roata rapidă sau semirapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun-cărămizie, ar putea proveni, dar cu mari rezerve, de la o spadă (tip IV.C.4) (pl. 183/ 9).

IV.C.1. Vârfuri de săgeţi (fig. 676, 677/ 1; 687)

Datorită dimensiunilor sale, vârful de fier din locuinţa cat. nr.80.B7/83, poate fi asimilat unui vârf de săgeată romboidal alungit de dimensiuni ceva mai mari (tip IV.C.1.a) (fig. 676/ 80). Celelalte

[23] BÂRZU *Bratei*, 65, pl. 34/ 6.

[24] O analogie destul de îndepărtată: provine din bazinul Someşului inferior, din aşezarea din a doua jumătate a secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, de la Lazuri: STANCIU *Lazuri*, 258, pl. 47/ 3.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

vârfuri de săgeţi sunt în forma frunzei de salcie (tip IV. C.1.b) (fig. 676/ 7), fie în trei muchii (tip IV. C.1.c) (fig. 676/ x27, x29, x82), fie lanciforme (tip IV. C.1.d) (fig. 676/ 37-38), fără ca aceasta, având în vedere şi situaţia generală din epoca postromană, să aibă o semnificaţie deosebită.

Armăe: Vârfuri de săgeată (IV.C1.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
080	80.B7/83.T1	fier	armă	IV.C1	a	s.6	80-4/7, fig. 676/ 80
007	B5/77	fier	armă	IV.C1	b	s.3(/2)?	7-7/9, fig. 676/ 7
075	B2/83	fier	armă	IV.C1	b	s.7?	160/ 18
022	B3/79.	bronz	armă	IV.C1	c?	s.6	
021	21.B2/79.T1	fe	armă	IV.C1	d	s.4(1/)	21-7/14; fig. 676/ 21
075	75.B2/83.T1	fe	armă	IV.C1	?	s.7	neilustrat
x32	Passim		armă	IV.C1	e	s.3-12	fig. 677/ x32
x91	Sig/ 82 passim		armă	IV.C1	f	s.12?	fig. 677/ x91
104	104.B4/84.T1	fe	armă spadă?	IV.C4		s.12	neilustrat

Fig. 687. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Vârfuri de săgeată (tipul: IV.C.1)

O particularitate deosebită o reprezintă un vârf de săgeată masiv (x32), descoperit întâmplător pe suprafaţa cercercetată, caracterizat printr-o formă romboidală şi secţiunea dreptunghiulară, încadrat în subtipul IV.C.1.e (fig. 677/ x32). Un alt tip de vârf de săgeată este reprezentat de piesa (x91) descoperită, tot fără context, în anul 1982. Specific acestei piese este tija tronconică şi vârful cu patru aripioare retezate. Poate asemenea piese au fost folosite la vânătoare de păsări. Încadrarea cronologică rămâne însă nesigură[25].

IV.C.2. Pinteni (fig. 677/ 9-10; 688)

În schimb cei doi pinteni descoperiţi, unul din complexul cat.nr. 007b. cuptor 1/ 1977, celălalt aparţinând inventarului locuinţei cat. nr.27.B1/ 1979.T2, ambii lucraţi din fier şi prevăzuţi cu spin piramidal, sunt frecvent întâlniţi în contextele arheologice ale secolelor 11-12 din bazinul carpatic (infra p. 376).

Arme: pinteni (IV.C2.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
027	27.B1/79.T2	fier	Arme	IV.C2		s.12	27-2/10, fig. 677/ 27
007b	NI10119	fier	Arme	IV.C2		s.12	Pl. 7b/ 5; fig.677/ 7b

Fig. 688. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Pinteni (tipul: IV.C.2)

IV.D. Ustensile (fig. 677/ 5-14; 678/ 1-4)

Mai bogată şi mai variată este categoria ustensilelor.

IV.D.1. Fusaiole (fig. 677; 689)

În cadrul acestei categorii, fusaiolele ocupă un loc deosebit, permiţând în funcţie de aspectul lor formal, distingerea mai multor subtipuri: fusaiole bitronconice (tip IV. D.1.a), uşor cilindrice (tip IV. D.1.b), discoidale (tip IV.D.1.c) şi trapezoidale (tip IV.D.1.d), cu observaţia că, cele cilindrice sau discoidale sunt mult mai rar asociate cu ceramica modelată la roata înceată.

[25] În Transilvania vânatul cu arcul sau cu arbaleta s-a practicat, în special de către categoriile sociale mai puţin avute până târziu în secolul 19. Pe de altă parte anumite triburi de indieni fixau, pentru a nu strica vânatul, în vârful săgeţilor bucăţi de lut (informaţie Horst Schwab, Augsburg). S-ar putea ca aceste precizări să sprijine funcţionalitatea piesei şi să sublinieze şi nesiguranţa încadrării cronologice.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Ustensile: fusaiole (IV.D.1.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
007	B5/77	lut	ust	IV.D.1.	a	s.3(/2)	7-7/16; fig. 677/ 7
065	65.B3/82.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.4	
001	1.B1/76.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.4	1-5/17
076	76.B3/83.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.4(/)	76-1/17
050	50.B1/81.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.4(/1)	
021	21.B2/79.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.4(1/)	21-7/10
002	2.B2/76.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.6	
080	80.B7/83.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.6	80-4/9
080	80.B7/83.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.6	
063	63.B1/82	lut	ust	IV.D.1.	a	s.6	
064	64.B2/82.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.6	
023	23.B4/79.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.7	23-1/12,13
005	5.B4/77.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.7	5-2/7
006	Cpt.2/77.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.7	6/5
108	108.B1/84.T3	lut	ust	IV.D.1.	a	s.7	108-4/7
030	30.B4/79.T2	lut	ust	IV.D.1.	a	s.8	30-2/9
016	16.B8/78.T2	lut	ust	IV.D.1.	a	s.8	16-8/7-8
039	39.B1/80.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.8	
008	8.B1/78.T2	lut	ust	IV.D.1.	a	s.8	8-2/9
012	12.B3/78.T1	lut	ust	IV.D.1.	a	s.8	8-2B/9
015	15.B7/78. T2	lut	ust	IV.D.1.	a	s.8	15-7/10,12
017	17.B9/78.T2	lut	ust	IV.D.1.	a	s.8	17-1/9
095	95.G10/83.T1	lut	ust	IV.D.1.	b	s.4	94-4/5
050	50.B1/81.T1	lut	ust	IV.D.1.	b	s.4(/1)	
056	56.B6/81.T1	lut	ust	IV.D.1	b	s.6-7	56-4/4
016	16.B7/78.T2	lut	ust	IV.D.1	b	s.8	16/ 8, 6; fig.677/ 16a
016	16.B7/78.T2	lut	ust	IV.D.1	b	s.8	16/ 8, 7; fig.677/ 16b
030	30.B4/79.T2	lut	ust	IV.D.1.	b	s.8	30-2/8
063	63.B1/82	lut	ust	IV.D.1.	c	s.6	
081	81.82.B8-9/83.T1	lut	ust	IV.D.1.	c	s.4;s.7-8	81-1/3
050	50.B1/81.T1	lut	ust	IV.D.1.	c	s.4(/1)	
007	B5/77	lut	ust	IV.D.1.	c	s.3(/2)	7-7/11-14; fig. 677/ 7
046	46.B6/80.T1	lut	ust	IV.D.1.	c	s.3(/2)	46-10/2,5,9
011	10.B3/78.T2	lut	ust	IV.D.1.	c	s.12	11/11
066	cpt.1/82	lut	ust	IV.D.1.	c	s.12	66-1/12
007	B5/77	lut	ust	IV.D.1.	d	s.3(/2)	7-7/15; 677/ 7

Fig. 689. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Fusaiole (tipul: IV.D.1)

IV.D.2. Cuţite (fig. 677, 678, 690)

Un alt obiect relativ frecvent este reprezentat de cuţite. Sunt în general exemplare obişnuite, pe lângă care au apărut şi exemplare ceva mai mari. Şi în acest caz se poate constata mult mai rar asocierea cu ceramica modelată la roata înceată.

Ustensile: Cuţite (IV.D.2)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
028	28.B2/79.T2	fier	Ust	IV.D.2		s.12	
001	1.B1/76.T1	fier	Ust	IV.D.2		s.4	1-5/ 15; fig. 678/ 1
050	50.B1/81.T1	fier	Ust	IV.D.2		s.4(/1)	
021	21.B2/79.T1	fier	Ust	IV.D.2		s.4(1/)	fig. 677/ 21
040	40.B2/80.T1	fier	Ust	IV.D.2		s.4-6	41-1/1

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Ustensile: Cuţite (IV.D.2)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
002	2.B2/76.T1	fier	Ust	IV.D.2		s.6	
080	80.B7/83.T1	fier	Ust	IV.D.2		s.6	80-4/8
023	23.B4/79.T1	fier	Ust	IV.D.2	mare	s.7	
013	13.B7/78.T2	fier	Ust	IV.D.2		s.8	

Fig. 690. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Cuţite (tipul: IV.D.2)

IV.D.3a-b. Ace de cusut şi tuburi de os (fig. 678; fig. 691)

În afară de locuinţa cat. nr. 64.B2/82.T1 unde a apărut un exemplar de fier (tip IV. D.3.a.1), un ac de fier a mai apărut numai în locuinţa cat. nr. 20.B1/79.T1 (tip IV. D.3.a.1), iar de os (tip IV.D.3.a.1), în complexele 41.B3/80.T1. şi 64.B2/82.T1, lipsind total din asocierile cu ceramica modelată la roata înceată sau zgrunţuroasă, brun-cărămizie.

Într-un singur caz, în cadrul inventarului locuinţei cat. nr. 101.B1/84.T1, a fost atestat un mic tub cilindric de os, cu capete profilate, care putea servi şi la păstrarea unor ace de cusut (Pl. 101-2/8).

Ustensile: Ace şi tuburi de os (IV.D.3.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
064	64.B2/82.T1	fier	ust	D.3a	1	s.6	neilustrat
020	20.B1/79.T1	fier	ust	D.3a	1	s.4(/2)	neilustrat
064	64.B2/82.T1	os	ust	D.3a	2	s.6	neilustrat
041	41.B3/80.T1	os	ust	D.3a	2	s.4	41-4/ 2-3, fig. 678/ 41a-b
101.	101.B1/84.T1	os	ust	D.3b		s.3(/2)	101-2/ 8; fig. 677/ 101

Fig. 691. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Ace şi tuburi de os (tipul: IV.D.3)

IV.D.4. Cute (fig. 678; fig. 693)

Pietrele de ascuţit, după cum o dovedesc urmele lăsate pe suprafaţa lor, folosite şi pentru ascuţit ace, sunt de formă oval alungită (tip IV.D.4.a), dreptunghiulară îngustă, prevăzute cu un orificiu pentru atârnare (tip IV.D.4.b.1), dreptunghiulară mai lată (tip IV.D.4.b.2) sau neregulată (tip IV.D.4.c). Ele apar în asociere atât cu ceramica la roata rapidă cât şi cu cea modelată pe roata înceată, ceea ce relativizează mult consideraţiile asupara semnificaţiei lor cronologice. Numai exemplarul faţetat din complexul cat. nr. 76. B3/83.T1, a fost lucrat din marmură (tip IV.D.4.d).

Ustensile: Cute (IV.D.4.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
046	46.B6/80.T1	gresie	ust	IV.D.4		s.3(/2)	
075	75.B2/83.T1	gresie	ust	IV.D.4		s.7	
078	78.B5/83/T1	gresie	ust	IV.D.4	a	s.12	78-2/ 14
118	118.B4/85.T1	gresie	ust	IV.D.4	a	s.3(/2)	118-3/ 14
001	1.B1/76.T1	gresie	ust	IV.D.4	a	s.4	????
080	80.B7/83.T1	gresie	ust	IV.D.4	a	s.6	80-4/5-6
111	111.B3/84.T3	gresie	ust	IV.D.4	a	s.6	111-3/16
023	23.B4/79.T1	gresie	ust	IV.D.4	a	s.7	23-1/11
013	13.B7/78.T2	gresie	ust	IV.D.4	a	s.8	
015	15.B7/78.T2	gresie	ust	IV.D.4	a	s.8	15-7/11
X54	S3car6/83	gresie	ust	IV.D.4	b1	?	fig. 678/ x54
X53	S1car11/83	gresie	ust	IV.D.4	b2	?	fig. 678/ x53
108	108.B1/84.T3	gresie	ust	IV.D.4	c	s.7	108-4/8
076	76.B3/83.T1	marmoră	ust	IV.D.4	d	s.4(/)	76-1/16

Fig. 692. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Cute (tipul: IV.D.4)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

IV.E. Unelte (fig. 678/)

IV.E.1. Împungătoare (fig. 678/ 13, 695)

a. Cu excepţia unei piese nesigure lucrate din fier (tip IV.E.1.c), celelalte piese au fost confecţionate din os. Sunt fragmente de os lung, prelucrate pentru a folosi la străpungerea unui material de natură organică (tip IV.E.1a). La piesele provenite din contexte clare, se poate observa o asociere exclusivă cu ceramică la roata înceată, ceea ce sugerează o încadrare a lor mai ales în secolul 8 (infra p. 378). În ceea ce priveşte piesa x.01, provenită din profilul şi nu de pe fundul locuinţei catalog nr. 64.B2/82.T1, apartenenţa ei la acest complex este nesigură.

b. Pe de altă parte cornul de cerb din locuinţa cat. nr. 118.B4/85.T1 (tip IV.E.1b) a îndeplinit o altă funcţionalitate, diferită de celelalte împungătoare de os amintite. El putea folosi ca materie primă, ca şi fragmentul de corn de cerb din complexul cat.nr. 96. G.11/ 83.T1, pentru confecţionarea unor obiecte de corn de cerb[26].

Unelte: împungătoare (IV.E.1.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
x01	S.VI/prof 64.B2/82.T1	os	unlt.	IV.E.1	a	s.6	neilustrat
013a-d	13.B5/78.T2	os	unlt.	IV.E.1	a	s.8	13-1/11-14; fig. 678/ 13a-c
014a.a-c	14.B6a/78.T2	os			a	s.8	14-6/ 5-7; fig. 678/ 14a-c
015a-b	15.B7/78.T2	os	unlt.	IV.E.1	a	s.8	15-7/ 13-14; fig. 678/ 15a-b
016	16.B8/78.T2	os	unlt.	IV.E.1	a	s.8	16-8/8;
118	118.B4/85.T1	os/corn	unlt.	IV.E.1	b	s.3(/2)	118-5/1; fig. 678/ IV.E.1.b
019c	M3/78.T3	fier	unlt.	IV.E.1?	c	s.8????	

Fig. 693. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Împungătoare (tipul: IV.E.1)

IV.E.2. Greutăţi de la războiul de ţesut (fig. 678/ 694)

Greutăţi de lut, folosite probabil la războiul de ţesut[27], de formă conică şi prevăzute cu un orificiu pentru atârnare, au apărut odată în asociere cu ceramică cenuşie fină şi roşie de factură romană şi de două ori cu ceramică modelată la roata înceată şi lipsesc din asocierile cu cea la roată rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie.

Unelte: greutăţi de lut (IV.E.2.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
046	46.B6/80.T1	lut	unlt.	IV.E.2		s.3(/2)	46-11/6-7; fig. 679/ 46
014	14.B6/78.T2	lut	unlt.	IV.E.2		s.8	14-1B/6
009	9.B2/78	lut	unlt.	IV.E.2		s.8	9/10

Fig. 694. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Greutăţi de lut (tipul: IV.E.2)

[26] Piese asemănătoare au apărut şi în centrul de prelucrarea cornului de cerb de la Bârlad – Valea Seacă: PALADE *Centrul meşteşugăresc*, 183 fig.4, dar şi în în bazinul Mureşului Mijlociu, în context de secol 6, în aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 111 fig. 54/ 13.

[27] În aşezarea din secolul 6 de la Moreşti este atestat un adevărat atelier de ţesut, după cum ne lasă să înţelgem numărul de greutăţi descoperite *in situm*, în locuinţele atelier nr. 13 şi 27: HOREDT *Moreşti*, 93 fig. 41, 98 fig. 42.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

IV.E.3. Fier de plug (fig. 679)

Piesa, care provine dintr-un context neprecizat, se apropie de fiarele de plug cu partea activă continuă, tipul Henning A4, documentat pe tot parcursul mileniului 1 atât la Dunărea Mijlocie cât şi la cea Inferioară[28]

IV.E.4. Seceri (fig. 679)

Numai în locuinţa cat. nr 16.B8/78.T2 (Pl. 16-8/5, fig. 679/ 1) a fost atestată o seceră, în asociere cu ceramică modelată la roata înceată. Piesa, lucrată din fier, are o formă curbă, fiind ascuţită pe partea convexă. Asocierea amintită este confirmată şi de faptul că în secolul 8 se folosesc numai astfel de seceri curbate[29].

IV.E.5. Râşniţe (fig. 678, 695)

Râşniţe apar în asociere într-un caz cu ceramică modelată la roata înceată în complexul cat. nr. 120.B1/87.T3, dar în poziţie secundară[30], în celălalt caz cu ceramică cenuşie fină şi roşie de factură romană.

Unelte: râşniţe (IV.E.5)							
Nr.cplx.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
046	46.B6/80.T1	piatră	unlt.	IV.E.5		s.3(/2)	46-12/1-2
120	120.B1/87.T3	piatră	unlt.	IV.E.5		s.8	

Fig. 695. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Râşniţe (tipul: IV.E.5)

IV.E.6. Dălţi (fig. 679, 696)

Dălţi sau dăltiţe, lucrate din fier, lipsesc cu dezăvârşire din asocierile cu ceramica modelată la roata înceată sau cu cea la roată rapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie[31].

Unelte: dălţi (IV.E.6)							
Nr.cplx.	Complex	Material	Categorie	Tip	Subtip	Datare	Planşa
029	29.B3/79.T2	fier	unlt.	IV.E.6		s.3(/2)	neilustrat
080	80.B7/83.T1	fier	unlt.	IV.E.6		s.6	Neilustrat
022	22.B3/79.T1	fier	unlt.	IV.E.6		s.6	22-3/8, 679/ IV.E.6

Fig. 696. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Dălţi (tipul: IV.E.6)

IV.E.7. Tipare (fig. 679)

Fără context precizat este şi piesa rectangulară din bronz, poate o ştanţă sau un tipar, netedă pe revers, iar pe avers cu reprezentarea unui animal cu două coarne, în poziţie de alergare, cu coada răsucită, poate un căprior. Ea ar putea aparţine şi nivelului preistoric[32].

[28] HENNING *Südosteuropa*, 43 fig. 13/ A4, 50 şi urm., 51 fig. 19, 52 fig. 20, 53 fig. 21.

[29] Asupra depunerilor de seceri în orizontul funerar al secolelor 6-7: HENNING *Südosteuropa*, 88, 89 fig. 43.

[30] Piesa făcea parte din structura masivului cuptor din pietre de râu şi lespezi de gresie a locuinţei.

[31] Un exemplar oarecum asemănător apare în bazinul Târnavei Mari, în asociere cu ceramică la roata înceată, la Medişoru Mare: SZEKELY *Târnava Mare*, 171.

[32] Încadrarea cronologică şi culturală a piesei este dificilă. Apropieri formale îndepărtate par a exista cu stilul animalier din regiunea Permului (secolele 6-8): H. SCHWERIN V. KROSIGK, Eurasia Antiqua 5, 1999, S. 575 şi urm. mai ales fig. 5; piesa se apropie formal şi de o placă de bronz de epocă avară târzie (secolul 8) de la Keszthely: GY. LÁSZLÓ, *Steppenvölker und Germanen*. Wien-München 1970, pl. color 13, dar şi de o placă de la Törtel din secolul 10: *The Ancient Hungarians*. Catalog de expoziţie. Budapesta 1996, 357 fig. 4 şi informaţie Cs. Balint (Budapesta).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

IV.E.8. Spatule (fig. 679)

De asemenea din descoperiri fortuite provine un fel de spatulă de fier (x69), de la care s-a păstrat lama şi tija mânerului (tip IV.E.8.a, fig. 679/ x69) şi un obiect oarecum asemănător din corn de cerb (tip IV.E.8.b, fig. 679/ x34).

IV.F. Materiale de construcţie (fig. 679; 698)

În această categorie au fost încadrate diferite materiale care au putut folosi în activităţile de construcţie: cuie de fier de diferite mărimi (tip IV.F.1), scoabe de fier (tip IV.F.3) sau obiecte greu precizabile, cum este şi acel obiect din locuinţa cat. nr.56.B6/81.T1, reprezentând o tijă ascuţită de fier cu capătul îndoit, considerat poate impropriu suport de balama (tip IV.F.3).

Materiale de construcţie: (IV.F.)							
Nr.crt.	Complex	Material	Categ.	Tip	Subtip	Datare	Planşa
008	8.B1/78.T2	fier	mat.constr.	IV.F.	1	s.12	8-2/ 6-9, fig. 679/ IV.F.1
007	B5/77	fier	mat.constr.	IV.F.	1	s.3(/2)?	Neilustr?
056	56.B6/81.T1	fier	mat.constr.	IV.F.	2	s.6-7	56-4/5,fig. 679/ IV.F.2
001	1.B1/76.T1	fier	mat.constr.	IV.F.	3	s.4	1-5/16, fig. 679/ IV.F.3

Fig. 697. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Cuie, „balamale", scoabe (tipul: IV.F1-3)

IV.G. Obiecte neclare

IV.G.1. Prinzătoare (fig. 680, pl. 41-4/ 4)

Din locuinţa cat. nr. 41. B3/80. T1, provine un obiect alcătuit dintr-o bandă de fier îndoită în forma literei „U", cu un capăt ascuţit şi celălalt prevăzut cu o piedică. Piesa, fără analogii în epocă şi care a apărut în asociere cu ceramică cenuşie fină şi zgrunţuroasă, putea folosi, având în vedere elasticitatea tablei şi a piedicii laterale, la prinderea unor obiecte sau poate la fixarea unei îmbrăcăminţi mai groase[33].

IV.G.2. Obiect metalic din tije articulate (fig. 680, pl. 43-2/ 4)

Este greu de stabilit funcţionalitatea instrumentului descoperit în complexul cat.nr. 043a. 43.γ/80.T1, lucrat din fier, de la care s-au păstrat mai multe tije articulate (pl. 43-2/4; fig. 680/ 1). Nu este exclus să reprezinte poate resturile unui cântar. Piesa a fost găsită în asociere cu ceramică modelată la roata semirapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie.

IV.G.3. Obiect cruciform (fig. 680)

Cu ocazia cercetărilor din anul 1980, în secţiunea S1/ 80, în caroul 11, la adâncimea de -0.15 m, a apărut un obiect de bronz, alcătuit dintr-o placă cruciformă cu partea inferioară circulară, placată cu o tablă subţire de argint, de care au fost fixate la ambele capete, pe revers, câte o plăcuţă dreptunghiulară de bronz (fig. 680/ x98). Piesa, fără analogii nouă cunoscute, putea folosi, poate, la împodobirea unei cuşme.

IV.G.4.a-c. Unelte şi ustensile? (fig. 680)

a. Din cercetările din anul 1985, din secţiunea S2c1/85.T1 de la adâncimea de - 1.10 m, probabil din nivelul secolelor 4-7, provine un obiect (x67) de secţiune dreptunghiulară, cu partea superioară mai groasă (mâner?), iar partea inferioară mai subţire, care ar putea reprezenta poate o pilă (fig. 680/ x67).

b. Obiectul de fier x68 (fig. 680/ x68), cu partea superioară mai scurtă şi ascuţită, având la bază un fel de măciulie şi partea inferioară mai lungă şi subţiată, de secţiune circulară, ar putea să fi servit ca sulă.

[33] Vezi şi G. Baltag, ActaMN 25, 1987-1988, 619-622.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

c. În schimb obiectul de fier x59 (fig. 680/ x59), din secţiunea S3 caroul 3 din anul 1980, descoperit la -0.25 m, cu partea superioară de secţiune dreptunghiulară şi partea inferioară scurtă şi ascuţită, ar putea reprezenta un dorn.

d. Poate de la un fel de burghiu sau poate de la o cheie, provine obiectul x58 (fig. 680/ x50), de mici dimensiuni, cu mâner inelar, prevăzut cu un orificiu de atârnare (?) şi partea inferioară subţire şi ascuţită, cu floarea ruptă din vechime (?).

IV.G.5. Alte obiecte (fig. 680)

a.-b. Din cercetările din 1984, fără context clar şi din cercetările din anul 1983, din secţiunea S3 caroul 8, de la adâncimea de -0.70 m, provin câte o bară de fier (x62: fig. 680/ x62, respectiv x57: fig. 680/ x57), care ar fi putut fi folosite pentru prelucrări ulterioare.

c. Obiectul de fier x60 (fig. 680/ x60) în forma literei „Ω", cu partea centrală şi capetele lăţite prin ciocănire, ar putea reprezenta urechiuşa mânerului unui recipient de lemn sau de metal.

d. O bucată de sticlă de formă dreptunghiular rotunjită (x61) a aparut în cercetările din anul 1983, în secţiunea S3, caroul 5, la adâncimea de -1,10 m (fig. 680/ x61).

e. În caroul 7 al secţiunii S 6 din anul 1983, la adâncimea de 0,90 m a apărut fragmentul unui obiect de lut (x85: fig. 680/ x85), de formă cilindrică, prevăzut cu o nervură lată, a cărui funcţionalitate a rămas neprecizată.

f. Fragmentul de corn de cerb din groapa cat. nr. 95/ G.10/ 83 (pl. 95-4/4, fig. 680/ 95), găsit în asociere cu ceramică din pastă cimentoasă sau fină, de culoare cenuşie, a folosit probabil ca sursă de materie primă pentru confecţionarea unor obiecte de os[34].

[34] Pentru fragmente de corn de cerb asemănătoare aflate în prelucrare: PALADE *Centrul meşteşugăresc*, 185 fig. 6, 186 fig. 7.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

V. CRONOLOGIE

V.1. Indicatori cronologici

Varietatea şi complexitatea inventarului locuinţelor şi a celorlalte complexe din ansamblurile sitului de la Sighişioa DV permite identificarea mai multor orizonturi de locuire. În afara unor situaţii stratigrafice limpezi, mă refer la complexe care se întretaie, relaţiile tipologice ale materialului arheologic analizat contribuie în mod decisiv la încadrarea cronologică mai exactă a nivelelor de locuire.

V.1a. Cronologia relativă

Situaţiile stratigrafice surprinse oferă indicii preţioase asupra poziţiei cronologice a unora dintre complexele analizate. Există astfel o serie de cazuri în care nivele preistorice au fost tăiate de cele postromane, ceea ce fixează în mod evident în epoca postromană poziţia cronologică a celor din urmă (fig. 698).

Întretăieri						
Nr.cat.	Complex	Tip	Întretăieri	Datare	Observ.	Fig.
054	54.B5/81	Gr.010.01.	54/55	s.3(/2)		8
055	55.G1/81.T1	gr.preist	54/55	preist.		8
064	64.B2/82.T1	03	64/65/70	s.6		1106
065	65.B3/82.T1	04b	64/65/70	s.4		1106
070	70.L1/82.T1	cplx. preist	64/65/70	preist.		1106
084a	84a.G1b	gr.	75/84a	preist.		1107
075	75.B2/83.T1	06b1	75/85 75/77	s.7		1107
077	77.B4/83.T1	cplx. preist	75/77	preist.		7
076	76.B3/83.T1	02b	76/76a	s.4(/)		1108
076a	76a.G5a/83.T1	gr.	76/76a	preist.		1108
087	87.G4/83.T1	cplx. preist	90/87	preist.		8
090	Cplx1/83	Gropi stâlp	90/87	postroman	sit. neclară	8
091	91.G7/83.T1	gr.01.01	91/77	s.3 post		8
077	77.B4/83.T1	cplx. preist	91/77	preist.		8
075	75.B2/83.T1	06b1	75/98a	s.7		1107
098a	98a.M1/83.T1	morm	75/98a	preist.		1107
108	108.B1/84.T3	05x	108/110	s.7	incompl.săp.	1112
109	109.G1/84.T3	gr.	108/109/10	preist.		1112
110	110.B2/84.T3	02b?	108/110	s.6	incompl.săp.	1112
074	74.B1/83.T1	02a	74/83	s.4(?)		1108
083	83.G1/83.T1	gr.	74/83	preist.		1108

Fig. 698. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Întretăieri de complexe

O încadrare cronologică mai precisă a complexelor postromane este sugerată de următoarele situaţii stratigrafice.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a. În câteva cazuri au fost observate refaceri sau reamenajări ale spaţiului de locuit. În aceste situaţii inventarul arheologic nu sprijină, datorită uniformităţii sale, observaţiile stratigrafice. O situaţie asemănătoare există şi atunci când complexe cu inventar asemănător, mă refer în mod explicit la cele cu ceramică modelată la roata înceată (categoria tehnologică II.), se află în poziţie extrem de apropiată, ceea ce exclude funcţionarea lor paralelă în acelaşi timp (fig. 699).

Întretăieri						
Nr.cat.	Complex	Tip	Întretaieri	Datare	Observ.	Fig.
118	118.B4/85.T1	07b	117/118	s.3(/2)	faza 2	1115
118a	118a.B4/85.T1	06c	117/118	s.3(/2)	faza 1	1115
039	39.B1/80.T1	07a1	cuptor1/cuptor 2	s.8	reamenajare	1100
016	16.B8/78.T2	07a	16/16a	s.8	reamenajare	1095
016a	16a.B8/78.T2	05f	16/16a	s.8	reamenajare	1095
009	9.B2/78.T2	05f	tangent	s.8		1092
010	10.B3/78.T2	05f	tangent	s.8		1092

Fig. 699. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Întretăieri de complexe

b. Alteori, judecând după inventarul complexelor analizate, diferenţa cronologică este mult mai apropiată. Există astfel complexe din al căror inventar făcea parte ceramică roşie, de factură romană (categoria tehnologică I.2) pe de o parte şi ceramică modelată tot la roata rapidă, dar din pastă de culoare cenuşie (categoria tehnologică I.1.1-3), pe de altă parte şi în care ceramica la roata înceată (categoria tehnologică II.) sau din pastă zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie (categoria tehnologică I.1.4) este absentă, ceea ce permite încadrarea lor în epoca postromană şi înainte de secolul 8 (ceramica la roata înceată) sau 12 (ceramica modelată la roata rapidă, zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie) (fig. 700) (vezi şi infra p. 381 şi urm.).

Întretăieri						
Nr.cat.	Complex	Tip	Întretăieri	Datare	Observ.	Fig.
046	46.B6/80.T1	04c	46/63	s3(/2)		1101
063	63.B1/82.T1	06b	46/63	s.6		1101
121	121.B2/87.T3	01?	121/122	s.4	incompl. cerc.	1116
122	122.B3/87.T3	08??	121/122	s.3(/2)	incompl. cerc.	1116

Fig. 700. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Întretăieri de complexe

c. Situaţii stratigrafice interesante au permis şi departajarea cronologică relativă între complexe cu ceramică roşie, de factură romană (categoria tehnologică I.2) şi complexe cu ceramică aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun-cărămizie (categoria tehnologică I.1.4) (fig. 701).

Întretăieri						
Nr.cat.	Complex	Tip	Întretăieri	Datare	Observ.	Fig.
102	102.B2/84.T1	01?	102/101	s.12	incompl. săp.	1110
101	101.B1/84.T1	?	102/101	s.3(/2)	incompl. săp.	1110

Fig. 701. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Întretăieri de complexe

d. Există şi situaţii în care complexe cu ceramică roşie, de factură romană (categoria tehnologică I.2) au fost tăiate de complexe în care predomină ceramica modelată cu mâna (categoria tehnologică III.), în asociere cu cea la roata înceată (categoria tehnologică II.) sau în care predomină cea modelată la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare brun-cărămizie (I.1.4) (fig. 702).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Întretăieri						
Nr.cat.	Complex	Tip	Întretăieri	Datare	Observ.	Fig.
075	75.B2/83.T1	06b1	75/84	s.7	neclar	1107
084	84.G1a/83.T1	gr.01.01	75/84	s.3(/2)		1107
017	17.B9/78.T2	05f	017/017a	s.12		1095
017a	17a.B9/78.T2	08	017a	s3 (/2)		1095

Fig. 702. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Întretăieri de complexe

e. Au putut fi observate şi complexe caracterizate prin ceramică modelată la roata rapidă, din pastă cenuşie fină şi zgrunţuroasă (categoria tehnologică I.1.1-3), care se află într-un evident raport stratigrafic, ceea ce a uşurat în mod considerabil încadrarea lor cronologică (fig. 703).

Întretăieri						
Nr.cat.	Complex	Tip	Întretăieri	Datare	Observ.	Fig.
064	64.B2/82.T1	03	64/65	s.6		1106
065	65.B3/82.T1	04b	64/65/	s.4		1106

Fig. 703. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Întretăieri de complexe

f. În alte situaţii s-a putut stabili un raport de cronologie relativă între complexe cu ceramică modelată la roata rapidă, din pastă cenuşie fină (categoria tehnologică I.1.1.2) şi zgrunţuroasă (categoria tehnologică I.113), cu complexe în care care predomină ceramica modelată cu mâna în asociere cu cea la roata înceată (categoriile tehnologice III şi II) sau în care predomină cea la roata înceată (categoria tehnologică II.) (fig. 704).

Întretăieri						
Nr.cat.	Complex	Tip	Întretăieri	Datare	Observ.	Fig.
022	22.B3/79.T1	05c	23/22	s.6		1098
023	23.B4/79.T1	06a2	23/22	s.7		1098
108	108.B1/84.T3	05x	108/110	s.7	incompl. săp.	1112
109	109.G1/84.T3	gr.	108/109/10	preist.		1112
110	110.B2/84.T3	02b?	108/110	s.6	incompl. săp.	1112
057	57.B7/81.T1	06a	59/57	s.4/2		1105
059	59.G2/81.T1	gr.01.01	59/57; 59/60	s.7?		1105
060	60.G3/81.T1	gr.01.01	59/60	s.4?		1105

Fig. 704. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Întretăieri de complexe

g. Nu lipsesc nici cazurile în care complexe, în care predomină ceramica la roata înceată (categoria tehnologică II.), au fost tăiate de complexe cu ceramică modelată la roata rapidă, din pastă nisipoasă de culoare brun cărămizie (categoria tehnologică I.1.4) (fig. 705).

h. O situaţie interesantă este oferită de complexele catalog nr. 43a. γ/ 80 cu ceramică zgrunţuroasă de culoare brun-cărămizie (categoria tehnologică I.1.4), 43 B5/ 80 cu ceramică cenuşie (categoria tehnologică I.1.1-3), 45.β/ 80 (categoria tehnologică II), 43. B5/ 80 cu ceramică cenuşie (categoria tehnologică I.1.1-3) şi 44.α/ 80 de asemenea cu ceramică cenuşie (categoria tehnologică I.1.1-3), unde complexul cat. nr. 43a. γ/ 80 taie complexul cat. nr. 43. B5/ 80, care este tăiat de complexul cat. nr. 45. β/ 80, care taie şi complexul cat. nr. 44. α/ 80, care la rândul său este tăiat şi de complexul cat. nr. 43.B5/ 80 (fig. 705).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Întretăieri						
Nr.cat.	Complex	Tip	Întretăieri	Datare	Observ.	Fig.
104	104.B4/84	gr.02.01	104/115	s.12	incompl. săp.	1110
115	115.B1/85.T1	04d	104(119)/1115	s.8		1110
078	78.B5/83.T1	06b2	78/79	s.12		1109
079	79.B6/83.T1	05f	78/79	s.7!		1109
034	34.G4/79.T2	gr.01.01	34/30	s.12		1099
030	30.B4/79.T2	05c?	34/30	s.8		1099
011	11.B3a/78.T2	05f	11/12	s.12		1093
012	12.B4/78.T2	05f	11/12	s.8		1093
43a	γ/ 80	gr.01.01	43a/43	s.12		1100
43	B5/ 80	03	43a/43	s.6		1100
45	β/ 80	gr.01.01	45/43/44	s.8		1100
43	B5/ 80	03	45/43/44	s.6		1100
44	α/ 80	gr.01.01	45/43/44	s.4		1100

Fig. 705. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Întretăieri de complexe

V.1b. Indicatori ai cronologiei absolute

Înţelegem aici prin cronologie absolută o încadrare cronologică într-un interval mai mult sau mai puţin mare de timp, cuprinzând, în funcţie de expresivitatea cronologică a fiecărui indicator în parte, perioade între o jumătate de secol şi până la două secole.

Fiind vorba de complexe din aşezare, ele au, spre deosebire de inventarul funerar, o relevanţă cronologică mai scăzută, iar asocierile sunt condiţionate de condiţia particulară a complexelor respective, noţiunea de complex închis fiind adeseori destul de relativă, indicatorii folosiţi oferind numai posibilitatea încadrării generale în epocă a complexelor analizate.

În numeroasele situaţii de întretăieri de complexe (fig. 698-705) apare posibilitatea amestecării inventarului, ceea ce poate crea unele confuzii. Există mai departe şi posibilitatea antrenării de materiale din nivele mai vechi sau mai noi, ceea ce poate stârni din nou nelămuriri.

Evoluţia cultural-istorică a bazinului Dunării Mijlocii a permis stabilirea mai multor sisteme cronologice, relativ apropiate, deosebirile referindu-se mai ales la denumirea diferitelor etape cronologice (fig. 706).

V.1b.1. Indicatori cronologici ai secolului 3

Pentru ancorarea cronologică a primului orizont de locuire ne stau la dispoziţie mai mulţi indicatori.

Un indiciu important pentru cea de a doua jumătate a secolului 3 al acestui orizont este reprezentat de o monedă de argint de la Caracalla (215-217): avers: ANTONINUS PIUS, revers: COS III PP, descoperită în 1984 în punctul T3, la baza stratului postroman. Moneda oferă o datare *post quem*, cel mai probabil pentru cea de a doua jumătate a secolului 3.

Un alt indicator cronologic de luat în seamă este reprezentat de fibula de argint în forma literei „D" cu resort simplu, coardă pe dedesubt, arc puternic curbat, picior scurt cu portagrafa laterală din complexul 29. B3/79 T2. (pl. 29-6/2, fig. 676/ 29). Unele detalii morfologice ale piesei mai ales în provincia Dacia pledează pentru încadrarea ei în a doua jumătate a secolului 3[35].

În sprijinul fixării primului orizont cronologic de locuire în secolul 3 pledează şi fibula cu picior întors pe dedesubt (tipul IV.B.3c), care aparţine tipului „roman", a cărui perioadă de folosire cuprinde întreg secolul 3 (fig. 676/ x05)[36]

Un alt indicator preţios pentru încadrarea în intervalul cronologic amintit este oferit de ceramica din pastă de foarte bună calitate, fie fină, uneori cu decor pictat, sau zgrunţuroasă, de culoare roşie (categoria tehnonologică I.2). Este o ceramică specifică producţiei ceramice provinciale.

[35] Supra nota 17

[36] Supra nota 19

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Orizonturi de locuire Sighişoara DV	Cronologia Transilvaniei (sec. 3-12)				
		Sisteme cronologice			
	Perioada	Horedt *Siebenbürgen*	Harhoiu *Frühe Völkerwanderungszeit*	Harhoiu *Forschungsstand*	Dunărea mijlocie
V.1b.1 250-300	250-270	ultimele decenii ale provinciei			Perioada romană mijlocie
	270-400	Perioada romană târzie			Perioada romană târzie
V.1b.2 300-400	300-650	Perioada germanică			
	350-400	Perioada germanică: a. cultura SMC			Perioada romană târzie
	380-420	cultura SMC	D1	-	D1
	420-450	Perioada germanică: b. grupa 1	D2	-	D2
V.1b.3 450-650	450-500	Perioada germanică: c. grupa 2	D3	Cultura structurii de putere gepidă	D3
	500-567	Perioada germanică: d. grupa 3		Cultura structurii de putere gepidă	E1
	567-650	Perioada germanică: d. grupa 4		Cultura structurii de putere avară timpurie	Perioda avară timpurie
	650-900	Perioada slavă			Perioda avară mijlocie
V.b4 650-700	650-800	Perioada slavă: a. Grupul Mediaş			Perioda avară târzie
V.b5 700-800	650-800	Perioada slavă: b. Grupul Gâmbaş			Perioda avară mijlocie
	650-800	Perioada slavă: c Grupul Nuşfalău			Perioda avară târzie
	800-900	Perioada slavă: d. Grupul BlandianaA-B			Perioada carolingiană şi moraviană
	850-920	Perioada slavă: e. Grupul Ciumbrud			
	900-1000	Perioada slavă: f.Grupul Cluj			Perioada cuceririi maghiare
V.b6 1100-1200	1000-1200	Perioada maghiară			Perioada regatului timpuriu maghiar

Fig. 706. Orizonturile de locuire de la Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea" şi evoluţia cronologică a Transilvaniei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Din locuinţa cat. nr. 7. B5/77.T1 provin şi patru fragmente de la un pahar de sticlă ornamentat cu ove (pl. 7-7/8, fig. 676/ 7). Piesă izolată în materialul arheologic al complexelor de la Sighişoara DV, paharul, probabil de formă cilindrică cu fund rotunjit, îşi găseşte cele mai apropiate analogii cu o serie de piese asemănătoare din cea de a doua jumătate a secolului 3[37].

Trebuie adăugat mai departe, că în punctul «necropolă» de la Sighişoara DV, aflat la cca 300 m în amonte, tot pe malul drept al Târnavei Mari, au fost surprinse mai multe orizonturi funerare de epocă postromană. Primul orizont, care aparţine celei de a doua jumătăţi a secolului 3, trebuie pus în legătură cu pătrunderea carpilor în provincie în a doua jumătate a secolului 3, după cum o ilustrează şi urna din mormântul 143, cu bune analogii în cultura carpică din Moldova[38].

V.1b.2. Indicatori cronologici ai secolului 4

Ceea ce pare să caracterizeze spectrul arheologic al secolului 4 este, judecând din perspectiva materialului ceramic, lipsa sau extrema raritate a ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină sau zgrunţuroasă, de factură romană (categoria tehonologică I.2.). Această ceramică specifică provinciei Dacia, fiind rezultatul unui demers tehnologic propriu structurii economice a imperiului. Continuarea producerii ei după părăsirea provinciei, deci după încetarea structurilor economice imperiale, este dificil de susţinut. Lipsa ei dintr-o serie de complexe pledează pentru datarea acestui nou orizont de locuire într-o perioadă mai târzie. Un indicator cronologic important pentru secolul 4 este reprezentat şi de fragmentul de fibulă de bronz, de la care s-a păstrat numai placa de formă romboidal alungită a piciorului şi un fragment ornamentat cu nervuri de la baza arcului (fig. 676/ x06)[39]. Pe de altă parte, absenţa indicatorilor cronologici specifici următoarelor perioade de locuire, împreună cu situaţiile stratigrafice relativ concludente (fig. 703, 705), oferă temeiuri pentru încadrarea unor complexe în secolul 4.

V.1b.3. Indicatori cronologici ai secolului 6

Pentru secolul 6 dispunem de o serie de indicatori cronologici importanţi, reprezentaţi atât de piese de port sau de podoabă, cât şi de anumite tipuri ceramice sau motive decorative.

În cazul pieselor de port sau de podoabă importanţi sunt pieptenii bilaterali (tipul IV.B.1a.2: fig. 676/ 20) şi cei cu un singur rând de dinţi, cu mâner trapezoidal (tipul IV.B.1a.3: fig. 676/ 110). Chiar dacă pieptenii bilaterali apar în ultima fază a culturii SMC, ei devin dominanţi în secolul 6 şi în prima parte a celui următor, cum ne permit să afirmăm numeroasele analogii atât din Transilvania cât şi din bazinul Tisei (supra p. 354). De aceeaşi încadrare cronologică se bucură şi pieptenul cu mâner trapezoidal, atestat mai frecvent în Câmpia Tisei, dar şi în Transilvania, în aşezarea de la Moreşti (supra p. 354).

Un indicator cronologic preţios pentru secolul 6 este reprezentat şi de brăţara de bronz cu capete îngroşate din complexul cat. nr. 112.B1/85.T1 (tipul IV.B.4.b.2: 676/ 112), care se încadrează perfect în a doua jumătate a secolului 5 şi în secolul 6 (supra p. 362).

Ceramica la rândul ei oferă şi ea preţioase indicii pentru ancorarea cronologică.

Unul dintre cele mai importante indicii este reprezentat de cana cu cioc de scurgere (tipul bx.19: fig. 403) din complexul cat. nr. 2. G1/76 (pl. 2-1/ 9). Spre deosebire de situaţia de la Moreşti, la Sighişoara există un singur exemplar păstrat fragmentar, care însă se integrează perfect în acest tip de cană, apărut în peisajul arheologic al Dunării Inferioare în secolul 6, fiind atestat atât în

[37] Astfel de pahare cu motive romboidale şlefuite şi faţete ovale, erau foarte frecvente începând cu a doua jumătate a secolului 3 şi până în prima jumătate a secolului 5, în atelierele de sticlărie ale Imperiului roman. Pentru alte analogii: F. FREMERSDORF, *Die römischen Gläser mit Schliff, Bemalung und Goldauflagen aus Köln VIII.* Köln 1967. (informaţie Gudrun Gomolka/ Berlin; pentru efortul depus şi pentru reconstituirea grafică îi adresăm doamnei Gudrun Gomolka mulţumirile noastre şi pe această cale).

[38] Săpături Radu Harhoiu, N. Boroffka. Asupra problemei pătrunderii carpilor în Transilvania în a doua jumătate a secolului 3: HOREDT *Spätrömische Zeit,* 104 şi urm.

[39] Supra nota 18

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

orizontul mormintelor în şiruri, cât şi în aşezări şi complexe funerare atribuite germanicilor, dar şi avarilor din bazinul carpatic[40].

Un motiv ornamental important din punct de vedere cronologic este reprezentat de şirurile de crestături, de fapt triunghiuri incizate sau ştampilate (ds. 05: fig. 591/ 10), care îmbracă fundul şi corpul unui vas din complexul catalog 64.B2/82.T1, din ceramică fină de culoare cenuşiu închisă (pl. 147/ 5). Ornamentul este destul de bine reprezentat în ceramica din aşezarea de la Moreşti dar şi din alte complexe din secolul 6 sau începutul celui următor din Transilvania sau din Câmpia Tisei, motivul pătrunzând aici poate prin intermediul langobarzilor[41].

Chiar dacă motivul crucii înscrise într-un romb (ds.02: fig. 591/ 7) apare, sub forma crucii înscrise în cerc (ds.01: fig. 591 6) şi în contexte provincial romane, prezenţa ornamentului în contexte funerare sau aşezări din secolul 6 şi primele decenii ale celui următor nu permite o sorginte directă sau indirectă din ceramica provincial romană, atestată de altfel şi în aşezarea de la Sighişoara. Este mai probabil că ea apare în Transilvania din nou în secolul 6, ca expresie arheologică a structurii de putere a regatului gepid[42].

Pentru cronologia secolului 6 sunt importante şi unele forme de oale, cum este de exemplu varianta „e" a oalelor cu buza foarte scurtă, dreptunghiular ascuţită, canelată, cu gât scurt şi umeri accentuat arcuiţi (a.1817e1, pl. 192/8, fig. 319), prezentă relativ frecvent în orizontul mormintelor în şiruri[43]. Tot în acelaşi context este atestată şi varianta „f" a oalelor cu buza rotundă, uşor canelată, gât uneori înalt şi profilat, umeri în general puternic arcuiţi (Tip: a.18.19f4, pl/ 52-3/ 9, fig. 320)[44].

V.1b.4. Indicatori cronologici ai secolului 7

În lipsa unor indicatori cronologici specifici numai secolului 7, mai precis celei de a doua jumătăţi a secolului, încadrăm în acest interval cronologic acele complexe în care domină ceramica modelată cu mâna, iar cea modelată la roata înceată este în vădită inferioritate.

V.1b.5. Indicatori cronologici ai secolului 8

În lipsa unor piese de metal, care să permită o ancorare cronologică mai fină, un indicator cronologic important este oferit de ceramica modelată la roata înceată (categoria tehnologică II). Ca urmare a prăbuşirii limesului bizantin în primele decenii ale secolului 7, atât în bazinul Dunării Inferioare cât şi în bazinul Dunării Mijlocii are loc în peisajul ceramic o transformare tehnologică majoră, dominantă devenind ceramica modelată la roata înceată, mai ales oale cu pereţi groşi, din pastă zgrunţuroasă, mai nisipoasă, ornamentată cu benzi de linii în val sau orizontale, benzi de caneluri etc. Ea domină peisajul ceramic atât în a doua jumătate a secolului 7, cât şi în secolul 8. Cu toate încercările şi analizele efectuate asupra ceramicii din necropole, nu s-a reuşit o departajare pe grupe cronologice mai restrânse. Dacă la Dunărea Inferioară ea continuă, ca expresie arheologică a structurii de putere a ţaratului bulgar, şi în secolul 9[45], în bazinul Dunării Mijlocii, inclusiv în Transilvania la Sighişoara „Dealu Viilor", ea pare să îşi înceteze evoluţia în primele decenii ale secolului 9, fiind una

[40] Tipul apare în bazinul Târnavei Mari, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 283 fig. 9/ 24; în: bazinul Târnavei Mici, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 55/ 6; în bazinul Mureşului Mijlociu, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 108 fig. 51/ 15; 129 fig. 63; un exemplar şi în bazinul Someşului Mare, în aşezarea de la Stupini „Vătaşniţă„: GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 152 fig. 24/ 13. Asupra problematicii tipului de cană: HOREDT *Moreşti*, 128-129; tipul continuă în mediul avaric timpuriu până la mijlocul secolului 7: Vida *Keramik*, 103-106 şi 61-62; 35 fig. 1 (IA/ $_{g}$), pl. 174.

[41] HOREDT *Moreşti*, 138 fig. 68/ 1-8, 140.

[42] Asupra problematicii HOREDT *Moreşti*, 140-141.

[43] În bazinul Tisei: Szentes-Kökényzug, mormântul 57: CSALLÁNY *Gepiden*, pl. 20/1; Magyartés: Csállany *Gepiden*, pl. 47/ 12; Szentes-Berekhát: CSÁLLANY *Gepiden*, pl. 101/ 20; 106/ 2; Szöreg-Cărămidărie, mormântul 19: CSÁLLANY *Gepiden*, pl. 185/ 6; în Transilvania: Alba Iulia: CSÁLLANY *Gepiden*, pl. 271/ 3.

[44] În bazinul Tisei: Szentes-Nagyhegy, mormântul 61: CSALLÁNY *Gepiden*, pl. 47/7; Szentes-Berekhát: CSÁLLANY *Gepiden*, pl. 150/ 18; Hódmezövásárhely: CSÁLLANY *Gepiden*, pl. 161/ 5; Szöreg-Cărămidărie: CSÁLLANY *Gepiden*, pl. 186/ 12.

[45] FIEDLER *Gräberfelder*, 116-169, 270-272

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

din caracteristicile majore ale perioadei avare mijlocii şi târzii de la Dunărea Mijlocie[46]. Menţionez mai departe, că lipsa unor forme ceramice specifice grupului Blandiana (amfore cu două torţi din ceramică cenuşie fină etc.), specifice secolului 9[47], este un argument suplimentar pentru încadrarea orizontului de locuire de secol 8 de la Sighişoara DV până la începutul secolului 9[48].

Pentru încadrarea în secolul 8 pot fi atrase şi împungătoarele de os (tipul IV.E.1.a: fig. 678), asociate mereu cu ceramică la roata înceată, ceea ce sugerează o încadrare a lor mai ales în secolul 8[49].

V.1b.6. Indicatori cronologici ai secolului 12

Un indicator cronologic preţios pentru încadrarea în secolul 12 este oferit de cei doi pinteni cu spin piramidal (tipul IV.C.2: fig. 677). Ei aparţin unui tip de pinten frecvent întâlnit în complexe de secol 12 atât din bazinul Dunării Mijlocii[50], cât şi din teritoriile extracarpatice[51].

Căldările de lut îşi găsesc şi ele bune analogii în repertoriul formal al ceramicii din bazinul Dunării Mijlocii din secolul 12 (tipurile I.01-02: fig. 471)[52]. Ele ilustrează un tip ceramic a cărui răspândire cuprinde şi spaţiul extracarpatic, după cum o ilustrează, poate cel mai spectaculos, exemplarele din aşezarea de la Dridu „La Metereze„ (jud. Ialomiţa)[53].

Al treilea element important pentru încadrarea în secolul 12, este oferit de ceramica din pastă nisipoasă, de culoare brun cărămizie (categoria I. 14), care se încadrează cel mai bine în Moreşti-grupa C, databilă în secolul 12[54].

V.2a. Observaţii cronologice asupra tehnologiei ceramicii

Graficul cronologic al ceramicii modelate la roata rapidă pune în evidenţă o prezenţă masivă a acestei categorii tehnologice în secolele 3-6, poziţia dominantă în secolul 4 fiind determinată mai

---

[46] FIEDLER *Grabkeramik*. Materialul ceramic din aşezarea de la Sighişoara nu permite o departajare cronologică mai fină.

[47] HOREDT *Siebenbürgen*, 75-76.

[48] Chiar şi mult discutatele descoperiri din aşezarea de la Albeşti: oale modelate la roata înceată ornamentate cu ornamente ştampilate, pentru care s-a propus o datare în secolele 9 - 11: G. Baltag, Rev. Bistriţei 8, 1994, 76-77, par să se integreze în ultima parte a perioadei avare târzii: FIEDLER *Grabkeramik*, tabel sinoptic, 271 fig. 39-40.

[49] În bazinul **Târnavei Mari** apar în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 355 fig. 19/ 6-7; Fliaş: SZÉKELY *Filiaş*, pl. 10/ 1-5; în contexte de secol 8 la: aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 355 fig. 19/ 4-5, 8-10; aşezarea de la Cristuru Secuiesc „Valea Caldă": SZÉKELY *Târnava Mare*, 182; Şimoneşti: SZÉKELY *Târnava Mare*, 176; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, 74; pl. 45/ 1, 46/ 4; în vestul României, în bazinul **Someşului**, în contexte din secolele 8-9, la Popeni „Cuceu": COSMA *Vestul României*, 527 pl. 190/ 2, 538 PL. 201/ 5-6; în bazinul **Crişului Repede**, în contexte din secolele 8-9, la Cefa „La Pădure": COSMA *Vestul României*, 414 pl. 77/ 1-2; în context de secol 6, în **bazinul Tisei**, lângă Tiszafüred: CSEH *Tiszafüred*, 208 fig. 3-4, 214 fig. 14-15; în faza 1b (a doua jumătate a secolului 6) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 347 pl. 33/ 4; **Moldova de nord**, în aşezarea din secolele 6-7, de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 101 fig. 22/ 1, 4-7; **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 6-7, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 33 fig. 9/ 9 (orizontul din secolele 6-7), 81 fig. 33, 82 fig. 34 (orizontul din secolele 8-9), 118 fig. 63/ 3-7 (orizontul din secolele 9-10); în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 337 fig. 76/ 8-11, 342 fig. 81 (orizontul de locuire din secolele 6-7); în sec. 8-9. între **Prut şi Nistru:** MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 362 fig. 42-363 fig. 43; dar şi în bazinul **Donului Inferior**, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 200 fig. 15, 212 fig. 27, 231 fig. 46.

[50] Pintenii sunt de tipul B2 din tipologia RUTTKAY *Waffen*, 347 fig. 72.B2 şi 249, databili în secolul 12; vezi şi HOREDT *Siebenbürgen*, 149. Un pinten asemănător provine şi din nivelul de locuire de secol 12 de la Bratei, jud. Sibiu: E. ZAHARIA, Materiale Cercet. Arh. 15, 1981, 450-451, fig. 3/ 1.

[51] IONIŢĂ, *La céramique*, 313.

[52] HOREDT *Siebenbürgen*, 140 şi 142 fig. 47/B-9 (Moreşti) (= Sighişoara tipul I.04, fig. 471); TAKACS *Tonkessel*, pl. 88 a/III/1 (Sighişoara tipul I.01), pl.89/2 (tip I.02), pl. 43/1 (Konyár) (tipul I.03); în sec. 10-13, pentru exemplare dintre Prut şi Nistru: POSTICĂ *Hansca*, 42-43, fig. 29(tipul IV).

[53] IONIŢĂ *La céramique*; 307-334; la 344 fig. 13/239 analogie apropiată pentru tipul I.04.

[54] HOREDT *Siebenbürgen* 144-146. Spre deosebire de HOREDT *Siebenbürgen*, 144, care consideră căldările de lut ca o caracteristică a grupei ceramice Moreşti B-Ciugud, complexele închise de la Sighişoara, în care au apărut în asociere cu ceramica Moreşti-grupa C, pledează pentru folosirea căldărilor şi în secolul 12.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

ales de inventarul ceramic al celor două ateliere de ars ceramică. După secolul 6 se înregistrează o cădere bruscă a acestei categorii tehnologice, a cărei prezenţă în secolul 8, cu excepţia câtorva fragmente ceramice eventual modelate la o roată înceată cu turaţie mai rapidă, nu mai poate fi atestată. Începând cu secolul 12 se înregistrează un nou reviriment al ceramicii modelate la roata rapidă (fig. 707).

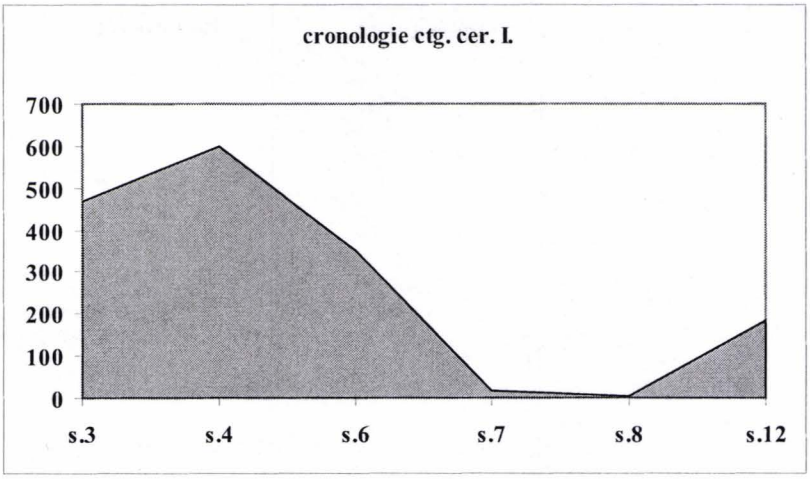

Fig. 707. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I

Graficul evoluţiei cronologice a ceramicii cenuşii din pastă cimentoasă pune în evidenţă o clară poziţie dominantă a acestei categorii tehnologice în secolul 3, după care urmează o diminuare a poziţiei în intervalele cronologice ale secolelor 4 şi 6 şi o prăbuşire puternică în secolul 7, ulterior fiind absentă din spectrul ceramic (fig. 708).

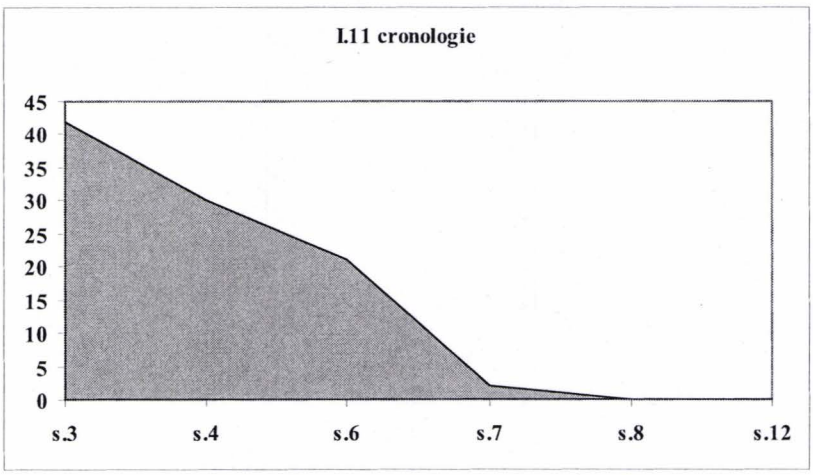

Fig. 708. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I.11

Oarecum asemănător pentru ultimele secvenţe cronologice este graficul cronologic al ceramicii la roată rapidă din pastă zgrunţuroasă, cu observaţia că poziţia dominantă este atinsă în secolul 4 şi numai uşor mai mare în secolul 6, probabil ca urmare a scăderii în secolul 6 a celorlalte categorii tehnologice ale ceramicii modelate la roata rapidă (fig. 709-712).

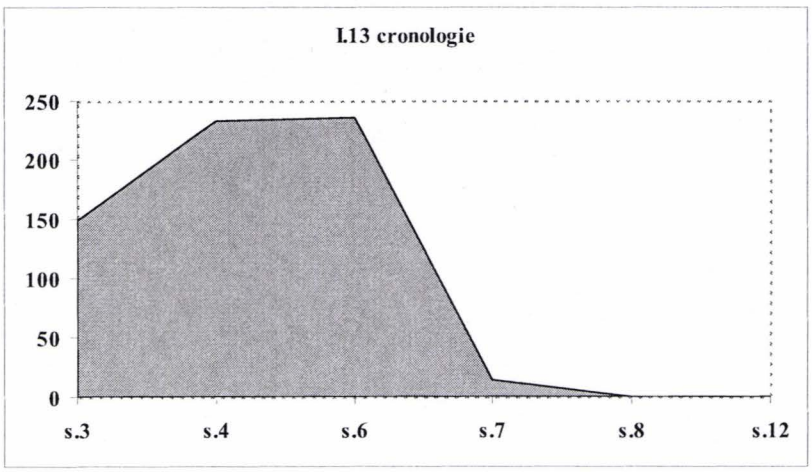

Fig. 709. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I.13

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

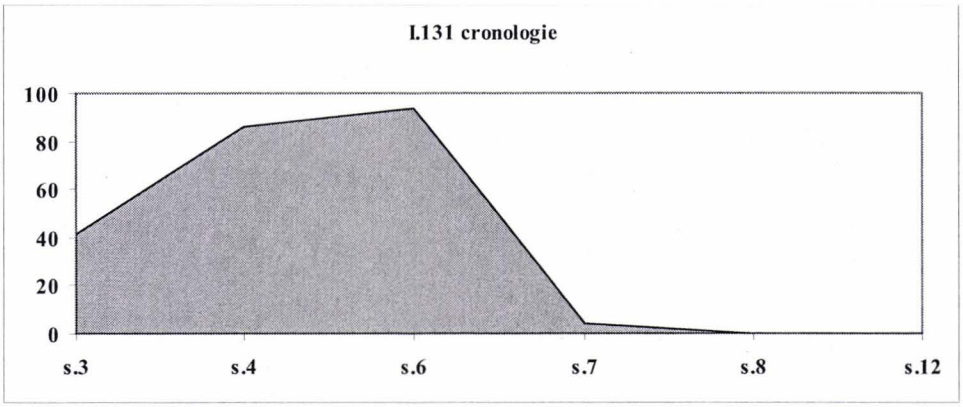

Fig. 710. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I.131

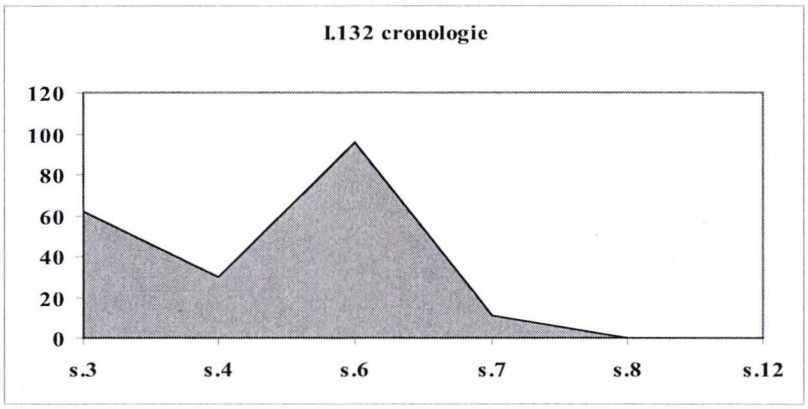

Fig. 711. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I.132

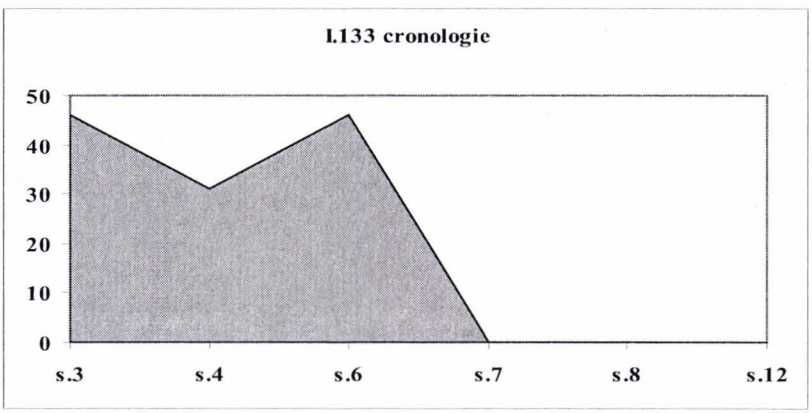

Fig. 712. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I.133

Imaginea evoluţiei cronologice a ceramicii lucrate la roata rapidă din pastă cenuşie fină este uşor schimbată. După o poziţie absolut dominantă în secolul 3, urmează o scădere pronunţată în secolul 4 şi treptată în secolul 6, după care dispare din spectrul tehnologic (fig. 713-715)[55].

[55] Şi în mediul avaric ceramica cenuşie fină sau zgrunţuroasă dispare după mijlocul secolului 7: VIDA *Keramik*, 56.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

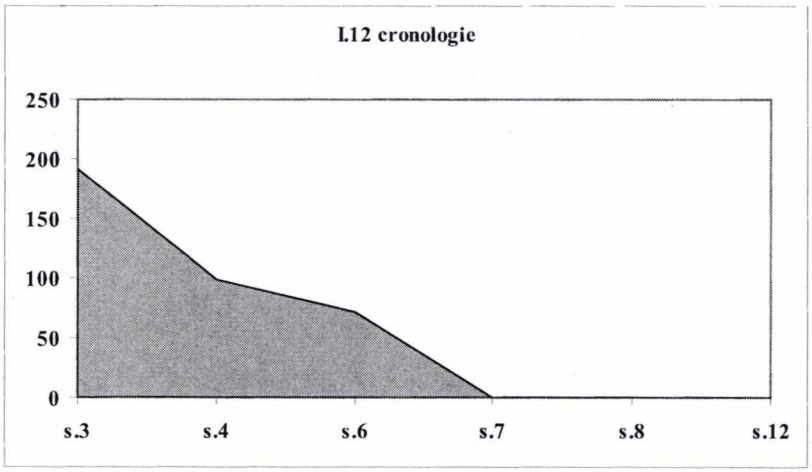

Fig. 713. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I.12

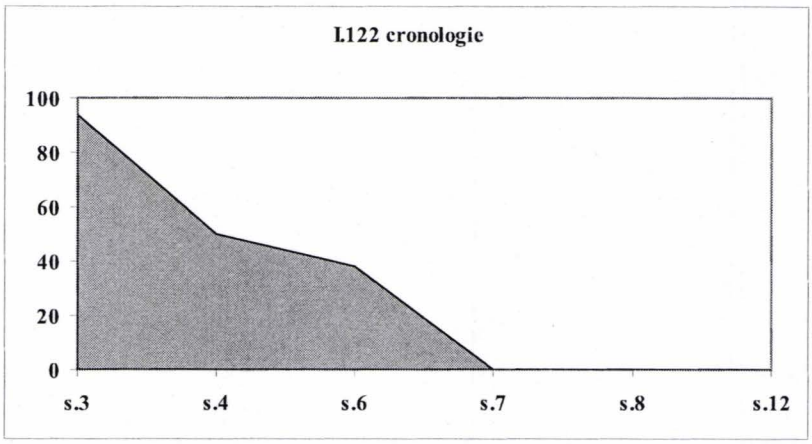

Fig. 714. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I.122

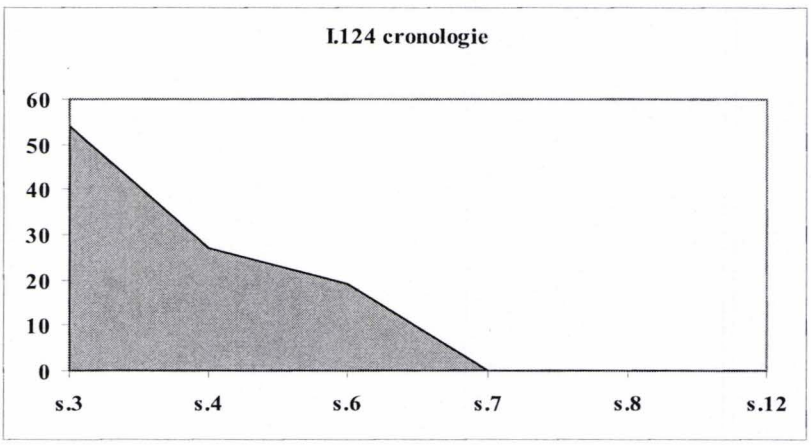

Fig. 715. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I.124

După cum este şi firesc, ceramica modelată la roata rapidă din pastă de culoare roşie, fină sau zgrunţuroasă este absolut dominantă în secolul 3, în perioada următoare (secolele 4 şi mai ales 6) prezenţa ei fiind sporadică, nefiind exclusă nici antrenarea în complexele acestei perioade a unor fragmente ceramice din nivelul secolului 3. Secolele 7-12 nu cunosc această categorie tehnologică (fig. 716).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

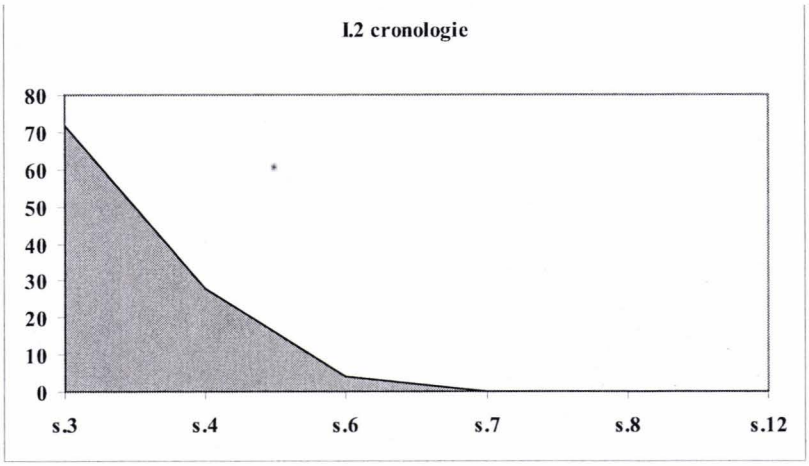

Fig. 716. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I.2

Ceramica modelată la roata rapidă, de culoare brun-cărămizie, din pastă nisipoasă este specifică, după cum s-a precizat şi mai sus, numai intervalului cronologic al secolului 12 (fig. 717).

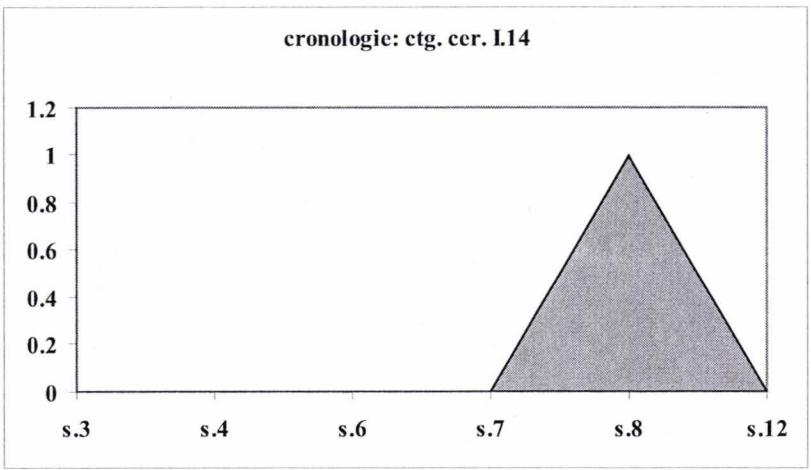

Fig. 717. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice I.14

Ceramica modelată la roata înceată este specifică, după cum s-a arătat şi mai sus, intervalului cronologic al secolului 8, fiind atestată palid şi în secolul 7 (fig. 718).

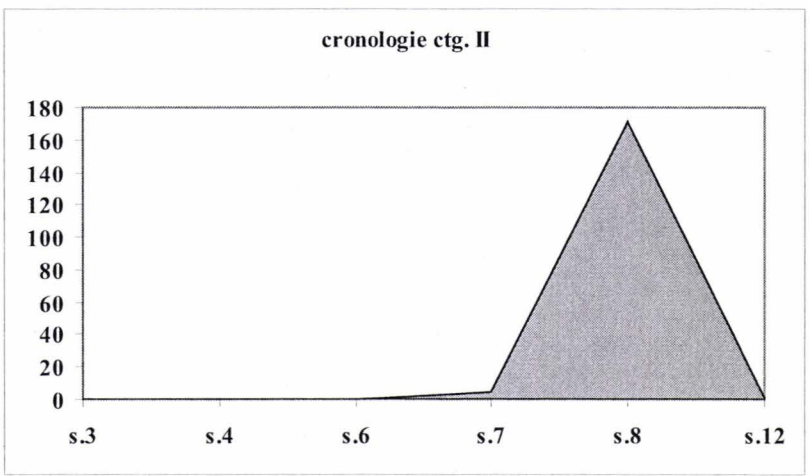

Fig. 718. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice II.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Interesantă este şi evoluţia cronologică a ceramicii modelate cu mâna. După o prezenţă notabilă în secolul 3, urmează o scădere treptată în secolele 4 şi 6, după care intervine o creştere ascendentă şi puternică până în secolul 8, când atinge o poziţie dominantă. În secolul 12 această categorie tehnologică nu mai este atestată (fig. 719).

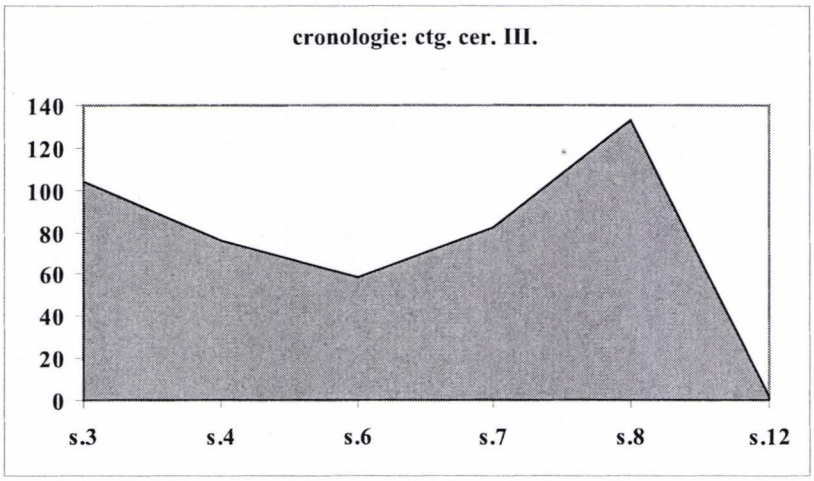

Fig. 719. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ceramicii categoriei tehnologice III.

V.2b. Observaţii cronologice asupra formelor de vase

a. Oale

Oalele reprezintă categoria de vas cea mai răspândită în toate etapele locuirii de la Sighişoara DV. Se poate constata o prezenţă relativ uniformă pe parcursul primelor trei etape cronologice, după care urmează o evidentă diminuare a prezenţei lor în secolul 7, urmată de un vârf de prezenţă în secolul 8 şi de o prezenţă mai mică în secolul 12, consecinţă şi a numărului de complexe identificate în diferitele etape ale locuirii (fig. 720a).

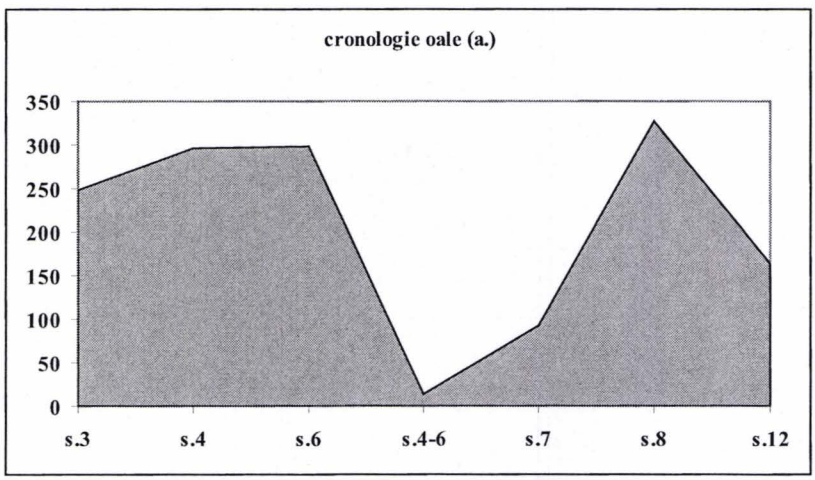

Fig. 720a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor

În structura formală a oalelor se poate observa că în timp ce exemplarele fără sau cu gât scurt sunt relativ egal reprezentate în toate etapele locuirii, cele cu gât înalt sau foarte înalte par a se concentra mai ales în secolele 3 şi 4 (fig. 720 b-f)

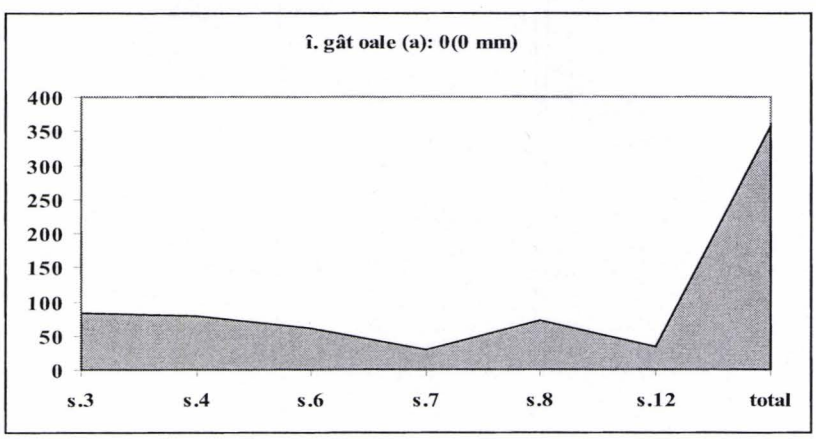

Fig. 720b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor, fără gât

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

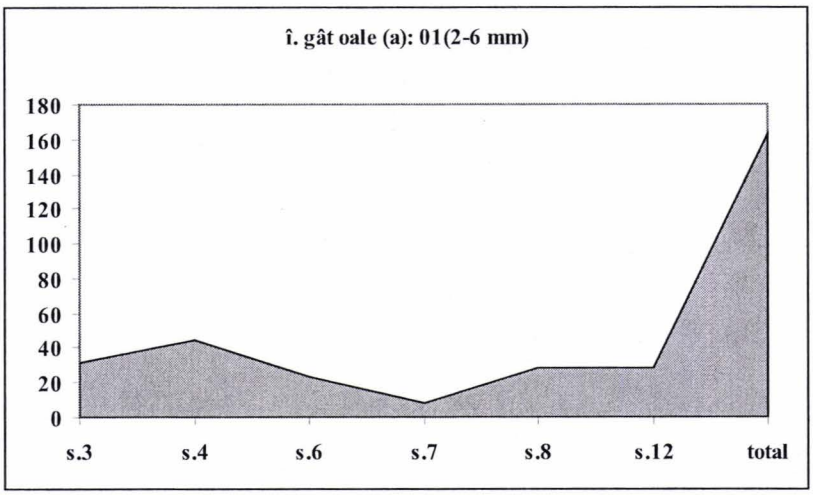

Fig. 720c. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor, cu înălţimea gâtului între 2-6 mm

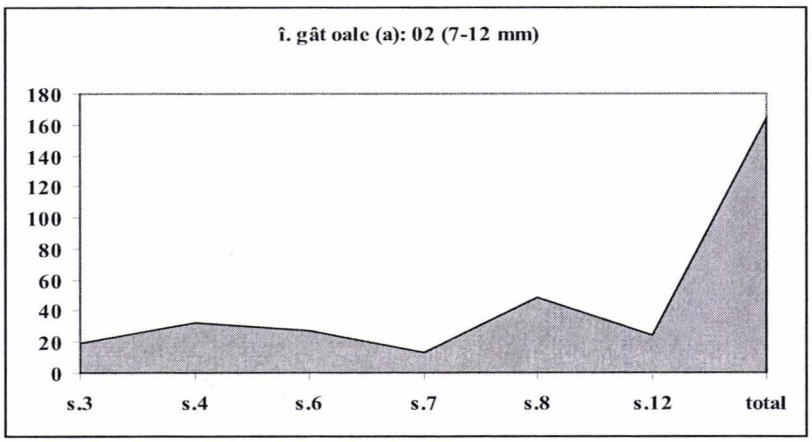

Fig. 720d. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor, cu înălţimea gâtului între 7-12 mm

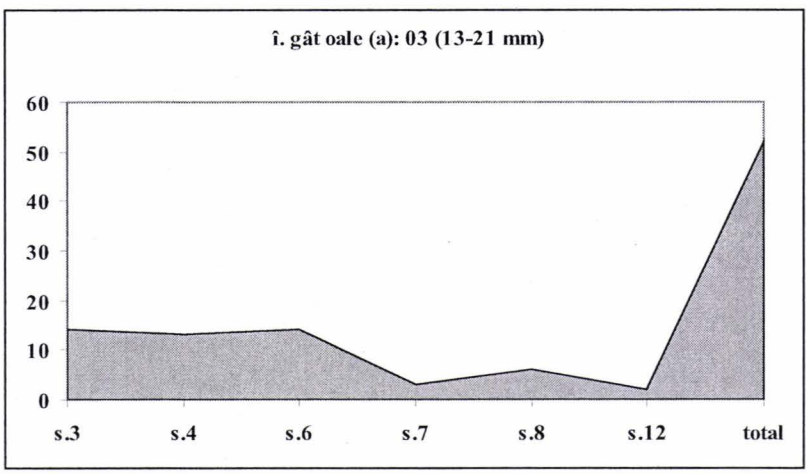

Fig. 720e. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor, cu înălţimea gâtului între 13-21 mm

Analiza tipologică duce uneori şi la o precizare cronologică mai exactă a diferitelor tipuri de vase din categoria oalelor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

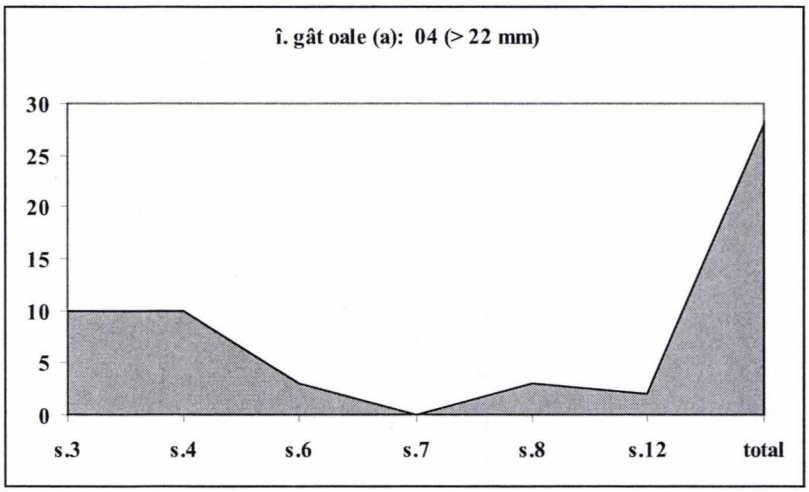

Fig. 720f. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor, cu înălţimea gâtului mai mare de 22 mm

a.01. Oale cu buza scurtă verticală (fig. 167-170)

Graficul cronologic al tipului a.01 pune în evidenţă o poziţie dominantă în secolul 3, urmată de o uşoară scădere în secolul 4 şi de o cădere în secolul 6, apoi de o dispariţie în perioadele următoare, situaţie reflectată şi la nivelul subtipurilor (fig. 721). Cea mai sugestivă imagine a acestei tendinţe este reflectată de subtipul a.01.03 (oale cu buză scurtă, dreptunghiulară în secţiune şi verticală) (fig. 167, 170, 722). Reţeaua de analogii mai mult sau mai puţin apropiate ale tipului se află în discordanţă cu situaţia de la Sighişoara, cauza constând mai ales în lipsa sa de expresivitate formală clară[56].

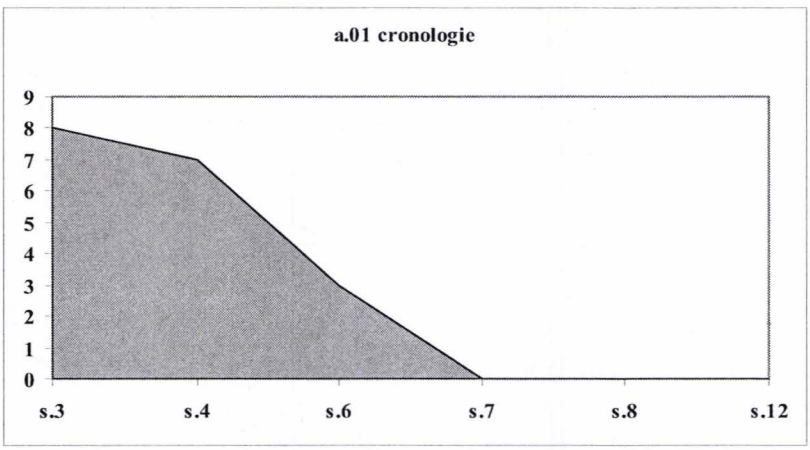

Fig. 721. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.01

[56] Tipul a.01: **în bazinul inferior al Someşului**: în aşezarea de secol 6, de la Berea-La soci/ Bodzás: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 205 pl. 11/ 5; subtipul **a.01.01**: în **bazinul Someşului Mare:** în aşezarea de sec. 8 de la Ciceu-Corabia „Sub Cetate": GAIU *Vestigii*, fig. 6/ 17; varianta a.01.01a: în cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din Polonia: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 38 fig. 8 (tipul 5.2a); în aşezările din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 132 fig. 7/ 14; varianta **a.01.01b:** oarecum asemănător un fragment din bazinul **Someşului inferior**, în aşezarea din a doua jumătate a secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, de la Lazuri: STANCIU *Lazuri*, 246, pl. 35/ 6; se apropie de tipul III/Ea_1, din mediul avar timpuriu (a doua jumătate a secolului 7 şi începutul celui următor) de la Dunărea Mijlocie: VIDA *Keramik*, 151 fig. 64, pl. 175; varianta **a.01.01c:** în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 290 fig. 3/ 8; oarecum apropiat formal şi tipul 10.1c din cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din **Polonia**: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 40 fig. 10; subtipul **a.01.03:** în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 103 fig. 46/ 10, 107 fig. 50/ 24, 108 fig. 41/ 16, 109 fig. 52/ 17, 112 fig. 55/ 16; varianta **a.01.03a:** în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 113 fig. 56/ 12; structura formală a profilului se apropie de profilul de tip F.a2 al oalelor din cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din **Polonia**: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 53 fig. 15; varianta a.01.03d: în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 170 fig. 18/ Loc. 10/ 20.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

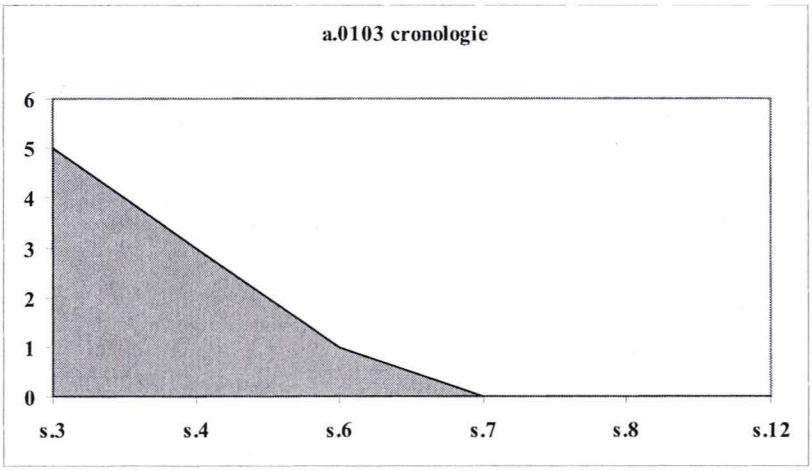

Fig. 722. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.01.03

a.02. Oale cu buza scurtă, rotunjită, mai mult sau mai puţin aplecată în afară (fig. 171-188, 768-788)

Indiferent cronologic pare să fie tipul a.02, care pune totuşi în evidenţă o prezenţă accentuată în secolul 4 şi una redusă în secolul 12 (fig. 723).

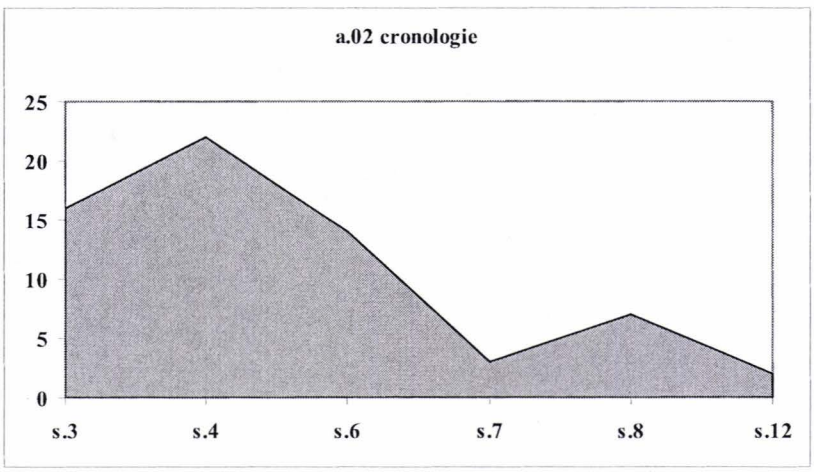

Fig. 723. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.02.

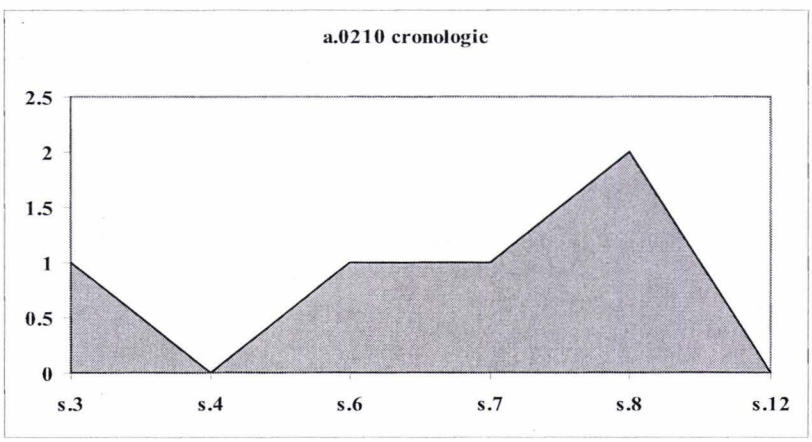

Fig. 724. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.02.10

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

La nivelul majorităţii subtipurilor nu pare a se manifesta în general o sensibilitate cronologică în perioada secolelor 3-8, la aceasta contribuind însă şi numărul nesatisfăcător de mic de exemplare. Se poate observa la unele din ele absenţa în secolul 12 (fig. 724-733).

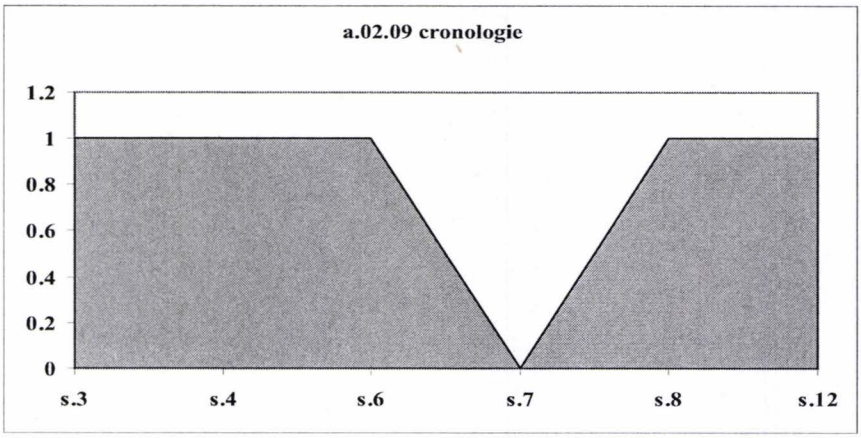

Fig. 725. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.02.09

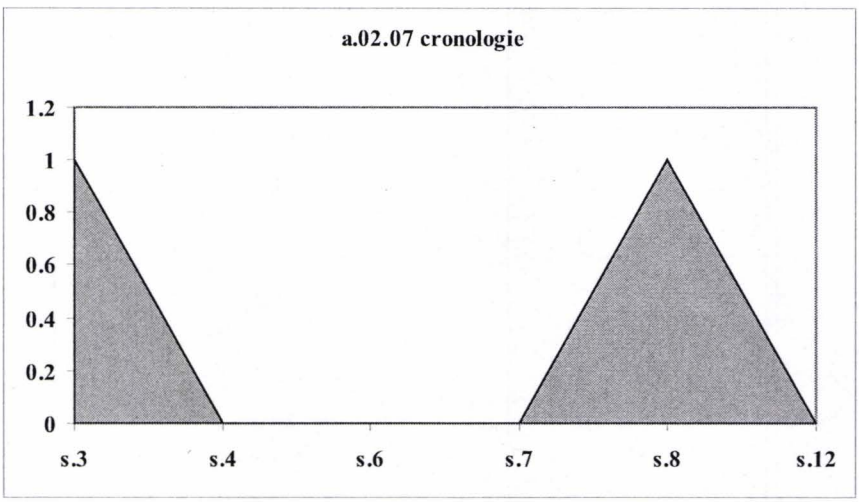

Fig. 726. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.02.07

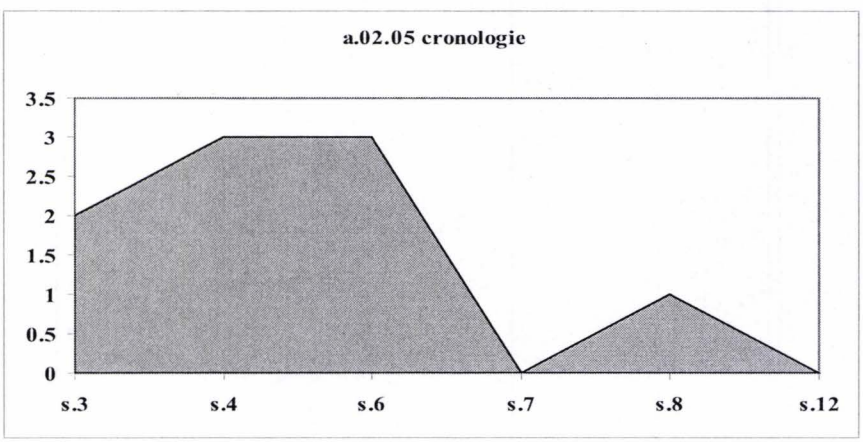

Fig. 727. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.02.05

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

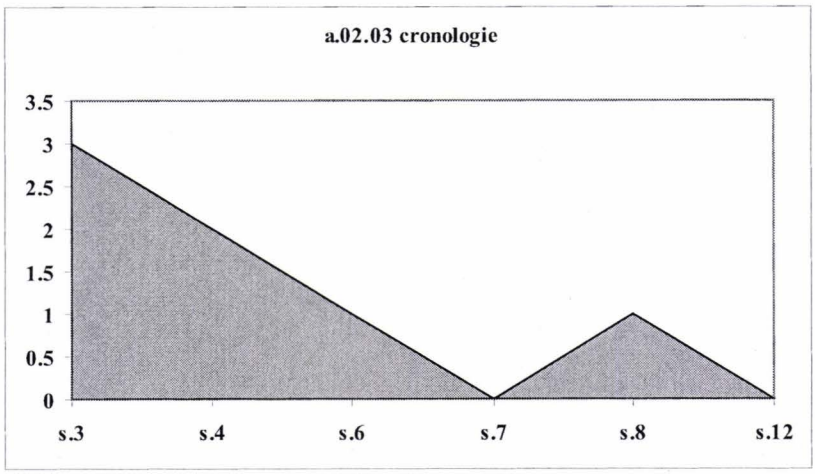

Fig. 728. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.02.03

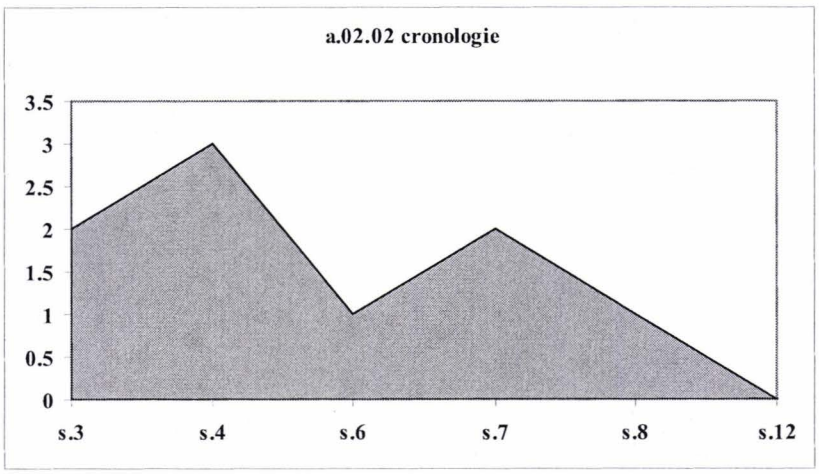

Fig. 729. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.02.02

Alte subtipuri manifestă însă o vădită preferinţă pentru anumite intervale cronologice. Este cazul subtipului a.02.04 (oale cu buza scurtă, oval ascuţită, masivă, aplecată în afară) (fig. 175, 182), care cu excepţia unui exemplar al variantei a.02.04a, aparţinând secolului 12, poate fi încadrat în secolul 3 (fig. 730).

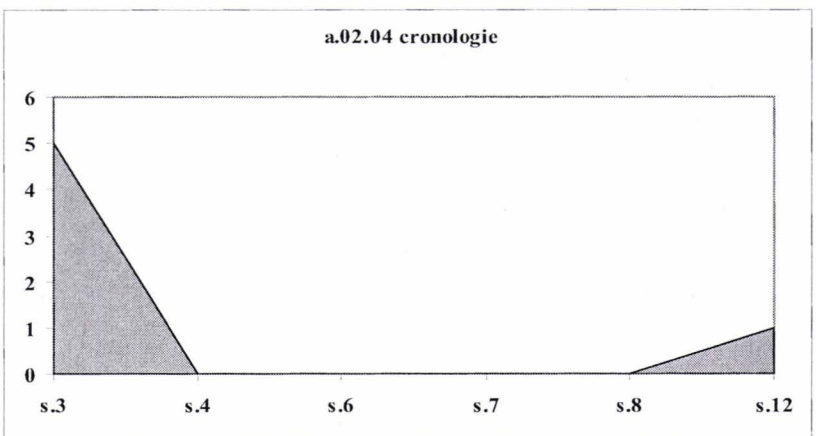

Fig. 730. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.02.04

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În cazul celor două piese ale subtipului a.02.08 (oale cu buza scurtă, oval îngustă) (fig. 177, 186), varianta „a" aparţine secolului 4, varianta „b" celui următor (fig. 731).

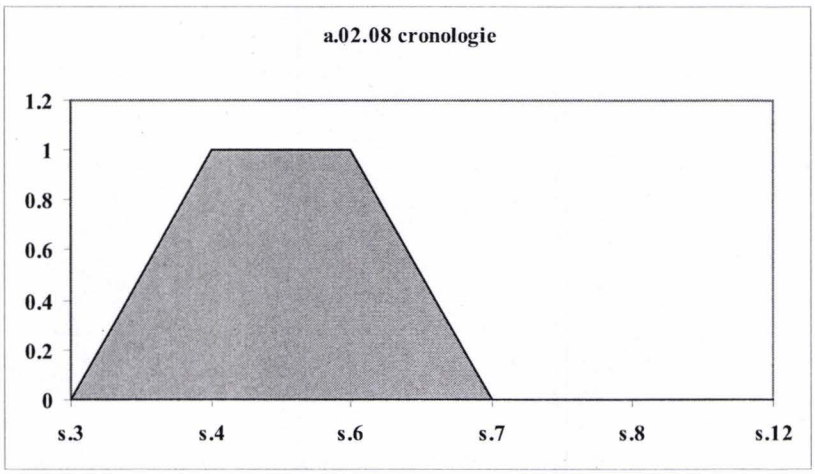

Fig. 731. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.02.08

În cazul subtipului a.02.06 (oale cu buze scurte, dreptunghiulare, rotunjite) (fig. 176, 184), numai varianta „a" aparţine secolului 3, celelalte secolelor 4 şi 6, cu vădită preferinţă pentru secolul 4. Exemplare ale acestui subtip lipsesc în secolele 7-12 (fig. 732).

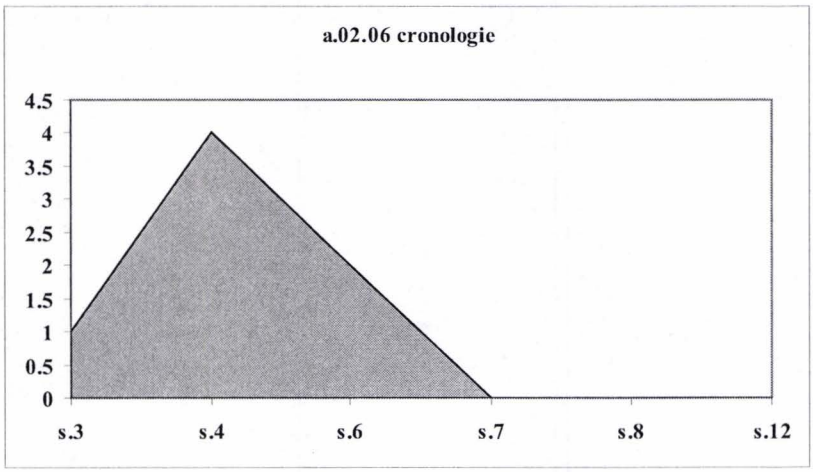

Fig. 732. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.02.06

O imagine apropiată o oferă şi diagrama cronologică a subtipului a.02.01 (oale cu buza scurtă, uşor rotunjită puţin aplecată în afară) (fig. 174, 179), unde însă intervalul cronologic al secolului 3 lipseşte (fig. 733).

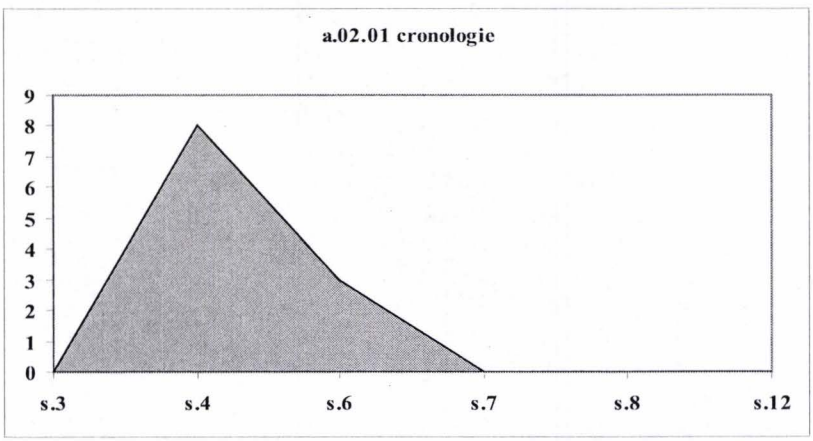

Fig. 733. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.02.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Interesantă este varianta a.02.09e (fig. 177, 187), atestată numai printr-un singur exemplar într-un context de secol 6, cu analogii în aşezarea din aceeaşi vreme de la Stupini[57].

[57] Tipul a.**02** apare: în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 5/ 9; subtipul a.02.01: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 110 fig. 53/ 12 (cu fibulă digitată miniaturală); subtipul **a.02.01d**: în bazinul **Someşului inferior**, în aşezarea din a doua jumătate a secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, de la Lazuri: STANCIU *Lazuri*, 233, pl. 22/ 1, 249 pl. 29/ 2, 255 pl. 44/ 2; subtipul a.02.02: ancorarea în secolul 3 este sugerată şi de un exemplar asemănător din aşezarea daco-romană (sec. 3, poate şi prima jumătate a sec. 4) de la Stupini „Fînaţele Archiudului" din bazinul **Someşului Mare**: GAIU *Sat daco-roman*, 91 fig. 9/ 8; în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 347 fig. 11/ 3; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 54/ 7; oale cu structură morfologică asemănătoare apar în **Moldova de Nord**, în aşezarea din secolele 6-7, de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 117 fig. 38/ 5-6, 118 fig. 39/ 1; structura formală se regăseşte şi în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 381 fig. 120/ 1 (orizontul de locuire din secolele 6-7); un exemplar apropiat formal din teritoriu **dintre Prut şi Nistru**, şi din aşezarea din secolele 6-7 de la Pererata: TEODOR *Regiunile*, 108 fig. 13/ 5; apropiate formal sunt şi aşa numitele vase de tip Korceak din regiunile răsăritene ale României: TEODOR *La pénétration*, 363 fig. 2/ 1-2, 7; varianta **a.02.02b**: apare în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 374 fig. 113/ 13 (orizontul de locuire din secolele 6-7); varianta **a.02.02c**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la BRATEI: Zaharia *Bratei*, 345 fig. 9/ 6; în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 325 fig. 16/ 5, 352 fig. 10/ 8; în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 346 fig. 85/ 7 (orizontul de locuire din secolele 6-7); în sec. 8-9, între **Prut şi Nistru**: POSTICĂ *Hansca*, 20, fig. 4/ 2-4 (tipul II), MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 381 fig. 61/ 1; în **Muntenia**, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgşor: DIACONU *Tîrgşor*, 159 pl. 9/ 1; varianta **a.02.02d**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 281 fig. 7/ 26; în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 43/ 5; în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 352 fig. 10/ 8; structura formală a profilului se apropie de profilul de tip F.b2 al oalelor din cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din Polonia: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 52 fig. 15; în Moldova centrală, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 351 fig. 90/ 1, 380 fig. 119/ 2 (orizontul de locuire din secolele 6-7); în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 167 fig. 15/ Loc. 5/ 7; în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 222 fig. 70/ 1; subtipul a.**02.03**: în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 296 fig. 9/ 2; în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 103 fig. 8/ 9; în aşezarea de sec. 8 de la Şopteriu „Romonţi": GAIU *Vestigii*, fig. 17/ 9; apropiat formal şi un fragment de oală aparţinând fazei 1 (secolul 7) a epocii slave timpurii din Slovacia: FUSEK *Slovensko*, 323 pl. 9/ 7; cu structură formală asemănătoare, în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 165 fig. 13/ Loc. 2/ 3; în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 218 fig. 66/ Loc. 2/ 2; varianta **a.02.03c**: în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de sec. 8 de la Fântânele „Rât": GAIU *Vestigii*, fig. 3/ 6; în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fânaţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 9/ 3 (apropiat formal); varianta **a.02.03d**: în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 172 fig. 20/ Loc. 12/ 3; varianta **a.02.03e**: în bazinul **Someşului Mic**, în castrul roman de la Gilău: MARCU, ŢENTEA *Gilău*, 261 pl. 9/ 4; varianta **a.02.03g**: în bazinul **Someşului inferior**, în aşezarea din a doua jumătate a secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, de la Lazuri: STANCIU *Lazuri*, 244, pl. 34/ 3; subtipul **a.02.04**: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 42/ 6; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 105 fig. 10/ 10; varianta **a.02.04a**: în bazinul **Someşului Mare**: un exemplar asemănător în aşezarea daco-romană (sec. 3 poate şi prima jumătate a sec. 4) de la Stupini „Fînaţele Archiudului": GAIU *Sat daco-roman*,91 fig. 9/ 10 ; apoi în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fânaţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 12/ 2; în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 8, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 102 pl. 14/ 1; subtipul **a.02.05**: în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de secol 6 de la Lechinţa: GAIU *Aşezări*, 124 fig. 6/ 4; subtipul apare şi în aşezarea de secol 6 de la Stupini *„Vătaşniţă"*: GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 143 fig. 15/ 4; 145 fig. 17/ 6; în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fânaţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 12/ 3, 13/ 1, 14/ 3; în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Vestigii*, fig. 16/ 3; în aşezarea de sec. 8 de la Şopteriu „Romonţi": GAIU *Vestigii*, fig. 17/ 13; varianta **a.02.05d**: în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.03. Oale cu buza „trompetiformă" (fig. 192-202, 734-740)

O situaţie mai interesantă o oferă diagrama cronologică a tipului a.03, care pune în evidenţă din nou o prezenţă mai mare a acestuia în secolul 8 şi extrem de slabă în secolul 12 (fig. 734).

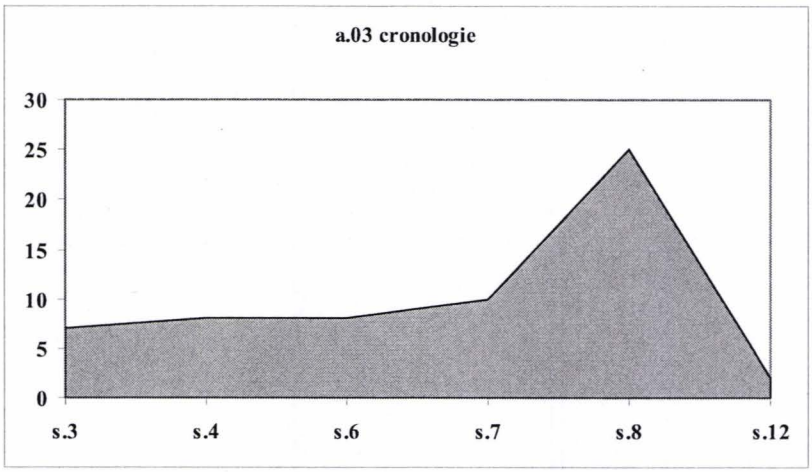

Fig. 734. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.03.

Analiza subtipurilor pare însă a avea o relevanţă cronologică mai exactă. În timp ce subtipurile a.03.02 (oale cu buza evazată, de lăţime medie, uşor înclinată în afară şi cu umeri puţin arcuiţi) (fig. 193, 198) şi a.03.03 (oale cu buză evazată, puţin aplecată în afară şi umeri relativ puţin arcuiţi) (fig. 193, 199) manifestă o mai mare indiferenţă cronologică, cu o tendinţă uşoară de grupare spre secolele 4 şi 6 (fig. 735-736), celelalte subtipuri au o expresie cronologică mai precisă.

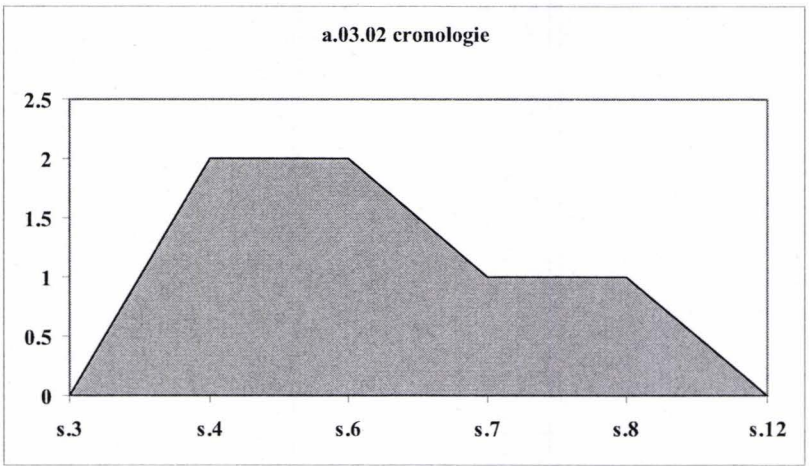

Fig. 735. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.03.02

---

a epocii slave timpurii din Slovacia: FUSEK *Slovensko*, 344 pl. 30/ 8; subtipul a.**02.06**: în bazinul Târnavei Mici, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 36/ 2; subtipul a.02.09: în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 296 fig. 9/ 4; în aşezarea de sec. 8 de la Şieu-Măgheruş „Podirei": GAIU *Vestigii*, fig. 8/ 2; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 110 fig. 53/ 13 (cu fibulă digitată miniaturală); varianta **a.02.09b**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 108 fig. 51/ 9; în bazinul **Someşului Mic**, în castrul roman de la Gilău: MARCU, ŢENTEA *Gilău*, 253 pl. 1/ 1; varianta **a.02.09c**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 106 fig. 49/ 12, 108 fig. 51/ 9, 109 fig. 52/ 26; în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de sec. 8 de la Archiud „Fundătura": GAIU *Vestigii*, fig. 2/ 1; de la Fântânele „Rât": Gaiu *VESTIGII*, fig. 3/ 7; în aşezarea de sec. 8 de la Ciceu-Corabia „Sub Cetate": GAIU *Vestigii*, fig. 5/ 1, 9; varianta **a.02.09d**: în bazinul Târnavei Mari în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 352 fig. 16/ 4; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Ciceu-Corabia „Sub Cetate": GAIU *Vestigii*, fig. 5/ 6; varianta a.02.09e: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 108 fig. 51/ 14; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Stupini „Vătaşniţă: GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 153 fig. 25/ 7; varianta **a.02.10a**: structura formală a profilului se apropie de profilul de tip A.3 al oalelor din cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din **Polonia**: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 51 fig. 13; apare şi în aşezările din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 132 fig. 7/ 4 sau din **Moldova**: TEODOR *La pénétration*, 363 fig. 2/ 9.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

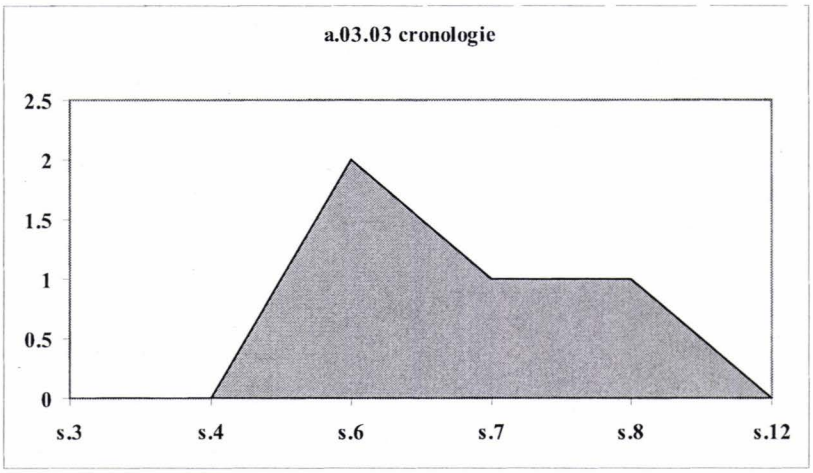

Fig. 736. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.03.03

Astfel subtipul a.03.01 (oale cu buza uşor evazată şi lată, gât înalt, umăr puţin arcuit) (fig. 192, 197) apare cu patru exemplare, numai în contexte de secol 3 (fig. 737).

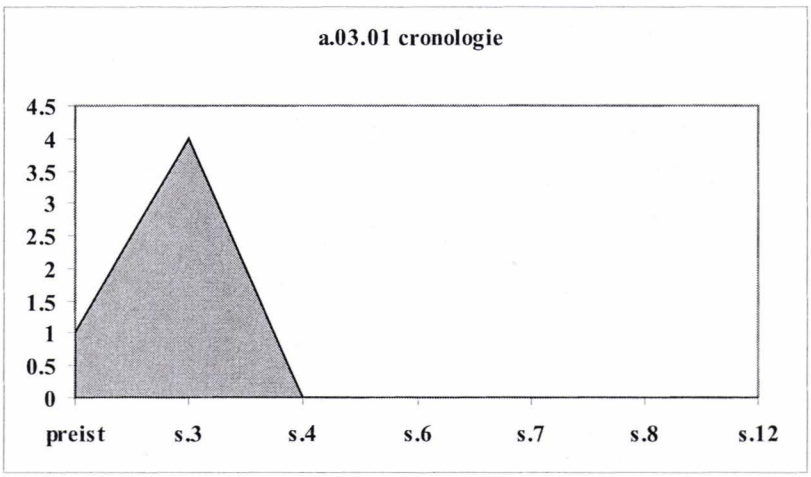

Fig. 737. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.03.01

La subtipurile a.03.06 (oale cu buza accentuat evazată, fără sau cu gât scurt şi umeri arcuiţi) (fig. 196, 202), a.03.05 (oale cu buza mai lată, evazată, aplecată spre exterior şi umeri arcuiţi) (fig. 195, 201) şi mai ales a.03.04 (oale cu buză evazată, puternic aplecată în afară şi umeri arcuiţi) (fig. 194, 200) este evidentă tendinţa de concentrare în secolul 8 (fig. 738-740)[58].

[58] Subtipul **a.03.01** apare în: bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 45/ 13; dar şi în bazinul **Donului Inferior**, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 221 fig. 36/ 5 (varianta a); subtipul **a.03.02**: în faza Ib (a doua jumătate a secolului 6) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 347 pl. 33/ 6, 353 pl. 38/ 16; în cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din **Polonia**: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 37 fig. 7 (tipul 3.4b); structura formală a profilului se apropie de profilul de tip C.f4 al oalelor din cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din Polonia: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 51 fig. 13; varianta **a.03.02a**: numai apropiat formal un fragment la roata rapidă din bazinul **Târnavei Mari**, din locuinţa 31 de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 281 fig. 7/ 4; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 110 fig. 53/ 16 (cu fibulă digitată miniaturală); în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 319 pl. 5/ 2; **varianta a.03.02b**: în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 319 pl. 5/ 8; în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 373 fig. 112/ 1 (orizontul de locuire din secolele 6-7); varianta **a.03.03b**: în bazinul **Someşului Mic**, în castrul roman de la Gilău: MARCU, ŢENTEA *Gilău*, 261 pl. 9/ 1; în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 320 pl. 6/ 13; subtipul **a.03.04**: în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri":

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

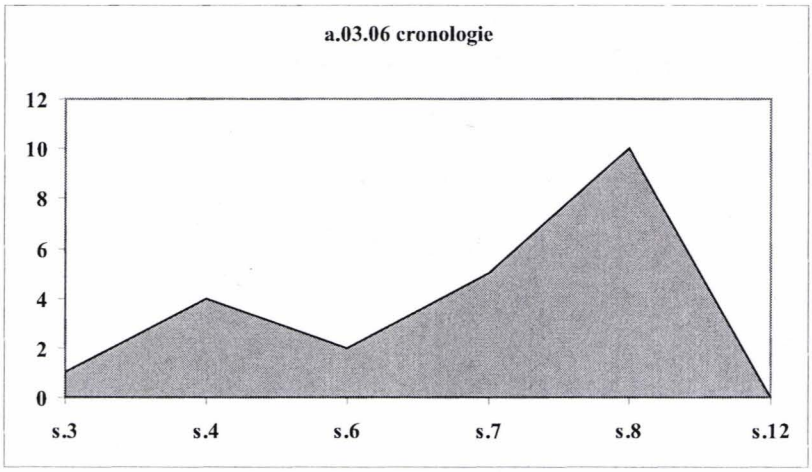

Fig. 738. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.03.06

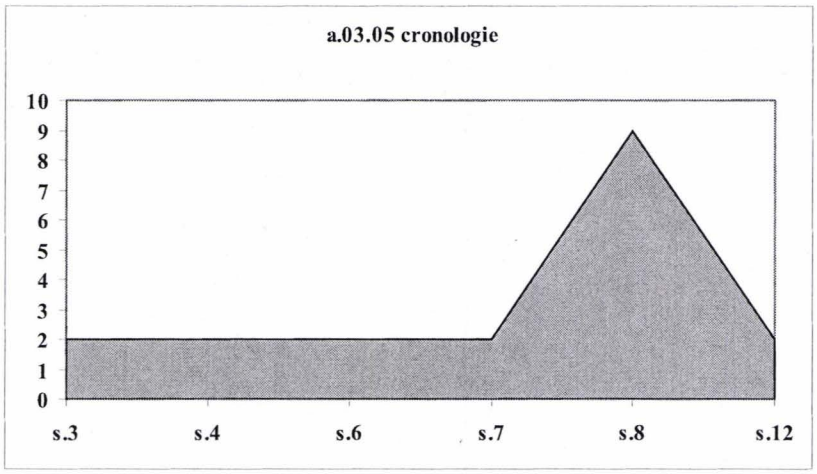

Fig. 739. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.03.05

GAIU *Archiud* 296 fig. 9/ 6; varianta **a.03.05a**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 348 fig. 12/ 6; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 47/ 6; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 114 fig. 57/ 6; subtipul **a.03.06**: (mai ales structura formală a buzei) în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 (a doua jumătate): la Bratei, aşezarea 1: BÂRZU *La station*, 280 fig. 6/ 1, 286 fig. 12/ 12, (mai ales structura formală a buzei); în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 347 fig. 11/ 4; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 38/ 6; 39/ 9; 45/ 17; 46/ 12; (mai ales structura formală a buzei) în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 4, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 89 pl. 1/ 9, 90 pl. 2/ 2; în faza a 2-a (prima jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 318 pl. 4/ 3; şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 156-168, 159 fig. 37; **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 8-9, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 88 fig. 39/ 1, 100 fig. 51/ 4, 6; în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 350 fig. 89/ 8, 393 fig. 132/ 16 (orizontul de locuire din secolele 6-7); **varianta a.03.06a**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 350 fig. 14/ 3, 353 fig. 17/ 1; varianta **a.03.06b**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 349 fig. 13/ 4-5; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 39/ 3; 45/ 10; în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 319 pl. 5/ 3; dar şi în bazinul **Someşului Mic**, în castrul roman de la Gilău: MARCU, ŢENTEA *Gilău*, 258 pl. 6/ 2; **varianta a.03.06c**: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 37/ 1; varianta **a.03.06f**: poate în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte din secolele 4-6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 286 fig. 12/ 16; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 37/ 1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

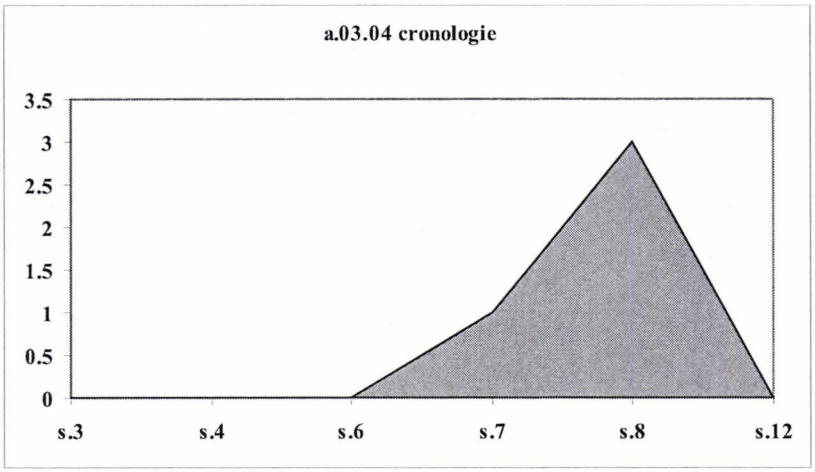

Fig. 740. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.03.04

a.04. Oale cu buza masivă, dreptunghiular rotunjită (fig. 206-226)

Şi în cazul tipului a.04. se poate observa o concentrare mai mare în secolele 8 şi 7 şi mai redusă în celelalte secvenţe cronologice (fig. 741).

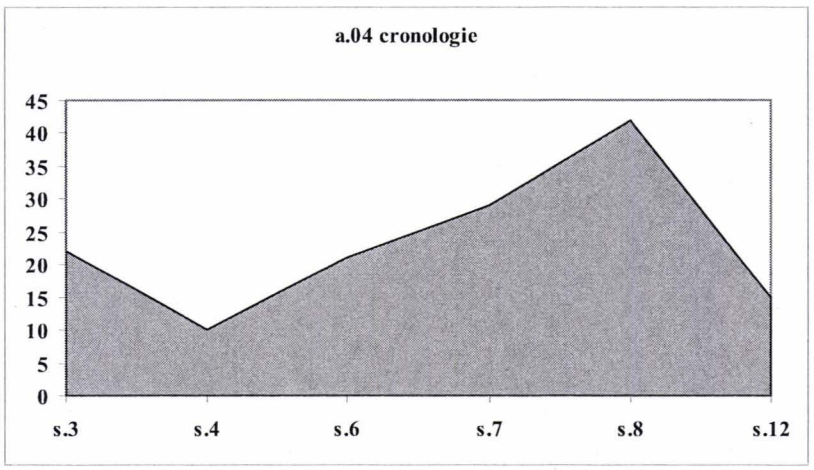

Fig. 741. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.04

Relevante din punct de vedere cronologic par a fi din nou unele subtipuri, chiar dacă la unele dintre ele tendinţa spre perioadele cronologice amintite nu este destul de evidentă[59]. Este cazul

[59] Situaţia de la Sighişoara este în mare măsură confirmată şi de reţeaua de analogii formale: subtipul **a.04.01**: În bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 în aşezarea de la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 39/ 7; 45/ 12, 15; oarecum asemănător şi în: **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 358 fig. 97/ 7 (orizontul de locuire din secolele 6-7); cu structură numai formal asemănătoare şi în bazinul **Donului Inferior**, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 216 fig. 31/ 3, 220 fig. 35/ 4; varianta **a.04.01a**: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 42/ 1; varianta **a.04.01b**: un exemplar numai oarecum asemănător şi în bazinul **Donului Inferior**, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 234 fig. 49/ 8; varianta **a.04.01f:** în cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din **Polonia**: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 35 fig. 5/ d (tipul 2.3d); dar şi în bazinul **Donului Inferior**, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 234 fig. 49/ 5; varianta **a.04.01g**: structura formală a profilului se apropie de profilul de tip D.b2-4 al oalelor din cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din **Polonia**: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 52 fig. 14; varianta **a.04.01i**: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 44/ 1, 13; subtipul **a.04.02**: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 46/ 9; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei":

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

subtipurilor a.04.10 (oale cu buza lată şi mai subţire, rotunjit-ascuţită, aplecată în afară, gât relativ scurt şi umeri arcuiţi) (fig. 212, 223) şi a.04.05[60] (oale cu buză dreptunghiular rotunjită, aplecată în afară, fără gât scurt şi umeri accentuat arcuiţi şi prelungi) (fig. 208, 218, 742-743).

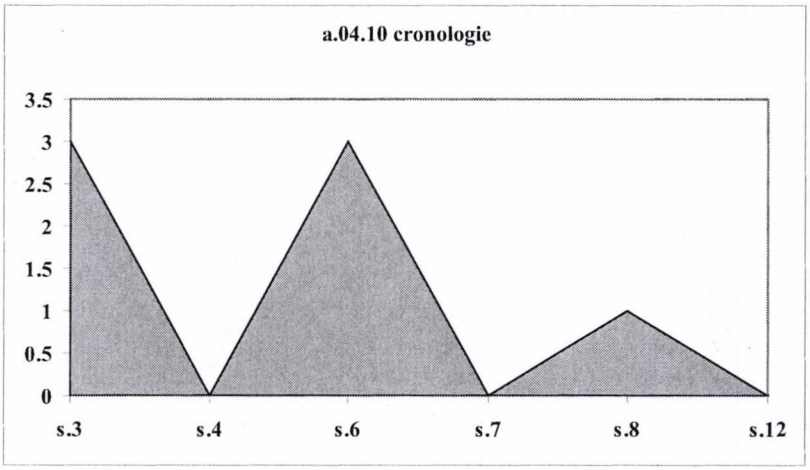

Fig. 742. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.10

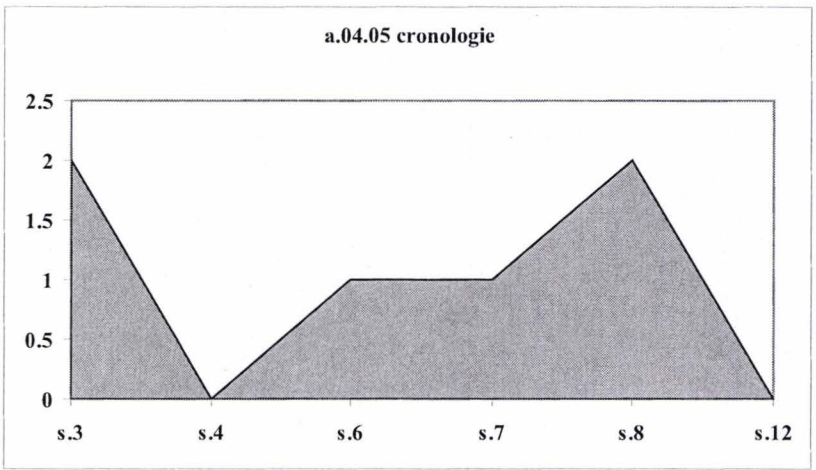

Fig. 743. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.05

În cazul subtipului a.04.08 (oale cu buză masivă, rotunjită, aplecată în afară, gât puternic şi umeri puternic arcuiţi) tendinţa spre secolul 3 este evidentă, însă numărul mic de exemplare împiedică încheieri definitive (fig. 211, 221, 744).

HOREDT *Moreşti*, 114 fig. 57/ 15; varianta **a.04.02b**: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 45/ 2; varianta **a.04.02f**: în bazinul **Someşului Mic**, în castrul roman de la Gilău: MARCU, ŢENTEA *Gilău*, 254 pl. 2/ 1-2; subtipul **a.04.03**: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 45/ 18; 46/ 10; subtipul **a.04.04:** în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 54/ 6; subtipul **a.04.05**: în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Şopteriu „Romonţi": GAIU *Vestigii*, fig. 18/ 1, 6; varianta **a.04.05b**: în bazinul **Someşului inferior**, în aşezarea din a doua jumătate a secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, de la Lazuri: STANCIU *Lazuri*, 224, pl. 13/ 1; subtipul **a.04.06**: în bazinul Târnavei **Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 45/ 6; subtipul **a.04.10**: în bazinul Târnavei Mici, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: Székely *Sălaşuri*, pl. 39/ 12; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 91 fig. 4/ 10; varianta **a.04.11d**: în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 320 pl. 6/ 11.

[60] Un exemplar asemănător în aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 143 fig. 15/ 3.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

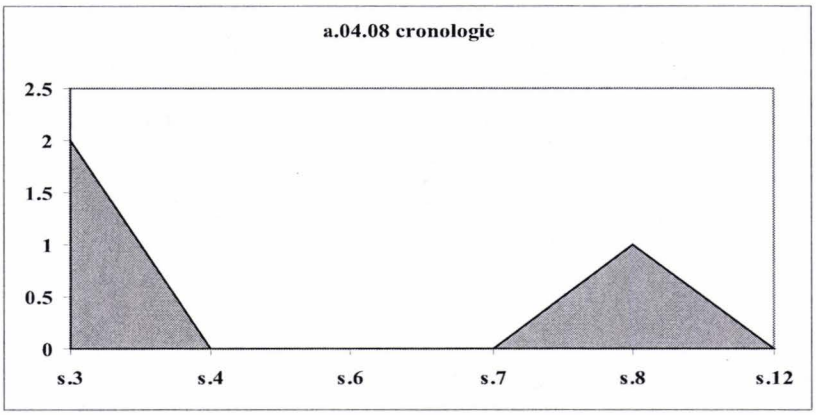

Fig. 744. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.08

Acesta este şi cazul subtipului a.04.13 (oale cu buza rotunjită, uşor profilată, gât mediu uşor tras spre interior şi umeri puţin arcuiţi), identificat numai în câte un context de secol 4 şi 6 (fig. 213, 226, 745).

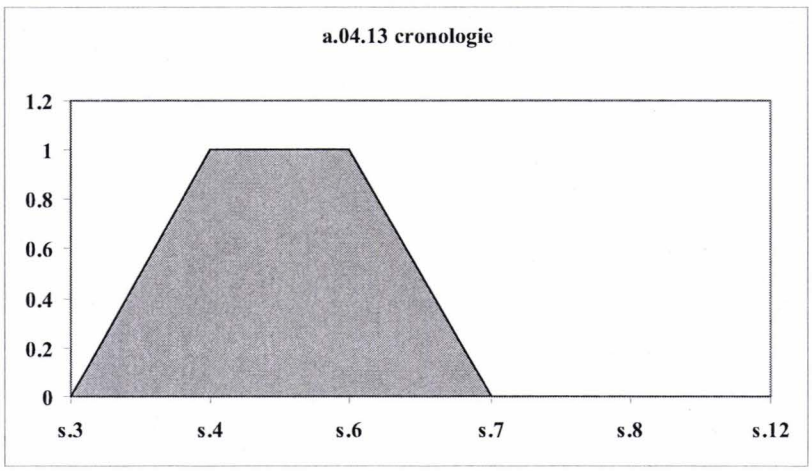

Fig. 745. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.13

La alte subtipuri se poate observa o permanentă tendinţă de grupare spre secolul 7.

Trebuie însă subliniat faptul că în cazul subtipului a.04.01 (oale cu buza masivă, dreptunghiular rotunjită şi verticală şi umeri puţin arcuiţi), variantele „d"-„f" au apărut în contexte de secol 6, iar variantele „g"-„h" în contexte de secol 7 şi 8 (fig. 206, 214, 746).

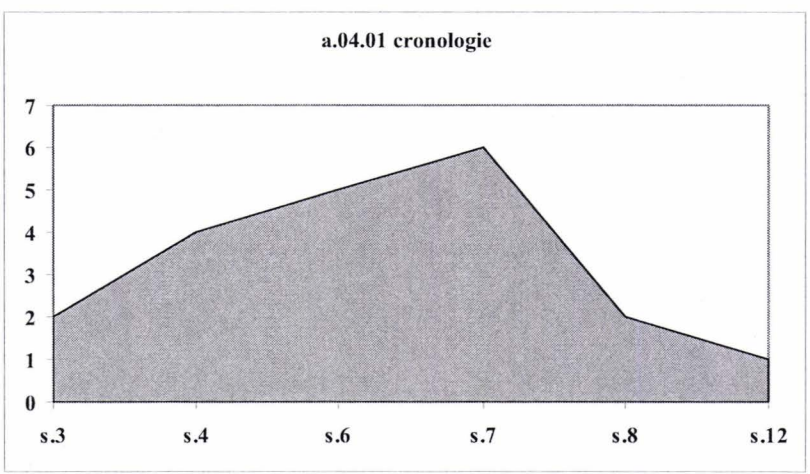

Fig. 746. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În schimb în cazul subtipului a.04.11 (oale cu buza masivă şi lată, rotunjit ascuţită, în general puternic aplecată în afară, gât scurt şi umeri puţin arcuiţi), variantele nu pun în evidenţă o anumită grupare condiţionată cronologic (fig. 212, 224, 747).

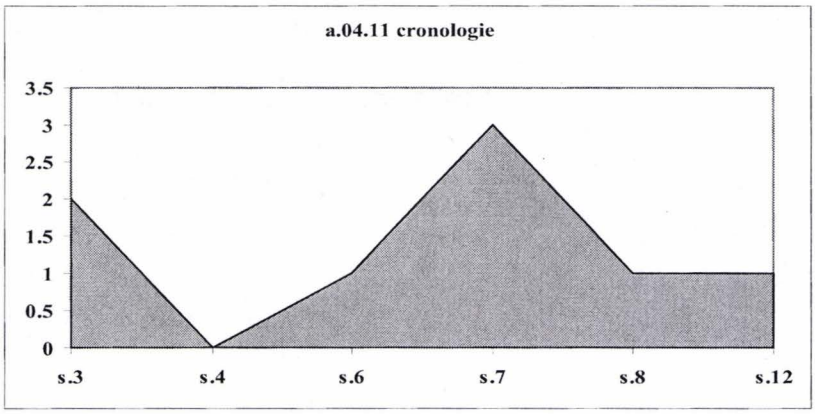

Fig. 747. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.11

Situaţia este diferită în cazul subtipului a.04.02 (oale cu buză masivă, dreptunghiular-rotunjită, aplecată în afară şi umeri puţin arcuiţi), unde varianta „b" aparţine numai secolelor 7 şi 8 (fig. 207, 215, 748).

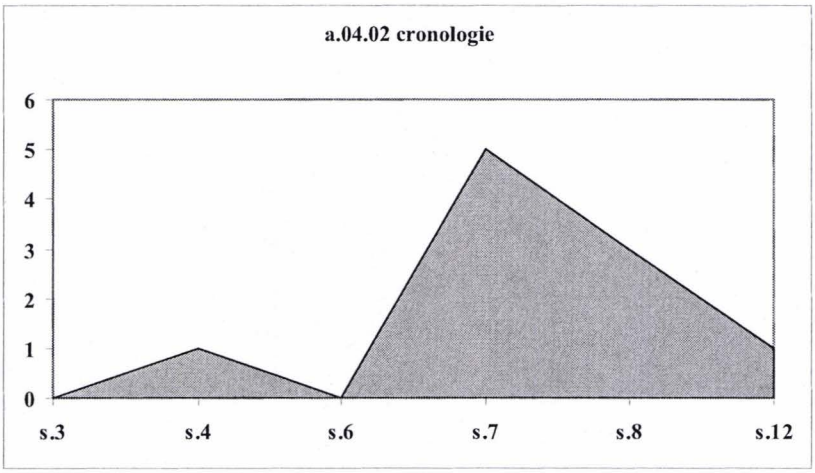

Fig. 748. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.02

În cazul subtipului a.04.04 (oale cu buza masivă, dreptunghiular-rotunjită, aplecată în afară, fără sau cu gât scurt şi umeri arcuiţi) există un anume echilibru între exemplarele secolului 7 şi respectiv 8 (în special în ceea ce priveşte varianta „d"). Trebuie adăugat însă că în cazul variantei „a", trei exemplare aparţin unor contexte de secol 6, un exemplar unui context de secol 8, iar în cazul exemplarului de secol 7, modelat pe roata rapidă, din pastă cenuşie-zgrunţuroasă, este vorba de o întretăiere de complexe [(complexul 108 (sec. 6)/complexul 110 (sec. 7)], ceea ce îngreunează o atribuire exactă a fragmentului ceramic respectiv (fig. 207, 217, 749).

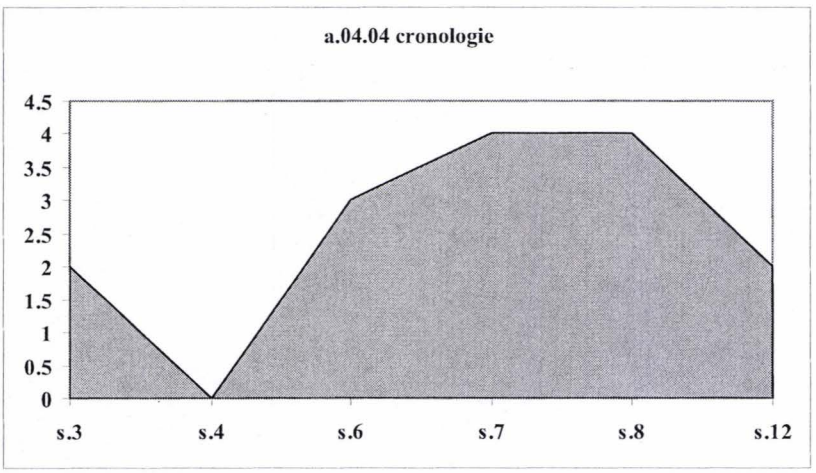

Fig. 749. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.04

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

La celelalte subtipuri tendinţa de gravitare spre secolul 8 este accentuată. Este şi cazul subtipului a.04.03 (oale cu buză lată, dreptunghiular-rotunjită, aplecată în afară, gât de înălţime medie şi umeri arcuiţi) (fig. 207, 216, 750). Acelaşi lucru se poate observa şi la subtipurile a.04.06 (oale cu buză masivă, mai scurtă, dreptunghiular-rotunjită, în general mai accentuat aplecată în afară şi umeri moderat arcuiţi) sau a.04.07 (oale cu buză masivă, rotunjită, accentuat aplecată în afară şi umeri relativ puţin arcuiţi) (fig. 209, 219, 210, 220, 751-752).

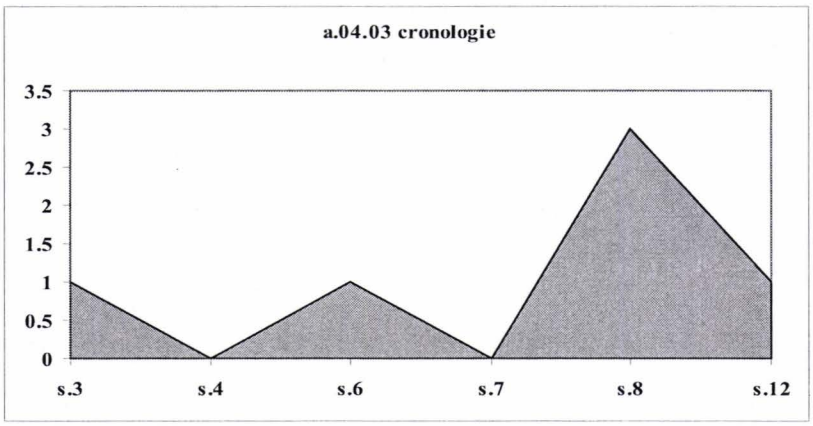

Fig. 750. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.03

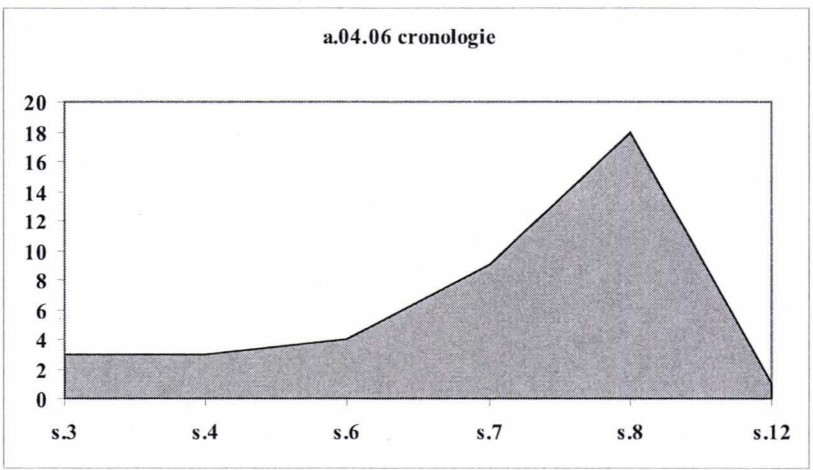

Fig. 751. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.06

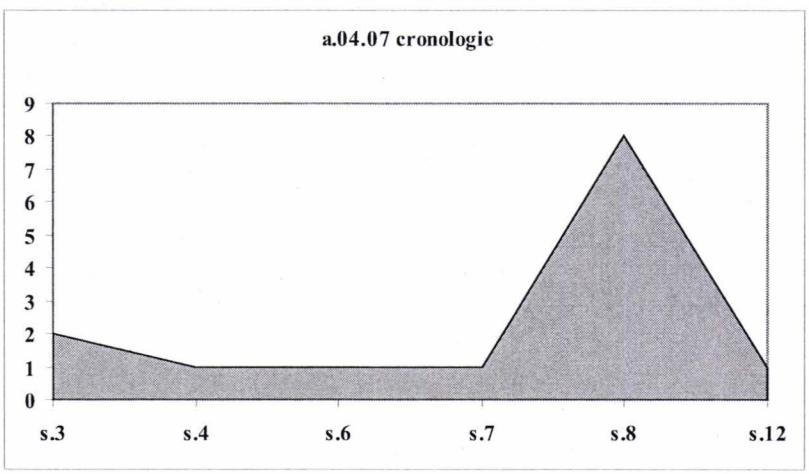

Fig. 752. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.07

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În schimb subtipul a.04.12 (oale cu buza masivă, lată, orizontală, gât înalt şi umeri puţini arcuiţi) aparţine numai printr-un singur exemplar secolului 8 (fig. 213, 225, 753).

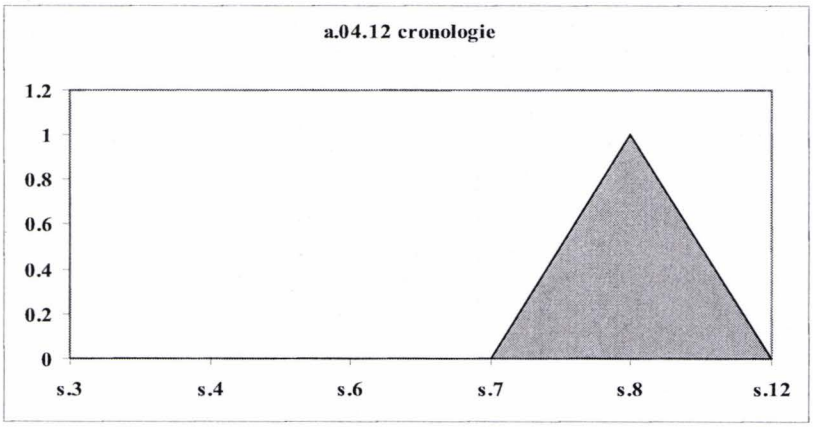

Fig. 753. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.12

Spre deosebire de această situaţie, subtipul a.04.09 (oale cu buză mai puţin masivă, rotunjită, puternic aplecată în afară, gât scurt şi umeri puternic arcuiţi) a apărut cu toate cele 9 exemplare ale sale numai în contexte de secol 12 (fig. 211, 222, 754).

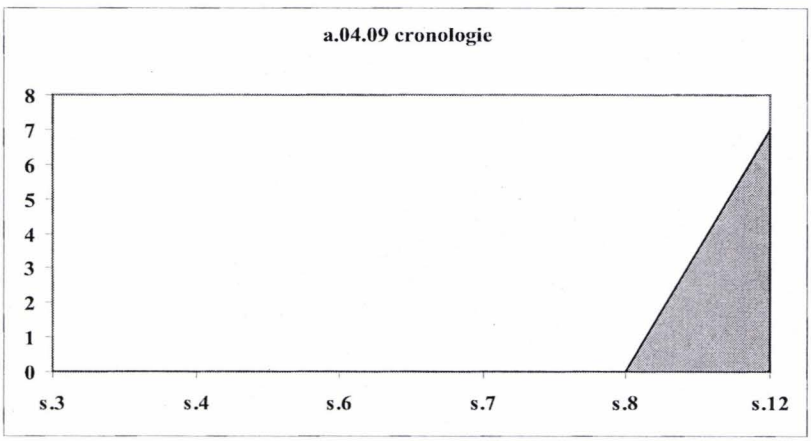

Fig. 754. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.04.09

a.05. Oale cu buze înguste uşor alveolate (fig. 213, 230-231, 755)

Diagrama cronologică a altor tipuri pune în evidenţă mai ales o poziţie dominantă în secolul 12, prezenţa lor în celelalte intervale cronologice fiind, de fapt, în general destul de redusă sau absentă. Acestei categorii îi aparţine tipul a.05 (fig. 755)

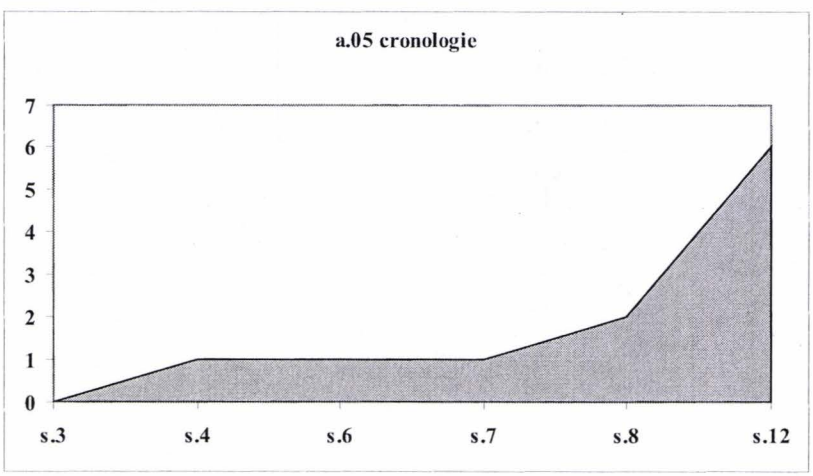

Fig. 755. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.05

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.06. Oale cu buză lată, mai mult sau mai puţin profilată, de lăţime medie, fără gât sau cu gât scurt şi umeri relativ puţin arcuiţi (fig. 235-240, 756-759)

Tipul de vas a apărut mai ales în contexte de secol 3. Acolo unde se constată în cadrul tipurilor vârfuri de prezenţă, cum este cazul tipului a.06, subtipurile sau variantele par a avea o relevanţă cronologică mai pronunţată (fig. 756).

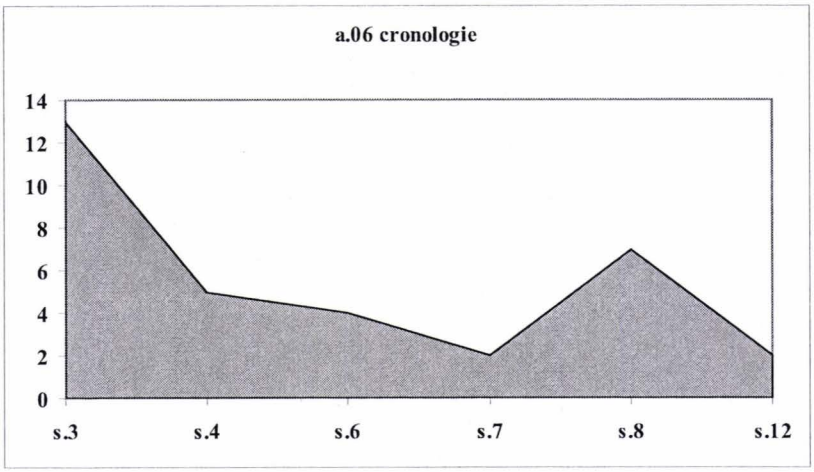

Fig. 756. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.06.

Este cazul în special al oalelor cu buza uşor profilată şi subţire, relativ accentuat aplecată în afară şi umeri accentuat arcuiţi (a.06.03) (fig. 236, 239) sau al oalelor cu buza profilată, relativ puţin înclinată, gât accentuat, umeri puţin arcuiţi (a.06.04) (fig. 236, 240), unde variantele „b" şi „c" aparţin secolului 3 (supra p. 125). Se poate observa atât în cadrul tipului, cât şi în acela al subtipurilor sau a variantelor raritatea accentuată a exemplarelor încadrabile în secolele 7, respectiv 12 (fig. 757-759)[61].

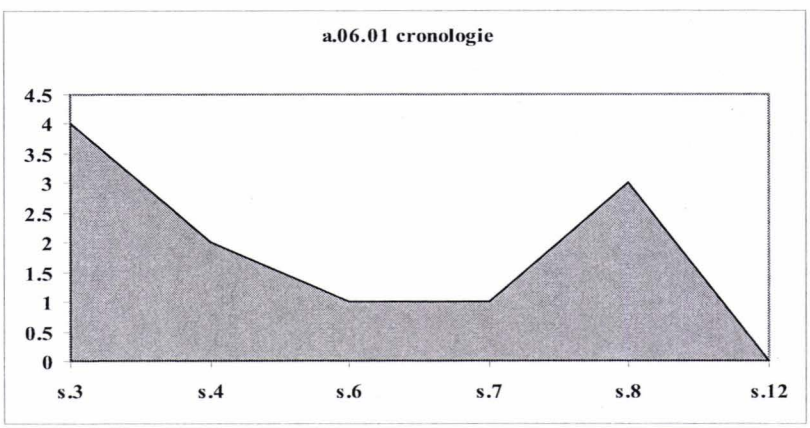

Fig. 757. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.06.01

[61] În alte zone geografice, exemplare apropiate formal apar în contexte în general mai târzii: subtipul **a.06.01**: apare şi în bazinul **Donului Inferior**, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 191 fig. 6/ 1, 220 fig. 35/ 6 (varianta e); în general în ceramica acestei aşezări se remarcă oalele cu buza lată; **varianta a.06.01e**: un exemplar din aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 148 fig. 20/ 5 apropiat prin structura sa formală; asemănător formal şi un fragment ceramic din bazinul **Crişului Repede**, în contexte din secolele 8-9, la Lăpuşel „Ciurgău": COSMA *Vestul României*, 481 pl. 144/ 2; subtipul **a.06.02**: asemănător, dar mai strangulat la gât, în bazinul **Donului Inferior**, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 248 fig. 63/ 5, 282 fig. 97/ 8; subtipul **a.06.03**: apare şi în bazinul Donului Inferior, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 233 fig. 48/ 2; subtipul **a.06.04**: asemănător formal şi un fragment ceramic aparţinând fazei 1b (a doua jumătate a secolului 6) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 346 pl. 32/ 8.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

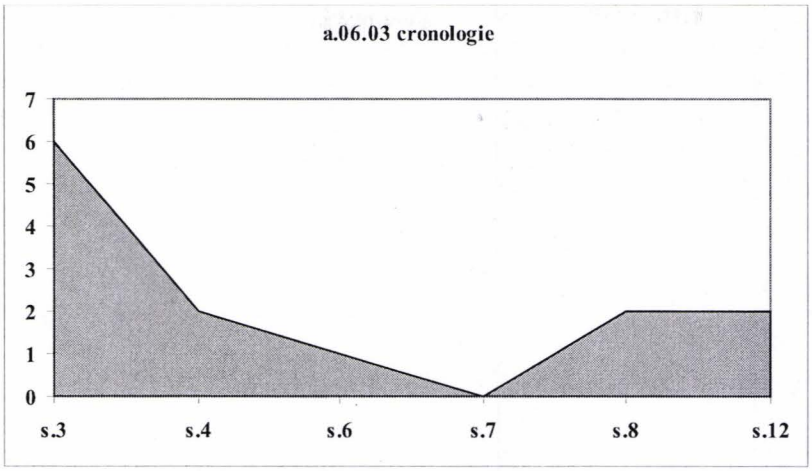

Fig. 758. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.06.03

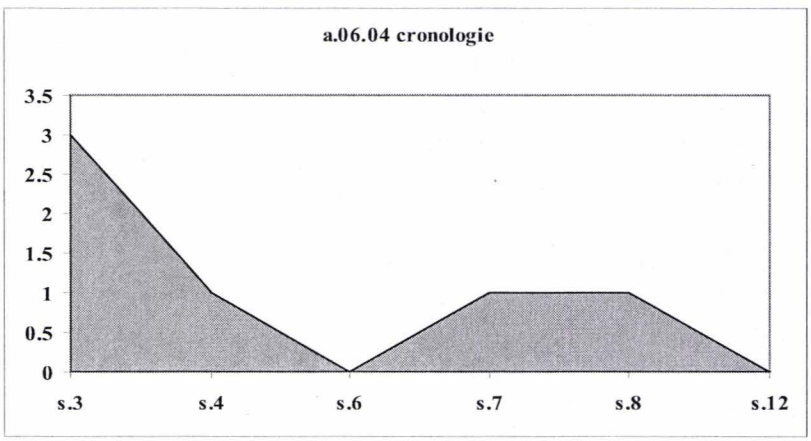

Fig. 759. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.06.04

a.07. Oale cu buza masivă şi scurtă, rotunjit ascuţită, fără gât sau cu gât scurt si aproape vertical şi umeri mai mult sau mai puţin arcuiţi (fig. 244-246, 760-762)

O situaţie interesantă o sugerează diagrama cronologică a tipului a.07, unde se poate observa o concentrare mai mică în secolul 6 şi una masivă în secolul 8 şi o absenţă totală în secolul 12 (fig. 760).

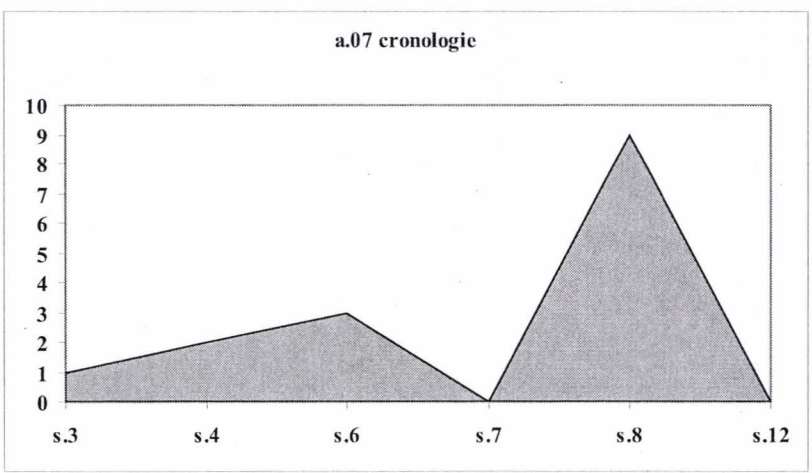

Fig. 760. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.07.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În timp ce subtipul a.07.01 (oale cu buza scurtă, masivă şi ascuţită, puternic aplecată în afară, fără sau cu gât scurt, aproape vertical şi umeri mai mult sau puţin arcuiţi) (fig. 244-245) manifestă o oarecare insensibilitate cronologică, cu observaţia că variantele „d-e" aparţin secolului 6, subtipul a.07.02 (oale cu buza scurtă, masivă şi rotunjit ascuţită şi tăiată, puternic aplecată în afară, fără sau cu gât scurt, aproape vertical şi umeri în general mai puţin arcuiţi) aparţine în exclusivitate secolului 8 (fig. 244, 246, 761-762)[62].

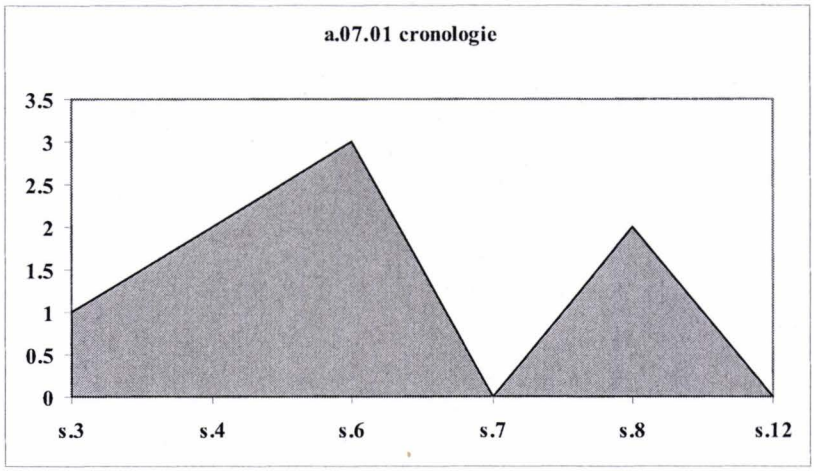

Fig. 761. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.07.01

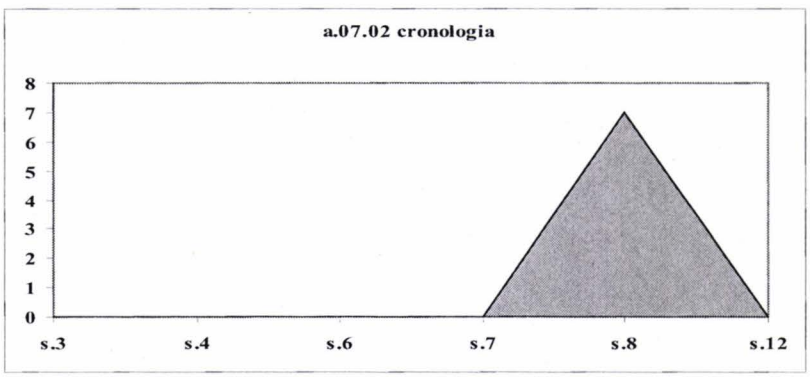

Fig. 762. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.07.02

a.08. Oale cu buza scurtă, masivă rotunjită, fără gât sau cu gât scurt şi vertical, umeri în general accentuat arcuiţi (fig. 250-252, 763)

Diagrama cronologică a tipului a.08 pune în evidenţă o concentrare mare în secolul 3 şi una sensibil mai mică în secolul 8. În cazul subtipului a.08.01 (oale cu buza scurtă, rotunjită şi masivă şi verticală, fără sau cu gât scurt şi umeri accentuat arcuiţi) (fig. 250, 251), doar un singur exemplar aparţine secolului 8 (varianta „a" fără gât)[63]. În cazul subtipului a.08.02 (oale cu buza scurtă, rotunjită şi

[62] Subtipul **a.07.01** apare: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 42/ 8; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 103 fig. 8/ 5, 10; varianta **a.07.01a**: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 42/ 3; cu structura asemănătoare în **Moldova de nord**, în aşezarea din secolele 6-7 de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 127 fig. 48/ 4, 6; **varianta a.07.01b**: în bazinul **Someşului Mic**, în castrul roman de la Gilău: MARCU, ŢENTEA *Gilău*, 259 pl. 7/ 3; în bazinul **Someşului inferior**, în aşezarea din a doua jumătate a secolului 6 şi prima jumătate a celui următor de la Lazuri: STANCIU *Lazuri*, 214, pl. 3/ 4; subtipul **a.07.02**: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 38/ 6; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fânceţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 11/ 5; varianta **a.07.02a**: în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de sec. 8 de la Archiud „Fundătura": GAIU *Vestigii*, fig. 2/ 3.

[63] Numai apropiat formal de subtipul **a.08.01** este un exemplar din bazinul **Someşului inferior**, din aşezarea din a doua jumătate a secolului 6 şi prima jumătate a celui următor de la Lazuri: STANCIU *Lazuri*, 213, pl. 2/ 1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

masivă şi aplecată în afară, cu gât scurt sau mediu şi umeri accentuat arcuiţi) (fig. 250, 252) exemplarele secolului 8 aparţin variantei „c", celelalte variante ale subtipului fiind încadrabile în secolul 3 (fig. 252).

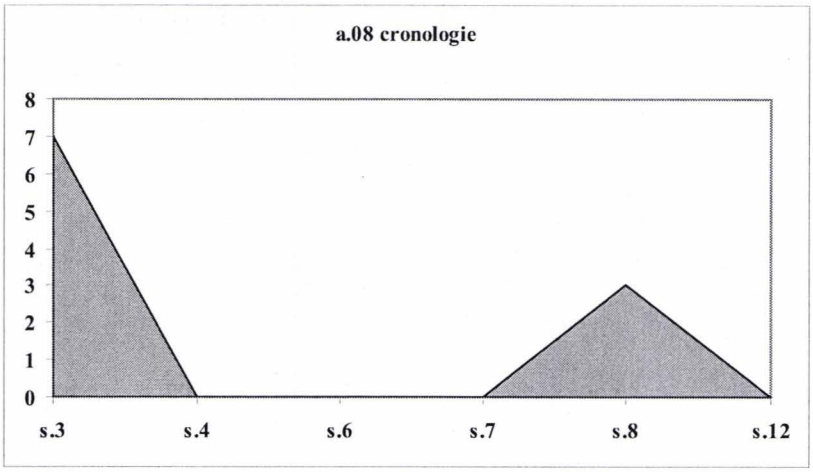

Fig. 763. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.08

a.09. Oale cu buza rotundă şi îngroşată şi umeri prelungi (fig. 253-254, 764)

De puţină relevanţă cronologică se bucură tipul a.09, prezent numai prin 2 exemplare, ale cărui variante aparţin, una secolului 3, cealaltă secolului 8 (supra p. 133)[64].

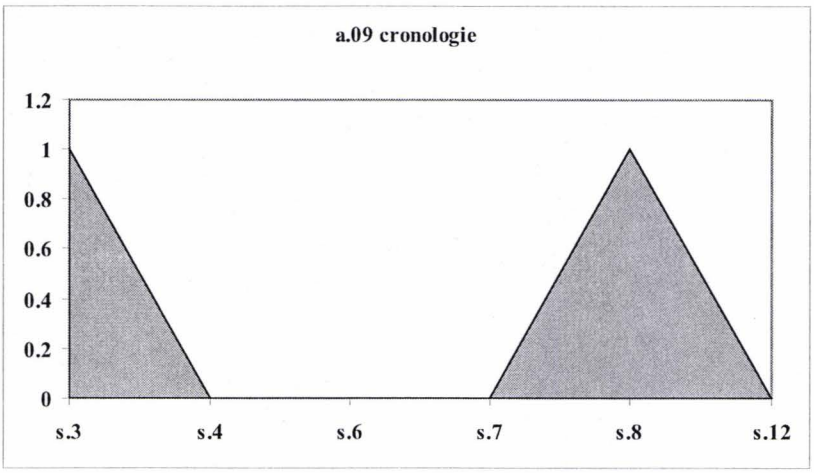

Fig. 764. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.09

a.10. Oale cu buza rotunjită, scurtă, pereţi subţiri, umeri arcuiţi (fig. 254, 259-269, 765-773)

În alte situaţii, cum este şi cazul tipului a.10, structurarea tipologică pe subtipuri sau chiar variante nu duce la Sighişoara la o precizare cronologică evidentă, excepţie făcând poate subtipurile a.10.01 (fig. 772) şi a.10.04 (fig. 771), cu observaţia că expresivitatea lor este redusă de fiecare dată de numărul mic de exemplare.[65]

[64] Subtipul **a.09.01** apare în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 348 fig. 12/ 20, iar în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6 în aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 113 fig. 56/ 18.

[65] Prezenţa în secolul 6 este confirmată şi de existenţa unor exemplare asemănătoare în bazinul **Someşului Mare**, în aşezările de la Dipşa sau Lehinţa: GAIU *Aşezări*, 122 fig. 4/ 7, 124 fig. 6/ 1, poziţie cronologică confirmată şi de situaţia subtipurilor din alte zone geografice: subtipul **a.10.01**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 101 fig. 44/ 7; subtipul **a.10.02**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 101 fig. 44/ 18; varianta **a.10.03c**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 104 fig. 47/ 11, 107 fig. 50/ 26; subtipul **a.10.04**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 101 fig. 44/ 1; subtipul **a.10.05**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

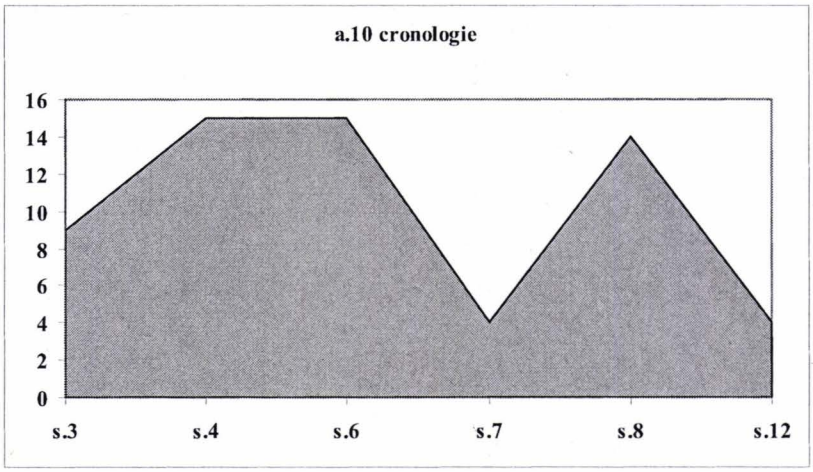

Fig. 765. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.10

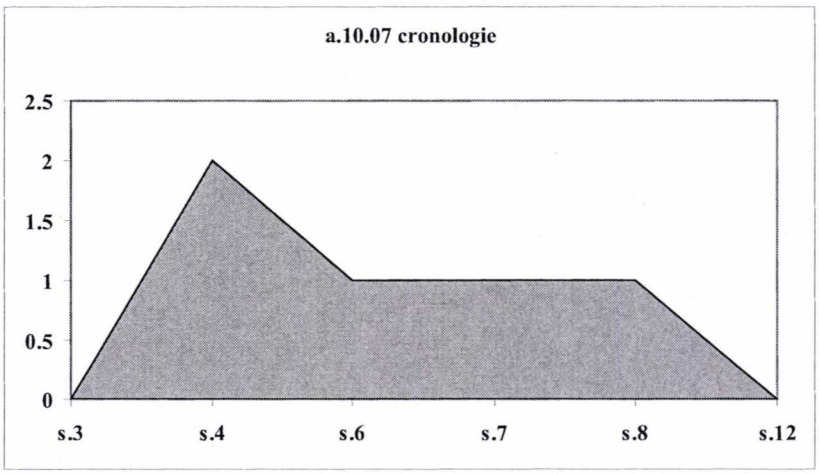

Fig. 766. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.10.07

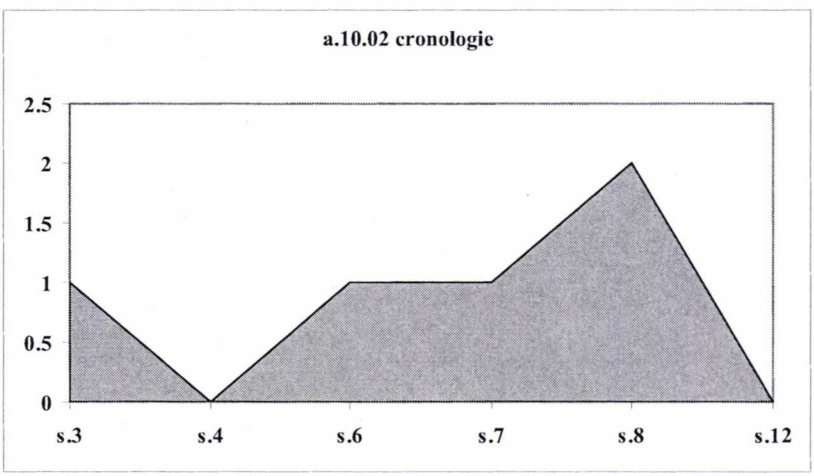

Fig. 767. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.10.02

Moreşti, 101 fig. 44/ 22; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 11/ 4; subvarianta **a.10.06b2**: în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 172 fig. 20/ Loc. 13/ 4.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

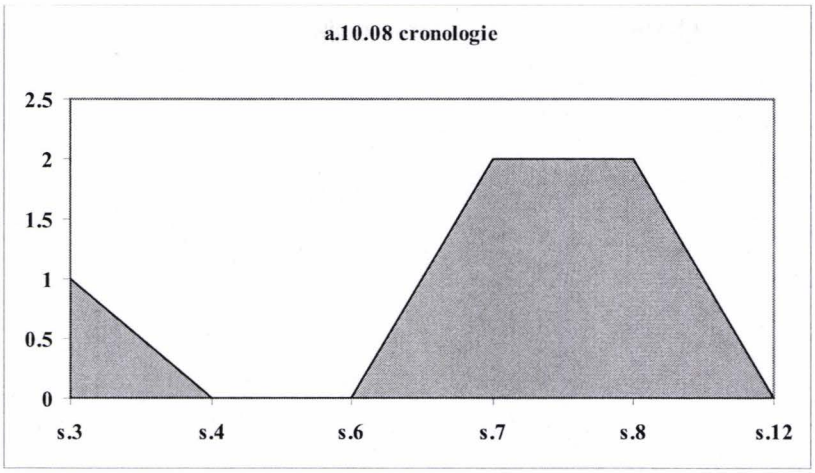

Fig. 768. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.10.08

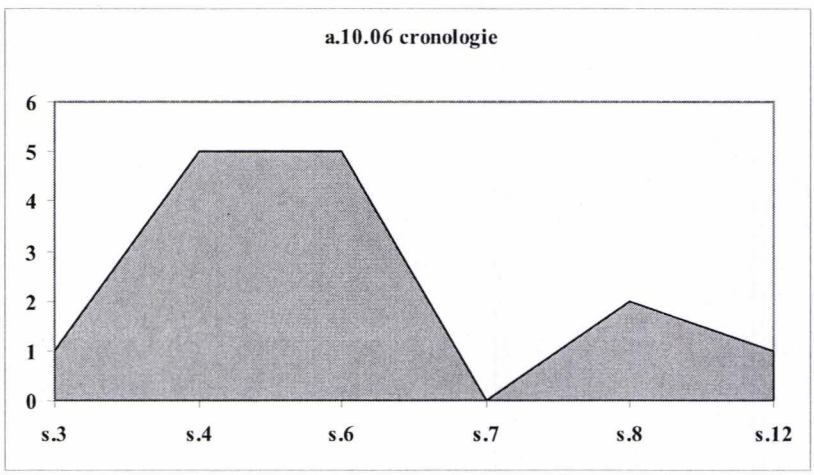

Fig. 769. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.10.06

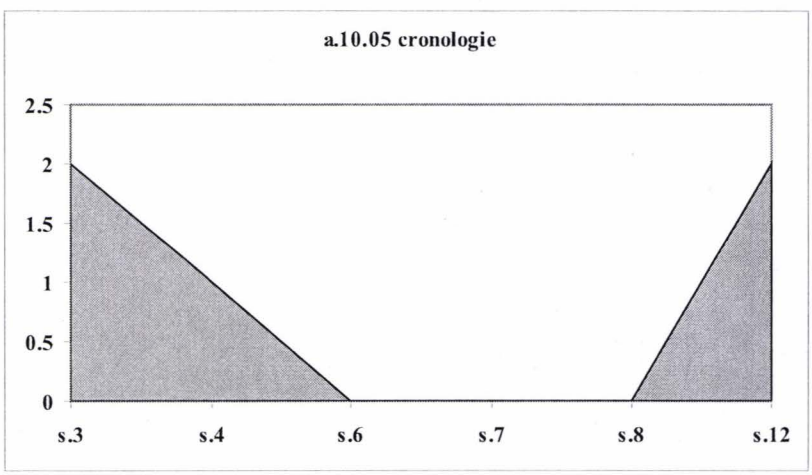

Fig. 770. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.10.05

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

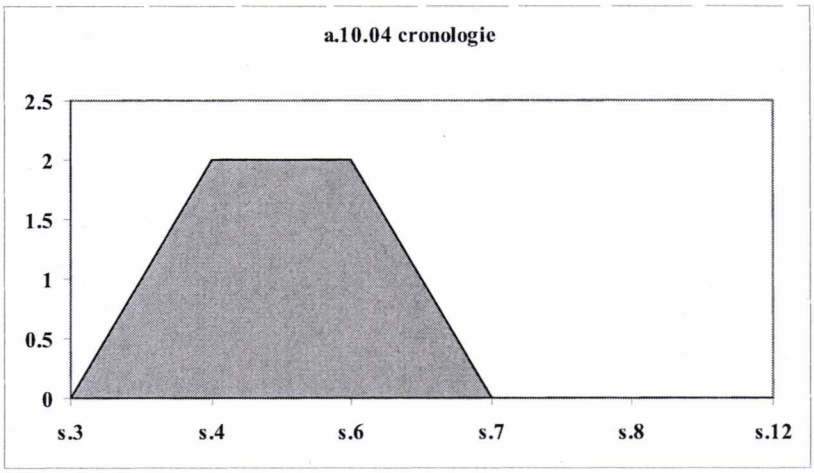

Fig. 771. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.10.04

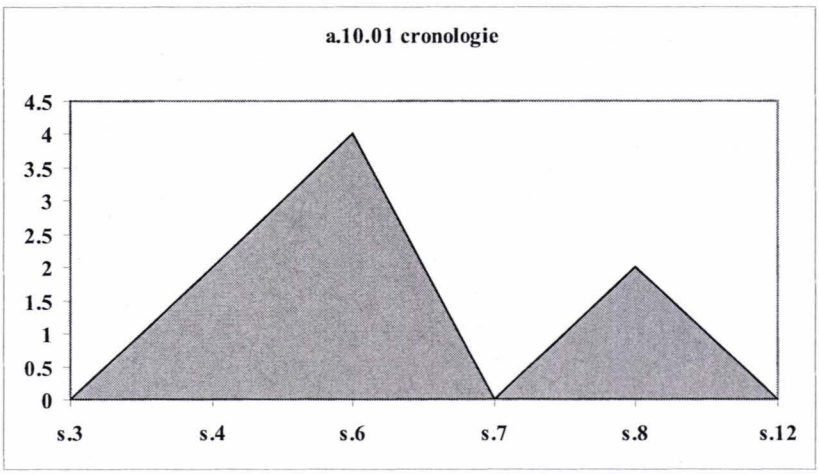

Fig. 772. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.10.01

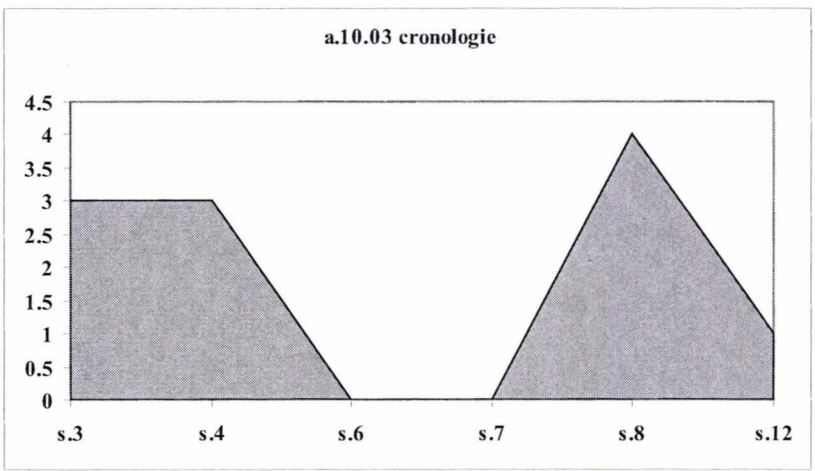

Fig. 773. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.10.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.11. Oale cu buza rotunjită, profilată, scurtă, pereţi subţiri, umeri arcuiţi (fig. 261, 274-277, 774-776)

Diagrama cronologică a altor tipuri pune în evidenţă mai ales o poziţie dominantă în secolul 12, prezenţa lor în celelalte intervale cronologice fiind, de fapt, în general destul de redusă. În acest cadru se înscrie şi tipul a.11, mai ales cu subtipul a.11.02 (oale cu buza scurtă treflată, uneori accentuat aplecată în afară, cu gât scurt sau mediu, umeri accentuat arcuiţi) (fig. 261, 275), aparţinând exclusiv secolului 12[66], iar subtipul a.11.01 (fig. 261, 274) majoritar secolului 4 (fig. 774-776).

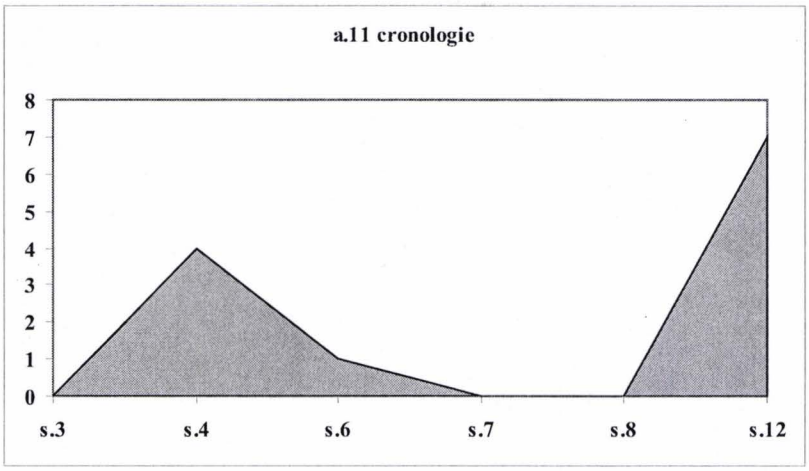

Fig. 774. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.11

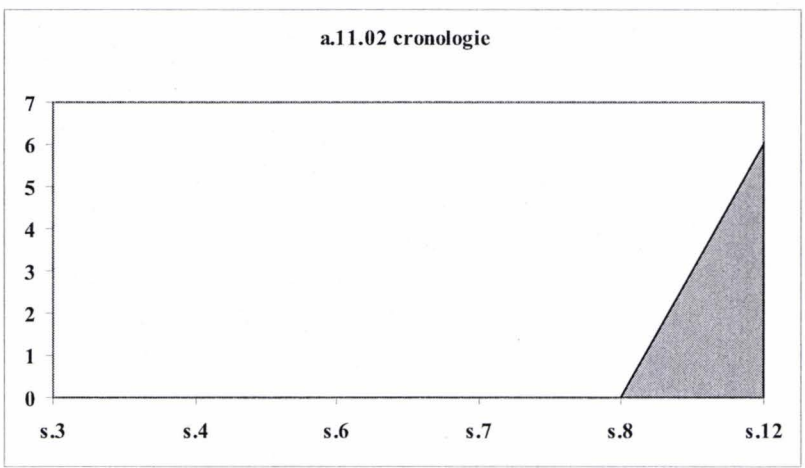

Fig. 775. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.11.02

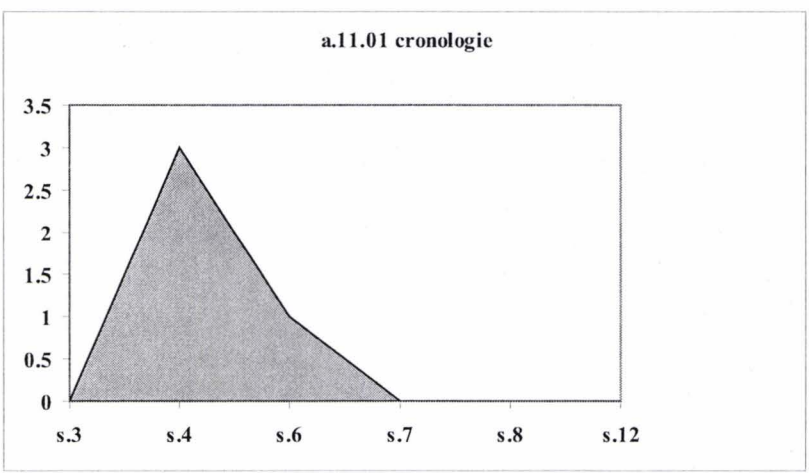

Fig. 776. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.11.01

[66] Subtipul **a.11.02** este atestat şi în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 111 pl. 2/ 1, 2.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.12. Oale cu buza mai masivă, uşor tompetiformă, fără gât sau cu gât mediu, umeri accentuat arcuiţi (fig. 277, 282-284, 777-780)

În cadrul tipului a.12., subtipul a.12.02 (oale cu buza mai masivă, trompetiformă, puternic aplecată în afară, fără gât, umeri accentuat arcuiţi) (fig. 277, 283, 780) are o poziţie exclusivă în secolul 12[67] şi predominantă a exemplarelor celorlalte subtipuri tot în această perioadă şi mai redusă în complexe de secol 8 (fig. 777-780).

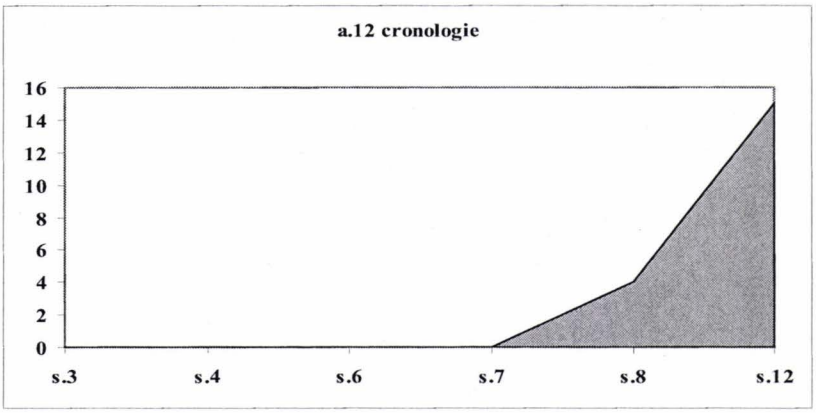

Fig. 777. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.12

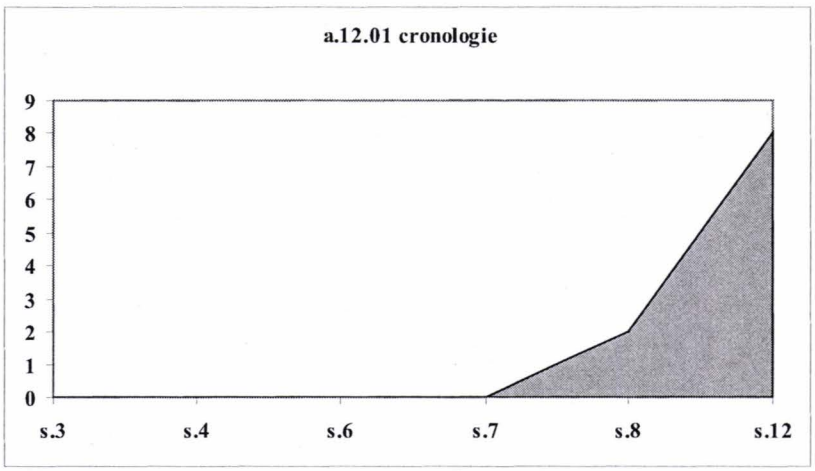

Fig. 778. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.12.01

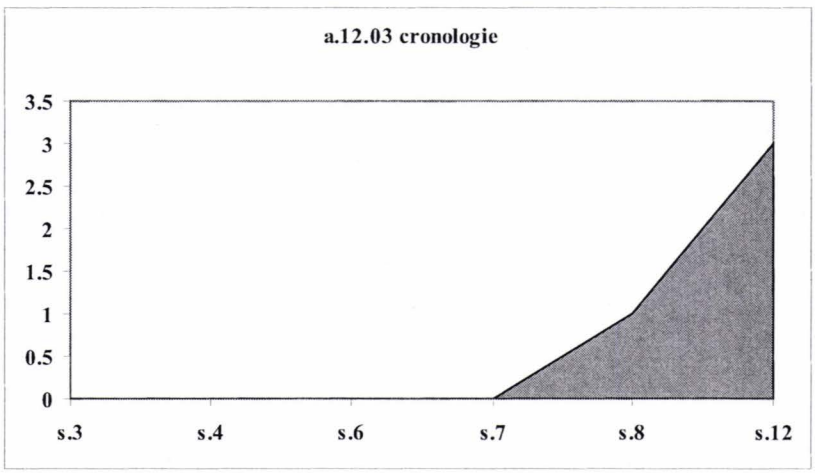

Fig. 779. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.12.03

[67] Subtipul **a.12.02** este atestat şi în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 110 pl. 1/ 4.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

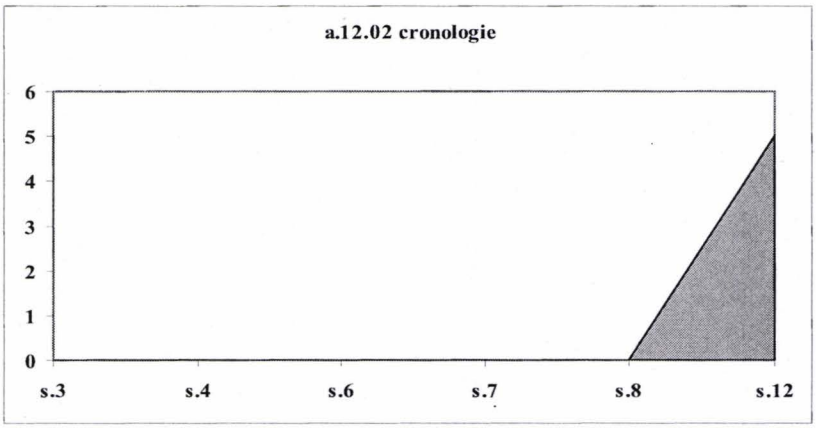

Fig. 780. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.12.02

a.13. Oale cu buza profilată, oval-rotunjită, aplecată în afară, fără gât şi umeri arcuiţi (fig. 285-286)

Apartenenţa la intervalul cronologic al secolului 8 este sugerată şi de tipul a.13., prezent însă numai printr-un singur exemplar.

a.14. Oale cu buza verticală, mai mult sau mai puţin profilată şi umeri extrem de puternic arcuiţi (fig. 285, 287, 781)

Una din formele specifice ale secolului 12 pare să fie reprezentată de tipul a.14., prezent numai în contexte ale acestei perioade (fig. 128)[68].

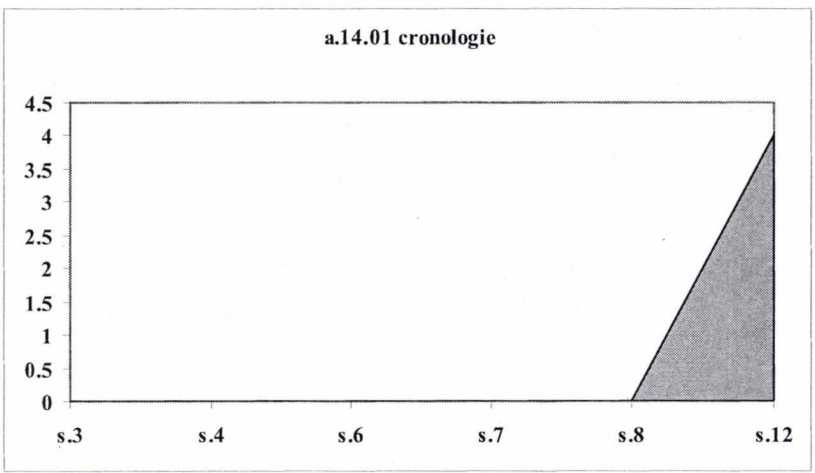

Fig. 781. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.14.01

a.15. Oale cu buza scurtă, profilată trilobată, puternic aplecată în afară, gât mediu, umeri accentuat arcuiţi (fig. 285, 292-294, 299, 782)

Tipul a.15. se remarcă prin poziţia predominantă a exemplarelor sale în secolului 12, inclusiv la nivelul subtipurilor (fig. 782)[69].

[68] Un exemplar apropiat variantei **a.14.01a2** pare a fi atestat în **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 9-10, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 121 fig. 66/ 1.

[69] Subtipul **a.15.01** este atestat: în bazinul **Someşului Mare**: în locuinţa nr. 12 de sec. 8 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 12/ 1; în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 111 pl. 2/ 6, 112 pl. 3/ 5; subtipul **a.15.02**: apare în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8,

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

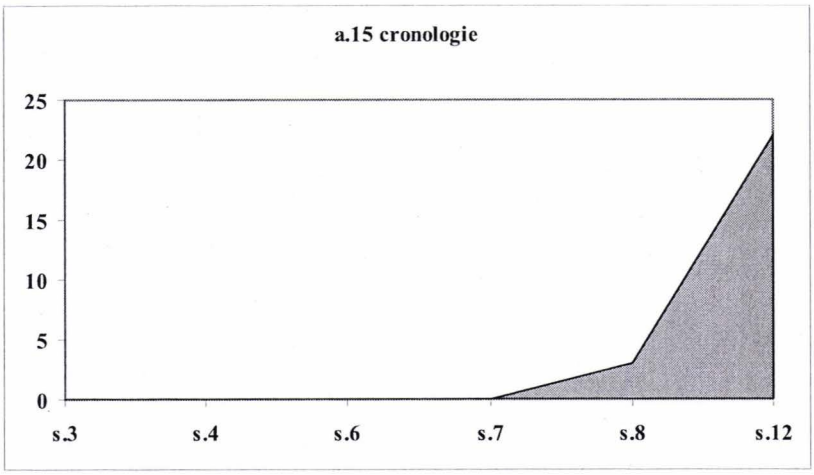

Fig. 782. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.15

a.16. Oale cu buza scurtă, masivă, rotunjită, accentuat aplecată în afară, gât scurt şi umeri accentuat arcuiţi (fig. 299-310, 783-792)

O tendinţă accentuată de grupare în secolul 8 se poate observa şi pe diagrama cronologică a tipului a.16, tendinţă subliniată şi de analiza subtipurilor (fig. 783).

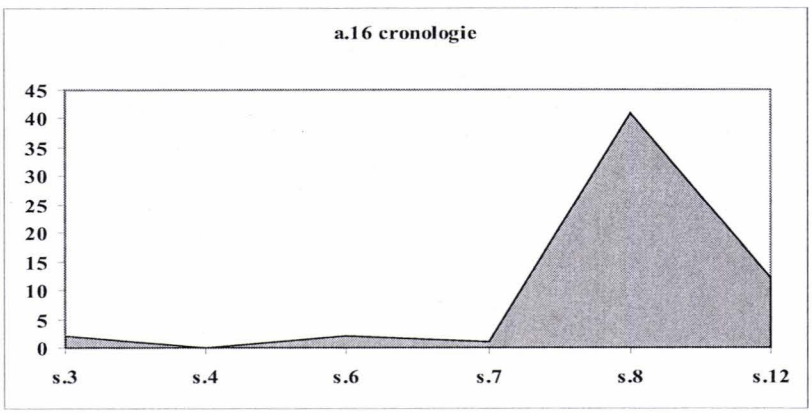

Fig. 783. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.16

În cazul subtipurilor a.16.07 (oale cu buza rotunjită aplecată în afară, gât înalt sau mediu, umeri accentuat arcuiţi) (fig. 301, 308) sau a.16.08 (oale cu buza rotunjită, uşor ascuţită, puternic aplecată în afară, gât scurt, umeri arcuiţi) (fig. 301, 309) - numărul mic de exemplare împiedică concluzii cronologice ferme. La aceasta trebuie însă adăugat că de fiecare dată variantele aparţin fie secolului 3 sau 6, dar şi secolului 8 (supra p. 159) (fig. 784-785).

În alte situaţii preferinţa pentru secolul 8 este fără echivoc. Astfel în cadrul subtipului a.16.06 (oale cu buza foarte scurtă, masivă, rotunjită, gât scurt sau mediu, umeri arcuiţi) (fig. 300, 307) singurul exemplar aparţinând unui context de secol 6 se integrează în varianta „b", celelalte exemplare ilustrând variantele „a" – „c" (supra p. 158) (fig. 786) aparţinând secolului 8.

---

modelat la roata înceată, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 346 fig. 10/ 7, 352 fig. 10/ 9; **varianta a.15.02a**: în bazinul Someşului Mare: în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 110 pl. 1/ 5; varianta **a.15.02c**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 352 fig. 10/ 6.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

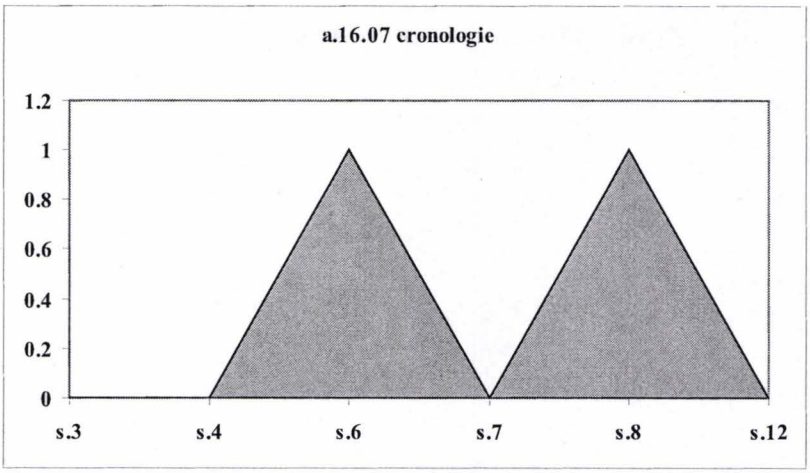

Fig. 784. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.16.07

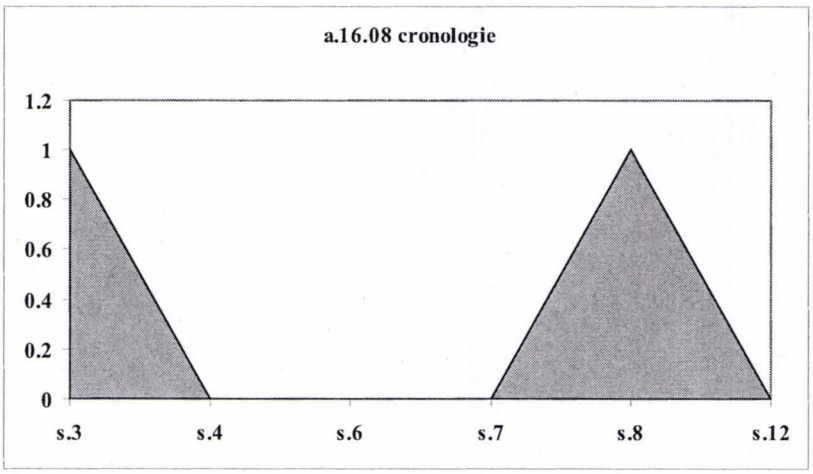

Fig. 785. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.16.08

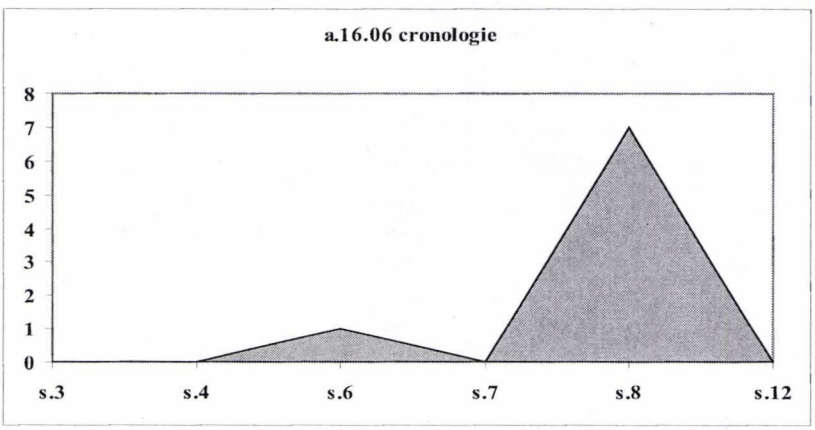

Fig. 786. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.16.06

Poziţia tipului exclusiv în secolul 8 este ilustrată de diagramele subtipurilor a.16.02 (oale cu buza scurtă dreptunghiular-rotunjită şi făţuită, fără sau cu gât în general scurt, umeri aplecaţi) (fig. 299, 303), a.16.05 (oale cu buza foarte scurtă, masivă, dreptunghiular-rotunjită, puternic aplecată în afară, fără sau cu gât scurt, umeri arcuiţi) (fig. 300, 306) şi a.16.04 (oale cu buza puternic aplecată în afară şi tăiată vertical, gât mediu şi umeri puţin arcuiţi) (fig. 300, 305, 787-789).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

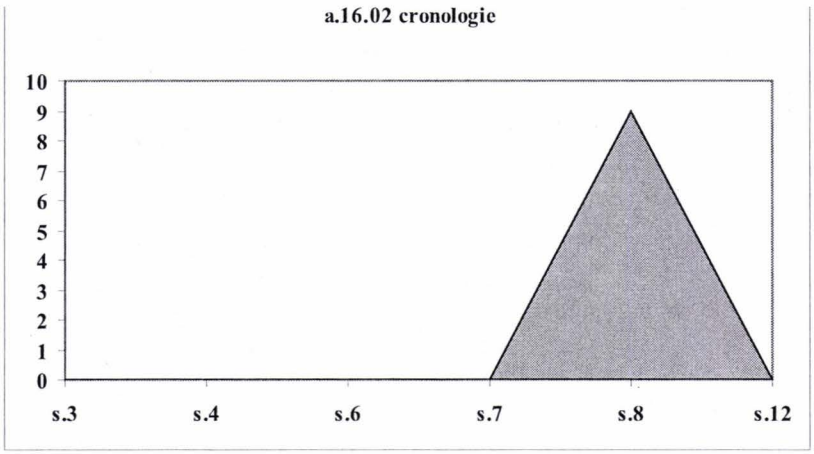

Fig. 787. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.16.02

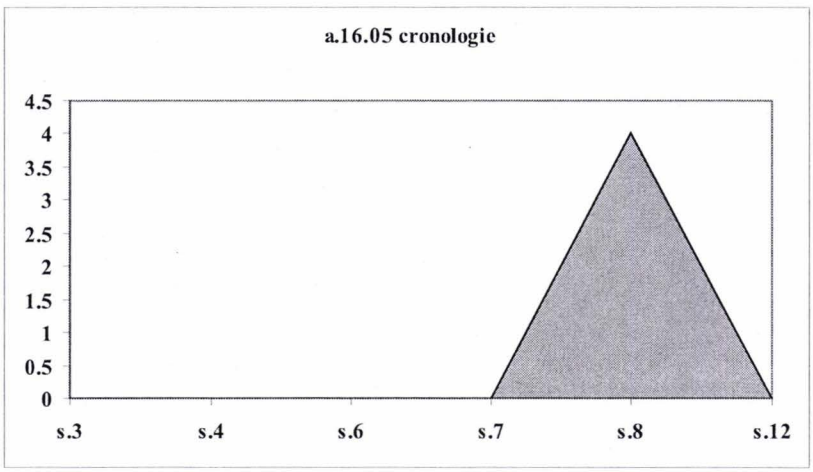

Fig. 788. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.16.05

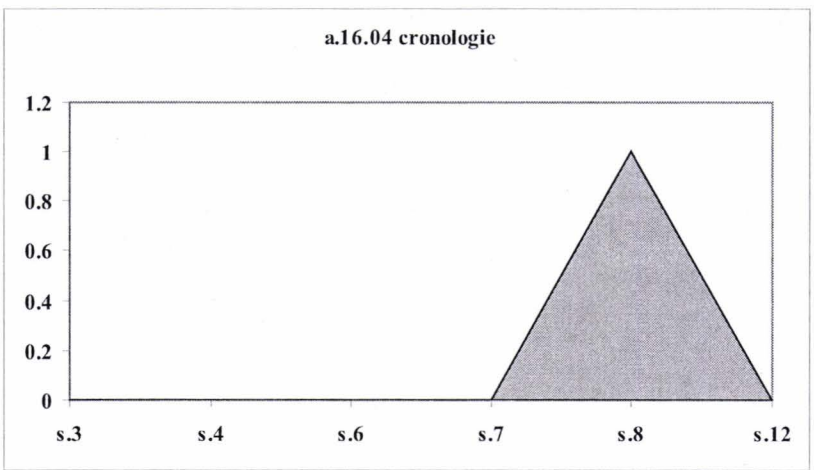

Fig. 789. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.16.04

Apariţia în diagramele cronologice ale unora dintre subtipuri şi a altor perioade cronologice nu poate diminua, dimpotrivă, scoate în evidenţă mai bine poziţia predominantă a tipului în secolul 8. Astfel, în cazul subtipului a.16.09 (oale cu buza masivă, rotunjită şi mai mult sau mai puţin răsucită, gât scurt, umeri relativ accentuat arcuiţi) (fig. 301, 310), varianta „a" este dominată de

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

exemplare de secol 12, iar varianta „d" conţine numai exemplare ale acestei perioade, în timp ce variantele „b", „c" şi „e" aparţin exclusiv secolului 8 (supra p. 159) (fig. 790).

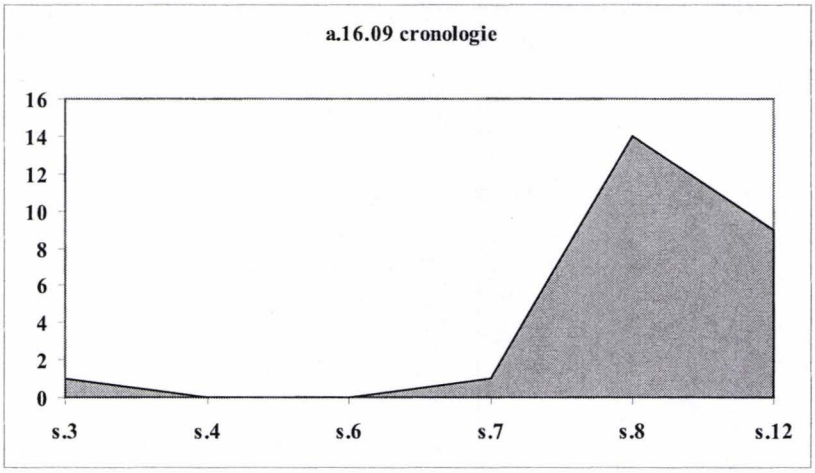

Fig. 790. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.16.09

În cazul altor subtipuri, exemplarele sunt prea puţin numeroase pentru încheieri relevante. Se remarcă totuşi prezenţa şi aici a exemplarelor de secol 12 în cazul variantei „a" a subtipului a.16.01 (oale cu buza scurtă, masivă, dreptunghiular-rotunjită, fără sau cu gât scurt, umeri accentuat arcuiţi) (fig. 299, 302), exemplarele secolului 8 sunt fără gât, cele ale secolului 12 cu gât scurt sau mediu, iar în cazul subtipului a.16.03 (oale cu buza scurtă, rotunjit-ascuţită şi uşor îndoită, puternic aplecată în afară, fără gât şi umeri puternic arcuiţi) (fig. 300, 304), varianta „a" aparţine secolului 8, varianta „b" secolului 12 (fig. 791-792)[70].

[70] Varianta **a.16.03a** este documentată: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 106 fig. 49/ 3; subtipul a.16.05: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 346 fig. 10/ 4; subtipul **a.16.06**: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 36/ 3; 45/ 8; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Ocniţa „La Ştefălucu" : GAIU *Vestigii*, fig. 7/ 7; de la Şieu-Măgheruş „Podirei": GAIU *Vetsigii*, fig. 8/ 1, 3; în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 8, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 103 pl. 15/ 7; în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 330 pl. 16/ 1; în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 156-168, 159 fig. 37; varianta **a.16.06a**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 352 fig. 16/ 1; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fâneţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 12/ 4; subvarianta **a.16.06a2**: în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 8, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 101 pl. 138/ 1; varianta **a.16.06b**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 346 fig. 10/ 3, 6; varianta a.16.06c: în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fâneţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 10/ 1; în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 315 pl. 1/ 2, 349 pl. 35/ 3 (faza 1b; probabil mai târziu: faza 3); **varianta a.16.07c**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 352 fig. 10/ 8; subvarianta **a.16.07c1**: în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: Fiedler *Gräberfelder*, 6/ 9; subvarianta **a.16.08a2**: în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în aşezarea de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 45/ 2 (etapa de locuire 3: secolul 10); subtipul **a.16.09**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 346 fig. 10/ 2; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 40/ 4; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fâneţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 13/ 1; varianta **a.16.09c**: în bazinul Târnavei Mari în cimitirul 2 de secol 8 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul*, 63 fig. 14/ 1; în bazinul **Someşului** Mare, în aşezarea de sec. 8 de la Fântânele „Rât": GAIU *Vestigii*, fig. 3/ 3; varianta **a.16.09e**: în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 8, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 100 pl. 12/ 2.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

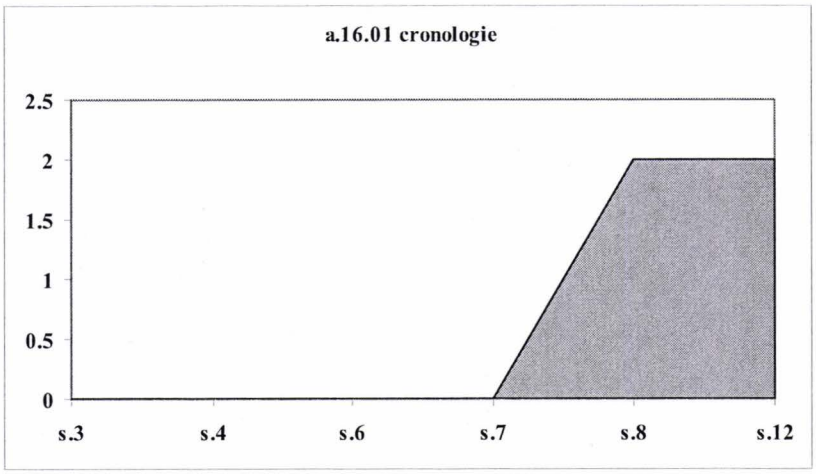

Fig. 791. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.16.01

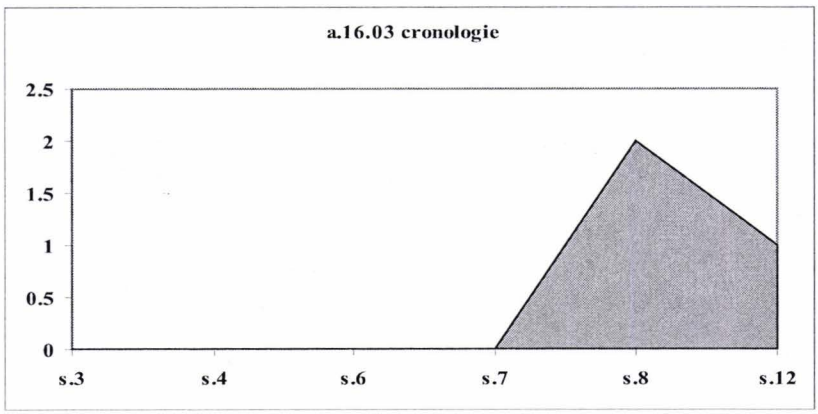

Fig. 792. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.16.03

a.17. Oalele cu buza scurtă, dreptunghiular-rotunjită, răsucită, gâtul scurt, umeri mai puţin arcuiţi (fig. 311-312, 793)

În unele cazuri tipurile de vas stabilite par a nu fi sensibile la variaţia cronologică. Astfel tipul a.17, reprezentat printr-un număr mic de exemplare, apare în diferite etape de locuire, fără a se putea face o departajare cronologică mai precisă, cu observaţia că numai criteriul tehnologic permite o încadrare a lor mai exactă (supra p. 160) (fig. 793).

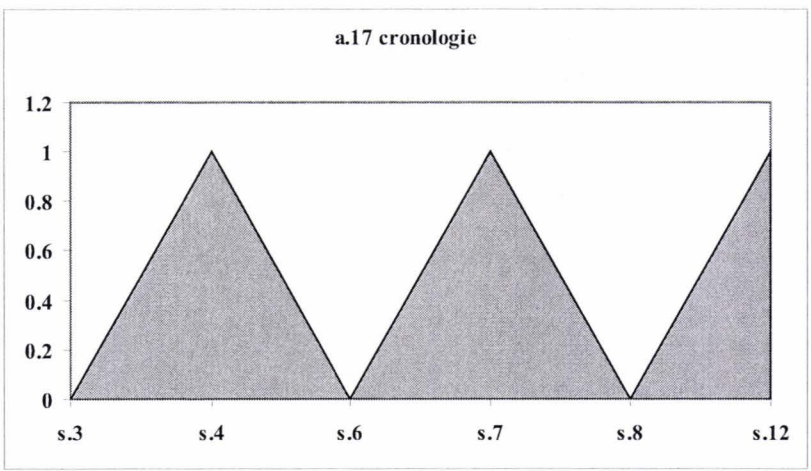

Fig. 793. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.17

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a.18. Oale cu buza scurtă, canelată, aplecată în afară, fără sau cu gât scurt, umeri mai arcuiţi (fig. 312-320, 328-336, 344-368, 794-819).

Deosebit de interesantă este diagrama cronologică a celui mai bine reprezentat tip ceramic, tipul a.18. El pare a fi dominant în secolul 4, deosebit de bine reprezentat în secolele 3 şi 6, extrem de slab în secolul 7 şi atestat numai câte o dată în contexte de secol 8 şi 12 (fig. 794).

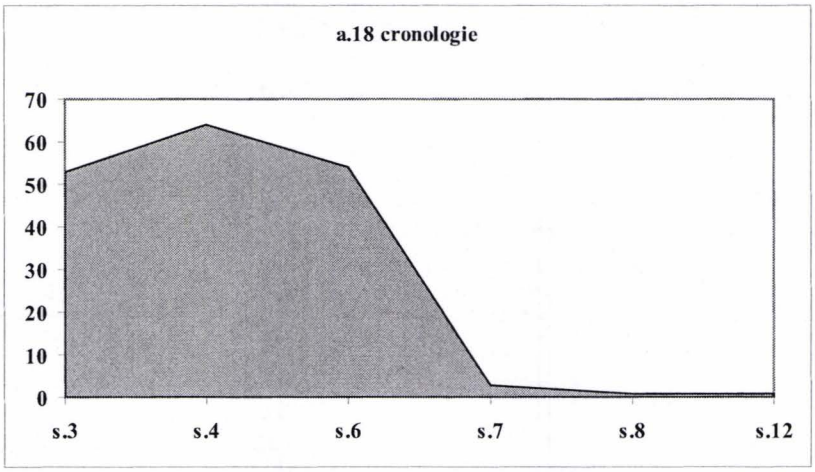

Fig. 794. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.18

Discutarea problemelor cronologice pe subtipuri poate rafina imaginea generală a evoluţiei cronologice. Astfel subtipul a.18.01 - oale cu buza ovală în secţiune şi îngroşată, puternic aplecată în afară, fără gât, umeri puternic arcuiţi (fig. 312, 328) - împreună cu subtipul a.18.02 - oale cu buza scurtă dreptunghiulară, masivă, uşor canelată, fără gât şi umeri puternic arcuiţi (fig. 312, 329) - aparţin secolului 3 (fig. 795-796)[71].

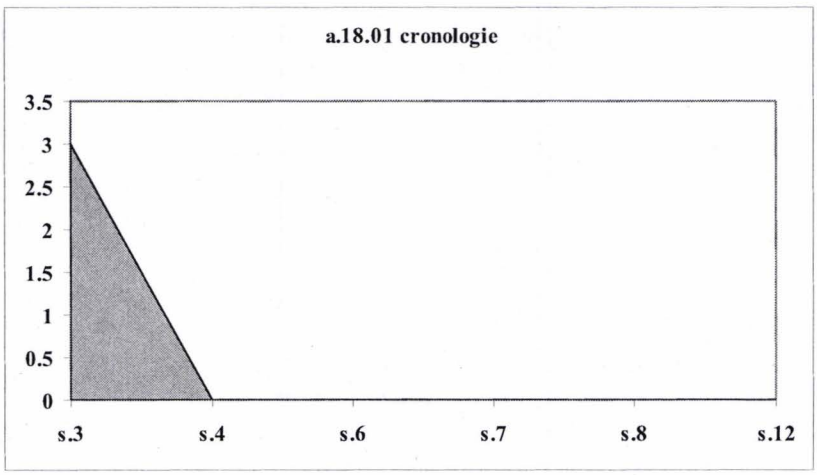

Fig. 795. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.01

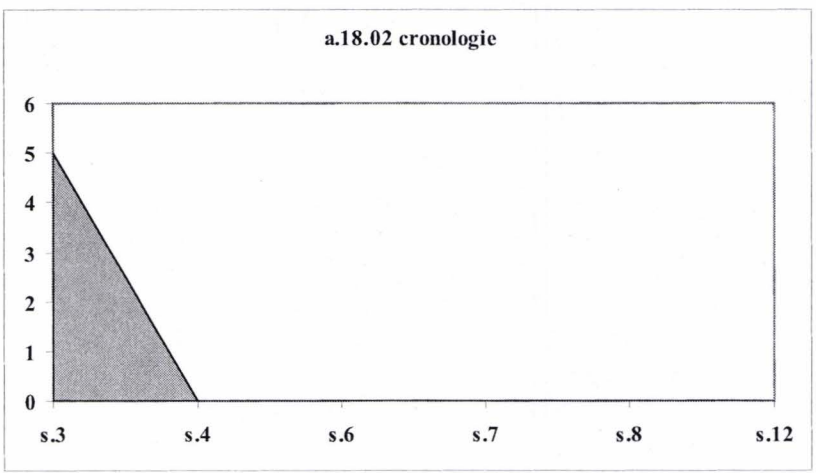

Fig. 796. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.02

[71] Subtipul **a.18.02** este atestat în bazinul **Someşului Mare**, în centrul de olărie de epocă romană de la Ilişua: GAIU *Ilişua*, 186 fig. 11/ 1, 4, dar şi în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 312 fig. 25/ 1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Alte subtipuri, cum sunt subtipurile a.18.09 (oale cu buza rotundă, canelată, gât scurt, umeri arcuiţi, de formă apoximativ ovoidală) (fig. 315, 336) şi a.18.13 (oale cu buza rotundă, canelată, gât scurt, umeri mai mult sau mai puţin arcuiţi) (fig. 318, 362) nu permit o încadrare cronologică mai precisă în intervalul cronologic cuprins între secolele 3-6 (fig. 797-798)[72].

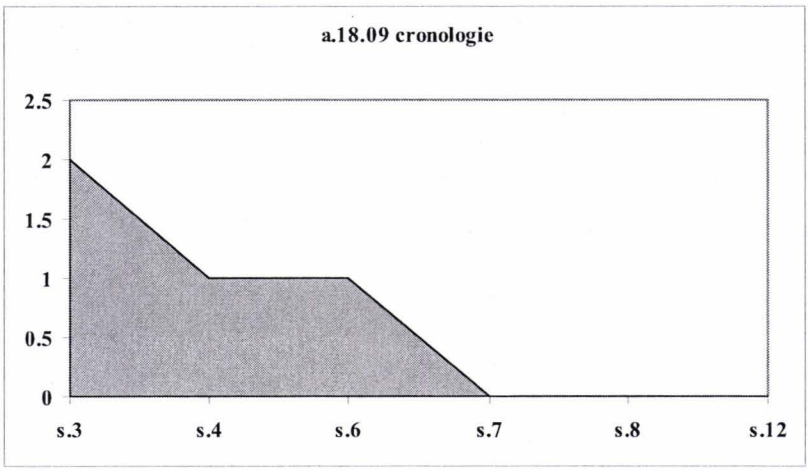

Fig. 797. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.09

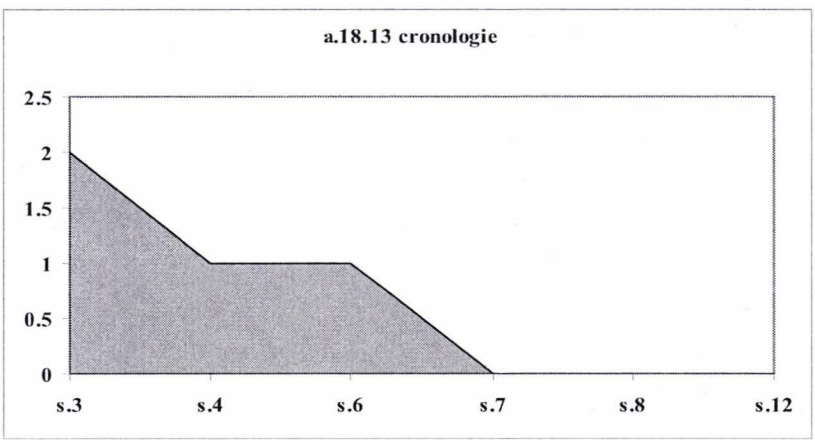

Fig. 798. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.13

Cu excepţia unui exemplar din locuinţa cat.nr.108 de secol 7, a cărei apartenenţă la secolul 7 nu este clară, aici fiind vorba de o întretăiere cu o locuinţă de secol 6 (complexul cat. nr. 110) (supra p. 373) şi a unui exemplar descoperit într-o locuinţă din a doua jumătate a secolului 3 (cat. nr. 21), toate celelalte trei exemplare ale subtipului a.18.06. - oale cu buza mai lată şi subţire, uşor canelată, extrem de puternic aplecată în afară, gât bine marcat şi pereţi arcuiţi - aparţin unor contexte databile în secolul 4 (fig. 799, 314, 333)[73].

[72] Subtipul **a.18.09** este atestat în bazinul **Someşului Mare**: în centrul de olărie de epocă romană de la Ilişua: GAIU *Ilişua*, 183 fig. 8/ 4; în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 297 fig. 10/ 1, 4, 200 fig. 12/ 1, 312 fig. 25/ 2; în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 100 fig. 5/ 5; 103 fig. 8/ 12; în bazinul inferior al **Someşului**, în aşezarea de secol 6, de la Berea-La măcriş/ Soskás: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 199 pl. 5/ 5; rar în aşezările din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 132 fig. 7/ 4 sau din **Moldova**: TEODOR *Regiunile*, 98 fig. 3/ 6 (din aşezarea de secol 6 de la Târpeşti); un exemplar asemănător subtipului **a.18.13** apare în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 140 fig. 12/ 9.

[73] Subtipul **a.18.06** apare în bazinul Mureşului Mijlociu, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 108 fig. 51/ 1; subvarianta **a.18.06a4**: în bazinul inferior al **Someşului**, într-un mediu din secolele 3-4, la Bolda: MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 227 pl. 46/ 1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

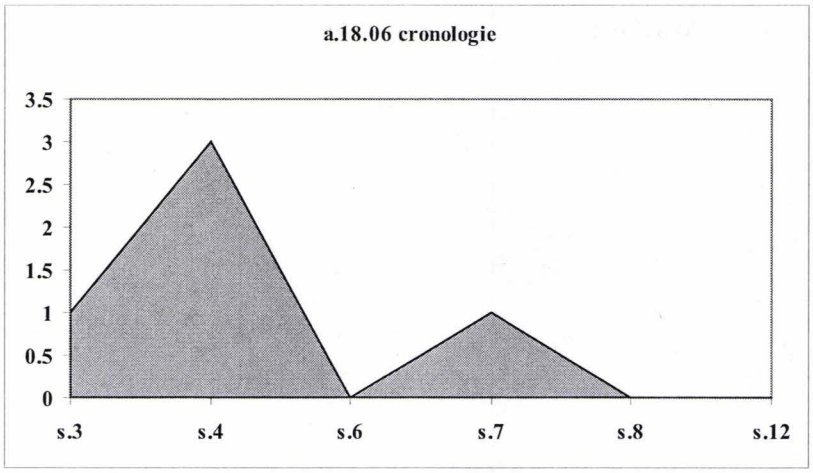

Fig. 799. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.06

O concentrare masivă în secolul 4 o manifestă şi subtipul a.18.05 (oale cu buza îngustă, uşor canelată, fără gât sau cu gât în general scurt, umeri arcuiţi) (fig. 313, 332), cu observaţia că toate exemplarele aparţinând variantelor „b" – „e" aparţin secolului 4, în timp ce exemplarele variantei „a" au apărut atât în contexte de secol 3 şi 4, cât şi de secol 6 (fig. 800)[74].

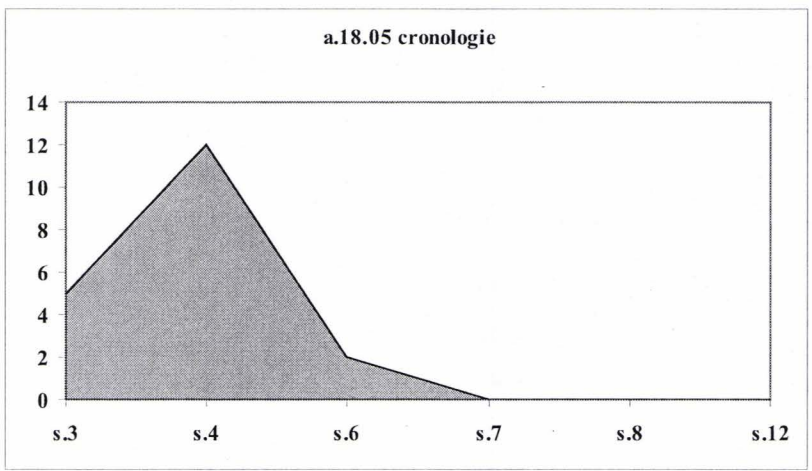

Fig. 800. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.05

O situaţie asemănatoare exprimă şi diagrama cronologică a subtipului a.18.08 (oale cu buza subţire, rotunjită ascuţită, canelată şi în general cu gât bine marcat, umeri accentuat arcuiţi) (fig. 314, 335), fără ca variantele să ofere însă o departajare mai exactă (fig. 801)[75].

[74] Subtipul **a.18.05** apare: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 280 fig. 6/ 14; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 101 fig. 6/ 8; în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 172 fig. 20/ Loc. 11/ 23, 173 fig. 21/ Loc. 14/ 2; varianta **a.18.05a**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 (a doua jumătate) sau de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 280 fig. 6/ 6 respectiv 281 fig. 7/ 2; varianta **a.18.05b**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 101 fig. 44/ 19, 105 fig. 48/ 20.

[75] Subtipul **a.18.08** apare: în bazinul Târnavei Mari, în contexte de secol 4, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 280 fig. 6/ 7 11, 281 fig. 7/ 21; în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 294 fig. 7/ 3, 298 fig. 11/ 4; în bazinul mijlociu al **Tisei**, în aşezarea de secol 6 de la Rákócsifalva: CSEH *Rákócsifalva*, 183 fig. 15/ 5, 8, 184 fig. 16/ 6; apoi lângă Tiszafüred: CSEH *Tiszafüred*, 212 fig. 1; în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei":

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

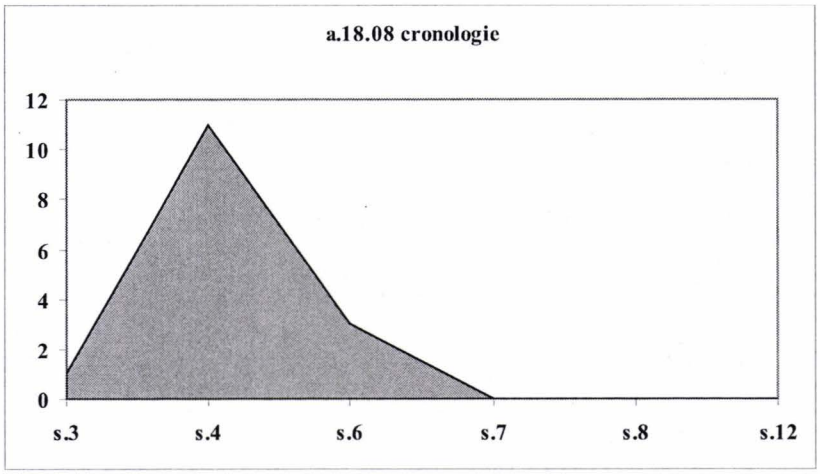

Fig. 801. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.08

Aceeaşi concentrare masivă în secolul 4 este exprimată şi de diagrama cronologică a subtipului a.18.16 (oale cu buza dreptunghiular rotunjită, canelată, profilată la bază, fără sau cu gât scurt, umeri arcuiţi) (fig. 319, 365), cu excepţia unui singur exemplar, apărut într-un context de secol 6 (supra p. 185) (fig. 802).

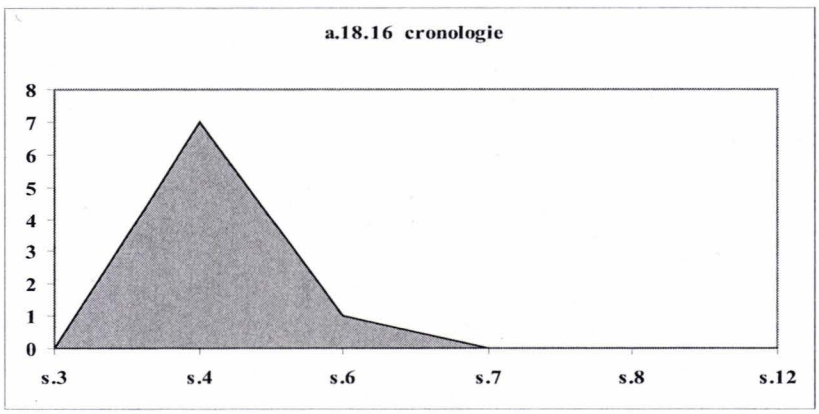

Fig. 802. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.16

În cadrul celui mai bine reprezentat subtip, a.18.10 (oale cu buza scurtă, canelată, aplecată în afară, fără sau cu gât scurt, umeri mai arcuiţi) (fig. 316-317, 344-359) se observă o predominare evidentă a contextelor de secol 4, urmată apoi de contextele de secol 3 şi de secol 6, în timp ce celelalte perioade cronologice sunt extrem de slab sau deloc reprezentate (fig. 803)[76]. În aceste

POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 172 fig. 20/ Loc. 12/ 4; asemănător formal şi un fragment ceramic din aşezarea de secol 3 din **Muntenia** de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 45 fig. 27/ 18; varianta **a.18.08a**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 101 fig. 44/ 6, 104 fig. 47/ 9, 105 fig. 48/ 1, 109 fig. 52/ 10; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 215 fig. 63/ 3; subvarianta **a.18.08b4**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 103 fig. 46/ 20.

[76] Exemplare asemănătoare apar în bazinul **Someşului Mare** în aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 141 fig. 13/ 2, 5; 146 fig. 18/ 1-2; 140 fig. 21/ 2. Subtipul **a.18.10** este atestat: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 102 fig. 45/ 1, 103 fig. 46/ 3, 12, 17 (varianta c); structura buzei se regăseşte în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Cipău-Sf. Gheorghe „Pe şes": K. HOREDT, SCIV, 6, 3-4, 1955, 646 fig. 3/ 12; în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 366 fig. 105/ 1, 4, 373

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

condiţii se pune întrebarea în ce măsură variantele pot sau nu pot contribui la obţinerea unei imagini mai clare.

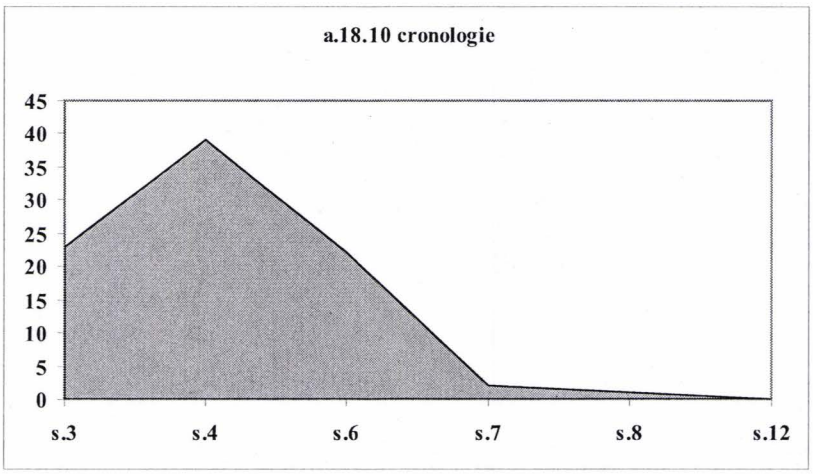

Fig. 803. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.10

O serie întreagă de variante nu contribuie însă la limpezirea situaţiei, graficul lor cronologic întărind mai mult sau mai puţin numai imaginea generală. Acestei grupe îi aparţin variantele a.18.10a (oale cu buza scurtă, rotunjită, canelată, fără sau cu gât scurt, umeri arcuiţi) (fig. 315, 344)[77], a.18.10h (oale cu buza scurtă, uşor canelată, accentuat aplecată în afară, fără sau cu gât scurt, umeri arcuiţi) (fig. 316, 351), a.18.10c (oale cu buza scurtă, uşor canelată, fără sau cu gât scurt, umeri arcuiţi) (fig. 315, 346), a.18.10k. (oale cu buza scurtă, subţire, uşor canelată, accentuat aplecată în afară, fără gât şi umeri arcuiţi) (fig. 317, 354), a.18.10f (oale cu buza canelată, puternic aplecată în afară şi umeri arcuiţi (fig. 316, 349, 804-808)[78].

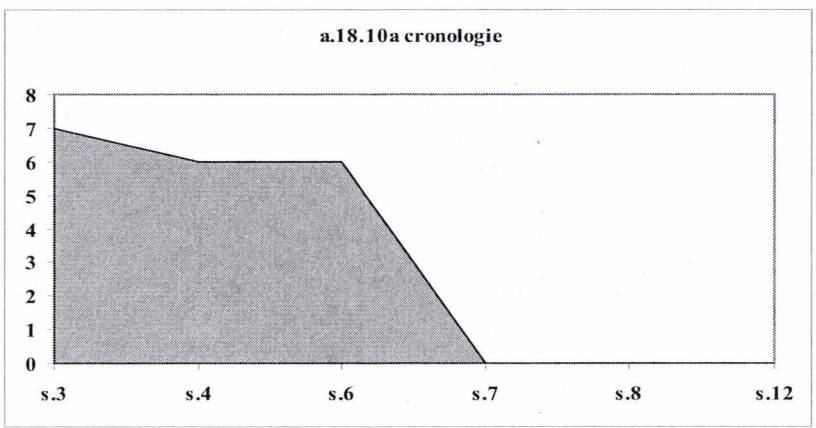

Fig. 804. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor variantei a.18.10.a

fig. 12/ 5-6, 391 fig. 130/ 7, 10 (orizontul de locuire din secolele 6-7); acest detaliu al formei buzei apare frecvent în olăria secolelor 4-6 din provincia **Scythia Minor**: OPRIŞ *Ceramica*, pl.35/ 229-234; TOPOLEANU *Ceramica*, pl. 26/ 225, 27/ 240, 31/ 271-273, 34/ 294-297; OPAIŢ *Ceramics*, 44-48 (tipurile I-X); în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 213 fig. 61/ Loc. 1/ 1-2.

[77] Subvarianta **a.18.10a3** apare în context de secol 6, în bazinul **Tisei**, lângă Tiszafüred: CSEH *Tiszafüred*, 212 fig. 4.

[78] Varianta **a.18.10k**: este atestată în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BARZU *La station*, 282 fig. 8/ 5; subvarianta **a.18.10f3**: în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 10/ 4.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

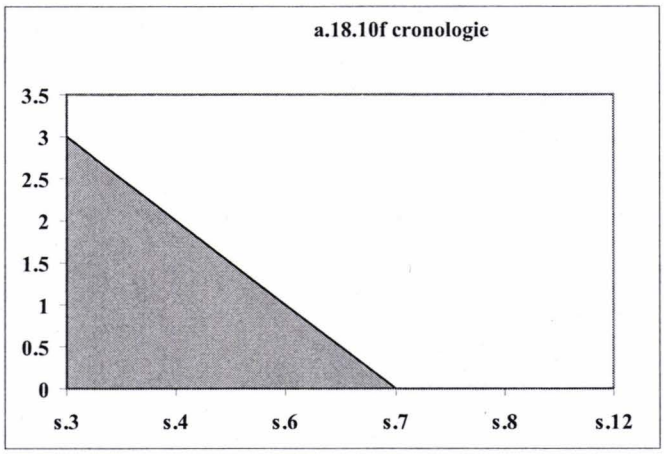

Fig. 805. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor variantei a.18.10f

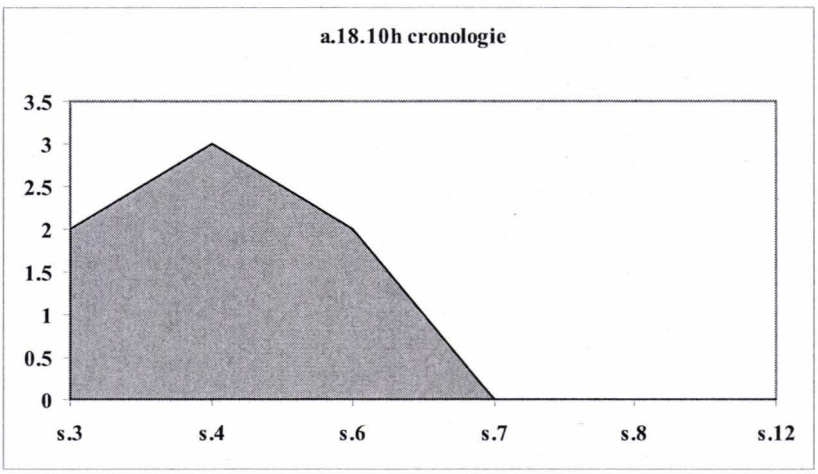

Fig. 806. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor variantei a.18.10h

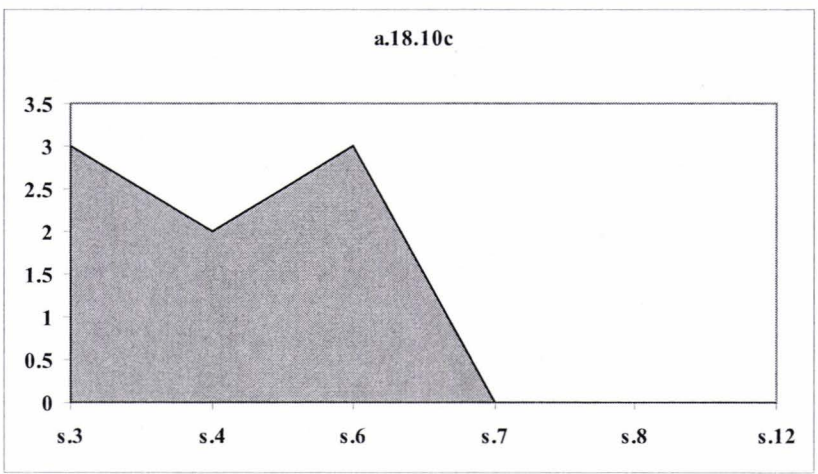

Fig. 807. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor variantei a.18.10c

Alte variante sunt prea puţin numeroase pentru a fi relevante pentru un interval cronologic anume. Acestei categorii îi aparţin variantele: a.18.10d (oale cu buza mai dreptunghiulară şi tăiată

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

oblic) (fig. 811, 315, 347)[79], a.18.10e (oale cu buza scurtă, canelată, uşor în muchie, fără gât, umeri arcuiţi) (fig. 315, 348), a.18.10g (oale cu buza scurtă şi canelată, accentuat aplecată în afară şi umeri mai puţin arcuiţi) (fig. 316, 350), a.18.10l (oale cu buza lată, subţire, canelată, fără sau cu gât scurt, umeri arcuiţi) (fig. 317, 355)[80], a.18.10m (oale cu buza scurtă, mai masivă, uşor canelată, făţuită, puternic aplecată în afară, fără gât, umeri mai puţin arcuiţi) (fig. 317, 356), a.18.10n (oale cu buza lată, masivă, canelată şi profilată şi fără gât) (fig. 317, 357), a.18.10o (oale cu buza scurtă, foarte uşor canelată, uşor ascuţită, gât scurt, umeri arcuiţi prelungi) (fig. 317, 358) sau a.18.10p (oale cu buza ceva mai lată, canelată, făţuită şi în muchie, gât mediu, umeri arcuiţi) (fig. 317, 359) (supra p. 183).

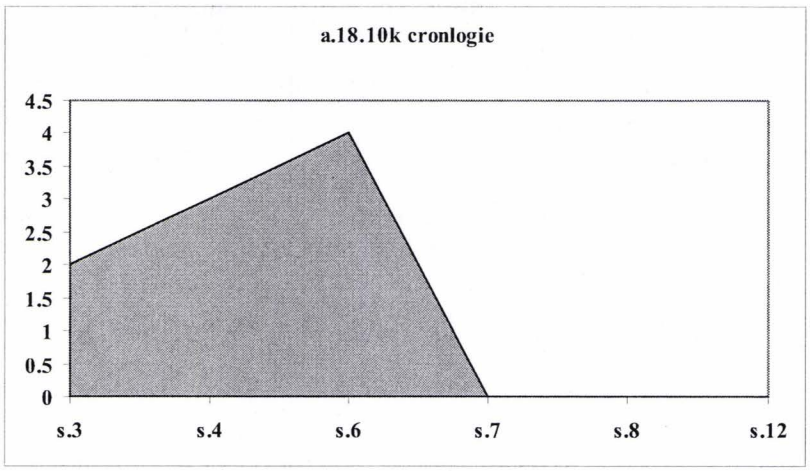

Fig. 808. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor variantei a.18.10k

Graficul cronologic al altor variante pune însă în evidenţă o preponderenţă fie în secolul 4, cum este cazul variantei a.18.10b (oale cu buza scurtă, dreptunghiulară, rotunjită şi ascuţită, canelată, fără şi rar cu gât scurt, umeri accentuat arcuiţi) (fig. 315, 345)[81], fie poziţia exclusivă în acest interval cronologic, cum este situaţia variantei a.18.10j (oale cu buza scurtă, uşor canelată, fără gât şi umeri arcuiţi) (fig. 316, 353, 809-810).

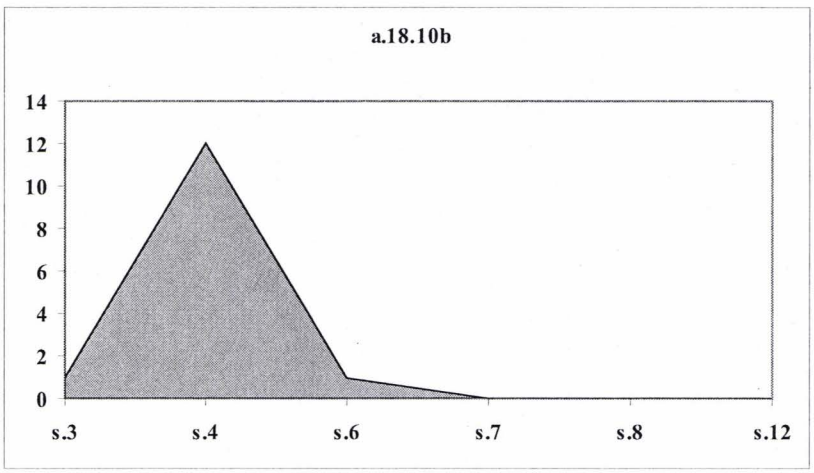

Fig. 809. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor variantei a.18.10b

[79] Varianta **a.18.10d** este documentată în orizontul funerar al mormintelor în şiruri din bazinul **Tisei**, în necropola de secol 6 de la Tiszafüred-Nagykenderföldek: BÓNA, NAGY *Gräberfelder*, 335 pl. 61/ 14-1. Dificultatea generală a definirii clare a orizontului secolului 7 ar putea face însă probabilă legarea exemplarelor de secol 7 de la Sighişoara, tot de orizontul secolului 6.

[80] Varianta **a.18.10g** apare în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, în aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 106 fig. 49/ 16. Un exemplar asemănător din bazinul **Someşului Mare** şi în aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 142 fig. 14/ 5; varianta **a.18.10l**: un exemplar din secolul 6 provine în bazinul Someşului Mare, din aşezarea de la Lechinţa: **Gaiu** *Aşezări*, 125 fig. 7/ 9; subvarianta **a.18.10l2**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 287 fig. 13/ 16; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezările de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 105 fig. 10/ 1; Şirioara „Rît": GAIU *Şirioara*, pl. 33/ 4; în bazinul mijlociu al **Tisei**, în aşezarea de secol 6 de la Rákócsifalva: CSEH *Rákócsifalva*, 180 fig. 12/ 2.

[81] Este atestată în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 281 fig. 7/ 7.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

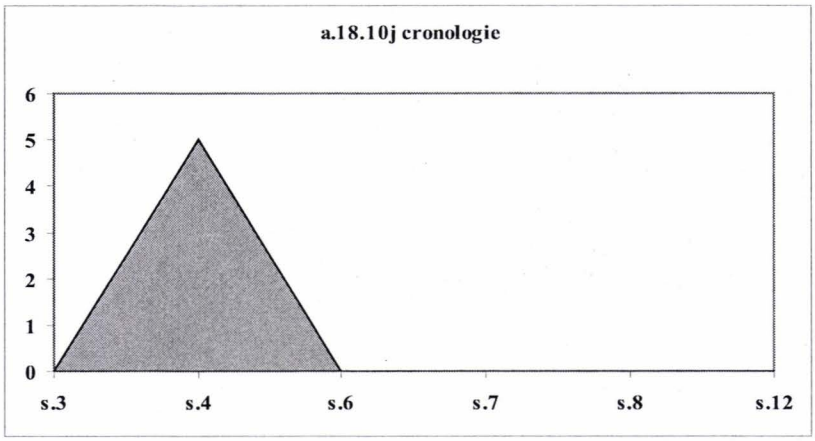

Fig. 810. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor variantei a.18.10j

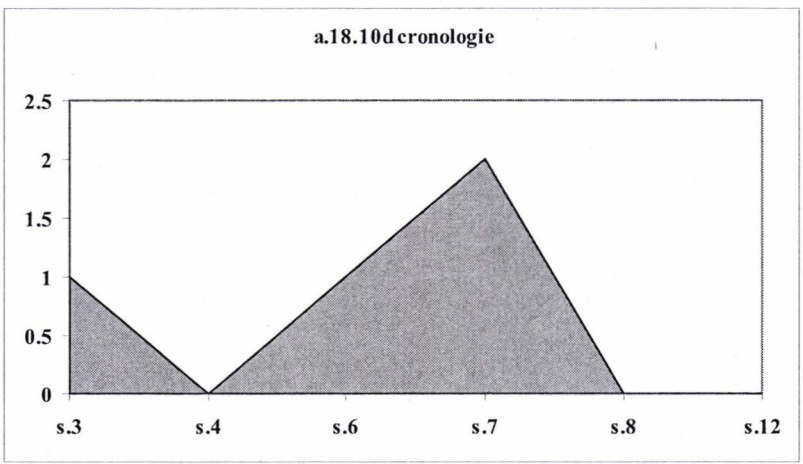

Fig. 811. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor variantei a.18.10d

În alte situaţii preponderenţa se poate observa în secolul 6, aşa cum este cazul variantei a.18.10i (oale cu buza scurtă, canelată, puternic aplecată în afară, fără sau cu gât scurt şi pereţi puţin arcuiţi) (fig. 315, 352, 812).

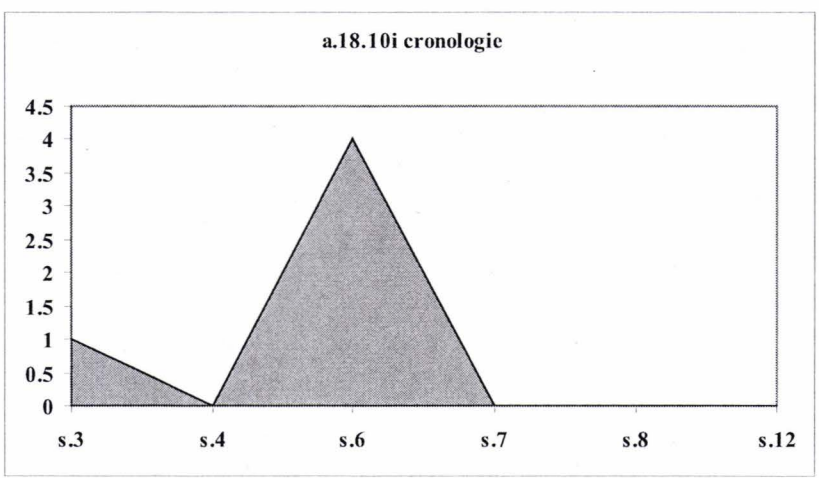

Fig. 812. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor variantei a.18.10i

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Subtipul a.18.15 (oale cu buza foarte scurtă, canelată şi ascuţită, gât scurt şi umeri arcuiţi) (fig. 319, 364), manifestă o evidentă tendinţă de grupare în secolul 4[82]. Tot aici apare şi singurul caz în cadrul tipului de oală în discuţie, care poate fi încadrat în secolul 8, dar care aparţine variantei „d", reprezentată numai prin acest exemplar modelat la roata înceată (fig. 813).

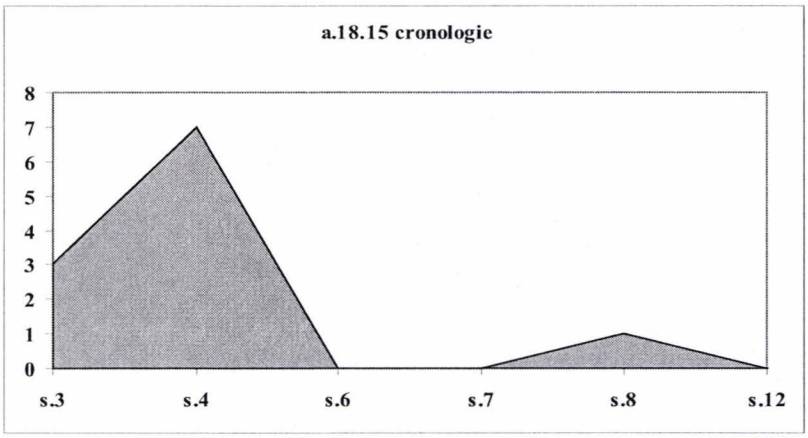

Fig. 813. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.15

Subtipul a.18.18 (oale cu buza scurtă, fără gât, umeri puternic arcuiţi, profil în „S") (fig. 319, 367) apare printr-un singur exemplar, într-un context de secol 4 (supra p. 186).

În cazul subtipului a.18.14 (oale cu buza de lăţime medie, dreptunghiular rotunjită şi canelată şi umeri prelungi) (fig. 318, 363) prepoderenţa clară în secolul 4, este indirect întărită şi de singurul exemplar încadrabil în secolul 12, care aparţine variantei „b", reprezentată numai prin acest exemplar. În acest caz este vorba însă de o întreţăiere cu un complex de secol 3, ceea ce face posibilă apartenenţa acestui fragment (antrenat?) la primul nivel de locuire (fig. 702, 814)[83].

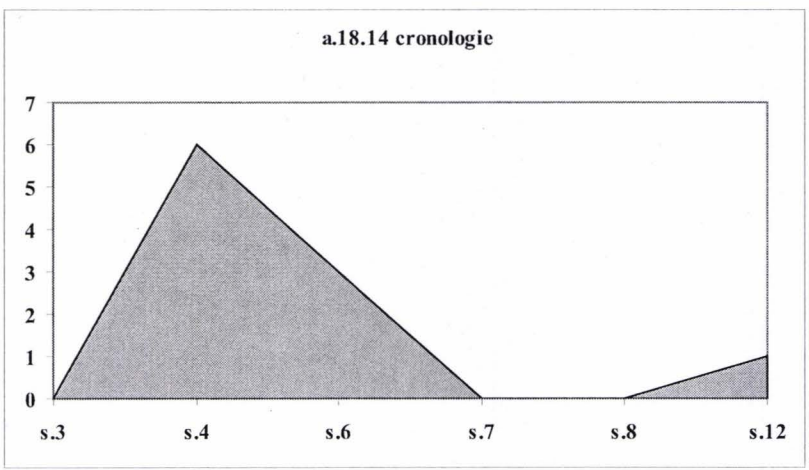

Fig. 814. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.14

[82] Subtipul **a.18.15** este documentat: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 281 fig. 7/ 13; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 106 fig. 49/ 21 (varianta c); un exemplar este cunoscut şi din bazinul **Someşului Mare**, din aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 141 fig. 13/ 4; varianta **a.18.15b**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 112 fig. 55/ 23, tot în context de secol 6 şi în aşezarea de la Cipău-Sf. Gheorghe „Pe şes": K. HOREDT, Stud. şi Cerc. Istor. Veche, 6, 3-4, 1955, 646 fig. 3/ 8.

[83] Subtipul **a.18.14** este atestat în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, în aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 101 fig. 44/ 4, 102 fig. 45/ 27, 106 fig. 49/ 4-5, 8 , 17, 115 fig. 58/ 19.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Graficul cronologic al subtipului a.18.17 (oale cu buza foarte scurtă, dreptunghiular-ascuţită, canelată, fără sau cu gât scurt, umeri accentuat arcuiţi) (fig. 319, 366) pune în evidenţă o concentrare masivă în secolul 4, reprezentată prin variantele „b"-„d", şi una în secolul 6, reprezentată prin varianta „e", în timp ce varianta „a" aparţine prin câte un exemplar atât secolului 4 (cu gât scurt), cât şi secolului 6 (fără gât) (fig. 815)[84].

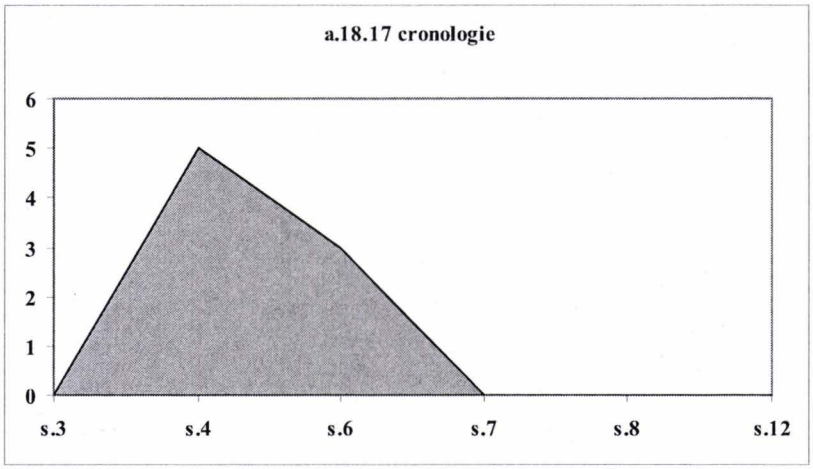

Fig. 815. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.17

Interesant este şi graficul cronologic al subtipului a.18.03 (oale cu buza scurtă, dreptunghiulară, aplecată în afară, fără gât şi umeri puternic accentuaţi) (fig. 312, 330), unde variantele „a" şi „c" aparţin unor contexte de secol 3, iar varianta „a", cu o singură excepţie de secol 3, unor contexte de secol 6 (supra p. 173) (fig. 816)[85].

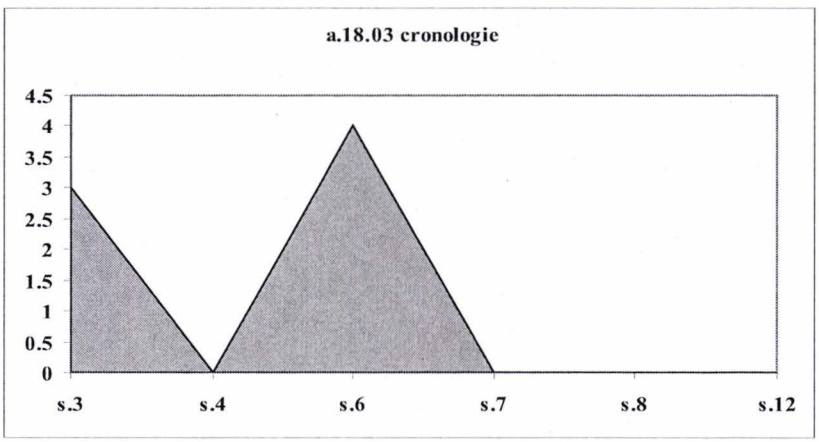

Fig. 816. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.03

[84] Acestui subtip îi aparţine în bazinul **Someşului Mare** şi un exemplar din secolul 6 de la Dipşa: GAIU *Aşezări*, 122 fig. 4/ 1, apoi din aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 138 fig. 10/ 5; se apropie de tipul IA/ d al vaselor în formă de pungă din mediul avaric timpuriu: VIDA *Keramik*, 35 fig. 1 (IA/ d), pl. 174; oarecum apropiat formal şi un fragment din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 134 fig. 8/ mijloc sus.

[85] Subtipul **a.18.03** este atestat: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 114 fig. 57/ 11; un exemplar asemănător, dar din ceramică de culoare cărămizie, în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 138 fig. 10/ 6; tot aici şi din ceramică cenuşie: 146 fig. 18/ 3 în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 164 fig. 3/ 3.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Subtipurile a.18.04. (oale cu buza scurtă, oval-rotunjită, uşor canelată, gât accentuat, umeri puternic arcuiţi) (fig. 313, 331) şi a.18.12 (oale cu buza scurtă, canelată, de formă oarecum semilunară, fără sau cu gât scurt, umeri arcuiţi) (fig. 318, 361) sunt prezente cu câte un exemplar fiecare, numai în contexte de secol 4 şi 6 (supra p. 183)[86].

Poziţia majoritară în secolul 6 a subtipului a.18.11 (oale cu buza scurtă, canelată, aplecată în afară, în general fără gât, umeri arcuiţi) (fig. 318, 360) este datorită numărului mic de exemplare puţin relevante (fig. 817)[87].

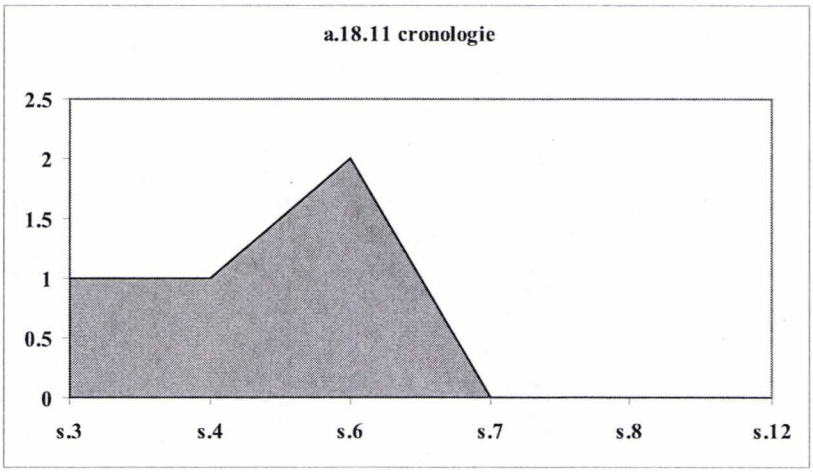

Fig. 817. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.11

Mai relevant pare să fie graficul cronologic al subtipului a.18.19 (oale cu buza rotundă, uşor canelată, gât uneori înalt şi profilat, umeri în general puternic arcuiţi) (fig. 320, 368), unde poziţia dominantă în secolul 6 este întărită din punct de vedere al structurii formale şi de variantele „c", „d" şi „f", prezente însă numai cu câte un exemplar (supra p. 186) (fig. 818)[88].

În schimb graficul cronologic al subtipului a.18.07 (oale cu buza mai scurtă, rotunjită, uşor canelată, accentuat aplecată în afară, gât înalt bine marcat, umeri accentuat arcuiţi) (fig. 314, 334) pune clar în evidenţă încadrarea sa cronologică în secolul 6 (fig. 819)[89].

---

[86] Varianta **a.18.04a**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 281 fig. 7/ 23; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, fig. 8/ 4; subtipul a.18.12: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 113 fig. 56/ 16; în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 4, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 91 pl. 3/ 1; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 214 fig. 62/ Gr. 83/ 3.

[87] Pentru această poziţie cronologică pledează şi exeplare din aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă", din bazinul **Someşului Mare**: GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 149 fig. 21/ 1, 3.

[88] Subtipul **a.18.19** este atestat în: bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 287 fig. 13/ 16; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 101 fig. 44/ 13, 104 fig. 47/ 8, 108 fig. 51/ 7-8, 12; în bazinul **Someşului Mare**: în centrul de olărie de epocă romană de la Ilişua: GAIU *Ilişua*, 184 fig. 9/ 4; în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie" GAIU *Dipşa*, 100 fig. 5/ 8; in aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 139 fig. 11/ 5; se apropie de tipul IA/ a_2 al vaselor în formă de pungă din mediul **avaric timpuriu**: VIDA *Keramik*, 35 fig. 1 (IA/ a_2), pl. 174; în context de secol 6, în bazinul **Tisei**, lângă Tiszafüred: CSEH *Tiszafüred*, 211 fig. 5; cu structură formală asemănătoare şi în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 161 fig. 9/; 3, 162 fig. 10/ 5; varianta **a.18.19f**: în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 10/ 8; în orizontul funerar al mormintelor în şiruri din bazinul **Tisei**, în necropolele de secol 6 de la Hódmezővasárhely-Kishomok sau Szolnok-Szanda: BÓNA, NAGY *Gräberfelder*, 131 fig. 66/ 77 (tipul III/B2) respectiv 324 pl. 50/ 170-3; 329 pl. 55/ 20.

[89] Subtipul **a.18.07** este atestat: în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 102 fig. 7/ 10; 103 fig. 8/ 1 şi prin două exemplare, în aşezarea de secol 6 de la Stupini „Fânaţele Archiudului": GAIU *Aşezări*, 128 fig. 10/ 10, 12; în bazinul inferior al **Someşului**, în aşezarea de secol 6, de la Berea-La soci/ Bodzás: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 204 pl. 10/ 3; varianta **a.18.07b**: în bazinul inferior al **Someşului**, în aşezarea de secol 6, de la Ciumeşti-Grajdurile CAP: STANCIU *Spaţiul*

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

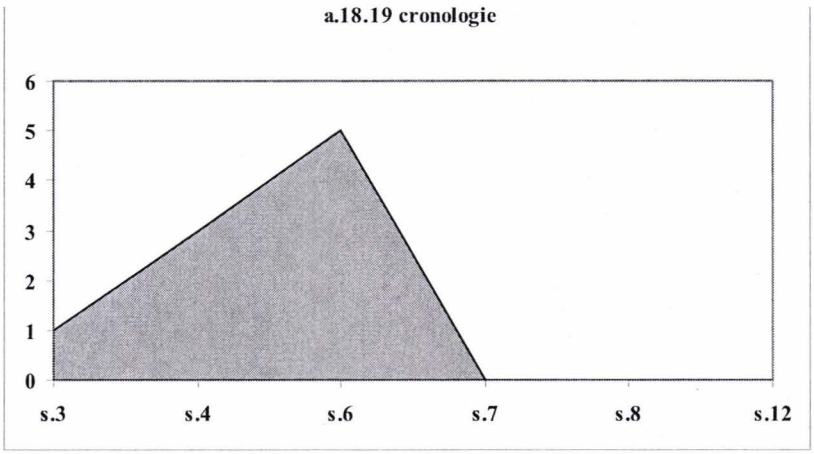

Fig. 818. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.19

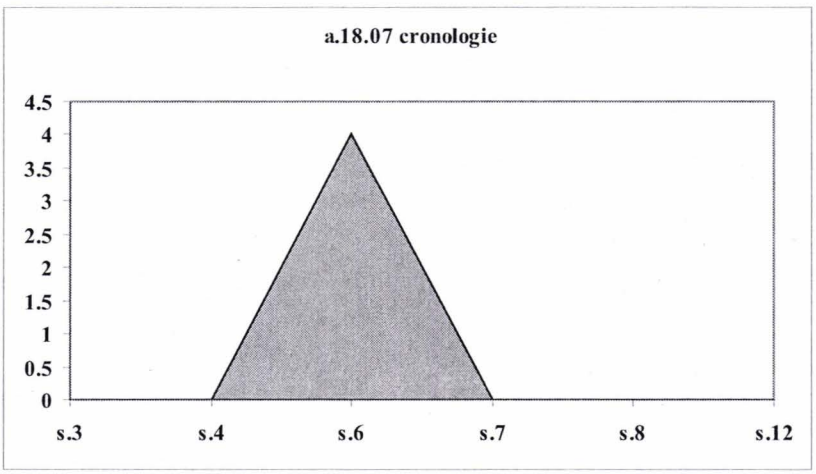

Fig. 819. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.18.07

a.19. Oale cu buza rotund ovală şi răsucită, gât mediu şi umeri prelungi (fig. 320, 369)

Intervalului cronologic al secolului 3 pare să îi aparţină şi tipul a.19, reprezentat printr-un singur subtip, cu 2 exemplare (supra p. 186)[90].

a.20. Oale cu buza rotundă şi mică, în general fără gât şi umeri prelungi şi ascuţiţi (fig. 320, 370, 820)

În graficul cronologic al tipului a.20, reprezentat numai prin subtipul a.20.01, se poate observa o prezenţă notabilă în secolul 3, o absenţă în secolul 4, o poziţie dominantă în secolul 6 şi o absenţă totală în perioadele următoare (supra p. 187) (fig. 820)[91].

nord-vestic, 198 pl. 4/ 3; rar şi apropiat numai prin gâtul tras puternic în interior, în aşezările din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 134 fig. 8/ mijloc dreapta.

[90] În bazinul **Someşului Mare**: în necropola de la Archiud „Hînsuri" apare într-un context din secolul 4: GAIU *Archiud* 292 fig. 5/ 8, 296 fig. 9/ 7, iar în bazinul inferior al **Someşului** în aşezarea de la Berea-La soci/ Bodzás, în context de secol 6: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 204 pl. 10/ 9.

[91] Varianta **a.20.01c** este atestată în bazinul inferior al **Someşului**, în aşezarea de secol 6 de la Ciumeşti-Grajdurile CAP: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 198 pl. 4/ 4.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

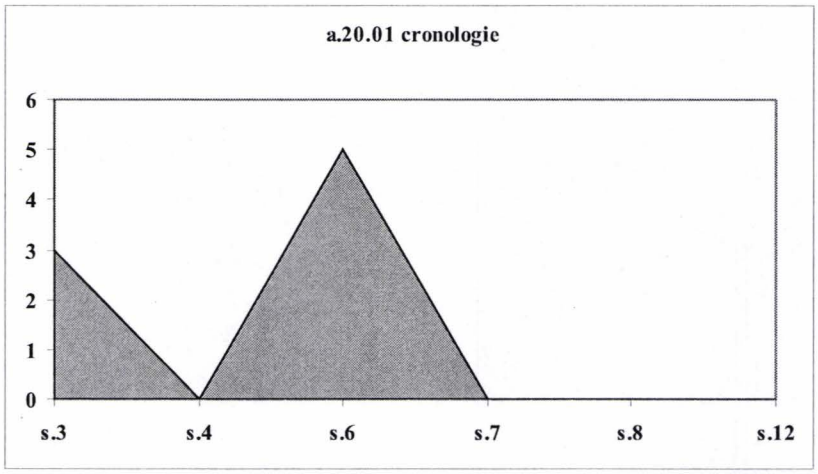

Fig. 820. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.20.01

a.21. Oale cu buza rotund-ovală, gât accentuat, pereţi arcuiţi (fig. 371-372, 821)

O serie de tipuri apar într-un număr destul de redus de exemplare, ceea ce împiedică relevanţa lor cronologică deosebită, atât în secolele 3-6, cât şi în secolul 12. Acestei categorii îi aparţine tipul a.21, reprezentat numai prin subtipul a.21.01 (fig. 821)[92].

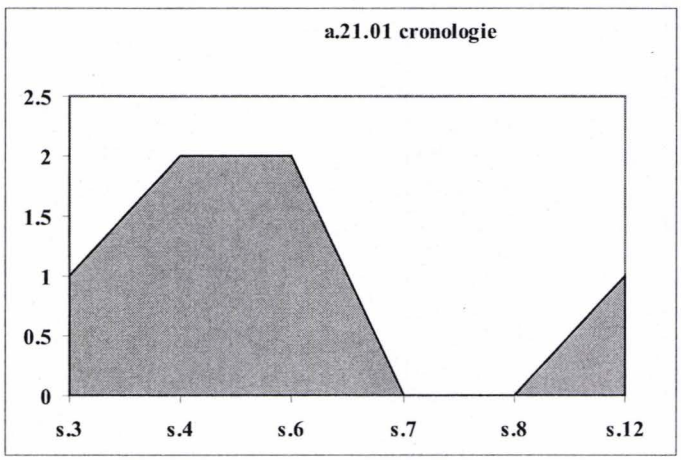

Fig. 821. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.21.01

a.22. Oale cu buza scurtă oval-ascuţită, fără gât sau gât în general scurt, umeri prelungi (fig. 372, 377, 822-823).

O preferinţă pentru secolul 4 şi o participare modestă sau chiar neparticipare la mozaicul formelor ceramice ale secolelor 7 şi 12 este arătată şi de tipul a.22 (fig. 822).

Această situaţie este ilustrată foarte bine şi de graficul cronologic al subtipului a.22.01 (oale cu buza scurtă uşor ascuţită, umeri prelungi), unde este evidentă preferinţa pentru secolul 4. Trebuie totuşi notat că un exemplar al variantei „b", dar cu gât mediu, aparţine secolului 6[93], singurul exemplar al variantei „d" secolului 8, cele două exemplare din secolul 3 aparţin variantei „b", iar restul exemplarelor secolului 4, cu sublinierea că piesele aparţinând variantei „a" sunt singurele care se caracterizează şi printr-un gât înalt (supra p. 193) (fig. 823).

[92] Exemplare din secolul 6: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 102 fig. 45/ 25 şi în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 138 fig. 10/ 1.

[93] Cu gât scurt în aşezarea de secol 6 din bazinul **Someşului Mare**, de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 145 fig. 17/ 3.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

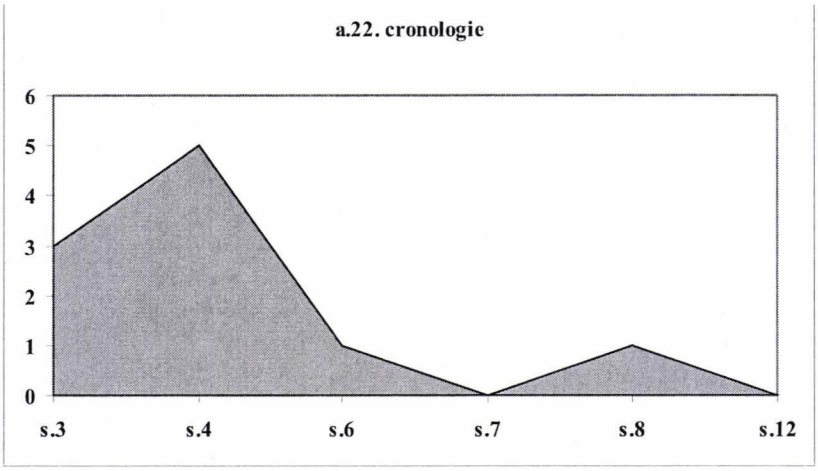

Fig. 822. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului a.22

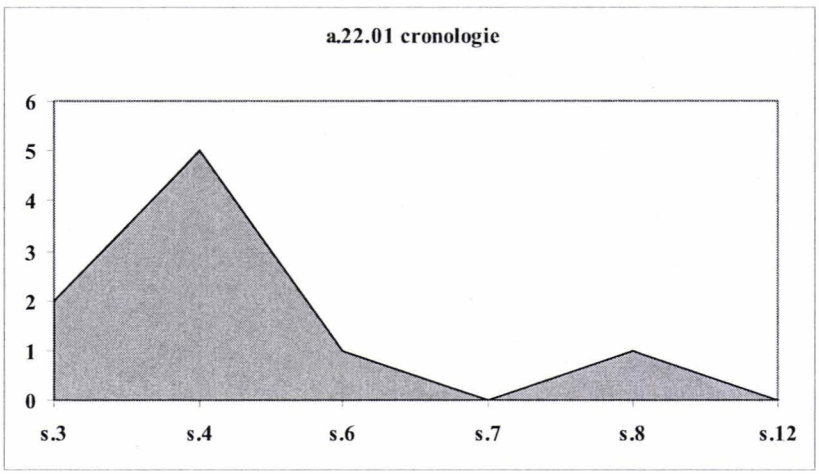

Fig. 823. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.22.01

a.23. Oale cu buza rotundă, puţin aplecată în afară, gât scurt, umeri prelungi (fig. 372, 379)

Tipul a.23 este atestat cu 2 exemplare în secolul 3 şi cu 1 exemplar în secolul 4 (supra p. 193).

a.24. Oale cu buza dreptunghiulară sau dreptunghiulară şi îngustată, cu profilatură la bază, fără gât şi umeri arcuiţi (fig. 372, 380)

Cele 2 exemplare ale tipului a.24 au apărut numai în contexte de secol 6 (supra p. 193).

a.25. Oale cu buza ovală, alveolată (fig. 373, 381, 824)

În unele cazuri tipurile de vas stabilite nu par a fi sensibile la variaţia cronologică. Acestei categorii îi aparţine şi tipul a.25, reprezentat printr-un număr mic de exemplare, care apar în diferite etape de locuire, fără a se putea face o departajare cronologică mai precisă, cu observaţia că prin intermediul criteriului tehnologic s-ar putea obţine o încadrare mai exactă a celor trei exemplare (supra p. 194) (fig. 824)[94].

[94] Prezenţa în secolul 6 este confirmată şi de un exemplar din bazinul **Someşului Mare**, din aşezarea de la Lechinţa: GAIU *Aşezări*, 124 fig. 6/ 6.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

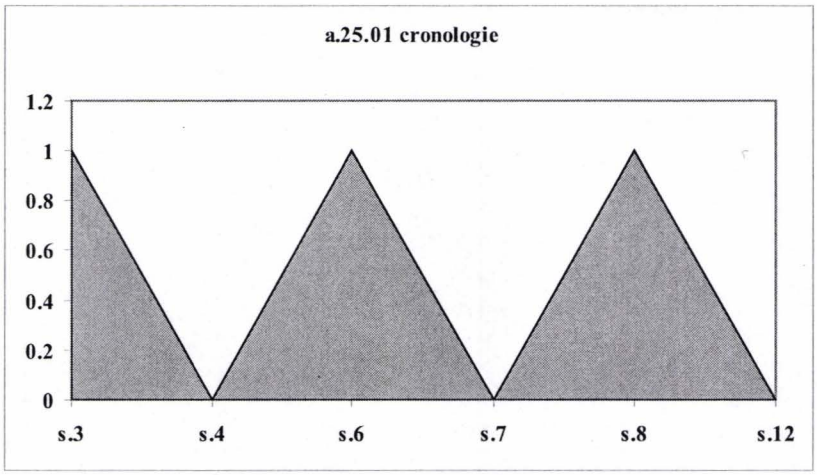

Fig. 824. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.25.01

a.26. Oale cu buza rotundă, fără gât, mai rar cu gât înalt, umeri puţin arcuiţi (fig. 373, 382, 825)

Numărul destul de redus de exemplare ale tipului a.26, reprezentat numai prin subtipul a.26.01, împiedică o relevanţă cronologică deosebită, pentru secolele 3-6 şi cu atât mai mult pentru secolul 12 (fig. 825). Ancorarea sa în secolul 6 este sugerată şi de o serie de analogii din bazinul Someşului Mare sau din bazinul Mureşului Mijlociu[95].

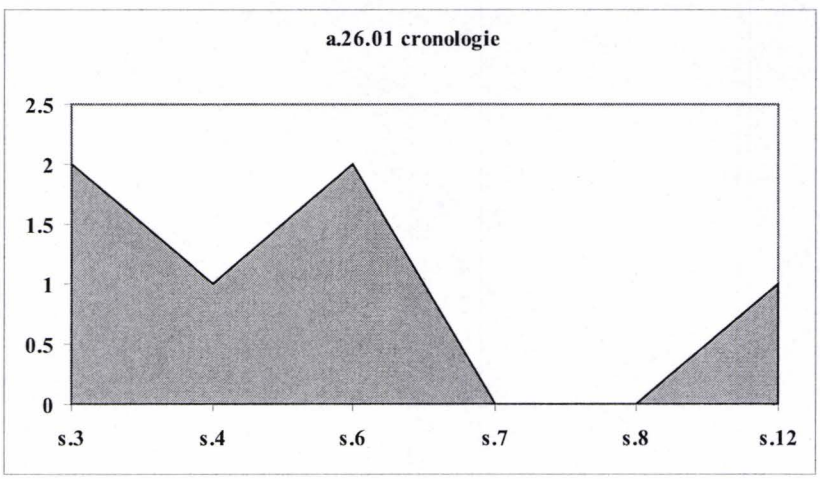

Fig. 825. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.26.01

a.27. Oale cu buza lată, oval-ascuţită, aplecată în afară, fără sau cu gât mediu, umeri arcuiţi, profil în „S" (fig. 373, 383, 826)

Diagrama cronologică a tipului a.27 pune în evidenţă prezenţa importantă a tipului în secolul 8. Trebuie notat că cele două exemplare din secolul 12 sunt modelate tot la roata înceată, poate cu turaţie mai rapidă (fig. 826)[96].

[95] Secolului 6 îi aparţine de exemplu şi un exemplar cu decor lustruit în reţea (dl.rt.01) din bazinul **Someşului Mare**, din aşezarea de la Lechinţa: GAIU *Aşezări*, 124 fig. 6/ 124 sau din aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": Gaiu *Stupini „Vătaşniţă"*, 149 fig. 21/ 5. Varianta a.**26.01c** este atestată şi în în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 105 fig. 448/ 2.

[96] Structura formală generală apare în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 345 fig. 9/ 4; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 36/ 5; 40/ 1; 43/ 1; 45/ 5; 47/ 2, 9; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fâneţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 10/ 4; în vestul României, în bazinul **Mureşului**

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

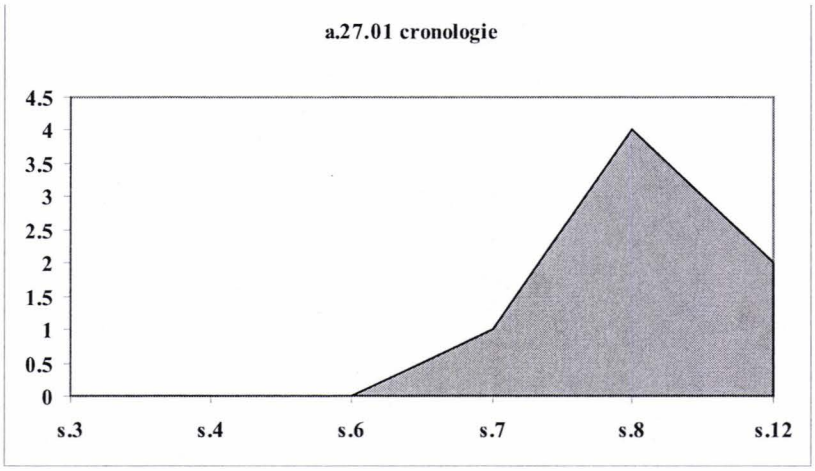

Fig. 826. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.27.01

a.28. Oale cu buza dreptunghiulară în secţiune, verticală, fără gât sau cu gât accentuat, umeri puţin sau deloc arcuiţi (fig. 373, 384, 827)

În cazul tipului a.28.01, concentrarea mai mare în intervalul secolului 8 nu poate avea, din cauza numărului redus de exemplare, o relevanţă cronologică foarte mare (fig. 827).

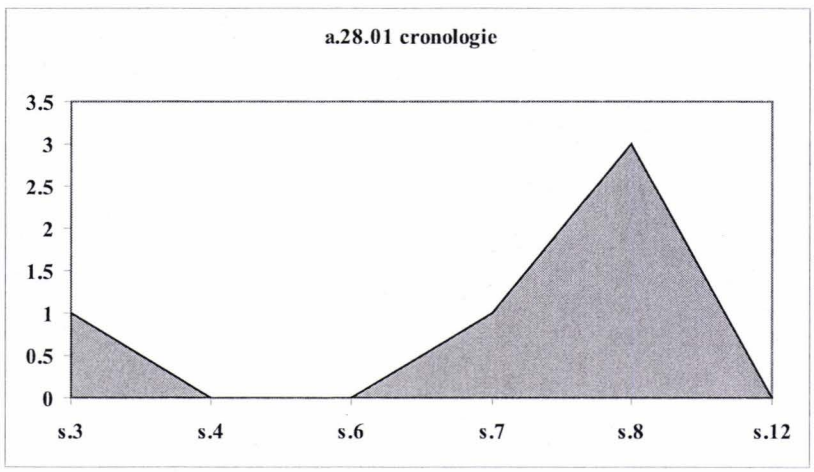

Fig. 827. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.29.01

a.29. Pereţi de oale (fig. 374, 385-395, 828-830)

Dificultăţile ivite la încadrarea tipologică exactă a fragmentelor de pereţi se reflectă şi la încercarea de încadrare cronologică. Numărul mic de exemplare sau eşalonarea lor pe un interval cronologic mai mare sunt numai câteva dintre cauze.

Graficul cronologic al subtipului a.29.01 (oale ovoidale cu pereţi prelungi) (fig. 374, 385) ilustrează, cu câte un exemplar, prezenţa sa în contexte de secol 4 şi 6 (fig. 828).

În schimb graficul cronologic al subtipului a.29.02 (oale cu pereţi bombaţi) (fig. 374, 386) evidenţiază o poziţie dominantă în secolul 6 şi o prezenţă slabă în secolul 4 (fig. 829).

inferior, în contexte din secolele 8-9, la Beliuc: COSMA *Vestul României,* 344 pl. 7/ 6; în **vestul României**, în contexte din secolele 8-9, la Sanislău „Drumul spre Horea": COSMA *Vestul României,* 547 pl. 210/ 3; apare şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, pl.4/ 1 (Satu Nou).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

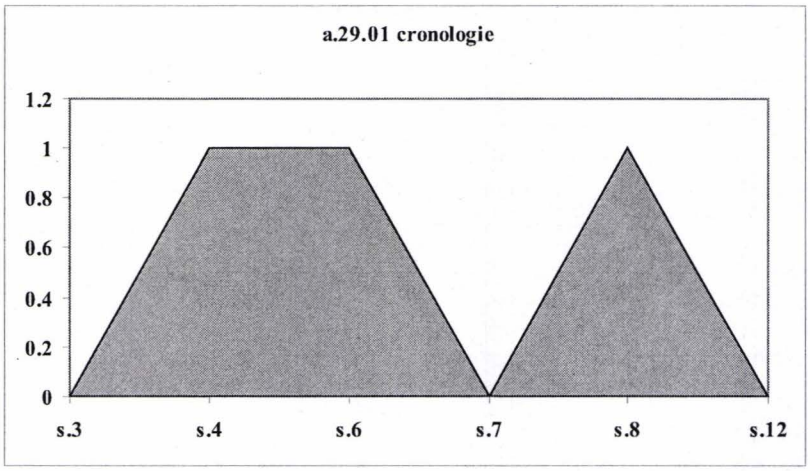

Fig. 828. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.29.01

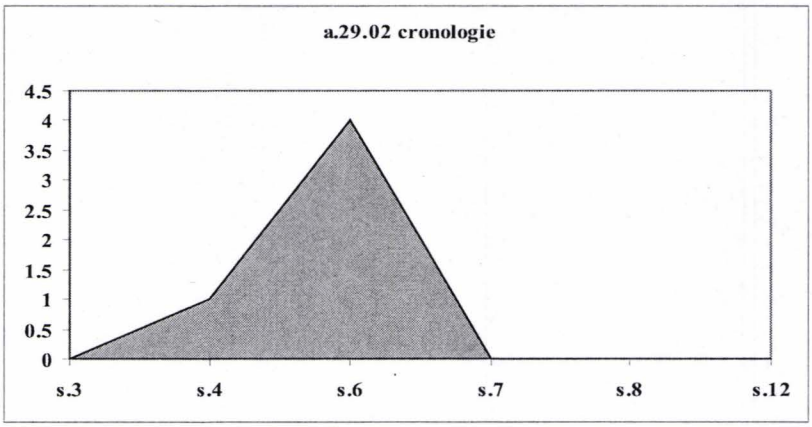

Fig. 829. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.29.02

O situaţie oarecum asmănătoare este ilustrată şi de graficul cronologic al subtipului a.29.03 (oale cu pereţi arcuiţi,de formă ovoidală mai bombată) (fig. 375, 387), cu observaţia că el este atestat şi în secolul 12, dar într-o altă expresie tehnologică (supra p. 196) (fig. 830).

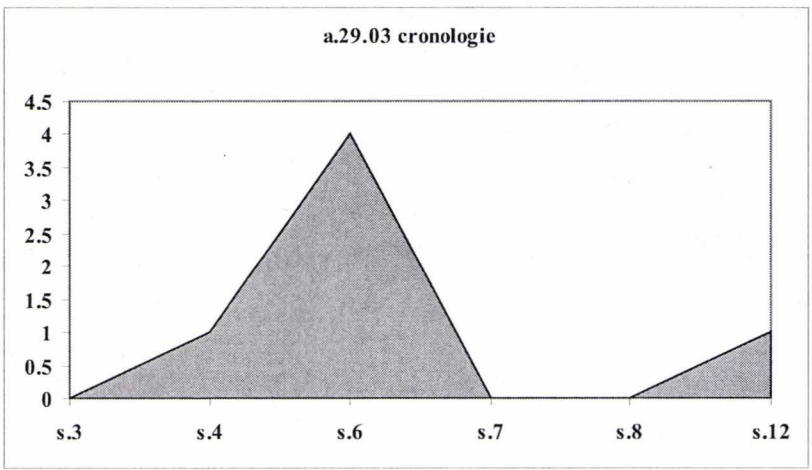

Fig. 830. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor subtipului a.29.03

Oala cu pereţi nearcuiţi oblici (a.29.04), modelaţi la roata rapidă, din pastă cimentoasă cu urme de vopsea, a apărut printr-un singur exemplar, într-un conext de secol 3 (fig. 388).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Subtipul a.29.05 (oale cu pereţi aproape verticali) a apărut de asemenea numai printr-un singur exemplar, într-un context de secol 4 (fig. 389); la fel şi tipul a.29.06 (oale cu gât înalt şi pereţi arcuiţi), dar într-un context de secol 6 (fig. 390).

Tipurile a.29.07 (oale ovoidale cu pereţi mai bombaţi) (fig. 391), 29.08 (oale ovoidale cu pereţi mai puţin bombaţi) (fig. 392) sau a.29.09 (oale cu pereţi puţin arcuiţi) (fig. 393), au apărut de asemenea numai printr-un singur exemplar, însă în contexte de secol 8 (supra p. 197).

Oale de formă sferică ovală (a.29.10), cu pereţi modelaţi la roata rapidă, din pastă cenuşie fină (fig. 394) sau tipul a. 29.11 (oale cu umeri prelungi, puţin arcuiţi) (fig. 395) au apărut numai printr-un singur exemplar în contexte de secol 3 (supra p. 197).

af. Oale mari cu buză orizontală (fig. 375-376, 396-399, 831)

Un alt tip, care pare a fi caracteristic mai ales secolului 3, este reprezentat de oale mari, cu buză orizontală, dreptunghiulară ascuţită (af.01) (fig. 375, 396) sau cu buză orizontală, dreptunghiulară, rotunjită (af.02) (fig. 375, 397), dar şi cu buză orizontală, ciocaniformă şi pereţi arcuiţi spre interior (af.03) (fig. 398, 831).

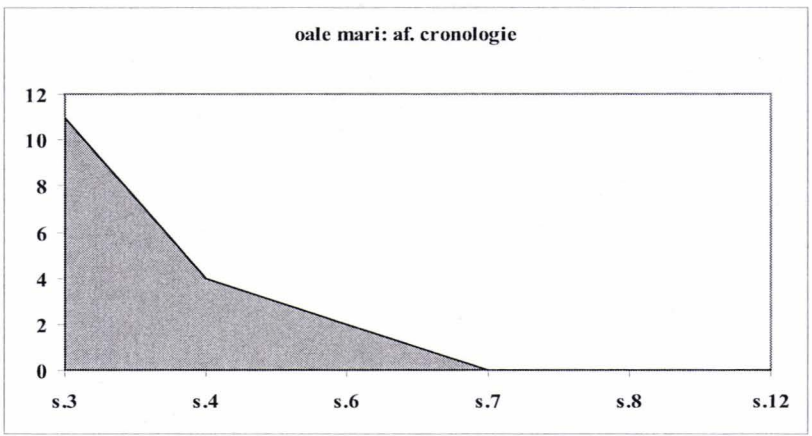

Fig. 831. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al oalelor tipului af

Trebuie subliniat că, exceptînd varianta af.02.b, atestată numai printr-un singur exemplar, într-un context de secol 6[97], celelalte subtipuri şi variante apar numai în contexte databile în secolul 3. Cele patru exemplare databile în secolul 4 reprezintă fragmente, posibil, de la astfel de vase, a căror structură tipologică nu este însă foarte limpede (fig. 399)[98].

[97] Asemănător este un exemplar din bazinul **Someşului Mare**, din aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 146 fig. 18/ 4.

[98] Varianta **af.01b** este atestată: în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 297 fig. 10/ 3; în **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 411 fig. 83/ M45-6; tipul **af.02**: în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 293 fig. 6/ 15; în imediata vecinătate a **limesului nordic** al provinciei Dacia, într-un mediu din secolele 3-4, la Badon „La Pietriş" şi la Badon „Doaşte": MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 28, 181 pl. 1/ 1, 188 pl. 8/ 4; la Zalău, într-un mediu de secol 3: MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 330 pl. 149/ 1, 88, 266 pl. 185/ 5, 89 şi urm., 414 pl. 233/ 6-7; 91, 435 pl. 254/ 2; în **Muntenia**, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgşor: DIACONU *Tîrgşor*, 168 pl. 18/ 2; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 162 fig. 10/ 10, 12; tipul **af.03**: în imediata vecinătate a **limesului nordic** al provinciei Dacia, la Zalău- I.S.C.I.P., într-un mediu de secol 3: MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 103, 508 pl. 327/ 10.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

bx. Căni (fig. 400-403, 405-427, 832-848)

Evoluţia cronologică a cănilor pune în evidenţă poziţia absolut dominantă a acestora în secolul 3. După acest moment poziţia lor scade treptat, după care urmează o uşoară revigorare în secolul 12 (fig. 832).

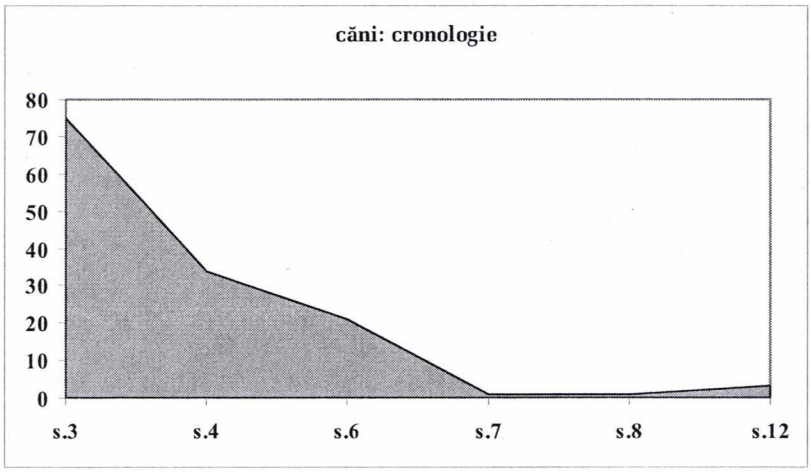

Fig. 832. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al cănilor (bx)

Tipurile de căni identificate la analiza tipologică se bucură de o relevanţă cronologică diferită.

În timp ce tipul bx.02 (căni cu gura trompetiformă) (fig. 400, 410a) nu pare a avea o relevanţă cronologică deosebită, fiind, cu excepţia secolului 7, atestat în toate etapele locuirii (fig. 833), tipul de cană bx.12 (căni pântecoase, cu profilul gâtului în acoladă) (fig. 402, 420a) pare a fi specific unor contexte de secol 3 (fig. 834)[99].

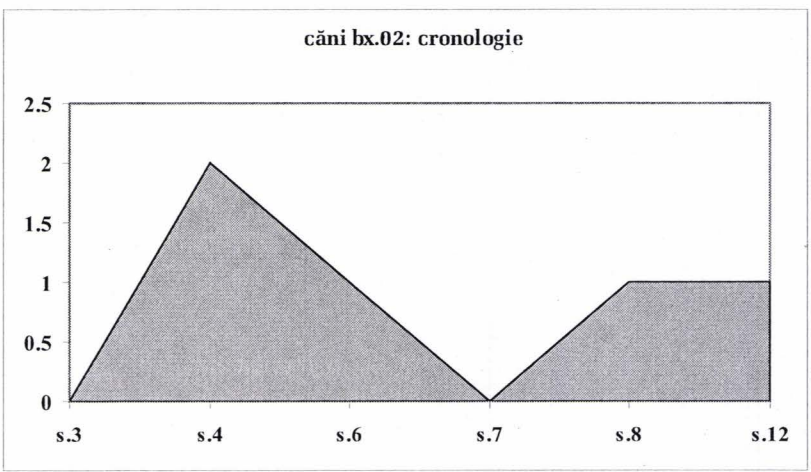

Fig. 833. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al cănilor tipului bx.02

[99] Încadrare cronologică confirmată în mare şi de reţeaua de analogii: tipul **bx.12**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 (?), din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 284 fig. 10/ 6; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 99 fig. 4/ 9; în **Muntenia**, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgşor: DIACONU *Tîrgşor*, 226 pl. 76/ 4; **varianta bx.12c**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 283 fig. 9/ 20; în bazinul inferior al **Someşului**, într-un mediu din secolele 3-4, la Lazuri „Râtul lui Béla": MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 204 pl. 23, 205 pl. 24/ 1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

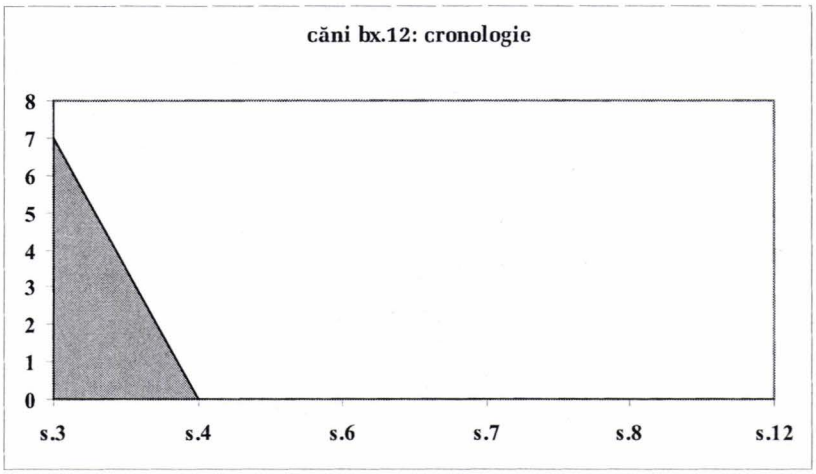

Fig. 834. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căniloor tipului bx.12

Cu precădere secolului 3 şi mai puţin celui următor îi aparţin contextele următoarelor tipuri de căni: bx.01 (căni mici, cu gât cilindric, corp scund, puternic bitronconic) (fig. 400, 409a)[100], bx.11. (căni cu gât înalt şi corp puternic bombat) (fig. 401, 419a), bx.16 (căni ovoidale) (fig. 402, 424), bx.07 (căni cu gât cilindric şi buză rotunjită) (fig. 400, 415a)[101] şi bx.10 (căni cu corp bitronconic) (fig. 401, 418a, 835-839).

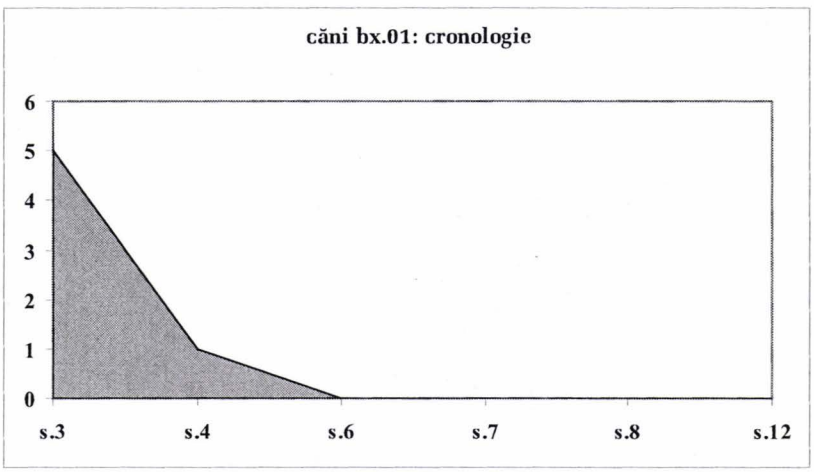

Fig. 835. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căniloor tipului bx.01

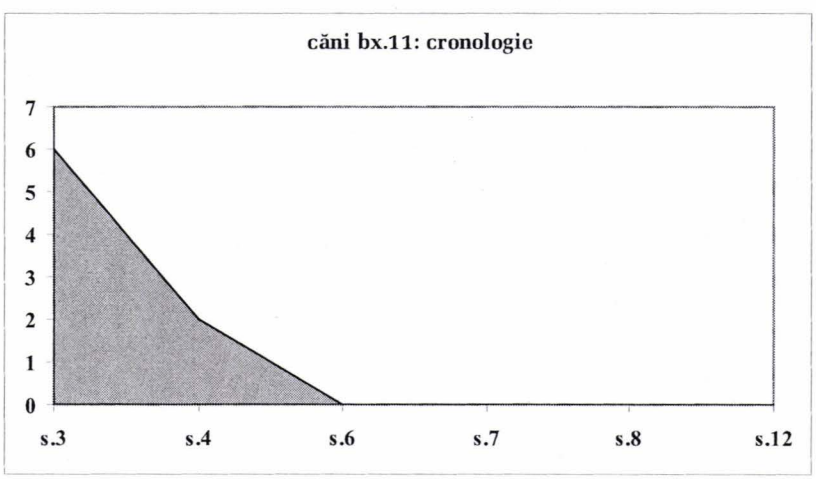

Fig. 836. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căniloor tipului bx.11

[100] Este atestat în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 290 fig. 3/ 2, 4; în **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 570 fig. 216/ M321-2, 575 fig. 220/ M335-4, 630 fig. 262/ M495-1.

[101] Poate fi documentat în bazinul **Mureşului Mijlociu** şi în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 105 fig. 48/ 33 (asemănătoare structura formală a profilului).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

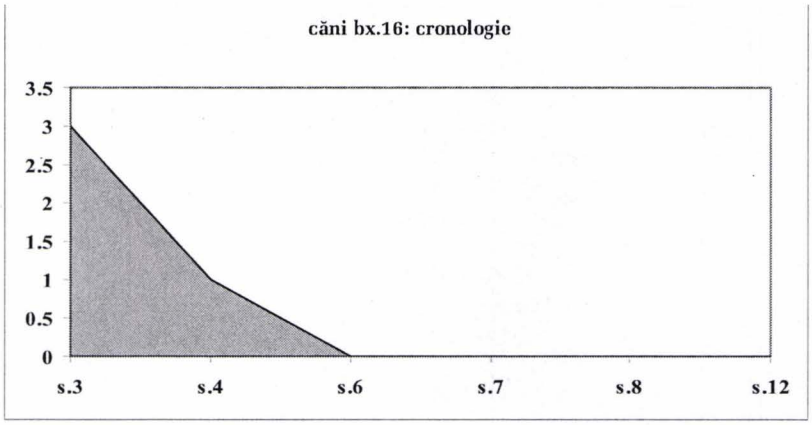

Fig. 837. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al cănilor tipului bx.16

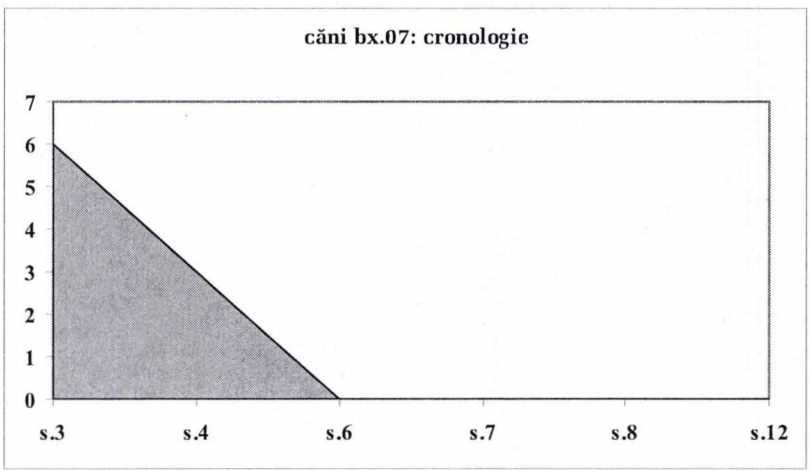

Fig. 838. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al cănilor tipului bx.07

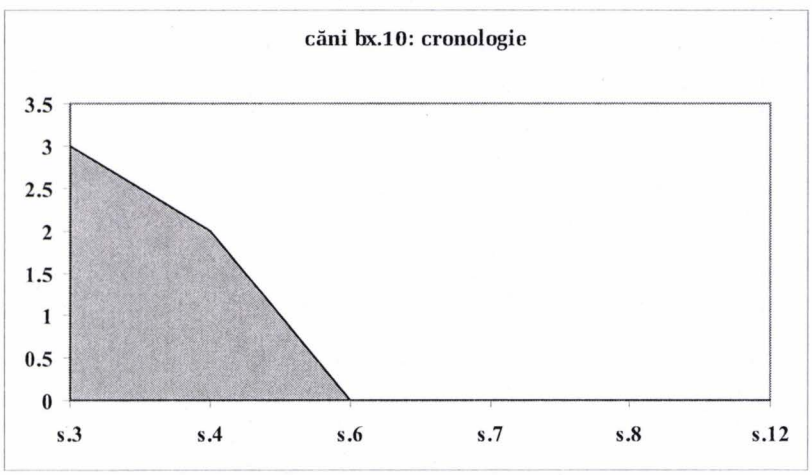

Fig. 839. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al cănilor tipului bx.10

Alte tipuri de căni au fost atestate mai ales în contexte de secol 3, dar şi de secol 6, ele fiind absente în contextele celorlalte etape de locuire. Acestei categorii îi aparţin tipurile: bx.08 (căni cu gât

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

cilindric larg şi corp bombat) (fig. 401, 416a, 840)[102], bx.17 (căni cu gât îngustat şi corp bombat) (fig. 403, 425a), cu observaţia că în ultmul caz, singurul exemplar de secol 6 este şi singurul exemplar al variantei bx.17e (supra p. 211) (fig. 841).

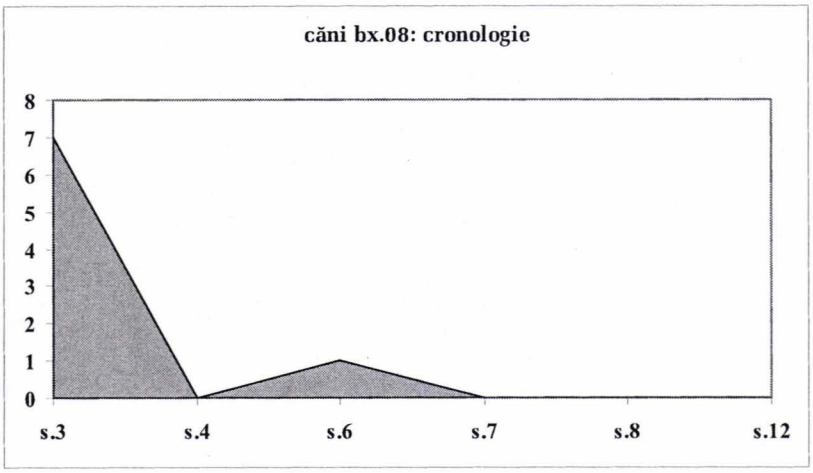

Fig. 840. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căniloor tipului bx.08

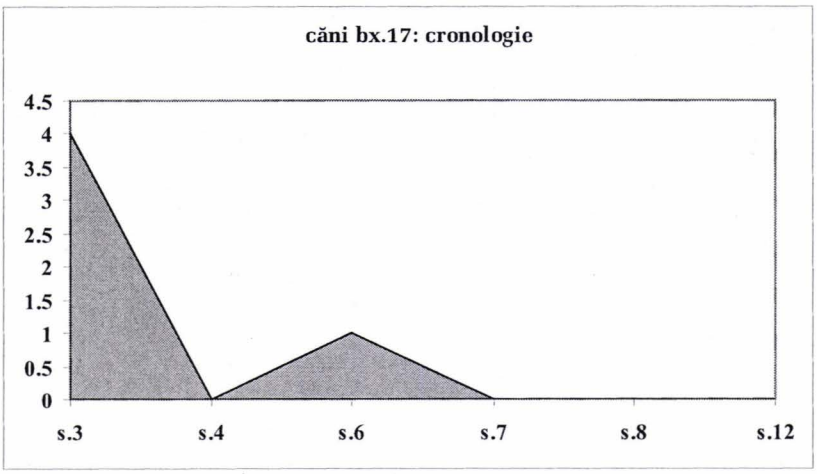

Fig. 841. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căniloor tipului bx.17

Tipul bx.18 (căni cu gât arcuit şi corp puternic bombat) apare în 2 cazuri în contexte de secol 3 şi într-un singur caz, ca unic reprezentat al variantei bx.18a, într-un context de secol 8 (supra p. 212) (fig. 842)[103].

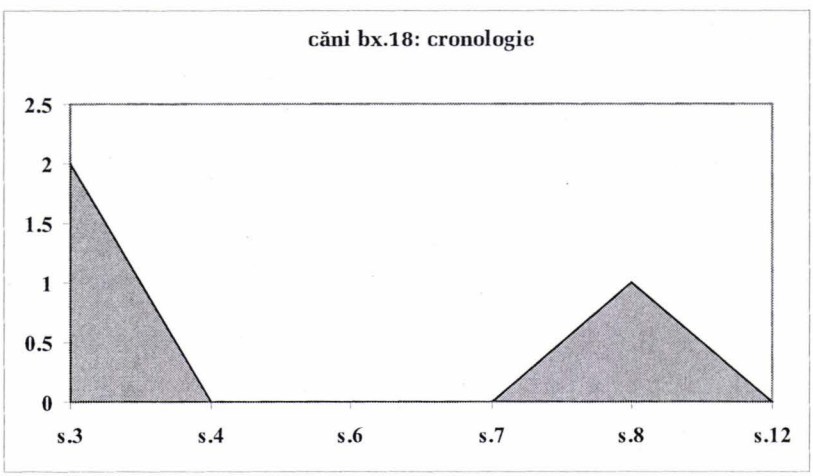

Fig. 842. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căniloor tipului bx.18

[102] Apare în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 102 fig. 45/ 11; asemănător formal şi un fragment de cană din **Muntenia**, din aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgşor: DIACONU *Tîrgşor*, 227 pl. 77/ 1.

[103] În schimb în bazinul **Mureşului Mijlociu**, este atestat în context de secol 6, în aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 108 fig. 51/ 24.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În schimb tipul bx.15 (căni cu gât arcuit) apare în două cazuri numai, în acelaşi context aparţinând secolului 4 (fig. 423).

Chiar dacă apare numai într-un singur exemplar, tipul bx.19 (căni cu cioc de scurgere) (fig. 403, 427) este un indicator cronologic preţios pentru secolul 6 (supra p. 212).

În contexte de secol 3, dar numai într-un singur exemplar, au apărut următoarele tipuri de căni: bx.03 (căni cu gura pâlinformă şi buză profilată) (fig. 400, 411), bx.05 (căni cu gura trilobată) (fig. 400, 413), bx.06 (căni cu buza în formă literei „L" şi gât larg) (fig. 400, 414), bx.09 (căni cu buză în formă de „L" şi gât tronconic) (fig. 401, 417); într-un context de secol 4 şi tot într-un singur exemplar a fost atestat tipul bx.14 (căni cu gât înalt, uşor unduit şi umeri prelinşi) (fig. 402, 422), iar tipul bx.13 (căni cu gura trilobată) într-un posibil context de secol 7 (fig. 402, 421)[104]. Într-o situaţie similară se află şi singurul exemplar al tipului bx.04 (fig. 400, 412), atestat într-un context de secol 12 (supra p. 206).

Imaginea variaţei în timp a tipurilor de căni trebuie completată cu cea a tipurilor de torţi (fig. 404, 428-436b). Şi din această perspectivă se confirmă poziţia dominantă a cănilor în secolul 3, în timp ce exemplarele din perioada următoare devin din ce în ce mai rare sau lipsesc (fig. 843).

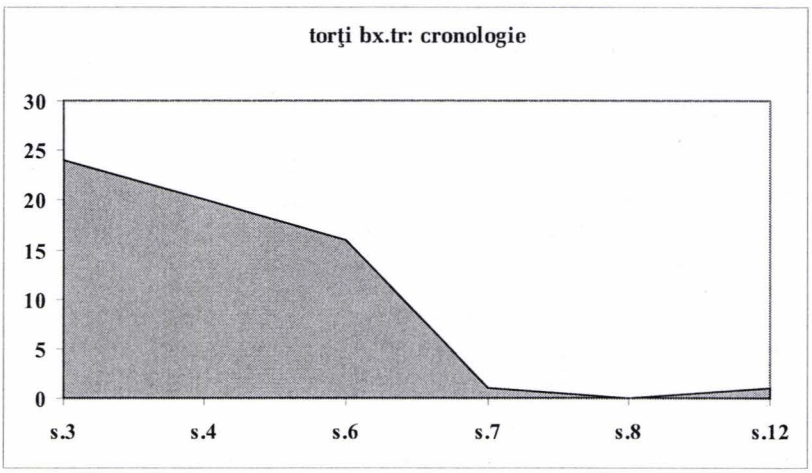

Fig. 843. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al torţilor(bx.tr.)

Numai printr-un exemplar dintr-un context de secol 3, este atestat tipul bx.tr.05 (torţi triunghiulare în secţiune) (fig. 404, 434).

În cazul tipului bx.tr.06 (torţi ovale în secţiune, cu nervură mediană ascuţită) (fig. 404, 435a) se poate constata o poziţie dominantă a exemplarelor din contextele secolului 3, urmată de cele ale secolului 4 şi o cădere accentuată a pieselor din complexele secolului 6 (fig. 844).

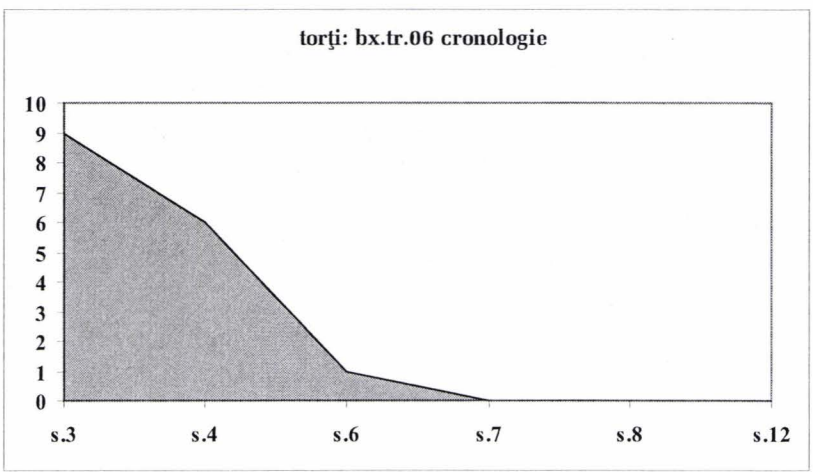

Fig. 844. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al torţilor tipului bx.tr.06

O situaţie diferită o reflectă graficul cronologic al tipului bx.tr.07 (torţi rotunde în secţiune) (fig. 404, 436a), unde exemplarele complexelor databile în secolul 3 se află în vădită minoritate faţă de cele din secolul 4 (dominante) sau de cele din secolul 6 (fig. 845).

[104] Încadrarea cronologică a complexului cat. nr. 56 - B6/81 în secolul 7 este destul de nesigură; ea se bazează mai ales pe cantitatea mare de ceramică modelată cu mâna din acest complex; tipul pare a fi atestat în **Muntenia**, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgşor: DIACONU *Tîrgşor*, 267 pl. 117/ 6.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

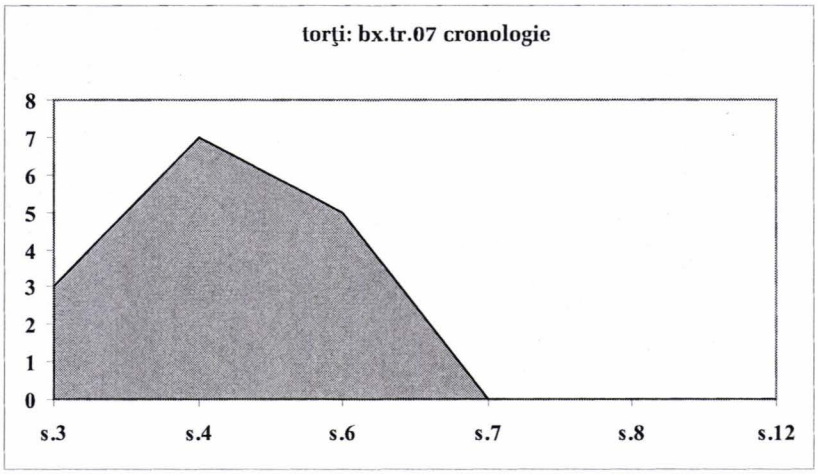

Fig. 845. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al torţilor tipului bx.tr.07

O situaţie oarecum asemănătoare, dar cu un număr redus de exemplare şi cu observaţia existenţei unui echilibru între exemplarele secolului 4 şi 6, este ilustrată şi de graficul tipului bx.tr.01 (torţi oval alungite în secţiune, uşor neregulate) (fig. 400, 430a, 846).

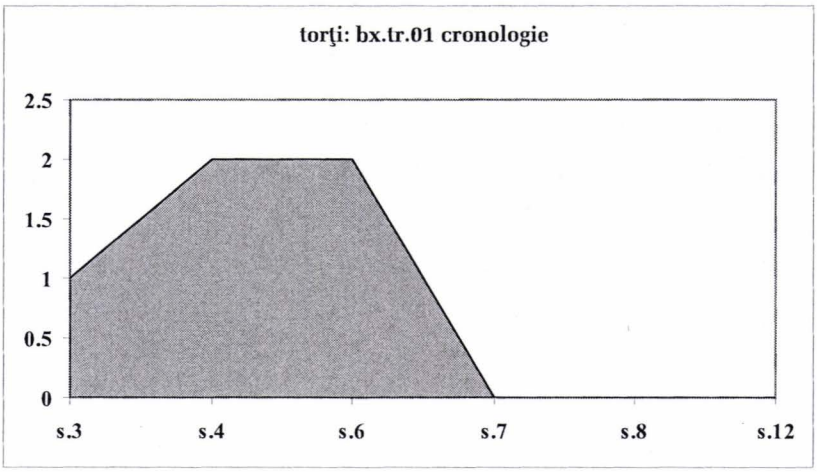

Fig. 846. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al torţilor tipului bx.tr.01

În contexte aparţinând secolului 4 (2 exemplare) şi într-un context de secol 6 (un exemplar) au fost atestate torţi aparţinând tipului bx.tr.02 (torţi late şi plate, cu nervură mediană) (fig. 404, 431a).

În schimb tipul bx.tr.03 (torţi ovale în secţiune cu dublă şănţuire) apare dominant în secolul 3 şi cu 2 exemplare şi în secolul 6 (fig. 404, 432a, 847).

În cazul tipului bx.tr.04 (torţi ovale în secţiune cu o singură şănţuire) (fig. 404, 433a), complexele secolului 6 ocupă o poziţie dominantă, completată de atestarea tipului în contexte de secol 3, dar şi într-un complex de secol 12 (fig. 848).

Interesantă este atestarea tipului bx.tr.08 (torţi ovale în secţiune) (fig. 404) numai într-un complex din secolul 7 (supra p. 216)[105].

Şi tipul bx.tr.05 (torţi triunghiulare în secţiune) a fost atestat printr-un singur exemplar într-un complex din secolul 3, ceea ce reduce relevanţa lui cronologică (fig. 434).

[105] Torţile ar putea proveni probabil de la un fel de strachină cu două torţi, cum este tipul 10.7 din cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din **Polonia**: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 45, 42 fig. 12.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

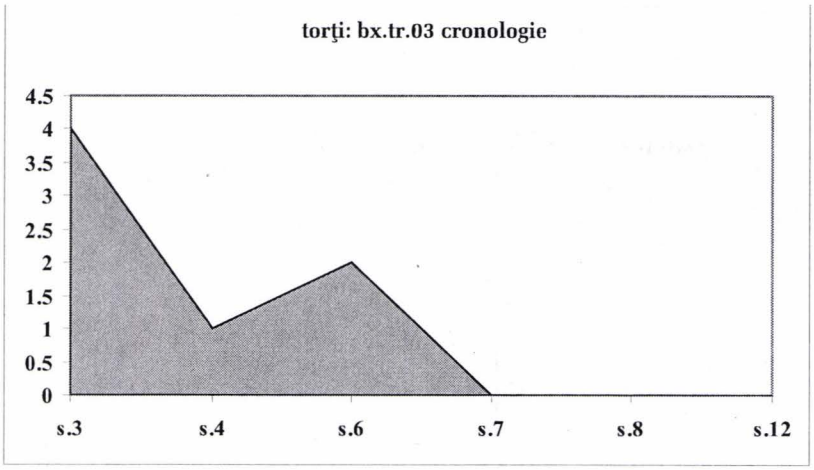

Fig. 847. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al torţilor tipului bx.tr.03

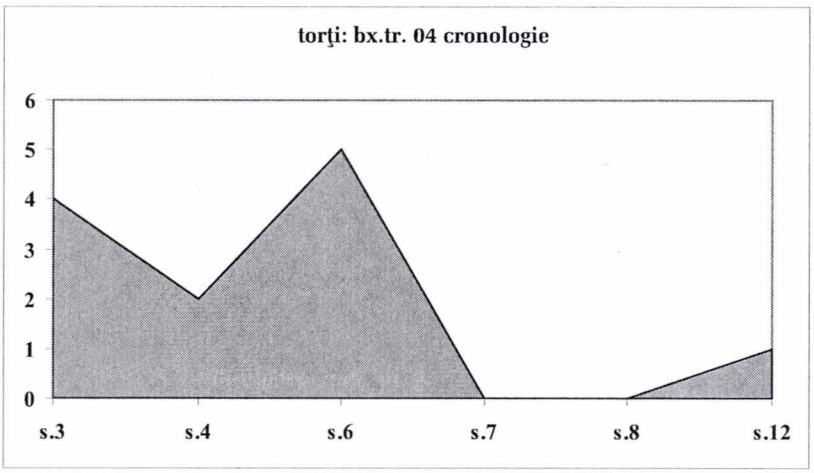

Fig. 848. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al torţilor tipului bx.tr.04

bo. Boluri (fig. 437-443, 849-856)

În evoluţia cronologică a acestui tip de vas se observă o prezenţă relativ egală în primele trei etape cronologice, o absenţă în secolele 7 şi 8 şi o revigorare în secolul 12 (fig. 849).

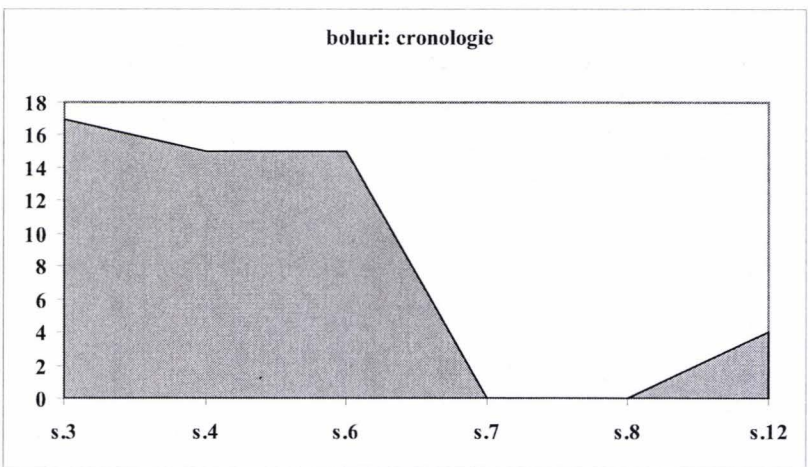

Fig. 849. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al bolurilor (bol)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Ca şi în cazul cănilor, analiza tipologică a acestei categorii formale poate aduce precizări suplimentare asupra dinamicii evoluţiei cronologice a mozaicului de forme de la Sighişoara DV.

Graficul cronologic al tipului bol.07 (boluri cu buză scurtă, nedelimitată, aproape dreptunghiulară, corp sferoidal alungit) (fig. 438, 442) a pus în evidenţă prezenţa celor două exemplare ale sale numai în contexte de secol 3.

Tipurile bol.08. (boluri cu buză scurtă, nedelimitată, rotunjită şi corp sferoidal) (fig. 438, 442) şi bol.18 (boluri cu buză scurtă, verticală, rotunjită, teşită spre interior şi corp cilindric) (fig. 439, 442) au fost documentate prin câte un exemplar numai în secolul 3 (supra p. 222)[106].

Spre deosebire de această situaţie, bolurile aparţinând tipului bol.06 (boluri cu buză nedelimitată, rotunjită, corp sferoidal alungit) (fig. 438, 442) sunt atestate atât în secolul 3 (majoritatea), cât şi în secolele 4 şi 6 (fig. 850)[107].

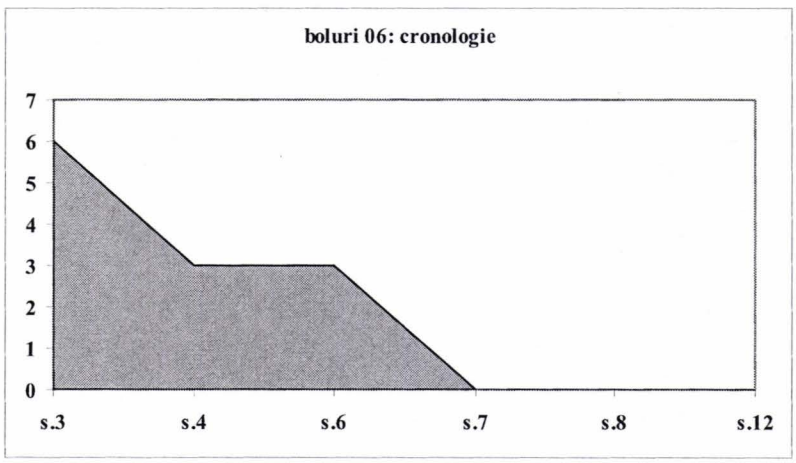

Fig. 850. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al bolurilor tipului bol.06

Analiza tipologică a tipului a scos mai departe în evidenţă faptul că variantele bo.06b şi bo.06.e apar în contexte de secol 3 (fig. 851-852), iar varianta bol.06.c, cu un singur exemplar, într-un context de secol 4 (supra p. 221), în timp ce varianta bol.06.d a fost atestată de trei ori, numai în contexte de secol 6 (fig. 853).

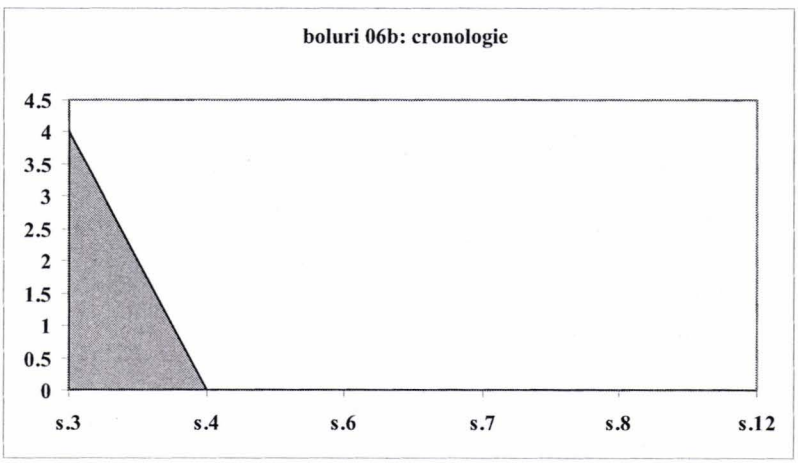

Fig. 851. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al bolurilor subtipului bol.06.b

[106] Datare confirmată şi de un exemplar asemănător din aşezarea daco-romană (sec. 3 poate şi prima jumătate a sec. 4) din bazinul **Someşului Mare**, de la Stupini „Fînaţele Archiudului": GAIU *Sat daco-roman*, 92 fig.10/ 1.

[107] Tipul **bol 06** este atestat în: bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context din secolele 2-3, în cimitirul de incineraţie de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 56 fig. 24/ 1-5; 60 fig. 27/ 7-1, iar în context de secol 6, în aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 131 fig. 64/ 1; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezările de sec. 6 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 9/ 1 sau de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 105 fig. 10/ 4; în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fâneţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 14/ 9 (asemănător ca formă); în faza I (secolul 6) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 322 pl. 8/ 12; în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 372 fig. 111/ 11 (orizontul de locuire din secolele 6-7); varianta **bol.06a**: în bazinul **Someşului Mare**: în centrul de olărie de epocă romană de la Ilişua: GAIU *Ilişua*, 187 fig. 12/ 7; varianta **bol.06b**:în **Muntenia**: în aşezarea din secolele 6-7 de la Ciurel: DOLINESCU-FERCHE *Ciurel*, 187 fig. 2/ 9; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 213 fig. 61/ Loc. 3/ 1, 3.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

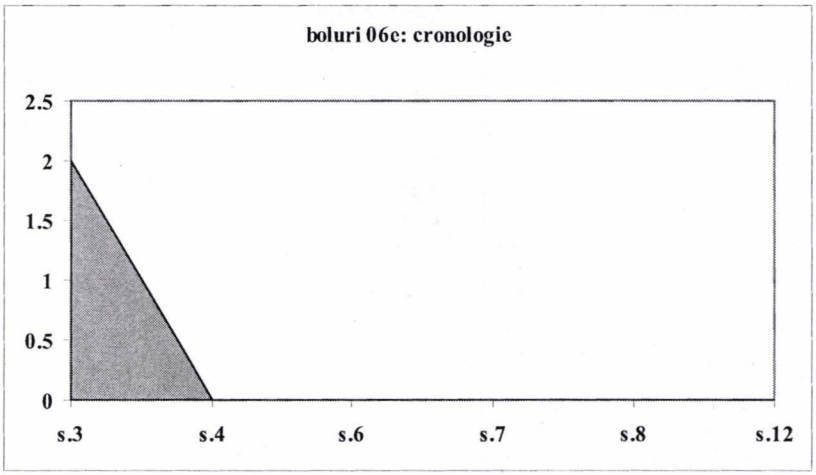

Fig. 852. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al bolurilor subtipului bol.06.e

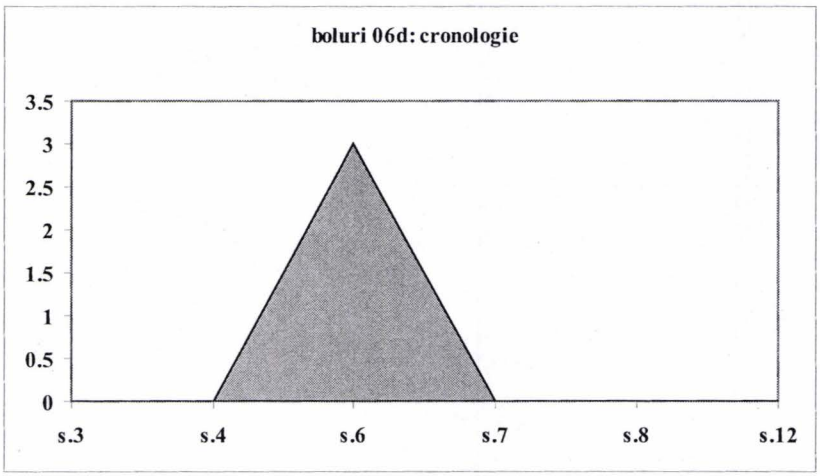

Fig. 853. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al bolurilor subtipului bol.0.d

Cele două exemplare ale tipurilor bol.12 (boluri cu buză scurtă, oval rotunjită, corp sferoidal alungit) (fig. 439, 442) şi singurul exemplar ale tipului bol.13 (boluri cu buză scurtă, ascuţită, corp sferoidal aplatizat) (fig. 439, 442)[108] sau al tipului bol.09 (boluri cu buză scurtă, oval alungită, corp sferoidal) (fig. 438, 442) aparţin unor contexte de secol 4 (supra p. 221)[109].

Tot într-un context de secol 4 a fost documentat şi singurul exemplar al tipului bol.05 (boluri cu buză mai lată, rotunjită şi carenată, corp sferoidal alungit) (fig. 437, 442)[110].

În cazul celor trei exemplare ale tipului bol.01 (boluri cu buză scurtă, ovală sau oval alungită, gât scurt, corp sferoidal) (fig. 437, 442), unul a fost atestat într-un context de secol 3, iar celelalte două într-un context de secol 4.

[108] Tipul **bol.12** apare în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 111 fig. 54/ 30, 32; iar tipul **bol.13** în bazinul **Someşului Mare**: în centrul de olărie de epocă romană de la Ilişua: GAIU *Ilişua*, 187 fig. 12/ 1.

[109] Varianta „a" a tipului; varianta „b" aparţine preistoriei (supra p. 221).

[110] Tipul **bol.05** apare în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 sau 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 282 fig. 8/ 12(?), 14; în bazinul inferior al **Someşului**, într-un mediu din secolele 3-4, la Lazuri „Lubi tag": MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 53, 266 pl. 85/ 3; un exemplar oarecum asemănător este însă cunoscut şi din **bazinul Someşului Mare**, din aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, fig. 26/ 2.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Cu o singură excepţie, apărută într-un context de secol 6[111], celelalte exemplare ale tipului bol.04. (boluri cu buză scurtă, ovală, rotunjită, corp sferoidal lăţit) (fig. 437, 442) aparţin unor contexte de secol 4 (fig. 899).

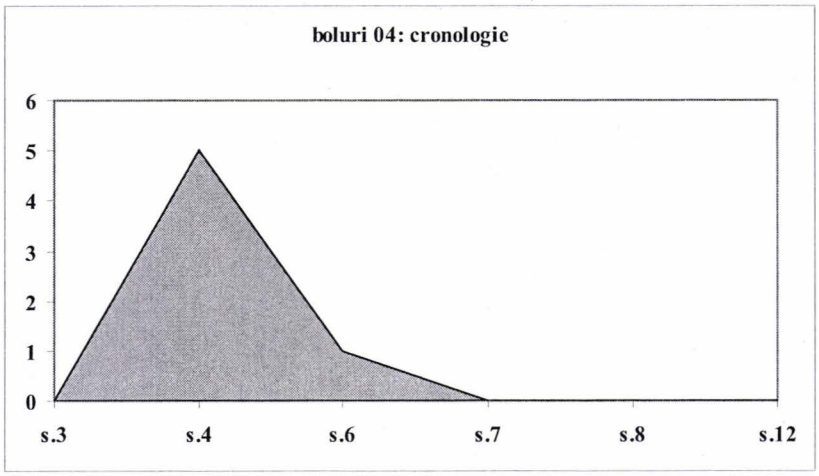

Fig. 854. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al bolurilor tipului bol.04

Graficul cronologic al tipului bol.02 (boluri cu buză scurtă, ovală sau oval alungită, gât scurt, corp sferoidal-alungit) (fig. 437, 442) evidenţiază cu un exemplar poziţia sa în secolul 4 şi cu trei exemplare cea în secolul 6 (fig. 855)[112].

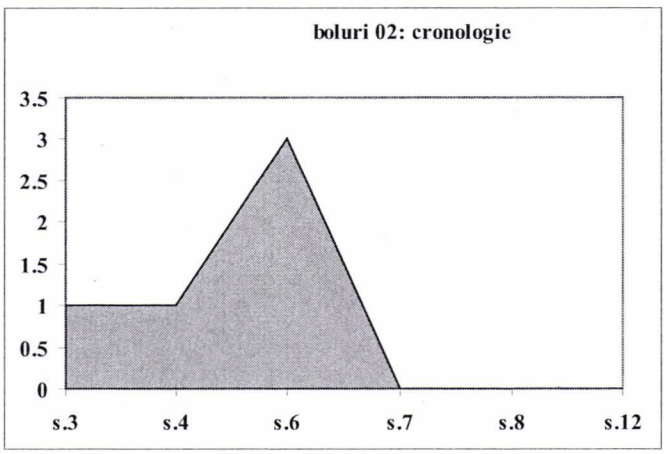

Fig. 855. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al bolurilor tipului bol.02

Imaginea cronologică este asemănătoare şi în cazul tipului bol. 11 (boluri cu buză scurtă, dreptunghiulară, corp sferoidal alungit) (fig. 439, 442), cu observaţia că el a fost atestat atât în secolul 6, cu două exemplare, cât şi în secolul 3 (1 exemplar) (fig. 856).

[111] Cum este şi un exemplar din aşezarea de secol 6 din bazinul **Someşului Mare**, de la Lechinţa: GAIU *Aşezări*, 124 fig. 6/ 9; şi din bazinul **Mureşului Mijlociu** dintr-un context de secol 6, în aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 126 fig. 61/ 18.

[112] Tipul **bol.02** apare într-un mediu de secol 3, în imediata vecinătate a **limesului nordic** al provinciei Dacia la Badon „Doaşte" lângă Zalău: MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 28, 182 pl. 2/ 9, 185 pl. 5/ 1; în **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 429 fig. 99/ 1, iar varianta **bol.02c** în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 9/ 4, în timp ce varianta **bol.02d** este atestată în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 282 fig. 8/ 13, iar în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 103 fig. 46/ 21.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

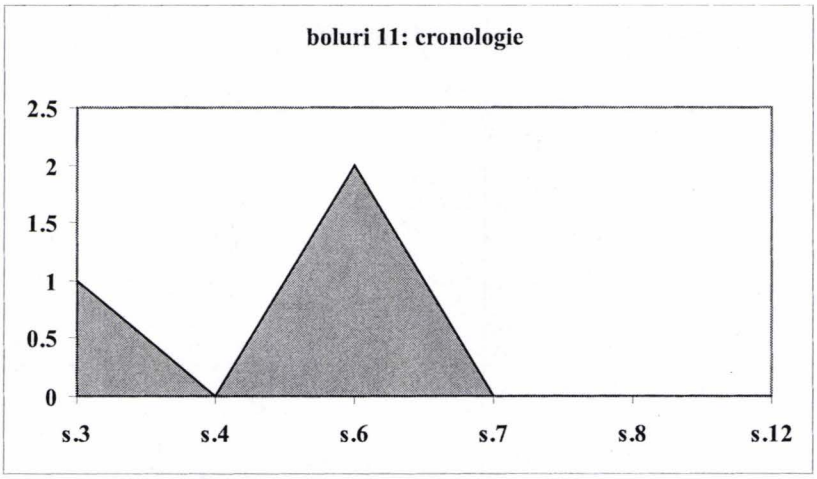

Fig. 856. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al bolurilor tipului bol.11

Numai în contexte de secol 6 au fost atestate următoarele tipuri: bol.14 (boluri cu buză scurtă, oval rotunjită, corp sferoidal uşor aplatizat) (două exemplare) (fig. 439, 442), bol.10 (boluri cu buză scurtă, rotunjită, uşor trompetiformă, corp sferoidal) (un exemplar) (fig. 438, 442)[113] şi bol.15 (boluri cu buză lată, oval rotunjită, corp sferoidal cilindric) (fig. 439, 442).

Un caz interesant este reprezentat de tipul bol.03 (boluri cu buză scurtă, ovală sau oval alungită, gât scurt, corp sferoidal alungit) (fig. 437, 442), atestat câte odată în context de secol 6[114], respectiv de secol 12.

În schimb tipurile bol.16 (boluri cu buză scurtă, dreptunghiulară, corp sferoidal) (fig. 439, 442) şi bol.17 (boluri cu buză scurtă, aproape dreptunghiulară, puternic aplecată spre exterior şi corp sferoidal alungit) (fig. 439, 442) aparţin, cu câte unul, respectiv două exemplare, numai unor contexte de secol 12.

c. Castroane (fig. 444-447, 450, 857-871)

Graficul evoluţiei cronologice a castroanelor pune în evidenţă poziţia predominantă a tipului în secolul 3, după care urmează o diminuare relativ accentuată în perioadele următoare, până la dispariţia lor completă, începând cu secolul 7, din spectrul formelor ceramice (fig. 857).

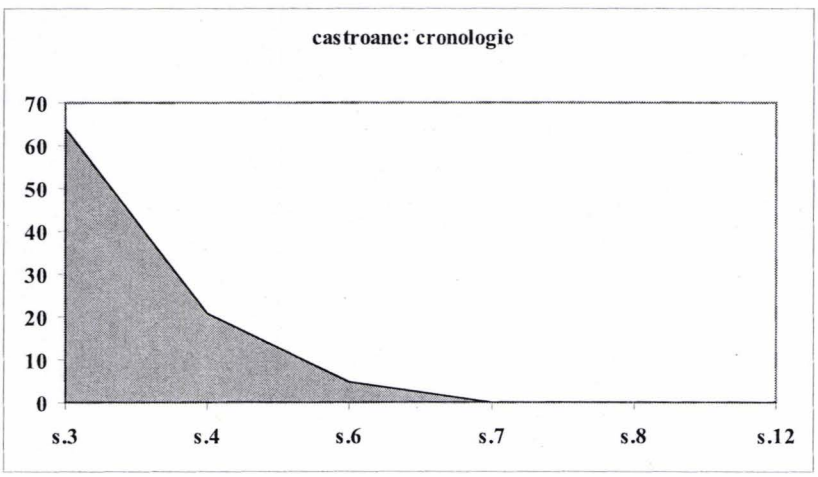

Fig. 857. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor (c.)

[113] Tipul **bol.14** apare în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 200 fig. 13/ 6; apoi în bazinul **Someşului**, la Lazurit „Lubi tag": MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 54, 276 pl. 95/ 4, iar în bazinul **Mureşului Mijlociu** în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 108 fig. 51/ 20; tipul bol.10: în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 297 fig. 10/ 10.

[114] În bazinul **Someşului Mare** apare în aşezarea de sec. 3-4 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 4/ 1, iar în secolul 6 în aşezarea de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 150 fig. 22/ 12.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Analiza tipologică permite uneori o nuanţare mai exactă a evoluţiei cronologice a acestei categorii tipologice.

Astfel, tipul c.01 (castroane de formă bitronconică, cu buză lată dreptunghiular rotunjită, aplecată în exterior cu 90°) (fig. 444, 450a) este atestat cu două exemplare numai în secolul 3.

Poziţia dominantă în secolul 3 este subliniată şi de castroanele aparţinând tipului c.02 (castroane cu buză lată, trompetiformă) (fig. 444, 450a, 858).

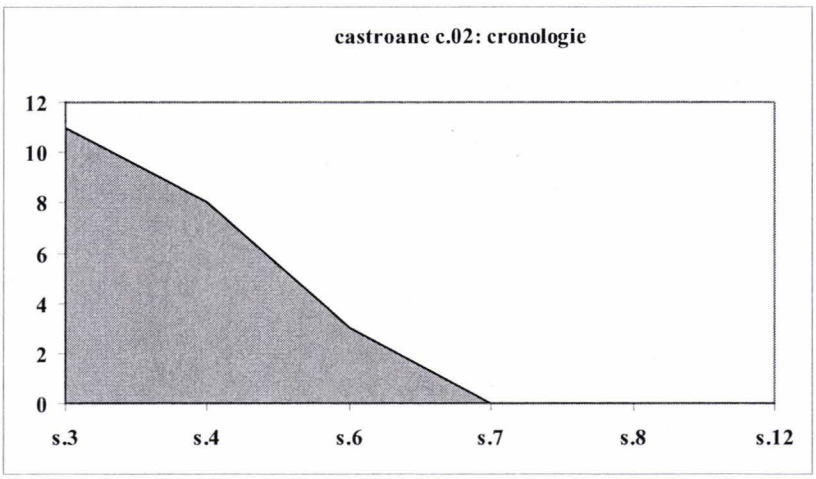

Fig. 858. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor tipului c.02

Numai în secolul 3 (cu 2 exemplare) au fost documentate castroane aparţinând subtipului c.02.04 (castroane cu buza mai îngustă, trompetiformă, simetrică, cu corp de formă bitronconică) (fig. 445, 450a).

În schimb exemplarele aparţinând subtipului c.02.03 (castroane cu buza lată trompetiformă, simetrică, cu corp de formă bitronconică) (fig. 445, 450a) sunt egal reprezentate atât în secolul 3, cât şi în secolul 4 (fig. 859).

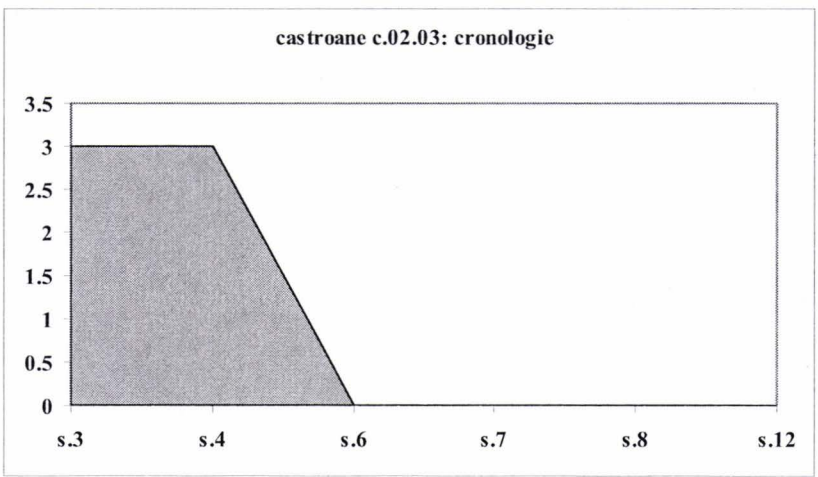

Fig. 859. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor subtipului c.02.03

Spre deosebire de acestea, castroanele subtipului c.02.02 (castroane cu buza lată, dreptunghiular ovală, trompetiformă, asimetrică şi corp de formă bitronconică) (fig. 444, 450a) sunt mai slab reprezentate în secolul 3 şi egal în secolele 4 şi 6, cu observaţia că exemplarele secolului 6 aparţin numai variantelor „b" şi „d" (fig. 860).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

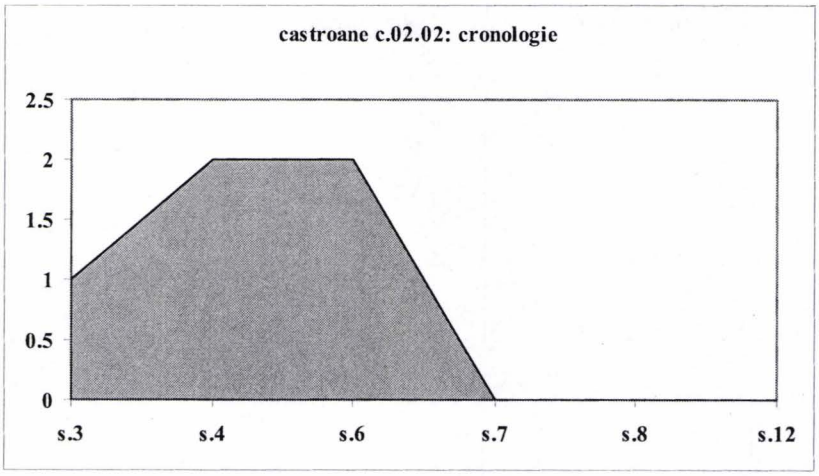

Fig. 860. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor subtipului c.02.02

În cazul castroanelor subtipului c.02.01 (castroane cu buză lată, trompetiformă, teşită spre interior şi corp de formă bitronconică) (fig. 444, 450a), în contexte de secol 6 apare numai un exemplar al variantei „e", poziţia dominantă fiind ocupată de castroanele din contexte de secol 3 (fig. 861)[115].

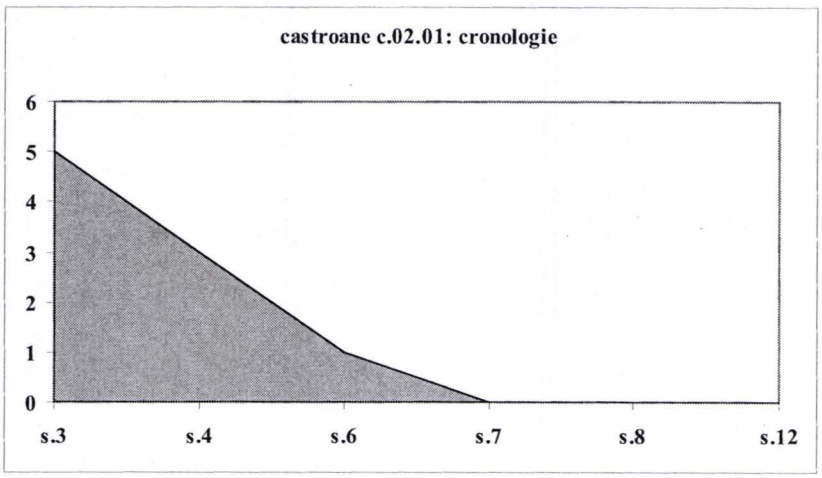

Fig. 861. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor subtipului c.02.01

Diagrama tipului c.03 (castroane buză scurtă, ovală, rotunjită, înclinată spre exterior şi corp de formă bitronconică) (fig. 446, 450a) exprimă o dominanţă în secolul 3 (fig. 862).

Diagrama cronologică a subtipului 03.01 (fig. 446. 450a), variantele „a" şi „c" (un exemplar), evidenţiază poziţia dominantă a exemplarelor din secolul 3, cu observaţia că exemplarele aparţinând unor contexte de secol 4 aparţin în exclusivitate variantei „b" (fig. 863-864)[116].

[115] Subtipul **c.02.01** apare în: bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 112 fig. 55/ 26; în bazinul **Someşului Mare**: în centrul de olărie de epocă romană de la Ilişua: GAIU *Ilişua*, 186 fig. 11/ 7; în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 311 fig. 24/ 3; în imediata vecinătate a **limesului nordic** al provinciei Dacia, la Zalău, într-un mediu de secol 3: MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 89-90, 406 pl. 225/ 10; varianta **c.02.02b**: într-un mediu din secolele 3-4, la Badon „Doaşte", lîngă Zalău: MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 28, 181 pl. 1/ 6; subtipul **c.02.03**: apropiat formal este un exemplar din bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 4, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 97 pl. 9/ 8.

[116] Tipul **c.03** apare: în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 295 fig. 8/ 7; subtipul **c.03.01**: în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 294 fig. 7/ 4, 298 fig. 11/ 6, 300 fig. 13/ 3 (varianta „a"), 311 fig. 24/ 5; în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 4, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 98 pl. 10/ 1; la **est de Siret**, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 250 fig. 3/ 12, 258 fig. 7/ 14, 22, 259 fig. 7/ 29, dar şi în necropola contemporană: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 523 fig. 180/ m116-2.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

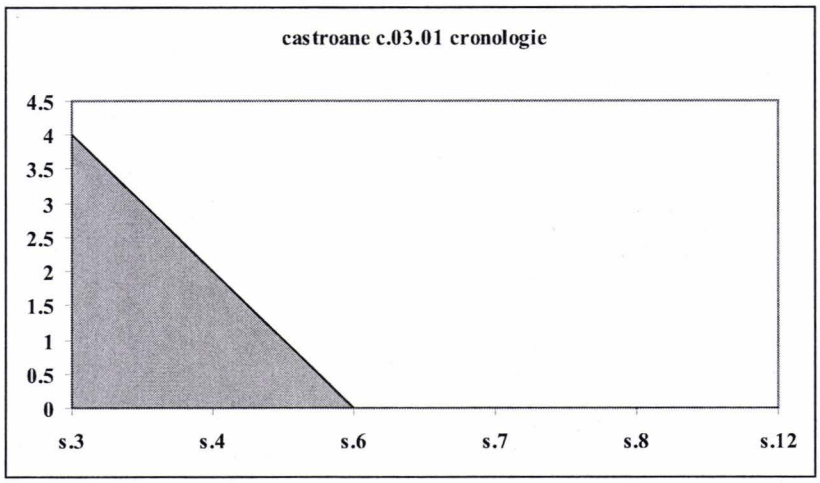

Fig. 862. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor subtipului c.03.01

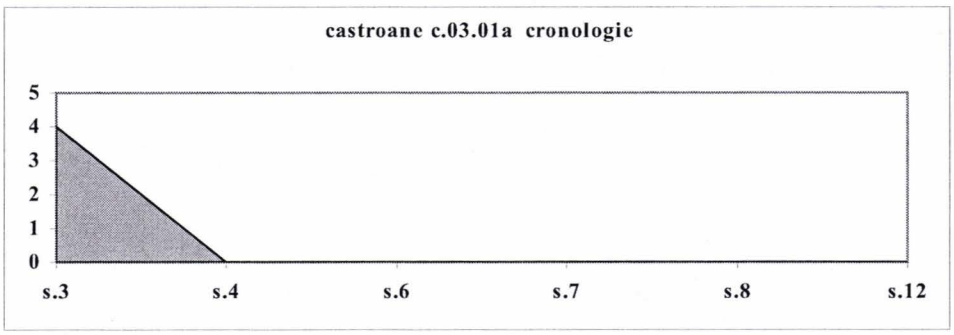

Fig. 863. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor variantei c.03.01.a

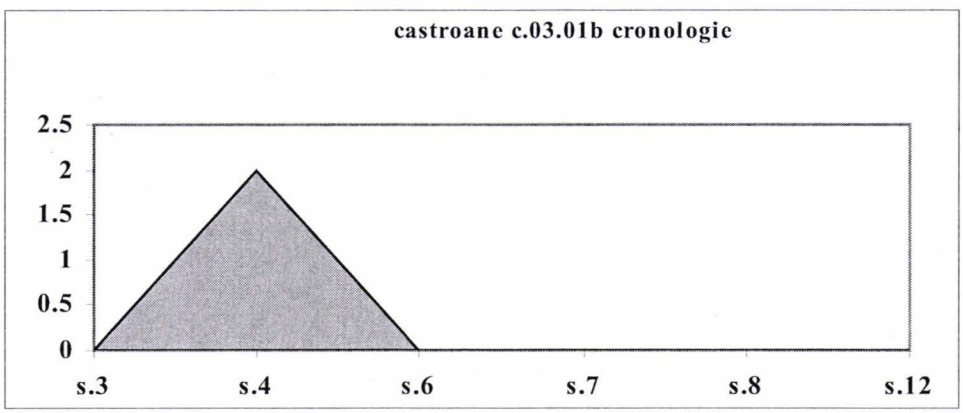

Fig. 864. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor variantei c.03.01.b

În cazul tipului c.04.01 (castroane cu buze treflate, uşor înclinate spre exterior şi corp de formă bitronconică) (fig. 446, 450a) exemplarele secolului 4 par a fi dominante, numai că ele au fost modelate din ceramică din pastă de culoare roşie de factură romană, ceea ce împinge şi datarea lor spre secolul 3 (fig. 865).

Şi în cazul castroanelor aparţinând tipului c.05 (castroane cu buze rotunjite) (fig. 446-447, 450a) poziţia dominantă este ocupată tot de exemplarele din contexte de secol 3. Pe de altă parte, ele nu au fost documentate în contexte de secol 6 (fig. 866).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

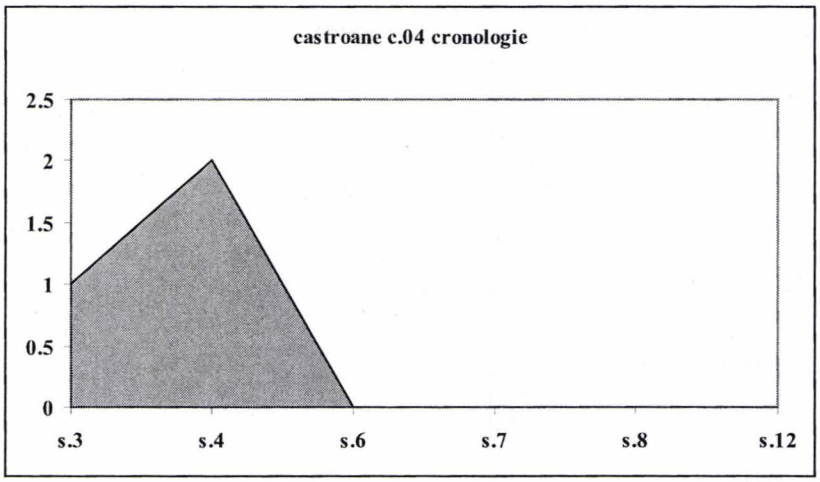

Fig. 865. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor tipului c.04

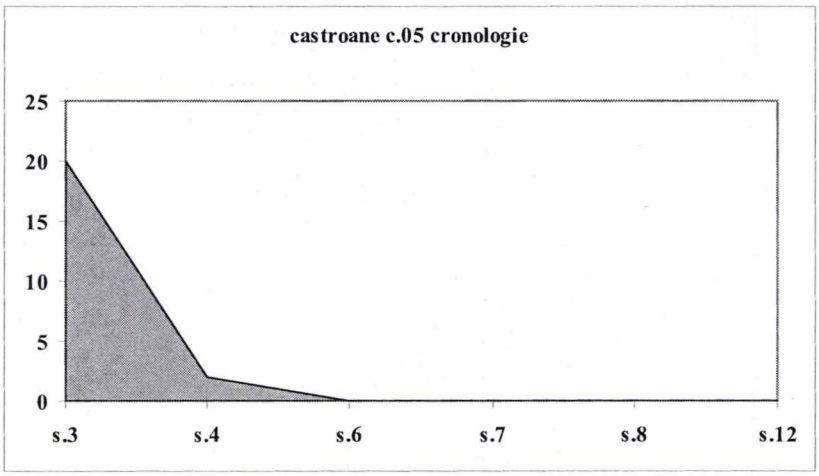

Fig. 866. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor tipului c.05

Această situaţie generală a tipului este consolidată şi de subtipurile c.05.01 (castroane cu buze rotunjite, răsucite) (fig. 446. 450a) şi mai ales c.05.04 (castroane cu buze rotunde, uşor trompetiforme, uneori carenate, gât înalt aplecat în afară) (fig. 447, 450a, 867-868).

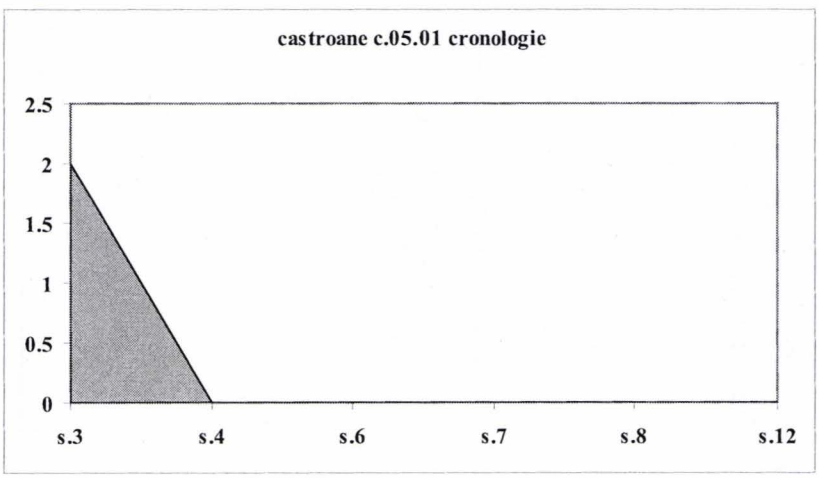

Fig. 867. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor subtipului c.05.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

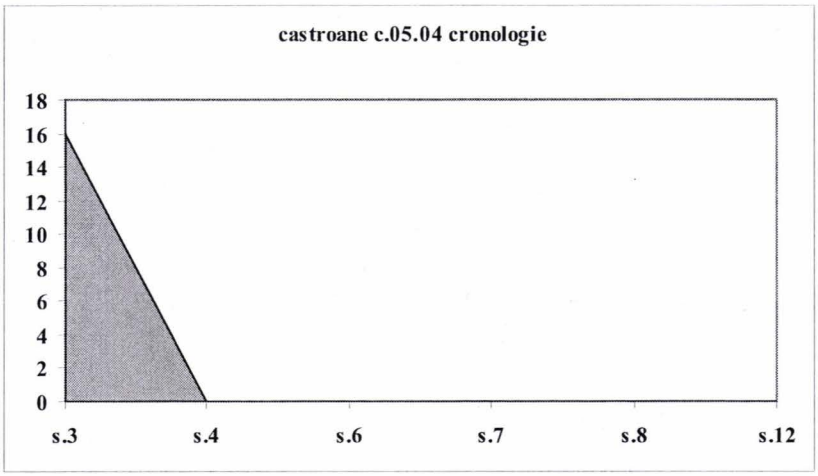

Fig. 868. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor subtipului c.05.04

În schimb castroanele aparţinând tipurilor c.05.02 (castroane cu buze de lăţime medie, carenate) (fig. 446. 450a), c.05.03 (castroane cu buze scurte, dreptunghiulare) (fig. 446, 450a) sau c.05.05 (castroane cu buze înguste, trompetiforme, gât înalt vertical) (fig. 447, 450a) au fost documentate numai în contexte de secol 4 (fig. 869-871)[117].

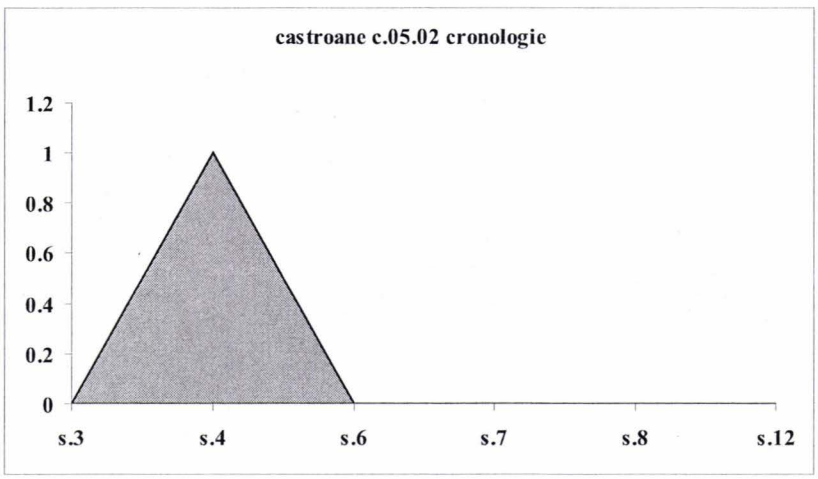

Fig. 869. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor subtipului c.05.02

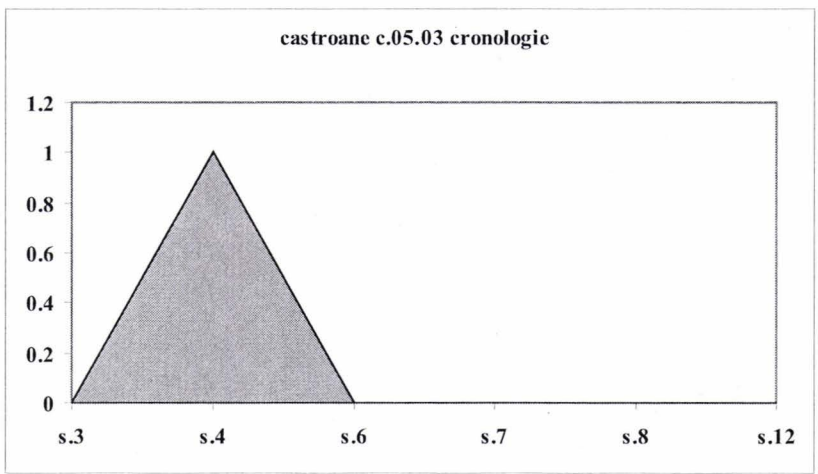

Fig. 870. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor subtipului c.05.03

[117] Încadrare cronologică sprijinită şi de reţeaua sa de analogii: **varianta c.05.04d**: asemănător formal şi un fragment ceramic din **Muntenia**, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgşor: DIACONU *Tîrgşor*, 159 pl. 62/ 1; subtipul **c.05.05**: în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 311 fig. 24/ 1, 312 fig. 25/ 8; în aşezarea de secol 3, din **Muntenia**, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 27 fig. 8/ 1, 45 fig. 27/ 1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

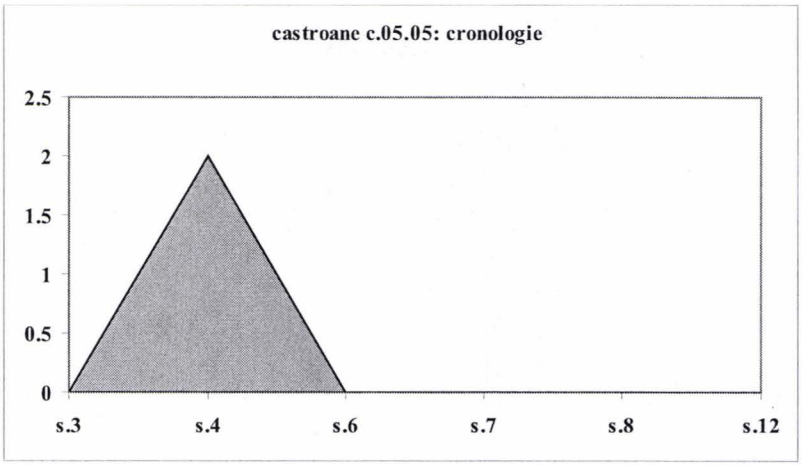

Fig. 871. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al castroanelor subtipului c.05.05

d. Străchini (fig. 452-454, 457a, 872-880)

Consideraţiile asupra evoluţiei cronologice a castroanelor sunt valabile şi pentru străchini. Spre deosebire însă de castroane, străchini au putut fi atestate şi în secolul 12 (fig. 872).

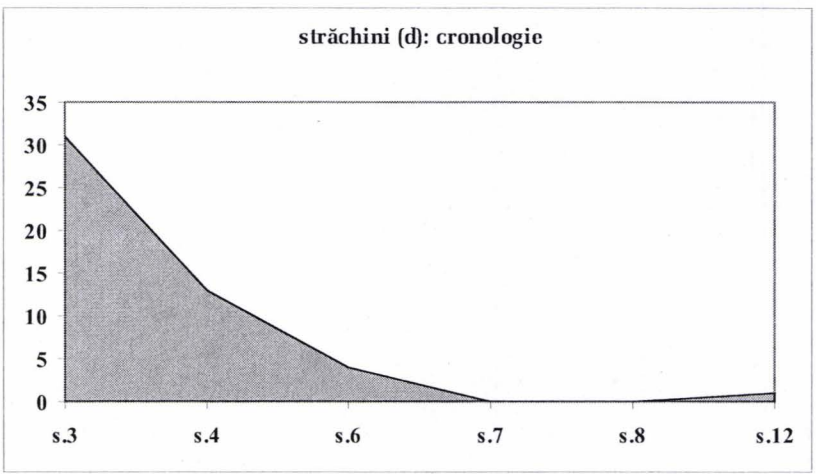

Fig. 872. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al străchinilor (d.)

Şi în cadrul străchinilor analiza tipologică a acestei categorii formale permite o observare mai nuanţată a evoluţiei lor cronologice.

Diagrama cronologică a tipului d.01.01 (străchini cu buza rotundă, mai mult sau mai puţin aplecată în afară şi profil unghiular) (fig. 452, 457a) evidenţiază o poziţie dominantă a tipului în secolul 3 şi o prezenţă redusă în secolul 12 (fig. 873).

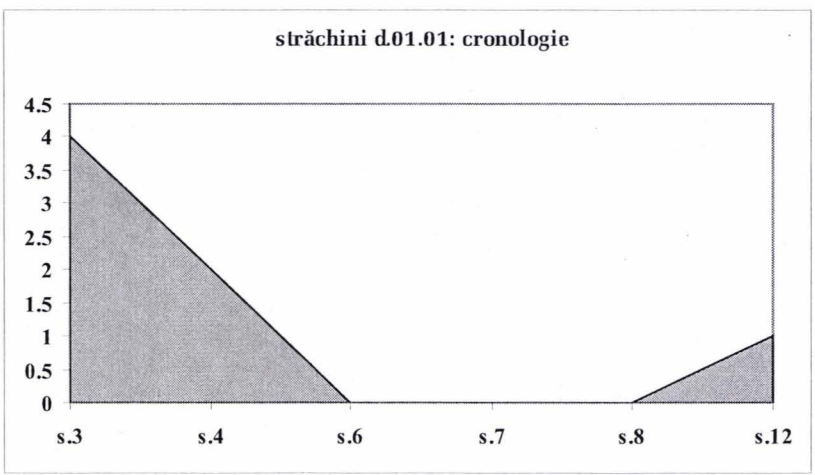

Fig. 873. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al străchinilor subtipului d.01.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Relevantă din punct de vedere cronologic pare a fi varianta d.01.01c, pentru secolul 3 (fig. 874) şi varianta d.01.01b pentru secolul 12 (fig. 875), în timp ce varianta d.01.01a este atestată cu un exemplar, numai în secolul 4. În schimb varianta d.01.01d apare cu câte un exemplar în contexte de secol 3, respectiv 4 (fig. 876)[118].

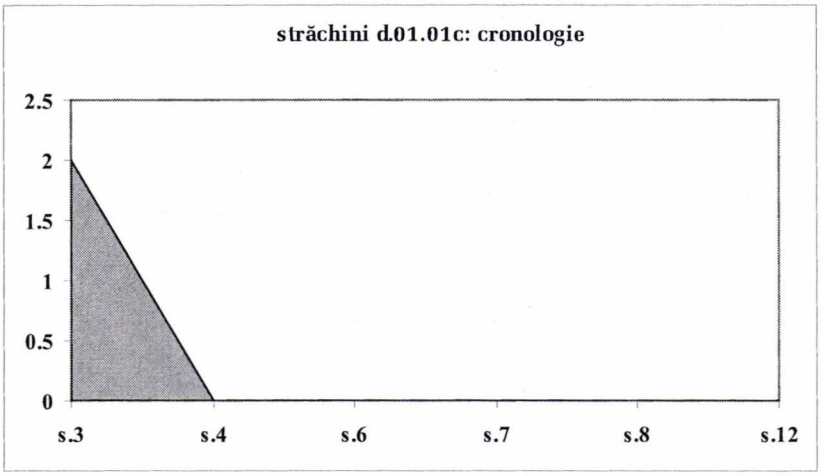

Fig. 874. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al străchinilor variantei d.01.01.c

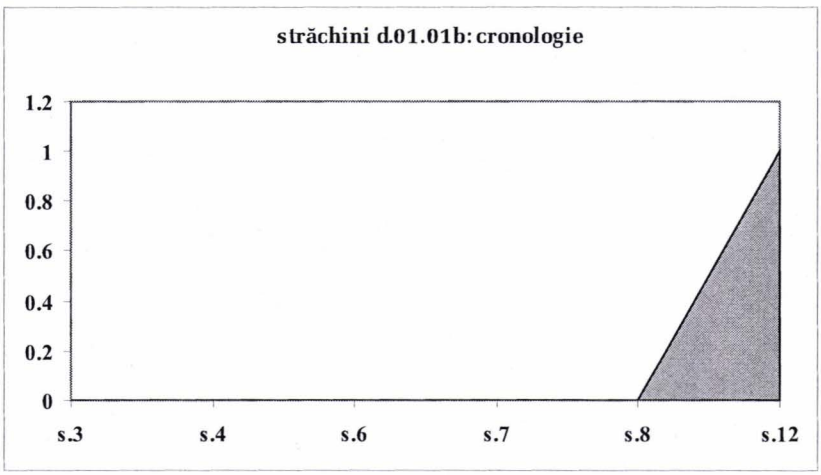

Fig. 875. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al străchinilor variantei d.01.01.b

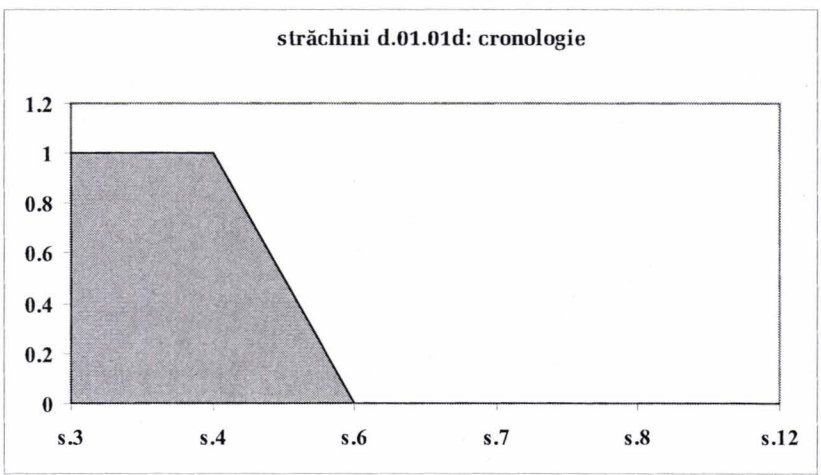

Fig. 876. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al străchinilor variantei d.01.01.d

[118] Varianta **d.01.01d1** este atestată în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 200 fig. 13/ 1; în aşezarea de secol 3, din **Muntenia**, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 45 fig. 27/ 13.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Diagrama cronologică a tipului d.02 (străchini cu buza rotunjită şi profil unghiular rotunjit) (fig. 452, 457a) pune din nou în evidenţă poziţia dominantă a exemplarelor din contextele secolului 3 (fig. 877).

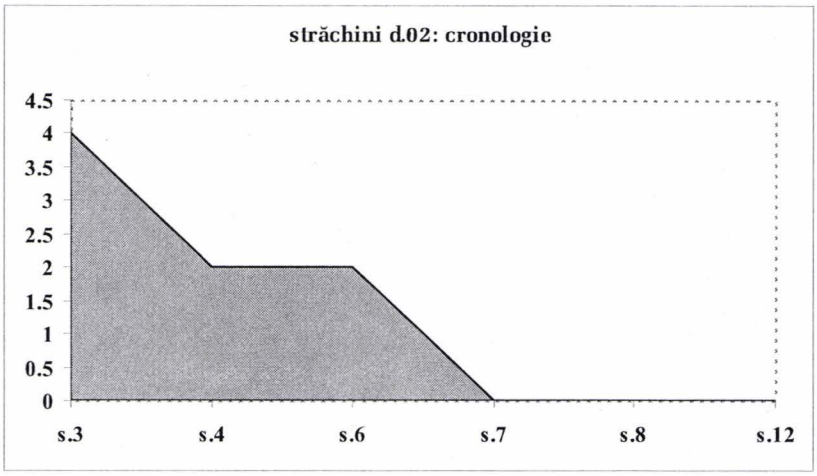

Fig. 877. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al străchinilor tipului d.02

În timp ce subtipurile d.02.01 (1 exemplar), d.02.05 (2 exemplare) aparţin unor contexte de secol 3, subtipurile d.02.02 (1 exemplar) şi d.02.03 (1 exemplar) au fost descoperite în contexte de secol 4 (supra p. 234), poziţia relativ dominantă a subtipului d.02.04 în secolul 6 se sprijină pe două exemplare din contexte ale acestui interval cronologic (supra p. 234) (fig. 878).

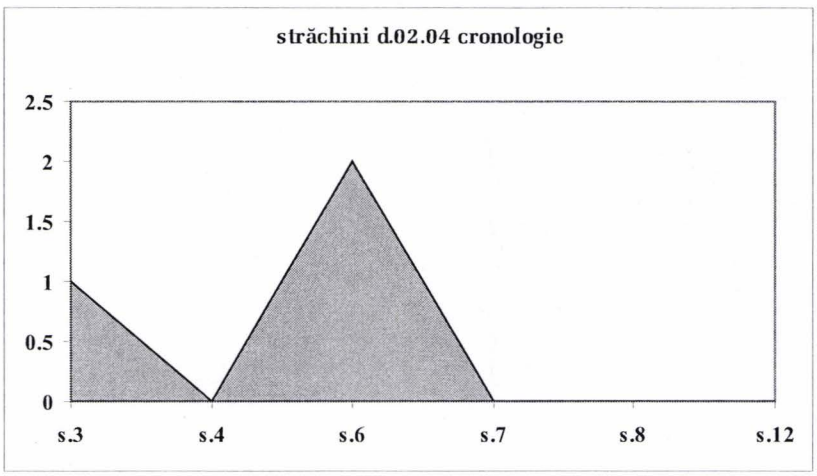

Fig. 878. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al străchinilor subtipului d.02.04

Reprezentate numai prin 2 exemplare, străchinile aparţinând tipului d.03 - străchini cu buza lată, aplecată în afară (fig. 452, 457a), au fost atestate numai în contexte ale secolului 4 (supra p. 235) (fig. 879).

În schimb străchinile tipului d.04 (străchini cu buză puternică rotund - ovală şi profil unghiular) (fig. 453-454, 457a), cu excepţia variantelor „i", „j" (câte 1 exemplar), atestate numai în contexte de secol 4 şi a variantei „q" (1 exemplar), atestată într-un complex de secol 6, aparţin în marea majoritate a situaţiilor unor contexte de secol 3 (fig. 880). Excepţie face varianta „n", reprezentată de trei exemplare din contexte de secol 3 şi un exemplar dintr-un context de secol 4, precum şi varianta „p", reprezentată de 1 exemplar dintr-un context de secol 3 şi un alt exemplar dintr-un context de secol 4 (supra p. 235).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

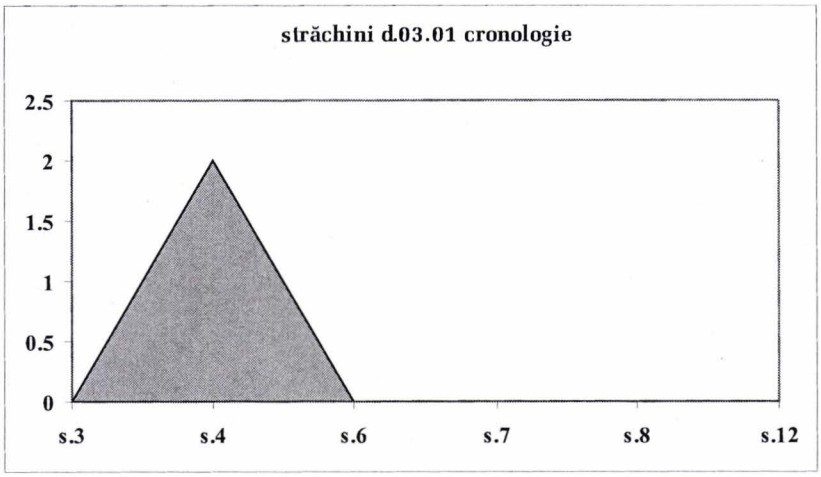

Fig. 879. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al străchinilor subtipului d.03.01

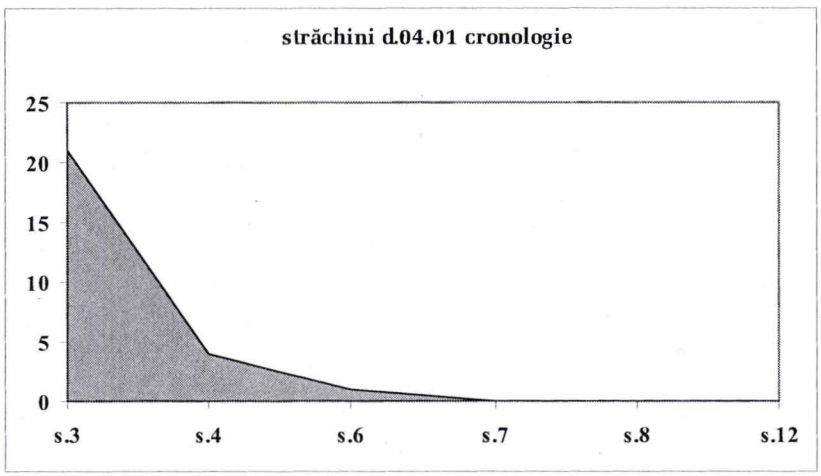

Fig. 880. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al străchinilor subtipului d.04.01

e. Căţui (fig. 458, 461a, 881-886)

Graficul evoluţiei cronologice a căţuilor pune în evidenţă poziţia predominantă a tipului în secolul 3, după care urmează o diminuare puternică în perioadele următoare, până la dispariţia lor completă, începând cu secolul 7, din spectrul formelor ceramice (fig. 881)[119].

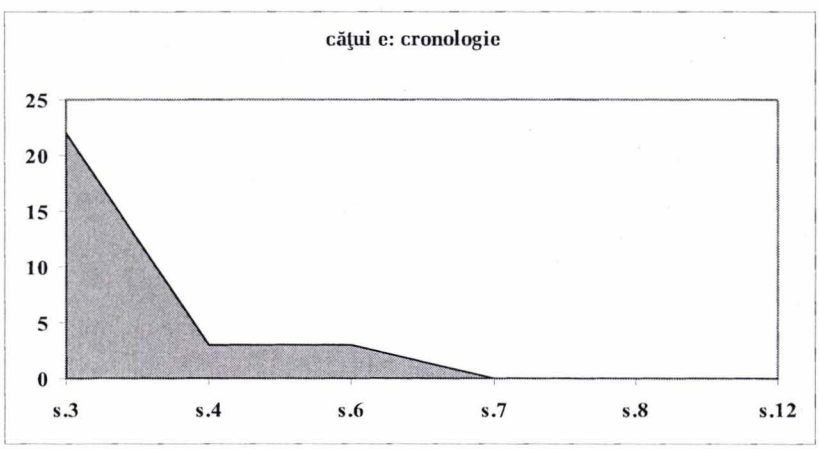

Fig. 881. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căţuilor (e)

[119] Pentru folosirea căţuilor în provincia **Scythia Minor** şi „în secolul IV-V p. Chr.": OPRIŞ *Ceramica*, 104.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

O situaţie mai limpede se obţine în urma discutării evoluţiei cronologice a tipurilor.

Este cât se poate de limpede că toate cele trei exemplare identificate ale tipului e.03 (căţui pâlniforme) (fig. 458, 461a) aparţin unor contexte de secol 3 (fig. 882)[120].

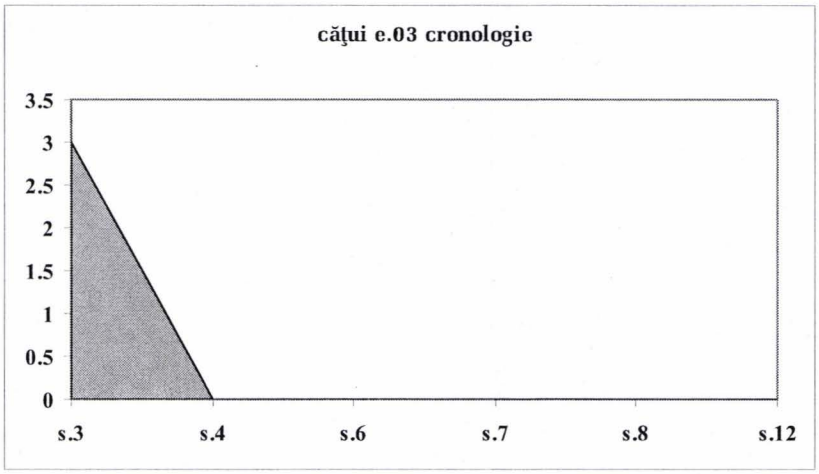

Fig. 882. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căţuilor tipului e.03

Tipul e.01. (fig. 458, 461a) ocupă o poziţie absolut dominantă în secolul 3, datorită celor 9 exemplare din contextele respective, faţă de prezenţa numai a câte unui exemplar în contexte din secolele 4 şi 6 (fig. 883)[121].

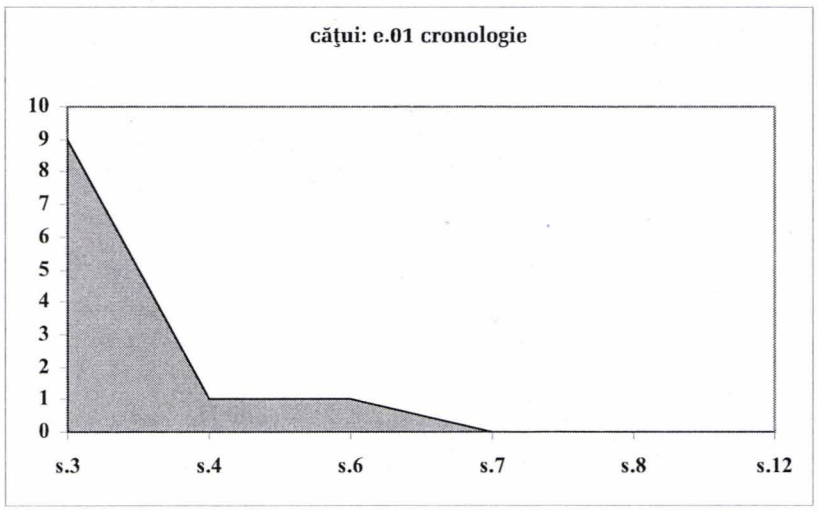

Fig. 883. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căţuilor tipului e.01

[120] Tipul **e.03** este atestat: în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 295 fig. 8/ 6, iar tipul **e.04** (reprezentat la Sighişoara numai printr-un singur exemplar, dintr-un context de secol 3) apare în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 3-4 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 4/ 4; într-un mediu din secolele 3-4, la Lazuri „Râtul lui Béla", în bazinul inferior al **Someşului**, MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 61, 200 pl. 19/ 3, 202 pl. 21/ 5.

[121] Oarecum asemănător un exemplar din bazinul **Târnavei Mari**, din context de secol 3: în aşezarea de la Mugeni: G. FERENCZI, ST. FERENCZI, Acta Mus. Napocensis 12, 1976, 242, 254 pl. 6/ 5; în bazinul **Someşului Mic**, în castrul roman de la Gilău: OPREANU *Elemente*, 246 fig. 3; MARCU, ŢENTEA *Gilău*, 264 pl. 12/ 3-5, 267 pl. 15/ 1, 4, 6; pentru datarea căţuilor cu alveole la bază din Transilvania mai ales în secolul 4: OPREANU *Elemente*, 254 şi urm, 248 fig. 4 (aria de răspândire a tipului e.01 cu alveole la bază, 258-259: lista descoperirilor); pentru datarea lor (ca şi a tipului e.02, cu toartă) şi în perioada provinciei: MARCU, ŢENTEA *Observaţii*, 78 - 81 lista descoperirilor tipurilor cu sau fără toartă, fig. 1-4: răspândirea geografică a descoperirilor; ipoteza folosirii lor ca recipient pentru inhalarea unor substanţe euforizante în perioada provinciei şi împotriva atribuirii lor exclusiv autohtonilor: DIACONESCU *Romanizarea,* 135 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Diagrama cronologică a tipului e.02. (fig. 458, 461a) pune în evidenţa aceeaşi poziţie dominantă a exemplarelor din contexte de secol 3, dar şi o prezenţă notabilă a unor exemplare din contexte de secol 4, printre care şi singurul exemplar al variantei „a" (fig. 884-886)[122].

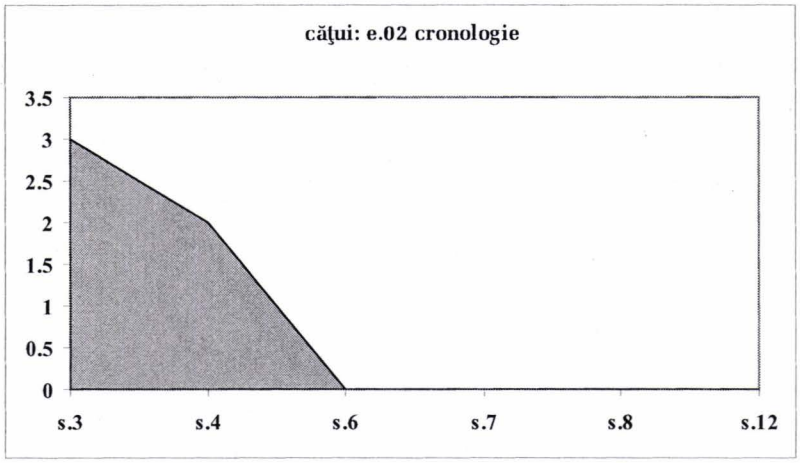

Fig. 884. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căţuilor tipului e.02

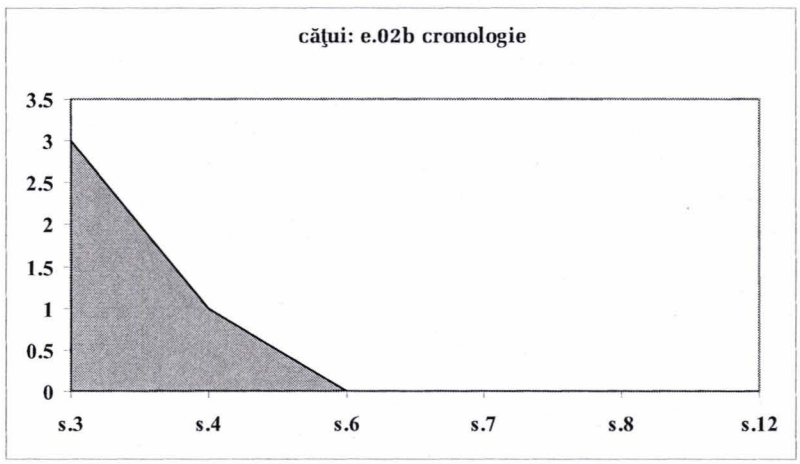

Fig. 885. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căţuilor subtipului e.02.b

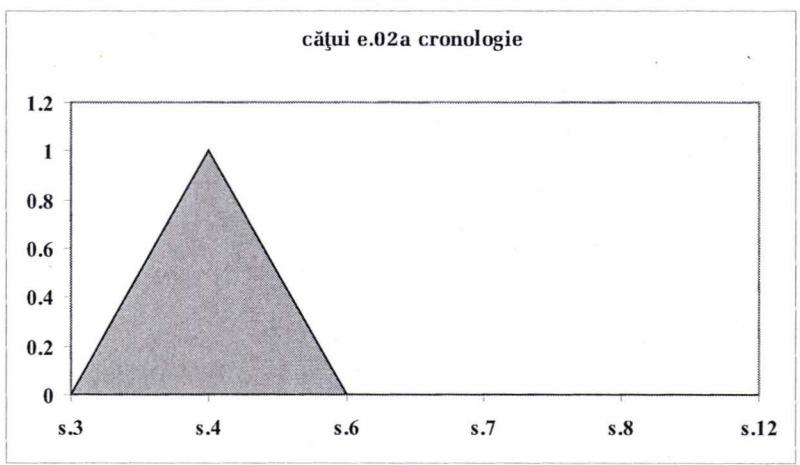

Fig. 886. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al căţuilor subtipului e.02a

[122] În sprijinul acestei datări şi exemplarele din aşezarea daco-romană (sec. 3, poate şi prima jumătate a sec. 4) din bazinul **Someşului Mare**, de la Stupini „Fînaţele Archiudului": GAIU *Sat daco-roman*, 90 fig. 8/ 2-5; varianta **e.02b** apare în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Locusteni 1 („Peste Predeşti"): POPILIAN *Un centre*, 82 fig. 6/ 1, iar varianta e.02c: în bazinul inferior al **Someşului**, într-un mediu din secolele 3-4, la Medieşul Aurit „Şuculeu": MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 213 pl. 32/ 3; în imediata vecinătate a **limesului nordic** al provinciei Dacia, la Zalău, într-un mediu din secolele 3-4: MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 92, 478 pl. 297/ 6.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Problematică este însă încadrarea tipologică a tipului e.05 (fig. 458, 461a). Fragmentele respective aparţin, se pare, unor vase care prin forma buzei şi a unor elemente de structură a vasului ar putea reprezenta o căţuie, dar care diferă destul de mult de formele analizate mai sus. În tot cazul, cele două exemplare în discuţie aparţin unor contexte de secol 6.

f. Vase de provizii (fig. 462-463, 466a, 887-898)

Spre deosebire de căţui, castroane sau străchini, graficul vaselor de provizii evidenţiază o prezenţă oarecum echilibrată în secolele 3 şi 4, cu un vârf în secolul 4, urmată de o accentuată diminuare în secolul 6, o cădere extrem de abruptă în secolul 7 şi o absenţă în ultimele două perioade de locuire. Cele două fragmente care ar putea aparţine secolului 7, provin de la pereţi şi nu pot fi încadrate tipologic mai precis (supra p. 247). Pe de altă parte „supremaţia" secolului 4 reprezintă şi un rezultat al situaţiei subiective a modalităţii desfăşurării cercetării în zonă (fig. 887).

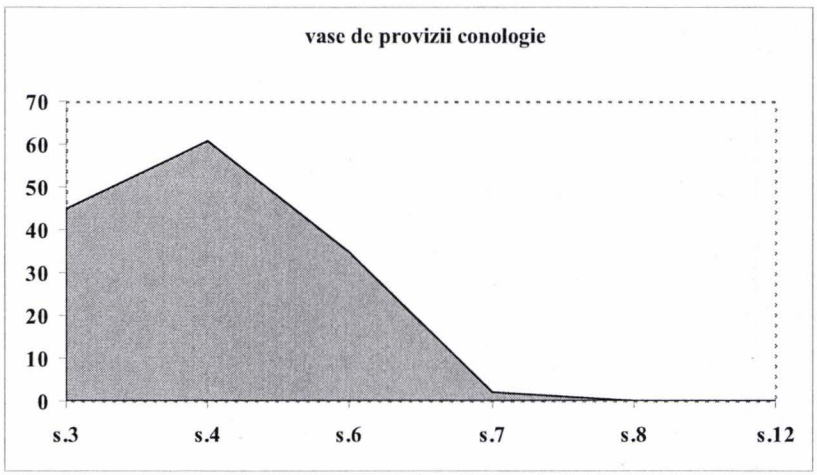

Fig. 887. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii (f.)

Analiza tipologică a pus mai departe în evidenţă o serie de tipuri care au fost identificate numai în contexte de secol 3. Acestei grupări cronologice îi aparţin tipurile f.03 (vase de provizii cu buza dreptunghiulară, ciocaniformă, alungită şi răsucită spre exterior) (fig. 462, 466a)[123], f.04 (vase de provizii cu buza dreptunghiulară, alungită spre exterior) (fig. 462, 466a) şi f.06 (vase de provizii cu buza trapezoidală) (fig. 463, 466a, 888-890).

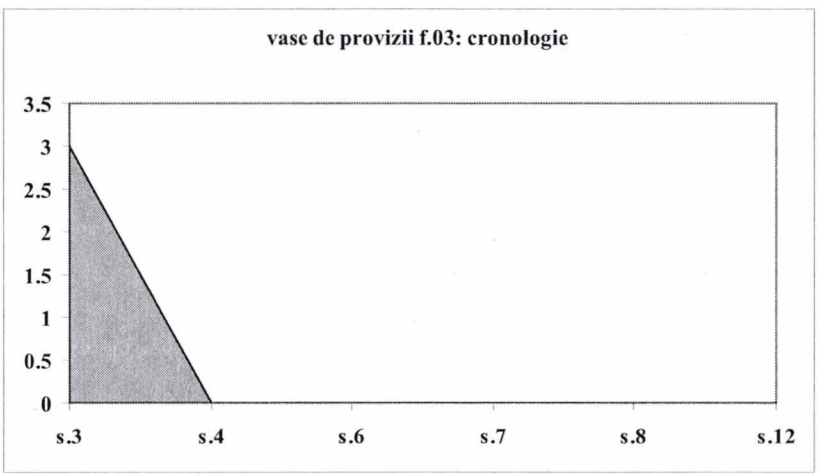

Fig. 888. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii de tip f.03

[123] Cronologia tipului este confirmată, în parte, şi de reţeaua sa tipologică: tipul **f.03**: în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 102 fig. 7/ 9; varianta **f.03a**: în bazinul **Someşului Mare**: în centrul de olărie de epocă romană de la Ilişua: GAIU *Ilişua*, 193 fig. 18 (sus); numai cu structura formală asemănător în **Moldova de nord**, în aşezarea din secolele 6-7 de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 112 fig. 33/ 6; varianta **f.03b**: în bazinul inferior al **Someşului**, într-un mediu din secolele 3-4, la Culciu Mare „Boghilaz ": MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 43, 208 pl. 27/ 2.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

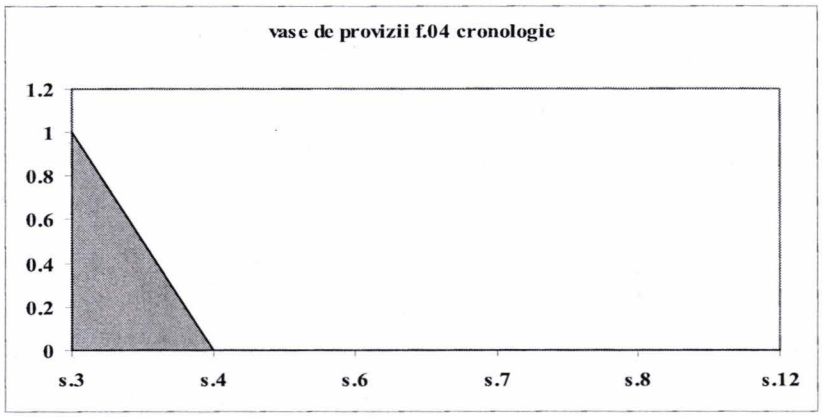

Fig. 889. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii de tip f.04

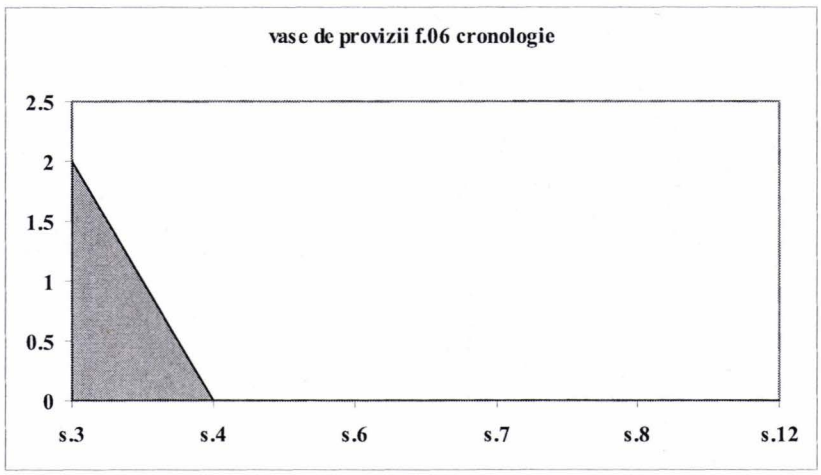

Fig. 890. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii de tip f.06

Spre deosebire de această situaţie, vasele de provizii aparţinând tipului f.02 (vase de provizii cu buza dreptunghiulară, ciocaniformă) (fig. 462, 466a) păstrează o poziţie dominantă în secolul 3, situaţie care este confirmată şi la nivelul variantelor (fig. 891-893)[124].

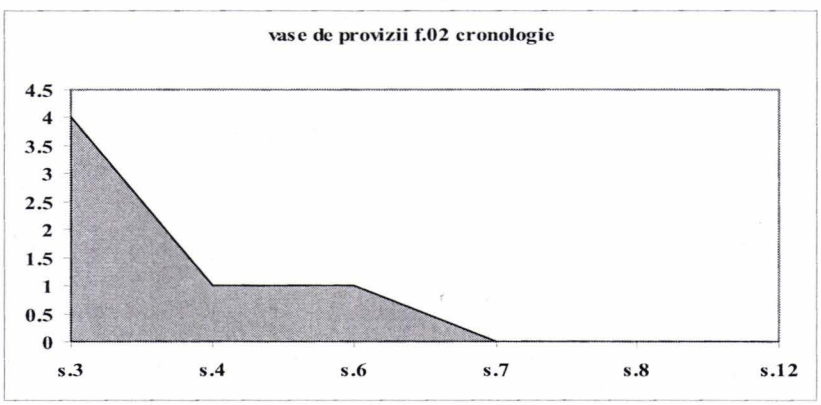

Fig. 891. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii tipului f.02

[124] Varianta **f.02a** apare la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 259 fig. 7/ 23; varianta **f.02b**: într-un mediu din secolele 3-4, la Berea „Sóskás Domb", în bazinul inferior al **Someşului**, MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 198 pl. 17/ 2.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

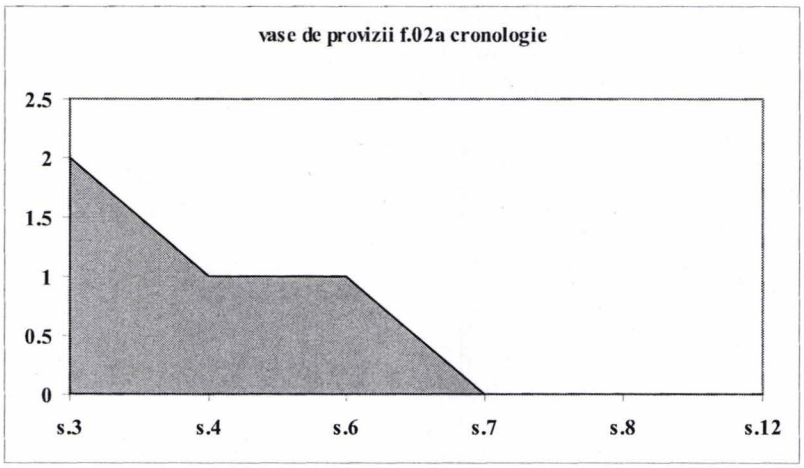

Fig. 892. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii ale subtipului f.02.a

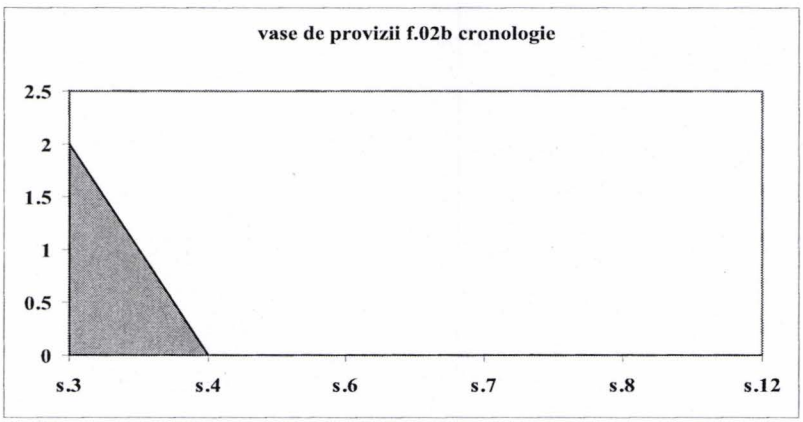

Fig. 893. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii ale subtipului f.02.b

În schimb, diagrama cronologică a tipului f.05 (vase de provizii cu buza ciocaniformă, puternic alungită spre interior) (fig. 462, 466a) pune în evidenţă prezenţa sa atât în secolul 3 sau 4, cât şi în secolul 6, cu observaţia că cele trei variante sunt prezente fiecare doar câte o singură dată în intervalul cronologic amintit (fig. 894)[125].

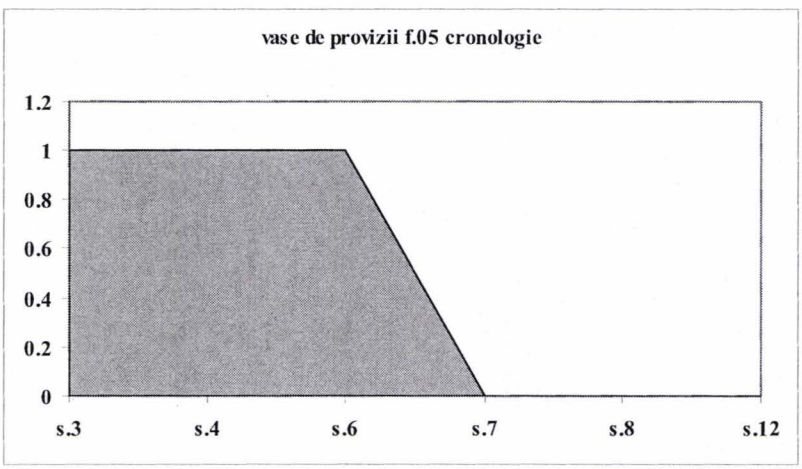

Fig. 894. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii de tip f.05

[125] Tipul **f.05**: exemplare oarecum asemănătoare apar în bazinul **Târnavei Mari**, din context de secol 3: în aşezarea de la Mugeni: G. FERENCZI, ST. FERENCZI, Acta Mus. Napocensis 12, 1976, 242, 255 pl. 7/ 8, 10; este cunoscut dintr-un context de secol 4, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 285 fig. 11/ 10; apare la **est de Siret**, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 277 fig. 15/ 11; în aşezarea de secol 3, din **Muntenia**, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 53 fig. 37/ 3, 60 fig. 47/ 7 (varianta 05c).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Numai în cazul vaselor de provizii aparţinând tipului f.01 (vase de provizii cu buza dreptunghiulară, trompetiformă) (fig. 462, 466a), situaţia este diferită, în sensul unei predominări a exemplarelor din contexte de secol 4, urmate de cele de secol 6 (fig. 895).

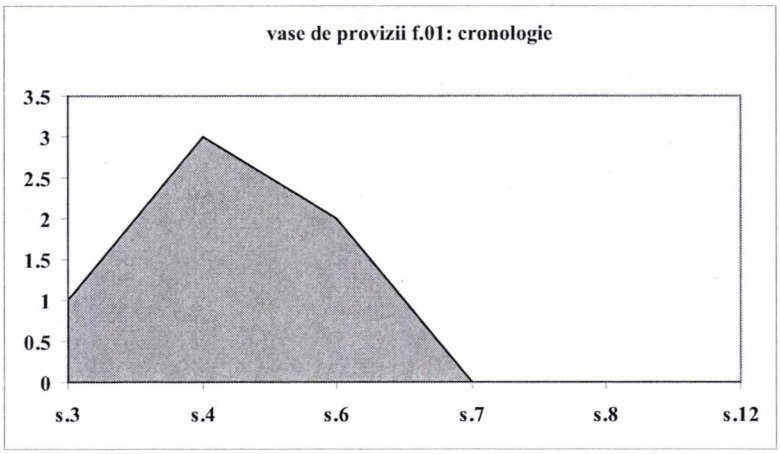

Fig. 895. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii ale tipului f.01

În cazul variantelor f.01a (vase de provizii cu buza dreptunghiulară, trompetiformă, scurtă) şi f.01c (vase de provizii cu buza dreptunghiulară, trompetiformă foarte scurtă) (fig. 462, 466a), lipsesc exemplare din context de secol 3 sau 6 (fig. 896-898).

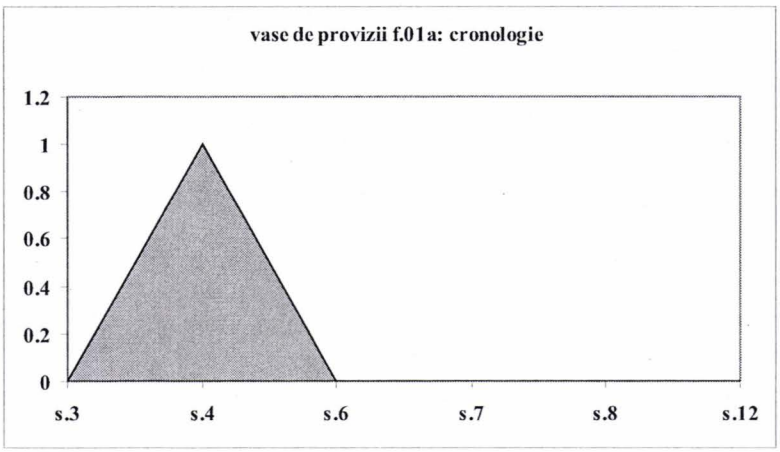

Fig. 896. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii ale subtipului f.01.a

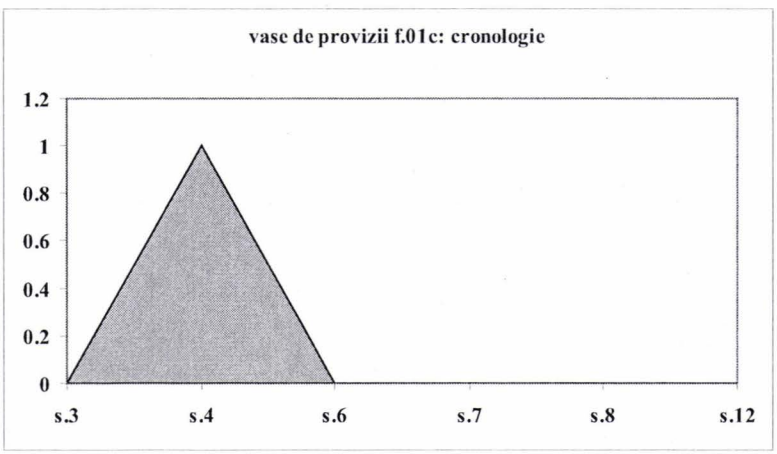

Fig. 897. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii ale subtipului f.01.c

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Diagrama cronologică a variantei f.01b (vase de provizii cu buza dreptunghiulară, trompetiformă alungită) (fig. 462, 466a) subliniază în schimb poziţia dominantă a exemplarelor din contexte de secol 6 (fig. 898)[126].

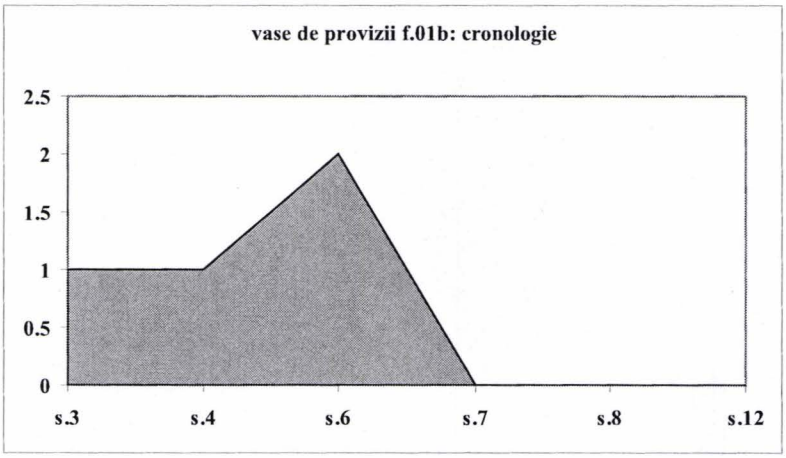

Fig. 898. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al vaselor de provizii ale tipului f.01.b

g. Amfore (fig. 468, 470, 899)

Graficul evoluţiei cronlogice a amforelor pune în evidenţă o poziţie dominantă atât în secolul 3, cât şi în cel următor, urmată de o prăbuşire puternică în secolul 6 şi o palidă apariţie a tipului de vas în secolul 12 (fig. 899)[127].

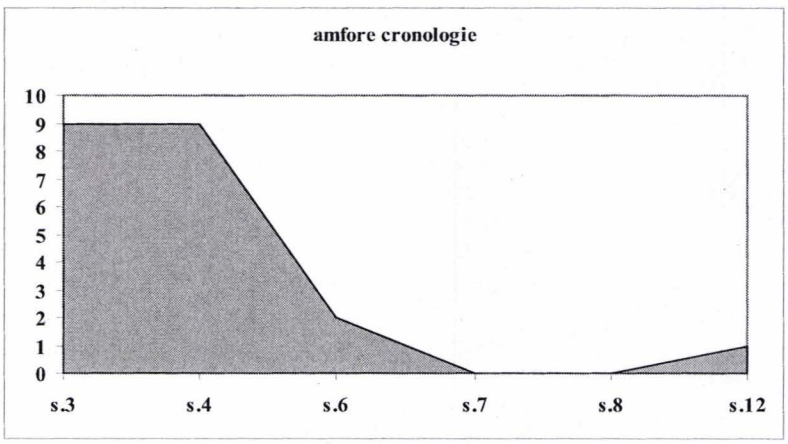

Fig. 899. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al amforelor

[126] Tipul **f.01**: în bazinul **Someşului Mare** apare: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": Gaiu *Archiud* 290 fig. 3/ 11, 293 fig. 4/ 14; în bazinul **Someşului Mic**, în secolul 4 (5 după autori) la Sugeac: OPREANU, COCIŞ *Sugeac*, 260 fig. 13/ 2; în bazinul **Crişului Repede**: într-unul din cuptoarele de ars ceramică de secol 4, de la Oradea-Salca „la Gheţărie": ILIEŞ, BULZAN, *Oradea-Salca*, 223 pl. 6/ 1; cu structura asemănătoare în **Moldova de nord**, în aşezarea din secolele 6-7, de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 112 fig. 33/ 4; varianta **f.01a**: la **est de Siret**, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 259 fig. 7/ 32; varianta **f.01b**: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 106 fig. 49/ 23; cu structură formală asemănătoare: în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea de secol 4 de la Locusteni: POPILIAN *Un centre*, 83 fig. 7/ 1; **la est de Siret**, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 257 fig. 7/ 9.

[127] Tipul **g.02**: poate fi atestat în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 2283 fig. 9/ 19, iar tipul **g.03**: tot în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte din secolele 4-6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 285 fig. 11/ 11.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

h. Ulcioare (fig. 471-472, 900)

Cele trei piese care aparţin acestui tip se cunosc prin două exemplare în secolul 4 şi printr-un singur exemplar în secolul 12. Interesantă este atestarea tipului în secolul 12, împrejurare care reflectă un început de diversificare tipologică a repertoriului ceramic în această perioadă (fig. 900).

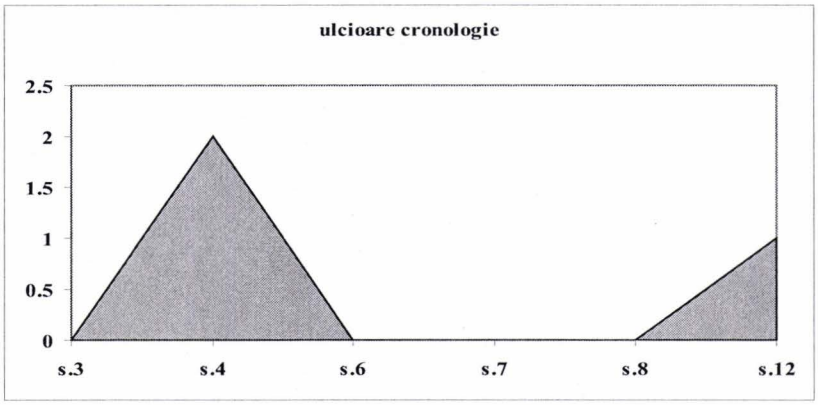

Fig. 900. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al ulcioarelor

i. Tigăiţe (fig. 471, 473, 946)

Tigăiţele reprezintă un tip de vas care apare în secolul 7 (1 exemplar), fiind atestat cu 2 exemplare şi în secolul 8, după care dispare din repertoriul formal al ceramicii (fig. 901)[128].

[128] Tigăiţe apar în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 7 la: Filiaş: SZÉKELY *Filiaş*, pl. 5/ 1; în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 348 fig. 12/ 21; în contexte de secol 8 la: Cristuru Secuiesc „Poala Bradului": SZÉKELY *Târnava Mare*, 195 fig. 19/ 4; Şimoneşti: SZÉKELY *Târnava Mare*, fig. 17/ 3-5; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 42/ 13; în bazinul **Someşului Mare** în: aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 105 fig. 10/ 12; în aşezările de sec. 8 de la Archiud „Fundătura": GAIU *Vestigii*, fig. 2/ 5; Ciceu-Corabia „Sub Cetate": GAIU *Vestigii*, fig. 5/ 8, fig. 6/ 2, 4, 8; Şieu-Măgheruş „Podirei": GAIU *Vestigii*, fig. 8/ 8 - 10; Stupini „Fâneţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 14/ 5; Şopteriu „Romonţi": GAIU *Vestigii*, fig. 17/ 7, 18/ 11-12; Şirioara „Rît": GAIU *Şirioara*, pl. 34/ 10; în bazinul **Someşului** inferior, în aşezarea din a doua jumătate a secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, de la Lazuri: STANCIU *Lazuri*, 214, pl. 3/ 8, 249 pl. 29/ 6 sau în contexte din secolele 8-9, la Lăpuşel „Ciurgău": COSMA *Vestul României*, 452 pl. 115/ 6, 459 pl. 122/ 2-6, 464 pl. 127/5-7, 465 pl. 128/1-5, 474 pl. 137/ 5-7, 476 pl. 139/ 1-3 sau la Popeni „Cuceu": COSMA *Vestul României*, 527 pl. 190/ 6, 534 pl. 197/ 5-6, 541 pl. 204/ 5-7; **în vestul României,** în bazinul **Crasnei Superioare**: în contexte din secolele 8-9: COSMA *Vestul României*, 522 pl. 185/ 13-14 (la Panic) 551 pl. 214/ 10-13 (Săcăşeni), dar şi **Inferioare**, în contexte din secolele 8-9: COSMA *Vestul României*, 341 pl. 4/ 6 (la Baba Novac), 407 pl.70/ 9 (Carei „St. de epurare") sau al **Crişului Repede**, în contexte din secolele 8-9, la Cefa „La Pădure": COSMA *Vestul României*, 413 pl. 76/ 4-5; în bazinul **Oltului superior**, în aşezarea de secol 7 de la Cernat „Robert Tag": Z. SZÉKELY, Slavia Antiqua 17, 1970, 126, 129 fig. 3/ 2; în faza a 2-a (a prima jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din SLOVACIA: FUSEK *Slovensko*, 353 pl. 39/ 12, 14, 370 pl. 56/ 7; în cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din **Polonia**: Parczewski *Frühslawische Kultur*, 69, 42 fig. 12 (tipul 12.1); în **Moldova centrală, la est de Siret**, în aşezarea din secolele 8-9, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 98 fig. 48/ 3, 101 fig. 52/ 7; în **Moldova centrală, la vest de Siret**, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 344 fig. 83/ 8-15, 354 fig. 93/ 11, 360 fig. 99/ 4-5, 7-8, 362 fig. 101/ 12-18, 363 fig. 102/ 5-6, 9-10, 364 fig. 103/ 8-10, 366 fig. 105/ 6-8, 366 fig. 105/ 6-8, 367 fig. 107/ 10, 11-14, 375 fig. 114/ 7-15, 376 fig. 115/ 4-9 etc. (orizontul de locuire din secolele 6-7); în sec. 8-9, între **Prut şi Nistru**: POSTICĂ *Hansca*, 23, fig. 7/ 1-11; v. şi MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 374 fig. 54/ 1-12, 387 fig. 67; în aşezările din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 132 fig. 7/ 19; în aşezarea din secolele 6-7 de la Ciurel: DOLINESCU-FERCHE *Ciurel*, 187 fig. 2/ 9, 189 fig. 4/ 18, 193 fig. 8/ 5, 12; în aşezarea de secol 6 de la Bucureşti-Soldat Chivan: DOLINESCU-FERCHE, CONSTANTINIU, *Soldat Chivan*, 318 fig. 15; în a doua aşezare de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 134 fig. 7/ 5-8, 135 fig. 8/ 14-16, 240 fig. 13/ 6-7, 142 fig. 15/ 11-14; în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 167 fig. 15/ Loc. 6/ 7, 168 fig. 16/ Loc. 8/ 10, 169 fig. 17/ Loc. 10/ 5, 7; în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 221 fig. 69/ 7-8. Pentru problema tăviţelor vezi şi CURTA *Slavs*, 296 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

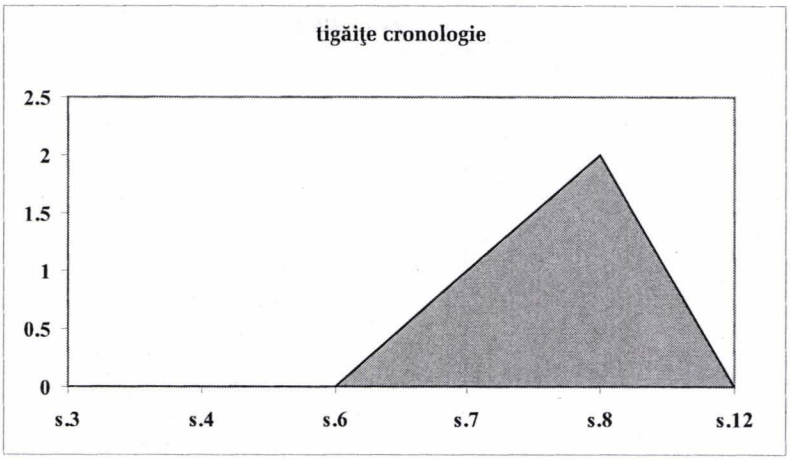

Fig.901. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tigăiţelor

j. Pahare (fig. 471, 474, 902)

Cele câteva piese atribuite cu destulă nesiguranţă acestui tip au fost documentate în secolul 3, apoi mai intens în secolul 4 şi mai puţin frecvent în secolele 6 şi 7 (supra p. 252) (fig. 902).

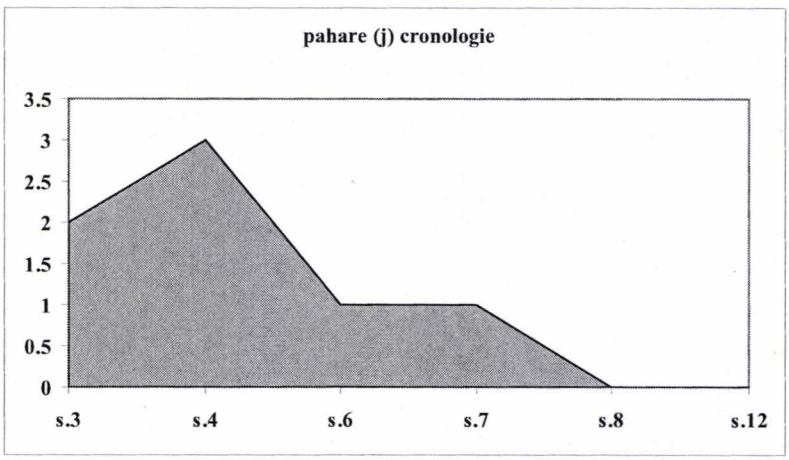

Fig.902. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al paharelor

k. Fructiere (fig. 471, 475)

Cele două vase identificate ca posibile fructiere aparţin unor contexte databile în secolul 3.

l. Găleţi (fig. 471, 476, 903)

Găleţile reprezintă, după cum s-a arătat şi mai sus, un tip de vas specific secolului 12 (supra p. 253) (fig. 903).

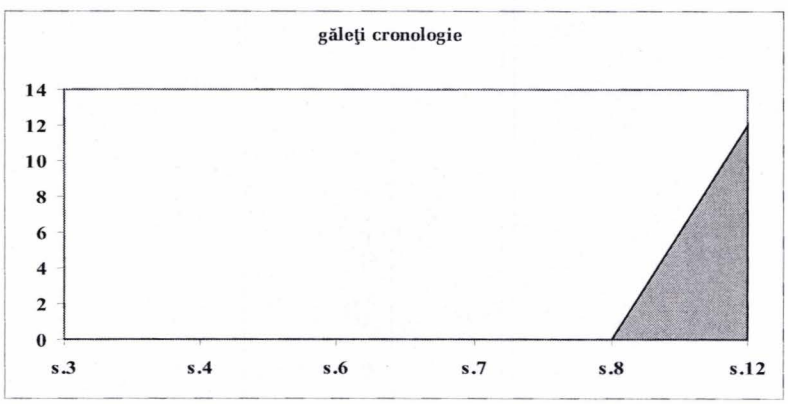

Fig. 903. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al găleţilor

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

m. Farfurii (fig. 471, 477)

Singura piesă care poate aparţine acestui tip ceramic a apărut într-un context arheologic databil în secolul 4.

xo. Funduri de vas

Observaţii interesante prilejuieşte şi analiza cronologică a fundurilor de vas.

x.01. Funduri inelare (fd.01: fig. 511-512, 904-911)

Fundurile inelare sunt caracteristice mai ales secolului 3, după care urmează o cădere relativ pronunţată în secolul 4 şi practic o prăbuşire în secolul 6, după care dispar din repertoriul formal, pentru a reapare, cu o intensitate destul de palidă, în secolul 12 (fig. 904).

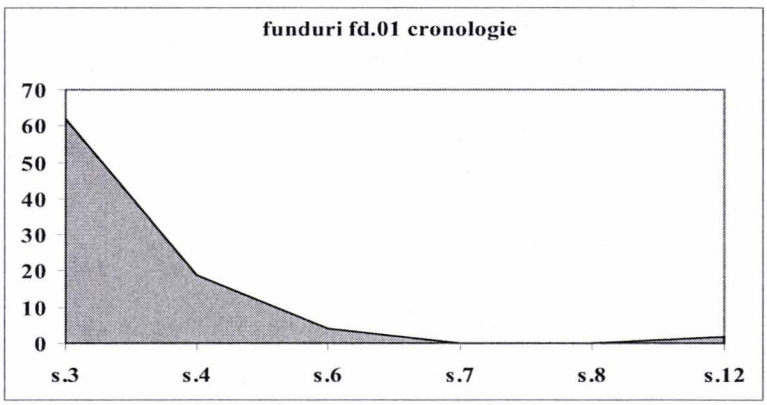

Fig. 904. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor tipului fd.01

Numai în contexte de secol 3 a fost atestat subtipul fd.01.07 (funduri inelare, cu inel lat evazat) (fig. 512/ fd.01.07, 905).

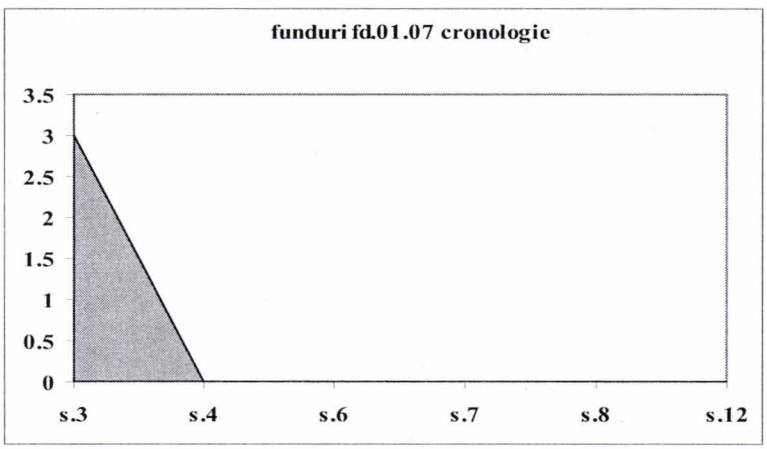

Fig. 905. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.01.07

Cu prezenţă masivă în contextele secolului 3, mai redusă în cele de secol 4 şi absente în cele de secol 6 sunt fundurile de vas aparţinând subtipurilor fd.01.03 (funduri inelare dreptunghiulare în secţiune) (fig. 511/ fd.01.03, 906) şi fd.01.06 (funduri inelare, cu inel lat) (fig. 512/ fd.01.06, 907).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

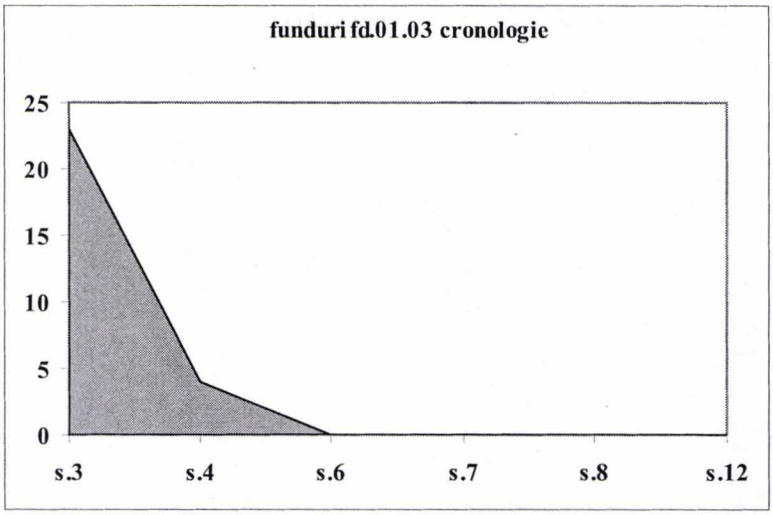

Fig. 906. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.01.03

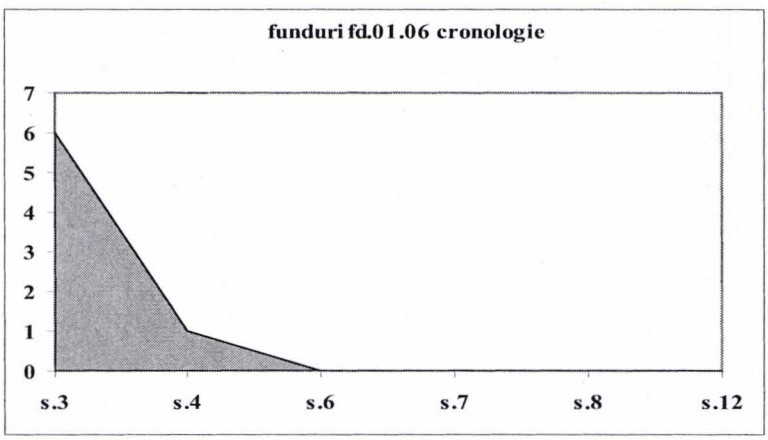

Fig. 907. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.01.06

Subtipul fd.01.01, funduri inelare, profilate în secţiune (fig. fig. 511/ fd.01.01, 908), se bucură de o prezenţă egală atât în secolul 3, cât şi în secolul 4, lipsind şi el în contextele de secol 6.

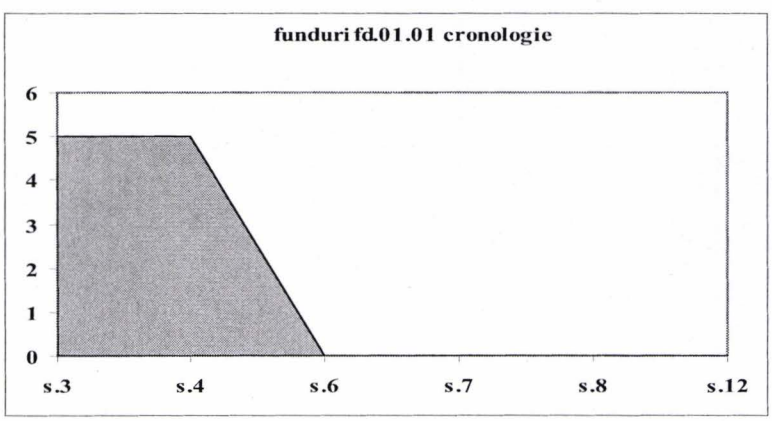

Fig. 908. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.01.01

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Diagrama cronologică a subtipurilor fd.01.02 (funduri inelare dreptunghiulare în secţiune, uşor evazate) (fig. 511/ fd.01.02, 909) şi fd.01.04 (funduri inelare rotunjite în secţiune, uşor evazate) sprijină imaginea de mai sus, completând-o însă şi cu o palidă prezenţă a subtipului în contexte de secol 6 (fig. 512/ fd.01.04, 910).

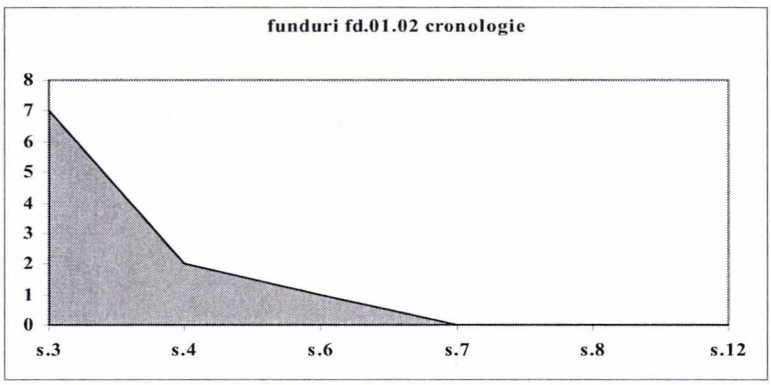

Fig. 909. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.01.02

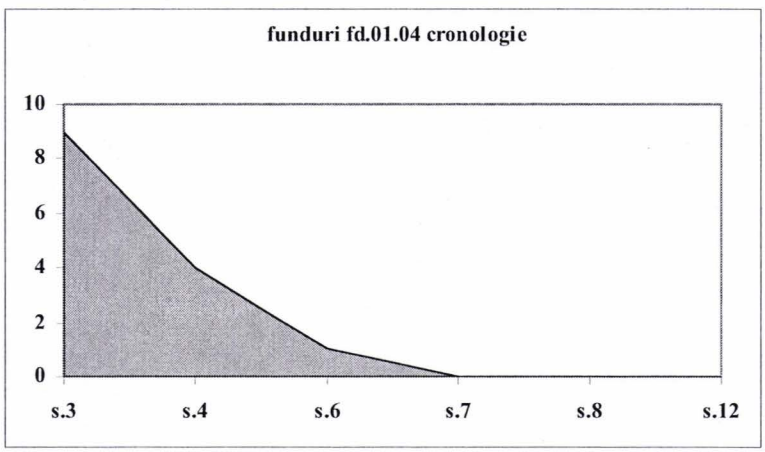

Fig. 910. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.01.04

Imaginea dinamicii cronologice a subtipurilor fundurilor inelare se completează cu diagrama cronologică a subtipului fd.01.05 (funduri inelare, cu inel scurt şi rotunjite în secţiune), care pune în evidenţă şi o palidă prezenţă a subtipului în secolul 12 (fig. 512/ fd.01.05, 911).

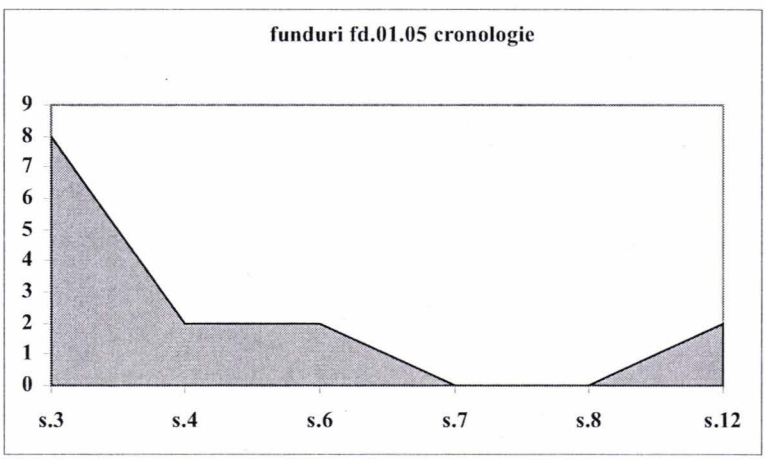

Fig. 911. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.01.05

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

x.02. Fund drept (fd.02: fig. 513-516, 912-921).

Diagrama cronologică a tipului de fund de vas pune în evidenţă poziţia dominantă a exemplarelor din contexte de secol 6. O prezenţă importantă o au exemplarele din contextele secolului 3, care este însă inferioară celor din contextele secolului 4, deosebire semnificativă faţă de imaginea diagramei cronologice a tipului de fund de vas cu inel (fd.01). Un alt element esenţial al diagramei cronologice constă în evidenţierea prezenţei notabile a exemplarelor din contexte de secol 7 şi mai ales 8, dar şi de secol 12 (fig. 912).

Numai un subtip şi anume fd.02.07 (fund drept, profilat şi evazat) a fost atestat doar cu câte un exemplar în contexte de secol 3 (fig. 516/ fd.02.07, 913).

Este adevărat că diagrama cronologică a subtipului fd.02.06 (fund drept, puţin evazat) pune în evidenţă poziţia dominantă a exemplarelor din contexte ale secolului 3, dar ea atestă într-adevăr cu puţine exemple, prezenţa subtipului, cu excepţia secolului 12, şi în celelalte intervale cronologice (fig. 516/ fd.02.06, 914).

În schimb subtipul fd.02.08 (fund drept, puternic evazat) este atestat numai prin câte un exemplar în contexte din secolele 3, 4, 6 şi 8 (fig. fig. 516/ fd.02.08, 915).

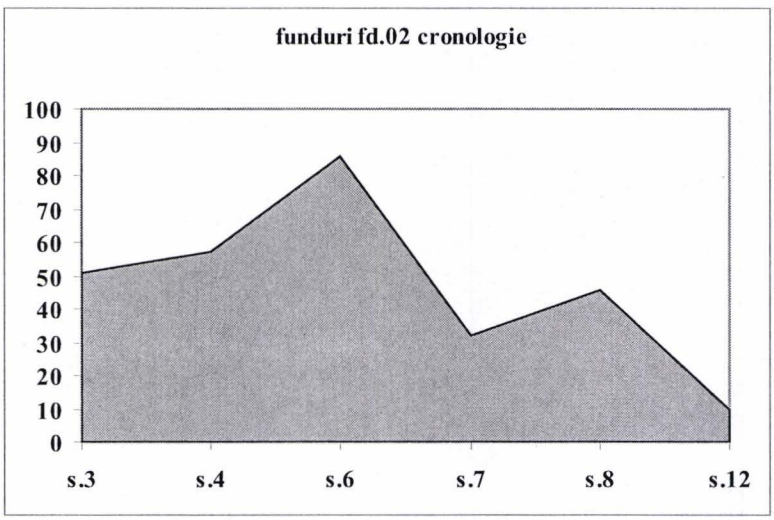

Fig. 912. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor tipului fd.02

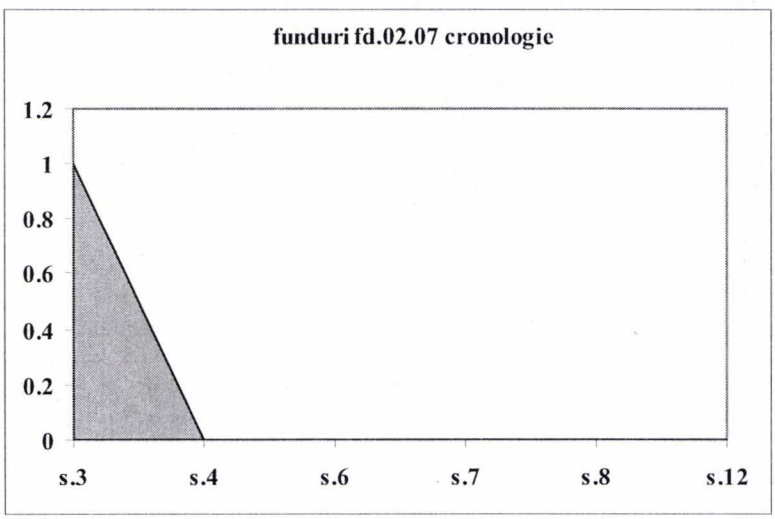

Fig. 913. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.02.07

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

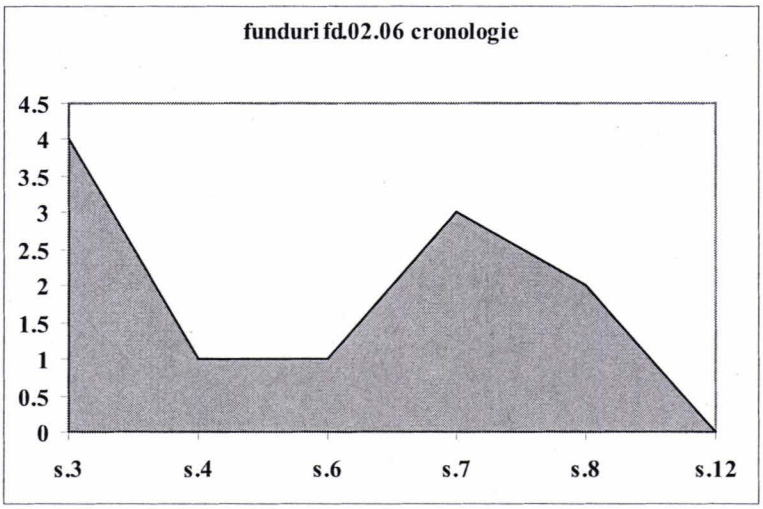

Fig. 914. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.02.06

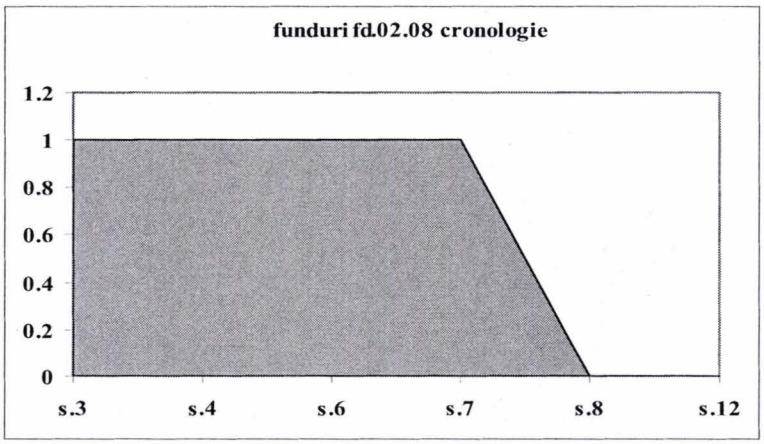

Fig. 915. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.02.08

Poziţia dominatoare a fundurilor drepte în secolul 6 este sugestiv ilustrată de graficul subtipului fd.02.04 (fund drept şi ascuţit). În afară de prezenţa subtipului şi în secolele 3 sau 4, este notabilă apariţia lui în secolele 7, mai ales 8 şi chiar şi 12 (fig. 515/ fd.02.04, 916).

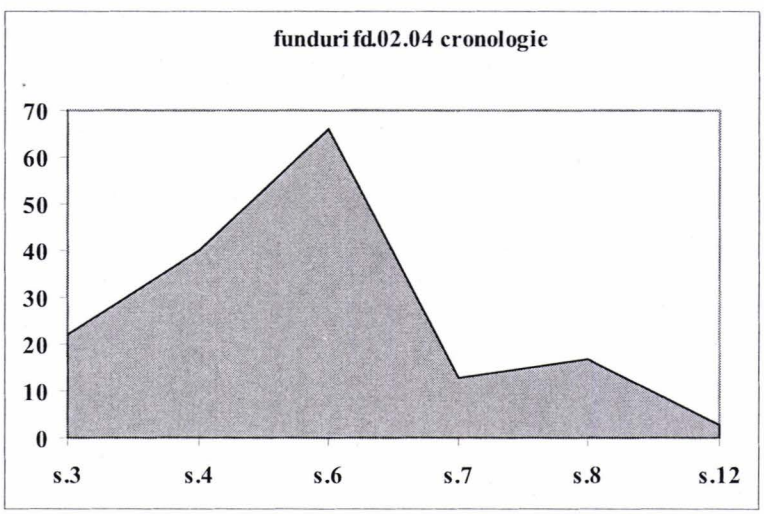

Fig. 916. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.02.04

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Diagrama cronologică a subtipului fd.02.02 (fund drept, rotunjit uşor evazat) ilustrează prezenţa dominatoare a exemplarelor din contexte de secol 8 (fig. 513/ fd.02.02, 917).

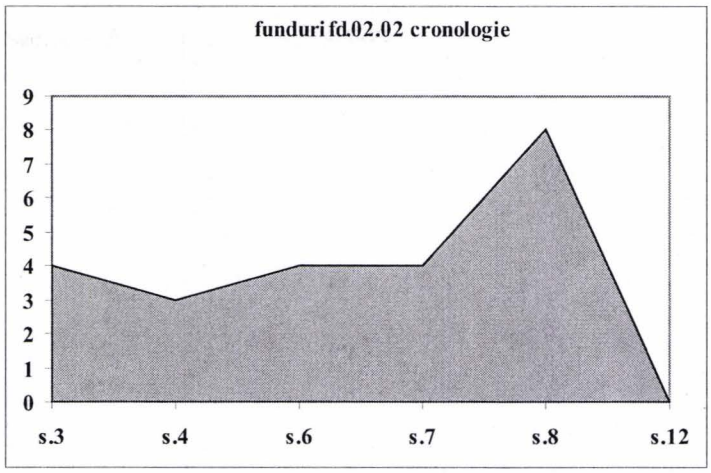

Fig. 917. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.02.02

Mai puţin relevantă, din cauza numărului redus de exemplare, este poziţia subtipului fd.02.05 (fund drept, accentuat evazat), care apare atât în contexte ale secolului 8, cât şi ale secolului 3 sau 4 (fig. 516/ fd.02.05, 918).

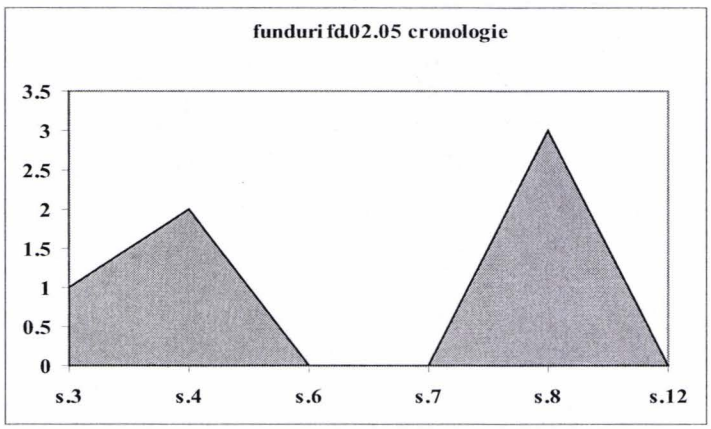

Fig. 918. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.02.05

Poziţia importantă a fundurilor drepte în secolul 6 este sugerată şi de subtipul fd.02.03 (fund drept, vertical, uneori uşor îngustat), care domină însă diagrama prin exemplare din secolul 8, la care se adaugă o prezenţă notabilă a exemplarelor din contexte de secol 3 şi 7 (fig. 514, 919).

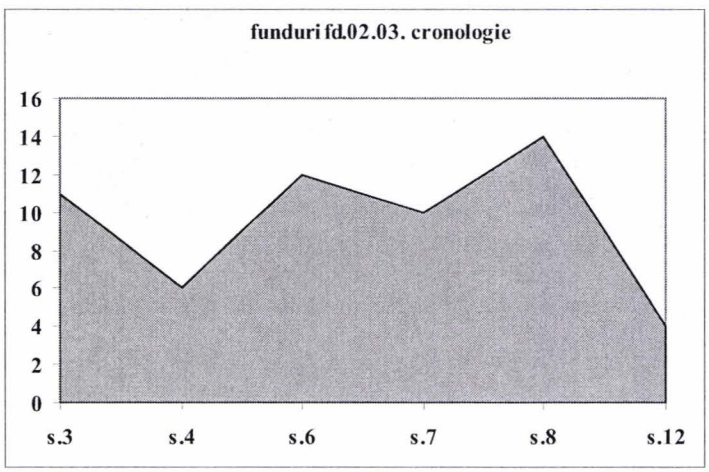

Fig. 919. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.02.03

Diagrama cronologică a subtipului fd.02.01 (fund drept rotunjit) evidenţiază din nou, dar numai prin 5 exemplare, poziţia dominantă în secolul 3 (fig. 513/ fd.02.01, 920).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

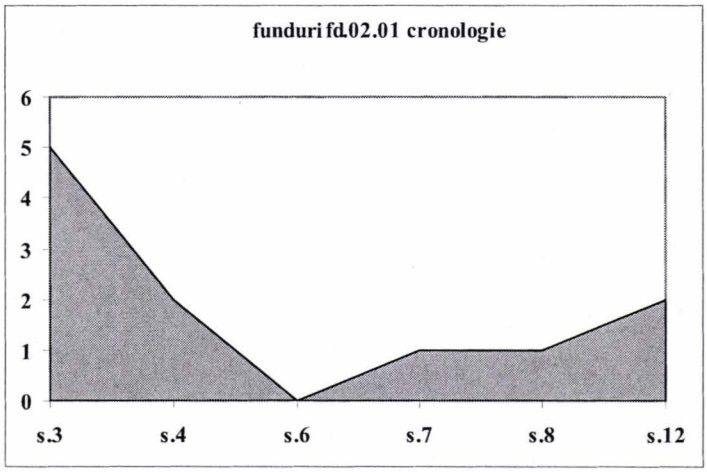

Fig. 920. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.02.01

x.03. Fund curbat înspre exterior fd.03 (fig. 516)

Tipul, reprezentat numai prin 3 exemple, atestate în contexte de secol 3, 4 şi 8, nu se bucură de o relevanţă cronologică deosebită.

x.04. Fund drept, rotunjit, uşor tras în sus fd.04 (fig. 516)

Tipul, reprezentat numai printr-un singur exemplar, atestat într-un context de secol 3, are o relevanţă cronologică limitată.

x.05. Funduri cu umbo exterior fd.05 (fig. 516)

Acelaşi lucru se poate afirma şi despre relevanţa cronologică a celor două exemplare din secolul 3 ale tipului.

x.06.Fund tras în sus fd.06 (fig. 517, 921-923)

Diagrama sa cronologică atestă prezenţa în toate etapele locuirii, cu două vârfuri de prezenţă, unul major în contexte din secolul 3 şi altul din secolul 8, precum şi o prezenţă egală în contextele secolelor 4 şi 6 (fig. 921).

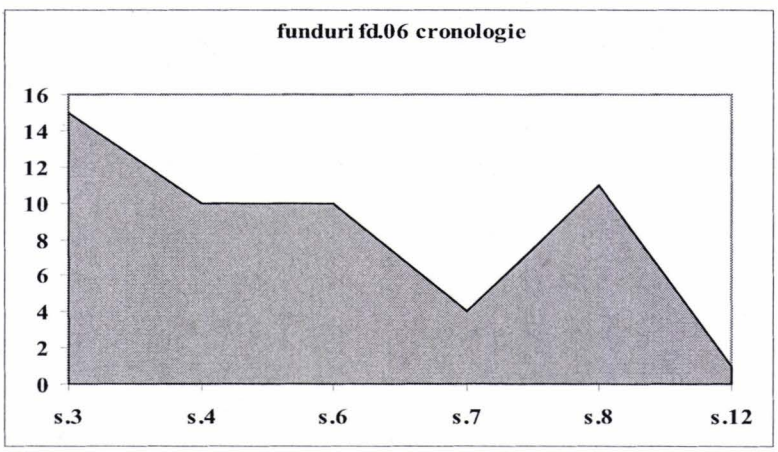

Fig. 921. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor tipului fd.06

Diagrama cronologică a subtipului fd.06.03 (fund puţin tras în sus, mult evazat, cu marginile ridicate) (fig. 517/ fd.06.03), este, numai cu un exemplar din context de secol 3, puţin relevant cronologic. În schimb, tipul fd.06.01 (fund tras în sus, mai mult sau mai puţin evazat) sprijină imaginea diagramei cronologice a tipului (fig. 517/ fd.06.01, 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

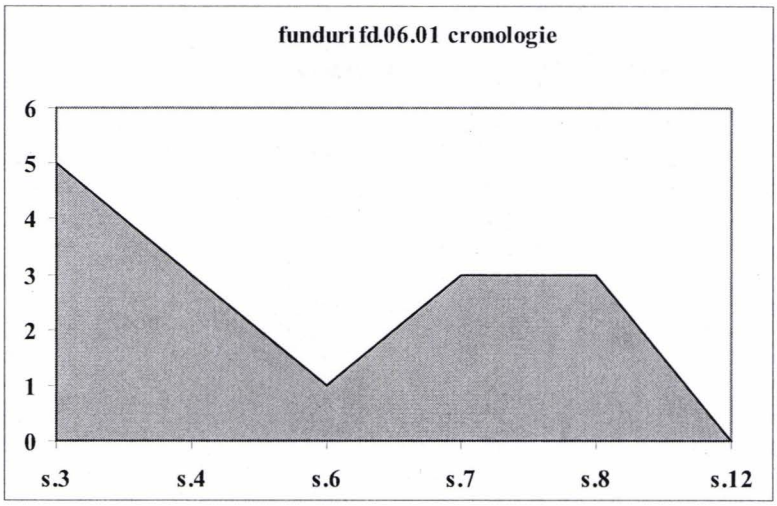

Fig. 922. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.06.01

Pe de altă parte, subtipul fd.06.02 (fund tras în sus şi ascuţit) este specific mai ales unor contexte de secol 6 şi 8, fiind prezent cu intesitate mai mare sau mai mică şi în alte intervale cronologice (fig. 517/ fd.06.02, 923).

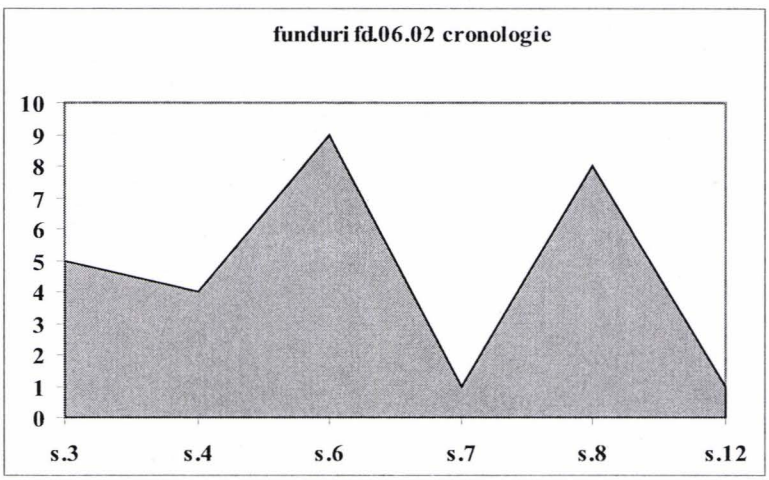

Fig. 923. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al fundurilor subtipului fd.06.02

x.07. Funduri de vase. Analiza cronologică comparativă (fig. 924-929)

Analiza cronologică a tipurilor şi subtipurilor fundurilor de vase a pus în evidenţă prezenţa dominantă a unor tipuri în anumite intervale cronologice. Alte tipuri sunt prea reduse numeric pentru ca să poată fi considerate relevante cronologic. Pe de altă parte, atunci când subtipurile caracterizează un anumit interval cronologic, ele sunt prea puţine la număr pentru a avea o relevanţă temporală deosebită.

x.07.a. Spectrul formal al fundurilor secolului 3 (fig. 924)

Analiza cronologică a tipurilor şi subtipurilor de funduri de vase a pus în evidenţă prezenţa dominantă a celor inelare (fd.01) în secolul 3, dar şi o prezeţa masivă a fundurilor drepte (fd.02) în cadrul spectrului formal al epocii. Şi în acest caz subtipurile care caracterizează un anumit interval cronologic, sunt prea puţine la număr pentru a avea o relevanţă cronologică deosebită. Cu toată prezenţa lor redusă şi prin aceasta puţin expresivă, remarcăm totuşi participarea tipurilor fd.06 (funduri trase în sus) şi fd.03-fd.05 (funduri curbate spre exterior, funduri drepte cu colţuri rotunjite, funduri cu umbo exterior) la întregirea imaginii formale a tipurilor de funduri de vase ale secolului 3 (fig. 924).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

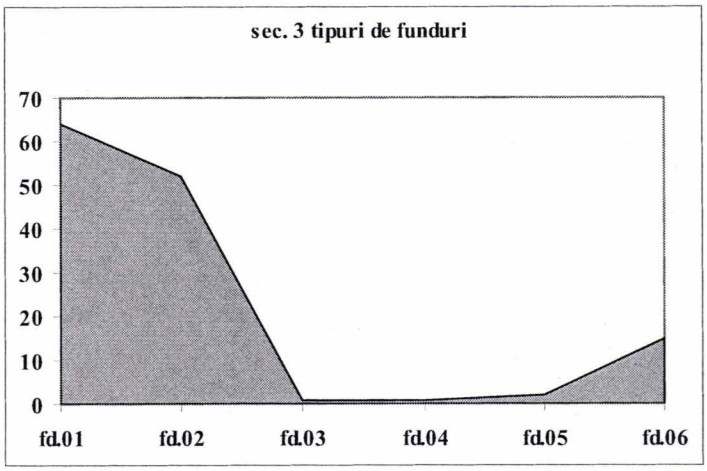

Fig. 924. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipurilor de funduri ale secolului 3 (a doua jumătate)

x.07.b. Spectrul formal al fundurilor secolului 4

În secolul 4 diagrama tipologică de funduri de vas relevă o schimbare accentuată a imaginii. Spre deosebire de situaţia din perioada anterioară, fundurile inelare (fd.01) scad ca importanţă, iar ponderea fundurilor drepte de vase (fd.02) devine dominantă. Ponderea fundurilor de vas trase în sus (fd.06) rămâne practic neschimbată, totuşi uşor mai mică decât în perioada precedentă. Tot spre deosebire de intervalul cronologic precedent, acum lipsesc total tipurile fd.04-fd.05 (fig. 925).

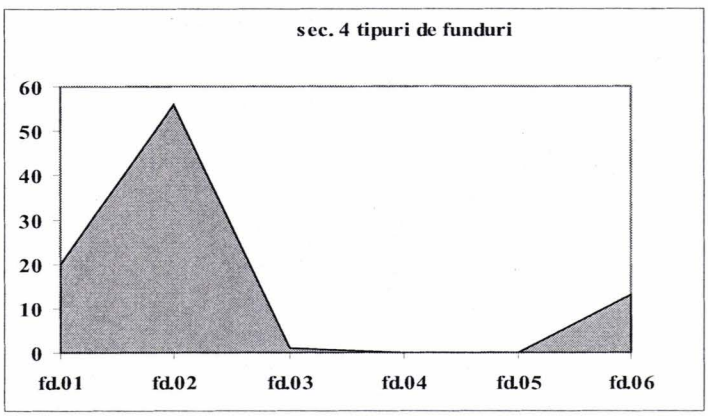

Fig. 925. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipurilor de funduri ale secolului 4

x.07.c. Spectrul formal al fundurilor secolului 6

Tendinţa observată în intervalul cronologic anterior capătă proporţii accentuate în secolul 6, când fundurile inelare (fd.01.) sunt practic nereprezentate, în timp ce fundurile drepte (fd.02) sunt absolut majoritare. Lipsesc cu desăvârşire tipurile fd.03 – fd.05, iar imaginea tipului fd.06 rămâne practic neschimbată, totuşi uşor mai mică decât în perioada precedentă (fig. 926).

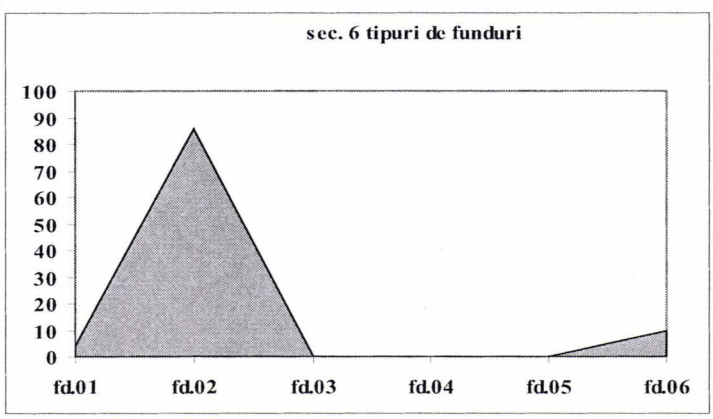

Fig. 926. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipurilor de funduri ale secolului 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

x.07.d. Spectrul formal al fundurilor secolului 7

Diagrama tipologică a fundurilor de vase este apropiată de cea a secolului 6, deosebită numai în sensul lipsei totale a fundurilor inelare (fd.01) (fig. 927).

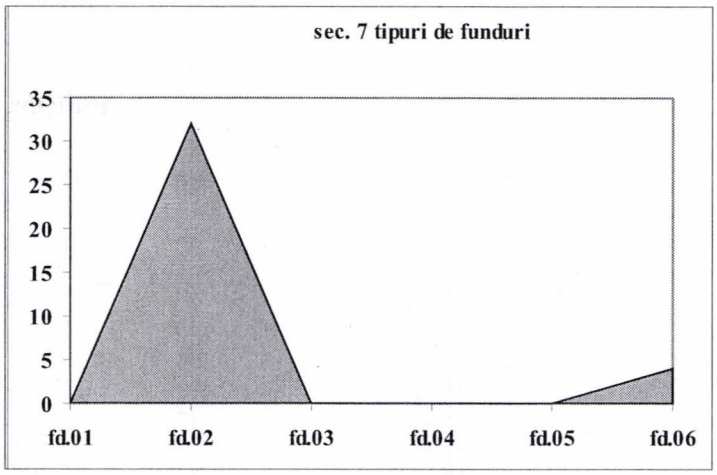

Fig. 927. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipurilor de funduri ale secolului 7

x.07.d. Spectrul formal al fundurilor secolului 8

Extrem de apropiată este şi diagrama tipologică a fundurilor de vase aparţinând acestei perioade. Spre deosebire de perioada anterioară, se poate observa numai o extrem de palidă prezenţă a tipului fd.03 (fig. 928).

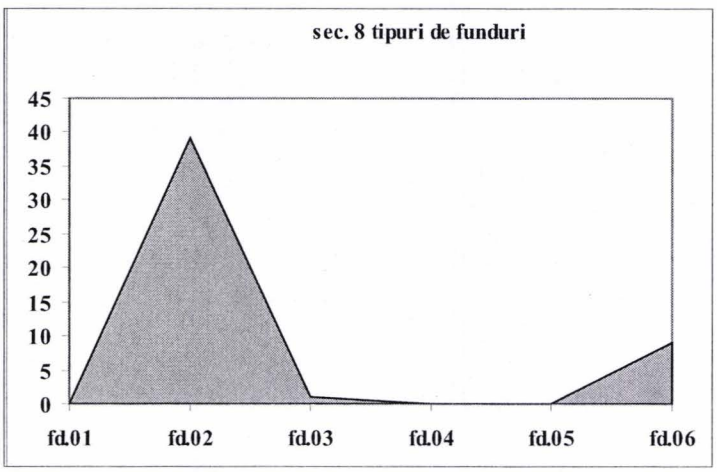

Fig. 928. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipurilor de funduri ale secolului 8

x.07.e. Spectrul formal al fundurilor secolului 12

Secolul 12 este dominat şi el de fundurile drepte, apar însă într-o proporţie foarte scăzută din nou funduri inelare, iar cele trase în sus îşi reduc simţitor prezenţa. Celelalte tipuri de funduri lipsesc (fig. 929).

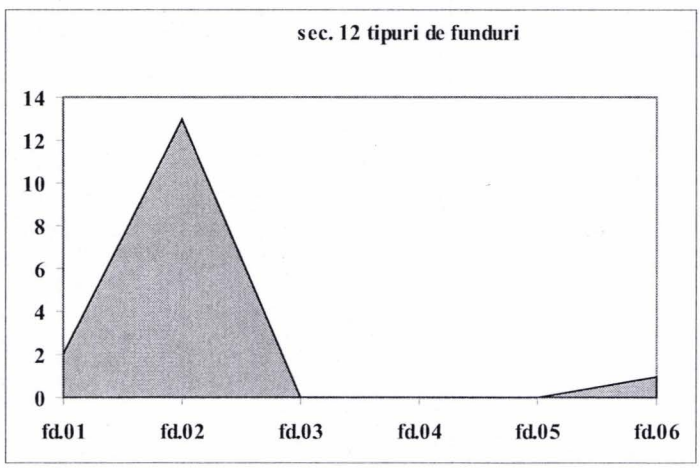

Fig. 929. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipurilor de funduri ale secolului 12

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

V.2c. Observații cronologice asupra decorului

Decorul lustruit (dl.) (fig. 590/ 1-23, 596-610)

Decorarea recipientelor cu categoria ornamentală a decorului lustruit (fig. 590/ 1-25) este dominantă în secolul 3, impactul ei fiind din ce în ce mai scăzut în perioada următoare. Specifică numai secolului 3 este o variantă a decorului lustruit, constând din benzi de linii orizontale înclinate (dl.bz.02y.03: fig. 590/ 14). Secolului 4 pare a-i fi specifică numai o singură variantă a decorului lustruit (dl.bz.01.01: fig. 590/ 11)[129]. O prezență ceva mai intensă o înregistrează în secolul 4 decorul lustruit alcătuit din linia orizontală sau linii în val verticale (dl.01: fig. 590/ 1-3)[130], la care se adaugă benzile de linii în val, uneori întretăiate (dl.bz.01: fig. 590/ 11-13)[131].

În schimb, motivul ornamental al frunzei de brad este atestat numai într-un singur caz, într-un context de secol 6 (dl.03: fig. 590/ 10)[132]. Pe de altă parte, în secolul 6 se înregistrează o folosire mai intensă a anumitor tipuri ale decorului lustruit: linii lustruite în rețea (dl.rt: fig. 590/ 24-25)[133],

---

[129] Cronologia variantei ornamentale nu este chiar atât de clară: ea apare în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 (?), din așezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 284 fig. 10/ 4, dar este atestată și în secolul 6, în bazinul **Someșului Mare**: în așezarea de la Ocnița „La Ștefălucu": GAIU *Ocnița*, pl. 9/ 6.

[130] Tipul **dl.01:** apare în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 (?) sau 6, din așezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 284 fig. 10/ 6, 288 fig. 14/ 6; subtipul **dl.01a:** în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4, din așezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 284 fig. 10/ 9; în **Muntenia**, în aria culturii Sîntana de Mureș, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgșor: DIACONU *Tîrgșor*, 230 pl. 80/ 3; subtipul **dl.01b:** în bazinul **Someșului Mare:** în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 291 fig. 4/ 10, 293 fig. 5/ 8; în **Muntenia**, în aria culturii Sîntana de Mureș, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgșor: DIACONU *Tîrgșor*, 204 pl. 54/ 2; **în Moldova centrală**, la est de Siret, în **bazinul Bahluiului**, în aria culturii Sîntana de Mureș, în așezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 293 fig. 24/ 5; dar și în necropola din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 631 fig. 263/ M499-6, 657 fig. 284/ M532-3; subtipul **dl.01.y:** în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din așezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 288 fig. 14/ 16; în bazinul **Someșului Mare:** în așezarea de sec. 6 de la Ocnița „La Ștefălucu": GAIU *Ocnița*, pl. 11/ 8; **în Moldova centrală**, la est de Siret, în **bazinul Bahluiului**, în aria culturii Sîntana de Mureș, în așezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 303 fig. 27/ 51.

[131] Cum sunt în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din așezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 288 fig. 14/ 10.

[132] Este documentat în bazinul Târnavei Mari, în contexte de secol 6, din așezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 283 fig. 9/ 7; o analogie apropiată provine din bazinul Someșului Mare, din așezarea de secol 6 de la Stupini „Vătașniță": GAIU *Stupini „Vătașniță"*, 142 fig. 14/ 16; apare și în orizontul funerar al mormintelor în șiruri din bazinul Tisei, în necropola de secol 6 de la Hódmezővasárhely-Kishomok: BÓNA, NAGY *Gräberfelder*, 286 pl. 12/ 28-1; este cunoscut și în Muntenia, în aria culturii Sîntana de Mureș, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgșor: DIACONU *Tîrgșor*, 282 pl. 122/ 1 sau în Moldova de nord, în așezarea din secolele 6-7, de la Botoșana: Teodor *Botoșana*, 116 fig. 37/ 4.

[133] Decorul în rețea **(dl.rt)** (împreună cu variantele sale) este atestat: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din așezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 284 fig. 10/ 12; 288 fig. 14/ 17 **(dl.rt.01)** în contexte de secol 4 și de 6, din așezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 288 fig. 14/ 14 respectiv 7 **(dl.rt.02)**; în bazinul **Mureșului Mijlociu**, în context de secol 6, așezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 136 fig. 66/ 13, 137 fig. 67/ 5; motive ornamentale asemănătoare apar în bazinul **Someșului Mare**, pe un vas din așezarea de secol 6 de la Lechința: GAIU *Așezări*, 125 fig. 6/ 3 sau din așezările de secol 6 de la Stupini „Vătașniță": GAIU *Stupini „Vătașniță"*, 142 fig. 12/ 1, 15 (**dl.rt.02-01**); 147 fig. 19/ 4 (dl.rt.01.a), 147 fig. 19/ 4 (**dl.rt.01**); 152 fig. 24/ 1 (**dl.rt.01**), sau Dipșa „Fundoaie": GAIU *Dipșa*, 101 fig. 6/ 4 (dl.rt.02); în orizontul funerar al mormintelor în șiruri din **bazinul Tisei**, în necropolele de secol 6 de la Hódmezővasárhely-Kishomok sau Tiszafüred-Nagykenderföldek: BÓNA, NAGY *Gräberfelder*, 296 pl. 22/ 81-4, 334 pl. 60/ 10-1, 13-1; în context de secol 6, în bazinul inferior al **Someșului**, într-un mediu din secolele 3-4, la Lazuri „Râtul lui Béla": MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 203 pl. 22/ 1 (**dl.rt.02**); în **bazinul Tisei**, lângă Tiszafüred: CSEH *Tiszafüred*, 217 fig. 4-5; în **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureș, în așezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 347 fig. 40/ 10, 12, dar și în în necropola din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 574 fig. 219/ M333-5, 586 fig. 230/ M363-7; la **vest de Siret**, în așezarea de

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

linii dezordonate (dl.dz: fig. 590/ 21-23)[134], dar şi motive complexe compuse din linii lustruite (dl.cx: 590/ 16-20)[135].

Interesantă este şi specia ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă de foarte bună calitate, de culoare roşie, dar mai ales cenuşie sau neagră, ornamentată cu benzi lustruite alternative (dl. bz.alt.: fig. 590/ 15), care oferă vaselor un aspect metalic. Absoluta majoritate a pieselor provine din complexe databile în secolul 3, ceea ce explică asocierea decorului cu ceramica roşie (categoria tehnologică I.2)[136]. În secolul 4 motivul ornamental este mult mai slab atestat, tendinţă subliniată încă o dată de singurul fragment ornamentat în această manieră, care provine dintr-un complex databil în secolul 6.

Nervuri (dnv)

Amplasarea unei nervuri în relief pe corpul vasului (fig. 590/ 27), la fel ca şi categoria decorului lustruit, este dominantă în secolul 3, impactul fiind din ce în ce mai scăzut în perioada următoare, iar după jumătatea secolului 7 această modalitate ornamentală nu mai poate fi atestată (fig. 590/ 27)[137].

Pereţi cu coaste (dm)

Categoria ornamentală a pereţilor „cu coaste" (fig. 590/ 26) este caracteristică la Sighişoara mai ales secolelor 3-6, fiind apoi extrem de rar documentată în contexte de secol 7 sau 12[138].

---

la Davideni: MITREA *Davideni*, 383 fig. 122/ 5 (orizontul de locuire din secolele 6-7); în **Muntenia**, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgşor: DIACONU *Tîrgşor*, 180 pl. 30/ 2, 190 pl. 40/ 1, 204 pl. 54/ 1, 262 pl.112/ 1; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 216 fig. 64/ 13 (dl.rt.02).

[134] Motivul apare în bazinul **Someşului Mare** şi pe un fragment ceramic din pastă cenuşie fină din aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 141 fig. 13/ 11; 143 fig. 15/ 10.

[135] Este atestat în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 283 fig. 9/ 24; 284 fig. 10/ 11; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 108 fig. 51/ 10, 136 fig. 66/ 10; în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 142 fig. 12/13 (**dl.cx.2c**), 14 (**dl.cx.02b1**); 152 fig. 24/ 2 (**dl.cx**); dar şi în orizontul funerar al mormintelor în şiruri din **bazinul Tisei**, în necropolele de secol 6 de la Hódmezővasárhely-Kishomok sau Szolnok-Sanda: BÓNA, NAGY *Gräberfelder*, 285 pl. 11/ 27-6; 286 pl. 12/ 28-1, respectiv 311 pl. 37/ 67-1, 314 pl. 40/ 88-1; 324 pl. 50/ 170-3, 329 pl. 55/ 20 (**dl.cx.02a**).

[136] Analogii perfecte se regăsesc în aşezarea din a doua jumătate a secolului 3 şi poate începutul secolului 4 de la Stupini: informaţie Cornel Gaiu (Bistriţa). Ornamentul pare a fi atestat şi în aşezarea de secol 3, din **Muntenia**, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 27 fig. 8/ 1.

[137] În bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 284 fig. 10/ 11; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 108 fig. 51/ 24; în bazinul **Someşului Mare**: în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 291 fig. 4/ 10, 292 fig. 5/ 8; în aşezările de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 102 fig. 7/ 8; şi Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 142 fig. 14/ 13; în bazinul inferior al **Someşului**, într-un mediu din secolele 3-4, la Lazuri „Râtul lui Béla": MATEI, STANCIU *Vestigii*, 203 pl. 22/ 1, 204 pl. 23, 205 pl. 24/ 1; în aşezarea de secol 6, de la Berea-La soci/ Bodzás: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 204 pl. 10/ 9; în orizontul funerar al mormintelor în şiruri din **bazinul Tisei**, în necropolele de secol 6 de la Hódmezővasárhely-Kishomok sau Szolnok-Sanda: BÓNA, NAGY *Gräberfelder*, 285 pl. 11/ 27-6, respectiv 311 pl. 37/ 67-1, 314 pl. 40/ 88-1; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 161 fig. 9/ 3; 162 fig. 10/ 5; în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 216 fig. 64/ 8.

[138] Tratarea în această manieră a pereţilor vaselor se întâlneşte în bazinul Dunării Mijocii, şi poate ceva mai puţin în bazinul Dunării Inferioare. Ea apare în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 (a doua jumătate), sau de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 280 fig. 6/ 6, 280 fig. 6/ 19 respectiv 286 fig. 12/ 10, 280 fig. 6/ 9; poate în cimitirul 2 de secol 8 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul*, 69 fig. 19/ 1; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 54/ 5; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 101 fig. 44/ 6, 110 fig. 53/ 20, 112 fig. 55/ 1, 28, 113 fig. 56/ 15, 18; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Decorul presat (dpr.) (fig . 591/ 2-6, 613-616)

Decorul presat este singurul motiv ornamental atestat printr-un tip şi două subtipuri în secolul 3 şi cu frecvenţă mai mare în secolul 8, dar şi în secolul 7. Brâuri alveolare (dpr.01.01, fig. 591/ 2)[139], tordate (dpr.01.02, fig. 591/ 3)[140] sau crestături, dar şi alveole, folosite la ornamentarea buzelor oalelor, modelate mai ales cu mâna (dpr.02.01: fig. 591/ 4, dpr.02.03, fig. 591/ 6)[141] apar în secolele

---

de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 6/ 2-4; în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 99 fig. 4/ 1-2, 102 fig. 7/ 2-4, 103 fig. 8/ 11; în aşezarea de sec. 6 de la Şirioara „Rît": GAIU *Şirioara*, pl. 31/ 3, 32/ 8, 33/ 4; pentru aceeaşi perioadă vezi şi GAIU *Aşezări*, 122 fig. 4/ 7, 9-10 (Dipşa), 125 fig. 7/ 6, 8 (Lechinţa), 128 fig. 10/ 4; 129 fig. 11/ 1-2 (Stupini „Fânaţele Archiudului"); apoi la Stupini: GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 138 fig. 10/ 6; 139 fig. 11/ 6; 140 fig. 12/ 2, 6, 9; 141 fig. 13/ 4; 144 fig. 16/ 8; 151 fig. 232-4, 9-10 etc.; în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 4, în aşezarea de la ŢAGA: PROTASE *Ţaga*, 89 pl. 1/ 5, 9, 90 pl. 2/ 1, 3, 5, 8, 92 pl. 4/ 6, 8; în bazinul inferior al **Someşului**, în aşezarea de secol 6, de la Berea-La măcriş/ Soskás: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 199 pl. 5/ 4-7, 200 pl. 4/ 1-3; în aşezarea de secol 6, de la Berea-Délivég: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 206 pl. 12/ 5-6; apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din **bazinul Dunării Mijlocii** : VIDA *Keramik*, pl. 43/ 1, 44/ 3; în **Moldova de nord**, în aşezarea din secolele 6-7, de la BOTOŞANA: TEODOR *Botoşana*, 112 fig. 33/ 7, 113 fig. 34/ 3; în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 357 fig. 96/ 3-4, 358 fig. 97/ 1, 4, 6, 364 fig. 103/ 4, 3666 fig. 105/ 2 (orizontul de locuire din secolele 6-7); în aşezările din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 132 fig. 8/ dreapta sus, 136 fig.. 11/ 7; în aşezarea de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 85 fig. 85/ 6, fig. 86/ (stânga jos), fig. 124/ 3 (aşezarea de la Sfinţeşti); în aşezarea de secol 6 de la Bucureşti-Soldat Chivan: DOLINESCU-FERCHE, CONSTANTINIU *Soldat Chivan*, 306 fig. 8/ 6; în Oltenia (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 214 fig. 62/ Gr. 88/ 1; în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 167 fig. 15/ Loc. 7/ 1, 3, 172 fig. 20/ Loc. 11/ 23, 1, Loc. 12/ 4, 173 fig. 21/ Loc. 14/ 2, 175 fig. 23/ 3.

[139] Este documentat în: bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea daco-romană (sec. 3 poate şi prima jumătate a sec. 4) de la Stupini „Fînaţele Archiudului": GAIU *Sat daco-roman*, 89 fig. 7/ 1, 5, 6-7 (brâu alveolar pe umărul vasului); în bazinul inferior al **Someşului**, într-un mediu din secolele 3-4, la Mediegul Aurit „La Leşu" (mormântul 1): MATEI, STANCIU *Vestigii*, 212 pl. 31/ 3; la Lazurit „Lubi tag": MATEI, STANCIU *Vestigii*, 281 pl. 100/ 2; în imediata **vecinătate a limesului nordic** al provinciei Dacia, la Zalău, într-un mediu de secol 3: MATEI, STANCIU *Vestigii*, 87, 336 pl. 155/ 4-5; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Locusteni 1 („Peste Prodeşti"): POPILIAN *Un centre*, 81 fig. 5/ 1-3; în **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 290 fig. 22/ 21; 293 fig. 24/ 3, 302 fig. 27/ 44 (brâu în val); în **Muntenia**: în aşezarea de secol 3, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 35 fig. 17/ 1, 42 fig. 25/ 1-2, 4-7; în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgşor: DIACONU *Tîrgşor*, 219 pl. 69/ 1; la **est de Siret**, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 290 fig. 22/ 21; în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 374 pl. 60/ 5.

[140] Cum apar şi în bazinul **Someşului Mic**, în castrul roman de la Gilău: MARCU, ŢENTEA *Gilău*, 254 pl. 2/ 3; dar şi în bazinul **Donului Inferior**, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 191 fig. 6/ 1.

[141] Subtipul: **dpr.02.01**: este atestat în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 7 în: în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 351 fig. 15/ 21 Filiaş: SZÉKELY *Filiaş*, pl. 5/ 2, 9/ 11; în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 348 fig. 12/ 7, 10; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 52/ 1, 5; în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 36/ 1; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, probabil din context de secol 7, în asociere şi cu ceramică cenuşie la roată, în groapa 35 din aşezarea de la Moreşti „Borşofed": HOREDT *Moreşti*, 102 fig. 45/ 14, 143, 142 fig. 69/ 11, 114 fig. 57/ 1-3, 5-6; pe o vatră care suprapune cu 0,70 cm o locuinţă de secol 6, în aşezarea de la Cipău-Sf. Gheorghe „Pe şes": K. HOREDT, SCIV, 6, 3-4, 1955, 662, 646 fig. 3/ 11, 13; în bazinul **Someşului inferior**, într-un context din secolele 3-4, la Lazurit „Lubi tag": MATEI, STANCIU *Vestigii*, 55, 301 pl. 120/ 2; în aşezarea de secol 6, de la Berea-La măcriş/ Soskás: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 199 pl. 5/ 1, 201 pl. 7/ 3; în imediata vecinătate a **limesului nordic** al provinciei Dacia, la Zalău, într-un mediu de secol 3: MATEI, STANCIU *Vestigii*, 87, 337 pl. 156/ 6, 339 pl. 158/ 1; în **vestul României**, în bazinul superior al Crişului Alb, în contexte din secolele 8-9, la Moroda: COSMA *Vestul României*, 493 pl. 156/ 4 dar şi în

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

7 şi mai ales 8, după un hiatus cronologic impresionant. Fenomenul s-ar putea explica, după unii, prin revitalizarea unor tradiţii vechi de sorginte dacică[142]. Spre o interpretare mai aproape de adevăr

bazinul superior al Crasnei superioare, în contexte din secolele 8-9, pe tigăiţe de la Panic: COSMA *Vestul României*, 522 pl. 185/ 14; în orizontul funerar al mormintelor în şiruri din **bazinul Tisei**, în necropola de secol 6 de la Hódmezővasárhely-Kishomok: BÓNA, NAGY *Gräberfelder*, 298 pl. 24/ 92, 301 pl. 27/ C; în faza a 2-a (prima jumătate a secolului 7): FUSEK *Slovensko*, 370 pl. 54/ 11, dar şi în faza 3 a epocii slave timpurii din **Slovacia** (a doua jumătate a secolului 7): FUSEK *Slovensko*, 318 pl. 4/ 3; în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 319 pl. 5/ 8, 374 pl. 60/ 6; cu structura asemănătoare în **Moldova de nord**, în aşezarea din secolele 6-7, de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 121 fig. 42/ 3; **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: **Palade** *Bârlad-Valea Seacă*, 280 fig. 16/ 21, 27, 282 fig. 18/ 5, 290 fig. 22/ 11; în aşezarea de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 46 fig. 18/ 6 (orizontul din secolele 6-7), 101 fig. 52/ 1 (orizontul din secolele 8-9); în Moldova centrală, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 375 fig. 114/ 5, 379 fig. 118/ 2, 387 fig. 126/ 1, 391 fig. 130/ 16 (pe buza unei tăviţe) (orizontul de locuire din secolele 6-7); între Prut şi Nistru: POSTICĂ *Hansca*, 22, fig. 4/ 3-4; în Oltenia (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Locusteni 1 („Peste Predeşti"): POPILIAN *Un centre*, 81 fig. 5/ 21; în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 217 fig. 65/ Loc. 1/ 1, 4; dar şi în bazinul **Donului Inferior**, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 192 fig. 7/ 13, 210 fig. 25/ 1, 223 fig. 38/ 3, 224 fig. 39/ 14, 226 fig. 41/ 4; subtipul dpr.02.02: în bazinul Târnavei Mari, în context de secol 3: în aşezarea de la **Mugeni**: G. FERENCZI, ST. FERENCZI Acta MN 12, 1976, 242, 254 pl. 6/ 5 (fragment de căţuie cu alveole la bază); în contexte de secol 4 şi 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 286 fig. 12/ 5 respectiv 8; în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 348 fig. 12/ 6, 8; în bazinul **Târnavei Mici**. în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 52/ 3; în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, 73; pl. 36/ 639/ 2; 45/ 1; 47/ 1; Şimoneşti: SZÉKELY *Târnava Mare*, 173; în bazinul **Someşului Mare** în aşezarea de sec. 3-4 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, 4/ 4; în necropola din secolul 4 de la Archiud „Hînsuri": GAIU *Archiud* 291 fig. 4/ 9; în aşezarea de sec. 8 de la Archiud „Fundătura": GAIU *Vestigii*, fig. 2/ 5; în aşezarea de sec. 8 de la Şopteriu „Romonţi": GAIU *Vestigii*, fig. 17/ 11-12; în bazinul **Someşului Mic**, în castrul roman de la Gilău: MARCU, ŢENTEA *Gilău*, 267 pl. 15; în bazinul inferior al **Someşului**, într-un mediu din secolele 3-4: la Lazuri „Râtul lui Béla": MATEI, STANCIU *Vestigii*, 202 pl. 21/ 5; la Lazurit „Lubi tag": MATEI, STANCIU *Vestigii*, 281 pl. 100/ 2; la Mediesul Aurit „La Leşu" (mormântul 1);în aşezarea de secol 6, de la Berea-La măcriş/ Soskás: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 201 pl. 7/ 2, 202 pl. 8/ 3; în aşezarea din a doua jumătate a secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, de la Lazuri: STANCIU *Lazuri*, 257, pl. 46/ 5; în imediata vecinătate a **limesului nordic** al provinciei Dacia, lângă Zalău, într-un mediu din secolele 3-4, la Hereclea „Dâmbul Iazului": MATEI, STANCIU *Vestigii*, 49-50, 252 pl. 71/ 8, 260 pl. 79/ 3, 9; la Zalău: MATEI, STANCIU *Vestigii*, 91, 436 pl. 255/ 7 (pe umăr); ornamentul apare şi pe ceramica din cultura slavă timpurie (sec. 6-7) din **Polonia**: PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur*, 62, 186 pl. 12/ 11, 197 pl. 23/ 2 sau în **orizontul funerar avar**: VIDA *Keramik*, 138 ff.; în **vestul României**, în bazinul Crasnei Inferioare, în contexte din secolele 8-9, la Berea: COSMA *Vestul României*, 356 pl. 19/ 6; în **Moldova de nord,** în aşezarea din secolele 6-7, de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 117 fig. 38/ 2, 127 fig. 48/ 5; **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 275 fig. 14/ 21, 284 fig. 19/ 9, 290 fig. 22/ 12, 293 fig. 24/ 1-2, 4-6, 295 fig. 24/ 29, 354 fig. 42/ 41, 359 fig. 44/ 1, dar şi în necropola contemporană: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 459 fig. 128/ M250-2; în aşezarea din secolele 6-7, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 47 fig. 19/ 3 (orizontul din secolele 6-7); 90 fig. 40/ 2 (orizontul din secolele 8-9); în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de secol 6 de la Davideni: MITREA *Davideni*, 345 fig. 344/ 5, 363 fig. 102/ 1, 393 fig. 132/ 16, 394 fig. 133/ 1 (pe buza unui bol), 395 fig. 134/ 1 (orizontul de locuire din secolele 6-7); în sec. 8-9, între **Prut şi Nistru**: POSTICĂ *Hansca*, 22, fig. 4/ 3-4, MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 382 fig. 62/; vezi şi Teodor *Regiunile*, 108 fig. 13/ 8; în **Muntenia**: în aşezarera de secol 3 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 35 fig. 17/ 6; în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Tîrgşor: DIACONU *Tîrgşor*, 197 pl. 47/ 1; în aşezarea din secolele 6-7 de la Ciurel: DOLINESCU-FERCHE *Ciurel*, 197 fig. 13/ 2; în a doua aşezare de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 135 fig. 8/ 12, 21; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Locusteni 1 („Peste Predeşti"): POPILIAN *Un centre*, 82 fig. 6/ 3; dar şi în bazinul **Donului Inferior**, în aşezarea de secol 5, de la Zamjatino: OBLOMSKY *Zamjatino*, 192 fig. 7/ 12.

[142] Pentru continuitatea folosirii ornamentului până în secolul 6, cu încadrări cronologice neîntemeiate pentru secolul 5 (Botoşana) şi uneori pentru prima jumătate a secolului 6 (Moreşti): OPRIŞ *Ceramica*, 106-107, cu bibliogarfia problemei; în acelaşi sens şi TEODOR *Tradiţii*, 37: „de certă tradiţie geto-dacică".

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

ne duce prezenţa acestor modalităţi ornamentale în secolele 7 şi 8 atât în spaţiul nordpontic, cât şi în teritoriile est- şi sudcarpatice, dar şi în complexe contemporane din bazinul Dunării Mijlocii, de unde probabil a pătruns şi în Transilvania[143].

Expresiv cronologic este şi subtipul dpr.02.03 – motive semilunare pe umărul vasului (fig. 591/ 5), prezent numai pe oale modelate la roata rapidă sau semirapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare brun cărămizie, chiar dacă uneori este atestat şi în secolul 8, pe ceramica modelată la roata încetată[144].

Decor ştampilat (ds.) (fig. 591/ 6-12, 624)

Decorul ştampilat este specific mai ales secolului 3 şi secolului 6. În secolul 3, apar două tipuri ale decorului ştampilat (ds.01, ds.06: fig. 591/ 7, 12), toate executate pe recipiente aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă[145].

Chiar dacă sunt prezente pe un număr mic de exemplare, cele două tipuri ale decorului ştampilat (ds.03 şi ds.05: fig. 591/ 9, 11) sunt, prin relevanţa lor proprie, deosebit de concludente pentru încadrarea cronologică în secolul 6[146].

---

[143] Asupra prezenţei ornamentului în bazinul carpatic, începând cu ultima parte a secolului 6, ca o consecinţă directă a pătrunderii avarilor şi a originii sale răsăritene: VIDA *Keramik*, 138-143; el este atestat şi în **Siberia** în mediul culturii Srotinskaja (sec. 6-7): MOGIL'NIKOV *Srostinskaja kultura*, 134 fig. 27/ 35, 42; brâuri alveolare împodobesc şi vasele vechilor uiguri din Siberia (sec. 6-10): KYSLASOV *Ku'ltura ujgur*, 140 fig. 30/ 3, 5, 6; vase cu crestături pe buze apar în secolele 9-10 şi în **zona Baicalului**: KYSLASOV *Sabajkal*, 147 fig. 35/ 34, 36, dar şi la **Sarkel**, în mediul culturii Saltovo-Majask: PLETNEVA *Saltovo-majaskaja kul'tura*, 161 fig. 47/ 3/ 19-22.

[144] Subtipul **dpr.02.03** este atestat în bazinul **Târnavei Mari**, în cimitirul de secol 8 de la Ocna Sibiului: PROTASE *Ocna Sibiului*, pl. 14/ 22; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Cicău-Corabia „Sub Cetate": GAIU *Vestigii*, fig. 6/ 16; în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fânaţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 13/ 1, 15/ 2; în nivel de sec. 11 de la Ocniţa „La Ştefălucu", GAIU *Ocniţa*, pl. 13/ 1, 3; în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 111 pl. 2/ 3, 12; în **vestul României**, în bazinul Crişului Repede: COSMA *Vestul României*, 563 pl. 226/ 4 (Sânnicolaul Român „Bereac": contexte din secolele 8-9), 387 pl. 50/ 1 (Biharea „SA Baraj": contexte de secol 10); în execuţie mai rudimentară, în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în aşezarea de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 45/ 2, 71/ 8 (etapa de locuire 3: secolul 10); rar atestat şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ 11; apare în **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 9-10, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 126 fig. 70/ 1; este prezent între **Prut şi Nistru**, în sec. 8-9: MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 376 fig. 56/ 4, 384 fig. 64/ 11, 7, 386 fig. 66/ 18; dar şi în sec. 11-12: POSTICĂ *Hansca*, fig. 24/ 7.

[145] Tipul de decor **ds.01** este atestat în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 138 fig. 68/ 11; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 163 fig. 11/ 3; în **Muntenia**, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Târgşor: DIACONU *Târgşor*, 170 pl. 20/ 1; în **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în necropola din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 657 fig. 284/ M532-5; iar tipul **ds.06** în bazinul **Târnavei Mari**: din context de secol 3: în aşezarea de la Mugeni: G. FERENCZI, ST. FERENCZI Acta MN 12, 1976, 242, 255 pl. 7/ 5; apare şi în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 285 fig. 11/ 9.

[146] În special tipul **ds.05** (şiruri de crestături succesive) este relativ bine reprezentat în aşezările din bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 138 fig. 68/ 7, apoi în bazinul **Someşului Mare**, în aşezările de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 99 fig. 4/ 4; 101 fig. 6/ 2; la Şirioara „Rît": GAIU *Şirioara*, pl. 31/ 6; pentru alte exemple din zonă: GAIU *Aşezări*, 122 fig.4/ 8 (Dipşa), 123 fig. 5/ 3 (Podirei), 123 fig. 4/ 9 (Dumitriţa), 128 fig. 10/ 14-15; 129 fig. 11/ 7 (Stupini „Fânaţele Archiudului"); apoi în aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 139 fig. 11/ 1; 152 fig. 24/ 12; este atestat şi în orizontul funerar al mormintelor în şiruri din **bazinul Tisei**, în necropolele de secol 6 de la Kiskőre-Pap tanya sau Szolnok-Szanda: BÓNA, NAGY *Gräberfelder*, 302 pl. 28/ 1-1, respectiv 320 pl. 46/ 130-1; într-o aşezare de lângă Tiszafüred: CSEH *Tiszafüred*, 210 fig. 1; ceramica ştampilată dispare şi în mediul avaric după mijlocul secolului 7: VIDA *Keramik*, 39.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În ornamentica secolului 8 apare un singur tip al categoriei decorului ştampilat (ds.07: fig. 591/ 13)[147].

Decorul incizat (fig. 591/ 14-28, 593-595, 625-670)

Numai în contexte de secol 3 apar linii incizate (di.ln.02: fig. 595/ 2) şi mai ales în astfel de contexte a fost atestat subtipul di.02a (canelură orizontală incizată: fig. 591/ 27). Benzi de caneluri în val sau oblice dezordonate (di.bz.0103: fig. 594/ 9-13)[148], apoi benzi de caneluri în val şi orizontale (di.bz.0102.01.a: fig. 593/ 4-7)[149] sau benzi de caneluri perechi (di.bz.02.01.a: fig. 594/ 14)[150] sunt prezente uneori cu un număr suficient de mare de exemplare mai ales în intervalul secolelor 3-6.

De asemenea, caneluri orizontale incizate (di.02: fig. 591/ 27-28; 592/ 1-5)[151] sau benzi de caneluri orizontale (di.bz.02.02: fig. 594/ 15-16)[152] sunt caracteristice la Sighişoara mai ales secolelor 3-6, cu intensităţi de prezenţă diferite în cadrul acestui interval cronologic.

---

[147] Este atestat în bazinul **Târnavei Mari**: în cimitirul 2 de secol 8 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul*, 64 fig. 15/ 8, 71 fig. 20/ 1; în cimitirul de secol 8 de la Ocna Sibiului: PROTASE *Ocna Sibiului*, pl. 16/ 43; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8, la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 36/ 2 (în combinaţii cu benzi de linii în val); în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fâneţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 11/ 1; în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 111 pl. 2/ 6 (în combinaţie cu benzi orizontale (di.bz.02.02); în **vestul României**, în bazinul superior al Crişului Alb, în contexte din secolele 8-9, la Moroda: COSMA *Vestul României*, 492 pl. 155/ 4; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în aşezarea de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 63/ 1, 80/ 7 (etapa de locuire 2: secolul 8), pl. 18/ 1, 24/ 12 (etapa de locuire 3: secolul 10); apoi **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 9-10, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 122 fig. 67/ 1, dar şi în **Muntenia**: în aşezarea de secol 8 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 146 fig. 19/ 23.

[148] Ele apar însă în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 8, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 102 pl. 14/ 10 şi sunt atestate şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ XVIII.

[149] Ornamentul apare în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 43/4.

[150] Ornamentul este atestat în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 351 fig. 15/ 3.

[151] Tipul **di.02** apare: în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY Bezid, pl. 55/ 2; în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 44/ 6; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 105 fig. 10/ 3; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în etapa de locuire 3 (secolul 10) a aşezării de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 17/ 8; frecvent atestat şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ III; apoi în **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 37 fig. 11/ 6 (orizontul din secolele 6-7), 92 fig. 42/ 1. 3-4, 101 fig. 52/ 5, 6l; 103 fig. 54/ 6 (orizontul din secolele 8-9); varianta **di.02b:** apare si pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii** : VIDA *Keramik*, pl. 20/ 3; în bazinul **Oltului superior**, în aşezarea de secol 7 de la Cernat „Robert Tag": Z. SZÉKELY, *Slavia Antiqua* 17, 1970, 126, 127 fig. 1/ 4; în **Muntenia**: în a doua aşezare de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 139 fig. 12/ 1; varianta **di.02c**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 7 la: Filiaş: SZÉKELY *Filiaş*, pl. 1/ 10, 3/ 1, 9/ 6; în cimitirul 2 de secol 8 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul*, 63 fig. 14/ 2, 7, 65 fig. 16/ 3, 5; în cimitirul de secol 8 de la Ocna Sibiului: PROTASE *Ocna Sibiului*, pl. 14/ 23; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 43/ 1; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Ciceu-Corabia „Sub Cetate": GAIU *Vestigii*, fig. 5/ 4, 11; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în etapa de locuire 3 (secolul 10) a aşezării de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 17/ 8; în **Muntenia**: în a doua aşezare de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 143 fig. 16/ 4; în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 171 fig. 19/ Loc. 11/ 15, 17; varianta **di.02.b2:** în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 346 fig. 10/ 6; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în aşezarea de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 80/ 5 (varianta b3), 80/ 11 (varianta b2 (etapa de locuire 2: secolul 8); subtipul **di.02c:** în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 7 la: Filiaş: SZÉKELY *Filiaş*, pl. 1/ 10, 3/ 1, 9/ 6; în cimitirul 2 de secol 8 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul*, 63 fig. 14/ 2, 7, 65 fig. 16/ 3, 5; în cimitirul de secol 8 de la Ocna Sibiului:

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Combinaţia între bandă de caneluri în val şi bandă de caneluri orizontale (di.bz.0102.01: fig. 593/ 4-15;)[153], împreună cu alte variante ornamentale, cum ar fi striuri (di.str.02a: fig. 594/ 25-27), frânturi de caneluri orizontale sau combinaţie dintre caneluri orizontale şi oblice (di.bz.02y: fig. 592/ 25-26), apoi suprafeţe mari de caneluri orizontale (di.bz.02.04.b1: fig. 594/ 23) sau combinaţii dintre benzi de caneluri orizontale şi în val, care acoperă toată sau o mare parte a suprafeţei vasului (di.bz.0102.06: fig. 594/ 5-7)[154], la care se adaugă benzi de caneluri oarecum unghiulare (di.bz.01.01c: fig. 592/ 11-12), sunt caracteristice mai ales secolului 8.

În secolul 8 se concentrează de altfel şi cele mai multe tipuri, subtipuri şi variante ale decorului incizat, dominat de diferitele forme ale combinaţiei de benzi de caneluri orizontale şi în val[155] sau,

---

PROTASE *Ocna Sibiului*, pl. 14/ 23; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 43/ 1; în bazinul **Someşului Mare:** în aşezarea de sec. 8 de la Ciceu-Corabia „Sub Cetate": GAIU *Vestigii*, fig. 5/ 4, 11; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în etapa de locuire 3 (secolul 10) a aşezării de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 17/ 8.

[152] Varianta ornamentală **di.bz.02.02** este documentată: în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 103 fig. 8/ 9; în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 111 pl. 2/ 6 în combinaţie cu decorul cu motive semilunare; în bazinul **Someşului inferior**, într-un mediu din secolele 3-4, la Culciu Mare „Boghilaz ": MATEI, STANCIU, *Vestigii*, 43, 208 pl. 27/ 2, 21/ 5; în **vestul României**, în bazinul Crasnei Inferioare, în contexte din secolele 8-9, la Berea: COSMA *Vestul României*, 350 pl. 13/ 2, 352 pl.15/ 6; în aşezarea de secol 6, din **Muntenia**, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, fig. 86/ stânga; în a doua aşezare de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 137 fig. 10/ 20, 139 fig. 12/ 6; **di.bz.02.02a**: în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 8, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 103 pl. 15/ 9; în **bazinul inferior al Someşului**, în aşezarea de secol 6, de la Berea-Délcivég: STANCIU *Spaţiul nord-vestic*, 203 pl. 9/ 2; **di.bz. 02.02b**: apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii** : VIDA *Keramik*, pl. 36/ 1.

[153] Varianta **di.bz.0102.01**: este atestată în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 282 fig. 8/ 5; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: Székely *Sălaşuri*, pl. 36/ 7; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 105 fig. 10/ 1; apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii** : VIDA *Keramik*, pl. 21/ 1, 174; în Oltenia, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 171 fig. 19/ Loc. 11/ 6, dar şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ 7, iar subvarianta **di.bz.0102.01b**, în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 349 fig. 13/ 15; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 41/ 6; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fânceţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 13/ 6; sau subvarianta **di.bz.0102.01b1**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 (?), din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 282 fig. 8/ 5; iar subvarianta **bz.0102.01b2**: în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 349 fig. 88/ 7 (orizontul de locuire din secolele 6-7).

[154] Varianta **di.bz.0102.06**: este documentată în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 36/ 2; 39/ 11; în **vestul României**, în bazinul Crasnei Inferioare, în contexte din secolele 8-9: COSMA *Vestul României*, 348 pl. 11/ 1 (Berea), 500 pl. 163/ 5 (Nuşfalău T3/ 1958); în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 354 pl. 40/ 8; apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii**: VIDA *Keramik*, pl. 4/ 5, 6/ 3, 174; interesantă este apariţia manierei ornamentale pe un vas modelat cu mâna (tip $IIID_{10}$) din a doua jumătate a secolului 7 din bazinul Dunării Mijlocii: VIDA *Keramik*, 147. pl. 54/ 3, 175.

[155] Subtipul **di.bz.01 (fig. 592/ 7-24)** apare în: în bazinul **Târnavei Mari** în cimitirul 2 de secol 8 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul*, 64 fig. 15/ 4; varianta **di.bz.01.01** în bazinul Mureşului Mijlociu, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 113 fig. 56/ 22; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de secol 6 de la Stupini: GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 146 fig. 18/ 2; 147 fig. 19/ 9; în locuinţa nr. 12 de sec. 8 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 12/1; în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Vestigii*, fig. 16/ 2; apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii** : VIDA *Keramik*, pl. 12/ 3, 13/ 1; atestat şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**:

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ 1; **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 8-9, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 97 fig. 47/ 5; în Moldova centrală, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 351 fig. 90/ 3, 357 fig. 96/ 1-2, 358 fig. 97/ 5, 363 fig. 102/ 4, 377 fig. 116/ 10, 380 fig. 119/ 8, 391 fig. 130/ 10 (orizontul de locuire din secolele 6-7); în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 215 fig. 62/ Loc. 3/ 1; în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, Nica, *Gropşani*, 167 fig. 15/ Loc. 6/ 2; subvarianta **di.bz.01.01a**: apare în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 346 fig. 10/ 14, 347 fig. 11/ 13; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Şopteriu „Romonţi": GAIU *Vestigii*, fig. 18/ 4; **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 8-9, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 94 fig. 44/ 1 (subvarianta a2); varianta **di.bz.01.02**: este atestată în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 şi 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 285 fig. 11/ 5, 7-8, 286 fig. 12/ 20; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 101 fig. 44/ 4, 104 fig. 47/ 1, 113 fig. 56/ 13; în context de secol 6, aşezarea de la Cipău-Sf. Gheorghe „Pe şes": K. HOREDT, SCIV 6, 3-4, 1955, 646 fig. 3/ 6; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 105 fig. 10/ 8; în locuinţa nr. 12 de sec. 8 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 12/ 3; apoi aşezarea din aceeaşi perioadă de la Stupini: GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 144 fig. 16/ 4; 150 fig. 22/ 5-6 (di.bz.01.02); în aşezarea de sec. 8 de la Şirioara „Rît": GAIU *Şirioara*, pl. 34/ 4; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în aşezarea de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 66/ 1 (etapa de locuire 3: secolul 10); apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii** : VIDA *Keramik*, pl. 5/ 4, 13/ 1, 174; atestat şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ 4; **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 8-9, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 93 fig. 43/ 2; în Moldova centrală, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 351 fig. 90/ 6 (orizontul de locuire din secolele 6-7); subvarianta **di.bz.01.02a2**: în bazinul Târnavei Mari, în contexte de secol 4, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 284 fig. 10/ 7; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Ciceu-Corabia „Sub Cetate" sau Stupini „Fânele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 4/ 2, 13/ 3; în **vestul României**, în bazinul Barcăului, în contexte din secolele 8-9, la Drighiu „Zalha": COSMA *Vestul României*, 436 pl. 99/ 15; în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 318 pl. 4/ 3; apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii** : VIDA *Keramik*, pl. 8/ 1 (ductul strâns al benzilor de linii în val), 45/ 1, 3 (pe ceramica modelată la roata înceată din a doua jumătate a secolului 7), pl. 174-175; subvarianta **di.bz.01.02.a3**: este documentata în bazinul **Târnavei Mari**, în cimitirul de secol 8 de la Ocna Sibiului: PROTASE *Ocna Sibiului*, pl. 17/ 47; **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 9-10, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 121 fig. 66/ 7; în vestul României, în bazinul **Someşului**, în contexte din secolele 8-9, la Lazuri „Lubi Tag": COSMA *Vestul României*, 111 pl. 111/ 16; subvarianta **di.bz.01.02.a6**: se regăseşte în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 40/ 1; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 110 pl. 1/ 7; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Cipău-Sf. Gheorghe „Pe şes": K. HOREDT SCIV 6, 3-4, 1955, 646 fig. 3/ 12 (subvarianta a6b); în **vestul României**, în bazinul Crasnei superioare, în contexte din secolele 8-9, la Berea: COSMA *Vestul României*, 352 pl. 15/ 2 (subvarianta a6); subvarianta **di.bz.01.02.a6a:** în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 348 fig. 12/ 17; **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 8-9 de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 95 fig. 45/ 3; **varianta di.bz.01.03**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 285 fig. 11/ 1; în contexte de secol 7 în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 345 fig. 9/ 3; în contexte de secol 8 în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 352 fig. 16/ 4; 353 fig. 17/ 1; apoi în cimitirul de secol 8 de la Ocna Sibiului: PROTASE *Ocna Sibiului*, pl. 20/ 96; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 54/ 14; în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 38/ 3, 41/ 5, 46/ 14; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Cipău-Sf. Gheorghe „Pe şes": K. HOREDT SCIV 6, 3-4, 1955, 646 fig. 3/ 8; în **vestul României**, în bazinul Barcăului, în contexte de secol 8, la Pir: COSMA *Vestul României*, 524 pl. 187/ 7; în bazinul superior al **Crişului Negru**, în contexte din secolele 8-9, la Boiu: COSMA *Vestul României*, 402 pl. 55/ 5; apare pe ceramica din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii**: VIDA *Keramik*, pl. 3/ 1, 5, 16/ 3, 174 (ceramica lucrată la roata rapidă), 32/ 2, 175 (ceramica lucrată la roata înceată); frecvent atestat şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ IV;

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Moldova centrală, la est de Siret, în aşezarea din secolele 8-9, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 95 fig. 45/ 4, 102 fig. 53/ 3; în Moldova centrală, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 399 fig. 138/ 1 (orizontul de locuire din secolele 7-8); în secolele 8-9, între **Prut şi Nistru**: POSTICĂ *Hansca*, fig. 8/ 16; MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 374 fig. 54/ 16, 384 fig. 64/ 5, 386 fig. 66/ 16; în **Muntenia**: în aşezarea din secolele 6-7 de la Ciurel: DOLINESCU-FERCHE *Ciurel*, 205 fig. 22/ 11; în a doua aşezare de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 133 fig. 6/ 2, 149 fig. 22/ 9, 151 fig. 23/ 10, 15; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 164 fig. 12/ 1, în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 215 fig. 63/ 2; subvarianta **di.bz.01.03a (fig. 592/ 20)**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8 în: aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 256 fig. 20/ 1; în cimitirul de secol 8 de la Ocna Sibiului: PROTASE *Ocna Sibiului*, pl. 15/ 31; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 46/ 14; în bazinul **Someşului Mare** în: aşezările de sec. 6 de la: Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 104 fig. 9/ 15; Şirioara „Rît": GAIU *Şirioara*, pl. 31/ 4; în aşezările de sec. 8 de la: Archiud „Fundătura": GAIU *Vestigii*, fig. 2/ 3; în locuinţa nr. 12 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 12/ 7; Stupini „Fânceţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 11/ 2, 14/ 1; în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 111 pl. 2/ 2, 112 pl. 3/ 2; în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 8, în aşezarea de la ŢAGA: Protase *Ţaga*, 103 pl. 15/ 1, 100 pl. 12/ 1-2; în faza a 2-a (prima jumătate a secolului 7) FUSEK *Slovensko*, 355 pl. 41/ 10; dar şi în faza 3 (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*: 315 pl. 1/ 3, 320 pl. 6/ 12, 344 pl. 30/ 1, 382 pl. 68/ 1; subvarianta **di.bz.01.03b (fig. 592/ 21)**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 346 fig. 10/ 4, 353 fig. 16/ 13; subtipul **di.bz.02**: în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Şirioara „Rît": GAIU *Şirioara*, pl. 31/ 8; în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 385 fig. 124/ 13 (orizontul de locuire din secolele 6-7); **varianta di.bz.02.01:** în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Cipău-Sf. Gheorghe „Pe şes": K. HOREDT, Stud. şi Cerc. Istor. Veche, 6, 3-4, 1955, 646 fig. 3/ 17; în bazinul **Someşului Mare** în aşezarea de la Stupini „Vătaşniţă: GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 138 fig. 10. 7, 153 fig. 25/ 9; apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii** : VIDA *Keramik*, pl. 19/ 5-6, 174; în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Ovrei": **Popilian, Nica**, *Gropşani*, 218 fig. 66/ Loc. 2/ 8; în aşezarea de secol 3, din **Muntenia**, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, fig. 41/ 14; în aşezarea de secol 6 de la Olteni: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, fig. 120/ 1; în a doua aşezare de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 137 fig. 10/ 11; **varianta di. bz.02.02 (fig. 594/ 15 - 16)**: în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de secol 6 de la Stupini: GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 154 fig. 26/ 11; varianta **di.bz.02.03 (fig. 594/ 17):** în bazinul Târnavei Mari în cimitirul 2 de secol 8 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul*, 68 fig. 18/ 4; în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 382 pl. 68/ 5; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în etapa de locuire 3 (secolul 10) a aşezării de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 4/ 3, 45/ 4, 58/ 5b; apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii** : VIDA *Keramik*, pl. 14/ 2, 16/ 1, 20/ 4, 29/ 2, 33/ 2, 34/ 5, 174; rar în aşezările din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, fig. 10/ 5; frecvent atestat şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ II; şi în **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 8-9, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 98 fig. 48/ 4; în sec. 8-9, între **Prut şi Nistru**: POSTICĂ *Hansca*, fig. 23/ 1, MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 384 fig. 64/ 9, 385 fig. 66/ 15; în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 170 fig. 18/ Loc. 11/ 2; **varianta di.bz.02.04 (fig. 594/ 18 - 24)**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 348 fig. 12/ 20; în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 346 fig. 10/ 2; 348 fig. 12/ 5; în cimitirul 2 de secol 8 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul*, 71 fig. 20/ 6; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în aşezarea de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 35/ 11 (etapa de locuire 1: secolul 8), pl. 3/ 1, 6/ 1 (varianta a4) (etapa de locuire 3: secolul 10); frecvent atestat şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ I; subtipul **di.bz.0102**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 285 fig. 11/ 3, 6; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, pl. 52/ 7-9; în imediata vecinătate a **limesului nordic** al provinciei Dacia, la Zalău, într-un mediu din secolele 3-4: MATEI, STANCIU *Vestigii*, 429 pl. 248/ 2; **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 8-9 de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 92 fig. 42/ 2; subvarianta **di.bz.0102.01b (fig. 593/ 7-15)**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 349 fig. 13/ 15; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri:

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 41/ 6; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fânețele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 13/ 6; subvarianta **di.bz.0102.01b1 (fig. 593/ 8 - 10)**: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte de secol 4 (?), din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 282 fig. 8/ 5; subvarianta **di. bz.0102.01b2 (fig. 593/ 11-14)**: în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 349 fig. 88/ 7 (orizontul de locuire din secolele 6-7); varianta **di.bz.0102.03 (fig. 593/ 16 - 19)**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 349 fig. 13/ 16; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 36/ 3; 40/ 2-3; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 111 fig. 54/ 7; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 11/ 3; în aşezările de sec. 8 de la Archiud „Fundătura": Gaiu *Vestigii*, fig. 2/ 1; Fântânele „Rât": GAIU *Vestigii*, fig. 3/ 8; Ocniţa „La Ştefălucu" (locuinţa nr. 12): GAIU *Ocniţa*, pl. 12/ 5-6, Coasta: GAIU *Şirioara*, pl. 36/ 3; în **vestul României**, în bazinul Someşului, în contexte din secolele 8-9, la Popeni „Cuceu": COSMA *Vestul României*, 539 pl. 202/ 3; în bazinul Crasnei Superioare, în contexte din secolele 8-9: COSMA *Vestul României*, 342 pl. 5/ 12 (Badon „La Răstignire"), 350 pl. 13 (Berea) sau Inferioare, în contexte din secolele 8-9, la Carei „Staţia de epurare": COSMA *Vestul României*, 407 pl. 70/ 5, dar şi în bazinul Crişului Repede, la Girişulu de Criş Gherand: COSMA *Vestul României*, 444 pl. 107/ 7; în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia**: FUSEK *Slovensko*, 315 pl. 1/ 1; apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii**: VIDA *Keramik*, pl. 6/ 1, 7/ 2-3, 21/ 3, 33/ 1,174; în aşezarea de secol 6, din **Muntenia**, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 78 fig. 75/ 6; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 215 fig. 63/ 4; în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 166 fig. 14/ Loc. 4/ 7, 167 fig. 15/ Loc. 6/ 5, 171 fig. 19/ Loc. 11/ 14, 19, 173 fig. 21/ Loc. 15/ 11; varianta **di.bz.0102.04 (fig. 593/ 20-26)**: în bazinul **Târnavei Mari**, în cimitirul de secol 8 de la Ocna Sibiului: PROTASE *Ocna Sibiului*, pl. 19/ 81 (varianta d2, însă mai puţin unghiulară), 22 / 120 (varianta d1); în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 36/ 5; 37/ 1; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezările de sec. 6 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 7/ 3; Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 105 fig. 10/ 2; Şirioara „Rît": GAIU *Şirioara*, pl. 31/ 9; în aşezările de sec. 8 de la: Stupini „Fânețele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 9/ 1-2, 10/ 1; Şopteriu „Romonţi": GAIU *Vestigii*, fig. 18/ 7, 10; vezi şi GAIU *Aşezări*, 123 fig. 5/ 2 (Podirei), 125 fig. 8/ 3-4 (Lechinţa), 128 fig. 10/ 6, 129 fig. 11/ 8 (Stupini „Fânaţele Archiudului"); apoi aşezarea din aceeaşi perioadă de la Stupini: GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 137 fig. 9/ 4 (di.bz.0102.04); în faza a 3-a (a doua jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din **Slovacia** (subvarianta d4): FUSEK *Slovensko*, 315 pl. 1/ 1, 316 pl. 2/ 1, 317 pl. 3/ 3, 324 pl. 10/ 4, 336 pl. 22/ 12, 344 pl. 30/ 8, 349 pl. 35/ 3(faza 1b?; probabil mai târziu); apar aici rar şi în faza a 2-a (prima jumătate a secolului 7) a epocii slave timpurii din Slovacia: FUSEK *Slovensko*, 365 pl. 51/ 4; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în aşezarea de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 66/ 9, pl. 71/ 6, 71/ 6 (varianta d1) (etapa de locuire 3: secolul 10); apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii**: VIDA *Keramik*, pl. 8/ 2, 9/ 1, 174; în aşezarera de secol 3, din **Muntenia**, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 53 fig. 37/ 2, în aşezarea de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 92 fig. 98 dreapta sus; subvarianta **di.bz.0102.04b (fig. 593/ 21)**: în **vestul României**, în bazinul Someşului, în contexte din secolele 8-9, la Oarţa de Jos: COSMA *Vestul României*, 507 pl. 170/ 3; apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii**: VIDA *Keramik*, pl. 11/ 2, 174; varianta **di.bz.0102.05**: în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 351 fig. 15/ 7; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 44/ 3; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fânețele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 12/ 6, 14/ 2, 6; în **vestul României**, în bazinul Crişului Repede, în contexte de secol 10, la Biharia „SABaraj": COSMA *Vestul României*, 379 pl. 42/ 5 sau în bazinul Someşului, în contexte din secolele 8-9, la Lăpuşel „Ciurgău": COSMA *Vestul României*, 452 pl. 115/ 5, dar şi bazinul Crasnei Inferioare, în contexte din secolele 8-9, în tumulul T12/ 1870 de la Nuşfalău: COSMA *Vestul României*, 496 pl. 159/ 2; apare şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii** : Vida *Keramik*, pl. 30/ 2; rar în aşezările din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 136 fig. 11/ 14, 20; în a doua aşezare de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 149 fig. 22/ 1; în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 168 fig. 16/ Loc. 7/ 3, 174 fig. 22/ Loc. 16/ 4; frecvent atestat şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ VII.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

mai rar, dar cu maximă reprezentare în motivistica perioadei secolului 8, de striuri orizontale (di.str.: fig. 594/ 25-27)[156]. În ornamentica specifică numai secolului 8 apar două variante ale decorului incizat (di.bz.01.01b, di.bz.02.04.a2: fig. 592/ 10; 594/ 20), dintre care numai varianta cu caneluri incizate orizontale care îmbracă corpul vasului (di.bz.02.04.a2) apare cu un număr suficient de exemplare pentru a putea fi considerată relevantă.

Caracteristice pentru ornamentica secolului 12 de la Sighişoara „Dealul Viilor" sunt câteva variante ale decorului incizat, printre care caneluri orizontale mai largi (di.02.c1a: fig. 592/ 4), caneluri în val izolate (di.01.b: fig. 591/ 20-21) sau optiforme (di.01.e: fig. 591/ 26)[157], sau suprafeţe de caneluri orizontale, combinate cu suprafeţe cu striuri (di.02.04.b2: fig. 594/ 24).

Pe de altă parte, în secolul 12 se află şi centrul de greutate a trei subtipuri ale decorului incizat. Un rol major îl ocupă canelurile izolate în val, combinate cu cele orizontale (di.01: fig. 591/ 17-26), între care canelura în val izolată joacă rolul primordial (di.01a: 591/ 17-19)[158], la care se adaugă combinaţia dintre canelura în val şi cea orizontală (di.01.01.: fig. 592/ 6)[159], sau trei caneluri în val (d.01.d: fig. 592/ 5)[160] sau combinaţii între două caneluri (di.01c: fig. 591/ 22-24)[161].

[156] În bazinul **Târnavei Mari** apar în contexte de secol 6 din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 280 fig. 6/ 113; în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 348 fig. 12/ 3, 352 fig. 16/ 1; apoi în cimitirul 2 de secol 8 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul*, 65 fig. 16/ 1, 69 fig. 18/ 7, 69 fig. 19/ 4, 71 fig. 20/ 7-8; în cimitirul de secol 8 de la Ocna Sibiului: PROTASE *Ocna Sibiului*, pl. 19/ 71; în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 40/ 5; 44/ 1, 7; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie" GAIU *Dipşa*, 100 fig. 5/ 4; în aşezarea de sec. 8 de la Ciceu-Corabia „Sub Cetate": GAIU *Vestigii*, fig. 4/ 2; în **vestul României**, în bazinul Crasnei superioare, în contexte din secolele 8-9, la Badon „La Răstignire": COSMA *Vestul României*, 342 pl. 5/ 5; în bazinul Mureşului inferior, în contexte din secolele 8-9, la Beliuc: COSMA *Vestul României*, 344 pl. 7/ 6; striuri orizontale apar şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii**: VIDA *Keramik*, pl. 3/ 4, 34/ 1, 174; sunt atestate şi în **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 88 fig. 39/ 1, 5, 90 fig. 40/ 6, 94 fig. 44/ 2, 95 fig. 45/ 1, 5, 100 fig. 51/ 1 (orizontul din secolele 8-9); în Moldova centrală, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 385 fig. 124/ 2 (orizontul de locuire din secolele 6-7), dar şi în aşezările din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 136 fig. 11/ 10, iar subvarianta **di.str.02a2 (fig. 594/ 27)** în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în etapa de locuire 3 (secolul 10) a aşezării de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 12/ 1.

[157] Această modalitate ornamentală apare însă în bazinul **Târnavei Mici** în contexte de secol 8 la Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 38/ 1, dar şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii**: VIDA *Keramik*, pl. 43/ 1, 3.

[158] Subtipul **di.01.a** apare: în bazinul Târnavei Mici, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 39/ 1, 4; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 113 fig. 56/ 17; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 112 pl. 3/ 4; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în aşezarea de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, pl. 66/ 3 (etapa de locuire 3: secolul 10); atestat şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ 2; în aşezările din secolele 6-7 **din Muntenia:** DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 132 fig. 7/ 15, 134 fig. 8/ sus mijloc; **în Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 278 fig. 16/ 4, 8; 29, 348 fig. 40/ 24; la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 345 fig. 84/ 8, 349 fig. 88/ 12, 354 fig. 93/ 2, 361 fig. 100/ 6, 366 fig. 105/ 1-2; 373 fig. 112/ 5-6, 377 fig. 116/ 10 (orizontul de locuire din secolele 6-7); în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA, *Gropşani*, 170 fig. 18/ Loc. 11/ 2; di.01a2: în bazinul **Someşului Mare**, în aşezarea de sec. 8 de la Fântânele „Rât": GAIU *Vestigii*, fig. 3/ 6; în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fânețele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 15/ 6; în **Moldova de nord**, în aşezarea din secolele 6-7 de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 128 fig. 49/ 5.

[159] Subvarianta **di.01.01a** este atestată în bazinul **Someşului Mare**: în nivel de sec. 11 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, pl. 13/ 1, dar şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ 5 (subvarianta a2).

[160] Aşa cum apar în bazinul **Târnavei Mari**, în cimitirul 2 de secol 8 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul*, 71 fig. 20/ 6 şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 150, 151 fig. 34/ V.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Motive cruciforme (di.cr) (fig. 591/ 14 -16, 628)

Numai secolului 6 îi aparţin şi fundurile de vas ornamentate cu o cruce incizată (di.cr.b: fig. 591/ 15)[162], doar în contexte de secol 7 au apărut motive cruciforme neclare (di.cr.x: pl. 79/ 1) şi numai în ornamentica secolului 8 este atestat celălalt subtip al decorului cruciform (di. cr.a: 591/ 14)[163].

Funduri ştampilate (fig. 591/ 13, 675)

Funduri ştampilate au apărut la Sighişoara cu 3 exemplare numai în contexte databile în secolul 12[164].

Decor pictat (dpict) (fig. 671)

Decorul pictat reprezintă o particularitate a ceramicii fine, de culoare roşie, de factură romană, ceea ce permite încadrarea sa cronologică în primul orizont de locuire.

V.3a. Cronologia tipurilor de locuinţe

Perspectiva cronologică a evoluţiei spaţiului de locuit permite câteva observaţii interesante.

Locuinţe cu spaţiul mic, aparţinând categoriei de suprafeţe s.01 – s.02 (până la 7 m²) au o distribuţie cronologică neuniformă, o prezenţă ceva mai mare constatându-se la locuinţele aparţinând secolului 6 (fig. 930-931).

---

[161] Varianta **di.01c1** apare pe un fragment la roata rapidă din bazinul **Târnavei Mari**, din locuinţa 31 de secol 6 din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 281 fig. 7/ 4; varianta **di.01.c2**: în bazinul Târnavei Mari, în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 345 fig. 9/ 1; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Fânceţele Archiudului": GAIU *Vestigii*, fig. 13/ 5, 7; în aşezarea de sec. 8 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Vestigii*, fig. 16/ 1.

[162] Motivul apare în bazinul **Târnavei Mici**, în contexte de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*, pl. 36/ 1; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, ca şi la Sighişoara de altfel, în context de secol 6, în aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 102 fig. 45/ 7 (pe fund); în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 140 fig. 12/ 15; 145 fig. 17/ 6, apoi în aşezarea de sec. 8 de la Şopteriu „Romonţi": GAIU *Vestigii*, fig. 17/ 1; în **vestul României**, în bazinul Crişului Repede, în contexte din secolele 8-9, la Girişul de Criş „Gherand": COSMA *Vestul României*, 444 pl. 107/ 6 (pe fund de vas); în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 343 fig. 82/ 4, 370 fig. 109/ 1 (orizontul de locuire din secolele 6-7); în sec. 6-7, **între Prut şi Nistru**: MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 388 fig. 68; în **Muntenia**, în aşezarea de secol 6, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 65 fig. 52/ 2, 75 fig. 70/ 1; în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 173 fig. 21/ Loc. 15/ 1.

[163] Ornamentarea vaselor, în special a celor modelate cu mâna, cu semne cruciforme, poate fi documentată: în **Moldova de nord**, în aşezarea din secolele 6-7, de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 121 fig. 42/ 3; sunt atestate şi în **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 47 fig. 19/ 7 (orizontul din secolele 6-7); o mică colecţie de semne cruciforme pe pereţii unor vase din secolele 6-7 la TEODOR *Regiunile*, 99 fig. 4/ 6-8. în **Muntenia**: în aşezarea din secolele 6-7 de la Ciurel: DOLINESCU-FERCHE *Ciurel*, 189 fig. 4/ 17; în aşezarea de secol 6 de la Bucureşti-Soldat Chivan: DOLINESCU-FERCHE, CONSTANTINIU *Soldat Chivan*, 308 fig. 9/ 6; pentru alte exemple: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 132 fig. 7/ 14, 17 (Dulceanca); în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 169-170.

[164] Funduri ştampilate apar relativ rar în bazinul **Târnavei Mari** şi anume în contexte de secol 8, în cimitirul nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Cimitirul 2*, 63 fig. 14/ 1, 77 fig. 26/ 7a; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 12 de la Vermeş „Grădina CAP": RĂDULESCU *Vermeş*, 112 pl. 3/ 10; în **vestul României**, în bazinul Crişului Repede în contexte de secol 10, la Biharia „SA Baraj": COSMA *Vestul României*, 387 pl. 50/ 3-4, 5; sunt atestate şi pe ceramica lucrată la roata rapidă din mediul avar din ultimul sfert al secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, din bazinul **Dunării Mijlocii**: VIDA *Keramik*, pl. 15/ 3; şi relativ frecvent şi în orizontul funerar al secolelor 7 (a doua jumătate) – 9 din bazinul **Dunării Inferioare**: FIEDLER *Gräberfelder*, 156-168, 159 fig. 37; pentru prezenţa lor în sec. 8-9; între **Prut şi Nistru**: POSTICĂ *Hansca*, fig.20-22.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

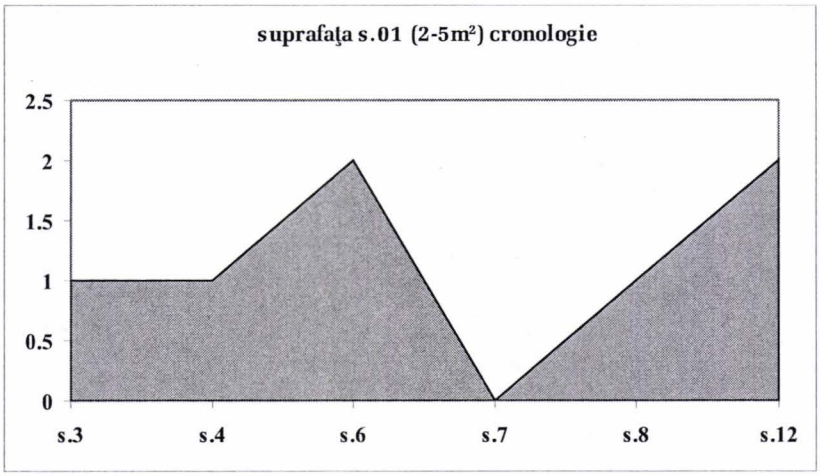

Fig. 930. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţei locuibile s.01

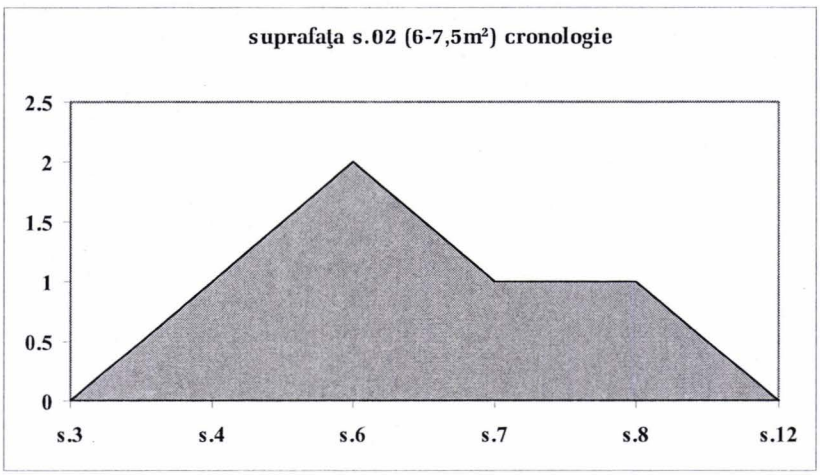

Fig. 931. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţei locuibile s.02

În schimb, locuinţele cu spaţiul mai mare, aparţinând categoriei de suprafeţe s.03 – s.05 (între 9 şi 16/17 m²) se concentrează în secolul 7 şi mai ales în secolul 8 (fig. 932-934).

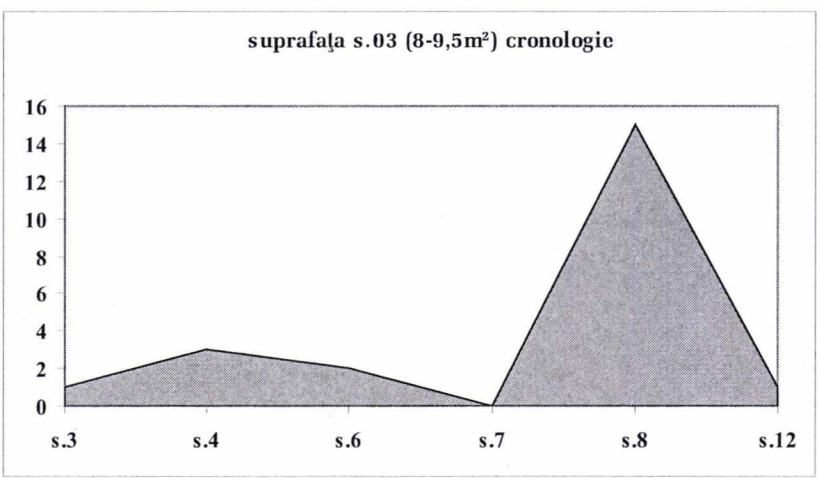

Fig. 932 Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţei locuibile s.03

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

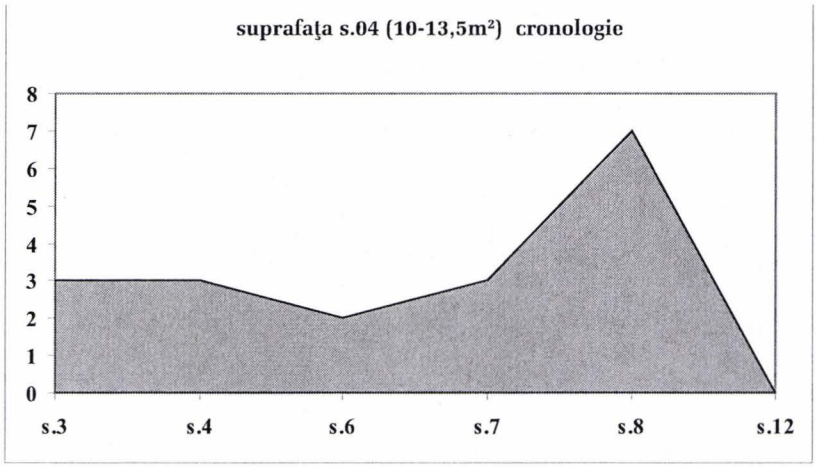

Fig. 933. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţei locuibile s.04

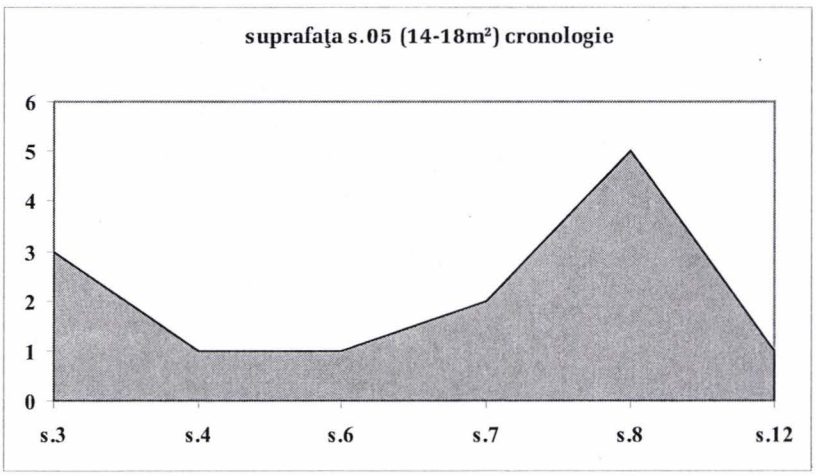

Fig. 934. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţei locuibile s.05

Locuinţele cu spaţiul cel mai mare, aparţinând categoriei de suprafeţe s.06 (peste 20 m²), par a fi o caracteristică mai ales a secolului 3. Numărul redus de astfel de complexe descoperite împiedică însă concluzii tranşante. (fig. 935).

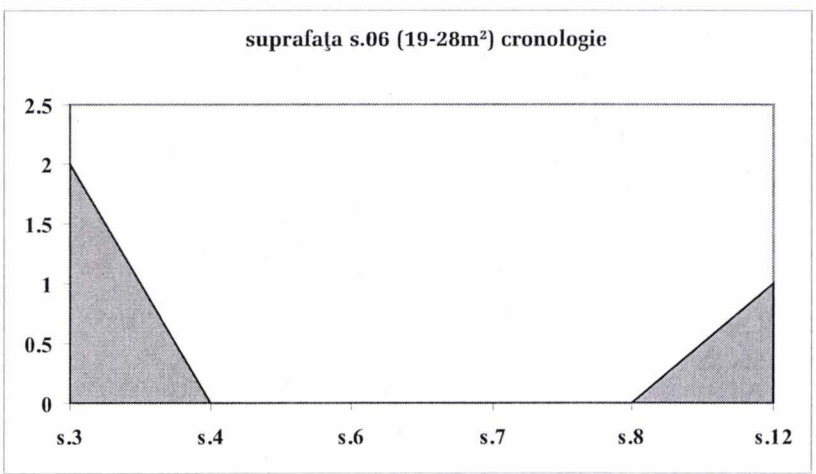

Fig. 935. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţei locuibile s.06

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Imaginea devine oarecum mai limpede la o comparaţie a dimensiunilor spaţiului de locuit în diferitele etape cronologice sesizate.

Se poate observa că secolul 3 pare a fi caracterizat mai ales de locuinţe mai mari, aparţinând categoriei de suprafaţă s.04 (între 10-12 m²) şi s.05 (15-17 m²), dar şi s.06 (peste 20 m²) (fig. 936).

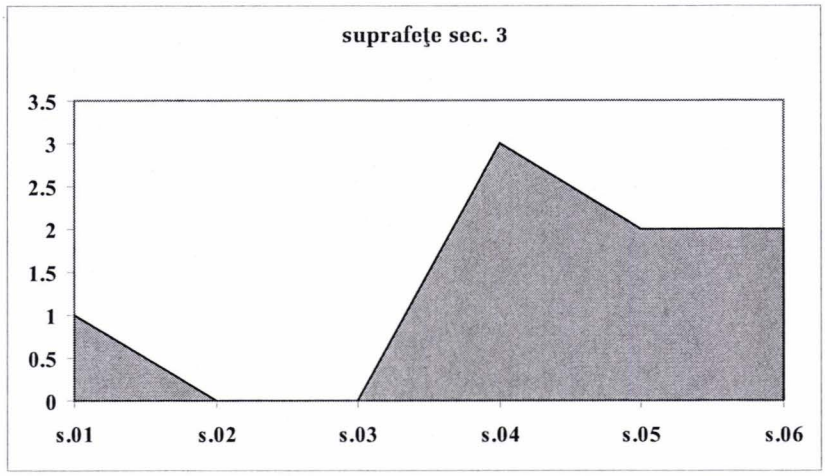

Fig. 936. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţelor locuibile ale secolului 3 (a doua jumătate)

Secolul 4 pare a fi dominat de locuinţe aparţinând categoriei de suprafaţă s.03 (în jur de 9 m²) (fig. 937).

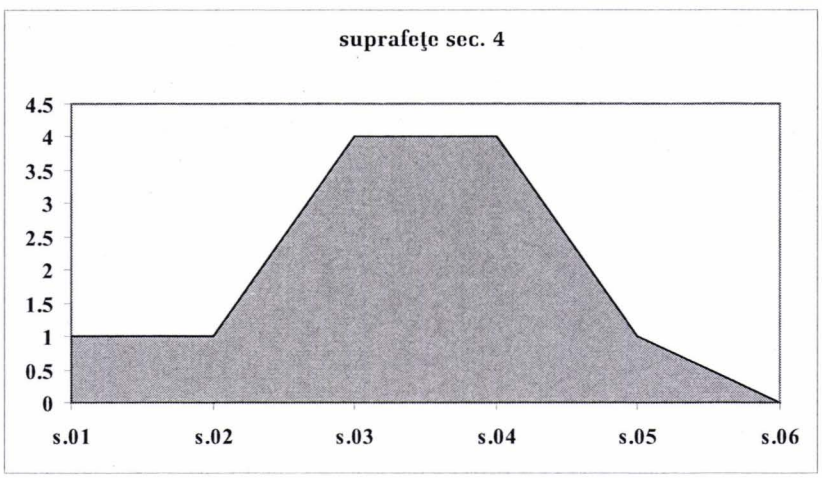

Fig. 937. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţelor locuibile ale secolului 4

În secolul 6 par a fi frecvente, spre deosebire de situaţia de la Moreşti[165], locuinţele cu suprafeţe mai mici (fig. 938).

În secolul 7 şi cu atât mai mult în secolul 8 situaţia se schimbă, peisajul fiind dominat în mod evident de locuinţe cu suprafeţe aparţinând categoriei s.04 (între 10-12 m²) şi s.05 (15-17 m²) (fig. 939-940)[166].

[165] HOREDT *Moreşti*, 100 fig. 43/ 3: dominante sunt aici locuinţele cu suprafeţe aparţinând categoriei s.04 – s.05.

[166] Pentru suprafaţa locuinţelor din secolele 6-7: vezi şi CURTA *Slavs*, 282 tabelul 10.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

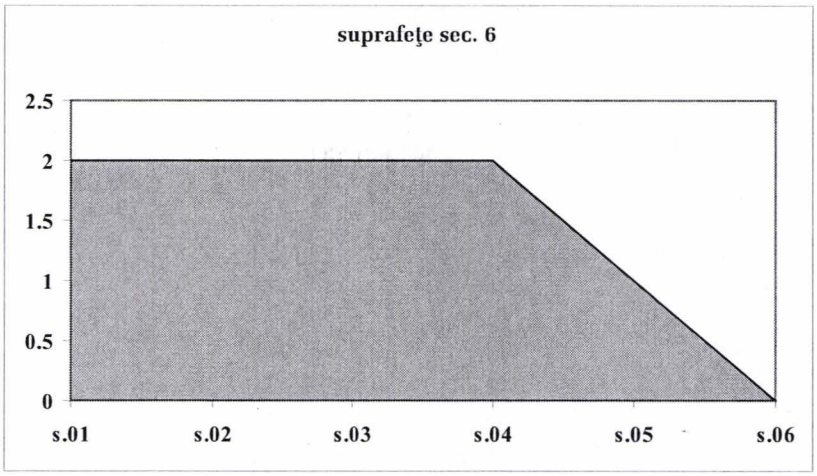

Fig. 938. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţelor locuibile ale secolului 6

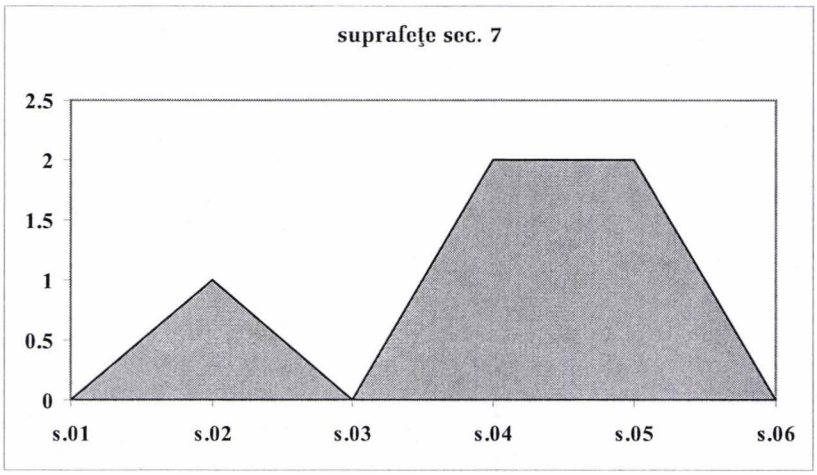

Fig. 939. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţelor locuibile ale secolului 7

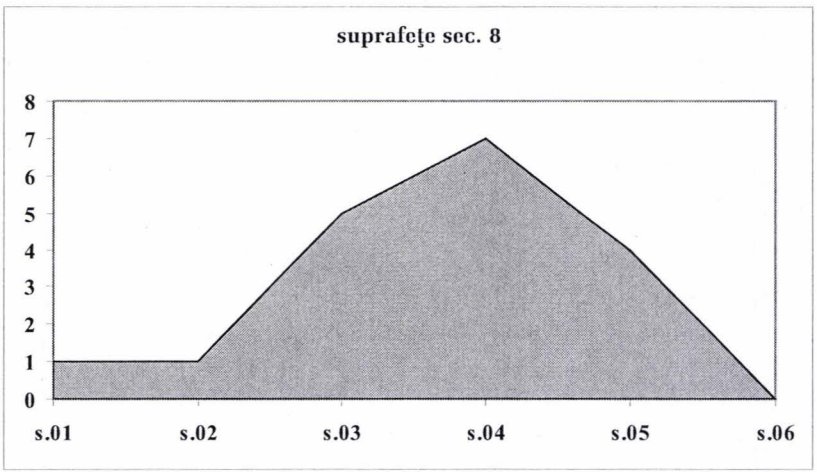

Fig. 940. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţelor locuibile ale secolului 8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Graficul locuinţelor secolului 12 nu permite, datorită şi numărului mic de complexe dezvelite, identificarea unor reguli, de remarcat totuşi prezenţa unor locuinţe cu suprafeţe relativ mai mari şi foarte mari (fig. 941).

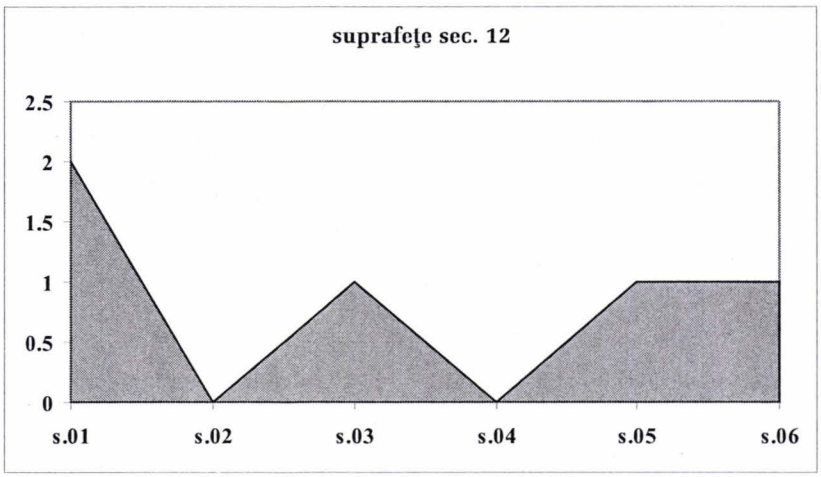

Fig. 941. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al suprafeţelor locuibile ale secolului 12

Observaţii interesante se pot face şi asupra adâncimii până la care locuinţele au fost săpate în pământ. Din graficele pe epoci ale acestei probleme, reiese că mai ales în secolul 3, dar şi în secolul 4, locuinţele au fost mai puţin adâncite în pământ, putând fi considerate locuinţe de suprafaţă (fig. 942-943).

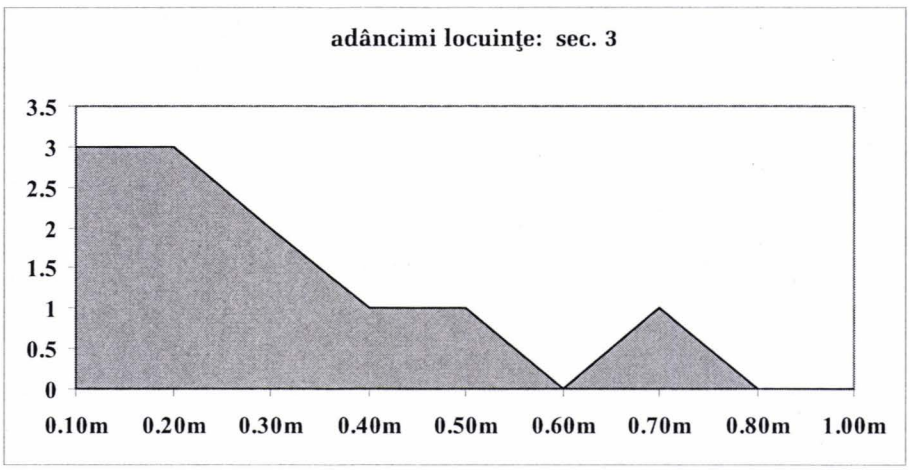

Fig. 942. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al adâncimilor locuinţelor secolului 3 (a doua jumătate)

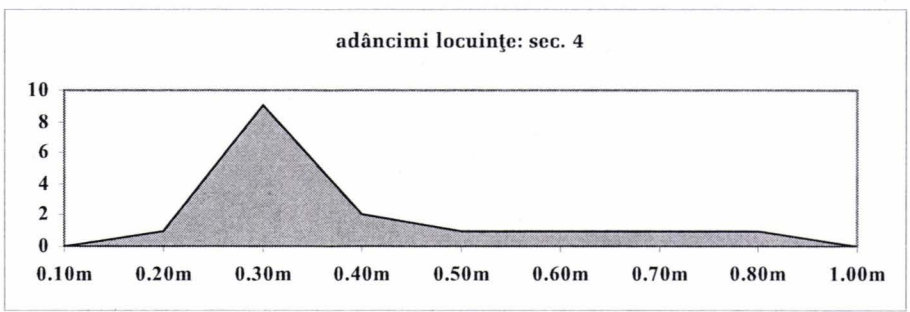

Fig. 943. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al adâncimilor locuinţelor secolului 4

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În perioada următoare, atât în secolul 6, dar mai ales în secolele 7-8, se constată o tendiţă de adâncire mai mare a locuinţelor, media fiind în jur de 50 de cm şi numai în rare cazuri peste acestă valoare (fig.944-946).

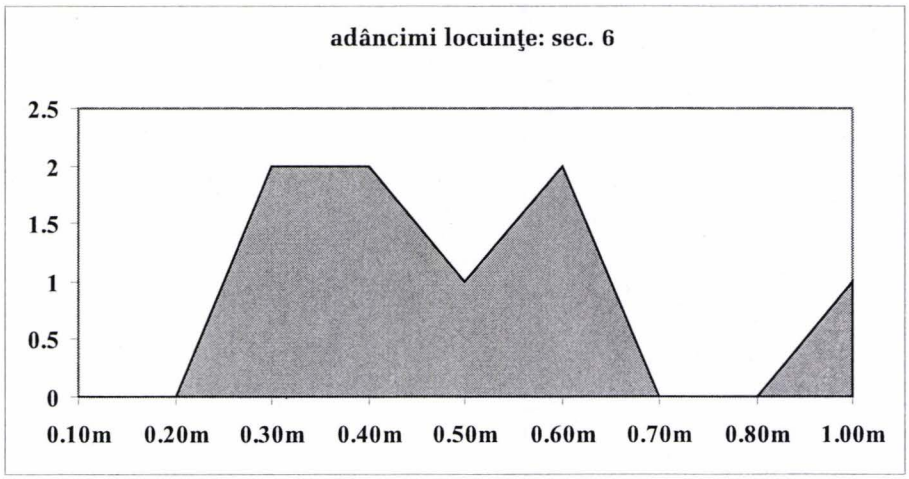

Fig. 944. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al adâncimilor locuinţelor secolului 6

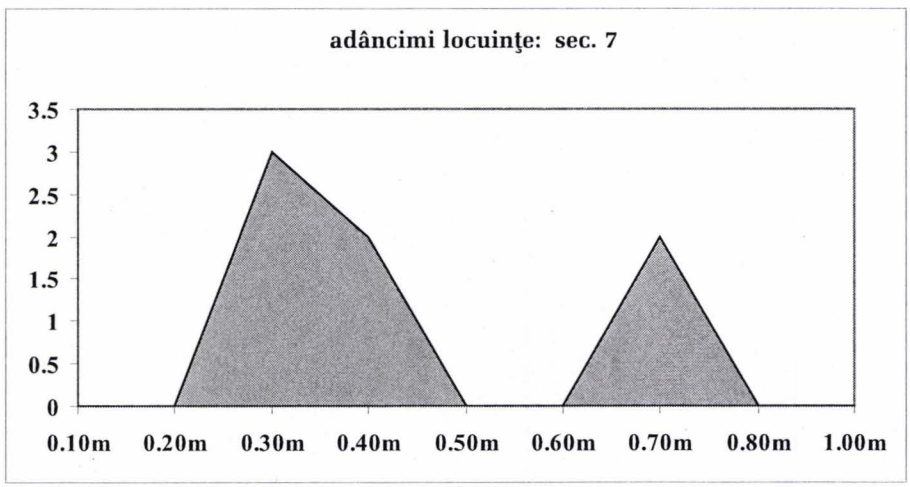

Fig. 945. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al adâncimilor locuinţelor secolului 7

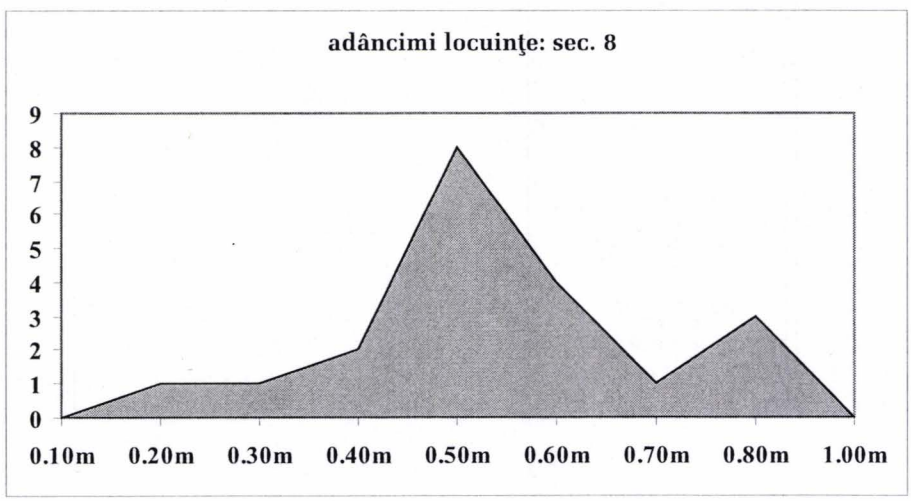

Fig. 946. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al adâncimilor locuinţelor secolului 8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Locuinţele secolului 12 păstrează această tendinţa, media de adâncire fiind aici în jur de 40 de cm (fig. 947).

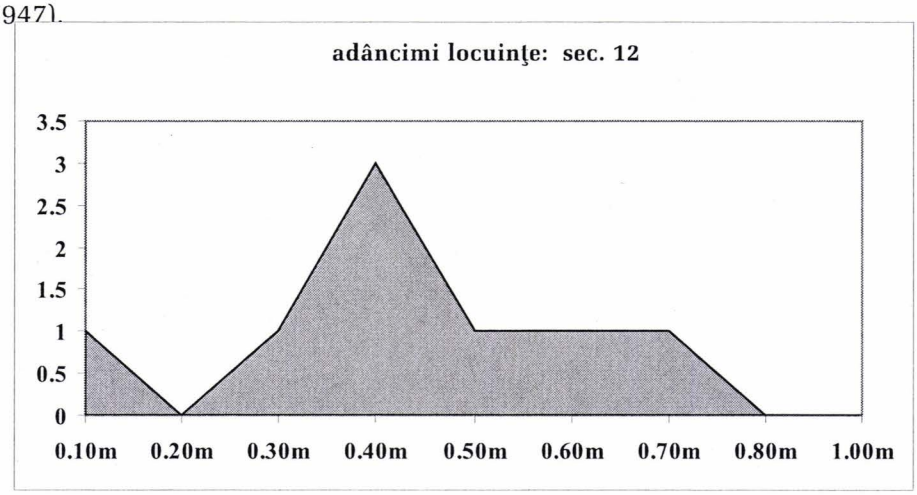

Fig. 947. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al adâncimilor locuinţelor secolului 12

Pornind de la datele obţinute la analiza cronologică a inventarului şi ţinând seama de tipologia locuinţelor descoperite, perspectiva cronologică permite sesizarea unor interesante particularităţi, care uneori au şi o relevanţă temporală, a cărei dimensiune reală este într-o oarecare măsură relativizată de numărul mic de complexe cercetate.

Astfel, tipul de locuinţă 01 (Fig. 13/ 1), locuinţele cu groapă rectangulară, cu colţurile mai mult sau mai puţin rotunjite, adâncite în sol până la 0,50 m şi lipsite de urme de stâlpi sau de instalaţie de încălzire, sunt practic prezente în toate etapele cronologice sesizate (fig. 948)[167].

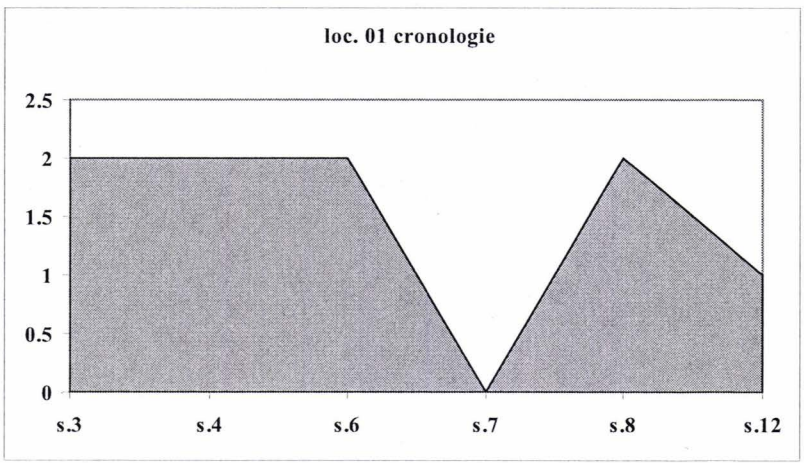

Fig. 948. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de locuinţe 01

Tipul 02 de locuinţa (fig. 13/ 3-4), de asemenea de plan rectangular, cu colţurile mai mult sau mai puţin rotunjite, la fel lipsite de instalaţie de încălzire, dar cu două gropi de stâlp amplasate

[167] În bazinul **Târnavei Mari**, locuinţa 38 din secolul 4, locuinţele 7 şi 33, de secol 6 şi locuinţele 30, 50, 75 (datare largă în secolele 4-6), din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 276 fig. 2/ 12, 1,11, respectiv 9, 277 fig. 3/ 2, 4; în contexte de secol 7 şi 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 338 fig. 2/ 3, 317 fig. 3/ 1;340 fig. 4; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 90 fig. 39/ 3, 11 şi în aşezarea de la Cipău-Sf. Gheorghe „Pe şes": K. HOREDT SCIV 6, 3-4, 1955, pl. 4; în bazinul **Someşului Mare**, în context de secol 6, în aşezarea de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 133-134, fig. 5-6; în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 4, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 25 fig. 5, 27 fig. 9; în context de secol 6: în bazinul **Tisei**, lângă Kengyel CSEH *Kengyel*, 69 fig. 9/ 1, 73 fig. 18; lângă Tiszafüred: CSEH *Tiszafüred*, 177 fig. 9; la est de **Siret**, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 262 fig. 8/ L8, 276 fig. 15/ L15, 278 fig. 16/ stânga sus, 288 fig. 21/ L21.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

în colţurile uneia din laturi sau pe una din laturi, par a fi mai frecvente în secolul 4 (fig. 949). Cele câteva locuinţe de la Sighişoara aparţinând acestui tip nu sunt însă, prin numărul lor redus, destul de concludente. Se observă totuşi în alte zone o preponderenţă a tipului, într-un fel ca şi la Sighişoara, mai ales în secolul 6[168].

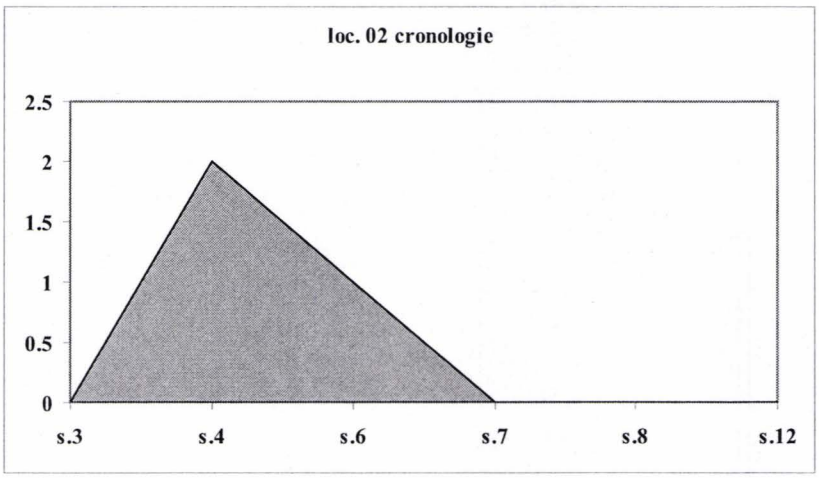

Fig. 949. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de locuinţe 02

În schimb tipul 03 (fig. 13/ 5), reprezentat de locuinţe adâncite în sol până la 0,50 m, cu o suprafaţă folosibilă între 8 şi 9 m², prevăzute în colţuri cu câte un stâlp de susţinere a fost sesizat numai în complexe databile în secolul 6 (fig. 950). Cu tot numărul lor mic, încadrarea cronologică propusă este sprijinită şi de cronologia acestui tip în alte zone geografice[169].

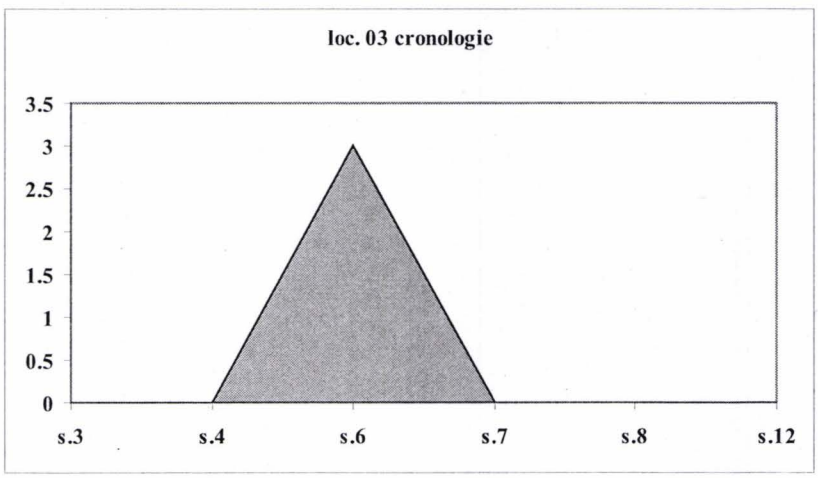

Fig. 950. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de locuinţe 03

[168] În bazinul **Târnavei Mari**, locuinţa 37, de secol 6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 222 fig. 2/ 4 sau locuinţa de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 338 fig. 2/ 1; în bazinul **Someşului Mare**, în context de secol 6, în aşezarea de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 133 fig. 7 (L.16).

[169] Acestui tip pare a-i aparţine şi locuinţa 26 (secolele 4-6, publicată fără inventar ilustrat) din bazinul **Târnavei Mari**, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 276 fig. 2/ 8; în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 91 fig. 40/ 21, sau aşezarea de la Cipău-Sf. Gheorghe „Pe şes": K. HOREDT SCIV 6, 3-4, 1955, pl. 4; în bazinul **Someşului Mare:** în aşezările de secol 6 de la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 135 fig. 7 (L17, de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, 51; în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 4, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 25 fig. 6; în mediul gepidic al secolului 6 din bazinul **Tisei**:

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În cronologia tipului 04 (fig. 13/ 6-9), care, cu excepţia variantei 4b, aparţine şi el locuinţelor fără instalaţii de încălzire, fie de formă dreptunghiulară, fie hexagonală şi cu câte o pereche de stâlpi apropiaţi, amplasaţi în general pe laturile scurte, se observă o primă concentrare în secolul 3, dar şi 4 şi apoi în secolul 8, cu observaţia că în acest ultim caz, perechile de stâlpi de susţinere au fost amplasate pe laturile lungi (fig. 951)[170].

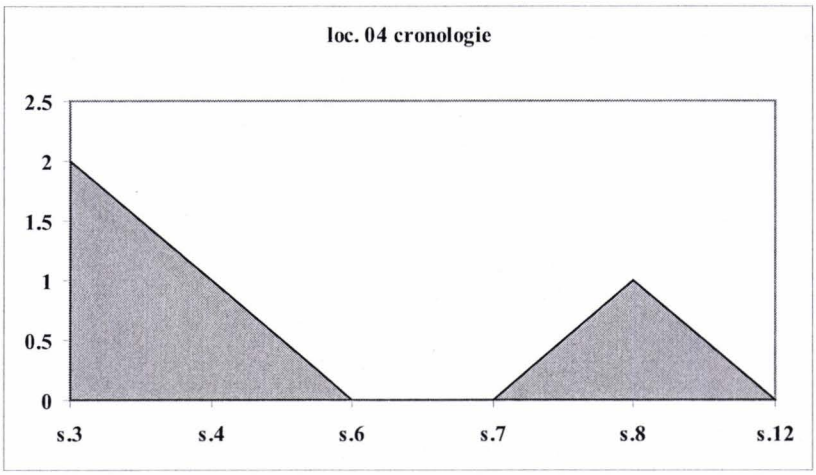

Fig. 951. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de locuinţe 04

Caracteristica principală a tipurilor 05-07 constă în prezenţa instalaţiilor de încălzire. Se evidenţiază, spre deosebire de Sighişoara, dar şi de Transilvania în general, prezenţa intensă a locuinţelor cu instalaţii de încălzire în secolele 6-7 în teritoriile extracarpatice[171].

Cronologia tipului 05 (Fig. 13/ 10-17), ilustrat de locuinţele cu instalaţie de foc alcătuită de un cuptor din pietre de râu şi lespezi de gresie, care dau uneori senzaţia unor adevărate „sobe", pune în evidenţă o schimbare fundamentală. Acest tip lipseşte cu dezăvârşire în complexele secolului 3, este ilustrat cu câteva prezenţe în secolul 4, fiind extrem de slab atestat în secolul 6, el devine absolut dominant în secolul 8. Chiar dacă numărul de complexe pe epoci este redus la Sighişoara, imaginea oferită de acest tip de locuinţă se verifică pe întreg teritoriul Transilvaniei şi îşi găseşte corespondenţe

TAKÁCS *Hausbau*, 278, 275 fig. 2/ 5; lângă Szolnok, în context de secol 6: CSEH *Régészeti*, 44 fig. 6 (3+3 gropi); stadiul încă precar al cercetărilor aşezărilor în această zonă este consecinţa orientării cercetării mai ales spre identificarea şi descifrarea orizontului funerar contemporan; la est de **Siret**, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 285 fig. 20/ L20.

[170] Tipul **04a** este atestat în în **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 318 fig. 32/ B8 (atelier piepteni), 327 fig. 33/ B9 (atelier piepteni?), 362 fig. 45/ B21 (atelier piepteni) iar tipul **04b** tot în **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 6-7, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 27 fig. 5/ c; iar tipul **04d**, în bazinul Mureşului Mijlociu, în aşezarea de la Moreşti: HOREDT *Moreşti*, 91 fig. 40/ 30.

[171] În **Moldova de nord**, în aşezarea din secolele 6-7, de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 82 fig. 3- 95 fig. 16; în **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 6-7, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 27 fig. 5 (orizontul din secolele 6-7), 52 fig. 22 (orizontul din secolele 8-9); în aceeaşi perioadă în **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 125 fig. 2, 121 fig. 3, fig. 5; asupra prezenţei intense a locuinţelor cu instalaţii de foc în Transilvania în secolele 7-8: COSMA *Consideraţii;* 28 şi urm.; pentru **vestul şi nordvestul României** în aceeaşi perioadă: COSMA *Vestul României*, 28-31; este desigur mult exagerată ideea că aceste tipuri de locuinţe şi instalaţii de foc ar fi atestate „în număr relativ mare, neîntrerupt din secolele II-III a.Ch. şi pînă la începutul evului mediu mai ales în regiunile extracarpatice, dar nelipsind nici în fostele zone ocupate de romani": TEODOR *Tradiţii*, 35. Pentru problema instalaţiilor de încălzire în secolele 6-7 vezi şi CURTA *Slavs*, 283 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

tipologice şi cronologice majore şi în alte zone ale Europei centrale şi de est (fig. 952)[172].

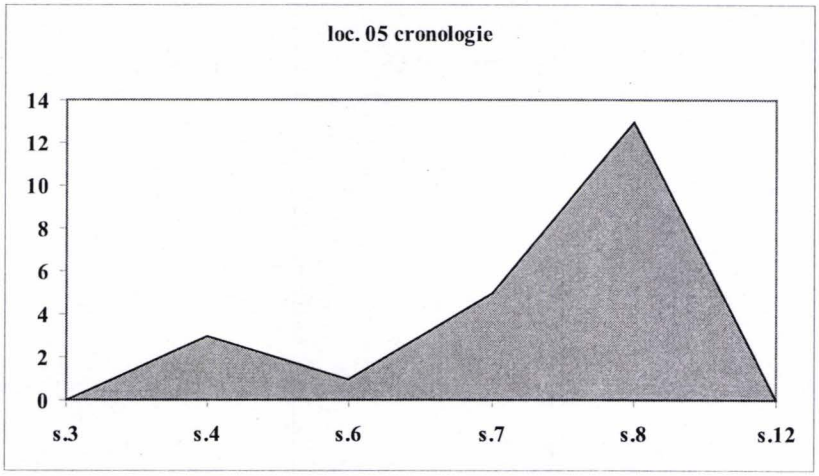

Fig. 952. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de locuinţe 05

Cronologia tipului 06 (Fig. 13/ 18-24), ilustrat de locuinţe cu instalaţii de foc reprezentate de vetre, nu pune în evidenţă o concentrare deosebită. Se poate observa totuşi o tendinţă de creştere

[172] **Tipul 05**: în **Moldova de nord**, în aşezarea din secolele 6-7, de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 82 fig. 3/ d, 85 fig. 6; **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 8-9, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 60 fig. 25/ b; în sec. 8-9, între **Prut şi Nistru**: MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 330 fig. 10/ 1; în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 157 fig. 5/ Loc. 7, Loc 9, 159 fig. 7/ Loc 16, 160 fig. 8/ Loc19; în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Ovrei": POPILIAN, NICA *Gropşani*, 223 fig. 71/ Loc. 4 (cuptorul a fost însă, cum este la toate locuinţele de la Gropşani, săpat într-un bloc de pământ cruţat); **tipul 05a**: în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 312 fig. 52 (L72) (orizontul de locuire din secolele 6-7); **tipul 05b**: *poate* în bazinul **Târnavei Mari**, locuinţa nr. 42, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 277 fig. 3/ 8 (inventarul nu este ilustrat); în a doua parte a mileniului 1 tipul de locuinţă este prezent atât în regiunile de la **est sau nord de Carpaţi**, şi mai rar la **nord de Dunărea mijlocie**: ŠALKOVSKÝ *Häuser*, 22 şi urm., 18 fig. 1, 28 fig. 5, 40 fig. 15, 46 fig. 20, 47 fig. 21; 05f: în bazinul **Târnavei Mari**, în contexte din secolele 4-6, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 277 fig. 3/ 11, 18; în contexte de secol 7: aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 340 fig. 4/ 1; Filiaş: SZÉKELY *Filiaş*, 37-42, 51 fig. 2; sau de secol 8 în: aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 339 fig. 3/ 2, 341 fig. 5/ 3; Cristuru Secuiesc „Poala Bradului": SZÉKELY *Târnava Mare*, 178- 181, 180 fig. 6; 189 fig. 11/ 8; Cristuru Secuiesc „Valea Caldă": SZÉKELY *Târnava Mare*, 181-183; Eliseni: SZÉKELY *Târnava Mare*, 183-188, 186 fig. 9, 187 fig. 10, 190 fig. 12/ 2-3; Medişoru Mare „Măzărişti": SZÉKELY *Târnava Mare*, 170-171; Şimoneşti „Sub stejari": SZÉKELY *Târnava Mare*, 171-178, 175 fig. 4, 189 fig. 11/ 2-7; în bazinul **Târnavei Mici** în contexte de secol 7 la: Bezid: SZÉKELY *Bezid*, 119, pl. 43, 46; sau de secol 8 la: Sălaşuri: SZÉKELY *Sălaşuri*: 72 şi urm., pl. 35; în bazinul **Someşului Mare** în: aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie" din GAIU *Dipşa*, 93; în aşezările de sec. 8 de la Archiud „Fundătura": GAIU *Vestigii*, 379; Coasta: GAIU *Şirioara*, 63, pl. 36/ 1; în bazinul **Someşului Mic**, în context de secol 8, în aşezarea de la Ţaga: PROTASE *Ţaga*, 29 fig.11, 30 fig. 12, 61 fig. 18, 63 fig. 19, 64 fig. 20; în bazinul **Oltului superior**, în aşezarea de secol 7 de la Cernat „Robert Tag": Z. SZÉKELY Slavia Antiqua 17, 1970, 126; în bazinul **Oltului mijlociu**, în aşezarea de secol 8, de la Comana de Jos, din Ţara Făgăraşului: GLODARIU, COSTEA, CIUPEA *Comana de Jos*, 71, fig. 4 (B1), 72, fig. 5 (B5), fig. 6 (B7), 74-75, fig. 10 (B14, 16), 76, fig. 12 (B20), 78, fig. 20 (B29), 79, fig. 8 (B34); în a doua parte a mileniului 1 tipul de locuinţă este prezent cu o intensitate remarcabilă atât în regiunile de la **est sau nord de Carpaţi**, cât şi **la nord de Dunărea mijlocie:** ŠALKOVSKÝ *Häuser*, 17 şi urm., 18 fig. 1, 40 fig. 15, 46 fig. 20, 47 fig. 21; **Moldova de nord,** în aşezarea din secolele 6-7, de la Botoşana: TEODOR *Botoşana*, 83 fig. 4/ d, 89 fig. 10/ b; **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 255 fig. 5/ L5; în aşezarea de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 27 fig. 5/ f (orizontul din secolele 6-7); 54 fig. 23, 56 fig. 24/ 1, 60 fig. 25/ c, 64 fig. 26/ c, 69 fig. 28/ c (orizontul din secolele 8-9), 112 fig. 60/ a-b (orizontul din secolele 9-10); în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 281 fig. 21/ 3-4, 283 fig. 23/ 4, 284 fig. 24/ 1-2, 4, 286 fig. 26/ 1, 4, 288 fig. 28, 290 fig. 30 (L26), 291 fig. 31/ 2-3, 293 fig. 32/ (L28), 293 fig. 33/ 2, 295 fig. 35/ (L39), 297 fig. 37 (L41), 298 fig. 38/1, 299 fig. 39/ 1-2, 4, 300 fig. 40/ 1-2, 4, 304 fig. 44/ 1- 4, 305 fig. 45/ 1, 307 fig. 47/ 2, 312 fig. 52 (L74) (orizontul de locuire din secolele 6-7); în sec. 8-9. între **Prut şi Nistru**: MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 328 fig. 8/ 1, 329 fig. 9/ 1-2. 331 fig. 11/ 4.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

a numărului locuinţelor cu vetre, începând din secolul 3 şi până în secolul 8, după care urmează o evidentă scădere a numărului lor (fig. 953)[173].

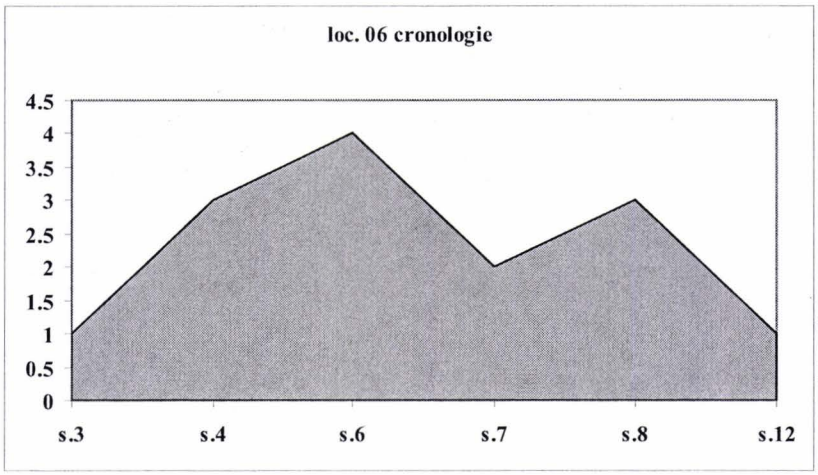

Fig. 953. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de locuinţe 06

Tipul 07 (Fig. 13/ 25-29), caracterizat prin locuinţe cu cuptor scobit în afara perimetrului locuinţei şi fără elemente de sprijin ale suprastructurii, pare a fi specific secolului 8 şi secolului 12 şi mai rar secolului 3 (fig. 954-955).

Trebuie precizat însă că datorită variantei 07c (2 prezenţe) (fig. 13/ 29), care reprezintă probabil cuptoare de pâine şi nu locuinţe, imaginea este deformată şi pune în umbră imaginea reală a tipului, care evidenţiază de fapt o poziţie importantă în cadrul intervalului cronologic al secolului 8. Prin poziţia sa dominantă în cadrul secolului, tipul completează de fapt imaginea oferită şi de tipul de locuinţă 05 (fig. 952; 955)[174].

[173] Tendinţa de permanentă creştere devine şi mai limpede, dacă avem în vedere şi dificultatea definirii exacte a intervalului cronologic al secolului 7. Analogii pentru tipul **06a1**: în bazinul **Târnavei Mar**i, locuinţa 44 (inventar neilustrat) din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 277 fig. 3/ 14; în contexte de secol 6 locuinţa 46, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 277 fig. 3/ 13; în secolul 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 319 fig. 3/ 1, 338 fig. 2/ 4, 342 fig. 6/ 1; la: Filiaş: SZÉKELY *Filiaş*, 37, 41; în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 341 fig. 5/ 2; în bazinul **Someşului Mare** în contexte de secol 6 la: Ocniţa: GAIU *Aşezări*, 120 fig. 2/ 4; şi tot la Ocniţa „La Ştefălucu", GAIU *Ocniţa*, 50-51, pl. 7/ 6; apoi la Stupini „Vătaşniţă": GAIU *Stupini „Vătaşniţă"*, 135 fig. 7(L22), la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 92-93; în aşezarea de secol 8 de la Archiud „Fundătura": GAIU *Vestigii*, 380; pentru prezenţa tipului la **est şi nord de Carpaţi** şi **la nord de Dunărea mijlocie**, în a doua parte a mileniului 1: ŠALKOVSKÝ *Häuser*, 46 fig. 20, 47 fig. 21; în **Moldova centrală**, la est de Siret, în bazinul Bahluiului, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 249 fig. 3/ L3, 256 fig. 6/ L6, 264 fig.9/ L9, 265 fig. 10/ L10, 291 fig. 23/ L23, 293 fig. 24/ L24; la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni (orizontul de locuire din secolele 6-7): MITREA *Davideni*, 281 fig. 21/ 1-2; în aşezarera de secol 3, din **Muntenia**, de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 57 fig. 14, 64 fig. 51/; tipul **06a2**: în bazinul **Târnavei Mari**, locuinţa 35 de secol 4, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 282 fig. 8/ 5; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezările de sec. 6 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, 51 şi Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 91; în bazinul **Târnavei Mari** în contexte de secol 7, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: Zaharia *Bratei*, 338 fig. 2/ 4; tipul 06b: în bazinul Târnavei Mari în contexte de secol 8, în aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 341 fig. 5/ 1, 343 fig. 7/ 1, 344 fig. 8/ 1, 344 fig. 8/ 2; tipul **06b2**: acestui tip pare a-i aparţine şi locuinţa 26 (secolele 4-6, publicată fără inventar ilustrat) din bazinul **Târnavei Mari**, din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 277 fig. 3/ 10; în contexte de secol 8, locuinţa 18 din aşezarea nr. 2 de la Bratei: ZAHARIA *Bratei*, 343 fig. 7/ 3.

[174] Tipul **07a**: poate în bazinul **Târnavei Mari**, contexte din secolele 4-6 (fără inventar publicat !), din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 276 fig. 2/ 2; în bazinul **Someşului inferior**, în aşezarea din a doua jumătate a secolului 6 şi prima jumătate a celui următor, de la Lazuri: STANCIU *Lazuri*, 125; în secolul 8,

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

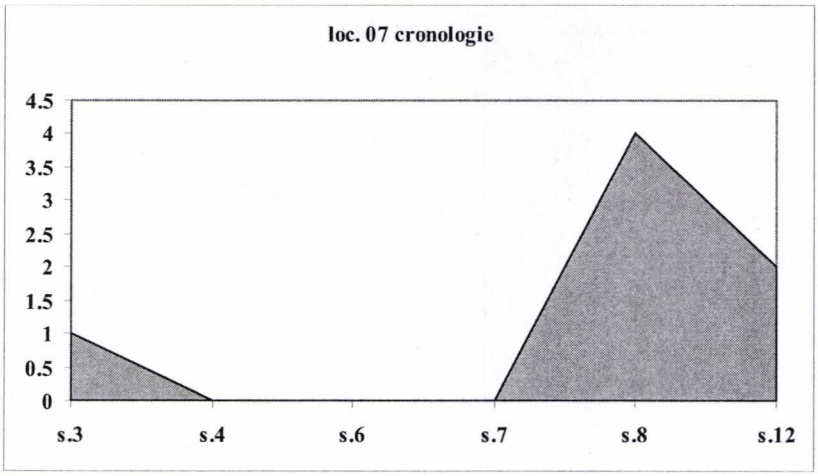

Fig. 954. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de locuinţe 07

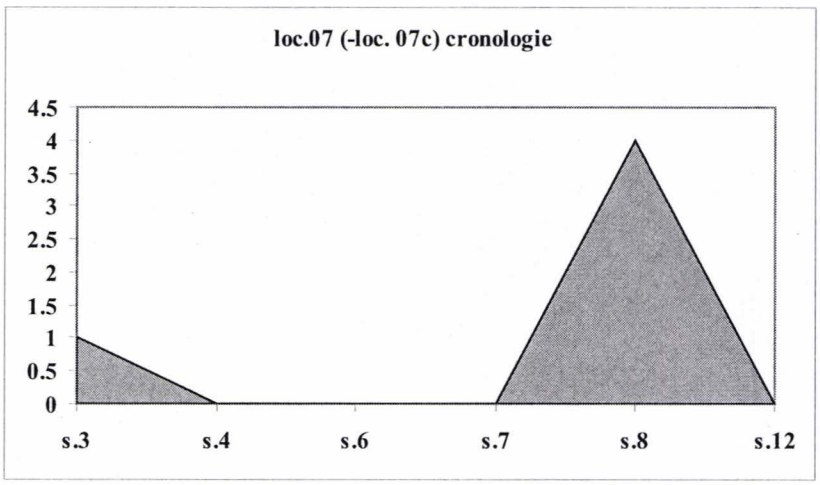

Fig. 955. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de locuinţe 07 (fără tipul 07c)

Tipul 08 (Fig. 13/ 30), ilustrat prin platforme de lut ars, foarte puţin adâncite în pământ, reprezentând resturile podelei unor locuinţe de suprafaţă, pare a fi unul din elementele specifice ale secolului 3 (fig. 956)[175].

în bazinul **Oltului mijlociu**, în aşezarea de la Comana de Jos, din Ţara Făgăraşului: GLODARIU, COSTEA, CIUPEA *Comana de Jos*, 73, fig. 5 (B.9), 75, fig. 22 (B19); în **Moldova centrală**, la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 293 fig. 33/ 1, 298 fig. 38/ 4, (orizontul de locuire din secolele 6-7); în sec. 8-9. între **Prut şi Nistru**: MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 329 fig. 9/ 5; în aşezările din secolele 6-7 din **Muntenia**: DOLINESCU-FERCHE *La culture*, 125 fig. 2/ 4; în aşezarea de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Aşezări*, 84 fig. 83, 88 fig. 93; în aşezarea din secolele 6-7 de la Ciurel: DOLINESCU-FERCHE *Ciurel*, 208 fig. 25/ 18; în aşezarea de secol 6 de la Bucureşti-Soldat Chivan: DOLINESCU-FERCHE, CONSTANTINIU *Soldat Chivan*, 292 fig. 1; în a doua aşezare de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 125 fig. 1; în aşezarea de secol 6 de la Dulceanca: DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca*, 146 fig. 19/ 19; tipul **07a1**: **Moldova centrală**, la est de Siret, în aşezarea din secolele 8-9, de la Dodeşti: TEODOR *Dodeşti-Vaslui*, 64 fig. 26/ a; la vest de Siret, în aşezarea de la Davideni: MITREA *Davideni*, 284 fig. 24/ 3, 287 fig. 27/ 3, 293 fig. 33/ 4, 299 fig. 39/ 3, 300 fig. 40/ 3, 309 fig. 49/ 1, 310 fig. 50/ 3-4 (orizontul de locuire din secolele 6-7); în sec. 8-9 între **Prut şi Nistru**: MUSTEAŢĂ *Spaţiul*, 330 fig. 10/ 2; tipul **07a2**: în **Oltenia**, în aşezarea de secol 6 de la Gropşani „Gura Gorgotei": **Popilian, Nica** *Gropşani*, 156 fig. 4/ Loc. 4.

[175] O analogie interesantă în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea din secolele 3-4 de la Ocniţa „La Ştefălucu": GAIU *Ocniţa*, 50.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

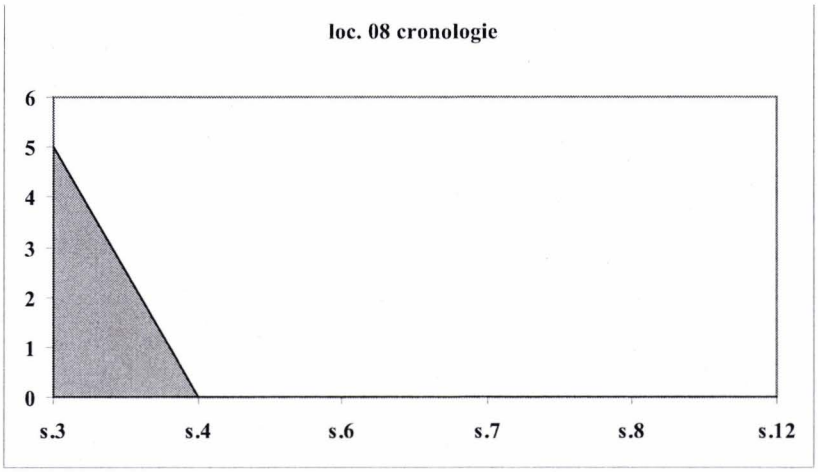

Fig. 956. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de locuinţe 08

Tipul 09 (Fig. 13/ 31) ilustrat de locuinţe de formă circulară, fără instalaţie de încălzire sau cu alte amenajări, a cărei structură este sugerată de două gropi de pari pe diametrul scurt, în interior pe marginea gropii, a fost atestat numai în intervalul cronologic al secolului 12 (fig. 957)[176].

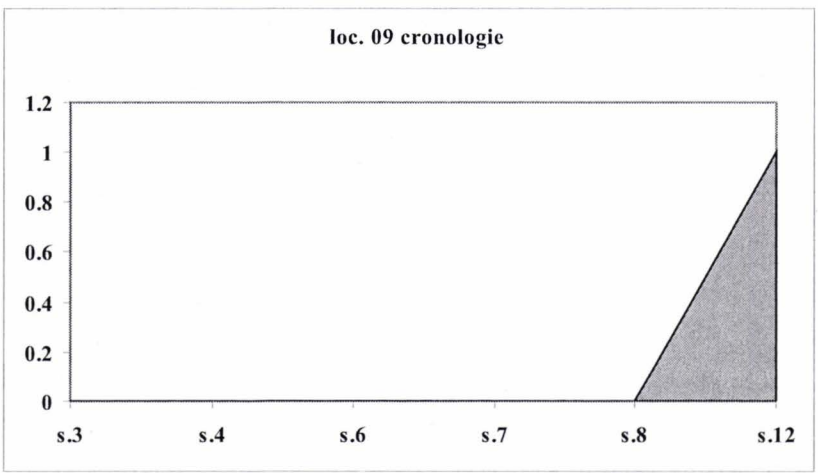

Fig. 957. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de locuinţe 09

V. 3b. Cronologia dotărilor

V. 3b1. Cronologia atelierelor de olărit

Tipul 1, reprezentat de atelierul cat. nr. 50=B1/81 (fig. 1102), pare să se apropie de un cuptor de ars ceramică în bazinul Tisei, de lângă Szolnok, dintr-un context de secol 6[177].

Tipul 2 este reprezentat de atelierul cat. nr. 51.=B2/81 (fig. 1103), mult mai frecvent atestat atât în secolul 4, cât şi în secolul 6[178].

---

[176] Acoperiş sprijinit numai pe doi stâlpi, dar în locuinţe de formă dreptunghiulară şi nu ovală: în bazinul **Mureşului Mijlociu**, în context de secol 6, aşezarea de la Moreşti „Podei": HOREDT *Moreşti*, 90 fig. 39/; 5, 91 fig. 40/ 14 (formă ovală), 16, 22, 34; în bazinul inferior al Crişului, în **Câmpia Tisei**, în aşezarea de la Örménykut 54: HEROLD *Örménykut*, 82 desen 3, pl. A / 2, 101 desen 17, 105 desen 21, pl. E/ 2 (etapa de locuire I: secolul 8); 84 desen 5, pl. A/ 4, 86 desen 6, pl. B/ 1-2 (etapa de locuire II: secolul 8); 92 desen 11, pl. C/ 1, 93 desen 12, 97 desen 14, pl. D/ 2 (etapa de locuire III: secolul 10). Asupra tipurilor de locuinţe de la Sighişoara Dealul Viilor şi a relaţiilor cu alte complexe de acelaşi fel din bazinul Târnavei Mari: BALTAG *Locuinţe*; BALTAG *Aşezări*.

[177] CSEH *Régészeti*, 48 fig. 8-9, 49, 51 nota 11 (cu alte exemple).

[178] În bazinul **Târnavei Mari**, în context de secol 3, în aşezarea de la Mugeni: G. FERENCZI, ST. FERENCZI ActaMN 12, 1976, 241, 250 fig. 10; un cuptor păstrat, cu datare largă în secolele 4-6 (inventar neilustrat), din aşezarea nr. 1 de la Bratei: BÂRZU *La station*, 278 fig. 4/ 4-5; în bazinul **Someşului Mare**: în aşezarea de sec. 6 de la Dipşa „Fundoaie": GAIU *Dipşa*, 94, 98 fig. 3 (perete din bolovani de râu); în bazinul **Someşului Mic**, în secolul 4 (5 după autori) la Sugeac: OPREANU, COCIŞ *Sugeac*, 228 şi urm, 248 fig. 1 (cuptoarele 1-2, 249 fig. 2

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

V.3b2. Cronologia gropilor

Una din greutăţile aproape insurmontabile constă în încadrarea cronologică a numeroaselor gropi descoperite în zona cercetată şi aceasta în primul rând din cauza sărăciei sau lipsei de inventar expresiv. De multe ori gropile conţineau numai cenuşă, chirpici sau oase de animale, în alte cazuri ceramică modelată cu mâna, atipică, sau cu roata rapidă, la fel de irelevantă, ceea ce a permis numai o încadrare cronologică generală.

Majoritatea gropilor rotund-ovale cu pereţi nearşi (tip gr.01.01) nu permite o încadrare cronologică precisă. În alte cazuri există unele posibilităţi de ancorare cronologică, mai mult sau mai puţin exactă. Eşalonarea lor pe întreg spaţiul cronologic al desfăşurării locuiri nu permite o precizare mai exactă a funcţiunii lor. (v. şi supra p. 26 şi urm.) (fig. 958)

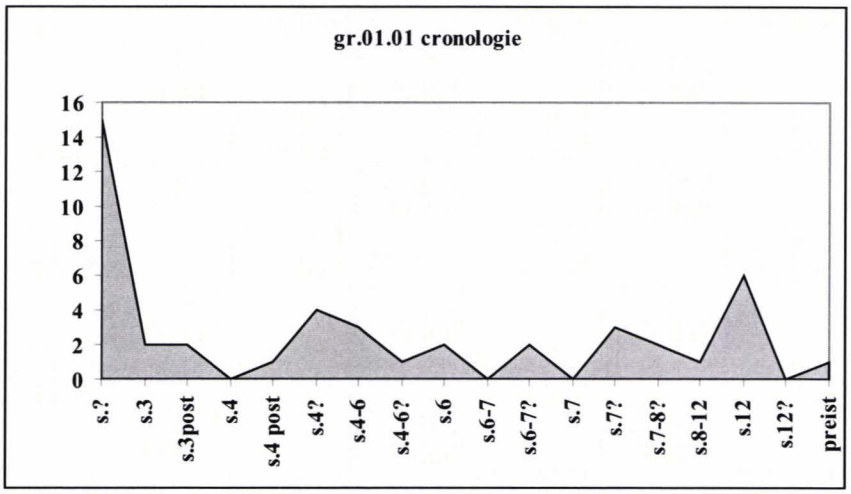

Fig. 958. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de gropi gr.01.01

O situaţie specială este reprezentată de complexul 54=B5/81, care după combinaţia inventarului aparţine primului interval cronlogic (secolul 3), iar prin structura acestuia, poate sugera, cu toate rezervele, un posibil depozit de materiale ceramice (fig. 41).

Situaţia se repetă într-un fel şi la gropile ovale sau rotunde cu pereţi arşi (tip gr. 01.02). Inventarul lor nu permite o încadrare precisă (fig. 959). Un posibil indiciu pentru secolul 4 ar putea fi sugerat de existenţa unor asemenea gropi în bazinul Târnavei Mari, în complexul funerar (?) de la Bratei (cimitirul 1)[179].

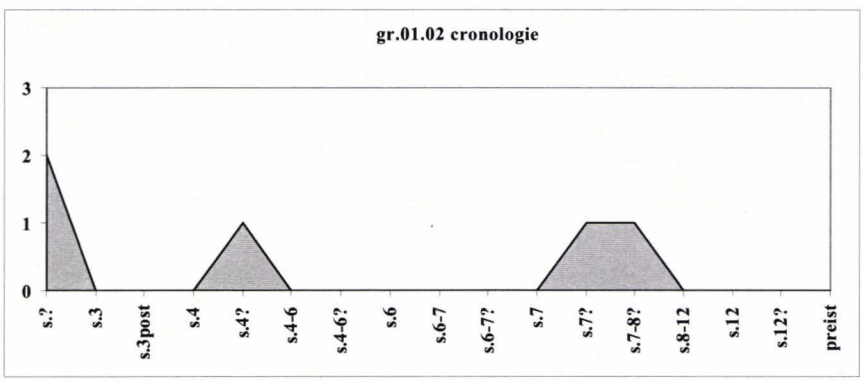

Fig. 959. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de gropi gr.01.02

(cuptorul 1), 250 fig.3 (cuptorul 2), 251 fig. 4 (cuptorul 3); vezi şi OPREANU *Transilvania*, 148-159; în bazinul **Crişului Repede**: 2 ateliere de secol 4, la Oradea-Salca „la Gheţărie": ILIEŞ, BULZAN *Oradea-Salca*, 200, 218 pl. 1, 219 pl. 2, 220 pl. 3, 224 pl. 4; 222 pl. 5; în **Oltenia** (Dacia inferior), în aşezarea din secolele 2-3 de la Locusteni 1 („Peste Predeşti"): POPILIAN *Un centre*, 78, 79 fig. 1; pentru cuptoare (tip neclar) din **vestul României** din sec. 8-9: COSMA *Vestul României*, 35; la vest de Siret, în bazinul **Bahluiului**, în aria culturii Sîntana de Mureş, în aşezarea din secolele 3-4 de la Bârlad-Valea Seacă: PALADE *Bârlad-Valea Seacă*, 83-84 (cu alte exemplare din aria culturii Sântana de Mureş sau din mediul culturii carpice din secolele 2-3), 678 pl. 6.

[179] BÂRZU *Bratei*, 101 şi urm.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Situaţia este ceva mai bună, dar departe de a fi mulţumitoare, pentru gropile rectangulare (tip gr. 02.01 – 02.02), unde se poate observa o oarecare grupare în intervalul cronologic al secolului 4 şi apoi al secolului 12 (v. şi supra p. 39) (fig. 960-961).

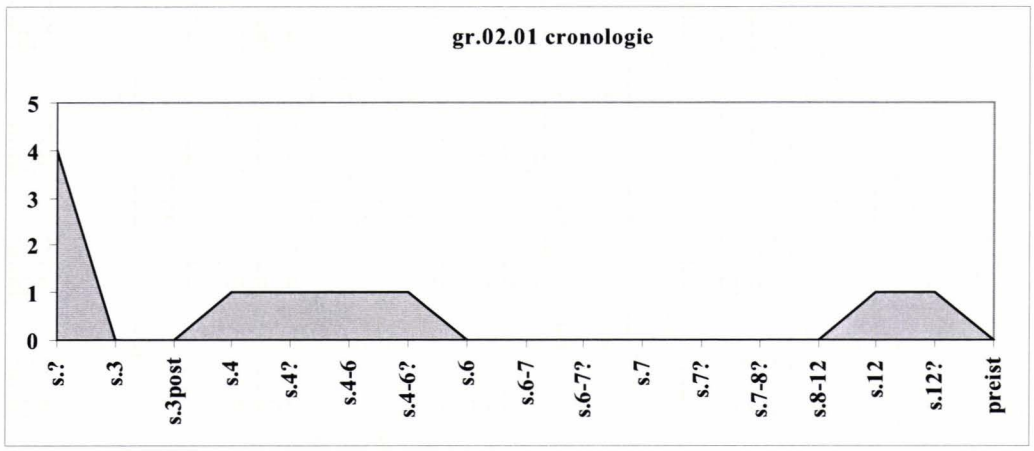

Fig. 960. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de gropi gr.02.01

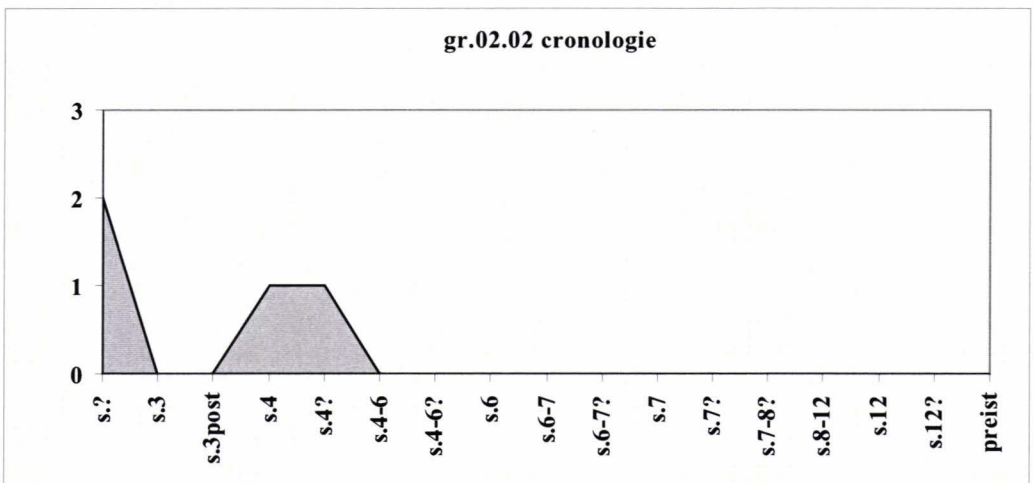

Fig. 961. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al tipului de gropi gr.02.02

Dintre cele patru gropi rectangulare cu pereţi arşi, numai groapa cat. nr. 96.G11/84 (fig. 1111). permite, pe baza inventarului ceramic, o încadrare cronologică sigură în secolul 4, situaţie confirmată şi de unele analogii cu gropi asemănătoare, dar nu identice din complexul funerar (?) de la Bratei (cimitirul 1)[180].

[180] O groapă în formă de cruce apare în bazinul **Târnavei Mari**, în complexul funerar (?) de secol 4 (cimitirul 1) de la Bratei: BÂRZU *Bratei*, 202, 283 pl. 2/ 6 (mormântul 183). O groapă asemănătoare a fost surprinsă într-un mediu de secol 3, în imediata vecinătate a **limesului nordic** al provinciei Dacia, la Zalău, Bul. Mihai Viteazu nr. 104-106, „Cuptorul"/ Groapa 2: MATEI, STANCIU *Vestigii*, 95, 172 fig. 38/ 1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

VI. CONCLUZII

VI.a. Locuinţe şi dotări (fig. 936-968)

Cea de a doua jumătate a secolului 3 pare a fi caracterizată mai ales de locuinţe cu suprafeţe între 10-12 m² sau între 15-17 m², dar şi de locuinţe cu suprafaţa locuibilă mare, de peste 20 m² (fig. 936).

Secolul 4 pare a fi dominat de locuinţe cu suprafaţa între 9-12 m² (fig. 937). În secolul 6, spre deosebire de alte aşezări contemporane, par a fi frecvente locuinţele cu suprafeţe mai mici, în jur de 9 m² (fig. 938).

Atât în secolul 7 şi cu atât mai mult în secolul 8 situaţia se schimbă, peisajul fiind dominat în mod evident de locuinţe cu suprafeţe între 10-12 m² şi 15-17 m² (fig. 939-940).

Graficul locuinţelor secolului 12 nu permite, aceasta datorită şi numărului mic de complexe dezvelite, identificarea unor reguli, de remarcat totuşi prezenţa unor locuinţe cu suprafeţe relativ mai mari şi foarte mari (fig. 941).

Mai ales în a doua jumătate a secolului 3, dar şi în secolul 4, locuinţele au fost mai puţin adâncite în pământ, putând fi considerate locuinţe de suprafaţă (fig. 942-943).

În perioada următoare, atât în secolul 6 şi apoi mai ales în secolele 7-8, se constată o tendinţă de adâncire mai mare a locuinţelor, media fiind în jur de 50 de cm şi numai în rare cazuri peste această valoare (fig.944-946).

Locuinţele secolului 12 păstrează această tendinţa, media de adâncire fiind aici în jur de 40 de cm (fig. 947).

Locuinţele cu groapă rectangulară, cu colţurile mai mult sau mai puţin rotunjite, adâncite în sol până la 0,50 m şi fără urme de stâlpi sau de instalaţie de încălzire (tipul de locuinţă 01: Fig. 13/ 1), sunt prezente, cu excepţia secolului 7, în toate etapele cronologice sesizate (fig. 948).

Locuinţe de suprafaţă cu podele de lut ars, foarte puţin adâncite în pământ (tipul de locuinţă 08: Fig. 13/ 30), par a fi caracteristice celei de a doua jumătăţi a secolului 3 (fig. 956).

Locuinţele de asemenea de plan rectangular, cu colţurile mai mult sau mai puţin rotunjite, la fel lipsite de instalaţie de încălzire, dar cu două gropi de stâlp amplasate în colţurile uneia din laturi sau pe una din laturi (tipul 02 de locuinţă: fig. 13/ 3-4), par a fi mai frecvente în secolul 4 (fig. 949). Cele câteva locuinţe de la Sighişoara aparţinând acestui tip nu sunt însă din cauza numărului lor redus, destul de concludente. Se observă însă în alte zone o preponderenţă a tipului mai ales în secolul 6.

În schimb, locuinţe adâncite în sol până la 0,50 m, cu o suprafaţă locuibilă între 8 şi 9 m², prevăzute la colţuri cu câte un stâlp de susţinere (tipul 03: fig. 13/ 5) au fost sesizate numai în complexe databile în secolul 6 (fig. 950). Cu tot numărul lor mic, încadrarea cronologică propusă este sprijinită şi de cronologia acestui tip în alte zone geografice.

Locuinţe, de asemenea fără instalaţii de încălzire (cu excepţia variantei 4b), fie de formă dreptunghiulară, fie hexagonală şi cu câte o pereche de stâlpi apropiaţi, amplasaţi în general pe laturile scurte (tipul de locuinţă 04: fig. 13/ 6-9) au fost atestate atât în a doua jumătate a secolului 3, dar şi în secolul 4 şi apoi în secolul 8, cu observaţia că în acest ultim caz perechile de stâlpi de susţinere au fost amplasate pe laturile lungi (fig. 951).

Caracteristica principală a tipurilor 05 – 07 de locuinţe constă în prezenţa instalaţiilor de încălzire.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

La locuinţele cu instalaţie de foc alcătuită de un cuptor din pietre de râu şi lespezi de gresie, care dau uneori senzaţia unor adevărate „sobe" (tipul 05: fig. 13/ 10-17), se observă o schimbare fundamentală: lipsesc cu desăvârşire în complexele celei de a doua jumătăţi a secolului 3, sunt ilustrate cu câteva prezenţe în secolul 4, sunt extrem de slab atestate în secolul 6, dar devin absolut dominante în secolul 8. Chiar dacă numărul de complexe pe epoci este redus, la Sighişoara, imaginea oferită de acest tip de locuinţă se verifică pe întreg teritoriul Transilvaniei şi îşi găseşte corespondenţe tipologice şi cronologice majore şi în alte zone ale Europei centrale şi de est (fig. 952).

În schimb, la locuinţele cu instalaţii de foc reprezentate de vetre (tipul 06: fig. 13/ 18-24) se poate observa totuşi o tendinţă de creştere începând din a doua jumătate a secolului 3 şi până în secolul 8, după care urmează o evidentă scădere a numărului lor (fig. 953).

La fel ca la locuinţele cu instalaţie de foc alcătuită de un cuptor din pietre de râu şi lespezi de gresie (tipul 05: fig. 13/ 10-17), cele cu cuptor scobit în afara perimetrului lor şi fără elemente de sprijin ale suprastructuri (tipul 07a-b), par a fi specifice mai ales secolului 8 şi mai rar celei de a doua jumătăţi a secolului 3 (fig. 954-955).

Prin poziţia sa dominantă în cadrul secolului 8, tipul completează de fapt imaginea oferită şi de tipul de locuinţă 05 (fig. 952; 954).

Tipul 09 (fig. 13/ 31), ilustrat de locuinţe de formă circulară, fără instalaţie de încălzire sau cu alte amenajări, a cărui structură este sugerată de două gropi de pari pe diametrul scurt, pe marginea interioară a gropii, a fost atestat numai în intervalul cronologic al secolului 12 (fig. 958).

Interesante sunt observaţiile asupra zonelor ocupate de aşezările diferitelor etape de locuire de la Sighişoara „Dealul Viilor".

În orizontul de locuire al celei de a doua jumătăţi a secolului 3 se poate sesiza o preferinţă şi pentru zonele mai înalte ale zonei de habitat (fig. 962).

În schimb, în secolul 4, preferinţa este vădită pentru zonele mai joase ale habitatului (fig. 963). În secolul 6, dar şi în secolul 7, se locuieşte mai ales în zona joasă (T1), dar uneori şi în cea mai înaltă (T3) (fig. 964-965).

În orizontul de locuire al secolului 8 preferinţa este în mod vădit pentru zona mai înaltă a habitatului (T2)(fig. 966). Şi în ultimul orizont de locuire (secolul 12) se poate observa o anume preferinţă pentru locurile mai înalte ale zonei de habitat (fig. 968).

În ceea ce priveşte amplasarea locuinţelor în spaţiul aşezării se pot face câteva observaţii interesante. Numărul mic de complexe cercetate la Sighişoara „Dealul Viilor", aparţinând primului orizont de locuire (a doua jumătate a secolului 3) nu permite stabilirea unei reguli clare, totuşi se poate observa o tendinţă de amplasare liniară pe o direcţie est-vest (fig. 962).

În secolul 4, în orizontul 2 de locuire, pare să existe o tendinţă de ordonare a locuinţelor pe şiruri paralele, orientate aproximativ nord-sud (fig. 963).

Tendinţa spre o amplasare liniară, observabilă la locuinţele primului orizont de locuire, pare să se repete şi la locuinţele celui de al treilea nivel de locuire (secolul 6) (fig. 964), iar într-o oarecare măsură şi la locuinţele celui de al patrulea orizont de locuire (secolul 7) (fig. 965).

În secolul 8, în cadrul celui de al cincilea orizont de locuire, pare să fie sesizabilă ideea unui spaţiu central, în jurul căruia se grupează locuinţele, mai ales la complexele secolului 8 de pe terasa 2 (fig. 966-967)[181].

În schimb, complexele celui de al şaselea nivel de locuire de la Sighişoara „Dealul Viilor" (secolul 12) nu permit identificarea unei anumite reguli de organizare a spaţiului aşezării (fig. 968).

VI.a.1. Un centru de produs ceramică din epoca postromană de la Sighişoara (fig. 969-970)

Cele mai concludente şi semnificative argumente pentru existenţa unei producţii de ceramică în aşezarea de la Sighişoara „Dealul Viilor" sunt reprezentate de cele două ateliere de ars ceramică,

[181] Vezi şi BALTAG *Aşezări*, 143 şi urm., aşa numitele „sate rotunde" 190 fig. 3A (aşezarea 1 de la Bratei, 3B (Sighişoara „Dealul Viilor"), 191 fig. 4 (Albeşti „La Cetăţea").

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

aparţinând celui de al doilea orizont de locuire (secolul 4): cat. nr. 50=B1/81 (fig. 1102) şi cat. nr. 51=B2 1981 (fig. 1103).

Indicii asupra existenţei unei producţii locale de ceramică şi în alte orizonturi de locuire de la Sighişoara „Dealul Viilor" se pot obţine prin observarea, în cadrul materialului ceramic analizat, a unei serii întregi de rebuturi, identificabile prin defecte de ardere sau prin deformări ale formei vasului. Rebuturile aparţin atât categoriei mari a ceramicii lucrate cu mâna (categoria tehnologică III), cât şi celei lucrate la roata rapidă (categoria tehnologică I.12 - 13) sau la roata înceată (categoria tehnologică II), dar lipsesc în cadrul ceramicii lucrate la roată, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie (categoria tehnologică I. 141) (fig. 970). Complexele arheologice în care au fost identificate indicii ale unei producţii locale de ceramică aparţin atât primului (a doua jumătate a secolului 3) sau celui de al doilea (secolul 4), cât şi celui de al treilea (secolul 6) sau al cincilea (secolul 8) orizont de locuire (fig. 969-970).

Un alt argument puternic pentru o producţie ceramică în zonă în secolul 4 îl oferă un alt cuptor de ars ceramică, complexul 243/271, descoperit în anul 1992, cu ocazia cercetărilor de la Sighişioara „Dealul Viilor" din punctul „necropolă", aflat tot pe malul drept al Târnavei Mari, la cca 300 m în amonte de punctul „aşezare"[182].

Explicaţia acestei spectaculoase concentrări de producţie de ceramică din perioada postromană o oferă depozitele de lut din zonă, exploatate şi în momentul de faţă de fabrica de cărămidă, cariera ei de lut aflându-se la cca 300 m în aval de zona de locuire din perioada postromană.

VI.b. Concluzii asupra materialului ceramic (fig. 971-1071)

Cu toate impedimentele datorate în multe cazuri lipsei unor indicatori cronologici foarte precişi şi având în vedere cercetarea incompletă a sitului de la Sighişoara „Dealul Viilor", observaţiile asupra evoluţiei ceramicii pe parcursul unui interval cronologic impresionant permit totuşi formularea unor încheieri interesante, referitoare la categoriile tehnologice şi formale şi la tehnicile şi motivele ornamentale.

Analiza materialului ceramic de la Sighişoara „Dealul Viilor" a luat în considerare 1140 de categorii, tipuri, subtipuri şi variante formale, a căror răspândire pe parcursul etapelor de locuire surprinse este diferită, ceea ce poate nuanţa într-o oarecare măsură expresivitatea lor cronologică. Imaginea oferită de reprezentarea cantitativă pare a corespunde cu situaţia generală a locuirilor romane şi postromane, în sensul indicat de diagrama cantitativă a formelor identificate la Sighişoara DV.

Astfel, numărul cel mai mare de expresii formale aparţine secolului 3, după care urmează o scădere continuă până în secolul 7. În secolul 8 se înregistrează o uşoară creştere, urmată de o scădere a expresiilor formale în secolul 12, situaţie care se explică, în cazul particular de la Sighişoara, numai prin numărul mic de complexe cercetate din secolul 12 (fig. 971).

[182] Cuptor cu camera de foc orientată NE-SV, săpată în lutul galben, de formă conică. În interiorul ei au fost introduse şi fixate în lutul galben două lespezi de gresie, foarte clivabile, de secţiune rectangulară, pe care au fost montate orizontal lespezi de piatră, găsite prăbuşite în umplutura camerei de foc, probabil cu rolul de grătar. Umplutura camerei de ardere era formată dintr-un strat puternic, alcătuit din bucăţi de cărbune sau bucăţi de lut ars făţuite din bolta cuptorului, pietre, cenuşă şi fragmente ceramice, unele întregibile; s-au putut reconstitui integral două şi parţial mai multe vase. În partea de SE a camerei de foc se afla gura spre canalul de alimentare. Din canalul de alimentare se dezvoltă groapa atelier, de formă ovală. În umplutura camerei atelier, a cărei stratigrafie corespunde în linii mari cu cea din camera de foc, au fost găsite fragmente ceramice de aceeaşi factură ca cea din camera de ardere. Inventarul era alcătuit din oase de animale: două coarne de berbec sau de cerb tînăr(?); ceramică lucrată cu mâna în cantitate foarte mică, apoi ceramica modelată la roata rapidă, care este reprezentată de mai multe categorii: ceramică cenuşie, cu pietricele în pastă, cu suprafaţa zgrunţuroasă, ceramică cenuşie, cu pietricele în pastă, cimentoasă, uşor lustruită pe ambele feţe, ceramică cenuşie fină cu ornamente lustruite, printre formele recuperate din această categorie remarcându-se o toartă de cană-oenochoe, ornamentată cu caneluri verticale la bază, care permite încadrarea cronologică a complexului în a doua jumătate a secolului 4 (inedit, săpături R. Harhoiu, N. Boroffka, R. Boroffka).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

În ceea ce priveşte expresivitatea cronologică a categoriilor formale, se înregistrează o diferenţă semnificativă de la o etapă de locuire la alta. Comparând diagrama categoriilor formale ale secolelor 3, 4 şi 6, dar şi 12, se poate observa o anumită asemănare de expresie. O cu totul altă expresie este oferită de diagrama formală a secolelor 7 şi 8 (fig. 972-976).

Cel mai mare grad de asemănare îl oferă expresia categoriilor formale ale secolelor 3 şi 4. În comparaţie cu secolul 4, în secolul 3 diferitele categorii formale se bucură de o prezenţă mult mai intensă: căni (bx), boluri (bl), oale mari (af), castroane (c), străchini (d) sau căţui (e). Existenţa unor pahare (j) sau ulcioare (h) în diagrama formală a secolului 4 nu poate avea, din cauza numărului extrem de mic de exemplare, o relevanţă hotărâtoare. Surprinde însă oarecum prezenţa mai mare a vaselor de provizii în secolul 4 (fig. 972, 973).

Spre desosebire de situaţia de mai sus, în secolul 6 se înregistrează o scădere accentuată a unor expresii formale sau chiar dispariţia altora (ulcioare sau amfore) (fig. 974). Diagrama formală a celor trei etape de locuire nu înregistrează în schimb prezenţa tigăiţelor (i) sau a găleţilor (l).

Apropiată într-un fel, şi anume prin diversitatea categoriilor formale, este şi diagrama formală a secolului 12, din care lipsesc însă oalele mari, castroanele, căţuile, vasele de provizii sau tigăiţele şi în schimb apare o nouă categorie formală, reprezentată de găleţi. O altă deosebire constă în prezenţa extrem de redusă a categoriilor formale atestate şi în secolele 3-6 (fig. 977).

Total deosebită este însă diagrama formală a secolelor 7şi 8, în care, alături de oalele dominante, apar, cu prezenţă extrem de redusă însă, numai căni şi tigăiţe (fig. 975-976).

VI.b1. Ceramica etapelor de locuire

VI.b1.a. Ceramica primului nivel de locuire (a doua jumătate a secolului 3) (fig. 978-982)

Pe plan tehnologic, materialul ceramic al secolului 3 este dominat de ceramica cenuşie fină, după care se înregistrează un procent important al ceramicii din pastă zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi destul de redus al celei din pastă cimentoasă. O caracteristică a acestei perioade constă în prezenţa importantă a olăriei modelate la roata rapidă, din pastă fină sau zgrunţuroasă, de culoare roşie, alături de care se înregistrează şi o participare notabilă a ceramicii modelate cu mâna (fig. 978).

În definirea mozaicului formal al secolului 3 se înregistrează o expresivitate diferită a unităţilor formale. La nivelul categoriilor formale (oale, căni, castroane etc.) specifice numai acestui interval cronologic se înregistrează o prezenţă extrem de palidă, iar singurul caz când sunt ele prezente este cel al fructierelor (k.), cu două exemplare şi acelea cu identificare nesigură. Tipurile şi apoi subtipurile sunt mai bine reprezentate, diagrama expresivităţii unităţilor formale fiind însă dominată de variante. Atât în cazul tipurilor, cât şi al subtipurilor sau variantelor, dominante sunt unităţile formale prezente cu câte un exemplar, ceea ce subţiază într-o oarecare măsură relevanţa lor cronologică (fig. 979-983). O situaţie mai bună se poate înregistra numai la nivelul anumitor subtipuri, unde există prezenţe cu câte 3, 4, 5 sau chiar 16 exemplare (a.18.01, af.02a, a.03.01, a.18.02, c.05.04). Trebuie menţionat însă, că şi la nivelul tipurilor relevanţa lor cronologică este uneori de luat în seamă. Este vorba de tipul de oală a.19, de tipurile de bol.07 şi bol.12 sau de tipurile de oale mari af.01 - af.02, cu câte 2 exemplare, dar mai ales de tipul de cană bx.12, cu câte 7 exemplare, dar şi de variantele a-d ale tipului de cană bx.17. Lista tipurilor specifice numai secolului 3 se completează cu anumite tipuri de vase de provizii (f.03, f.06) sau căţui (e.03).

Imaginea oarecum frustrantă oferită de mozaicul formal al secolului 3 se va repeta şi în celelalte intervale cronologice, urmare firească a cercetării incomplete a diferitelor orizonturi cronologice identificate la Sighişoara DV, dar şi a unei anume structuri formale comune a ceramicii intervalelor cronologice aparţinând secolelor 3-6 (fig. 973-975).

VI.b1.b. Ceramica celui de al doilea nivel de locuire (secolul 4) (fig. 984-989)

În spectrul tehnologic al ceramicii secolului 4 se observă o diminuare accentuată a ponderii ceramicii modelate la roata rapidă din pastă fină, de culoare cenuşie şi o creştere substanţială a

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

celei din pastă zgrunţuroasă. Scade în mod spectaculos şi ponderea ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă fină sau zgrunţuroasă de culoare roşie, în timp ce în domeniul ceramicii modelate cu mâna nu se petrec schimbări importante (fig. 984).

Expresia formală a ceramicii secolului 4 este oarecum deosebită faţă de cea a secolului 3. Diagrama cronologică a unităţilor formale ale secolului 4 evidenţiază, pe lângă prezenţa unei categorii (un singur exemplar de farfurie (o) şi acela cu identificare nesigură), o prezenţă mai redusă a tipurilor şi subtipurilor şi, în comparaţie, o prezenţă mult mai mare a variantelor, în care domină cele reprezentate numai cu câte un exemplar. Se remarcă numărul relativ mare de amfore, dintre care unele tipuri, datorită stării lor de conservare (tipul g.y02, ca de altfel şi tipul de amforă g.y01 al secolului 3), nu pot fi definite mai exact. Expresivitatea cronologică a unităţilor formale specifice numai secolului 4 este astfel accentuat diminuată de prezenţa lor mai ales numai cu un singur exemplar (fig. 985-989).

VI.b1.a-b. Expresia formală a ceramicii secolului 3-4 (fig. 990-994)

Spre deosebire de situaţia uneori mai puţin expresivă a unităţilor formale specifice numai celei de a doua jumătăţi a secolului 3 sau secolului 4, există un grup de unităţi formale, reprezentate de un număr apreciabil de tipuri, subtipuri dar şi de variante, expresive şi prin numărul de exemplare, caracteristice atât celei de a doua jumătăţi a secolului 3, cât şi secolului 4. Ele pun astfel în evidenţă o legătură relativ strânsă în planul unităţilor formale, a celor două nivele de locuire (fig. 990-994).

Acestor unităţi formale le aparţin mai ales tipuri de căni (tipurile bx. 07, bx.01, bx.10 şi bx. 16), tipuri şi subtipuri de castroane (tipurile c.05, c.03, c.02.03), variantele de străchini (d.04.01d şi d.04.01n), tipuri şi subtipuri de căţui (tipul e.02 cu subtipul e.02b), dar şi subtipuri de funduri de vase (subtipurile fd.01.03, fd.01.06), al căror centru de greutate se află însă în secolul 3 (fig. 994).

VI.b1.c. Ceramica celui de al treilea nivel de locuire (secolul 6) (fig. 995-1000)

Imaginea tehnologică a spectrului ceramic al secolului 6 nu diferă practic de cea a perioadei anterioare, cu observaţia că ceramica de culoare roşie a ieşit practic definitiv din folosinţă, cele câteva fragmente ceramice ale acestei categorii tehnologice fiind probabil antrenate (fig. 995).

În expresia formală a ceramicii secolului 6, cu excepţia oalelor subtipului a.18.07 (4 exemplare) şi a bolurilor subtipului bol.06d (3 exemplare), spectrul ceramic specific numai secolului 6 este ilustrat de un număr mic de tipuri sau subtipuri şi un număr mare de variante, majoritatea prezente cu câte un exemplar (fig. 996-1000). Semnificativă, chiar dacă e reprezentată numai printr-un singur exemplar, cana cu cioc de scurgere (tip bx. 19) este un indicator cronologic excepţional pentru nivelul de locuire al secolului 6 (şi prima jumătate a celui următor) (supra p. 212).

VI. b1.a-c. Expresia formală a ceramicii secolelor 3-6 (fig. 1001-1020)

Intervalul cronologic al secolelor 3-6 este ilustrat printr-un număr relativ mare de categorii (trei categorii), dar mai ales de tipuri (14 tipuri) şi subtipuri (13 subtipuri) şi de numai 15 variante. O altă deosebire marcantă faţă de etapele anterioare constă în prezenţa mare a exemplarelor diferitelor unităţi formale, al căror centru de greutate se află mai ales în secolul 3, apoi în secolul 4 şi mai puţin în secolul 6. Toate la un loc pun în evidenţă însă o continuitate în planul unităţilor formale ale ceramicii celor trei etape de locuire (fig. 1001-1006).

Au putut fi identificate, pe de o parte, o serie de tipuri, subtipuri şi variante de oale, tipuri de boluri, căni sau subtipuri de căţui sau străchini, care au apărut numai în complexe databile în secolele 3 şi 6. Lipsa lor în orizontul de locuire al secolului 4 ar putea reprezenta poate şi o lacună a informaţiei (fig. 1007-1011).

Pe de altă parte, o serie de tipuri, subtipuri şi variante de oale, tipuri de boluri şi torţi de căni au apărut numai în complexe databile în secolele 4 şi 6 (fig. 1012-1016).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

VI.b1.d1. Unităţile decorative ale secolelor 3, 4 şi 6 (fig. 1017-1020)

Spre deosebire de secolul 4, unde specifică numai acestei perioade pare a fi o singură variantă a decorului lustruit (dl.bz.01.01: fig. 590/ 9), ceea ce scade destul de mult expresivitatea ornamenticii ceramicii proprii acestei perioade (fig. 1018, 1020), decorul ceramicii secolului 3 este reprezentat atât de o categorie decorativă, cât şi de două tipuri şi câte un subtip, respectiv, de o variantă decorativă (fig. 1017, 1020). Alături de decorul pictat, apar linii incizate (di.ln.02: fig. 595/ 2), o variantă a decorului lustruit (dl.bz.02y.03: fig. 590/ 12), dar şi două tipuri ale decorului ştampilat (ds.01, ds.06: fig. 591/ 6, 11), toate executate pe recipiente aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă (fig 1017, 1020).

Expresive cronologic, nu atât prin cantitatea lor numerică, cât prin structura combinaţiei decorative, sunt şi unităţile decorative specifice secolului 6, reprezentate prin trei tipuri, un subtip şi două variante decorative. Cu toate că numărul mic de exemplare ar putea sugera o anumită reţinere, cele două tipuri ale decorului ştampilat (ds.03 şi ds.05: fig. 591/ 8, 10) sunt deosebit de concludente prin relevanţa lor proprie (supra p. 326) (fig. 1019-1020).

Tot numai secolului 6 îi aparţin şi fundurile de vas ornamentate cu o cruce incizată (di.cr.b: fig. 594/ 16) sau motivul ornamental al frunzei de brad (dl.03: fig. 590/ 8).

VI.b1.d2. Unităţile decorative ale secolele 3-6 (fig. 1021-1022)

Dacă în situaţiile de mai sus, numărul mic de exemplare al diferitelor unităţi decorative ar putea indica, numai dacă nu am ţine cont de marea relevanţă decorativă a unor tipuri decorative, un nivel scăzut de expresivitate cronologică, în schimb repertoriul decorativ al ceramicii secolelor 3 – 6, reprezentat prin două categorii, şapte tipuri, patru subtipuri şi numai două variante decorative, se bucură, aceasta şi datorită numărului mare de exemplare ale fiecărei unităţi decorative, de o apreciabilă expresivitate cronologică (fig. 1021). În acelaşi timp se evidenţiază strânsa legătură, dar şi centre de greutate diferite, inclusiv pe planul ornamenticii ceramice, între cele trei etape de locuire sesizate la Sighişoara „Dealul Viilor" (fig. 1022).

În timp ce ornamentarea recipientelor cu nervuri (fig. 590/ 27) sau categoria decorului lustruit (fig. 590/ 1-23) sunt dominante în secolul 3, impactul lor este din ce în ce mai scăzut în perioada următoare. O prezenţă ceva mai intensă o înregistrează în secolul 4 decorul lustruit, alcătuit din linia orizontală sau linii în val verticale (dl.01: fig. 590/ 1-3), la care se adaugă benzile de linii în val, uneori întretăiate (dl.bz.01: fig. 590/ 9-11). Pe de altă parte, motivele ornamentale folosite permit şi o diferenţiere a ornamenticii secolului 6 de cea a secolelor 3-4, ea detaşându-se prin folosirea mai intensă a anumitor tipuri ale decorului lustruit: linii lustruite în reţea (dl.rt: fig. 590/ 22-23), linii dezordonate (dl.dz: fig. 590/ 19-21), dar şi motive complexe compuse din linii lustruite (dl.cx: 590/ 14-18).

Interesantă este şi specia ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă de foarte bună calitate, de culoare roşie, dar mai ales cenuşie sau neagră, ornamentată cu benzi lustruite alternative (dl. bz.alt.: fig. 590/ 13), care oferă vaselor un aspect metalic. Absoluta majoritate a pieselor provine din complexe databile în a doua jumătate a secolului 3, ceea ce explică asocierea motivului ornamental cu ceramica roşie (categoria tehnologică I.2). În secolul 4 specia ceramică amintită este mult mai slab atestată, tendinţă subliniată încă odată de singurul fragment ornamentat în această manieră, care, dacă nu este antrenat, provine dintr-un complex databil în secolul 6.

Importantă este mai departe şi limitarea unor categorii decorative numai în cadrul acestor trei orizonturi de locuire. Cezura sesizată pe plan tehnologic şi în planul formelor ceramice se evidenţiază astfel şi în planul ornamenticii (fig. 1022).

VI.b1.e. Ceramica celui de al patrulea nivel de locuire (secolul 7) (fig. 1023-1027)

Cu puţinul material ceramic modelat la roata rapidă, din pastă de culoare cenuşie, se încheie definitiv evoluţia acestei specii tehnologice. Creşte în mod spectaculos ponderea ceramicii modelate cu mâna, care devine dominantă, şi îşi face apariţia ceramica modelată la roata înceată (fig. 1023).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Nesiguranţa definirii orizontului secolului 7 este relevată şi de unităţile formale care par a fi caracteristice numai acestui interval cronologic. În afara căniii aparţinând tipului bx.13 şi a torţii de tip bxtr.08, unităţile formale sunt reprezentate numai prin variante modelate cu mâna, prezente mai ales cu un singur exemplar, ale unor tipuri sau subtipuri de oale cu durată mai mare sau mai mică în timp (fig. 1024-1027).

VI.b1.e1. Expresia formală a ceramicii secolelor 3-7 (fig. 1028-1032)

Etapa de locuire a secolului 7, caracterizată prin puţină ceramică la roata rapidă şi prin preponderenţa ceramicii modelate cu mâna, este ilustrată şi prin prezenţa unor unităţi formale care au fost atestate şi în complexele secolelor 3-7. Printre categoriile formale care îşi încetează acum evoluţia se află, alături de pahare (j), vasele de provizii (f), la care se poate constata o prezenţă copleşitoare în secolele 3-6 şi o prezenţă minoră în secolul 7. De asemenea dispar străchinile, castroanele, amforele şi amforetele.

VI.b1.f. Ceramica celui de al cincilea nivel de locuire (secolul 8) (fig. 1033-1038)

Tendinţele sesizabile în secolul 7 devin în secolul 8 specifice, ceramica modelată la roata încetă ocupând poziţia dominantă, iar cea modelată cu mâna având o pondere majoră. Celelalte categorii tehnologice ale ceramicii lipsesc din spectrul tehnologic (fig. 1033).

În afara deosebirii majore în plan tehnologic, spectrul formal al ceramicii secolului 8 este ilustrat de un număr de 69 de variante, la care se adaugă nouă subtipuri şi un singur tip, toate aparţinând, cu excepţia variantei de căni (bx.18a), categoriei formale a oalelor. Intensitatea prezenţei lor este însă diferită. Dacă în rândul variantelor şi a singurului tip atestat (a.13) dominantă este prezenţa cu un singur exemplar, în cel al subtipurilor există o serie de cazuri cu prezenţe cu câte 4, 7 sau 9 exemplare (a.07.02, a.16.02, a.16.05) (fig. 1034-1038).

VI. b1.a-f. Expresia formală a ceramicii secolelor 3-8 (fig. 1039-1043)

Diagrama expresivităţii cronologice a unităţilor formale ale secolelor 3-8 pune în evidenţă o anume insensibilitate cronologică a tipurilor şi mai ales a subtipurilor, cu o prezenţă numerică demnă de luat în considerare. (fig. 1039-1042).

Analiza diferitelor unităţi formale ale acestui interval cronologic uriaş pune însă în evidenţă centre de greutate diferite. Astfel, atât la nivelul tipurilor, cât şi al subtipurilor sau variantelor, există o concentrare a acestora fie în secolele 3, 4, 6, fie în secolul 8, subliniată în cazul variantelor şi de o diferenţă tehnologică. Prin această perspectivă, aparenta continuitate formală trebuie privită cu nuanţările impuse de centre de greutate specifice fiecărui interval cronologic (fig. 1043).

În acelaşi timp trebuie atras atenţia asupra apariţiei în secolul 7 a unor variante sau subtipuri de oale, dar şi a categoriei formale a tigăilelor, modelate mai ales cu mâna, dar şi la roata încetă, care vor continua să fie folosite şi în secolul 8 (fig 1043-1047).

VI.b1.g1. Unităţile decorative ale secolelor 7-8 (fig. 1048-1050)

În timp ce orizontului secolului 7 îi este propriu numai un singur subtip decorativ (di.cr.x: motiv cruciform neclar: pl. 163/ 1) şi acela nesigur, ornamentica atestată numai în secolul 8 este reprezentată de un tip al categoriei decorului ştampilat (ds.07: fig. 591/ 12), un subtip al decorului cruciform (motive cruciforme di.cr.a: 591/ 14) şi două variante ale decorului incizat (di.bz.01.01b, di.bz.02.04.a2: fig. 592/ 10; 594/ 20), dintre care numai varianta cu caneluri incizate orizontale care îmbracă corpul vasului (di.bz.02.04.a2) apare cu un numări suficient de exemplare pentru a putea fi considerată relevantă.

VI.b1.g2. Unităţile decorative ale secolelor 3, 7-8 (fig. 1051-1052)

Deosebit de interesant este cazul unora din tipurile şi subtipurile decorului presat, singurul motiv ornamental atestat printr-un tip şi două subtipuri în secolul 3 şi cu frecvenţă mai mare în secolul 8, dar şi în secolul 7. Brâurile alveolare (dpr.01.01, fig. 591/ 1) sau torsionate (dpr.01.02,

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

fig. 591/ 2), precum şi crestăturile sau alveolele, folosite la ornamentarea buzelor oalelor modelate mai ales cu mâna (dpr.02.01: fig. 591/ 3, dpr.02.02, fig. 591/ 4) în a doua jumătate a secolului 3, reapar după un hiatus cronologic impresionant în secolele 7 şi 8. Prezenţa acestor modalităţi ornamentale în secolele 7 şi 8 atât în spaţiul nord-pontic, cât şi în teritoriile est- şi sud-carpatice, dar şi în complexe contemporane din bazinul Dunării Mijlocii, face probabilă pătrunderea ei în Transilvania din aceste zone.

VI.b1.g3. Unităţile decorative ale secolelor 3-8 (fig. 1053-1054)

Ornamentica ceramicii secolelor 3-8 pune în evidenţă un fenomen de continuitate ornamentală, reprezentat printr-o categorie, două tipuri, două subtipuri şi nouă variante ornamentale, toate specifice numai ceramicii din pastă zgrunţuroasă şi între care se remarcă o participare intensă a decorului incizat.

În acelaşi timp se pot identifica două centre de greutate. Primul centru de greutate este specific secolelor 3-6, reprezentat, în secolele 3 şi 6, prin categoria ornamentală a decorului ştampilat (ds: fig. 591/ 6-12), apoi în secolul 6, printr-un tip al categoriei decorului incizat şi anume cel cu motive cruciforme (di.cr: fig. 591/ 14-16). Lor li se se adaugă două subtipuri: di.02a (canelură orizontală incizată: fig. 591/ 27), cu centru de greutate în secolul 3 şi di.bz.0103 (benzi de caneluri în val sau oblice dezordonate: fig. 594/ 8-13), cu centru de greutate în secolul 4, şi două variante ale aceleiaşi categorii ornamentale: di.bz.0102.01.a (benzi de caneluri în val şi orizontale: 592/ 23), cu centru de greutate în secolul 4 şi di.bz.02.01.a (benzi de caneluri perechi: 593/ 4-7), cu centru de greutate în secolul 3, prezente uneori cu un număr suficient de mare de exemplare pentru a fi relevante.

Al doilea centru de greutate se află în secolul 8, fiind reprezentat prin două subtipuri şi şase variante, care prin numărul lor de exemplare ni se par a fi şi ele relevante din punct de vedere cronologic. La fel ca în cazul ornamentării oalelor cu brâuri alveolare sau cu crestături şi în cazul ornamentării buzei oalelor cu alveole (subtipul dpr.02.02: fig. 591/ 4), registrul ornamental pare a sugera influenţe ornamentale asemănătoare (supra p. 320). Celălalt subtip, combinaţie între bandă de caneluri în val şi bandă de caneluri orizontale (di.bz.0102.01: fig. 593/ 4-15), împreună cu alte variante ornamentale cum ar fi striuri (di.str.02a: fig. 594/ 25 - 27), frânturi de caneluri orizontale sau combinaţie dintre caneluri orizontale şi oblice (di.bz.02y: fig. 592/ 25-26), apoi suprafeţe mari de caneluri orizontale (di.bz.02.04.b1: fig. 594/ 23) sau combinaţii dintre benzi de caneluri orizontale şi în val, care acoperă toată sau o mare parte a suprafeţei vasului (di.bz.0102.06: fig. 594/ 5-7), la care se adaugă benzi de caneluri oarecum unghiulare (di.bz.01.01c: fig. 592/ 11-12), sunt caracteristice mai ales secolului 8 şi aparţin fără excepţie categoriei ornamentale a decorului incizat (fig. 1054).

Imaginea motivelor ornamentale comune secolelor 3-8, dominate în mod evident de unităţile decorative incizate, la care se adaugă lipsa totală a decorului lustruit, sugerează destul de elocvent cezura, sesizată şi pe plan tehnologic şi formal, între materialul ceramic al perioadei secolelor 3-6, pe de o parte, şi cel al secolelor 7-8, pe de altă parte.

VI.b1.h. Ceramica celui de al şaselea nivel de locuire (secolul 12) (fig. 1055-1063)

Secolul 12 aduce schimbări fundamentale în tehnologia ceramicii. Singura categorie tehnologică documentată, este ceramica modelată la roata rapidă sau semirapidă, din pastă nisipoasă, de culoare brun-cărămizie (fig. 1055).

Chiar dacă variantele oalelor ocupă un loc important în diagrama cronologică a unităţilor formale ale secolului 12, ele au fost modelate din pastă brun-cărămizie la roata rapidă sau semirapidă. O altă deosebire faţă de ceramica intervalelor cronologice „scurte" (a doua jumătate a secolului 3, secolul 4, secolul 6 etc.), constă în prezenţa exclusivă a categoriei formale a căldărilor, cu un număr suficient de exemplare pentru a fi concludente. Pe de altă parte, se poate constata şi la nivelul subtipurilor, dar şi al tipurilor sau chiar al variantelor, o prezenţă numerică demnă de luat în seamă (fig. 1056-1061).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Ornamentica secolului 12 este reprezentată printr-o categorie ornamentală, două subtipuri şi patru variante, prezente, mai ales în cazul unuia din subtipuri, dar şi al uneia din variante, printr-un număr suficient de exemplare pentru a putea fi considerate relevante (fig. 1062). Necunoscută în etapele anterioare la Sighişoara, deci relevantă cronologic pentru secolul 12, ni se pare şi categoria ornamentală a fundurilor de vase ştampilate (fd.st.: fig. 591/ 13), chiar dacă prezenţa numai a 3 exemplare ar putea sugera un grad mai mic de expresivitate cronologică. Expresiv cronologic este şi subtipul dpr.02.03 – motive semilunare pe umărul vasului (fig. 591/ 5), prezente numai pe oale aparţinând ceramicii modelate la roata rapidă, din pastă zgrunţuroasă, de culoare brun-cărămizie, chiar dacă în alte părţi este atestat şi în secolul 8, pe ceramica modelată la roata înceată. Lor li se adaugă şi alte variante ale decorului incizat: caneluri orizontale mai largi (di.02.c1a: fig. 592/ 4), caneluri în val izolate (di.01.b: fig. 591/ 20-21) sau optiforme (di.01.e: fig. 591/ 26), dar şi suprafeţe de caneluri orizontale combinate cu suprafeţe cu striuri (di.02.04.b2: fig. 594/ 24) (fig. 1063).

VI.b1.a-h. Expresia formală a ceramicii secolelor 3-12 (fig. 1064-1071)

Spre deosebire de celelalte diagrame ale expresivităţii cronologice a unităţilor formale, în diagrama formelor ceramice ale secolelor 3-12 impresionează mai ales numărul mare al categoriilor, dar mai ales al tipurilor şi subtipurilor şi numărul relativ mic al variantelor (fig. 1068), toate la un loc punând în evidenţă gradul aparent redus de sensibilitate sau expresivitate cronologică la nivelul categoriilor, tipurilor şi subtipurilor, ceea ce ar putea fi interpretat ca un important element de continuitate în structura mozaicului formal al ceramicii de la Sighişoara „Dealul Viilor" (fig. 1065-1068).

O privire atentă a situaţiei concrete a diferitelor unităţi formale pune însă în evidenţă, ca şi în cazul unităţilor formale ale secolelor 3-8 (fig. 1009-1013), situaţii diferite, de care trebuie ţinut seama (fig. 1069).

1. Există o serie de unităţi formale (categorii, tipuri şi subtipuri) care sunt specifice cu precădere intervalului cronologic al secolelor 3-6, în timp ce în perioada următoare ele se remarcă printr-o prezenţă extrem de palidă.

2. Un alt grup de unităţi formale este specific mai ales secolului 8 ori secolului 12, sau sunt comunele secolelor 8 şi 12.

3. Alte unităţi formale sunt reprezentate printr-un număr prea mic de exemplare, pentru a putea exprima o relevanţă cronologică deosebită.

4. Pe de altă parte, tehnologia ceramicii orizonturilor de locuire de la Sighişoara DV, dominată de ceramica modelată la roata rapidă, la care se adaugă cea la roata înceată (fig. 45), a provocat o reducere masivă a expresivităţii formale a olăriei. Fenomenul, care începe în epoca fierului, a avut drept consecinţă o uniformizare masivă a mozaicului formal, ceea ce a dus la o reducere accentuată a cantităţii de tipuri formale expresive pe plan geografic sau cronologic.

5. Cercetarea incompletă a diferitelor orizonturi de locuire surprinse la Sighişoara „Dealul Viilor" a determinat, pentru a nu se ajunge la o fragmentare excesivă a mozaicului formal al ceramicii, stabilirea unor unităţi formale poate uneori nu destul de consecvent definite, ceea ce ar putea explica permanenţa lor în cadrul unor intervale cronologice relativ mari.

Aceste impedimente, mai mult sau puţin obiective, nu pot împiedica totuşi identificarea, în spatele unei imagini de continuitate a unităţilor formale ale ceramicii de la Sighişoara DV, de fapt a două mari grupe formale: una caracteristică secolelor 3-6 şi una specifică secolelor 8 şi 12, cu observaţia că şi în această ultimă grupă, ca de altfel şi în prima, analiza tipologică nuanţată pune în evidenţă particularităţi specifice fiecărei perioade în parte (fig. 1069).

VI.b1.i. Unităţile decorative ale secolelor 3-12 (fig. 1070-1071).

Patru categorii, 5 tipuri, 9 subtipuri şi 13 variante ornamentale sunt comune ornamenticii ceramice secolelor 3-12 (fig. 1074).

Această continuitate aparent impresionantă sesizabilă pe plan ornamental trebuie însă puternic relativizată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

1. Trebuie subliniat în mod deosebit că, din punct de vedere tehnologic, ceramica modelată la roată din pastă fină nu a fost ornamentată cu procedurile ornamentale comune secolelor 3-12 (supra p. 310-354).

2. Multe din subtipurile şi variantele decorului incizat sunt comune unor arii geografice uriaşe şi unor perioade cronologice diferite, ceea ce reduce mult expresivitatea lor cronologică şi diminuează în mod considerabil relevanţa lor culturală.

3. În cadrul motivisticii decorative a secolelor 3-12 se pot sesiza de fapt trei centre de greutate:

a. Categoria ornamentală a pereţilor „în coaste" (dm: fig. 590/ 26), caneluri orizontale incizate (di.02: 591/ 27-28; 592/ 1-5) sau benzi de caneluri orizontale (di.bz.02.02: fig. 594/ 15-16) sunt caracteristice la Sighişoara mai ales secolelor 3-6, cu intensităti de prezenţă diferite în cadrul acestui interval cronologic (fig. 1071).

b. Un al doilea şi mult mai bine reprezentat centru de greutate se află în secolul 8 şi cuprinde cele mai multe exemplare ale categoriei decorului presat, dar şi cele mai multe tipuri, subtipuri şi variante ale decorului incizat, dominat de diferitele forme ale combinaţiei de benzi de caneluri orizontale şi în val sau, mai rar, dar cu maximă reprezentare în motivistica perioadei secolului 8, de striuri orizontale (fig. 594/ 25-27 şi fig. 1071). Pe de altă parte, poziţia dominantă în secolul 8 a categoriei ornamentale a decorului incizat şi a unora din tipurile, subtipurile şi variantele sale, este confirmată de prezenţa lor pe o arie geografică uriaşă, din stepele nord-pontice şi până în bazinul Dunării Mijlocii, pentru a rămâne numai în zonele culturale mai apropiate.

c. Un al treilea centru de greutate, dar cu prezenţă mult mai palidă, reflex al unei cantităţi mai mici de inventar ceramic, se află în secolul 12, reprezentat numai prin trei subtipuri ale decorului incizat (fig. 1070). Un rol major îl ocupă canelurile izolate în val, combinate cu cele orizontale (di.01: fig. 591/ 17-26), între care canelura în val izolată joacă rolul primordial (di.01a: 591/ 17-19), la care se adaugă combinaţia dintre canelura în val şi cea orizontală (di.01.01.: fig. 592/ 6), sau trei caneluri în val (d.01.d: fig. 592/ 5), ori combinaţii între două caneluri (di.01c: fig. 591/ 22-24).

Analiza materialului ceramic din situl de la Sighişoara „Dealul Viilor" a evidenţiat, pe lângă o continuitate tehnologică, formală şi decorativă, particularităţi, dar şi puncte de greutate proprii fiecărui orizont de locuire.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

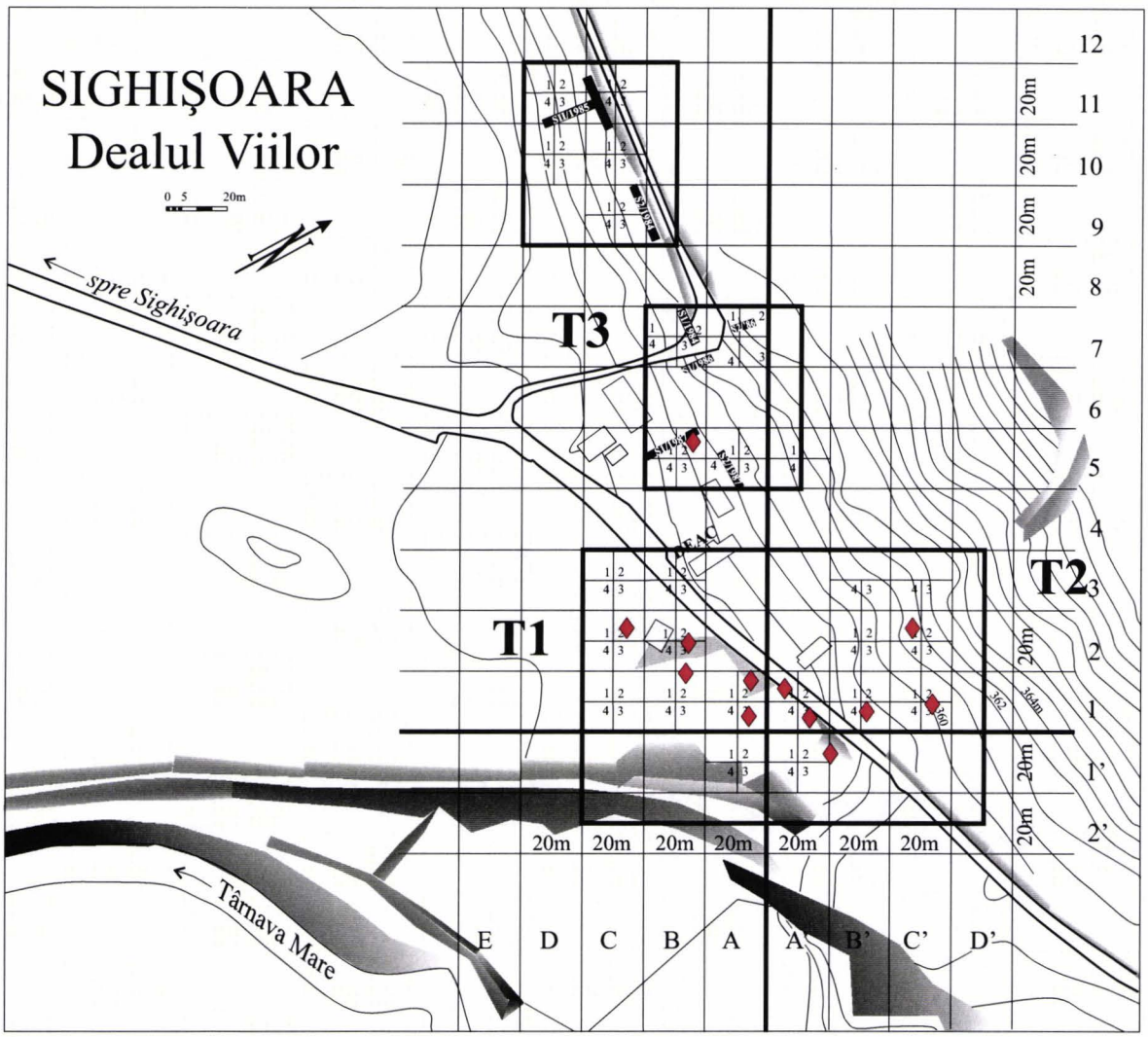

Fig. 962. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Aria de răspândire a complexelor secolului 3 (a doua jumătate)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

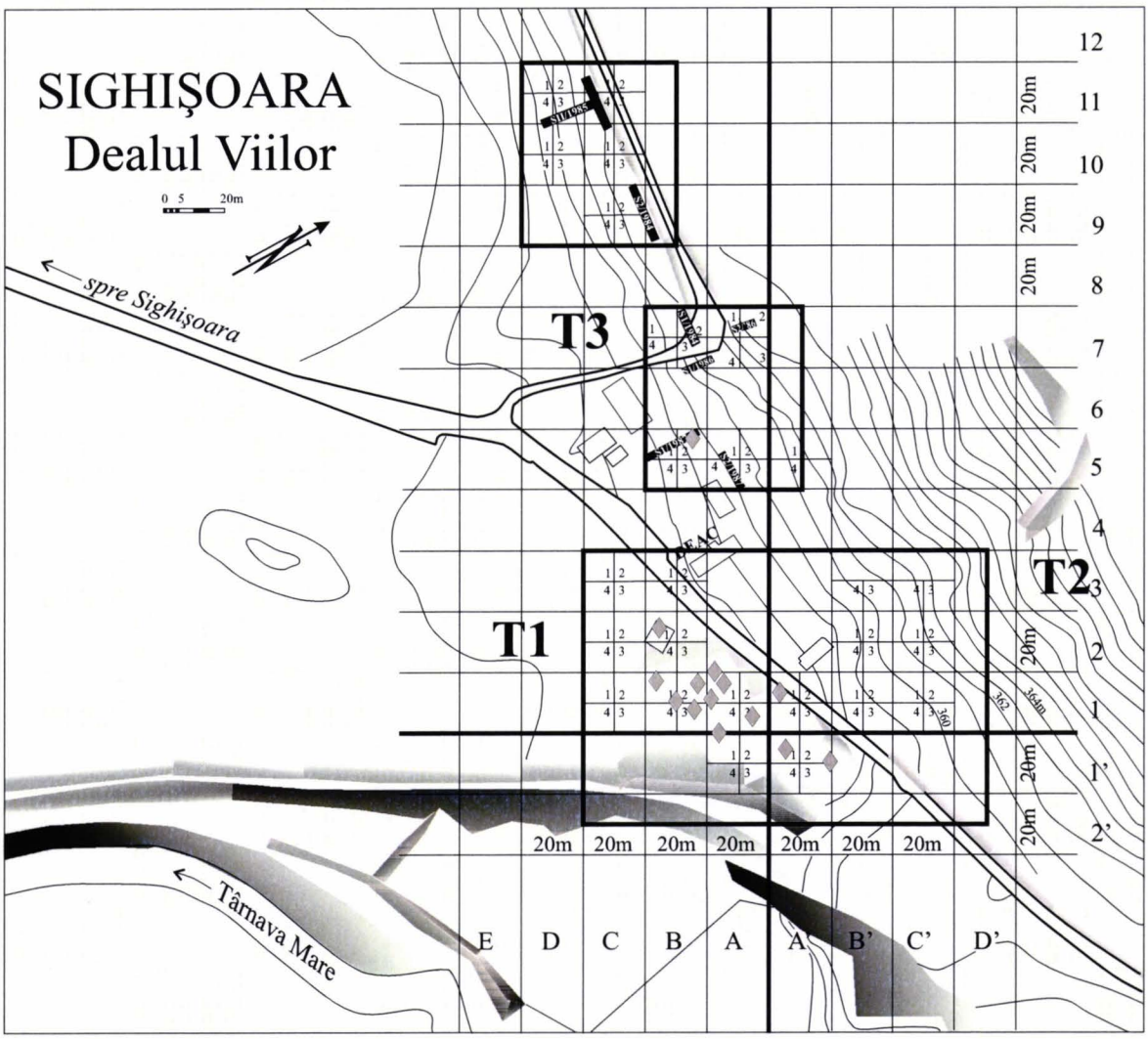

Fig. 963. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Aria de răspândire a complexelor secolului 4

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

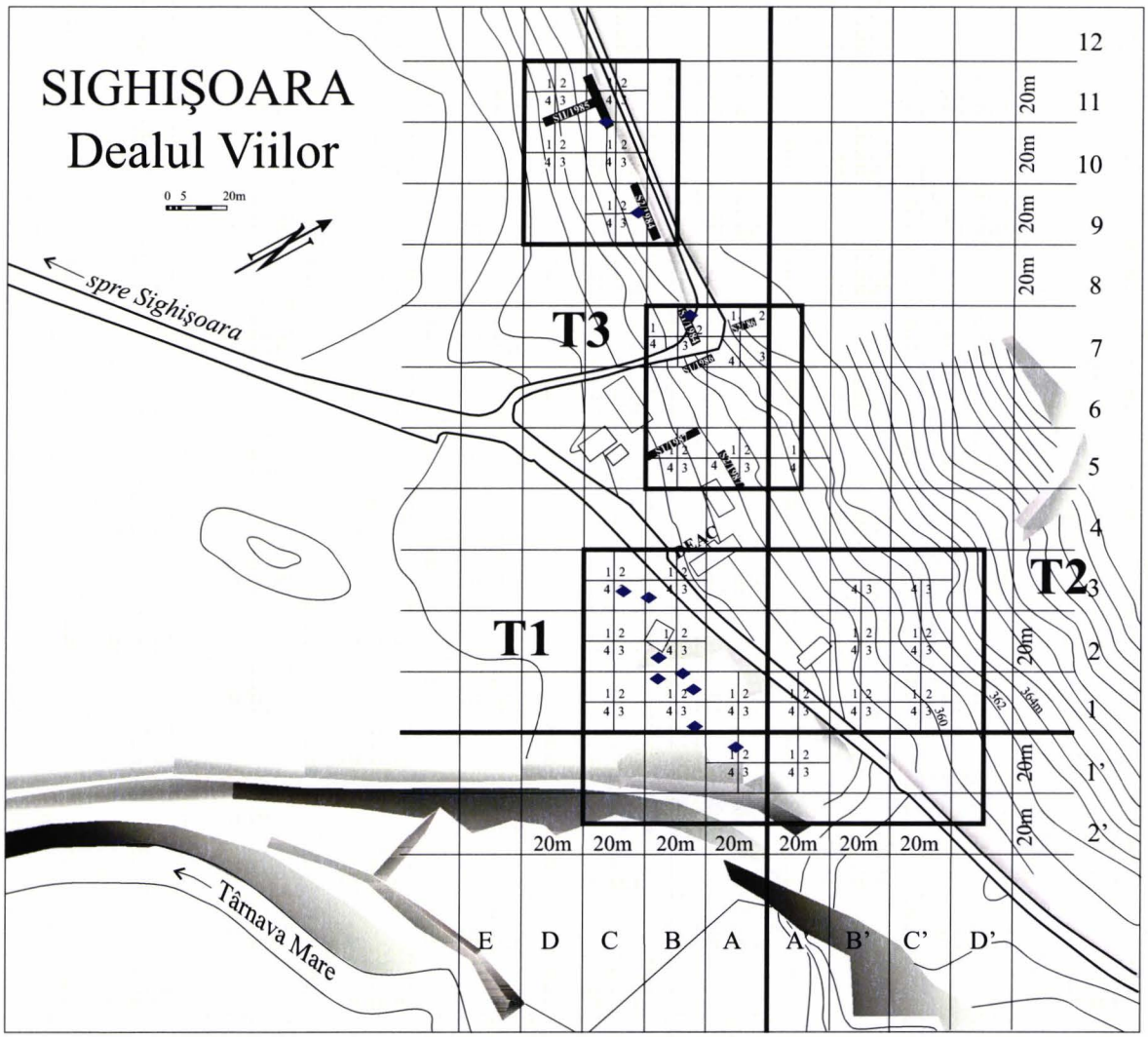

Fig. 964. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Aria de răspândire a complexelor secolului 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

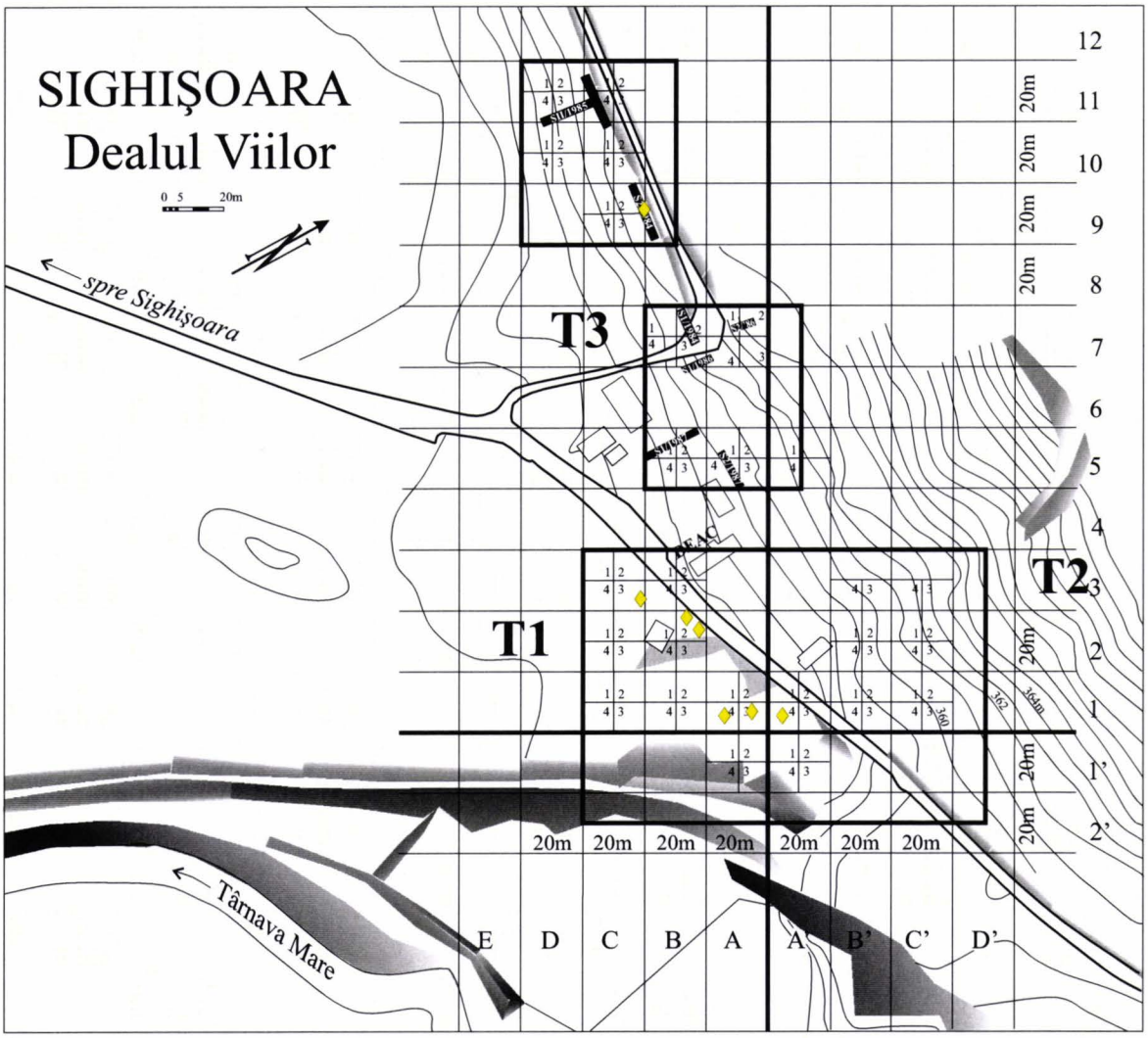

Fig. 965. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Aria de răspândire a complexelor secolului 7

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

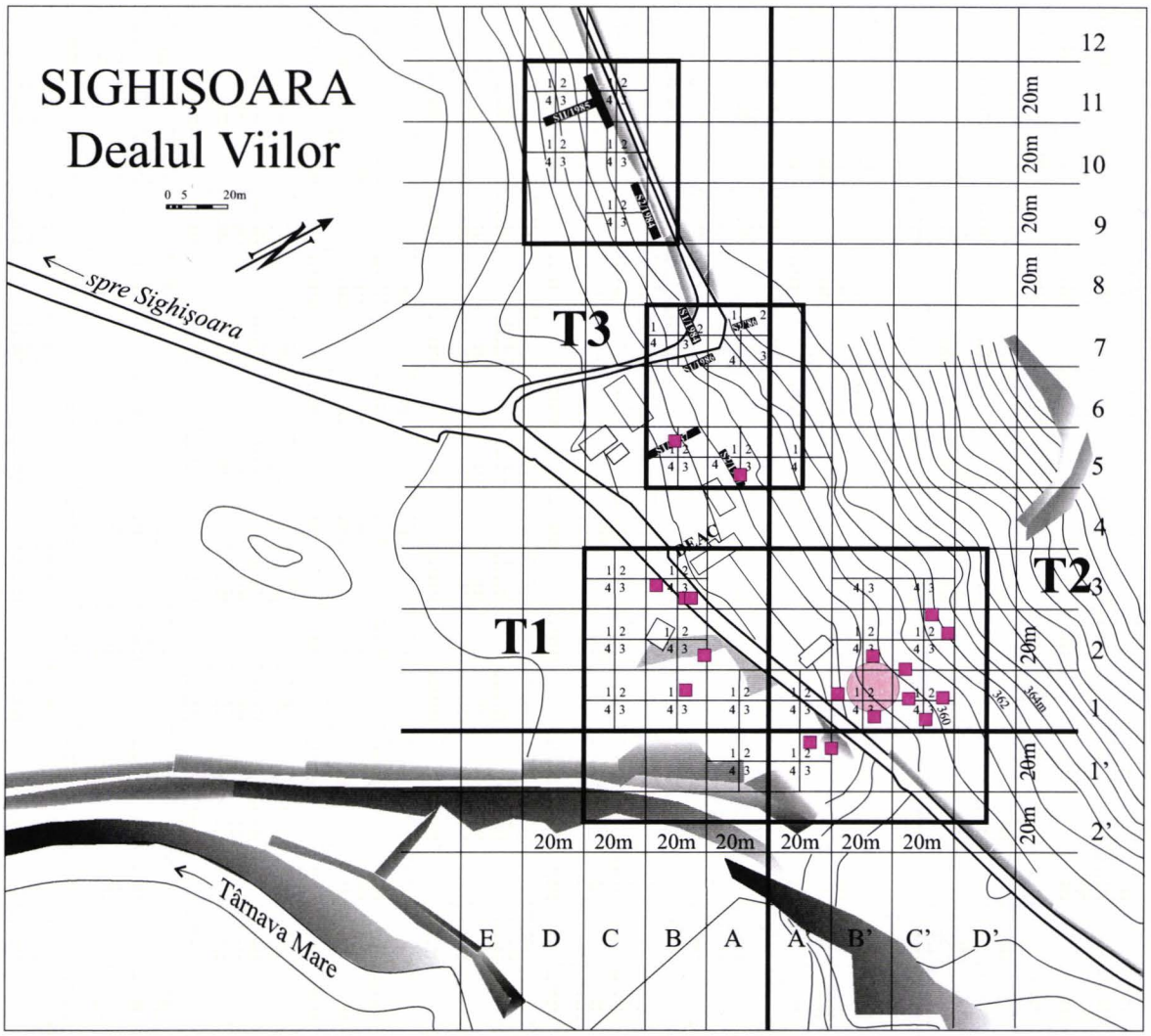

Fig. 966. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Aria de răspândire a complexelor secolului 8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

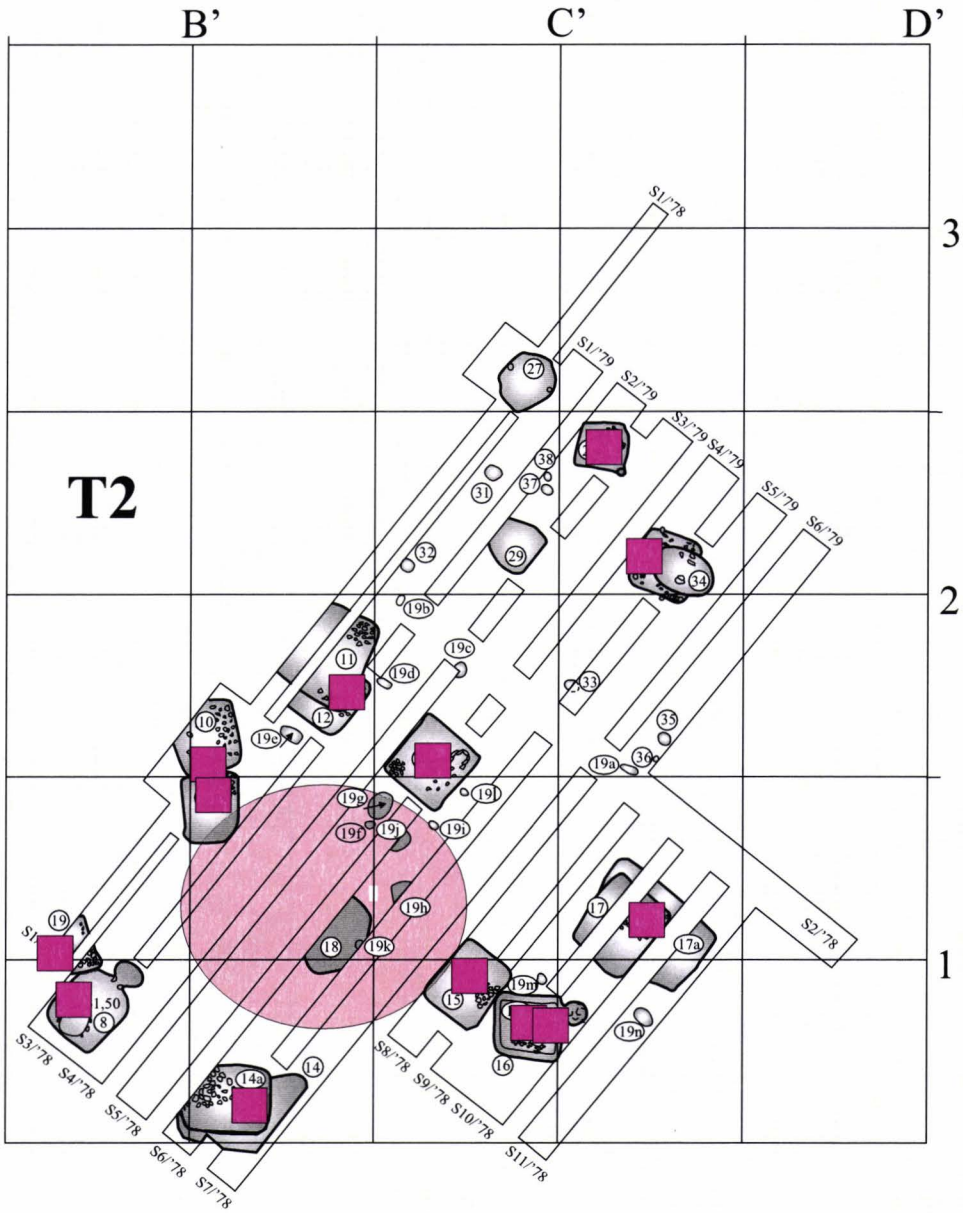

Fig. 967. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Aria de răspândire a complexelor secolului 8, cu dispunerea locuinţelor în jurul unui spaţiu central liber

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

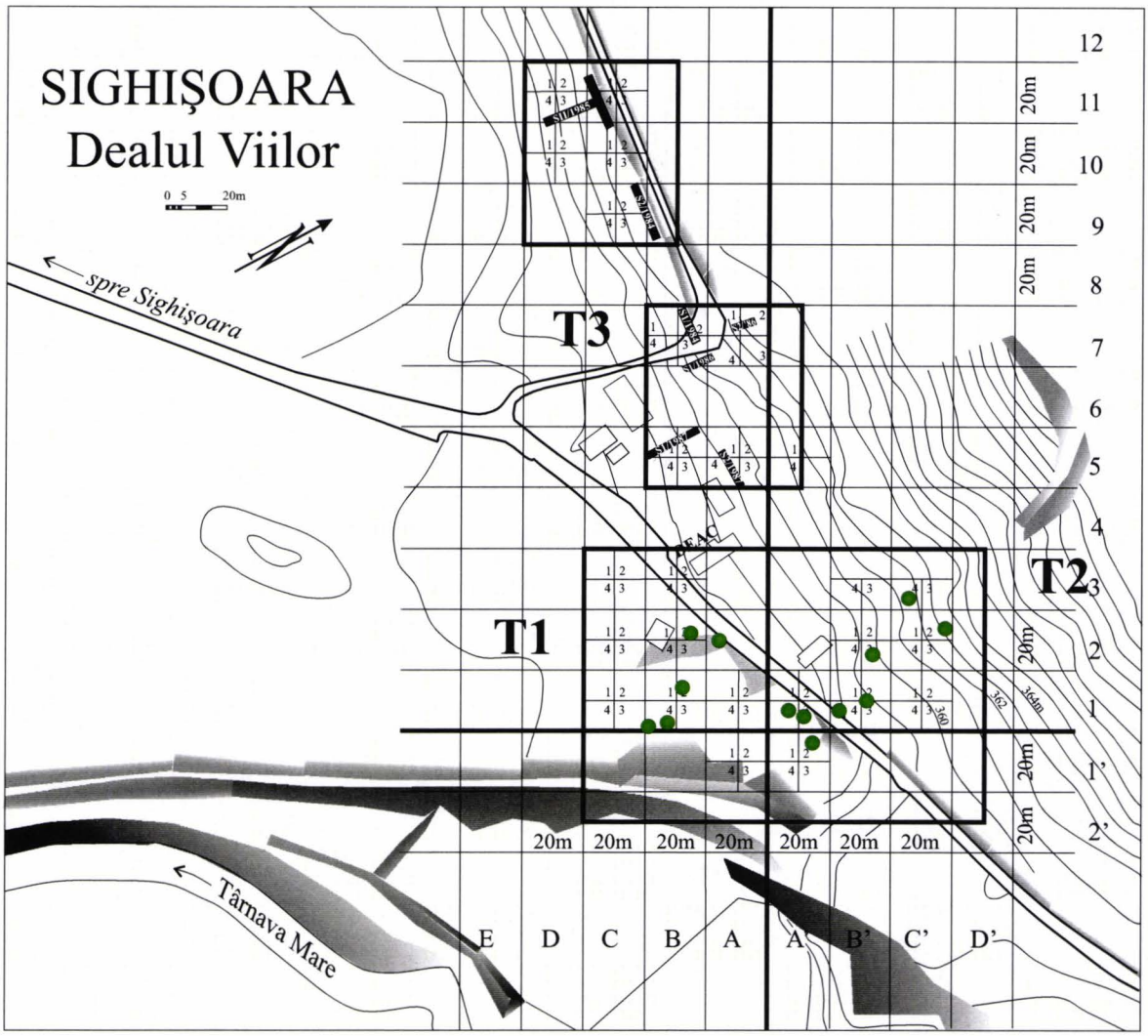

Fig. 968. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Aria de răspândire a complexelor secolului 12

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

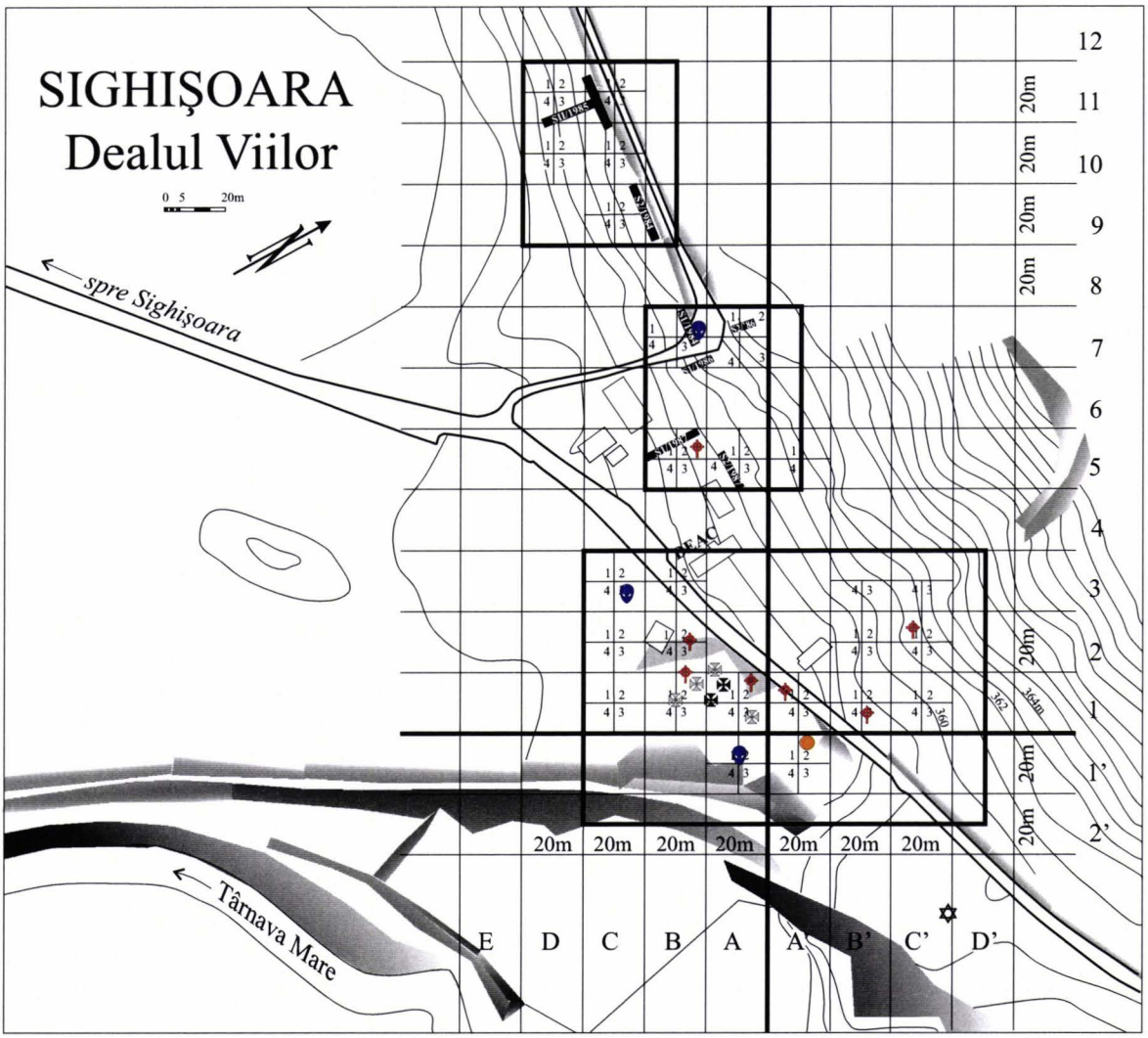

- indicii pentru producţie locală de ceramică din a doua jumătate a secolului 3
- indicii pentru producţie locală de ceramică din secolul 4
- ateliere de ars ceramică din secolul 4
- indicii pentru producţie locală de ceramică din secolul 6
- indicii pentru producţie locală de ceramică din secolul 8

Fig. 969. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Aria de răspândire a indicatorilor producţiei locale de ceramică

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Sighişoara „Dealul Viilor": indicatori ai producţiei locale de ceramică (secolele 3-8)									
Nr. cat.	Complex	Nr. desen	Forme	Lung gât	Fund	Ctg. tehn.	Datare	Planşa	Observaţii
0122	122.B3/87.T3x	1	a.0301c4	40		III. 4b	s.3(/2)	122-2/1	rebut, puternic deformat
0122	122.B3/87.T3x	3	a.0408a4	30		III. 4c	s.3(/2)	122-2/4	rebut, puternic deformat
0122	122.B3/87.T3x	2	a.0601a4	30		III. 4b	s.3(/2)	122-2/5	rebut, puternic deformat
0046	46.B6/80.T1x	79	a.1008a4	34		I. 124	s.3(/2)	46-6/11	rebut, umflatura gât
0029	29.B3/79.T2x	11	a.1802a	00		I. 132	s.3(/2)	29-3/1	rebut, defect buză
0007	7.B5/77.T1	36	a.1810o1	06		I. 1321	s.3(/2)	7-5/11	rebut, umflături pe umăr
0054	54.B5/81.T1x	VII	a.1901a2	10		I. 122	s.3(/2)	54-2/6	rebut, buză îndoită
0007	7.B5/77.T1	26	a.y		fd.01.04.3am.0c	I. 21a	s.3(/2)	7-5/2	rebut umflătură pe fund
0046	46.B6/80.T1x	67	bol.08			I. 124	s.3(/2)	46-6/7	rebut, umflătură pe interior
0084	84.G1a/83.T1	8	bx		fd.01.03.75m.0f	I. 122	s.3(/2)	84-1/7	rebut, uşor deformat
0014	14.B6/78.T2x	60	bx.01		fd.01.03.6m.0g	I. 12	s.3(/2)	14-4/5	rebut, umflături pe corp
0046	46.B6/80.T1x	92	bx.01		fd.06.013am.0e	I. 12	s.3(/2)	46-8/5	rebut, vas deformat
0007	7.B5/77.T1	46	bx.08c			I. 122	s.3(/2)	7-2/2	rebut, umflătură pe gât
0014	14.B6/78.T2x	33,38	bx.12a			I. 11	s.3(/2)	14-2/1	rebut , umflături, deformat
0041	41.B3/80.T1x	23'	a.0502a3	15		III. 2b	s.4(/)	41-3/8	rebut, deform. la ardere
0042	42.B4/80.T1	8	a/d		fd.01.04.1m.0c	I. 122	s.4	41-4/5	rebut, defecte ardere
0050	50.B1/81.T1x	62	f.0		fd.01.01.11m.0e	I. 11	s.4(1/)	50-1/2	rebut, atelier
0051	51.B2/81.T1x	8+10	a.1805d1	05		I. 1321	s.4(/)	51-5/4	rebut, buză deformată atelier
0051	51.B2/81.T1x	37	f.0			I. 1321	s.4(/)	51-4/1	rebut, deformat, atelier
0051	51.B2/81.T1x	38	f.0			I. 1321	s.4(/)	51-4/4	rebut , vitrificat
0051	51.B2/81.T1	32	a.y			I. 131	s.4(/)		rebut, vitrificat, atelier
0057	57.B7/81.T1x	5	a.1817b3	20		I. 1321	s.4(/2)	57-1/10	rebut?, foarte uşor deformat
0057	57.B7/81.T1x	3	a.1810h1	05		I. 131	s.4(/2)	57-1/7	rebut, buză deformată
0065	65.B3/82.T1x	7'	a.			I. 121	s.4(1/)	65-1/6	rebut, vitrifiere
0080	80.B7/83.T1x	03	f?			I. 11	s.6	80-3/18	rebut, uşor deformat
0020	20.B1/79.T1x	28	a.0411a	00		III. 2b	s.6	20-4/4	rebut, buză deformată
0009	9.B2/78.T2x	12	a.1201c2	10		II. 2a	s.8	9/2	rebut, deformat

Fig. 970. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Indicatori ai producţiei locale de ceramică

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

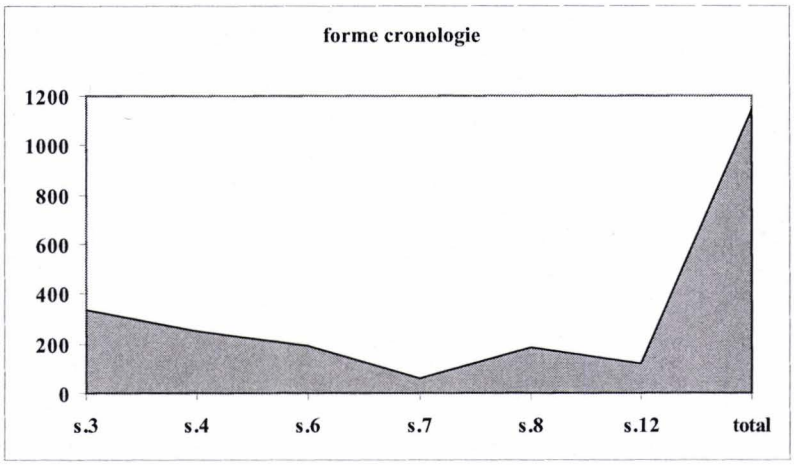

Fig. 971a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al formelor de vase

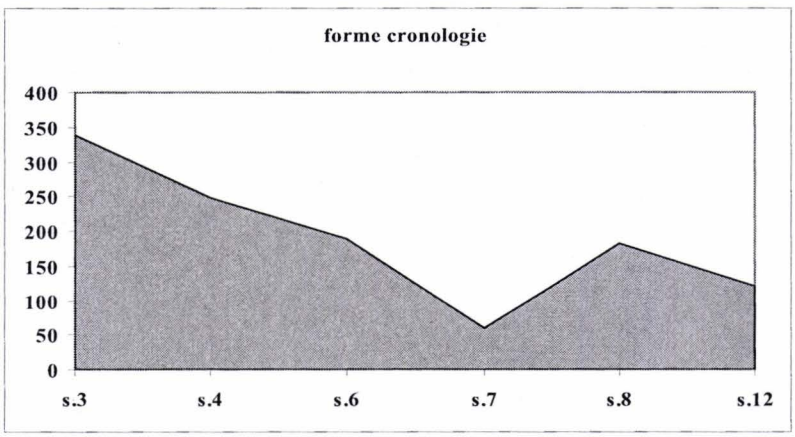

Fig. 971b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul cronologic al formelor de vase

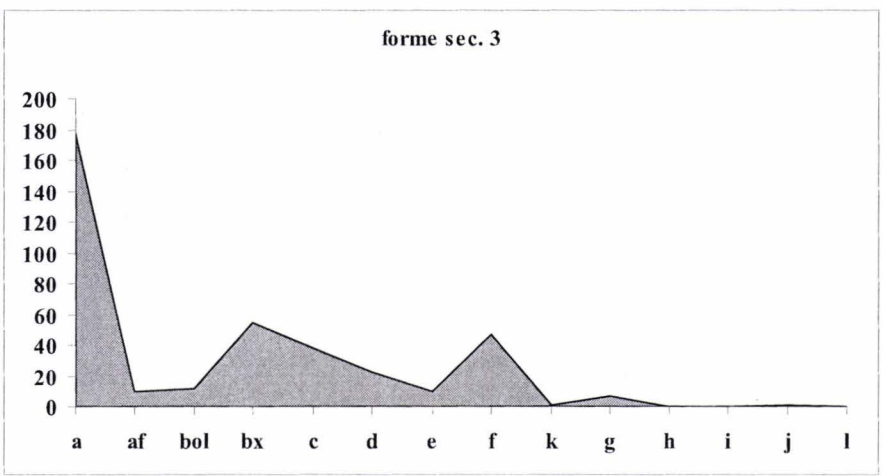

Fig. 972a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 3 (a doua jumătate)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

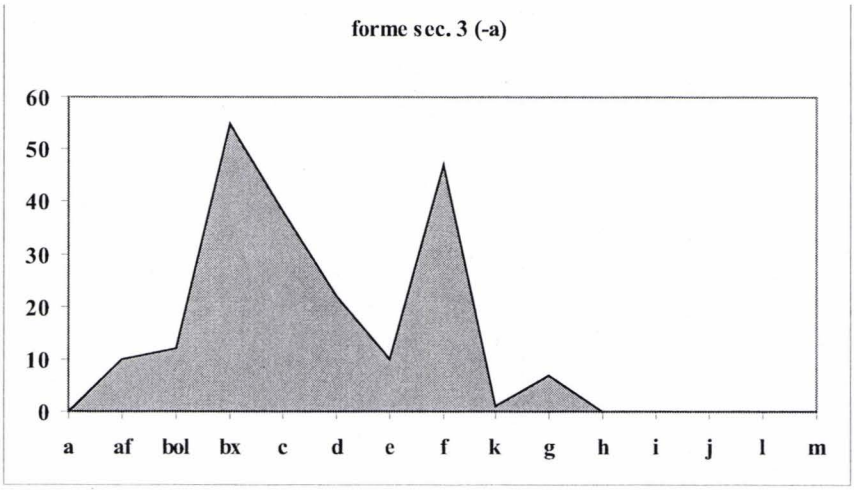

Fig. 972b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 3 (a doua jumătate) (fără oale)

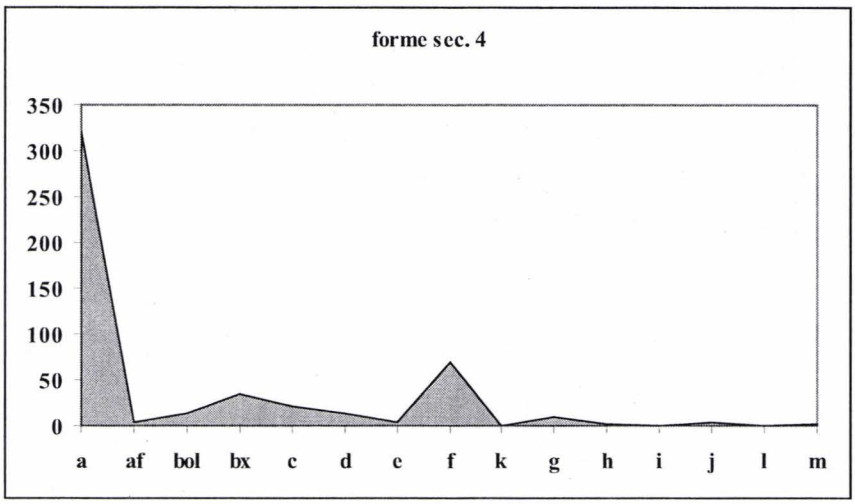

Fig. 973a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 4

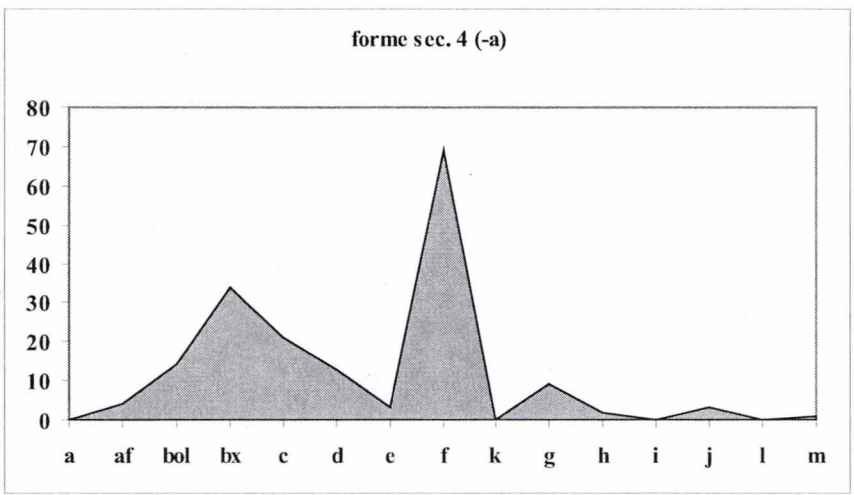

Fig. 973b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 4 (fără oale)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

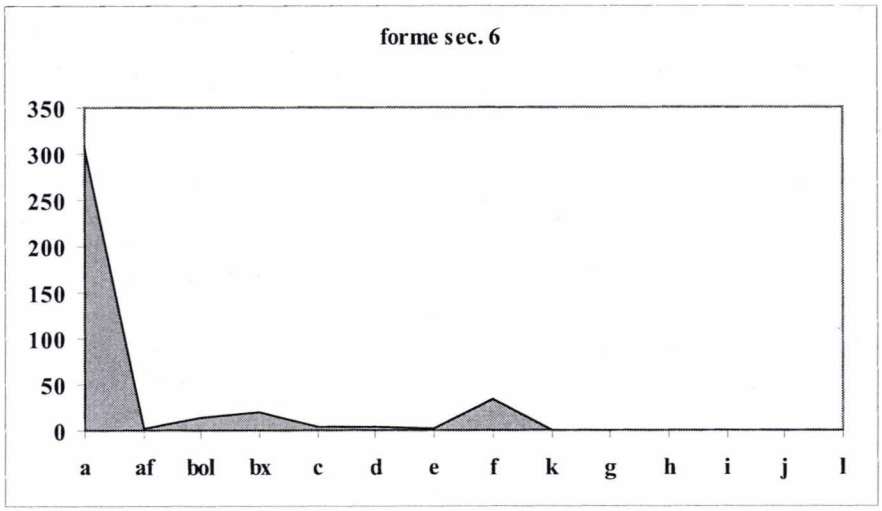

Fig. 974a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 6

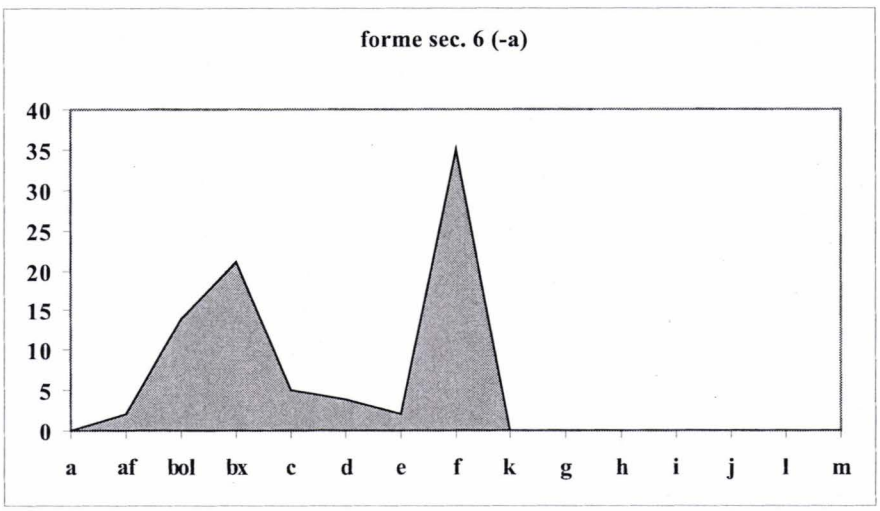

Fig. 974b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 6 (fără oale)

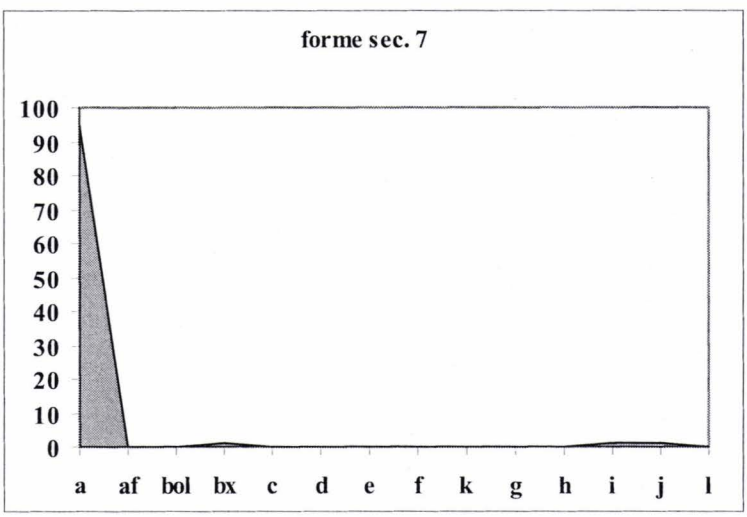

Fig. 975a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 7

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

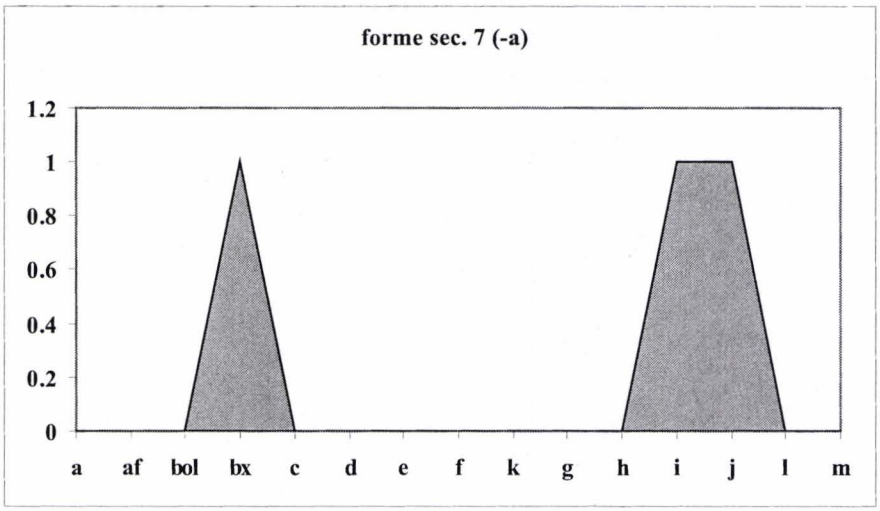

Fig. 975b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 7 (fără oale)

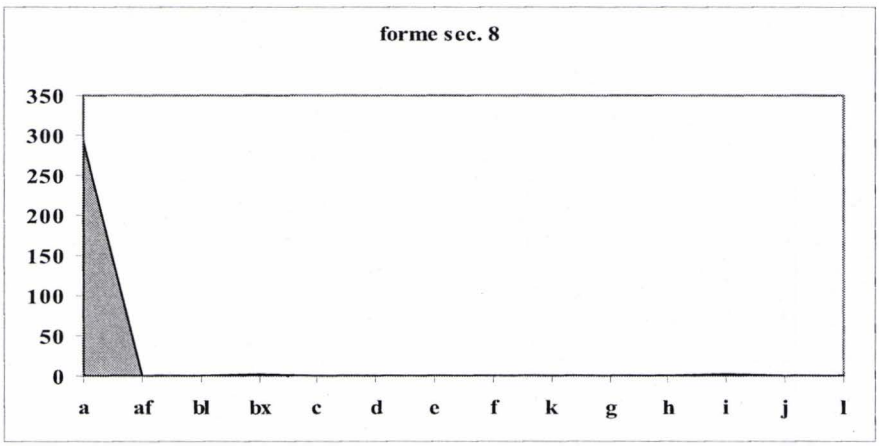

Fig. 976a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 8

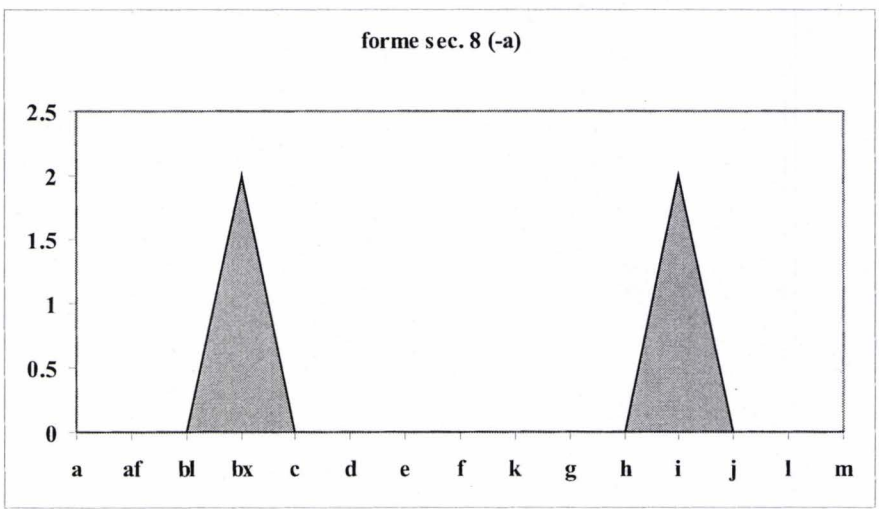

Fig. 976b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 8 (fără oale)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

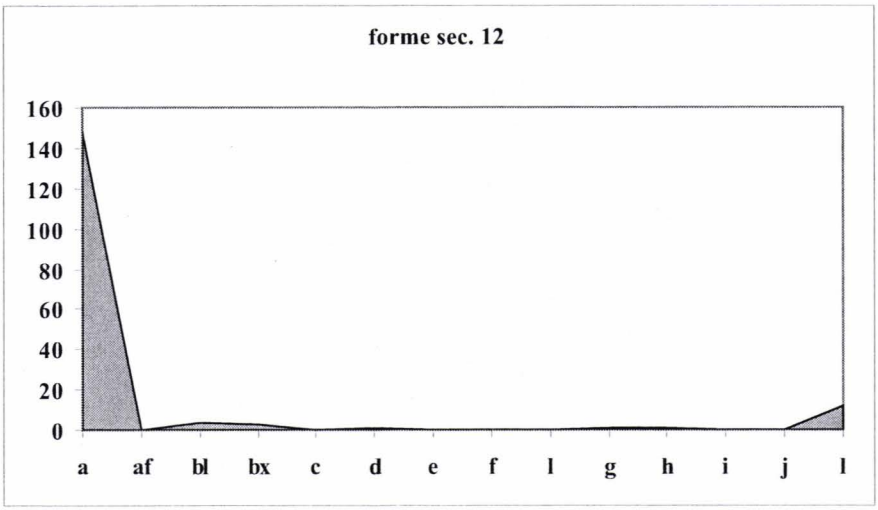

Fig. 977a. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 12

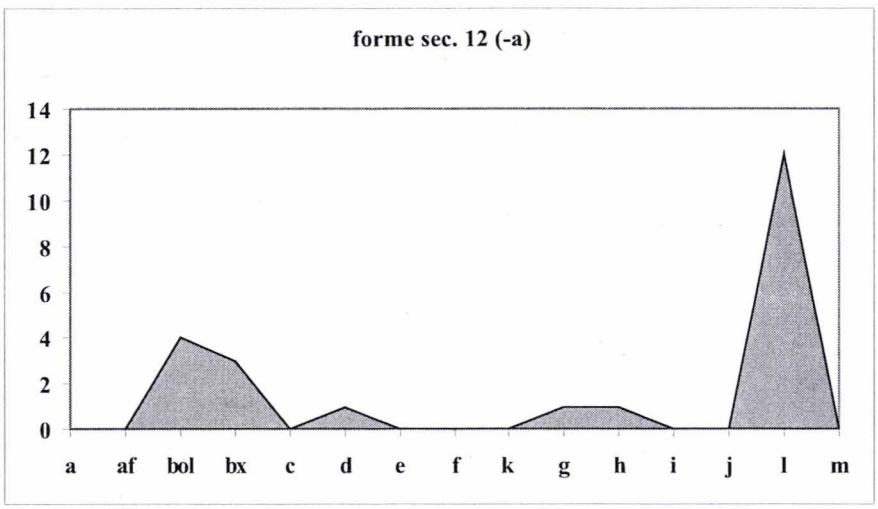

Fig. 977b. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul formelor de vase ale secolului 12 (fără oale)

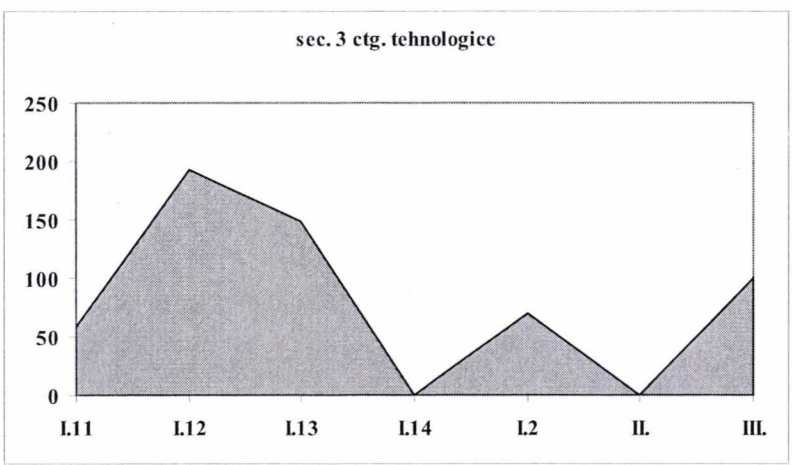

Fig. 978. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul categoriilor tehnologice ale ceramicii secolului 3 (a doua jumătate)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

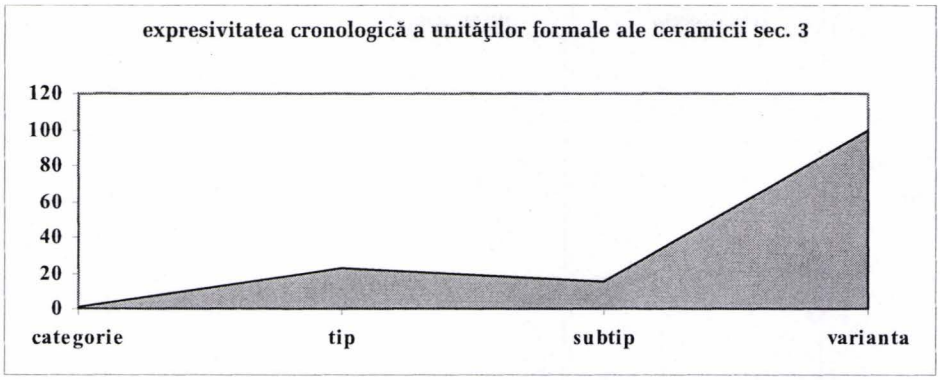

Fig. 979. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolului 3 (a doua jumătate)

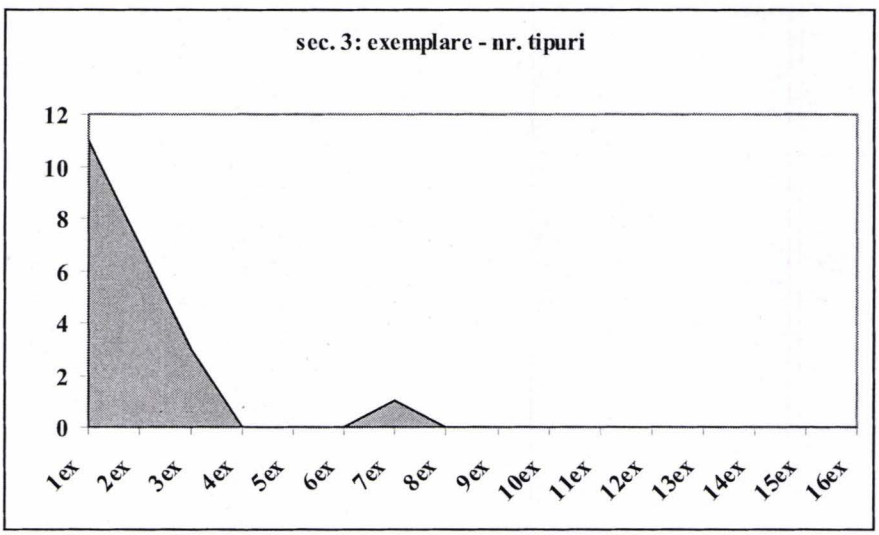

Fig. 980. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolului 3 (a doua jumătate)

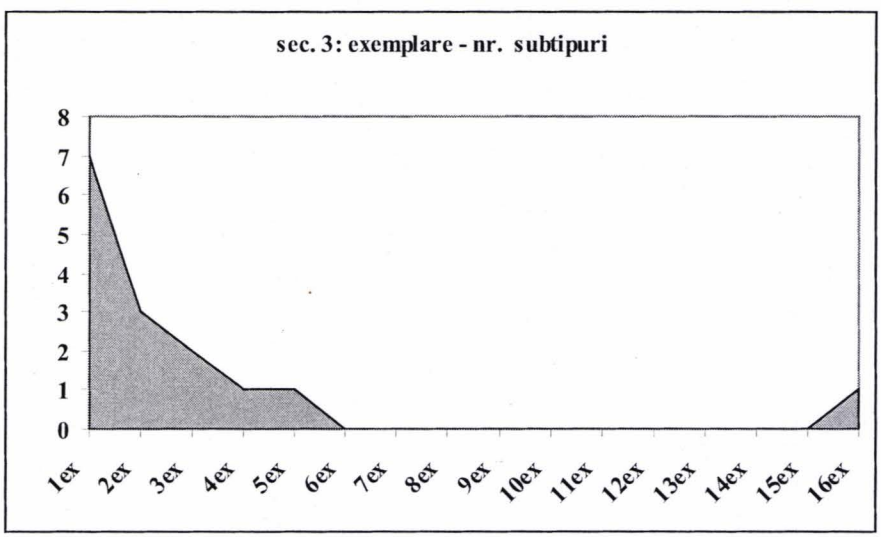

Fig. 981. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolului 3 (a doua jumătate)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

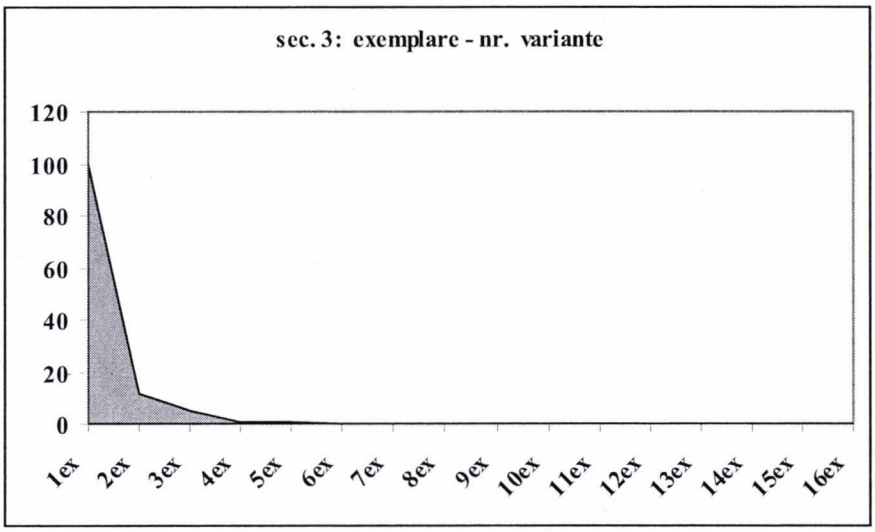

Fig. 982. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolului 3 (a doua jumătate)

Unităţile formale ale ceramicii secolului 3												
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
tip	a.19	2									320
subtip	a.18.02	5									312
subtip	a.03.01	4									192
subtip	a.18.01	3									312
subtip	a.29.04	1									Pl 77/2
subtip	a.29.10	1									Pl. 77/ 9
subtip	a.29.11	1									Pl 139/ 8-
varianta	a.06.03b	3						2		1	236
varianta	a.18.03a	3									312
varianta	a.01.02b-c	2						b		c	167
varianta	a.01.03b-c	2						b		c	167
varianta	a.01.03f	2						1		1	167
varianta	a.02.03e-g	2								1+1	175
varianta	a.02.04c	2									175
varianta	a.04.10b2	2						1		1	212
varianta	a.18.13a1	2									318
varianta	a.02.03b	1									175
varianta	a.02.04b	1									175
varianta	a.02.04d	1									175
varianta	a.02.06a	1									176
varianta	a.02.07a	1									176
varianta	a.02.09a	1									177
varianta	a.03.03d4	1									193
varianta	a.04.01b	1									206
varianta	a.04.03a3	1									207
varianta	a.04.04c	1									207
varianta	a.04.07h	1									211
varianta	a.04.07i	1									211
varianta	a.04.08a4	1									211
varianta	a.04.11b	1									212

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolului 3											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
varianta	a.04.11e	1									212
varianta	a.06.01a4	1									235
varianta	a.06.03c1	1									236
varianta	a.06.04b1	1									236
varianta	a.06.04b3	1									236
varianta	a.06.04c3	1									236
varianta	a.08.01a2	1									250
varianta	a.08.01b	1									250
varianta	a.08.01c	1									250
varianta	a.08.02a2	1									250
varianta	a.08.02b2	1									250
varianta	a.08.02d2	1									250
varianta	a.08.02d3	1									pl. 82/1
varianta	a.09.01a	1									254
varianta	a.10.02a2	1									254
varianta	a.10.03e2	1	?	?				2			259
varianta	a.10.08a4	1									261
varianta	a.16.08b1	1									301
varianta	a.18.03c	1									312
varianta	a.18.09a2	1									315
varianta	a.18.10d	1									315
varianta	a.18.10e	1									315
varianta	a.18.10f3	1									pl. 171/3
varianta	a.18.10n	1									317
varianta	a.18.10o	1									317
varianta	a.18.15b3	1									319
varianta	a.18.15c	1									319
varianta	a.18.15c2	1									319
varianta	a.18.19b4	1									320
varianta	a.22.02	1									pl. 77/11
varianta	a.23.01a2	1									372
varianta	a.26.01a3	1									373
varianta	a.28.01d3	1									373
tip	af.01	2									375
tip	af.02	3									375
varianta	af.02a	3									375
tip	bol.08	1									438
tip	bol.18	1									439
tip	bol.07	2									438
tip	bol.12	2									439
varianta	bol.02b	1									437
varianta	bol.06a	1									438
varianta	bol.06b	4						2		2	438
varianta	bol.06e	1									438
varianta	bol.11b	1									439
tip	bx.12	7									402
tip	bx.03	1									400
tip	bx.05	1									400

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolului 3											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
tip	bx.06	1									400
tip	bxtr.05	1									404
varianta	bx.11b	5									401
varianta	bx.08c	4									401
varianta	bx.07c	1									400
varianta	bx.07d	1									401
varianta	bx.07e	1									401
varianta	bx.07f	1									401
varianta	bx.08a	1									401
varianta	bx.08b	1									401
varianta	bx.11a	1									401
varianta	bx.17a	1									403
varianta	bx.17b	1									403
varianta	bx.17c	1									403
varianta	bx.17d	1									403
varianta	bx.18b	1									403
varianta	bx.18c	1									403
tip	c.01	2									444
subtip	c.02.04	2									444
subtip	c.05.01	2									446
subtip	c.05.04	16									447
varianta	c.02.01b	2									444
varianta	c.02.01f	1									444
varianta	c.02.02a	1									444
varianta	c.02.03b	1									445
varianta	c.03.01a	3									446
varianta	c.0301c	1									446
varianta	c.04.01a	1									446
subtip	d.02.05	2									452
subtip	d.02.01	1									452
varianta	d.04.01k	3									454
varianta	d.04.01l	3									454
varianta	d.01.01c	2									452
varianta	d.04.01d	2									453
varianta	d.04.01h	2									453
varianta	d.01.01e	1									453
varianta	d.04.01a	1									453
varianta	d.04.01b	1									453
varianta	d.04.01c	1									453
varianta	d.04.01e	1									453
varianta	d.04.01f	1									453
varianta	d.04.01g	1									453
varianta	d.04.01o	1									454
tip	e.03	3									458
tip	e.04	1									458
varianta	e.01c	1									458
tip	f.03	3									462
tip	f.04	1									462

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolului 3											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
tip	f.06	2									463
subtip	f.02b	2									462
subtip	f.05c	1									462
categorie	k.fructiere	2									471
tip	g.02	1									468
tip	g.03	1									468
tip	g.y01	1									pl. 104/2
tip	fd.05	2									516
tip	fd.04	1									516
subtip	fd.01.07	3									512
subtip	fd.02.07	1									516
subtip	fd.02.09	1									516
subtip	fd.06.03	1									588

Fig. 983. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolului 3 (a doua jumătate)

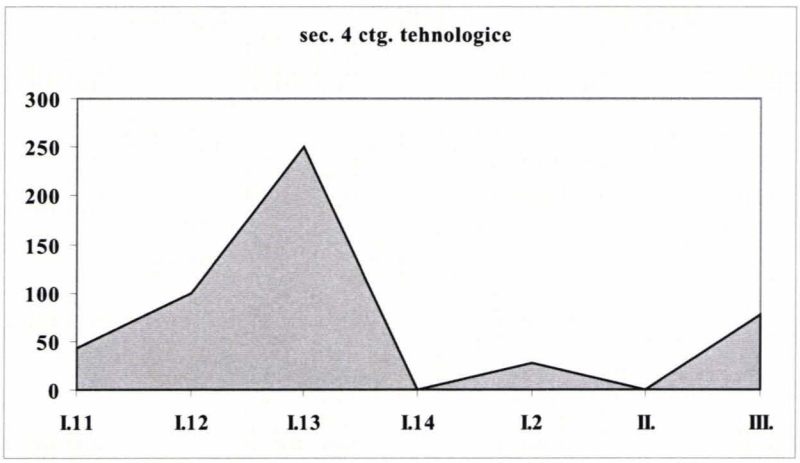

Fig. 984. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul categoriilor tehnologice ale ceramicii secolului 4

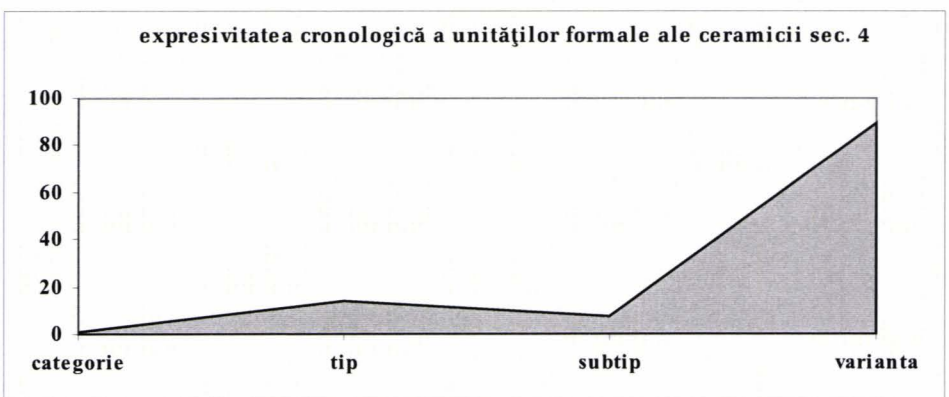

Fig. 985. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolului 4

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

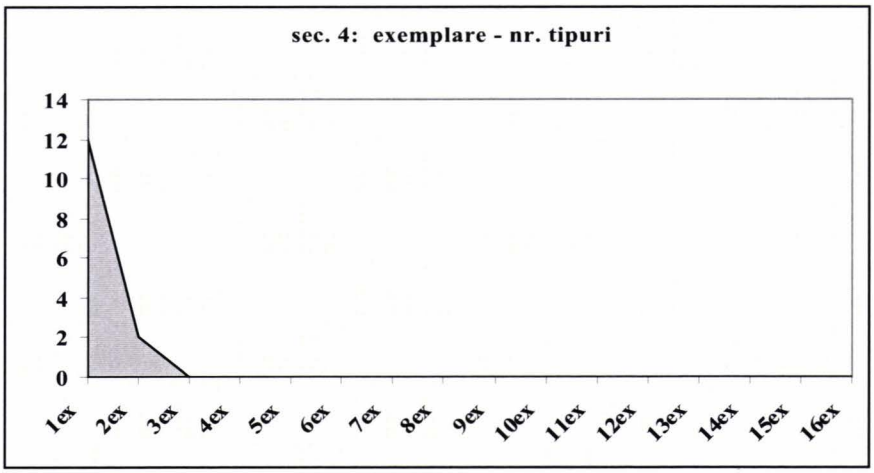

Fig. 986. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolului 4

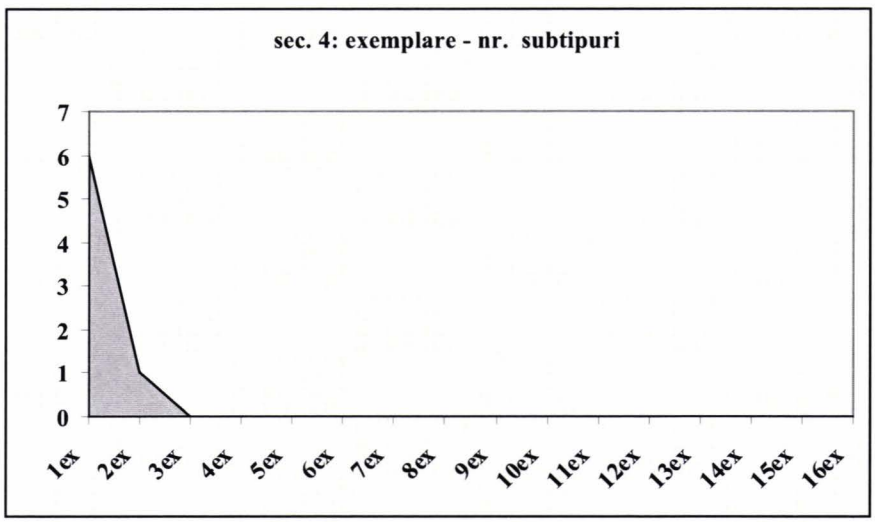

Fig. 987. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolului 4

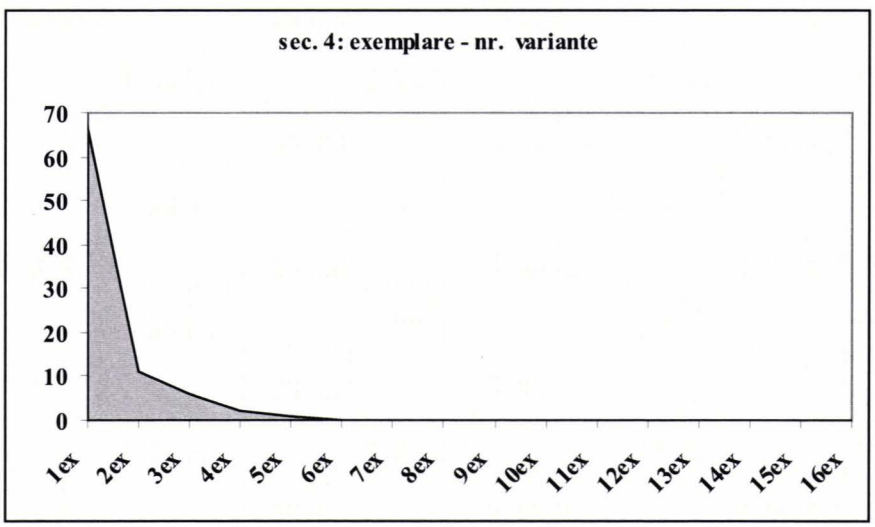

Fig. 988. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolului 4

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolului 4											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
subtip	a.18.18		1								319
subtip	a.29.05		1								pl. 210/13
varianta	a.18.10j		5								317
varianta	a.18.08a1		4								pl. 90/6
varianta	a.18.15c1		4								pl. 117/7
varianta	a.02.01e		2+1?								174
varianta	a.03.06d1		3								pl. 4/10
varianta	a.11.01b		3								261
varianta	a.18.10g		2+1?								316
varianta	a.18.14c		3								318
varianta	a.18.16a		3								319
varianta	a.01.03d		2								167
varianta	a.02.01b		2								174
varianta	a.10..06d3		2					1		1	pl. 4/2
varianta	a.18.05c2		2								313
varianta	a.18.05e		2								313
varianta	a.18.08a		2								314
varianta	a.18.08a3		2								314
varianta	a.18.15c3		2								319
varianta	a.18.17c		2								319
varianta	a.18.19a2		2								320
varianta	a.22.01a4		2								372
varianta	a.01.01c		1								167
varianta	a.01.02a		1								167
varianta	a.02.01c1		1								174
varianta	a.02.02b1		1								174
varianta	a.02.03		1								175
varianta	a.02.03d		1								175
varianta	a.02.03h		1								pl. 91/4
varianta	a.02.05b		1								176
varianta	a.02.06c		1								176
varianta	a.02.08a		1								177
varianta	a.02.09b		1								177
varianta	a.03.02d2		1								193
varianta	a.04.01b1		1								pl. 4/13
varianta	a.04.01b2		1								pl. 91/3
varianta	a.04.01c1		1								pl. 60/3
varianta	a.04.02a		1								207
varianta	a.04.07j		1								pl. 2/3
varianta	a.05.02a3		1								pl. 91/8
varianta	a.06.01c		1								235
varianta	a.06.04d2		1								pl. 199/5
varianta	a.07.01c2		1								pl. 4/15
varianta	a.10.01c1		1								pl. 3/4
varianta	a.10.03b2		1								259
varianta	a.10.03e1		1								pl. 211/15

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolului 4											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
varianta	a.17.01b2		1								312
varianta	a.18.04a4		1								313
varianta	a.18.05a3		1								pl. 127/7
varianta	a.18.05a4		1								313
varianta	a.18.05c1		1								pl. 120/4
varianta	a.18.05d1		1								pl. 122/4
varianta	a.18.06b2		1								pl. 123/7
varianta	a.18.06b4		1								314
varianta	a.18.08a4		1								pl. 120/5
varianta	a.18.09a		1								315
varianta	a.18.10a3		1								315
varianta	a.18.10a4		1								315
varianta	a.18.10b4		1								pl. 120/6
varianta	a.18.10f1		1								316
varianta	a.18.10g2		1								316
varianta	a.18.10h1		1								pl. 144/7
varianta	a.18.10l		1								317
varianta	a.18.12b2		1								318
varianta	a.18.13c1		1								pl. 120/8
varianta	a.18.14c2		1								pl. 120/9
varianta	a.18.14d		1								318
varianta	a.18.15a1		1								pl. 113/7
varianta	a.18.16a1		1								pl. 114/3
varianta	a.18.17a1		1								pl. 120/10
varianta	a.18.17b3		1								pl. 144/10
varianta	a.18.17d2		1								319
varianta	a.18.19e2		1								320
varianta	a.22.01c1		1								372
varianta	a.26.01b		1								373
varianta	a.29.01a		1								374
varianta	a.29.02a		1								374
tip	bol.05		1								438
tip	bol.09		1								438
tip	bol.13		1								439
varianta	bol.02e		1								437
varianta	bol.04a		1								437
varianta	bol.04b		1								437
varianta	bol.04d		1								437
varianta	bol.06c		1								438
tip	bx.15		2								402
tip	bx.14		1								402
varianta	bx.11x		2								401
varianta	bx.07a		1								400
subtip	c.05.05		2								447
subtip	c.05.02		1								446

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolului 4											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
subtip	c.05.03		1								446
varianta	c.03.01b		2								446
varianta	c.04.01c		1								446
varianta	c.04.01b		1								446
varianta	c.02.03d		1								445
varianta	c.02.03a		1								445
varianta	c.02.01c		1								444
varianta	c.02.01a		1								444
tip	d.03		2								452
subtip	d.02.02		1								452
subtip	d.02.03		1								452
varianta	d.01.01a		1								452
varianta	d.04.01i-j		2								452
varianta	e.02a		1								453
varianta	f.01a		1								462
varianta	f.01c		1								pl. 119/1
varianta	f.05b		1								463
tip	g.01		1								468
tip	g.04		1								468
tip	g.05		1								468
tip	g.06?		1								468
tip	g.07?		1								468
tip	g.y02		1								pl. 114/7
tip	h.01		1								471
tip	h.02		1								471
categorie	m.farfurii		1								pl. 2/7

Fig. 989. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolului 4

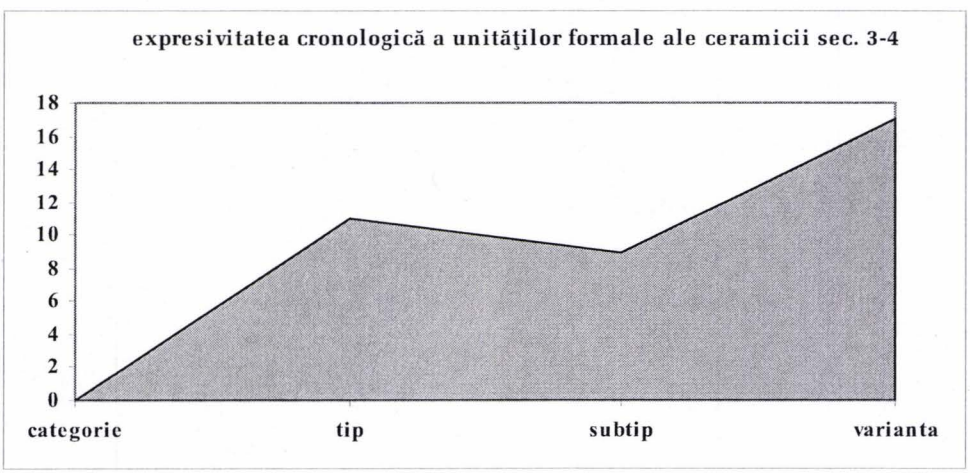

Fig. 990. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 4

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

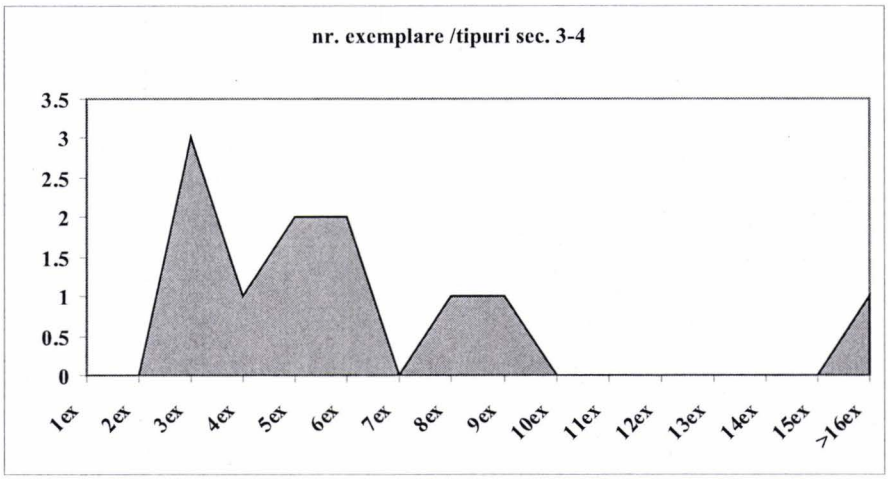

Fig. 991. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 4

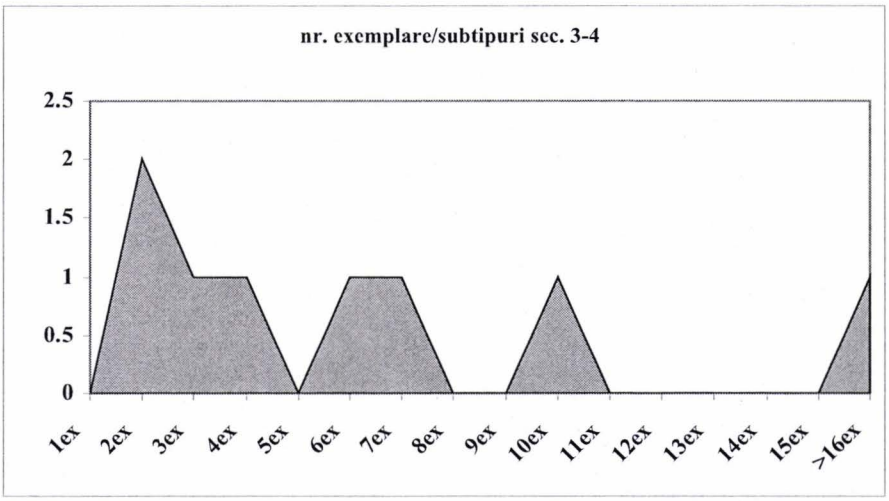

Fig. 992. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 4

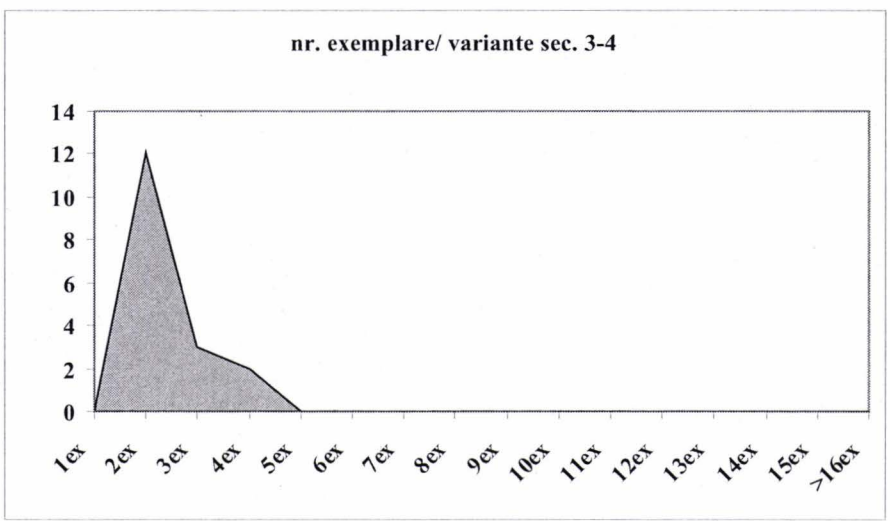

Fig. 993. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) – 4

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolului 3-4											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12				
tip	a.23	2	1								372
subtip	a.01.02	2	1								167
varianta	a.22.01b	2	1								372
varianta	a.01.03e	1	1					1		1	167
varianta	a.06.01g	1	1								235
varianta	a.07.01a	1	1								244
varianta	a.10.05a1	1	1								pl. 2/6
varianta	a.18.05a1	1	1								pl. 157/5
varianta	a.18.06a4	1	1								314
varianta	a.18.08b4	1	1								314
varianta	a.18.11a	1	1								318
varianta	a.23.01b1	1	1								pl. 120/2
tip	bol.01	1	2								437
tip	bx.07	6	3								400
tip	bx.11	6	2								401
tip	bx.01	5	1								400
tip	bx.10	3	2								401
tip	bx.16	3	1								402
varianta	bx.07b	1	1								400
tip	c.05	20	2								446-447
tip	c.03	4	2								446
tip	c.04	1	2								446
subtip	c.02.03	3	3								445
varianta	c.02.01d	2	1								444
varianta	c.0203c	2	1								445
varianta	c.02.02c	1	1								444
varianta	d.04.01d	3	1								453
varianta	d.04.01n	3	1								454
varianta	d.01.01d	1	1								452
varianta	d.04.01p	1	1								454
tip	e.02	3	2								458
varianta	e.02b	3	1								458
varianta	e.01.b	1	1								458
subtip	fd.01.03	23	4								511
subtip	fd.01.06	6	1								512
subtip	fd.01.01	5	5								511

Fig. 994. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) – 4

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

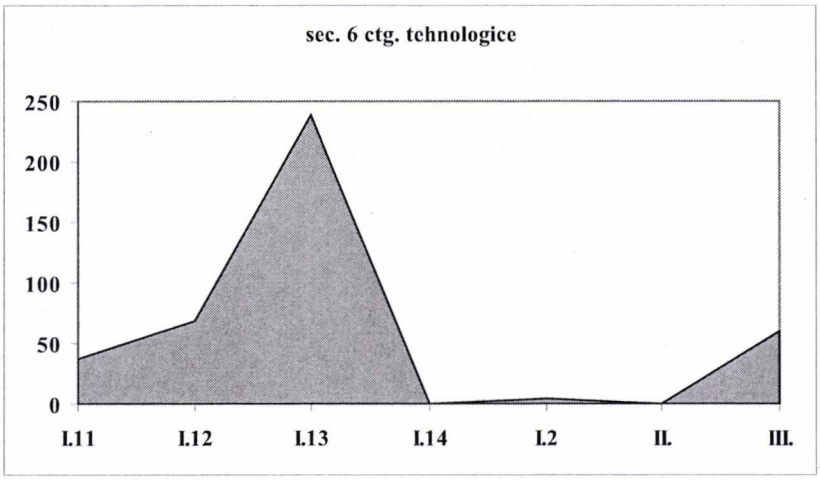

Fig. 995. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul categoriilor tehnologice ale ceramicii secolului 6

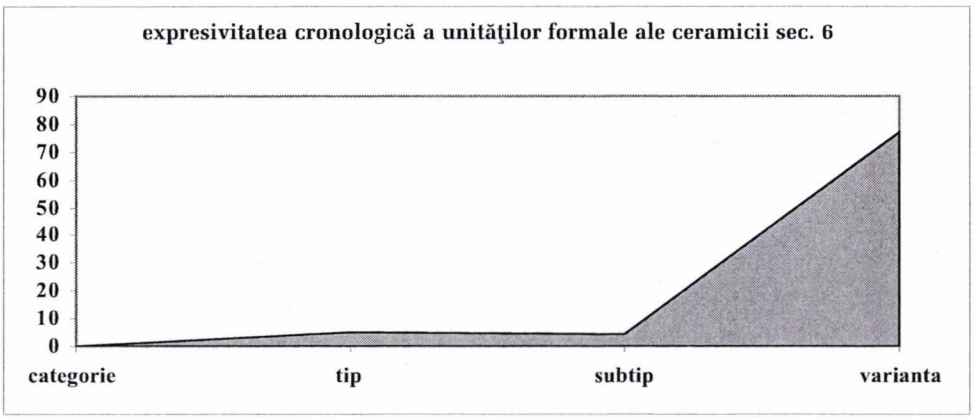

Fig. 996. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolului 6

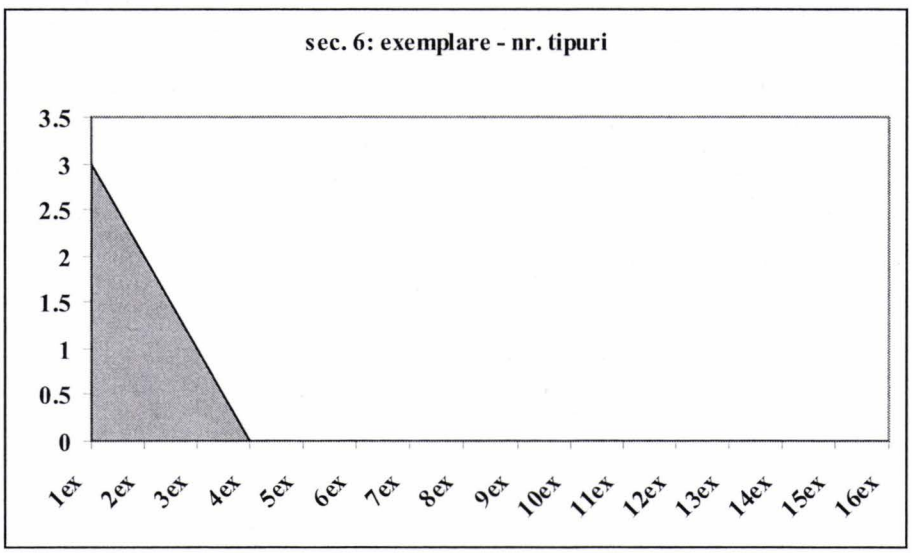

Fig. 997. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolului 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

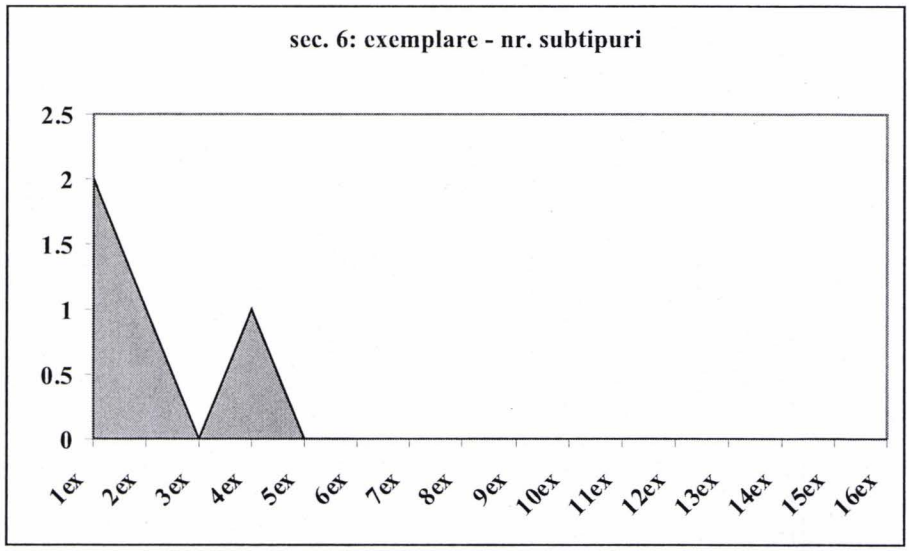

Fig. 998. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolului 6

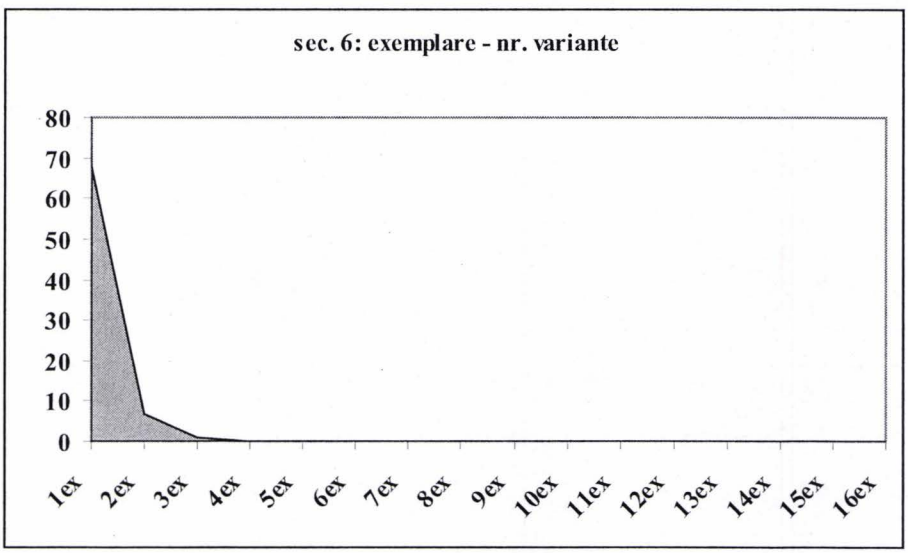

Fig. 999. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolului 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolului 6											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
Subtip	a.18.07			4							314
Subtip	a.24.01			2							372
Subtip	a.29.06			1							pl. 196/7
varianta	a.02.01b			2							174
varianta	a.03.03a2			2							193
varianta	a.07.01d			2				1		1	244
varianta	a.10.06b2			2							260
varianta	a.18.14c1			2							pl. 147/14
varianta	a.18.17e			2							319
varianta	a.29.03a-b			2							375
varianta	a.01.01d			1							167
varianta	a.01.03a			1							167
varianta	a.02.01c			1							174
varianta	a.02.01d			1							174
varianta	a.02.03c			1							175
varianta	a.02.05c1			1							pl. 193/13
varianta	a.02.08b			1							177
varianta	a.02.09e			1							177
varianta	a.02.10d2			1							178
varianta	a.03.02b2			1							193
varianta	a.04.01d			1							206
varianta	a.04.01e3			1							pl. 70/4
varianta	a.04.01f			1							206
varianta	a.04.03c2			1							207
varianta	a.04.05a2			1							208
varianta	a.04.07b			1							210
varianta	a.04.10b1			1							pl. 192/11
varianta	a.04.11a			1							212
varianta	a.05.02b3			1							pl. 70/8
varianta	a.06.01b2			1							235
varianta	a.06.02a2			1							pl. 196/13
varianta	a.06.03c2			1							pl. 2-5/7
varianta	a.07.01e3			1							244
varianta	a.10.01b			1							254
varianta	a.10.01c			1							254
varianta	a.10.01d1			1							pl. 194/2
varianta	a.10.06d1			1							pl. 196/1
varianta	a.11.01a1			1							pl. 192/12
varianta	a.16.07a3			1							301
varianta	a.18.04a2			1							313
varianta	a.18.09a1			1							pl. 165/4
varianta	a.18.10c2			1							pl. 10/3
varianta	a.18.10g3			1							316
varianta	a.18.10i1			1							pl. 147/15
varianta	a.18.10k1			1							pl. 9/6
varianta	a.18.10l2			1							317
varianta	a.18.10p			1?							317
varianta	a.18.11a2			1							318

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolului 6											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
varianta	a.18.11b			1							318
varianta	a.18.12a			1							312
varianta	a.18.13b1			1							pl. 95/4
varianta	a.18.14a1			1							pl. 165/7
varianta	a.18.14c1			1							pl. 147/14
varianta	a.18.17a			1							319
varianta	a.1817e1			1							319
varianta	a.18.19a			1							320
varianta	a.18.19a3			1							320
varianta	a.18.19c3			1							320
varianta	a.18.19d2			1							320
varianta	a.18.19f4			1							320
varianta	a.2001c4			1							320
varianta	a.26.01a			1							373
varianta	a.26.01d			1							373
varianta	a.29.01b			1							374
varianta	a.29.02b			1							374
varianta	a.29.02d			1							374
subtip	af.02.b			1							375
tip	bol.14			2							439
tip	bol.10			1?							438
tip	bol.15			1							439
varianta	bol.06d			3				2		1	438
varianta	bol.02a			1							437
varianta	bol.02c			1							437
varianta	bol.02d			1							437
varianta	bol.11a			1							439
varianta	bol.11c			1							439
tip	bx.19			1							403
varianta	bx.08x			1							401
varianta	bx.17e			1							pl. 8/5
varianta	c.02.01e			1							444
varianta	c.02.02b			1							444
varianta	c.0202d			1							444
varianta	d.04.01q			1							454
tip	e.05			2							458
varianta	f.01b			1							462
varianta	f.05a			1							462

Fig. 1000. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolului 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

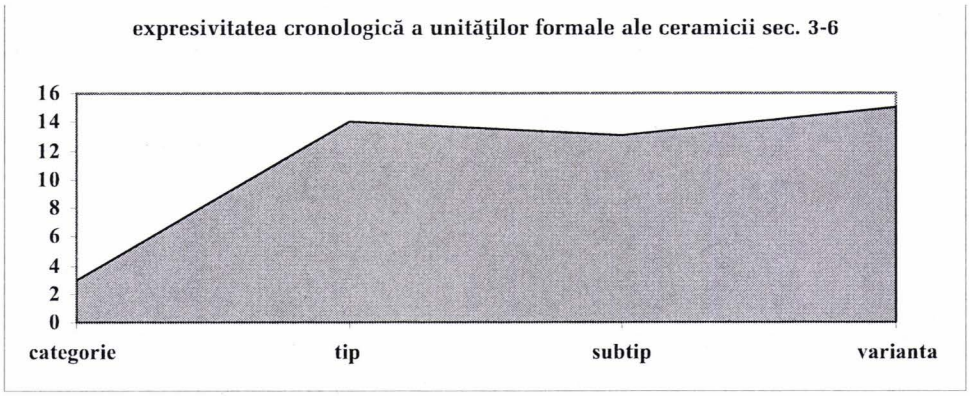

Fig. 1001. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) – 6

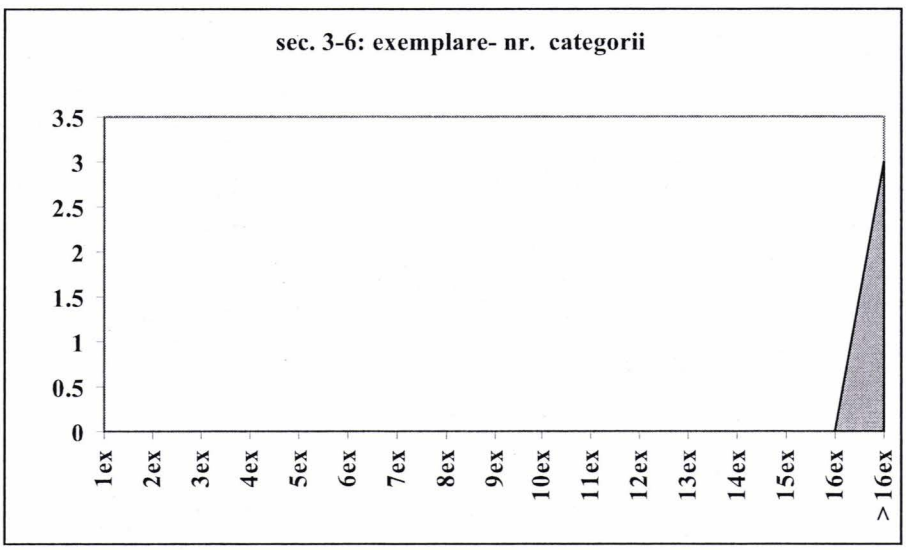

Fig. 1002. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de categorii specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) – 6

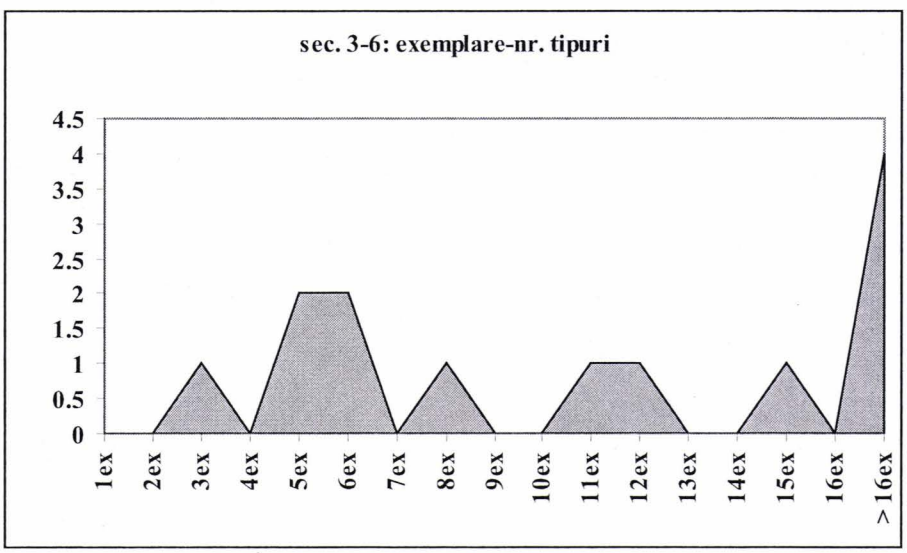

Fig. 1003. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) – 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

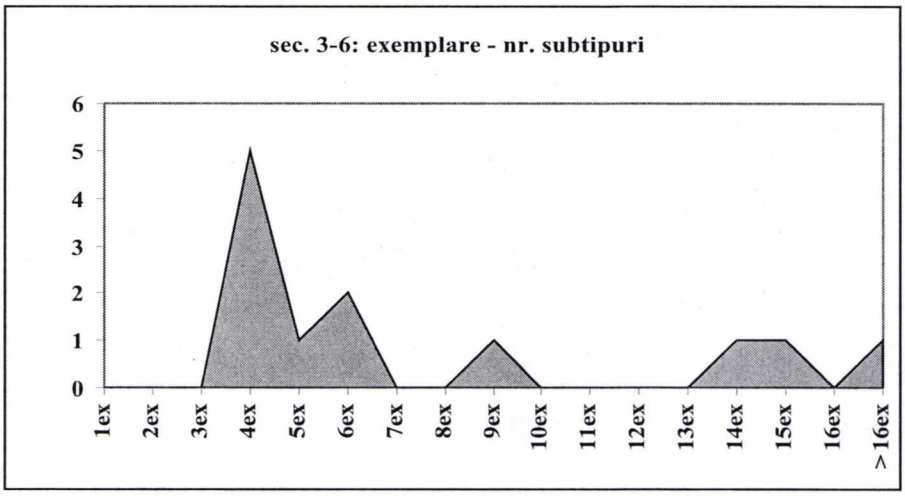

Fig. 1004. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) – 6

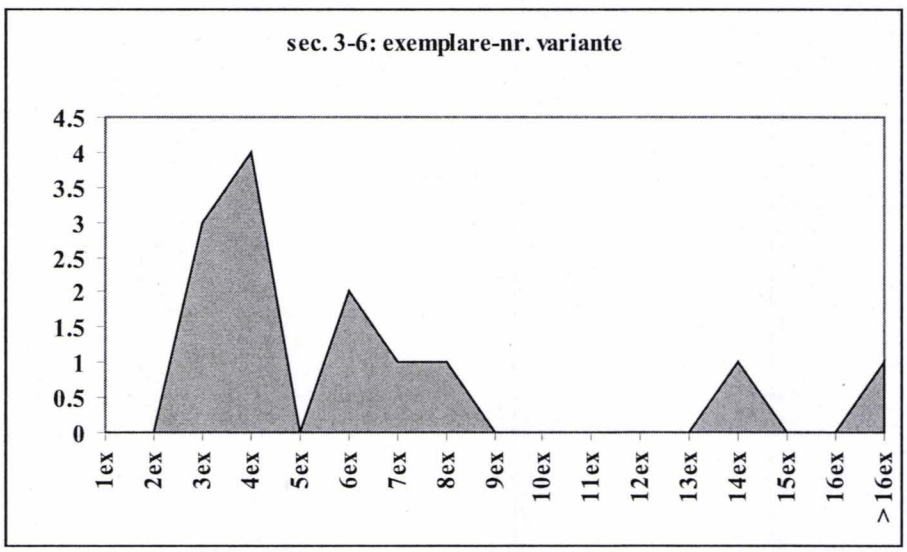

Fig. 1005. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) – 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolelor 3-6											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
Tip	a.01	8	7	3				7		11	167
subtip	a.18.09	2	1	1							315
subtip	a.18.13	2	1	1							318
subtip	a.18.05	5	12	2							313
subtip	a.18.08	1	11	3							315
subtip	a.01.01.	1	3	2							167
subtip	a.02.06	1	3	2				1		5	176
subtip	a.18.19	1	3	5							320
subtip	a.18.11	1	1	2							318
varianta	a.18.10a	7	6	6							315
varianta	a.18.10c	3	2	2							315
varianta	a.18.10f	3	2	1							316
varianta	a.18.10c1	2	1	1							pl. 97/2
varianta	a.18.10h	2	1	1							316
varianta	a.18.10b	1	12	1							315
varianta	a.18.10a1	2	3	1							pl. 59/3
varianta	a.02.02a2	1	2	1				1		3	174
varianta	a.02.05a	2	2	2				4		2	176
varianta	a.18.10k	2	3	3							317
varianta	a.01.01b	1	1	1							167
varianta	a.10.06d	1	1	1				2		1	260
varianta	a.18.10c	1	1	1							315
categorie	af. oale >	11	4	2							375-376
tip	bol.06	6	3	3				6		6	438
tip	bol.02	1	1	3							437
tip	bxtr.06	10	6	1							404
tip	bxtr.01	1	2	2							404
tip	bxtr.07	3	7	5							404
categorie	castroane	64	21	5							444-447
tip	c.02	11	8	3							444
subtip	c.02.01		3	1							444
subtip	c.02.02	1	2	2							444
tip	d.04	21	4	1							453-454
tip	d.02	4	2	2							452
categorie	e. căţui	22	3	2				1		21	458
tip	e.01	9	1	1				1		10	458
tip	f.02	4	1	1							462
tip	f.01	1	3	2							462
tip	f.05	1	1	1							462
subtip	f.02a	2	1	1							462
subtip	f.01b	1	1	2							462
subtip	fd.01.04	9	4	1							512
subtip	fd.01.02	7	2	1							511

Fig. 1006. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) – 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

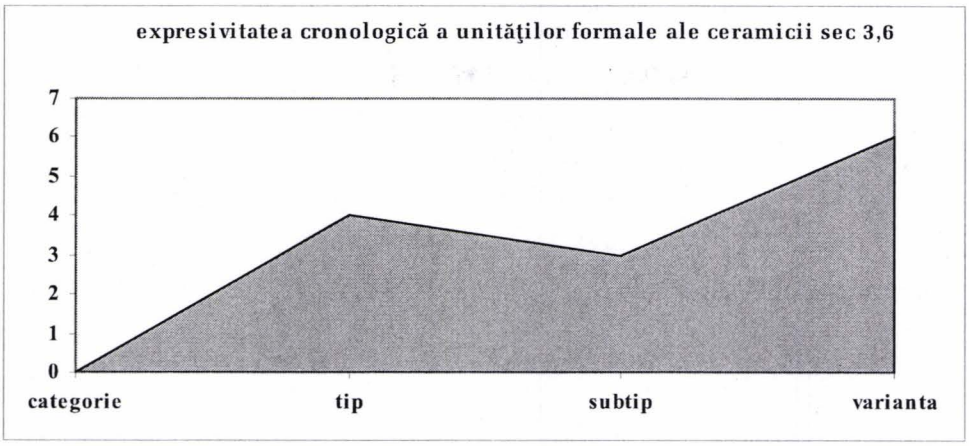

Fig. 1007. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolelor 3, 6

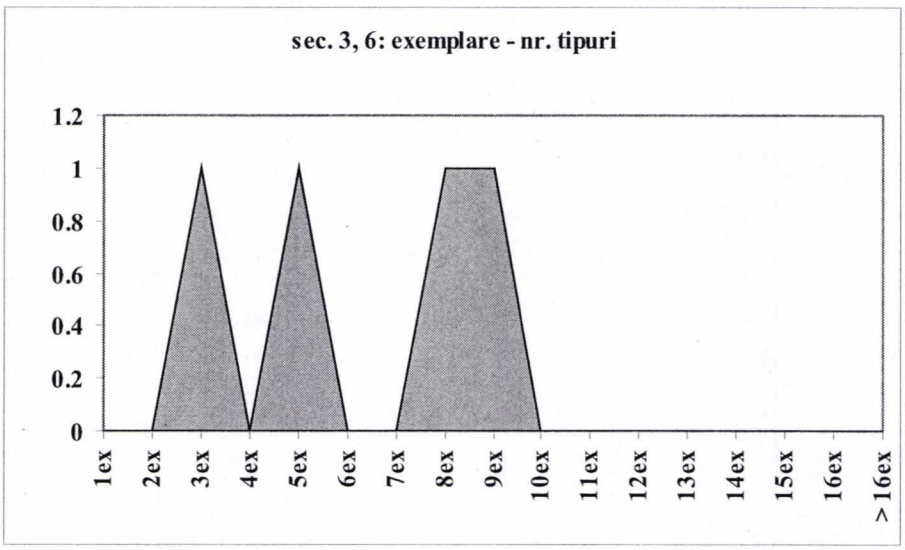

Fig. 1008. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolelor 3, 6

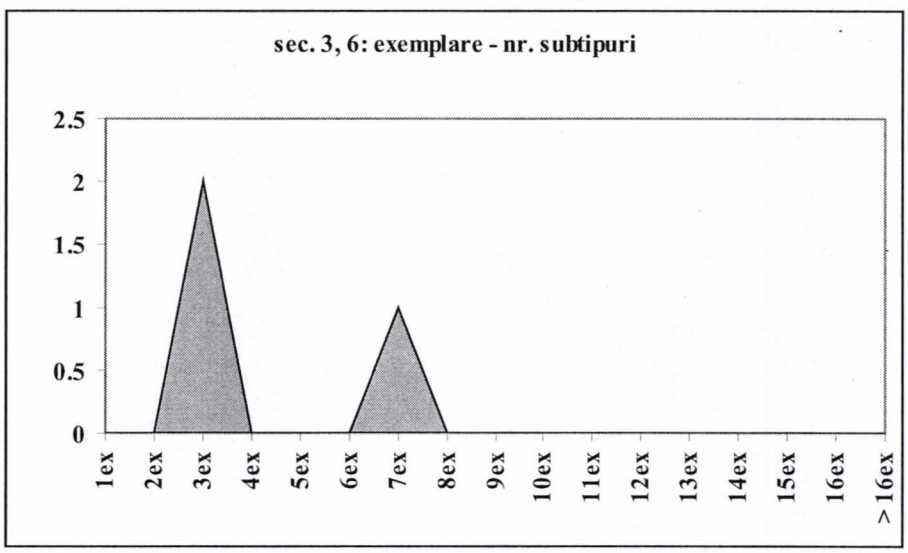

Fig. 1009. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolelor 3, 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

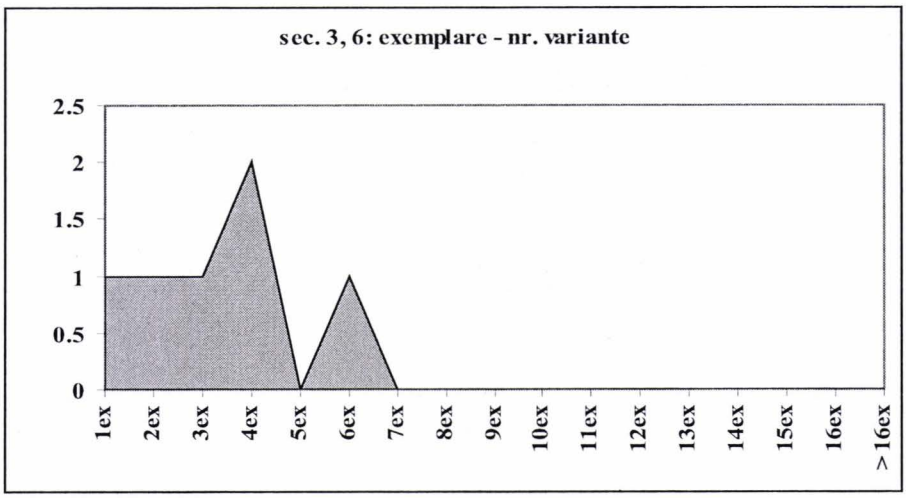

Fig. 1010. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolelor 3, 6

Unităţile formale ale ceramicii secolelor 3, 6											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
tip	a.20	3	1?	5				8		1	320
subtip	a.18.03	3		4							312
varianta	a.18.05a	4		2							313
varianta	a.18.03b	1		3							313
varianta	a.18.10i	1		3							316
varianta	a.04.10a2	1		2				2			212
varianta	a.04.01i	1		1							206
subtip	af.02	2		1							375
tip	bol.11	1		2							439
tip	bx.08	7		1							401
tip	bx.17	4		1							403
subtip	d.02.04	1		2							452
varianta	e.01a	2		1							458

Fig. 1011. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolelor 3, 6

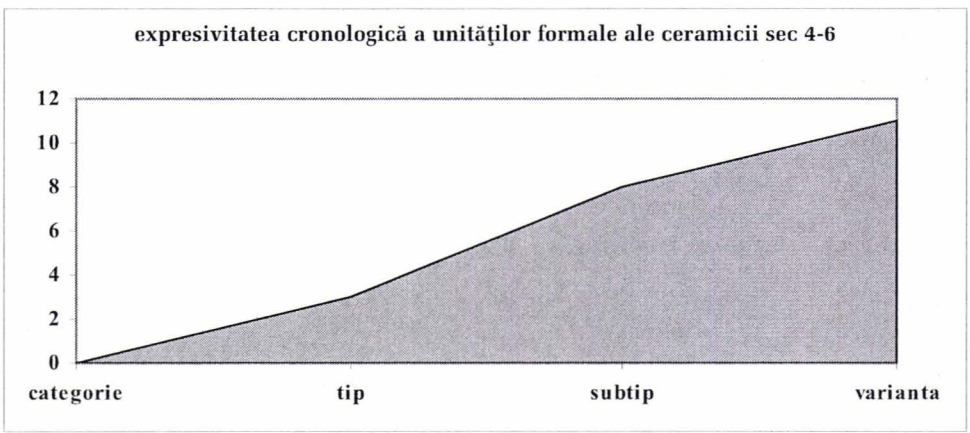

Fig. 1012. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolelor 4-6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

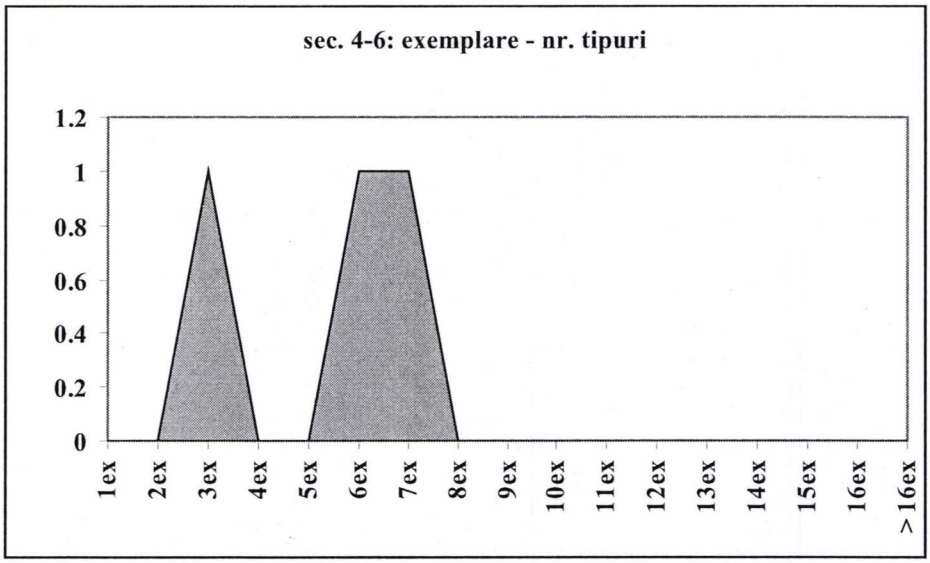

Fig. 1013. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolelor 4-6

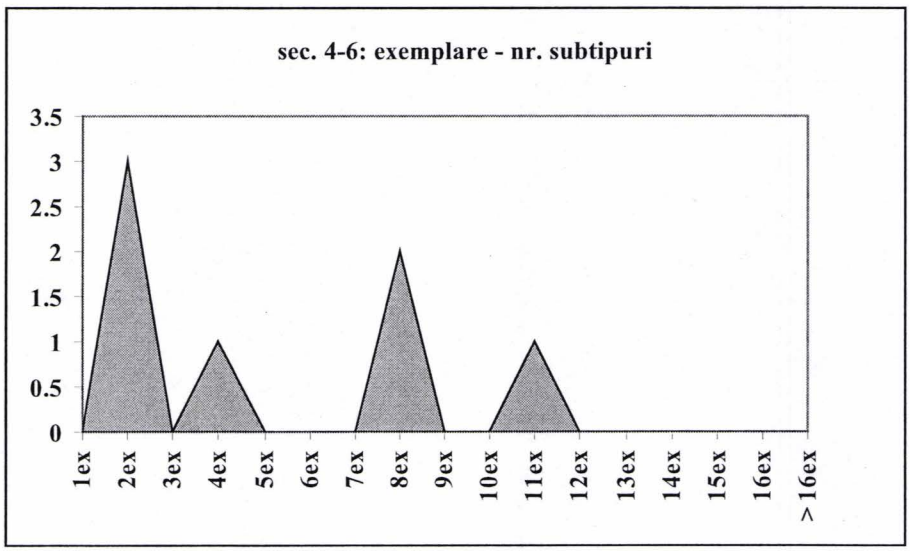

Fig. 1014. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolelor 4-6

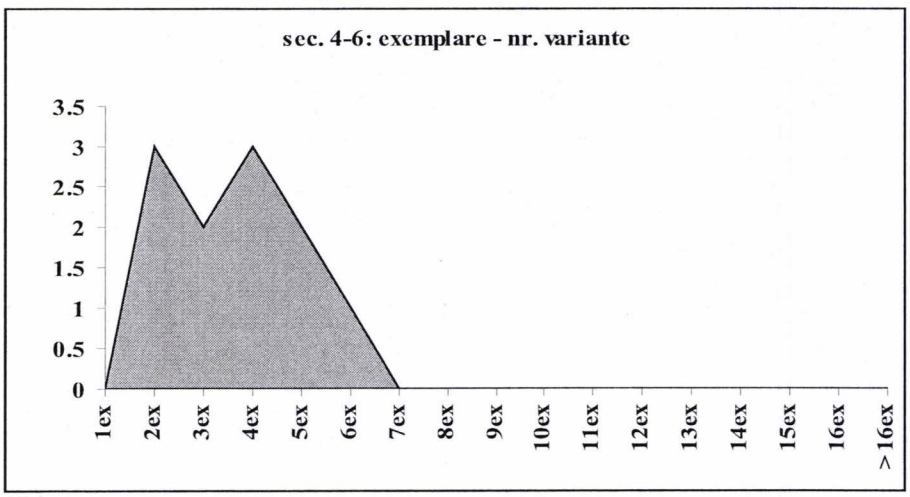

Fig. 1015. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolelor 4-6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţile formale ale ceramicii secolelor 4-6											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
subtip	a.02.01		8	3				1		10	174
subtip	a.18.16		7	1							319
subtip	a.18.17		5	3							319
subtip	a.11.01		3	1							261
subtip	a.02.08		1	1							177
subtip	a.18.04		1	1							313
subtip	a.18.12		1	1							318
subtip	a.29.02		1	4							374
varianta	a.18.10b1		5	1							pl. 116/5
varianta	a.18.08a2		4	1							314
varianta	a.02.01a		3	1							174
varianta	a.02.06b		3	2				4		1	176
varianta	a.18.16a2		3	1							300
varianta	a.10.04a		2	2				3		1	259
varianta	a.10.07a2		2	1							260
varianta	a.03.02a2		1	1							193
varianta	a.18.10h2		1	1							316
varianta	a.22.01a		1	1							372
tip	bol.04		5	1							437
varianta	bol.04c		2	1							437
tip	bxtr.03		5	2							404
tip	bxtr.02		2	1							404

Fig. 1016. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolelor 4-6

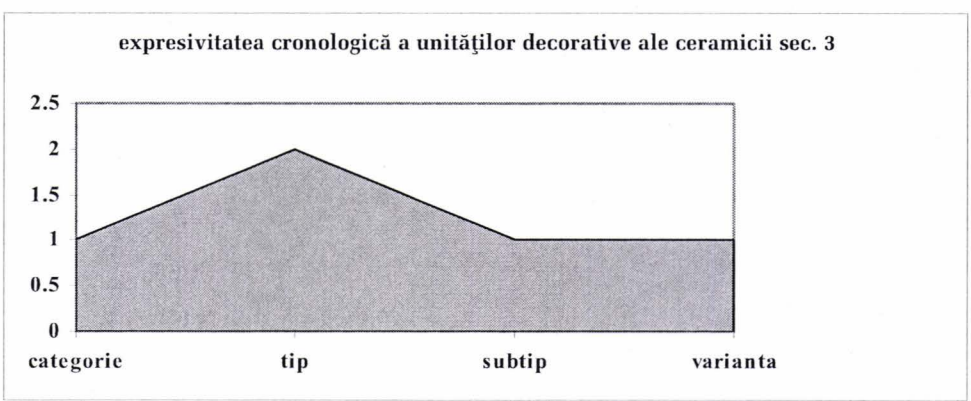

Fig. 1017. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor decorative ale ceramicii secolului 3 (a doua jumătate)

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

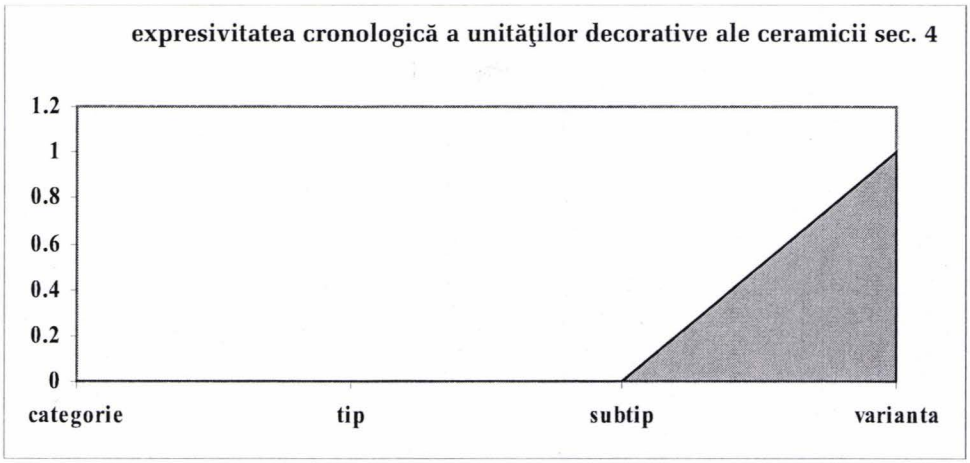

Fig. 1018. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor decorative ale ceramicii secolului 4

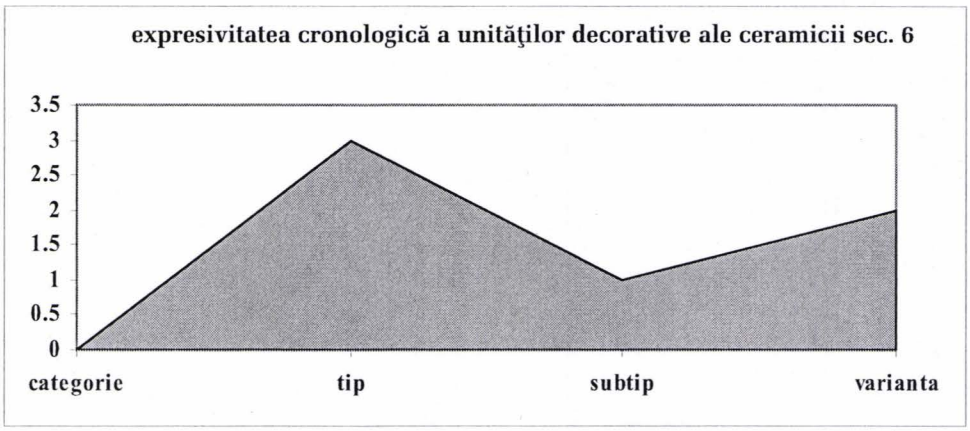

Fig. 1019. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor decorative ale ceramicii secolului 6

Evoluţia cronologică a unităţilor decorative (3, 4, 6)											
Unităţi decorative	Forme Decor	Secolul:						Tehnologie ceramică			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
categorie	dpict. decor pictat	9									
subtip	di.ln.02	3									595/ 2
varianta	dl.bz.02y.03	1									590/ 12
tip	ds.01	2									591/ 6
tip	ds.06	1									591/ 11
varianta	dl.bz.01.01		5								590/ 9
tip	dl.03			1							590/ 8
varianta	dl.bz.01.03			1							590/ 11
tip	ds.03			1							591/ 8
tip	ds.05			2							591/ 10
subtip	di.cr.b			2							591/ 15
varianta	di.bz.02.02b			2							594/ 16

Fig. 1020. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Evoluţia cronologică a unităţilor decorative ale ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate), 4, 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

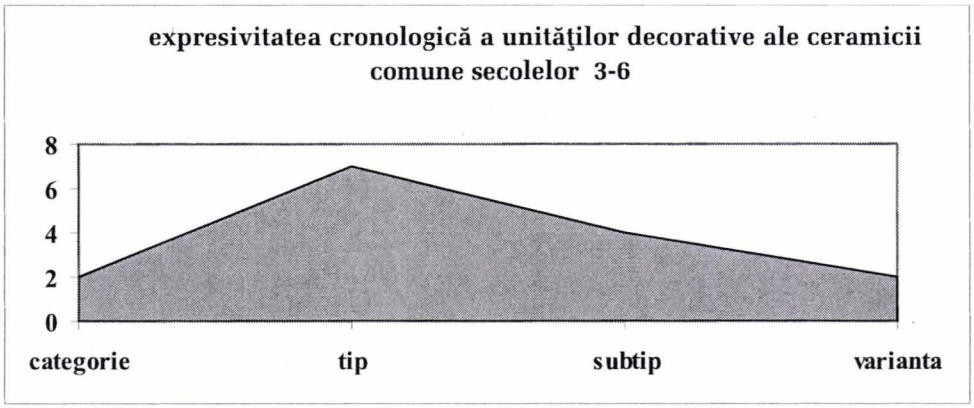

Fig. 1021. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor decorative comune ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 6

Evoluţia cronologică a unităţilor decorative (secolele 3 – 6)											
Unităţi decorative	Forme Decor	Secolul:						Tehnologie ceramică			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
categorie	dl.decor lustruit	67	32	27							590/ 1-23
tip	dl.02	33	8	4							590/ 4-7
subtip	dl.bz.alt.	33	10	1							590/ 13
categorie	dnv. nervuri	20	5	2							590/ 27
subtip	di.ln.01	9	8	4							594/ 25; 595/ 1
subtip	di.bz.03.	3	1	1							592/ 27-28; 593/ 1-3
varianta	di.bz.02.04.a3	3	2	2							594/ 21
tip	dl.01	2	4	2							590/ 1-3
subtip	dl.bz.01	1	5	3							590/ 9-11
tip	dl.rt.	2	2	6							590/ 22-23
tip	dl.cx	2		5							590/ 14-18
tip	dl.dz	2	1?	5							590/ 19-21
varianta	dl.bz.01.02	1		2							590/ 10
tip	ds.02	1		1							591/ 7
tip	ds.04	1		1							591/ 9
subtip	di.01.dz		1	1							Pl. 167/ 2

Fig. 1022. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Evoluţia cronologică a unităţilor decorative comune ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

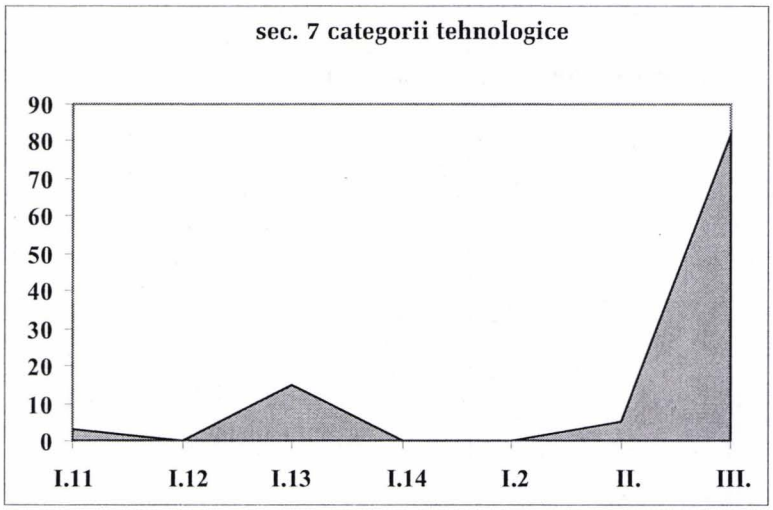

Fig. 1023. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul categoriilor tehnologice ale ceramicii secolului 7

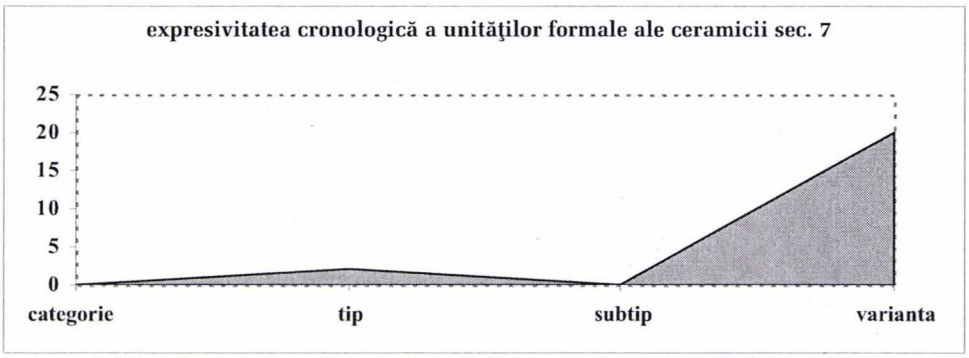

Fig. 1024. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolului 7

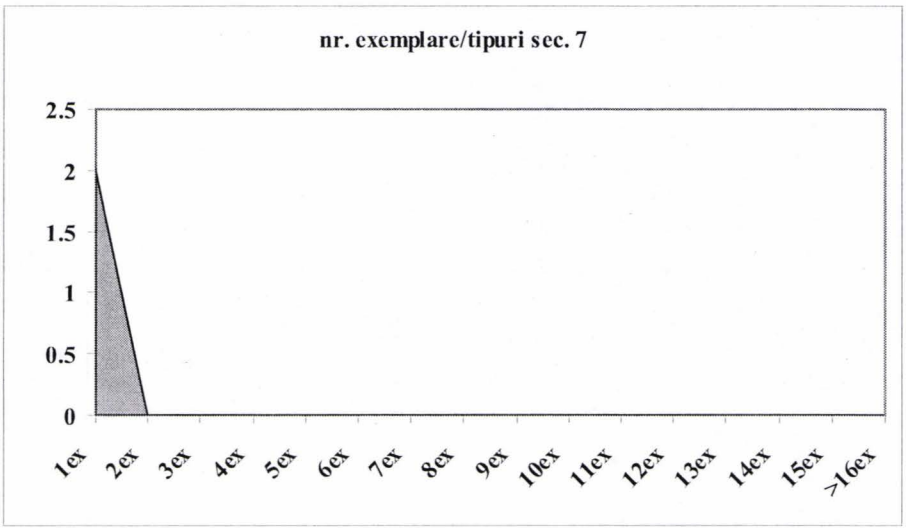

Fig. 1025. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolului 7

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

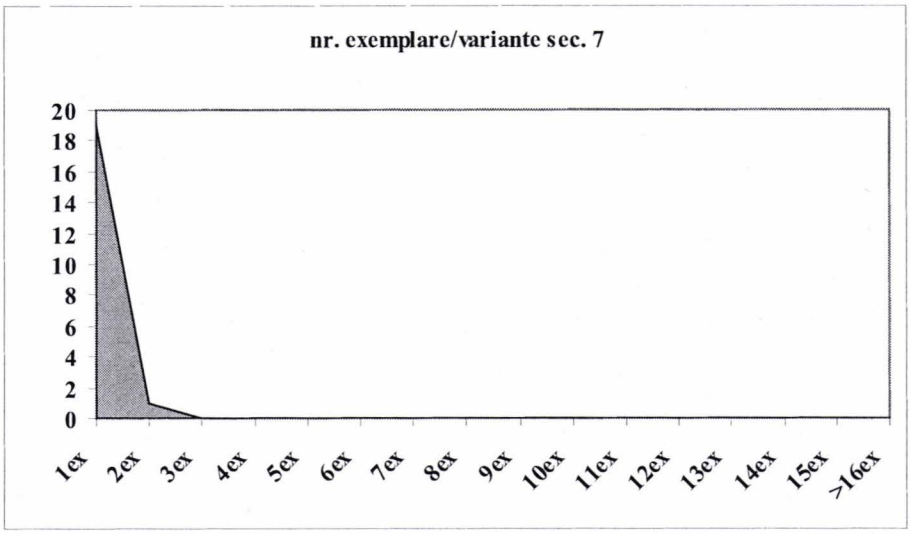

Fig. 1026. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolului 7

Unităţile formale ale ceramicii secolului 7											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
varianta	a.04.06a				2						208
varianta	a.02.10c2				1						178
varianta	a.03.02c2				1						193
varianta	a.03.03a				1						pl. 18/2
varianta	a.03.04b3				1						194
varianta	a.03.06a				1						196
varianta	a.03.06f				1						196
varianta	a.04.01a				1						206
varianta	a.04.01h				1						206
varianta	a.04.04d3				1						pl. 184/11
varianta	a.04.11c1				1						212
varianta	a.06.01f				1						235
varianta	a.06.04a2				1						236
varianta	a.10.02c				1						254
varianta	a.10.07a				1						260
varianta	a.10.08b3				1						261
varianta	a.10.08d2				1						261
varianta	a.18.06a3				1?						pl. 184/2
varianta	a.18.10d3				1						315
varianta	a.28.01c				1						373
tip	bx.13				1?						402
tip	bxtr.08				1						404

Fig. 1027. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolului 7

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

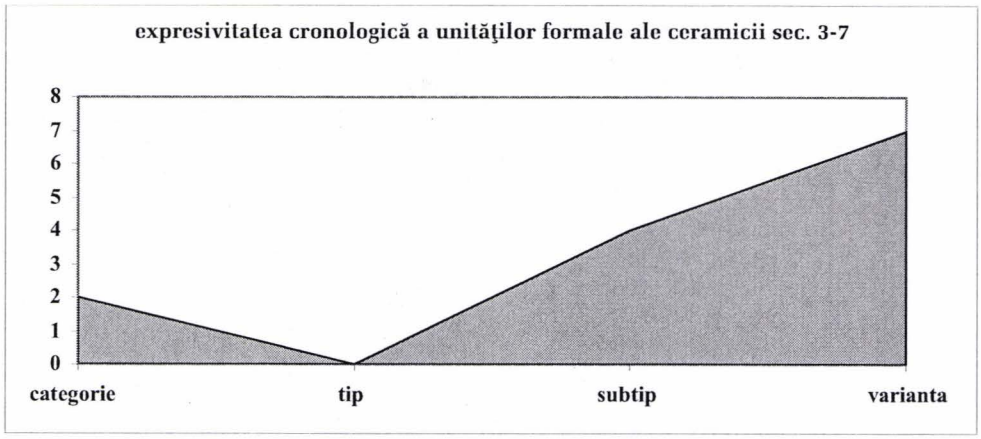

Fig. 1028. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolelor 3-7

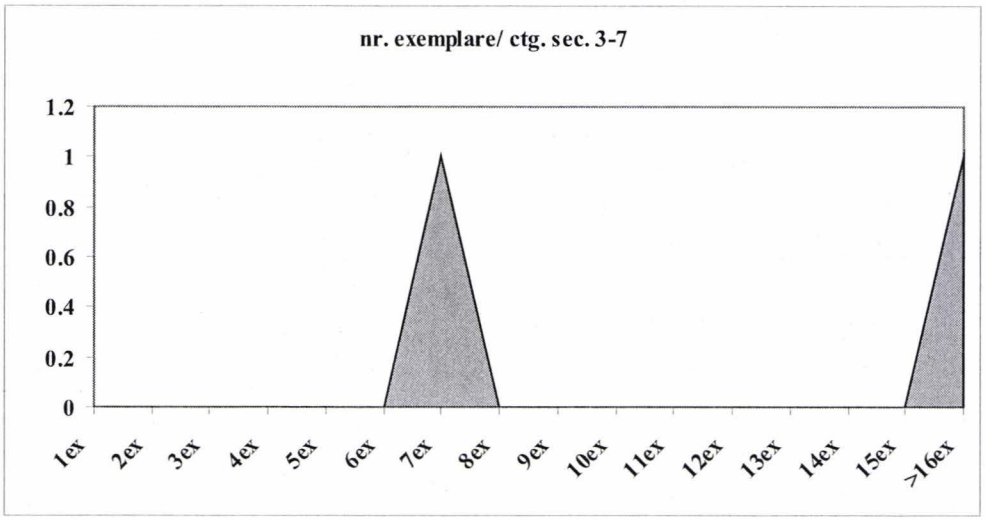

Fig. 1029. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de categorii specifice ceramicii secolelor 3-7

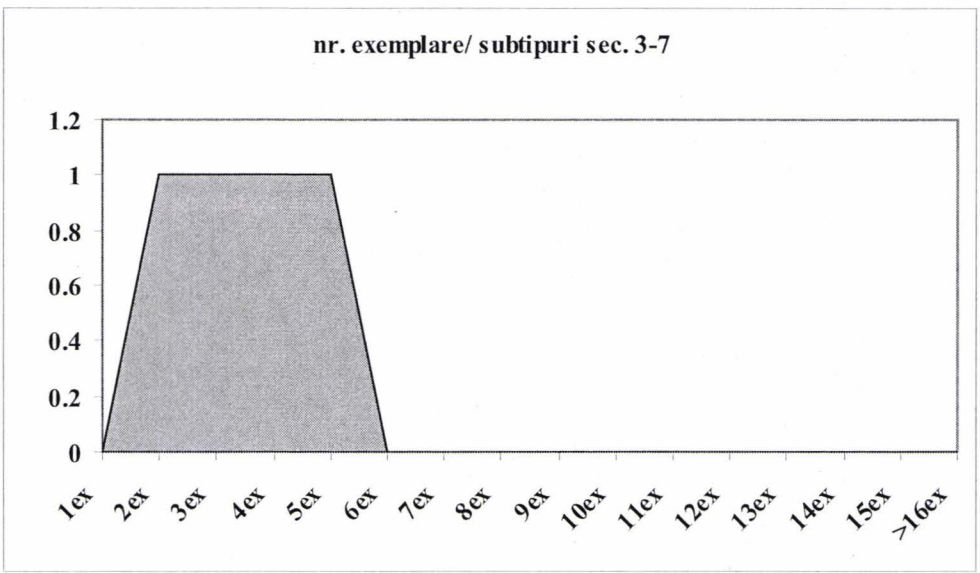

Fig. 1030. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolelor 3-7

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

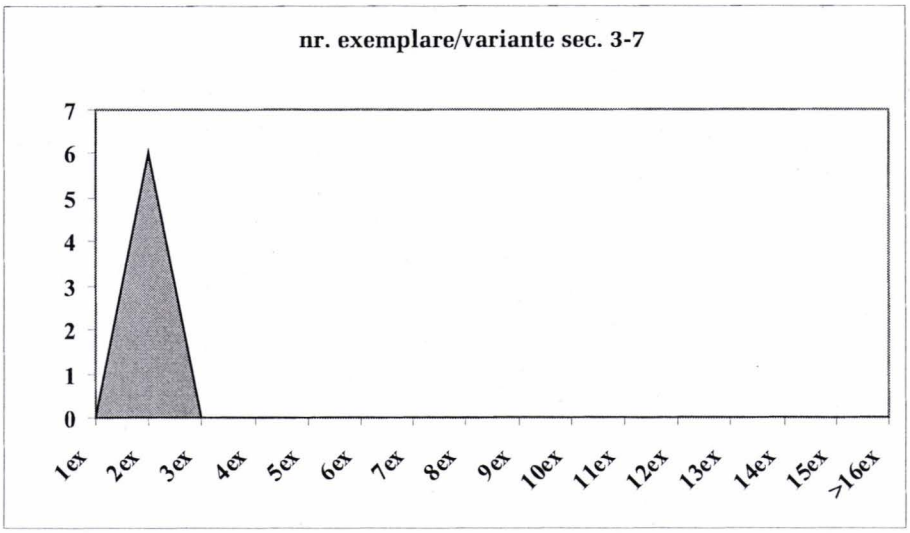

Fig. 1031. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolelor 3-7

Unităţile formale ale ceramicii secolelor 3-7											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
categorie	f.vase prov.	45	61	35	2						462-463
categorie	j.pahare	2	3	1	1			6		1	471
subtip	a.18.06	1	3		1						314
subtip	a.10.04		2		2			3		1	259
subtip	a.04.13		1		1						213
varianta	a.02.02c1	1			1						174
varianta	a.03.05f2			1	1						195
varianta	a.04.01b1		1		1						pl. 141/2
varianta	a.04.06g	1			1						209
varianta	a.16.09f	1			1						pl. 25/9
varianta	a.18.10d	1		1	2						315
varianta	a.18.10d1			1	1						315
subtip	fd.02.08		1	1	1						516

Fig. 1032. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolelor 3-7

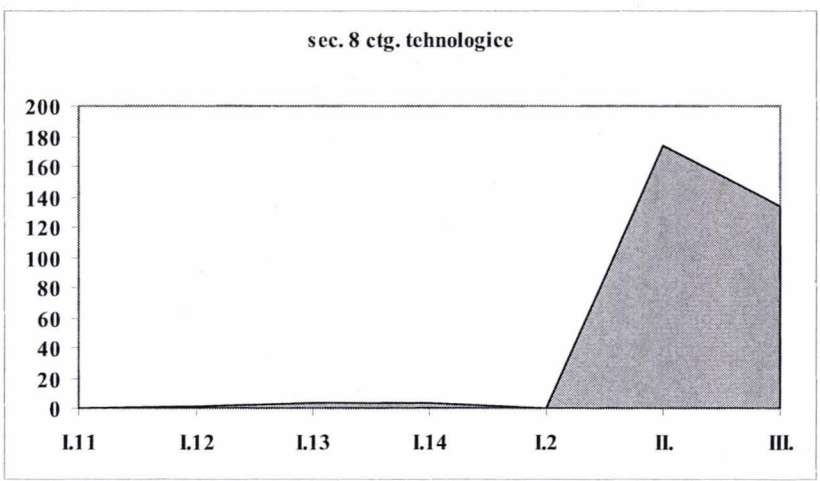

Fig. 1033. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul categoriilor tehnologice ale ceramicii secolului 6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

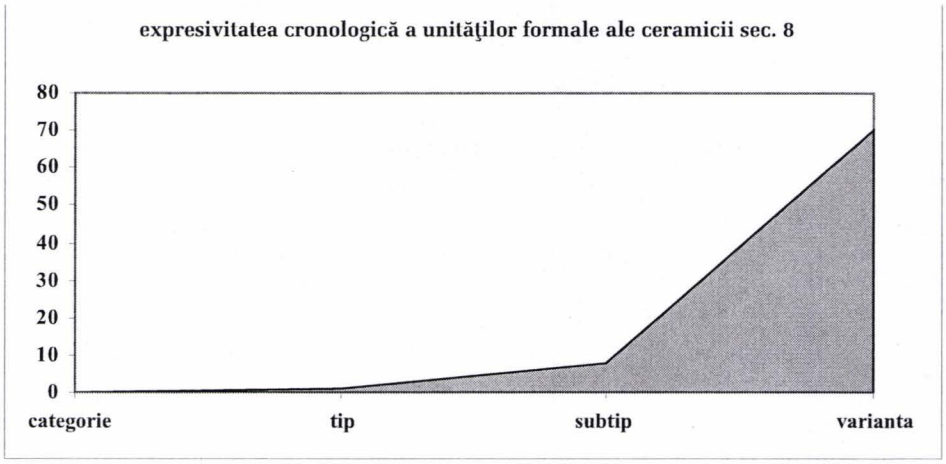

Fig. 1034. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolului 8

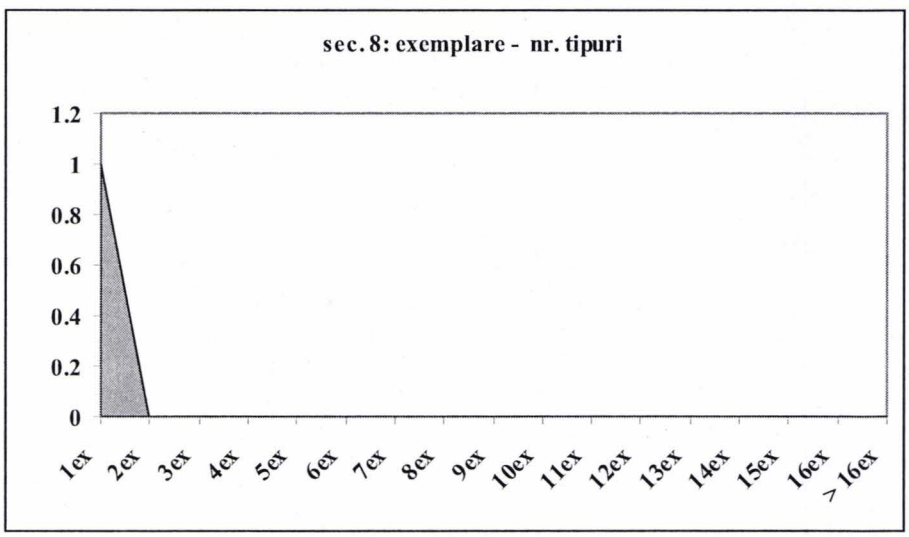

Fig. 1035. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolului 8

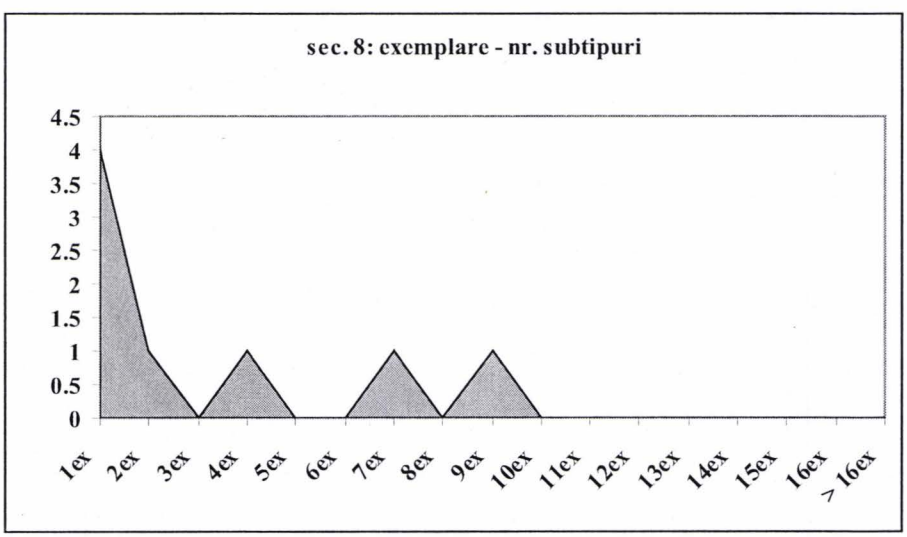

Fig. 1036. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolului 8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

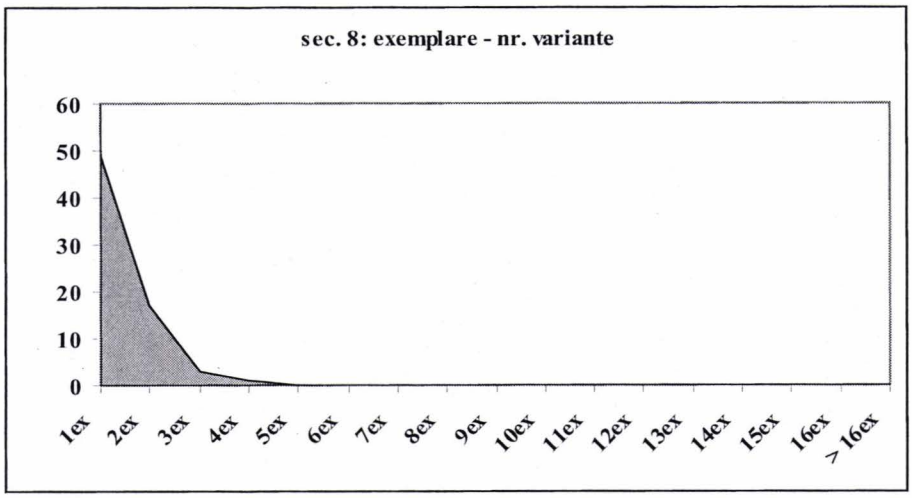

Fig. 1037. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolului 8

Unităţi formale ale secolului 8											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
tip	a.13					1					285
subtip	a.16.02					9					299
subtip	a.07.02					7					244
subtip	a.16.05					4					300
subtip	a.29.08					2					pl. 85/5
subtip	a.04.12					1					213
subtip	a.16.04					1					300
subtip	a.29.07					1					pl. 85/3
subtip	a.29.09					1					pl. 75/4
varianta	a.16.09c1					4					301
varianta	a.03.04a2-3					3					194
varianta	a.04.06h2					3			2	1	209
varianta	a.16.09e1					3					pl. 202/4
varianta	a.03.05b					2					194
varianta	a.03.06c					2					196
varianta	a.04.06b2					2					208
varianta	a.04.07c					2					210
varianta	a.04.07f					2					211
varianta	a.04.07g					2			1	1	211
varianta	a.08.02c2					2					250
varianta	a.10.06c					2					260
varianta	a.10.08c3					2					261
varianta	a.16.01a					2					299
varianta	a.16.03a					2					300
varianta	a.16.06a2					2					300
varianta	a.16.06b					2					300
varianta	a.16.09e					2					301
varianta	a.16.09e2					2					301
varianta	a.16.09b1					1					pl. 215/1
varianta	a.16.09b2					1					pl. 43/5
varianta	a.02.03a					1					175
varianta	a.02.05d					1					176

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţi formale ale secolului 8											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
varianta	a.02.07b2					1					176
varianta	a.02.09c					1					177
varianta	a.0210c					1					pl.84/4
varianta	a.03.02b					1					193
varianta	a.03.03b2					1					193
varianta	a.03.05a1					1					pl. 50/1
varianta	a.03.05e2					1					195
varianta	a.03.05g2					1					196
varianta	a.03.06e					1					196
varianta	a.03.06g					1					196
varianta	a.04.04d1					1					pl. 83/4
varianta	a.04.06c1					1					pl. 51/4
varianta	a.04.07b2					1					210
varianta	a.04.07e2					1					210
varianta	a.04.10b					1					212
varianta	a.05.01a					1					213
varianta	a.06.01a					1					235
varianta	a.06.01d					1					235
varianta	a.06.02b2					1					236
varianta	a.06.04e2					1					236
varianta	a.07.01a2					1					pl. 52/4
varianta	a.07.01b					1					244
varianta	a.08.01a					1					250
varianta	a.0901b					1					254
varianta	a.10.01a					1					pl. 40/7
varianta	a.10.02a					1					254
varianta	a.10.03c2					1					259
varianta	a.10.03d1					1					259
varianta	a.10.07a1					1					pl. 52/6
varianta	a.12.01c2					1					277
varianta	a.12.03a2					1					277
varianta	a.15.01b2					1					285
varianta	a.15.01e1					1					285
varianta	a.15.02c1					1					pl. 47/4
varianta	a.16.04a2					1					300
varianta	a.16.06a1					1					pl. 55/1
varianta	a.16.06a2										300
varianta	a.16.06c2					1					300
varianta	a.16.07b2					1					301
varianta	a.16.08a2					1					301
varianta	a.18.15d1					1					319
varianta	a.22.01d					1					372
varianta	a.27.01a					1					373
varianta	a.27.01b2					1					pl. 53/3
varianta	a.28.01a					1					373
varianta	a.28.01b					1					373
varianta	a.29.01c					1					pl. 75/8
varianta	bx.18a					1					403

Fig. 1038. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolului 8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

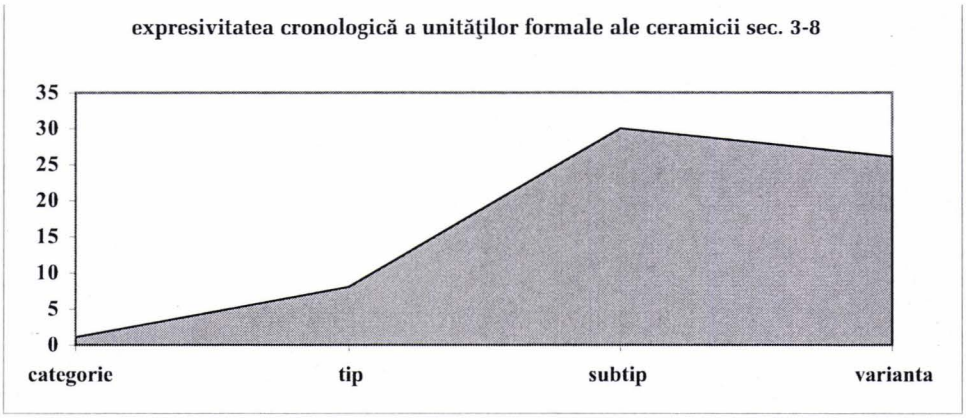

Fig. 1039. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolelor 3-8

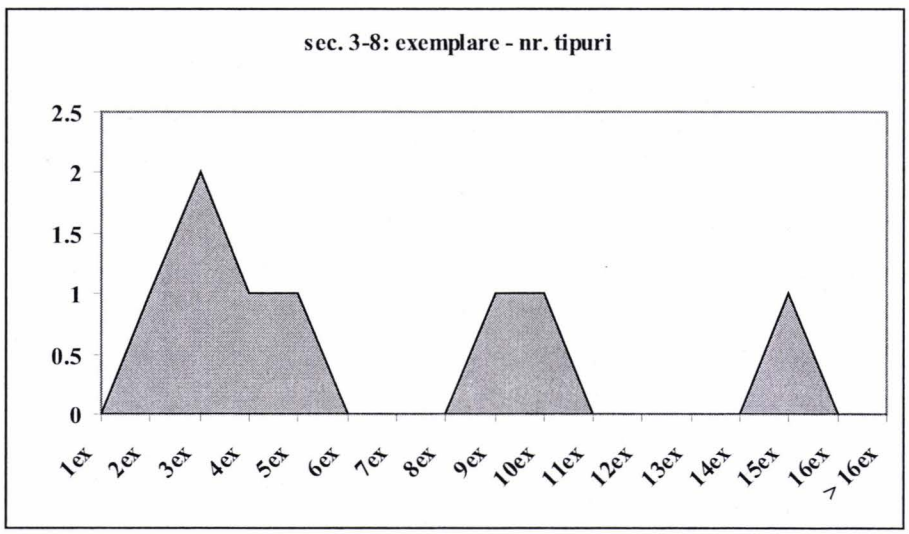

Fig. 1040. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolelor 3-8

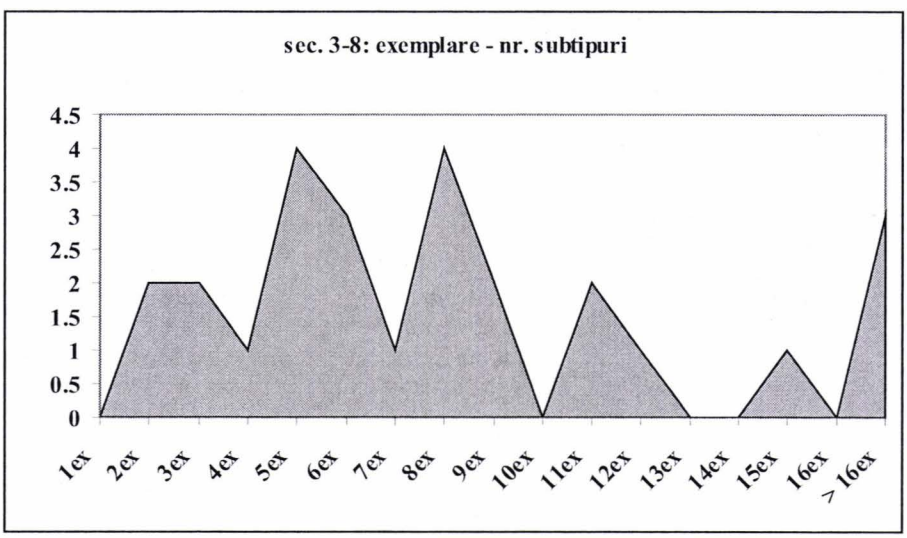

Fig. 1041. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolelor 3-8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

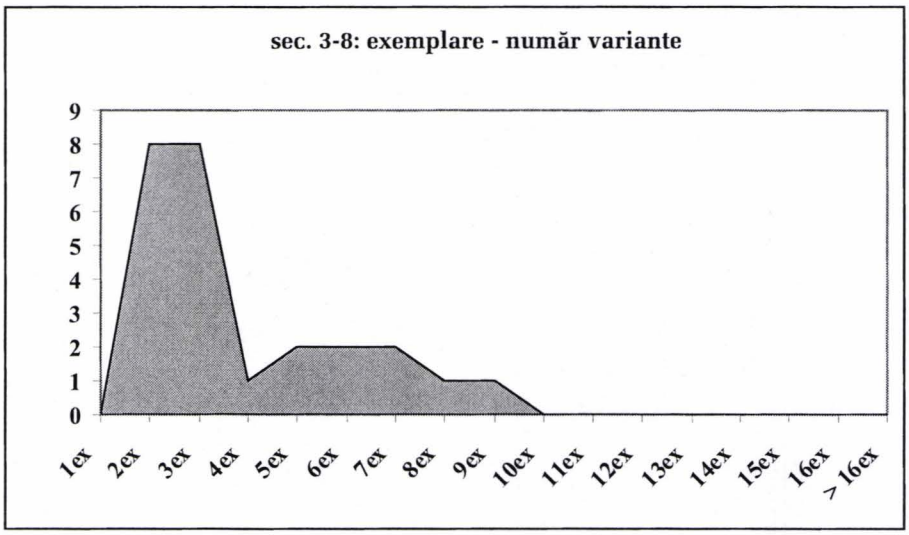

Fig. 1042. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolelor 3-8

Unităţi formale ale secolelor 3 - 8											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
tip	a.08	7				3		2	3	6	250
tip	a.09	1				1			1	1	254
tip	a.22	3	5	1		1		9	1		372
tip	a.25	1		1		1		2	1		373
tip	a.28	1			1	3					373
tip	a.07	1	2	3		9		2	2	11	244
tip	bx.18	2				1		2	1		403
subtip	a.06.01	4	2	1	1	3					235
subtip	a.02.03	3	2	1		1					175
subtip	a.04.08	2				1					211
subtip	a.18.10	23	39	22	2	2					315-317
subtip	a.02.02	2	3	1	2	1		1		8	174
subtip	a.18.15	3	7			1		10	1		319
subtip	a.10.07		2	1	1	1		3		2	260
subtip	a.10.01		2	4		2		5	1	2	254
subtip	a.07.01	1	2	3		2		2	1	5	244
subtip	a.03.03			2	1	1					193
subtip	a.03.06	1	4	2	5	10			4	20	196
subtip	a.16.06			1		7			7	1	300
subtip	a.02.10	1		1	1	2		1		3	178
subtip	a.10.02	1		1	1	2		1	2	2	254
subtip	a.04.05	2		1	1	2					208
subtip	a.02.07	1				1		1	1		176
subtip	a.16.08	1				1		1	1		301
subtip	a.02.05	2	3	3		1		6	1	2	176
subtip	a.04.10	3		3		1		3		4	212

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţi formale ale secolelor 3 - 8											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
subtip	a.06.04	3	1		1	1		1		5	236
subtip	a.10.08	1			2	2		1		4	261
subtip	a.03.02		2	2	1	1					193
subtip	a.29.01		1	1		1		2		1	374
subtip	a.16.07			1		1					301
subtip	a.06.02:			1		1					236
varianta	a.06.01e	2				1					235
varianta	a.18.10m		2			1		2		2	317
varianta	a.04.04a			3	1	1		4		1	207
varianta	a.04.06f		2		1	5			2	6	209
varianta	a.03.05c		1	2		4					195
varianta	a.04.06c			1	3	4			2	6	208
varianta	a.03.06b	1	1		3	4			2	7	196
varianta	a.03..06d			2		3					196
varianta	a.04.06d	1	1	1	1	2		2		4	208
varianta	a.16.06b1			1		1			1	1	pl. 61/8
varianta	a.10.01a3			1		1		1		1	254
varianta	a.10.02b1			1		1		1	1		pl. 196/2
varianta	a.06.03a1	1	1			1		2		1	pl. 13/6
varianta	a.04.01c		1		1	1					206
varianta	a.04.05b	2				1					208
varianta	a.04.08a3	1				1					208
varianta	a.10.03a	1				1		1		1	259
varianta	a.04.02b				3	3			1	5	207
varianta	a.04.04d				2	2					207
varianta	a.04.07a				1	2					211
varianta	a.04.01g				2	1					206
varianta	a.04.11b1				2	1			1	2	pl. 40/5
varianta	a.04.05a				1	1					208
varianta	a.27.01c2				1	1					pl. 71/7
varianta	a.02.02d				1	1					174
categorie	i.tigăiţe				1	2					471
subtip	a.03.04				1	3					194
tip	fd.03	1	1			1		1		2	516
subtip	fd.02.06	5	1	1	3	2		4		8	516
subtip	fd.06.01	5	3	1	3	3		4	2	9	517
subtip	fd.02.02	4	3	4	4	8		1	2	22	513
subtip	fd.02.05		1	2		3					516

Fig. 1043. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolelor 3-8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

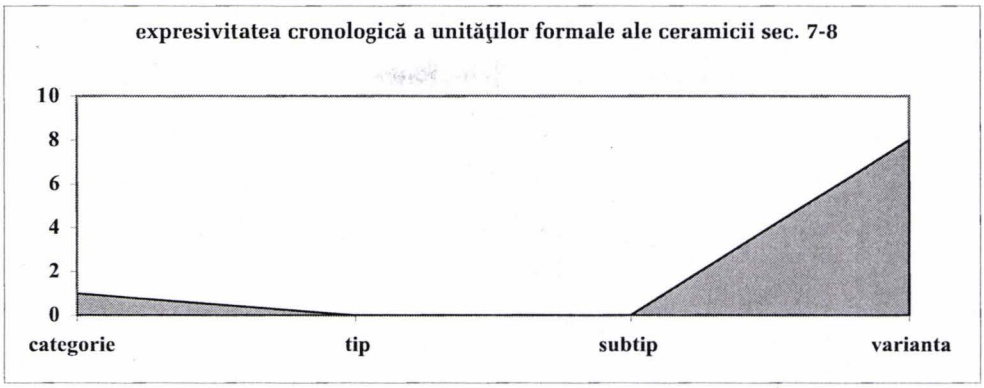

Fig. 1044. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolelor 7-8

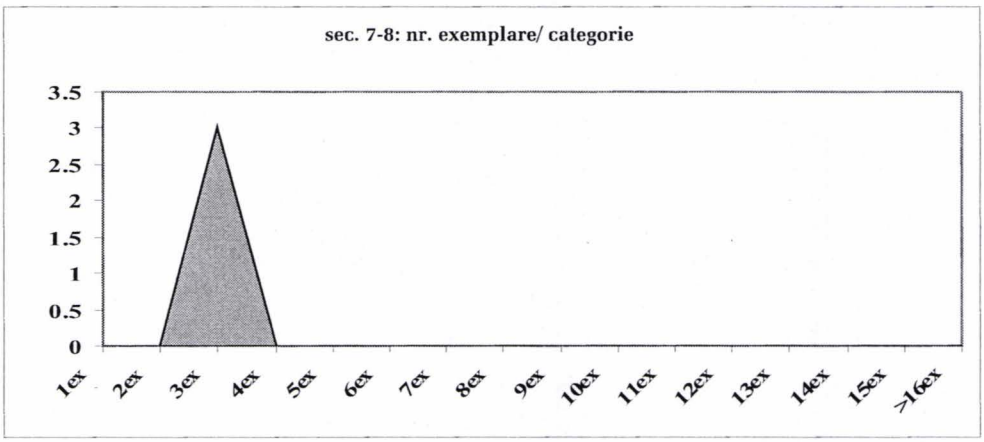

Fig. 1045. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de categorii specifice ceramicii secolelor 7-8

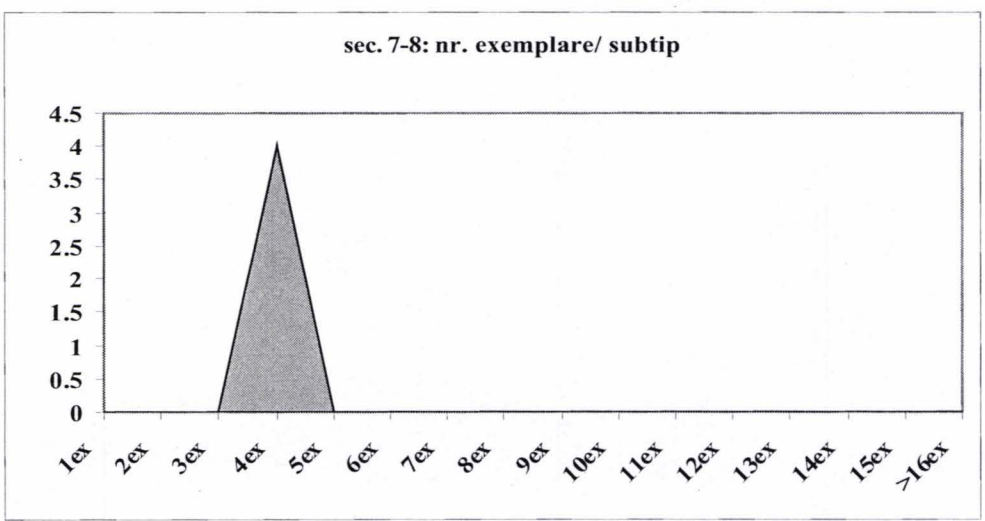

Fig. 1046. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolelor 7-8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

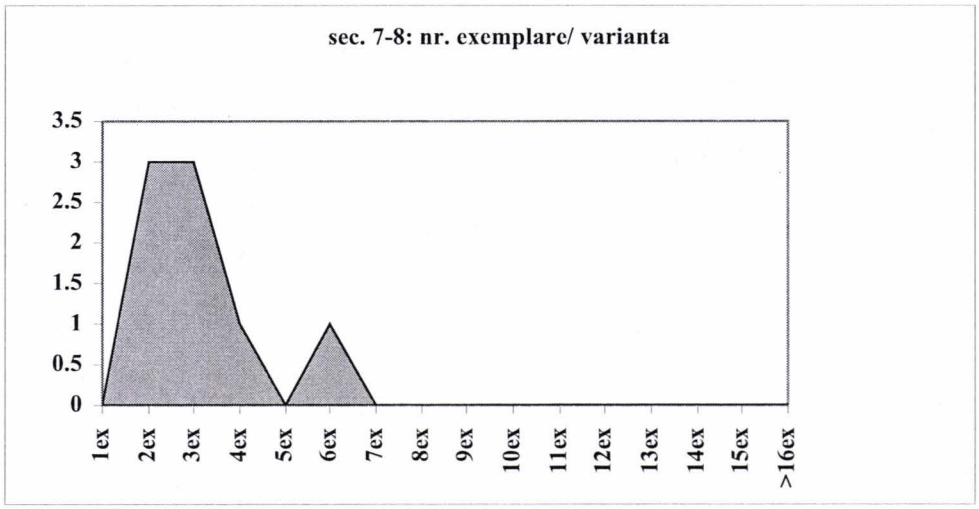

Fig. 1047. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolelor 7-8

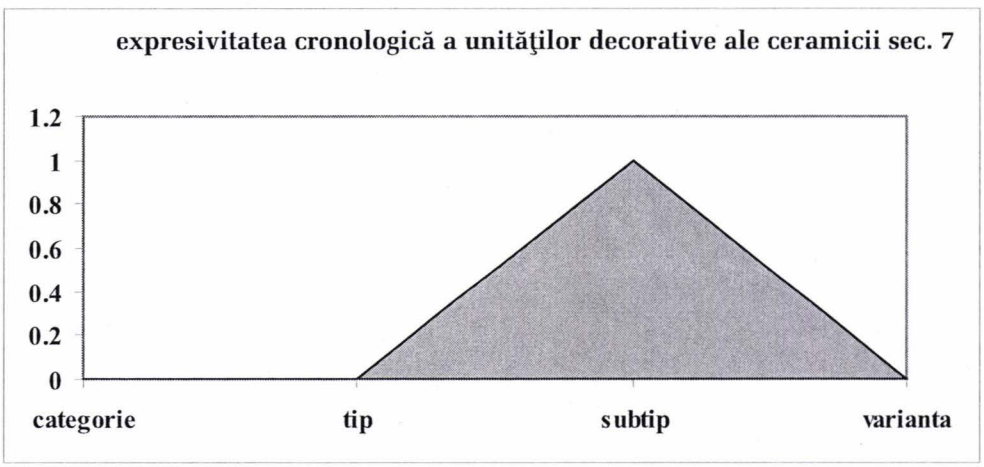

Fig. 1048. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor decorative ale ceramicii secolului 7

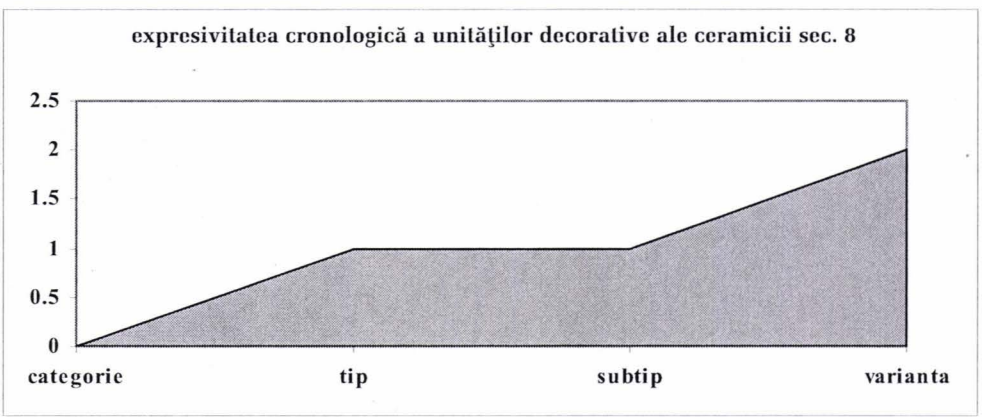

Fig. 1049. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor decorative ale ceramicii secolului 8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Evoluţia cronologică a unităţilor decorative comune secolelelor 7-8											
Unităţi decorative	Forme Decor	Secolul:						Tehnologie ceramică			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
subtip	di.cr.x				1						591/ 16
varianta	di.bz.02.04.a2					15					594/ 20
varianta	di.bz.01.01b					2					592/ 10
tip	ds.07					1					591/ 12
subtip	di.cr.a					1					591/ 14

Fig. 1050. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Evoluţia cronologică a unităţilor decorative comune ceramicii secolelor 7-8

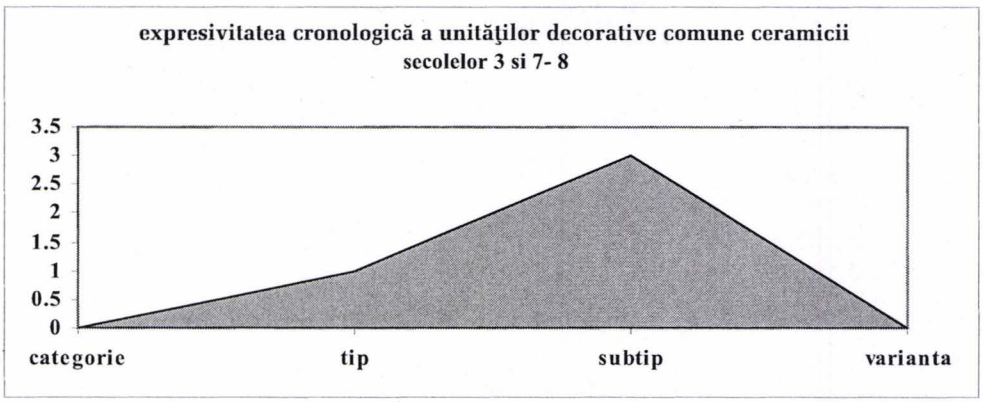

Fig. 1051. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor decorative comune ceramicii secolului 3 (a doua jumătate) şi secolelor 7-8

Evoluţia cronologică a unităţilor decorative comune secolelor 3 şi 7-8											
Unităţi decorative	Forme decor	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
tip	dpr.01	3				3		1	1	4	591/ 1-3
subtip	dpr.01.01	2				2		1		3	591/ 1
subtip	dpr.01.02	1				1			1	1	591/ 2
subtip	dpr.02.01	2			2	9					591/ 3

Fig. 1052. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Evoluţia cronologică a unităţilor decorative comune ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate), 7-8

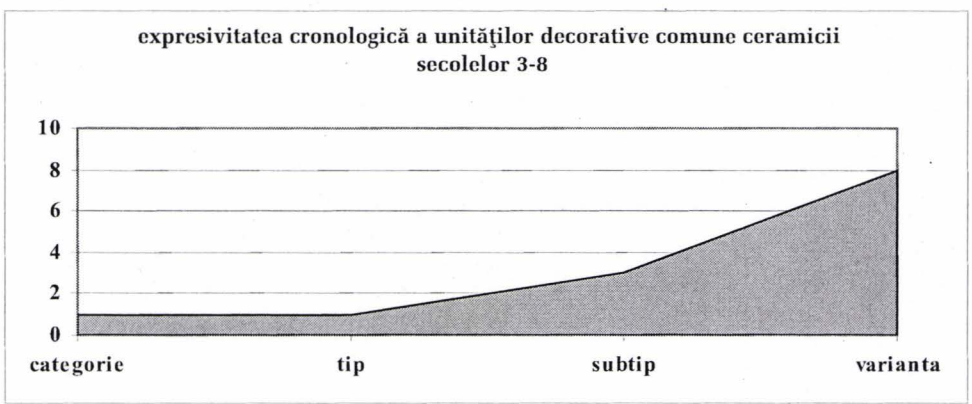

Fig. 1053. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor decorative comune ceramicii secolelor 3-8

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Evoluţia cronologică a unităţilor decorative comune secolelor 3 - 8											
Unităţi decorative	Forme Decor	Secolul:						Tehnologie ceramică			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
categorie	ds. dec. ştampilat	5		5		1		10	1		591/6-12
tip	di.02.a	23	8	4	1	1		22	1		591/ 27
varianta	di.bz.02.01.a	22	17	21	2	7		62	9		594/ 14
subtip	di.bz.0103.		5	1		3		6	1	2	594/ 8-13
varianta	di.bz.0102.01.a	1	4	3		3		5	2	1	593/ 4-7
tip	di.cr.			2	1	1		2		2	591/ 14-16
subtip	dpr.02.02	9	4	2	4	19					591/ 4
subtip	di.bz.0102.01	9	8	9	1	21		26	21	1	593/ 4-15
varianta	di.bz.0102.01.b	8	4	8	1	18		20	19		592/ 7-15
varianta	di.str.02.a	1	1			6		2	6		594/ 25-27
varianta	di.bz.02.y	1		1		2		2	2		592/ 25-26
varianta	di.bz.02.04.b1		1			3		1	3		594/ 23
varianta	di.bz.0102.06.		1		1	2		1	3		594/ 5-7
varianta	di.bz.01.01c			1		2		1	2		592/ 11-12

Fig. 1054. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Evoluţia cronologică a unităţilor decorative comune ceramicii secolelor 3-8

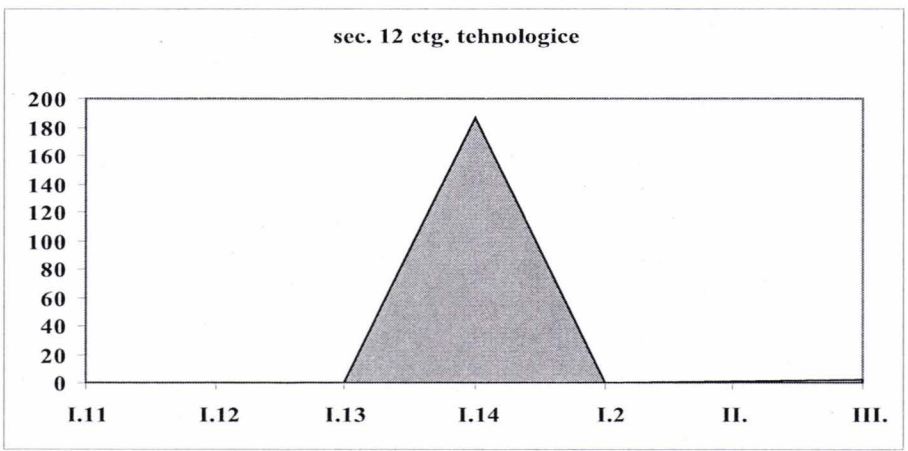

Fig. 1055. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Graficul categoriilor tehnologice ale ceramicii secolului 12

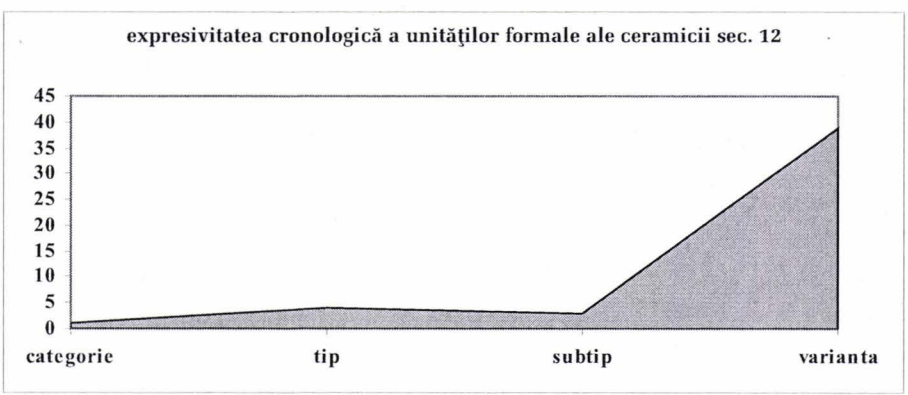

Fig. 1056. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale ale ceramicii secolului 12

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

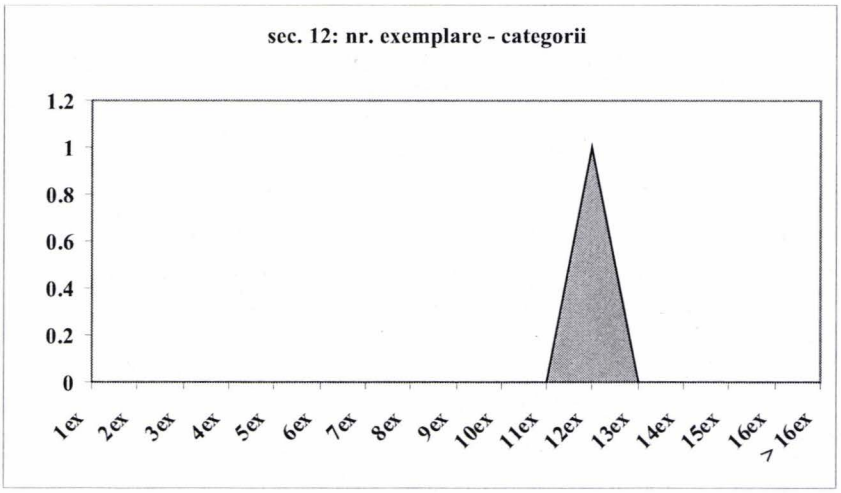

Fig. 1057. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de categorii specifice ceramicii secolului 12

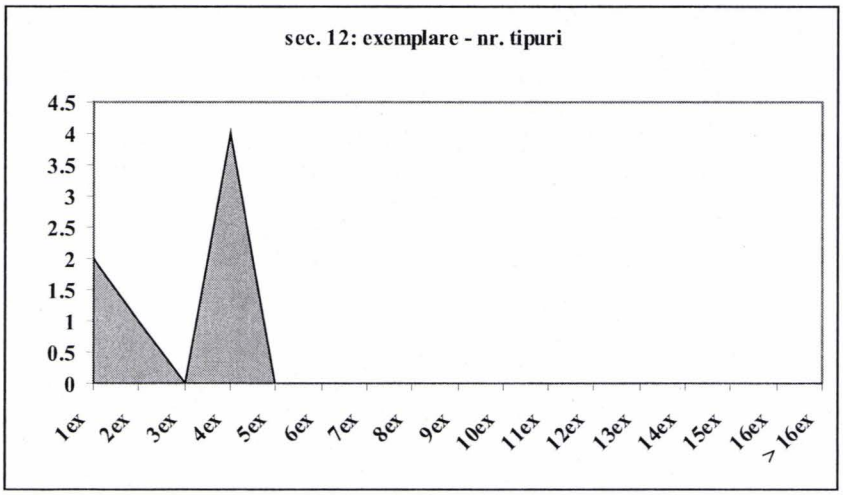

Fig. 1058. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolului 12

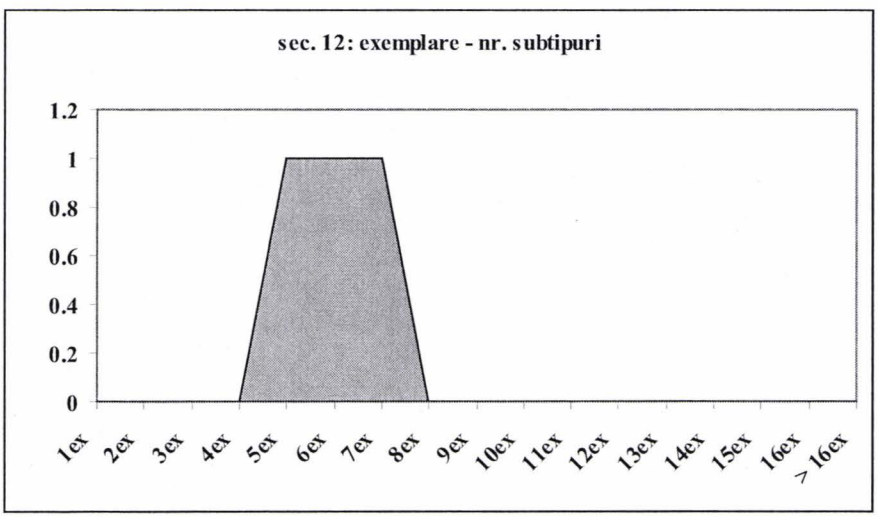

Fig. 1059. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolului 12

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

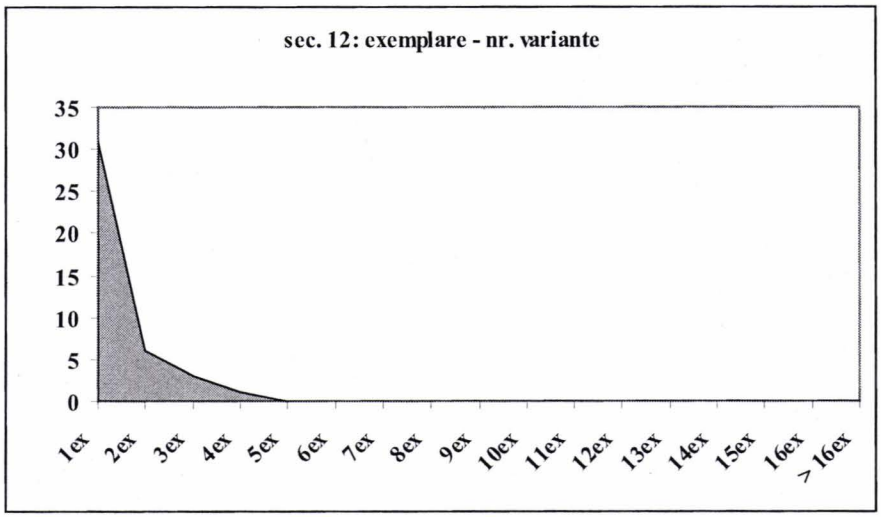

Fig. 1060. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolului 12

Unităţi formale ale ceramicii secolului 12											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
categorie	l.găleţi						12				471
tip	a.14						4				285
tip	bol.17						2				439
tip	bx.04						1				400
tip	h.03						1				471
subtip	a.04.09						7				211
subtip	a.11.02						6				261
subtip	a.12.02						5				277
varianta	a.15.02b1						4				pl. 161/5
varianta	a.12.01a						3				pl. 26/ 3
varianta	a.15.01g						3				285
varianta	a.15.02b						3				299
varianta	a.05.01c2						2				285
varianta	a.12.03a						1				277
varianta	a.12.03a1						1				pl. 72/8
varianta	a.15.01a2						2				285
varianta	a.16.01a2						2				299
varianta	a.16.09a						2				301
varianta	a.02.09d						1				177
varianta	a.04.01e						1				206
varianta	a.04.04b1						1				pl. 178/5
varianta	a.04.04d2						1				pl. 182/6
varianta	a.04.07d						1				210
varianta	a.04.11d1						1?				212
varianta	a.05.01a1						1				pl. 72/3
varianta	a.05.01b1						1				pl. 172/4
varianta	a.06.03a						1				236
varianta	a.10.05b						1				pl. 173/6

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţi formale ale ceramicii secolului 12											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
varianta	a.12.01b1						1				pl. 182/3
varianta	a.12.01b2						1				277
varianta	a.12.03a						1				277
varianta	a.12.03a1						1				pl. 72/8
varianta	a.15.01c2						1				285
varianta	a.15.01d						1				285
varianta	a.15.01e2						1				285
varianta	a.15.01f1						1				285
varianta	a.15.02a1						1				pl. 178/9
varianta	a.15.02b2						1				299
varianta	a.15.02c						1				299
varianta	a.15.03a1						1				299
varianta	a.16.03b						1				300
varianta	a.16.09a2						1				pl. 182/9
varianta	a.16.09d						1				301
varianta	a.16.09d1						1				301
varianta	a.18.14b4						1				318
varianta	a.27.01b						1				373
varianta	d.01.01b						1				452

Fig. 1061. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolului 12

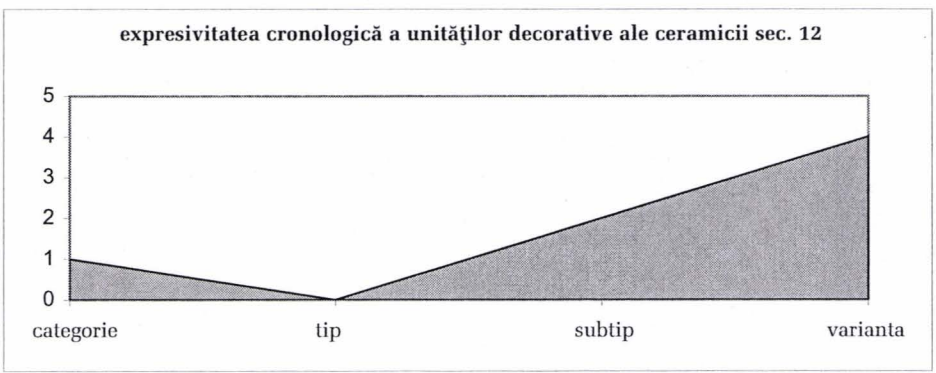

Fig. 1062. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor decorative ale ceramicii secolului 12

Evoluţia cronologică a unităţilor decorative ale ceramicii secolului 12											
Unităţi decorative	Forme decor	Secolul:						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
subtip	dpr.02.03						17				591/ 5
varianta	di.02.c1a						5				592/ 4
subtip	di.01.b						2				591/ 20-21
varianta	di.bz.02.04.b2						2				594/ 24
varianta	di.01.e						1				591/ 26
varianta	di.02.d						1				592/ 5
categorie	funduri stampilate						3				591/ 13

Fig. 1063. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Evoluţia cronologică a unităţilor decorative ale ceramicii secolului 12

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

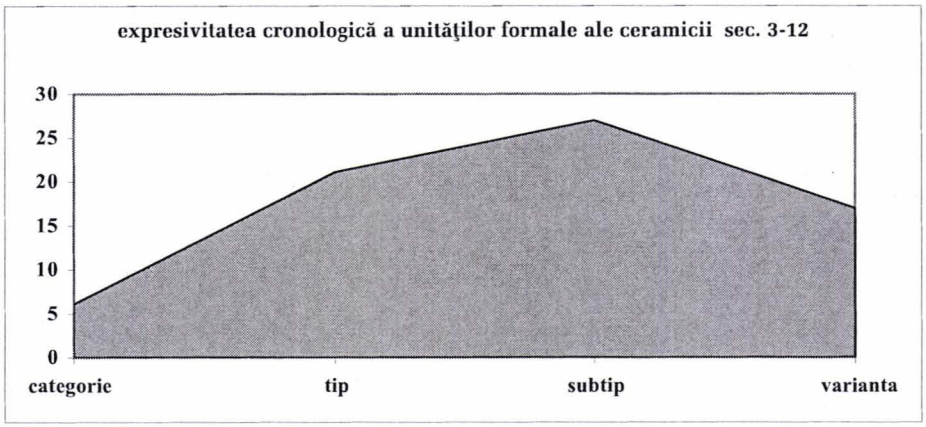

Fig. 1064. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor formale comune ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 12

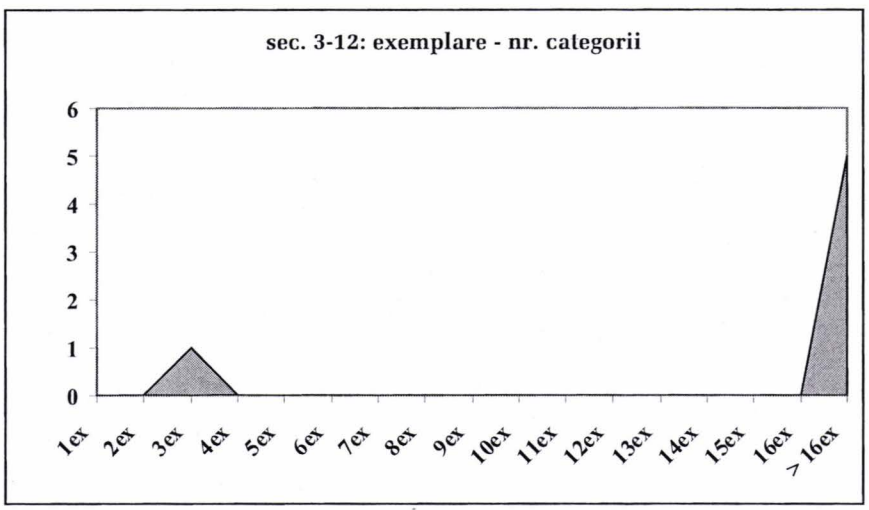

Fig. 1065. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de categorii specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 12

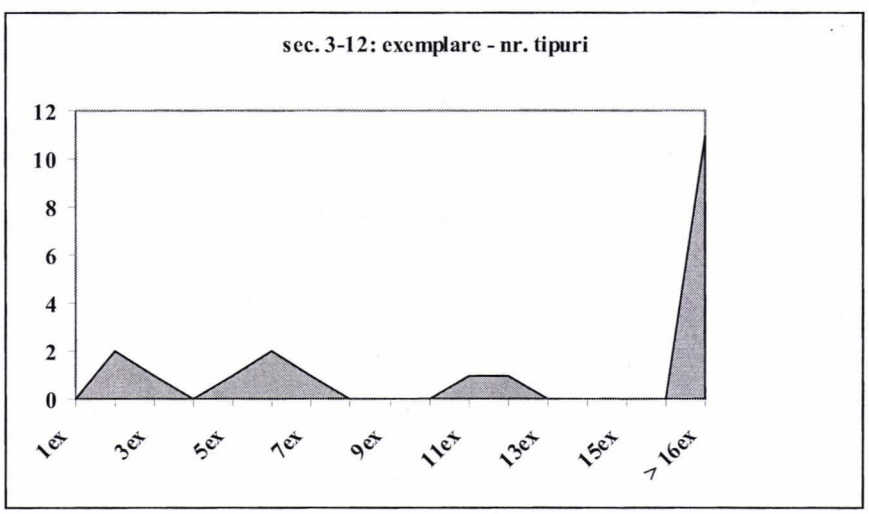

Fig. 1066. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de tipuri specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 12

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

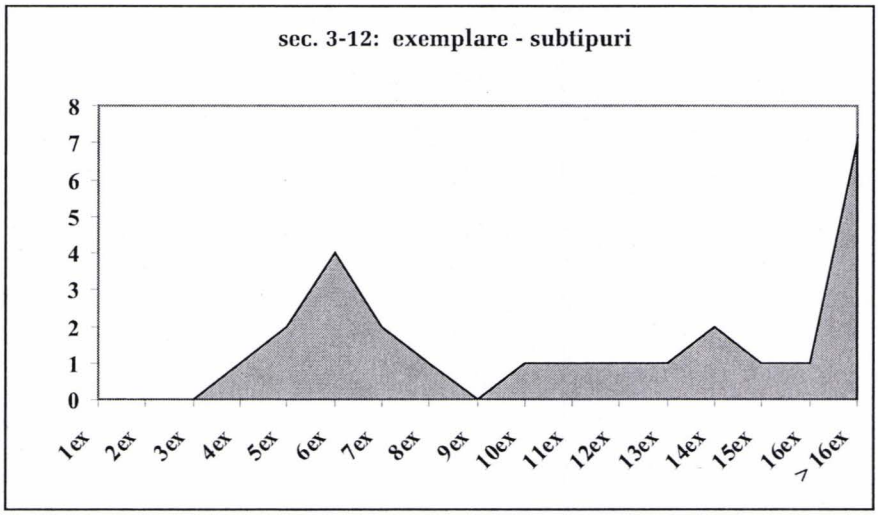

Fig. 1067. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de subtipuri specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 12

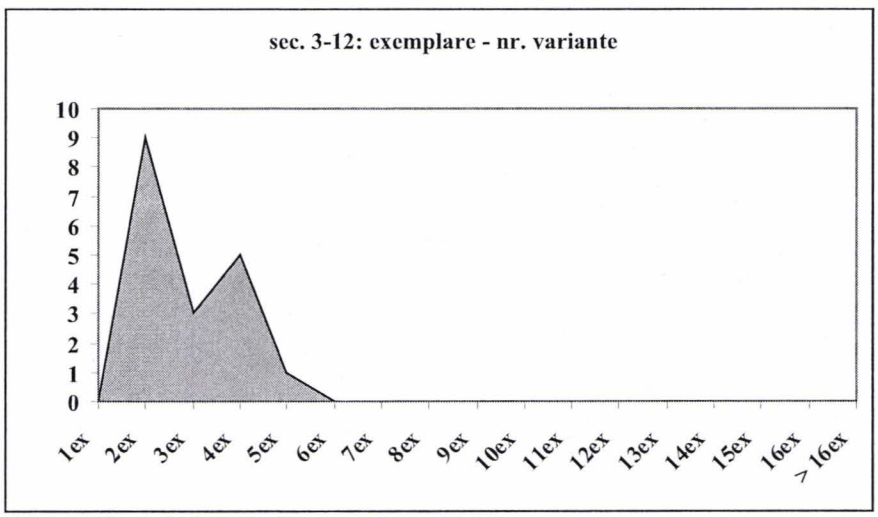

Fig. 1068. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Numărul de variante specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 12

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţi formale ale ceramicii secolelor 3-12											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
categorie	bx căni	75	34	21	1	1	3	126	1	5	400-403
categorie	bxtr. torţi	23	20	16	1		1	59		1	404
categorie	boluri	17	15	15			4	44		5	437-439
categorie	d.străchini	31	13	4			1				452-454
categorie	g.amfore	9	9	2			1				468
categorie	h.ulcioare		2				1				471
tip	a.17		1		1		1				312
tip	a.21	1	2	2			1				372
tip	a.26	2	1	2			1				373
tip	a.06	13	5	4	2	7	2	7		25	235-236
tip	a.18.	53	64	54	3	1	1				312-319
tip	a.02	19	22	14	3	7	1	65	2	44	174-178
tip	a.10	8	15	14	4	14	4	31	5	23	254-261
tip	a.04	22	10	21	29	42	15	25	7	89	206-213
tip	a.03	7	8	8	10	25	2	2	6	52	192-196
tip	a.16	2		2	1		12	13	40	5	299-301
tip	a.27				1		2	2	1	4	373
tip	a.05		1	1	1	2	6	8		3	213
tip	a.11		4	1			7				261
tip	a.12					4	15	15	4		277
tip	a.15					3	22	23	2		285-286
tip	bol.03			1			1				437
tip	bx.02		2	1		1	1	4		1	400
tip	g.y	1					1				pl. 115/2
subtip	a.02.04	5					1	3		3	175
subtip	a.18.14		6	3			1				318
subtip	a.29.03		1	4			1				375
subtip	a.10.06	1	5	5		2	1	7		7	260
subtip	a.04.01	2	4	5	6	2	1				206
subtip	a.04.02		1		5	3	1	1	1	8	207
subtip	a.04.11	2		1	3	1	1		1	7	212
subtip	a.04.06	3	3	4	9	18	1	5	5	27	209
subtip	a.16.09	1			1	14	9	9	14	2	300
subtip	a.10.03	3	3	1		4	1	6	2	4	259
subtip	a.03.05	2	2	2	2	9	2	2	2	15	194-195
subtip	a.04.07	2	1	1	1	8	1	3	1	12	210-211
subtip	a.04.03	1		1		3	1	3		3	207
subtip	a.16.01					2	2				299
subtip	a.16.03					2	1	1	2		300
subtip	a.10.05	2	1				2	4		1	259
subtip	a.02.09	1	1	1		1	1	3		2	177
subtip	a.06.03	1	1	1		1	1	6		7	236
subtip	a.04.04	2		3	4	4	2	7		8	207
subtip	bxtr.04	4	2	5			1				404
subtip	d.01.01	4	2				1				452

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Unităţi formale ale ceramicii secolelor 3-12											
Unităţi formale	Forme ceramice	Secolul						Tehnologie			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
varianta	a.03.05d2	1	1		1		1				195
varianta	a.29.03c		1	2			1				375
varianta	a.10.05a	1					1	1		1	pl. 72/6
varianta	a.25.01a1	1					1?				pl. 28/8
varianta	a.26.01c	1					1?				373
varianta	a.10.03a2	1	1			1	1	3		1	259
varianta	a.06.03c	1	1			1	1	2		2	236
varianta	a.10.06a2		1				1	1		1	260
varianta	a.05.01b			1	1		1				213
varianta	a.04.02c				2		1	1		2	207
varianta	a.17.01a1				1		1				pl. 178/14
varianta	a.04.06h	1			1	2	1	1		3	209
varianta	a.04.03b2					3	1	1		3	207
varianta	a.12.01a2					1	1				277
varianta	a.12.01b					1	1				277
varianta	a.16.09a1					1	1				pl. 178/12
varianta	a.27.01c					1	1				373
tip	fd.01	62	19	7			2	86		1	511-512
tip	fd.06	15	10	10	4	11	1	29	8	14	517
tip	fd.02	51	57	86	32	46	10	174	10	101	513-516
subtip	fd.01.05	8	2	2			2				512
subtip	fd.02.01	5	2		1	1	2	6		5	513
subtip	fd.02.04	22	40	66	13	17	3	133	7	23	515
subtip	fd.02.03	11	6	12	10	14	4	22	1	24	514
subtip	fd.06.02	5	4	9	1	8	1	19	6	3	517

Fig. 1069. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Unităţile formale specifice ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 12

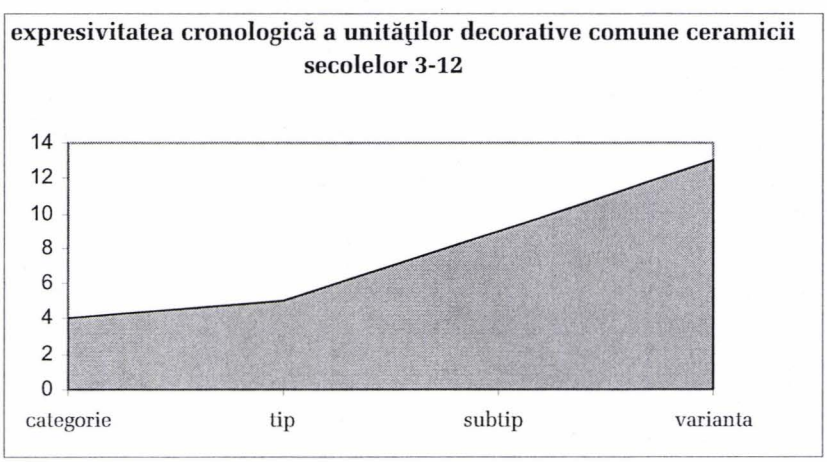

Fig. 1070. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Expresivitatea cronologică a unităţilor decorative comune ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) - 12

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Evoluţia cronologică a unităţilor decorative comune ceramicii secolelor 3 - 12											
Unităţi decorative	Forme Decor	Secolul:						Tehnologie ceramică			Fig.
		3	4	6	7	8	12	rr	ri	mn	
tip	di.02	23	22	9	1	7	13	68	7		591/ 27-28; 592/ 1-5
categorie	dm. pereţi „costaţi„	19	78	35	3		3	137		1	590/ 26
subtip	di.02.b	7	9	2		6	6	24	6		591/ 28; 592/ 1-2
varianta	di.bz.02.02	3	3	7		2	2	15	2		594/ 15-16
categorie	dp.decor măturica	18	14	16	8	26	1	17	1	26	590/ 24-25
categorie	dpr.decor presat	14	4	2	6	31	17	18	1	61	591/ 1-5
tip	dpr.02	11	4	2	6	28	17	17		53	591/ 3-5
categorie	di.decor incizat	107	98	97	9	154	82	392	149	12	591/ 14-28; 592-595
tip	di.bz.	66	65	74	7	132	33	243	130	6	592/ 7-28; 593; 594/ 1-24
subtip	di.bz.01	9	14	15	2	32	16	53	32	3	592/ 7-24
varianta	di.bz.01.01	4	8	7	1	16	8	27	15	3	592/ 7-12
varianta	di.bz.01.01a	4	8	6	1	11	8	26	9	3	592/ 7-9
subtip	di.bz.0102.	15	16		13	41	4	49	41	1	593/ 14-28; 594/ 1-13
subtip	di.bz.02	28	18	44	3	57	13	126	57		592/ 25-26; 594/ 14-24
varianta	di.bz.02.04.	11	6	9	1	34	9	37	33		592/ 18-24
varianta	di.bz.02.04.a4	1		2		10	4	7	10		594/ 22
varianta	di.bz.01.02	3	3	6		9	3	15	9		592/ 13-19
varianta	di.bz.01.03	1	1?		1	8	3	5	9		592/ 20-22
varianta	di.bz.0102.03	3	2	1		6	2	9	5		593/ 16-19
varianta	di.bz.0102.04.	3	2	1		6	1	7	6		593/ 20-26
tip	di.str.	4	3	3		6	1	11	6		594/ 25-27
varianta	di.bz.0102.05.		3	2		5	1	6	5		593/ 27-28; 594/ 1-4
varianta	di.bz.02.04.b		1			3	2	3	3		594/ 23-24
varianta	di.bz.02.03			3		9	1	4	9		594/ 17
varianta	di.bz.02.04.a1	6	4	4		6	1		6		594/ 19
subtip	di.02.c	6	3	3			6				592/ 3-4
varianta	di.bz.01.y	1	1	2			2				592/ 25-26
tip	di.01	1	3	6		7	35	42	6	4	591/ 17-26
subtip	di.01.c	1				2	6	7	2		591/ 22-24
subtip	di.01.a		1	3		3	19	22	2	2	591/ 17-19
subtip	di.01.01		1	1		1	3	3	1	2	592/ 6
subtip	di.01.d			1		1	4	5	1		592/ 5

Fig. 1071. Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea". Evoluţia cronologică a unităţilor decorative comune ceramicii secolelor 3 (a doua jumătate) – 12

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

VII. BIBLIOGRAFIE

BALTAG Locuinţe — Gh. Baltag, Locuinţe, ateliere şi instalaţii de foc din sec 4-8 în aşezarea de la Sighişoara Dealu Viilor. RevMonIstArt, seria Monumente, 2, 1982, 44-50.

BALTAG *Aşezări* — Gh. Baltag, *Aşezări şi tipuri de locuinţe din bazinul Târnavei Mari între sec. III-X d. Chr.*Rev. Bistriţei 18, 2004, 139-194.

BÂRZU *Bratei* — L. Bârzu, *Continuitatea populaţiei autohtone în Transilvania în secolele 4-5. Cimitirul 1 de la Bratei.* Bucureşti 1973.

BÂRZU La station — L. Bârzu, *La station no 1 de Bratei, dep. de Sibiu (IV-VII siècles).* Dacia,38/ 39, 1994-95, 239-295.

BÓNA, NAGY *Gräberfelder* — I. Bóna, M. Nagy, *Gepidische Gräberfelder am Theissgebiet.* Monumenta Germanorum Archaeologica Hungariae. Band I. Monumenta Gepidica. (Editori I. Bóna, É. Garam, T. Vida). Budapesta 2002.

COSMA *Consideraţii* — C. Cosma, *Consideraţii privind aşezările rurale şi tipurile de locuinţe din Transilvania în secolele VIII-X.* Ephemeris Napocensis 6, 1996, 261-279

COSMA *Vestul României* — C. Cosma, *Vestul şi nord-vestul României în secolele VIII-X d. H.* Interferinţe etnice şi culturale în mileniile I a. Chr - I p. Chr. vol. 6. Cluj-Napoca 2002.

CSALLÁNY *Gepiden* — D. Csállany, *Archäologische Denkmäler der Gepiden im Mitteldonaubecken.* ArchHung 38, Budapest 1961.

CSEH *Rákócsifalva* — J. Cseh, *Gepida település Rákócsifalva határában.* CommunArchHungariae 1997, 173-194.

CSEH *Régészeti* — Cseh J., *Régészeti adalékok egy zagva-parti gepida településről. (Falusi parasztgazdaságok a Tisza mentén az V-VI század fordulóján).* în: *A gepidák. Kora középkori germán királyság az Alföldön.* Gyulai Katalógusok 7. Gyuai 1999, 39-57.

CSEH *Kengyel* — Cseh J, *Kutatások gepida települések után Kengyel területén (1960-1995).* în: *A gepidák. Kora középkori germán királyság az Alföldön.* Gyulai Katalógusok 7. Gyual 1999, 59-75.

CSEH *Tiszafüred* — Cseh J., *A kora népvándorláskori (gepida) telep.* in: *Régészeti ásatások Tiszafüred-Morotvaparton.* Szolnok Megyei Múzeumi Adattár 32, 1991, 157-226.

CURTA *Slavs* — F. Curta, *The making of the slavs. Cambridge 2001.*

DIACONESCU *Romanizarea* — Al. Diaconescu, *Romanizarea Daciei: un capitol de istorie al metalităţilor abordat dintr-o perspectivă arheologică.* Bibliotheca Historica et Archaeologica Universitatis Timisiensis. Studia Historica et Archaeologica in honorem magistrae Doina Benea. Timişoara 2004, 111-146.

DIACONU *Tîrgşor* — Gh. Diaconu, *Tîrgşor. Necropola din secolele III-IVe.n.* Biblioteca de Arheologie. vol. 8. Bucureşti 1965.

DIACONU *Fibel m. halbkreisförmiger* Platte — Gh. Diaconu, *Über die Fibel mit halbkreisformiger Platte u. rautenförmigem Fuss aus Dazien.* Dacia 17, 1973, 257-275.

DIACONU *Fibel m. umgeschlagenem Fuß* — Gh. Diaconu, *Uber die Fibel mit umgeschlagenem Fuss in Dazien.* Dacia 15, 1971. 239-267.

DIACONU *Doi piepteni* — Gh. Diaconu, *Doi piepteni din os cu mâner semicircular descoperiţi la Tîrgşor.* SCIV 23, 2, 1972, 463-468

DOLINESCU-FERCHE *Aşezări* — *S.* Dolinescu-Ferche, *Aşezări din secolele III şi VI din sud-vestul Munteniei. Cercetările de la Dulceanca.* Biblioteca de Arheologie. vol. 24.Bucureşti 1974.

DOLINESCU-FERCHE *Ciurel* — S. Dolinescu-Ferche, *Ciurel habitat du 6e-7e siècle de notre ère.* Dacia 23, 1979, 179-230.

DOLINESCU-FERCHE *La culture.* — S. Dolinescu-Ferche, *La culture Ipoteşti-Ciurelu-Cândeşti (V-VII siècles)- la situation en Valachie.* Dacia 28, 1984, 117-147.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

DOLINESCU-FERCHE *Dulceanca* S. Dolinescu-Ferche, *Contributions archéologiques sur la continuité daco-romaine. Dulceanca, deuxiéme habitat du 6e siecle de notre ère.* Dacia 30,1986,121-154.

DOLINESCU-FERCHE, CONSTANTINIU *Soldat Chivan* S. Dolinescu-Ferche, M. Constantiniu, *Un établissement du 6e siècle á Bucarest (découvertes de la rue Soldat Chivan)*, Dacia 25, 1981, 289-329.

DUMITRIU *Schmuck* L. Dumitriu, *Der mittelalterliche Schmuck des unteren Donaugebietes in 11. -15. Jahrhundert.* Bucureşti 2001.

FIEDLER *Gräberfelder* *Studien zu Gräberfeldern des 6. bis 9. Jhs. an der unteren Donau.* Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie. Aus dem Seminar f. Ur- und Frühgeschichte der Freien Universität Berlin. Bd 11, Teil 1-2, Bonn 1992.

FIEDLER *Grabkeramik* U. Fiedler, M. Passlick, M. Richter, *Beiträge zur Formentwicklung der awarenzeitlichen Grabkeramik.* Arch. Austriaca 77, 1993, 243-275.

FUSEK *Slovensko* G. Fusek, *Slovensko vo včasnoslovanskom obdobi.* Arch. Slovaca Monographiae. Stud. Inst. Arch. Nitriensis Academiae Scientarum Slovacae. 3. Nitra 1994 (Hsg. A. Ruttkay).

GAIU C 1979 C. Gaiu, *Descoperiri din epoca migraţiilor din nord estul Transilvaniei.* ActaMP 3, 1978, 535-543.

GAIU *Şirioara* C. Gaiu, *Aşezarea prefeudală de la Şirioara, jud. Bistriţa-Năsaud, Marisia, 13-14, 1984, 59-64.*

Gaiu C 1992 C. Gaiu, Le cimitière gepide de Bistriţa. Dacia 36, 1992, 115-124.

GAIU *Dipşa* C. Gaiu, *Aşezarea din secolul al 6-lea de la Dipşa, jud. Bistriţa-Năsăud.* Revista Bistriţei 7, 1993, 91-107.

GAIU *Ocniţa* C. Gaiu, *Săpăturile arheologice de la Ocniţa, com. Teaca, jud. Bistriţa-Năsăud.*, Revista Bistriţei 8, 1994, 49-53.

GAIU *Stupini „Vătaşniţă"* C. Gaiu, *Aşezarea din sec. V-VI de la Stupini «Vătaşniţă».* Rev. Bistriţei 16, 2002, 113-158.

GAIU *Archiud* C. Gaiu, *Habitat şi manifestări rituale în secolul IV p. Chr. la Archiud.* Rev. Bistriţei 12-13, 1999, 267-316.

GAIU *Vestigii* C. Gaiu, *Vestigii feudale timpurii din nord-estul Transilvaniei.* Rev. Bistriţei 14, 2000, 379-406.

GAIU *Ilişua* C. Gaiu, *Grupul de cuptoare de ars ceramică de la Ilişua.* Ateliere şi tehnici meşteşugăreşti. Contribuţii arheologice. Biblioteca Muzeului Bistriţa. Seria Historica. Bistriţa 2002, 161-197.

GAIU *Aşezări* C. Gaiu, *Aşezări din sec. V-VI din Transilvania de nord-est.* Rev. Bistriţei 17, 2003, 97-138.

GAIU *Sat daco-roman* C. Gaiu, *Provincia profundă – Imaginea unui sat daco-roman în lumina arheologiei.* Centru şi periferie. Lucrările colocviului naţional, Bistriţa 23-25 aprilie 2004. Bistriţa 2004, 77-93.

GLODARIU, COSTEA, CIUPEA *Comana de Jos* I. Glodariu, Fl. Costea, I. Ciupea, *Comana de Jos. Aşezările din epocă dacică şi prefeudală.* Contribuţii la istoria Ţării Făgăraşului. vol. 1. Braşov 1980.

HARHOIU *Völkerwanderungszeit* R. Harhoiu, *Die frühe Völkerwanderungszeit in Rumänien. Bukarest 1998.*

HENNING Süd-osteuropa J. Henning, *Südosteuropa zwischen Antike und Mittelalter. Archäologische Beiträge zur Landwirtschaft des 1. Jahrtausends u. Z.*. Berlin 1987.

HEROLD *Örménykut* H. Herold, *Die frühmittelalterliche Siedlung von Örménykut 54.* vol. 1. Varia Archaeologica Hungarica. vol. 14. (editor Cs. Bálint). Budapesta 2004.

HOREDT *Moreşti* K. Horedt, *Moreşti. Grabungen in einer vor- und frühgeschichtlichen Siedlung Siebenbürgens*, Bukarest 1979.

Horedt *Spätrömische Zeit* K. Horedt, *Siebenbürgen in spätrömischer Zeit.* Bucureşti 1982.

HOREDT *Siebenbürgen* K. Horedt, *Siebenbürgen im Frühen Mittelater.* Bonn 1986.

ILIEŞ, BULZAN *Oradea-Salca* C. Ilieş, S. Bulzan, *Un centru de olărie din secolele IV-V de la Oradea-Salca «La Gheţărie».* Ateliere şi tehnici meşteşugăreşti. Contribuţii arheologice. Biblioteca Muzeului Bistriţa. Seria Historica. Bistriţa 2002, 199-225.

IONIŢĂ *La céramique* A. Ioniţă, *La céramique du haut moyenne âge de Dridu „La Metereze" (dép. Ialomiţa).* Dacia 40-42, 1996-1998,305-382.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Kiss A 1996 — *Das awarenzeitliche Gräberfeld von Kőlked-Feketekapu A.* Mit Beitragen von M. Martin, P. Stadler u. I. Takacs. Monographien z. Frühgeschichte u. Mittelalterarchäologie. Studien zur Archäologie der Awaren. Band 5. Wien. Innsbruck 1996.

Kyslasov *Kultura ujgur* — L. R. Kyslasov, *Kultura drevnyh ujgur (VIII-IX vv)*, în: *Stepi Evrazii v epohu srednevekov'ja*, Moscova 1981, 52-54.

KYSLASOV *Sabajkal* — L. R Kyslasov, *Srednevekove pamjatniki sapadnogo Sabajkal'ja (IX-X vv)*, în: *Stepi Evrazii v epohu srednevekov'ja*, Moscova 1981, 59-61.

MARCU, ŢENTEA *Observaţii* — F. Marcu, O. Ţentea *Observaţii asupra ceştii dacice din perioada romană şi post-romană*. Rev. Bistriţei 14, 2000, 67-85.

MARCU, ŢENTEA *Gilău* — F. Marcu,O. Ţentea, *Die handgearbeitete Keramik aus dem Römerkastell von Gilău*. ActaMP 21, 1997, 221-279.

MATEI, STANCIU *Vestigii* — Al. V. Matei, I. Stanciu, *Vestigii din epoca romană (sec. II-IV p. Chr.) în spaţiul nord-vestic al României*. Zalău – Cluj-Napoca 2000.

MITREA *Davideni* — I. Mitrea, *Comunităţi săteşti la est de Carpaţi în epoca migraţiilor. Aşezarea de la Davideni din secolele V-VIII*. Bibliotheca Memoriae Antiquitatis. vol. IX Piatra Neamţ 2001.

MOGIL'NIKOV *Srostinskaja kul'tura* — V. A. Mogil'nikov, Srostinskaja kul'tura, în: Stepi Evrazii v epohu srednevekov'ja, Moscova 1981, 45-46.

MUSTEAŢĂ *Spaţiul* — S. Musteaţă, *Populaţia spaţiului pruto-nistrian în secolele VIII-IX*. Asociaţia Naţională a Tinerilor Istorici din Moldova – ANTIM. Societatea de Studii Sud-Est Europene din Moldova. Monografii. vol. I. Chişinău 2005.

OBLOMSKY *Zamjatino* — Oblomsky A.M. şi colab., *Ostraja luka Dona na drevnosti. Zamjatinskij arheologiceskii kompleks gunnskogo vremeni*. Ranneslavijanskijmir. Arheologija slavijan i ih sosedej. Moscova 2004.

OPAIŢ *Ceramics* — A. Opaiţ, *Local and imported ceramics in the roman province of Scythia (4th – 6th centuries a. d.). Aspects of economic life in the province of Scythia*. BAR International Series 1274.Oxford 2004.

OPREANU *Elemente* — C. Opreanu, *Elemente ale culturii materiale dacice şi daco-romane târzii (sec. III-IV p. Ch.)*. Ephemeris Napocensis 3, 1993, 235-260.

OPREANU *Transilvania* — Opreanu C. H., *Transilvania la sfârşitul antichităţii şi perioada migraţiilor* Cluj-Napoca 2003.

OPREANU, COCIŞ *Sugeac* — C. Opreanu, S. Cociş, *Atelierele ceramice din secolul V p. Ch. descoperite în aşezarea de la Suceag, jud. Cluj*. Ateliere şi tehnici meşteşugăreşti. Contribuţii arheologice. Biblioteca Muzeului Bistriţa. Seria Historica. Bistriţa 2002, 227-268.

OPRIŞ *Ceramica* — I. C. Opriş, *Ceramica romană târzie şi paleobizantină de la Capidava în contextul descoperirilor de la Dunărea de Jos (sec. 4-6)*. Bucureşti 2003.

PALADE *Bârlad Valea Seacă* — V. Palade, *Aşezarea şi necropola de la Bârlad – Valea Seacă, sfârşitul sec. al III-lea - a doua jumătate a secolului al V-lea)*. (editor E. Popuşoi). Bucureşti 2004.

PARCZEWSKI *Frühslawische Kultur* — M. Parczewski, *Die Anfänge der frühslawischen Kultur in Polen*. Veröffentlichungen der Österreichischen Gesellschaft f. Ur- und Frühgeschichte. vol. XVII (editor F. Daim). Viena 1993.

PLETNEVA *Saltovo-majaskaja kultura* — S. A. Pletneva, *Saltovo-majaskaja kultura*, în: *Stepi Evrazii v epohu srednevekov'ja*, Moscova 1981, 62-75.

POPILIAN *Un centre* — Gh. Popilian, *Une centre de production céremique dans les établissements daco-romains de Locusteni (dép. de Dolj)*. În: *Römerzeitliche Drehscheibenware im Barbarikum*. (Symposium: die Keramikproduktion in den ersten Jahrhunderten u. Z. in Mitteleuropa und ihre Bedeutung für den Fortschritt der Produktionentwicklung; vom 21. bis 25. Mai 1984, in Weimar, auf Veste Wachsenburg und in Haarhausen). Weimarer Monographien zur Ur- und Frühgeschichte (editor R. Feustel). Weimar 1984, 78-86.

POPILIAN, NICA *Gropşani* — Gh. Popilian, M. Nica, *Gropşani. Monografie arheologică*. Institutul Român de Tracologie. Bibliotheca Thracologica XXIV. Bucureşti 1998.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

POSTICĂ *Hansca* Gh. Postică, *Românii din codrii Moldovei în evul mediu timpuriu. (Studiu arheologic pe baza ceramicii din aşezarea de la Hansca)*. Chişinău 1994.
PROTASE *Ţaga* D. Protase, *Ţaga. Două aşezări din perioada finală a etnogenezei românilor (sec. IV-VI şi sec. VII-VIII)*. Cluj-Napoca 2003.
PROTASE *Ocna Sibiului* D. Protase, *Cimitirul slav de la Ocna Sibiului (sec. VIII-IX)*. Bucureşti 2004.
RADULESCU *Vermeş* G. Rădulescu, *O locuinţă medievală timpurie la Vermeş, judeţul Bistriţa Năsăud*. Revista Bistriţei 7, 1993, 109-113.
Rusu M 1962 *The prefeudal cemetery of Noşlac VIth-VIIth centuries*. Dacia 6, 1962, 269-292.
Rusu M 1966 *Săpăturile arheologice de la Iernut*. ActaMN 3, 1966, 399-410.
RUTTKAY *Waffen* *Waffen und Reiterausrüstung des 9. bis zur ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts in der Slowakei (II)*. Slovenska Arch. 24, 2, 1976, 245-395.
STANCIU *Spaţiul nord-vestic* I. Stanciu, *Date şi observaţii la epoca migraţiilor în spaţiul nord-vestic al României*. Ephemeris Napocensis 7, 1997, 167-209.
STANCIU *Lazuri* I. Stanciu, *Aşezarea slavă timpurie de la Lazuri – „Lubi tag" jud. Satu Mare (cercetările arheologice din anii 1977, 1993-1995. Contribuţii la cunoaşterea secolelor 6-7 în zona Tisei superioare*. Satu Mare StCom 15-16, 1998-1999, 115-266.
SZÉKELY *Filiaş* Z. Székely, *Aşezări din sec. VI-IX e. n. în sud-estul Transilvaniei (Partea I)*. Alula 6-7, 1974-5, 35-55.
SZEKELY *Sălaşuri* Z. Székely, *Aşezarea prefeudală de la Sălaşuri (com. Veţca, jud. Mureş)*. Marisia 5, 1975, 71-80.
SZEKELY *Bezid* Z. Székely, *Aşezarea prefeudală de la Bezid, jud. Mureş*. Marisia 6, 1976, 117-123.
SZEKELY *Târnava Mare* Z. Székely, *Aşezări din secolele VII-VIII din bazinul superior al Târnavei Mari*. SCIVA 39, 2, 1988, 168-198.
SZÉKELY *Oltul superior* Z. Székely, *Aşezări din secolele VI-XI p.Chr. în bazinul Oltului superior*. SCIVA 3, 1992, 245-306.
Székely Z 1999 *Goten und Gepiden im Olt-tal*. Internationale Archaologie. Studia honoraria-Band 7. Transilvanica. Archäologische Untersuchungen zur älteren Geschichte des südöstlichen Mitteleuropa. Gedenkschrift fur K. Horedt. Band 7, 1999, 302-306.
ŠALKOVSKÝ *Häuser* P. Šalkovský, *Häuser in der frühmittelalterlichen slawischen Welt*. Archaeologica Slovaca Monographiae. Studia 6. Nitra 2001.
TAKÁCS *Tonkessel* M. Takács *Die arpadenzeitlichen Tonkesselim Karpatenbecken*. Budapesta 1986.
TAKÁCS *Hausbau* M. Takács , *Der Hausbau in Ungarn vom 2. bis zum 13. Jahrhundert n. Chr. - ein Zeitalter einheitlicher Grubenhäuser*.The rural house from the migration period tho the oldest still standing buildings. Ruralia IV. 8. - 13. September 2001. Bad Bederkesa, Lower Saxony Germany. Pam. Arch. Supplementum 15. Ruralia 4. Praga 2002, 272-290.
TEODOR *Botoşana* D. Gh. Teodor, *Civilizaţia romanică de la est de Carpaţi în sec. V-VII e.n. (Aşezarea de la Botoşana-Suceava)*. Biblioteca de Arheologie. vol. 46. Bucureşti 1984.
TEODOR *Dodeşti-Vaslui* D. Gh. Teodor, *Continuitatea populaţiei autohtone la est de Carpaţi. Aşezările din secolele VI-XI e.n. de la Dodeşti-Vaslui*. Iaşi. 1984.
TEODOR *Tradiţii* D. Gh. Teodor, *Tradiţii geto-dacice în cultura materială şi viaţa spirituală din secolele V-X e.n. de pe teritoriul României*. în: D. Teodor, *Spaţiul dunăreano-pontic în mileniul marilor migraţii*. Buzău 2003, 33-39.
TEODOR *Regiunile* D. Gh. Teodor, *Regiunile carpato-nistriene în secolele V-X d. Hr.* în: D. Gh. Teodor, *Spaţiul dunăreano-pontic în mileniul marilor migraţii*. Buzău 2003, 87-115.
TEODOR *La pénétration* Teodor D. Gh., *La pénétration des slaves dans les régions du S-E de l'Europe d'après les données archéologiques des régions orientales de la Roumanie*. în D. Gh. Teodor, *Spaţiul dunăreano-pontic în mileniul marilor migraţii*. Buzău 2003, 357-367.
TOPOLEANU *Ceramica* Fl. Topoleanu, *Ceramica romană şi romano-bizantină de la Halmyris (se. I-VII d. Ch.)*. Tulcea 2000.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

TETTAMANTI *Vác-Kavicsbánya* — S. Tettamanti, *Das awarenzeitliche Gräberfeld von Vác-Kavicsbánya*. Monumenta Avarorum Archaeologica. vol. 4. Budapesta 2000.

ŢENTEA *Semnificaţia* — O. Ţentea, *Semnificatia prezenţei ceramicii de tradiţie La Tène în Dacia romană*. Rev. Bistriţei 10, 1-2, 1999, 123-132.

VIDA *Keramik* — T. Vida, *Die awarenzeitliche Keramik I. (6.-7. Jh.)*. Berlin-Budapest 1999.

ZAHARIA *Bratei* — E. Zaharia, *La station no 2 de Bratei, dep. de Sibiu (VIe-VIIIe siècles)*. Dacia, 38/ 39, 1994-95, 297-356.

ZAHARIA *Cimitirul 2* — E. Zaharia, *Populaţia românească din Transilvania în secolele VII-VIII. (Cimitirul nr. 2 de la Bratei)*. Bucureşti 1977.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

VIII. MATERIALE PREROMANE

Săpăturile de la Sighişoara „Dealul Viilor" au vizat, în primul rând, urmele arheologice din epoca postromană. Totuşi, au fost înregistrate şi complexe şi materiale interesante din diferite perioade preistorice (**Fig. 1072-1073**), care sunt prezentate succint în rândurile următoare[1].

VIII.1. Neoliticul/Eneoliticul

Puţinele materiale neolitice sau eneolitice provin exclusiv din partea nordică a secţiunii 1/83, adică din mijlocul laturii nordice a zonei numită convenţional T1 (**Fig. 1072-1073**). În zona T2, situată spre nord-est, nu au mai fost înregistrate descoperiri asemănătoare (**Fig. 1072**). Materialele, constând în exclusivitate din ceramică, nu pot fi legate de un complex cercetat astfel că poate fi vorba doar de un strat de cultură, în mare parte distrus de locuirile ulterioare. Arealul redus din care provine ceramica neolitică/eneolitică este un indiciu că avem de-a face doar cu o locuire sporadică, cel mult o gospodărie izolată, şi nu cu o aşezare propriu-zisă.

Ceramica este realizată dintr-o pastă fină sau foarte fină, uneori „făinoasă", fără nisip, de culoare brună-brună deschisă (**Fig. 1074/ 5-6**), brună la exterior şi cenuşie la interior (**Fig. 1074/ 4, 8**) sau în întregime cenuşie (**Fig. 1074/ 2-3, 7, 9**). Într-un singur caz doar buza este cenuşie iar restul vasului brun (**Fig. 1074/ 1**)[2]. Suprafaţa este întotdeauna bine netezită sau lustruită, unele fragmente sunt însă rulate (**Fig. 1074/ 3, 6, 8**). Un singur fragment poartă barbotină fină (**Fig. 1074/ 6**) care ar putea fi considerată ca decor, iar cel puţin două vase erau prevăzute cu proeminenţe găurite orizontal (**Fig. 1074/ 5-6**). Alte elemente ornamentale, îndeosebi pictura, lipsesc în totalitate.

Chiar dacă eşantionul este foarte redus, lipsa picturii face ca apartenenţa materialului la cultura Petreşti, de altfel răspândită în zona[3], să fie exclusă. Următoarele culturi neolitice/eneolitice cunoscute în centrul Transilvaniei sunt Tiszapolgár şi Bodrogkeresztúr/cultura cu torţi pastilate[4]. Deoarece ornamentele caracteristice culturii Bodrogkeresztúr lipsesc, iar în această cultură proeminenţele găurite apar destul de rar[5], este cel mai probabil ca materialul de la Sighişoara „Dealul Viilor" să fie atribuit culturii Tiszapolgár. Aici se găsesc analogii bune pentru toate formele documentate: vase deschise cu pereţi drepţi (**Fig. 1074/ 1-3**)[6], străchini cu gura dreaptă (**Fig. 1074/ 4**)[7], străchini cu profilul în formă de S (**Fig. 1074/ 5**)[8], vase cu gâtul tronconic sau înclinat spre interior (**Fig.**

[1] Materialul preistoric de la Sighişoara „Dealul Viilor" a fost menţionat doar la LAZĂR *Repertoriul*, 231-233 nr. LXXVII.1.K. Primele materiale ale culturii Noua au fost publicate de BALTAG *Date*, 88-91, pl. XLVI-XLIX.

[2] Piesa, poziţionată invers, ar putea fi şi marginea inferioară a unui picior înalt.

[3] PAUL *Petreşti*.

[4] LUCA *Bodrogkeresztúr*; MAXIM *Neo-eneoliticul*, 119-127.

[5] LUCA *Bodrogkeresztúr*.

[6] BOGNAR-KUTZIAN *Tiszapolgár*, 125 fig. 23 tipuri H3c şi H3d, 130 fig. 25, tip L6; pl. I,3; X,5-6; XIII,11; XVI,13; XXII,3; XXIII,2; XXXI,3.7; LIII,1.3; LV,1; LXIV,7-8; MAXIM *Neo-eneoliticul*, 119-127, fig. 146, tipurile BK, BL, BN, DV, DX, FD, LM, QE; 148,2.5.

[7] MAXIM *Neo-eneoliticul*, 119-127, fig. 146, tipurile DM, DN, DO, DP.

[8] VLASSA *Dăbâca*, 149 fig. 6,1 (republicat şi în: VLASSA *Neoliticul*, 142-160); BOGNAR-KUTZIAN *Tiszapolgár*, 130 fig. 25 tipurile K2k şi K3b; pl. X,4; XXXI,4; XLV,8; XLVIII,2-3; LII,8; LXXIV,1; MAXIM *Neo-eneoliticul*, 119-127, fig. 146, tipurile DE, DF, DG, DH.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

1074/ 7-9)[9]. Prezenţa ceramicii cenuşii a fost deja remarcată în varianta transilvăneană[10] a culturii. Având în vedere eşantionul redus de material descoperit, cele două proeminenţe găurite de la Sighişoara „Dealul Viilor" reprezintă deja o frecvenţă destul de ridicată. Acestea, dispuse deseori în registre multiple şi de formă rotunjită sau ascuţită, sunt o caracteristică a culturii Tiszapolgár pe întreaga arie de răspândire[11]. Locuirea Tiszapolgár de la Sighişoara „Dealul Viilor", deşi sporadică, reprezintă unul din punctele cele mai estice în răspândirea culturii, urmele cele mai apropiate geografic fiind cele de la Dăbâca şi de la Cuci-Berc[12]. Cantitatea de material este prea redusă iar caracterul prea general pentru a putea fi atribuit unei faze anume a culturii.

Cultura Tiszapolgár se datează, după datele radiocarbon calibrate, aproximativ în perioada 3800-3100 a.Chr.[13].

VIII.2. Cultura Noua

Materiale care pot fi atribuite culturii Noua au fost descoperite doar în zona denumită convenţional T1, şi anume în partea nordică a secţiunilor 2-3/80, 1-5/81 şi în părţile centrale ale secţiunilor 1-7/83[14]. Ele provin atât din stratul de cultură, cât şi din unele complexe preistorice identificate în zonă. Este vorba de o suprafaţă relativ mare, cu mult chirpici (vezi catalogul nr. 77), care probabil rezultă de la platforma sau de la pereţii arşi ai unei locuinţe de suprafaţă. În preajma acestei locuinţe, către vest, era plasată o groapă (vezi catalogul nr. 84a). Aglomerările de pietriş, uneori aproximativ rectangulare (2,50 x 0,50 m şi 0,75 x 0,55 m) dispuse către sud de aici (vezi catalogul nr. 92, 100a-b, probabil şi nr. 87) ar putea fi interpretate drept podeaua unei alte locuinţe de suprafaţă. Groapa nr. 76a, plasată iarăşi în vest, ar putea fi legată de aceasta. Alte două gropi (catalog nr. 55 şi 83) par a fi izolate, ca şi o vatră mică aflată la marginea vestică a aşezării culturii Noua (**Fig. 1073**) (vezi catalogul nr. 49a). În sfârşit, un mormânt de incineraţie, fără inventar (vezi catalogul nr. 98a), descoperit puţin către vest de la prima locuinţă, ar putea fi atribuit culturii Noua datorită poziţiei lui stratigrafice care îl datează în preistorie[15]. S-ar mai putea adăuga o locuinţă, câteva vetre şi un mormânt, descrise de Gh. Baltag, dată fiind însă lipsa în publicaţie a unui plan sau a unor localizări mai precise (anul săpăturii, secţiunea, caroul) nu vom insista aici asupra lor[16].

Complexele descrise pot fi interpretate drept o mică gospodărie constând din doar două construcţii (locuinţe), cu alte amenajări casnice (gropi, vetre) în apropriere. Deoarece la 300 m către răsărit, în zona numită convenţional „Necropola", se află o locuire mai intensă a culturii

[9] BOGNAR-KUTZIAN *Tiszapolgár*, 125 fig. 23 tipul Gd; 127 fig. 24 tipurile I1c şi J3; pl. VIII,1; IX,5-6; X,2; XI, 12; XVII,2.5; XVIII,3.9; XIX,1-3; XXIII,4; XL,3; XLI,1-2; XLVI,4.12.14; LIV,6; LXI,2-3; MAXIM *Neo-eneoliticul*, 119-127, fig. 146, tipurile BH, CB, HB.

[10] MAXIM *Neo-eneoliticul*, 119.

[11] VLASSA *Dăbâca*, 149, fig. 6,1-4; 155 fig. 12,1-49; 156 fig. 13,1-13; 157 fig. 14,1-9; BOGNAR-KUTZIAN *Tiszapolgár*, passim; Maxim *Neo-eneoliticul*, fig. 151-152.

[12] VLASSA *Dăbâca* (republicat şi în: VLASSA *Neoliticul*, 142-160); KALMAR-Maxim *Materiale III*, 467 nr. 11, 481 fig. 8,7-8; MAXIM *Neo-eneoliticul, 119-124. Materialul de la Dăbâca a fost iniţial eronat încadrat în faza târzie a culturii Tisza de către N. Vlassa.*

[13] KALICZ, RACZKY *Zeittabelle*, 33.

[14] Probabil se adaugă câteva urme aflate spre nord-est, în zona săpăturilor din 1978, publicate la BALTAG *Date*, 88-89.

[15] Deşi mormintele de incineraţie sunt destul de rare în cadrul culturii Noua, ele sunt totuşi atestate, chiar dacă E. Sava le consideră ca fiind influenţe (sau chiar prezenţe) ale altor culturi: SAVA *Bestattungen*, 145-149; vezi în acelaşi sens pentru cultura Sabatinovka, înrudită şi învecinată către est cultura Noua (MOTZOI-CHICIDEANU *Sabatinovka*). Dată fiind încadrarea cronologică şi culturală incertă a mormântului, acest complex nu va fi discutat mai departe.

[16] BALTAG *Date*, 88-89 – secţiunea şi caroul sunt menţionate uneori în această publicaţie, dar prin faptul că secţiunile s-au numerotat începând cu I în fiecare an, această informaţie este insuficientă pentru o localizare precisă. Cu siguranţă, mormântul nu este unul care să poată fi identificat cu cele menţionate aici (mai jos).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Noua[17], nu trebuie să fie vorba de o aşezare, ci mai degrabă, de o gospodărie mai îndepărtată de centrul locuirii propriu-zise. În preajma Sighişoarei au fost descoperite materiale aparţinând culturii Noua la Daneş[18], Stejăreni „Iazuri"[19], Ţigmandru[20], Venchi[21], Sighişoara „Valea Dracului"[22] şi Sighişoara „Platoul Câmpului"[23], ceea ce confirmă o locuire intensă, constând probabil din mai multe aşezări de dimensiuni mici. Prin faptul că în Transilvania nu s-au desvelit alte aşezări ale culturii Noua în suprafeţe mari, nu dispunem de baza necesară pentru a discuta asemănări sau deosebiri ale structurii interne în raport cu alte situri. Se poate constata doar faptul că, în cazul de faţă, locuinţele par a fi avut pereţi din nuiele împletite, acoperite cu lut şi, într-un caz, probabil o podea din pietriş[24]. Mai poate fi remarcată lipsa oricărei urme care ar indica un cenuşar, ceea ce s-a mai remarcat în general pentru cultura Noua din Transilvania[25].

Materialul recuperat constă în primul rând din ceramică[26], dar include şi câteva artefacte din bronz, piatră şi os.

Ceramica realizată din pastă fină are suprafaţa bine netezită sau lustruită, în diferite nuanţe cenuşii iar vasele mai mari („de provizii" sau „în formă de sac") conţinând pietricele ca degresant în pastă sunt brune sau brun-roşcate, suprafaţa fiind, de regulă mai aspră. Dintre formele documentate menţionăm în primul rând vasele de dimensiuni mici sau mijlocii, cu două torţi supraînălţate - *kantharoi* caracteristici culturii Noua. Acest tip de vas este reprezentat prin exemplare cu profil în formă de S (**Fig. 1075/ 5-6**), un exemplar mai deschis (**Fig. 1075/ 7**) şi unul mai mare, cu profil mai complex profilat (**Fig. 1075/ 8**). Probabil şi alte fragmente, la care s-a păstrat doar o toartă, sau eventual nici una, au aparţinut acestui tip de vas (**Fig. 1075/ 2-3, 9-12**). O singură piesă avea torţi cu secţiunea părţii superioare triunghiulară (**Fig. 1075/5**), celelalte exemplare au torţi înzestrate cu buton (**Fig. 1075/ 6-8**)[27]. Două vase, probabil de tip *kantharos*, poartă decor canelat - într-un caz trei arcuri sub toartă, în cel de-al doilea caneluri oblice lângă o proeminenţă rotundă (**Fig. 1075/ 3, 9**). Astfel de ornamente sunt specifice variantei transilvănene a culturii Noua (după E. Sava) şi pot fi interpretate drept influenţe ale culturilor Wietenberg şi

[17] Urmele preistorice din zona Sighişoara „Dealul Viilor - Necropola" (denumită astfel pe baza cimitirelor medievale) urmează să fie publicate în viitor.

[18] LAZĂR *Repertoriul*, 115 nr. XXVIII.1.A.c. (cu bibliografia).

[19] LAZĂR *Repertoriul*, 118 nr. XXVIII.4.D. (cu bibliografia).

[20] BALTAG, AMLACHER *Contribuţii*, 107 nr. 15; LAZĂR *Repertoriul*, 186 nr. LVI.4.B. (cu bibliografia).

[21] BALTAG, AMLACHER *Contribuţii*, 107 nr. 16.

[22] BALTAG *Date*, 100; LAZĂR *Repertoriul*, 227 nr. LXXVII.1.D. (cu bibliografia).

[23] BALTAG *Date*, 101; LAZĂR *Repertoriul*, 231 nr. LXXVII.1.J. (cu bibliografia).

[24] Nu poate fi vorba de arhitectură de piatră propriu-zisă, cum este atestată în alte situri ale complexului cultural Noua-Sabatinovka: SAVA *Zolniki*.

[25] Despre fenomenul cenuşarelor vezi cel mai recent SAVA *Zolniki* cu bibliografia mai veche. Acolo sunt prezentate şi situaţii în care unele cenuşare au fost descoperite împreună cu platforme de lut sau pietriş (fie sub ele, fie alături), comparabile cu cea de la Sighişoara „Dealul Viilor - Aşezarea"

[26] Ceramica Noua deja publicată la BALTAG *Date*, 89-90, pl. XLVI-XLVIII nu va fi discutată aici, dat fiind faptul că locurile de descoperire nu pot fi identificate cu precizie. Este de presupus că ea provine din zona aflată imediat la nord-est de arealul marcat aici ca locuire a culturii Noua, unde au fost situate secţiunile din 1978. Mai poate fi remarcat faptul că vasele ilustrate la BALTAG *Date*, 90, pl. XLVII,3-4 trebuiesc încadrate în tipul TB1b al culturii Wietenberg şi nu aparţin culturii Noua (vezi BOROFFKA *Wietenberg*, 134-135 cu lista de analogii).

[27] Pentru analogii vezi FLORESCU *Contribuţii, passim;* FLORESCU *Repertoriul*, passim; *SAVA Bestattungen*, 25 şi urm., tipurile I A şi I B. Răspândirea lor în cultura Noua este redată la SAVA *Bestattungen*, 197 şi urm. hărţile 4-8 (numai *kantharoi* din cultura Noua). Tot Sava (SAVA *Bestattungen*, 213 şi urm.) a demonstrat cel mai recent că forma torţii nu este un indiciu cronologic, aşa cum s-a presupus uneori (HOREDT *Hoghiz-Ugra şi Teiuş*, 807; SMIRNOVA *Starye Bedraži*, 65 şi urm.; SMIRNOVA *Magala*, 19 şi urm.). Şi N. Palincaş (PALINCAŞ *Popeşti*, 256 fig. 13) a încercat să carteze *kantharoi*, propunând însă o împărţire simplistă, care nu ţine cont de întreaga lor gamă de variaţie. În consecinţă, hărţile sunt inutile, dată fiind lipsa totală a exemplarelor din Transilvania, din zona de la est de Carpaţi sau din sudul Bulgariei şi nordul Greciei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Otomani[28]. O altă atestare a acestor tradiţii este fragmentul unui castron lobat, cu caneluri înguste, oblice pe buza lăţită (**Fig. 1075/ 1**), care îşi găseşte cele mai bune analogii în tipurile TE1b şi TE3b din fazele târzii (C-D după Boroffka) ale culturii Wietenberg[29]. Tot în cadrul culturii Wietenberg (nu poate fi atribuit unei faze anume), la Feldioara[30], s-a descoperit fragmentul unui vas scund, oval în plan, cu fundul perforat şi cu un lob prevăzut cu două găuri de atârnare, aproape identic cu cel de la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea" (**Fig. 1075/ 4**).

Din stratul culturii Noua de la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea" provin şi două castroane din care unul are buza răsfrântă către exterior (**Fig. 1076/ 2**) şi poate fi încadrat în tipul XIB după E. Sava[31]. El menţionează ca analogii exemplarele de la Moreşti şi Ostrivec[32], la care se mai pot adăuga piese din aşezările de la Andrieşeni[33], Gârbovăţ[34], Havârna[35], Lichitişeni[36], Nicoleni[37], Sebeş[38], Simoneşti[39] şi Truşeşti[40]. Prin aceasta se confirmă constatarea lui E. Sava, potrivit căruia forma este prezentă mai ales în partea vestică a culturii Noua, fapt din care a fost trasă concluzia că este vorba de o influenţă sau tradiţie a culturilor bronzului mijlociu clasic[41]. Al doilea castron are pereţii uşor arcuiţi şi buza îngroşată, tăiată oblic spre interior (**Fig. 1076/ 1**). Forma este relativ rar întâlnită în cultura Noua, spre exemplu în aşezările de la Andrieşeni[42], Bărboasa[43], Gârbovăţ[44] şi Tăvădărăşti[45]. Nu se întâlneşte în morminte, motiv pentru care nu figurează în tipologia lui E. Sava. Ea ar putea fi considerată drept o variantă specifică Moldovei româneşti şi evoluează către tipul asemănător, bine cunoscut din Hallstattul timpuriu (vezi mai jos).

Vasele din pastă mai grosieră, cu partea superioară curbată uşor spre interior (numite vase „în formă de sac") (**Fig. 1077/ 12-14**) pot fi prevăzute cu brâu simplu sub buză (**Fig. 1076/ 3-4**), brâu alveolat (**Fig. 1076/ 11**) sau proeminenţe-apucători (**Fig. 1076/ 8**). Ele sunt frecvente, în diferite dimensiuni, pe întreaga arie de răspândire a culturii Noua şi pot fi considerate ca fiind o formă tipică a culturii[46]. Acest fapt este valabil şi pentru vasele asemănătoare cu gura mai deschisă, uneori cu buza uşor răsfrântă spre exterior, care deasemenea pot fi prevăzute cu brâu simplu (**Fig. 1076/ 5 - 6**), brâu alveolat (**Fig. 1076/ 12 - 13**), doar cu alveolări sau crestături la buză, într-un caz şi cu corpul înăsprit prin striuri (Besenstrich) (**Fig. 1076/ 9-10**)[47].

---

[28] SAVA *Bestattungen*, 39 şi urm., fig. 13, tipurile KLV A3 şi KLV D3-4, cu discuţia la p. 174 şi urm. şi răspândirea la p. 211-212, hărţile 33-34.

[29] BOROFFKA *Wietenberg*, 156-157, 246 şi urm., planşa tipologică 4,2.7. Vezi şi un alt fragment, tot dintr-un context Noua, la Ţichindeal: POPA, BOROFFKA *Ţichindeal*, 52, 58 fig. 5,2.

[30] BOROFFKA *Wietenberg*, 166 – tipul TI3b, pl. 79,13. Au fost exprimate diferite opinii asupra funcţiunii acestor vase-strecurătoare, care se cunosc începând din neolitic în întreagă Europa, spre exemplu la: WILLVONSEDER *Siebe*; JAŻDŻEWSKI *Siebe*; COSACK *Feuerstülpen*; ROTTLÄNDER *Feuerstülpen*; HEGEWISCH *Siebe*.

[31] SAVA *Bestattungen*, 34, fig. 8.

[32] SAVA *Bestattungen*, 162.

[33] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 37,1.

[34] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 69,48.

[35] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 27,1.

[36] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 51,4; 55,31.

[37] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 18,5.

[38] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 13,3.

[39] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 16,6.

[40] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 32,1; 34,49.

[41] SAVA *Bestattungen*, 162-163.

[42] FLORESCU *Repertoriul*, fig.37,5.

[43] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 57,22.

[44] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 69,55.

[45] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 62,22.

[46] FLORESCU *Repertoriul*, passim; SAVA *Bestattungen*, 29 şi urm., tipul III, 32 şi urm. tipul VIIIA, 157, 160.

[47] FLORESCU *Repertoriul*, passim; SAVA *Bestattungen*, 31 şi urm., tipurile IIIB şi V, 32 şi urm. tipul VIIIB, 157, 160. Pentru decorul striat (Besenstrich) în contexte ale epocii bronzului mijlociu târziu până în perioada

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Vasul cu gura puternic evazată (**Fig. 1076/ 14**), chiar dacă forma este prezentă în repertoriul culturii Noua[48], anunţă deja vasele mari, bitronconice cu gura evazată, caracteristice Hallstattului timpuriu din Transilvania (vezi mai jos). Această situaţie este valabilă şi pentru piesele cu gât tronconic separat de corpul bombat a vasului printr-un prag (**Fig. 1077/ 15-17**).

Un cuţit curb din silex (**Fig. 1077/ 6**) îşi găseşte analogii bune în siturile Noua de la Bărboasa[49], Corlăteni[50], Crasnaleuca[51], Ghireni[52], Probota[53] şi Truşeşti[54]. De asemenea, acul din os cu cap lat şi găurit (**Fig. 1077/ 11**) este bine cunoscut în cultura Noua[55], ca şi vârful de săgeată cu secţiune triughiulară şi tijă (**Fig. 1077/ 7**)[56] sau cel cu secţiune rectangulară şi tijă (**Fig. 1077/ 8**)[57]. Străpungătorul (**Fig. 1077/ 9**) şi acul de cusut (**Fig. 1077/ 10**) sunt unelte obişnuite în toate culturile europene începând deja din neolitic.

Dintre piesele de metal două fragmente de ace sau străpungătoare (**Fig. 1077/ 1, 3**) şi fragmentul unui cuţit sau al unei seceri (**Fig. 1077/ 5**) sunt prea prost conservate ca să poată fi încadrate mai precis.

Altfel se prezintă situaţia pentru vârful de lance/suliţă (**Fig. 1077/ 4**) cu lamă scurtă care ajunge aproape până la capătul tubului de înmănuşare (a cărui margine este corodată, dar parţial păstrată) şi pentru acul cu cap bitronconic şi decor fin în formă de brad, situat imediat sub cap (**Fig. 1077/ 2**).

Două vârfuri de lance sau suliţă (de o altă formă decât exemplarul de la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea") au mai fost atribuite culturii Noua. Ambele sunt date de către Florescu ca provenind de pe aria unui cenuşar de la Stuhuleţ, jud. Vaslui[58], în publicaţia lui T. Udrescu, însă, o piesă este trecută ca fiind din jurul sediului IAS din partea nordică a oraşului Bereşti, jud. Galaţi, fără nici o menţiune a unui cenuşar sau măcar de materiale ale culturii Noua[59], iar cea de-a doua este considerată ca fiind descoperită la Murgeni, jud. Vaslui, în punctul „interfluviul Elan – Oiţa în punctul „Dealul Bisericii"", iarăşi fără nici o menţiune a unui cenuşar sau a culturii Noua[60]. Vârful de lance/suliţă de la Murgeni, după T. Udrescu, este trecut în repertoriul lui Gh. Coman ca fiind dintr-o aşezare Noua de la Stuhuleţ, aşa cum a fost indicat şi de A. Florescu[61]. O aşezare Noua este menţionată pentru punctul de la Murgeni, de către Gh. Coman, dar fără semnalarea piesei de bronz[62]. Având în vedere probabilitatea ca primul vârf de lance/suliţă să provină de la Bereşti şi

---

hallstattiană timpurie din Transilvania vezi, spre exemplu: CIUGUDEAN *Epoca bronzului*, 74, 95 fig. 14,2; 96 fig. 15,1; CIUGUDEAN, ALDEA *Cugir*, 107-108; KACSÓ *Suciu de Sus*, passim; KACSÓ *Libotin*, passim; LÁSZLÓ *Epoca fierului*, passim; MARINESCU *Agrieş*, 91, 93 pl. II,8; BALTAG, AMLACHER *Contribuţii*, 107 nr. 15, pl. XXIV,3; POPA, BOROFFKA *Ţichindeal*, 52, 54, 57 fig. 3,2-3; 59 fig. 7,1; SOROCEANU, RETEGAN *Dumbrăviţa*, 203-204.

[48] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 27,6; SAVA *Bestattungen*, 32-33 fig. 7, tipurile VIIIC-D, 158-159.

[49] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 164,6.

[50] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 164,10.

[51] SAVA *Bestattungen*, 42-43 fig. 14,5; pl. 77,1; p. 190 cu mai multe analogii.

[52] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 163,9

[53] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 163,8.

[54] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 164,8.

[55] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 137,1.5-6.8-9.13-15; 138,2-4.

[56] Piesa a mai fost publicată la BALTAG *Date*, 90, pl. XLIX,3 stânga. Pentru analogii vezi FLORESCU *Repertoriul*, fig. 140,6.9.

[57] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 140,1.4; SAVA *Bestattungen*, 42-43 fig. 14,2; 180, pl. 68,4.

[58] FLORESCU *Repertoriul*, 122 nr. 508, 282 fig.110,1.4. Unul, în mod ciudat, este denumit ca fiind "cosor". FLORESCU trimite la UDRESCU *Descoperiri*, 25, unde însă nu este menţionat nici un vârf de lance/suliţă, şi la COMAN *Statornicie*, VIII.13, p. 68, unde într-adevăr este menţionat (şi ilustrat la fig. 115,4) vârful de lance/suliţă ca făcând parte dintr-un depozit descoperit în cadrul unei aşezări Noua.

[59] UDRESCU *Descoperiri*, 23 nr. 92, 35, 34 fig. 6,2.

[60] UDRESCU *Descoperiri*, 24 nr. 108b, 31, 36 fig. 7,2.

[61] COMAN *Statornicie*, p. 68 nr. VIII.13, fig. 115,4.

[62] COMAN *Statornicie*, 187 nr. XLV.12.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

neclaritatea locului şi a circumstanţelor descoperirii celui de-al doilea, apartenenţa lor la cultura Noua pare cel puţin îndoielnică.

Chiar dacă nu cunoaştem analogii dintr-un context clar Noua, putem menţiona un tipar pentru un vârf de lance/suliţă cu lama scurtă, care ajunge până aproape de capătul tubului de înmănuşare, asemănător exemplarului nostru, din zona Dnepropetrovsk (lungime ca. 10 cm), datat în vremea culturii Sabatinovka, înrudită cu cultura Noua[63]. Tot în zona estică se mai găsesc câteva exemplare, care de asemenea au lama scurtă şi tub de înmănuşare scurt, şi anume la Cjurupinsk, Grebeni, Kosincy şi Perejaslav[64]. Ele sunt descoperiri izolate şi nu pot fi încadrate cronologic cu precizie, V. Kločko însă le datează foarte general în a doua jumătate a mileniului al II-lea a.Chr.

Piese asemănătoare se mai găsesc în depozitele de la Cubulcut, jud. Bihor (lungime 6,3 cm) (seria Cincu-Suseni [~ Bronz D])[65], Glod şi Guşteriţa I (seria Sîngeorgiul de Pădure-Fizeşu Gherlii [~ Hallstatt B2])[66], la care este posibil să se adauge piesele cu tubul ceva mai lung de la Uioara de Sus (lungime ca. 8 cm) (seria Cincu-Suseni [~ Hallstatt A1])[67], Săcuieni (seria Moigrad-Tăuteu [~ Hallstatt B1])[68] şi Turia III (seria Sîngeorgiul de Pădure-Fizeşu Gherlii [~ Hallstatt B2])[69], descoperiri izolate din Maramureş[70], de la Brăteşti, jud. Iaşi[71] şi Huşi, jud. Vaslui[72], ca şi un tipar din „Banat"[73]. O piesă foarte asemănătoare provine din depozitul de la Donji Petrovaci (Faza II [~ Bronz D/Hallstatt A1])[74], una ceva mai suplă, dar cu tubul de înmănuşare de asemenea foarte scurt se găseşte în depozitul XVI de la Blučina (orizontul Blučina [~ Bronz C/D])[75], iar alta este dată destul de imprecis ca provenind din Moravia sau Ungaria de Est[76]. Mai pot fi menţionate ca piese apropiate, mai ales pentru forma lamei, şi câteva vârfuri de lance/suliţă din Grecia, cu tubul de înmănuşare ceva mai lung şi care sunt datate vag în perioada bronzului helladic târziu[77].

În concluzie, pentru piesa noastră doar tiparul din zona Dnepropetrovsk şi exemplarul din depozitul de la Cubulcut, poate şi cel din depozitul de la Uioara de Sus, pot servi ca repere de datare, celelalte ieşind din discuţie din motive cronologice[78]. Ele confirmă datarea culturii Noua până în perioada Bronz D, poate şi Hallstatt A1.

---

[63] BOČKAREV, LESKOV *Gußformen*, 13 nr. 38, pl. 3,38b. Un tipar pentru un vârf de lance/suliţă, cu tubul de înmănuşare puţin mai lung decât la exemplarul nostru, s-a mai descoperit pe teritoriul Banatului: GUMĂ *Civilizaţia*, pl. XXIX,1b – nu pare să fie discutat în text şi nu este trecut în listele de descoperiri.

[64] KLOČKO *Bewaffnung*, fig. 1,4 (Perejalav); 3,3 (Kozincy); 7,2 (Cjurupinsk); 10,4 (Grebeni); KLOČKO *Weaponry*, fig. 80,8 (Cjurupinsk); 89,6 (Kozincy) 89,15 (Grebeni).

[65] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 90-91, pl. 134,5; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 118 nr. 132, pl. 92B,13.

[66] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 142, pl. 347,15-16 (Glod); 142 pl. 348,5 (Guşteriţa I); PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 159 nr. 258, pl. 258C,2 (Glod); 149 nr. 259, pl. 259,5 (Guşteriţa I).

[67] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 114-117, pl. 250,17; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 132 şi urm. nr. 184, pl. 197,979.

[68] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 133, pl. 315,20-21; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 144 nr. 232, pl. 238B,18-19.

[69] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 144, pl. 356,17; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 150 nr. 269, pl. 265B,3.

[70] HAMPEL *Bronzkor I*, pl. 27,4 (cu lama ceva mai lungă şi suplă).

[71] CHIRICA, TANASCHI *Repertoriul*, 376 nr. LXX.4.B, fig. 46,1.

[72] COMAN *Statornicie*, 115,6 (de o formă uşor deosebită).

[73] GUMĂ *Civilizaţia*, pl. XXIX,1b.

[74] GARAŠANIN *Ostave*, 20-21, pl. XVII,4 (Д. Гарашанин).

[75] ŘÍHOVSKÝ *Lanzen*, 39 nr. 40, pl. 5,40.

[76] ŘÍHOVSKÝ *Lanzen*, 91 nr. 225, pl. 20,225.

[77] AVILA *Lanzen*, 76 nr. 160°, pl. 21,160Λ (Korinth, „până în al treilea sfert al secolului 7 a.Chr."); 76 nr. 160B, pl. 21 160B (Chalkis, „SH II-IIIA"), 77 nr. 160H, pl. 21, 160H (Micene, fără context clar).

[78] T. BADER, *Lanzen- und Pfeilspitzen in Rumänien*. Prähistorische Bronzefunde V (în pregătire) încadrează exemplarul de la Sighişoara printre vârfurile de lance simple („Einfache Lanzenspitzen") şi ajunge la concluzia că ele se folosesc o perioadă mai îndelungată de timp. Mulţumim şi pe această cale domnului T. Bader pentru numeroasele indicaţii date în privinţa analogiilor.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Acul cu corp drept şi cap mic bitronconic (**Fig. 1077/ 2**) face parte dintr-un tip larg răspândit, din Europa de Sud-Est până în Europa Vestică[79]. În România astfel de ace sunt cunoscute, mai ales fără ornament, la Crasna „Csereoldal" (Wietenberg târziu)[80], Uioara de Jos „Grui" (două exemplare, Hallstatt timpuriu)[81], Cernat (cultura Gáva)[82], Teleac (straturile II-III)[83] şi în depozitele de la Arcuş (seria Uriu-Domăneşti [~ Bronz D])[84], Moldova Veche I[85], Şpălnaca II[86], Tăşad[87], Zau de Câmpie[88], Zlatna III[89] (toate seria Cincu-Suseni [~ Hallstatt A1]) sau Girişu Român (seria Şomartin-Vetiş [~ Hallstatt B3])[90]. Dintre ele, doar exemplare din depozitele de la Şpălnaca II (însă cu cap relativ mare), Zau de Câmpie şi Girişu Român au un decor geometric mai bogat dar apropiat celui de la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea". Din zona sud-estului Europei centrale mai menţionăm acele cu decor geometric din depozitele de la Debrecen – Látókép (orizontul Kurd [~ Hallstatt A1])[91], Devin (Bronz târziu [~ Hallstatt A1])[92], Diviaky (cultura Lausitz [~ Hallstatt A1])[93], Partizánske (Bronz târziu [~ Hallstatt A2])[94], Radzovce (Bronz târziu [~ Hallstatt A1-2])[95], Reipersdorf (orizontul Reipersdorf [~ Hallstatt B2])[96], Kšinná (cultura Lausitz [~ Hallstatt A1])[97], Románd (orizontul Rohod-Szentes sau Románd [~Hallstatt B1-2])[98], Štramberk (orizontul Křenůvky [~ Hallstatt B1])[99] şi acele de la Jászberény - Cserőhalom (cultura Piliny, grupa Zagvapálfalva [~ Bronz D])[100], Klentnice (orizontul I [~ Hallstatt A2/B1])[101], Laslovo (Faza I [~ Bronz C/D])[102] şi, mai multe piese, de la Velemszentvid (Hallstatt, fără precizare)[103]. Acele de acest tip apar începând cu perioada Bronz C/D şi devin mai frecvente în perioada Hallstatt A, dar sunt folosite şi mai târziu[104]. Piesa de

[79] VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac*, 64, cu bibliografie amplă pentru restul Europei.
[80] BEJINARIU *Beiträge*, 48, 58-59, pl. V,11.
[81] CIUGUDEAN, ALDEA *Cupru şi bronz*, 80-81, pl. IV,5-6; CIUGUDEAN *Hallstatt*, 27, fig. 2,10.
[82] SZÉKELY *Aşezări*, 25, pl. VIII,5.
[83] VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac*, 64, fig. 13,1-4, cu bibliografie amplă pentru restul Europei.
[84] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 54, pl. 22,1; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 98 nr. 2, pl. 19C,5.
[85] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 99, pl. 165,7; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 122-123 nr. 149, pl. 121A,58.
[86] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 108-112, pl. 210,17-18; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 127-131 nr.177, pl. 156,552-553.
[87] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 112-113, pl. 213,5. La PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln* depozitul nu este menţionat.
[88] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 119, pl. 277,12; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 135 nr. 186, pl. 210B,2.
[89] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 119, pl. 278,13; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 135-136 nr. 188, pl. 211A,13.
[90] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 145, pl. 359,10; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 151 nr. 272, pl. 266A,24.
[91] MOZSOLICS *Bronzefunde (Aranyos, Kurd Gyermely)*, 110-111, pl. 259,10; KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, 84, pl. CXCII,7-8.
[92] NOVOTNÁ *Slowakei*, 119 nr. 765A, pl. 37,765A.
[93] NOVOTNÁ *Slowakei*, 125 nr. 815-816, 817A, pl. 38,815-816.817A.
[94] NOVOTNÁ *Slowakei*, 125 nr. 814, pl. 38,814.
[95] NOVOTNÁ *Slowakei*, 118 nr. 765, pl. 37,765.
[96] ŘÍHOVSKÝ *Mähren*, 120 nr. 727, pl. 36,727.
[97] NOVOTNÁ *Slowakei*, 125 nr. 817, pl. 38,817.
[98] ŘÍHOVSKÝ *Westungarn*, 23 nr. 115-116, pl. 7,115-116
[99] ŘÍHOVSKÝ *Mähren*, 119 nr. 691-692, pl. 35,691-692.
[100] KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, 21, pl. XVI,21.25.
[101] ŘÍHOVSKÝ *Mähren*, 117 nr. 657, pl. 34,657.
[102] VINSKI-GASPARINI *Kultura*, 181, pl. 19,6.
[103] ŘÍHOVSKÝ *Westungarn*, 23 nr. 119, 121,,129, 132, pl. 8,119.121.129.132; 24 nr. 146, 148, 151, 153, pl. 8,146.148; 9,151.153.
[104] NOVOTNÁ *Slowakei*, 126; ŘÍHOVSKÝ *Mähren*, 120-121; ŘÍHOVSKÝ *Westungarn*, 24; VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac*, 64; VASIĆ *Nadeln*, 61.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea", pentru decorul căreia nu cunoaştem o analogie perfectă, trebuie încadrată prin contextul cultural între piesele vechi, deci cele din perioada Bronz D.

Printre materialele Noua de la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea" au fost menţionate câteva elemente de tradiţie Wietenberg, ceea ce ar indica o fază relativ timpurie a culturii Noua. Pe de altă parte există şi forme ceramice care îşi continuă evoluţia în perioada Hallstattului timpuriu (vezi şi mai jos), iar unele bronzuri din contextul Noua trebuiesc datate în perioadele Bronz D sau Hallstatt A. Ca atare, locuirea Noua de la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea" probabil s-a extins pe întreaga durată a culturii. Datarea absolută a culturii Noua se încadrează între secolele 16 a.Chr. şi 13/12 a.Chr.[105].

VIII.3. Perioada hallstattiană

Structura locuirii din perioada hallstattiană pare să fi fost asemănătoare celei a culturii Noua, dar mai intensă, cuprinzând mai multe puncte. Se pot deosebi în total şase concentrări cu urme hallstattiene, denumite convenţional A-F, între ele lipsind cu desăvârşire materiale contemporane (**Fig. 1072**). **Punctul A** se află în zona T1 (T1-A) şi cuprinde descoperirile din secţiunile 3/77 şi 5/77, la care se adaugă materialele recuperate prin săpăturile din anul 1976, aflate imediat în apropiere (**Fig. 1072-1073**). Este vorba de piese provenind doar din stratul de cultură, nefiind identificate complexe. **Punctul B** (T1-B) este situat aproximativ 30 m către sud-sud-est şi cuprinde complexe şi materiale din secţiunile 2-3/'80, 4-11/82 şi 1-3/83 (**Fig. 1072-1073**). Complexele acestei zone constau din două platforme de chirpici, care pot fi desemnate drept locuinţa 1 (complexul 70 – 3 x 2,5 m), şi circa 10 m către sud de aici, locuinţa 2 (complexul 71 – 5 x 4 m), fiecăreia adăugându-i-se câte o groapă situată către sud (locuinţa 1 – groapa 73; locuinţa 2 - groapa 68). În aceeaşi zonă s-au mai descoperit şi două morminte deranjate, care ar putea fi preistorice: complexul 72, poate cu amenajare cu pietre, la vest de locuinţa 1, şi complexul 69 cu amenajare cu pietre, la vest de locuinţa 2. Apartenenţa mormintelor la perioada hallstattiană este însă nesigură; ele nu vor fi discutate mai departe aici, dată fiind lipsa de inventar cert şi datorită faptului că pentru înmormântările Hallstattului timpuriu din Transilvania, în general, nu dispunem de suficiente date care să poată servi drept comparaţie. Câteva materiale din partea nordică a secţiunilor 1-2/85 au fost considerate drept **Punctul C** (T1-C) (**Fig. 1072-1073**). Nu sunt legate de un complex, dar concentrarea lor pe o suprafaţă destul de mică poate fi luată ca indiciu al unei construcţii mici (locuinţă sau groapă) care a fost complet distrusă de locuirea ulterioară. Situaţia este asemănătoare şi mai departe către vest, în punctele **D** (T3-D – sondajele Sd 1-2/87), **E** (T3-E – sondajul Sd 2/84) şi **F** (T3-F – sondajele Sd 1-2/85), unde însă trebuie ţinut cont şi de posibilitatea ca sondajele să fi atins doar marginea punctului de locuire preistorică (**Fig. 1072**).

Ca şi în cazul locuirii din perioada culturii Noua, pare să fie vorba de una sau mai multe gospodării mici, în cazul punctului T1-B constând din două construcţii (locuinţe). În zona „Necropola", la 300 m către est, s-au dezvelit urme de locuire hallstattiană mult mai intense, astfel că materialele din zona Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea", punctul T1-A trebuiesc considerate ca fiind o „gospodărie" mai îndepărtată de centrul aşezării propriu-zise[106]. Structura aşezării poate fi înţeleasă ca fiind destul de asemănătoare locuirii actuale a zonei, cu un centru dens construit (pentru Hallstatt zona „Necropola", astăzi arealul „Dealul Viilor" mai către centrul Sighişoarei) şi cu mai multe gospodării marginale, fiecare cu aria proprie, clar desemnată, care ţin însă, totuşi, de „Dealul Viilor" (pentru Hallstatt zona „Aşezarea", astăzi, spre exemplu, gospodăriile Deac şi Suciu) (**Fig, 1-4; 1072-1073**). Alte puncte hallstattiene din apropiere ar fi cele de la Albeşti „Râpa faurului"[107], Apold „După Grădini"[108], Aurel Vlaicu „Saivane"[109], Daia „Pârâul Cremenesei"[110],

[105] Datările C-14 pentru cultura Noua să găsesc adunate la SAVA *Bestattungen*, 219-220, cu bibliografia mai veche.

[106] Materialele hallstattiene, ca şi cele ale celorlaltor perioade preistorice, din zona Sighişoara „Dealul Viilor - Necropola" urmează să fie publicate în viitor.

[107] LAZĂR *Repertoriul*, 42 nr. III.1.E. (cu bibliografia).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Daia „Cetăţuie”[111], Daneş[112], Rora[113], Seleuş „În Tău”[114], Sighişoara „Valea Dracului”[115], Sighişoara „Lângă Podmoale”[116] şi mai multe puncte în cetatea Sighişoarei[117], Stejăreni „Calea Strâmtă”[118], Stejăreni „Cabana Vânătorului”[119], Stejăreni „În Ment”[120], Şaeş „La ferma nr. 7”[121], Şaeş „Grădina casei nr. 26”[122], Şapartoc – fără precizare şi „Pârâul Pietros”[123], Şoromiclea „Lângă Oulbrich”[124], la care să mai adaugă depozitul de la Seleuş[125] şi brăţara de aur de la Pipea[126]. Ca şi în cazul aşezării de la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea”, la scară mică, şi în jur se observă, pe scară mai largă, o intensificare a locuirii în perioada Hallstattului timpuriu faţă de vremea culturii Noua (vezi mai sus).

Materialul recuperat constă în primul rând din ceramică, dar include şi câteva artefacte din bronz, piatră şi os.

Ceramica are în toate punctele menţionate ale locuirii hallstattiene un caracter unitar, materialul cel mai bogat fiind recuperat din punctele A şi B. Culoarea vaselor mici, din lut fin, este de obicei în diferite nuanţe de cenuşiu până la negru, mai rar brun-roşcat, iar suprafaţa este bine netezită sau lustruită, uneori cu luciu metalic. La vasele mari din pastă relativ fină, uneori cu cioburi pisate ca degresant, culoarea suprafeţei exterioare este frecvent cenuşie închisă sau neagră, iar cea a suprafeţei interioare este brun-deschisă, roşcată sau portocalie; îndeosebi suprafaţa exterioară este bine netezită sau lustruită. Vasele de dimensiuni mai mari („de provizii”), conţinând în pastă pietricele sau cioburi pisate ca degresant, sunt brune sau brun-roşcate şi au, de obicei, suprafaţa mai aspră.

Ceştile sunt reprezentate cu trei variante: 1. cu corp aproximativ semisferic, cu buza uşor răsfrântă către exterior şi o toartă care se încheie fie imediat sub buză, fie este uşor supraînălţată (**Fig. 1078/ 4**); 2. scundă, cu gât marcat de un prag şi gura evazată, cu toartă în bandă supraînălţată (**Fig. 1078/ 5; 1086/ 2**); 3. cu peretele drept, puţin înclinat spre exterior, cu toartă sub buză, buza fiind prevăzută cu un mic lob deasupra torţii (**Fig. 1085/ 5**) – piesa avea, probabil, formă ovală sau „de rinichi” în plan.

Ceştile semisferice se cunosc începând din fazele târzii ale epocii bronzului mijlociu[127] şi sunt caracteristice tuturor grupurilor hallstattiene[128]. Celelalte două variante de ceşti sunt folosite pe

[108] LAZĂR *Repertoriul*, 47 nr. V.1.B. (cu bibliografia).
[109] LAZĂR *Repertoriul*, 237 nr. LXXVII.3.C. (cu bibliografia).
[110] LAZĂR *Repertoriul*, 49 nr. V.2.J. (cu bibliografia).
[111] LAZĂR *Repertoriul*, 49 nr. V.2.K. (cu bibliografia).
[112] LAZĂR *Repertoriul*, 115 nr. XXVIII.1.A.c-d. (cu bibliografia).
[113] LAZĂR *Repertoriul*, 238 nr. LXXVII.5.A. (cu bibliografia).
[114] LAZĂR *Repertoriul*, 117 nr. XXVIII.3.B. (cu bibliografia).
[115] BALTAG *Date*, 100; LAZĂR *Repertoriul*, 227 nr. LXXVII.1.D. (cu bibliografia).
[116] LAZĂR *Repertoriul*, 231 nr. LXXVII.1.H. (cu bibliografia).
[117] LAZĂR *Repertoriul*, 233-234 nr. LXXVII.1.L.a-c. (Biserica din Deal, Casa Vald Dracul, Casa cu Cerb) (cu bibliografia).
[118] LAZĂR *Repertoriul*, 117-118 nr. XXVIII.4.B. (cu bibliografia).
[119] LAZĂR *Repertoriul*, 118 nr. XXVIII.4.E. (cu bibliografia).
[120] LAZĂR *Repertoriul*, 117-118 nr. XXVIII.4.F. (cu bibliografia).
[121] LAZĂR *Repertoriul*, 50 nr. V.3.F.b. (cu bibliografia).
[122] LAZĂR *Repertoriul*, 51 nr. V.3.K. (cu bibliografia).
[123] LAZĂR *Repertoriul*, 44 nr. III.5.A-B. (cu bibliografia).
[124] LAZĂR *Repertoriul*, 238 nr. LXXVII.6.B. (cu bibliografia).
[125] LAZĂR *Repertoriul*, 116-117 nr. XXVIII.3.A. (cu bibliografia).
[126] LAZĂR *Repertoriul*, 185 nr. LVI.3.A.b. (cu bibliografia).
[127] SOROCEANU, RETEGAN *Dumbrăviţa*, 199 Mormântul 14b, 218 fig. 14,5, 202 cu nota 16, care conţine bibliografie suplimentară.
[128] Spre exemplu: KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. IV,7 (Nagybátony), XIII,24 (Szurdokpüspök), XVIII,17 (Gelej „Kanális-dűlő”), XXXIII,12 (Bodrogkeresztúr) - toate cultura Piliny, pl. LXXII,10; LXXIII,5; LXXV,12.22; LXXVII,25; LXXVIII,16-17; LXXIX,8; LXXXII,5.19; LXXXIII,12.23-24; LXXXV,6.23; LXXXVI,9-10.20, LXXXVII,6.12.15 (toate Szalja), pl. LXXXVIII,8.10 (Harsány), pl. XC,13, XCII,16 (Ózd „Kőalja”), pl. CI,7

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

o perioadă de timp comparabilă şi sunt la fel de larg răspândite, fiind prezente în cele mai multe situri enumerate pentru ceaşca simplă. Menţionăm aici doar paralele din siturile de la Teleac[129] şi Mediaş[130], unde sunt menţionate şi alte analogii suplimentare.

Dintre străchini şi castroane sunt de remarcat, în primul rând, cele calotiforme. Buza lor poate fi simplă, rotunjită (**Fig. 1081/ 10**), tăiată oblic spre interior (**Fig. 1080/ 7**), uşor profilată către exterior (**Fig. 1081/ 1; 1082/ 2; 1086/ 6**); în două cazuri poartă proeminenţe late plasate sub buză (**Fig. 1082/ 5; 1085/ 2**) sau au marginea decorată cu caneluri oblice (**Fig. 1080/ 8; 1081/ 3-4**). Mai rare sunt străchinile/castroanele cu buza puternic profilată şi evazată (**Fig. 1082/ 1, 3-4**), cărora le aparţine probabil şi un fragment cu două nervuri oblice pe corp (**Fig. 1081/ 8**) sau de formă tronconică, uneori atât de scunde şi late că pot fi considerate farfurii (**Fig. 1078/ 1**); un exemplar cu corpul tronconic este prevăzut cu brâu simplu sub buză, însoţit de o proeminenţă (**Fig. 1086/ 5**). Străchini/castroane cu buza trasă spre interior sunt reprezentate printr-un singur fragment cu caneluri/faţete orizontale (**Fig. 1078/ 2**).

Străchini/castroane calotiforme sunt cunoscute deja din perioada bronzului mijlociu din Transilvania[131]. Îndeosebi varianta cu buza decorată cu caneluri oblice este caracteristică culturii Gáva sau grupurilor înrudite, situate la est de Carpaţi[132]. Străchini profilate sunt, de asemenea, cunoscute în grupurile hallstattiene menţionate, exemplarul fragmentar, cu două nervuri pe corp (**Fig. 1081/ 8**) amintind de piese asemănătoare din contexte Coslogeni sau hallstattiene timpurii, din zona sud-estică a României[133]. Varianta tronconică, uneori foarte joasă, este şi ea bine cunoscută în mediul Gáva, aici fiind enumerate doar câteva analogii de la Teleac[134] şi Mediaş[135]. Străchini cu buza trasă spre interior şi caneluri/faţete orizontale se cunosc începând din culturile Hallstattului timpuriu[136], mai ales la est de Carpaţi, şi devin foarte frecvente în cultura Basarabi[137], fiind folosite până în perioada La Tène[138].

(Agglelek „peştera Baradla") – toate cultura Kyjatice, pl. CXXV,6-7 (Szeged-Öthalom şi Bebrecen-Nyulas), pl. CXXVIII,5 (Poroszló „Aponhát"), pl. CXXXI,22-23 (Szabolcs), pl. CXXXIV,16 (Tiszalardos), pl. CLII,14 (Prügy), pl. CLVIII,18, CLIX,11.15, CLX,5, CLXI,8.11 (Taktabaj) – toate cultura Gáva; GUMĂ *Civilizaţia*, pl. XXXII,10 (Vărădia); XXXVI,9 (Remetea Mare); XLIV,5 (Satchinez); LXVI,4 (Românești); LXXXIX,2 (Valea Timişului „Romină"); PANKAU *Mediaş*, 63 forma de bază VI, tipul 1, planşa tipologică 4; pl. 9,9; 29,19-20 (Mediaş „Cetate"); POPA, BOROFFKA *Ţichindeal*, 54, 59 fig. 7,5; VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac, 88 tipurile VIa-b, fig. 29,3 (Teleac I), fig. 31,2 (Teleac III); fig. 38,1-10 (Teleac I);* LÁSZLÓ *Epoca fierului*, 121 tipurile 4A-B; fig. 63,1 (Corlăteni), fig. 67,12.14 (Târpeşti), fig. 72,2; 73,4; 74,4; 75,1.4-5 (Colu Morii); LEVIŢKI *Hallstatt*, 103 tipul XVIII, fig. 10,8 (Chişinău), fig. 32,5 (Târpeşti), fig. 37,7 (Dănceni).

[129] Varianta cu corpul scund, gât marcat de un prag şi gura evazată, cu toartă în bandă supraînălţată: VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac,* 86 tipul IVd, fig. 38,16-19.21.24-25 (fazele II-III). Ceaşca cu peretele drept, puţin înclinat spre exterior, cu toartă sub buză, marginea fiind prevăzută cu un mic lob deasupra torţii: VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac, 88-90, tipul VIc, fig. 39,1-8.10 (fazele II-III).*

[130] Varianta cu corp scund, cu gât marcat de un prag şi gura evazată, cu toartă în bandă supraînălţată: PANKAU *Mediaş*, 64 forma de bază VI, tipul 3, fig. 35,3-5. Ceaşca cu peretele drept, puţin înclinat spre exterior, cu toartă sub buză, buza fiind prevăzută cu un mic lob deasupra torţii: PANKAU *Mediaş*, 64-68 forma de bază VI, tipul 5, fig. 9 (răspândirea), pl. 9,9; 28,21; 35,9.

[131] BOROFFKA *Wietenberg*, 142-143, 159-160 tipurile TD1b şi TF1b, 201, 203 (cu analogii).

[132] Spre exemplu: KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. CLIII,10.12; CLIV,16 (Prügy), pl. CLIX,9 (Taktabaj); Gumă *Civilizaţia*, pl. XXXI,3.6 (Berzasca „Staţia de pompare IFET"), pl. XXVI,3-4.6-8 (Remetea Mare „Gomila lui Pituţ"); PANKAU *Mediaş*, 61-62 forma de bază V, tipul 1, pl. 8,1-4.7.10; 14,5.7; 19,9; 26,5; 29,15; 40,11 (Mediaş, diverse puncte); VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac, 84, tipul IVa, fig. 30,4; 34,12 (Teleac I), fig. 34,6; 35,5-7.10 (Teleac II), fig. 31,4; 34,3.10.15; 35,8.11 (Teleac III); LÁSZLÓ Epoca fierului*, 71-72, fig. 21,12; 23,9-12 (Grăniceşti); LEVIŢKI *Hallstatt*, fig. 13,7 (Chişinău), fig. 20,6 (Bălăbăneşti).

[133] MORINTZ *Contribuţii*, fig. 73,4.6 (Ulmu), fig. 82,6 (Radovanu); *BORONEANŢ Chitila*, fig. 6,6.12.

[134] VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac,* 86 tipul IVc, fig. 34,23-25 (nivelele I şi III).

[135] PANKAU *Mediaş*, pl. 11,3; 19,10; 23,4; 26,8-9; 40,3.10.

[136] BOROFFKA *Descoperiri*, 107 cu analogii şi bibliografie.

[137] Această situaţie a mai fost menţionată la POPA, BOROFFKA *Ţichindeal*, 54 nota 22; KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. CLXI,7 (cultura Gáva - Taktabaj); GUMĂ *Civilizaţia*, pl. XXIX,3b; XXV,5b (Hallstatt

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Probabil tot de la o ceaşcă sau de la o strachină provine fragmentul de fund cu umbo (**Fig. 1086/ 8**).

Două vase mici cu gât cilindric sau uşor tronconic aveau cel puţin câte o toartă plasată pe gât (**Fig. 1079/ 2-3**). Unul dintre aceste vase a fost ornamentat cu caneluri înguste, orizontale, la nivelul torţii şi cu un zig-zag canelat dedesubt. Unor forme asemănătoare au mai aparţinut alte câteva fragmente, dintre care unul este decorat cu caneluri înguste orizontale şi are o toartă supraînălţată (**Fig. 1081/ 7**); se mai adaugă un ciob pe care s-au păstrat doar caneluri înguste, orizontale (**Fig. 1085/ 1**) şi unul cu o canelură lată, orizontală şi caneluri înguste, oblice dedesubt (**Fig. 1083/ 5**). Un exemplar cu gât cilindric şi corp bombat poartă, de asemenea, caneluri înguste orizontale pe gât şi grupuri de caneluri oblice pe corp (**Fig. 1086/ 1**). Tot de dimensiuni mici sunt un vas cu profil în formă de S (**Fig. 1083/ 2**) fără decor şi un vas bombat, cu gât umflat, marcat de câte o canelură îngustă la limita superioară şi la cea inferioară (**Fig. 1079/ 1**).

În aşezarea noastră vasele mici cu gât cilindric, uneori cu torţi la gât, decorate şi cu motive executate prin caneluri înguste, îşi găsesc doar rar analogii în cultura Gáva[139], dar sunt bine cunoscute în grupul Igriţa şi în fenomenele înrudite, unde pot fi, de asemenea, decorate cu caneluri înguste[140]. Exemplare de dimensiuni mici, cu profil în formă de S, sunt frecvente în cele mai multe culturi ale epocii bronzului mijlociu şi ale Hallstattului din sud-estul Europei, iar vasul bombat cu gât umflat, marcat de caneluri aminteşte de piese din grupul Igriţa, care însă sunt mai înalte şi au, de obicei, gura evazată[141].

S-au păstrat câteva fragmente din vasele tipice hallstattiene mari, de obicei negre la exterior şi roşcate în interior, cu gura evazată, gât cilindric sau tronconic, mai rar umflat, cu corp bombat, uneori cu diferite ornamente canelate (orizontale, oblice, ghirlande etc.) pe gât sau pe corp, care pot să ajungă până spre fund (**Fig. 1078/ 6; 1081/ 5-6, 9; 1083/ 7-8, 10; 1085/ 3-4; 1086/ 3-4, 7, 9**). Astfel de vase îşi au originea în Hallstattul timpuriu (cultura Cruceni-Belegiš, grupul Igriţa şi fenomenele înrudite)[142]. Mai multe analogii, însă, se cunosc din siturile culturii Gáva şi ale

---

timpuriu - Ticvaniul Mare), pl. XXX,11 (depozitul de la Liborajdea), pl. XL,2-3 (grupul Gornea Kalakača - Satchinez), pl. XLI,1 (grupul Gornea Kalakača - Giroc), pl. XLIX,2 (grupul Gornea Kalakača - Silagiu), pl. LIV,11 (Gornea „Tărmuri-Pod Păzărişte", nivel inferior), pl. LVII,11.16.22 (Balta Sărată „Măhală"), pl. LVIII,4 (Buchin „Sat Bătrân"), pl. LXII,33; pl. LXIII,7 (cultura Basarabi - Gornea „Tărmuri-Pod Păzărişte", nivel superior), pl. LXVII,1 (cultura Basarabi - Lugoj), pl. LXIX,4 (cultura Basarabi - Ilidia „Funii"), pl. LXIX,13 (cultura Basarabi - Remetea Pogănici"), pl. LXXI,3.5-6 (cultura Basarabi - Berzasca „Staţia de pompare IFET"), pl. LXXVI,2.4-5 (cultura Basarabi - Berzasca „Ogaşul Odului"), pl. LXXXVII,2; LXXXIX,6; XCI,4.6 (cultura Basarabi - Valea Timişului „Rovină"); PANKAU *Mediaş*, pl. 34,9 (Mediaş „Celate"); LÁSZLÓ *Epoca fierului*, fig. 58,7-8 (cultura Gáva – Siliştea Nouă), fig. 64,4 (tip Corlăteni-Chişinău – Dăneşti), fig. 66,11 (tip Corlăteni-Chişinău – Târpeşti), fig. 68,1-3 (tip Corlăteni-Chişinău – Prăjeşti), fig. 70,2-3 (tip Corlăteni-Chişinău – Pâhna şi Grumezoaia), fig. 72,1; 73,5.8 (tip Corlăteni-Chişinău – Colu Morii); LEVIŢKI *Hallstatt*, fig. 13,1 (Chişinău), fig. 16,16.18 (Lucaşeuca), fig. 19,8 (Andrieşeni), fig. 21,15.17 (Zăicana), fig. 22,11 (Movileni), fig. 24,17 (Mândreşti), fig. 27,5 (Colu Morii), fig. 28,16 (Costeşti VII), fig. 31,1.5 (Prăjeşti), fig. 32,8-11 (Târpeşti), fig. 39,12-14; 40,16-17 (Petruha).

[138] BOROFFKA *Descoperiri*, 107 cu analogii şi bibliografie.

[139] KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. CXXXII,13 (Komitat Szabolcs), pl. CXXXIII,15 (Kenészlő), pl. CLI,20 (Prügy); VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac*, fig. 40,1 (Teleac I), fig. 41,4 (Teleac II), fig. 31,8 (Teleac III).

[140] EMÖDI *Necropola*, fig. 5,1.9; 10,53; 11,66.78; 15,113; 19,151; CHIDIOŞAN, EMÖDI *Igriţa*, fig. 1,1.4-5; 3,2; GUMĂ *Civilizaţia*, pl. IV,5 (grupul Balta Sărată - Valea Timişului „Rovină"), pl. V,1 („bronz târziu" – Româneşti „Peştera cu Apă"), pl. XXI,21 (Susani „Grămurada lui Ticu"); ANDRIŢOIU *Civilizaţia*, pl. 60,5 (Deva „Viile Noi"); BOROFFKA *Probleme*, fig. 1,6 (Bobda).

[141] Spre exemplu: EMÖDI *Necropola*, fig. 15,101; 22,182; 23,193-194.

[142] Spre exemplu: GUMĂ *Civilizaţia*, pl. IX,1.7.10 (Cruceni); pl. X,1.4-5 (Voiteni); pl. XI,11 (Sviniţa); pl. XIII,12 (Cornuţel); pl. XVI,3 (Timişoara „Fratelia"); pl. XVII,3-4 (Moldova Nouă „Cariera de banalite"); pl. XVIII,5.7.14-16.19-20 (Susani „Grămurada lui Ticu"); pl. XXIII,2 (Caransebeş „Balta Sărată"); pl. XXIV,2a.3a.5a.6a; XXV,1a.2a.3.4a.5a (Ticvaniul Mare); EMÖDI *Necropola*, fig. 5,1.7.9; 7,30-31; 10,53.63; 11,66.77; 12,80.84; 13,89; 15,101.109.113; CHIDIOŞAN, EMÖDI *Igriţa*, fig. 1,1-6; 2,1-3; 3,1-3; ANDRIŢOIU *Civilizaţia*, pl. 60,5 (Deva „Viile Noi"); BOROFFKA *Probleme*, fig. 1,6-7 (Bobda); CIUGUDEAN *Hallstatt*, fig. 4,6 (Uioara de Jos „Grui").

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

grupurilor înrudite, cum ar fi Nagykálló[143], Köröm[144], Prügy[145], Taktabaj[146], Mediaş[147], Teleac[148] sau Grăniceşti[149], pentru a menţiona doar câteva.

Din pastă fină au mai fost confecţionate vasele cu gât tronconic separat de corpul bombat printr-un prag (**Fig. 1080/ 9-10**), forme pe care le-am întâlnit deja printre materialele aşezării Noua de la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea" (vezi mai sus).

Mai este de menţionat şi fragmentul unui vas bombat cu gât cilindric, decorat cu o nervură verticală pe corp şi un motiv multiplu de „coadă de peşte" incizat tot pe corp (**Fig. 1081/ 2**), combinaţia fiind tipică pentru vasele cu buza lobată specifice culturii Gáva. Ele sunt bine cunoscute din întreaga arie de răspândire a culturii şi amintim aici doar analogii de la Mediaş[150] şi Teleac[151].

Vasele din pastă mai grosieră au forma cunoscută cu gura deschisă şi pereţi drepţi sau uşor arcuiţi (aşa numitele vase „în formă de sac") (**Fig. 1078/ 7-10; 1085/ 6)** şi pot fi prevăzute cu brâu simplu sau alveolat, uneori şi cu proeminenţe/apucători plasate pe brâu. Într-un caz buza îngroşată este crestată oblic. Ca forme ale ceramicii grosiere mai sunt de menţionat oale cu profil uşor arcuit în formă de S (**Fig. 1079/ 4; 1085/ 7; 1086/ 10**), care uneori poartă brâie sau proeminenţe simple sau alveolate. Se mai adaugă vase cu gura înclinată spre interior (**Fig. 1079/ 6; 1082/ 6; 1083/ 6, 9**), care iarăşi pot fi decorate cu alveole sau proeminenţe. Reprezentate cu numai câte un exemplar sunt vasele cu gura larg deschisă şi brâu alveolat (**Fig. 1079/ 7**) şi cele cu corp bombat şi buza răsfrântă abrupt spre exterior, cu un brâu simplu pe corp (**Fig. 1079/ 5**).

Formele ca şi decorurile ceramicii grosiere sunt comune celor mai multor culturi ale epocii bronzului şi Hallstattului din sud-estul Europei[152].

Din lut au mai fost confecţionate o fusaiolă bombată (**Fig. 1080/ 6**) şi două roţi miniaturale (**Fig. 1084/ 14-15**), care sunt cunsocute din cele mai multe culturi ale epocii bronzului şi Hallstattului sud-est european.

Din stratul hallstattian mai provin câteva obiecte din piatră şi anume un răzuitor din silex (**Fig. 1080/ 5**), un fragment de topor cu gaură de înmănuşare (**Fig. 1084/ 11**)[153] şi două cuţite curbe din gresie, dintre care unul are formă semilunară, iar cel de-al doilea este de o formă care imită secerile de metal (**Fig. 1084/ 12-13**)[154].

Răzuitorul şi toporul ar putea să fie piese refolosite, din perioada neolitică/eneolitică, care este reprezentată la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea" (vezi mai sus)[155]. Totuşi, trebuie remarcat şi faptul, că piatra s-a mai folosit pentru confecţionarea a diverse unelte până în epoca La Tène, medievală timpurie sau chiar modernă[156]. Cuţitele curbe din piatră sunt frecvente în cultura Noua[157],

[143] KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. CXXX,1-3.5.7.
[144] KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. CXXXV-CXLVII (passim).
[145] KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. CXLVIII-CLVII (passim).
[146] KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. CLVIII-CLXI (passim).
[147] PANKAU *Mediaş*, 49-55 forma de bază I (cu bibliografia).
[148] VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac*, 80-82, tipul I (cu bibliografia).
[149] LÁSZLÓ *Epoca fierului*, fig. 25-26; 28-30.
[150] PANKAU *Mediaş*, 57-61 forma de bază IV, tipurile 1-2, fig. 8 (răspândirea), cu bibliografie amplă.
[151] VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac, 83-84 tipul IIIc şi 87-88 tipul Vc, cu alte analogii.*
[152] Vezi, spre exemplu: KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, passim; VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac, passim;* PANKAU *Mediaş*, passim; LÁSZLÓ *Epoca fierului*, passim.
[153] Piesa a fost menţionată în cadrul culturii Noua la BALTAG *Date*, 91.
[154] La BALTAG (*Date*, 91) a mai fost menţionat un fragment de măciucă cu proeminenţe, care însă nu a fost ilustrat şi care nu s-a putut identifica printre materialele păstrate în Muzeul din Sighişoara.
[155] Despre refolosirea obiectelor vechi, uneori deja în antichitate vezi de ex.: BASTIAN *Steincultus*; DARKEVIČ *Topor*; GESCHWENDT *Axtzauber*; Adkins, Adkins *Roman sites*; Bradley *Neolithic axes*; YI SEONBOK *Thunder-axes*.
[156] LÁSZLÓ *Epoca fierului*, fig. 8-9 (Grăniceşti). Mai departe de zona tratată aici vezi şi: FOLTYN, FOLTYN, JOCHEMCZYK *Felsgesteine*; SCHIRREN, SOBIETZKY *Flintensteine*; FORD et al. *Flint-working*; KNARRSTRÖM *Flinta*; SEITZER, RUDEBECK, SÄFVESTAD *Feuersteingruben*, fig. 188-189; PETERSEN *Flint*, 140-142; SEEBERGER *Feuerstein*; SLOTTA FLINT; WEINER *Çakmak*; GEBEL *Hilvan*.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

de asemenea reprezentată în imediata apropiere (vezi mai sus), şi ar putea fi piese refolosite, dar la fel de bine ar putea fi vorba de o unealtă confecţionată şi folosită în continuare în perioada Hallstattului timpuriu[158].

Două vârfuri de săgeţi (**Fig. 1080/ 4; 1084/ 8**)[159], un străpungător (**Fig 1084/ 10**) şi un ac cu cap îngroşat şi cu o proeminenţă găurită vertical pe jumătatea superioară a corpului (**Fig 1084/ 9**) au fost confecţionate din os.

Străpungătorul, produs din *ulna* unui ovicaprid, este cunoscut deja din epoca bronzului timpuriu şi nu este specific unei culturi sau perioade anume[160]. Dintre vârfurile de săgeţi, unul (**Fig. 1080/ 4**) este foarte simplu şi, de asemenea, nu are valoare cronologică, iar cel de-al doilea (**Fig. 1084/ 8**), cu secţiune triunghiulară, este apropiat celor similare din cultura Noua[161]. Acul cu proeminenţa găurită îşi găseşte o analogie bună tot în cadrul culturii Noua, la Bărboasa[162].

Bronzurile cuprind mai multe fragmente de ace sau străpungătoare (**Fig 1080/ 3; 1084/ 4-5**), trei ace cu cap în spirală (**Fig 1080/ 1; 1084/ 2-3**), un ac cu cap sferic aplatizat, găurit diagonal (**Fig 1084/ 1**), două străpungătoare/dăltiţe (**Fig 1080/ 2; 1084/ 6**) şi un vârf de săgeată cu lamă foliformă, tub de înmănuşare şi spin (**Fig 1084/ 7**)[163].

Dacă fragmentele provenind de la ace sau străpungătoare, precum şi străpungătoarele/dăltiţe nu sunt specifice unei culturi anume şi sunt folosite de-a lungul mai multor epoci, în schimb vârful de săgeată, acele cu cap în formă de spirală şi acul cu cap sferic aplatizat merită o discuţie ceva mai amplă.

Vârfurile de săgeată au fost studiate şi ordonate mai ales pentru perioada scitică; exemplarul de la Sighişoara poate fi încadrat în tipul III, varianta 2 după Meljukova şi Hančar[164], în tipul A_{1a} după Vasiliev[165] sau în tipul 6 varianta C după Eckhardt[166], datate în secolele 7-6 a.Chr. Vârfuri de săgeţi cu tub de înmănuşare şi spin se cunosc în Europa Centrală mai ales din perioada Bronz D/Hallstatt A, dar lama este, de obicei, triunghiulară[167]. Tipul cu lamă foliformă, tub de înmănuşare şi spin, reprezentat la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea", lipseşte din inventarele depozitelor publicate[168] din Bazinul Carpatic, iar vârful de săgeată asemănător din nivelul III de la Teleac nu are spin[169]. La nordul Mării Negre, piese cu tub de înmănuşare şi spin apar abia în grupul Černogorivka şi se datează cel mai devreme în secolul 8 a.Chr.[170], ceea ce pare să fie valabil şi

---

[157] FLORESCU *Repertoriul, fig. 160,2-6; 161,1-6.*

[158] Cultura materială a Hallstattul timpuriu (Ha A1) din Transilvania este insuficient cunoscută. Asupra problematicii în general vezi, spre exemplu: BOROFFKA *Probleme*; CIUGUDEAN *Hallstatt.*

[159] Unul dintre acestea a fost atribuit culturii Noua şi publicat de către BALTAG *Date*, 90, pl. XLIX,3 dreapta.

[160] Spre exemplu: BECKER *Subsitenzstrategien*, 82, 84 fig. 10a.

[161] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 140,5-6.9 (Sebeş, Truşeşti).

[162] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 139,7.

[163] Dintre piesele enumerate, câteva (un ac cu cap în formă de spirală, un străpungător/daltă şi un fragment de ac sau străpungător) au mai fost publicate eronat la BALTAG (*Date*, 90, pl. XLIX,5) ca aparţinând culturii Noua.

[164] MELJUKOVA *Vooruženie*, 18-19, fig. 1; HANČAR *Bogenwaffe*, 5-6, tabelul I. Vezi şi SMIRNOV *Savromatskaja*, 165, 369 pl. 64,1-2. Toate aceste tipologii sunt bazate pe propunerile lui RAU *Wolgagebiet*, 34-40. Vezi şi TERENOŽKIN *Kimmericy*, 133-139; ILLINS'KA *Bronzovi.*

[165] VASILIEV *Sciţi*, 74-75, pl. 9,3-6.

[166] ECKHARDT *Pfeil und Bogen*, 33.

[167] MERCER *Arrow-heads*, 185-189; ECKHARDT *Pfeil und Bogen*, passim.

[168] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*; MOZSOLICS *Bronzefunde (Aranyos, Kurd Gyermely)*; MOZSOLICS *Bronzefunde (Hajdúböszörmény, Románd, Bükkszentaszló).*

[169] VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac*, 57-58, fig. 17,11.

[170] KLOČKO *Weaponry*, 304-308, fig. 116. Încadrări asemănătoare şi la ILLINS'KA *Bronzovi* şi FELD *Bestattungen*, 156-159, 381-384, pl. 37. S-ar putea ca exemplarul din aşezarea Noua de la Valea Seacă să fi avut spin – nu reiese, însă, foarte clar din descriere sau ilustraţie la FLORESCU *Repertoriul*, 154 nr. 645, fig. 112,1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

pentru Orient[171]. Din Grecia se cunosc doar trei piese de la Delphi, unde însă nu sunt databile, fiind lipsite de context[172].

Acele cu cap în formă de spirală mică, din care la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea" s-au descoperit trei exemplare, sunt larg răspândite în Europa Centrală şi Estică din epoca bronzului timpuriu până în perioada hallstattiană evoluată[173]. În zona carpatică ele apar ceva mai târziu, spre sfârşitul epocii bronzului mijlociu[174], sunt mai frecvente în bronzul târziu[175] şi Hallstattul timpuriu (Ha A1)[176], după care devin mai rare, dar continuă să fie folosite uneori până în Hallstattul mijlociu sau târziu[177]. Astfel ele pot indica, prin frecvenţă, o datare doar tendenţială a pieselor de la Sighişoara spre Hallstattul timpuriu.

Acele cu cap sferic (care poate fi mai mult sau mai puţin aplatizat) găurit diagonal sunt considerate ca fiind o formă tipică a bronzului timpuriu, folosită mai rar în bronzul mijlociu şi care este larg răspândită în Europa Centrală şi de Sud-Est[178]. Trebuie remarcat, însă, că din România sunt cunoscute câteva cazuri în care astfel de ace apar în contexte mai târzii. Piesa de la Band (M. 29) a fost găsită în poziţie secundară, într-un mormânt de epoca migraţiilor, dar probabil aparţine culturii Noua[179]. Un ac foarte asemănător celui de la Sighişoara provine de la Târpeşti, unde aparţine culturii Noua[180]. Mai trebuiesc menţionate şi exemplarele din depozitele de la Băleni[181] şi Tătărăni[182], amândouă din seria Rişeşti-Băleni [~ Bronz D]. Este de constatat faptul că anumite tipuri de ace par să fi fost folosite mult mai târziu în Transilvania şi mai ales, la est de Carpaţi, decât în zonele lor de origine din Europa Centrală[183].

---

[171] Vezi spre exemplu MEDVEDSKAJA *Nakonečniki*, 30-31, fig. 2,6.

[172] AVILA *Lanzen*, 148 nr. 1154-1156, pl. 55,1154-1156.

[173] GEDL *Polen*, 103-106 (începând din bronz timpuriu); NOVOTNÁ *Slowakei*, 94-95 (începând din bronz mijlociu); Říhovský *Mähren*, 215-216 (începând din bronz mijlociu).

[174] Spre exemplu la Crasna „Csereoldal" (BEJINARIU *Beiträge*, 48, 58-59, pl. IV,11), Salka I, mormintele 76/61, 124/61 şi 21/60 (NOVOTNÁ *Slowakei*, 93 nr. 540, 542-543, pl. 23,540.542-543), Martin I, mormântul 89 (NOVOTNÁ *Slowakei*, 93 nr. 537, pl. 23,537).

[175] FLORESCU *Repertoriul*, fig. 108,16 (Gârbovăţ, cultura Noua [~ Bronz C/D]); PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 73-74, pl. 74,48; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 109 nr. 88, pl. 53,94-97 (Băleni, seria Rişeşti-Băleni [~ Bronz D]); ŘÍHOVSKÝ *Mähren*, 215 nr. 1785, pl. 65, 1785 (Drslavice, orizontul Drslavice [~ Bronz D]), 215 nr. 1786, pl. 65, 1786 (Mostkovice, orizontul Drslavice [~ Bronz D]).

[176] Spre exemplu la Moldova Veche I - seria Cincu-Suseni [~ Hallstatt A1] (PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 99; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 122-123 nr. 149, pl. 121A,55), Şpălnaca II - seria Cincu-Suseni [~ Hallstatt A1] (PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 108-112, pl. 210,21; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 127-131 nr.177, pl. 156,558; 157,597-598), Aggtelek – Baradla Höhle (KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. C,22), Nagybatony (KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. VI,5), Nógrádmarcal (KEMENCZEI *Spätbronzezeit*, pl. CXVIIa,2) – toate cultura Gáva, Ilava, mormintele 130 şi 141/1929-30 – cultura Lausitz (NOVOTNÁ *Slowakei*, 93 nr. 545, pl. 23,545; 94 nr. 550, pl. 23,550).

[177] VASIĆ *Nadeln*, 23; FELD *Bestattungen*, 219-220, fig. 33.

[178] Vezi spre exemplu: NOVOTNÁ *Slowakei*, 40 şi urm., 45 şi urm. (culturile Aunjetitz, Maďarovce şi Otomani, orizonturile Hajdúsámson-Koszider); GEDL *Polen*, 32-33; vezi şi discuţia amplă la INNERHOFER *Nadeln*, 81-96 (cu bibliografia suplimentară).

[179] SAVA *Bestattungen*, 100, pl. 136,2.

[180] MARINESCU-BÎLCU *Elemente*, 151-152, fig. 4,4; 6,6; MARINESCU-BÎLCU *Târpeşti*, 105, fig. 214,6; 222,4. LÁSZLÓ *Epoca fierului*, ilustrează piesa la fig. 67,4, unde potrivit legendei este vorba de piese ale grupului Corlăteni-Chişinău. Acul, însă, nu este discutat în text (p. 149-150), greşeala rezultând probabil din preluarea neschimbată a ilustraţiei de la MARINESCU-BÎLCU *Elemente* sau MARINESCU-BÎLCU *Târpeşti*.

[181] PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*, 73-74, pl. 74,47; PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*, 109 nr. 88, pl. 53,91.

[182] ICONOMU *Tătărăni*, 218, 226, 220 fig. 21-23. Piesa este decorată şi i-a fost adăugat un obiect în formă de frunză pe tijă.

[183] Acest fapt s-a mai remarcat, în special pentru acele de tip „Hülsenkopf" şi cele „cipriote": SOROCEANU *Mureş*, 88, nota 313; BOROFFKA *Wietenberg*, 284.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Printre materialele hallstattiene de la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea" se pot observa câteva elemente timpurii, unele de tradiţie a epocii bronzului mijlociu sau a culturii Noua. Aceste elemente apar mai ales în zonele denumite convenţional T1-A şi T1-B, unde, în general, materialul este mai bogat. De remarcat ar fi şi faptul că formele şi decorurile tipice culturii clasice a Hallstattului (Gáva) lipsesc în zona T1-A. Astfel, acest punct poate fi considerat ca fiind locuirea hallstattiană cea mai timpurie de la Sighişoara, unde se păstrează mai multe elemente vechi, iar cele evoluate încă lipsesc. Ar urma, probabil la scurt timp, locuirea din punctul T1-B, unde se mai întâlnesc câteva elemente timpurii, dar şi cele ale Hallstattului „clasic". Din zonele T1-C şi T3-D, E, F nu se mai cunosc forme sau decoruri timpurii[184], ci doar cele clasice ale culturii Gáva. Punctul T1-B a fost locuit până spre Hallstattul mijlociu, de aici provenind vârful de săgeată din bronz cu lamă foliformă, tub de înmănuşare şi spin, care nu poate fi datat înainte de secolul 8 a.Chr. În consecinţă, locuirea hallstattiană de la Sighişoara „Dealul Viilor – Aşezarea" acoperă perioada dintre sfârşitul culturii Noua şi Hallstattul mijlociu, adică sec. 13/12-8 a.Chr. Punctele nu au fost locuite toate simultan, ci o gospodărie de dimensiuni relativ mici şi-a mutat periodic punctul de greutate într-un areal restrâns.

BIBLIOGRAFIE PREISTORIE

ADKINS, ADKINS *Roman sites* — L. Adkins, R. A. Adkins, *Neolithic axes from roman sites in Britain*. Oxford Journal of Archaeology 4, 1985, 69-75.

ALDEA, CIUGUDEAN *Cupru şi bronz* — I. A. Aldea, H. Ciugudean, *Obiecte din cupru şi bronz recent descoperite în jud. Alba*. Apulum 25, 1988 (1989), 71-82.

ANDRIŢOIU *Civilizaţia* — I. Andriţoiu, *Civilizaţia tracilor din sud-vestul Transilvaniei în epoca bronzului*. Bibliotheca Thracologica 2. Bucureşti 1992.

AVILA *Lanzen* — R. A. Avila, *Bronzene Lanzen- und Pfeilspitzen der griechischen Spätbronzezeit*. Prähistorische Bronzefunde V.1. München 1983.

BALTAG *Date* — Gh. Baltag, *Date pentru un studiu arheologic al zonei municipiului Sighişoara*. Marisia 9, 1979, 75-106 şi pl. 34-65.

BALTAG, AMLACHER *Contribuţii* — Gh. Baltag, E. Amlacher, *Contribuţii la problema continuităţii în zona Tîrnavelor*. Anuarul Institutului de Istorie şi Arheologie Cluj-Napoca 28, 1987-1988 (1988), 97-138.

BASTIAN *Steincultus* — A. Bastian, *Der Steincultus in der Ethnographie*. Archiv für Anthropologie 3, 1868, 1-18.

BECKER *Subsistenzstrategien* — Cornelia Becker, *Subsistenzstrategien während der frühen Metallzeit im zentralkarpatischen Raum - neue archäozoologische Daten zur Coţofeni- und Monteoru-Kultur*. Praehistorische Zeitschrift 75, 2000, 63-92.

BEJINARIU *Beiträge* — I. Bejinariu, *Beiträge zur Kenntnis der Bronzemetallurgie im Nordwesten Rumäniens (unter Berücksichtigung des Oberlaufes von Crasna und Barcău/ Contribuţii la cunoaşterea metalurgiei bronzului în nord-vestul României (cursul superior al Crasnei şi al Barcăului)*. În: T. Soroceanu (ed.), Bronzefunde aus Rumänien 2. Beiträge zur Veröffentlichung und Deutung bronze- und älterhallstattzeitlicher Metallfunde in europäischem Zusammenhang/ Descoperiri de bronzuri din România 2. Contribuţii la publicarea şi interpretarea descoperirilor de metal din epoca bronzului şi prima vârstă a fierului în contextul european. Biblioteca Muzeului Bistriţa 11. Bistriţa, Cluj-Napoca 2005, 47-74.

BOČKAREV, LESKOV *Gußformen* — V. S. Bočkarev, A. M. Leskov, *Jung- und spätbronzezeitliche Gußformen im Schwarzmeergebiet*. Prähistorische Bronzefunde XIX.1. München 1980.

[184] Trebuie, însă, ţinut cont şi de cantitatea redusă de material din aceste puncte.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

BOGNAR-KUTZIAN *Tiszapolgár* Ida Bognar Kutzian, *The Early Copper Age Tiszapolgár Culture in the Carpathian Basin*. Archaeologia Hungarica N.S. 48. Budapest 1972.

BOROFFKA *Wietenberg* N. G. O. Boroffka, *Die Wietenberg-Kultur. Ein Beitrag zur Erforschung der Bronzezeit in Südosteuropa*. Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie 19. Bonn 1994.

BOROFFKA *Probleme* N. G. O. Boroffka, *Probleme der jungbronzezeitlichen Keramik in Ostungarn und Westrumänien*. În: H. Ciugudean, N. Boroffka (ed.), The Early Hallstatt Period (1200-700 B.C.) in South-Eastern Europe. Proceedings of the International Symposium from Alba Iulia, 10-12 June, 1993. Bibliotheca Musei Apulensis 1. Alba Iulia 1994, 7-23.

BOROFFKA *Descoperiri* N. Boroffka, *Descoperiri hallstattiene târzii la sud de Carpaţi*. Apulum 32, 1995, 101-112.

BORONEANŢ *Chitila* V. Boroneanţ, *Chitila-ferma, un aspect cultural al începutului primei epoci a fierului, date preliminare*. Thraco-Dacica 5, 1984, 156-166.

BRADLEY *Neolithic axes* R. Bradley, *Neolithic axes in roman Britain: An exercise in archaeological source criticism*. Oxford Journal of Archaeology 5, 1986, 119-120.

CHIDIOŞAN, EMÖDI *Igriţa* N. Chidioşan, I. Emödi, *Grupul cultural Igriţa de la sfîrşitul epocii bronzului*. Crisia 12, 1982, 61-86.

CHIRICA, TANASCHI *Repertoriul* V. Chirica, M. Tanaschi, *Repertoriul arheologic al judeţului Iaşi*, Vol. 1. Iaşi 1984; Vol. 2. Iaşi 1985.

CIUGUDEAN *Epoca bronzului* H. Ciugudean, *Cercetări privind epoca bronzului şi prima vârstă a fierului în Transilvania*. Bibliotheca Musei Apulensis 7. Alba Iulia 1997.

CIUGUDEAN *Hallstatt* H. Ciugudean, *The Hallstatt A period in central Transylvania*. În: H. Ciugudean, N. Boroffka (ed.), The Early Hallstatt Period (1200-700 B.C.) in South-Eastern Europe. Proceedings of the International Symposium from Alba Iulia, 10-12 June, 1993. Bibliotheca Musei Apulensis 1. Alba Iulia 1994, 25-40.

CIUGUDEAN, ALDEA *Cugir* H. Ciugudean, I. A. Aldea, *Der erste Depotfund von Cugir, Kr. Alba, und seine Beziehungen zu den spätbronzezeitlichen Kulturphänomenen Siebenbürgens*. În: T. Soroceanu (ed.), Bronzefunde aus Rumänien 2. Beiträge zur Veröffentlichung und Deutung bronze- und älterhallstattzeitlicher Metallfunde in europäischem Zusammenhang/Descoperiri de bronzuri din România 2. Contribuţii la publicarea şi interpretarea descoperirlor de metal din epoca bronzului şi prima vârstă a fierului în contextul european. Biblioteca Muzeului Bistriţa 11. Bistriţa, Cluj-Napoca 2005, 95-132.

COMAN *Statornicie* Gh. Coman, *Statornicie, continuitate. Repertoriul arheologic al judeţului Vaslui*. Bucureşti 1980.

COSACK *Feuerstülpen* E. Cosack, *Vorgeschichtliche Feuerstülpen*. Archäologisches Korrespondenzblatt 24, 1994, 319-323.

DARKEVIČ *Topor* В. П. Даркевич, *Топор как символ Перуна в древнерусском язычестве*. Советская Археология № 4, 1961, 91-102.

ECKHARDT *Pfeil und Bogen* H. Eckhardt, *Pfeil und Bogen. Eine archäologisch-technologische Untersuchung zu urnenfelder- und hallstattzeitlichen Befunden*. Internationale Archäologie 21. Espelkamp 1996.

EMÖDI *Necropola* I. Emödi, *Necropola de la sfîrşitul epocii bronzului din peştera Igriţa*. Studii şi Cercetări de Istorie Veche şi Arheologie 31 nr. 2, 1980, 229-273.

FELD *Bestattungen* Salomé Feld, *Bestattungen mit Pferdegeschirr- und Waffenbeigabe des 8.-6. Jahrhunderts v. Chr. Zwischen Dnestr und Dnepr*. Saarbrücken 1999.

FLORESCU *Contribuţii* A. C. Florescu, *Contribuţii la cunoaşterea culturii Noua*. Arheologia Moldovei 2-3, 1964, 143-216.

FLORESCU *Repertoriul* A. C. Florescu, *Repertoriul culturii Noua-Coslogeni din România. Aşezări şi necropole*. Cultură şi Civilizaţie la Dunărea de Jos 9, 1991/Biblioteca Thracologica 1. Călăraşi 1991, 5-414.

FOLTYN, FOLTYN, JOCHEMCZYK *Felsgesteine* Edelgarda M. Foltyn, E. Foltyn, L. Jochemczyk, *Zur Frage der Verwendung von Felsgesteinen in Oberschlesien vom Paläolithikum bis zur Römischen*

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Kaiserzeit. Veröffentlichungen des Brandenburgischen Landesmuseums für Ur- und Frühgeschichte 29, 1995, 209-221.

FORD et al. *Flint-working* St. Ford, R. Bradley, J. Hawkes, P. Fisher, *Flint-working in the metal age*. Oxford Journal of Archaeology 3, 1984, 157-173.

GARAŠANIN *Ostave* М. Гарашанин (ed.), *Праисторијске оставе у Србији и Војводини 1*. Археолошка Грађа Србије/Fontes Archaeologiae Serbiae, Серија 1 - Праисторија 1. Београд 1975.

GEBEL *Hilvan* H. G. Gebel, *Eine rezente Abschlagindustrie in der Region Hilvan/Südosttürkei*. In: 5000 Jahre Feuersteinbergbau. Die Suche nach dem Stahl der Steinzeit. 50 Jahre Deutsches Bergbau-Museum. Ausstellung im Deutschen Bergbau-Museum Bochum vom 24. Oktober 1980 bis 31. Januar 1981. Veröffentlichungen aus dem Deutschen Bergbau-Museum Bochum 77. 3. verbesserte, erweiterte und aktualisierte Auflage. Bochum 1999, 396-401.

GEDL *Polen* M. Gedl, *Die Nadeln in Polen I (Frühe und ältere Bronzezeit)*. Prähistorische Bronzefunde XIII.7. München [1983].

GESCHWENDT *Axtzauber* F. Geschwendt, *Axtzauber in den Bartschwäldern*. Schlesische Blätter, Ausgabe B, Mitteilungen des Landesamtes für Vorgeschichte und des Schlesischen Altertumsvereins 3.3/4, 1941. (= Altschlesische Blätter 16, 1941), 185-187, 209 fig. 123, 211 fig. 127.

GUMĂ *Civilizaţia* M. Gumă, *Civilizaţia primei epoci a fierului în sud-vestul României*. Bibliotheca Thracologica 4. Bucureşti 1993.

HAMPEL *Bronzkor I* J. Hampel, *A bronzkor emlékei magyarhonban I rész.: Képes Atlasz*. Budapest 1886.

HANČAR *Bogenwaffe* Anna Hančar, *Die Bogenwaffe der Skythen (Aus dem Nachlaß F. Hančars, Universität Wien 1938-1968)*. Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien 102, 1972, 3-25, pl. 1-5, tab. 1.

HEGEWISCH *Siebe* M. Hegewisch, *Bodenlose Siebgeräte – Zur Deutung einer Gerätegattung* Veröffentlichungen zur Brandenburgischen Landesarchäologie 35, 2001, 73-83.

HOREDT *Hoghiz-Ugra şi Teiuş* K. Horedt, *Cercetările arheologice din regiunea Hoghiz-Ugra şi Teiuş*. Materiale Arheologice privind Istoria Veche a R.P.R. (= Materiale şi Cercetări Arheologice) 1, 1953, 785-815.

ICONOMU *Tătărăni* C. Iconomu, *Depozitul de bronzuri de la Tătărăni (comuna Dăneşti, jud. Vaslui)*. Cercetări Istorice (Iaşi), Serie Nouă 8, 1977, 213-229.

ILLINS'KA *Bronzovi* В. А. Іллінська, *Бронзові наконечники стріл так званого жаботинського та новочеркаського типів*. Археологія (Київ) 12, 1973, 13-26.

INNERHOFER *Nadeln* F. Innerhofer, *Die mittelbronzezeitlichen Nadeln zwischen Vogesen und Karpaten. Studien zur Chronologie, Typologie und regionalen Gliederung der Hügelgräberkultur 1-2*. Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie 71. Bonn 2000.

JAŻDŻEWSKI *Siebe* K. Jażdżewski, *Über sogenannte Sieb- und Räuchergefäße aus Mitteleuropa*. Festschrift W. Coblenz. Arbeits- und Forschungsberichte zur Sächsischen Bodendenkmalpflege, Beiheft 16. Berlin 1981, 325-354.

KACSÓ *Libotin* C. Kacsó, *Contribuţii la cunoaşterea bronzului târziu din nordul Transilvaniei. Cercetările de la Libotin*. Thraco-Dacica 11, 1990, 79-98.

KACSÓ *Suciu de Sus* C. Kacsó, *Beiträge zur Kenntnis des Verbreitungsgebietes und der Chronologie der Suciu de Sus-Kultur*. Dacia N.S. 31, 1987, 51-75.

KALICZ, RACZKY *Zeittabelle* N. Kalicz, P. Raczky, *Zeittabelle und Vergleichende C-14 Daten zum Ungarischen Spätneolithikum*. In: W. Meier-Arendt (ed.), Alltag und Religion. Jungsteinzeit in Ost-Ungarn. Frankfurt am Main 1990, 31-33.

KALMAR-MAXIM *Materiale III* Zoia Kalmar-Maxim, *Materiale neo-eneolitice intrate în colecţia Muzeului de Istorie al Transilvaniei (III)*. ActaMN 24-25, 1987-1988 (1992), 465-483.

KEMENCZEI *Spätbronzezeit* T. Kemenczei, *Die Spätbronzezeit Nordostungarns*. Archaeologia Hungarica, Series Nova 51. Budapest 1984.

KLOČKO *Bewaffnung* V. Kločko, *Zur bronzezeitlichen Bewaffnung in der Ukraine. Die Metallwaffen des 17.-10. Jhs. v. Chr.* Eurasia Antiqua 1, 1995, 81-163.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

KLOČKO *Weaponry* V. I. Klochko, *Weaponry of societies of the Northern Pontic Culture circle: 5000-700 BC*. Baltic-Pontic Studies 10. Poznań 2001.

KNARRSTRÖM *Flinta* B. Knarrström, *Flinta i sydvästra Skåne. En diakron studie av råmaterial, produktion och funktion med fokus på boplatsteknologi och metalltida flintutnyttjande*. Acta Archaeologica Lundensia, Series in 8° 33. Stockholm 2000.

LÁSZLÓ *Epoca fierului* A. László, *Începuturile epocii fierului la est de Carpaţi. Culturile Gáva-Holihrady şi Corlăteni-Chişinău pe teritoriul Moldovei*. Bibliotheca Thracologica 6. Bucureşti 1994.

LAZĂR *Repertoriul* V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al judeţului Mureş*. Târgu Mureş 1995.

LEVIŢKI *Hallstatt* O. Leviţki, *Cultura Hallstattului canelat la răsărit de Carpaţi*. Bibliotheca Thracologica 7. Bucureşti 1994.

LUCA *Bodrogkeresztúr* S. A. Luca, *Sfârşitul eneoliticului pe teritoriul intracarpatic al României - Cultura Bodrogkeresztúr*. Bibliotheca Musei Apulensis 11. Alba Iulia 1999.

MARINESCU *Agrieş* G. Marinescu, *Depozitul de bronzuri de la Agrieş (com. Tîrlişua, jud. Bistriţa-Năsăud) şi unele probleme ale bronzului târziu în Transilvania nord-estică*. Apulum 17, 1979, 91-101.

MARINESCU-BÎLCU *Elemente* Silvia Marinescu-Bîlcu, *Cîteva elemente de cultură Noua şi hallstattiene, descoperite în Moldova centrală*. Thraco-Dacica 2, 1981, 147-159.

MARINESCU-BÎLCU *Târpeşti* Silvia Marinescu-Bîlcu, *Tîrpeşti. From prehistory to history in eastern Romania*. British Archaeological Reports, International series 107. Oxford 1981.

MAXIM *Neo-eneoliticul* Zoia Maxim, *Neo-eneoliticul din Transilvania. Date arheologice şi matematico-statistice*. Din Istoria Transilvaniei II. Bibliotheca Musei Napocensis 19. Cluj-Napoca 1999.

MEDVEDSKAJA *Nakonečniki* И. Н. Медведская, Металлические наконечники стрел переднего востока и евразийских степей II – первой половины I тысячелетия до н. э. Советская Археология № 4, 1980, 23-37.

MELJUKOVA *Vooruženie* А. И. Мелюкова, *Вооружение скифов*. Археология СССР. Свод Археологических Источников *Д* 1-4. Москва 1964.

MERCER *Arrow-heads* R. J. Mercer, *Metal arrow-heads in the European Bronze and Early Iron Ages*. Proceedings of the Prehistoric Society 36, 1970, 171-213.

MORINTZ *Contribuţii* S. Morintz, *Contribuţii arheologice la istoria tracilor timpurii, I. Epoca bronzului in spaţiul carpato-balcanic*. Biblioteca de Arheologie 34. Bucureşti 1978.

MOTZOI-CHICIDEANU *Sabatinovka* I. Motzoi-Chicdeanu, *Cu privire la comportamentul funerar al culturii Sabatinovka. Observaţii şi completări pe marginea studiului E. Sava, S. Agulnikov, Contribuţii noi la definirea ritului funerar de tip Sabatinovka*. European Archaeology online, March 2005. http://www.archaeology.ro/imc_sabatinovka.pdf

MOZSOLICS *Bronzefunde (Aranyos, Kurd Gyermely)* Amália Mozsolics, *Bronzefunde aus Ungarn: Depothorizonte von Aranyos, Kurd und Gyermely*. Budapest 1985.

MOZSOLICS *Bronzefunde (Hajdúböszörmény, Romând, Bükkszentaszló)* Amália Mozsolics, *Bronzefunde aus Ungarn. Depotfundhorizonte Hajdúböszörmény, Romând und Bükkszentlászló*. Prähistorische Archäologie in Südosteuropa 17. Kiel 2000.

NOVOTNÁ *Slowakei* Mária Novotná, *Die Nadeln in der Slowakei*. Prähistorische Bronzefunde XIII.6. München 1980.

PALINCAŞ *Popeşti* Nona Palincaş, *Valorificarea arheologică a probelor C^{14} din fortificaţia aparţinând bronzului târziu de la Popeşti (jud. Giurgiu)*. SCIVA 47, nr. 3, 1996, 239-288.

PANKAU *Mediaş* Claudia Pankau, *Die älterhallstattzeitliche Keramik aus Mediaş/Siebenbürgen*. Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie 109. Bonn 2004.

PAUL *Petreşti* Iuliu Paul, *Cultura Petreşti*. Bucureşti 1992.

PETERSEN *Flint* P. V. Petersen, *Flint fra Danmarks Oldtid*. København 1993.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Depozitele*
M. Petrescu-Dîmboviţa, *Depozitele de bronzuri din România*. Biblioteca de Arheologie 30. Bucureşti 1977.
PETRESCU-DÎMBOVIŢA *Sicheln*
M. Petrescu-Dîmboviţa, *Die Sicheln in Rumänien. Mit Corpus der jung- und spätbronzezeitlichen Horte Rumäniens*. Prähistorische Bronzefunde XVIII.1. München 1978.
POPA, BOROFFKA *Ţichindeal* D. Popa, N. Boroffka, *Consideraţii privind cultura Noua. Aşezarea de la Ţichindeal, jud. Sibiu*. Studii şi Cercetări de Istorie Veche şi Arheologie 47, nr.1, 1996, 51-61.
RAU *Wolgagebiet* P. Rau, *Die Gräber der frühen Eisenzeit im unteren Wolgagebiet. Studien zur Chronologie der skythischen Pfeilspitze*. Mitteilungen des Zentralmuseums der Aut. Soz. Räte-Republik der Wolgadeutschen/Известия Центрального Музея Авт. Советск. Республики Немцев Поволжья 4.1. Pokrowsk 1929.
ŘÍHOVSKÝ *Lanzen* J. Říhovský, *Die Lanzen-, Speer- und Pfeilspitzen in Mähren*. Prähistorische Bronzefunde V.2. Stuttgart 1996.
ŘÍHOVSKÝ *Mähren* J. Říhovský, *Die Nadeln in Mähren und im Ostalpengebiet (von der mittleren Bronzezeit bis zur älteren Eisenzeit)*. Prähistorische Bronzefunde XIII.5. München 1979.
ŘÍHOVSKÝ *Westungarn* J.Říhovský, *Die Nadeln in Westungarn I*. Prähistorische Bronzefunde XIII.10. München [1983].
ROTTLÄNDER *Feuerstülpen* R. C. A. Rottländer, *Bemerkungen zu einer Abhandlung über Feuerstülpen*. Archäologisches Korrespondenzblatt 25, 1995, 169.
SAVA *Bestattungen* E. Sava, *Die Bestattungen der Noua-Kultur. Ein Beitrag zur Erforschung spätbronzezeitlicher Bestattungsriten zwischen Dnestr und Westkarpaten, mit Katalogbeiträgen von N. Boroffka, L. Dascălu, Gh. Dumitroaia, E. V. Jarovoj, T. Soroceanu*. Prähistorische Archäologie in Südosteuropa 19. Kiel 2002.
SAVA *Zolniki* *E. Sava, Die spätbronzezeitlichen Aschehügel („Zol'niki") – ein Erklärungsmodell und einige historisch-wirtschaftliche Aspekte*. Praehistorische Zeitschrift 80.1, 2005, 65-109.
SCHIRREN, SOBIETZKY *Flintensteine*
C. M. Schirren, G. Sobietzky, *Flintensteine. Bemerkungen zu einem Artefakt der Neuzeit*. Archäologische Berichte aus Mecklenburg-Vorpommern 10, 2003, 309-320.
SEEBERGER *Feuerstein* F. Seeberger, *Feuerstein und Feuererzeugung*. În: 5000 Jahre Feuersteinbergbau. Die Suche nach dem Stahl der Steinzeit. 50 Jahre Deutsches Bergbau-Museum. Ausstellung im Deutschen Bergbau-Museum Bochum vom 24. Oktober 1980 bis 31. Januar 1981. Veröffentlichungen aus dem Deutschen Bergbau-Museum Bochum 77. 3. verbesserte, erweiterte und aktualisierte Auflage. Bochum 1999, 326-328.
SEITZER, RUDEBECK, SÄFVESTAD *Feuersteingruben*
Deborah Seitzer Olausson, Elisabeth Rudebeck, U. Säfvestad, *Die südschwedischen Feuersteingruben – Ergebnisse und Probleme*. În: 5000 Jahre Feuersteinbergbau. Die Suche nach dem Stahl der Steinzeit. 50 Jahre Deutsches Bergbau-Museum. Ausstellung im Deutschen Bergbau-Museum Bochum vom 24. Oktober 1980 bis 31. Januar 1981. Veröffentlichungen aus dem Deutschen Bergbau-Museum Bochum 77. 3. verbesserte, erweiterte und aktualisierte Auflage. Bochum 1999, 183-204.
SLOTTA *Flint* R. Slotta, *Flint und Flinte – Feuerstein als strategischer Rohstoff*. În: 5000 Jahre Feuersteinbergbau. Die Suche nach dem Stahl der Steinzeit. 50 Jahre Deutsches Bergbau-Museum. Ausstellung im Deutschen Bergbau-Museum Bochum vom 24. Oktober 1980 bis 31. Januar 1981. Veröffentlichungen aus dem Deutschen Bergbau-Museum Bochum 77. 3. verbesserte, erweiterte und aktualisierte Auflage. Bochum 1999, 349-361.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

SMIRNOV *Savromatskaja* К. Ф. Смирнов, *Савроматская и раннесарматская культуры*. În: A. И. Мелюкова (ed.), *Степи европейской части СССР в скифо-сарматское время*. Археология СССР X. Москва 1989, 165-169, pl. 63-69.

SMIRNOVA *Magala* Г. И. Смирнова, *Новые исследования поселения Магала*. Археологический сборник (Ленинград) 14, 1972, 14-31.

SMIRNOVA *Starye Bedraži* Г. И. Смирнова, *Новый могильник культуры Ноуа у с. Старые Бедражи на Пруте*. Археологический сборник (Ленинград) 11, 1969, 48-71.

SOROCEANU *Mureş* T. Soroceanu, *Studien zur Mureş-Kultur* mit Beiträgen von V. V. Morariu, M. Bogdan, I. Ardelean und D. Săbădeanu und Mitarbeit von Ortansa Radu. Internationale Archäologie 7. Buch am Erlbach 1991.

SOROCEANU, RETEGAN *Dumbrăviţa* T. Soroceanu, A. Retegan, *Neue spätbronzezeitliche Funde im Norden Rumäniens*. Dacia N.S. 25, 1981, 195-229.

SZÉKELY Aşezări Z. Székely, *Aşezări din prima vîrstă a fierului în sud-estul Transilvaniei*. Sîntu Gheorghe 1966.

TERENOŽKIN *Kimmericy* А. И. Терепожкин, *Киммерийцы*. Киев 1976.

UDRESCU *Descoperiri* T. Udrescu, *Descoperiri arheologice în jumătatea sudică a Moldovei cu privire la cultura Noua*. Carpica 6, 1973-1974 (1974), 17-42.

VASIĆ *Nadeln* R. Vasić, *Die Nadeln im Zentralbalkan (Vojvodina, Serbien, Kosovo und Makedonien)*. Prähistorische Bronzefunde XIII.11. Stuttgart 2003.

VASILIEV *Sciţi* V. Vasiliev, *Sciţii agatîrşi pe teritoriul României*. Cluj-Napoca 1980.

VASILIEV, ALDEA, CIUGUDEAN *Teleac* V. Vasiliev, I. A. Aldea, H. Ciugudean, *Civilizaţia dacică timpurie în aria intracarpatică a României. Contribuţii arheologice: Aşezarea fortificată de la Teleac*. Cluj-Napoca 1991.

VINSKI-GASPARINI *Kultura* Ksenija Vinski-Gasparini, *Kultura polja sa žarama u sjevernoj Hrvatskoj*. Sveučilište u Zagrebu Filozofski Fakultet, Zadar. Monografije 1. Zadar 1973.

VLASSA *Dăbâca* N. Vlassa, *Aşezarea neolitică de la Dăbâca*. Acta Musei Napocensis 6, 1969, 27-45.

VLASSA *Neoliticul* N. Vlassa, *Neoliticul Transilvaniei. Studii, articole, note*. Biblioteca Musei Napocensis 3. Cluj-Napoca 1976.

WEINER *Çakmak* J. Weiner, *Die Flintminen von Çakmak – Eine im Aussterben begriffene, heute noch produzierende Feuersteinindustrie in Nordwestanatolien*. În: 5000 Jahre Feuersteinbergbau. Die Suche nach dem Stahl der Steinzeit. 50 Jahre Deutsches Bergbau-Museum. Ausstellung im Deutschen Bergbau-Museum Bochum vom 24. Oktober 1980 bis 31. Januar 1981. Veröffentlichungen aus dem Deutschen Bergbau-Museum Bochum 77. 3. verbesserte, erweiterte und aktualisierte Auflage. Bochum 1999, 383-395.

WILLVONSEDEr *Siebe* K. Willvonseder, *Zur Verwendung der urzeitlichen „Siebgefäße"*. Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien 62, 1932, 217-222.

YI SEONBOK *Thunder-axes* Yi Seonbok, *„Thunder-axes" and the traditional view of stone tools in Korea*. Journal of East Asian Archaeology 4.1-4, 2002, 293-306.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

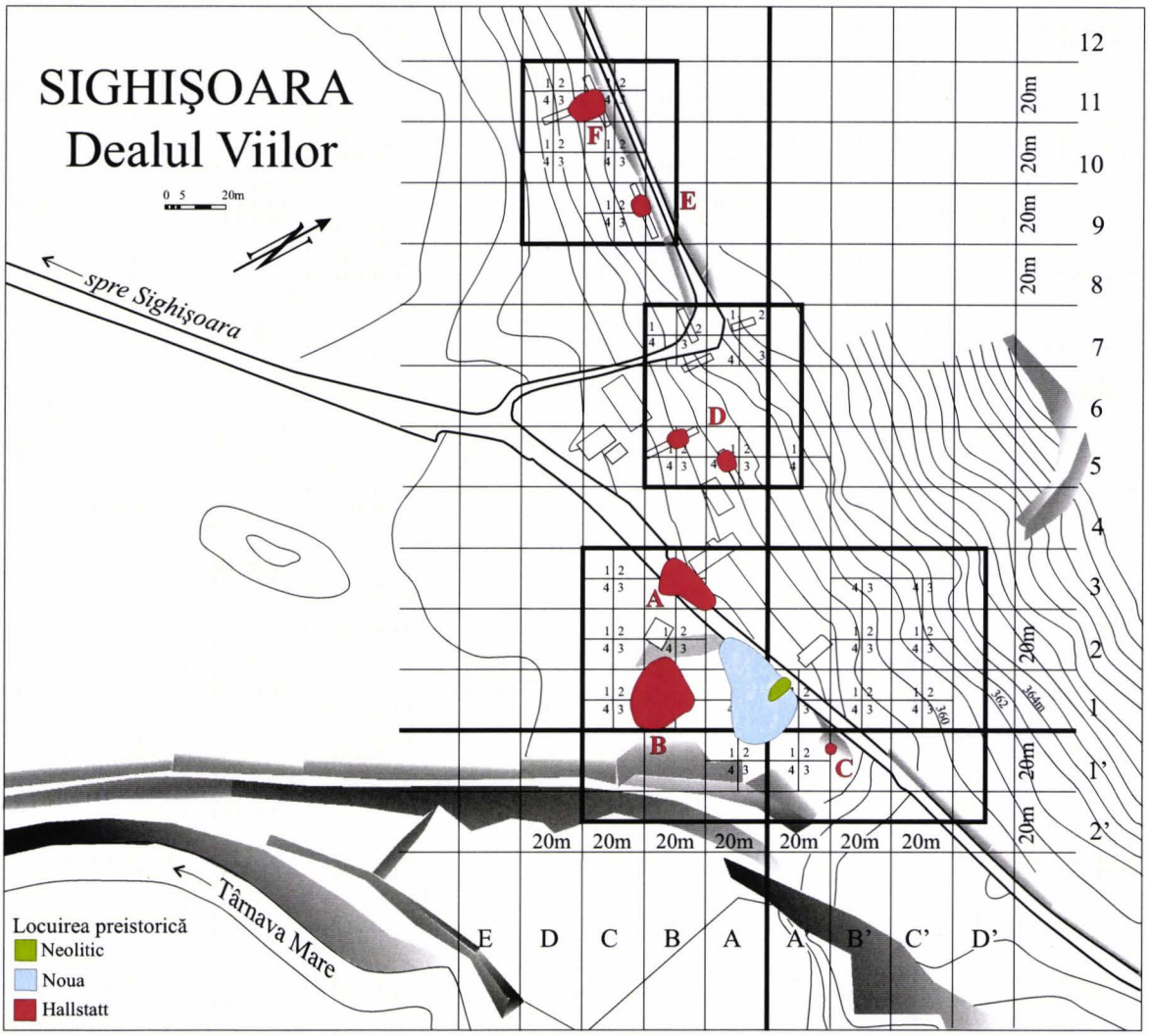

Fig. 1072. Sighişoara „Dealul Viilor". Distribuţia urmelor preistorice în zona săpată din punctul „Aşezarea".

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

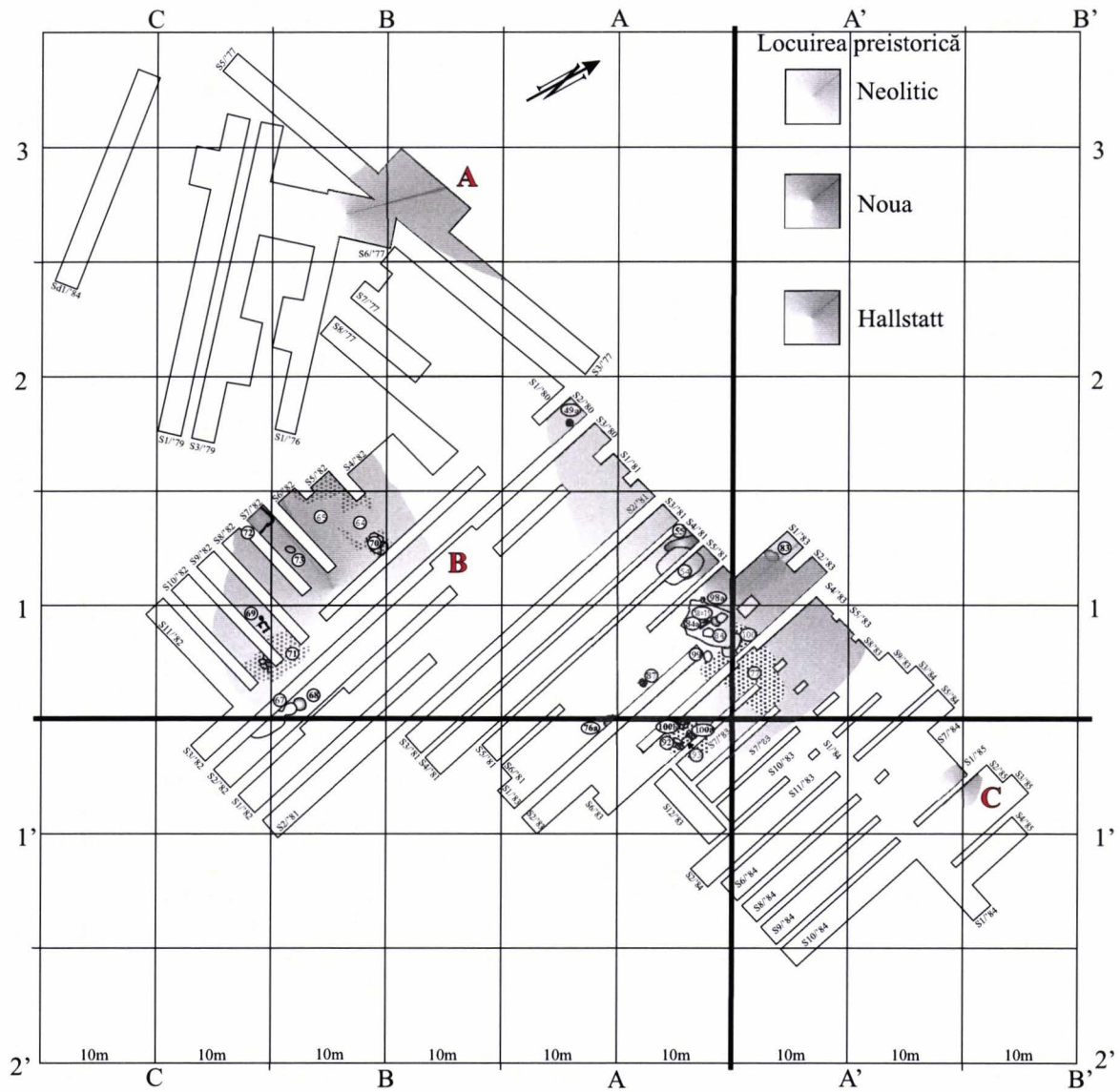

Fig. 1073. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea". Complexele preistorice şi distribuţia urmelor preistorice în zona T1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

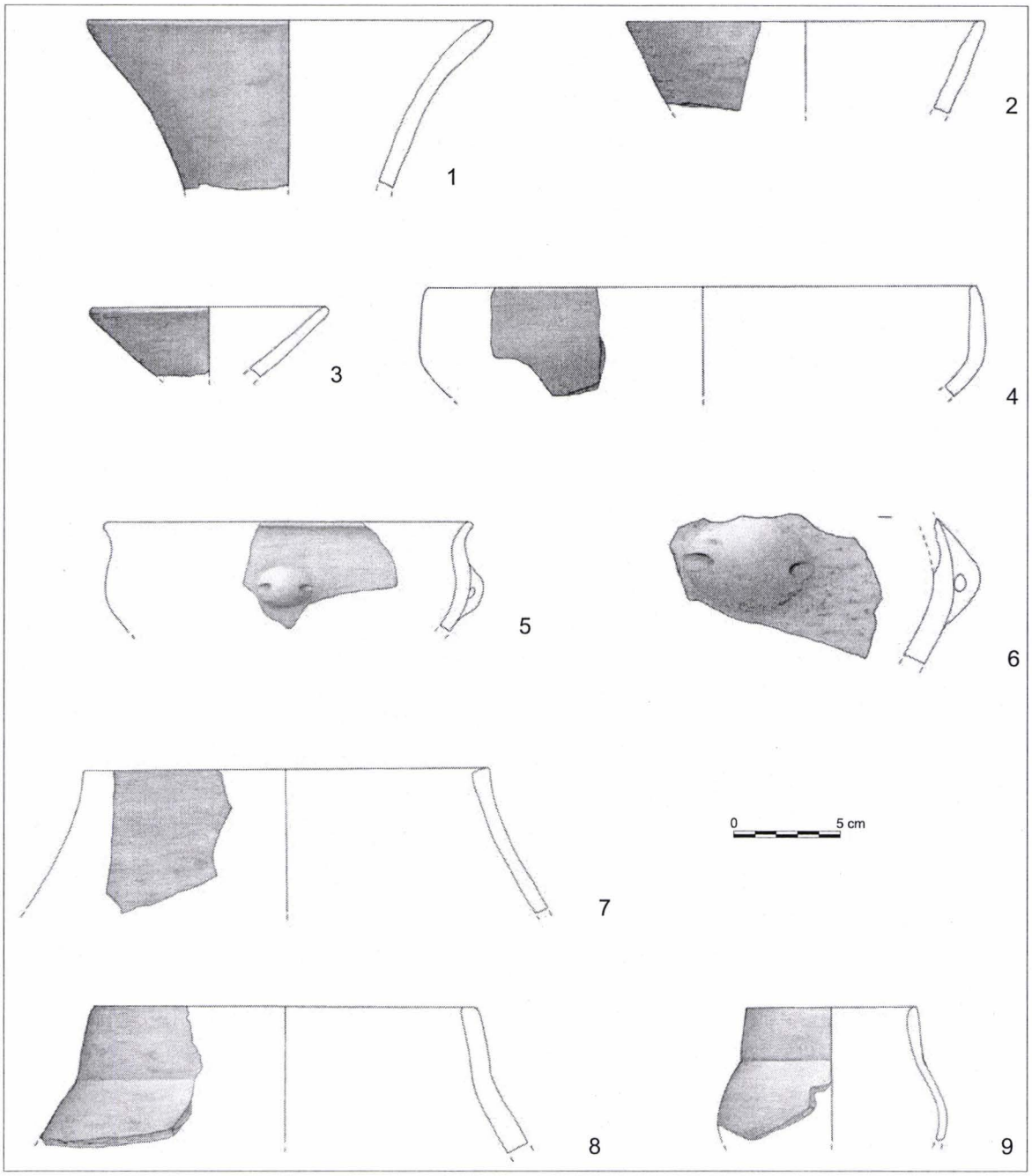

Fig. 1074. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea". 1-9 Ceramică neolitică/eneolitică (cultura Tiszapolgár).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

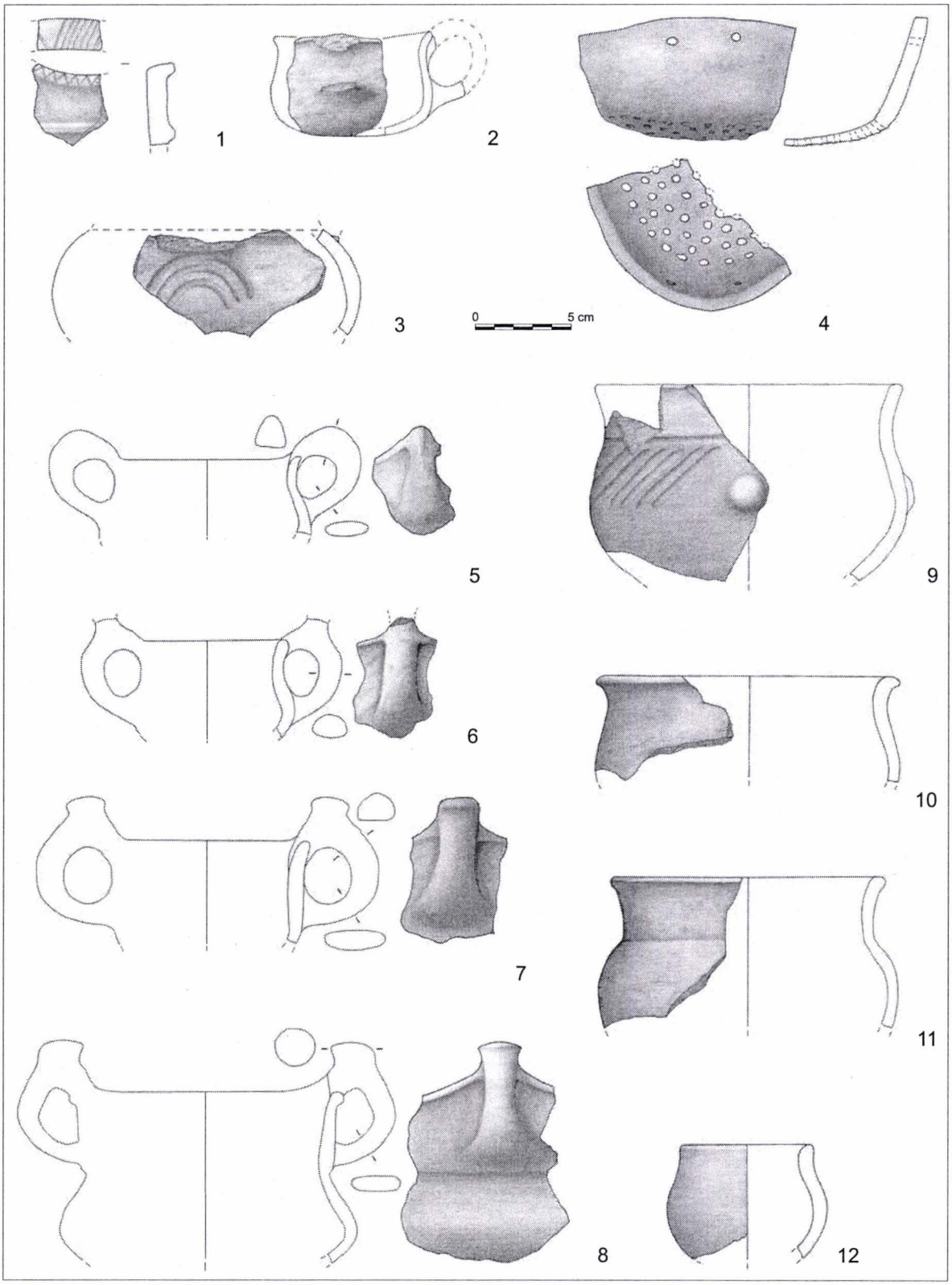

Fig. 1075. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea". 1 Ceramică de tradiţie Wietenberg, 2-12 ceramică a culturii Noua.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

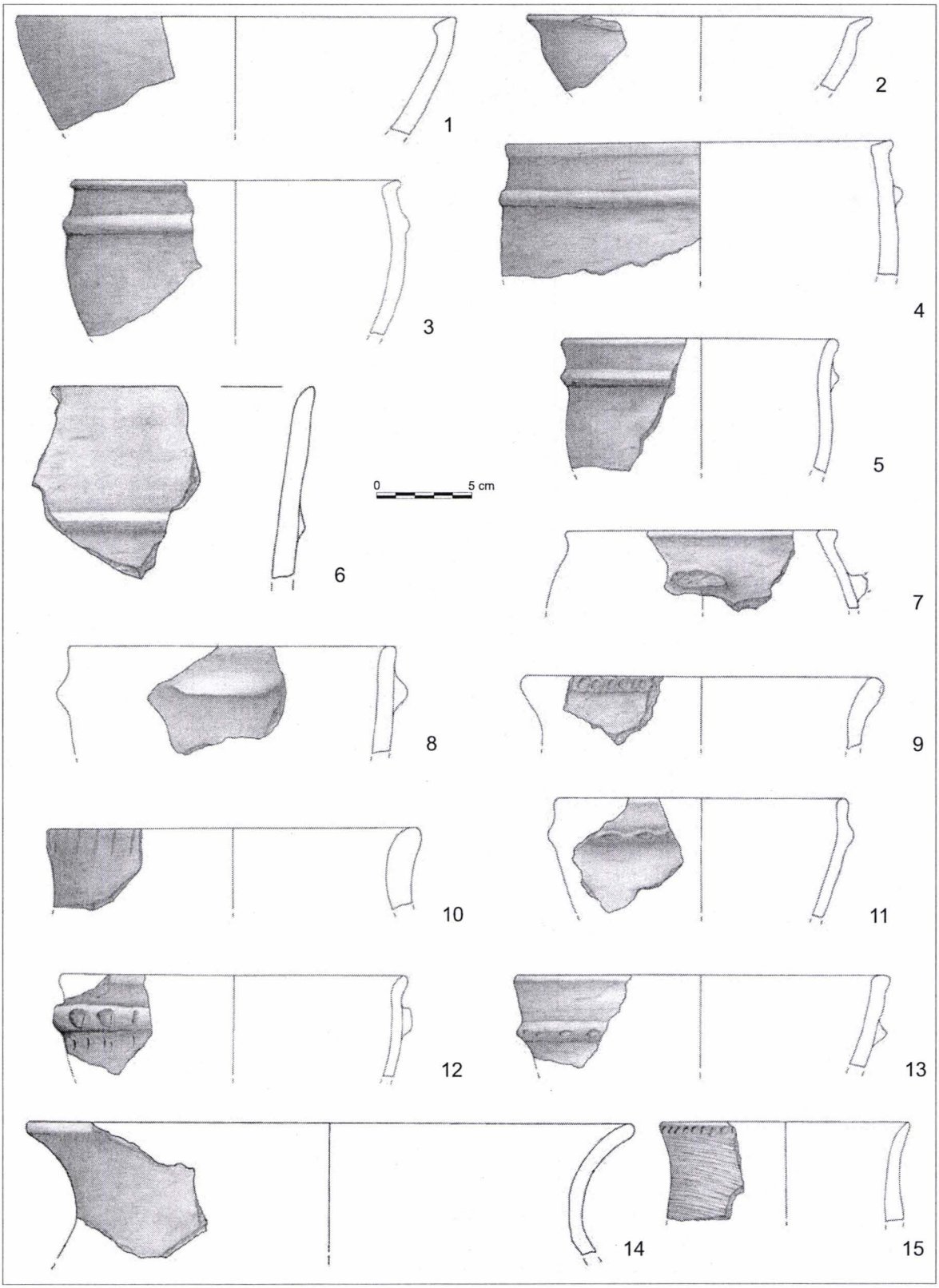

Fig. 1076. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea”. 1-15 Ceramică a culturii Noua.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

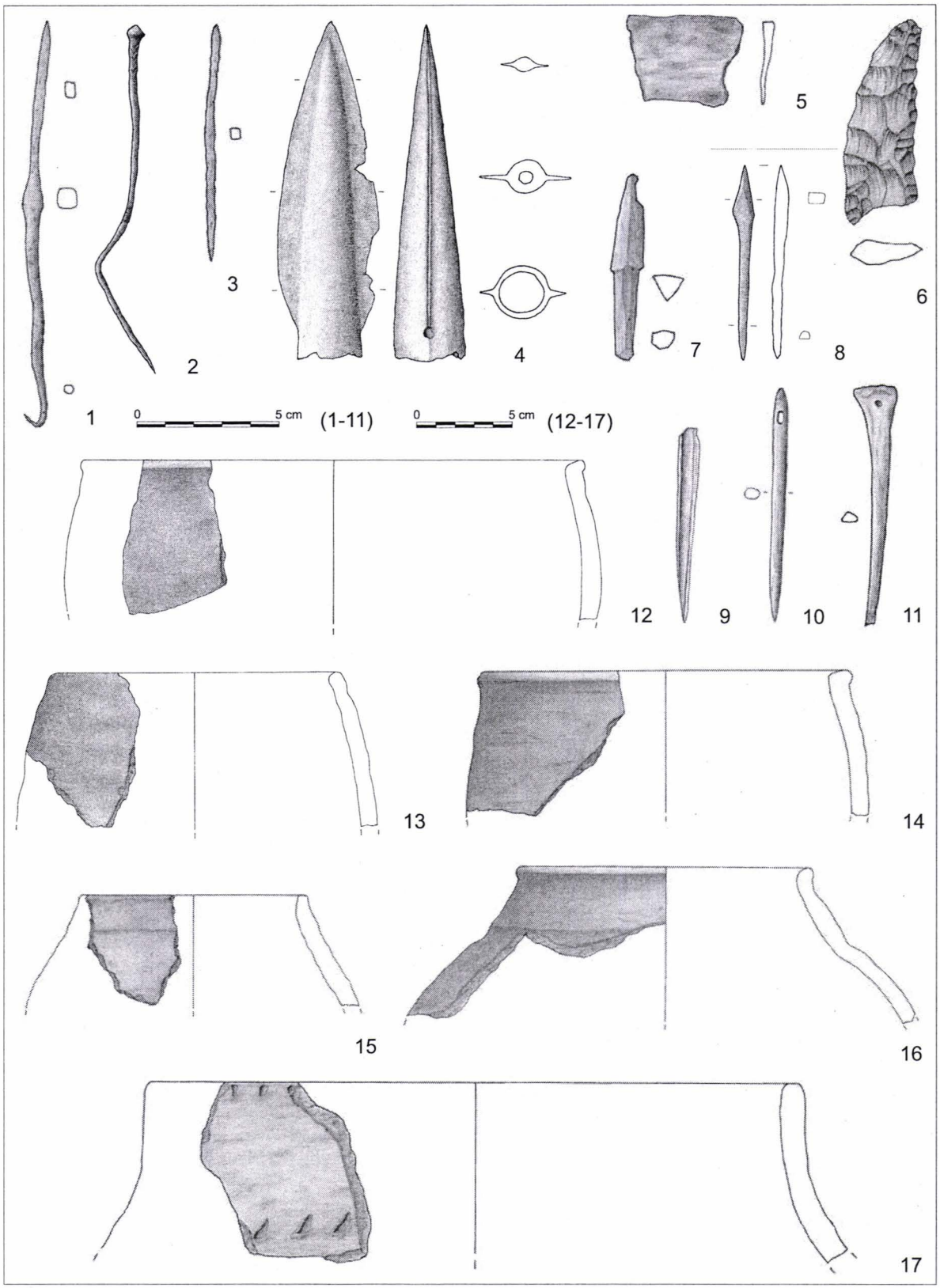

Fig. 1077. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea". Materiale ale culturii Noua. 1-5 bronz, 6 silex, 7-11 os, 12-17 ceramică.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

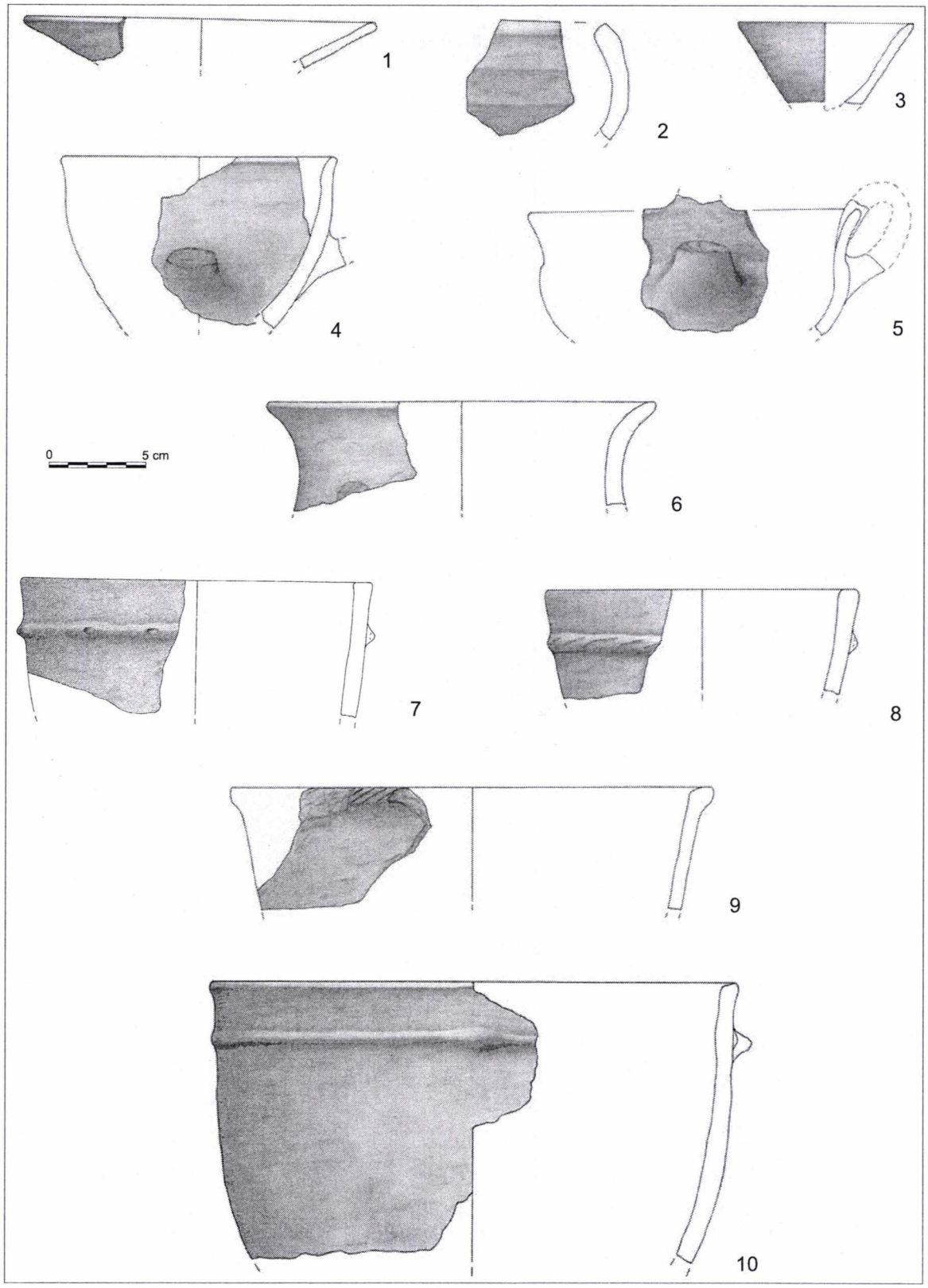

Fig. 1078. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea". 1-10 Ceramică hallstattiană din zona T1-A (1-5 din săpăturile anului 1976).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

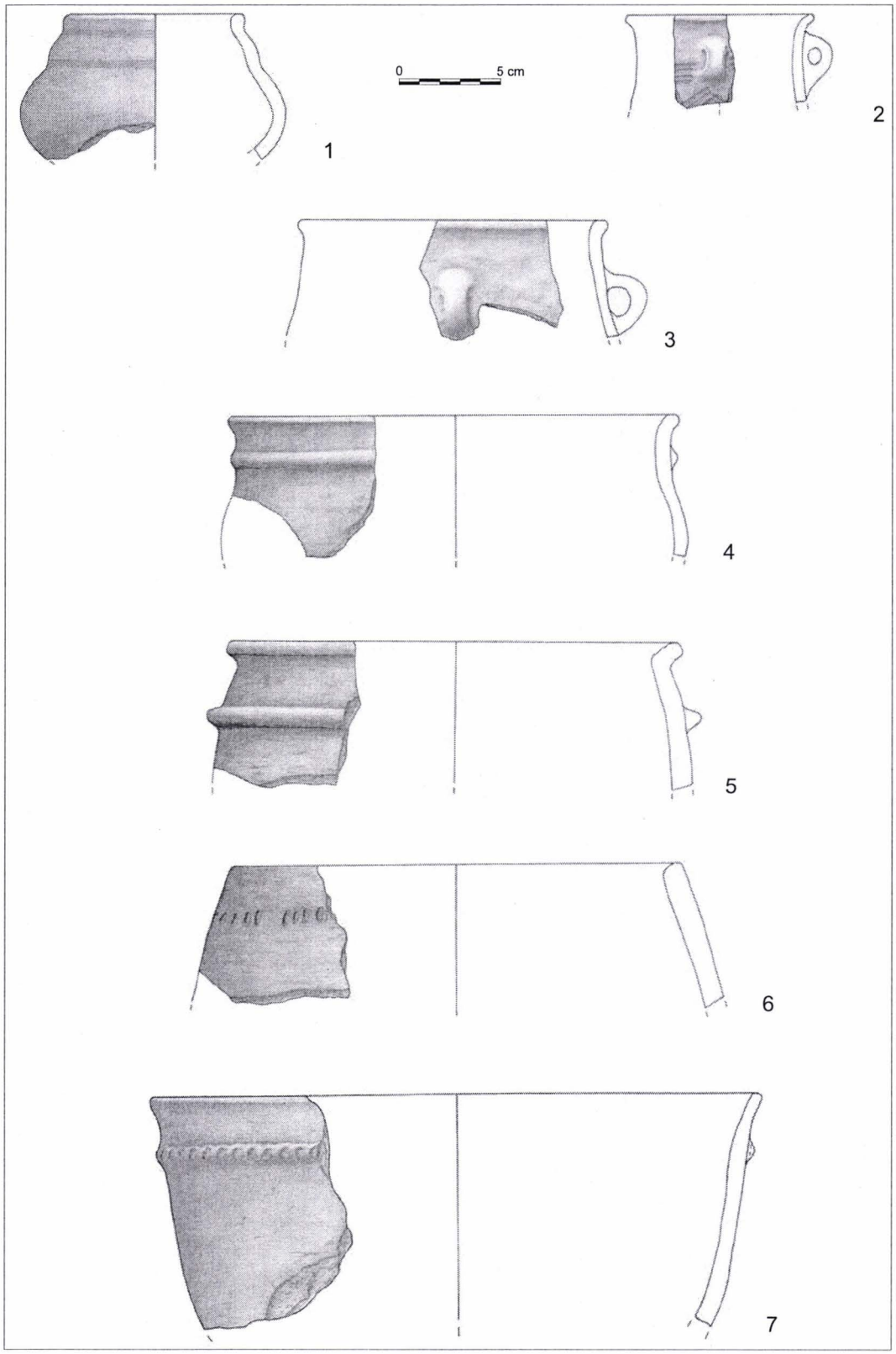

Fig. 1079. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea”. 1-7 Ceramică hallstattiană din zona T1-A.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

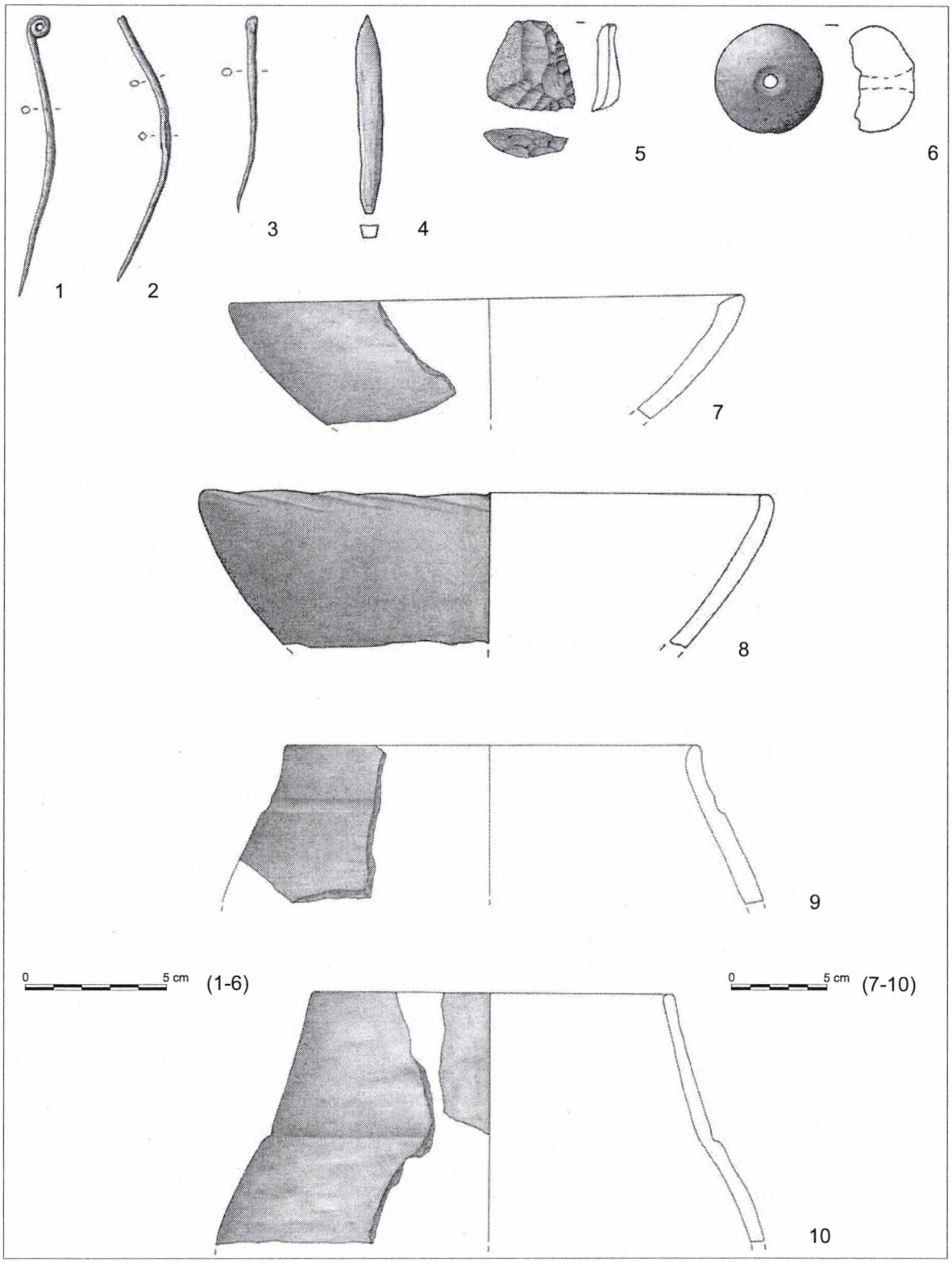

Fig. 1080. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea". 1-10 Materiale hallstattiene din zona T1-A. 1-3 bronz, 4 os, 5 silex, 6-10 ceramică.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

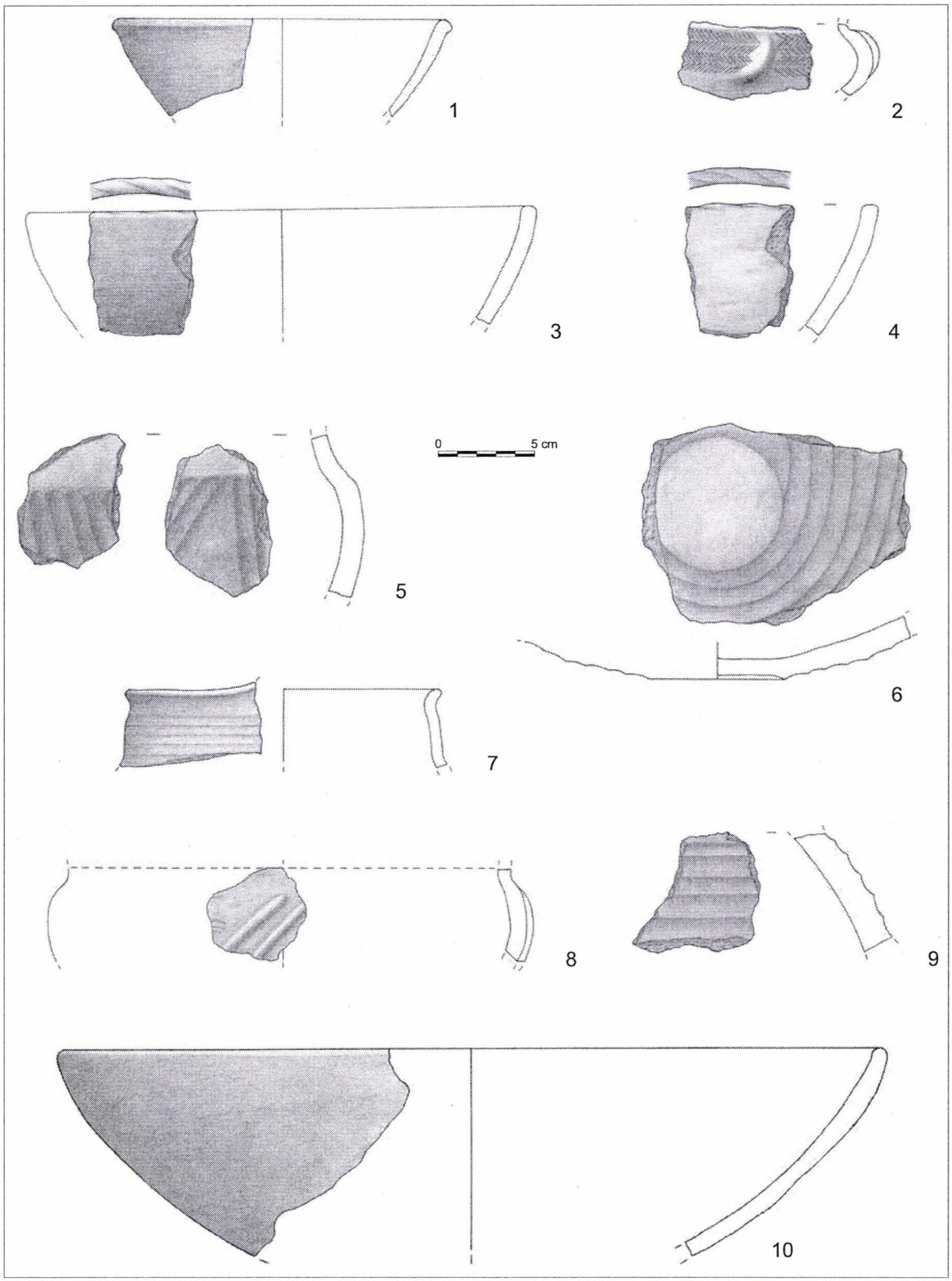

Fig. 1081. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea”. 1-10 Ceramică hallstattiană din zona T1-B.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

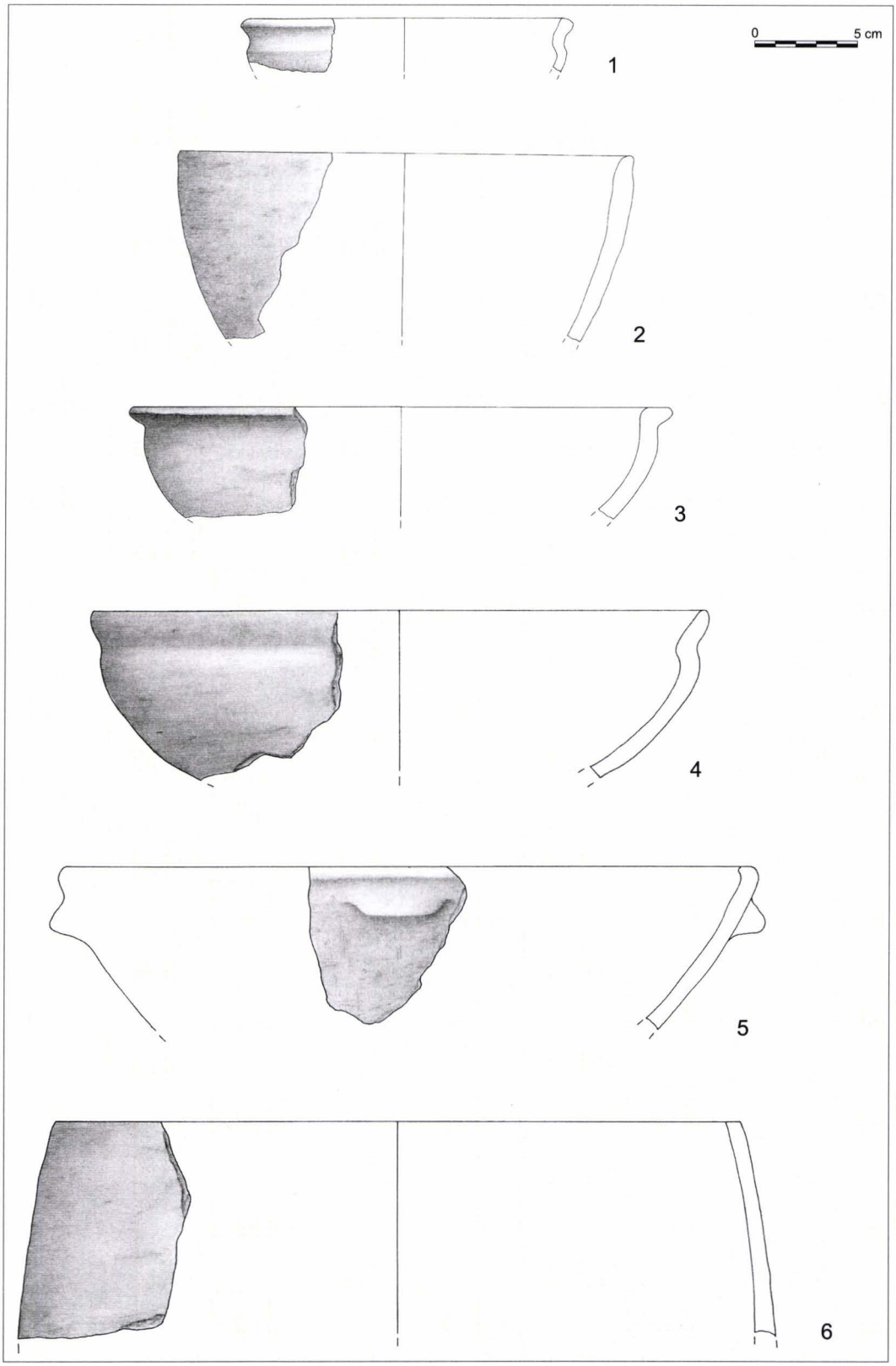

Fig. 1082. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea". 1-6 Ceramică hallstattiană din zona T1-B.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

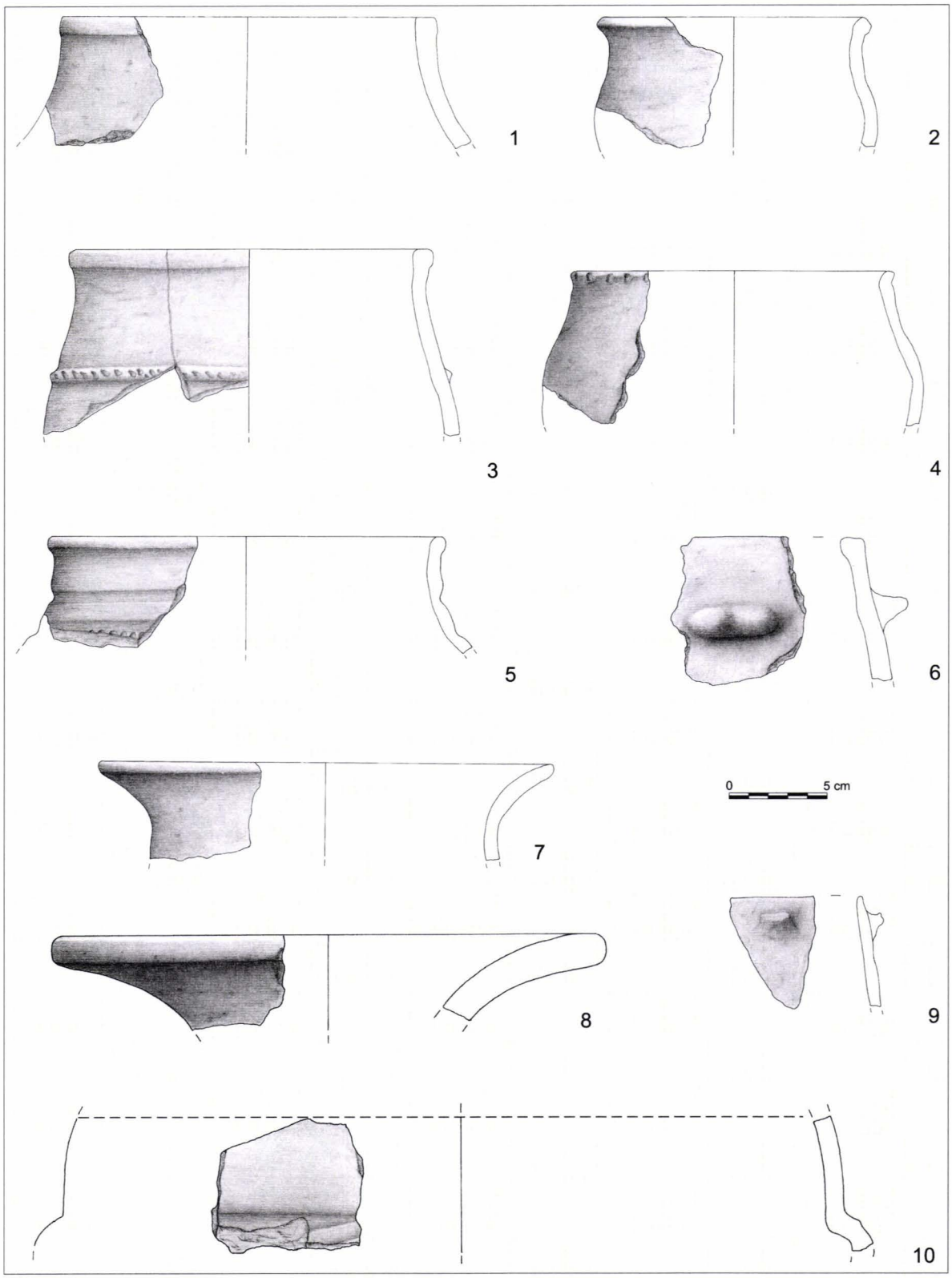

Fig. 1083. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea". 1-10 Ceramică hallstattiană din zona T1-B.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

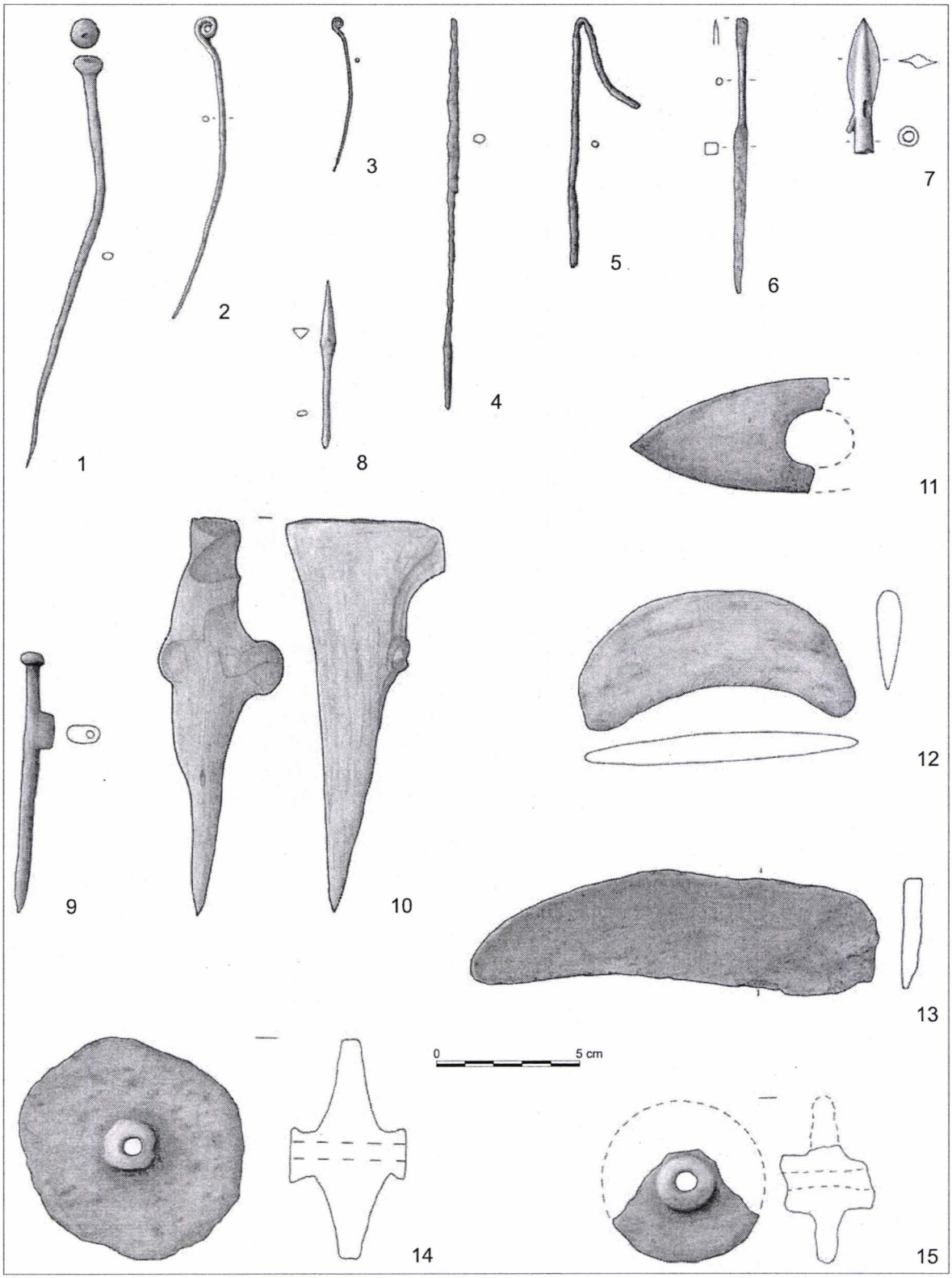

Fig. 1084. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea". 1-15 Materiale hallstattiene din zona T1-B. 1-7 bronz, 8-10 os, 11-13 piatră, 14-15 lut.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

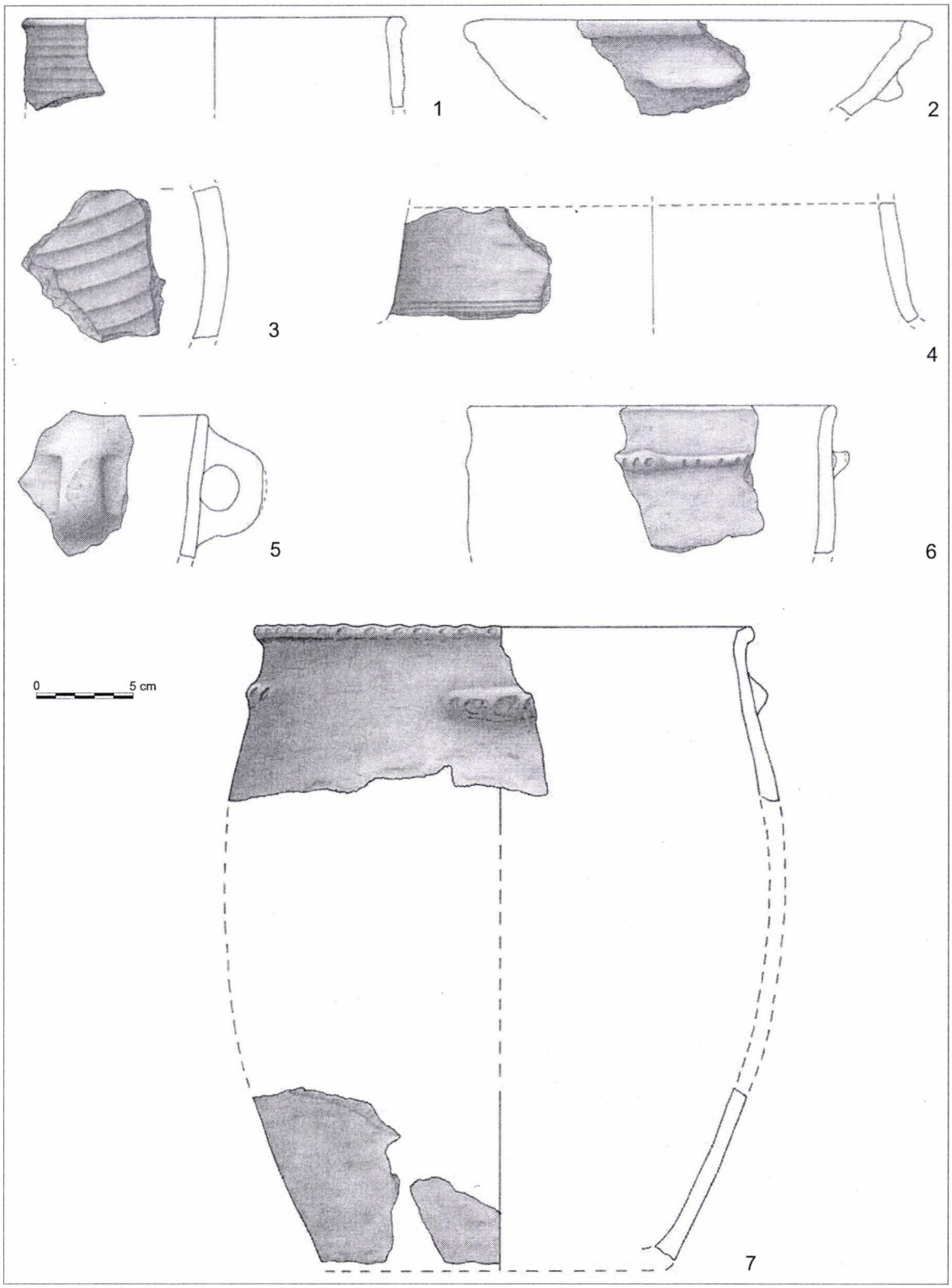

Fig. 1085. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea”. 1-7 Ceramică hallstattiană din zona T1-C.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

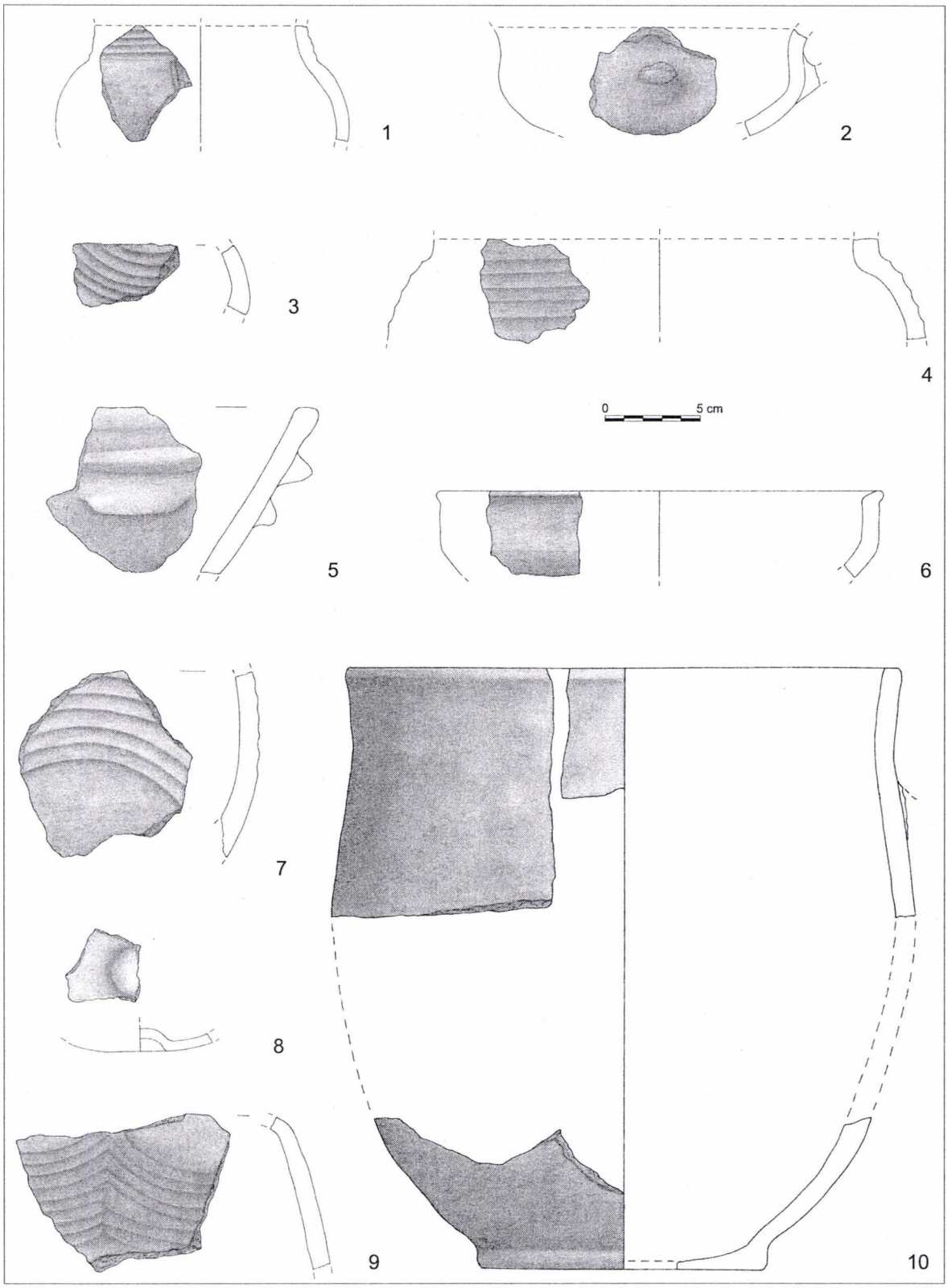

Fig. 1086. Sighişoara „Dealul Viilor-Aşezarea". 1-10 Ceramică hallstattiană. 1-6 din zona T3-D, 7-9 din zona T3-F, 10 din zona T3-E.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Vorrömische Besiedlung von Sighişoara „Dealul Viilor"

Neolithikum/Äneolithikum (Tiszapolgár Kultur – 4. Jt. v. Chr.)

Bei den Grabungen in der mehrphasigen nach-römischen Siedlung wurden auch einige Funde des Neolithikums/Äneolithikums geborgen, die jedoch nicht in einen stratigraphischen Zusammenhang gebracht werden können. Typologisch sind sie am wahrscheinlichsten der Tiszapolgár Kultur zuzuordnen.

Noua Kultur (16./15. - 13./12. Jh. v. Chr.).

Der Noua Kultur sind, relativ nah beieinander, zwei Häuser zuzuordnen, die sich als Flächen gebrannten Hüttenlehms erhalten haben. Hinzu kommen ausserhalb liegende Gruben und Herde, sowie Reste einer Kulturschicht. Wahrscheinlich hat es sich um Höfe des Rand- oder Aussenbereiches einer Siedlung gehandelt, deren Kern ca. 300 m weiter östlich im Bereich der nach-römischen Gräberfelder liegt[1], und nicht um eine eigenständige Siedlung. Eine Bestattung kann nicht mit Sicherheit dieser Kultur zugeschrieben werden, da sie durch die spätere Besiedlung zu stark zerstört wurde.

Das Fundgut besteht aus typischer Keramik, dem einige Gegenstände aus Knochen, Stein und Metall hinzuzufügen sind. Während die wenigen Knochen- und Steingeräte innerhalb der Noua Kultur nicht ungewöhnlich sind, ergänzen eine Lanzenspitze und eine Nadel mit kleinem doppelkonischem Kopf und Tannenzweigmuster am Hals, beide in Bronzezeit D/Hallstatt A datierbar, das Repertoire der Metallfunde dieser Kultur. Besonders unter der Töpferware belegen, neben reinen Typen der Noua Kultur, Traditionen aus der älteren, mittelbronzezeitlichen Wietenberg Kultur und Vorläufer der nachfolgenden, früh-hallstattzeitlichen Keramik eine Besiedlung während der gesamten Dauer der Noua Kultur.

Hallstattzeit (13./12. - 8. Jh. v. Chr.).

In der Hallstattzeit wird die Besiedlung intensiver und es lassen sich sechs Bereiche definieren (A-F), zwischen denen Spuren dieser Zeit völlig fehlen. Lediglich im Bereich B konnten Strukturen dokumentiert werden, was allerdings an der Zerstörung durch die spätere Besiedlung und/oder an dem begrenzten Umfang der Grabungsschnitte liegen kann. In Bereich B sind zwei Häuser, ähnlich jenen der vorhergehenden Periode, erhalten, sowie mehrere ausserhalb liegende Gruben und Feuerstellen. Zwei stark gestörte Gräber könnten in diese Zeit gehören, werden aber wegen der unsicheren Zuordnung nicht eingehend diskutiert. Es dürfte sich insgesamt noch immer um Rand- oder Aussenbereiche einer dichter bebauten Siedlung handeln, deren Kern, wie bei der Noua Kultur, ca. 300 m weiter östlich im Bereich der nach-römischen Gräberfelder liegt.

Die Funde umfassen Keramik, Stein-, Knochen- und Metallartefakte. Die Keramik findet, sowohl für die Formen, als auch für die Verzierungen, gute Analogien in dem bekannten Repertoire der frühen Hallstattzeit Südosteuropas (vor allem der Gáva Kultur). Da sie zumeist recht langlebig sind, ist eine feinere Untergliederung an Hand der Keramik aus Sighişoara „Dealul Viilor" derzeit kaum möglich. Unter den Steingeräten weisen Krummmesser auf Traditionen der Noua Kultur hin. Ähnlich ist auch eine Nadel mit abgeflacht kugeligem, durchbohrten Kopf zu interpretieren, wogegen eine zweiflügelige Pfeilspitze mit Tülle und Dorn nicht vor das 8. Jh. v. Chr. datiert werden kann.

Es lässt sich tendenziell eine frühere Besiedlung in den Bereichen A und B feststellen, da hier in der Keramik und den übrigen Funden Traditionen der Noua Kultur erkennbar sind. Im Bereich A fehlen zudem auch die Formen und Ornamente der klassischen Frühhallstattzeit (Gáva Kultur), dagegen fehlen in den Bereichen C-F solche tendenziell frühen Elemente. Somit dürften nicht alle Bereich zu allen Phasen genutzt worden sein und die Situation könnte so interpretiert werden, dass der Kern eines Hofes (oder weniger Höfe) mehrfach kleinräumig verlagert wurde(n). Lediglich

[1] Die Ergebnisse der Grabungen dort werden in Zukunft publiziert.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

der Bereich B, wo frühe Indikatoren, „klassische" hallstattzeitliche Keramik und die zweiflügelige Pfeilspitze gefunden wurden ist offenbar durchgehend bewohnt worden.

Gebäude und Einrichtungen (Abb. 936-968)

In der zweiten Hälfte des 3. Jh. scheinen Häuser mit einer Fläche von 10-12 m² oder 15-17 m² charakteristisch zu sein, es gibt jedoch auch solche mit deutlich grösserer Nutzfläche, bis über 20 m² (Abb. 936). Im 4. Jh. herrschen offenbar Häuser mit Flächen von 9-12 m² vor (Abb. 937). Das 6. Jh. ist, im Gegensatz zu anderen zeitgleichen Siedlungen, durch kleinere Häuser, mit Flächen um 9 m² gekennzeichnet (Abb. 938). Sowohl im 7., als auch im 8. Jh., ist die Situation anders, denn die Landschaft wird offensichtlich durch Häuser von 10-12 m² und 15-17 m² dominiert (Abb. 939-940). Die Untersuchung der Häuser des 12. Jh. erlaubt, auch auf Grund der kleinen Anzahl von aufgedeckten Komplexen, keine Bestimmung von Regeln. Bemerkenswert ist jedoch das Vorkommen von einigen relativ grossen und sehr grossen Häusern (Abb. 941).

Besonders in der zweiten Hälfte des 3., aber auch im 4. Jh., wurden die Häuser nur wenig in den Boden eingetieft und können als Oberflächenhäuser angesehen werden (Abb. 942-943). In den nachfolgenden Perioden, bereits im 6. Jh. und dann besonders deutlich im 7.-8. Jh., ist die Tendenz zu beobachten, dass die Häuser tiefer eingegraben werden, im Mittel um 50 cm, nur in seltenen Fällen noch tiefer (Abb.944-946). Die Häuser des 12. Jh. setzen diese Tendenz fort, wobei die mittlere Tiefe der Eingrabung nun um 40 cm liegt (Abb. 947).

Bauten mit rechteckiger Grube, mehr oder weniger gerundeten Ecken und bis zu 0,50 m eingetieft, ohne Pfostenspuren oder Heizinstallationen (Haustyp 01: Abb. 13/ 1), sind, mit Ausnahme des 7. Jh., in allen untersuchten Zeitabschnitten vertreten (Abb. 948). Oberflächenhäuser mit gebranntem Lehmfussboden, wenig eingetieft (Haustyp 08: Abb. 13/ 30), scheinen vor allem die zweite Hälfte des 3. Jhs. zu charakterisieren (Abb. 956). Weitere Häuser mit rechteckigem Plan und gerundeten Ecken, ebenfalls ohne Einrichtungen zur Heizung, aber mit zwei Pfostengruben in den Ecken einer Seite oder entlang einer Seite (Haustyp 02: Abb. 13/ 3-4), scheinen im 4. Jh. häufiger gebaut worden zu sein (Abb. 949). Der Aussagewert der wenigen Beispiele dieser Art in Sighişoara ist jedoch auf Grund der kleinen Zahl begrenzt. In anderen Gebieten ist allerdings ein Vorherrschen dieses Typs besonders im 6. Jh. zu beobachten. Dagegen sind in Sighişoara Grubenhäuser, bis zu 0,50 m Tiefe, mit einer Nutzfläche von 8 bis 9 m², und mit Stützpfosten in den Ecken (Haustyp 03: Abb. 13/ 5) ausschliesslich als Befunde des 6. Jhs. identifiziert worden (Abb. 950). Trotz ihrer kleinen Anzahl wird die chronologische Einordnung auch durch die Datierung dieses Typs in anderen geographischen Räumen bestätigt. Häuser, wiederum ohne Heizvorrichtungen (mit Ausnahme von Variante 4b), von rechteckiger oder hexagonaler Form, mit jeweils einem Paar nahe beieinanderstehender Pfosten, üblicherweise an den kurzen Seiten (Haustyp 04: Abb. 13/ 6-9), sind sowohl für die zweite Hälfte des 3. Jhs. als auch im 4. Jh., später wieder im 8. Jh. belegt, wobei im letztgenannten Fall die Pfostenpaare an den Langseiten zu finden sind (Abb. 951).

Die Haustypen 05 – 07 sind durch vorhandene Heizungsinstallationen definiert. Bei den Bauten, bestehend aus Öfen aus Flußsteinen und Sandsteinplatten, die manchmal regelrecht wie „Kachelöfen" wirken (Haustyp 05: Abb. 13/ 10-17), ist eine fundamentale Veränderung zu beobachten. Sie fehlen vollständig unter den Befunden des 3. Jh., sind mit wenigen Beispielen für das 4. Jh. belegt, sehr schwach im 6. Jh. vorhanden um dann im 8. Jh. zu dominieren. Obwohl die Befundzahl für jede einzelne Phase in Sighişoara gering ist, wird das gebotene Bild dieses Haustypes im gesamten Gebiet Siebenbürgens bestätigt und findet auch typologische und chronologische Entsprechungen in anderen Gebieten Zentral- und Osteuropas (Abb. 952). Im Unterschied hierzu ist bei Häusern mit offenen Feuerstellen (Haustyp 06: Abb. 13/ 18-24), eine Tendenz der Zunahme seit der zweiten Hälfte des 3. Jhs. und bis in das 8. Jh. sichtbar, während danach ihre Anzahl wieder fällt (Abb. 953). Ebenso wie bei den Häusern mit Feuerungsanlagen aus Flußsteinen und Sandsteinplatten (Haustyp 05: Abb. 13/ 10-17), scheinen Häuser mit Öfen, die ausserhalb des eigentlichen Wohnbereiches und ohne Verbindung zu oberirdischen Stützelementen eingegraben wurden (Typ 07a-b), besonders für das 8. Jh. typisch zu sein und kommen vorher nur selten in

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

der zweiten Hälfte des 3. Jhs. vor (Abb. 954-955). Durch seine Häufigkeit unter den Bauten des 8. Jhs. vervollständigt dieser Typ eigentlich das Bild, das durch die Häuser vom Typ 05 vermittelt wird (Abb. 952; 954).

Typ 09 (Abb. 13/ 31), bestehend aus rundlichen Bauten, ohne Feuerungsanlagen oder andere Einbauten, jedoch mit zwei Pfostenlöchern entlang dem kürzeren Durchmesser, innen am Rand der Hausgrube, ist nur für die Zeit des 12. Jh. belegt (Abb. 957).

Interessant sind Beobachtungen zu der Zone die in den jeweiligen Etappen der Siedlung von Sighişoara „Dealul Viilor" bewohnt wurde. Im 3. Jh. werden auch etwas höhere Lagen der Umgebung bevorzugt (Abb. 962). Dagegen sind es vor allem die niedriger gelegenen Areale, die im 4. Jh. besiedelt werden (Abb. 963). Im 6., aber auch im 7. Jh. wird vor allem in der niedrigeren Zone gewohnt (T1) einige Bauten liegen aber auch in der Höheren (T3) (Abb. 964-965). Während des 8. Jhs. ist dann offensichtlich die bevorzugte Wohnlage der höher gelegene Teil des Gebietes (T2)(Abb. 966). Auch in der letzten Besiedlungsphase (12. Jh.) ist eine gewisse Vorliebe für die höheren Zonen zu beobachten (Abb. 968).

Zur Lage der Häuser innerhalb der Siedlung sind einige Bemerkungen möglich. Die kleine Anzahl von untersuchten Befunden der ersten Stufe (zweite Hälfte des 3. Jh.) in Sighişoara „Dealul Viilor" erlaubt es nicht, klare Regeln zu erkennen, dennoch zeichnet sich eine Tendenz zur linearen Anordnung in Ost-West Richtung ab (Abb. 962). Im 4. Jh., der zweiten Siedlungsphase, scheinen die Häuser in parallelen Reihen, in Nord-Süd Richtung, ausgerichtet zu sein (Abb. 963). Es hat den Anschein, dass die in der ersten Phase beobachtete Tendenz die Häuser linear anzuordnen, sich in der dritten Phase (6. Jh.) wiederholt (Abb. 964), und zu einem gewissen Grad auch in der vierten Phase (7. Jh.) beibehalten wird (Abb. 965). Im 8. Jh., der fünften Siedlungsphase, zeichnet sich ein zentraler Platz ab, um den sich die Häuser gruppieren, insbesondere bei den Befunden auf der zweiten Terrasse (Abb. 967-967a)[1]. Dagegen ist in der sechsten Besiedlungsphase von Sighişoara „Dealul Viilor" (12. Jh.), keine Organisation innerhalb der Siedlung erkennbar (Abb. 968).

Nach-römisches Töpferhandwerk in Sighişoara (Abb. 969-970)

Die wichtigsten Argumente für eine Keramikproduktion in der Siedlung von Sighişoara „Dealul Viilor" sind die beiden Töpferwerkstätten der zweiten Phase (4. Jh.): Katalog Nr. 50=B1/81 (Abb. 1102) und Katalog Nr. 51.=B2 1981 (Abb. 1103). Indizien für die lokale Töpferei auch in anderen Phasen der Besiedlung von Sighişoara „Dealul Viilor" liegen in Form von einer ganzen Serie von Ausschussware vor, die durch Brandfehler oder die Verformung der Gefässe zu erkennen ist. Ausschuss ist sowohl unter den grossen handgemachten Gefässen (Technologische Kategorie III) zu finden, als auch unter der Keramik, die auf der schnellen (Technologische Kategorie I.12 - 13) oder der langsamen Scheibe (Technologische Kategorie II) gedreht wurde, fehlt aber unter der sandgemagerten bräunlich-roten Scheibenware (Technologische Kategorie I. 141) (Abb. 970). Archäologische Befunde, in denen solche Indizien für Töpferei gefunden wurden, gehören der ersten (zweite Hälfte 3. Jh.), zweiten (4. Jh.), dritten (6. Jh.) und fünften Phase (8. Jh.) an (Abb. 969-970).

Ein weiterer Beleg für eine Keramikproduktion in diesem Gebiet während dem 4. Jh. bietet der Töpferofen, Befund 243/271, der 1992 gelegentlich der Grabungen auf der Flur Sighişioara „Dealul Viilor" – „Nekropole" entdeckt wurde, und der ebenfalls am rechten Ufer der Târnava Mare, ca. 300 m flussaufwärts von der Flur „Siedlung" liegt[2].

---

[1] Siehe auch BALTAG *Aşezări*, 143 ff., sogenannte „Runddörfer" 190 Abb. 3A (Siedlung 1 von Bratei), 3B (Sighişoara „Dealu Viilor"), 191 Abb. 4 (Albeşti „La Căţea").

[2] Der Ofen mit einer NO-SW ausgerichteten, konischen Feuerungskammer war in den anstehenden gelben Lehm gegraben. In seinem Inneren waren zwei stark splitternde Sandsteinplatten aufgestellt und im gelben Lehm fixiert worden, auf die Steinplatten horizontal gelegt worden waren, die in die Kammer gestürzt aufgefunden wurden und die wohl als Lochplatte dienten. Die Füllung der Brennkammer bestand aus einer dicken Schicht mit Holzkohlebrocken und Fragmenten der verstrichenen Tonkuppel des Ofens, Steinen, Asche und Keramikscherben; vollständig konnten zwei Gefässe restauriert werden, sowie mehrere Weitere

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Die Erklärung für diese Konzentration von nach-römischer Töpferei liegt in den Tonlagerstätten des Gebietes, die auch heute noch durch eine Ziegelfabrik genutzt werden, etwa 300 m flußabwärts von der nach-römischen Siedlung.

Schlussfolgerungen aus der Keramikanalyse (Abb. 971-1071)

Trotz aller Nachteile durch das häufige Fehlen von genauen chronologischen Anzeigern und unter Berücksichtigung der unvollständigen Ausgrabung des Fundortes von Sighişoara „Dealul Viilor", erlauben die Untersuchungen der Keramik, einige interessante abschliessende Bemerkungen zu den technologischen Kategorien, der Formentwicklung und den Ziertechniken und –ornamenten.

Bei der Analyse des Töpfergutes von Sighişoara „Dealul Viilor" wurden 1140 Kategorien, Typen, Untertypen und Varianten von Formen berücksichtigt, deren Verteilung auf die Siedlungsetappen sich unterscheidet und somit auch zu einer Verfeinerung ihrer chronologischen Aussagekraft führt.

Das Bild, das sich in der Mengenverteilung bietet, entspricht der allgemeinen Situation der nach-römischen Besiedlung, wie sie im quantitativen Diagramm der Formen aus Sighişoara „Dealul Viilor" sichtbar wird. Dementsprechend gehört die grösste Formenvielfalt in das 3. Jh., während danach eine fortgesetzte Verarmung bis in das 7. Jh. einsetzt. Im 8. Jh. ist wieder eine leichte Bereicherung zu beobachten, von einer erneuten Verarmung des Formenrepertoires im 12. Jh. gefolgt, die im speziellen Fall von Sighişoara, durch die kleine Zahl der untersuchten Befunde des 12. Jhs. zu erklären ist (Abb. 971).

Die chronologische Aussagefähigkeit der Formen ist für die Phasen sehr unterschiedlich. Vergleicht man die Diagramme der Formen für das 3., 4. und 6., aber auch für das 12. Jh., so erkennt man eine gewisse Ähnlichkeit der Ausdrucksform. Ganz anders sehen dagegen die Diagramme für das 7. und 8. Jh. aus (Abb. 972-976).

Die grössten Formähnlichkeiten bestehen zwischen dem 3. und dem 4. Jh. Im Vergleich dieser beiden Perioden sind verschiedene Kategorien von Bedeutung: Krüge (bx), Becken (bl), grosse Töpfe (af), Schüsseln (c), Schalen (d) oder Tassen (e). Das Vorkommen von Bechern (j) oder Töpfchen (h) im 4. Jh. hat, auf Grund der sehr kleinen Anzahl, keine entscheidende Bedeutung. Ausserdem wird die häufigere Nutzung von grossen Vorratsgefässen im 4. Jh. deutlich (Abb. 972, 973).

Im Unterschied zu der oben skizzierten Lage ist im 6. Jh. eine unübersehbare Reduzierung der Formenvielfalt zu bemerken, ja teilweise das völlige Verschwinden mancher Typen (Töpfchen oder Amphore) (Abb. 974). Das Formendiagramm dieser drei Stufen (3., 4. und 6. Jh.) zeigt dagegen keine Pfannen (i) oder Eimer (l).

In Bezug auf die Formenvielfalt, ist auch das Diagramm für das 12. Jh. ähnlich, es fehlen aber grosse Töpfe, Schüsseln, Vorratsgefässe oder kleine Pfannen, dafür erscheinen allerdings neue Formen, wie etwa die Eimer. Ein weiterer Unterschied besteht darin, dass die Formen des 3.-6. Jhs. später nur noch in sehr kleinen Mengen vorhanden sind (Abb. 977).

Völlig anders sind dagegen die Formendiagramme des 7. und 8. Jhs., in denen neben den dominanten Töpfen, nur ausgesprochen wenige Exemplare von Krügen und kleinen Pfannen vertreten sind (Abb. 975-976).

---

teilweise. Im südöstlichen Teil der Brennkammer befand sich der Feuerungskanal. Verbunden hiermit lag die ovale Werkstatt. In der Verfüllung des Werkstattraumes, dessen Stratigraphie im grossen und ganzen jener des Ofens entspricht, wurden Fragmente der gleichen Keramikwaren gefunden wie im Ofen selbst. Das Inventar umfasst weiter Tierknochen, zwei Hörner von Widdern oder jungen Hirschen(?), wenig handgemachte Keramik, mehrere Arten der Ware, die auf der schnellen Töpferscheibe gedreht wurde: graue Ware mit Steinchen in der Magerung und rauher Oberfläche, graue zementartige Keramik mit Steinchen in der Magerung, aussen und innen leicht geglättet, feine graue Keramik mit Polituromamenten. Von letztgenannter Ware ist der Henkel eines oenochoe-Kruges zu beachten, der mit senkrechten Kanneluren im Unterteil verziert war und eine Datierung des Befundes in die zweite Hälfte des 4. Jh. erlaubt (unveröffentlicht, Grabungen R. Harhoiu, N. Boroffka).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Die Keramik der nach-römischen Siedlungsphasen

Die Keramik des ersten Siedlungshorizontes (zweite Hälfte des 3. Jhs.) (Abb. 978-982)

Technologisch dominiert im 3. Jh. feine graue Ware, worauf ein wichtiger Prozentsatz von rauher, grauer Keramik folgt, sowie ein geringer Anteil an zementartiger Ware. Ein Charakteristikum dieser Zeit stellt rauhe rote Ware dar, die auf der schnell rotierenden Scheibe hergestellt wurde. Schliesslich existiert auch ein beachtlicher Prozentsatz an handgemachter Keramik (Abb. 978).

Unter den Formkategorien (Töpfe, Krüge, Schüsseln etc.), die nur für diese Zeit spezifisch sind, finden sich nur sehr schwach präsent, und zwar nur in dieser Phase, Standfußschalen (k.) mit zwei Exemplaren, wobei selbst diese unsicher bestimmt sind. Die Typen und dann auch die Untertypen sind besser vertreten, wobei aber das Ausdrucksdiagramm durch Varianten bestimmt wird. Sowohl im Falle der Typen, als auch bei den Untertypen oder Varianten, herrschen Formen vor, die jeweils nur durch ein Exemplar belegt sind, so dass ihre chronologische Bedeutung abgeschwächt wird (Abb. 979 - 983). Eine bessere Situation ist nur bei einigen Untertypen zu erkennen, wo wenigstens 3, 4 ,5 oder sogar 16 Exemplare vorhanden sind (a.18.01, af.02a, a.03.01, a.18.02, c.05.04). Es muss allerdings bemerkt werden, dass bei den Typen die chronologische Relevanz zu beachten ist. Gemeint sind Topftyp a.19, Kümpfe (bol.07 und bol.12) oder grosse Töpfe der Typen af.01 - af.02, mit jeweils 2 Exemplaren, aber insbesondere die Krüge vom Typ bx.12, mit 7 Stücken, sowie die Varianten a-d der Krugform bx.17. Die Liste der Typen, die nur für das 3. Jh. charakteristisch sind wird durch bestimmte Vorratsgefässe (f.03, f.06) und Tassen (e.03) ergänzt.

Die geringe Anzahl genau datierbarer Formen findet sich nicht nur beim 3. Jh., sondern diese Situation gilt auch in den anderen Zeitabschnitten, eine logische Folge der unvollständigen Ausgrabung der verschiedenen Zeitstufen von Sighişoara „Dealul Viilor", aber auch der generellen Einheitlichkeit der Keramikformen des 3.-6. Jh. (Abb. 973-975).

Die Keramik des zweiten Siedlungshorizontes (4. Jh.) (Abb. 984-989)

Technologisch ist im 4. Jh. eine deutliche Abnahme der feinen grauen Ware, die auf der schnell rotierenden Scheibe hergestellt wurde, zu beobachten, wogegen die rauhe Ware deutlich zunimmt. Wesentlich geringer ist auch der Anteil der feinen und rauhen roten schnellen Scheibenware, während sich bei der handgemachten Keramik kaum Unterschiede abzeichnen (Abb. 984).

Die Töpferware des 4. Jh. unterscheidet sich von jener des 3. Jh. Das chronologische Diagramm der Formen des 4. Jh. zeigt, neben Kategorien die nur durch ein Exemplar repräsentiert werden (ein einziger Teller (o), der unsicher bestimmt ist), ein geringeres Vorkommen von Typen und Untertypen, wogegen die Varianten besser vertreten sind, darunter häufig aber auch Solche mit jeweils nur einem Exemplar. Zu beachten ist das relativ häufige Auftreten von Amphoren, von denen Einige wegen des Erhaltungszustandes nicht genauer definiert werden können (Typ g.y02, wie auch Typ g.y01 des 3. Jh.). Die chronologische Aussagekraft der Formen, die nur für das 4. Jh. charakteristisch sind, wird durch ihre jeweils geringe Zahl erheblich eingeschränkt (Abb. 985-989).

Formaler Ausdruck der Keramik des 3.-4. Jh. (Abb. 990-994)

Neben der geringeren Menge von spezifischen Formen, die nur für die zweite Hälfte des 3. Jhs. oder nur für das 4. Jhs. typisch sind, existiert eine Gruppe, die mehrere Typen, Untertypen und Varianten einschliesst und auch durch eine ausreichende Anzahl belegt ist, die sowohl für die zweite Hälfte des 3. Jhs., als auch für das 4. Jh. charakteristisch ist. Sie belegt eine relativ enge Verbindung dieser zwei Siedlungsperioden (Abb. 990- 994).

Zu dieser Gruppe gehören vor allem einige Krugtypen (bx. 07, bx.01, bx.10 und bx. 16), Typen und Untertypen von Schüsseln (c.05, c.03, c.02.03), Schalenvarianten (d.04.01d und d.04.01n), Typen und Untertypen von Tassen (Typ e.02 mit Untertyp e.02b) aber auch Untertypen von bestimmten Gefässböden (fd.01.03, fd.01.06), von denen letztere einen Schwerpunkt eher im 3. Jh. haben (Abb. 994).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Die Keramik des dritten Siedlungshorizontes (6. Jh.) (Abb. 995-1000)

Im 6. Jh. unterscheidet sich die Keramiktechnologie kaum von der vorhergehenden Periode, mit Ausnahme der Tatsache, dass die rötliche Ware nun praktisch nicht mehr verwendet wird. Die wenigen Scherben dieser Art aus Befunden des 6. Jhs. dürften verlagert sein (Abb. 995).

Die Töpferei des 6. Jh. wird, mit Ausnahme der Töpfe des Untertyps a.18.07 (4 Exemplare) und der Kümpfe des Untertyps bol.06d (3 Exemplare), durch eine kleine Zahl von Typen oder Untertypen und einer grossen Zahl an Varianten gekennzeichnet, von denen die meisten nur durch ein Beispiel vertreten sind (Abb. 996-1000). Wesentlich, auch wenn nur in einem Stück vorhanden, ist der Krug mit Ausguss (Typ bx. 19) als besonderer chronologischer Anzeiger für das 6. Jh.

Formaler Ausdruck der Keramik des 3. – 6. Jhs. (Abb. 1001-1020)

Der Zeitraum des 3. – 6. Jhs. wird durch eine relativ hohe Zahl von Kategorien (3 Kategorien), aber vor allem Typen (14 Typen) und Untertypen (13 Untertypen) gegenüber 15 Varianten gekennzeichnet. Ein weiterer Unterschied zu den reinen älteren Stufen besteht in dem Vorkommen von mehreren unterschiedlichen Formen, deren Schwerpunkt im 3 Jh. liegt, dann im 4. Jh., weniger im 6. Jh. Alle zusammen belegen jedoch eine Kontinuität in der keramischen Formentwicklung für diese drei Siedlungsetappen (Abb. 1001-1006).

Andererseits konnte eine Reihe von Typen, Untertypen und Varianten von Töpfen, Kümpfen, Krügen oder Untertypen von Tassen oder Schalen definiert werden, die nur in Befunden des 3. oder des 6. Jhs. auftreten. Ihr Fehlen im Fundgut des 4. Jhs. könnte aber auch auf eine zu geringe Gesamtmenge zurückzuführen sein (Abb. 1007 -1011). Dagegen erscheint eine Reihe von Typen, Untertypen und Varianten von Töpfen, Kümpfen und Krughenkeln nur in Befunden des 4. und 6. Jhs. (Abb. 1012-1016).

Ziereinheiten des 3., 4. und 6. Jhs. (Abb. 1017-1020)

Im Gegensatz zum 4. Jh., für das nur eine Variante der Politurverzierung charakteristisch ist (dl.bz.01.01: Abb. 590/ 9), was die Aussagekraft der Ornamente dieser Zeit erheblich einschränkt (Abb. 1018, 1020), wird der Dekor des 3. Jhs. durch eine Kategorie, zwei Typen und jeweils einen Untertyp und eine Variante repräsentiert (Abb. 1017, 1020). Neben Bemalung erscheinen auch eingeritzte Linien (di.ln.02: Abb. 595/ 2), eine Variante der Politur (dl.bz..02y.03: Abb. 590/ 12), aber auch zwei Typen von Stempelung (ds.01, ds.06: Abb. 591/ 6, 11), alle auf Gefässen, die auf der schnell rotierenden Drehscheibe hergestellt wurden (Abb. 1017, 1020).

Chronologisch besser aussagefähig, weniger durch ihre Anzahl als durch die dekorative Kombination, sind die Ziereinheiten des 6. Jhs., die durch drei Typen, einen Untertyp und zwei Varianten repräsentiert sind. Obwohl die kleine Zahl an Beispielen zu Vorsicht gemahnt, sind die zwei Typen von Stempelung (ds.03 und ds.05: Abb. 591/ 8, 10) durch ihre Eigentümlichkeit besonders wichtig (Abb. 1019 - 1020). Ebenfalls ausschliesslich dem 6. Jh. angehörig sind Böden mit eingeritztem Kreuz (di.cr.b: Abb. 594/ 16) und das Tannenzweig-Motiv (dl.03: Abb. 590/ 8).

Ziereinheiten des 3. – 6. Jhs. (Abb. 1021-1022)

Die oben beschriebene Situation der kleinen Zahl von Verzierungen könnte darauf hinweisen, dass sie chronologisch nicht besonders relevant sind, sofern man die Bedeutung einiger Dekorarten nicht berücksichtigt. Dennoch besteht das Repertoire des 3. – 6. Jhs. aus zwei Kategorien, sieben Typen, vier Untertypen und nur zwei Varianten und ist daher, auch durch die grosse Zahl von Exemplaren, doch von chronologischer Bedeutung (Abb. 1021). Gleichzeitig sind auch in den Verzierungen die engen Verbindungen zwischen den drei Siedlungsetappen von Sighişoara „Dealul Viilor" zu erkennen, ebenso wie die Schwerpunkte einzelner Phasen (Abb. 1022).

Während der Gefässdekor mit Leisten (Abb. 590/ 27) oder Politurmustern (Abb. 590/ 1-23) im 3. Jh. dominiert, werden diese in den folgenden Jahrhunderten immer seltener. Etwas intensiver

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

sind im 4. Jh. polierte Horizontalstreifen oder senkrechte Wellenlinien zu registrieren (dl.01: Abb. 590/ 1 - 3), denen Bänder aus Wellenlinien, manchmal verflochten, hinzuzufügen sind (dl. bz.01: Abb. 590/ 9-11). Andererseits erlauben die genutzten Ornamente auch eine Trennung des 6. Jhs. vom 3. – 4. Jh., indem manche Politurmotive häufiger verwendet wurden: Schraffuren (dl. rt: Abb. 590/ 22-23), ungeordnete Linien (dl.dz: Abb. 590/ 19-21) aber auch Motive aus komplex arrangierten Linien (dl.cx: 590/ 14-18).

Interessant erscheint auch die rote, insbesondere aber die graue oder schwarze Keramik von hoher Qualität, die auf der schnell rotierenden Scheibe hergestellt und mit alternierenden Politurbändern verziert wurde (dl.bz.alt.: Abb. 590/ 13). Sie lässt die Gefässe fast metallisch wirken. Die Mehrheit dieser Ware stammt aus Befunden, die in die zweite Hälfte des 3. Jhs. zu datieren sind, was auch die Verbindung dieser Motive mit der roten Töpferware erklärt (technologische Kategorie I.2). Im 4. Jh. ist sie deutlich schwächer repräsentiert, eine Tendenz die sich mit nur einem einzigen Fragment aus einem Befund des 6. Jhs. fortsetzt, sofern es sich nicht sogar um eine verlagerte Scherbe handelt.

Wichtig ist Unterscheidung und die Abgrenzung einiger Dekorkategorien innerhalb der drei Siedlungsetappen. Die Zäsuren, die in der Technologie erfasst wurden, finden so auch in der Verzierung ihre Bestätigung (Abb. 1026).

Die Keramik des vierten Siedlungshorizontes (7. Jh.) (Abb. 1023-1027)

Die wenige graue Keramik des 7. Jhs., die auf der schnellen Scheibe hergestellt wurde ist die letzte Äusserung dieser technischen Gattung. Der Anteil handgemachter Ware steigt sehr stark an und die langsam rotierende Scheibe wird nun eingesetzt (Abb. 1027).

Die Unsicherheit in der Definition des 7. Jhs. wird durch Formen gezeigt, die nur für diesen Zeitraum typisch zu sein scheinen. Neben den Krügen des Typs bx.13 und den Henkeln vom Typ bxtr.08, sind einige Formen nur durch handgemachte Ware repräsentiert, die jeweils nur in einem Exemplar vertreten sind, sowie durch Typen oder Untertypen von Töpfen, die eine kürzere oder längere Verwendungsdauer haben (Abb. 1024-1027).

Formaler Ausdruck der Keramik des 3. – 7. Jhs. (Abb. 1028-1032)

Die Siedlungsphase des 7. Jhs., charakterisiert durch wenig schnelle Scheibenware und ein Vorherrschen der handgemachten Keramik, wird auch durch einige Formen belegt. Unter den Kategorien die nun aufhören finden sich Becher (j) und Vorratsgefässe (f), die im 3. – 6. Jh. dominieren und im 7. Jh. kaum noch vorkommen.

Die Keramik des fünften Siedlungshorizontes (8. Jh.) (Abb. 1033-1038)

Jene Tendenzen, die im 7. Jh. erkennbar waren, werden geradezu typisch für das 8. Jh. Die Keramik, die auf der langsam rotierenden Scheibe hergestellt wurde nimmt eine dominante Stellung ein und die Handgemachte wird ebenfalls wichtiger. Die übrigen technischen Kategorien fehlen ganz (Abb. 1033).

Neben dem technologischen Unterschied, besteht das Formenspektrum des 8. Jhs. aus 69 Varianten, denen zwei Untertypen und nur ein Typ hinzuzufügen sind. Sie gehören alle, mit Ausnahme der Krugvariante (bx.18a), zur Kategorie der Töpfe. Während bei den Varianten und dem einzigen vertretenen Typ (a.13), zumeist nur ein Beispiel vorhanden ist, sind für die Untertypen mehrere Fälle belegt wo 4, 7 oder 9 Exemplare existieren (a.07.02, a.16.02, a.16.05) (Abb. 1034-1038).

Formaler Ausdruck der Keramik des 3. – 8. Jhs. (Abb. 1039-1043)

Die Graphik zur chronologischen Aussagekraft von Formen des 3.-8. Jhs. zeigt kaum relevante Unterschiede der Typen und Untertypen, die überhaupt von der Fundzahl her in Betracht zu ziehen sind (Abb. 1039 - 1042). Die Analyse der einzelnen Formen dieses langen Zeitabschnittes lässt jedoch verschiedene Schwerpunkte erkennen. So existieren etwa auf der Ebene der Typen, aber auch der Untertypen und Varianten eine Konzentration entweder im 3., 4. oder 6. Jh., und

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

im 8. Jh., was noch durch die verschiedenen Technologien unterstrichen wird. So muss die scheinbare formale Kontinuität durch die spezifischen Schwerpunkte für jeden Zeitabschnitt nuanciert werden (Abb. 1042).

Ausserdem ist zu beachten, dass im 7. Jh. einige Varianten oder Untertypen von Töpfen erscheinen, sowie Pfannen, besonders handgemacht oder auf der langsam rotierenden Scheibe gedreht, die auch im 8. Jh. noch verwendet werden (Abb. 1043-1047).

Ziereinheiten des 7. – 8. Jhs. (Abb. 1048-1050)

Während dem 7. Jh. nur ein Untertyp von Verzierung eigen ist (di.cr.x: unklares, kreuzförmiges Motiv: (Abb. 591/ 16), und auch das unsicher, sind Ornamente ausschliesslich des 8. Jhs. durch einen Typ der Stempelzier (ds.07: Abb. 591/ 12), einen Untertyp der kreuzförmigen Motive (di. cr.a: 591/ 14) und zwei Varianten der Ritzung (di.bz.01.01b , di.bz.02.04.a2: Abb. 592/ 10; 594/ 20) repräsentiert, von denen aber nur die Variante der waagerechten Rillen als Rahmung des Gefässkörpers (di.bz.02.04.a2) als relevant anzusehen ist, da sie ausreichend häufig vorkommt.

Ziereinheiten des 3., 7. – 8. Jhs. (Abb. 1051-1052)

Ausgesprochen interessant sind einige Typen und Untertypen der Eindrucksverzierung, wovon das einzige Motiv, das im 3. Jh. durch einen Typ und zwei Untertypen repräsentiert ist noch im 8., aber auch im 7. Jh. häufiger angewandt wird. Fingertupfenleisten (dpr.01.01, Abb. 591/ 1), oder gedrehte Leisten (dpr.01.02, Abb. 591/ 2) sowie Kerben und Fingertupfen an Topfrändem, insbesondere bei handgemachter Keramik (dpr.02.01: Abb. 591/ 3, dpr.02.02, Abb. 591/ 4), kommen in der zweiten Hälfte des 3. Jhs. vor und dann, nach einer längeren Unterbrechung, wieder im 7. und 8. Jh. Diese Zierweisen kommen im 7. und 8. Jh. sowohl im Nordpontischen Raum, als auch östlich und südlich der Karpaten, aber auch in zeitgleichen Befunden des mittleren Donaubeckens vor, von wo her sie wohl nach Siebenbürgen gelangten.

Ziereinheiten des 3. – 8. Jhs. (Abb. 1053-1054)

Die Ornamente des 3.-8. Jhs. belegen eine Kontinuität, die durch eine Kategorie, zwei Typen, zwei Untertypen und neun Varianten repräsentiert ist, alle für die rauhe Keramik typisch, worunter eine Kombination mit Ritzverzierung zu beobachten ist.

Gleichzeitig lassen sich zwei Schwerpunkte definieren. Der Erste ist charakteristisch für das 3.-6. Jh., sowohl im 3. als auch im 6. Jh. durch die Stempelung repräsentiert (ds: Abb. 591/ 6-12), dann im 6. Jh. durch einen Typ der Ritzung (kreuzförmige Motive di.cr: Abb. 591/ 14-16), denen noch zwei Untertypen hinzuzufügen sind (di.02a - waagerechte Rillen: Abb. 591/ 27, mit Schwerpunkt im 3. Jh.) und di.bz.0103 (wellenförmige oder schräg ungeordnete Rillenbänder: Abb. 594/ 8-13, mit Schwerpunkt im 4. Jh.), sowie zwei Varianten der gleichen Zierkategorie: di.bz.0102.01.a (waagerechte und wellenförmige Rillenbänder: 592/ 23, mit Schwerpunkt im 4. Jh.) und di.bz.02.01.a (paarige Rillenbänder: 593/ 4-7, mit Schwerpunkt im 3. Jh.). Sie sind manchmal in so grosser Zahl vorhanden, dass sie aussagekräftig sind.

Der zweite Schwerpunkt liegt im 8. Jh. und wird durch zwei Untertypen und sechs Varianten belegt, deren Menge uns chronologisch relevant erscheint. Ebenso wie bei der Verzierung der Töpfe mit Fingertupfenleisten oder Kerbleisten und bei den Fingertupfen am Rand (Untertyp dpr.02.02: Abb. 591/ 4), scheint der Dekor auf ähnliche Einflüsse hinzuweisen. Der andere Untertyp, die Kombination von gerilltem Wellenband und waagerechten Rillen (di.bz.0102.01: Abb. 593/ 4-15), zusammen mit weiteren Motiven, wie etwa Kammstrich (di.str.02a: Abb. 594/ 25-27), waagerechten Rillenabschnitten oder der Kombination von waagerechten und schrägen Rillen (di.bz.02y: Abb. 592/ 25-26), sowie grosse Flächen mit Horizontalrillen (di.bz.02.04. b1: Abb. 594/ 23) oder Kombinationen von waagerechten und wellenförmigen Rillen, die das ganze oder einen grossen Teil des Gefässes abdecken (di.bz.0102.06: Abb. 594/ 5-7), und auch winkelige Rillenbänder (di.bz.01.01c: Abb. 592/ 11-12) sind besonders für das 8. Jh. typisch (Abb. 1058).

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Das Bild der gemeinsamen Ziermotive des 3. – 8. Jhs., offensichtlich von der Ritzverzierung beherrscht, dem auch das völlige Fehlen von Politurmustern hinzuzufügen ist, zeigt sehr klar die Zäsur zwischen der Töpferei des 3.-6. und des 7.-8. Jhs., die auch in der Technologie und bei den Formen erkennbar ist.

Die Keramik des sechsten Siedlungshorizontes (12. Jh.) (Abb. 1055-1063)

Im 12. Jh. ereignen sich fundamentale Änderungen in der Keramiktechnologie. Die einzige belegte Kategorie ist sandgemagerte, rötlich-braune Ware, die auf der schnell rotierenden Scheibe gedreht wurde (Abb. 1055).

Obwohl die Topfvarianten im chronologischen Diagramm des 12. Jhs. einen wichtigen Platz einnehmen, muss daran erinnert werden, dass ausschliesslich schnelle Scheibenware vorhanden ist. Ein weiterer Unterschied zu der Keramik der „kurzen" Zeitabschnitte (zweite Hälfte 3. Jh., 4. Jh., 6. Jh. usw.), besteht in dem Vorkommen von Kesseln, in einer Zahl, die gültige Schlussfolgerungen erlaubt. Andererseits sind auch auf der Ebene der Untertypen, Typen oder sogar Varianten so viele Beispiele vorhanden, dass sie zu beachten sind (Abb. 1056-1061).

Die Zierweisen des 12. Jhs. verteilen sich auf eine Kategorie, zwei Untertypen und vier Varianten, und sind, besonders im Falle eines der Untertypen aber auch einer der Varianten, in relevanten Mengen vertreten (Abb. 1062). Bislang in Sighişoara unbekannt, aber von chronologischer Bedeutung für das 12. Jh., sind gestempelte Ornamente auf Gefässböden (fd.st.: Abb. 591/ 13), obwohl ihr Vorkommen nach den neueren Forschungen in Sighişoara „Dealul Viilor" mit nur 3 Beispielen auf eine geringe Relevanz deuten könnte. Chronologisch wichtig ist auch der Untertyp dpr.02.03 (halbmondförmige Motive auf der Gefäßschulter - Abb. 591/ 5), das nur auf Töpfen der rauhen braun-roten Ware von der schnell rotierenden Scheibe vorkommt, obwohl das Motiv auch schon auf Keramik der langsamen Scheibenware des 8. Jhs. auftritt. Hinzuzufügen sind weitere Ritzverzierungen: breitere waagerechte Rillen (di.02.c1a: Abb. 592/ 4), einzelne Wellenlinien (di.01.b: Abb. 591/ 20-21) oder einzelne 8-förmige Linien (di.01.e: Abb. 591/ 26) sowie Flächen von Horizontalrillen in Verbindung mit Kammstrichflächen (di.02.04.b2: Abb. 594/ 24) (Abb. 1063).

Formaler Ausdruck der Keramik des 3. – 12. Jhs. (Abb. 1064-1071)

Im Unterschied zu den anderen Graphiken zu der chronologischen Ausdruckskraft von Gefässformen, erkennt man in dem Diagramm für das 3.-12. Jh. die grosse Zahl von Kategorien, besonders aber von Typen und Untertypen gegenüber der relativ kleinen Zahl an Varianten (Abb. 1064). Zusammengenommen scheinen sie auf einen geringen Wert der Kategorien, Typen und Untertypen als chronologischer Anzeiger zu deuten, was als wichtiges Element der Kontinuität innerhalb der Formenentwicklung von Sighişoara „Dealul Viilor" interpretiert werden kann (Abb. 1065-1068).

Eine aufmerksamere Betrachtung verschiedener Formen zeigt jedoch, wie auch bei Jenen des 3.-8. Jhs. (Abb. 1009-1013), verschiedene Aspekte, die zu beachten sind (Abb. 1069).

1. Es existieren einige Formen (Kategorien, Typen, Untertypen), die schwerpunktmässig für das 3.-6. Jh. spezifisch sind, während sie in der nachfolgenden Zeit eher schwach vertreten sind.

2. Eine andere Gruppe von Formeinheiten ist entweder besonders typisch für das 8. oder für das 12. Jh., aber teilweise auch für beide zusammen.

3. Weitere Formen sind in einer zu kleinen Zahl vorhanden um deutliche chronologische Relevanz anzuzeigen.

4. Die Technologie der Siedlungshorizonte von Sighişoara „Dealul Viilor", die von der schnellen Drehscheibe dominiert wird, zusammen mit der langsam rotierenden Scheibe (Abb. 45), hat zu einer Reduzierung der Ausdruckskraft der Gefässformen geführt. Dieses Phänomen, das in der Eisenzeit beginnt, hatte eine Vereinheitlichung der Formen, mit einer Begrenzung der ausdrucksvollen Typen, sowohl geographisch, als auch chronologisch, als Konsequenz.

5. Die unvöllständige Erforschung der verschiedenen Siedlungshorizonte von Sighişoara „Dealul Viilor", mag dazu beigetragen haben, dass einige Formen nicht exakt genug definiert werden

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

konnten, um das Fundmaterial nicht allzu sehr aufzugliedern. Dies könnte ihre scheinbar lange Lebenszeit erklären.

Diese mehr oder weniger objektiven Behinderungen schliessen jedoch die Möglichkeit nicht aus, hinter einem Bild der Kontinuität, doch zwei tatsächliche grosse Formengruppen zu erkennen: Eine charakteristische Serie für das 3. – 6. Jh. und eine andere typische Gruppe des 8. und 12. Jhs., wobei zu bemerken ist, dass jeweils eine detailliertere typologische Analyse auch die Eigenheiten der einzelnen Phasen erkennen lässt (Abb. 1069).

Ziereinheiten des 3. – 12. Jhs. (Abb. 1070-1071)

Vier Kategorien, fünf Typen, 9 Untertypen und 13 Varianten von Verzierung sind dem 3.-12. Jh. gemeinsam (Abb. 1070). Diese scheinbar eindrucksvolle Kontinuität in der Ornamentik muss jedoch stark relativiert werden.

1. Es muss besonders stark hervorgehoben werden, dass vom technischen Standpunkt her, die feine Drehscheibenware nicht mit den gemeinsamen Zierweisen des 3.-12. Jhs. ornamentiert wurde.

2. Viele der Untertypen und Varianten des Ritzdekors sind riesigen Räumen und veschiedenen chronologischen Abschnitten gemeinsam, was ihre datierende Bedeutung sehr reduziert und sie als kulturelle Anzeiger ausschliesst.

3. Unter den Ziermotiven des 3.-12. Jhs. lassen sich eigentlich drei Schwerpunkte definieren:

a. Die Zierkategorie der Rippung (dm: Abb. 590/ 26), Horizontalrillen (di.02: 591/ 27-28; 592/ 1-5), oder Bänder von waagerechten Rillen (di.bz.02.02: Abb. 594/ 15-16) sind in Sighişoara besonders für das 3. – 6. Jh. charakteristisch, mit unterschiedlichen Intensitäten innerhalb dieses Zeitraumes (Abb. 1071).

b. Ein zweiter, viel deutlicherer, Schwerpunkt liegt im 8. Jh. und beinhaltet die meisten Beispiele von eingetiefter Verzierung, aber auch die meisten Typen, Untertypen und Varianten der Ritzornamentik, dominiert von verschiedenen Kombinationen von waagerechten oder wellenförmigen Rillen, seltener, aber mit der grössten Häufigkeit im 8. Jh., auch des horizontalen Kammstriches (Abb. 594/ 25-27) (Abb. 1071). Das Vorherrschen der Ritzverzierung und bestimmter Typen, Untertypen und Varianten im 8. Jh. wird in einem riesigen Gebiet bestätigt, das von den nordpontischen Steppen bis in das Becken der mittleren Donau reicht, um nur die benachbarten Kulturzonen zu nennen.

c. Ein dritter Schwerpunkt, wegen der zahlenmässig kleinen Menge an Keramik weniger klar, findet sich im 12. Jh. und wird nur durch drei Untertypen der Ritzverzierung belegt (Abb. 1074). Eine wichtige Rolle spielen einzelne Wellenlinien in Kombination mit waagerechten Rillen (di.01: Abb. 591/ 17-26), wobei die einzelne Wellenlinie das Wesentlichere ist (di.01a: 591/ 17-19), gefolgt von der Kombination von welligen und horizontalen Rillen (di.01.01.: Abb. 592/ 6), drei wellenförmigen Rillen (d.01.d: Abb. 592/ 5) oder Kombinationen von zwei Rillen (di.01c: Abb. 591/ 22-24).

Die Analyse des keramischen Materials von Sighişoara „Dealul Viilor" zeigt somit, neben einer technologischen, formalen und ornamentalen Kontinuität auch Eigenheiten und Schwerpunkte für jeden einzelnen Siedlungshorizont auf.

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

https://biblioteca-digitala.ro / https://complexulmuzealbn.ro/

Cărți apărute în
BIBLIOTECA MUZEULUI BISTRIȚA
Seria HISTORICA

1. Gheorghe MÂNDRESCU
Arhitectura în stil Renaştere la Bistrița, P.U.C., 1999
2. Valentin ORGA, Ionuț COSTEA (coord.)
Studii de istorie a Transilvaniei. Omagiu prof. Pompiliu Teodor, Accent, 2000
3. ***
Les Celtes et les traco-daces de l'est du bassin des Carpates, Accent, 2000
4. Simion RETEGAN
Satele năsăudene la mijlocul secolului al XIX-lea. Mărturii documentare, Accent, 2002
5. Virgil POP
Armenopolis oraş baroc, Accent, 2002
6. ***
Ateliers et tehniques artisanaux. Contributions archéologiques, Accent, 2002
7. ***
In memoriam Radu Popa. Temeiuri ale civilizației româneşti în context european, Accent, 2003
8. Mihai ROTEA
Grupul Copăceni I, Accent, 2003
9. Daniela MARCU ISTRATE
Cahle din Transilvania şi Banat de la începuturi până la 1700, Accent, 2004
10. ***
Centru şi periferie, Accent, 2004
11. Tudor SOROCEANU (editor)
Bronzefunde aus Rumänien II, Accent, 2005
12. ***
Fontes Historiae. Studia in honorem Demetrii Protase, Accent, 2006
13. ***
Saşii transilvăneni între statornicie şi dezrădăcinare / Die Siebenbürger Sachsen zwischen Heimatreue und Entwurzelung, Accent, 2006
14. Radu HARHOIU, Gheorghe BALTAG
Sighişoara „Dealul Viilor". Monografie arheologică, Accent, 2006

ISBN
(10) 973-8915-27-9
(13) 978-973-8915-27-5

https: